TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI

DERLEME SÖZLÜĞÜ

VIII

K

DERLEME SÖZLÜĞÜ

17.10.1986-ANKARA

TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI — SAYI : 211/8

Türkiye'de Halk Ağzından

DERLEME SÖZLÜĞÜ

VIII

K

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ — ANKARA, 1975

Bu cildi Türk Dil Kurumu Derleme ve Tarama Kolu Başkanı Ömer Asım Aksoy'un yönetimi altında Kurum görevlilerinden Aysel Dikmen, Meral Tolluoğlu, Perihan Kutlar hazırlamışlardır.

SÖZLÜĞÜN DÜZENLEMESİNDE TUTULAN YOLLAR VE KULLANILAN İŞARETLER

1. Ayrı ayrı yerlerde değişik söylenişleri bulunan bir sözün en önemli görülen ya da yaygın olan biçimi madde başı olarak alınmış, yanına [ ] içinde değişik biçimleri konulmuştur. Bu değişik biçimlerden her birinin nerelerde kullanıldığı da aynı madde içinde gösterilmiştir. Ayrıca her değişik biçime, sözlüğün alfabe sırasında madde başı olarak da yer verilmiş, ancak karşısına anlam ve derleme yeri yazılmayıp → işaretiyle bu sözün ve benzeri sözlerin toplu olarak bulunduğu madde gösterilmiştir.

2. Madde başlarında dört sesin gösterilmesine çalışılmış, bunlar için "é, ḫ, ñ, -" fonetik işaretleri kullanılmıştır.

3. Yazılışları aynı olup da anlamları arasında ilgi bulunmayan sözler, ayrı madde başı yapılmış ve bunlar (I), (II), (III) rakamlarıyla işaretlenmiştir.

4. Birbiriyle ilgili birkaç anlamı bulunan sözcüklerin her anlamı, aynı madde içinde 1., 2., 3., rakamlarıyle ayrılmıştır.

5. Kimi sözler için verilen kullanış örnekleri, anlam açıklamalarından sonra italik harflerle dizilmiştir.

6. Derleme yeri olan il adları kısaltmalarla gösterilmiştir. Bu kısaltmaların listesi s. VII'de verilmiştir. İlçe ve köy adlarında kısaltma kullanılmamıştır.

7. Madde başı olan sözlerin derlendiği yerler ( ) içinde gösterilmiştir. Derleme yeri köy ise başına hiç bir işaret konulmamış, ilçe merkezi ise başına *, il merkezi ise — işareti konulmuştur. Örneğin :

kıban iyi yetişmemiş bitki. (Bayadı —Or.) biçiminde yazılı olan madde Ordu il merkezine bağlı Bayadı köyünden derlenmiş demektir.

kabadun Ambar gözü. (*Bafra —Sm.) biçiminde yazılı olan madde Samsun il merkezine bağlı Bafra ilçesinden derlenmiş demektir.

kapaklıcık Bir kilim motifi. (Orhana *Anamur —İç) biçiminde yazılı olan madde İçel il merkezine bağlı Anamur ilçesinin Orhana köyünden derlenmiş demektir.

8. Bir söz aynı il içinde birkaç yerden derlenmiş ise, bu yerler virgül ile ayrılmıştır. Söz birkaç ilde kullanılıyorsa, bu iller arasına noktalı virgül konulmuştur. Örneğin :

kapız (I) 1. Derin vadi, geçit, boğaz. (Körküler *Yalvaç, *Senirkent —Isp.; *Çal, Kösten, Honaz —Dz.; *Kadıköy —Ist.; *Ermenek —Kn.; Kuzgun *Karaisalı —Ada.; *Silifke, *Mut, Namrun *Tarsus —İç.; *Fethiye, *Bodrum, Yerkesik —Mğ.) biçiminde yazılı olan madde Isparta iline bağlı Senirkent ilçesi ile Yalvaç ilçesine bağlı Körküler köyünden, Denizli iline bağlı Çal ilçesi ile Kösten, Honaz merkez bucaklarından, Istanbul iline bağlı Kadıköy ilçesinden, Konya iline bağlı Ermenek ilçesinden, Adana iline bağlı Karaisalı ilçesinin Kuzgun köyünden, İçel iline bağlı Silifke, Mut ilçesi ile Tarsus ilçesinin Namrun köyünden ve Muğla iline bağlı Fethiye ve Bodrum ilçesi ile Yerkesik merkez bucağından derlenmiş demektir.

9. Birçok yerlerde kullanılmakta olan bir sözün derlendiği yerler gösterilirken birbirine yakın olan bölgeler, mümkün olduğu kadar arka arkaya sıralanmıştır.

10. Kimi köylerin ilçelere, ilçelerin de ile bağlanışları zamanla değişmektedir. Bu kitapta gösterilen bağlantılar, derleme yapıldığı zamanki bağlantılardır.

11. Halk ağzından alınmış ve bu kitaba geçirilmiş olan sözler içinde Türkçe asıllı olmayanlar da vardır. Halk, bunları şu ya da bu yönden değiştirerek kullandığından, sözlüğümüze alınmaları faydalı görülmüştür.

İL ADLARININ KISALTMALARI

(s V'te sözü geçmektedir.)

Adana	Ada.	İzmir	İz.
Adıyaman	Adı.	Kars	Kr.
Afyonkarahisar	Af.	Kastamonu	Ks.
Ağrı	Ağ.	Kayseri	Ky.
Amasya	Ama.	Kırklareli	Krk.
Ankara	Ank.	Kırşehir	Krş.
Antalya	Ant.	Kocaeli	Kc.
Artvin	Ar.	Konya	Kn.
Aydın	Ay.	Kütahya	Kü.
Balıkesir	Ba.	Malatya	Ml.
Bilecik	Bil.	Manisa	Mn.
Bingöl	Bn.	Maraş	Mr.
Bitlis	Bt.	Mardin	Md.
Bolu	Bo.	Muğla	Mğ.
Burdur	Brd.	Muş	Mş.
Bursa	Brs.	Nevşehir	Nş.
Çanakkale	Çkl.	Niğde	Nğ.
Çankırı	Çkr.	Ordu	Or.
Çorum	Çr.	Rize	Rz.
Denizli	Dz.	Sakarya	Sk.
Diyarbakır	Dy.	Samsun	Sm.
Edirne	Ed.	Sivas	Sv.
Elâzığ	El.	Siirt	Sr.
Erzincan	Ezc.	Sinop	Sn.
Erzurum	Ezm.	Tekirdağ	Tk.
Eskişehir	Es.	Tokat	To.
Gaziantep	Gaz.	Trabzon	Tr.
Giresun	Gr.	Tunceli	Tn.
Gümüşhane	Gm.	Urfa	Ur.
Hakkâri	Hak.	Uşak	Uş.
Hatay	Hat.	Van	Vn.
Isparta	Isp.	Yozgat	Yz.
Istanbul	Ist.	Zonguldak	Zn.
İçel	İç.		

Kıbrıs, Irak, Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan Türklerinden derlenmiş olan sözlerin, derleme yerleri için kısaltma kullanılmamış, kasaba ve memleket adları olduğu gibi yazılmıştır.

D Ü Z E L T M E L E R

Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
2606	1	5	**kako (II) [Kaknem]**	çıkacak
2609	1	30	**kalgın [→ kaluk (1)]**	eklenecek
2630	1	18	**kapama (II) [→ kapatma]**	çıkacak
2634	2	19	**kaplankazağı**	**kaplankozağı**
2646	1	27	**[. . .karakavuk]**	**[. . . karkavuk]**
2653	2	21	**karadiken**	**karatiken**
2655	2	37	**karcıüzümü [→ karcıküzümü]**	eklenecek
2657	2	17	tatlı	çıkacak
2707	1	37	**[kayrıkın]**	,,
2713	1	32	**[kazıyacak]**	**[kazıycak]**
2722	2	24	**[kakaç (III)]**	**[kakaç (VIII)]**
2740	2	38	**[kemsük (II)-1]**	**[kesmük (II)-1]**
2741	2	42	**[kendirik (I)]**	**[kendürük]**
2738	2	38	**[kıcık vermek (I)]**	**[kıncırak (II)]**
2792	2	11	**kılağı vurmak [→ kılavlamak (I)]**	eklenecek
2807	2	28	**kıncırgıç [kıncırak (II)]**	,,
2814	1	12	**[kıdraşmak]**	**[kıpraşmak]**
2835	2	36	**kırpışmak [→ kımraşmak]**	çıkacak
2887	1	3	**[→ kiştirtmek]**	**[→ kişkirtmek]**
2914	1	11	**kombak [kankal (II) . . .**	eklenecek
2955	1	24	**kölük kelik [→ kelik (II)]**	**kölük kelik** Kulübe. (*Ayancık —Sm.)
3025	2	37	**[küfte kesilmek]**	**[köfte kesilmek]**
3047	2	32	**[kürük (I)-1]**	**[→ kırı]**
3049	2	33	**[kösgi, küsgü-2]**	çıkacak
3055	2	31	**kütürdenek [→ kütüredek]**	,,
3056	1	16	**küvit [→ külü]**	**küvik** Huni. (*Varto-Mş.; —Bt.)

K

ka (I) **1.** [→ **kı**] **2.** Küçültme ilgeci, **-cak, -cek** : *Yavruka geliyor.* (–Rz.)

ka (II) [→ **kabalı**]

kaa Şaşma bildirir ünlem : *Kaa kız! Öyle bir sel geldi, öyle bir sel geldi ki.* (Palha *Divriği –Sv.)

kaalāt Gelin olacak kıza gerekli şeyler, çeyiz. (*Bor –Nğ.)

kaam Hısım, akraba. (*Senirkent –Isp.; Sarıkavak –Sv.; Elecik *Kalecik –Ank.; *Çiçekdağı –Krş.)

kaametçi Ekmek, sebze vb. şeyler toptancısı. (–Gaz.; *Bor –Nğ.)

kaameti artırmak Aşırı davranmaya başlamak, azıtmak. (*Bor –Nğ.)

kāat Kâğıt. (–Gaz.; –Nğ.)

kāatbez Patiska. (*Elbistan –Mr.)

kab (I) Bulaşık. (*Antakya –Hat.)

kab (II) Lağım. (*Antakya –Hat.)

kaba (I) Mağara. (*Pazar –Rz.)

kaba (II) [**kaba ot, kabalık** (III) **-1, koba** (II)] **1.** Dövülmek için harman yerinde koni biçiminde yığılan tahıl. (*Kandıra –Kc.; Finike, *Elmalı –Ant.) **2.** Ebegümeci.(Mesken *Yatağan –Mğ.)
[**kaba ot**] : (Söğüt –Mğ.)
[**kabalık** (III) **-1**] : (Alanlı –Ay.)
[**koba** (II)] : (*Milas –Mğ.)

kaba (III) Kaplıca. (*Kandıra –Kc.)

kabaaç 1. Palamut. (*Burhaniye –Ba.) **2.** [→ **kabaağaç**]

kabaağaç [**kabaaç -2, kabaç** (I) **-2, kabağaç**] Kalın gövdeli meşe ağacı. (Sarımahmutlu, Kurandamı, Derbent, Kadıköy *Buldan –Dz.)
[**kabaaç -2**] : (Kızılköy *Ezine –Çkl.)
[**kabaç** (I) **-2**] : (Ağalan *Osmaneli –Bil.; Bertiz –Mr.)
[**kabağaç**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

kaba ardıç Ağır tempolu bir oyun havası. (*Fethiye –Mğ.)

kababaşlak Başı açık, örtüsüz. (Karalar –Ank.)

kabacırık Tarla kuşundan iri bir cins kuş. (Erçene *Afşin –Mr.)

kabaç (I) **1.** Büyük ağaç. (Çandarlı *Bergama –İz.) **2.** [→ **kabaağaç**]

kabaç (II) Çocukluğundan beri ince yapılı büyüyen erkek. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

kabadayı Genç, evlenmemiş delikanlı : *Bu kuşak kabadayılığımdan kalmadır.* (–Isp.; –Ay.)

kabadun Ambar gözü. (*Bafra –Sm.)

kaba düşmek Boğazına yular dolanarak boğulmak : *Hayvanı kısa bağla kaba düşer.* (–Ezc.)

kabaeldaş Bir çeşit üzüm. (Zencidere –Ky.)

kabagar [→ **kabahar** (II)]

kabagelen Yumuşakça, az yumuşak. (*Düzce –Bo.)

kabağaç [→ **kabaağaç**]

kabaḫ 1. Göz kapağı. (*Erciş –Vn.) **2.** Sırt. (*Erciş –Vn.) **3.** Omuz. (*Erciş –Vn.) **4.** Vücudun yanı. (*Erciş –Vn.)

kabahamırlı Saçta pişirilen mayalı ekmek. (*Bodrum –Mğ.)

kabahar (I) Kuvvetli, harlı ateş. (*Andırın –Mr.)

kabahar (II) [**kabagar**] Hızlı, dörtnala (hayvanın koşması için). (Mehmetli *Kadirli –Ada.)
[**kabagar**] : (–Gaz.)

kabak (I) **1.** Kısa boynuzlu hayvan. (Sırapınar *Beykoz –Ist.; Çepni *Gemerek –Sv.; Kocahıdır *Keşan –Ed.) **2.** Boynuzsuz hayvan. (Yassıören *Senirkent, Bağıllı *Gelendost –Ist.; Darıveren *Acıpayam, *Çal; Bereketli *Tavas, Köşten, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –İz.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; Dadıç –Bo.; *Ayancık –Sn.; Akpınar, *Ünye –Or.; Türkçayırı, Kırım, Senir *Afşin, Afşar aşireti –Mr.; Karahoca *Haymana –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.; *Bozkır –Kn.; Oymaklı –Ada.; *Mersin köyleri –İç.; Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

kabak (II) Yamaç, ön, ön taraf. (Sultanhisar –Ay.; *Bornova –İz.; –Ks.; *Merzifon, Azeri köyleri –Ama.; *Bayburt –Gm.; *Iğdır, Varzına *Posof –Kr.; –Ezm.)

kabak (III) Kilenin 1/16 ölçüsünde bir tahıl ölçeği. (–Kü.; Balcalı, Irmaksırtı *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.)

kabak (IV) **1.** Kafatası. (Büyük Kabaca *Senirkent –Isp.; –Ant.) **2.** Alın. (*Bozdoğan –Ay.; –Bil.; *Milas –Mğ.)

kabak (V) Yaylı çalgı, kemençe. (–Zn.; –Sn.)

kabak (VI) Bir çocuk oyununda sayı. (*Kandıra –Kc.)

kabak (VII) Ekin sapı yığını. (Ömerhacılı *Kaman, –Krş.)

kabak (VIII) Topluluk. (–Sm.)

kabak (IX) Hafif yokuş. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kabak (X) [→ **kobak** (I) **-1**]

kabak (XI) Ölü yıkarken kullanılan uzun saplı tas. (–Ba.)

kabak (XII) Mısır koçanı. (Mahmutbey –Ist.)

kabak (XIII) Yelken halatlarını germek için kullanılan üç delikli ağaç. (–Ist.)

kabakarmudu Bir çeşit armut. (–Gm.)

kaba kavsak Kaba saba. (–Dz.)

kabakçı Vergi toplayan görevli. (Celaliye *Lüleburgaz –Krk.)

kabak doğramak Yalan söylemek, abartmak. (Limasol –Kıbrıs)

kabak kallesi Pekmezle yapılan kabak tatlısı. (*Beypazarı –Ank.)

kabakoyun Karagül cinsi bir çeşit koyun. (Mandak –İç.)

kabaklamak 1. Ağaçların gençleşmesi için dallarını budamak. (İğdecik, *Atabey –Isp.; Bulkaz *Çivril –Dz.; –Mn.) **2.** Ağaç aşılamak. (Yoğurpehtköyü *Beypazarı –Ank.)

kabaklayı Yukarı doğru. (Sarıoğlan *Bünyan –Ky.)

kabak nohut İri nohut : *Kabak nohut leblebisi.* (Zencidere –Ky.)

kabak patlatmak Saklambaç oyununda ebeyi aldatıp yeniden ebe olmasını sağlamak. (*Düzce –Bo.)

kabak tas Büyük çorba tası. (*Turhal –To.)

kabakulak [→ **kabakulak otu**]

kabakulak otu [**kabakulak**] Kurtluca, aristolochia, aristolochiaceae. (*Bergama –İz.)
[**kabakulak**] : (–Sm.)

kabakuşluk Öğleden bir iki saat önceki zaman. (Çığrı *Dinar –Af.; Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Başpınar *Tefenni

–Brd.; *Acıpayam, Bekilli, Ekse *Çal, Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz, –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy, *Susurluk –Ba.; Sarıkavak, Bozan –Es.; *Kandıra, Bahçecik –Kc.; Dadıç –Bo.; *Daday –Ks.; Saray, *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Turgutlu *Çarşamba –Sm.; *Merzifon ve köyleri, *Taşova –Ama.; *Zile, Çilehane *Reşadiye, *Artova –To.; Kuzköy *Ünye, Bayadı –Or.; –Tr.; Gare *Ardeşen –Rz.; Yavuz, Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Ml.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya ve köyleri, *Reyhanlı –Hat.; Maksutlu *Şarkışla, Eşke *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün –Sv.; –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor. –Nğ.; Akçalar *Seydişehir, *Ermenek –Kn.; Aslanköy *Mersin, *Mut, *Anamur, –İç.; *Korkuteli, *Elmalı, Güzelsu *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.; Ceylan *Lüleburgaz; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; *Saray –Tk.)

kabal (I) [→ **kabala**]

kabal (II) Tef. (*Iğdır –Kr.)

kabala [**kabal** (I), **kabalayı**] Toptan, götürü, hepsi birden. (*Yalvaç, *Senirkent –Isp.; –Çkr. ve ilçeleri; –Çr.; –Sn.; *Bafra, *Alaçam –Sm.; *Merzifon, Ezinepazarı –Ama.; Heris *Artova, *Turhal –To.; *Ünye, Salman *Akkuş, Danışman *Fatsa –Or.; –Tr.; –Kr.; *Pasinler –Ezm.; –Md.; *Nazimiye –Tn.; *Afşin –Mr.; *Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri –Hat.; –Sv. ilçeleri; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Anamur, *Silifke –İç.)

[**kabal** (I)] : (–Sn.; Ezine, *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; *Bayburt –Gm.; –Ezc.; –El.; –Ml.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; Akçakent *Nizip, *Kilis –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; Tekir *Gürün, Çepni *Gemerek –Sv.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

[**kabalayı**] : (Bayalı *Araç –Ks.)

kabala almak Pazarlık ederek, toptan, götürü almak. (–Ezc.)

kabaladan Sormadan, izin almadan. (–Sm.)

kabalak (I) **1.** Geniş ,etli, tüylü, kabak yaprakları biçiminde yaprakları olan, kırda ya da su kenarlarında yetişen bir bitki. (*Düzce –Bo.; *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Ayancık –Sn.; *Çarşamba –Sm.; Kışlacık –Ama.; Dereköyü –To.; Kuzköy *Ünye, Arpaköy, Lapa –Or.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Arpacık soğanı. (*Sandıklı –Af.; Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Çerçin –Brd.) **3.** İki yıllık soğanın yeniden toprağa dikilmesiyle elde edilen yeşil soğan. (Çığrı, Kızılköy *Dinar –Af.) **4.** Tohum veren erkek soğan. (Uluğbey *Senirkent –Isp.) **5.** Çoğunlukla davarların yattığı yerlerde biten, yenilen bir çeşit mantar. (–Bo.; –Ank.)

kabalak (II) **1.** Bir çeşit başlık. (Yukarı Seyit *Çal –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; *Akyazı

–Sk.; *İskilip –Çr.; Zara, *Merzifon –Ama.; Küçükisa *Zile, *Artova –To.; *Maçka –Tr.; –Rz.; Yavuz, Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Erciş –Vn.; –Ml.; *Gemerek, Çamova *Divriği –Sv.; Köşker –Krş.; –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Mut –İç.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.) **2.** Çobanların giydiği aba, kepenek. (Veliköy –Ar.)

kabalak (III) **1.** [→ **kobak** (I) **-1**] **2.** Çam ağacının soyulmuş kabuğu. (Afşar *Pınarbaşı –Ky.)

kabalak (IV) Büyük, iri. (*Zile –To.; Turan –Ky.)

kabalak (V) Toprak testi. (Kızılcasöğüt –Dz.)

kabalak (VI) [→ **kaban** (I) **-2**]

kabalaklanmak Büyümek, irileşmek. (Kuzköy *Ünye –Or.; Genezin *Avanos –Nş.; *Anamur –İç.)

kabal almak Götürü almak, tümüne pazarlık edip almak. (*Merzifon köyleri –Ama.; *Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri, *Antakya –Hat.; Telin, Çöplü *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.; Lefkoşa –Kıbrıs)

kabalamak (I) Bir işi gerektiği gibi yapmamak. (*Mut ve köyleri –İç.)

kabalamak (II) Tarlayı ikinci kez sürmek. (Kargı *Tosya –Ks.)

kabalamak (III) Tahıl, pamuk ya da samanı ölçerken kaba sıkıştırmadan, bastırmadan koymak. (*Yalvaç –Isp.; Honaz –Dz.; Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; Höketçe *Saimbeyli –Ada.; *Mersin –İç.; Yerkesik –Mğ.)

kabala pazarı Toptan alış veriş yapılan pazar. (*Düzce –Bo.; –Sm.)

kabala vermek [**kabal vermek**] Bir işi toptan yaptırmaya vermek: *Oda takımını kabala verdim.* (–Ezc.; *Hozat –Tn.; Çöplü *Gürün –Sv.) [**kabal vermek**] : (–Kıbrıs)

kabalayı [→ **kabala**]

kabalcı 1. Tarla işlerinde götürü olarak çalışan, götürü alış veriş yapan. (*Merzifon köyleri –Ama.; *Antakya, *Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri –Hat.; Çöplü, Tekerahma *Gürün, Ortaköy *Şarkışla, Çepni *Gemerek –Sv.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Yenice *Tarsus –İç.; –Kıbrıs) **2.** Kira ile bağda oturan kimse. (–Ky.)

kabalı [**ka** (II)] Bir çeşit saç ekmeği, böreği. (Büyükafşar *Balâ –Ank.) [**ka** (II)] : (*Ünye –Or.; –Gr.)

kabalık (I) Asma çardağı. (–Mğ.)

kabalık (II) Kuyruk sokumunun üstü. (Bekilli *Çal –Dz.)

kabalık (III) **1.** [→ **kaba** (II) **-2**] **2.** Kuzular için ekilen arpanın çok gübre verilmesiyle zamanından önce elde edilen filizleri, yeşillik : *Kabalık için 50 dönümlük yer ayrıldı.* (*Susurluk –Ba.; *Lüleburgaz –Krk.)

kabalık (IV) Çatı ile duvar arasındaki yer. (Ceylan *Fethiye –Mğ.)

kabalık (V) Kalın eğrilmiş ip. (Ceylan *Fethiye –Mğ.)

kabaltı (I) Ağırlığı az, kapladığı yer geniş olan eşya. (*Fethiye –Mğ.)

kabaltı (II) Kemer altı (üstüne bina, ev yapılır). (–Ur.)

kabal vermek [→ **kabala vermek**]

kabama Dize kadar uzunlukta pamuklu hırka, ceket. (*Kadıköy –Ist.)

kaban (I) [**kabalak** (VI)] **1.** Dik yokuş, kayalık, uçurum. (Bebre *İnegöl

–Brs.; Samatya –Ist.; –Ama.; –To.; *Maçka –Tr.; –Gm.; Limanköy, Mapavri, Gündoğdu –Rz.; *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; *Kemaliye, Haşhaşı, –Ezc.; –Vn.; –Sv.) **2.** Tepe, yüksek tepe. (–Ist.; –Tr.; *Kemaliye –Ezc.)

[**kabalak** (VI)] : (Alihoca *Ulukışla –Nğ.)

3. Derenin iki tarafındaki orman. (–Tr.)

kaban (II) [→ **kobak** (I) **-1**]

kaban (III) Azılı erkek domuz. (–Ist.; –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.)

kabanca Çatıya çıkılan merdivenlerin üzerini kaplayan kapak. (Ağaçköy *Bayramiç –Çkl.)

kabankuç [**kabeç**] Büyük, iri ağaç. [**kabeç**] : (–Mn.)

kabanlanmak Birinin etkisi altına girmek. (–Gaz.)

kabanlık Ekilmemiş, taşlı yer. (Kürtün *Torul –Gm.; –Rz.)

kaba ot [→ **kaba** (II) **-2**]

kabapost İri yarı olduğu halde sağlıklı, canlı olmayan insan. (–Sm.)

kabar (I) Yanık, kabarmış yara. (–İz.; Kerkük.)

kabar (II) Su kabarcığı. (–İz.)

kabar (III) Süs eşyası. (–Çr.)

kabara (I) Seyrek sakallı adam. (Gülâbi –Yz.)

kabara (II) Bilezik. (*Lapseki –Çkl.; Balaç köyü –Sm.)

kabara (III) Küçük ambar. (–Ama.)

kabara (IV) Toz. (Tokat –Es.)

kabara (V) Kıvrık tüylü bir cins tavuk : *Kabara yumurtlamıyor.* (Limasol –Kıbrıs)

kabara (VI) Karada yaşayan kurbağa. (Tanrıvermiş *Mecitözü –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.)

kabara (VII) Atın ön bacaklarındaki şişkinik. (*Vezirköprü –Sm.)

kabara (VIII) Yel, gaz. (*Düzce –Bo.)

kabara atmak Yellenmek, gaz çıkarmak. (*Düzce –Bo.)

kabaracı Sık sık yellenen ve bunu huy edinen kimse. (*Düzce –Bo.)

kabarak Sel. (–El.)

kabaram Üzüntüden olan sinir hastalığı, bir çeşit delilik. (–Sm.)

kabarama Hindi : *Kabaramanın etlisi yükseğe konar.* (*Çarşamba –Sm.; *Ünye –Or.)

kabaran (I) Kalbur, elek. (–Ist.)

kabaran (II) Soda, karbonat. (–Ant.)

kabarcık (I) İnce kabuklu, yuvarlak, beyaz, çekirdekli bir çeşit üzüm. (*Afşin –Mr.; –Gaz.; *Osmaniye –Ada.)

kabarcık (II) Soğan köklü, parlak yeşil yapraklı, beyaz çiçek açan bir bitki. (*Anamur –İç.)

kabarcıklı **1.** İri damlalı yağmur. (Aşağıdinek *Şarkîkaraağaç –Isp.; *Söğüt –Bil.) **2.** Sık ve küçük damlalarla yağan yağmur. (Argıthanı *Ilgın –Kn.)

kabarcıkotu Yele karşı kullanılan zehirli bir ot. (Üçem *Balâ –Ank.)

kabargıç [→ **kabartlak** (I)]

kabarığını sıdırmak Öfkesini almak. (*Bor –Nğ.)

kabarık Şişmiş sivilce. (*Bornova –İz.)

kabarlama Gevşek doldurulan çuval. (Bektaşlı *Boğazlıyan –Yz.)

kabarlamak [**kabarmak -1**] Birisine kafa tutmak, horozlanmak. (*Düzce –Bo.)

[**kabarmak -1**] : (*Düzce –Bo.)

kabarmak **1.** [→ **kabarlamak**] **2.** Gururlanmak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kabart Suç. (*Acıpayam –Dz.; *Lüleburgaz ve köyleri, –Krk.)

kabartlak (I) [**kabargıç, kabartlama** (III)] Olmamış incir. (*Perşembe, merkez köyleri –Or.; –Gr.)
[**kabargıç**] : (Kocayatak *Serik –Ant.)
[**kabartlama** (III)] : (*Antakya köy ve bucakları –Hat.)

kabartlak (II) Mayalı hamurdan yapılan tatlı. (Karanıdere *Senirkent –Isp.)

kabartlama (I) [**kabartma**] Bazlama, saçta ya da tavada kızartılan mayalı pide, çörek. (–Kü.; *Ayaş, Çalış *Haymana –Ank.; –Kn.)
[**kabartma**] : (–Sm.)

kabartlama (II) Küçük yastık, köşe yastığı. (–Nğ.)

kabartlama (III) [→ **kabartlak** (I)]

kabartlama (IV) Tüyleri kırkılmış davar derisi. (–Mr.)

kabartma [→ **kabartlama** (I)]

kabartmak [**kobartmak** (I), **kocgaltmak**] **1.** Coşturmak, kışkırtmak. (*Atabey –Isp.; Çıtak *Çivril –Dz.; –Or.; –Es.; Çepni *Gemerek, Telin *Gürün –Sv.; –Nğ.; –Kıbrıs)
[**kobartmak** (I)] : (*Sarayköy –Dz.)
[**kocgaltmak**] : (Bulgaristan göçmenleri –Ed.)
2. Abartmak, atmak. (*Mersin ve köyleri –İç.)

kabarüzgar (I) Bir cins yemeni, pabuç. (–Mr.)

kabarüzgâr (II) [→ **kabayel**]

kabaş (I) [→ **kabış** (I)]

kabaş (II) Dalsız, budaksız ağaç. (Karaağaç *Gölhisar –Brd.)

kabaş (III) [**kabış** (II)] Kel. (–Uş.; –Kü.; *Taşköprü –Ks.)
[**kabış** (II)] : (*Bor –Nğ.; *Seydişehir –Kn.)

kabaş koyun [→ **kabış** (I)]

kabaşuk olmak Hayvanlara yarı yarıya ortak olmak. (–Ama.)

kabat Kaba. (–Tr.)

kabatepek Kalın kabuklu, kara üzüm. (–Ml.)

kabatıraş Orta yaşlı adam. (Apturrahmanlar *Serik –Ant.)

kabatlama Kaba, kabarık olarak (Pamuk, saman vb. şeylerin yığını için). (–Tr.)

kabayel [**kabarüzgâr, kabayil, kobayel**] Lodos. (Bayat *Emirdağ –Af.; Çuvallıkızık –Brs.; Gökçam *Sungurlu –Çr.; Büyükyapalak –Mr.; *Kangal, *Yıldızeli –Sv.; –Nğ.; Yarma –Kn.)
[**kabarüzgâr**] : (Kargın –Ezm.)
[**kabayil**] : (Ömerhacılı *Kaman –Krş.; *Bor –Nğ.)
[**kobayel**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kabayil [→ **kabayel**]

kabbar Meyvesinden turşu yapılan dikenli bir bitki. (Limasol –Kıbrıs)

kabbi Hıyar, kavun, karpuz tohumu ekilen çukur, ocak. (*Kilis –Gaz.)

kabda Harmanda tahılı toplayan araç, sıyırga. (*Çıldır –Kr.)

kabeç [→ **kabankuç**]

kabek Mantar. (Haşhaşı –Ezc.)

kabel Köpek yavrusu. (*Beyşehir –Kn.)

kaberli Değerli, iyi : *Elmas kaberlidir.* (–Rz.)

kabertleme Yağda kızartılmış ekmek. (*Silifke –İç.)

kabesu Yaprakları açık sarı, ince, kokulu bir çiçek. (Fili *Biga –Çkl.)

kabeş [→ **kabış** (I)]

kābetmek Konuşmak, söylemek : *Çocuk kābetmeğe daha başlamadı.* (Zaimköyü –Kr.)

kabeyolu Samanyolu. (–Ank.)

kabga Yonga. (*Gürün –Sv.)

kabı Kapı. (*Akçakoca –Bo.)

kabıcak Tahta ya da mukavva kutu. (–Kü.; *Sivrihisar –Es.)

kabık Kabuk. (*Antakya –Hat.)

kabıklı [**kabuklu**] Sünnetsiz erkek. (Karaözü *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.)
[**kabuklu**] : (–Nğ.)

kabıklıkeler [→ **keler** (I) **-1**]

kabılak Eski soğan (bir, iki yıllık soğan). (Kılıç *Keçiborlu –Isp.)

kabıllamak Az doymak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kabın Çok pahalı. (*Acıpayam –Dz.; *Fethiye –Mğ.)

kabında kurumuş Kansız, cansız adam. (*Gürün –Sv.)

kabıra Ayakkabıların altına çakılan demir çivi. (İlyas *Keçiborlu –Isp.; *Bozdoğan –Ay.)

kabırcak Tabut. (–Uş.; –Kü.)

kabırcık 1. Mısır yaprağı. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Ant.) **2.** Gelincik yaprağı. (Kırçaklı *Nazilli –Ay.)

kabırçak Karın sertleşmiş olan üst tabakası. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kabırga 1. Öküz arabasının üzerine konulan örtüyü tutmaya yarayan iri ağaçlar. (–Kc.; Eşke *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **2.** Semerin iki başı arasındaki tahtalar. (Kızılköy *Dinar –Af.)

kabırka Kuzu dolması. (*Erciş –Vn.)

kabırment Tüyü ters ve helezoni çıkan, uğursuz sayılan hayvan. (Orhana *Anamur –İç.)

kabış (I) [**kabaş** (I), **kabaş koyun, kabeş, kaluş** (II)] Boynuzu çıkmayan küçükbaş ya da büyükbaş hayvan. (Sofular, Banus *Eğridir –Isp.; Mahmutlar *Tire –İz.; –Mr.; Ağçakışla, Hisarbey *Akdağmadeni –Yz.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, *Ilgın –Kn.; Bilanköy –Ada.; *Mut, *Gülnar, *Anamur, *Silifke –İç.; *Serik –Ant.)
[**kabaş** (I)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Karaağaç *Gölhisar –Brd.; Duğla *Mecitözü –Çr.; Deveci –Ama.; Çaltılar *Fethiye –Mğ.)
[**kabaş koyun**] : (–Dz.)
[**kabeş**]: (Başpınar *Tefenni –Brd.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)
[**kaluş** (II)] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kabış (II) [→ **kabaş** (III)]

kabış (III) İşçi, hizmetçi. (–Isp.; –Brs.; *Alanya –Ant.)

kabız [**kabuz**] Dağlarla çevrili dar boğaz. (–Dz.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Ada.; Tekeler *Silifke –İç.)
[**kabuz**] : (Üçkuyu –Af.)

kabızıkmak Peklik olmak, kabız olmak. (*Silifke –İç.)

kabiltim Birşeyi kendine maleden. (*İskilip –Çr.)

kabin Kürk, gocuk, yağmurluk. (*Gölpazarı –Bil.; İncirli –Ur.)

kabinnik Haksızlık. (Dudaş *Söğüt –Bil.; Çalış *Haymana –Ank.)

kabircik Şirpençe denilen çıban. (–Kn.)

kabise Su kovaları takılmaya yarayan ağaç omuzluk. (Nilüfer –Brs.)

kabiye Büyük kavun. (Halfeti *Birecik –Ur.)

kabkab Takunya. (*Kilis –Gaz.)

kab kacağ Tencere, tava vb. mutfak eşyası. (Kerkük)

kablak Başı açık. (Osmançavuşlar –Bo.)

kablığ Kılıf, kapak. (Kerkük)

kablunba Kaplumbağa. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

kaboş Erkek ya da kadın hizmetçi. (Ortaköy –Or.)

kabran (I) [→ **kobrañ** (II)]

kabran (II) [**kabsak**] **1.** Tahta tekne, yalak. (–Ist.) **2.** İki, üç kiloluk içine yağ, pekmez vb. konulan yuvarlak tahta kutu. (*İskilip –Çr.; *Boyabat –Sn.) **3.** Arıkovanı. (–Kü.; *Söğüt –Bil.) **4.** Hayvanlara yem dökülen, ağaç dallarından örülerek yapılmış sepet, sele. (*İzmit –Kc.)
[**kabsak**] : (Gölcükler –İz.)

kabran (III) Kör yılan. (*Kandıra –Kc.)

kabran (IV) Tembel, haylaz. (*Gelendost –Isp.; –Hat.)

kabran (V) [→ **kobran** (I)]

kabran (VI) İhtiyar. (*Orhangazi –Brs.)

kabran (VII) Sazın dış yaprakları. (*Bandırma –Ba.)

kabsak [→ **kabran** (II) **-4**]

kabucak İki kapağı düz, elips biçiminde kutu. (–Kü.)

kabuğukalın 1. Çam ağacı. (*Develi –Ky.) **2.** Bir cins kış armudu. (Ağlı *Küre –Ks.)

kabuğunu almak Derisini yüzmek : *Şu koyunu kes de kabuğunu al.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

kabuk (I) Kaysı kurusu. (–Ml.)

kabuk (II) Yonga, odun parçası. (–Sn.; –Sm.)

kabuklamak Ağaç budamak. (*Burhaniye –Ba.)

kabuklu [→ **kabıklı**]

kabuklusülük Kaplumbağa. (Megdün *Reşadiye –To.)

kabul Köşe. (Çandır –Ank.)

kabun (I) Üzeri kapalı su yolu. (*Ağın –El.)

kabun (II) Taş bina. (–Ml.)

kabune [→ **kaburga** (I)]

kabuni [→ **kaburga** (I)]

kabunsumak Başkasına ait bir şeyi haksızca kendine maletmek. (Gökköy –To.)

kabur Çatlak, yarık yerleri tutturmak için konulan teneke ya da gön parçası. (–Ks.)

kaburcak (I) Tahıl kabuğu. (–Nğ.; *Gülnar, *Silifke –İç.)

kaburcak (II) Gelinlik giysisi ile birlikte hazırlanan, içine dikiş ve tuvalet eşyası konulan kutu. (Altındağ –İz.)

kaburga (I) [**kabune, kabuni**] Et, üzüm ve soğanla yapılan pirinç ya da bulgur pilâvı. (Kadıçiftliği –Ist.; –Ezc.; *Ağın –El.)
[**kabune**] : (–Isp.; Dikilitaş –Ist.)
[**kabuni**] : (–Isp.)

kaburga (II) Yamaç. (Kadıçiftliği –Ist.)

kaburga (III) Biçilen tomruğun yanlarından çıkan tahta, kereste.(*Domaniç –Kü.; Çayağzı, Yavuz *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kaburgalarına girmek İşi için bir kimseye çok sokulmak, ısrarda bulunmak. (*Maçka –Tr.)

kaburlamak (I) Sağa sola yalpa vurmak. (*Senirkent –Isp.)

kaburlamak (II) Çatlak, yarık bir şeyi onarmak. (–Ks.)

kabursak Soyulmuş, kabuğu çıkarılmış şey. (Homa *Çivril –Dz.)

kabuska Etli lahana yemeği. (–Sm.)

kabuş Saçı dökülmüş, başı çıplak adam. (İğdecik –Isp.)

kabuz [→ **kabız**]

kabye Sepet içinde gönderilen nişan, armağan. (*Salihli –Mn.)

kac [**kaci**] **1.** Çelik parçası vurulduğunda ateş çıkaran sert taş, çakmaktaşı. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**kaci**] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
2. Topraktan sıyrılarak dışarı çıkmış şerit biçiminde uzanan taş çıkıntıları. (–Ezm.)

kacabruk [→ **kaçaburuk**]

kacaburuk [→ **kaçaburuk**]

kacamer [**kacemer, kacere**] **1.** Yiğit. (Karaaptal, Büyüklü *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; Küçükisa *Zile –To.)
[**kacemer**] : (*Havza, *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.)
[**kacere**] : (*Burhaniye –Ba.; Çakıllı –Ada.)
2. Becerikli, çalışkan. (Büyük *Çarşamba, Karaaptal –Sm.; *Merzifon –Ama.; Küçükisa *Zile –To.)

kacar (I) Kısa boylu, bodur (Hayvan ya da insan). (–Ezc.)

kacar (II) Dilsiz. (*Karacasu –Ay.)

kacar (III) Damlarda toprağın altına döşenen küçük odunlar. (Mehmetli *Kadirli –Ada.)

kacar (IV) Bulgur durumuna getirilmeden pilavı yapılan bir çeşit buğday. (Zencidere –Ky.)

kacara Mızıkçı, yaygaracı, gürültücü. (–Isp.; Karaağaç, Çamköy *Gölhisar, Kurna –Brd.; Söğüt, Honaz, Kösten –Dz.; –Ist.; –Ant.)

kacaşmak Kalabalık kaynaşmak. (*Mut –İç.)

kace Dişi köpek. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kacele Saksağan. (*Ahlat –Bt.; Çermik –Dy.)

kacemer [→ **kacamer -1**]

kacer Sıska, zayıf (insan, hayvan için). (–Gaz.)

kacere [→ **kacamer -1**]

kacı Küçük kardeş : *Kızım ben suya gidiyorum, gelinceye kadar kacına iyi bak.* (Kıbrıscık –Bo.)

kacırga [**kacırğa, kacurğa**] İşe yaramayan kart ve zayıf hayvan. (Balkur *Devrek –Zn.; *Çarşamba –Sm.)
[**kacırğa**] : (Balkur *Devrek –Zn.; *Merzifon –Ama.)
[**kacurğa**] : (–To.)

kacırğa [→ **kacırga**]

kaci [→ **kac**]

kacik Topuk kemiği, tarak kemiği. (–Ezm.)

kacunmak **1.** Kuşkulanmak, sakınmak. (*Kurşunlu –Çkr.; –Ks.) **2.** Gıdıklanmak. (*Kurşunlu –Çkr.)

kacurğa [→ **kacırga**]

kaç (I) Ok. (–Sv.)

kaç (II) Sonbahar. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kaç (III) [→ **kada** (I) **-3**]

kaça (I) Öteberi asmak için duvara ya da tavana tutturulmuş ağaç çengel. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kaça (II) Yüz, el ve ayaklarda olan benler. (–Rz.)

kaçabık [→ **kaçaburuk**]

kaçaburuğ [→ **kaçaburuk**]

kaçaburuk [**kacabruk, kacaburuk, kaçabık, kaçaburuğ, kaçamık, kaçanburuk, kaçavruk**] Ayakkabılara

ağaç çivi çakmak için delik açmakta kullanılan bir ayakkabıcı aracı, biz. (*Düzce –Bo.; –Sn.; –Ank.; *Bor –Nğ.; *Milas –Mğ.)
[**kacabruk**] : (–Nğ.)
[**kacaburuk**] : (–Mn.)
[**kaçabık**] : (–Rz.)
[**kaçaburuğ**] : (–Ist.)
[**kaçamık**] : (–Dz.)
[**kaçanburuk**] : (*Bodrum –Mğ.)
[**kaçavruk**] : (–Ks.)

kaçafan Uçurum : *Sığır kaçafandan düştü, parça parça oldu.* (Adacami –Rz.)

kaçağan (I) **1.** Tavşan. (*Ünye –Or.) **2.** Tutulmayan koyun : *Bizimde iki tane kaçağanımız var.* (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kaçağan (II) Av tutmayan eveil atmaca. (Gav *Ardeşen –Rz.)

kaçağan (III) Atın güzel olan yürüyüşü. (–Ky.)

kaçak (I) Tavşanın yürürken bıraktığı iz. (Sarıca *Şiran –Gm.)

kaçak (II) Binek atlarının hızlı koşma yeteneği : *Bu atın kaçağı daha iyidir.* (–Tr.)

kaçak (III) Eliaçık, cömert. (*Kurşunlu –Çkr.)

kaçak (IV) Ağaç sürgünü. (Cumalıkızık, Yukarısölöz *Orhangazi –Brs.)

kaçak (V) Burçak ve benzeri tahılların ekilmesine elverişli yerler. (Bozanönü –Isp.)

kaçak (VI) Sığır, koyun, keçi vb. hayvanlarda diz ile kasık arasındaki kısım. (Sarkım *Beypazarı –Ank.)

kaçak yol Caddeden ayrılıp kesitmeden giden yol. (*Antakya köyleri –Hat.)

kaçal Buğday, nohut, mısır darısı, mercimek vb. tahılın haşlanarak ceviziçi ve kırmızı biberle yapılan çorbası. (Bağyaka *Finike –Ant.)

kaçalak Genç kızların görücüye çıkarken giydikleri giysi. (*Safranbolu –Zn.)

kaçam Bir avuç : *Bir kaçam üzüm.* (–Gr.)

kaçamak Bir çeşit çoban yemeği: *Akşama kaçamak var.* (–Ist.)

kaçamık [→ **kaçaburuk**]

kaçan (I) İnek işkembesi. (–Rz.)

kaçan (II) Herhangi. (*Çal –Dz.)

kaçan (III) Tapu senedi. (Kösten –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Kurşunlu –Çkr.; *Milas –Mğ.)

kaçan (IV) Mısır (yeşil yaprakları ile). (*Kurşunlu –Çkr.)

kaçan (V) Ne zaman, ne vakit? (*Gelibolu –Çkl.; İncirgediği *Karaisalı –Ada.)

kaçanburuk [→ **kaçaburuk**]

kaçanık Balta. (Bakırköy –Ist.)

kaçar (I) Küçükbaş hayvanlara ödenen vergi. (*Birecik –Ur.)

kaçar (II) Koşuda dördüncü gelen at. (–Kn.)

kaçar (III) Hile yapan, hileci. (*Ermenek –Kn.)

kaçat Alın. (Güneyce –Rz.)

kaçavruk [→ **kaçaburuk**]

kaççik Bir çeşit yazma, başörtüsü. (*Arapkir –Ml.)

kaçe Dişi köpek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kaçgan Araba. (*Keskin –Ank.)

kaçğın Kaçmış, kaçık. (İncekum *Silifke –İç.)

kaçı Makas. (Erenköy –Ist.; –Gaz.)

kaçık (I) Deniz sularının alçalmış durumu, cezir olayı. (*Gelibolu –Çkl.)

kaçık (II) Eğri. (Fili *Biga –Çkl.)

kaçık (III) [**kaçırık**] İlkbahar ya da sonbaharda birden bire esen kuvvetli yel. (–Sn.; *Perşembe –Or.; –Rz.)

[**kaçırık**] : (Mapavri –Rz.)

kaçına (I) Hayvanları sürmeye yarayan uzun sopa, üvendire. (*Gelibolu –Çkl.)

kaçına (II) Kümes. (Fili *Biga –Çkl.)

kaçınkara Levrek balığının biraz küçüğü. (*Gelibolu –Çkl.)

kaçıntı (I) Zamanından çok önce doğan kuzu. (Göynük *Göksun –Mr.; Çepni *Gemerek, *Gürün –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Aslanköy *Mersin –İç.)

kaçıntı (II) Sızıntı : *Çeşmenin yolunda kaçıntı var.* (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kaçırık [→ **kaçık** (III)]

kaçi Kırık saksı. (–Tr.)

kaçik [→ **keçik** (I) **-4**]

kaçka İki tekerlekli at ve öküz arabası. (–Gm.; *Ardahan –Kr.)

kaçkaç (I) Göç : *Ahmet'im kaçkaçta doğmuştu.* (*Düzce –Bo.; –Nğ.; Çığşar *Kadirli –Ada.)

kaçkaç (II) [**kaçkaça, kaçkaçan, kaskara**] Saksağan. (–Ar.)

[**kaçkaça**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**kaçkaçan**] : (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

[**kaskara**] : (Zıgana *Torul –Gm.)

kaçkaça [→ **kaçkaç** (II)]

kaçkaçan [→ **kaçkaç** (II)]

kaçkar Yüksek, sarp, kayalık yer. (–Rz.)

kaçkırt Bir çeşit ot. (–Mr.)

kaçkun Kaçak. (–Ist.)

kaçmağ Koşmak. (Kerkük)

kaçmak Ateş sönmek. (*Gelibolu –Çkl; –Kü.; *Kandıra –Kc.; –Ks.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

kaçola Takke. (–Ist.)

kada (I) [**kaç** (III), **kadak** (VII), **kadaş, kade** (I) **-1, 2, 5, kadik** (I), **kadiko, kağa** (I) **-2**] **1.** Kardeş. (*Çeşme, *Bergama –İz.; –Ba.; Galata *Gelibolu –Çkl.; –Tr.; Güneyce –Rz.; Haşhaşı –Ezc.; Kesme *Divriği –Sv.; –Nğ.; *Uzunköprü, –Ed.; Hamitabat, Kırıkköy *Lüleburgaz –Krk.)

[**kadaş**] : (Küçükisa *Zile –To.; Karadoruk *Gürün –Sv.)

2. Ağabey. (–Ist.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezc.; Cemele –Krş.)

[**kadiko**] : (Lariköy –Gm.)

[**kağa** (I) **-2**] : (*Merzifon –Ama.; *Iğdır, *Çıldır –Kr.)

3. Kız kardeş, abla. (–Ist.; Bayralar *Elmalı –Ant.) **4.** Küçük kardeş. (Karakoca *Karacabey –Brs.; Doğanca –Rz.; Kaya *Fethiye –Mğ.)

[**kaç** (III)] : (Ahiköy –Mğ.)

[**kadak** (VII)]: (*Vezirköprü –Sm.)

[**kade** (I) **-1**] : (*Mut –İç.; *Çorlu –Tk.)

5. Arkadaş. (Tapanköy –Sm.; Çavdarlı –Nğ.)

[**kade** (I) **-5**]: (Bayat *Aziziye –Af.)

6. Teyze. (–Ba.)

[**kade** (I) **-2**] : (Dudaş *Söğüt –Bil.; –Zn.)

[**kadik** (I)] : (Kalburcu –Kn.)

kada (II) Yeni doğmuş hayvan yavrusu. (–Ist.)

kada (III) Gönül, naz. (–Çr.; *Çarşamba –Sm.)

kada (IV) Konuşmaya engel olan dilbağı : *Dili kadalı olduğundan konuşamıyor.* (Tokat –Es.)

kada almak Beddua, ilenç almak. (–Ist.; –Krş.)

kadaç Kendinden küçük olan kimse. (Başlanköy *Kavak –Sm.)

kadaga [kadağa] Yasak, yasak olma durumu. (–Vn.)
[**kadağa**] : (Kerkük)

kadagayıp [kadagoyüp] Ne olur ne olmaz, her olasılığa karşı. (*Boyabat –Sn.)
[**kadagoyüp**] : (*Boyabat –Sn.)

kadagoyüp [→ kadagayıp]

kadağ [→ kadak (II)]

kadağa [→ kadaga]

kadaḫ(I) [**→ kadak** (II)]

kadaḫ (II) Yara izi. (*Erciş –Vn.)

kadaḫ (III) [**→ kadak** (I) **-1**]

kadahana Doymayan, açgözlü. (*Bodrum –Mğ.)

kadaḫlı Yapışık. (*Erciş –Vn.)

kadak (I) [**kadaḫ** (III), **kadek** (III), **kadet, kodak** (VII)] **1.** Ayakkabıların altına çakılan demir çivi, kabara. (Ayvalı *Tavşanlı –Kü.; Alemdar, Kıbrıscık –Bo.; Atlasköyü *Sivrihisar –Es.; –Ist.; *Küre –Ks.; –Çkr.; Oyara *Haymana, Camili, Akkuzulu, Şabanözü, *Polatlı, Kıbrıs –Ank.; Köşker, *Mucur –Krş.; –Ky.; *Hacıbektaş –Nş.; Bahçeli *Bor, *Aksaray –Nğ.)
[**kadaḫ** (III)] : (Cemele –Krş.)
[**kadet**] : (–Ky.)
2. Küçük çivi. (Alakilise *Gemerek –Sv.; Külekçi *Çayıralan –Yz.; *Ayaş, *Keskin, Emirler *Balâ –Ank.; *Bünyan –Ky.; Seydin *Avanos –Krş.; –Nğ.)
[**kadek** (III)] : (Himmetli –Nğ.)
[**kodak** (VII)]: (Çandırlı *Bergama –İz.; *Merzifon –Ama.; –Ank.)

kadak (II) [**kadağ, kadaḫ** (I), **kadalama**] İlinti, eğreti dikiş. (*Ahlat –Bt.; –Ml.; Vazıldan, Çamova *Divriği –Sv.)
[**kadağ**] : (Kerkük)
[**kadaḫ** (I)] : (*Erciş –Vn.)
[**kadalama**] : (–Sm.)

kadak (III) Üç tanesi bir okka olan ağırlık ölçüsü. (–Ist.)

kadak (IV) [**kadan**] Kadar. (–Sm.; *Mut –İç.)
[**kadan**]: (Hasanoğlan –Ank.)

kadak (V) Kopça, çıtçıt. (Yaverviran *Sivrihisar –Es.)

kadak (VI) Tırpan ile sapı birbirine bağlayan çengel. (–To.)

kadak (VII) [**→ kada** (I) **-4**]

kadak (VIII) **1.** [**→ kota** (I)] **2.** [**→ kodak** (I) **-2**], **3.** [**→ kodak** (I) **-1**]

kadak (IX) Kaydırak. (*Kartal –Ist.)

kadaklamak (I) **1.** Çivilemek. (–Ank.; Yukarıakhisar *Akhisar –Kn.) **2.** Bağlamak, eklemek. (–Ar.; –Ezm.)

kadaklamak (II) Biçimine getirmek, işi yerinde yapmak.(*Ulubey –Or.)

kadakmak [**kadamak** (III)] Ölmek, gebermek : *Senin eşek kadaktı.* (*Cebelibereket, *Seyhan –Ada.; –İç. ilçe ve köyleri)
[**kadamak** (III)] : (İncekum *Silifke –İç.)

kadak vurmak Ağaç eşyalara ve yapı araçlarına parça eklemek : *Kağnının okuna kadak vurdum.* (*Merzifon –Ama.)

kadal (I) Güldürü, eğlenti. (–Kn.)

kadal (II) Cirit oyunu. (–Kn.)

kadalama [→ kadak (II)]

kadalamak (I) Kendini beğenmek, gururlanmak. (Boynuyoğun –Ada.)

kadalamak (II) [**→ kadamak** (I)]

kadama Evin çatısı. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kadamağ [→ **kadamak** (I)]

kadamaḫ (I) [→ **kadamak** (II) **-3**]

kadamaḫ (II) [→ **kadamak** (I)]

kadamak (I) [**kadalamak** (II), **kadamağ, kadamaḫ** (II)] Teyellemek, iri iri dikmek. (–Sm.; *Merzifon –Ama.; Salman *Akkuş –Or.; –Ml.; *Ahlat –Bt.; –Dy.; –Ur.)

[**kadalamak** (II)] : (–Sm.)

[**kadamağ**] : (Kerkük)

[**kadamaḫ** (II)] : (*Erciş –Vn.)

kadamak (II) [**kadamaḫ** (I)] **1.** Sıkıştırmak, bağlamak. (*Şebinkarahisar, Saraycık *Keşap, *Bayburt –Gm.; Bağlıca, Akarsu *Ardanuç, Yavuz *Şavşat –Ar.; *Koyulhisar –Sv.) **2.** İki şeyi birbirine çivi ile iliştirmek. (*Niksar –To.; –Ezc.; *Ahlat –Bt.; –Ank.) **3.** Hayvanı bir yere kısa ve sıkı bağlamak. (*Ünye, Bayadı, –Or.)

[**kadamaḫ** (I)] : (*Gürün –Sv.)

kadamak (III) [→ **kadakmak**]

kadamak (IV) Gövdeyi bir yönden öbür yöne çevirememek, tutulmak. (–Ky.)

kadamaya Fırını silmeye yarayan paçavra, bez. (Haçavera *Maçka –Tr.)

kadan [→ **kadak** (IV)]

kadana Köpeklerin boğazına takılan dişli halka, çivili tasma. (Çayağzı, Yavuz, *Şavşat –Ar.)

kadanlık Kadarlık. (–Nğ.)

kadanloç Kaşıklık. (Hemşin –Rz.; Viçe *Hopa –Ar.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kadanmaḫ [→ **kadanmak** (I) **-3**]

kadanmak (I) [**kadanmaḫ**] **1.** Dayanmak, direnmek. (*Merzifon –Ama.) **2.** Kısa iple bağlanan hayvan çok hareket edememek. (Keyköy *Ünye –Or.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **3.** Yorulmak, tıkanmak, takılıp kalmak. (–To.; Salman *Akkuş, Bayadı, –Or.; Yavuz, Çayağzı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Bt.; –Dy.; Çamova, Eşke *Divriği –Sv.)

[**kadanmaḫ**] : (*Erciş –Vn.)

4. Yerleşmek, kalmak. (–Ur.)

kadanmak (II) Ağzından söz çıkmamak. (Keyköy *Ünye –Or.)

kadanmak (III) Mıhlanmak, çivilenmek. (Keleriş –Ezc.)

kadarak 1. Bir değirmeni döndürecek kadar kuvvetle akan su. (–Nğ.) **2.** Su arkı. (–Nğ.)

kadaş [→ **kada** (I) **-1**]

kaddaj [**kaddırak** (II)] Kurumlu, gururlu. (Sarız –Ky.)

[**kaddırak** (II)]: (Kale *Tavas –Dz.)

kadder İşini bilen, açıkgöz. (Cenciğe –Ezc.)

kaddırak (I) Vücudunu dimdik tutan kimse : *Kaddırak kız.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

kaddırak (II) [→ **kaddaj**]

kaddus Saçtan yapılmış kulplu su kabı. (*Kilis –Gaz.)

kade (I) **1.** [→ **kada** (I) **-4**] **2.** [→ **kada** (I) **-6**] **3.** Hala. (Yabanabat *Safranbolu –Zn.) **4.** [→ **kadi** (II) **-1**] **5.** [→ **kada** (I) **-4**]

kade (II) Ortası yassı, yağlı bir çeşit ekmek. (–Bt.)

kadek (I) [→ **kota** (I)]

kadek (II) Kısa boylu kadın. (–Es.)

kadek (III) [→ **kadak** (I) **-2**]

kadek (IV) Kırmızı bez. (–Vn.)

kadele Küçük küp. (–Vn.)

kadet [→ **kadak** (I) **-1**]

kadı (I) Kolay çalkalayabilmek için buğday kalburunun altına konulan destek. (Berkköyü –Bo.)

kadı (II) Büyük fıçı. (Hemşin –Rz.; Veliköy –Ar.)

kadı (III) Çelik çomak oyununda çeliğin dayandığı yanyana konmuş iki taş. (–Ml.)

kadı (IV) **1.** Düğünlerde oyun çıkarmak için kız evinden oğlan evine giden kimse. (Söğüt, Honaz –Dz.) **2.** [→ **kadi** (II) **-1**]

kadı (V) Bir halk oyunu. (–Ist.)

kadıağacı Kayığın ortasındaki seren direğini tutan araç. (Yeşilova *Eğridir –Isp.)

kadıana [→ **kadınana -2**]

kadıbaş [**kadıbaşı kabağı**] Beyaz, yuvarlak kabak. (Samatya –Ist.) [**kadıbaşı kabağı**] : (*Safranbolu –Zn.; –Ank.)

kadıbaşı Lâle. (–Ist.)

kadıbaşı kabağı [→ **kadıbaş**]

kadıbaş tiken Küre biçiminde, uçlarına doğru gittikçe morumsu renkte olan dikenli bir bitki. (Karayakup *Suşehri –Sv.)

kadıboğan Bir çeşit sert helva. (*Düzce –Bo.; –Ant.)

kadık Kozalak, çam meyvesi. (Ağlı *Küre –Ks.; –Sn.)

kadıkaçıran Birkaç gün süren yağmur. (–Ant.)

kadılara bulunmak Bir şeyi konuklar için ya da gerekince bulunsun diye saklamak : *Azıcık sızdırma vardı. Kadılara bulunsun diyordum. Meret kedi dün akşam onu yemiş.* (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

kadımalak Kırda yetişen, pişmeden de yenebilen bir ot. (Pendik *Kartal –Ist.; *Balâ –Ank.)

kadın Güzel, şık, hoş : *Kadın oğlum, kadın Allahım.* (Garipköy *Tavas –Dz.; Yenipazar –Ay.; Gülnar *Ezine –Çkl.; *Sivrihisar –Es.; –Ist.; –Mğ.)

kadınana [**kadıana, kadi** (II) **-3**] **1.** Kaynana. (*Atabey –Isp.; –Dz.; Yazıldan *Divriği –Sv.) **2.** Babaanne. (*Yatağan –Mğ.) [**kadıana**] : (Ahiköy –Mğ.) [**kadi** (II) **-3**] : (Taşlık, Solaklar –Kc.) **3.** [→ **kocaana -1**]

kadınbarmağı Baklavaya benzer bir tatlı. (*Antakya –Hat.)

kadınbarmak [→ **kadınparmağı -1**]

kadıncık Görümce. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

kadınge 1. [→ **kadi** (I) **-1**] **2.** Gelin. (*Vezirköprü –Sm.) **3.** Elti. (–To.)

kadıngöbeği 1. Kızılcık büyüklüğünde içi kılçıklı bir meyve, yabangülü meyvesi. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Bir cins mantar. (Lerdüğe –Sm.)

kadıngā [→ **kadi** (II) **-1**]

kadıniğnesi Karaiğne denilen böcek. (*Mudanya –Brs.)

kadınparmağı [**kadınbarmak**] **1.** Beyaz ya da siyah, uzun, ince kabuklu bir çeşit üzüm. (*Atabey –Isp.; –Dz.; *Demirci –Mn.; Sarıcaeli –Çkl.; *Mudurnu –Bo.; –Isp.; *Vezirköprü –Sm.; *Güdül, *Ayaş –Ank; –Kn.) [**kadınbarmak**] : (*Sungurlu –Çr.) **2.** İnce, uzun, sulu, yumuşak bir cins armut. (–Sn.) **3.** Üç kulaklı ekşimsi bir ot. (–Bo.; –Nğ.)

kadıoğlu Bir halk oyunu. (*Bergama –İz.)

kadırga (I) **1.** Kuvvetli. (*Bergama –İz.) **2.** Becerikli. (*Bergama –İz.)

kadırga (II) Harmanın rüzgâr alan tarafına ekin demetleriyle yapılan engel. (Geyikli –Ks.)

kadız [**kadi** (I), **kaduz**] Büyük fıçı. (Karamehmet *Çorlu –Tk.)
[**kadi** (I)]: (Limanköy*Çayeli –Rz.)
[**kaduz**] : (–Ed.)

kadi (I) [→ **kadız**]

kadi (II) [**kade** (I) **-4, kadı** (IV) **-2, kadıngā, kadınge -1, kodinge**] **1.** Yenge. (Pazarcık *Bozüyük, *Söğüt –Bil.; Satılmış –Es.; *Yalova –Ist.; Papasköy –Sm.; İncirli –Ank.)
[**kade** (I) **-4**] : (*Söğüt, Beyce –Bil.; *Kartal –Ist.; Yenipazar *Gölpazarı, *Safranbolu –Zn.; –Sn.; *Polatlı –Ank.)
[**kadı** (IV) **-2**] : (Çandarlı *Bergama –İz.)
[**kadıngā**] : (*Bozhüyük –Bil.; *Küre –Ks.; *Kelkit –Gm.)
[**kadınge -1**]: (*İzmit –Kc.; *Ayancık –Sn.; *Taşova –Ama.; *Artova –To.; –Ezm.; –Sv.; *Beyşehir –Kn; *Keşan –Ed.)
[**kodinge**] : (–Sv.)
2. Hanım. (–Sn.) **3.** [**kadınana -2**]

kadife Uskumru büyüklüğünde pulsuz tatlı su balığı. (Görece –İz.)

kadik (I) [→ **kada** (I) **-6**]

kadik (II) Tahta yapılmak için yontulmuş tomruk. (Akçaabat *Maçka –Tr.)

kadiko [→ **kada** (I) **-2**]

kadirne Saka kuşu. (–Ant.)

kadis [**kadiz**] Su kovası. (–Ist.; Misis –Ada.)
[**kadiz**] : (Hartlap –Mr.)

kadiz [→ **kadis**]

kadlak Kadar: *Bu kadlak.* (Kıbrıs –Ank.)

kado Kabak. (Karakoyunlu *Iğdır –Kr.)

kadoz On okkalık fıçı. (–Ist.)

kaduk [→ **kodak** (I) **-1**]

kadura Resim, fotoğraf. (*Çorlu –Tk.)

kaduz [→ **kadız**]

kaf Tarla kenarlarındaki yüksekçe toprak setler. (Karadere *Görele –Gr.)

kafa (I) Üzümle yapılan bir çeşit hamur tatlısı. (–Ist.)

kafa (II) Yapıda duvarların aralarını doldurmak için kullanılan küçük taşlar, moloz. (–Ky.)

kafa (III) Tülbent. (–Ist.)

kafa (IV) Avcıların içine girip pusu kurdukları ağaçlık yer. (Büyükdere –Ist.)

kafa (V) En büyük aşık, zıpzıp. (–Ky.)

kafa (VI) Kemençede burguların bulunduğu bölüm. (Karatepeli –Ada.)

kafaçömleği Ortası geniş olan yemek tenceresi. (–Krş.)

kafadişi Azıdişi. (*Eğin –Ezc.)

kafak Çınar. (Çavuşbucağı *Silifke –İç.)

kafa kağıdı [**kafa koçanı, kelle kağıdı, koçan -2**] Nüfus cüzdanı. (Gölcükler –İz.; *Gölpazarı –Bil.; Çakılköy *Çatalca –Ist.; Ağlı *Küre –Ks.; *Osmancık –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Sv.; Kuruhüyük *Boğazlayan –Yz.; –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; –Kn.; –Ada.; *Mersin –İç.)
[**kafa koçanı**] : (*Nazilli –Ay.; *Bornova, *Tire, –İz.; *Sarıyer –Ist.; Balkur *Devrek –Zn.; *Boyabat –Sn.; –Nğ.; *Marmaris –Mğ.; –Ada.)
[**kelle kağıdı**] : (Karadut *Göksun –Mr.)

[**koçan -2**] : (Çamköy *Gölhisar –Brd.; Mapavri *Limanköy –Rz.; *Marmaris –Mğ.)

kafa kazımak Gevezelik ederek usanç vermek. (*Lüleburgaz –Krk.)

kafa koçanı [→ **kafa kağıdı**]

kafalak [→ **kaflanan**]

kafalama İri (kömür için) : *Aldığım kömürün çoğu kafalama çıktı.* (*Bor –Nğ.)

kafalık (I) En büyük bilye : *Bunu kafalık ayırdım.* (*Saray –Tk.)

kafalık (II) Birikinti suların bıraktığı yer, çukur. (–Kü.)

kafalık (III) Tütün denklerinin kenarlarına konulan üçüncü kalite tütün. (–Sm.)

kafar Arkadaş. (–Kü. ve çevresi)

kafatahta Çatılarda örtü direklerini bastıran yassı taşlar. (Reşadiye –Ky.)

kafatmak Övünmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kaf çakmak Dalga geçmek. (–Sm.)

kaf çekmek Kura çekmek. (Beylerbeyi –Ist.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.)

kafdar (I) [→ **kaftar -1**]

kafdar (II) [→ **kaftaküski**]

kafes (I) Eşya konan dolap, yüklük. (–To.)

kafes (II) **1.** Dokuma aygıtında bir bölüm, mekiğin bulunduğu yer. (–Ed.) **2.** Çinicilikte kullanılan dişli bir destek. (–Ist.)

kafesardı Kış için meyve saklamağa yarayan yer. (–Ky.)

kafesotu Yalancı havacıva otu, onosma, borraginaceae. (Kürkçüköy –Kn.)

kafete Domates. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; *Beyşehir, *Ilgın, Şelki *Argıthanı –Kn.)

kafır Asmaların budandıkları yerden akan suları kesmek için kullanılan bir çeşit özlü çamur. (–Gaz.)

kafıt Kağıt. (*Devrek –Zn.)

kafil [→ **kaful -2**]

kafire [**kāfiriye**] Bir çeşit çiçek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**kāfiriye**] : (Söğüt–Mğ.)

kafiri dövmek Eleği ya da kalburu içindeki tahılı temizlemek için omuzla birlikte ileri, geri, sağa, sola bir ucunu savurarak çevirmek. (*Bahçe –Ada.)

kāfiriye [→ **kafire**]

kafkal (I) Büyük ekin destesi. (Hisarcık *Yayladağı, *Antakya –Hat.)

kafkal (II) Fındık kozalağı. (–Tr.)

kafkalı (I) Delik deşik. (–Rz.)

kafkalı (II) İpek kozası. (Gündoğdu, Adacami –Rz.)

kafkalı (III) Zayıf. (Salarha –Rz.)

kafkalı (IV) Aralıklı yığılan odun yığını. (Salarha –Rz.)

kafkara Boynuzsuz keçi ya da kuzu. (Limasol –Kıbrıs)

kafkarıt Enginar : *İki okka kafkarıt ver.* (Limasol –Kıbrıs)

kafkaz Hafif : *Bu ev kafkaz taştan yapılmıştır.* (*Pazarcık –Mr.; –Gaz.)

kaflanan [**kafalak**] Kendini öven. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**kafalak**] : (*Ünye –Or.)

kaflanmak (I) Ölümü yaklaşmak. (*Bor –Nğ.)

kaflanmak (II) Kura çekmek. (–Ml.)

kaflez [→ **kahliç**]

kafliz [→ **kahliç**]

kaftaküski [**kafdar** (II), **kaftarküş**] Sırtlan. (*Şavşat –Ar.)

[**kafdar** (II)] : (Goş –Kr.)

[**kaftarküş**] : (*Iğdır –Kr.)

kaftan Işıkla donatılmış minare. (–Ist.)

kaftar [**kafdar** (I), **kafter**] **1.** İhtiyar, cadı, bunak. (Bayburt *Sarıkamış –Kr.; *Erciş –Vn.)
[**kafdar** (I)] : (*Iğdır –Kr.; *Erciş –Vn.)
[**kafter**] : (–Ezm.)
2. Yaşlı manda. (*Merzifon –Ama.)
3. Yaşlı öküz. (–Ama.)

kaftarküş [→ **kaftaküski**]

kafter [→ **kaftar -1**]

kaftur Soba. (İvrindi –Ba.)

kafuka [→ **kafeka**]

kaful [**kafil**] **1.** Fundalık. (Sürmene *Maçka –Tr.; –Rz.) **2.** Dikenlik, çalılık yer, çalı kümesi. (–Tr.; –Rz.)
[**kafil**]: (–Ist.)
3. Bağlanmadan bir yere toplanmış biçilmiş ekin, bitki topluluğu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kafulbaşlı Taranmamış, dağınık saçlı kimse. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kafulcan Aralık, açıklık. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kagak [→ **konak** (I) **-1**]

kagamak İndirmek. (–Ist.)

kagardak Horoz ibiği. (–Mş.)

kaggıl Bir çocuk oyununda yere çakılan çubuk. (–Ezm.)

kagış kagış Hızlı hızlı (suyun akışı için). (*Merzifon –Ama.)

kagruk [→ **kağşak** (I)]

kagşak [→ **kağşak** (I)]

kagşamak [→ **kağşamak** (I) **-1**]

kagumak [**kağumak**] Kızmak, sinirlenmek. (–Sv.)
[**kağumak**] : (–Sv.)

kağ (I) [→ **kak** (I)]

kağ (II) [→ **kağan** (I)]

kağ (III) **1.** Ekin arasında biten yaban otlar. (*Erciş –Vn.; *Nazimiye –Tn.) **2.** Dağ yamaçlarındaki ince çayırlık yer. (*Erciş, –Vn.)

kağ (IV) Dağ yamacı. (Karacapınar *Safranbolu –Zn.)

kağa (I) **1.** Baba. (Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.) **2.** [→ **kada** (I) **-2**]

kağa (II) Evlerin yazın oturulan serin yeri, oturma odası. (*Birecik –Ur.)

kağal Yıkıntı, döküntü yığını. (–Sm.)

kağalamak Karşısındakini terslemek, susturmak. (Bahçeli *Bor –Ng.; Yapıntı *Mut –İç.)

kağam kağşak İhtiyarların yürüyüşünü anlatır : *Kağam kağşak yürüme.* (Kıbrıs –Ank.)

kağan (I) [**kağ** (II)] Tarlayı otlardan temizleme, çapa işi. (Pazar –Rz.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Cenciğe –Ezc.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**kağ** (II)] : (*Iğdır –Kr.)

kağan (II) Boyunduruğu arabaya bağlayan kayış. (Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kağarmak Geri bükülmek. (*Ünye, *Ulubey –Or.)

kağaş İçinde buz parçaları olan akarsu. (Karahüyük –Ank.)

kağaşak [→ **kağşak** (I)]

kağaver Yaban otu : *Buğday tarlasında bütün kağaver bitmiş.* (Cenciğe –Ezc.)

kağcın 1. Damlarda, evlerin duvarlarının dibinde çimento yerine kullanılan bir çeşit kil. (*Keskin –Ank.) **2.** Küçük taşlarla karışık toprak tabakası. (Haşhaşı, Kuruçay –Ezc.)

kağdura kağdura Koştura, koştura : *Atı kağdura kağdura geldi.* (Karkıncık *Artova –To.)

kağdurmak Koşturmak. (*Artova –To.)

kağıç kakmak [kahıç kakmak, kahış kalkmak, kakı kakmak] Kusurunu yüzüne vurmak. (Çayhan *Ereğli –Kn.)

[kahıç kakmak] : (*Gürün –Sv.)

[kahış kalkmak] : (Çöplü *Gürün –Sv.)

[kakı kakmak] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

kağıl (I) **1.** Kurumuş çamur, toprak yumrusu. (Kılandıras *Sandıklı –Af.; *Çarşamba, *Bafra –Sm.; *Afşin –Mr.; Yerkesik –Mğ.) **2.** İri çakıl. (*Mut –İç.) **3.** Çakıllı toprak. (Üçkuyu *Çal –Dz.)

kağıl (II) Tanesi çıkarılmış buğday, arpa başağı. (Çöten *Develi –Ky.; *Saimbeyli –Ada.)

kağıldaşmak Gürültü yapmak, sesli konuşmak. (Göcenovacığı –Çr.)

kağım [→ **kaham**]

kağımak Sıçramak, zıplamak. (Marmara *Bandırma –Ba.)

kağın Akar suyun yatağından çevresine taşma durumu. (–Tk.)

kağır Arkaya eğilmiş. (*Elbistan –Mr.)

kağırıcak Yürümeye başlayacak çocukların sürdüğü üç tekerlekli araba. (Bektaşlı *Boğazlayan –Yz.)

kağırmak (I) [→ **kanırmak** (I)]

kağırmak (II) Öksürerek balgam çıkarmak. (Ağlı *Küre –Ks.)

kağırmak (III) **1.** Keklik avlamak için başka bir keklik öttürmek. (*Hadım –Kn.) **2.** Karga ötmek. (Çığrı *Dinar –Af.)

kağırmak (IV) **1.** Sözle dokunmak. (*Pınarbaşı –Ky.) **2.** Seslenmek, çağırmak. (–Çkr.)

kağırtmaç [→ **kanırtmaç** (I)]

kağırtmak 1. Bükmek. (–Kü.; –Sm.; Bayat –Or.; Tavşanlı *Hafik –Sv.) **2.** [→ **kanırmak** (I)]

kağıs [→ **kağız** (I)]

kağışadak Ses çıkararak ve birden (boşalma için) : *Bakraçtaki suyu kağışadak devirdi.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kağışdamak [→ **kağıştamak** (II)]

kağışık Kapı aralığı. (–Es.)

kağış kağış 1. Sıvının bol bol gürültülü dökülmesi için. (–Sm.) **2.** Katı ve kuru şeylerin bir birine değerek çıkardığı sesi anlatır. (*Bor –Ng.)

kağış kağış akmak [→ **kağış kağış etmek**]

kağış kağış etmek [kağış kağış akmak, kağışmak (III)] Sular bol bol şarıl şarıl akmak, çağlamak. (*Düzce –Bo.)

[kağış kağış akmak] : (*Düzce –Bo.)

[kağışmak (III)] : (Osmancık *Kadınhanı –Kn.)

kağışlanmak (I) Oyalanmak. (Aşağıdinek *Şarkikaraağaç –Isp.)

kağışlanmak (II) Hayvan kuyruk, kulak sallamak. (Aşağıdinek *Şarkikaraağaç –Isp.)

kağışmak (I) Arkaya bükülmek : *Çocuğu kağıştırma.* (Ağlı *Küre –Ks.)

kağışmak (II) Kusmak, kay etmek. (Keskin –Es.)

kağışmak (III) [→ **kağış kağış etmek**]

kağıştak Eşek sürmekte kullanılan, ucu sivri, ağaç saplı zincir. (*Merzifon –Ama.)

kağıştamak (I) Çok kuruyarak katılaşmak. (*Bor –Ng.)

kağıştamak (II) [**kağışdamak**] Kuru şeyler birbirine değerek ses çıkarmak. (*Bor –Ng.)

[**kağışdamak**] : (Belen *Çal –Dz.)

kağıştı Kuru şeylerin çıkardığı ses, hışırtı. (Çöplü *Çivril –Dz.)

kağıştımak Yılan çalılar arasında ses çıkarmak, hışırdamak : *Bir kağıştı dikile yazdı.* (–Ist.)

kağışyarak yörümek İki yana sallanarak yürümek. (*Lapseki –Çkl.)

kağıtarası İnce yazlık başörtüsü. (Ergan –Ezc.)

kağıtbalığı Bir çeşit balık. (–Ist.)

kağıtbezi Patiska. (Zana –Ama.; –Ezm.)

kağıtkuşu Uçurtma. (Kerkük)

kağıtörneği Bir cins kilim. (Tecirli –Mr.)

kağız (I) [**kağıs**] Kadınlar arasında "yahu" anlamında kullanılır : *Niye geç geldin kağız!* (*Ağın –El.; –Ml.)

[**kağıs**] : (–Ml.)

kağız (II) **1.** Kâğıt. (Koyundere *Ahıska, *Iğdır –Kr.) **2.** Mektup. (–Dy.)

kağla Saz ve ekin sapı ile örülen, ağzı açık küçük sepet, kaşık sepeti. (–Ist.; *Erciş –Vn.)

kağlamak (I) Sebze bahçelerinin, bağların yaban otlarını temizlemek : *Bostanı kağladık.* (*Erciş –Vn.)

kağlamak (II) [**kağlaşmak**] Birinin arkasından konuşmak. (Ayşepınar *Develi –Ky.)

[**kağlaşmak**] : (Bayındır *Beyşehir –Kn.)

kağlaşmak [→ **kağlamak** (II)]

kağmut Devetabanı ya da Istanbul şalgamı denilen, turpgiller familyasından bir bitki ve meyvesi. (Sasunga *Çayırlı –Ezc.)

kağnak Yeni doğan hayvanların üzerinde olan ince zar. (Bozhüyük –Mr.)

kağnıcak Değirmen taşlarını birbirinden ayırmak ve birbiri üstüne koymak için kullanılan ağaç araç. (*Kavak –Sm.)

kağnık Tarla, çay ve arkın yüksek yerlerinde suyun arkaya yığılmış durumu, bir çeşit göl. (Sertaç –Brd.)

kağnıtozu Balın bol olduğu mevsim : *Kağnıtozu gelsin de sana bol bol bal yedireyim.* (*Keçiborlu –Isp.)

kağrık (I) Erkek kekliğin, karşısındaki kekliği susturmak için çıkardığı ses. (Yapıntı *Mut –İç.)

kağrık (II) [→ **kağsırık**]

kağrık (III) **1.** Kendini beğenmiş kimse. (*Artova –To.) **2.** İnatçı. (Çoran –Ama.)

kağrık (IV) Nezleden damakda oluşan şiş. (*Uluborlu –Isp.)

kağrışmak İşi sevmemek, tembellik etmek. (Kurugöl –Nş.)

kağruḫ [**kağruk** (II)] Terbiyesiz, kaba, söz dinlemeyen kimse. (Tavşanlı *Hafik –Sv.)

[**kağruk** (II)] : (–Sm.)

kağruk (I) Kambur, biçimsiz. (*Alucra –Gr.)

kağruk (II) [→ **kağruḫ**]

kağsaḫ [→ **kağşak** (II)]

kağsevk [→ **kağsırık**]

kağsırık [**kağrık** (II), **kağsevk, kahırık, kahrık, kakmuk** (II), **kakmuruh, kakrık**] Balgam. (Çığrı*Dinar –Af.; Salda *Yeşilova, Kestel *Bucak –Brd.; Kösten, Beylerli, Karaçay,

Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)
[**kağrık** (II)] : (Güney *Yeşilova –Brd.)
[**kağsevk**] : (Yerkesik –Mğ.)
[**kahırık**] : (*Karacasu –Ay.)
[**kahrık**] : (Pazaravdan *Bucak –Brd.; *Niksar –To.; *Bodrum –Mğ.)
[**kakmuk** (II)] : (–Ama.; *Niksar –To.; Şehli *Piraziz –Gm.)
[**kakmuruh**]: (Karabeyuşağı –Krş.)
[**kakrık**] : (*Mecitözü –Çr.; Karakuş *Ünye –Or.)

kağşadak Sıvının bol bol ve birden (dökülmesi için). (–Sm.)

kağşak (I) [**kagruk, kagşak, kağaşak, kahşak -2, kavşak** (I)**, koğşak**] Eskimiş, gevşemiş, yıkılmağa yüz tutmuş eşya, yapı. (Gürağaç *Tavşanlı –Kü.; Tokat –Es.; –Ist.; Saray –Çkr.; –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Yiğren *Boyabat –Sn.; Akalan –Sm.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Nallıhan, *Beypazarı, Kargalı *Polatlı –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; –Ada.)
[**kagruk**] : (*İskilip –Çr.)
[**kagşak**] : (*İskilip –Çr.; –Nğ.)
[**kağaşak**] : (*Gemerek –Sv.)
[**kahşak -2**] : (–To.; Tavşanlı *Hafik, Ortaköy *Şarkışla –Sv.)
[**kavşak** (I)] : (*Yalvaç –Isp.; –Ks.; *Niksar –To.)
[**koğşak**] : (Tokat, Bozan –Es.; Bayadı –Or.; –Krş.; –Nş.; Namrun *Tarsus, *Mut –İç.; *Fethiye –Mğ.)

kağşak (II) [**kağsaḫ**] Koyunların kuyruğu altında yapışarak kuruyan pislik. (*Kurşunlu –Çkr.; *Bor –Nğ.)
[**kağsaḫ**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kağşak (III) [**kavşak** (II)] **1.** Uçurum, sarp kayalık yerler. (Ağlı *Küre –Ks.; Dere –Çkr.; Yeregömü *Ayaş –Ank.)
[**kavşak** (II)] : (Papazköy –Sm.; –Ed.)
2. Üstü yumuşak ve içerisi oyuk toprak. (Mustafapaşa *Ürgüp –Nş.) **3.** Dağ eteklerinde ve vadilerde oluşan taş yığınları. (*Beypazarı –Ank.) **4.** Bataklık. (Küçükisa *Zile –To.)

kağşak otu Tarlalarda görülen bir çeşit ot. (Zemme –Kü.)

kağşaktan çıkmak Yavrulamak (koyun, keçi için). (–Ky.)

kağşaktoprak Kazılması ve işlenmesi kolay olan kaba ve çürük toprak. (Viranköy –Kü.)

kağşamak (I) [**kagşamak, kakşamak -2, kavşamak** (II)**, koğşamak**] **1.** Eskimek, yıkılmağa yüz tutmak (yapı için). (Salda *Yeşilova –Brd.; –Kü.; Tokat, Bozan –Es.; *İskilip Seydim –Çr.; –Sn.; –Sm.; –Ama.; Bayadı –Or.; –Sv.; *Bor –Nğ.)
[**kagşamak**] : (*Merzifon –Ama.)
[**kakşamak -2**] : (–Rz.)
[**kavşamak** (II)] : (–Sn.)
[**koğşamak**] : (–Gaz.)
2. Herhangi bir şey ek yerlerinden ayrılmak, oynamak. (–Es.; *Tosya –Ks.; –Çkr.; Boğazköy –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Niksar –To.) **3.** Parça parça olmak, dağılmak, yıkılmak, kırılmak. (*Bergama –İz.; *Kurşunlu –Çkr.; *Ünye –Or.) **4.** Çürüyerek yumuşamış kayalar yerinden gürültü ile kaymak. (*Düzce –Bo.)

kağşamak (II) **1.** İhtiyarlamak. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.; –Çr.) **2.**

Zayıflamak, arıklamak, kuvvetten düşmek. (–Isp.; –İz.; *Lapseki –Çkl.)

kağşamak (III) Kar ya da buz eriyerek sulanmak. (Kılandıras *Sandıklı –Af.)

kağumak [→ **kagumak**]

kağunmak Bir binanın dibini kazmak. (*Çerkeş –Çkr.)

kağurga Kavrulmuş mısır, buğday, çetene. (*Merzifon –Ama.)

kağutmak Bükmek. (Yerkesik –Mğ.)

kah (I) [→ **kak** (I)]

kah (II) Kenar, sınır, kıyı. (Manarga *Yalvaç –Isp.; Yağbastı *Kula –Mn.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

kaha (I) Avlu, ağıl. (*Bafra –Sm.; Emirler *Balâ –Ank.; Çavuşçuköy *Ilgın, Göçer –Kn.)

kaha (II) **1.** Puf böreği. (–Bo.; *Kalecik –Ank.) **2.** Zeytinyağda kızartılıp üzerine toz şeker ekilerek ya da tatlıya batırılarak yenen hamur tatlısı. (*Ünye –Or.)

kahah Boynuzsuz keçi : *Kahah keçiyi kurt yemiş.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

kahalamak Ters cevap vermek, karşı gelmek. (Çömlek *Mut –İç.)

kaham [**kağım, karım**] Akraba, hısım. (–Ist.; *Sungurlu –Çr.; Vazıldan *Divriği –Sv.; –Yz.; Çalış *Haymana, Elmadağ, Kılıçlar, Kıbrıs –Ank.)

[**kağım**] : (Köşker –Krş.)

[**karım**] : (*Yıldızeli –Sv.)

kāḫan 1. Tarladaki zararlı otlar. (*Ağın –El.) **2.** Tarla ve bostanları yaban otlarından temizlemek için yapılan çapa işi. (–Ist.; –Rz.; Yavuz, Çayağzı, *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç, –Ar.; *Posof, Bayburt *Sarıkamış, –Kr.; Cenciğe –Ezc.; *Gürün –Sv.)

kāḫan etmek Tarlanın zararlı otlarını temizlemek. (*Ağın –El.)

kāḫanlamak Çapalamak. (Çöplü *Gürün –Sv.)

kahat Kâğıt. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.; –Sm.)

kahbanalı [→ **kahhanalı**]

kahbanallı [→ **kahhanalı**]

kāh çevirmek Kenar, sınır çevirmek. (*Bor –Nğ.)

kahdiri İyice, esaslı : *Kahdiri bak.*(İncekum *Silifke –İç.)

kahhanalı [**kahbanalı, kahbanallı**] Kurnaz. (–Dz.)

[**kahbanalı**] : (*Sandıklı –Af.)

[**kahbanallı**] : (–Kü.)

kahıç kakmak [→ **kağıç kakmak**]

kahıh Dolu, tıkalı. (–Yz.)

kahık Kalkık. (–Gaz.)

kahımak Kırmak, berelemek. (*Ilgaz –Çkr.)

kahınç [→ **kakıç** (I)]

kahırdak (I) [→ **kakırdak** (I)]

kahırdak (II) Kurumuş çamur. (*Artova –To.)

kahırık [→ **kağsırık**]

kahış kalkmak [→ **kağıç kakmak**]

kahışlamak [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kahirlenmek Üzülmek, dertlenmek. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

kahkara Eğlenceli söz, konuşma. (*Bayburt –Gm.)

kahlaz [→ **kahliç**]

kahlık (I) Kurutmaya yarayan, kurutmak için hazırlanmış elma. (–Gm.)

kahlık (II) [→ **kaklık** (I) **-1**]

kahlibar Kehribar. (–Gaz.)

kahliç [kaflez, kafliz, kahlaz, kahliz, kehlis] Salyangoz. (–Tr.)
[**kaflez**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**kafliz**] : (*Perşembe –Or.)
[**kahlaz**] : (–Tr.)
[**kahliz**] : (–Tr.)
[**kehlis**] : (Haçavera *Maçka –Tr.)

kahliz [→ kahliç]

kahma (I) Evlerin çatısına döşenen, bedevreden çok geniş ve uzun olan ince tahta. (Bağlıca*Ardanuç –Ar.)

kahma (II) [**kahmacık**] Gelincik çiçeği : *Kahmalar çiçek açtı.* (Bozburun –Mğ.)
[**kahmacık**] : (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

kahmacık [→ kahma (II)]

kahmağ [→ kakalamak (I) -1]

kahmak (I) Kalkmak. (–Nğ.)

kahmak (II) Koyun, öküz tos vurmak. (–Nğ.)

kaḫmığ [kaḫmıḫ, kahmuḫ] Yontulan, rendelenen ağaç ve tahtadan çıkan kıymıklar. (*Erciş –Vn.)
[**kaḫmıḫ**] : (*Erciş –Vn.)
[**kahmuḫ**] : (*Erciş –Vn.)

kaḫmıḫ [→ kaḫmığ]

kaḫmuği Yapraklarının alt yüzü beyaz tüylü bir cins kavak. (*Erciş –Vn.)

kahmuḫ [→ kaḫmığ]

kahmut Tarlalarda biten bir otun kökü. (*Kelkit, Uluşiran *Şiran –Gm.; Yeniköy *Aşkale –Ezm.)

kahnag Küçük sepet. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

kahniç Küçük çapa. (–Gaz.; Şekeroba –Mr.)

kahra (I) Hayvan yiyeceği. (*Taşköprü –Ks.)

kahra (II) **1.** Büyük taşlık yer. (*Ermenek –Kn.; Persenti *Silifke –İç.) **2.** Mağara, delik. (Deretürbeli –Ant.)

kahrak 1. Suların kolaylıkla kaynayıp aktığı taşlı tabaka. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **2.** Islandıktan sonra sertleşmiş, taşlaşmış toprak. (*Şebinkarahisar –Gr.; *Koyulhisar –Sv.)

kahraka (I) Mutsuz, şanssız. (Mağara *Maçka –Tr.)

kahraka (II) Kartal. (Zığana *Torul –Gm.)

kahramak Batırmak. (–Tr.)

kahraman Sessiz, yumuşak huylu insan ya da hayvan. (Zeytinli –Ed.)

kahrelik Nehrin taşlık yatağı. (*Ilgın –Kn.)

kahren İçinde kaymak tutması için süt biriktirilen tepsi biçiminde tahta kap. (Yeniköy *Bünyan –Ky.)

kahrık [→ kağsırık]

kahsırmak Öksürmek. (İğdecik –Isp.)

kahşak 1. Kaygan toprak. (*Alucra –Gr.) **2.** [**→ kağşak (I)**]

kahşatmak Bir şeyin parçasını yerinden oynatmak, gevşetmek. (–Tr.)

kahta [→ kak (VI)]

kahtalan Simit, pasta vb. yiyecekler. (–Gaz.)

kahus Ekim ayı. (*Göle –Kr.)

kahvekağıdı Kesekağıdı. (*Kandıra –Kc.)

kahya Yufkaları birbirine sararak yapılan bir çeşit fırın böreği. (Kerkük)

kainçe Kayınbirader. (Fırnıs –Mr.)

kak (I) [**kağ (I), kah (I), kakı (I) -2**] Meyve kurusu. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıviran *Senirkent, *Eğridir, *Gelendost, İlyas *Keçiborlu –Isp.; Salda, Kavak *Yeşilova

–Brd.; *Acıpayam, Söğüt, Honaz, Kösten –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Bergama, *Foça, –İz.; *Turgutlu, *Akhisar –Mn.; –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Eğrigöz *Emet –Kü.; Akköy *Söğüt –Bil.; *Sivrihisar –Es.; *Kandıra, *İzmit, –Kc.; Büyük Tersiye *Adapazarı, *Akyazı, –Sk.; *Göynük –Bo.; *Yalova –Ist.; Tokat –Es.; Dümeli –Çkr.; Osmancık *Kargı, *İskilip –Çr.; –Sm.; –Ama.; –Bt.; *Afşin köyleri –Mr.; Telin *Gürün, Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Beypazarı, Elmalı, Kılıçlar, Hasanoğlan, –Ank.; –Krş.; Bakırdağı, Çataloluk –Ky.; –Nğ.; Akçalar *Seydişehir, Laleli, *Ermenek, Güvenç –Kn.; İncirlik –Ada.; *Gülnar, Namrun *Tarsus, *Mut –İç.; Kalkan *Kaş, *Elmalı, *Korkuteli –Ant.; *Bodrum, Turgut –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Veliköy *Çorlu, *Malkara, *Saray –Tk.)

[**kağ** (I)] : (Ağlı *Küre –Ks.; *Çayağzı, *Şavşat –Ar.)

[**kah** (I)] : (–Ist.; –Ama.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; –Gm.; *Şavşat, –Ar.; –Ezm.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; Harput –El.; –Ml.; *Koyulhisar –Yz.; *İncesu –Ky.; –Nş.)

[**kakı** (I) **-2**] : (–Brd.; *Tavas –Dz.; *Bozdoğan –Ay.)

kak (II) Dağ ve kayalardaki oyuklarda bulunan su birikintisi. (*Gelibolu, *Lapseki –Çkl.; Sofraz *Besni –Ml.; *Nizip –Gaz.; *Pazarcık –Mr.; *Avanos, –Krş.; *Ermenek –Kn.; *Kozan –Ada.)

kak (III) El ya da ayak parmaklarının esnekliğini kaybetmiş, içeriye doğru kıvrık durumu : *Parmağımın yarası iyileşti, fakat kak kaldı.* (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

kak (IV) Beceriksiz. (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

kak (V) **1.** Mısır unundan yapılan bir çeşit tatlı. (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Un, yağ, yumurta ile yapılan yiyecek. (Yazılıköy *Emirdağ –Af.) **3.** İncir reçeli. (*Alanya –Ant.) **4.** Armut turşusu. (Çöplü *Çivril –Dz.)

kak (VI) [**kakta**] Bazen. (Söğüt, Honaz –Dz.)

[**kakta**] : (–Mğ.)

kak (VII) Dilim, parça, diş. (–Brs.; Taraklı *Geyve, *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Bozkır –Kn.)

kaka (I) [**kakko -2, kako** (III)] **1.** Büyük kardeş. (Kırıkla *Dinar –Af.; *Gerze –Sn.)

[**kakko -2**] : (Harput –El.)

2. Erkek kardeş. (Salda *Yeşilova –Brd.)

[**kako** (III)] : (*Siverek –Ur.; –İç.)

3. Sütkardeş. (–Ba.)

kaka (II) **1.** Yemiş (çocuk dilinde). (Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Yumurta (çocuk dilinde). (Demirkapı *Susurluk –Ba.)

kakacak Kolan dokumasında kullanılan yassı tahtadan bir araç. (*Kaş –Ant.)

kakacan [→ **kakaç** (VIII)]

kakacı Oyunda en sonuncu olan. (*Nizip –Gaz.)

kakaç (I) **1.** Pastırma, kurutulmuş et. (*Uluborlu, Yassıören *Senirkent,

Bağıllı *Eğridir, *Yalvaç –Isp.; Güzelce *Lapseki –Çkl.; Babaeski –Brs.; –Kü.;*Sivrihisar –Es.; –Bo.; *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.; –Sm.; –Ama.; Yavuz *Şavşat –Ar.; Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.; Namrun *Tarsus, Yanpar *Anamur –İç.; *Akseki –Ant.) **2.** Kavurma. (Yaylalı *Şile –Ist.; Karaisalı *İncirgediği –Ada.) **3.** Tuzlanarak kurutulan balık. (Salur *Bandırma –Ba.) **4.** Ateşte pişirilen uzunluğuna dilinmiş kemiksiz et. (*Eğridir –Isp., *Anamur, Aslanköy –İç.) **5.** Sucuk kangalı. (–Nğ.)

kakaç (II) Zıpkın. (Bebek *Sarıyer –Ist.)

kakaç (III) Kötü, fena (çocuk dilinde). (*Susurluk –Ba.)

kakaç (IV) Kesilen mısırların tarlada kalan kökleri: *Ola Tahsin yavaş kaç ayahlarana kakaç batar.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kakaç (V) İnek sağılırken buzağıyı anasından uzaklaştırmak için kullanılan küçük sopa. (Tepe *Torbalı –İz.)

kakaç (VI) Soğuktan donmuş ıslak bez. (–Ks.)

kakaç (VII) Zayıf (insan ve hayvan için). (Ekse *Çal –Dz.; Körez *Kula –Mn.; –Brs.; Atlas *Sivrihisar –Es.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; –Kıbrıs)

kakaç (VIII) [**kakacan, kekeçen**] Ağaçkakan. (Pulluca *Demirci –Mn.; Çeçe *Gerze –Sn.)

[**kakacan**]: (–Sn.)

[**kekeçen**]: (–Sm.)

kakaç (IX) **1.** Ezip yoğurarak kurutulmuş gül. (*Bayburt –Gm.) **2.** Gelincik, yalancı lâle. (–Vn.)

kakaç (X) Kekeme, dili tutuk adam. (*Divriği –Sv.)

kakaçı Ham, olmamış meyve. (–Rz.)

kakaç kesilmek [→ **kakaçlanmak** (I)]

kakaçlanmak (I) [**kakaç kesilmek**] Soğuktan donup kaskatı olmak. (Tepeköy *Torbalı –İz.; Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[**kakaç kesilmek**]: (*Ünye –Or.; *Bor –Nğ.)

kakaçlanmak (II) Bitki kurumaya yüz tutmak. (Kireçli *Şavşat –Ar.)

kakadak Arkadaş, dost. (*Kırkağaç –Mn.)

kakak **1.** Çivi. (–Ist.) **2.** Çekiç. (Kabaca *Senirkent –Isp.)

kakaklamak [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kakala (I) Hafif yağan dolu. (Çavdarlı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

kakala (II) [**kakale**] Toprak tencere. (Çakır *Gönen –Ba.; *Biga –Çkl.)

[**kakale**]: (Fili *Biga, *Bozcaada –Çkl.; –Ist.)

kakala (III) Tandırda ya da fırında pişen ufak, yuvarlak, kalınca ekmek, yağsız halka. (Bandula *Kelkit –Gm.; Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Kr.; *Pınarbaşı –Ky.)

kakalamak (I) [**kahışlamak, kahmağ, kakaklamak, kakalmak -1, 2; kakanlamak, kakaşlamak -2, kakıçlamak, kakışlamak** (I), **kakıştırmak, kakmaklamak, kakmuklamak, kakoşlamak**] **1.** İtelemek, sarsmak, sokuşturmak. (*Senirkent –Isp.; Karaağaç *Gölhisar –Brd.; Dallıca *Nazilli, *Bozdoğan –Ay.;

*Kandıra, –Kc.; *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; Saray –Çkl.; Salman *Akkuş, Bayadı –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Sv.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.; *Saray –Tk.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[**kahışlamak**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kahmağ**] : (Kerkük)

[**kakaklamak**] : (İğdecik –Isp.)

[**kakalmak -1**] : (*Kurşunlu –Çkr.)

[**kakanlamak**] : (*Susurluk –Ba.; Eğrigöz –Kü.; *Ardanuç –Ar.; –Nğ.)

[**kakaşlamak -2**] : (*Maçka –Tr.)

[**kakıçlamak**] : (*Düzce –Bo.)

[**kakışlamak** (I)] : (*Yalvaç –Isp.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Tokat, Bozan –Es.; *Düzce –Bo.; –Ks.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; Bayadı –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Cenciğe –Ezc.; Tavşanlı *Hafik, Eşke *Divriği, *Şarkışla –Sv.; –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; –Mğ.; *Saray –Tk.)

[**kakıştırmak**] : (Çığrı *Dinar –Af.; *Düzce –Bo.)

[**kakmaklamak**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Macar *Gazipaşa –Ant.; *Yatağan –Mğ.)

[**kakmuklamak**] : (Salman *Akkuş –Or.; –Ezc.; Yerkesik –Mğ.)

[**kakoşlamak**] : (*Maçka –Tr.)

2. Bir kimseyi hor görmek. (Dadıç –Bo.; *Taşköprü –Ks.; *Ermenek –Kn.)

[**kakalmak -2**] : (*Kurşunlu –Çkr.)

kakalamak (II) Tavuk yumurtlayacağı zaman bağırmak. (*Antakya –Hat.)

kakalamak (III) Kapıyı çalmak, vurmak. (*Bergama –İz.; –Ist.)

kakalamak (IV) Yayık dövmek. (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

kakalanca olmak [**kakalanmak**] İtelenmek, hor görülmek. (Balkur *Devrek –Zn.)

[**kakalanmak**] : (*Bor –Nğ.)

kakalanmak [→ **kakalanca olmak**]

kakalaşka Bir çeşit acı biber. (Paşamandıra *Beykoz –Ist.)

kakale [→ **kakala** (II)]

kakali Ceviz. (–Ist.)

kakalmak 1. [→ **kakalamak** (I) **-1**] **2.** [→ **kakalamak** (I) **-2**]

kakamit [→ **kangıt**]

kakanaz İnatçı, kendi fikrini kabul ettirmek isteyen. (–Or.)

kakan etmek Tavuk bağırmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kakanlamak [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kakanuz Kendisinden bir şey alınamayan adam, bencil. (*Antakya –Hat.)

kakaribik Uzun ibikli bir kuş. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kakart (I) **1.** [→ **kakma** (VIII)] **2.** Uzun, çıkıntılı burun. (–Ezm.) **3.** Çengel. (Ilıca –Ezm.)

kakart (II) Çulluğa benzer bir çeşit kuş. (Eskifoça –İz.)

kakaş (I) Pis, yenmez (çocuk dilinde). (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

kakaş (II) Hoşaf. (Gödeme, Kuzca *Finike –Ant.)

kakaşlamak 1. Azarlamak. (*Maçka –Tr.) **2.** [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kakatıraş Baştan savma. (Çıtak *Çivril –Dz.)

kakavan (I) Düşüncesiz, bilgisiz, aptal adam. (*Atabey –Isp.; Karaağaç, Yusufçu *Gölhisar –Brd.; Bekilli *Çal, Kızılhisar *Acıpayam, Honaz –Dz.; *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; *Bergama –İz.; –Mn.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; *Bayramiç, Fili *Biga –Çkl.; Beşevler –Brs.; Sarıkavak, Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı, –Sk.; Dadıç *Düzce –Bo.; *Çarşamba, –Sm.; –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Rz.; *Nizip –Gaz.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli –Ant.; *Bodrum, Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

kakavan (II) **1.** Çirkin, tipsiz, biçimsiz. (Eğriler *Beyşehir –Kn.) **2.** Çok uzun boylu kimse. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

kakavan (III) İhtiyarlamış hayvan ya da insan. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

kakavan (IV) Yakılıp üstünden atlanan ateş. (–Ist.)

kakavan (V) Konuşmayan papağan. (–Kn.)

kakbo Gece oynanan saklambaç oyunu. (–Dy.)

kakçı Sonuncu (yarış, yarışma vb.). (–Ur.)

kakı (I) **1.** Oyularak kurutulmuş patlıcan. (*Bozdoğan –Ay.) **2.** [→ **kak** (I)]

kakı (II) [→ **kakıç** (II)]

kakıç (I) [**kahınç**] Ayıp, kusur, pürüz. (–Brd.; –Es.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; –Yz.; *İncesu –Ky.; Aziziye *Ereğli –Kn.) [**kahınç**] : (Sarıkavak –Es.; *Erciş –Vn.; –Gaz.; Tavşanlı *Hafik, Telin *Gürün –Sv.)

kakıç (II) [**kakı** (II)] Ucu demir kancalı, bir iki metre uzunluğunda değnek, zıpkın. (*Beykoz –Ist.) [**kakı** (II)] : (Arnavutköy *Beşiktaş –Ist.)

kakıçlamak [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kakı kakmak [→ **kağıç kakmak**]

kakıl [**kakkil**] Ceviz. (Samatya –Ist.) [**kakkil**] : (–Bt.)

kakıla galmak Yığılmak, dolmak : *Zabahtan bazar yirine her şey kakıla galmış idi.* (*Bor –Nğ.)

kakılamak [**kakıldamak -1, kakkılamak**] Tavuk yumurtlarken gıdaklamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Eşke *Divriği –Sv.) [**kakıldamak -1**] : (*Düzce –Bo.) [**kakkılamak**] : (*Bozdoğan –Ay.; Kuruçay –Ezc.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)

kakılcımak Kurumak. (–Çr.)

kakıldamak 1. [→ **kakılamak**] **2.** Birşeyden çok söz etmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kakıldaşmak Tavuklar hep bir ağızdan gıdaklamak. (*Düzce –Bo.)

kakılı Pek çok, yığılı, dolu. (Çığrı *Dinar –Af.; –Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Hasandede *Keskin –Ank.; *Bor –Nğ.; *Akşehir –Kn.; *Mut –İç.; Bağyaka *Finike –Ant.; –Ed.;)

kakımak [**kakınmak -2**] Öfkelenmek, darılmak, kızmak. (–Isp.; –Ba.; *Lapseki –Çkl.; *İzmit –Kc.; –Ist.; –Çr.; *Niksar –To.; Bayadı –Or.; –Mr.; –Kn.; *Kozan, Misis –Ada.; *Akseki –Ant.; –Ed.)

[**kakınmak -2**] : (Çaypınar –Ba.; –Ant.)

kakınmak 1. Uğraşmak, didinmek. (–Sn.) **2.** [→ **kakımak**]

kakıntı (I) Ateş küreği. (–Ada.)

kakıntı (II) Değersiz insan, hayvan. (*Yatağan –Mğ.)

kakıntı (III) Sel kalıntısı. (Kösten, Honaz –Dz.)

kakır [→ **kakıt**]

kakırcamak Yemek bozulmak. (–Ur.; *Nizip –Gaz.; –Ant.)

kakırdaḫ [→ **kakırdak** (I)]

kakırdak (I) [**kahırdak** (I), **kakırdaḫ**, **kakırtlak**] Eritilmiş iç yağı ya da kuyruk yağından kalan posa. (*Yalvaç –Isp.; Çöplü *Çivril, Yukarıseyit, Bekilli *Çal, Darıveren *Acıpayam, –Dz.; –Mn.; *Susurluk –Ba.; *Lapseki –Çkl.; Akköy *Söğüt –Bil.; *Sivrihisar, Tokat, Bozan, Sarıkavak –Es.; *Akyazı –Sk.; *Göynük –Bo.; –Ist.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; –Tr.; –Rz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; Cenciğe –Ezc.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; –Sv. ilçe ve köyleri; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; –Nş.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Yerkesik –Mğ.)

[**kahırdak** (I)] : (–Gaz.; *Gürün –Sv.)

[**kakırdaḫ**] : (*Hozat –Tn.)

[**kakırtlak**] : (*Tirebolu –Gr.)

kakırdak (II) Karaçalı dikeninin meyvesi. (Karabüzey *Araç –Ks.)

kakırdak (III) Koyun pisliği, dışkı. (–Ist.)

kakır kakır gülmek Ses çıkararak ve sürekli gülmek : *Çocuk kakır kakır gülüp durma* ! (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kakırmak Balgam çıkarmak. (Karakuş *Ünye –Or.)

kakırtlak [→ **kakırdak** (I)]

kakışlamak (I) [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kakışlamak (II) Yapılan iyiliği başa kakmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kakışmag 1. Dedikodu etmek : *İki gelin durmadan kakışıyor.* (–Brd.) **2.** [→ **kakışmak** (I) **-1**]

kakışmak (I) [**kakışmag -2**] **1.** Karşılıklı söz direnişinde bulunmak, iddia etmek. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent, Kumdanlı *Yalvaç, Gönen, *Eğridir –Isp.; Oğuz *Acıpayam, Çal, Söğüt, Çöplü *Çivril, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Kaklıç *Menemen, *Ödemiş, –İz.; Cumalıkızık –Brs.; Bozan, Tokat –Es.; *İskilip –Çr.; *Ermenek, Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[**kakışmag -2**] : (–Brd.) **2.** Birini çekememek. (*Fethiye –Mğ.)

kakışmak (II) **1.** Toslaşmak. (*Kurşunlu –Çkr.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Bor –Nğ.) **2.** İteleşmek, birbirini itelemek. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Nğ.; *Milas –Mğ.) **3.** El şakası yapmak. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

kakıştırmak [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kakıt [**kakır, kakit, kaklak** (III)] Zayıf, kuru, ince. (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Atabey –Isp.; Çerçin –Brd.)

[**kakır**] : (–Af.; Eşke *Divriği –Sv.)

[**kakit**] : (Evreşe *Gelibolu –Çkl.; –Ist.; Taşağıl *Çumra –Kn.)
[**kaklak (III)**] : (–Isp.; –Ky.)

kakit [→ **kakıt**]

kakkabarak Keklik. (–Af.)

kakkı [→ **kıkıl**]

kakkılamak [→ **kakılamak**]

kakkın Birbirine paralel, simetrik olan şeylerin dengesiz duruşu : *Masanın ayakları kakkın duruyor.* (–Dz.)

kakkıroz çüçük Mısır koçanı. (*Kemaliye –Ezc.)

kakkil [→ **kakıl**]

kakko 1. Baba. (–Ml.) **2.** [→ **kaka (I) -1**]

kakkoz 1. Sert, dayanıklı. (*Kelkit –Gm.) **2.** Sert, susuz zerdali. (*Sungurlu –Çr.)

kakkudaş Beş taş oyunu. (–Ezc.)

kaklak (I) Kocamış, iş göremeyecek duruma gelmiş. (–Brd.; Alaeddin *Acıpayam –Dz.)

kaklak (II) Kör, âma. (–Af.)

kaklak (III) [→ **kakıt**]

kaklamak (I) Kurutmak için meyveleri çizmek ya da parçalara ayırmak. (*Eğridir, *Sütçüler –Isp.; Yeniköy –Ba.; *Düzce –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Ama.; –Gm.; –Nğ.; Alibey *Çumra –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; *Saray –Tk.) **2.** Odunları kesmek, parçalamak. (–İz.; Dadanı, Akçakavak –Bo.; Akçalar *Seydişehir –Kn.) **3.** Küçültmek. (Dikenli –Çkr.) **4.** İkiye bükmek. (–Çkr.)

kaklamak (II) Saplamak, sokmak, batırmak : *İğneyi perdeye kaklarken elime kakladım.* (*Akyazı ve köyleri, Bahçecik –Sk.)

kaklık Yumuşak, parçalanması kolay kayalık. (Kaklık *Çal –Dz.)

kaklan Köknar ağacından balta ile kesilen büyük parçaların her biri. (–Bo.)

kaklanmak Yalın ayak yere basamamak, huylanmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kakle Çekirge. (Yeniköy *Orhangazi –Brs.)

kaklıç Taş oyuğu. (Dodurga *Bozüyük –Bil.)

kaklık (I) [**kahlık (II), karklık**] **1.** Taş, ağaç oyukları ve içindeki su birikintisi. (Çığrı *Dinar –Af.; Başköyü, *Atabey, Çandır *Sütçüler, *Keçiborlu ve köyleri, *Eğridir ve köyleri –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Işıklı *Çivril, İsabey, Bekilli *Çal, Alaeddin *Acıpayam, *Tavas –Dz.; Çamaltı *Menemen –İz.; Gölde *Kula, Bedeller –Mn.; Gündoğdu –Brs.; Viranköy –Kü.; Samrı, Akköy, Ahırköy, *Söğüt –Bil.; Tokat, Kaymaz *Sivrihisar –Es.; Bahçecik, Yuvacık, *İzmit –Kc.; Şamanlı, Koruköyü, *Yalova, *Kartal –Ist.; *Kurşunlu –Çkr.; Satulu –Çr.; *Elbistan, Geben *Andırın, *Afşin Önsen, –Mr.; –Krş.; *Develi, Fakı-ekinciliği *Pınarbaşı –Ky.; Kurugöl, *Avanos –Nş.; Alihoca *Ulukışla –Nğ.; Kolukısa *Ermenek, *Karaman, *Hadım –Kn.; *Karaisalı, *Kozan –Ada.; Navdalı *Mut, Namrun *Tarsus, *Silifke ve köyleri –İç.; *Akseki, Bademağacı, *Serik, Karaveliler, Çomaklıdede *Korkuteli, –Ant.; Kaya *Fethiye, Yerkesik –Mğ.)
[**kahlık** (II)] : (–Ky.)

[**karklık**] : (Güzelsu *Akseki –Ant.) **2.** Sel yığıntısı. (*Fatsa –Or.) **3.** Deniz kıyısındaki kayalıklar. (–Ist.) **4.** 3-4 metre derinliğindeki kuyu. (Bozlar, *Eşme –Uş.) **5.** Su kaynağı. (Aksarı –Çkr.)

kaklık (II) Güneş alan yer. (Salman –Çkr.)

kaklık (III) **1.** Balkon. (*Gerede –Bo.; –Ist.) **2.** Sofa, salon. (*Safranbolu –Zn.)

kaklık (IV) Fidanlık. (Bademiye –İz.)

kaklık (V) [→ **koklangoz**]

kaklık (VI) Üzerinde meyve kurutulan, ağaç destekler üstünde duran raf, sergen. (Kurna –Brd.; Mengen *Gerede, *Düzce –Bo.; –Ist.)

kakma (I) **1.** Yokuş. (*Afşin –Mr.; Güllühüyük *Çiçekdağı –Krş.; *Kozan –Ada.) **2.** Büyük taş kitlesi, kayalık yer. (–Bo.; Eymir *Nallıhan –Ank.) **3.** Sarp kayalar arasında, yağmur, kar görmeyen kuytu yerler. (Gelara *Beypazarı –Ank.)

kakma (II) **1.** Taç üzerine konulan daire biçimindeki gümüş levha. (*Kurşunlu –Çkr.) **2.** Alına takılan inci, boncuk. (Çiçek *Elbistan –Mr.)

kakma (III) Gelincik otu. (Bozburun *Marmaris –Mğ.)

kakma (IV) Tekmeleme. (–Kıbrıs)

kakma (V) **1.** Kütük. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.) **2.** Yapıda kullanılan kalın ağaç, direk. (–Kü.)

kakma (VI) Tuzak. (–Rz.)

kakma (VII) Atlas üzerine altın ya da gümüş telle işlenen bir çeşit iş. (–Brd.; *İzmit –Kc.; –Ist.; *Bor –Ng.)

kakma (VIII) [**kakmak** (I) **-1, kakart** (I) **-1**] Gaga. (*Bergama –İz.;*Bayramiç –Çkl.; –Ist.; *Çarşamba –Sm.; Şahin *Malkara –Tk.)

[**kakmak** (I) **-1**]: (*Gelendost –Isp.; –Brs.)

[**kakart** (I) **-1**] : (–Ist.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Koyundere *Ahıska –Kr.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; –Vn.; *Ahlat –Bt.; *Kilis –Gaz.)

kakmaca Çürüyerek parçalanmış ağaç kökü. (Darıveren, Alaeddin *Acıpayam –Dz.)

kakmak (I) **1.** [→ **kakma** (VIII)] **2.** Gaga ile vurmak, gagalamak. (Karadoruk *Gürün –Sv.)

kakmak (II) **1.** Sıçrayıp kalkmak. (*Çerçin –Brd.; Vazıldan *Divriği –Sv.) **2.** Yürümek. (*Gelendost –Isp.) **3.** Sürmek. (Kuzköy *Ünye –Or.)

kakmaklamak [→ **kakalamak** (I)]

kakmalı (I) Telle işlenmiş elbise. (–Dz.; *Bergama –İz.; –Mn.)

kakmalı (II) Başındaki tüyleri kıvırcık ve uzun olan koyun. (Veliköy –Ar.)

kakmalı (III) Üzerinde küçük kabartması bulunan tabanca, tüfek. (Kösten –Dz.)

kakmanlı Tarlalarda toprağın içine gömülü taşlar : *Bugün tarladaki bir kakmanlı sabanın demirini kırdı.* (Sarıcaeli –Çkl.)

kakmık (I) Kudurmuş insan. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kakmık (II) Düğün gecesi erkeklere verilen içkili yemek. (–Kü.; –Es.)

kakmuk (I) Yumruk. (Bayadı –Or.; –Sv.; –Ed.)

kakmuk (II) [→ **kağsırık**]

kakmuklamak [→ **kakalamak** (I) **-1**]

kakmuruh [→ **kağsırık**]
kakmut Tarlalarda biten bir otun kökü. (–Ezm.)
kako (I) Akılsız. (–Rz.)
kako (II) [→ **kaknem**]
kako (III) [→ **kaka** (I) **-1**]
kakoşlamak [→ **kakalamak** (I) **-1**]
kakrak Çamurlu yollarda arabaların, hayvanların bıraktığı ayak izleri. (Kızılcaören –Kü.; Çifteler –Es.)
kakrıç Kuzu bağırsağından yapılan kebap. (–İz.)
kakrık [→ **kağsırık**]
kaksık Bozulmaya başlamış yiyecek. (–Kn.)
kaksımak [**kansımak**] Acımak, kokmak, bozulmak (yiyecekler için). (Senir –Isp.; –Brs.; –Kn.; *Akseki, *Serik –Ant.)
[**kansımak**] : (Akçalar *Seydişehir –Kn.; –Ant.)
kakşamak **1.** Bir şeyin asıl biçimi bozulmak : *Ağacın köklerini kestiler, bir kere kakşadı, daha iyi büyümez.* (–Rz.) **2.** [→ **kağşamak** (I) **-1**]
kaktırmak İtmek, itelemek. (*Gülnar –İç.)
kakuç (I) [**kakuça**] **1.** Çekiç. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Cenciğe, –Ezc.; Eşke *Divriği –Sv.) **2.** Çengel. (Güneyce –Rz.)
[**kakuça**] : (*Şavşat köyleri –Ar.)
kakuç (II) Eli sakat. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
kakuça [→ **kakuç** (I) **-2**]
kakuk [**kakut**] Bazı yemeklere ve pirzola üzerine konulan bir ot, kekik. (*Arapkir –Ml.)
[**kakut**] : (*Ağın –El.)
kakur [**kakuraz**] Eğri, kambur. (Karataş *İspir –Ezm.)
[**kakuraz**]: (Ciritdüzü*Şavşat –Ar.)
kakuraz [→ **kakur**]
kakut [→ **kakuk**]
kakvan Aklı kıt, aptal. (Tepeköy *Torbalı –İz.)
kak yimek Ayıp etmek. (*Simav –Kü.)
kal (I) Olmamış, ham meyve. (–Gm.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Ezm.; Ergan, *Tercan –Ezc.; –Bt.; *Erciş –Vn.)
kal (II) Kırkılmış koyun yünü. (–Tr.)
kal (III) "Yahu" anlamında ünlem. (Cebelibereket –Ada.)
kal (IV) Manda, manda yavrusu. (Azeriköyleri –Ama.; –Kr.)
kala (I) Okul sırası. (*Gerze –Sn.)
kala (II) [→ **kalle** (II) **-1**]
kala (III) Kent, şehir. (–Tr.)
kala (IV) Altı lastik, beyaz ketenden spor ayakkabı. (Kerkük)
kala (V) Güç, zahmetli : *Rençberlik çok kala bir iştir.* (Bayramköy *Ayaş –Ank.)
kala (VI) Atmaca. (–Ist.)
kala (VII) Çekirge. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
kalaba (I) Kalabalık, pek çok : *Değirmen çok kalaba.* (Bala *Gelendost, *Senirkent –Isp.; Çerçin –Brd.; *Düzce –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Mr.; *Antakya –Hat.)
kalaba (II) Kızıl ve kaba tüylü koyun. (–Ist.)
kalabak (I) Tepe ya da dağ sırtlarında kaleye benzeyen toplu kayalar. (*İnegöl –Brs.; *Mut, Aslanköy, Civanyaylağı *Mersin –İç.)
kalabak (II) Hasır otundan örülen şapka. (*Acıpayam –Dz.)
kalabak (III) Huni. (–Dz.; Denizli *Gebze –Kc.)

kalabak (IV) Çınar ağacı. (Dereli *Ulus –Zn.)

kalabak (V) Nilüfer çiçeği. (*Mudurnu –Bo.; Çavuşköy *Babaeski, Çengelli *Lüleburgaz –Krk.)

kalacoş [**kalacuş**] Yağ, yoğurt, soğan ve doğranmış ekmekle yapılan çorba. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**kalacuş**] : (–Gr.)

kalacuş [→ **kalacoş**]

kalacük Bir tarım aracı, saban. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kalaç (I) [→ **kolaç -1**]

kalaç (II) **1.** Dalgalı, fakat patlamayan denizin durumu. (–Sm.) **2.** Kuzeyden esen rüzgârın etkisiyle olan dalgalar. (–Rz.)

kalaça 1. Küçük tepe. (*Erciş –Vn.) **2.** Küçük kale. (*Erciş –Vn.) **3.** Yığın. (*Erciş –Vn.)

kalaçı [→ **kolaç -1**]

kaladak Dövülmemiş ekin sapları. (Köse *Kelkit –Gm.)

kaladan (I) Tahıl ambarının küçük gözleri. (–Sn.; Köprü –Sm.; *Merzifon, *Taşova –Ama.)

kaladan (II) **1.** Hamamda hamamcının oturduğu bölüm. (*Merzifon –Ama.) **2.** Hamamda soyunma yeri. (–Sn.)

kalafa (I) Büyük alan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kalafa (II) Büyük ev. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kalafat (I) **1.** Gösteriş, irilik, büyüklük. (–Af.; Bağıllı *Gelendost –Isp.; Çıtak *Çivril, *Çal köyleri, Karaçay, Söğüt, Honaz –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.; İncirli –Yz.; Bahçeli *Bor –Ng.) **2.** Kılık, giyim. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; *Tosya –Ks.; Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; *Antakya –Hat.; *Çiçekdağı –Krş.; Kerkük)

kalafat (II) Sapan. (Sarısu –Çkr.)

kalafat (III) Perçinlerin üzerini düzeltmeye yarayan araç. (–Ist.)

kalafat (IV) Hızarla biçmek için ağacın yüksekte durmasını sağlayan destek, merdiven. (–Ist.; –Rz.; Hacılyas *Koyulhisar, Çepni *Gemerek –Sv.)

kalafat (V) Kayıklarda, gemilerde döşeme tahtalarının aralarını doldurma işi. (–Rz.)

kalafat (VI) Basit, kaba, gelişigüzel. (–Tr.)

kalafat etmek İki şeyi tutturmak, perçinlemek. (–Ist.)

kalafatlı [**kılafatlı, kılefetli**] İri yarı, gösterişli (insan için). (*Uluborlu, *Senirkent, *Atabey –Isp.; Çerçin –Brd.; Balçıkhisar –Es.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Yz.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; Kerkük)

[**kılafatlı**] : (*Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri –Hat.)

[**kılefetli**] : (Karadoruk *Gürün –Sv.)

kalafatsız Çok şişman, biçimsiz kimse. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.)

kalag [**kalak** (XVIII)] Küçük taş. (–Ur.)

[**kalak** (XVIII)] : (–Ur.)

kalagan Kalan. (–Ezm.)

kalagaz Başörtüsü. (–Ist.)

kalagelmek Dişi inek ve manda boğaya gelmek. (*Erciş –Vn.)

kalagezen [→ **kallegezen**]

kalağan (I) [→ **kangal** (I)]

kalağan (II) Yapısı büyük, içi boş, kof (insan, yığın vb.). (*Ahlat –Bt.)

kalağız Düşünmeden konuşan insan. (Ulışiran *Şiran –Gm.)

kalağu Köstebek. (Haşhaşı –Ezc.)

kalağu dikmek Düşünceye dalmak, kaygılanmak. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

kalaḫ **1.** [→ **kalak** (I) **-1**] **2.** Odun yığını. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kalahat Kız evinden güveye yapılan giysi. (–Kn.)

kalak (I) [**kalaḫ -1**] **1.** Tezek yığını. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Bayburt –Gm.; Şalcı *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ; Purhus *Ahlat –Bt.; Karadoruk *Gürün, *Şarkışla, Vazıldan *Divriği, –Sv.; *Bünyan –Ky.) [**kalaḫ -1**] : (*Erciş –Vn.) **2.** Ekin, ot yığını. (*Ula –Mğ.) **3.** Öbek, yığın. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Ahlat –Bt.) **4.** Yufka ekmek yığını. (–Vn.)

kalak (II) **1.** Şapka siperliği. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **2.** Gelin tacı. (*Nizip –Gaz.; Karacardıçlar, Taşbaşı *Bozkır, *Karahüyük –Kn.)

kalak (III) **1.** Burun, burun ucu. (Kağılcık *Tefenni –Brd.; *Uluborlu, *Senirkent –Isp.; –Brs.; *Kandıra, *İzmit –Kc.; *Sarıyer –Ist.; –Gr.; –Ezc.; Fırnıs –Mr.; Ağrakos *Suşehri, Kesme *Divriği –Sv.; –Krş.; Zindanaltı –Ed.; *Saray –Tk.) **2.** Geniz. (*Uluborlu, *Senirkent –Isp.; *Sarıyer –Ist.; –Ezc.; –Krş.) **3.** Hayvan burnu. (Özburun *Bolvadin –Af.; –İz.; Bolayır *Gelibolu –Çkl.; –Kc.; Ayaslar *Ilgın –Kn.; Yenice –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; Karacakılavuz –Tk.) **4.** Boynuz. (Ballık *Sandıklı –Af.; Navlu *Yeşilova –Brd.; Çıtak *Çivril –Dz.; –İz.; *Akhisar –Mn.)

kalak (IV) Kanat. (Bayat *Emirdağ –Af.)

kalak (V) **1.** [→ **kalan**] **2.** Çocuk oyunlarında sayı. (*Ünye –Or.)

kalak (VI) Kat. (Bayat *Emirdağ –Af.)

kalak (VII) Duvar örülürken büyük taşların arasındaki aralığı kapatmak için konulan küçük taşlar. (–Gaz.)

kalak (VIII) **1.** Boru biçiminde bir tarafı dar diğer tarafı geniş olan şey. (Avara *Niksar –To.) **2.** Bakırcıların kullandığı bir araç. (–Ks.)

kalak (IX) **1.** Gurur, kibir : *Kalaklı adam*. (*Safranbolu –Zn.) **2.** Aptal. (–Ba.; –Çkr.)

kalak (X) Ceviz ağacı kabuğundan yapılan bir çocuk düdüğü. (*Niksar –To.)

kalak (XI) Büyük. (–Ank.)

kalak (XII) Ağaçtan yapılmış sapı küçük kürek. (Kadırga –Ist.)

kalak (XIII) Erek, nişan. (Gavurdağı –Ada.)

kalak (XIV) Tahtadan yapılmış yemek tabağı biçiminde büyükçe bir kap. (–Kn.)

kalak (XV) Kesilen meşe ağacının kökü. (İslim *Yıldızeli –Sv.)

kalak (XVI) İnce sesli, hareketleri kadın gibi olan erkek. (Atlas *Sivrihisar –Es.)

kalak (XVII) [→ **kalag**]

kalakalmak Bir şeyin üzerine aşırı düşmek, üstünde durmak. (*Düzce –Bo.)

kalaklı Gururlu. (*Safranbolu –Zn.)

kalamak Sobaya ya da ocağa odun koyup yakmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kalan [**kalak** (V) **-1, kāli, kayrı -2, kayrıkın**] Artık, bundan sonra: *Kalan gitmiş, gelmiyor.* (*Sandıklı –Af.; –Yz.; –Ank.; –Ky.)
[**kalak** (V) **-1**] : (–Ist.; –Sm.)
[**kāli**] : (–Kü.)
[**kayrı -2**] : (*Lüleburgaz –Krk.)
[**kayrıkın**] : (*Lüleburgaz –Krk.)

kalaycı Bir halk oyunu. (–Ist.)

kalayın [→ **kalyon**]

kalaylamak Azarlamak. (–Ml.)

kalbibütün Namuslu. (–Ama.)

kaldan Tahıl ambarı. (–Sm.)

kaldır etmek Kışkırtmak. (–Isp.)

kaldırgağış Çürük. (–Bo.)

kaldırık Yemeği yapılan bir cins bitki. (–Mğ.)

kaldırmalı top [→ **kaleli top**]

kale [→ **kalle** (II) **-1**]

kaleli top [**kaldırmalı top**] Taş kaleye top atarak oynanan bir çocuk oyunu. (–Isp. ve yöresi)
[**kaldırmalı top**] : (–Isp.)

kalem Alınyazısı, baht. (–Ml.)

kalem çarkı İnce, uçları yuvarlak olan kaş. (–Çr.)

kaleme Kavak ağacı. (*Iğdır –Kr.)

kalevle [→ **karevle**]

kaley İşçi, hizmetçi. (*Acıpayam –Dz.)

kalgımak Öfkeyle kalkmak. (–Ank.)

kalıç [→ **kaluç**]

kalık [→ **kaluk** (I)]

kalın götürmek Evlenecek erkek tarafından kız tarafına pazar günü armağan götürmek. (–Sv.)

kāli [→ **kalan**]

kaliyet Kız evinden erkek evine götürülen yiyecek. (–Dz.)

kalkamak Ocak ve tandırların üst kenarlarına yapılan küçük raflar. (*Bor –Nğ.)

kalk git kahvesi Söz kesildikten sonra kız istemeye gelenlere verilen kahve. (–Krş.)

kalle (I) **1.** Para çekmecesi, kasa. (–Ist; –Ezm.; Hafızlı –Ezc.; *Nizip –Gaz; *Afşin –Mr.; –Sv.; *Bor –Nğ.) **2.** Kumbara. (–Ezc.)

kalle (II) [**kala** (II), **kale, kalli** (II)] **1.** Sincap. (Beyazıt –Ist.; Darboğazlı –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Buluklu, *Mut köyleri –İç.; Çukurova, İncirlik, Pozantı, Mansurlu –Ada.)
[**kala** (II)] : (–Brd.)
[**kale**] : (–Brd.)
[**kalli** (II)] : (–Ay.; –Ist.; Şekeroba, –Mr.; *Antakya –Hat.)
2. Sincabın kış için ceviz sakladığı yer : *Bakın bir kalle buldum.* (*Ereğli –Kn.)

kalle (III) [**kalye**] **1.** Sebze yemeği, musakka. (–Ks.; *Çerkeş –Çkl.; Gürcü *Kızılcahamam, Düğrek –Ank.)
[**kalye**] : (–Kü.)
2. Kapuska. (*Mustafa Kemal Paşa, Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Gemerek –Sv.; Tavlusun –Ky.) **3.** Haşlanmış, dövülmüş nohut, et ve soğanla yapılan yemek. (–Ant.) **4.** Rendelenmiş kabak ve sütle pişirilmiş yemek. (–Kn.) **5.** Komposto. (*Akyazı –Sk.; *Kartal –Ist.) **6.** Reçel. (–Ama.) **7.** Kestane kabağından yapılan tatlı. (*Göynük –Bo.) **8.** Meyve kurusu ve etle yapılan tatlı. (*Kargı –Ks.; –Ama.; *Koyulhisar –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.) **9.** Domates salçası. (*Kalecik –Ank.)

kalle (IV) Çavdarla karışık buğday. (Zencidere, Türkmen *Bünyan –Ky.)

kalle (V) Toprak yumrusu, kesek. (Tavaklı *Ezine –Çkl.; Kocaköy *Nallıhan –Ank.)

kalle (VI) Karışık : *Kalle yağ.* (–Çr.)

kalleç [**kalmaş, kallem**] Dönek, kötü, sözünde durmayan. (Bağlıca, *Ardanuç –Ar.)

[**kalmaş**] : (–Çkl.; –Ist.; –Ant.)

[**kallem**] : (*Bodrum –Mğ.)

kalle çekmek Gelirini, bütçesini yoklamak. (*Bor –Nğ.)

kallegezen [**kalagezen**] Havuç. (–Çkr.)

[**kalagezen**] : (–Çkr.)

kallekabak Bir çeşit kış kabağı. (*Çarşamba –Sm.; –Kn.)

kalleli Karışık (buğday için). (Çepni *Gemerek –Sv.; Yenikışla *Boğazlayan –Yz.)

kallem [→ **kalleç**]

kallemiş Saça sürülen bir sıvı. (–Ada.)

kallemit Çapkın. (Pazarköy –Ba.)

kallemkop [**kallenkop**] Toptan, birlikte. (–Mğ.)

[**kallenkop**] : (–Ist.)

kallenkop [→ **kallemkop**]

kallenkuş Kırlangıç. (*Bor –Nğ.)

kallep Yaban güvercini. (–Ay.; –Mr.; Ökkeşler, Bahçe *Bor –Nğ.; *Kadirli, Gavurdağı *Osmaniye –Ada.)

kalleplemek Baştan savma iş yapmak. (Yamanlı *Saimbeyli –Ada.)

kalleş (I) Gelin ayakkabısı. (*Kadıköy –Ist.)

kalleş (II) Tembel, eli ağır. (Üzümlü –Mğ.)

kallete Küçük boy kalas. (Tahtacı –Isp.)

kalli (I) Ağaçkakan. (Sevin *Afşin –Mr.)

kalli (II) [→ **kalle** (II) **-1**]

kallik (I) Buzağı. (Harput –El.)

kallik (II) [**kalyon**]

kallon [→ **kalyon**]

kalmakal Gürültü. (*Arpaçay –Kr.; –Yz.)

kalmast Harman kaldırılırken fakirlere ve çocuklara dağıtılan buğday. (*Ahlat –Bt.)

kalmaş [→ **kalleç**]

kalmık [→ **kaluk** (I)]

kalmış [→ **kaluk** (I)]

kalmi Domates. (–Ba.; –Kü.)

kalmuk Göz kapağı : *Gözlerimin kalmuğu şişti.* (Kayadibi –Gr.)

kalmuklaşmak Konuk, bıktıracak kadar uzun oturmak. (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

kaloç [→ **kaluç**]

kal olmak Ham olmak. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

kalpak (I) Saban demiri ile oku birleştirip tutan ağaç. (Korzaf *Şiran –Gm.)

kalpak (II) Horoz ibiği. (–Ezc.)

kalpak (III) Baharda duvarlarda çıkan, etli yaprağı şapka gibi olan yumru köklü bir bitki. (*Bozdoğan –Ay.)

kalpanaz İri hayvanların aşıkları. (–Ky.)

kalp tahtası Üstünde çini kesilen tahta. (–Ist.)

kalsavık Fasulye samanı. (*Ilgın –Kn.)

kalsıra [→ **kapsa** (II) **-1**]

kaltaban **1.** Kof, korkak, tabansız kimse. (*Düzce –Bo.) **2.** Konuşmasını bilmeyen kimse. (–Kn.)

kaltak (I) **1.** Delikanlı. (Kızılköy *Dinar –Af.) **2.** İhtiyar (kadınlar için). (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Alaeddin *Acıpayam –Dz.)

kaltak (II) [**kaltık, kaluk** (IV)] Eski ayakkabı. (*Kandıra –Kc.)

[**kaltık**] : (Haşhaşı –Ezc.)
[**kaluk** (IV)] : (–Gm.)
kaltaşı Gülle. (–Tr.)
kaltık [→ **kaltak** (II)]
kalucak İnce tahtadan yapılmış silindir biçiminde kutu. (Bozan –Es.)
kaluç [**kalıç, kaloç, kalunç, kalüç, kolç**] Orak, küçük orak. (–Ist.; *Taşova –Ama.; Alihoca, Kızılcaveran –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Koyulhisar, Tekerahma *Gürün –Sv.)
[**kalıç**] : (Telin *Gürün –Sv.)
[**kaloç**] : (–Ama.; Telin *Gürün –Sv.)
[**kalunç**] : (–To.)
[**kalüç**] : (*Antakya –Hat.)
[**kolç**] : (–Tr.; –Gm.)
kaluğan [→ **kangal** (I)]
kaluḫ [→ **kaluk** (I)]
kaluk (I) [**kalgın, kalık, kalmık, kalmış, kaluḫ**] Evlenmemiş, yaşlı kız. (*Taşova –Ama.; *Ünye, Bayadı –Or.; *Tirebolu, Tepeköy *Piraziz –Gr.; –Tr.; Kınık *Suşehri –Sv.)
[**kalgın**] : (*Bor –Ng.)
[**kalık**] : (–Çr.; –Mr.; –Sv.; –Yz.)
[**kalmık**] : (–Isp.)
[**kalmış**] : (–Tr.; –Rz.)
[**kaluḫ**] : (Tavşanlı, İpsile *Hafik –Sv.)
kaluk (II) Arpacık soğanı, soğancık. (*Edremit –Ba.)
kaluk (III) Ormandan, fundalıktan açılarak tarlaya eklenen yer. (Yenicuma –Sn.; Çakıralan *Havza –Sm.)
kaluk (IV) [→ **kaltak** (II)]
kalum Sulu, batak tarlaları kurutmak için açılan su arkları. (Tuğut *Devrek –Zn.)
kalunç [→ **kaluç**]
kaluntu Kalıntı, artık. (–Sm.)
kalurga İskelet. (*Bor –Ng.)
kalurlak Yaban yulafı. (Temre *Kaş –Ant.)
kaluş (I) Keçiboynuzu yemişi. (*Eğridir –Isp.)
kaluş (II) [→ **kabış** (I)]
kalüç [→ **kaluç**]
kalvermek Salmak, koyvermek. (Enez –Ed.)
kalyağı Dondurulmuş haşhaş yağı ile içyağı karışımı. (*Emirdağ –Af.)
kalyanguç Öküz arabasında arka dingili özeğe bağlayan çatal ağaç. (*Kandıra –Kc.)
kalye [→ **kalle** (III) **-1**]
kalyet Gelincik. (–İz.; Ahiköy –Mğ.)
kalyon [**kalayın, kallik** (II), **kallon, kaylın, kaylun**] Bir çeşit pipo, lüleli çubuk, ağızlık. (Koruoba *Biga –Çkl.; *Merzifon köyleri –Ama.; –To.; *Nizip –Gaz.; Gâvurdağı *Osmaniye Pozantı, –Ada.)
[**kalayın**] : (–Mr.)
[**kallik** (II)] : (Cimin –Ezc.)
[**kallon**] : (*Ermenek –Kn.)
[**kaylın**]: (Karatepeli aşireti –Ada.)
[**kaylun**] : (–Bt.)
kam (I) Tarlanın ya da bahçenin alt kısmında suların biriktiği yer. (–Ezc.)
kam (II) Kullanılmamış iplerin kolaylıkla bükülebilir durumu : *Bu ip çok kamlıdır*. (–Rz.)
kam (III) Koyunların barındıkları yer, çiftlik. (*Kozan –Ada.)
kam (IV) **1.** Kazık, direk. (*Mesudiye –Or.; Kızınca –Ada.) **2.** Döven. (*Ahlat –Bt.)
kama Oyunda sayı. (*Kandıra –Kc.)
kamak (I) Fırıncıların kullandıkları ucu eğri sırık. (Haçavera *Maçka –Tr.)

kamak (II) [→ **kamaşık** (II)]

kama kıvırcık [**kama kuyruk**] Bir cins koyun. (–Ist.; Keşan *İpsala –Tk.) [**kama kuyruk**] : (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

kama kuyruk [→ **kama kıvırcık**]

kamal Kusur : *Bu çocuğun hiç kamalı yoktur.* (Senir *Keçiborlu –Isp.)

kamalaḫ (I) [→ **kamalak** (II) **-1**]

kamalaḫ (II) [→ **kamalak** (IV) **-1**]

kamalak (I) Sarı katran çıkarılan bir çeşit çam ağacı. (Haydarpaşa –Ist.; *Afşin, Çakallı *Andırın, Hartlap –Mr.; Gâvurdağı *Osmaniye, *Kadirli –Ada.)

kamalak (II) [**kamalaḫ** (I)] **1.** Karlı havada kanatları ıslanarak uçamayan keklik. (–Çr.; *Şebinkarahisar –Gr.; Karahisar –Ezm.; Armudan *Kuruçay –Ezc.; Gözene –Ml.; Eşke, Vazıldan *Divriği, *Koyulhisar –Sv.; Yalak –Ky.) [**kamalaḫ** (I)] : (Palha *Divriği –Sv.)

2. Altı aylık ve daha büyük keklik yavrusu. (Salkuma –Ky.)

kamalak (III) Tane : *On kamalak biber aldım on beş kuruş.* (Yayladağı *Antakya –Hat.)

kamalak (IV) [**kamalaḫ** (II), **kımalak**] **1.** Korkak, şaşkın, uyuşuk. (Bayadı –Or.; –Ml.; Karayün *Hafik –Sv.; –Krş.; –Ky.) [**kamalaḫ** (II)] : (*Gürün –Sv.) [**kımalak**] : (Düzköy –Gr.)

2. Yürümekte güçlük çeken adam. (Karadoruk *Gürün –Sv.)

kamalak (V) Çam ağacının reçineli tabakası, soymuk. (–Ada. ve çevresi)

kamalak (VI) Sedir. (–Gaz.)

kamalak (VII) Hasta tavuk. (Ortaköy *Mecitözü –Çr.)

kamalak etmek Karlı havada keklikleri yorarak canlı avlamak. (*Elbistan –Mr.; Tekerahma *Gürün –Sv.)

kamalak olmak **1.** Sulu kar yağışlı havalarda, keklik uçamaz duruma gelmek. (Telin *Gürün –Sv.) **2.** Yorulmak. (–Ky.)

kamalamak Oyunda yenmek. (–Sm.)

kamalı toprak Altında taşa benzer sert şeyler olan toprak. (*Emet –Kü.)

kamalma Eğilme, diz çökme. (*Ünye –Or.)

kamamak (I) **1.** Kapatmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Fadıl *Orhaneli –Brs.) **2.** Kilitlemek. (*Sarayköy –Dz.) **3.** Perçinlemek, tutturmak, pekiştirmek. (*Eğridir köyleri –Isp.; –İz.; –Ks.)

kamamak (II) Yamamak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.; Denizabat –Mğ.)

kamamak (III) **1.** Birini eleştirmek. (*Mesudiye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Desteklemek : *Senin sözleri ben kamadım.* (*Eğridir köyleri –Isp.)

kamamak (IV) Yakalamak, bir yerde kıstırmak (bir kimseyi) : *Düşmanı orada kamadım.* (–Ed.)

kaman (I) İnce demir saçlardan şerit gibi kesilen parça. (*Kurşunlu –Çkr.)

kaman (II) Dağların tepesine yakın olan yerler. (Denizabat –Mğ.)

kamana Saman yığını. (Necatiye *Havsa –Ed.)

kamandırmak **1.** Sıkıştırmak, bunaltmak. (*Arapkir –Ml.; Eşke *Div-

riği –Sv.; Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Dayanmak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.)

kamanmak (I) [**kamaşmak** (II)] **1.** Bunalmak, âciz kalmak. (Fındıklı –Ist.; *Niksar –To.; –El.; –Ml.; *Keskin –Ank.; Bahçe *Bor –Ng.; *Mut köyleri –İç.) **2.** Şaşırmak. (Haşhaşı –Ezc.; Harput –El.; *Karamürsel –Kc.; –Kn.)
[**kamaşmak** (II)] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
3. Yorulmak. (*Kartal –Ist.; Hisarcık –Ky.) **4.** Yıkılmak, düşmek, abanmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Emet –Kü.; *Şarkışla –Sv.; Çataloluk, Bakırdağı *Develi –Ky.; Civanyaylağı *Mersin –İç.) **5.** Nazlanmak. (Kirazlı *Yalova –Ist.) **6.** Kapanmak, yumulmak. (Kösten, Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; –Mn.; –Brs.)

kamanmak (II) Direnmek, gitmemek : *Araba yokuşa geldi kamandı.* (–Mr.; *Osmaniye –Ada.; *Anamur –İç.)

kamantı [**kanavar**] Tarlayı sularken yüksek yerlere su çıkarmak için açılan ark. (Çarıksaray *Şarkîkaraağaç –Isp.)
[**kanavar**] : (–Rz.)

kamar Çiçekbozuğu. (–Dz.)

kamara Büyük yığın : *Getirdiği odunları iki kamara yaptı.* (*Saray –Tk.)

kamarga Yırtıcı hayvanların ormanda parçaladığı leş. (*Mesudiye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.)

kamarlı Kirli. (Bahçebaşı *Turhal –To.)

kamartlaz Kurdeşen hastalığı. (*Kilis –Gaz.)

kamartmak Kavgayı kızıştırmak. (*Hayrabolu –Tk.)

kamarut Sözünü bilmez, densiz. (Çakıllı –Ada.)

kamaş (I) Ekşi : *Biraz kamaş getir çorbaya katalım.* (Salatın *Tire –İz.)

kamaş (II) Tütünün dip yaprakları. (–Vn.)

kamaşık (I) [**kamaşuḫ** (I)] Kusur, pot : *Amma kamaşık yaptın.* (*Zile –To.)
[**kamaşuḫ** (I)] : (*Zile –To.)

kamaşık (II) [**kamak** (II), **kamaşuḫ** (II)] : Beceriksiz, tembel, uyuşuk. (Düzköy –Gr.)
[**kamak** (II)] : (*Maçka –Tr.)
[**kamaşuḫ** (II)] : (Tavşanlı *Hafik –Sv.)

kamaşıp kalmak Şaşırıp kalmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kamaşmak (I) Eşelemek. (*Marmaris –Mğ.)

kamaşmak (II) [→ **kamanmak** (I) **-2**]

kamaşuḫ (I) [→ **kamaşık** (I)]

kamaşuḫ (II) [→ **kamaşık** (II)]

kamat (I) Mutfak eşyası, avadanlık. (*Karaisalı –Ada.)

kamat (II) Dış görünüş. (*Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri –Hat.)

kamat (III) Toptan mal alıp perakende satan tüccar. (Baf –Kıbrıs)

kamat (IV) İnadına, özellikle : *Ahmet sen bu işi kamat yaptın.* (Gözsüz *Malkara –Tk.)

kamat (V) Uğraşma isteği, heves : *Bizim kız kamata geldi.* (Sarayköy –Çkr.)

kamat (IV) Kol : *Kamadından tutup vurdu yere.* (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kamata Üçgen gibi katlanan yazmanın orta köşesi enseden sarkacak

biçimde başa bağlanışı. (*Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri –Hat.)

kamatlaz Uyuşmuş organ. (*Kilis –Gaz.)

kamatlaz olmak Uyuşmak. (*Kilis –Gaz.)

kamaz (I) [**kanaz** (I)] Kasırga, şiddetli yel. (Karataş *Dinar –Af.; *Gelibolu –Çkl.; Fıraktın *Develi, Çataloluk *Bakırdağı, Epçe –Ky.; Görmel *Ermenek, *Hadım, *Taşbaşı, *Bozkır –Kn.; Eflak *Kozan, –Ada.; Çakaldere, Kızılisalı *Silifke, Yerkesik *Mut, *Gülnar –İç.) [**kanaz** (I)] : (Aydınlıçadırı *Ceyhan –Ada.)

kamaz (II) [→ **kamkaz**]

kamaz (III) Gurur, onur. (–Kn.)

kamaz (IV) İki yüzlü, söz taşıyan, arabozucu. (*İskilip –Çr.; *Koyulhisar, Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Yerköy –Yz.)

kamaz (V) Dokuları çapraz tahta ya da tomruktan yontulurken çıkan parça. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kambah [→ **kamga**]

kambak (I) **1.** Örtüsüz ya da şapkasız, açık (baş için). (*Elbistan, Senir *Afşin –Mr.; Çöplü, Telin *Gürün –Sv.) **2.** Saçları dökülmüş ya da kısa kesilmiş kimse. (Çandır –Or.; Tekerahma *Gürün –Sv.)

kambak (II) **1.** Boynuzsuz öküz, keçi. (Çandır, Bayadı, Akpınar –Or.) **2.** Küçük boynuzlu öküz. (Sarayköy –Çkl.)

kambak (III) [→ **kamga**]

kambak (IV) Semiz, şişman : *Açlık arıklık, dokluk kambaklık getirir.* (*Ünye –Or.)

kambak (V) Oyunda sayı, gol. (*Zile –To.)

kambak (VI) Gelinlerin başlarına takılan süslü çember. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.)

kambak (VII) Kılçıksız bir cins balık. (Sayaca, Ebülhayır –Or.)

kambak buğday Bir çeşit kılçıksız buğday. (Boyacılı *Çarşamba–Sm.; Kuzköy *Ünye, Bayadı –Or.)

kambalak avı Karlı havada yapılan keklik avı. (–El.)

kambaş Manda. (Nüfren *Hendek –Kc.)

kambaz (I) Armut. (*Domaniç –Kü.)

kambaz (II) Kurnaz, oyuncu adam. (Akköy *Söğüt –Bil.)

kambekir etmek Üzmek, yormak : *Çocuklar beni kambekir etti.* (Çömelek, Yapıntı *Mut –İç.)

kamber (I) Büyük boynuzlu öküz. (Kuzköy *Ünye –Or.)

kamber (II) Kılavuz. (–Ist.)

kamber (III) Arık, cılız. (*Maçka –Tr.)

kamber (IV) Simidin gevrek yerleri. (–Ur.)

kamberiz Karamık ağacı. (Aşağıtekke *Çayıralan –Yz.)

kambık [→ **kamga**]

kambuk (I) Kılıbık adam. (Sığırcık *Uzunköprü –Ed.)

kambuk (II) Kabak. (*Edremit –Ba.)

kambuk (III) [→ **kamga**]

kambula Kalkan balığı. (–Rz.)

kambura Kitap ciltlenirken arka yuvarlağını yapmakta kullanılan bir çeşit araç. (–Ist.)

kamcaklamak [→ **kamçaklamak -3**]

kamçak Kedi pençesi. (Zeytinli *Edremit –Ba.; Yerkesik –Mğ.)

kamçaklamak [**kamcaklamak, kamçalamak**] **1.** Tırmalamak. (Tahtacı –Isp.; Geyikli, Tavaklı *Ezine –Çkl.; Yerkesik –Mğ.) **2.** Çimdik-

lemek. (Tahtacı –Isp.) **3.** Avuçlamak, kapmak, yağma etmek. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.; Bekilli *Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Yerkesik –Mğ.)

[**kamcaklamak**] : (*Anamur –İç.; Bağyaka *Finike –Ant.)

[**kamçalamak**] : (Tepeköy *Torbalı –İz.; *Bor –Nğ.; *Anamur, *Silifke, *Mut, *Mersin köyleri –İç.; Yerkesik –Mğ.)

kamçalamak [→ **kamçaklamak -3**]

kamçı Filiz, sürgün. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kamçor Hayvan vergisi. (*Erciş –Vn.)

kamdonluk İç çamaşırı yapılan bir çeşit dokuma. (–Brs.)

kameşmek Kamaşmak, uyuşmak. (Palha *Divriği –Sv.)

kamet Gürültü, kavga. (–Rz.)

kametçi Sebzeci. (Hartlap –Mr.)

kamga [**kambah, kambak** (III), **kambık, kambuk** (III), **kamgak, kamğa, kamka, kanbak, kanıga, kımga**] Yonga, iri talaş, ağaç kabuğu, ağaç kırıntısı. (*Edremit –Ba.; *Sivrihisar –Es.; Osmancık –Çr.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; –El.; –Ml.; *Birecik –Ur.; *Nizip, *Kilis, –Gaz.; *Gürün, Deliktaş *Kangal, *Koyulhisar, Tavşanlı *Hafik, –Sv.; Büyükincirli –Yz.; Fetullah, Yahyalı *Develi, *Pınarbaşı, –Ky.; *Avanos –Nş.; –Nğ.; *Mersin köyleri, Namrun *Tarsus –İç.)

[**kambah**] : (–Krş.)

[**kambak** (III)] : (Ravşit *Sungurlu –Çr.; Kuruçay *Çubuk, Faraşlı *Kalecik, *Akkuzulu –Ank.; –Yz.; Köşker –Krş.)

[**kambık**] : (*Alacahöyük –Çr.)

[**kambuk** (III)] : (*Yerköy –Yz.)

[**kamgak**] : (Tokat –Es.)

[**kamğa**] : (Haşhaşı –Ezc.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek, *Koyulhisar –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; Büyükçaylı *Dörtyol –Ada.)

[**kamka**] : (–Ba.; *Merzifon –Ama.; –Ur.; –Gaz.; *Ayaş, *Polatlı –Ank.; *Bor –Nğ.)

[**kanbak**] : (Gülâbi –Yz.; *Osmaniye –Ada.)

[**kanıga**] : (*Artova –To.)

[**kımga**] : (*Şarkışla –Sv.)

kamgak [→ **kamga**]

kamgalanmak Yara kabuk bağlamak. (–Sm.)

kamğa [→ **kamga**]

kamınazlamak Dedikodu yapmak. (*Emirdağ –Af.)

kamırtmeç [→ **kanırtmaç** (II)]

kamış [**kamiş, kamit** (II)] **1.** Maşrapa. (*Seferihisar, *Torbalı, Balçova, –İz.; *Kula –Mn.) **2.** Sırlı sürahi. (Köşk –Ay.; *Urla, *Tire, *Ödemiş –İz.; *Milas –Mğ.; Muratlı –Tk.)

[**kamiş**] : (*Milas –Mğ.)

[**kamit** (II)] : (Sarıkavak –Es.)

kamış koymak Kapalı söz söylemek, dokundurmak. (*Lüleburgaz–Krk.)

kamıtmak [**kamitmak**] **1.** At üzerinde dik oturmak. (Şabanözü *Polatlı –Ank.) **2.** Üzüntüden büzülüp durmak, somurtmak. (–Ks.; *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.; Yerkesik –Mğ.)

[**kamitmak**] : (Kösten, Honaz –Dz; Hamurcu –Ky.; *Ermenek –Kn.) **3.** Gururlanmak, kendini beğenmek, kırıtmak. (Ağlı *Küre –Ks.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

kamilder Dövenle boyunduruğu birbirine bağlayan ağaç. (Ağın *Arapkir –Ml.)

kamiş [→ **kamış -2**]

kamit (I) Boş çaba. (Tahtacı –Isp.)

kamit (II) [→ **kamış -2**]

kamit (III) [**kımıt** (II)] Zayıf, kuru, etsiz (hayvan ya da insan). (Tepeköy *Torbalı –İz.; *Edremit –Ba.; Misiköyü –Brs.; Tokat –Es.; *Görele –Gr.; *Bor –Nğ.; *Bodrum –Mğ.)

[**kımıt** (II)] : (*Söğüt ve köyleri –Bil.)

kamitmak [→ **kamıtmak -2**]

kamjak Böcek, haşere. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kamka [→ **kamga**]

kamkaz [**kamaz** (II), **korez** (I)] Kesici özelliğini kaybetmiş, kör (bıçak vb.). (*Milas, Çömlekçi *Bodrum –Mğ.)

[**kamaz** (II)] : (*Bodrum, *Marmaris –Mğ.)

[**korez** (I)] : (İncekum *Silifke –İç.)

kamlı (I) Kapalı (hava için). (Kösten, Honaz –Dz.)

kamlı (II) Öfkeli, kederli (insan). (Kösten, Honaz –Dz.)

kamne Odalardaki ocakların ön tarafı. (Osmaniye *Ilgın –Kn.)

kampir [→ **kumpil**]

kampoz [**kampur, kumbuz** (I), **kümbüz** (II)] Yumruk : *Başına bir kampoz vurdum, gözleri çıktı.* (*Ahlat –Bt.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**kampur**] : (*Ahlat –Bt.)

[**kumbuz** (I)] : (–Tr.; –Gm.; –Ezm.)

[**kümbüz** (II)] : (–Dz.)

kampur [→ **kampoz**]

kampuş Küçük çocuklarda alına düşen saçlar. (–Bt.)

kamrı (I) Filiz. (Güneyce –Rz.)

kamrı (II) Kuvvetli ve düzgün akan su, akıntı. (Güneyce –Rz.)

kamrık Böğür, kasık üstü. (Tindas, *Atabey –Isp.; Honaz –Dz.; Karacakal *Yenipazar –Ay.; Bozhüyük, *Göksun, Şekeroba –Mr.; Pazar –Ank.; Kuruhüyük *Boğazlıyan –Yz.; *Serik –Ant.)

kamrıklamak (I) **1.** Öküz, eşek, at gibi hayvanların sırtını değnekle dürtmek. (Kösten –Dz.) **2.** Tutmak, yakalamak. (*Tarsus –İç.)

kamrıklamak (II) Cinsel ilişkide bulunmak. (–Ada.)

kamsılamak Birinden yakınmak. (*Maçka –Tr.)

kamsız Ağır, uyuşuk kimse. (Karaağaç *Gölhisar –Brd.)

kamus 1. Kevgir, bakır süzgeç. (–Ist.; *Harput –El.; *Arapkir –Ml.; *Divriği –Sv.) **2.** Kepçe. (–Ml. ve çevresi)

kamuş Kamış. (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

kamuşlağı Kamışlık. (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

kamzak Kendi kendine kurumuş fasulye, mısır, haşhaş. (*Seyitgazi –Es.)

kān (I) [**kana** (I)] **1.** Çıkıntılı pervaz. (–Gm.) **2.** Toprak sekinin çevresine yapılan odun çerçeve. (–Ezm.) **3.** Büyük kereste. (Atlas *Sivrihisar –Es.; –Sn.) **4.** Dört köşeli yontulmuş direk, hatıl. (Balcana *Şebinkarahisar –Gm.)

[**kana** (I)] : (Karaçay *Kadınhanı –Kn.)

5. Ambar yapımında kullanılan tahtaların kalın kenar parçaları. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kan (II) Mutfak. (–Ist.)

kan (III) Verimli toprak. (Yangı *Çekerek –Yz.)

kana (I) [→ **kan** (I) **-4**]

kana (II) Asmaların, ağaçların diplerinden çıkan filizler, piç. (–Mn.)

kana (III) Kuru meyvenin yenen kısmı. (Güneyce –Rz.)

kana (IV) Güğüm, sürahi. (Karaağaç –Ed.; –Tk.)

kana (V) Kuyruk. (–Krş.)

kanaak [→ **kanak** (I)]

kanaçı Uzun yapraklı bir ot. (Güneyce –Rz.)

kanad [**kanat** (III)] Defter, kitap yaprağı. (Eziler *Buldan, *Güney –Dz.)

[**kanat** (III)] : (–Dy.)

kana düşme [**kan alma**] Develerin ve sığırların kan başına vurma hastalığı. (–Ağ.)

[**kan alma**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

kana getirmek Kocabaş hayvanları zor karşısında uğradıkları bir hastalıktan kan alarak iyileştirmek. (*Maçka –Tr.)

kana girmek Kara sürmek. (Köşker –Krş.)

kanağacı [**kanağaçlı**] Zakkum ağacı. (*Bodrum –Mğ.)

[**kanağaçlı**] : (–Mğ.)

kanağaçlı [→ **kanağacı**]

kanail Ambar gözü. (–Ks.)

kanak (I) [**kanaak, kanatma, kannık**] Sakızotu, kenger. (Köprüköyü *Şarkîkaraağaç –Isp.; Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.; Yapıntı *Mut, Aslanköy, Çiftepınar –İç.)

[**kanaak**] : (*Eğridir –Isp.)

[**kanatma**] : (*Dinar –Af.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kannık**] : (Sofular *Eğridir –Isp.)

kanak (II) Çay, dere, ırmak. (*Sarıyer –Ist.; Demirli *Mecitözü –Çr.; Gülâbi –Yz.; –Krk.)

kanak (III) Av çakısı. (Erenköy –Ist.)

kanak (IV) Kafes. (–Kü.)

kanak (V) Çabuk aldanan, saf. (*Taşova –Ama.; *Ünye –Or.)

kanak (VI) [→ **konak** (I) **-2**]

kanak (VII) [→ **kangal** (III)]

kanakıtmak [**kanalmak**] İşemek.(–Yz.)

[**kanalmak**] : (–Yz.)

kanak sakızı **1.** Kenger sakızı. (Çiftepınar *Mersin –İç.) **2.** Karasakız. (–Ank.)

kanalga [**kanık** (III) **-1**] İnanç, kanı : *Kardeşimin kanalgası tez olur.* (–Mr. *Kadirli –Ada.)

[**kanık** (III) **-1**] : (*Kangal –Sv.)

kan alma [→ **kana düşme**]

kanalmak [→ **kanakıtmak**]

kanamangark Doyuncaya kadar, bol bol. (Eldirek *Fethiye –Mğ.)

kanamaz Kulplu, büyük bakır kepçe, tas. (–Brd.)

kanapa [**kanefe**] Kanepe, bank. (–Ist.; –Rz.)

[**kanefe**] : (–Yz.)

kanara (I) [**kanare** (III) **-1, kanere** (I) **-1, 2; kaneri, kannapa, karnapa -1, kırnapa**] **1.** Doymak bilmeyen, obur (insan ya da hayvan). (*Kurşunlu, Şıhlar *Çerkeş –Çkr.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Sorgun, *Yerköy –Yz.; –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; Bahçe *Bor, –Nğ.; *Seydişehir, –Kn.; Durak –Ada.; Üzümlü –Mğ.)

[**kanere** (I) **-1**] : (Salda *Yeşilova –Brd.; Çöplü, Tekerahma *Gürün –Sv.)

[**kannapa**] : (*Merzifon –Ama.)

[**karnapa -1**] : (*Artova –To.; Tavşanlı *Hafik, *Gemerek –Sv.; –Yz.; –Ky.; Yeniköy *Ereğli –Kn.; –Kıbrıs)
[**kırnapa**] : (Bengü *Bafra –Sm.; İphan *Yusufeli –Ar.)
2. Başıboş ve obur köpek. (Saray –Çkr.; –Yz.; Salkuma, Zencidere –Ky.; –Kn.; –Kıbrıs)
[**kanare** (III) **-1**] : (Küçükkabaca *Uluborlu –Isp.; Tokat, Bozan –Es.)
[**kanere** (I) **-2**] : (–Ks.; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.)
[**kaneri**] : (İlyas *Keçiborlu –Isp.)

kanara (II) [**kanare** (I), **kanra**] **1.** Hayvan satılan ve kesilen yer, mezbaha. (*Hendek –Kc.; Hacıkadı *Devrek, –Zn.; *Taşköprü, –Ks.; *Kargı –Çr.; *Bafra –Sm.; *Merzifon ve köyleri, –Ama.; *Niksar –To.; –Mr.; –Ng.; –Kn.; –Ada.; *Tarsus –İç.; *Milas –Mğ.)
[**kanare** (I)] : (–Uş.; –Brd.; –Dz.; *Demirci –Mn.; *Akköy –Çkl.; –Kü.; *Kadıköy –Ist.)
[**kanra**] : (–Mn.)
2. Et çengeli. (–Ist.; –Tr.; Kerkük)

kanara (III) Kayalık, dik yamaç. (–Brs.; *Bakırköy –Ist.; Gölpazarı *Kurşunlu –Çkr.; –Sm.; Çakıllı *Vize, *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; *Saray, *Çorlu –Tk.)

kanaracı Görgüsüz. (Karaağaç *Gölhisar –Brd.)

kanaralamak (I) Gaz çıkarmak, yellenmek. (*Afşin –Mr.)

kanaralamak (II) Abartarak konuşmak. (*Afşin –Mr.)

kanaralı İri kemikli (hayvan için). (*Bakırköy –Ist.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kanaralık Dağların büyük taşlık, kayalık yerleri. (–Ist.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; –Tk.)

kanare (I) [→ **kanara** (II) **-1**]

kanare (II) Fırsat : *Kanaresini düşünürüm.* (–Mğ.)

kanare (III) **1.** [→ **kanara** (I) **-2**] **2.** Sıska hayvan. (–Bo.)

kanare (IV) **1.** Miskin, kendine bakamayan, kirli. (İğdecik –Isp.) **2.** Açgözlü insan. (–Brd.)

kanarma Mercimek çorbası. (*Edremit –Ba.; –Sv.)

kanas Girinti çıkıntı, eğrilik, çarpıklık. (–Ng.)

kanat (I) Taşınabilen merdiven. (*Bolvadin –Af.; Emircik *Çivril, Bekilli *Çal –Dz.; –Ist.)

kanat (II) **1.** Salon, sofa. (–Ist.) **2.** Yüznumara. (–Bo.; *Kartal –Ist.)

kanat (III) [→ **kanad**]

kanat (IV) Sap ve samanın dökülmemesi için kağnının yanlarına konan tahtalar. (*Keçiborlu –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Altıntaş –Kü.; Gedelek *Orhangazi –Brs.; –Ant.)

kanat (V) Bir çift pastırma. (–Ky.)

kanat (VI) Kösele. (–Ist.)

kanat (VII) Atın arka böğrüne vurulan damga, işaret. (–Ng.)

kanat biçmek Gösteriş yapmak, kibirlenmek. (–Ks.)

kanat buylusu Dört tekerli öküz arabasında yastığı dingile bağlayan çivi. (–Sm.)

kanatçı Sürüye girmeyen koyun ve keçi. (*Beypazarı –Ank.)

kanatlı Çatal kapı. (–Ist.; *Mecitözü –Çr.; *Merzifon –Ama.; Çepni –Sv.; –Yz.)

kanatma [→ **kanak** (I)]

kanatmak Sakız elde etmek için sakız otunun kökünü bıçakla çizerek süt çıkarmak. (*Bor –Ng.)

kanavar [→ **kamantı**]

kanavaz 1. Tek ya da iki kulplu testi. (*Kırkağaç –Mn.; Yeniköy –Ba.; –Ng.) **2.** Saplı, içi derince bakır kap. (–Brd.; Hisarardı –Mğ.) **3.** Büyük küp. (*Ezine –Çkl.)

kanayaḫli [→ **kanayaklı** (I)]

kanayak [→ **kanayaklı** (I)]

kanayaklı (I) [**kanayaḫli, kanayak, kanıyaklı**] Kadın, kız, eksiketek. (–Sm.; Şıhlar *Ulubey, *Ünye –Or.; –Tr.; *Şavşat, Merdinik *Göle –Kr.; –Yz.; –Ky.; –Ng.; *Ermenek –Kn.)

[**kanayaḫli**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**kanayak**] : (–Ky.)

[**kanıyaklı**] : (*Akşehir –Mn.)

kanayaklı (II) Kaz, ördek. (–Sm.)

kanaz (I) [→ **kamaz** (I)]

kanaz (II) Esnekliği az olan kerestelik ağaç. (*Zara –Sv.)

kanbaḫ Yıkıntı. (–Bt.)

kanbak [→ **kamga**]

kanber Saksağan. (–Ist.)

kanbeyin Genç, bilgisiz, toy. (Güney *Yeşilova –Brd.; Halıköy –İz.; *Nizip –Gaz.)

kanca Armağan. (–Ist.)

kancabaş Altı ya da sekiz çift kürekle çekilen dar, uzun bir çeşit kayık. (–Ist.; *Gerze –Sn.; –Rz.)

kance [→ **koncik** (I) **-1**]

kancı Meyve dilimi. (–Rz.; Adacami –Ar.)

kancık Kâğıt oyunlarında 10 değer taşıyan ikili ya da onlu iskambil kâğıdı. (–Tr.)

kancık yel Lodos rüzgârı. (–Yz.)

kancılaz Karabasan, kâbus. (*Gürün –Sv.)

kancımak Oyunda mızıkçılık etmek. (–Es.)

kancoluz [→ **koncalıs -1**]

kancuğ Dişi hayvan. (Kerkük)

kança (I) Çene. (Uruş *Beypazarı –Ank.)

kança (II) Nice, ne kadar. (–Tr.)

kançal (I) Bir çeşit diken. (İğdecik –Isp.)

kançal (II) Kaşık. (–Kn.)

kançalamak Kedi pençelemek. (*Reşadiye –To.)

kanda [→ **kandara** (I)]

kandağ Sıcak şerbet. (Kerkük)

kandağay [→ **kandalay**]

kandağına basmak Damarına basmak, kızdırmak. (Köşker –Krş.)

kandahlamak İğreti bağlamak, tutturmak. (*Ulubey –Or.)

kandak (I) **1.** Su birikintisi, bataklık, gölcük. (*Eğridir, *Gelendost–Isp.; *Tefenni –Brd.; *Tavas –Dz.; Hamamlı *İnegöl –Brs.; Çavdarhisar *Emet –Kü.; –Ist.; *Sungurlu –Çr.; Çimşit *Balâ –Ank.; Kamber, Erkilet, *Akkışla –Ky.; –Ng.; Kuyumcular –Ada.; *Elmalı, Güzelsu *Akseki –Ant.) **2.** Kurumuş dere. (Çavdarhisar *Emet –Kü.; Doruk *Ceyhan –Ada.; Buluklu *Mersin –İç.) **3.** Küçük dere. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kandak (II) [**kandal** (I) **-1, 2**] **1.** Uçurum, yar. (*Çivril –Dz.; Görece –İz.; Koruköy *Yalova –Ist.; Üveyli *Devrek –Zn.; Salihli *Fatsa –Or.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; Pisi, Kınık *Fethiye –Mğ.; Navdalı *Mut –İç.)

[**kandal** (I) **-1**] : (–Dz.)

2. Hendek, çukur. (Sellerik *Acıpayam, *Tavas –Dz.; Gölcükler –İz.; Litros –Ist.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Sn.; Bozhüyük *Göksun –Mr.; –Ky.; –Kn.; Toprakkale, Mansurlu *Feke –Ada.; *Mut, *Silifke, *Mersin –İç.; *Akseki –Ant.) [**kandal** (I) **-2**] : (–Dz.)

3. İnişli, yokuşlu, bozuk yol. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Honaz –Dz.; *Akseki –Ant.; Karaçulha –Mğ.)

4. Yollarda kurumuş araba izleri. (–Mn.; Bozan, Düzdüğ, –Es.)

kandak (III) [→ **kangıldak**]

kandak (IV) **1.** Düğüm. (–Gr.) **2.** İri teyel. (–Gr.)

kandak (V) **1.** Yaşlı, ihtiyar. (–Çkl.) **2.** Hantal, kaba, iri. (–Ky.; *Ereğli –Kn.) **3.** Obur, gözü doymayan. (*Atabey –Isp.; Pirler *Hadım –Kn.; *Anamur –İç.) **4.** Kıskanç. (*Bolvadin –Af.)

kandak (VI) Biçkiye gelmeyen kumaş. (Önsen –Mr.)

kandak (VII) Çatı saçağı. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.)

kandak (VIII) Budanmış ağaç. (Kazandere –Tk.)

kandakçı İki yüzlü adam. (–Brd.)

kandal (I) **1.** [→ **kandak** (II) **-1**] **2.** [→ **kandak** (II) **-2**]

kandal (II) Budala. (Kızılhisar –Or.)

kandal (III) Dikenli, yaprakları zeytin yaprağına benzer, kırmızı, tatlı meyveleri olan bir çalı. (–Ada.)

kandal (IV) Kemikleşmiş kıkırdak. (*Bolvadin –Af.)

kandal (V) Orman içinde açılan küçük tarla. (Orhana *Anamur, *Tarsus –İç.)

kandalalu Yeni doğuran atın, yeniden aygıra çekilerek gebe kalması. (*Andırın –Mr.)

kandalar [→ **kandalay**]

kandalay [**kandağay, kandalar, kandalayan**] Tahtakurusu. (–İz.; –Mn; Kırım göçmenleri –Brs.; Eyüp –Ist.)

[**kandağay**] : (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

[**kandalar**] : (Haşhaşı, –Ezc.)

[**kandalayan**] : (–Ist.)

kandalayan [→ **kandalay**]

kandamlası Bir cins çiçek, edonis. (İğdecik –Isp.; –Ist.; Tekerahma *Gürün –Sv.; Kürkçü –Ank.)

kandara (I) [**kanda**] Değirmen bendi. (–Ama.; Ersis, *Yusufeli –Ar.)

[**kanda**]: (Vazıldan, *Divriği –Sv.)

kandara (II) Beşiğin sallamak için tutulan yeri. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kanday Ne kadar. (*Sarayköy –Dz.)

kandaz Kurnaz, kandırıcı adam. (Mahmutören –Or.)

kandeğer Eşsiz, değerli. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; *Bergama –İz.)

kandeher İnceden inceye (araştırmak için). (–Bo.)

kandelez İnce, zayıf. (Çağa *Gerede –Bo.)

kander Bağbozumu. (*Ahlat –Bt.)

kanderetmek Bağ, bostan bozmak. (*Ahlat –Bt.)

kandırıf [→ **kandirif**]

kandırışlı İnandırıcı. (*Bor –Ng.)

kandış atmak [**kandiş atmak**] Gösteriş yapmak, kırıtmak. (–Gaz.)

[**kandiş atmak**] : (–Gaz.)

kandız (I) Yaralayıcı, kesici şey. (*Uluborlu –Isp.)

kandız (II) Mide ve karın bölgesi. (*Uluborlu –Isp.)

kandıza Bir çeşit sivrisinek .(*Maçka –Tr.)

kandızlamak Bıçak ya da çuvaldız batırmak : *Mehmet Aliyi kandızladı.* (*Simav –Kü.; *Ezine –Çkl.)

kandik (I) Ufak, olgunlaşmamış bostan. (Cenciğe –Ezc.)

kandik (II) İşe yaramaz adam. (–Ezc.)

kandil (I) Sivri burunlu kimse. (Geçit *Ilgın –Kn.)

kandil (II) **1.** Kalın, geniş kereste. (*Boyabat –Sn.; –Sm.) **2.** Çatıda ana kirişe dikilen, merteğe bağlanan direkler. (*Bartın –Zn.)

kandil (III) Damlardan ya da ağaç dallarından sarkan buzlar. (*Merzifon köyleri –Ama.)

kandil (IV) Ambar gözü. (–Zn.)

kandil (V) Kalaycıların lehim eritmek için kullandıkları küçük tava. (*Ezine –Çkl.)

kandilçiçeği Kına çiçeği. (*Edremit –Ba.; –Ist.)

kandilli Gözünden sürekli yaş akan (kimse). (–Kn.)

kandilotu Ballıbabagillerden bir bitki, ballo ta acetabulosa labiatae. (–Ist.)

kandiref [→ **kandirif**]

kandirif [**kandırıf, kandiref**] Sabanı boyunduruğa bağlayan "u" biçiminde kayış ya da eğri ağaç. (Uluşiran, Korzat, *Şiran –Gm.; Kuzkışla *Kuruçay, –Ezc.; Eleşkirt *Doğubeyazıt –Ağ.)

[**kandırıf**] : (–Ezm.)

[**kandiref**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kandiş atmak [→ **kandış atmak**]

kandoz Kurnaz, kandırıcı, dedikoducu. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kandurmak Kağnı tekerinin dış demirini geçirmek. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kane (I) Kiremit. (–Mr.)

kane (II) **1.** Havuz. (–Gaz.) **2.** Çeşme yalağı. (Çekirge –Brs.) **3.** Künk. (–Mr.)

kaneci Kiremitçi. (–Mr.)

kanefe [→ **kanapa**]

kanel Kanal. (Yazırlı *Nazilli –Ay.)

kaneli Kiremit döşeli çatı. (–Mr.)

kanere (I) **1.** [→ **kanara** (I) **-1**] **2.** [→ **kanara** (I) **-2**]

kanere (II) Güç durum : *Tanrı kimseyi kanerede koymasın.* (*Ağın –El.)

kaneri [→ **kanara** (I) **-2**]

kanevetçi Su yollarını yapan adam. (*İnegöl –Brs.)

kaneviz Kavanoz, ağzı geniş cam kap. (*Kilis –Gaz.; Bağyaka *Finike –Ant.)

kanevre [→ **karevle**]

kanfala Sığırlara dadanan bir sinek. (*Düzce –Bo.)

kangal (I) [**kalağan** (I), **kaluğan, kangaldikeni, kanğal, kongol -1**] Devedikeni. (*Sandıklı –Af.; –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Bereketli *Tavas, Alaeddin *Acıpayam –Dz.; Atlas *Sivrihisar –Es.; *Düzce –Bo.; –Ist.; Kızık, Çamlıbel *Artova –To.; –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Nizip –Gaz.; *Şarkışla –Sv.; –Yz.; *Pınarbaşı, Zencidere –Ky.; –Kn.; –Ada.; Tekeler *Silifke –İç.)

[**kalağan** (I)] : (*Beşiktaş –Ist.; *Erciş –Vn.; Keşanuz –Ank.)

[**kaluğan**] : (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

[**kangaldikeni**] : (İlyas *Keçiborlu –Isp.)

[**kanğal**] : (–Hat.; *Gemerek –Sv.)

[**kongol -1**] : (*Kemaliye –Ezc; Ortaköy *Şarkışla –Sv.)

kangal (II) Yaşlı (hayvan için) : *Şu inek çok kangaldır.* (*Bodrum –Mğ.)

kangal (III) [**kanak** (VII)] Ceviz. (–Çkl.)

[**kanak** (VII)] : (*Bandırma –Ba.)

kangal (IV) [→ **kangıldak**]

kangal (V) Yün çilesi. (Karaağaç *Gölhisar –Brd.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

kangal (VI) Böbrek. (Torul –Gm.)

kangala 1. Gelincik çiçeği. (–Ada.) **2.** [→ **kangılız**]

kangaldikeni [→ **kangal** (I)]

kangal kavesi Devedikeni tohumunun kavrulmasından yapılan kahve. (Tekeler *Silifke –İç.)

kañgallanmak Yük olmak, baş belâsı olmak. (*Merzifon –Ama.; Gökköy *Reşadiye –To.)

kangaş [→ **kangıldak**]

kangaşı [→ **kangıldak**]

kangay Kazan. (–Ay.)

kangel Eğri büğrü, zikzaklı (yol için). (*Maçka ve köyleri –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

kanger (I) Eğri : *Kanger hıyarlardan turşu iyi olmaz.* (–Sm.; *Reşadiye –To.)

kanger (II) Çorbaya atılan bir cins ot. (*Ahlat –Bt.)

kangıç [→ **kazgıç -2**]

kangıdı Nerede? (–Ada.)

kangıldaḫ (I) [→ **kangıldak**]

kangıldaḫ (II) İçi boş ceviz. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kangıldak [**kandak** (III), **kangal** (IV), **kangaş, kangaşı, kangıldaḫ** (I), **kankıldak, kankırdak**] Zayıf, ince (insan ya da hayvan). (*Çarşamba –Sm.; –Mr.; *Bor –Nğ.; *Dörtyol –Ada.; Fakılı *Tarsus –İç.)

[**kandak** (III)] : (*Datça –Mğ.)

[**kangal** (IV)] : (Alaeddin *Acıpayam –Dz.)

[**kangaş**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Rz.; *Silifke –İç.)

[**kangaşı**] : (–Rz.)

[**kangıldaḫ** (I)] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kankıldak**] : (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Mr.; –Ada.)

[**kankırdak**] : (*Osmaniye, *Ceyhan –Ada.)

kangıldamak Bunamak. (*Gürün –Sv.)

kangılı Şişmanlık nedeniyle hareketsizleşen insan ya da hayvan. (Susmoğlu *Silifke –İç.)

kangılız [**kangala -2**] Lâle. (Aliköy –Mğ.)

[**kangala -2**] : (*Bandırma –Ba.)

kangıllamak [**kangımak**] Zıplamak. (Homa *Çivril –Dz.)

[**kangımak**] : (Çiğiller *Gördes –Mn.)

kangımak [→ **kangıllamak**]

kangın (I) [**kanğın, kanıkkın**] Suya doymuş : *Eşek kangın, topraklar kangın.* (Bekilli *Çal –Dz.; *Nallıhan –Ank.)

[**kanğın**] : (Bozan, Tokat –Es.)

[**kanıkkın**]: (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kangın (II) Bir şeye inancı olan kimse. (–Ist.)

kangır Bir çeşit saz (halk çalgısı). (–Brs.)

kangırcak Tazeyken yenen, bir karış boyunda bir çeşit ot. (Suboğaz –Gaz.)

kangırmak [→ **kanğırmak**]

kangırtmaç Kalem aşısı. (–Ist.; *Antakya –Hat.)

kangırtmaḫ [→ **kanğırmak**]
kangırtmak [→ **kanğırtmak**]
kangıt [**kakamit, kanglı, kanğıldak**] İskelet. (Bozan, Tokat –Es.; –Ant.)
[**kakamit**] : (–Ba.)
[**kanglı**] : (Şerefler, Karaçal –Mğ.)
[**kanğıldak**] : (*İskilip –Çr.)
kangiç [→ **kazgıç -2**]
kangil Çocukların ve cambazların boylarını yükseltmek için ayaklarına takıp gezdikleri sırıklar. (–Ed.)
kangilmek 1. Birden düşmek, bayılmak. (Çavuşköy *Babaeski –Krk.; *Saray –Tk.) **2.** Uyuyuvermek. (Çavuşköy *Babaeski –Krk.)
kanglı [→ **kangıt**]
kanguldak Büyük çan. (*Bor –Ng.)
kanguluk Baykuş. (Üçhanlar, *Kavak –Sm.)
kangurdan Gamsız. (–Ba.)
kanğal [→ **kangal** (I)]
kanğıldak [→ **kangıt**]
kanğırmak [**kangırmak, kangırtmaḫ, kangırtmak**] Burkmak, bükmek, kırmak için eğmek. (Davutlar *Kuşadası –Ay.; –To.; *Bartın –Zn.; –Krş.)
[**kangırmak**] : (–Rz.)
[**kangırtmaḫ**] : (–Rz.)
[**kangırtmak**] : (–Rz.)
kanğın [→ **kangın** (I)]
kanğola Mutfakta oturulacak yer, seki. (Haşhaşı –Ezc.)
kanğsırık [→ **kansırık**]
kanğuldak [→ **kongurdak** (I) **-1**]
kanı (I) Elle ağ örmekte kullanılan silindir biçiminde odundan yapılmış bir araç. (–Rz.)
kanı (II) Köşe. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
kanıbulanmak Çocuklar buluğa ermek. (Atlas köyü *Sivrihisar –Es.)
kanıga [→ **kamga**]
kanıḫ 1. Ava alışmış tazı. (*Erciş –Vn.) **2.** Köpeğe verilen av eğitimi. (*Erciş –Vn.)
kanıḫmaḫ [→ **kınıkmak** (I) **-1**]
kanıhmak 1. [→ **kınıkmak** (I) **-1**] **2.** [→ **kınıkmak** (I) **-6**]
kanı ılımak [→ **kan ılımak**]
kanık (I) [**kanış, kank** (II)] Cam ya da toprak sürahi. (Süleymaniye –Ist.; –Mğ. ve ilçeleri)
[**kanış**] : (–Ist.)
[**kank** (II)] : (Çengelköy –Ist.)
kanık (II) Kağnı. (–Kn.)
kanık (III) **1.** [→ **kanalga**] **2.** Bıkmış, kanmış kimse. (Yeniköy –Ba.; –Ed.) **3.** Tok gözlü : *Kanık adam.* (–Ist.; –Ama.) **4.** İnandırılmış, kandırılmış (kimse –Ed.)
kanıkara Sevimsiz : *Kanıkaranın biridir.* (*Bor –Ng.)
kanıkkın [→ **kangın** (I)]
kanıklamak Aramak. (–Isp.)
kanıkmak 1. Tazı kurt kovalamaya alışmak. (–Kü.; Havuz *Kangal –Sv.) **2.** Köpekler boğuşmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)
kanıksımak [→ **kınıkmak** (I) **-2**]
kanıktırmak 1. Alıştırmak. (Güney, *Yeşilova –Brd.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Saimbeyli –Ada.) **2.** Usandırmak. (*Ermenek –Kn.)
kanıl [→ **kanil**]
kanılgası yakın Hemen inanan, kanan. (–Gaz.)
kan ılıkmak [→ **kanı ılımak**]
kan ılımak [**kanı ılımak, kan ılıkmak**] Sevmek, yakınlık duymak, beğenmek. (*Dinar –Af.; –Isp.; Yeniköy –Ba.; Sarıkavak –Es.; Eşke *Divriği, *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.)

[**kanı ılımak**] : (Çığrı *Dinar –Af.; Salman *Akkuş –Or.; *Artova –To.; *Bor –Nğ.)
[**kan ılıkmak**] : (Şehşami *Kalecik –Ank.; –Kn.)
kanıltak Gevşek, aralıklı. (–Tr.)
kanırık **1.** İnatçı. (Yeniköy –Ba.; *Merzifon –Ama.; –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.) **2.** Saf. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.) **3.** Dengesiz, bilinçsiz. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.)
kanırılmak Sırt üstü yere düşmek. (–Ank.)
kanırmak (I) [**kağırmak (I), kağırtmak -2, kanırtmak** (II)] Bir araçla ya da zorlayarak bir şeyi yerinden ayırmak, kırmak, bükmek. (İğdecik –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Honaz –Dz.; –Mn.; –Sm.; –Tr.; –Gaz.; Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kağırmak** (I)] : (–Kü.; Tokat –Es.; *İskilip –Çr.; *Artova –To.; *Boyabat –Sn.; *Bayburt –Gm.; –Gaz; Bozhüyük *Göksun –Mr.; –Sv.; Kalaba –Ank.; Köşker –Krş.; –Nğ.; Şahin *Malkara –Tk.)
[**kağırtmak -2**] : (–Mr.; –Sv.)
[**kanırtmak** (II)] : (İğdecik –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Honaz köyleri –Dz.; Kahlıç *Menemen, İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı çevresi –Sk.; –Sm.; –Gaz.; Çepni *Gemerek, –Sv.; *Ermenek –Kn.; –Mğ.)
kanırmak (II) Bir şeyi benimsemek, kendinin olduğunu ileri sürmek : *Seniha elmaları kanırdı.* (Dallıca *Nazilli –Ay.)
kanırmuk [→ **kansırık**]
kanırtmaç (I) [**kağırtmaç**] Fide, ağaçtan koparılan çelik. (Kavak *Yeşilova –Brd.; *Bozdoğan –Ay.; *Bornova –İz.; –Mn.; Armutlu *Gemlik, –Brs.; *Akyazı –Sk.; –İst.; –Sn.; *Bodrum, Yerkesik –Mğ.)
[**kağırtmaç**] : (*Bayındır –İz.; Yerkesik –Mğ.)
kanırtmaç (II) [**kamırtmeç**] Kaldıraç. (Yassıören *Senirkent, *Eğridir –Isp.; *Çal –Dz.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Antakya –Hat.; *Suşehri –Sv.; Akkışla *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Korkuteli –Ant.)
[**kamırtmeç**] : (–Kn.)
kanırtmaç (III) Yalan, abartılmış söz. (*Gürün –Sv.)
kañırtmaç (IV) **1.** Zıt, ters : *Onun için kañırtmaçıma gidiyor.* (Boynuyoğun –Ada.) **2.** Aksi, inatçı : *Ne kañırtmaçtır o!* (*Bor –Nğ.)
kañırtmaçlı Etkili (söz için). (Karadoruk *Gürün –Sv.)
kanırtmak (I) Ağaçlardan çelik almak. (Kaklıç *Menemen –İz.; *Edremit –Ba.; *Kandıra, –Kc.; *Akyazı –Sk.; *Ermenek –Kn.)
kanırtmak (II) [→ **kanırmak** (I)]
kanış [→ **kanık** (I)]
kanışmak (I) Suya doymak. (Çığrı *Dinar –Af.)
kanışmak (II) **1.** Pazarlıkta uyuşmak, anlaşmak. (Karaağaç *Gölhisar –Brd.; Lâhna *Hayrabolu –Tk.) **2.** Direnmek. (Aslanköy *Mersin –İç.)
kanışmak (III) Başı geriye çekip dimdik durmak. (*Daday –Ks.; –Kn.)
kanıtmak Bir işin üzerine çok düşmek. (*Milas –Mğ.)
kanıyaklı [→ **kanayaklı** (I)]
kani (I) [**kanka** (II)] Yenge. (Ortaköy *Silivri –Ist.; –Ed.)
[**kanka** (II)] : (Çakırlar –Sm.)

kani (II) Topaç. (Büyükmanika *Saray –Tk.)

kāni (III) Hızarcı tezgâhı. (Akçaşeyh –Sn.)

kaniç [→ **kāniş**]

kanil [**kanıl**] Örf, yöntem, yol. (*Gürün –Sv.; Bahçe *Bor –Ng.)
[**kanıl**] : (Endel *Osmaniye –Ada.)

kaningini Alından kan almakla geçtiğine inanılan bir hastalık. (–Ank.; Kızılca –Ng.)

kāniş [**kaniç**] Tahtaların kenarına süs yapmakta kullanılan bir çeşit rende. (Kerkük)
[**kaniç**] : (–To.)

kank (I) İki tekerlekli araba. (–Kn.)

kank (II) [→ **kanık (I)**]

kank (III) Hayvan ya da insan ölüsü. (Şerefler –Ank.)

kank (IV) Parasız, beleş. (Karaağaç *Gölhisar, Kavuncu *Tefenni –Brd.)

kanka (I) Buz pateni. (–Ks.; –Ezm.)

kanka (II) [→ **kani** (I)]

kankal (I) Hardal. (Eğirler –Kn.)

kankal (II) [→ **kombak**]

kankala İki omuz arası. (Kerkük)

kankalak (I) Çorba kabı. (*Şebinkarahisar –Gr.)

kan kalak (II) [→ **kongalak -1**]

kan kaşandırmak Çevresine sıkıntı vermek : *Amcamız eve geldi mi ev halkını kan kaşandırıyor.* (–Sm.)

kankavur 1. [→ **kongurdak** (I) **-1**] **2.** Çocukların ayağına takılan çıngıraklı halka. (Kerkük)

kankaz Beştaş oyunu. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kankel Dönemeç. (*Maçka –Tr.)

kankıldak [→ **kangıldak**]

kankıldamak Ötmek, gıdaklamak. (Karaçay *Kadınhanı –Kn.)

kankırana çevirmek [**kankıran olmak**] Yara su alıp şişmek. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**kankıran olmak**]: (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kankıran olmak [→ **kankırana çevirmek**]

kankırdak [→ **kangıldak**]

kankırık [→ **kansırık**]

kankıritçi Yalancı, düzenci. (–Yz.)

kankoḫmağ Issız ve tehlikeli yerler korku verici olmak. (Kerkük)

kankoş (I) Sığırların bacaklarından elde edilen gön. (*Maçka –Tr.)

kankoş (II) Çok cılız hayvan. (*Mut –İç.)

kankoş (III) Kaba saba. (*Maçka –Tr.)

kankoş (IV) Mısır koçanı. (*Maçka –Tr.)

kan kuduz Yırtıcı, yıpratıcı. (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)

kankurutan Az konuşarak çevresindekileri üzen, vurdumduymaz. (*Tire –İz.)

kanlak (I) Kurumuş ardıç ağacı. (*Afşin –Mr.)

kanlak (II) Denizin çekilmesiyle ortaya çıkan kara parçası. (–Çkl.)

kanlaşmak Ortak malları anlaşarak paylaşmak. (Bayındır –Çkr.)

kanlıbağlama Duvar örülürken tavana yakın konan bağlama ağacı. (*Bor –Ng.)

kanlı balgam Dizanteri. (–Sm.)

kanlıbalsıra İncir ve portakal ağaçlarında olan, iri bir inci büyüklüğünde, ezildiği zaman yapışkan sıvı bırakan bir bit, Ceraplaetos. (–Ay.; *Bayındır –İz.)

kanlı bulut Yağmur yağacağını belirten bulut. (Ören *Fethiye –Mğ.)

kanlıca Kırmızı renkli, yenilen bir çeşit mantar. (Saraçlı, Geyve –Kc.; –Ist.; –Çkr.; Lerdüge –Sm.; –Tr.; Peçenek *Kızılcahamam –Ank.)

kanlıçavak Karnı ve yüzgeçleri kırmızı benekli, eti lezzetli bir çeşit balık. (Keşanuz –Ank.)

kanlı çubuk Bir senelik yerli asma çubuğu, çelik. (*Çekirge –Brs.)

kanlıgada Zorla birisine sataşan kimse. (Cenciğe –Ezc.)

kanlıpınar Kısa saplı kırmızı renkli bir çeşit kiraz. (*Çarşamba –Sm.)

kanlıpilav Yemekli toplantı, şölen. (Dursunbeyli –Ba.)

kannama Karın ağrısı, bağırsak gazı. (–Yz.)

kannapa [→ **kanara** (I) **-1**]

kanne 1. İdare lambası. (Mastat *Karaman –Kn.; –Nğ.) **2.** Şişe, lamba şişesi. (–Brs.; Halfeti *Birecik –Ur.; *Kilis –Gaz.; *Reyhanlı –Hat.; –Sv.; *Keskin –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Karaisalı –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.)

kannendirmek Şerbet, su vb. şeyleri doyuncaya kadar içirmek. (–Ky.)

kannes Sert, kıraç yer. (*Kilis –Gaz.)

kannı Kağnı arabası. (Bereketli *Tavas –Dz.)

kannı burnunda Doğurması yakın. (*Bor –Nğ.)

kannık [→ **kanak** (I)]

kanora [→ **karevle**]

kanoturmağ Dizanteri olmak. (Kerkük)

kanra [→ **kanara** (II)]

kanraklamak Yeni doğan çocuk ilk pisliğini yapmak. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

kanralamak Kavralamak, tutmaya, sarılmaya çalışmak. (*Afşin –Mr.)

kanram 1. Kavram, tutam. (*Afşin –Mr.) **2.** Demet, bağlam. (*Afşin –Mr.)

kanraz [**kanrık** (V), **kanruk** (III)] Aksi, ters (insan için). (Bozüyük *Göksun –Mr.)

[**kanrık** (V)] : (*Merzifon –Ama.; Heris *Artova –To.)

[**kanruk** (III)] : (–To.)

kanrı Çocukları yürümeye alıştırmak için kullanılan dört tekerlekli araba. (*Kargı –Ks.)

kanrık (I) [**kañruk** (I) **-1, 2**; **karuk** (I), **kaykışık**] **1.** Eğri, kambur. (İğdecik –Isp.; *Düzce –Bo.; Balaç –Sm.)

[**kañruk** (I) **-1**] : (*Taşköprü –Ks.)

[**karuk** (I)]: (*Şebinkarahisar –Gr.)

[**kaykışık**] : (–Isp.; –Ank.; Yerkesik –Mğ.)

2. Eğilerek kırılmış şey. (Ayvalı *Taşköprü –Ks.)

[**kañruk** (I) **-2**]: (–Ks.; Avara *Niksar –To.)

kanrık (II) [→ **kansırık**]

kanrık (III) İhtiyar. (–Ks.)

kanrık (IV) Dişi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kanrık (V) [→ **kanraz**]

kanrılmak [**kaykılmak -5, kaykışmak -2, kaytılmak**] **1.** Arkaya eğilmek, yaslanmak : *Yürürken ansızın kanrıldım belime ağrı girdi.* (İğdecik –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; –Ama.; Tekerahma *Gürün, Çepni *Gemerek –Sv.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.; Lefkoşe, –Kıbrıs)

[**kaykılmak -5**] : (–Ank.; –Nğ.)
[**kaykışmak -2**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**kaytılmak**] : (*Çeşme, *Tire, *Bayındır –İz.)
2. Arkaya bükülerek kırılmak (ağaç için). (Hacılyas *Keçiborlu –Isp.; *Antakya –Hat.)

kañruk (I) **1.** [→ **kanrık** (I) **-1**] **2.** [→ **kanrık** (I) **-2**]
kañruk (II) [→ **kansırık**]
kanruk (III) [→ **kanraz**]
kansımak [→ **kaksımak**]
kansırık [**kağsırık, kanırmuk, kankırık, kanrık** (II), **kañruk** (II), **kasırak, kasırık, kavrık, kavurmuk**] Balgam. (Bulkaz *Çivril, Alaeddin *Acıpayam –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş –İz.; *Eşme –Mn.; *Burhaniye –Ba.; *Ermenek –Kn.; *Anamur, *Mut ve köyleri –İç.; –Ant.)
[**kağsırık**] : (–Ml.)
[**kanırmuk**] : (–Ks.)
[**kankırık**] : (Kıran –Mğ.)
[**kanrık** (II)] : (*Merzifon –Ama.)
[**kañruk** (II)] : (–Ama.)
[**kasırak**] : (İlyas *Keçiborlu –Isp.)
[**kasırık**] : (Alaeddin, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Elmalı, *Korkuteli –Ant.)
[**kavrık**] : (Güney *Yeşilova –Brd.)
[**kavurmuk**] : (–Çkr.)
kansırıklı Öksürüklü, hastalıklı (kimse). (–Ant.)
kansız 1. Acıma duygusu olmayan. (*Burhaniye –Ba.; Çepni *Gemerek –Sv.; Topaç –Yz.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.) **2.** Korkak. (–Sm.; *Antakya –Hat.) **3.** Doymayan, kanmayan. (–Ky.)
kansidiren [**kansiyer**] Özellikle dallarından çubuk, övendire yapılan yemiş vermeyen, yaban kızılcığı ağacı. (Kurtdoğmuş *Kartal –Ist.; *Düzce –Bo.)
[**kansiyer**] : (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
kansiyer [→ **kansidiren**]
kanşak [→ **kapan** (II) **-1**]
kanşar Karşı karşıya. (–Ur.; Kerkük)
kantara [→ **kantarma** (III)]
kantar aşlama Bir cins armut. (*Eyüp –Ist.)
kantarkile [**kantarma** (IV)] Avcıların tüfeğe barut koyma işinde kullandıkları bir ölçek. (–Tr.; –Ezc.)
[**kantarma** (IV)] : (Çengelköy –Ist.)
kantarlamak 1. Denemek, sınamak. (*Atabey –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Urla –İz.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.) **2.** Bir şeyin ağırlığını anlamak için eliyle tartmak, ölçmek. (*Atabey –Isp.; *Bor –Nğ.) **3.** Bir şeyi ortalamak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
kantarma (I) **1.** Dizgin. (Ağlı *Küre –Ks.) **2.** At başlığı. (İğdecik –Isp.; *Şavşat –Ar.)
kantarma (II) Ocağın üst yanına takılan eğri ağaç. (Kayacık *Saimbeyli –Ada.)
kantarma (III) [**kantara**] Taş kemer. (*Antakya –Hat.; –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kantara**] : (*Antakya –Hat.)
kantarma (IV) [→ **kantarkile**]
kantarma takası Gömme dolap, ya da raf. (Darendeliler *Zara –Sv.)
kantartopu Küçük, tatlı kavun. (Cenciğe –Ezc.)
kantel [→ **kantin**]

kantel atmak [→ **kantin atmak- 2**]
kantı İki kat bükülmüş yün ipliği. (Şehli, Piraziz –Gm.)
kantik Oynak, hoppa kadın. (–Sm.)
kantin [**kantel**] Yalan, hile, palavra. (*Sandıklı –Af.; Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Karaçay, Honaz –Dz.; Görece –İz.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Mn.; *Safranbolu –Zn.; Bozan –Es.; *Bor –Nğ.) [**kantel**] : (*Bayburt –Gm.)
kantin atmak [**kantel atmak, kantin etmek**] **1.** Yalan söylemek, aldatmak. (*Eğridir –Isp.; *Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Bozan –Es.; –Tr.; *Fethiye –Mğ.) [**kantin etmek**] : (*Bodrum –Mğ.) **2.** Abartmak. (*Fethiye –Mğ.) [**kantel atmak**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kantinci Aldatıcı. (Kocayatak *Serik –Ant.)
kantin etmek [→ **kantin atmak -1**]
kantiş Cilve. (*Mut –İç.)
kant kunt Eğri büğrü. (–Bt.)
kantorbası Kırmızı turp. (Büyükmandıra *Çatalca –Ist.)
kantruk Arık, zayıf, biçimsiz. (*Maçka –Tr.)
kantutma Çorak yerlerde biten otu yemekle koyunlarda görülen bir hastalık. (Honaz, Kösten –Dz.; –Zn.; Salman *Akkuş –Or.; *Ardanuç –Ar.; Eşke *Divriği –Sv.; Yerkesik –Mğ.;*Lüleburgaz –Krk.; Seymen *Çorlu, *Saray –Tk.)
kan tutmağ Katil şaşkınlığa uğramak. (Kerkük)
kan tutmak [**kan uyumak -2**] **1.** Koyunlar zehirli ot yiyerek bir çeşit hastalığa tutulmak. (Kulaklarından ya da alınlarından kan alınarak iyileştirilir.) (Çığrı *Dinar –Af.; *Düzce –Bo.; *Kargı –Çr.; Danışman *Fatsa –Or.; Yavuz *Şavşat –Ar.; Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Kalp tutmak, birdenbire ölmek. (*Gürün –Sv.) **3.** Ansızın bayılmak. (–Kıbrıs köy ve kasabaları) [**kan uyumak -2**] : (–Mr.)
kanuş Cam sürahi. (–Ay.)
kan uyumak 1. Kan, vurulan ve çarpılan deri altında koyulaşmak. (*Gelendost –Isp.; –Gaz.; –Mr.; –Kıbrıs) **2.** [→ **kan tutmak -3**]
kan uyutmak Gösteriş yapmak. (–Nğ.)
kan üyütmek 1. Yormak. (*Bor –Nğ.) **2.** Beklemek, dayanmak. (*Bor –Nğ.)
kanve Bir halı modeli. (*Eğridir, –Isp.)
kanya [**kanye**] **1.** Bardak. (*Bergama –İz.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Şişe. (*Boğazlıyan –Yz.) [**kanye**] : (Şambayadı –Ada.)
kanyaş [→ **kanyaşı**]
kanyaşı [**kanyaş**] Sulak yerlerde biten ayrık cinsinden zehirli bir ot. (Kumdanlı *Yalvaç, Uluğbey *Senirkent –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Kösten, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Mn.; *Bodrum, *Fethiye, Yerkesik –Mğ.) [**kanyaş**] : (Demirkapı *Susurluk –Ba.)
kanye [→ **kanya -2**]
kanyel Bir deri hastalığı, egzama. (–Ist.)
kanyeli İki üç gün süren şiddetli yel, kasırga. (Ağrakos *Suşehri –Sv.)
kanzi (I) Tane : *Üç kanzi şeker ver.* (Süle –Gm.)
kanzi (II) Fındık, ceviz içi. (*Perşembe –Or.; *Maçka –Tr.; –Gm.; –Ezm.)
kanziye Fındık fabrikasında taneyi kabuğundan ayıran bölüm. (–Gr.)

kap (I) Orman. (–Ks.)
kap (II) Karton. (Honaz –Dz.)
kap (III) **1.** Kemer : *Kapalı çarşının üzeri kap çatılmıştır.* (–Gaz.) **2.** Oda. (–Ur.)
kap (IV) **1.** Aşık kemiği. (–Tr.) **2.** Aşık kemiğinin üstü, tepesi : *Aşığım kap durdu.* (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış –Kr.)
kap (V) **1.** Yufka. (–Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Ağrakos *Suşehri –Sv.) **2.** Ekmek kabuğu. (*Mustafa Kemal Paşa, *Mudanya –Brs.)
kap (VI) Kabak. (Çilehane *Reşadiye –To.)
kapacan 1. Nişan töreni. (Sarıçalı –Çkl.) **2.** Oğlan evinin düğüne başlamak için kız evine gönderdiği armağan. (*Eceabat –Çkl.)
kapağan Döşeme taşı. (Haraççı –Ist.)
kapağını sökmek [**kapak atmak** (I)] İki üç yaşında at, eşek ve sığırlar diş çıkarmak : *Ağzına bak daha kapağını sökmedi, genç.* (*Yeşilova –Brd.; –Ks.; *Ermenek –Kn.) [**kapak atmak** (I)] : (–Ezc.)
kapak (I) **1.** Bir tarafı düz, öteki tarafı yuvarlak kalas. (–Brs.; Bozan –Es.; *Sarıyer –Ist.; *Kurşunlu –Çkr.; –Rz.) **2.** Biçilen ağaç kütüklerinin iki yanından çıkan düzgün olmayan tahta. (*Bor –Ng.) **3.** Hamur açmakta kullanılan dört ayaklı tahta. (*Kartal –Ist.; Serpin *Turhal –To.) **4.** Değirmenin çarkına basınçlı su gönderen ortası delik tahta. (*Ağın, *Keban –El.) **5.** Değirmende un doldurulan küçük el küreği. (*Ulubey –Or.)
kapak (II) Fidelere konulan ince gübre. (*Bozdoğan –Ay.)
kapak (III) Yufka ekmeğin dörtte biri : *Dört kapak ekmek yedim daha doymadım.* (–Dz.)
kapak (IV) Üç yaşındaki tay. (–Ama.)
kapak (V) Tarlayı sürmeye başlamadan önce sabanla ya da pullukla ayrılan bölümlerden biri. (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)
kapak (VI) Peynir tekeri. (–Bo.)
kapa kapa Koşa koşa. (*Erciş, –Vn.)
kapak atmak (I) [→ **kapağını sökmek**]
kapak atmak (II) Genç inek çiftleşecek duruma gelmek : *Bizim düve iki yaşında kapak attı.* (–Ezc.)
kapakkaya İki yüzü de düzgün yassı kaya. (Çığrı *Dinar –Af.)
kapaklamak (I) Sebze dipleri sulandıktan sonra çatlamak. (*Kurşunlu –Çkr.)
kapaklamak (II) Ayak bir yere takılarak yüzüstü düşmek, kapaklanmak. (*Kurşunlu –Çkr.; Eşke *Divriği –Sv.; –Ng.)
kapaklaman Dilbalığı. (*Marmaris –Mğ.)
kapaklı (I) **1.** Kenarları düz ya da dişli, üzeri kapaklı bakır sahan. (*Merzifon ve köyleri –Ama.) **2.** Birbiri üzerine kapatılabilen iki tepsi. (Çepni *Gemerek –Sv.)
kapaklı (II) Tepelikli, sorguçlu tavuk. (–Ank.)
kapaklıcık Bir kilim motifi. (Orhana *Anamur –İç.)
kapaksız Görgüsüz, terbiyesiz : *Kapaksız çocuk.* (–İz.; *Demirci –Mn.; *Sungurlu –Çr.; –Mğ.; –Kn.)
kapak vurmak At yürürken çifte atmak. (–Ky.)
kapaltı [→ **kapı altı**]
kapama (I) [**kapıma**] **1.** Sarmısaklı, az sulu et yemeği. (Çığrı *Dinar –Af.;

Bekilli *Çal, –Dz.; *Bergama –İz.; –Mn.; *Yenişehir –Brs.; Bozan –Es.; *Göynük –Bo.; *İskilip –Çr.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.)
[**kapıma**] : (Salda *Yeşilova –Isp.)
2. Tepside pişirilen etli pilav. (*Alaşehir –Mn.; *Sivrihisar –Es.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)
3. Etli patates yemeği. (Büyükmanika *Saray –Tk.) **4.** Bir çeşit tatlı. (–Rz.) **5.** Un, yağ ve ayranla yapılan bir çeşit börek. (–Ist.; *Anamur –İç.) **6.** Bir çeşit dolma. (Köşten –Dz.) **7.** Taze fasulye ile yapılan bulgur pilavı. (–Ezc.)

kapama (II) [→ **kapatma**]

kapama (III) Tarlada yapılan bir günlük iş. (–Sn.)

kapama (IV) **1.** Yaşlı erkeklerin giydiği pamukludan yapılmış kısa ceket. (Üçburgu *Devrek –Zn.; –Ank.) **2.** Uzun kollu, yanları yırtmaçlı ve önü açık elbise, manto. (–Ist.; *Ereğli –Zn.) **3.** Yelek. (*Ereğli –Zn.)

kapama gecesi Gerdek gecesi. (–Ks.)

kapan (I) Pazar yeri. (Tirilye –Brs.; –Ks.; –Sn.; *Ünye –Or.; *Bor –Nğ.)

kapan (II) [**kanşak**] **1.** Dik kayalık yerlerdeki dar yollar, uçurum. (*Burhaniye –Ba.; *Maçka –Tr.; Çavdarlı, Ilıca *Şavşat –Ar.)
[**kanşak**] : (Kayı *Tosya –Ks.)

kapan (III) **1.** Ahır, dam. (Fili *Biga –Çkl.) **2.** Evden bodruma inmek için açılan kapak. (–Nğ.)

kapan (IV) **1.** Ağır yük tartılan kantar. (Oymaağaç *Vezirköprü –Sm.; Kerkük) **2.** Un tartmaya yarayan, deri kasnaktan yapılan terazi. (–Kü.; –Yz.)

kapana [**kapansele** (I)] Ağaçtan yapılmış büyük yemek dolabı. (Hamitlerköyü *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)
[**kapansele** (I)] : (–Ay.)

kapanav Bir çeşit kara avı. (–Gaz.)

kapanaz Sığırların aşık kemiği. (–Ky.)

kapanca (I) **1.** [→ **kapsa** (I) **-1**] **2.** Kapaklı sepet. (Fili *Biga –Çkl.)

kapanca (II) Özellikle tütün fidelerini soğuktan korumak amacıyla kamış ve ottan yapılmış örtü. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Ödemiş, *Bergama –İz.; –Mn.)

kapanca (III) Baskı : *Beni kapancaya koydu parasını aldı.* (*Ahlat –Bt.)

kapanca (IV) Soba borusu ya da bacalarda dumanın çıkmasını ayarlayan kapak. (*Merzifon –Ama.)

kapanca (V) [**kapança**] Tuzak, kapan. (–Çr.; –Sm.)
[**kapança**] : (–Tr.)

kapancalamak El altında bulundurmak, tutmak. (–Yz.)

kapança [→ **kapanca**]

kapanık Dil balığı. (*Lapseki –Çkl.)

kapansele (I) [→ **kapana**]

kapansele (II) [→ **kapsa** (II) **-1**]

kapara (I) Balık pulu. (–Rz.)

kapara (II) [**kapıca, kapıça**] Başı yarım küre şeklinde olan bir çeşit ayakkabı ve sandık çivisi. (Güneyce, –Rz.)
[**kapıca**] : (Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**kapıça**] : (–Nğ.)

kapat almak Kâğıt oyununda taraflardan biri, bir elde hiç kâğıt alamamak. (–Tr.)

kapat etmek Kâğıt oyununda taraflardan birine bir elde hiç kâğıt aldırmamak. (–Tr.)

kapaz Tokat, şamar : *Kapazı yiyince yuvarlandı.* (Karaveran *İskilip –Çr.)

kapazlamak Hiç aralık bırakmadan bir şey başka bir şeye tıpatıp uymak : *Bu kapak bu sahanı iyi kapazladı.* (*Ahlat –Bt.)

kapcak 1. [→ **kapçak** (I) **-1**] **2.** [→ **kapçak** (I) **-2**]

kapcık (I) **1.** [→ **kapçık** (I) **-1**] **2.** Açılmış pamuk kozasındaki sert kısım. (Bekilli *Çal –Dz.) **3.** Mısır koçanının üzerindeki yeşil kabuk.(–Dz.) **4.** Böcek kabuğu. (*Mut köyleri –İç.)

kapcık (II) Kıl ya da yünden yapılmış çuval. (Küçükçaylı *Dörtyol –Ada.)

kapcık (III) [→ **kapçık** (III)]

kapcık otu Börek otu. (Çandır *Milas, Yerkesik –Mğ.)

kapcuḫ [→ **kapçık** (I) **-1**]

kapcuk (I) **1.** [→ **kapçık** (I) **-1**] **2.** Ceviz, badem ve fındığın iç kabuğu. (*Merzifon –Ama.)

kapcuk (II) [**kapçık** (IV)] Sünnette erkeklik organından kesilen parça. (*Merzifon –Ama.)
[**kapçık** (IV)] : (*Tirebolu –Gr.)

kapcuklanmak Kabuklu meyvaların, sebzelerin kabuğunu çıkarmak. (*Düzce –Bo.; –Ank.)

kapcur [→ **kapçur -1**]

kapça 1. İlik. (Kösten –Dz.) **2.** [→ **kopça** (I)]

kapçak (I) [**kapcak -1, 2**] **1.** Kitap, defter yaprağı. (*Bozkır –Kn.)
[**kapcak -1**] : (–Kn.)
2. Kitap, defter kabı. (–Ks.; –Kn.)
[**kapcak -2**] : (–Kn.)

kapçak (II) Çelik çomak oyunu. (*Vezirköprü –Sm.)

kapçak (III) [**kapçalık**] Raf, sergen. (*Çatalca –Ist.; *Polatlı, Kargalı –Ank.)
[**kapçalık**] : (–Çr.)

kapçak (IV) Bayrak. (*Yalvaç –Isp.)

kapçalamak Yakalamak, tutmak. (–Ada.)

kapçalık [→ **kapçak** (III)]

kap çalmak Kalaysız kapta yemek bozulmak : *Yoğurdu kap çalmış yemedik.* (*Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.)

kapçellemek Kapmak, almak : *Bütün yemişleri elimden kapçelleyiverdi.* (–Ed.)

kapçık (I) [**kapcık** (I) **-1, kapcuḫ, kapcuk** (I) **-1, kapçuk** (I) **-1, kapırcaḫ, kavsuk, kavsul**] **1.** Tahıl tanelerinin kabuğu. (*Eğridir ,Oğuz *Acıpayam –Dz.; Yeniköy, *Susurluk –Ba.; Keskin –Es.; *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; –Sm.; *Antakya –Hat.; *Divriği, *Şarkışla, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; Çalış *Haymana – Ank.; *Bor – Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Merkez köyleri –İç.; *Vize –Krk.; *Saray –Tk.)
[**kapcık** (I) **-1**] : (*Dinar –Af.; *Gelendost –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Kurşunlu –Çkr.; *Çarşamba –Sm.; *Artova –To.; Kuzköy*Ünye –Or.; –Ezc.; –Mr.; *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Yerkesik –Mğ.)
[**kapcuḫ**] : (Palha *Divriği –Sv.)

[**kapcuk** (I) **-1**] : (–Sn.; Tavşanlı, Hafik, Eşke *Divriği –Sv.)
[**kapçuk** (I) **-1**]: (–Ks.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Ünye –Or.; –Gm.; –Ezc.; –Sv.)
[**kapırcaḫ**] : (*Bor –Nğ.)
2. Meyve kabuğu. (*Lapseki –Çkl.; –Mn.; –Mr.; Telin *Gürün –Sv.; Amikovası, *Reyhanlı –Hat.)
[**kavsuk**] : (*Vakfıkebir –Tr.)
[**kavsul**] : (*Perşembe –Or.; Piraziz, Kayadibi –Gr.)
3. Ceviz, fındık, bademin sert kabuğu. (Çığrı *Dinar –Af.; *Osmaniye –Ada.; *Gülnar –İç.) **4.** Ağaç kabuğu. (*Kadirli –Ada.)

kapçık (II) [**kapcık** (III)] Boş mermi kovanı. (–Af.; *Alaşehir –Mn.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; Bozan –Es.; *Akyazı –Sk.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Nizip –Gaz.; *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.; –Ant.; Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.)
[**kapcık** (III)] : (*Bozdoğan –Ay.; *Burhaniye –Ba.; *Kandıra –Kc.; –Gaz.; –Nğ.; –Krk.)

kapçık (III) [**kapıncak** (II), **kapırcak**] **1.** Gelincik otu, börek otu. (Eymir *Bozdoğan, Alanlı –Ay.)
[**kapıncak** (II)]: (Sarılar –İz.; –Mn.)
[**kapırcak**] : (Sarılar –İz.)

kapçık (IV) [→ **kapcuk** (II)]

kapçık (V) Göz kapağı. (*Pınarbaşı –Ky.)

kapçık (VI) [**kapıcına**] Zamanından önce doğuran hayvan. (*Ahlat –Bt.)
[**kapıcına**]: (Engücek *İspir –Ezm.)

kapçık (VII) Kaplıca. (Fili *Biga –Çkl.; *Çatalca –Ist.)

kapçık (VIII) Geniş : *Kapçık ağızlı.* (–Brs.)

kapçık (IX) Palamut kabuğu. (*Kaş –Ant.)

kapçık (X) Deri torba. (Çilehane *Reşadiye –To.; Başhüyük *Kadınhanı –Kn.; *Kozan –Ada.)

kapçıklı Sünnet olmamış erkek. (*Bandırma –Ba.)

kapçımak Ceviz, badem gibi meyvelerin üzerindeki yeşil kabuk soyulmak: *Cevizler iyice kapçısın da silkelim.* (Çığrı *Dinar –Af.)

kapçın Çuhadan yapılmış, siyah kaytanlı bir çeşit tozluk. (*Tavas –Dz.)

kapçik [→ **kepçük**]

kapçiyek Tahtadan yapılmış bir kiloluk tahıl ölçüsü. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kapçuk (I) **1.** [→ **kapçık** (I) **-1**] **2.** Yaranın üzerindeki kabuk. (–Çr.)

kapçuk (II) Kurutulmuş yeşil fasulye. (Karabüzey *Araç –Ks.; –Or.)

kapçuklamak Cevizi yeşil kabuğundan ayırmak. (Pazaravdan *Bucak –Brd.)

kapçur [**kapcur**] **1.** Hayvan vergisi. (–Çkr.)
[**kapcur**] : (–Çkr.)
2. Davar vergisi. (Saray –Çkr.; –Ank.)

kapeçalı Değirmende tanelilerin doldurulduğu yer. (–Rz.)

kapenk Bacadan soğuk girmemesini sağlayan ocak içindeki iple yatay ve dikey biçime getirilebilen tahta kapak. (–Ml.)

kapı (I) Sokak, dışarı : *Kapıda döğüş var.* (–Yz.)

kapı (II) Hükümet, mahkeme. (–Kü.)

kapıalta 1. [→ **kapıaltı**] **2.** Jandarma komutanı. (*Ermenek –Kn.)

kapıaltı [**kapaltı, kapıalta -1**] Polis ve jandarma karakolu. (*Eğridir, *Sütçüler –Isp.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Tokat, Bozan –Es.; *Bayazıt –Ist.; *Merzifon, –Ama.; *Kargı –Çr.; –Rz.; –Ml.; *Bor –Nğ.; –Mğ.)

[**kapaltı**] : (*Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Mahmutseydi *Alanya –Ant.)

[**kapıalta -1**] : (*Ermenek –Kn.)

kapıbağı [**kapıhakkı**] Gelin, oğlan evine giderken kız tarafından bir kişinin, erkek tarafından aldığı bahşiş, para, ödül. (*Ahlat –Bt.)

[**kapıhakkı**] : (–Dy.)

kapıca [→ **kapara** (II)]

kapıcalık Soğuğa engel olmak için oda kapısının dışına yapılan ve dışarıya açılan yarısı camlı ikinci kapı. (–Gaz.)

kapıcıkarga Gördüğü her şeyi almak isteyen kimse. (–Gaz.)

kapıcına [→ **kapçık** (VI)]

kapıça [→ **kapara** (II)]

kapıçak Ateşleyici madde. (Şabanözü, *Polatlı –Ank.)

kapıdan hamam Güvey tarafının nişandan sonra geline ikram olarak yaptığı hamam töreni. (–Hat.)

kapığa [→ **kapıka**]

kapıhakkı [→ **kapıbağı**]

kapıka [**kapığa**] Güğüm. (*Alucra –Gr.)

[**kapığa**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

kapıkızı Besleme, hizmetçi kız. (–Mn.; Bozan, Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.; *Mut, Namrun *Tarsus –İç .; Yerkesik –Mğ.)

kapı küpesi Asma kilit. (–Ada.)

kapıl Dikdörtgen. (Şabanözü, *Polatlı –Ank.)

kapılık 2 cm. kalınlığında, 20-45 cm. eninde ve 200-220 cm. boyunda budaksız tahta. (*Afşin –Mr.)

kapıma [→ **kapama** (I) **-1**]

kapıncak (I) [**kapurcak -2**] Tahta kutu. (Büyükçekmece *Çatalca –Ist.; Germeyan *Çorlu, Muratlı, –Tk.)

[**kapurcak -2**] : (–Ed.)

kapıncak (II) [→ **kapçık** (III) **-1**]

kapınmaḫ [→ **kapınmak -3**]

kapınmak [**kapınmaḫ**] **1.** Ağrı ve sızıdan kıvranmak. (–Çkr.; Bozan –Es.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Ermenek –Kn.; –Nğ.) **2.** Çabalamak, uğraşmak. (–Ba.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **3.** Yitirdiği şeyi üzülerek, döğünerek aramak. (–Yz.; *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.)

[**kapınmaḫ**] : (*Gürün –Sv.)

4. Dilenmek. (Çepni *Gemerek –Sv.) **5.** Açlığını bastırmak için bir şeyler atıştırmak. (*Saray –Tk.) **6.** Aldanmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ed.) **7.** Âşık olmak, sevdalanmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kapıra Kapora, pey. (Çerçin –Brd.)

kapırcaḫ [→ **kapçık** (I) **-1**]

kapırcak [→ **kapçık** (III) **-1**]

kapısal Değirmende tahıl doldurulan yer. (Güneyce –Rz.)

kapısalık [→ **kapsa** (I)]

kapısalıvermek Elindeki şeyi gücü yettiği kadar uzağa atmak. (–Tr.)

kapıska Büyük ve küçük çivi. (Dereşeyh –Ank.)

kapışan gitmek Yağmaya uğramak, çok isteklisi olmak. (*Düzce –Bo.)

kapışan kapışan Kapış kapış. (*Düzce –Bo.)

kapışlamak 1. Yağma etmek. (*Düzce –Bo.) **2.** Yağma edercesine yemek. (*Düzce –Bo.)

kapıtapanı Eşik. (Kerkük)

kapız (I) [**kapis** (I), **kapuz -1**] **1.** Derin vadi, geçit, boğaz. (*Körküler, Yalova *Senirkent –Isp.; *Tarsus, *Çal, Kösten, Honaz, –Dz. *Kadıköy –Ist.; *Ermenek –Kn.; Kuzgun *Karaisalı, *Silifke, *Mut, Namrun *Tarsus –İç.; *Fethiye, *Bodrum, Yerkesik –Mğ.)
[**kapis** (I)]: (*Turgutlu –Mn.; –Mğ.)
[**kapuz -1**] : (Kerme *Eğridir –Isp.; *Görece –İz.; Toprakkale, Yeniköy *Dörtyol –Ada.; Kışla –İç.; –Mğ.) **2.** Toprak altında bulunan taş tabakası. (Kozluca –Brd.) **3.** Rüzgâr tutmayan, kapalı yer. (Sarayköy *Kadıköy –Ist.) **4.** Dik yamaç. (Kızılhisar –Dz.; *Kadirli –Ada.; Yapıntı *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.)

kapız (II) Kabız, peklik. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kapiça Mısır patlağı, kavurga. (–Rz.)

kapilç [→ **kaplıkurba**]

kapis (I) [→ **kapız** (I) **-1**]

kapis (II) Değirmencinin öğütme payı olarak aldığı un. (*Maçka –Tr.)

kapkap günü Yağma günü. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kapkın Uygun, düzenli : *Eski tüfeğim pek kapkındı.* (Afşar *Pınarbaşı –Ky.)

kaplak (I) [→ **kaplıkurba**]

kaplak (II) Baltanın ağzı tam yıpranmadan üzerine vurulan ikinci bir demir parçası. (Kuz *Ünye –Or.)

kaplak (III) Kalpak. (–Kü.)

kaplakpişi Kadınların taktıkları altınlı başlık. (–Ur.)

kaplama (I) **1.** Eskiyen yorgana sonradan dikişsiz takılan yüz. (*Ermenek –Kn.) **2.** Yorgana yüz geçirme işi. (*Kurşunlu –Çkr.) **3.** Minder. (–Krk.)

kaplama (II) **1.** Soğan ile pirinç yağda kavrulduktan sonra pişirilen pilâv: *Bu kaplama iyi oldu.* (Gare *Ardeşen –Rz.) **2.** Darı unundan yapılan, saçta pişirilen bir çeşit börek. (*Milas –Mğ.)

kaplama (III) **1.** Kadın ceketi. (*Sorgun –Yz.; *Ermenek –Kn.; –Mğ.) **2.** Gocuk. (–Ist.)

kaplanboğan Bir çeşit bitki. (–Kn.)

kaplangoz [→ **koklangoz**]

kaplankazağı [→ **koklangoz**]

kaplanmak Abanmak, üzerine yıkılmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kaplan postu Koyu turuncu, üzerinde siyah benekleri olan bir çeşit susam çiçeği. (–Sm.)

kaplenti [→ **kaplıkurba**]

kaplı [→ **kaplıkurba**]

kaplıca Bulgurluk bir çeşit buğday. (Vezir –Brs.; *Düzce –Bo.; *Daday –Ks.; Zermut –Gm.; –Sn.; –Sm.)

kaplıcaburgaz Ceviz. (–Ks.)

kaplık (I) Ağıl. (–İz.)

kaplık (II) [**kapluk**] Kap konulan yer, raf. (*Akyazı –Sk.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
[**kapluk**] : (–Rz.)

kaplıkurba [**kapilç, kaplak** (I), **kaplenti, kaplı, kaplıngoba, kapliç, kaplis, kapliş, kaplumkile**] Kaplumbağa. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
[**kapilç**] : (*Burhaniye –Ba.)

[**kaplak** (I)] : (Kayı *Safranbolu –Zn.)

[**kaplenti**] : (*Çatalca –Ist.)

[**kaplı**] : (Çakılköy *Çatalca –Ist.; –Mr.)

[**kaplıngoba**] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

[**kapliç**] : (Çalkara *Söğüt –Bil.)

[**kaplis**] : (*Hayrabolu –Tk.)

[**kapliş**] : (*Bergama –İz.; *Beykoz –Ist.; Germeyan *Çorlu –Tk.)

[**kaplumkile**] : (*Kandıra –Kc.)

kaplıma Börek. (Alkıköyü –Mğ.)

kaplıngaba keleği Ekin tarlalarında yetişen afyon büyüklüğünde meyvesi olan bir bitki. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kaplıngoba [→ **kaplıkurba**]

kapliç [→ **kaplıkurba**]

kaplis [→ **kaplıkurba**]

kapliş [→ **kaplıkurba**]

kapluk [→ **kaplık** (II)]

kaplumkile [→ **kaplıkurba**]

kapmak Türemek, çıkmak. (–Gaz.)

kapoçı İçi su dolu sivilce. (–Rz.)

kapot Erkeklerin kullandıkları, doğum önleyici naylon ya da lastik bir araç (prezervatif). (–Kıbrıs)

kappan Duvardaki delik, aralık. (*Torul –Gm.)

kapram (I) Ağaç kabuğunun içindeki ince, taze kabuk : *Kapramın altında yalamuk var.* (Karabüzey *Araç, –Ks.)

kapram (II) Arı kovanı. (–Kü.)

kapran (I) Ağır yürüyen, oyalanan insan. (*Lapseki –Çkl.)

kapran (II) Zayıf hayvan derilerinde, işlendikten sonra görülen doku bozukluğu. (*Bor –Ng.)

kapran (III) Kaba, hantal, iri (hayvan). (Eğrigöz *Tavşanlı –Kü.; Çiftlik, *Kalecik –Ank.)

kapran (IV) Ağaç kovuğu. (Ortalık *Ayancık –Sn.)

kapran (V) **1.** Tahıl ölçeği, şinik. (*Ceyhan –Ada.) **2.** Küçük kutu. (İlyas *Karamürsel –Kc.)

kapran (VI) Ekinlerde görülen bir çeşit hastalık. (–Ank.)

kapsa (I) [**kapısalık, kapsak** (II), **kapsalak** (II), **kapsalık, kapsār, kapuçalıḫ, kapusalak, kapusalık**] Çitten ya da aralıklı çakılan tahtalardan yapılmış bahçe kapısı. (Kıranbergaz –Çkl.; *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç. *Manavgat, Mahmutseydi *Alanya –Ant.)

[**kapısalık**] : (*Alaşehir –Mn.; *Pınarbaşı köyleri –Ky.; Kocayatak *Serik –Ant.)

[**kapsak** (II)] : (Hasköy *Nazilli –Ay.)

[**kapsalak** (II)] : (Tepeköy, Piraziz –Gr.)

[**kapsalık**] : (Diği *Sungurlu –Çr.; –Sm.; Çakallı *Andırın –Mr.; Çataloluk, Bakırdağı *Develi –Ky.; –Ada.)

[**kapsār**] : (Tekeler *Silifke –İç.)

[**kapuçalıḫ**] : (*Ağın –El.)

[**kapusalak**] : (Çamova *Divriği –Sv.)

[**kapusalık**]: (Sarıkavak –Es.; Karnaval *Taşova –Ama.; Karakuyu –Ada.; *Serik –Ant.)

kapsa (II) [**kalsıra, kapanca** (I) **-1, kapansele** (II)] **1.** Büyük kulplu ya da kulpsuz sepet, sele. (*Tire, Balçova –İz.; *Kuşadası –Ay.; *Turgutlu –Mn.; *Simav –Kü.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

[kalsıra] : (–Ed.)
[kapanca (I) **-1]**: (*Bandırma –Ba.; *Gelibolu, Kumarlar *Bayramiç, *Biga –Çkl.; –Ist.; –Rz.)
[kapansele (II)**]** : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
2. Tohum ve yem kabı, tahta sandık. (Atköy –Ba.; *Şebinkarahisar –Gr.)
kapsak (I) Çamaşır : *Bugün kapsak astım.* (*Simav –Kü.)
kapsak (II) [→ **kapsa** (I)]
kapsalak (I) **1.** Sersem, budala. (*Perşembe ve köyleri –Or.; –Tr.; –Rz.) **2.** Vurdum duymaz, gamsız. (*Çarşamba –Sm.)
kapsalak (II) [→ **kapsa** (I)]
kapsalık [→ **kapsa** (I)]
kapsalıvermek Başıboş bırakmak. (Kaymaklı, Lefkoşe –Kıbrıs)
kapsan [**kapsın**] Kapsül. (Güneyce –Rz.)
[kapsın] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)
kapsār [→ **kapsa** (I)]
kapsımak Çok acıkmak. (*Havza –Ed.)
kapsın [→ **kapsan**]
kapsol Cinsel sapınca uğramış kimse. (*Bandırma –Ba.)
kapsomun Kefal balığına benzeyen, uzunca burnu olan bir cins yağsız balık. (Kaklıç *Menemen –İz.)
kapsul Fındığın dış kabuğu. (Şehli –Gr.)
kaptan Tilki yuvası. (Karahüyük –Kn.)
kaptır Hayvan kırkmakta kullanılan makas. (Aşağılıca, Numanoluk *Seyitgazi –Es.)
kaptırgaç Kereste yapılan tomruğun yan tarafından çıkan kapak tahtası. (*Elmalı –Ant.)
kaptırka (I) Kutu. (–Krk.)
kaptırka (II) Kaburga, iskelet. (Varyanlı –Mr.)
kaptırma 1. Kemer. (Parak *Alucra, *Şehinkarahisar –Gr.) **2.** Kemer tokası. (Şıhlar *Ulubey, Bayadı –Or.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **3.** Kopça, çıtçıt. (–Dy.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
kaptırmak Kıstırmak : *Elini kapıya kaptırdı.* (Saray –Çkr.)
kapturga Sayvanın üzerine örtülen oluk biçiminde tahta. (–Zn.)
kapu Harmanda tahıl toplamaya yarayan hayvanla çekilen kapı büyüklüğünde bir araç, sıyırgı. (*Gelibolu –Çkl.)
kapucalık Camlı dolap, vitrin. (–Ist.)
kapuçalıḫ [→ **kapsa** (I)]
kapu damağı Kapının açılıp kapanmasını sağlayan ağaç mandal. (*Dursunbey –Ba.)
kapudan Kaptan. (*Bornova –İz.)
kapu korusu Kapının arkasına konan ağaç sürgü. (Kümbet köyü *Yıldızeli –Sv.)
kapulanmak Yerleşmek, işe girmek. (*Bornova –İz.)
kapulca Taneleri küçük bir cins buğday, kaplıca. (*Kandıra –Kc.)
kapurcak 1. Tahıl konmak için yapılan kapaklı tahta kutu. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.) **2.** [→ **kapıncak** (I)]
kapurçak Gelincik otu. (*Kemal Paşa köyleri –İz.)
kapurtu Koşu. (–Ed.)
kapusalak [→ **kapsa** (I)]
kapusalık [→ **kapsa** (I)]
kapuşmak Koşmak. (Nasuh Paşa –Brs.)
kaput Alık, sersem. (Kerkük)

kapuz 1. [→ **kapız** (I) **-1**] **2.** Dere. (–Ada.; Yerkesik –Mğ.) **3.** İçine girilemeyen sık ağaçlı orman. (Kesme *Eğridir –Isp.;Uncubaz –Mn.)

kar (I) Sürme, rastık. (–Çr.; –Yz.)

kar (II) Sağır. (*Iğdır, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Bt.; *Erciş, –Vn.)

kara (I) [**karaçalgı**] **1.** Suç : *Ben kara-mı söylüyorum inkâr etmiyorum.* (–Sm.; *Ünye –Or.) **2.** İftira, leke. (*Gelendost –Isp.; Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Tire –İz.; Tokat –Es.; *Merzifon –Ama.; Ortaköy *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

[**karaçalgı**] : (–Nğ.)

kara (II) [→ **kora** (II) **-1**]

kara (III) Gece bekçisi, jandarma. (–Çr.)

karaağır Yapraklarını dökmeyen, mor çiçek açan bir çeşit ağaç. (Şeyhler *Ulubey –Or.; –Gr.)

karaağrı 1. Hayvanlarda görülen bir çeşit hastalık. (Vazıldan *Divriği –Sv.) **2.** Uzun süren hastalık. (İbik *İskilip –Çr.)

kara akça Köylerde muhtara verilen yıllık ücret. (–Çkr.)

karaala Koyu gri renk. (*Afşin –Mr.)

karaastar Kaputbezi. (–Tr.)

karaaş Karamuk meyvesi ezilerek şekerle yapılan pelte. (–Sv.)

karababaya tutulmak Çaresiz hastalığa tutulmak, ölmek (ilenç olarak kullanılır). (–Ama.; Bayadı –Or.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

karabacak (I) Sığır. (Zencidere –Ky.; –Nş.)

karabacak (II) **1.** Zatülcemp hastalığında kaynatılarak içilen maydanozgillerden bir bitki. (*Kilis –Gaz.) **2.** Bir cins lahana. (*Koyulhisar –Sv.) **3.** Baldırı kara denilen eğreltiotugillerden bir ot. (–Mğ.)

kara badacık Mürdüm eriği. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

karabağ (I) [**karabaha**] Hayvanların bacaklarında tutukluk yapan bir çeşit hastalık. (Kuzgöl, Mengen *Gerede –Bo.)

[**karabaha**] : (*Bor –Nğ.)

karabağ (II) Tek ya da iki kişiyle oynanan bir halk oyunu. (Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

karabaha [→ **karabağ** (I)]

karabahnı Bir çeşit üzüm. (Zencidere –Ky.)

karabakal [**karabakkal, karabaştan, karabukal**] Serçegillerden, eti için avlanan siyah tüylü bir kuş, karatavuk. (Demirkapı *Susurluk –Ba.; Kasımlar *Gölpazarı –Bil.; *Düzce, Kavacık, Mengen –Bo.; *Akyazı –Sk.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Daday –Ks.; Saray –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; *Havza, Çakıralan –Sm.; –Ezc.; Keşanuz –Ank.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

[**karabakkal**] : (Fili *Biga –Çkl.; *Yalova –Ist.; Kademiciler –Zn.)

[**karabaştan**] : (*Bodrum –Mğ.)

[**karabukal**] : (*Kandıra –Kc.)

karabakkal [→ **karabakal**]

karabakma Kuşpalazı, difteri. (–Ist.; Haşhaşı –Ezc.)

karabaldırcan Patlıcan. (Fetullah, Yahyalı *Develi –Ky.)

karabasan [→ **karabasma**]

karabasma [**karabasan**] Doğumdan hemen sonra gelen ateşli hastalık, havale. (–Ank.)

[**karabasan**] : (–Ist.)

karabasmak Ateşlenmek, kâbus basmak. (*Erciş –Vn.; Kerkük)

karabaş (I) Papazlıkla, başpapazlık arasında bir rütbe. (–Mn.; Sarıçalı –Çkl.; *Gemerek –Sv.)

karabaş (II) **1.** [→ **karabaşak -1**] **2.** Pancar. (–Kü.; –Sm.) **3.** Bir cins ot. (–Kn.) **4.** Mısırlarda olan bir mantar. (–Rz.)

karabaş (III) Çitlembik kuşu. (–Rz.; –Ant.)

karabaş (IV) [→ **karaboğaz** (III) **-1**]

karabaş (V) İçi boş çürük : *Bu sene fındıklarda çok karabaş var.* (*Vakfikebir –Tr.)

karabaşak [**karabaş** (II) **-1**] **1.** Kışa dayanıklı sert buğday. (–Ed.) [**karabaş** (II) **-1**] : (*Çaycuma –Zn.) **2.** Bir cins pirinç. (*Akyazı –Sk.)

karabaş düdük Çoban düdüğü. (–Ank.)

karabaştan [→ **karabakal**]

karabilecek Okuma yazma bilmediği halde sezgi yoluyla herşeyi bilen adam. (*Merzifon –Ama.; –To.; Önsen –Mr.; *Antakya –Hat.; *Gürün –Sv.)

karabodurca Bir çeşit kiraz. (*İzmit –Kc.)

karaboğaz (I) [**karabuğaz**] Susuzluğun ya da depremin toprakta açtığı çatlaklar. (*Kozan, Haliliye *Ceyhan, Oymaklı –Ada.) [**karabuğaz**] : (Erzin *Dörtyol –Hat.)

karaboğaz (II) Baş tutmuş yeşil soğan. (–Mr.)

karaboğaz (III) [**karabaş** (IV)] **1.** Evlenmemiş erkek. (*İskilip –Çr.) [**karabaş** (IV)]: (–Sn.; Bayadı –Or.) **2.** Asalak, başkasının üzerinden geçinen adam. (*Şavşat –Ar.; *Gürün –Sv.; Gerdan –Ada.; *Mut –İç.) **3.** Fikir ve düşünüşü başkalarına aykırı olan, aksi. (*Nizip –Gaz.) **4.** İki yüzlü, arabozucu. (–Kn.) **5.** Obur. (–Isp.)

karabohçe Bir çeşit davar hastalığı. (Kışlacık –Ama.)

karaboru İlkbaharda yapılan bir çeşit ağaç aşısı. (Köşker –Krş.)

karabö [**karaböce** (I), **karaböcü** (II)] Örümcek cinsinden parlak kara renkli, ağılı bir böcek. (*Gördes –Mn.) [**karaböce** (I)] : (Bereketli *Tavas –Dz.) [**karaböcü** (II)] : (Fili *Biga –Çkl.)

karaböce (I) [→ **karabö**]

karaböce (II) Kurumuş, çürük ve bozuk üzüm. (*Tire –İz.; *Fatih –Ist.)

karaböcü (I) [**karacanavar, karapürçek**] **1.** Domuz. (*Eğridir köyleri –Isp.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; Yapıntı *Mut, *Anamur ve merkez köyleri –İç.) [**karacanavar**] : (*Mihalıççık –Es.; Kavak, Kadışehri *Sorgun –Yz.; *Silifke –İç.; –Ant.) [**karapürçek**] : (Kargılı *Lapseki –Çkl.) **2.** Yırtıcı, yabanıl hayvan. (*Mersin –İç.)

karaböcü (II) [→ **karabö**]

karaböcük Salyangoz. (Sarıbeyli *Turgutlu –Mn.)

karabuğaz [→ **karaboğaz** (I)]

karabukal [→ **karabakal**]

karabulgar Küçük salkımlı bir cins üzüm. (Gedelek *Orhangazi –Brs.)

kara buran Hayvan sürüsü. (Türkistan göçmenleri –Ist.)

karaburcu [**karabüzgül, karaca** (IX)] Küçük taneli, kokulu, pekmez

yapmaya elverişli bir cins üzüm. (–Ist.; Kızılviran *İncesu, *Develi, Zencidere –Ky.; –Nş.; –Kn.)
[**karabüzgül**] : (*Şabanözü, *Polatlı, –Ank.)
[**karaca** (IX)] : (–Isp.)

karaburga Değirmen kuyusunun alt ağzına takılan büyük ağaç boru. (–Krş.)

karabüzeyden Ağdalaştırılmış üzüm pekmezi. (*Bor –Nğ.)

karabüzgül [→ **karaburcu**]

karaca (I) [**karatohum, kareca**] Soğan tohumu. (*Sandıklı –Af.; *Keçiborlu, *Eğridir ve köyleri –Isp.; Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Eskifoça –İz.; Tulluca *Demirci –Mn.; Demirkapı *Susurluk, Yeniköy –Ba.; *Bayramiç –Çkl.; –Bil.; Tokat –Es.; –Ist.; *Sungurlu –Çr.; *Ağın –El.; –Gaz.; *Akşehir –Kn.; Yerkesik –Mğ.)
[**karatohum**] : (–Ezc.; Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**kareca**] : (–Ml.)

karaca (II) **1.** Koldaki kas kitlesi, pazı. (Yılanlı *Eğridir –Isp.; Belenli –Brd.; –Çkl.; *Emet –Kü.; –Çkr.; *Kalecik –Ank.; –Ant.) **2.** Kol. (*Lapseki –Çkl.) **3.** Devenin dizinin iç tarafı. (Kırıklı *Karaisalı –Ada.)

karaca (III) Bir çeşit buğday hastalığı. (Başpınar *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam, Kösten, Honaz –Dz.; Sarıcaeli –Çkl.; –Ama.; Atalar *Şavşat –Ar.; –Vn.)

karaca (IV) Mürekkep. (–Ba.)

karaca (V) **1.** [→ **karacot**] **2.** Karamuk otu. (*Erciş –Vn.)

karaca (VI) Boşuna, nedensiz : *Biz karaca bu hale gelmedik ya.* (–Nğ.)

karaca (VII) Eti yenen bir çeşit kuş. (–Mn.)

karaca (VIII) Jandarma. (Selimiye *Milas –Mğ.)

karaca (IX) [→ **karaburcu**]

karaca (X) Çelik çomak oyununda çarpılan çelik, sınır dışına çıkdığı zaman, çocukların bağırdıkları «hey» anlamında ünlem. (–Krş.)

karacacık Pazı yapraklarının kurusu. (Külekçi *Çayıralan –Yz.)

karacağ [→ **karaçav** (I) **-1**]

karacak Ağacın kurumaya başlamış dalları : *Karacaklarını ayıkla.* (–Isp.)

karaca koğuk Sakızotu. (*İpsala –Ed.)

kara canavar [→ **karaböcü** (I) **-1**]

karacaot 1. [→ **karacot**] **2.** Kökü hayvanların vücutlarındaki ağrı ve sızıyı gidermekte kullanılan bir ot. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

karacaotu [→ **karacot**]

karacar [→ **karaçav** (I) **-1**]

karacasu Dere kıyılarında çıkan soğuk su. (Lalaköyü –Sn.)

karacayaz İlkbahar. (*Iğdır –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

karacı 1. Haydut : *Köyümüze altı silahlı karacı baskın yaptı.* (*Bergama –İz.) **2.** Çingene. (–Ur.) **3.** İftiracı, kara süren. (*Yalvaç –Isp.; *Tire –İz.; –Brs.; *Şarkışla –Sv.)

karacılık yapmak Oyun bozanlık, mızıkçılık yapmak. (Hacımahmut –Kü.; –Ama.)

karaciğerli Kötü yürekli. (*Lapseki –Çkl.)

karacoccam [→ **karacot**]

karacoğ [→ **karaçav** (I) **-1**]

karacot [**karaca** (V) **-1, karacaot, karacaotu, karacoccam, karacüccam, karacüccem, karacücen, ka-**

raçerekotu, karaçörek, karahavuç, karaot -2, karcotu] Çörekotu. (Başpınar *Tefenni –Brd.; *Acıpayam –Dz.; –Ist.; –Ant.; *Bodrum –Mğ.)
[**karaca** (V) **-1**] : (Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.)
[**karacaot**] : (*Sarayköy –Dz.)
[**karacaotu**] : (Yeniköy –Ba.)
[**karacoccam**] : (*Mersin –İç.)
[**karacüccam**] : (Mahmutseydi *Alanya –Ant.)
[**karacüccem**] : (Küçükköy *Çumra –Kn.)
[**karacücen**] : (–Ant.)
[**karaçerekotu**] : (Kerkük)
[**karaçörek**] : (*Erciş –Vn.; –Ur.)
[**karahavuç**] : (–Ur.)
[**karaot -2**] : (–İz.; –Mğ.)
[**karcotu**] : (*Ödemiş –İz.)

karacuh Ot tohumu. (Tavşanlı *Hafik –Sv.)

karacüccam [→ **karacot**]

karacüccem [→ **karacot**]

karacücen [→ **karacot**]

karacüllen Orta boylu, esmer erkek. (–Kn.)

karaca Gövdesi beyaz, yüzü kara koyun. (*Maçka –Tr.)

karaçağ [→ **karaçav** (I) **-1**]

karaçağı Beşik. (*Erbaa –To.)

karaçağın Kağnıda boyundurukla, araba arasındaki uzun ağaç. (Çengelköy –Ist.)

karaçalgı [→ **kara** (I) **-2**]

karaçalı (I) Böğürtlen. (Burgaz *Mudanya –Brs.)

karaçalı (II) **1.** Engel. (*Kandıra –Kc.; –Çkr.; *Erciş –Vn.; *Gürün –Sv.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Uğursuz. (Çepni *Gemerek –Sv.)

karaçalı deliği Kerpiç duvarlarda iskele kurmak için açılan delik. (–Çkr.)

karaçalmak İftira etmek, kara sürmek. (*Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)

karaçaltı [**karaçan** (I)] Bağ kenarlarına çit olarak dikilen, koyu kırmızı nohut büyüklüğünde meyveleri olan dikenli bir ağaç. (*Merzifon –Ama.; –Hat.)
[**karaçan** (I)] : (*Kilis –Gaz.)

karaçam (I) [**karaçan** (II)] Sarı çiçekli, baklagillerden bir bitki. (*Nizip –Gaz.)
[**karaçan** (II)] : (–Gaz.)

karaçam (II) Güneybatıdan esen soğuk rüzgâr. (*Ayaş, Kıbrıs köyü –Ank.)

karaçan (I) [→ **karaçaltı**]

karaçan (II) [→ **karaçam** (I)]

karaçanak Cimri, görgüsüz, düzensiz. (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

karaçav (I) [**karacağ, karacar, karacoğ, karaçağ, karaço, karaçor**] **1.** Ekin saplarını taşırken kağnı ya da arabalarda okla, köpler arasına konulan parmaklık. (Kumarlar, Gölcük *Bayramiç –Çkl.; Atlasköy *Sivrihisar –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *Alaca, Büğdüz, *Sungurlu –Çr.; –Ama.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; Elecik, *Kalecik, –Ank.; *Mucur –Krş.; *Pınarbaşı, *Develi, *Büngan –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**karacağ**] : (Zencidere –Ky.)
[**karacar**] : (Zencidere –Ky.)
[**karacoğ**] : (–To.)
[**karaçağ**]: (*Merzifon –Ama.; *Reşadiye –To.; *Gürün, *Şarkışla, *Zara –Sv.; *Kalecik –Ank.)
[**karaço**] : (–To.)

[**karaçor**] : (Pazar –To.)
2. Yüksek çardak. (*Kadıköy, –Ist.) **3.** Duvarcı iskelesi. (–Kn.) **4.** Yıkılacak duvarlara yapılan destek. (*Akviran –Kn.)

karaçav (II) İp. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

karaçepiş Körebe oyunu. (Gülpınar *Ezine –Çkl.)

karaçerek otu [→ **karacot**]

karaçığa Atmaca. (Çifteler –Es.)

karaçıkı Yaprak dolması. (–Ks.)

karaçıkın **1.** Ölüm, kötü haber. (*Pınarbaşı –Ky.) **2.** Koyunlarda görülen bağırsak hastalığı. (*Anamur, *Silifke, Karadere –İç.) **3.** Satılcan hastalığı, zatülcenp. (*Seyhan –Ada.)

karaçi Çingene. (–Ama.; *Erciş –Vn.; –Dy.; Azerbaycan)

karaçilen [**karaçilenti**] Sisli havada ince ince yağan yağmur. (–Ed.) [**karaçilenti**] : (Gündüzler –Es.)

karaçilenti [→ **karaçilen**]

karaçiyle Kara toprak. (İvrindi –Ba.)

karaço [→ **karaçav** (I) **-1**]

karaçor [→ **karaçav** (I) **-1**]

karaçökel Sazlık, bataklık. (*İskilip –Çr.)

karaçön Amasya elmasına benzeyen bir çeşit kış elması. (–Ml.; –Kn.)

karaçörek [→ **karacot**]

karadaban **1.** Hayvanların ayak altlarında nalsızlıktan olan bir çeşit yara. (Çığrı *Dinar –Af.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Tokat –Es.; *Gürün –Sv.; –Ant.) **2.** Tek tırnaklı hayvanların tırnak arasında ve ağızlarında çıkan bulaşıcı çıban. (Işıklı *Çivril –Dz.; –Es.; *Antakya –Hat.)

karadağ Buğday arasında görülen siyah tohumlar, fiğ. (*Kurşunlu –Çkr.)

karadağu [→ **karadavu**]

karadal (I) Sağlam olduğu için kazma, keser vb. araçlara sap yapmakta kullanılan koyu renkli bir cins ağaç. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Hartlap –Mr.; Namrun *Tarsus –İç.)

karadal (II) Çok su verildiği için döl vermeden gereğinden çok büyümüş sebze. (–Nğ.)

karadalak Yüz, burun ve dudakların şişmesiyle beliren hastalık. (Tokat –Es.; *Ortaköy –Ist.)

karadam (I) Mezar. (*Üsküdar –Ist.)

karadam (II) Mutfak. (–Kn.)

karadamak [**karadamaklı**] **1.** İnatçı (insan için). (İğdecik –Isp.; Kozağaç *Gölhisar –Brd.; –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Vazıldan *Divriği –Sv.; Erenyaka *Akseki –Ank.) **2.** Somurtkan, yüzü gülmez. (Mollabağ –Dz.; Zeytinli *Edremit, *Burhaniye –Ba.; Vazıldan –Sv.) **3.** Cimri. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Çalış *Haymana –Ank.) **4.** Az konuşan. (*Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.) **5.** İlenen, kütü konuşan. (Büyükkabaca, Yassıören *Senirkent –Isp.)
[**karadamaklı**]: (Bozan –Es.; –Kn.) **6.** Dişleri dökülmüş, dişsiz insan. (*Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.)

karadamaklı [→ **karadamak -5**]

karadamla Birdenbire vücudu kaplayan ağrı. (Dedeköyü –Kn.)

karadavu [**karadağu, karadoğ, karadoğa, karadoğu, karadon** (II), **karaduva**] Buğday başaklarında görülen, taneleri kömür gibi karartan

bir hastalık, sürme hastalığı. (*Dinar –Af.; Sücüllü *Yalvaç, Aliköy *Gönen –Isp.; *İskilip –Çr.; Göynücek –Ama.; –To.)
[**karadağu**] : (–Dz.; –Ama.)
[**karadoğ**] : (Saray –Çkr.; *Artova –To.; Tavşanlı, Karayün *Hafik, *Koyulhisar –Sv.)
[**karadoğa**] : (–Çr.)
[**karadoğu**]: (Bayat *Emirdağ –Af.; İğdecik, Yassıören *Senirkent –Isp.; Beylerli, Bulkaz *Çivril –Dz.; Halilbağı *Sivrihisar –Es.; –Ist.; *Tosya –Ks.; –Çkr.; –Çr.; *Kelkit –Gm.)
[**karadon** (II)] : (*Kelkit –Gm.)
[**karaduva**] : (Zemme –Kü.; Değişören *Seyitgazi –Es.)

karadene Burçak, fiğ, mercimek, nohut vb. tahıl. (*Kurşunlu –Çkr.; Karkıncık *Artova –To.; Zencidere –Ky.)

karadeve Ölüm, ecel. (Çiftepınar –İç.)

karadı Çok bulunan, satışı az olan şey. (*İskilip –Çr.)

karadığan Yumurtadan yeni çıkmış kurbağa yavruları. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

karadigil Davarlarda görülen kan tutma hastalığı. (Kızılca *Hadım –Kn.)

karadiken (I) Deniz kestanesi (bir deniz hayvanı). (Özbekli *Urla –İz.; *Gelibolu –Çkl.; *Bodrum –Mğ.)

karadiken (II) Çok sivri, sert dikenleri olan bir çeşit ot. (Kösten –Dz.; *Düzce –Bo.)

karadimlit Kara pekmezlik üzüm. (Moran –Dz.)

karadoğ [→ **karadavu**]

karadoğa [→ **karadavu**]

karadoğram Etin yağsız yeri. (*Keçiborlu –Isp.)

karadoğu [→ **karadavu**]

karadon (I) Çocuğu olmayan kadın ya da erkek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

karadon (II) [→ **karadavu**]

kara doruk Olgunlaşmadan koparılmış tütünün en uç yaprağı. (–Sm.)

karaduva [→ **karadavu**]

karadüzen (I) **1.** Düzensiz, gelişigüzel (iş için). (Tahtacı –Isp.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile –To.; *Koyulhisar –Sv.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Eski biçim, eski düzen. (*Mut –İç.)

karadüzen (II) **1.** Küçük tambur. (–Ist.; *Fethiye –Mğ.) **2.** Bir çeşit bağlama akordu. (Tersin –Tn.)

karadüzen (III) Testerenin dişlerine verilen düzen. (Tahtacı –Isp.)

kara ekin Tahıl. (Uzunhacı *Saray –Tk.)

karaekşi Pekmezden yapılan koyu şurup. (–İz.)

kara eşkin Atın adi yürüyüşü. (Cumalıkızık –Brs.; Tokat –Es.; *Cide –Ks.; *Merzifon –Ama.; *Yusufeli –Ar.; –Ng.; Oymaklı –Ada.; *Mut –İç.; Hamitli –Ed.)

kara ev (I) Çadır. (*Beşiktaş –Ist.; *Bor –Ng.; *Mut –İç.)

kara ev (II) Kademeli sergen, alacık. (–Ank.)

karaevle [→ **karevle**]

kara evlek Yağmurun toprağa bir karış geçerek nemlenmesi, tav. (Yukarıseyit *Çal –Dz.)

karaf (I) Raf. (*Çal, Kösten, Honaz –Dz.)

karaf (II) Bahçede ayrılmış bölümlerden biri, evlek. (–Ank.)

karafatma (I) Bir çeşit siyah çekirge. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Sm.; *Mersin –İç.)

karafatma (II) Mezarlıklarda ve bahçelerde çıkan yapışkan bir cins ot. (*Tire –İz.; *Çarşamba –Sm.)

karafatma (III) Hindi. (–Ky.)

karafere Kanepe. (Kola *İncesu –Ky.)

karaf karaf Küme küme. (*Kurşunlu –Çkr.)

karaful Yüksek tepelerin eteği. (Durali *Biga –Çkl.)

karagan (I) Toprak çanak. (*Erciş –Vn.)

karagan (II) Pırnal ağacının odunu. (Özburun *Bolvadin –Af.)

karagavık [→ **karagavuk**]

karagavuk [**karagavık, karagöz** (I) **-5**] Hindiba. (İlyas *Keçiborlu –Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Sürez*Bozdoğan –Ay.)
[**karagavık**] : (Bulkaz *Çivril –Dz.)
[**karagöz** (I) **-5**] : (*Tavas –Dz.; –Gaz.; *Bor –Nğ.; –Kn.)

karagaz Kandil. (Barbaros –Tk.)

karageç Karaağaç. (–İz.)

karagevrek (I) İnce yapılı ve esmer : *Emine karagevreğin biridir.* (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

karagevrek (II) Bir çeşit üzüm. (–Ist.)

karagır Yağız at: *Karagırın nalı düştü.* (Türkistan Göçmenleri, Misebolu *Mudanya –Brs.)

karagiren **1.** Sulusepken. (*Tosya –Ks.; Vazıldan *Divriği –Sv.; Gölköyü –Ank.) **2.** [→ **karagülmez** (I)]

karagöğnük Soğuğa ve sıcağa dayanıklı insan : *Karagöğnükler mukavemetli olur.* (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

karagök Üzerinde siyah benekleri olan beyaz at, bakla kırı. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

karagöl buğdayı Karamsı, sert bir çeşit buğday. (–Sm. ve köyleri)

karagölen olmak Toprak yağmura kanmak. (*Bor –Nğ.)

karagöndürme [**karagöyündürme, karapençe, karatahın, karayakma, karayakmaca, karayanı**] Bir çeşit çıban, şarbon hastalığı. (–Mr.; Emirler *Balâ –Ank.)
[**karagöyündürme**] : (*Anamur –İç.)
[**karapençe**] : (Keşanuz –Ank.)
[**karatahın**] : (–Krş.)
[**karayakma**] : (*Keçiborlu –Isp.)
[**karayakmaca**]: (Yiğitaliler *Bayramiç –Çkl.)
[**karayanı**] : (Güneyce –Rz.)

karagöynük Soğuktan vücudun her yanında olan ve ağrı yapan şişler. (Elecik *Kalecik –Ank.)

karagöyündürme [→ **karagöndürme**]

karagöz (I) [**karagözfasulya, karagözçiçeği, karagözmancarı**] **1.** Ebegümeci. (*Yalova –Ist.)
[**karagözmancarı**] : (*Düzce –Bo.)
2. Börülce. (*Akhisar –Mn.; –İz.; Ağlan *Osmaneli –Bil.)
[**karagözfasulya**]: (*Kandıra –Kc.)
3. Fasulye. (Şehler *Hendek, *Akyazı, Büyüktersiye –Sk.; *Çarşamba –Sm.) **4.** Başı kara bir çeşit buğday. (*Antakya köyleri –Hat.) **5.** [→ **karagavuk**] **6.** Bir çeşit çiçek. (–Gaz.)
[**karagözçiçeği**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

karagöz (II) Nohuttan büyük meyveleri yenen, odunu çok sağlam olan bir cins ağaç. (*Sungurlu –Çr.; Çepni *Gemerek –Sv.)

karagöz (III) **1.** Çok yağmurdan tarlalarda olan içi su dolu çöküntü. (Camili –Kn.) **2.** Su yolunda çıkan patlak, su çıkan yer. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.)

karagöz (IV) Kilim dokumalarında kenar süsü olarak kullanılan bir çeşit motif. (Orhan *Anamur –İç.)

karagözçiçeği [→ **karagöz** (I) **-6**]

karagözfasulya [→ **karagöz** (I) **-2**]

karagözmancarı [→ **karagöz** (I) **-1**]

karagucak Güreşte sarılma, tutuşma, kavrama. (Bayadı –Or.)

karaguda [→ **karakura** (I)]

karagula [→ **karakura** (I)]

karagulak Ağaçların gövdesinde olan, yenilen bir mantar. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

karagullukçu [→ **karakulluk**]

karagura [→ **karakura** (I)]

karagülmez (I) [**karagiren**] Nemli, kapalı hava. (*Çatalca –Ist.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**karagiren**] : (Sarıkavak –Es.)

karagülmez (II) Somurtkan (kimse). (–Tr.; *Ermenek –Kn.)

karagülmez (III) [→ **karakura** (I)]

karagünlü Ölmüş bir kimse anılırken söylenir : *Karagünlü babam.* (–Ml.)

karagünlük Amber, liquidambar orientalis, Hamamelidaceae. (*Köyceğiz, *Fethiye, *Marmaris –Mğ.)

karağan [**karağı** (II), **karahan -1, karan -2**] **1.** Fırça gibi kullanılan sert tüylü bir bitki. (*Tarsus –İç.)

[**karağı** (II)] : (–Kn.)

[**karahan -1**] : (*Fethiye –Mğ.)

2. Yapışkan ve kokulu yaprağı olan, bodur funda boyunda dikensiz bir bitki. (Yukarıdinek *Şarkîkaraağaç –Isp.)

[**karan -2**] : (–İç. ve köyleri)

karağı (I) **1.** Ağaçtan meyve toplamakta kullanılan ucu eğri sopa. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Afşin –Mr.; *Antakya, *Dörtyol –Hat.; *Ceyhan, *Osmaniye –Ada.) **2.** Baston. (*Antakya –Hat.; –Kn.) **3.** Fırın süpürgesi. (–Ba.; *Lüleburgaz –Krk.) **4.** Cirit oyununda kullanılan ucu eğri sopa, çevgen. (*Lapseki –Çkl.) **5.** Bahçelerde küçük hendekler açmaya yarayan bir bahçıvan aracı. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

karağı (II) [→ **karağan -1**]

karağı (III) [→ **karağılık**]

karağı (IV) Güneş battıktan sonra göz görmeme hastalığı, tavukkarası. (–Gaz.; *Şarkışla –Sv.)

karağılık [**karağı** (III), **karağu**] Karanlık. (İncekum *Silifke –İç.)

[**karağı** (III)] : (İncekum *Silifke –İç.)

[**karağu**] : (–Ist.)

karağu [→ **karağılık**]

karağvak Bir cins kavak ağacı. (*Bor –Nğ.)

karah Bolluk, zenginlik, varlık. (*Ahlat –Bt.; *Nizip –Gaz.)

karahaber Yaprak dolması. (–Çkr.)

karahan 1. [→ **karağan -1**] **2.** Yaban karanfili. (*Fethiye –Mğ.)

karaharman [**karahırman**] Ekin başaklarını yakarak yapılan kavurga, firik. (–To.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; Kerkük)

[**karahırman**] : (*Çıldır ve köyleri –Kr.)

kara hasbenlek Zorla. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

karahavuç [→ **karacot**]

karaheççe Hamam böceği. (*Antakya –Hat.)

kara helva Un helvası. (*Maçka –Tr.)
karahırman [→ **karaharman**]
karaḫmaḫ Aydınlıktan karanlığa girerken göz hemen görmemek. (Kerkük)
karaḫni Oyuncu, hafif kadın. (*Maçka –Tr.)
karahopur Ormandan açılan tarla. (Karatepeli –Ada.)
karahülün Karadut. (–Dy.)
karaispat Şubat ayının soğuk yapan belli günleri. (Kerkük)
karaişçi Gündelikçi, amele. (Kızılköy *Dinar –Af.; *Eğridir –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; *Edremit –Ba.; Tavaklı *Ezine –Çkl.; *Taşköprü –Ks.; *Artova –To.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Koyulhisar –Sv.; *Bozkır –Kn.; *Milas –Mğ.)
karaişgildi Yaban mersini. (*Kadınhanı –Kn.)
kara iyrek Orman içinde, bayır ve yamaçlarda poyraz ve karayel tutmayan, koyunların barındığı kuytu yer. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)
karak (I) [→ **kora** (II) **-3**]
karak (II) Tahta pencere kapağı, kepenk. (–Tr.)
karak (III) Hırsız. (–Ist.)
karak (IV) Bademcik. (Haçavera *Maçka –Tr.)
karak (V) Geri kalma. (Selki *Beyşehir –Kn.)
karak (VI) [→ **kora** (VIII)]
karaka En geride kalan, başarısız. (–Ay.; Balçova –İz.; –Mn.)
karakabar [**karakabarcık -4, karakabarık**] **1.** Taş vb. sert cisimlerin çarpmasından ya da batmasından ayak altında olan şişlik. (Bayadı –Or.; *Ermenek –Kn.; Bulutlu *Tarsus, *Mut ve köyleri –İç.; *Elmalı, Bağyaka, *Finike –Ant.; –Kıbrıs)
[**karakabarcık -4**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; *Düzce –Bo.)
[**karakabarık**] : (*Bor –Nğ.)
2. El, ayak ve yüzde çıkan sulu bir çıban. (*Antakya –Hat.)
karakabarcık [**karıma**] **1.** Hayvanlarda (özellikle sığırlarda) olan şarbon hastalığı. (*Gelendost, *Eğridir –Isp.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; –Kü.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; *Üsküdar –Ist.; Telin *Gürün –Sv.; –Ant.)
[**karıma**] : (–Es.; Bozan –To.)
2. Parmaklarda çıkan iltihaplı yara, dolama. (Büyükmanika *Saray –Tk.) **3.** Dilde çıkan küçük kabarcık. (Salda *Yeşilova –Brd.) **4.** [→ **karakabar -1**]
karakabarık [→ **karakabar -1**]
karakabuk [**karakat, karakıllı**] **1.** Kestane. (Kırım göçmenleri –Ist.; Yalpankaya *Hendek –Kc.; –Bo.; Tersiye –Sk.; –Sv.; *Nallıhan –Ank.)
[**karakat**] : (–Isp.)
[**karakıllı**] : (–Bo.)
2. Tarçın. (–Isp.)
karakaçan Sıpa, eşek yavrusu. (Yürükali *Mudanya –Brs.)
karakaçan köpeği Bir cins çoban köpeği. (Rumeli göçmenleri –Ist.)
karakada (I) [→ **karakura** (I)]
karakada (II) Düzensiz iş. (–Kn.)
karakada (III) Kötü adam. (–Kn.)
karakalçık Başağı kara olan arpa. (Bahçeli *Bor –Nğ.)
karakamığı Halk. (*Tavas –Dz.)
karakalem Kenarlarına siyah çiçek baskısı yapılmış beyaz tülbent. (*Bor –Nğ.)

kara kara bakmak Sert sert bakmak. (Kıran –Sm.)

karakasbenler [**karakasbennik, karakaspendek**] Zor kullanarak : *Karakasbenler evime girdi, malımı çaldı.* (*Nallıhan –Ank.)
[**karakasbennik**] : (Tokat –Es.)
[**karakaspendek**] : (–Bo.)

karakasbennik [→ **karakasbenler**]

karakaspendek [→ **karakasbenler**]

karakat [→ **karakabuk -1**]

karakavak [→ **karakavuk** (I) **-4**]

karakavluk [→ **karakavuk** (I) **-4**]

karakavruk [→ **karakavuk** (I) **-1**]

karakavuk (I) [**karakavak, karakavluk, karakavruk, karakavuk, karkavut**] **1.** Hindiba. (*Yalvaç –Isp.; Salda, Güney *Yeşilova, Başpınar *Tefenni –Brd.; *Sarayköy, Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Barcın *Yenişehir –Brs.; –Kü.; Çukurhisar *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.; –Isp.; Kayı *Tosya –Ks.; Şabanözü, *Kurşunlu –Çkr.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.; *Bodrum –Mğ.)
[**karakavruk**] : (–Dz.)
[**karakavuk**] : (Güney *Yeşilova –Brd.; *Bozkır –Kn.)
[**karkavut**] : (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)
2. Kuzukulağı. (Tavaklı *Ezine –Çkl.; Sarıkavak –Es.; Otacı *Kızılcahamam, Keşanuz –Ank.) **3.** Çörekotu. (*Buldan –Dz.) **4.** Sakızotu. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Ist.)
[**karakavak**] : (*Menemen –İz.)
[**karakavluk**] : (–Nğ.)

karakavuk (II) Kuru kütük, odun. (–Isp.)

kara kavurma Kuşbaşı doğranarak kendi yağıyla kavrulmuş et.(–Gaz.)

karakayın Yemişli ağaç. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

karakazancık Gelincik çiçeği ve bitkisi. (Işıklı *Çivril –Dz.)

karakçe Bir yıllık muhtar ücreti. (–Çkr.)

karakçı Kadın başörtüsü. (*Karaman, *Ilgın –Kn.)

karakeleş Ayağa güreşen küçük güreşçi. (*Elmalı, *Korkuteli köyleri –Ant.)

karakepir Çamuru özlü olan kara toprak. (*Nizip –Gaz.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

karakıllı [→ **karakabuk -1**]

karakıran 1. Felâket, kıran. (*Düzce –Bo.) **2.** Salgın hastalık. (*Düzce –Bo.)

kara kırma Unlu kepek. (–Sm.)

karakıyah [**karakıyak**] Beyaz, ince tüylü ve salkım biçiminde çiçeği olan bir çeşit ot. (*Erciş –Vn.)
[**karakıyak**] : (*Doğubeyazıt –Ağ.)

karakıyak [→ **karakıyah**]

karakılçık Kılçıkları siyah olan kırmızı ya da beyaz sert taneli buğday. (Kumdanlı *Yalvaç, Aliköy –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Yazırlı *Nazilli –Ay.; –Mn.; *Burhaniye –Ba.; Fili *Biga, Bergaz *Ezine –Çkl.; *İnegöl –Brs.; –Bil.; –Es.; *Kandıra –Kc.; –Ist.; *Cumayanı –Zn.; –Ks.; *Çerkeş –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; Boyacılı *Çarşamba –Sm.; Çilehane *Reşadiye –To.; Bayadı –Or.; *Maçka –Tr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Cenciğe –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Bt.; *Nizip –Gaz.; Hartlap –Mr.; *Antakya –Hat.; Karadoruk *Koyulhisar, Ağrakos

*Suşehri, *Gürün –Sv.; Keşanuz –Ank.; Fakıekinciliği *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, *Karaman –Kn.; –Ada.; *Anamur ve köyleri –İç.; –Ant.; Yerkesik, Genek –Mğ.)

karakız (I) Tava. (Dikili –İz.; *Kırkağaç –Mn.; –Ist.)

karakız (II) Sert kabuklu bir çeşit üzüm. (*Sille –Kn.)

karakmak (I) [**karalmak, karçalmak**] **1.** Göz kararmak, net görememek. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.; *Arapkir, *Ağın –Ml.; *Nizip –Gaz.; *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.; *Feke –Ada.; İncekum *Silifke –İç.)
[**karalmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**karçalmak**] : (*Bor –Nğ.)
2. Susamak. (Köşker –Krş.; *Ermenek –Kn.) **3.** Safra kabarmak, mide bulanmak. (–Gaz.; *Antakya –Hat.) **4.** Ses kısılmak. (*Ermenek, *Beyşehir –Kn.; *Ceyhan –Ada.; *Anamur –İç.) **5.** Nefret etmek. (İncekum *Silifke –İç.)

karakmak (II) Av keklikleri çok öfke ve kızgınlıktan ötemez hale gelmek. (*Mut –İç.)

karakoca (I) Saçı sakalı ağarmayan yaşlı adam. (–Sn.; –Tr.)

karakoca (II) Büyümeden yaşlanan, kavruk ağaç. (–Ant.)

karakol (I) Asmanın dibindeki eski dallar. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)

karakol (II) Yüklenen arabanın gitmesine engel olmak için iki küçük, bir büyük direkle yapılan engel. (–Zn.)

karakonursu Büyük acı görmüş kimse. (*Bor –Nğ.)

karakora [→ **karakura** (I)]

kara koşu Odunu boyunduruğun zincirine bağlayarak çekme işlemi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

karakovuk Su kıyılarında yetişen maydonozgillerden, böbrek taşı düşürmek için suyu içilen bir bitki. (*Kandıra –Kc.)

karakoyu Balın kaynatılmasıyle elde edilen, pekmeze benzer bir tatlı. (Kocayatak *Serik –Ant.)

karaköpük Dut : *İki okka kara köpük aldım.* (–Ist.)

karakucak [**karakuçak**] **1.** Güreşte kavrama, sarılma. (Kumdanlı *Yalvaç, Büyükkabaca *Senirkent, Bağıllı *Gelendost –Isp.; Karaçay, Honaz *Çal –Dz.; *İnegöl –Brs.; Eğrigöz *Emet –Kü.; Tokat –Es.; *Kıbrıscık –Bo.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; Kuzköy *Ünye, Salman *Akkuş –Or.; Karaözü*Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.)
[**karakuçak**] : (*Artova –To.)
2. Yağsız, kisbetsiz güreş. (*Kurşunlu –Çkr.)

karakuçak [→ **karakucak -1**]

karakul Umacı, öcü (çocuk dilinde). (Kerkük)

karakula [→ **karakura** (I)]

karakulak (I) Zambak cinsinden bir çeşit çiçek. (–Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

karakulak (II) **1.** Söğüt mantar. (*Düzce –Bo.) **2.** Yenen bir cins mantar. (Seyit *Çal –Dz.; Ceylan *Fethiye –Mğ.)

karakulak (III) **1.** Bir çeşit silah. (–Ist.) **2.** Kemik saplı bir çeşit büyük bıçak, saldırma. (*Maçka ve köyleri –Tr.; –Rz.)

karakulak (IV) **1.** Casus. (–Kü.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.) **2.** Ulak, elçi. (–Kü.)

karakulak (V) Çakala benzer etoburlardan bir hayvan. (–Af.; *Lapseki –Çkl.; *Mut –İç.; Ceylan *Fethiye –Mğ.)

karakulluk [**karagullukçu, karakullukçu**] İşçi, gündelikçi. (–Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Menteşe –Kü.; *Yatağan –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[**karagullukçu**]: (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

[**karakullukçu**]: (–Dz.; –Ay.; *Tire –İz.; *Alaşehir –Mn.; –Mğ.)

karakullukçu [→ **karakulluk**]

karakuma Karaiğne denilen böcek. (Sarıkavak *Merzifon –Ama.)

karakura (I) [**karaguda, karagula, karagura, karagülmez** (III), **karakada** (I), **karakora, karakula, karavura**] Kâbus. (Bayat *Emirdağ –Af.; –Isp.; *Yeniköy –Ba.; Tokat –Es.; *Merzifon, Ziğre –Ama.; –To.; Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç, *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; –Dy.; *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Gemerek, Tekerahma *Gürün, Tavşanlı *Hafik –Sv.; –Yz.; Çalış *Haymana –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Mersin –İç.)

[**karaguda**] : (Çoram –Ama.; *Mut –İç.)

[**karagula**] : (Siği *Mudanya –Brs.; –Es.; Tekke *Taşova –Ama.; –Ezm.; *Pınarbaşı –Ky.; *Malkara –Tk.)

[**karagura**] : (*Merzifon –Ama.)

[**karagülmez**(III)]: (*Kandıra –Kc.)

[**karakada** (I)]: (*Bafra –Sm.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

[**karakora**]: (*İskilip –Çr.; *Artova –To.; *Çarşamba –Sm.; Haşhaşı –Ezc.)

[**karakula**] : (*Koyulhisar –Sv.)

[**karavura**]: (Çepni *Gemerek –Sv.)

karakura (II) Alaca karga. (–El.)

karakura (III) Esmer, cılız insan. (–Mğ.; –Nğ.)

karakura basmak [**karakura çökmek**] Kâbus basmak. (–Ama.; –Ank.)

[**karakura çökmek**] : (–Çr.)

karakura çökmek [→ **karakura basmak**]

karakurt (I) Pestil. (*Karacabey –Brs.)

karakurt (II) Tütün köklerine dadanan bir kurt (agrotiz). (–Sm.)

karakurum Kalabalık, sık. (*Keçiborlu –Isp.)

karakurut Karaardıç ağacı. (Miye *Taşköprü –Ks.)

karakuş (I) Çok yem yemekten ve çok ağır yük taşımaktan hayvanların bacaklarında şişlik yapan bir çeşit hastalık. (Eskiviran *Emirdağ –Af.; –Isp.; *Çal –Dz.; –Ay.; Gireği –Kü.; Medetli *Osmaneli –Bil.; *Beyazıt –Ist.; *Vezirköprü –Sm.; –Ar.; *Ahlat –Bt.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; –Ky.; Karkın *Çumra, *Ermenek –Kn.; Karzarcık *Saimbeyli –Ada.; *Mut ve köyleri, *Silifke –İç.)

karakuş (II) **1.** Kartal. (*Eğridir ve köyleri, *Sütçüler –Isp.; –Ks.; –Gaz.; –Krş.; *Bor –Nğ.; –Ant.) **2.** Çaylak. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Merzifon –Ama.; –Ezc.; *Afşin –Mr.; *Pınarbaşı –Ky.)

karakuyruk İmeceyle çalışan işçilerden en sondaki işçi. (Ağaçhisar *Orhaneli –Brs.)

karakuzgun Hastalıktan yüzü sararmış insan. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

karakütük (I) Yemin. (*Ayancık –Sn.)

karakütük (II) Aile büyüğü. (–Sv.)

karakütük (III) Hastalıktan esmerleşmiş ve büyümemiş insan ya da hayvan. (Yeniköy –Ba.)

karal [**karul**] Uzun taneli bir cins üzüm. (Peterek *Yusufeli –Ar.)
[**karul**] : (Peterek *Yusufeli –Ar.)

karalak Çürük, kötü. (*Ünye –Or.)

karalama [**karalı kâğıt**] Kara haber, ölüm bildiren belge, mektup. (Ağrakos *Suşehri –Sv.; Bahçeli *Bor, Değirmenli –Nğ.; –Nş.)
[**karalı kâğıt**] : (*Merzifon –Ama.)

karalamak (I) Kötülemek, kara sürmek. (*Yalvaç –Isp.; Beylerli –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Mn.; Yeniköy –Ba.; Tokat –Es.; *Akyazı –Sk.; *Artova –To.; Kuzköy *Ünye –Or.; Çayağzı, Yavuz *Şavşat, Akarsu *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Ağın –El.; –Mr.; *Nizip –Gaz.; *Koyulhisar, *Gürün –Sv.; Sarılar *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.)

karalamak (II) Kesici araçların ağzını bilemek. (Bekilli *Çal –Dz.)

karalamak (III) Horoz, tavukla çiftleşmek. (*Alayunt –Kü.; Dallıca *Nazilli –Ay.)

karaldı [→ **karaltı** (I) **-1**]

karalı (I) **1.** Yaslı, kaygılı. (–Ist.; *Bor –Nğ.) **2.** Yorucu, can sıkıcı. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

karalı (II) Kazançlı olmayan. (–Kü.)

karalıh Tanelerin içi kara tozla dolan bir çeşit tahıl hastalığı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

karalık (I) Bir çeşit üzüm. (Zencidere –Ky.)

karalık (II) Raf. (*Gerede –Bo.)

karalı kağıt [→ **karalama**]

karalmak [→ **karakmak** (I) **-1**]

karaltı (I) [**karaldı, karartu**] **1.** Ev, yapı. (Tokat, Bozan –Es.; Göynük –Bo.; *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ank.)
[**karaldı**] : (Romanya göçmenleri –İz.)
2. Ev eşyası. (*Erbaa –To.; Bertiz –Mr.; *Reyhanlı, Amikovası Türkmenleri –Hat.; *Nizip –Gaz.; *Osmaniye –Ada.)
[**karartu**] : (–Ama.)

karaltı (II) Yağmur, rüzgâr ve güneşten korunan kuytu yer, gölgelik. (Büyükkabaca *Senirkent, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Yeniköy –Ba.; *Nallıhan –Ank.; Akçalar *Seydişehir,*Ermenek –Kn.; *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.; Kerkük)

karaltı (III) Siyah yeldirme. (*Şile –Ist.)

karaltı (IV) Kara yağmur bulutu. (Közünye, Lârnaka –Kıbrıs)

karaltı (V) Evcil hayvanlar. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

karaltı (VI) Sıkıntı. (–Dz.; –Mn.)

karaltı (VII) Dikiş. (–Gaz.)

karaltılamak (I) Hayvan ürkmeye hazırlanmak : *Bu at çok karaltılar ama ürkmez.* (*Mut –İç.)

karaltılamak (II) **1.** Korumak, saklamak. (–Es.) **2.** Kıskanmak. (Çalış *Haymana –Ank.)

karaltılmak Karanlıkta gizlenmek. (Yeniköy –Ba.)

karaltmağ Gözden düşürmek, hor göstermek. (Kerkük)

karaltmak (I) Söndürmek. (*Koyulhisar, Tavşanlı *Hafik –Sv.)

karaltmak (II) Büyü ile bir insanı diğer bir insandan soğutmak (batıl inanca göre). (*Erciş –Vn.)

karamaç Mısır ekmeği yağda kavrularak yapılan yiyecek. (Karamaslı *Çarşamba –Sm.)

karamak (I) [**karanmak -2**] **1.** Birisinin arkasından kötü konuşmak, kötülemek. (Bağlıca *Gelendost –Isp.; –Çkl.; –Ist.; *İskilip –Çr.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Zile –To.; *Nizip –Gaz.; –Mr.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Boğazlıyan –Yz.; Kurugöl *Mucur, Köşker –Krş.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; –Nş.; *Ereğli –Kn.; *Kadirli, Yeniköy *Osmaniye –Ada.; Merkez köyleri –İç.)

[**karanmak -2**] : (*Sivrihisar –Es.; *İskilip –Çr.; Bozhüyük *Göksun –Mr.)

2. Mızıkçılık etmek. (Viranköy –Kü.)

karamak (II) İyi görmek için dikkatle bakmak. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

karamak (III) Dolup taşmak. (Genezin *Avanos –Nş.)

karamak (IV) Karıştırmak. (–Ank.)

karamal Sığır. (*Bor –Nğ.)

karamalak Ağzı ve burnu siyah olan eşek. (Güvere *Silifke –İç.)

karamama Böğürtlen çalısı. (Çakmaklı –Ist.)

karaman Güneybatıdan esen yel. (Salkuma –Ky.)

karamanca (I) [**karamancar**] Kara lahana. (–Bo.; –Ks.)

[**karamancar**] : (–Zn.)

karamanca (II) Havyar, balık yumurtası. (–Ks.)

karamancar [→ **karamanca** (I)]

karamancı Hırsız. (Genek *Yatağan –Mğ.)

karamandun Bir çeşit dokuma bez. (–To.)

karamanı Çekirdeksiz kayısı kurusu. (–El.)

karamarı Bir cins siyah üzüm, kuş üzümü. (*Beşiktaş –Ist.)

karamat [→ **karamet**]

karamaz Damlara örtülen bir çeşit yabanıl bitki. (*Tosya –Ks.; –Yz.)

karambuk [→ **karamuk** (II)]

karamet [**karamat**] Karacılık, iftira. (*Merzifon köyleri –Ama.; *Lâdik –Sm.; *Erbaa –To.; –Or.; *Nizip –Gaz.; Amikovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Tekerahma *Gürün, Tavşanlı *Hafik, *Gemerek –Sv.; Hasandede *Keskin –Ank.; –Krş.; *Develi –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Osmaniye, *Kadirli –Ada.)

[**karamat**]: (Akçaköy *Nizip –Gaz.; Amikovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

karamık (I) [**karamuḫ, karanbuk**] Saçma büyüklüğünde meyveleri olan dikenli bir bitki, çalı. (İğdecik *Uluborlu, Bağıllı *Gelendost, İlyas *Keçiborlu, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Güney *Yeşilova, Başpınar *Tefenni –Brd.; Seyit *Çal, Bulkaz, Çöplü *Çivril –Dz.; –İz.; –Mn.; *Susurluk, *Burhaniye –Ba.; *Lâpseki –Çkl.; *İnegöl –Brs.; *Sivrihisar –Es.; *Artova –To.; –Rz.; *Afşin –Mr.; *Şarkışla, Çepni *Gemerek –Sv.; Üçem *Balâ –Ank.; *Pınarbaşı, Tavlısın *Erkilet –Ky.;

*Bor –Nğ.; *Çumra, *Ermenek –Kn.; *Anamur, *Mut –İç.; Bağyaka *Elmalı, *Finike –Ant.; Ceylan *Fethiye, *Bodrum, *Milas, Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.)

[**karamuḫ**] : (*Gürün –Sv.)

[**karanbuk**] : (–Ezc.)

karamık (II) [→ **karamuk** (II) **-1**]

karamıy Kahve. (–Ba.)

karamiş Karayemiş, taflan. (–Rz.)

karamlık Ağaç çileği. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

karamoru Bir çeşit armut. (–Ank.)

karamsuk Karamsar, kütümser. (Hacıahmet *Düzce –Bo.)

karamtıkkızıl Siyahla kırmızı arası bir renk. (*Lapseki –Çkl.)

karamuḫ [→ **karamık**]

karamuk (I) [**karamık** (II)] **1.** Vücutta siyah kabarcıklar çıkaran bir hastalık. (*Yalvaç –Isp.; –Sm.; *Ulubey –Or.)

[**karamık** (II)] : (–Ank.)

2. Bir çeşit koyun hastalığı. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.) **3.** Bir çeşit ekin hastalığı. (*Çorlu –Tk.)

karamuk (II) [**karambuk**] İçi boş, çürük, gelişmemiş fındık. (–Gr.; –Tr.)

[**karambuk**] : (*Sürmene –Tr.)

karamübarek Şirpençe, kan çıbanı. (–Krş.)

karan 1. Yaban nanesine benzeyen bir bitki. (Dalaman *Köyceğiz, *Marmaris –Mğ.)

2. [→ **karağan -2**]

karanaç Serçe. (Ortaköy *Çal –Dz.)

karanbuk [→ **karamık** (I)]

karandaş Kalem. (*Sarıkamış –Kr.)

karandırık [→ **karankuluğ**]

karanduruk [→ **karankuluğ**]

karanfilbaş tütün Yaprakları ince bir cins tütün. (–Sm.)

karanfil elması Yazın yetişen, yeşil renkli, kokulu bir cins elma. (–Gm.)

karanğımak [→ **karañımak**]

karañı Çok karanlık. (Bereketli *Tavas –Dz.)

karañı cél Kuzey batıdan esen, sert rüzgâr. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

karañımak [**karanğımak, karannımak**] Karanlık basmak. (*Bor –Nğ.; *Mut –İç.)

[**karanğımak**] : (–Krş.)

[**karannımak**] : (*Bor –Nğ.)

karanıt Geniş yapraklı, uzun boylu bir ağaç. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

karankaz Yaşlı ağaç. (Yamanlı *Saimbeyli –Ada.)

karankuluğ [**karandırık, karanduruk, karanu**] Karanlık. (Kerkük)

[**karandırık**] : (Senirkent *Keçiborlu –Isp.)

[**karanduruk**]: (Şehli *Piraziz –Gr.)

[**karanu**] : (*Zile –To.)

karankuş Kırlangıç. (Gülesor *Doğubeyazıt –Ağ.)

karanlıkkuşu Yarasa. (İhsaniye –Ist.)

karanlık oluğu 1. Suyun biriktiği yer. (–Ank.) **2.** Değirmene su veren ikinci oluk. (–Bo.;*Kurşunlu –Çkr.)

karanmak 1. Sitem etmek. (*Bayburt –Gm.; *Kadirli, *Osmaniye –Ada.)

2. [→ **karamak** (I) **-1**]

karannımak [→ **karañımak**]

karanu [→ **karankuluğ**]

karantı [**karatiken, karantı dikeni**] Böğürtlen. (İlyaslar *Kırkağaç –Mn.; Ergine *Bakacak, Yeniköy, Demirkapı, *Susurluk, –Ba.; Sarıcaeli –Çkl.; Kerkük)

[**karatiken**] : (–Rz.)
[**karantı dikeni**] : (*Bergama –İz.)
karantı dikeni [→ **karantı**]
karantu Karaması, karamtırak. (–Sm.)
karaoğ Döven ile boyunduruk arasındaki uzun ağaç. (–Ama.)
karaoğlan (I) Patlıcan. (–Ist.)
karaoğlan (II) [**karatavuk** (I), **karatombalak**] Zeytin. (Kabakaz *Şile –Ist.)
[**karatavuk** (I)] : (*Bartın –Zn.)
[**karatombalak**] : (*Milas –Mğ.)
karaot **1.** Sarılık hastalığının iyileşmesinde kullanılan ot. (Cumalıkızık –Brs.; Karacaköy *Çatalca –Ist.) **2.** [→ **karacot**]
kara örtü **1.** Toprak dam. (*Bolvadin –Af.; Bağıllı *Gelendost, Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; *Çal, *Acıpayam –Dz.; Tokat –Es.) **2.** Beşik biçimindeki tahta çatı. (–Isp.; –Bo.)
karapan Samanlıkların önünde tınazı yağmurdan korumak için yapılan büyük saçak. (Yavuz*Şavşat –Ar.)
karapanpuru [→ **karapapar**]
kara papaḫ Mısır bitkisinin üstünde siyahımsı kabarcıklar biçiminde beliren bir hastalık. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
karapapar [**karapanpuru, karapapur**] Tren. (*Elmalı –Ant.)
[**karapanpuru**] : (–Mr.)
[**karapapur**] : (–Kü.)
karapapur [→ **karapapar**]
karaparmak [→ **karasergi**]
kara pata İri bir cins bakla, eşek baklası. (Zile *Mesudiye –Or.)
karapatak Karatavuk kuşu. (–Çkl.; –Rz.)
karapençe [→ **karagöndürme**]
karaperde İnce olmayan, parlak bir çeşit barut. (–Ant.)
karapürçek [→ **karaböcü -1**]
kararmak **1.** Kin tutmak. (Dedeköyü *Çal –Dz.; *Bor –Nğ.) **2.** İnat etmek. (*Bor –Nğ.) **3.** Surat asmak. (*Lüleburgaz –Krk.)
karar pazara Gelişigüzel, kararlama (söylemek için). (*Kozan –Ada.)
karar pazarı Göz kararı. (*Düzce –Bo.; *Kozan –Ada.)
karartı Keçe, kilim. (–Ama.)
karartı yeli Yağmur getiren yel. (–Ml.)
karartu [→ **karaltı** (I) **-2**]
karas Büyük küp. (*Çemişgezek –Tn.)
karasa Uzun sırık. (*Ahlat –Bt.; –Dy.)
karasalgın **1.** Dişlerdeki iskorpit hastalığı. (–Krş.) **2.** Boğaz ağrısı. (–Krş.)
karasalkım Keçi ve koyunlarda olan bir hastalık. (Cumalıkızık –Brs.; İçeren –Ist.)
karasan Kötü, bayağı, dedikoducu (kimse). (–Nğ.)
kara sarılık Üst dudak ile diş arasında çıkan bir kabarcık. (Kızılca –Nğ.)
karasavla [→ **karasuluk** (I) **-1**]
karasavlas [→ **karasuluk** (I) **-1**]
karasergi [**karaparmak, karasirke, karasuyak**] Siyah, yuvarlak, ekşi bir çeşit üzüm. (*Sarıyer –Ist.)
[**karaparmak**] : (*Safranbolu –Zn.)
[**karasirke**] : (–Tr.)
[**karasuyak**] : (*İzmit –Kc.)
karasıkmaca Bir çocuk hastalığı.(–Ist.)
kara sıva [**kara suva**] Toprak sıva. (*Akyazı –Sk.)
[**kara suva**] : (*Bor –Nğ.)
karasirke [→ **karasergi**]
karaskan Cılız, zayıf insan. (Mağura *Maçka –Tr.)
karasoğul [→ **karasuluk** (I) **-1**]

karasu 1. Bitkilere zararlı olan, toprak altından çıkan acı su. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Vezirköprü –Sm.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Bor –Nğ.) **2.** Mide suyu. (Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.)

karasulak [→ **karasuluk** (I) **-1**]

karasulluk [→ **karasuluk** (I) **-1**]

karasuluk (I) [**karasavla, karasavlas, karasoğul, karasulak, karasulluk**] **1.** Her zaman nemli, ıslak tarla. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Dz.; *Bozdoğan, *Hatip –Ay.; *Kuşadası, *Kemal paşa, *Bornova –İz.; Tokat, Bozan –Es.; *Serik, Eğmir *Elmalı –Ant.; *Milas, Yerkesik, Düğrek –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.; *Malkara –Tk.)

[**karasavla**] : (Sarıkavak –Es.)

[**karasavlas**] : (Kızılcaören –Kü.)

[**karasoğul**] : (Çığrı *Dinar –Af.)

[**karasulak**] : (Safraköy *Bakırköy –Ist.)

[**karasulluk**] : (*Bornova –İz.)

2. Bataklık. (–Mr.; Yeniköy –Ba.; Bulgaristan göçmenleri –Ist.; Kuzçu, Kumluca *Finike –Ant.) **3.** Kışın dağ eteklerinden sızan sular : *Karasulukların akıntısından yollar batak oldu.* (–Mğ.)

karasuluk (II) Beyaz, sulu bir cins üzüm. (–Dz.)

kara suva [→ **kara sıva**]

karasuyak [→ **karasergi**]

karaş Siyah üzüm hoşafı. (–Dy.)

karaşabla [**karaşapla**] Yaprağından siyah boya elde edilen kötü kokulu, ısırgan otuna benzer bir ot. (Çakırköy *Şereflikoçhisar –Ank.)

[**karaşapla**]: (*Şebinkarahisar –Gr.)

karaşap Bir çeşit sığır hastalığı. (*Bandırma –Ba.)

karaşapla [→ **karaşabla**]

karataban (I) Bodrum. (–Uş.)

karataban (II) Hayvan ve insanlarda ayak altında olan iltihaplı yara. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Aslanköy *Mersin –İç.; *Hayrabolu –Tk.)

karataban olmak Hayvanların nalı düşerek ayağının altı yara olmak. (Aslanköy –İç.)

karatahın [→ **karagöndürme**]

karatamas Mürdüm eriği. (–Ezc.)

karatavuk (I) [→ **karaoğlan** (II)]

karatavuk (II) Dalak. (Sındı –Mğ.)

karatıkız Az tatlı, ekşimsi bir çeşit armut. (Evciler *Bayramiç –Çkl.)

karatırnak Atmaca. (–Isp.)

karadiken [→ **karantı**]

karatikenli Son turfanda üzüm. (*Lapseki –Çkl.)

karatohum [→ **karaca** (I)]

karatombalak [→ **karaoğlan** (II)]

kara toprak Verimli, bitek toprak. (*Doğubeyazıt, –Ağ.; Bükeler *Kızılcahamam –Ank.; Taşağıl –Kn.; Bademağacı –Ant.)

karatuman [→ **karavana**]

karavana [**karatuman**] Şalvar, bol pantolon. (–Mn.; *Maçka –Tr.)

[**karatuman**] : (*Hozat –Tn.)

karavank Toprak çanak. (Çelebibağı *Erciş –Vn.)

karavaş [**karaveş**] Cariye, odalık. (–Brs.; –Kr.; Şabanözü *Polatlı –Ank.)

[**karaveş**] : (*Lapseki –Çkl.; –Sv.; –Kn.)

karavelli Dertli, kederli. (Azeri göçmenleri –Ama.)

karaveş [→ **karavaş**]

karavida Yengeç. (*Karaburun –İz.; Erenköy –Çkl.)

karavil Gölge. (–Brs.)

karavillemek [**karavullamak**] **1.** Gizlice araştırıp öğrenmek. (Sütçüler *Eğridir –Isp.; Kızılcasöğüt *Çivril –Dz.; Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Tasarlamak, oranlamak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; *Mut –İç.)

[**karavullamak**] : (*Çal –Dz.; Kalınağıl *Milas –Mğ.)

karavillenmek Serinlemek. (–Brs.)

karavit Taranan yünün kir ve çöpleri. (–Çr.)

karavle [→ **karevle**]

karavlık [**karavluk**] Kökünden sakız elde edilen bir ot. (*Bor –Nğ.)

[**karavluk**] : (–Nğ.)

karavluk [→ **karavlık**]

karavruk sakızı Bir bitkinin kökünden çıkarılan sakız. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

karavu 1. Domates salçası. (Ağaköyü *Düzce –Bo.) **2.** Kızılcık marmelatı. (–Bo.)

karavul (I) **1.** Görüntü, hayalet. (Yeniköy –Ba.) **2.** Gölge. (–Ba. ve çevresi) **3.** Gölgeli, kapalı : *Orası çok karavul bir yer.* (*Balya ve çevresi –Ba.)

karavul (II) **1.** Gece bekçisi. (*Lüleburgaz –Krk.) **2.** Gözcü, nöbetçi, öncü. (–Çkr.; *Tirebolu –Gr.)

karavullamak [→ **karavillemek -2**]

karavura [→ **karakura** (I)]

karavut Mandalarda görülen bir çeşit hastalık. (*Balya –Ba.)

karavüllemek Eksiğini tamamlamak, düzenlemek. (*Yalvaç –Isp.)

kara yaka İri ağızlı, siyahımsı, başı büyük bir çeşit çoban köpeği. (–Ist.)

karayakma [→ **karagöndürme**]

karayakmaca [→ **karagöndürme**]

karayanı [→ **karagöndürme**]

karayanık (I) **1.** Özellikle danalarda olan bir sığır hastalığı. (Kösten, Honaz –Dz.; Yeniköy –Ba.; Bozan –Es.; Havza, Hasköy –Ed.; Çavuşköy*Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; Seymen *Çorlu –Tk.) **2.** İnsan vücudunda kabarcıklar biçiminde beliren hastalık. (*İskilip –Çr.)

karayanık (II) Çok susamış kimse. (–Gaz.)

karayanık (III) Ağaçlarda ve sebzelerde çok sıcaktan olan bozukluk, yanık, karalık : *Bu yıl bizim patatesler karayanık oldu.* (Vazıldan *Divriği –Sv.)

karayantak Tarla ve ormanlarda görülen, kalın kökler salan, dikenli bir ağaç. (Kurtdoğmuş –Ist.)

karayanuḫ 1. Az süt verilmiş, cılız hayvan yavruları. (*Gürün –Sv.) **2.** Susuzluktan cılız kalmış bitki. (*Gürün –Sv.)

kara yapı Çamur ve kerpiçle yapılmış ev, yapı. (*Bolvadin –Af.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Tokat –Es.; *Merzifon –Ama.;*Antakya –Hat.; Tavşanlı *Hafik, Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor, –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

kara yapıldak Başak tutmamış ekin. (Boğazkale –Çr.; Çalış *Haymana –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; Sarılar *Avanos –Nş.)

kara yaprak Bir çeşit elma. (Cumalıkızık –Brs.)

karayatalığ Tifo hastalığı. (Kerkük)

karayazı Hiç sürülmemiş tarla. (–Ist.)

karayelin Koyunlarda meme üstünün şişmesiyle beliren bir hastalık. (*Ahlat –Bt.)

karayemiş Kestane. (*Sarıyer, Samatya –Ist.; Ağlı *Küre, –Ks.; –Tr.; Pazar, Çingit –Rz.)

karayen Arkadaş. (–Brd.)

karayer (I) [**karayol -2**] **1.** Mezar, gömüt. (Beylerli –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Tepeköy *Torbalı –İz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; *İskilip –Çr.; –Ama.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Erciş –Vn.; *Kilis –Gaz.; Tavşanlı *Hafik, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.) **2.** Cehennemin dibi (ilençlerde kullanılır). (*Ağın –El.)

[**karayol -2**] : (–Gm.)

karayer (II) Ova ortasında ada biçiminde orman. (Bademağacı –Ant.)

kara yeşil İyi kuruyamamış, beğenilmeyen tütün yaprağı. (–Sm.)

karayiş Atın binicisini sarsan sallantılı yürüyüşü. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

karayol 1. Ölüm. (–Gm.) **2.** [→ **karayer** (I) **-2**]

kara yonca Yaban yoncası. (*Bayramiç –Çkl.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

kara yülek yaptırmak Balta, kazma gibi araçların ağızlarını inceltmek, keskinleştirmek için ateşte kızdırıp dövmek, bilemek. (*Çal–Dz.; *Merzifon –Ama.; –To.; Çamova, Eşke *Divriği, *Gürün –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Ermenek –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

karaz Kin, öç. (*Afşin –Mr.)

karazelve Güreşte kolbastı denilen oyun. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

kar badullamak Kar lapa lapa yağmak. (*Maçka, *Akçaabat ve köyleri –Tr.; Zığana *Torul –Gm.)

karbağı Çatılara konulan kiriş. (–Tr.)

karban 1. Çamaşır ıslatmakta kullanılan özellikle ıhlamur ağacı kabuğundan yapılmış tekne, çamaşırlık. (–Zn. İlçe ve köyleri) **2.** Civcivleri korumak için söğüt dallarından yapılmış kafes. (Gebeköyü *Ereğli –Zn.) **3.** Tahta kutu. (*Tosya, *Kargı –Ks.) **4.** El sepeti. (–Bo.; –Ist.)

karbuzye Küçük çivi. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

karcaşmak Karışmak, karmakarışık olmak, dolaşmak, bozulmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Ulubey –Or.; –Tr.; *Tirebolu, Kayadibi –Gr.; –Ezm.; Vazıldan, *Divriği, Çepni *Gemerek –Sv.; *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.; –Ed.)

karcıkmak [**karçıkmak**] **1.** Çok konuşmaktan ve soğuktan ses kısılmak. (–Af.; *Yalvaç –Isp.; *Bor –Nğ.)

[**karçıkmak**] : (–Isp.)

2. Ayak soğuktan morarmak. (Bertiz –Mr.) **3.** El ve ayak suda çok kalmaktan beyazlaşmak. (–Af.; *Yalvaç –Isp.; *Bor –Nğ.)

karcık üzümü [**karcı üzümü**] Beyaz, yuvarlak taneli, kışa dayanıklı bir çeşit üzüm. (Moran –Dz.; *Tombak –Mr.)

[**karcı üzümü**] : (–Dz.)

karcotu [→ **karacot**]

kar cücüsü Gri renkli, serçe büyüklüğünde, kuyruğu siyahlı beyazlı ve uzun bir çeşit kuş. (Tekeler *Silifke –İç.)

karçalmak [→ **karakmak** (I) **-1**]

karçav ağacı Kağnıya koşulan öküzlerin baş altına gelen çatal ağaç. (Yadınlı *Nazilli –Ay.)

karçıkmak [→ **karcıkmak -1**]

karçın 1. Yün tozluk, kalçın. (Cebel *Eğridir, Afşar *Karaağaç –Isp.; –Gaz.; Yeniköy *Ereğli –Kn.; Kürkçüler *Kozan –Ada.; –Mğ.) **2.** Yünden dokunmuş torba, çuval. (Geben *Andırın –Mr.; Gökçayır *Bahçe, Çandırlar *Feke, Mehmetli –Ada.)

karçibin Atsineği. (*Erciş –Vn.)

karçiçeği [**kardelen**] **1.** Çiğdem. (*Hozat –Tn.; *Bor, –Nğ.) **2.** Kar kalkmasından hemen sonra çıkan çiğdeme benzer, beyaz bir çiçek, akçabardak. (Yeniköy –Ba.; –Ezm.; Cenciğe, –Ezc.; *Ağın –El.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Çepni *Gemerek, Tekerahma *Gürün, Palha, Vazıldan *Divriği –Sv.; *Fethiye –Mğ.; Hamitabat *Lüleburgaz –Krk.) [**kardelen**] : (*Pınarbaşı, Zencidere –Ky.)

karçin (I) Yaban armudu, ahlat. (–Bt.)

karçin (II) Siyahımsı çok sert toprak. (Genç –Bn.)

karçunlanmak Emretmek. (*Ünye –Or.)

karda Yayla : *Hayvanları kardaya çıkardık.* (–Ezc.)

kardahalı Budala. (Akkuzulu, *Çubuk, *Ayaş –Ank.)

kardak [**karde**] **1.** Dar, biçimsiz (elbise için). (Gölcük, Kumarlar*Bayramiç –Çkl.; *Tosya –Ks.; *Merzifon –Ama.; –Mr.; *Gürün –Sv.; *Yerköy –Yz.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Osmaniye –Ada.) **2.** Pot, buruşukluk (dikişte). (–Mr.; –Sv.; –Nğ.) [**karde**] : (–İç.)

kardaklanmak Dantel ya da kumaş bir kenarı bol bir kenarı dar olduğundan kıvrım kıvrım durmak. (*Afşin –Mr.)

kardalı Potlu, büzgülü (dikilmiş şeyler için). (Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Mut, *Anamur –İç.)

kardaşkanı Kırmızı ve beyaz çizgili ipek kumaş. (Ergani *Osmaniye –Ada.)

kardaşlanmak Ekin kökünden çatlamak. (–Ada.)

kardaşlık tutunmak İki kadın ya da kız mevlit okutarak ahret kardeşi olmak. (Ceylan *Lüleburgaz–Krk.)

karde [→ **kardak -2**]

kardeç Tandırın isini silmekte kullanılan ıslak bez. (–Ezc.)

kardeh [→ **kartol**]

kardelen [→ **karçiçeği -2**]

kardeş haleti [**kardeş yolu**] Gelin evden çıkmadan önce, erkek kardeşinin ya da vekilinin damat sağdıcından aldığı para. (*Hozat –Tn.) [**kardeş yolu**] : (*Vezirköprü –Sm.)

kardeşlenmek Ağaç ya da bitki kökünden birden çok filiz çıkmak, filizlenmek. (Bağıllı *Gelendost, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Honaz –Dz.; Ceylanköy *Edremit, Demirkapı *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Sarıkavak –Es.; *Niksar –To.; *Ağın –El.; *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.; –Kıbrıs)

kardeş yolu [→ **kardeş haleti**]

kardı (I) Pazarda çok bol bulunan mal. (*İskilip –Çr.)

kardı (II) Su içerek hastalanan loğusa. (–Isp.)

kardıhal Mısır darısı. (Sarıçalı –Çkl.)

kardırmak 1. Bahçeyi ve çayırı bol sulamak, suya doyurmak. (–Nğ.) **2.** Su arkının önünü kapayıp suyu biriktirmek. (–Nğ.)

kardof [→ **kartol**]

kardoğ [→ **kartol**]

kardoş Domates. (Karaçayır –To.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kardöşeği 1. Çiğ. (*Kadıköy –Ist.) **2.** Kar yağmadan evvel yağan sulu kar taneleri. (–Ks.)

kardu [→ **kartol**]

kareca [→ **karaca** (I)]

karecan İyi cins kereste elde edilen, sert ve siyah kabuklu bir ağaç. (Gülâbi –Yz.)

karemet etmek Kara çalmak. (*Nizip –Gaz.; Karadoruk *Gürün –Sv.; Çıkrıkçı, Hasbek *Akdağmadeni –Yz.; Sofubahçe *Ceyhan –Ada.)

karene Obur. (*Kadirli –Ada.)

kareramak Okunan bir yazıyı ya da bir olayı tam olarak anlamak. (*Nizip –Gaz.)

kareş Teni beyaz, kaşı, gözü ve saçı kara olan güzel kadın ya da erkek. (*Beşiktaş –Ist.)

kareşkin Atın orta hızla yürüyüşü. (Pendik *Kartal –Ist.)

karev Çadır. (Emirler *Balâ –Ank.)

karevel Karşılık : *Yaptığın fedakârlığa karşı karevel isteme.* (Reyhan –Brs.)

karevle [**kalevle, kanevre, kanora, karaevle, karavle, kavelle**] Ökçesiz ayakkabı, yemeni. (Mesciler –Bo.; *Kadıköy –Ist.; *Devrek, –Zn.; *Sungurlu –Çr.; –Ezm.; Vazıldan *Divriği –Sv.; –Kr.; *Ürgüp –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Ank. ilçe ve köyleri)

[**kalevle**] : (–Sv.; –Nğ.)

[**kanevre**] : (–Tr.; Çöplü *Gürün –Sv.)

[**kanora**] : (*Gürün –Sv.)

[**karaevle**]: (–Ank.; –Ada.)

[**karavle**] : (*Araç –Ks.; *Çubuk, *Kızılcahamam, Sofular –Ank.)

[**kavelle**] : (–Çkr.)

karevlek Toprağın nemliliği, tavı. (Şuller *Çal –Dz.)

kargabardağı Tarlalarda biten, pis kokulu, üzerinde meyvaları olan bir yaban otu. (–Çr.; *Merzifon –Ama.)

kargabeyin [→ **kargabeyni**]

kargabeyni [**kargabeyin, kargabını**] Pekmezle tatlı yoğurt karıştırılarak yapılan yiyecek. (Kumdanlı *Yalvaç, *Senirkent –Isp.; Bekilli *Çal –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Atlasköy *Sivrihisar, Tokat –Es.; Dadıçköyü –Bo.; –Ks.; *Beypazarı –Ank.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

[**kargabeyin**] : (Honaz –Dz.; –Kü.; Güdül *Ayaş –Ank.)

[**kargabını**] : (–Bo.; –Ank.)

kargabını [→ **kargabeyni**]

kargaburnu 1. [→ **kargaburun**] **2.** Bakırcıların kullandıkları bir araç. (–Ks.)

kargaburun (I) [**kargaburnu -1, kargacuk, karğaburnu -1**] **1.** Kapı mandalı. (Beylerli *Çal –Dz.; –İz.; Sarıkavak –Es.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Tr.; –Rz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Eşke *Divriği, *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.; Yerkesik –Mğ.)

[**kargaburnu -1**] : (Dadıç –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; Cenciğe –Ezc.;

*Afşin –Mr.; Çöplü *Gürün, Vazıldan *Divriği –Sv.; *Bor –Ng.) [**kargacuk**]: (Tavşanlı *Hafik –Sv.) [**karğaburnu -1**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

2. Yangın söndürme işlerinde kullanılan ucu eğri demir çengel. (*Nizip –Gaz.)

kargaburun (II) **1.** Uzunca ceviz. (*Orhangazi –Brs.) **2.** Salamura için uzun ve iri bir çeşit zeytin. (*Edremit –Ba.)

karga büken Zehirli bir ot. (*Merzifon –Ama.)

kargacuk [→ **kargaburun** (I) **-2**]

kargaçanağı Midye kabuğu. (Alayunt –Kü.)

kargadüğeleği [→ **kargadüleği**]

kargadüğleği [→ **kargadüleği**]

kargadüleği [**kargadüğeleği, kargadüğleği, kargadüveği, kargadüveleği, kargadüvleği, kargaibiği, kargaiğnesi, kargakozağı, karğadüğleği, kavalabardağı, kavaldız**] Ebucehil-karpuzu, acıhıyar. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Brd.; *Kurşunlu –Çkr.; *Vezirköprü –Sm.) [**kargadüğeleği**] : (Büyükkabaca, Uluğbey *Senirkent –Isp.) [**kargadüğleği**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.) [**kargadüveği**] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Kızılyer, Honaz –Dz.) [**kargadüveleği**] : (*Bodrum –Mğ.) [**kargadüvleği**] : (*Lapseki –Çkl.) [**kargaibiği**] : (–Brs.) [**kargaiğnesi**] : (*Emet –Kü.) [**kargakozağı**] : (*Gemerek –Sv.) [**karğadüğleği**] : (*Merzifon –Ama.) [**kavalabardağı**] : (Erçene *Afşin –Mr.) [**kavaldız**] : (Gülâbi –Yz.)

kargadüveği [→ **kargadüleği**]

kargadüveleği [→ **kargadüleği**]

kargadüvleği [→ **kargadüleği**]

kargaibiği [→ **kargadüleği**]

kargaiğnesi [→ **kargadüleği**]

kargakozağı [→ **kargadüleği**]

kargalak [**karğalak, karkalak** (I)] Deniz ve ırmağın kıyıya attığı odun ve tahta parçaları. (*Yeniköy –Ist.; Gümenüs *Alaçam –Sm.; *Perşembe –Or.; Piraziz, *Görele –Gr.; Gündoğdu –Rz.) [**karğalak**]: (Abana *İnebolu –Ks.) [**karkalak** (I)] : (–Rz.)

kargamak [**kargıç etmek, kargımak, kargış dökmek, kargış etmek, karğalmak, karğamak, karğışlamak, karış etmek, karış vermek, karkışlamak, karkış tökmek, karvuş etmek, karvuşlamak**] İlenmek. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.; *Osmancık –Çr.; –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; Zellice *Sarıkamış –Kr.; –Ur.) [**kargıç etmek**] : (Ergan –Ezc.) [**kargımak**] : (*Bornova –İz.; Azerbaycan) [**kargış dökmek**] : (*Ahlat –Bt.) [**kargış etmek**] : (–Ezm.; Cenciğe –Ezc.; *Ağın –El.) [**karğalmak**] : (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) [**karğamak**] : (–Ama.; *Çıldır –Kr.; Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) [**karğışlamak**] : (–Ezm.) [**karış etmek**] : (*Hozat –Tn.) [**karış vermek**] : (–Isp.; *Artova –To.; Tavşanlı *Hafik, *Suşehri, Çepni *Gemerek, *Divriği –Sv.; Çalış *Haymana –Ank.; *Bünyan, *Develi –Ky.) [**karkışlamak**] : (–Gm.)

[**karkış tökmek**] : (*Erciş –Vn.)
[**karvuş etmek**] : (Galyan *Maçka –Tr.)
[**karvuşlamak**] : (*Maçka –Tr.)
kargan Nadasa bırakılmamış, dinlendirilmemiş tarla. (*Andırın –Mr.)
kargasabunu Su kenarlarında çıkan, iri yaprakları su ile ele sürülünce köpüren bir ot. (*Keçiborlu –Isp.)
kargasaya girmek Kuş ya da tavuklar tüy değiştirmek. (–Mğ.)
kargasarmısağı [→ **kargasoğanı**]
kargasoğanı [**kargasarmısağı, kargasovanı**] Tükürük otu. (*Kurşunlu –Çkr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
[**kargasarmısağı**] : (Üveyikli *Devrek –Zn.)
[**kargasovanı**] : (*Kandıra –Kc.; –Bo.)
kargasovanı [→ **kargasoğanı**]
kargaşana İş karıştıran, bozgunculuk yapan. (Kayılı *Şavşat –Ar.)
kargaşşağısı Pekmez ile kar karışımı. (*Sandıklı –Af.)
kargatuzu [**karğatuzu**] Demircilerin kaynak yapmakta kullandıkları beyaz mermere benzer bir maden. (*Gülnar –İç.)
[**karğatuzu**] : (Cimin –Ezc.)
kargayeli Batıdan esen yel. (–Zn.)
kargayürek [**karğayüreği**] Kara ve uzunca bir çeşit üzüm. (–Sm.)
[**karğayüreği**] : (*Vezirköprü –Sm.)
kargeyen **1.** Kalın sis tabakası. (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** İlkbaharda yağan hafif yağmur. (*Şebinkarahisar –Gr.)
kargı (I) [**karğı**] Kamış. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Akviran, Karamanlı, *Tefenni –Brd.; Ekşe, Bekilli *Çal –Dz.; Umurlu –Ay.; Balçova, *Bornova, *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Burhaniye –Ba.; *Akyazı –Sk.; –Sm.; –Mr.; Üçem *Balâ –Ank.; *Avanos –Nş.; –Ada.; –Ant.; *Milas, *Marmaris, Yerkesik –Mğ.)
[**karğı**] : (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.)
kargı (II) [**kargılık** (II)] Deriden yapılmış bir çeşit fişeklik. (Yassıören *Senirkent, Kumdanlı *Yalvaç, Bağıllı *Gelendost –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; *Emet –Kü.; Tokat –Es.)
[**kargılık** (II)] : (Hacılyas *Keçiborlu –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Bulkaz *Çivril –Dz.; –Ant.)
kargı (III) [**kargu**] **1.** Dalyanlarda büyük balıklar için kullanılan demir kanca. (–Çkl.) **2.** Dokuma aygıtında ipliklerin yolunu açan araç. (*Sarıyer –Ist.)
[**kargu**] : (Bayadı –Or.)
kargıç etmek [→ **kargamak**]
kargıdalı Mısır. (–Ama.; Yoncalı *Doğubeyazıt –Ağ.)
kargılık (I) [**karğılık**] Kamışlık. (Güney *Yeşilova –Brd.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**karğılık**] : (*Osmaniye –Ada.)
kargılık (II) [→ **kargı** (II)]
kargımak [→ **kargış etmek**]
kargın (I) [**kargun -2, karkal, karkon**] **1.** Suların çoğalarak taşmış, kabarmış durumu. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; *Edremit –Ba.; *Gelibolu –Çkl.; *Söğüt –Bil.; Atlasköyü *Sivrihisar –Es.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.; *Afşin –Mr.; *Develi –Ky.; *Avanos –Nş.; –Nğ.; Toprakkale *Osmaniye –Ada.; *Mersin –İç.; *Datça –Mğ.; Hamitli *Uzunköprü –Ed.) **2.** Erimiş buz ve kar parçalarının oluş-

turduğu akarsu. (–Çkr.; Mavrangel *Kelkit –Gm.; –Kr.; Barçka –Ezm.; –El.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; Bademağacı, *Alanya –Ant.)
[**kargun -2**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**karkon**] : (Karayün *Hafik –Sv.)
3. Taşmış akarsuların toprak üzerindeki donmuş durumu. (–Ezc.) **4.** Karla karışık yağan yağmur. (–El.; Gözene –Ml.) **5.** Çağlayan. (Çandır *Perşembe –Or.) **6.** Kaynak. (*Bodrum –Mğ.) **7.** Ark, su birikintisi. (*Atabey –Isp.)
[**karkal**] : (*Erbaa –To.)
8. Bataklık. (–İz.; *Ahirköy –Bil.)

kargın (II) **1.** Herşeyi çok ve bol olan insan, zengin. (*Anamur –İç.; Çimi, Güzelsu *Akseki –Ant.) **2.** Bol, çok. (*Acıpayam, Honaz –Dz.; Çardak *Göksun –Mr.; Apturrahmanlar *Serik –Ant.; *Ula, Yerkesik –Mğ.) **3.** Doymuş, tok. (–Ba.; Tokat, Bozan –Es.; *Ermenek –Kn.)

kargın (III) Bir çeşit büyük rende. (*Bornova –İz.)

kargın (IV) Verimli toprak. (Armutlu –Brd.; –Kc.)

kargın (V) Çok alevli ateş. (*Elbistan –Mr.)

kargın (VI) İşi başından aşkın insan. (Sarıkavak –Es.)

kargın (VII) **1.** Sık, sıkışık. (*Koyulhisar –Sv.; *Bor –Ng.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.) **2.** Dolu, dolgun. (–Ng.; Gülağzı –Mğ.)

kargın (VIII) Fırında çok kurutulmuş tahıl. (*Ünye –Or.)

kargın (IX) Yağmurdan yere yatmış ekin. (Fethiye *Yenişehir –Brs.)

kargınlık [**karğınlık**] Mide bozukluğu. (Evrensekiz *Lüleburgaz –Krk.)
[**karğınlık**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Seydişehir –Kn.)

kargış [**karğış, karış, karkış, karnıkada, karnıkara** (II), **karvuş**] İlenç, beddua. (*Bornova –İz.; –İst.; –Ama.; Kaya *Alucra –Gr.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; *Ahlat –Bt.; –Sv.; –Kn.; *Kozan, *Kadirli –Ada.; *Hayrabolu –Tk.)
[**karğış**] : (–Çkl.; *Şebinkarahisar, –Gr.; *Bayburt, –Gm.; Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
[**karış**] : (–Çkl.; *Niksar –To.; –Tr.; Mezirme *Arapkir –Ml.; *Antakya –Hat.; –Sv. ilçe ve köyleri; *Sorgun –Yz.; –Krş.; *Develi –Ky.)
[**karkış**] : (*Şebinkarahisar –Gr.; *Erciş –Vn.)
[**karnıkada**] : (*Şebinkarahisar –Gr.; –Ezc.; –Ağ.)
[**karnıkara** (II)]: (*Şebinkarahisar –Gr.)
[**karvuş**] : (Galyan *Maçka –Tr.; *Alucra –Gr.)

kargış dökmek [→ **kargamak**]
kargış etmek [→ **kargamak**]
kargış vermek Karşılık vermek. (*Ağın –El.)
kargu [→ **kargı** (III) **-2**]
kargun **1.** Bentte biriken su. (*Gürün –Sv.) **2.** [→ **kargın** (I) **-2**]
karğa burnu **1.** [→ **karga burun**] **2.** Ucu eğri çivi. (Kerkük)
karğadüğleği [→ **kargadüleği**]
karğakülülü Buğday tarlalarında biten yaban bezelyesi. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
karğalak [→ **kargalak**]
karğalmak [→ **kargamak**]
karğamak [→ **kargamak**]
karğatuzu [→ **kargatuzu**]

kargayamşağı Toprak yüzüne yayılan bir çeşit sarmaşık. (*Belenkeşli, –İç.)

karğayüreği [→ **kargayürek**]

karğı [→ **kargı** (I)]

karğılık [→ **kargılık** (I)]

karğınlık [→ **kargınlık**]

karğış [→ **kargış**]

karğışı cétmek Birinin ahı tutmak. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

karğışlamak [→ **kargamak**]

kar hoşafı [→ **karlambaç**]

karı Yaşlı, eski. (–Ml.)

karıcı Oyun bozucu, mızıkçı. (*Düzce, –Bo.; *Şarkışla –Sv.)

karıcığ 10 şubatta başlayan, yedi gün süren soğuk. (Kerkük)

karıgezdiren Bir çeşit börülce. (Kolak *Çameli –Dz.)

karığ [→ **karık** (II) **-2**]

karıḫmaḫ Şaşırmak. (*Iğdır –Kr.)

karıḫ olmak [→ **karıkmak** (I) **-1**]

karık (I) **1.** Bağ ve bahçelerde sebze ekmek için ayrılan bölümler, evlek. (Bayat *Emirdağ, *Dinar –Af.; *Eğridir –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Dz.; –Mn.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; *Eceabat, Fili *Biga, *Gelibolu –Çkl.; Altıntaş –Kü.; *Kandıra –Kc.; Göynük –Bo.; *Akyazı, –Sk.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip, *Alacahöyük –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; *Fatsa –Or.; *Alucra –Gm.; Salarha –Rz.; *Yusufeli, *Şavşat –Ar.; *Pütürge –Ml.; *Divriği, Maksut *Şarkışla, *Koyulhisar, *Çamova, *Divriği –Sv.; *Balâ, –Ank.; *Mucur –Krş.; –Ky. ilçeleri; *Bor –Nğ.; *Beyşehir, *Ermenek –Kn.; *Kadirli –Ada.; –İç.; Çavuşköy *Babaeski, Ceylan *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) **2.** Bağ ve bahçeleri sulamak için açılan ince su yolu, ark. (*Gelendost, *Uluborlu –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Karaçay, Honaz –Dz.; *Bergama –İz.; *Alaşehir, *Salihli –Mn.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Aksaray, *Sarıyer, *Kartal –Ist.; *Safranbolu –Zn.; Belviran *Boyabat –Sn.; –Sm.; *Taşova, *Merzifon –Ama.; *Erbaa –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Yusufeli –Ar.; Köşker –Krş.; *Ürgüp, –Nş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Osmaniye –Ada.; *Malkara –Tk.) **3.** Pirinç tarlası. (Oşnak, Ersis *Yusufeli –Ar.)

karık (II) [**karığ**] **1.** Kısık (ses için). (–Mn.) **2.** Bir göz hastalığı. (Muradiye –Rz.)

[**karığ**] : (*Ahlat –Bt.)

karık (III) Kışın hayvanların yem yedikleri yer. (*Şebinkarahisar –Gr.)

karık (IV) **1.** Eşek yavrusu. (–Bo.) **2.** Keçi yavrusu. (Balcık *Pütürge –Ml.)

karık (V) Karışık, karışmış. (–Mn.)

karık değmek [→ **karıkmak** (I) **-1**]

karık gelmek İki parça şey bir birine eşit olmak, uc uca gelmek, tam gelmek (özellikle kumaş için). (*Düzce –Bo.)

karık katık Ayran. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

karıklamak [→ **karıkmak** (I) **-1**]

karıklı (I) **1.** Buğday, arpa ve çavdar karışımı. (Bayat *Emirdağ –Af.; Tokat –Es.; Hacıkadı *Devrek –Zn.; *Tosya, Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip, Osmancık –Çr.; *Boyabat –Sn.;

–Sm.; Çulpara, *Merzifon –Ama.; *Ünye –Or.; Korzaf *Şiran –Gm.; *Güdül, Gürcü, *Kızılcahamam –Ank.; *Alanya –Ant.) **2.** Arpa ve buğday karışımından yapılan un. (–Çkr.; –Sm. ve ilçeleri)

karıklı (II) **1.** Bol, çok. (Bayat *Emirdağ –Af.) **2.** Zengin. (Tokat –Es.)

karıklık Kar ve güneş gözlüğü. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

karıkmak (I) [**karıḫ olmak, karık değmek, karıklamak, karılmak** (II)] **1.** Güneşli havada kara bakmaktan göz ağrımak. (Tokat –Es.; –El.; –Ml.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.)

[**karıḫ olmak**] : (*Erciş –Vn.)

[**karık değmek**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**karıklamak**] : (Erkinis *Yusufeli, *Şavşat –Ar.)

2. Ses kısılmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Abaş, Honaz –Dz.; *Ermenek –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Kabaağaç *Fethiye –Mğ.)

[**karılmak** (II)] : (*Bergama, *Ödemiş –İz.)

karıkmak (II) [**karımak** (III)] **1.** Şaşalamak. (–Ama.) **2.** Oyun bozuculuk, mızıkçılık etmek. (–Kü.)

[**karımak**(III)]: (*Beypazarı –Ank.)

karıkmak (III) Yer etmek, süreğenleşmek. (–Sv.)

karıl Bükülmüş, kıl sicim. (İlyas *Keçiborlu –Isp.)

karılaşmak [→ **karılmak** (I)]

karılğaç [→ **karlanguç**]

karılmak (I) [**karılaşmak, karınmak -2, karleşmek, karmak** (III)] Hayvanlar çiftleşmek. (–Brd.; Ekse *Çal, Kızılhisar, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş, Ergenli *Bayındır –İz.; Yeniköy –Ba.; Marmat *Ezine –Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Kü.; Tokat –Es.; –Kc.; –Ist.; Ağlı *Küre –Ks.; *Çerkeş –Çkr.; –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; Çilehane *Reşadiye, *Artova –To.; Çepni *Gemerek, *Kangal –Sv.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.; *Bodrum, Mesken *Yatağan –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**karılaşmak**] : (*Bozdoğan –Ay.)

[**karınmak -2**] : (–Af.; Burunkaya –Zn.; Karabüzey *Araç –Ks.)

[**karleşmek**] : (Sultanhisar *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.)

[**karmak** (III)] : (–Af.)

karılmak (II) [→ **karıkmak** (I) **-2**]

karım (I) Bir parça, bir çiğnem (sakız için). (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

karım (II) Harmanda savurmak için tınazdan ayrılan bölüm, parça. (*Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.)

karım (III) Altı ay yetecek ölçüde yapılan yufka ekmek. (–Nğ.)

karım (IV) Bağın üst tarafına kazılan, yağmur sularını biriktirmeye yarayan uzun çukur, ark. (*İskilip –Çr.)

karıma [→ **karakabarcık -1**]

karımaḫ [→ **karımak** (I) **-1**]

karımak (I) [**karımaḫ**] **1.** Kocamak, yaşlanmak. (*Lapseki, –Çkl.; *Merzifon –Ama.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Nizip –Gaz.; Palha *Divriği –Sv.; *Kadirli –Ada.; *Silifke –İç.)

[**karımaḫ**] : (*Erciş –Vn.)

2. Bir malı ya da insanı kötülemek. (*Merzifon –Ama.)

karımak (II) Yoklamak. (*Beşiktaş –İst.)

karımak (III) [→ **karıkmak** (II) **-2**]

karımak (IV) Karamuk da denilen bir çeşit bitki. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

karımış Yirmibeş yaşına bastığı halde evlenmemiş kız : *Zavallı karımış hâlâ evlenmemiş.* (*Doğubeyazıt –Ağ.; *Nizip –Gaz.)

karımsak Karısının ya da yakını olan bir kadının kötü yolda olmasına göz yuman erkek. (–Kn.)

karın almamak [→ **karnı almamak**]

karınaltı Hayvan çullarının iki yanında olan ve karın altında bağlanmasını sağlayan bağlar. (–Kıbrıs)

karınbağı Hayvanların yemek borusu. (Yukarıdinek –Isp.)

karınca Sığırların tırnaklarında görülen bir hayvan hastalığı. (İlyas *Keçiborlu –Isp.; *Nazimiye –Tn.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; *Bor –Ng.)

karıncaayağı İnce kıyılmış tütün. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

karınca balı Ağaçlarda olan zamklı bir madde, kedibalı. (–Rz.)

karıncabaşı Kumlu toprak. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

karıncacık Vücutta çıkan kaşıntı yapan kara kabarcıklar. (–Ml.)

karıncacuk Ağustosböceği. (Ziyere –Ama.)

karıncalamak Hayvanlarda tırnak ile et arasında yara olmak. (*Merzifon –Ama.; Çepni *Gemerek –Sv.)

karıncalaşmak İpek böcekleri ilk uykularına yatmak.(*Bandırma –Ba.)

karıncalı tırnak İçi delik deşik olan at ve eşek tırnağı. (*Eğridir –Isp.; Ekse *Çal –Dz.; Maksutlu *Şarkışla, *Divriği –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.: *Ermenek –Kn.; –Ada.)

karıncamak (I) Çekmek : *Bu soba niçin dumanı karıncamıyor ?.* (–Ank.)

karıncamak (II) Boğaz gıcıklanmak. (*İskilip –Çr.)

karınca uykusu İpek böceğinin ilk uykusu. (*Muradiye –Ed.)

karıncımak [→ **karnı almamak**]

karın davım Ağır ağır. (*Fethiye –Mğ.)

karıngaç Su çevirisi. (*Andırın –Mr.)

karıngeñişliği Hoşgörü. (*Bor –Ng.)

karıngeveni Karın ağrısında kullanılan, dağlarda biten bir bitki. (*Karaman –Kn.)

karınkaç Kalem. (İncirlik –Ada.)

karın katlamak İşkembeyi kaynar suya sokarak, üzerindeki pisliği kazımak. (–Ng.)

karın kavraması [**karın kıstı**] Karın ağrısı. (Yarıkkaya *Yalvaç –Isp.; –Dz.)

[**karın kıstı**] : (–Ur.)

karın kaymağı İşkembenin tersine, hafif tuzlanarak doldurulan taze, yağlı peynir. (–Gr.; –Tr.; –Gm.)

karın kıstı [→ **karın kavraması**]

karınlamak Direk, duvar vb. şeyler eğilmek, bel vermek. (–Ky.)

karınmak **1.** Cinsel ilişkide bulunmak. (–Çkr.; –İç.) **2.** [→ **karılmak** (I)]

karınsız [→ **karnalmaz**]

karıntası Pastırmacılıkta hayvanın göbek etlerine verilen ad. (–Ky.)

karısamış Ergenlik çağına gelmiş delikanlı. (Ağlı *Küre –Ks.)

karış [→ **kargış**]

karış etmek [→ **kargamak**]

karışgan Bilgiçlik taslayan, herşeye burnunu sokan. (*Silifke –İç.)

karış vermek [→ **kargamak**]

karıva (I) Rastık denilen tahıl hastalığı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

karıva (II) Soğan tohumu. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

karıyaşı Sığırlara gaz sancısı veren, toprak altında köksalan bir yaban bitkisi. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

karide Ceviz. (*Burhaniye –Ba.; *Söğüt –Bil.)

karik (I) Keçi yavrusu, oğlak. (*Burhaniye –Ba.; –Ml.)

karik (II) Üstü keçi kılından, altı ipten yapılmış bir çeşit ayakkabı. (*Mutki –Bt.)

karimek Kadın yaşlanmak. (–Gaz.)

kārk Sıra, dizi. (*Varto –Mş.)

karkal [→ **kargın** (I) **-7**]

karkalak (I) [→ **kargalak**]

karkalak (II) Dışarıya doğru çıkık göz. (*Maçka –Tr.)

karkalak (III) Fundalıkta yetişen, gövdesinin içi yumuşak, ceviz büyüklüğünde meyvesi olan bir çeşit bodur ağaç. (*Maçka –Tr.)

karkan [→ **karnal** (I)]

karkar Gargara. (–Ml.)

karkarması [→ **karlambaç**]

karkatması [→ **karlambaç**]

karkavuk [→ **karakavuk** (I) **-1**]

karkı Barut kabı. (*Gelendost –Isp.; *Çarşamba –Sm.)

karkın Karaya ya da mora boyanmış deri. (*Lapseki –Çkl.)

karkış [→ **kargış**]

karkışlamak [→ **kargamak**]

karkış tökmek [→ **kargamak**]

karklık [→ **kaklık** (I) **-1**]

karkon [→ **kargın** (I) **-2**]

karkot Mısır unu ile yapılan bir çeşit lapa. (–Brs.)

karkuşu İspinoz. (Sarılarköyü –İz.)

karkuzlanmak Hindi gibi kabarmak. (*Antakya –Hat.)

karkürücek Toprak damlı evlerin üzerindeki karları temizlemekte kullanılan, ağaçtan çeşitli biçimlerde yapılmış bir araç. (Güney, Karaköy, *Yeşilova, Honaz –Brd.)

karlama Çok karlı günlerde tutulan ve ötmeyen keklik. (–Krş.)

karlambaç [**karhoşafı, karkarması, karkatması**] Kar, pekmez ya da şeker karışımı. (–Dy.; –Ml.; –Ur.; *Kilis –Gaz.)

[**karhoşafı**] : (*Ermenek –Kn.)

[**karkarması**]: (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

[**karkatması**]: (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

karlangaç [**karılğaç, karlanğıç, karlankuş, karnakuş** (I)] Kırlangıç. (Demirci *Viranşehir –Ur.; *Antakya –Hat.)

[**karılğaç**] : (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

[**karlanğıç**] : (*Antakya –Hat.)

[**karlankuş**] : (*Maçka –Tr.)

[**karnakuş** (I)] : (*Erciş –Vn.)

karlanguç Karda gezmek için kullanılan bir araç. (–Sv.)

karlanğıç [→ **karlangaç**]

karlanğuç Hayvanların ağzında çıkan bir kabarcık. (Kızıh *Artova –To.)

karlankuş [→ **karlangaç**]

karleşmek [→ **karılmak** (I)]

karlık (I) **1.** Yazın kullanmak için kışın kar depo edilen kuyu, çukur. (Madran *Bozdoğan –Ay.; –Mn.; İstinye –Ist.; –Ama.; –Tr.; *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.; –Sv.) **2.** Dam arkalarındaki kar atılan yer. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; *Ağın –El.; *Ermenek –Kn.) **3.** Çatıdan akan yağmur damlalarının indiği,

70-80 cm. genişliğindeki yer. (Sücüllü *Yalvaç, *Eğridir –Isp.)

karlık (II) Çobanların koyunları tutmak için kullandıkları ucu kancalı değnek. (*Mudanya –Brs.)

karlık (III) Üstü hasır kaplı, on litrelik, yuvarlak damacana. (*Bornova –İz.; –Brs.)

karma [**karmaç -2**] **1.** Etli pilav. (–Sm.) **2.** Bulgur, zeytinyağı, maydanoz ve ekşi ile pişirilip, asma yaprağı ile yenen pilav. (*Ödemiş –İz.; *Kilis –Gaz.) **3.** Arpa, çavdar ve mısır unu su ile karıştırılarak yapılan hayvan yemi. (Tokat –Es.; *Akyazı –Sk.; Yenicuma *Ayancık –Sn.; Karkıncık *Artova –To.)

[**karmaç -2**] : (–Çkr.; –Sv. ilçe ve köyleri; *Pınarbaşı –Ky.)

karmaç 1. Yağlı, taze mısır ekmeği. (*Çarşamba –Sm.) **2.** [→ **karma -3**]

karmagüdel [→ **karmakudal**]

karmāḫor Karmakarışık. (*Nizip, –Gaz.; Ekse *Divriği –Sv.)

karmak (I) Karıştırmak. (–Isp.; Salda, Güney *Yeşilova –Brd.; Yukarıseyit *Çal, *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Bergama, Balçova, –İz.; *Turgutlu, *Alaşehir –Mn.; *Susurluk –Ba.; *Lapseki –Çkl.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; *Sivrihisar –Es.; *Kandıra, –Kc.; *Düzce –Bo.; *Akyazı –Sk.; *Beşiktaş –Ist.; *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Ünye, *Perşembe –Or.; *Tirebolu –Gr.; Oğuzeli –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; –Sv. ilçe ve köyleri; –Yz.; –Ank.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Bağyaka *Elmalı, Güzelsu *Akseki –Ant.; –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.; –Ed.; Barbaros *Saray –Tk.)

karmak (II) Bentin ya da arkın suyu çoğalmak, taşmak. (Kaklıç *Menemen –İz.; *Kandıra –Kc.; –Gaz.; *Çubuk, *Polatlı –Ank.; Zencidere –Ky.; *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.)

karmak (III) [→ **karılmak** (I)]

karmak (IV) Olta. (–Sn.; Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.)

karmak (V) Eskimek. (–İz.)

karmak (VI) Hastalık bulaşmak. (*İnegöl –Brs.)

karmak (VII) **1.** Bıkmak. (*Lapseki –Çkl.) **2.** Birisinin arkasından kötü konuşmak. (*Kilis –Gaz.; Alacahan *Kangal –Sv.)

karmakarışuğ [→ **karmakudal**]

karmakudal [**karmagüdel, karmakarışuğ**] Karmakarışık. (*İskilip –Çr.; *Maçka –Tr.; –Gm.)

[**karmagüdel**] : (*Merzifon –Ama.)

[**karmakarışuğ**] : (Kerkük)

karmalamak (I) Avuçta sıkmak, avuçlamak. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Vn.; Yerkesik –Mğ.)

karmalamak (II) Tavanı kireç ya da çamurla kaplamak. (*İskilip –Çr.)

karman çarman [**karman şorman**] Karmakarışık. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

[**karman şorman**] : (*Nizip –Gaz.)

karman şorman [→ **karman çarman**]

karmıç Çirkin, cildi bozuk. (Babik, *Pütürge –Ml.)

karmık (I) At ve sığırlarda arka bacaklar ile karın arasındaki yer : *Hayvanın karmığına dürte dürte yara yapmışlar.* (–Çr.; *Ermenek –Kn.)

karmık (II) Çay ağzında balıkçı seti. (*Bergama –İz.)

karmık (III) [→ **karmuk**]
karmuk [**karmık** (III)] Kanca, çengel. (*Bornova –İz.; –Brs.; *Çarşamba –Sm.)
[**karmık** (III)] : (*Aksaray –Kn.)
karmuslamak Karanlıkta el ile bir şey aramak. (*Ahlat –Bt.)
karnakuç Bir çeşit tahteravalli. (*Nazimiye –Tn.)
karnakuş (I) [→ **karlangaç**]
karnakuş (II) Kubbe gibi damı üzerinde penceresi bulunan eski biçim ev. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
karnal (I) [**karkan, karnali** (I)] Üzerinde sapı olan yayvan sepet. (*Tirebolu –Gr.; *Maçka –Tr.; Güneyce –Rz.; –Gm.)
[**karkan**] : (–Bo.)
[**karnali** (I)] : (–Rz.)
karnal (II) [**karnali** (II)] **1.** Karnı büyük insan. (–Brs.)
[**karnali** (II)] : (–Rz.)
2. İşkembesi büyük hayvan.(–Brs.)
karnal (III) Bir çeşit peynir. (–Ba.)
karnal (IV) Karısını kötü yola iten erkek. (–İz.)
karnali (I) [→ **karnal** (I)]
karnali (II) [→ **karnal** (II) **-1**]
karnalmaz [**karınsız, karnaz, karnı almaz, karnıdar**] Kıskanç, çekemeyen. (–Krş.)
[**karınsız**] : (–Ky.)
[**karnaz**] : (Alacahan –Sv.; –Krş.)
[**karnı almaz**] : (–Ky.)
[**karnıdar**] : (–Ist.)
karnapa (I) **1.** [→ **kanara** (I) **-1**] **2.** Şişman adam. (Karahalil *Havza –Sm.; –Nğ.)
karnapa (II) Ağır canlı, vurdumduymaz. (Çepni *Gemerek –Sv.)
karnaz [→ **karnalmaz**]
karnı ağrımak [→ **karnı almamak**]
karnı almamak [**karın almamak, karıncımak, karnı ağrımak, karnı burmak** (II), **karnı kalkmak**] Kıskanmak, çekememek. (*Sivrihisar –Es.; –Nğ.; Aslanköy –İç.)
[**karın almamak**] : (–Kü.; –Ank.)
[**karıncımak**] : (*Eğridir –Isp.; –Kn.)
[**karnı ağrımak**] : (Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**karnı burmak** (II)] : (Tokat –Es.; Köşker –Krş.)
[**karnı kalkmak**] : (–Krş.)
karnı almaz [→ **karnalmaz**]
karnı burmak (I) [**karnı kavramak**] Mide, bağırsak sancılanmak. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.; *Nizip –Gaz.; –Mr.; *Saray –Tk.)
[**karnı kavramak**] : (*Yalvaç –Isp.)
karnı burmak (II) [→ **karnı almamak**]
karnıdar [→ **karnalmaz**]
karnı geniş Hoş görüsü olan. (*Bor –Nğ.)
karnı gétmek [→ **karnı sürmek**]
karnı götürmek Naz, eda çekmek. (–Ank.)
karnı kada [→ **kargış**]
karnı kalkmak [→ **karnı almamak**]
karnı kara Kötü kalpli. (Kozluca *Keçiborlu –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Söğüt –Dz.; Tokat –Es.; –Ama.; *Artova –To.; *Nizip –Gaz.; *Bor –Nğ.)
karnıkara (I) [**karnıyarık** (II)] Börülce. (*Dinar –Af.; –Isp.; Pazaravdan *Bucak –Brd.; Ekse *Çal, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bergama –İz.; *Akhisar –Mn.; –Brs.;

*İzmit –Kc.; *Keskin –Ank.; –Kn.; *Milas –Mğ.; –Tk.)
[**karnıyarık** (II)] : (*Kartal –Ist.)

karnıkara (II) [→ **kargış**]

karnıkatılmak Bayılmak. (*Kandıra –Kc.)

karnı kavramak [→ **karnı burmak** (I)]

karnına yazmak Mimlemek. (–Ank.)

karnından buzalamak Aşırı yorgunluktan güçsüz kalmak. (*Bor –Ng.)

karnı olmak Gebe olmak. (Kerkük)

karnı sırtına gelmek Altüst olmak, tersine dönmek : *İşin karnı sırtına geldi.* (*Bor –Ng.)

karnı sürmek [**karnı gétmek**] Barsak sürgünü olmak. (*Antakya –Hat.)
[**karnı gétmek**] : (Kerkük)

karnı yarık (I) Toprak taşımaya yarayan, bir yanı açık bırakılarak ağzı dikilen çuval. (*Develi –Ky.)

karnı yarık (II) [→ **karnı kara** (I)]

karnı yarık (III) Yelkeni direğe çeken makara. (Küçüklü *Bulancak –Gr.)

karnup [→ **kartol**]

karoğla Gece kadınların yatakları üzerine abandığı sanılan peri. (–Çr.)

karot (I) Tahta kurusu. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

karot (II) Dinlenmeye bırakılan tarla. (–Sn.)

karoy Gece gözleri görmeyen insan. (Mengeser *Doğubeyazıt –Ağ.)

karoz Maydanoz. (–Bt.; *Varto –Mş.)

karpatağı Kartopu. (*Ünye –Or.)

karpeliti Kızıl meşe. (Yenicuma *Boyabat –Sn.)

karpışmak Kapışmak, boğuşmak. (*Uluborlu –Isp.; –Ks.; –Çkr.; *Çarşamba –Sm.; Bayadı –Or.; *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)

karpışta [**karpişte**] Bir çeşit basit yazlık ev, yayla evi. (Çandır *Sütçüler –Isp.)
[**karpişte**] : (–Isp.)

karpıza [**karpize, karpiziye, karpuca, karpuçca, karpusça, karpussa, karpuza, karpuzya**] Büyük boy demir çivi, kadak. (Kıbrıs –Ank.)
[**karpize**] : (–Ank.)
[**karpiziye**] : (–Ank.)
[**karpuca**] : (–Krş.)
[**karpuçca**]: (Çayırlık *Çerkeş –Çr.)
[**karpusça**]: (Sirkeli *Çubuk –Ank.)
[**karpussa**] : (Korucu –Ed.)
[**karpuza**] : (*Bayburt –Gm.)
[**karpuzya**] : (Atlasköyü *Sivrihisar –Es.)

karpızlamak Birini övücü sözler söylemek. (Aslanköy –İç.)

karpiçra Duvarları kerpiç ya da taştan yapılan kulübe. (–Brd.)

karpin Balçık. (*Eğin –Ezc.)

karpişte [→ **karpışta**]

karpize [→ **karpıza**]

karpiziye [→ **karpıza**]

karpuca [→ **karpıza**]

karpuçca [→ **karpıza**]

karpusça [→ **karpıza**]

karpussa [→ **karpıza**]

karpuza [→ **karpıza**]

karpuz armudu Büyük, sarı ve sulu, temmuzda olgunlaşan bir çeşit armut. (*Bafra –Sm.)

karpuzcuk Düğünçiçeği. (*Sarayköy –Dz.)

karpuzya [→ **karpıza**]

karrak Saksağan. (*Sarayköy –Dz.)

kars (I) Dişbudak ağacı. (Mehmetli *Kadirli –Ada.)

kars (II) Ocak ve tandırın üstünde olan kemer biçimindeki bölüm. (–Ng.)

karsak İri taşlarla kaplı, yer yer çukurları olan tarla. (İncirgediği *Karaisalı –Ada.; *Belenkeşli, –İç.)

karsal Davarların boynuna takılan bakır çıngırak. (Palha *Divriği –Sv.)

karsalamak (I) **1.** Hırpalamak, örselemek. (*Merzifon –Ama.; Tavşanlı *Hafik, *Koyulhisar –Sv.) **2.** Bitkiyi soğuk vurmak. (*Taşköprü –Ks.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Nizip –Gaz.; Köşker –Krş.; *Mut –İç.) **3.** Sıtma, hastayı titretmek. (–Sm.)

karsalamak (II) Hamuru karıştırmak, yoğurmak. (*Ermenek –Kn.; Misis *Kozan –Ada.)

karsalamak (III) Yağda biraz kızartmak, haşlamak. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Ks.; *İskilip –Çr.; *Kozan –Ada.)

karsamba (I) [**karsanba** (II), **kasaltı, kasaltu** (I)] **1.** Evde kalabalık yapan gereksiz eşya. (*Sungurlu –Çr.; –Tr.; –Ml.; *Afşin –Mr.; Amikovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Keskin –Ank.; –Krş.; –Ky.; *Bor, –Nğ.)

[**karsanba** (II)]: (*Koyulhisar –Sv.; –Nğ.)

[**kasaltı**] : (*Koyulhisar –Sv.)

[**kasaltu** (I)] : (*Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.)

2. Eski ve gereksiz eşyaların konulduğu oda, depo. (Faraşlı, *Kalecik –Ank.)

karsamba (II) [→ **karsambaç -1**]

karsamba (III) [**karşambalık**] **1.** Topluluk. (Kuzköy *Ünye –Or.; –Yz.; –Ky.; *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.)

[**karşambalık**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Çkr.; *Anamur –İç.)

2. Düğün, eğlenceli topluluk.(*Niksar –To.; –İç. İlçe ve köyleri.)

karsamba (IV) [**karsanba** (I), **kasamba**] Tavukların tüylerinin dökülmesine ve yumurtlayamamasına neden olan tavuk hastalığı. (*Milas –Mğ.)

[**karsanba** (I)] : (*Tire –İz.)

[**kasamba**] : (*Bayındır –İz.)

karsamba (V) Büyük yapraklı nane. (Ortaköy *Çal –Dz.)

karsambaç [**karsamba** (II), **karsanbaç, kasenkaç, kaslambaç**] **1.** Pekmezle kar karıştırılarak yapılan kar helvası. (–Isp.; *Narlıdere –İz.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; *Osmaniye –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)

[**karsamba** (II)] : (*Dinar –Af.; Kızılyer –Dz.; *Nizip –Gaz.; Navadalı *Silifke, *Mut –İç.)

[**karsanbaç**] : (*Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri –Hat.)

[**kasenkaç**] : (–Ada.)

[**kaslambaç**] : (*Antakya –Hat.)

2. Karla karıştırılmış süzme torba yoğurdu. (*Pınarbaşı, Kurtkulağı –Ky.)

karsan Yuvarlak ve derin hamur teknesi. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

karsanba (I) [→ **karsamba** (IV)]

karsanba (II) [→ **karsamba** (I) **-1**]

karsanba (III) Kavga, dövüş. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Yazıcıköyü –Bo.; –Mr.)

karsanba (IV) Kalın. (*Alanya –Ant.)

karsanbaç [→ **karsambaç -1**]

karsbağ Kılçıklı siyah buğday. (–To.)

karsımak Yara iyileşmeye başlamak. (–İç.)

kārsınmak Kazanç saymak. (*Afşin –Mr.)

karsınönü Bir çeşit halk oyunu, bar. (–Kr.)

kars kapısı Soğuğu önlemek için giriş kapısının dışına takılan kenarı keçeli, ortası camlı ikinci kapı. (–Nğ.)

karslamağ Kesilmiş ve temizlenmiş tavuğun ince tüylerini koparmak. (Kerkük)

karsmak Bol dikilen elbiseyi daraltmak. (–Rz.; *Varto –Mş.; –Mr.)

karsoğudan Sürahi. (Hacıfakı –Dz.)

karsomunu Börek. (–Ezm.)

karsuk Kaşık. (Güneyce –Rz.)

karşak Karşı yaka, yamaç. (–Zn.)

karşambalık [→ **karsamba** (III)]

karşıban Saç ekmeği. (Yakademirciler –Zn.)

karşıcı Karşılamağa gelen kimse. (*Susurluk –Ba.; Eğrigöz *Emet –Kü.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Tirebolu –Gr.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

karşı çekici [→ **karşı çekiçi**]

karşı çekiçi [**karşı çekici**] Demirci balyozu. (–Ist.)

[**karşı çekici**] : (*Vezirköprü –Sm.)

karşı karşı söylemek Karşısındakini kızdıracak söz söylemek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

karşılamak Düğünde çalgıcılar para almak amacıyla birinin önüne gelip çalmak. (–Tr.)

karşıleyi Karşı karşıya, karşıdan.(–Tr.)

karşılık Ayna. (–Ank.)

kart [**kart toklu**] 3-4 yaşında, enenmiş erkek koyun, keçi. (–Dz.; *Bornova –İz.; Çilehane *Reşadiye –To.; –Rz.; Kirazlı *Şavşat –Ar.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.; *Ahlat –Bt.; Gözene –Ml.; –Mr.; Başhöyük *Kadınhanı –Kn.; *Bor –Nğ.; –Ada.; Yapıntı *Mut, *Tarsus –İç.; –Ant.)

[**kart toklu**] : (Yeniköy *Ereğli, –Kn.)

kartadak Kuvvetle kırmak, ısırıp koparmak, eşyayı yerine koymak (için) : *Elinde oynarken kartadak kırdı.* (–Sm.)

kartal (I) [→ **kartol**]

kartal (II) Yaşlı erkek manda. (Bayat *İskilip –Çr.; *Merzifon köyleri, *Zara –Ama.; *Havza –Sm.; Alihoca *Iğdır –Kr.)

kartala [→ **kartalaç** (I) **-1**]

kartalaç (I) [**kartala, kartaleç, kartlaç, kartleç, katlama, katlamaç, kortalaç, kortolaç**] **1.** Mayasız hamurdan yapılan peynirli ya da peynirsiz pide. (Yeniköy –Ba.; *İnegöl, Karaman –Brs.; *Sivrihisar –Es.; –Kc.; –Bo.; *Fatih –Ist.; –Sm.; *Vize –Krk.)

[**kartala**]: (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

[**katlama**] : (–Mn.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –Sn.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

[**kortalaç**] : (–Çkr.)

2. Yufka, gözleme. (–Bo.; –Es.; *Haymana, *Beypazarı –Ank.)

[**kartaleç**] : (*Kandıra –Kc.)

[**kartlaç**] : (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Mudurnu –Bo.; –Zn.; *Çerkeş –Çkr.)

[**kartleç**]:(Umurbey *Gemlik –Brs.)

[**kortolaç**] : (–Brs.)

3. Yağda kızarmış ince hamur. (*Çorlu –Tk.) **4.** Yağsız börek. (Celepköy *Çatalca –Ist.) **5.** Mısır ununda yapılan saç ekmeği. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Beylerbeyi, *Üsküdar –Ist.)

[**katlamaç**] : (*Safranbolu –Zn.; *Yalova –Ist.; –El.)

kartalaç (II) [→ **kartalak**]

kartalaç (III) Yuvarlanarak büyütülmüş kar kitlesi. (Kumsayık *Lüleburgaz –Krk.)

kartalak [**kartalaç** (II), **kartalaş**] Kart, yaşlı. (–Sm.)

[**kartalaç** (II)] : (*Taşköprü –Ks.)

[**kartalaş**] : (*Afşin –Mr.)

kartalaş [→ **kartalak**]

kartaleç [→ **kartalaç** (I) **-2**]

kartalmak [**kartaymak, kartımak**] İhtiyarlamak, kartlaşmak. (*Düzce –Bo.; Piraziz –Gr.; –Gaz.)

[**kartaymak**] : (Kadıçiftliği –Ist.)

[**kartımak**] : (Çığrı *Dinar –Af.)

kartamsamak Çürümeğe başlamak. (Durali *Biga –Çkl.)

kartan 1. Saban işlemeyen, sert toprak. (*Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.) **2.** Engebeli alan. (*Bafra –Sm.) **3.** Dağlarda dibi görünmeyen taş yarıkları. (*Akseki –Ant.)

kartana (I) Birdenbire gelen titreme, üşüme, sıtma nöbeti. (–Ada.; –Kıbrıs)

kartana (II) [**karti** (II)] Büyükanne, nine. (Ayrancı *Ereğli –Kn.)

[**karti** (II)] : (–Es.)

kartalak Yamru yumru. (–Sm.)

kartanlamak Yoldan çıkmak, davranışlarında şaşmak. (*Bafra –Sm.)

kartaymak [→ **kartalmak**]

kartçıga Atmaca. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

karteşmek Kartlaşmak. (*Hozat –Tn.)

kart gelmek Uymamak, girmemek : *Anahtar kart geldi.* (*Bor –Ng.)

kartımak (I) [→ **kartalmak**]

kartımak (II) Sertleşmek. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kartın 1. Dağ tepesi. (Kızılviran *İncesu –Ky.) **2.** Sarp kaya, yamaç. (*Develi, *İncesu –Ky.; –Ng.)

kartınlık Sarp kayalık ve taşlık yer. (–Ky.)

karti (I) Gemici pusulası. (*Lapseki –Çkl.)

karti (II) [→ **kartana** (II)]

kartkavut [→ **karakavuk** (I) **-1**]

kartlaç [→ **kartalaç** (I) **-1**]

kartlamak 1. [→ **katlamak -1**] **2.** Çatlamak, biraz kırılmak. (Bayadı –Or.)

kartlan Dağ üzerindeki çok taşlı, kayalık yerler. (*Mut –İç.)

kartlaşmak Kızmak, sinirlenmek. (Akdoğan, *Kızılcahamam –Ank.)

kartlavız (I) İyi tabaklanmamış kösele ya da deri. (Navadalı *Mut –İç.)

kartlavız (II) Gevrek. (–İç.)

kartlaz Sert. (Köseler *Kadirli –Ada.)

kartleç [→ **kartalaç** (I) **-2**]

kartlık İnatçılık : *Bu kartlığı bırak.* (*Bor –Ng.)

kartmağ 1. [→ **kartmaḫ -1**] **2.** [→ **kartmaḫ -2**]

kartmaḫ [**kartmağ -1, 2**] **1.** Kavun kabuğundaki pürtükler. (*Erciş –Vn.)

[**kartmağ -1**] : (*Erciş –Vn.)

2. Kir tabakası. (*Erciş –Vn.)

[**kartmağ -2**] : (*Erciş –Vn.)

kartmak (I) **1.** Yara kabuğu : *Yaranın kartmağını kopardı.* (–To.) **2.** Yumuşak bir maddenin kuruyarak kabuklaşan üst kısmı : *Tarlanın tavı kaçtığından yüzü kartmak olmuş.* (–Dy.; Yerkesik –Mğ.)

kartmak (II) Sertleşmek. (–Isp.; *Ağın –El.; *Mersin –İç.)

kartmak (III) Yetişkin, olgun. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kartmak (IV) [**kartmık** (II)] **1.** Kayaların sivri çıkıntıları. (Kızılyer, Honaz –Dz.; Tokat –Es.; Ortabereket *Ayaş –Ank.) **2.** Yerdeki düz kaya parçaları. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)

[**kartmık** (II)] : (*Datça –Mğ.)

kartmak bağlamak Kir tutmak.(–Gaz.; –Ada.)

kartmık (I) Hayvan karnının kasığa yakın yerleri. (Çalış *Haymana –Ank.; *Bor –Nğ.; Belenkeşli, *Mut, *Anamur –İç.)

kartmık (II) [→ **kartmak** (IV) **-2**]

kartof [→ **kartol**]

kartol [**kardeh, kardof, kardoğ, kardu, karnup, kartal** (I), **kartof, karton, kartop, kartopi, kartopu** (I), **kartul, kastil, kastul, katut, kerto, kertol, kortal, kortol** (II), **kostil**] Patates. (*Üsküdar, *Bakırköy, –Ist.; –Sm.; Karkıncık *Artova –To.; –Brs.; –Tr.; –Gm.; *Kağızman, *Posof, *Çıldır –Kr.; Kurtelek, Cimin, Haşhaşı, –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Vn.; –Bt.; *Varto –Mş.; –Ml.; *Çumra –Kn.)

[**kardeh**] : (Salmanlı *Çayıralan –Yz.)

[**kardof**] : (Korzaf *Şiran –Gm.)

[**kardoğ**] : (Kavak *Sorgun –Yz.)

[**kardu**] : (Babayağmur *Boğazlıyan –Yz.)

[**karnup**] : (*Ereğli –Kn.)

[**kartal** (I)] : (*Sungurlu –Çr.; –Ezm.; Haşhaşı –Ezc.; *Güdül, *Ayaş –Ank.)

[**kartof**]: (Bozcaali *Reşadiye –To.; Mağura *Maçka –Tr.; –Ezm.)

[**karton**] : (–Gr.; Yeniköy *Aşkale –Ezm.; –Krk.)

[**kartop**] : (Kırım göçmenleri –Mn.; –Brs.; –Ama.; *Bulancak, *Tirebolu –Gr.; Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.; *Ahlat –Bt.)

[**kartopi**] : (*Çarşamba –Sm.; –Rz.; *Şavşat –Ar.; *Posof –Kr.)

[**kartopu** (I)] : (Nilüfer –Brs.; –Kc.; –Ist.; Büyükhırka *Alaca –Çr.; Tepeyatak *Niksar –To.; Şehli –Gr.)

[**kartul**]: (Evciler, *Çayıralan –Yz.)

[**kastil**] : (*Mesudiye –Or.)

[**kastul**] : (–Ezm.)

[**katut**] : (–Gr.)

[**kerto**] : (–Ky.)

[**kertol**] : (*Nazimiye –Tn.; *Kadirli –Ada.)

[**kortal**] : (–Ezm.)

[**kortol** (II)] : (Gazi –Ky.; –Ant.)

[**kostil**] : (–Bo.; Tepeköy, Piraziz –Gr.)

karton [→ **kartol**]

kartop [→ **kartol**]

kartopi [→ **kartol**]

kartopu (I) [→ **kartol**]

kartopu (II) Kasımpatı çiçeği. (*Bor –Nğ.)

kartopu (III) Atın alnındaki yuvarlak beyazlık. (–Isp.; –Ist.)

kartos Tembel, uyuşuk. (*Avanos –Krş.)

kart tıraş **1.** Sakal bırakmayan yaşlı adam. (*Antakya –Hat.) **2.** Orta yaşlılık. (Köşker –Krş.)

karttırmak Erkekliği giderilmek, enenmek. (*Mut –İç.)

kart toklu [→ **kart**]

kartul [→ **kartol**]

kartulı [**kartuli**] Kurum, is. (Güneyce, –Rz.)

[**kartuli**] : (–Rz.)

kartuli [→ **kartulı**]

karuğra Korkunç rüya, kâbus. (*Kadirli –Ada.)

karuhmak Çekinmek, yılmak. (–Ezc.)

karuk (I) [→ **kanrık** (I) **-1**]

karuk (II) Uzun darı sapı. (*Ulubey –Or.)

karuk (III) Kesilmiş ağacın toprak üzerinde kalan kök ve gövdesi. (Piraziz –Gr.)

karuk (IV) İçi boş fındık. (*Perşembe –Or.)

karuk (V) Çok uzun boylu adam. (*Ulubey, Bayadı –Or.)

karuk (VI) Olmamış üzüm. (Kösten, Honaz –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.)

karul [→ **karal**]

karulak Kuru odun. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

karulaotu Ağrı giderici olarak kullanılan bir çeşit ot. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

karum [→ **kaham**]

kārus Maydanoz. (–Vn.)

karusara Can sıkıntısı. (Ağlı *Küre –Ks.)

karusbumak Özlemek. (Piraziz –Gr.)

karut (I) Ot, çimen. (–Sv.)

karut (II) İnce bulgur. (*Mesudiye –Or.)

karut (III) Tahtakurusu. (*Lâdik, –Sm.)

karvuş [→ **kargış**]

karvuş etmek [→ **kargamak**]

karvuşlamak [→ **kargamak**]

karyağdı Atlardaki beyaz benekler. (Karpuzlu –Ay.; –Ba.; *Biga, *Bayramiç –Çkl.; Göynücük –Ama.; *Şereflikoçhisar –Ank.; –Kn.; –Ada.; –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

karyen Doluya benzer sert kar tanesi. (Seyithasan –Dy.)

karyeyen [karyiyen] **1.** Kalın sis tabakası. (Ağrakos *Suşehri –Sv.) **2.** Yerde kar varken yağan ve karları eriten yağmur. (Ağrakos *Suşehri –Sv.)
[**karyiyen**]: (Bayramlık *Uzunköprü –Ed.)

kar yitgisi Kar itmeye yarayan araç. (*Sandıklı –Af.)

karyiyen [→ **karyeyen -2**]

kārzevil [karzivil] Sabanda, hayvanın başını boyunduruğa bağlamaya yarayan ağaç parçası. (Sasunga *Çayırlı –Ezc.)
[**karzivil**] : (–Ezm.)

karzınaklamak İnce ince yağan karlar oraya buraya uçuşmak. (Zığana *Torul –Gm.)

karzivil [→ **kārzevil**]

kasa (I) Saman yumuşak olmak için, sapı ikinci kez sürme işlemi. (*Mansurlu –Ada.)

kasa (II) Mahya iplerinde fener takılacak yerler. (–Ist.)

kasabura [→ **kasaburuk**]

kasaburuk [kasabura] Kunduracıların kullandıkları, kösele delici bir araç, biz. (*Akyazı –Sk.; –Sm.; –Tr.; *Merzifon –Ama.; –Krş.)
[**kasabura**] : (–Sm.; –Tr.)

kasafan [kasavan -1] Palavra, yalan, abartılmış söz. (–Ada.; Misis, *Tarsus –İç.)
[**kasavan -1**] : (*Mut –İç.)

kasak **1.** At arabalarının tekerlerinin iç kısmındaki ince ağaç çubuklar. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Semerin arka ağacına takılan ay biçimindeki demir ya da ağaç parça. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.)

kasalak [kasalan, kasanan, kasavan -2] Kibirli, onurlu, kendini beğen-

miş. (*Bolvadin, Bayat *Emirdağ –Af.; *Eğridir, Kumdanlı, *Yalvaç –Isp.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Taşköprü –Ks.; –Ur.; *Develi –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, *Karaman –Kn.; Çakallı –Ada.; *Mut –İç.; –Ant.)

[**kasalan**] :(*Bor –Nğ.)

[**kasanan**] : (*Silifke –İç.)

[**kasavan -2**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.; *Silifke, *Mut –İç.)

kasalamak Sargı ile başı sarmak : *Başımı kasalamasaydım ağrıdan kurtulamazdım.* (*Çarşamba –Sm.)

kasalan [→ **kasalak**]

kasalı **1.** At arabalarının tekerleklerinin iç kısmındaki ince ağaç çubuklar. (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **2.** Semerin arka ağacına takılan ay biçimindeki demir ya da ağaç parça. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.)

kasalma Kibirli, gururlu. (*İncesu –Ky.)

kasalmak [**kasarlanmak** (I) **-1, kazalmak -2**] Gururlanmak, büyüklenmek, övünmek. (Bayat *Emirdağ –Af.; Sofular *Eğridir –Isp.; Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Düzce –Bo.; –Ur.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Şereflikoçhisar –Ank.; Çataloluk, Bakırdağı *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, *Karaman, *Beyşehir –Kn.; Faydalı *Kozan, Gerdan –Ada.; *Tarsus –İç.; *Fethiye –Mğ.)

[**kasarlanmak** (I) **-1**] : (–Çkl.)

[**kazalmak -2**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

kasaltı [→ **karsamba** (I) **-1**]

kasaltmak Birini övmek, abartmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.; –Ada.)

kasaltu (I) [→ **karsamba** (I) **-1**]

kasaltu (II) [→ **kasın**]

kasamba [→ **karsamba** (IV)]

kasan (I) [→ **kasın**]

kasan (II) Araba tekerinin inişte kaymaması için takılan ve fren görevi yapan ağaç gergi. (*Kurşunlu –Çkr.)

kasan (III) Sürünen şeyin yerde bıraktığı iz. (*Nazimiye –Tn.)

kasan (IV) İnce samanlı, cılız buğday. (Zeyve *Söğüt –Bil.)

kasanan [→ **kasalak**]

kasar (I) **1.** Savrulmuş tahılın başaklı kısmı. (*Dörtyol –Hat.; –Ada.; Karadiken *Tarsus –İç.) **2.** Harmandan sonra toprakta kalan ve yeniden biten samanlı tane. (*Tarsus –İç.)

kasar (II) **1.** [→ **kaser** (II)] **2.** Ruhsal güç, moral : *Çocuğun kasarı kırıldı.* (Sarıkavak –Es.)

kasar (III) İri. (Bağıllı *Küre –Ks.)

kasar (IV) Kez, kere. (–Mr.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kasar (V) [**kaser** (I), **kastar**] **1.** Kumaşı beyazlatma, ağartma işi. (*Perşembe –Or.; –Rz.; –Mr.) **2.** Bezi beyazlatmakta kullanılan madde, kireç kaymağı. (–Ks.; *Ermenek –Kn.)

[**kaser** (I)] : (–Ks.; –Ml.; –El.)

[**kastar**] : (*Merzifon –Ama.)

kasara yatırmak [→ **kasarlamak -1**]

kasar etmek [→ **kasarlamak -2**]

kasarı kırılmak Kalbi kırılmak, darılmak. (*Bor –Nğ.)

kasarlamak [**kasara yatırmak, kasar etmek, kaserlemek, kastarlamak** (II)] **1.** Bezi beyazlatmak, ağartmak. (–Ks.; –Gaz.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

[**kasara yatırmak**] : (*Antakya –Hat.)
[**kaserlemek**] : (–Ks.)
[**kastarlamak** (II)] : (*Merzifon –Ama.; –Tr.)
2. Kilim, çul, çuvalı akarsuda sabunsuz, bolca yıkamak. (Büyükçaylı, Küçükçaylı –Ada.)
[**kasar etmek**] : (Çaylık *Dörtyol –Hat.; *Osmaniye –Ada.)
kasarlanmak (I) **1.** [→ **kasalmak**] **2.** Soğukkanlı olmak, dayanmak. (*Nizip –Gaz.)
kasarlanmak (II) Ağartılmak, beyazlatılmak. (*Ermenek –Kn.)
kasarlı Ağartılmış (bez için). (–Nğ.)
kasar olmak 1. Üşütmek, soğuk almak. (*Bor –Nğ.) **2.** Donmak : *İpteki çamaşırlar soğuktan kasar olmuş.* (*Bor –Nğ.)
kasavan 1. [→ **kasafan**] **2.** [→ **kasalak**]
kasavan atmak Abartarak, yüksekten atarak konuşmak. (Çiftepınar, Tönük, –İç.)
kasavancı Yalancı. (Çakallı –Ada.)
kasbak 1. Cömert, eli açık. (–Bo. ve çevresi) **2.** Mert, yürekli, gözüpek. (–Bo.)
kasbannak almak Zorla almak. (*Merzifon –Ama.)
kase (I) Yağmurdan sonra toprak üzerinde oluşan sert tabaka. (Akçaşar *Eğridir –Isp.)
kase (II) Dişilik organı (kız çocukları için). (Bahçeli *Bor –Nğ.)
kasef Pencere kafesi. (–Dz.; Armutlu, *Kemal Paşa –İz.)
kasefe Suda haşlanmış erik ya da kayısı kurusunun üzerine yağ dökülerek yapılan yiyecek. (–Ezc.)
kāsen Hamur teknesi. (*Kırkağaç –Mn.)
kasenkaç [→ **karsambaç -1**]
kaser (I) [→ **kasar** (V) **-2**]
kaser (II) [**kasar** (II) **-1**] Hatır, gönül. (*Bolvadin –Af.; Bozan –Es.)
[**kasar** (II) **-1**] : (Ayvalı *Sivrihisar –Es.)
kaserlemek [→ **kasarlamak -1**]
kasga Çekirge. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
kasgı (I) **1.** Bele takılan kemer. (–Dz.; *Düzce –Bo.) **2.** Kemerin pantolon, etek üzerinde düzgün durmasını sağlayan ince parçalar, şeritler. (Söğüt *Honaz –Dz.)
kasgı (II) **1.** Bir şeyi kasmak ve germek için kullanılan tahta vb. şeyler. (–Ada.) **2.** Ağaca ve direğe yandan yapılan destek. (Kurna –Brd.) **3.** Ağaçtan yapılan ev bölmesi. (*Mut köyleri –İç.)
kasgur Yenilebilen yaban pancarı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kasğaç Maşa. (Kızılcık –Mr.)
kası Kümes hayvanlarını besleyip yağlandırmak için ayrılan yer. (*Taşköprü –Ks.)
kasıbağ Kadın başlığı. (Karabağ –Af.)
kāsıf [**kāsıp**] Fakir, yoksul. (İrişli *Sarıkamış –Kr.)
[**kāsıp**] : (*Iğdır –Kr.)
kasık [**kasik**] Yünden örülmüş, peştemal üzerine bele sarılan iki santimetre eninde kuşak. (*Maçka –Tr.)
[**kasik**] : (*Maçka –Tr.)
kasıklamak Bıçaklamak. (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)
kasık yarılma Fıtık. (–Mr.)
kasıl (I) Ev önünde sebze ekmek için ayrılan arsa. (–Ada.)
kasıl (II) İpek böceğinin son uykusu. (*Antakya ve köyleri –Hat.)

kasım [→ **kasın**]

kasın [**kasaltu** (II), **kasan** (I), **kasım, kasınk**] Selin getirdiği kum, çöp, birikinti, mil. (Anafarta, *Sarıçalı –Çkl.; –Kü.; –Es.; –Sm.; *Nallıhan –Ank.)
[**kasaltu** (II)] : (*Sungurlu –Çr.)
[**kasan** (I)] : (*Orhaneli –Brs.; *Emet –Kü.)
[**kasım**] : (*Simav –Kü.)
[**kasınk**] : (Saraycık, *Kurşunlu –Çkr.)

kasınk [→ **kasın**]

kāsıp [→ **kāsıf**]

kasır Avlu içine ekilen sebze ve ekin. (–Nğ.)

kasırak [→ **kansırık**]

kasırgamak Saklamak, esirgemek. (Konurlar *İnegöl –Brs.)

kasırık [→ **kansırık**]

kasırtı Gürültü. (–Ada.)

kasıtarı [→ **kaside**]

kasıtmak Söylenen sözü anlamamak, aldırış etmemek. (Kılbasan *Karaman –Kn.)

kasıttan Yalan yere, şakadan. (*Maçka –Tr.)

kāsi **1.** Çamaşır : *Buğun kāsi yıkadım.* (*Ula –Mğ.) **2.** Kadınların çamaşır yıkarken giydikleri giysi. (–Mğ.)

kaside [**kasıtarı**] Boncuk, altın kolye. (Vazıldan *Divriği –Sv.; Şabanözü *Polatlı –Ank.)
[**kasıtarı**] : (*Maçka –Tr.)

kasik [→ **kasık**]

kasil **1.** Sararmaya başlamış arpa başağı. (Pertek –El.; –Ml.; –Gaz.; Yenicekale –Mr.; –Ada. ve köyleri) **2.** Arpa yarması. (–Ml.)

kaskal Eski ayakkabı. (–Ezc.)

kaskalamak Dürtmek. (–Kc.)

kaskam Ekime elverişli olmayan sert, taşlı toprak. (–Tr. ilçe ve köyleri; Zıgana *Torul –Gm.)

kaskamıt Çok kısa ve şişman ya da çok ince ve uzun olan, vücudu biçimsiz çocuk. (–Gr.)

kaskar Olmaya yüz tutmuş meyve. (–Ezc.)

kaskara [→ **kaçkaç** (II)]

kaskas Kahkaha : *Kaskas ile ne gülüyorsun.* (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kas kas Köpekleri çiftleşmeye kışkırtmak için söylenir. (*Merzifon –Ama.)

kaskavar Tandır altına konan taş. (*Tercan –Ezc.)

kasken Yeni doğum yapmış kadın, lohusa. (*Darende –Ml.)

kaskesti Başı ağrıyan kimsenin alnına bağladığı bağ. (*Seydişehir –Kn.)

kaskı (I) Fren. (Güney *Yeşilova –Brd.)

kaskı (II) **1.** Bir şeyi sıkan çember. (*Akyazı –Sk.) **2.** Pantolon askısı. (*Lüleburgaz –Krk.) **3.** Öküz yularında burunluk ile tepeliği bağlayan kayış. (–Ank.)

kaskır İri çoban köpeği. (–İz.)

kaskuruk Bir çeşit yaban pancarı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kasla Yalan. (–Tr.)

kaslambaç [→ **karsambaç -1**]

kaslankaba Takla atılarak oynanan bir oyun. (–İç.)

kaslek Özellikle, bilerek, isteyerek. (Şekeroba –Mr.)

kasma Yeni doğduğunda meme emmeyen bebek. (*Yalova –Ist.)

kasmak (I) Ev çatısı. (–Sn.)

kasmak (II) Kandırmak, aldatmak. (Gökşen *Sungurlu –Çr.; –Yz.)

kasmak (III) Kısaltmak. (–Yz.)

kasmuk (I) Çam ağacının kabuk altındaki özsulu, yenilebilen iç zarı. (–Ama.; Çilehane *Reşadiye, *Artova –To.; *Tirebolu, *Alucra, Zermut *Şebinkarahisar –Gm.; *Koyulhisar, İpsala *Hafik –Sv.)

kasmuk (II) Balgam. (–Gr.)

kasmuklanmak Yemek, süt donarak üstünde yağ tabakası olmak. (Ortaköy *Beşiktaş –Ist.; *Divriği –Sv.)

kasna Lüfere benzer, sert pullu ve büyük tatlısu balığı. (–Bo.; *Devrek –Zn.; Keşanuz, *Güdül, *Ayaş –Ank.)

kasnak (I) **1.** Koyun ve keçilerin boyunlarına konulan, çan takılmış tahta çember. (*Kemal Paşa, *Bornova –İz.) **2.** Başa takılan çember : *Emine kasnağı çok eğmiş.* (Ömerköy *Bandırma –Ba.)

kasnak (II) Kasnak kalıbı verilmiş tezek. (–Nğ.)

kasnak (III) **1.** Birbirine geçme kalın tahtalardan yapılmış köy odası, oda. (Kademiciler, Hacıkadı *Devrek, Balkır –Zn.) **2.** Ev çatısı. (Teke *Bayındır –İz.)

kasnak (IV) Davul, zilli maşa, zurna vb. çalgılar eşliğinde oynanan bir halk oyunu. (*Bergama –İz.)

kasnaklı Bir çeşit uçurtma. (–Ada.)

kasnı Büyük yapraklı, gövdesi soyularak yenen, kokulu bir bitki. (*Tirebolu, *Şebinkarahisar –Gr.; *Zara –Sv.)

kaspal Çeşme. (–Dy.)

kaspanak [**kaspenek**] Zorla : *Elinden ekmeğini kaspanak aldı.* (*Kavak –Sm.; –Sn.; –Kıbrıs)

kaspancası Labadaya benzeyen bir ot. (–Ezm.)

kaspar Bir gözünün siyahı az olan hayvan, ak gözlü. (*Bergama –İz.)

kaspenek [→ **kaspanak**]

kasput Kağnı tekeri. (*Osmancık –Çr.)

kasrın İri saman, harman artığı. (*Antakya –Hat.)

kassak (I) Koç isteyen koyun. (Akpınar –Or.)

kassak (II) Başkan. (Boynuyoğun –Ada.)

kastar [→ **kasar** (V) **-2**]

kastara 1. [→ **kastıra**] **2.** Saç ekmeği. (*Serik –Ant.)

kastarlamak (I) Zorla vermek, eline sıkıştırmak. (*Fethiye –Mğ.)

kastarlamak (II) [→ **kasarlamak -1**]

kastek Duvar arasına iki taraflı konulan kirişleri tutturmak için genişliğine çakılan odun ve tahtalar. (*Hozat –Tn.)

kastel (I) **1.** Havuz. (–Gaz.) **2.** Şadırvan. (–Gaz.)

kastel (II) Mısır sapı. (–Tr.)

kastıra [**kastara -1, kastra**] Yufka pişirilen saç. (–İz.; –Mn.; –Ba.)
[**kastara -1**] : (*Serik –Ant.)
[**kastra**] : (–Mn.; Paşaköy –Ba.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

kastil [→ **kartol**]

kastir İşlemeli kadın giysisi. (–Ky.)

kastra [→ **kastıra**]

kastul [→ **kartol**]

kasu (I) [→ **kaşak** (I)]

kasu (II) Cinsel sapıklığa uğramış erkek. (–Ml.)

kasuh Kasık. (Tavşanlı *Hafik –Sv.)

kaş (I) [**kaşboyu, kaşmar**] **1.** Sarp kayalıklar, uçurum. (Güllü –Dz.; *Gediz –Kü.; *Düzce –Bo.; *Kandıra –Kc.; –Sn.; *Ünye, Bayadı

–Or.; Piraziz, *Tepeköy –Gr.; *Bulancak –Gr.; *Kelkit, *Torul –Gm.; –Sv.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.; *Ürgüp –Nğ.; –Kn.; Bostanlar *Bahçe –Ada.; –İç.) **2.** Tepe, dağ. (Güzelpınar –Dz.; Akçakavak, İğneciler *Mudurnu –Bo.; Saray –Çkr.; Bayat *İskilip –Çr.; –Sn.; –Sm.; *Perşembe –Or.; –Tr.; –Rz.; Çamova *Divriği –Sv.; *Ayaş, *Nallıhan –Ank.; –Krş.; –Ky.; Çarıklar *Çumra, Gaziler *Hadım, Güvenç –Kn.; –Ada.; –İç.)

[**kaşboyu**] : (*Kargı –Çr.; *Tosya –Ks.)

[**kaşmar**] : (–Ky.)

3. Bağ ve bahçelerde toprak yığarak yapılan sınır, set. (–Bil.; Ereğli, *Karamürsel, *Kandıra –Kc.; –Bo.; *Akyazı, –Sk.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Daday –Ks.; *Kargı –Çr.; *Maçka ve köyleri –Tr.; Karahüyük –Mr.; *Koyulhisar –Sv.; *Mut –İç.) **4.** Yokuşun düzlüğe çıkılacak yeri, yokuşun başı. (*Boyabat –Sn.; –Bt.; Bahri, Akçadağ –Ml.; Tuzhisar *Bünyan –Ky.) **5.** Patika, ince yol. (*Yusufeli –Ar.) **6.** Suyun, toprağın bir yanını oyup diğer yanını yükselttiği kısmı. (*Andırın –Mr.)

kaş (II) [**kaşbastı** (I), **kaşkoruyan, kaşlama -1, 2**] **1.** Duvar, duvarın üstü. (*Domaniç –Kü.; –Çkl.; Atlas *Sivrihisar –Es.; *Tosya –Ks.; –Çkr.; Satıyüzü –Çr.; –Tr.; –Ezm.; –Sv.; *Haymana –Ank.)

[**kaşlama -1**] : (–Ank.)

2. Çatı saçağı. (*Bolvadin –Af.; –To.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Kalecik –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kaşbastı** (I)] : (Şabanözü, Avreteli –Çkr.)

[**kaşkoruyan**]: (*Güdül, *Ayaş –Ank.)

[**kaşlama -2**] : (*Ayaş –Ank.)

3. Dam. (Vazıldan *Divriği –Sv.; Dereşeyh *Elmadağ, Keşanuz, –Ank.; Beyağıl, *Ulukışla, –Nğ.)

4. Balkon. (–Ist.)

kaş (III) Semerin iki yanındaki ağaçlar. (*Bolvadin –Af.; *Atabey –Isp.; –Mn.; Dursunbey –Ba.; –Bo.; –Çkr.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Ağın –El.; Hacılyas *Koyulhisar, Telin, *Gürün –Sv.; *Osmaniye –Ada.; Germeyan *Çorlu –Tk.)

kaş (IV) Ufuk. (Kahrat *Tire –İz.; –Çkr.; Palha *Divriği –Sv.)

kaş (V) [**kaşa** (I) **-1, kaş çorbası**] **1.** Mısır kırması. (Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Mısır kırması ile yapılan çorba. (*Posof –Kr.)

[**kaşa** (I) **-1**] : (Filibe göçmenleri –Ist.)

[**kaş çorbası**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kaş (VI) [**kaşmak** (III)] **1.** Ocağın kemeri : *Ocağa kaş çevirmek her ustanın işi değildir.* (*Bozüyük –Bil.; *Aksaray –Nğ.)

[**kaşmak** (III)] : (Çırpılar *Bayramiç –Çkl.; *Gölcük –Kc.)

2. Köprünün kemeri. (Cumayanı –Zn.)

kaş (VII) Kemençede telleri yüksekçe tutmaya yarayan, eşiğin yanında bulunan, kaş biçimindeki delikler. (–Tr.)

kaş (VIII) Su kaynağı. (Köşker –Krş.)

kaşa (I) **1.** [→ **kaş** (V) **-2**] **2.** Hoşaf. (Mahmudiye *Ezine –Çkl.)

kaşa (II) [→ **kaşak** (I)]

kaşa (III) Ark. (Zencidere –Ky.)

kaşaburuk Ayakkabıya ağaç çivi çakmak için kullanılan şiş, biz. (–Bo.)

kaşağacı Binanın ön tarafına konan büyük ağaç. (*Zile –To.)

kaşak (I) [**kasu** (I), **kaşa** (II), **kaşşak** (II)] Ahırda kuzu, malak ve buzağı konulan yer, bölme. (Tepeköy *Torbalı –İz.; Muradiye *Susurluk –Ba.; *Bayramiç, *Ezine –Çkl.; *Mudanya –Brs.; *Domaniç –Kü.; –Ada.)

[**kasu** (I)] : (*Boyabat –Sn.)

[**kaşa** (II)] : (Üçem *Balâ –Ank.)

[**kaşşak** (II)] : (Çadır, Aydınlı*Ceyhan –Ada.)

kaşak (II) Ağaç kökü. (*Bayramiç –Çkl.; –Ada.; *Mersin, *Silifke, *Tarsus –İç.)

kaşak (III) Çadırın çevresine çevrilen kamış parmaklık. (*Boğazlıyan –Yz.; –Ank.; Köşker –Krş.; *Bünyan –Ky.)

kaşak (IV) Balı alınmış petek. (Ağlı *Küre, *Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.)

kaşak (V) Avlu. (*Gelibolu, *Bayramiç –Çkl.)

kaşak kaşak [→ **kaş kaş**]

kaşal **1.** Mısır sapı ve mısır koçanını örten kabuklar. (Hacıkadı *Devrek, Aliköy *Çaycuma –Zn.) **2.** İri saman. (*Kurşunlu –Çkr.) **3.** Harman yerinde kalan toprak ve taşla karışık tahıl artığı. (*Kurşunlu –Çkr.)

kaşaltak Çene kemikleri. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kaşam Dam oluğu. (–Brd.; –Ada.)

kaşalot Çok hareketli, oynak. (*Mudanya –Brs.)

kaşan (I) Odun yapılan büyük tomruklar. (Mağura *Maçka –Tr.; Yavuz *Şavşat –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kaşan (II) Kışın kar üstünde sürüklenen, savrulan şeyler. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kaşandırmak Yorulmuş hayvanı durdurarak işetmek. (*Bornova –İz.; –Ks.)

kaşanlamak (I) Şiddetle kaymak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kaşanlamak (II) Düzeltmek. (Tanköyü *Kemah –Ezc.)

kaşanmaḫ [→ **kaşanmak**]

kaşanmak [**kaşanmaḫ, kaşanvermek, koşanmak**] At, eşek işemek. (Çöplü *Çivril –Dz.; Karacaören –Kü.; *Kandıra, –Kc.; *Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Akyazı –Sk.; *Çarşamba, *Havza –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Keşap –Gr.; –Tr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Vn.; *Andırın –Mr.; *Antakya –Hat.; –Gaz.; Maksutlu *Şarkışla ,*Gemerek, Vazıldan *Divriği, Karadoruk *Gürün –Sv.; *Bünyan –Ky.; Köşker –Krş.; –Nğ.; *Ermenek, –Kn.; –Ada.; *Mut –İç.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kaşanmaḫ**] : (*Erciş –Vn.)

[**kaşanvermek**] : (*İnegöl –Brs.)

[**koşanmak**] : (–Tr. ve çevresi)

kaşanvermek [→ **kaşanmak**]

kaşarmak Az konuşmak.(Erkilet –Ky.)

kaşat Damızlık keçi, teke. (Veliköy –Rz.)

kaşav [**kaşavış, kaşavi, kaşevi, kaşşa, kaşşak** (I)] Kaşağı: *Kaşavı getir de atı tımar edelim.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**kaşavış**] : (Kerkük)

[**kaşavi**] : (Salcı *Şavşat –Ar.)
[**kaşevi**] : (–Ezm.)
[**kaşşa**] : (Çıtak *Çivril –Dz.)
[**kaşşak** (I)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kaşavış [→ **kaşav**]

kaşavi [→ **kaşav**]

kaşavulamak [**kaşşalamak**] Tımar etmek. (–To.)
[**kaşşalamak**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kaşbastı (I) [→ **kaş** (II) **-2**]

kaşbastı (II) Başa ve alına bağlanan çatkı, sargı. (*Lapseki –Çkl.)

kaşboyu [→ **kaş** (I) **-2**]

kaş çorbası [→ **kaş** (V) **-2**]

kaşdarmak **1.** Becermek, bir işi yapmak, başarmak. (Ayvalı *Taşköprü –Ks.; Alihoca, *Zile –To.; *Çarşamba –Sm.) **2.** Yardım etmek, korumak. (*Çarşamba –Sm.)

kaşeğrisi [**kaşeğğinliği**] Dargınlık, küskünlük, güceniklik. (*Bor –Ng.)
[**kaşeğğinliği**] : (*Bor –Ng.)

kaşeğğinliği [→ **kaşeğrisi**]

kaşek Kusursuz, eksiksiz. (*Merzifon –Ama.)

kaşenk Güzel, şirin, tatlı. (–Ama.)

kaşel Yeni yeşermiş mısırın sap ve yaprakları, mısır fidesi. (–Ks.)

kaşetmek Tandır ve ocakta yakacakları kümelemek. (*Bor –Ng.)

kaşevi [→ **kaşav**]

kaşgır Ayı. (*Alaşehir –Mn.)

kaşıcak Mide. (Yugoslavya göçmenleri *Mudanya –Brs.; Bakırköy *Safranbolu –Zn.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; –Ant.)

kaşı eğilmek Darıldığını, gücendiğini belli etmek. (*Bor –Ng.)

kaşıeğri Gücenik, küskün. (*Bor –Ng.)

kaşık (I) **1.** Değirmencinin öğütme payı olarak aldığı tahıl ölçüsü. (–Isp.; Narlıdere –Dz.; Eymir*Bozdoğan –Ay.; –Ba.; –Kü.; Mesken *Yatağan –Mğ.) **2.** Değirmen sepetinin boğazına takılan ve tahılın dökülmeden değirmen taşlarının arasına gitmesini sağlayan tahta oluk. (–Isp.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Mğ.)

kaşık (II) Yapıda kullanılan çamuru taşın yanına bırakmaya yarayan bir araç, mala. (*Ahlat –Bt.)

kaşık atmaz Bir çeşit hamur yemeği. (*Düzce –Bo.)

kaşık çalımı [**kaşşık çalımı**] Ortalığın kararmaya başladığı, akşam yemeği zamanı. (–Af.; *Yalvaç –Isp.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Fereste *Orhaneli, –Brs.; Zeyve *Söğüt –Bil.; Bozan, Tokat *Sivrihisar –Es.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; –Gaz.; *Afşin, *Elbistan –Mr.; *Antakya –Hat.; *Gemerek, *Gürün –Sv.; –Nş.; –Ng.; *Ermenek, *Beyşehir, *Hadım –Kn.; –Ada.; *Tarsus –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**kaşşık çalımı**] : (*Bor –Ng.)

kaşıkçı Kurbağa yavrusu. (–Sm.)

kaşık düşmanı Eş, kadın. (–Ks.; –Sv.)

kaşık kalıbı Sıkışık, birbirine geçmiş biçimde. (*Alaşehir –Mn.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Tokat –Es.; Köşker –Krş.; Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kaşıkla [**kaşıklağı, kaşıklama** (I), **kaşıklığa, kaşukla**] Kaşık konulan sepet, kaşıklık. (İğneciler *Mudur-

nu –Bo.; –Mr.; Bacı *Polatlı, Başköy –Ank.)

[**kaşıklağı**] : (–Ank.)

[**kaşıklama** (I)] : (Örencik –Bo.)

[**kaşıklığa**] : (Şıhlar –Ank.)

[**kaşukla**] : (*Elmalı –Ant.)

kaşıklağı [→ **kaşıkla**]

kaşıklama (I) [→ **kaşıkla**]

kaşıklama (II) Mısır unundan yapılan bir çeşit yemek. (–Bo.)

kaşıklığa [→ **kaşıkla**]

kaşıklık gemi Kaburga kemiği. (–Mr.)

kaşıksapı (I) Bir cins çizgili ipekli. (–Sm.; –Ant.)

kaşıksapı (II) Bir çeşit sulu köfte. (–Yz.)

kaşımak Tımar etmek. (–Ama.)

kaşıntı Uyuz hastalığı. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)

kāşir Dar paçalı bir çeşit şalvar ile kısa ceket. (Salihler*Emirdağ –Af.)

kaşka (I) Hayvanların alnındaki beyazlık, ak leke ve alnı beyaz lekeli olan hayvan. (–Çkr.; –Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Bayburt –Gm.; –Ezm.; –Ezc.)

kaşka (II) Şakacı, güldürücü. (*Erbaa, Sarayözü *Ezine, –To.)

kaşka (III) Beşik. (–Ezm.)

kaşka (IV) İki tekerlekli araba. (–İz.)

kaşkal Biçimsiz ve kaba. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kaşkam (I) Susuz, sert toprak. (–Sv.)

kaşkam (II) Fabrika tozu, pamuktan bükülen kötü cins pamuk iplik. (*Bor –Ng.)

kaşkarannığı [→ **kaşkarası**]

kaş kararmak [**kaş karelmeğ**] Akşam karanlığı basmak. (Bağıllı *Gelendost, *Yalvaç –Isp.; Çöplü *Çivril, *Çal, –Dz.; *Tire –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Artova –To.; *Merzifon –Ama.; *Bor –Ng.; *Mut, *Anamur –İç.; –Kıbrıs)

[**kaş karelmeğ**] : (Kerkük)

kaşkarartmak Kaş çatmak. (*Eğridir –Isp.)

kaşkarası [**kaşkarannığı**] Alaca karanlık. (*Bor –Ng.)

[**kaşkarannığı**] : (*Bor –Ng.)

kaş karelmeğ [→ **kaş kararmak**]

kaş kaş [**kaşak kaşak**] Dizi dizi, sıra sıra. (Çepni *Gemerek, *Yıldızeli –Sv.; *Avanos –Nş.)

[**kaşak kaşak**] : (*İncesu –Ky.)

kaşkaş Sincap. (*Maçka –Tr.)

kaş kaş olmak Dizilmek, yığılmak. (–Kü.; Yavuz *Şavşat –Ar.; Çepni *Gemerek –Sv.)

kaşkır Kurt. (–Ist.)

kāşkırmak Bozuşmak, darılmak. (*Şebinkarahisar –Gr.)

kāşkir Kırmalı şalvar. (Köşker –Krş.)

kaş koruyan [→ **kaş** (II) **-2**]

kaşlama 1. [→ **kaş** (II) **-1**] **2.** [→ **kaş** (II) **-2**]

kaşlamak Yünü iki kat yapıp bükmek. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

kaşlık Siyah saç boyası. (–Ml.)

kaşmak (I) Çalışmak. (*Bornova –İz.)

kaşmak (II) Atmak : *Şuradaki pisliği kaşıver.* (*Demirci –Mn.)

kaşmak (III) **1.** [→ **Kaş** (VI) **-1**] **2.** Hendeğin iki yüksek kenarı. (Havran, *Edremit –Ba.)

kaşmak (IV) Alkış, el çırpma. (*Bayramiç, *Ezine, *Gelibolu –Çkl.)

kaşmak çalmak El çırpmak, alkışlamak. (*Bayramiç –Çkl.)

kaşmar [→ **kaş** (I) **-2**]

kaşmer (I) Şakacı, maskara, güldürücü: *Kaşmerliğin lüzumu yok.* (*Uluborlu –Isp.; –İz.; Yağcı –Ba.;*Lap-

seki –Çkl.; –Brs.; Ağaçhisar –Es.; –Çkr.; –Sn.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Reşadiye, *Erbaa, *Niksar, *Zile –To.; *Alucra –Gr.; *Bayburt –Gm.; –Rz.; Yavuz, *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Dy.; *Birecik –Ur.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, Çamova *Divriği, –Sv.; Kavacık *Nallıhan, *Kızılcahamam–Ank.; –Nğ.; –Kn.; *Doğanbeyli, Boynuyoğun –Ada.; –Krk.)

kaşmer (II) Kertenkele. (–Kn. ve köyleri)

kaşmerlik Şaka, alay. (*Mangırlar –Bo.; *Kilis –Gaz.; *Şekeroba –Mr.)

kaşmirlenmek Cilve yapmak, nazlanmak. (Tozara, Güvere *Silifke –İç.)

kaşnaşmak Kaynaşmak. (*Bor –Nğ.)

kaşşa [→ **kaşav**]

kaşşak (I) [→ **kaşav**]

kaşşak (II) [→ **kaşak** (I)]

kaşşak (III) Ağaç kökü. (–Ada.)

kaşşalamak [→ **kaşavulamak**]

kaşşık çalımı] [→ **kaşık çalımı**]

kaştarlamak Hayvan bakmak, beslemek. (*Hafik –Sv.)

kaştarmak Yönetmek, kayırmak, korumak, bakmak. (–Ks.; Ildızın –Çkr.; *Kargı –Çr.; –Sn.; Gazibeyli *Bafra –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; *Niksar –To.; *Ünye –Or.; –Ank.; *Anamur, *Silifke, Civanyaylağı *Mersin –İç.; *Alanya –Ant.; *Milas, Hisarardı, *Datça –Mğ.)

kaşukla [→ **kaşıkla**]

kat (I) [→ **katar** (III)]

kat (II) Bir çeşit çiçek. (*Avanos –Nş.)

kat (III) 6 okka tahıl alan silindir biçiminde, ağaçtan yapılmış bir tahıl ölçeği. (–Tr.; –Ezm.; –Ezc.)

kat (IV) Nişanlıya gönderilen armağan. (*Nizip –Gaz.)

kat (V) İki tepenin ya da iki duvarın arası, uçurum. (*Ermenek –Kn.; Yalak *Ceyhan –Ada.)

kat (VI) Toprak evlerde üst kısma süs olarak yapılan biraz enli ve renkli bağlar. (Çukurkuyu *Bor –Nğ.)

kata 1. İyi gelişmemiş hayvan yavrusu. (Gökköy, *Lapseki –Çkl.) **2.** Besili, şişman, yuvarlak (hayvan için). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

katacak (I) Şarap boşaltmak için kullanılan bir ölçek. (–Ed.)

katacak (II) Sözcükleri kolayca izlemek için kullanılan, tahtadan yapılmış bir ders aracı. (Çukurköy *Babaeski –Krk.)

katağaç Meşe ağacı. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

katahor Karmakarışık. (–Ur.)

kataklamak [**katalamak, katarlamak**] Kovmak, kovalamak. (*Safranbolu –Zn.; *Küre, *İnebolu –Ks.; Türkeli –Sn.)
[**katalamak**]: (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**katarlamak**] : (*Datça –Mğ.)

katakollu Hile, oyun. (*Bornova –İz.)

katalak Arabanın dingilindeki demir halka. (Kılbasan *Karaman –Kn.)

katalamak [→ **kataklamak**]

katal öküz İhtiyar manda. (Muzmullu –Sm.)

kataman İnekleri sağarken tuz yalatmak için kullanılan kıldan yapılmış kap. (Viçe *Hopa –Ar.)

katar (I) Yığılmış, üstüste dizilmiş odun. (Eğrigöz *Emet –Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.)

katar (II) İbik. (–Bt.)

katar (III) [**kat** (I), **kater** (III)] Seyrek altın dizisi. (Ömerköy *Bandırma –Ba.; –Nğ.)
[**kat** (I)] : (–Kü.)
[**kater** (III)] : (*Bor –Nğ.)
katarlamak [→ **kataklamak**]
katarmak [→ **kotarmak** (I) **-1**]
katava [**katavuz**] **1.** Kaba, duygusuz. (–Sm.)
[**katavuz**] : (*Vakfıkebir –Tr.)
2. İnatçı. (*Ünye –Or.)
katavuz [→ **katavaz**]
katbük olmak Beli bükülmek. (*Bor –Nğ.)
katça Kadar. (*İnebolu –Ks.)
katelden kalmak Elindeki bütün varlığını yitirmek, dara düşmek. (*Bor –Nğ.)
kater (I) İlkbaharda bitkilerin yaprak açma zamanı. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
kater (II) Büyük parça. (*Maçka –Tr.)
kater (III) [→ **katar** (III)]
katgıntı Karışık tohum. (*Afşin –Mr.)
katı (I) Çok, pek, fazla. (Kuyucak –Ay.; –Ist.; –Ur.)
katı (II) Sert dönemeçli, girintili yol. (Çay *Bolvadin –Af.)
katıgak Dağlarda, taş oyuklarındaki su birikintisi. (Akkışla *Bünyan –Ky.)
katıgelen Katıca, az katı. (*Düzce –Bo.)
katığ [→ **katık**]
katıḫ Yemek. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
katık [**katığ**] Yağı alınmış yoğurt, ayran. (*Zile –To.; –Gaz.; –Yz.; *Aksaray –Nğ.)
[**katığ**] : (Cenciğe –Ezc.)
katıkara Kalın kabuklu bir çeşit kış üzümü. (*Bolvadin –Af.; –Uş.; Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Kü.; *Argıthanı,*Ilgın –Kn.; Kıranköyü –Mğ.)
katık böreği Buğday yarması ve yağsız yoğurtla yapılan bir çeşit börek. (*Vezirköprü –Sm.)
katıkdamı Kiler. (Gülâbi –Yz.)
katık etmek [**katıklamak** (III)] Az az yemek. (*Düzce –Bo.; *Antakya –Hat.)
[**katıklamak** (III)] : (–Tr.)
katıklamak (I) **1.** Abartmak. (Korkut –Sv.) **2.** Dayanmak, sabretmek. (–Rz.)
katıklamak (II) Çorbayı yoğurtlamak. (*İskilip –Çr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
katıklamak (III) [→ **katık etmek**]
katıklaş [→ **katıklı aş**]
katıklı (I) **1.** [→ **katıklı -1**] **2.** Buğdayla çavdar, ya da arpa karışımı. (–Ks.; Çayhan *Ereğli –Kn.; *Bor, –Nğ.)
katıklı (II) [→ **katıklı aş**]
katıklı aş [**katıklaş, katıklı** (II) **-1, katıklı çorba, katıklı çurba**] Yoğurtlu bulgur ya da yarmadan yapılan çorba. (*İskilip –Çr.; –To.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Ky.)
[**katıklaş**] : (–Sv. ilçe ve köyleri)
[**katıklı** (II) **-1**] : (–Çkr.; Çayhan *Ereğli –Kn.)
[**katıklı çorba**] : (*Şarkîkaraağaç –Isp.)
[**katıklı çurba**]: (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
katıklı çorba [→ **katıklı aş**]
katıklı çökelek Peynirle karışık çökelek. (*Mut –İç.)
katıklı çurba [→ **katıklı aş**]
katıklı ekmek Bir çeşit ıspanaklı börek. (*Antakya –Hat.)
katıklı pilav Bulgur ve pirinç karışımından yapılan pilav. (–Ky.)

katıksı Ekmeğe katık edilecek kıvama gelmiş yiyecek. (*Bor –Nğ.)

katıksımak Peynir, çökelek, yağ vb. yiyecekler tuzlanarak yenecek duruma gelmek. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

katı kürek Bel. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

katıl **1.** Yapılarda kullanılan dört köşe kiriş. (Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Bor –Nğ.) **2.** Tahta paravana. (–Ada.)

katılaç Yufka ekmek. (*Kurşunlu –Çkr.)

katılamak [**katlamak** (II)] Bel ya da parmak gibi eklem yerlerinden ses çıkmak, kütürdemek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**katlamak** (II)] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

katımak Üşümek, donmak. (Çandır *Milas –Mğ.)

katın Kadın. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

katıncak Ekmeğe katık edilen yiyecek. (–Gr. ve köyleri.)

katıncama Bir sürüye başkaları tarafından katılan davar. (*Eğridir, –Isp. köyleri)

katıncı Oğlaklara bakan kadın işçi. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

katıngı Bir şeye karıştırılmış yabancı madde: *Kahvede katıngı var*. (*Lapseki –Çkl.; *Boyabat –Sn.; *Kilis, –Gaz.)

katın kırma Bir çeşit aşık oyunu. (–Kü.)

katıntı Hayvan sürüsüne dışardan katılan hayvan. (*Eğridir –Isp.; –Dz.; Tokat –Es.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Mut, Ferhenk, Orhana *Anamur –İç.)

katı pek söylemek Kuvvetle uyarmak, tenbih etmek. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Balçuva –İz.; *Bodrum –Mğ.)

katır (I) **1.** Altı nalçalı, kabaralı, arkası dik olan kaba ayakkabı, kundura. (Gölcük *Bayramiç –Çkl.; Cumalıkızık –Brs.; Alayunt –Kü.; –Bo.; –Ist.; –Ks.; –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; –Ama.; *Zile –To.; –Sv.) **2.** Yüzü atkılı çocuk ayakkabısı. (Alayunt –Kü.)

katır (II) Topaç. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Büyükafşar *Balâ –Ank.; –Krş.; –Nğ.; *Karaman –Kn.; *Mersin –İç.)

katır (III) Havyar yapmayan bir cins balık. (*Bafra –Sm.)

katır (IV) Çardakta ağırlığı çeken yatay çakılan kalın tahtalar. (Belenkeşli –İç.)

katırdaşyağı Çiğdem gibi ve beyaz çiçek açan, soğan köklü bir çeşit bitki. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

katırgulağı [**katırkulağı**] Yapraklarından dolma yapılan bir bitki. (*Bor –Nğ.)

[**katırkulağı**] : (*Bor –Nğ.)

katır izi Terslik, aksilik. (*Keçiborlu –Isp.)

katır kemiği Kürek kemiği. (–Bt.)

katırkulağı [→ **katır gulağı**]

katırkuyruğu **1.** Erguvan. (Kösedere *Ayvacık –Çkl.) **2.** İpek böceğinin üzerinde kozasını sardığı bir bitki. (*Yalova –Ist.)

katırtırnağı **1.** İri yapraklı bir ot. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Sm.; Dereköy –To.; *Doğubeyazıt –Ağ.;

Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Çiğdem. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

katıryatağı Atlarda kuyruk sokumundan bele kadar olan ve bacaklarda bulunan çizgi. (–Nğ.)

katışak Toplantı. (–Isp.)

katışık (I) Başkasının sürüsünde malı, hayvanı olan kişi. (Söğüt –Dz.)

katışık (II) Karışık, karma. (*Düzce –Bo.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; *Bor –Nğ.)

katik (I) Koltuk altında çıkan bir çıban. (–Dy.)

katik (II) **1.** Ayran, yoğurt. (*Nazimiye –Tn.) **2.** Çökelek. (*Nazimiye –Tn.)

katikara Kalın kabuklu bir çeşit kuş üzümü. (Bayadı –Or.)

katil Duvar içlerine konan ve pencere, kapı yapımında kullanılan ağaç, dilme. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Afşin, *Elbistan –Mr.)

katil katil Sıra sıra : *Odunları katil katil dizersen hiç yıkılmaz.* (–Sm.)

katirenbiz Bir çeşit cam kavanoz. (–Gaz.)

katkan Elma ve armut kurusu. (Çilehane *Reşadiye –To.)

katkat Üst üste açılıp saçta pişirilen yufkalar. (–Dy.)

katkatı Katmerli : *Bu zambak katkatıdır.* (*Antakya –Hat.)

katkattas Sefertası. (*Tire –İz.)

katkı Düğün günü davetlilerin öğleye kadar gönderdikleri armağan. (İbradı –Ant.)

katkılı [**katıklı** (I) **-1**] **1.** Karışık, arı olmayan, hileli. (Tokat, Bozan –Es.; *Tirebolu –Gr.; *Baskil –El.; *Antakya –Hat.; –Yz.; *Bodrum, Yerkesik –Mğ.)

[**katıklı** (I) **-1**] : (–Brd.; –Mr.; –Ba.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ada.)

2. Evlilik dışı çocuk, piç : *Katkılı oğlan.* (*Antakya –Hat.)

katlaç 1. Tepside pişirilen şekerli mısır çöreği. (Duma *İnegöl –Brs.; *Ereğli –Zn.) **2.** Pişmiş yufka. (Duma *İnegöl –Brs.)

katlak [**katlı**] Kadar. (Ahılı *Keskin –Ank.; Mansurlu *Saimbeyli –Ada.)

[**katlı**] : (–Mr.; *Osmaniye –Ada.)

katlama [→ **kartalaç** (I) **-1**]

katlamaç [→ **kartalaç** (I) **-5**]

katlamak (I) [**kartlamak -1**] Sıcak suda haşlayarak sıyırıp temizlemek (işkembe vb.). (*Bor –Nğ.)

[**kartlamak -1**] : (–Nğ.)

katlamak (II) [→ **katılamak**]

katlamak (III) Tarlayı sürmek. (*Silifke –İç.)

katlan Oyunda başlama çizgisine konulan taş. (*Keşan –Ed.)

katlı [→ **katlak**]

katma (I) Kıldan, yünden yapılmış ip, sicim, (*Gelibolu –Çkl.; *Akyazı –Sk.; –Ist.; *Maçka –Tr. ve köyleri; *Şebinkarahisar –Gr.; *Alucra –Gm.; *Sarıkamış –Kr.; Ergan –Ezc.; Önsen –Mr.; *Develi –Ky.; –Nğ.; Kerkük)

katma (II) **1.** Dağlardaki taş oyukları, kuytu yerler. (Gazi *Develi –Ky.; *Aksaray –Nğ.) **2.** Yumuşak kaya tabakaları arasından kıvrıla kıvrıla uzanan yol. (Önsen –Mr.)

katma (III) Biçilmiş ekin, arpa bağlamı (yirmi bağlam bir araba eder). (Türkmen aşireti *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

katma aşı Yoğurtlu yarma çorbası. (Tokat –Es.; *Afşin –Mr.; Köşker –Krş.)

katmak (I) [**katmek**] Koymak : *Çay katem mi?* (*Buldan –Dz.; *Beyşehir –Kn.; *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)
[**katmek**] : (*Acıpayam –Dz.)

katmak (II) [→ **kodak** (I) **-1**]

katman Kulaç. (Senir *Keçiborlu, –Isp.)

katmar [→ **katmer** (I)]

katmek [→ **katmak** (I)]

katmelli Arasına ceviz ve peynir konarak pişirilen çörek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

katmer (I) [**katmar**] Arasına kaymak ya da yağ sürülerek katlanmış yufka ekmeği. (*Bolvadin, *Dinar –Af.; *Gelendost, Bağıllı *Eğridir Kumdanlı, *Yalvaç –Isp.; Karaçay, Honaz, Söğüt –Dz.; Eymir *Bozdoğan, *Kuşadası –Ay.; *Bornova –İz.; *Alaşehir –Mn.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Sivrihisar, Bozan –Es.; –Çr.; –Sm.; –To.; *Şebinkarahisar –Gm.; Erkinis *Yusufeli, Yavuz *Şavşat, *Ardanuç –Ar.; Cenciğe –Ezc.; *Ağın –El.; –Ml.; *Kilis –Gaz.; *Afşin –Mr.; Tavşanlı *Hafik, *Gürün, Çepni *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Yerköy –Yz.; –Ky.; –Nğ.; *Sille –Kn.; *Osmaniye –Ada.; *Mut, *Anamur –İç.; Yerkesik –Mğ.; *Serik –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)
[**katmar**] : (Başpınar *Tefenni –Brd.; Eziler *Güney –Dz.)

katmer (II) Yağla pekmez karışımı. (Amikovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

katmer kaldırmak Arabozuculuk yapmak, karışıklık çıkarmak. (*Anamur –İç.)

katmir Hamurdan üç köşe kesilerek yağda kızartılan bir çeşit börek. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

katnak Lif. (Alayunt –Kü.)

katnamak Katına varmak, görmeye gitmek. (Bağyaka *Finike –Ant.)

katneri Büyük kazan. (Hemşin –Rz.)

katon etmek [**katon itmek, katuğur etmek, katur etmek**] Öne katıp kovalamak. (–Af.)
[**katon itmek**] : (*Bor –Nğ.)
[**katuğur etmek**] : (–Yz.; –Ada.)
[**katur etmek**] : (Köşker –Krş.)

katon itmek [→ **katon etmek**]

katran Fasulye ve enginara dadanan bir böcek. (–Ist.)

katran ağacı Yapıda kullanılan çok sağlam bir ağaç. (Kamber –Ky.)

katre Gerdanlık. (–Kn.)

katsa (I) [**katsiya**] Kürek. (–Ed.)
[**katsiya**] : (*Sarıkamış –Kr.)

katsa (II) Fıçı. (*Bulancak –Gr.)

katsiya [→ **katsa** (I)]

kattak Taflan ağacı. (*Bodrum –Mğ.)

kattel Acı. (–Ks.)

kattereli Oynak kadın. (Navdalı *Mut –İç.)

kattıgelen Çok katı. (*Düzce –Bo.)

kattırmak Kurutmak, gevretmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

katuğet olmak Katık olmak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

katuğur etmek [→ **katon etmek**]

katur etmek [→ **katon etmek**]

katut [→ **kartol**]

katuvaz **1.** İnatçı, kaba adam. (Tekke –Sm.; *Taşova –Ama.; *Çarşamba –Or.; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gm.; Ağrakos *Suşehri –Sv.) **2.** İri yapılı, kuvvetli. (Büyüklü *Çarşamba –Or.)

katübek Oysaki : *Katübek bu işin ne şekilde olacağını kendisine anlatmıştım.* (Ergenli *Bayındır –İz.)

kaugas Toz fırtınası. (–Ank.)

kauşut Yolların birleştiği yer, kavşak. (*Andırın –Mr.)

kav (I) Yılan gömleği. (Haydere *Bozdoğan –Ay.; –Bo.; –Cr.; *Bor –Nğ.; Oymaklı –Ada.)

kav (II) **1.** Gurur. (*Mesudiye –Or.) **2.** Gururlu. (Erkinis *Yusufeli –Ar.) **3.** Süslü, kurumlu, çalımlı : *Ne kav delikanlı.* (Yavuz *Şavşat –Ar.; Kerkük)

kav (III) **1.** Tuğla ve çanak yapımında kullanılan kırmızı toprak. (–Ama.; Kitre *Bayburt, Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kr.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Killi toprak. (–Kr.) **3.** Kil. (–Kr.)

kav (IV) Samanlıktan otu çekmek için kullanılan ucu eğri ağaç. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kav (V) Ham, olmamış. (–Ezm.)

kav (VI) Kuruntu. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kava 1. Çayırın bol olduğu yer, çayırlık. (Kösten –Dz.) **2.** Ucu sert ve sivri dikensi bir çeşit çayır otu. (Aziziye –Brd.)

kavadi Giyilemiyecek kadar eskimiş elbise. (Adacami –Rz.)

kavah Ön : *Kavahındaki adama bak.* (Azeri köyleri –Ama.)

kavak Ağaç : *Erik kavağı, elma kavağı.* (*Ereğli –Kn.)

kavak atmak [**kavaklamak** (I)] Güreşte tepe üstü yuvarlamak ya da yuvarlanmak. (Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.) [**kavaklamak** (I)] : (–Çkr.; –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)

kavak attırmak Takla attırmak. (Firuzköyü *Bakırköy –Ist.)

kavak durmak Amuda kalkmak. (*Merzifon –Ama.; –Kn.)

kavak elması Orta sertlikte, ekşimsi ya da tatlı bir çeşit elma. (*Çarşamba –Sm.)

kavaklamak (I) [→ **kavak atmak**]

kavaklamak (II) Marul, tere vb. bitkiler tohuma kaçmak. (–Çkr.)

kavaksınmak Kulak vermek, önemsemek. (*Silifke ve köyleri –İç.)

kavakteli Bir çeşit iplik yumağı. (Zara –Ama.)

kavakyaprağı Bir çeşit beyaz üzüm. (–Nğ.)

kaval (I) Su arkı. (İphan *Yusufeli –Ar.)

kaval (II) Saçma atan av tüfeği. (*Vezirköprü –Sm.)

kaval (III) Cevizin yeşil kabuğundan ayrılma zamanı. (–Krş.)

kavala bardağı [→ **karga düleği**]

kavalak (I) Büyük baykuş. (*Reşadiye –To.)

kavalak (II) **1.** Kuru ve hafif olan şey. (Zencidere –Ky.) **2.** Baykuş. (*Reşadiye –To.)

kavalama Bolluk. (–Ama.)

kavalamak Kan çıkarmayacak biçimde hafifçe ısırmak. (*Mersin –İç.)

kavaldız [→ **karga düleği**]

kavalık 1. Bataklık. (Kızılköy *Dinar –Af.) **2.** Bataklıkta yetişen kamış, saz. (Fili *Biga –Çkl.)

kavalkan Kendini öven kimse. (*Şebinkarahisar –Gm.)

kavallamak Almak, kapmak. (*Datça –Mğ.)

kavalmak Övünmek. (*Gürün –Sv.)

kaval olmak Cevizin yeşil kabuğu çıkmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kavaltaḫ İğreti. (*Ağın –El.)

kavaltak (I) Kaba, beceriksiz. (*Şebinkarahisar –Gm.)

kavaltak (II) **1.** Kabarık, gevşek. (–Ezm.; –Ezc.; –Ml.; Çelik köyü –Gaz.) **2.** Altı boş şey. (–Ur.) **3.** Hafif aralık : *Dolabı iyi kapat kavaltak kalmasın.* (*Milas –Mğ.)

kavaltmak Fırsat vermek, göz yummak. (Güney *Yeşilova –Brd.)

kavampiz Zamk (erik, badem, keven zamkı). (Babik *Pütürge –Ml.)

kāvan (I) **1.** Gramafon. (Kerkük) **2.** Plâk. (Kerkük)

kāvan (II) Kayalıklarda biten dikenli bir ot. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kavana [→ **kavran** (I) **-3**]

kavancı Nişancı. (*Nallıhan –Ank.)

kavanez Domates. (*Bozkır, *Hadım, Kayapınar –Kn.) **2.** Domates suyu, salça. (–Ada.)

kavanlamak Gözlemek, korumak. (*Gediz, –Kü.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; *Mihalıççık köyleri –Es.; Saray –Çkr.; –Ks.; *Nallıhan –Ank.; Köşker –Krş.; *Osmaniye –Ada.)

kavar **1.** Tarla üzerindeki su yolları. (–Ist.; *Şiran –Gm.; *Tercan, *Kemaliye –Ezc.; –Ml.) **2.** Ark başı, su çevrilen yer. (Öğdem *Yusufeli –Ar.) **3.** Akarsudan su almak için açılan gedik. (–Gm.) **4.** Balıkların derinlere kaçmasını önlemek için denizin içine yapılan set. (–Ist.)

kavara (I) Yel, gaz. (*Bergama –İz.; *Düzce –Bo.; *Merzifon –Ama.; –Gm.; Limanköy *Çayeli –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Antakya –Hat.; *Gemerek –Sv.; Everek *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.)

kavara (II) Gürültü, patırtı. (Karaağaç *Gölhisar –Brd.; *Çal –Dz.; Bozan –Es.; *Bor –Nğ.; *Korkuteli –Ant.; *Fethiye –Mğ.)

kavara (III) Yalan. (–Çkr. ve çevresi)

kavara (IV) **1.** Balı alınmış petek. (*Akşehir, *Ermenek, –Kn.; Yapıntı *Mut, *Anamur, *Silifke –İç.) **2.** Arıların yemesi için kovanda bırakılan bal. (*Karaman –Kn.)

kavara atmak [→ **kavara çekmek**]

kavaracı **1.** Yaygaracı, gürültücü. (*Sandıklı –Af.; Karaağaç *Gölhisar –Brd.; *Düzce –Bo.; Bozan –Es.; *Mut, *Fethiye –Mğ.) **2.** Yalancı, palavracı. (–Isp.; *Çal –Dz.; *Tavşanlı –Kü.; *Bor –Nğ.)

kavara çekmek [**kavara atmak**] Yellenmek. (–Ama.; Everek *Develi –Ky.)

[**kavara atmak**] : (*Düzce –Bo.)

kavare Kabara, büyük ayakkabı çivisi. (*Nazimiye –Tn.)

kavas (I) [→ **kavat** (I) **-3**]

kavas (II) Buğday ölçülen şinik. (Karahüyük –Kn.)

kavaş Ayakkabı. (Buhara göçmenleri, Samatya –Ist.)

kavat (I) [**kavas** (I)] **1.** Yolsuz birleşmelerde aracılık eden erkek.(*Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; –Gm.; –Rz.; –Ezc.; *Nizip –Gaz.; *Şarkışla, *Gemerek, *Koyulhisar –Sv.; *Yerköy –Yz.; –Ky.; –Nğ.) **2.** Güçsüz, korkak insan. (Kızılviran, Hisarcık, Taf köyü –Ky.) **3.** Aptal, budala. (*Yalvaç –Isp.; *Çarşamba –Sm.; *Akşehir –Kn.)

[**kavas** (I)] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kavat (II) [→ **kovata -1**]

kavat (III) [→ **kavut** (I) **-2**]

kavata 1. Ekmek sepeti. (–Ist.) **2.** Kahve kavurmaya yarayan kısa saplı toprak kap. (Atça *Nallıhan –Ank.) **3.** Çinko, bakır ya da ağaçtan su maşrapası. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; –Brd.; –Ank.; *Kaş –Ant.; *Fethiye –Mğ.) **4.** Bakır tencere. (*Emirdağ –Af.)

kavayak 1. Çok gezen. (Aşağınlıca –Es.) **2.** Serseri, soysuz. (Bozan –Es.)

kavaz Semaver. (–Isp.)

kavazak [**kavazan -1**] Yersiz konuşan, geveze. (*Kandıra –Kc.; Alaçam *Kavak –Sm.)
[**kavazan -1**] : (Haşhaşı –Ezc.)

kavazan 1. [→ **kavazak**] **2.** Kibirli. (*Mesudiye –Or.; Bandula *Kelkit –Gm.)

kavcaklamak [**kavcalamak, kavcarlamak -2**] **1.** Hırsla kapmak, kavramak. (Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Anamur –İç.; Yerkesik –Mğ.)
[**kavcalamak**] : (Yılanlı *Eğridir –Isp.; *Bor –Nğ.; Kocayatak *Serik –Ant.)
2. Mıncıklamak. (*Beyşehir –Kn.)
[**kavcarlamak -2**] : (*Düzce –Bo.)

kavcalamak [→ **kavcaklamak**]

kavcana Kavanoz. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

kavcar (I) [**kavcir**] **1.** Ağaç rendelenirken çıkan talaş. (–Brd.)
[**kavcir**] : (–Brd.)
2. Ardıç ağacının kabuğu. (Çobansa *Fethiye –Mğ.) **3.** Darı kabuğu. (Gödene *Finike –Ant.)

kavcar (II) 30-40 cm. uzunluğunda, kemik saplı çalı, budak kesmeye yarayan bıçak. (*Bodrum –Mğ.)

kavcarlamak 1. Kurcalamak, karıştırmak, sıkmak. (*Düzce –Bo.) **2.** [→ **kavcaklamak -2**]

kavcir [→ **kavcar** (I) **-1**]

kavculuk [→ **kovculuk**]

kav çakmak Bilmediği bir konuyu inatla savunmak. (–Tr.)

kavçar [**kavlak** (II)] İçi çürük, kurumuş ağaç. (Araplı, Taşum, *Silifke –İç.)
[**kavlak** (II)] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kavdan Gövdesi uzun bir çeşit ot. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Ceyhan –Ada.)

kavel Yeşil kabuğu soyulmuş ceviz. (*Zile –To.)

kavelle [→ **karevle**]

kavga kaşağısı Kavgacı. (Doğanbeyli *Beyşehir –Kn.)

kavga kütlemek Birdenbire kavga patlamak. (–Tr.)

kavgan [**kavgaz** (II), **kavız** (II), **kavkan**] Hayvanların, özellikle develerin severek yediği dikenli bir ot, deve dikeni. (İnköy –Kü.; Bozan –Es.)
[**kavgaz** (II)] : (Çavuşköy *Babaeski –Krk.)
[**kavız** (II)] : (*Lüleburgaz –Krk.)
[**kavkan**] : (Çeltikçi –Brs.)

kavgaz (I) [**kavhaz -1, kavı, kavkas**]
1. Büyük fakat hafif olan şey. (*Nizip –Gaz.; *Develi –Ky.)
[**kavhaz -1**] : (–Gaz.)
[**kavı**] : (*Tosya –Ks.)
[**kavkas**]: (–Mr.; Emirler *Balâ –Ank.)
2. Az pişmiş, az olmuş. (*Nizip –Gaz.)

kavgaz (II) [→ **kavgan**]

kavgımak Zıplamak. (*Gediz –Kü.; *Lüleburgaz –Krk.)

kavgıtmak 1. Zıplatmak. (*Lüleburgaz –Krk.) **2.** Koşturmak. (Kıbrıscık –Bo.)

kavğarmak Ölüye ilenmek. (–Ama.)

kavhaz 1. [→ **kavgaz** (I) **-1**] **2.** Gevşek, bastırılmamış şey : *Çuvalı kavhaz doldurmuşsun.* (–Gaz.)

kavı [→ **kavgaz** (I) **-1**]

kavık (I) [→ **kavuk** (I)]

kavık (II) Ark. (*Suşehri –Sv.)

kavıklı [→ **kavuklu yağmur**]

kāvıl Yıkılmağa yüz tutmuş yapı. (Kerkük)

kavılmağ Kovulmak. (Kerkük)

kavımsak 1. Sevimli. (–Nğ.; –Ada.) **2.** Akraba ve yakınlarına düşkün kimse. (*Bor –Nğ.)

kavırçağ Oyuncak, cansız bebek. (Kerkük)

kavırga [→ **kavurga** (I) **-1**]

kavırgaç [→ **kavruk** (I)]

kavırğa [→ **kavurga** (I) **-1**]

kavırka [→ **kavurga** (I) **-1**]

kavıştırma Önü baştan aşağı düğmeli gömlek. (–İz.)

kavıt (I) **1.** [→ **kavut** (I) **-1**] **2.** [→ **kavut** (I) **-2**]

kavıt (II) Yersiz söylenen söz. (Kılbasan *Karaman –Kn.)

kavız (I) [**kaviz**] **1.** Tahıl kabuğu, kapçık. (Bayat *Emirdağ, *Sandıklı, *Dinar –Af.; Bağıllı *Gelendost –Isp.; Çamköy *Gölhisar –Brd.; Söğüt, Darıveren * Acıpayam –Dz.; –Mn.; Harman *Söğüt –Bil.; Tokat, Bozan –Es.;*Kandıra –Kc.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Anamur, *Silifke –İç.; *Korkuteli, *Serik –Ant.; *Milas –Mğ.; *Lüleburgaz köyleri –Krk.) **2.** İçi çürük, iç tutmamış tahıl ve meyve. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Gaz.; –Hat.; *Yerköy –Yz.; Çalış *Haymana –Ank.; *Bor –Nğ.; *Mut –İç.)

[**kaviz**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

kavız (II) [→ **kavgan**]

kavinne Küçük bir cins balık. (Göndürle *Eğridir –Isp.)

kaviz [→ **kavız** (I) **-2**]

kavhas Yel, rüzgâr. (–Ank.)

kavkan [→ **kavgan**]

kavkas [→ **kavgaz** (I) **-1**]

kavkaz (I) [→ **kavzantı**]

kavkaz (II) Çürümeğe yüz tutmuş çam gövdesi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kavkaz (III) Kuru bitki sapı. (*Susurluk –Ba.)

kavkazlık Dikenlik, otluk yer. (*Lüleburgaz –Krk.)

kavkırtmak Fırlatıp atmak. (Elâ *Elbistan –Mr.)

kavla Kavak ağacı. (–Ist.)

kavlaan [→ **kavlağan**]

kavlağan [**kavlaan, kavlağın, kavlan**] Çınar ağacı. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Devrek, *Safranbolu –Zn.; –Sm.; *Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama.; Dereköy –To.; Kuzköy *Ünye –Or.; –Gr.; *Vakfıkebir –Tr.; *Bayburt –Gm.; Çakıllı *Vize –Krk.)

[**kavlaan**] : (–Sm.)

[**kavlağın**] : (*Safranbolu –Zn.; –Ama.; –Sm.)

[**kavlan**]: (Ahmetçe *Ayvalık –Ba.; *Kandıra –Kc.; *Düzce, Elemen –Bo.; *Akyazı –Sk.; –Ist.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Sn.; –Sm.; *Nizip –Gaz.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kavlağın [→ **kavlağan**]

kavlak (I) Yaşlı, zayıf öküz. (*Şebinkarahisar (Gm.)

kavlak (II) [→ **kavçar**]

kavlakyağı Krem. (*Ladik –Sm.)
kavlamak (I) [→ **kovalamak**]
kavlamak (II) Soyunmak. (Göcenovacığı –Çr.)
kavlan [→ **kavlağan**]
kavlangaz (I) [→ **koklangoz**]
kavlangaz (II) Kof, boş. (*Bor –Ng.)
kavlanmak Kendini beğenmek, gururlanmak. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
kavlatma Soğuk algınlığı. (Yavuz*Şavşat –Ar.)
kavlav Saban demirinin çamurunu kazımaya yarayan araç, sıyırgı. (Kırım Türkleri –Ist.)
kavlı (I) Yüksek. (Taşlıçay *Doğubeyazıt –Ağ.)
kavlı (II) Kütük, kereste yapmaya elverişli olmayan ağaç. (*Ermenek –Kn.)
kavlığ [→ **kavlık** (I)]
kavlık (I) [**kavlığ, kavlıkça, kavluğ, kavluk** (I) **-2**] İçine çakmak, para, vb. şeyler konulan torba, kese. (Abaş, Honaz, Kadıköy –Dz.; *Maçka –Tr.; Tepeköy *Şavşat –Ar.; –Ng.; *Anamur –İç.; Karaveliler –Ant.; –Ng.)
[**kavlığ**] : (Kerkük)
[**kavlıkça**]: (Tepeköy *Şavşat –Ar.)
[**kavluğ**] : (Hınıs *Hasankale –Ezm.)
[**kavluk** (I) **-2**] : (*Dinar –Af.; *Ahlat –Bt.; –Mğ.)
kavlık (II) Kibirlilik. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
kavlık (III) Hayvan kursağı. (–Sv.)
kavlıkça [→ **kavlık** (I)]
kavlu Başa alınan kalın, tüylü örtü. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)
kavluğ [→ **kavlık** (I)]
kavluḫ [→ **kavuk** (I)]
kavluk (I) **1.** Küçük bohça. (*Boyabat –Sn.; Kuz *Ünye –Or.; –Dy.; –El.; *Keskin –Ank.; –Ky.; *Ürgüp –Nş.; Bahçeli *Bor –Ng.) **2.** [→ **kavlık** (I)]
kavluk (II) [→ **kavuk** (I)]
kavrak (I) Balsız arı peteği. (Camiyanı *Tirebolu, *Bulancak –Gr.)
kavrak (II) **1.** [→ **kavruk** (IV) **-1**] **2.** Kuru yaprak. (–Ama.)
kavrak (III) Yünlü kumaş. (Kadıçiftliği –Ist.)
kavraklamak İki elle tutmak : *Ahmet søpayı kavrakladı.* (*Merzifon –Ama.)
kavralanmak Çabalamak, kaşınmak : *Bitten kavralanıp duruyor.* (*Bor –Ng.)
kavral gitmek Gidivermek, çabuk gitmek. (Eflak –Ada.)
kavram (I) **1.** Tutam, avuç dolusu. (*Yalvaç, Bağıllı *Gelendost, *Eğridir –Isp.; Ekse *Çal –Dz.; *Tire –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Emet –Kü.; Tokat –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Akyazı –Sk.; *Merzifon –Ama.; –To.; Kuz *Ünye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; Cenciğe –Ezc.; Maksutlu *Şarkışla, Ağrakos *Suşehri, *Koyulhisar –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Ng.; *Korkuteli –Ant. *Milas, Yerkesik –Mğ.;) **2.** Bağlam, deste. (Senir, Türkseniri *Afşin –Mr.)
kavram (II) Çevre. (–Ks.)
kavrama (I) **1.** Küçük el orağı. (*Gelendost –Isp.; Fili *Biga –Çkl.; Narlıdere *Buldan –Dz.; Tozman, Akköy *Söğüt –Bil.; –Ist.; Dağhalil –Ank.; İsgöbü *Zencidere –Ky.; *Serik –Ant.; Hamitli –Ed.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk;

*Saray –Tk.) **2.** Orakla biçilen bir tutam ekin. (Söğüt, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Boyabat –Sn.; *Artova –To.; Kuz *Ünye –Or.; *Gemerek –Sv.; *Güdül, Bağlıca *Ayaş –Ank.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.) **3.** Ekin kaldırmaya yarayan araç. (–Uş.)

kavrama (II) Dişli, civata ve boru anahtarı. (–Ky.)

kavramak (I) **1.** Küçük orakla ekin biçmek. (*Uluborlu –Isp.; Söğüt –Dz.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Artova –To.) **2.** El ile ekin yolmak. (*Keçiborlu –Isp.; *Koyulhisar –Sv.; Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kavramak (II) [**kavrımak**] Sancılanmak, ağrımak. (Honaz *Çivril –Dz.)

[**kavrımak**] : (Hacıfakı –Dz.)

kavramak (III) Bir şeyi yakmak, kızartmak. (*Bornova –İz.)

kavramak (IV) Kaçırmak : *Kız kavramak.* (*Lüleburgaz –Krk.)

kavran (I) [**kavana**] **1.** Boş arı peteği. (İslâhiye –Rz.) **2.** Boş arı kovanı. (*Fatsa, Şıhlar *Ulubey –Or.; Haçavera *Maçka, –Tr.; Peterek *Yusufeli –Ar.) **3.** Ağaçtan oyulmuş kapaklı kavanoz. (*Tosya –Ks.; Bayadı –Or.)

[**kavana**] : (*Eğridir –Isp.; –Or.) **4.** İçi boş ağaç fıçı. (–Tr.) **5.** [→ **kavruk** (IV) **-1**]

kavran (II) Kervan, yolcu topluluğu. (*Antakya –Hat.)

kavrangoz Karışık, dağınık. (–Tr.; –Rz.)

kavranmak 1. Kıvranmak, çabalamak. (*Gelendost –Isp.; –Ba.; –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.) **2.** Kaşınmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **3.** Aranmak, bulmaya çalışmak. (*Bor, –Nğ.) **4.** Anlamaya çalışmak. (*Mut –İç.)

kavraşmak Tartışmak. (–Af.; Dont *Fethiye –Mğ.)

kavrık [→ **kansırık**]

kavrımak [→ **kavramak** (II)]

kavro Yengeç. (–Ada.)

kavruk (I) [**kavırgaç**] Kahve tavası. (*Biga –Çkl.; *Zile –To.; *Çarşamba –Sm.)

[**kavırgaç**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kavruk (II) **1.** Patlamış mısır. (Tersiye –Sk.) **2.** [→ **kavut** (I) **-1**] **3.** Nişastası az olan buğday. (*İskilip –Çr.)

kavruk (III) **1.** Dertli, acı çeken. (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Âşık, sevdalı. (Bahçe *Bor –Nğ.)

kavruk (IV) [**kavrak** (II) **-1, kavran** (I) **-5**] **1.** Bir kaç yıl önce kesilerek içi çürümüş, boşalmış ağaç. (Kuz *Ünye –Or.)

[**kavrak** (II) **-1**] : (–Gr. ve köyleri) [**kavran** (I) **-5**] : (*Bulancak –Gr.) **2.** Eğri büğrü tahta. (Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kavsak (I) **1.** Kurumuş, gevrek ekmek. (–Ba.) **2.** Buğday, arpa kepeği ya da dış kabuğu. (–Çr.)

kavsak (II) **1.** Kaba, sevimsiz adam. (–Kü.) **2.** [→ **kavsara** (VI)]

kavsak (III) Boş, çürük. (Beydağ, Yağcılar –İz.)

kavsak (IV) Fındığın yeşil kabuğu. (–Gr.)

kavsak (V) Seyrek, aralıklı. (–Isp.)

kavsaklamak 1. Bir işi baştan savma yapmak. (*Anamur –İç.) **2.** Anlamak, farkına varmak. (–Mn.)

kavsal (I) [**kavşak** (IV)] Mısırın yeşil yaprağı. (Bereketli *Tavas –Dz.; *Bozdoğan, Karacasu –Ay.; *Tire –İz.)

[**kavşak** (IV)] : (*Bafra –Sm.)

kavsal (II) İçi boş, kof : *Buğday başakları bütün kavsal.* (–Kü.; Yerkesik –Mğ.)

kavsal (III) Tam yanmamış, kurumuş, gevremiş şeyler. (–Dz.)

kavsalamak Gelişigüzel toplamak (saç için) : *Erken misafir geldi saçımı kavsalayıverip çıktım.* (–Ank.)

kavsaldak Gevşek, kabartılmış şey : *Çuvalı kavsaldak doldurun.* (Kayadibi –Gr.)

kavsaltı Gürültü. (Bostanköyü *Bahçe –Ada.)

kavsara (I) **1.** Hasırdan yapılmış buğday ambarı. (Yukarıkayı *Yalvaç –Isp.; –Ky.) **2.** Hasır çuval. (*Erkilet, –Ky.)

kavsara (II) Kıyma, kavurma ve yağ koymağa yarayan büyük tahta kutu, külek. (*Hekimhan, –Ml.; –Sv.)

kavsara (III) Ruh, can : *Kavsaram çok daraldı.* (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –Mğ.)

kavsara (IV) Öksürük. (Macar *Gazipaşa –Ant.)

kavsara (V) Küçük sebze bahçesi. (*Nizip –Gaz.; Bostanlar *Bahçe –Ada.; *Silifke köyleri –İç.)

kavsara (VI) [**kavsak** (II) **-2**] Hafif, zayıf kimse. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**kavsak** (II) **-2**] : (Yerkesik –Mğ.)

kavsil Çalıbülbülü de denilen bir dağ kuşu. (*Datça –Mğ.)

kavsuk [→ **kapçık** (I) **-2**]

kavsul [→ **kapçuk** (I) **-2**]

kavşalmak Dedikodu etmek, söz götürmek. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kavşak (I) [→ **kağşak** (I)]

kavşak (II) [→ **kağşak** (III) **-1**]

kavşak (III) Ayakkabı. (Karahisar –Ky.)

kavşak (IV) [→ **kavsal** (I)]

kavşak (V) Siyah, gevşek, sürülmesi kolay olan bir çeşit toprak. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)

kavşak (VI) Maskara, güldürücü. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kavşak (VII) Ateşte pişmiş, kavrulmuş kestane. (*Ayvacık –Çkl.; –Bil.; –Ist.; Cumayanı –Zn.; –Sm.)

kavşaklamak Güneşlendirmek, havalandırmak. (–Ay.)

kavşamak (I) Tutmak, sıkmak. (Güney *Yeşilova –Brd.)

kavşamak (II) [→ **kağşamak** (I)]

kavşanka Karagöz çiçeği. (Şumnu Göçmenleri *Bakırköy –Ist.)

kavşanmak Süslenmek. (*Ağın –El.)

kavşarmak İki kişiyi birbirine düşürmek : *Sen o gün Ali'yi benimle kavşardın kavga çıktı.* (Sarıkavak –Es.)

kavşayık Yaban yulafı. (Söğüt *Köyceğiz –Mğ.)

kavşık [→ **kavşıt -1**]

kavşırma İki kanatlı kapı. (*Bozkır –Kn.)

kavşırmak **1.** Birleştirmek, biraraya getirmek. (Söğüt –Dz.; *Tire –İz.; –Mn.; Tozkovan *Gülnar, Çömlek *Mut –İç.; Bozburun *Marmaris –Mğ.) **2.** İki eli birleştirerek tutmak, kucaklamak. (*Eğridir köyleri, Sütçüler –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Yağbastı *Kula –Mn.; *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.) **3.** Elleri

göğüste birleştirip saygıyla durmak. (*Anamur –İç.)

kavşıt [kavşık, kavşut, kavuşak (II) -1] **1.** İki yolun, iki suyun, iki dağın birleştiği yer, kavşak. (*Sungurlu –Çr.; –Gaz.; *Afşin, Önsen, –Mr.; Köşker, Köşektaş, –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Kadirli –Ada.; Civanyaylağı *Mersin –İç.; Yerkesik –Mğ.)

[kavşık] : (Atlasköyü *Sivrihisar –Es.)

[kavşut]: (–Çkr.; –Sn.; –Sv.; –Ada.; *Tarsus –İç.)

[kavuşak (II) -1] : (Darıveren *Acıpayam, Kösten –Dz.; *İncesu –Ky.; –Ed.)

2. Ufuk. (Arslan *Mersin, Taşucu *Silifke –İç.) **3.** Ek, bitişik yer. (Alembeyli *Sungurlu –Çr.; *Gemerek –Sv.)

kavşut [→ kavşıt -1]

kavuç Fıtık hastalığı ve bu hastalığa tutulmuş olan (kimse). (Hacıkadı *Devrek –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.) **2.** Zayıf, hastalıklı. (–Çkr.; –Ks. çevresi)

kavuççuk Fes kalıbı. (Teke *Yeşilova –Brd.)

kavuk (I) [kavık (I), kavluḫ, kavluk (II)] Sidik torbası (insan ve hayvanlarda). (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Ahlat –Bt.; *Elbistan –Mr.; –Kn.)

[kavık (I)] : (*Bor –Nğ.)

[kavluḫ] : (*Erciş –Vn.)

[kavluk (II)] : (Tan *Kemah –Ezc.; –Sv.)

kavuk (II) Yumak, kuka. (*Gelendost –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; –Ezm.)

kavuk (III) Kavrulmuş mısır tanesi. (*Lüleburgaz –Krk.)

kavuk (IV) Oyuk, çukur. (Kurna –Brd.; *Düzce –Bo.; Çepni *Gemerek –Sv.)

kavuklu yağmur [kavıklı] İri taneli bahar yağmuru. (Yeregömü *Ayaş –Ank.)

[kavıklı]: (Şabanözü*Polatlı –Ank.)

kavulca Tek sıralı kabuklu buğday başağı. (*Safranbolu –Zn.)

kavum (I) Yemekli, oyunlu toplantı. (*Ünye –Or.)

kavum (II) Akraba. (*Erciş –Vn.; –Ml.; Tavşanlı *Hafik, *Divriği, Maksutlu *Şarkışla, *Zara –Sv.)

kavunt [→ kavut (I) -2]

kavurcah [→ kavurgeç]

kavurçak Bebek. (Kerkük)

kavurga (I) [kavırga, kavırğa, kavırka, kavurğa, kavurka, kavuruge] **1.** Ateşte kavrulmuş tahıl. (*Yalvaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Honaz, *Çal –Dz.; *Sivrihisar –Es.; –Ist.; –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu, Saray –Çkr.; *İskilip –Çr.; Küçükisa *Zile –To.; –Tr.; –Gm.; *Şavşat –Ar.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; –Vn.; –Bt.; Seyithasan –Dy.; –Ml.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Zara, *Koyulhisar, *Şarkışla ve köyleri, *Gürün, –Sv.; Bacı *Polatlı, *Ayaş, *Keskin –Ank.; *Develi, *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; –Nş.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Fethiye –Mğ.; Sarnıç *Malkara –Tk.)

[kavırga] : (Kızılköy *Dinar –Af.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Eldirek *Elbistan –Mr.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; Kerkük)

[kavırğa] : (*Antakya –Hat.)

[kavırka] : (*Mut –İç.)

[**kavurğa**]: (*Merzifon –Ama.; –To.; Amikovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; *Develi –Ky.; –Kn.)

[**kavurka**] : (*Tavas –Dz.; *Erciş –Vn.; İncirgediği *Karaisalı –Ada.; *Mersin –İç.)

[**kavuruge**] : (*Birecik –Ur.)

2. Kabuğu alınmış ve dövülmüş buğdaydan yapılan yiyecek. (–Ezm.) **3.** Kurutulmuş ekmek. (–Ist.) **4.** Meyve kurusundan yapılan un. (Göynük –Bo.)

kavurga (II) Bostan bitkilerinin yapraklarını buruşturan, küçük bir çeşit böcek. (Sarnıç *Malkara –Tk.)

kavurga etmek Kavurmak. (*Kangal –Sv.)

kavurgeç [**kavurcah**] Mısır, kestane patlatmaya yarayan tava. (*Alaşehir –Mn.; *Gemlik –Brs.; *Cide –Ks.)

[**kavurcah**] : (Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Bakırköy –Ist.)

kavurğa [→ **kavurga** (I) **-1**]

kavurka [→ **kavurga** (I) **-1**]

kavurma herlesi Kavrulmuş unla yapılan çorba. (–Ezm.)

kavurmuk [→ **kansırık**]

kavuruge [→ **kavurga** (I) **-1**]

kavus **1.** Tahıl kabuğu. (–Ada.) **2.** [→ **kavut** (I) **-2**]

kavuş Tahta. (–Ks.)

kavuşak (I) Kuru kestane. (*Ünye –Or.)

kavuşak (II) **1.** [→ **kavşıt -1**] **2.** Gür akan dere. (–Ba.)

kavuşlak Mor renkli yaban menekşesi. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)

kavuştak Yineleme, nakarat. (–Ky.)

kavuşturma (I) **1.** Erkek gömleği. (Seferihisar *Kuşadası –İz.; –Mğ.) **2.** Yelek. (–Kıbrıs) **3.** İş gömleği. (–İz.)

kavuşturma (II) Evleğin yarısı. (*Düzce –Bo.)

kavuşuklamak Elde etmek. (Lamas *Silifke –İç.)

kavut (I) [**kavat** (III), **kavıt** (I) **-1, 2**; **kavruk** (II) **-2, kavunt, kavus -2, kavut helvası**] **1.** Kavrulmuş ve dövülmüş tahıl ununun şeker ya da tatlı yemişle karışımı, helva. (–Af.; *Çivril, –Dz.; –Brd.; Çeltikçi köyü *İnegöl –Brs.; –Kü.; *Düzce, Elemen köyü –Bo.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Bafra –Sm.; Karkıncık *Artova –To.; *Ünye –Or.; *Şebinkarahisar –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Tr.; –Ezm.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Dy.; *Nazimiye –Tn.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; *Gürün, *Zara, *Gemerek, Ağrakos *Suşehri –Sv.; *Yerköy –Yz.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; –Krş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Kadirli –Ada.; *Kaş, –Ant.; Kerkük)

[**kavıt** (I) **-1**] : (*Sandıklı –Af.; *Bor –Nğ.)

[**kavruk** (II) **-2**] : (–Ba.)

[**kavut helvası**] : (–Isp.)

2. Kavrulduktan sonra öğütülen tahıl unu. (–Çkr.; –Ezm.; –Ky.)

[**kavat** (III)] : (–Gm.)

[**kavıt** (I) **-2**] : (Kızılköy *Dinar –Af.; Alpı –Es.)

[**kavunt**] : (Palha *Divriği –Sv.)

[**kavus -2**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)

3. Kurutulmuş armuttan çekilerek elde edilen un. (*Şavşat –Ar.) **4.** İnce bulgur. (İlyas *Keçiborlu –Isp.) **5.** Kavrulmuş buğday. (*Ur-

la –İz.; *Kartal –Ist.; –Sn.; –Sm.) **6.** Bulgur kepeği. (–Kn.)

kavut (II) İlaç olarak kullanılan kaynatılmış çiçek ya da bitki kökü suyu. (–İz.)

kavut helvası [→ **kavut** (I) **-1**]

kavut keçi Kızıl keçi. (*Bayburt –Gm.)

kavuz (I) **1.** Gelişmemiş, çürük meyve. (*Nazimiye –Tn.) **2.** İçi boş, kabuklu yemiş. (*Eğridir –Isp.; *Eymir –Ay.; *Yeniköy –Ba.; –Sn.; *Ünye –Or.; Çepni *Gemerek –Sv.; Gavurdağı *Osmaniye –Ada.) **3.** İç tutmamış çürük buğday, kapçıklı tane. (–Af.; *Yalvaç, *Gelendost –Isp.; –Brd.; Söğüt –Dz.; *Tire –İz.; –Mn.; Fili *Biga –Çkl.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; Yukarıpazar *İzmit –Kc.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu, Saray, –Çkr.; –Sn.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; –Ml.; *Kilis –Gaz.; Karaözü *Gemerek –Sv.; Zencidere –Ky.; –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; –Ada.; Güzelsu *Akseki –Ant.; *Yerkesik, *Milas, *Bodrum –Mğ.; Çavuşköy *Lüleburgaz –Krk.) **4.** Taneyi örten kabuk. (–Brs.) **5.** Yaprakları dökülen bitki. (*Çivril –Dz.)

kavuz (II) **1.** Soyulmuş, pul pul olmuş deri. (–Brs.) **2.** Saç diplerinde olan kepek. (*Saray –Tk.) **3.** Tahıl kepeği. (*Marmaris –Mğ.)

kavuza çekmek Oyunda yenmek, kazanmak. (Tepecikören *Kozan –Ada.)

kavuz olmak Kabuk kabuk olmak. (–Ank.)

kaviüş kaviüş Yağmurun şiddetli yağdığını anlatır. (*İnegöl –Brs.)

kavyaz Hafif. (–Mr. ve çevresi)

kavza Saç örgüsü. (İnönü –Bil.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kavzak Koltuk verme, dalkavukluk. (Akçaköy *Nizip –Gaz.)

kavzalamak [**kavzulamak**] Saç örmek. (*Sivrihisar –Es.; *Ayaş –Ank.; *Mut –İç.; *Bodrum –Mğ.) [**kavzulamak**] : (*Sandıklı –Af.)

kavzamak [**kavzımak**] Korumak. (–Uş.; –Dz.; *Bergama –İz.; *Alaşehir, *Kırkağaç –Mn.; Eğrigöz –Kü.; *Ilgaz –Çkr.; Tekeler *Silifke –İç.; *Marmaris, Çömlekçi –Mğ.) [**kavzımak**] : (–Uş.)

kavzantı [**kavkaz** (I)] Tahta rendelerken dökülen kırıntı, talaş. (Honaz, –Dz.) [**kavkaz** (I)]: (–Nğ.)

kavzımak [→ **kavzamak**]

kavzınmak **1.** Kaşınmak. (Atlıhisar *Şuhut –Af.) **2.** Çaresizlikten kıvranmak. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.) **3.** Aranmak. (Tokat –Es.)

kavzulamak [→ **kavzalamak**]

kay (I) **1.** Yağmur, yaz yağmuru. (*Bergama –İz.; Tokat –Es.; Yalıköy, Bolaman –Or.) **2.** Nem. (–Kn.) **3.** Yağmurdan önce esen şiddetli yel. (*Lapseki –Çkl.)

kāya Muhtar. (–Yz.; Hasanoğlan –Ank.)

kayabaşı Koşma, mani havaları. (Kırım Göçmenleri –Ist.)

kayabeği Soğan yahnisi. (–To.)

kayacak Tencere. (–Sv.)

kayaf (I) Gezginci satıcı. (–Dz.; –Mn.; –Mğ.)

kayaf (II) Ustalaşmış, uzlaşmış : *Kayaf keklik, lâf kayafı.* (*Banaz –Uş.)

kayağan Düz taş. (Keskin –Es.)

kayağına [kaygama, kaygana] Omlet. (Kaptanpaşa *Çayeli, Güneyce –Rz.)
[kaygama] : (*Çeşme –İz.)
[kaygana] : (Afşar *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

kayaḫ 1. [→ **koyak** (I) **-4**] **2.** Küçük vadi. (–Tr.) **3.** Sel yatağı. (–Tr.)

kayak (I) **1.** [→ **koyak** (I) **-5**] **2.** [→ **koyak** (I) **-2**] **3.** Koy, körfez. (*Gemlik –Brs.) **4.** [→ **koyak** (I) **-4**] **5.** Mahalle. (Maksutlu –Çr.) **6.** Çamurlu yol. (*Andırın –Mr.)

kayak (II) Kardaki keklik izleri. (Yalak –Ky.)

kayak (III) Köse. (Dastarlı *Ayaş –Ank.)

kayak (IV) Keman kirişi. (–Ezm.)

kayak (V) **1.** Dönek, sözünden dönen. (–Krş.) **2.** Çıkar sağlanan yer ya da kimse. (Anamas *Eğridir –Isp.)

kayakçı Meşe kömürü satan, kömürcü. (–Ba.)

kayakan Çinicilikte kullanılan dişli, menmen, zımpara taşı. (–Ist.)

kayakekici [kayakertişi, kayakirtişi] Kertenkele. (*Burhaniye –Ba.; *Elbistan –Mr.)
[kayakertişi] : (*Ürgüp –Nş.)
[kayakirtişi] : (Yangı *Çekerek –Yz.)

kayakertişi [→ **kayakekici**]

kaya kızımı İlkbaharda sıcaklığın arttığı zaman : *Kaya kızımı yaklaştı.* (–Dz.)

kayakirpisi [kayamemesi] Deniz kestanesinin fosili. (–Gaz.)
[kayamemesi] : (–Gaz.)

kayakkıçırğan Yankı. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kayakirtişi [→ **kayakekici**]

kaya koruğu Ekşi, kara üzüm gibi meyveleri olan, kayalık yerlerde biten bir yaban bitkisi. (–Ank.; –Ant.; –Mğ.)

kayalak [→ **kayalık -3**]

kayalık [kayalak] 1. İkiyle yedi yaş arasındaki dişi deve. (Büyük Hacılar –Isp.; Sarıkaralı aşireti –Ay.; Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Kayışlı –Mr.; *Karaman –Kn.; Çakalkuyusu, –Ada.; *Silifke, *Anamur, *Tarsus –İç.; *Alanya, *Serik –Ant.; Şerefler –Mğ.; –Kıbrıs) **2.** Doğurgan, damızlık deve. (Çeltikçi *Anamur, İncekum *Silifke –İç.) **3.** İki yaşından küçük, doğurmamış deve. (Koyunevi *Kozan –Ada.; Gezende *Gülnar, *Silifke –İç.)
[kayalak]: (–Ay.; *Bodrum, *Fethiye –Mğ.)
4. İki, üç yaşında erkek deve. (*Kadirli –Ada.)

kayamemesi [→ **kayakirpisi**]

kayan (I) [→ **kayanak -1**]

kayan (II) Akarsu, sel. (*Çeşme –İz.; *Boyabat –Sn.)

kayanak [kayan (I)**, kaygaan, kaygagan, kaygın** (II)**, kayığan]** **1.** Yassı, düz, kat kat oluşmuş taşlar : *Kapının önüne kayanak döşedim.* (İshaklı *Bolvadin –Af.; Kalfat –Çkr.; Üçem *Balâ, Karahoca *Haymana, Bezirhane –Ank.; –Nğ.)
[kayan (I)**]** : (*Bayramiç –Çkl.; *Keşan –Ed.)
[kaygaan] : (Keşanuz –Ank.)
[kaygagan] : (Kayı –Ank.)
[kaygın (II)**]** : (Eşke *Divriği –Sv.)
[kayığan] : (Sulusaray –To.)
2. Yassı kayıcı, taşla oynanan bir oyun. (–Nğ.) **3.** Oyun oynanan ince, düz taş. (–Nğ.)

kayanar Lohusa şerbeti. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

kayapa Gri renkli yaban güvercini. (–Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar, Tavşanlı *Hafik, *Şarkışla –Sv.)

kayar (I) **1.** Hayvanın eski nallarının çivilerini değiştirme işlemi : *Atın nalını kayar yaptırdım.* (*Gelendost –Isp.; Kozlar *Tavas –Dz.; *Bergama –İz.; –Mn.; *Gelibolu –Çkl.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Akyazı –Sk.; Saray –Çkr.; –Tr.; –Çr.;–Sm.; *Taşova, *Merzifon –Ama.; Şıhlar *Ulubey, Bayadı –Or.; *Gemerek, *Hafik, Vazıldan *Divriği –Sv.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; *İncesu, *Bünyan –Ky.; –Nğ.;–Ada.;*Anamur –İç.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; –Kıbrıs) **2.** Eski nal. (–Ank.)

kayar (II) [**kāyer** (II)] **1.** Onur, namus : *Kayarına dokunmak.* (–Isp.) **2.** Sövgü. (*Bodrum –Mğ.)
[**kāyer** (II)] : (–Gaz.)

kayar (III) Küçük yol. (Kamber –Ky.)

kayar (IV) Hayvanların uzayan tırnaklarını kesme işlemi. (–Kıbrıs)

kayar etmeğ Dövmek, cezalandırmak. (Kerkük)

kayar etmek 1. [→ **kayarlamak** (I) **-1**] **2.** Hayvanı tımar etmek. (*Nizip –Gaz.)

kayarlamak (I) [**kayar etmek -1, kayer etmek -1, kayerlemek**] **1.** Hayvanın eski nallarını onarmak, eski nalın çivilerini yenilemek. (*Keçiborlu, *Eğridir –Isp.; Kösten, Honaz –Dz.; Tepeköy *Torbalı, *Bergama –İz.; *Yeniköy –Ba.; Tokat, Bozan, Sarıkavak –Es.; *Kandıra, –Kc.; *Akyazı –Sk.; *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Çr.; –Sn.; Ömerli –Sm.; –Tr.; –Gaz.; *Yerköy –Yz.; –Ky.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; *Silifke –İç.; Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz–Krk.)
[**kayar etmek -1**] : (*Çal ve köyleri –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Bo.; *Akyazı –Sk.; Saray –Çkr.; *Afşin –Mr.; Eşke *Divriği, *Şarkışla –Sv.; *Ermenek –Kn.; –Nğ.; Yapıntı *Mut –İç.)
[**kayer etmek -1**] : (–Gaz.)
[**kayerlemek**]: (–Gaz.; *Afşin –Mr.; Vazıldan *Divriği –Sv.)
2. Keskinletmek, bilemek : *Pıçağı kayarladı.* (*Bor –Nğ.)

kayarlamak (II) [**kayışmak, kayışlamak, kaytamak** (II)] **1.** Sövmek, küfür etmek. (*Yalvaç, Bağıllı *Gelendost –Isp.; Alâeddin *Acıpayam, Bereketli *Tavas, *Çal –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; –Kü.; Sarıkavak –Es.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; –Ank.; –Yz.; –Nğ.; *Akseki –Ant.; *Bodrum, Yerkesik –Mğ.)
[**kayışmak**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kayışlamak**]: (Saray –Çkr.; *Merzifon –Ama.)
[**kaytamak** (II)] : (Kışlacık –Ank.)
2. Korkutmak, azarlamak. (*Eğridir köyleri –Isp.; Köşker –Krş.)
3. Küçük çocuk büyüğü dövmek. (–Çkr.)

kayarlatmak Hayvanı nallatmak.(Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Kandıra –Kc.)

kayasa (I) Yara üzerindeki kabuk. (–Ezc.)

kayasa (II) Yağmur sularının, toprak üzerinde oluşturduğu sert tabaka. (*Senirkent, *Uluborlu –Isp.; Kızılcaören –Kü.; –Krş.)

kayasa (III) Deve tüyünden yapılmış urgan. (Hacılar –Isp.; –Ay.)

kayasa (IV) Mayasız hamurdan yapılmış ince saç ekmeği. (*Eğin –Ezc.)

kayasalanmak [**kayasalaşmak**] Hamur açıkta kalarak kabuk tutmak. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Cenciğe –Ezc.; *Koyulhisar –Sv.) [**kayasalaşmak**] : (Dodurga *Bozüyük, –Bil.)

kayasalaşmak [→ **kayasalanmak**]

kayaşı [→ **kayıçı**]

kayat Kâğıt. (Eziler *Güney –Dz.)

kayataşı Kaydırak oyunu. (*Kandıra –Kc.)

kayaüzümü [**kayayağı**] Kırlarda biten, meyvesi dövülerek yaralara sarılan bir çeşit bitki. (–Ama.) [**kayayağı**] : (–Kn.)

kayayağı [→ **kayaüzümü**]

kaybana (I) **1.** Ölünün arkada bıraktığı sahipsiz eşya ya da hayvan. (*Çarşamba –Sm.; *Perşembe –Or.; –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Maçka –Tr.) **2.** İşe yaramaz, kötü eşya. (*Tirebolu –Gr.)

kaybana (II) **1.** Miskin, tembel. (–Or.; –Tr.) **2.** Cimri. (–Or.) **3.** Pis, uğursuz kimse. (Limanköy*Çayeli –Rz.) **4.** Beceriksiz. (–Sm.)

kaybana kalası Malın arkanda kalsın, öl anlamında ilenç. (*Safranbolu –Zn.)

kaybana kalmak Yitmek, kimsesiz kalmak : *Kaybana kalasın.* (*Safranbolu –Zn.; Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

kaybaz Cepli önlük. (*Sivrihisar –Es.)

kayçı [→ **kayıçı**]

kayda [**kayde**] Ahenk, beste. (*Merzifon –Ama.; –Ezm.; –Yz.; Kurugöl –Nş.; Kocayatak *Serik –Ant.) [**kayde**] : (–Tr.)

kaydak etmek Geri dönmek. (–Ist.)

kaydalamak [**kaydalanmak** (I)] Kıvrak, çalımlı, sekerek yürümek. (–Isp.; –Es.; –Mr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu, *Şarkışla, Vazıldan *Divriği –Sv.; –Yz.; *Haymana –Ank.; Köşker –Krş.) [**kaydalanmak**(I)]: (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

kaydalanmak (I) [→ **kaydalamak**]

kaydalanmak (II) Yavaş sesle türkü, şarkı söylemek, mırıldanmak. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kaydalı Süslü, alımlı, çalımlı. (Bahçeli *Bor –Ng.)

kaydan (I) Kadınların kullandığı belbağı, kuşak. (Kapıköy *Maçka –Tr.)

kaydan (II) Nereden. *Kaydan gelip kaya gidersin?* (–Ada.)

kaydane İneğin boğa isteme zamanı. (*Nazimiye –Tn.)

kayde [→ **kayda**]

kaydelemek 1. Bir ahenge göre türkü söylemek. (*Maçka –Tr.) **2.** Aynı tonda sesle sürekli bağırmak ya da ağlamak. (*Maçka –Tr.)

kaydım 1. Tarlada sürmeğe başlanılan yer : *Hayvanları kaydım başında bırak buraya gel.* (*Nizip –Gaz.) **2.** Tarla sürülürken bir gidiş gelişlik uzaklık. (–Gaz.)

kaydırak Tomrukların, dağdan kolay taşınması için kaydırıldığı yüksek yer. (–Bo.)

kaydırma (I) **1.** Ev ve ahırdan dışarıya çıkık biçimde yapılmış, üstü örtülü yer. (Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Tire, *Bayındır –İz.; *Milas –Mğ.) **2.** Sofa tavanı ve saçağı. (–İz.)

kaydırma (II) [→ **kayma** (II)]

kaydırma (III) İnci işli kadın fesi. (*Sungurlu –Çr.)

kaydırma (IV) İnce yufka ekmek. (*Küre –Ks.; –Çkr.)

kaydırmak (I) **1.** Çalmak, kaçırmak. (Salda *Yeşilova –Brd.) **2.** Koşturmak, kovalamak. (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

kaydırmak (II) Develer çiftleşmek. (*Senirkent –Isp.)

kaydur Topal. (–Sm.)

kaydurba Konsol. (–İz.; –Brs.; –Zn.)

kayer (I) Emek. (–Gaz.)

kayer (II) [→ **kayar** (II) **-2**]

kayer (III) Nal. (–Gaz.)

kayer etmek 1. [→ **kayarlamak** (I) **-1**] **2.** Ayarlamak, kuvvetlendirmek. (–Kü.)

kayerlemek [→ **kayarlamak** (I) **-1**]

kayfa Kahve. (*Akyazı –Sk.)

kaygaan [→ **kayanak -1**]

kaygagan [→ **kayanak -1**]

kaygalamak Yumurtlamak üzere olan tavuk ses çıkarmak. (*Nizip –Gaz.)

kaygama [→ **kayağına**]

kaygamak Çoban abası, kebe. (*Aksaray –Nğ.)

kaygan 1. Mermertaşı. (Karaağaç –İz.; –Ist.) **2.** Düz yaka parçası. (Söğüt –Dz.)

kaygana [→ **kayağına**]

kayganacık [→ **kaygana çiçeği**]

kaygana çiçeği [**kayganacık, kayğanacık**] Geniş, yuvarlak yapraklarının içinden çıkan filizlerin ucunda, sarı çiçek açan, özsuyu beyaz bir yaban bitkisi. (Erçene *Afşin –Mr.) [**kayganacık**] : (*Pertek –Tn.) [**kayğanacık**] : (–Sv.)

kayganlık Sık çalılık. (*Devrek –Zn.)

kaygıla kaygıla Belini bükerek, öne eğilerek (yürümek için). (–Çkl.)

kaygın (I) Gebe, doğurucu deve. (–Isp.; *Ezine –Çkl.; –Ant.)

kaygın (II) [→ **kayanak -1**]

kaygına 1. Kızarmış ekmek ya da hamur üzerine pekmez dökülerek yapılan tatlı. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Dereköy *Acıpayam –Dz.) **2.** Zeytinyağında kızartılan yoğurtla yumurta karışımı. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kaygınca Danaburnu böceği. (*Kaş –Ant.)

kaygırmak Aldırmak, önemsemek. (Karaçay *Kadınhanı –Kn.)

kayguk Kayık. (*Beşiktaş –Ist.)

kaygun Dokunaklı, acıklı : *Çoban kavalını kaygun kaygun çalıyor.*(–Brs.)

kayğaç (I) **1.** Kaygan, yumuşak toprak. (*Bor –Nğ.) **2.** Üstü kaygan, altı kayaya yakın toprak. (*Bor –Nğ.)

kayğaç (II) Kaypak (kimse). (*Bor –Nğ.)

kayğanacık [→ **kayganacık**]

kayğışık Kapı aralığı. (–Es.)

kayhaş Kirpik. (*Pınarbaşı –Ky.)

kayhı Kızak. (İsola *Şebinkarahisar –Gr.)

kayı Tahıl ölçeği. (Çıtak *Çivril –Dz.)

kayı baldır Uzun siyah bacaklı insan ya da hayvan biçimine giren hayali bir yaratık, cin. (Kerkük)

kayıçı [kayaşı, kayçı, kayırtcı] Makas : *Bu kayıçı iyi keser.* (Buhara göçmenleri –Kn.)
[**kayaşı**] : (Kadıçiftliği –Ist.)
[**kayçı**] : (–Kr.; Kafkas Türkleri *Doğubeyazıt –Ağ.)
[**kayırtcı**] : (Bakû, Azerbaycan)

kayığan [→ **kayanak -1**]

kayıḫ Çorba tası. (Balıklı*Şavşat –Ar.)

kayık (I) [**kayışçeken**] Tırpanı ağaç sapa bağlayan halkaya sıkıştırmak için konulan, küçük ağaç parçası. (–Kü.; Tokat –Es.)
[**kayışçeken**]: (Boynuyoğun –Ada.)

kayık (II) Patlıcandan yapılan karnıyarık yemeği. (–Ant.)

kayık (III) [**kaykı** (III)] Kızak. (–Es.; *Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Çkl.; Karabüzey *Araç –Ks.; –Çkr.)
[**kaykı** (III)] : (*Koyulhisar –Sv.)

kayık (IV) Yaban tavşanı yavrusu. (Hırka *Tavas –Dz.; –Ay.; *Yatağan –Mğ.)

kayık (V) Kâğıt. (*Kırkağaç –Mn.)

kayıkgöz Şaşı, şehla göz. (*Düzce –Bo.)

kayık kıymak Oturarak kaymak. (Genek *Yatağan –Mğ.)

kayıkmak Öfkelenmek. (*Ünye –Or.)

kayık yanı Kayığın altına konulan eğri ardıç ya da şimşir ağaç. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kayılı Yığılı, öbekli, pek çok. (*Bor –Ng.; Yapıntı *Mut –İç.)

kayılmak Yığılmak, kümelenmek. (*Şarkîkaraağaç –Isp.; –Gaz.; –Ng.; Navdalı *Mut –İç.)

kayım (I) Dayanıklı, sağlam. (*Çeşme –İz.; *Merzifon –Ama.; *Erbaa köyleri –To.; Kuz *Ünye –Or.; –Tr.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Ank.)

kayım (II) Yığıntı, yığın. (–Ng.)

kayın (I) Gürgen. (–Sm.)

kayın (II) Kayınbaba. (Cenciğe –Ezc.)

kayıncak Kayılacak yer. (*Merzifon –Ama.; Şehli, Piraziz –Gr.)

kayınçı [kayınço, kayınçu, kayinci, kayinçe] Kocanın erkek kardeşi, kayınbirader. (–Isp.; *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; *Devrek –Zn.; –Sm.; Bağyaka *Finike –Ant.)
[**kayınço**] : (*Düzce –Bo.)
[**kayınçu**] : (Bıyıkali –Tk.)
[**kayinci**] : (–Sm.)
[**kayinçe**] : (–Isp.)

kayınço [→ **kayınçı**]

kayınçu [→ **kayınçı**]

kayındili Bir çeşit kaktüs. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kayın kuda Kadın ve erkeğin her birinin ötekine göre akrabaları. (Kerkük)

kayınmak Kaymak. (Şehli, Piraziz –Gr.)

kayınna Kaynana. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Merzifon –Ama.)

kayıntı Ağaç parçası. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kayıntı yapmak Atıştırmak, açlığını bastırmak. (Ülkü *Mudanya –Brs.)

kayıpmak [**kayıpmek**] Kaymak. (Emirilyas *Afşin –Mr.; Çamova *Divriği –Sv.; Tekeler *Silifke –İç.)
[**kayıpmek**]: (–Gaz.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kayır (I) [**kaylan -1, 2, 3**] **1.** Kalın kum. (–Dz.; Umurlu, –Ay.; *Salihli –Mn.; *Bartın –Zn.; –Kn.) **2.** İnce kum. (*Çal, –Dz.; Germencik, Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Mn.; *Kandıra –Kc.) **3.** Taşlı toprak. (–Dz.; Foça *Tire –İz.; –Mn.;

–Sm.; *Ermenek –Kn.; Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kaylan -1**] : (Çepni –Bo.)
4. Tabaka tabaka olan sert ve sarı toprak. (*Edremit –Ba.)
[**kaylan -2**]: (–Kü.; *Malkara –Tk.)
5. Verimsiz toprak. (–Nğ.; Ören *Fethiye –Mğ.)
[**kaylan -3**] : (–Af.)
6. Çakıl taşı. (–Ay.; *Ulubey –Or.;) **7.** İri taş. (–Ay.; –Mn.) **8.** Dama serilen killi toprak. (–Ml.)

kayır (II) İncir. (*Bakırköy –Ist.; –Ks.)

kayır (III) Gösterişli. (*Yalova –Ist.)

kayır (IV) **1.** Uçurum. (–Nğ.) **2.** Bayır. (*Gelendost –Isp.)

kayırak [→ **kayrak** (I) **-3**]

kayır kayır Küçük taşların birbirlerine sürtünmesinden çıkan sesi anlatır. (*Bor –Nğ.)

kayırmak Korumak, merak etmek. (*Simav –Kü.)

kayırmez [**kayirmez**] Rica ederim, lütfen : *Kayırmez bana bunu ver.* (Cingife –Gaz.)
[**kayirmez**] : (–Gaz.)

kayırtcı [→ **kayıçı**]

kayısı kayısı Çocukların yarım yarım konuşmasını anlatır. (Çiftlik, *Kalecik –Ank.)

kayısı püsü Kayısı ve erik ağaçlarının çıkardıkları zamk. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

kayı soğan Yeşil soğan. (Kerkük)

kayış 1. Esmer kadın. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Kötü kadın. (*Kandıra –Kc.)

kayışa getirmek [**kayış etmek**] Kandırmak, aldatmak. (Limasol, –Kıbrıs)
[**kayış etmek**] : (*Tirebolu –Gr.)

kayış çeken [→ **kayık** (I)]

kayışçı Hırsız. (Genek –Mğ.)

kayış etmek [→ **kayışa getirmek**]

kayışmak [→ **kayarlamak** (II) **-1**]

kayış kanat Yarasa. (Çine, Tekeler –Ay.; Beyova –Çkr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; Akkışla *Bünyan, *Pınarbaşı –Ky.)

kayış kıran Kökleri toprağın derinliklerine giden ve yoncaya benzeyen bir bitki. (–Ist.; Suboğaz –Gaz.)

kayışlamak [→ **kayarlamak** (II) **-1**]

kayışlık (I) Boyundurukla oku bağlayan ip. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Beykoz –Ist.; Gündoğdu –Ar.)

kayışlık (II) Mendil : *Yemişleri kayışlığına doldurdum.* (*Şarkîkaraağaç –Isp.)

kayışmak (I) Cinsel ilişkide bulunmak. (*Akhisar –Mn.; *Merzifon –Ama.; –Sm.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

kayışmak (II) Hayvan üzerinde vücudu arkaya yaslayarak oturmak, kaykılmak. (–Nğ.; *Bordum –Mğ.)

kayışmak (III) Karşı gelmek, saymamak. (*Ünye –Or.)

kayış sıyırgısı Sert kayışları yumuşatmak için kullanılan bir araç.(–Ank.)

kayıştırmak Açmak. (–Af.)

kayıştozu Kanı durdurmak için yaranın üzerine dökülen toz. (İğdeli *Gemerek –Sv.)

kayıt (I) **1.** Pencere çerçevesi. (*Mecitözü –Çr.; –Ama.; Şahmuratlı *Sorgun –Yz.; *Kalecik, Büyük Afşar –Ank.) **2.** Tahta. (Afşar *Pınarbaşı –Ky.)

kayıt (II) [**kayıt kamak, kayıt kaman, kayıt kamat, kayıt katmat, kayt**] **1.** Araç, eşya. (Kösten –Dz.; *Alaşehir –Mn.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Karaisalı –Ada.)

[**kayıt kamak**] : (–Kn.)
[**kayıt kaman**] : (*Bor –Nğ.)
[**kayıt kamat**] : (*Ilgın –Kn.)
[**kayıt katmat**] : (–İç.)
[**kayt**] : (–Yz.; *Alanya –Ant.)
2. Bir yere çakılan destek. (*Akyazı –Sk.)

kayıt (III) Çift, saban. (Ekizce *Nizip –Gaz.; *Silifke –Ada.)

kayıt (IV) İş güç : *Kaydım var.* (*Bozdoğan –Ay.; Çomaklar –İz.; –Mğ.)

kayıt (V) **1.** Kış için ayrılan yiyecek. (–Af.; –Kn.; –Nş.) **2.** Ekmek yapmakta kullanılan gereçler. (*Acıpayam –Dz.)

kayıtçı Aşçı. (*Burhaniye –Ba.; –Es.)

kayıtdamı [**kaytevi**] Kiler, yiyeceklerin saklandığı yer. (*Mucur –Krş.; –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**kaytevi**] : (–Kn.)

kayıt görmek [**kayıtlenmek, kayitlenmek**] Hazırlanmak : *Çabuk kaytımı gör de gidelim.* (Çevirme *Gürün –Sv.)
[**kayıtlenmek**]: (Epçe*Develi –Ky.)
[**kayitlenmek**] : (–Ky.)

kayıt kamak [→ **kayıt** (II) **-1**]
kayıt kaman [→ **kayıt** (II) **-1**]
kayıt kamat [→ **kayıt** (II) **-1**]
kayıt katmat [→ **kayıt** (II) **-1**]
kayıtlenmek [→ **kayıt görmek**]
kayıtmak 1. Geri dönmek. (–Ama.; Tutak *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Bor –Nğ.; *Ereğli, *Kadınhanı –Kn.; Azerbaycan) **2.** [→ **kaytarmak** (II) **-1**]

kayız Derenin dar ve dönemeçli yeri. (–Kü.)

kayinci [→ **kayıncı**]
kayinçe [→ **kayıncı**]
kayirmek Korumak. (–Gaz.)
kayirmez [→ **kayırmez**]

kayitlenmek [→ **kayıt görmek**]
kayivermek 1. Ölmek. (Geyikli –Ks.) **2.** Düşmek. (Geyikli –Ks.)
kayka [→ **kaykı** (I)]
kaykaç [→ **kaykı** (I)]
kaykan Düz, yassı kaya parçası. (–Af.)
kaykanaḫ Yağda pişirilmiş yumurta. (*Erciş –Vn.)
kaykanacık [→ **kaygana çiçeği**]
kaykaş (I) Kirpik. (*Pınarbaşı –Ky.)
kaykaş (II) Ateş. (–Tr.)
kaykı (I) [**kayka, kaykaç, kaykınsı**] Arkaya doğru eğik, eğri. (Kavak *Yeşilova, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Bekilli *Çal, Söğüt –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Tire –İz.; –Ba.; *İnegöl –Brs.; –Kü. ilçe ve köyleri; Tokat –Es.; *Gerze, –Sn.; –Or.; Yerkesik –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)
[**kayka**] : (*Kadirli –Ada.)
[**kaykaç**] : (–Gaz.)
[**kaykınsı**] : (*Vezirköprü –Sm.)
kaykı (II) Kurumuş, bozulmuş, bayatlamış : *Bu ekmek çok kaykı.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)
kaykı (III) [→ **kayık** (III)]
kaykı (IV) **1.** Büyük sözü dinlemeyen, arsız çocuk. (Dallıca *Nazilli –Ay.) **2.** Tembel. (Çöplü *Çivril –Dz.)
kaykıla kalmak Dikilip durmak. (Yerkesik –Mğ.)
kaykılık Dikkafalılık, direngenlik. (Bulgaristan göçmenleri –Ed.)
kaykılmak 1. Bayılmak. (*Saray –Tk.) **2.** Ölmek. (*Karşıyaka –İz.; *Edremit –Ba.; *Bafra –Sm.; *Lüleburgaz –Krk.) **3.** İnat etmek. (Yazırlı *Nazilli –Ay.) **4.** Yıkılmak. (*Bafra –Sm.; *Çorlu –Tk.) **5.** [→ **kanrılmak -1**]
kaykınsı [→ **kaykı** (I)]

kaykışık [→ **kanrık** (I) **-1**]
kaykışlamak Tembel tembel oturmak. (–Isp.)
kaykışmak **1.** Elini başına dayayarak yaslanmak. (–Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Yerkesik –Mğ.) **2.** [→ **kanrılmak -1**]
kaylak (I) Tavşan yavrusu. (Armutlu –Brd.)
kaylak (II) **1.** Dişi deve. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Bayır, Yerkesik –Mğ.) **2.** 3 yaşındaki deve yavrusu. (–Nğ.)
kaylamak Atlamak. (*Ayvacık –Çkl.)
kaylan **1.** [→ **kayır** (I) **-3**] **2.** [→ **kayır** (I) **-4**] **3.** [→ **kayır** (I) **-5**]
kaylankaç Savsak, ilgisiz. (Deveviran –Bo.)
kaylanmak (I) Otururak kaymak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
kaylanmak (II) [→ **kaymak tutmak**]
kaylı Bundan böyle, artık. (–Yz.)
kaylık (I) Hazırlık. (Büyükkışla *Boğazlıyan –Yz.)
kaylık (II) **1.** Garaj, araba konulan yer. (Seylan *Ünye –Or.) **2.** Tahıl ve tütün kurutulan kulübe. (*Çarşamba, –Sm.)
kaylık (III) Toprak yapıların kenarlarına konulan ince taşlar. (*Mesudiye –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.)
kaylık (IV) Aba, pelerin, palto. (Bayadı –Or.; Köşker –Krş.; Zavrık –Kn.; Gökbelen *Silifke –İç.)
kaylım (I) Yemiş. (Sarıkavak –Es.)
kaylım (II) Kilim. (Yemliha –Ky.)
kaylım (III) Çift sürerken yapılan devir. (Kurugöl –Nğ.)
kaylım başı Çift sürmeye başlanılan yer. (*Burhaniye –Ba.; Vazıldan *Divriği –Sv.; *Bor –Nğ.)
kaylın [→ **kalyon**]
kaylun [→ **kalyon**]
kayluncak Kaygan. (*Bodrum –Mğ.)
kayma (I) Bahçe çiti. (Kayadibi –Gr.)
kayma (II) [**kaydırma** (II), **keyme** (I)] Beşibiryerde, altın lira. (–Ank.; *Avanos, –Nş.; –Nğ.)
[**kaydırma** (II)] : (–Ks.)
[**keyme** (I)] : (–Ank.)
kayma (III) Yassı taş parçası. (*Gürün –Sv.)
kayma (IV) Bezin kenarını kıvırarak dikme işlemi. (*Ezine –Çkl.)
kaymacık Yaprakları enginar yaprağına benzer, ortası marul gibi sarı göbekli, kavrularak yenen bir ot. (*Tire –İz.)
kaymak (I) [**kaymek -2**] **1.** Sobaya ya da ocağa odun sıralamak. (*Kırkağaç –Mn.; –Brs.; Tokat, Ilıca –Es.; *Niksar –To.; Eğmir, Kabadüz –Or.; *Şebinkarahisar, Piraziz, Kayadibi –Gr.; –Tr.; –Ezm.; Pertek, –El.; Eğmir *Arapkir –Ml.; –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Birecik –Ur.; *Afşin –Mr.; *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; *Bünyan, *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.; *Akşehir, –Kn.; Toprakkale*Osmaniye –Ada.; Mesken *Yatağan –Mğ.)
[**kaymek -2**] : (*Eğridir –Isp.)
2. İstif etmek, yığmak. (*Ermenek, *Ilgın –Kn.; *Pozantı –Ada.)
kaymak (II) **1.** İğfal etmek, ırzına geçmek. (–Sm.) **2.** Deve gebe kalmak, döl tutmak. (Eskiova *Tire –İz.; –İç.)
kaymak ağacı Çok süt veren manda, inek. (–Zn.)
kaymak almak Su yüzünde taş kaydırmak. (Yeniköy –Ba.; Tavşanlı *Hafik –Sv.)

kaymakçıl Kertenkele. (Alpanos *Seyitgazi –Es.)
kaymatlı [→ **kaynatma** (I) **-1**]
kaymak tutmak [**kaylanmak** (II)] Yağmurdan sonra toprak üstü sert tabaka tutmak. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)
[**kaylanmak** (II)]: (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Bayadı –Or.)
kaymalı Çok döğüşken, kaba, kırıcı. (Şahmelik –Ky.)
kaymas Yılmayan, cesur. (–Dz.)
kaymaz (I) Dağ eteği. (Küçükkabaca *Uluborlu –Isp.)
kaymaz (II) Güney doğudan esen bir rüzgâr. (*Ayaş –Ank.)
kayme Kadın tellak. (*Birecik –Ur.)
kaymek **1.** Odun ya da kömür yakmak. (–Gaz.) **2.** [→ **kaymak** (I) **-1**]
kaymetmek İhtiyacı karşılamak.(–Bt.)
kayna (I) Kayığın iki yanında bulunan ve kıyıya çekmek için ip takılacak çıkıntılar. (*Tirebolu –Gr.; –Tr.; İyidere –Rz.)
kayna (II) Şişe. (Bucak *Kozan –Ada.)
kaynaca Kaynak. (–Dz.)
kaynadili [→ **kaynanadili** (I) **-1**]
kaynagan Semaver. (Başkale –Ezm.)
kaynaḫma [→ **kaynatma** (I) **-1**]
kaynak (I) **1.** Eğlence. (Bahçeli *Bor –Ng.) **2.** Eğlendirici, neşeli kimse. (*İskilip –Çr.; Develi –To.) **3.** Sevimli, çekici kimse. (–Ks.)
kaynak (II) **1.** Dörttebir karpuz, kavun. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Abaş, Honaz –Dz.) **2.** [→ **kıynak** (I) **-3**]
kaynak (III) **1.** Semerin ağaçlarından biri. (*Tire –İz.) **2.** Ağaç dalı : *Şu kaynağı keste öbür kaynaklar kuvvet bulsun.* (*Akyazı –Sk.)
kaynaklı Eğlenceli. (–Kn.)
kaynakma [→ **kaynatma** (I) **-1**]
kaynama Kum ve kireçten yapılan harçla örülen sağlam duvar. (–Tr. ilçe ve köyleri)
kaynamak (I) **1.** Sataşmak, takılmak. (Çomaklı *Biga –Çkl.; *Kandıra –Kc.; –Ist.; *Cumayanı, *Devrek –Zn.; –Ks.; –Ky.; *Bor –Ng.) **2.** Dövmek. (*Şebinkarahisar –Gr.) **3.** Yerinde duramamak, oynamak. (–To.)
kaynamak (II) Kapta bulunan su donarak hacmi genişlemek. (*Merzifon –Ama.; –Ed.)
kaynana çiçeği Salep bitkisi. (Telin *Gürün –Sv.)
kaynanadili (I) [**kaynadili, kaynanayumruğu**] **1.** Kaktüs. (*Gelendost –Isp.; Söğüt –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Fili *Biga –Çkl.; *Kandıra –Kc.; *Zile –To.; –Tr.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Milas –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kaynadili**] : (Yeniköy –Ba.)
[**kaynanayumruğu**] : (*Burhaniye –Ba.; –Çkl.; –Tr.; –Bo.; –Ng.) **2.** Sebze gibi yenen kırmızı renkli bir ot. (–Sm.)
kaynanadili (II) Bir iğne oyası örneği. (*Yalova –Ist.)
kaynanayumruğu [→ **kaynanadili** (I) **-1**]
kaynar (I) [→ **kaynarca** (I)]
kaynar (II) [→ **kaynarca** (II)]
kaynarca (I) [**kaynar** (I)] Kaynak. (Honaz –Dz.; –Ist.; –Gm.; –İç.)
[**kaynar** (I)] : (*Ermenek –Kn.)
kaynarca (II) [**kaynar** (II)] Hastalara kaynatılarak içirilen pekmez, yağ ve baharat karışımı. (*Sütçüler, *Eğridir, Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Tirebolu –Gr.; *Er-

menek –Kn.; Yapıntı *Mut, *Anamur –İç.)
[**kaynar** (II)] : (–Mn.; –Ur.; *Mut –İç.; Limasol –Kıbrıs)
kaynaşık **1.** Yosma, oynak kadın. (–Uş.; –Kü.; Söğüt *Hisarcık –Bil.) **2.** Yaramaz, sevimli çocuk. (–Çkr.)
kaynaşma Gözde kaşıntı yapan hastalık. (*Ağın –El.)
kaynaşmak Konuşmak. (–Sm.)
kaynaştırmak (I) Karıştırmak : *İplikleri kaynaştırmışsın.* (Salda *Yeşilova –Brd.)
kaynaştırmak (II) Kaşındırmak. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
kaynatma (I) [**kaymatlı, kaynaḫma, kaynakma**] **1.** Küçük, kulpsuz çamaşır kazanı. (–Isp.; –Brd.; Oğuz, Alaeddin *Acıpayam, Güllü, *Sarayköy –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Eyüp –Ist.; *İskilip –Çr.; *Alucra –Gr.; *Bodrum, *Ula, *Milas, Yerkesik –Mğ.)
[**kaymatlı**] : (*Eğridir –Isp.)
[**kaynaḫma**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.)
[**kaynakma**] : (Salda *Yeşilova –Brd.; Düğrek –Mğ.)
2. Su ısıtılan teneke. (Çamköy, *Gölhisar –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
kaynatma (II) Koyu kahverengi kilim boyası. (Berit *Gâvurdağı yöreleri –Mğ.)
kaynatma (III) Haşlanmış mısır, nohut ve buğday. (Sarıkavak *Merzifon –Ama.)
kaynatma (IV) Kaynamış et ve suyu. (Kerkük)
kaynatlı Bakır tencere. (Banus *Eğridir –Isp.; Vazıldan *Divriği –Sv.)
kaynuç Kuytu yer. (–Çkl.)
kaypacik [→ **kaypak** (III)]
kaypaçlanmak Islaklıktan kayganlaşmak. (–Sn.; –Or.)
kaypak (I) [**kaypancak** (I), **kaypek** (I), **kaypıncak, kıypak**] **1.** Kaygan. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Torbalı –İz.; *Susurluk –Ba.; Sarıcaeli –Çkl.; *Akyazı –Sk.; –Ist.; –Zn.; –Ks.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kaypek** (I)] : (–Gaz.)
[**kaypıncak**] : (*Merzifon –Ama.; –Ank.)
[**kıypak**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.) **2.** Cilâlı, parlak şey. (Solmaz *Tavas –Dz.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Merzifon –Ama.; –Mr.; Vazıldan *Divriği –Sv.; Çömlek, Yapıntı *Mut, *Anamur –İç.; Yerkesik –Mğ.)
[**kaypancak** (I)] : (*Lâpseki –Çkl.; *Antakya –Hat.)
kaypak (II) [**kaypek** (II), **kaytak**] Sözünde durmayan, dönek. (*Alaşehir –Mn.; –Brs.; –Es.; –Zn.; –Or.; *Polatlı –Ank.; Zanapa *Ereğli –Kn.)
[**kaypek** (II)] : (–Gaz.)
[**kaytak**] : (–Mn.; –Zn.; Bayadı –Or.; –Tr.; –Kn.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
kaypak (III) [**kaypancak** (II), **kaypacik, kaypurtma**] İçi peynirli bir çeşit tatarböreği. (*Yalova –Ist.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Yz.)
[**kaypancak** (II)] : (*Bafra –Sm.)
[**kaypacik**] : (Kargın –Ezm.)
[**kaypurtma**] : (*Ardahan –Kr.)
kaypamak [→ **kaypmak**]
kaypancak (I) [→ **kaypak** (I) **-2**]
kaypancak (II) [→ **kaypak** (III)]

kaypanç Sulu, cıvık çamur. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)

kaypançalık Sulu, cıvık çamurlu yer. (Piravadı –Ed.)

kaypek (I) [→ **kaypak** (I) **-1**]

kaypek (II) [→ **kaypak** (II)]

kaypıncak [→ **kaypak** (I)]

kaypıtmak 1. Kaydırmak, elinden düşürmek. (*Niksar –To.; *Şebinkarahisar –Gm.; Emirilyas *Afşin –Mr.; Vazıldan *Divriği, *Şarkışla –Sv.; –Ank.) **2.** Kaçmak, sıvışmak. (Turan –Ky.; *Bor –Nğ.) **3.** Yanından geçmek. (*Çarşamba –Sm.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.)

kaypmak [**kaypamak, kaypmek, kıypmak**] Ayak kaymak. (*Karşıyaka –İz.; –Gaz.; *Şarkışla –Sv.; *Antakya –Hat.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

[**kaypamak**] : (Fakılı *Tarsus –İç.)

[**kaypmek**] : (–Ur.)

[**kıypmak**] : (Kösten, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Bergas *Ezine –Çkl.; –Gaz.; –Hat.)

kaypmek [→ **kaypmak**]

kaypurtma [→ **kaypak** (III)]

kaypuşta Eğik. (Vazıldan *Divriği –Sv.; Taşağıl –Ant.)

kayrak (I) [**kayırak, kayrak çālı, kayraktaş, kayrak taşı, kayran** (I) **-1, kayranbaş** (II), **kıyrak, kıyran toprak**] **1.** Taşlı, kumlu, ekime elverişli olmayan toprak. (Cebel *Eğridir –Isp.; –Brd.; Yeniköy –Ba.; *Kurşunlu –Çkr.; *Söğüt –Bil.; *İzmit –Kc.; –Ist.; Aliköy *Çaycuma, Cumayanı –Zn.; *Ünye, Bolman, Gavraz –Or.; *Antakya –Hat.; *Anamur, *Silifke, Çiftepınar *Mersin –İç.; Taptık, Havsa –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; –Tk.)

[**kayran** (I) **-1**] : (Kılandıras *Sandıklı –Af.; *Kula, –Mn.; *Gelibolu –Çkl.; *Gediz, Viranköy –Kü.; Derekülat –Çkr.; –Bil.; Şamandıra *Kartal, *Şile –Ist.; –Sn.; –Mr.; Elecik –Ank.; Erzin *Dörtyol –Ada.)

[**kayranbaş** (II)] : (Kurtköy –Ist.)

[**kıyrak**] : (Namrun *Tarsus –İç.)

[**kıyran toprak**] : (Namrı *Söğüt –Bil.)

2. Yassı, düz, tabaka halindeki taş. (–Isp.; Bekilli *Çal, *Çivril –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Bayındır –İz.; *Alaşehir, –Mn.; Müstecap *Balya –Ba.; Yuvacık *İzmit –Kc.; –Sm.; *Haymana –Ank.; *Bozkır, *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.; –Mğ.) **3.** Biley taşı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Alayunt –Kü.; Zeyve *Söğüt –Bil.; *Sivrihisar, Tokat –Es.; Eşke *Divriğ –Sv.; Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.; *Seydişehir –Kn.; *Kozan –Ada.; Gödene *Finike –Ant.; –Mğ.)

[**kayırak**] : (–Uş.; –Kü.; *İnegöl –Brs.)

4. Döşeme taşı. (*Gediz –Kü.; –Ur.; *Kozan –Ada.) **5.** Yassı ve düz taşla oynanan kaydırak oyunu. (Sürez, Eymir*Bozdoğan –Ay.; –Mn.) **6.** Akarsuların getirdiği kumla karışık ufak taşlar. (–Bo.; *Kadirli –Ada.; Sultanköy *İpsala –Ed.) **7.** Kaydırak oyunu oynanan düz, ince taş ya da iri çakıl. (Güney *Yeşilova, Çamköy *Gölhisar –Brd.; *Simav –Kü.; *Mut –İç.)

[**kayrak çālı**] : (*Gülnar –İç.)

[**kayraktaş**] : (Genek –Mğ.)

[**kayrak taşı**] : (Salda *Yeşilova –Brd.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kayrak (II) Uçurtma. (–Gaz.)

kayrak çālı [→ **kayrak** (I) **-7**]

kayraklamak [**kayramak**] Keskinletmek, bilemek. (Tokat –Es.; Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.)

[**kayramak**] : (*Düzce –Bo.)

kayraksı Çakıllık yer. (Yeniköy –Ba.; *Ünye –Or.; Paşayiğit *Keşan –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kayraktaş [→ **kayrak** (I) **-7**]

kayraktaşı [→ **kayrak** (I) **-7**]

kayramak [→ **kayraklamak**]

kayran (I) **1.** [→ **kayrak** (I) **-1**] **2.** Yağmurdan çamur tutmayan yer. (Koyunbaba *Kalecik –Ank.; Yamanlı *Saimbeyli –Ada.) **3.** Çürümüş kaya parçaları, yumuşak taş tabakaları. (*Kandıra –Kc.; *Beykoz –Ist.; Ağaköy *Safranbolu –Zn.; –Ks.; *Akşehir –Kn.) **4.** Kaygan yer, toprak. (*Yenice –Bo.) **5.** Kireçli verimsiz sarı toprak. (Gaipler *Kandıra –Kc.) **6.** Orman içindeki ağaçsız alan, düzlük. (*Bergama –İz.; Büyükdere –Ist.) **7.** Kayalıkların altındaki düzlük. (Tekkeönü *Ereğli –Kn.)

kayran (II) Arkalayan, tutan. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kayranbaş (I) Kel. (Kurtköy –Ist.)

kayranbaş (II) [→ **kayrak** (I) **-1**]

kayranmak Kış hazırlığı yapmak. (Navdalı *Mut, –İç.)

kayransı Kaygan toprak. (–Sn.)

kayrı [**kayrıkın**] **1.** Nereye? (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) **2.** [→ **kalan**]

kayrık (I) Soğuktan korunmaya yarayan kürk, kepenek, kilim vb. eşya. (–Nş.; –Nğ.)

kayrık (II) [**kayruḫ**] Ayrı, başka. (Karacasu –Ay.)

[**kayruḫ**] : (Tavşanlı *Hafik –Sv.)

kayrık (III) Meyvesi çok olan ağaç dalının gövdeden ayrılmış durumu, ayrık. (*Düzce –Bo.)

kayrıkın [→ **kalan**]

kayrılmak Meyve ile yüklü dal gövdeden ayrılmak, kırılmak. (*Düzce –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kayrın Uçurum. (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

kayruḫ [→ **kayrık** (II)]

kaysa [→ **kaysak** (I) **-4**]

kaysak (I) [**kaysa, kayse, kaysık**] **1.** Yara, çıban kabuğu. (Diği *Sungurlu –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Sv.; *Ermenek –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Yapıntı *Mut –İç.)

[**kayse**] : (–Kn.)

2. Sıvıların üzerinde havanın etkisiyle kalınlaşmış tabaka, bar, kaymak. (–Ba.; *İskilip –Çr.; –Sv.; Ayvagediği *Mersin –İç.) **3.** Göl ve su birikintilerinin üzerindeki ince buz tabakası. (–Ezm.; *Karaisalı –Ada.; *Mut köyleri –İç.) **4.** Yağmurdan sonra kuruyan toprağın üzerinde oluşan sert kabuk. (–Dy.; –Gaz.; *Balâ –Ank.; –Ant.; –İç.)

[**kaysa**] : (*Karaman –Kn.; –Nş.; –Nğ.)

[**kaysık**] : (–İç. ve köyleri)

5. Hamurun üstündeki kabuk. (–Nğ.)

kaysak (II) Yosun. (Çalış *Haymana –Ank.)

kaysa kırmak Yağmurdan ve sulandıktan sonra kuruyarak sertleşmiş toprağı ufalamak, kırmak. (–Nğ.)

kaysaklanmak [**kaysalanmak -2, 3; kaysalamak**] **1.** Yara kabuk bağ-

lamak. (Vezirköprü –Sm.; –Kr.; *Mut –İç.)

[**kaysalanmak -2**] : (–Nğ.)

2. Kaymak tutmak. (–Ml.; *Oğuzeli –Gaz.; *Ermenek –Kn.; Aslanköy, Civanyaylağı *Mersin, *Mut –İç.)

[**kaysalamak**] : (Ayvagediği –İç.)

[**kaysalanmak -3**] : (–Nğ.)

kaysaklı bulut Güneş batarken ufukta görülen kızıl renkli bulut. (Dumanlı köyü –Çkr.)

kaysalamak [→ **kaysaklanmak -2**]

kaysalanmak 1. Hamurun yüzü kabuklanmak. (–Ky.) **2.** [→ **kaysaklanmak -1**] **3.** [→ **kaysaklanmak-2**]

kaysamak Ayağı sürçmek, kaymak. (–Ist.)

kayse [→ **kaysak** (I) **-1**]

kaysefe Kayısı ve erik kurusu ile yapılan yağlı bir çeşit tatlı. (Erkinis, Oşnak *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; –Ada.)

kaysel Karyola. (–Mr.)

kaysı basmak Yağmurdan sonra toprak kabuk kabuk olmak. (*Bor –Nğ.)

kaysık [→ **kaysak** (I) **-4**]

kaysılı aş Nohut, fasulye, yarma ve kayısıyle yapılan bir çeşit yemek. (Tavlısın –Ky.)

kaysı püsü Kaysı ağacından sızan zamk. (*Mut –İç.)

kayşak İçine dönük, içe kapanık (kimse). (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kayşalak Beyaz mantar. (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

kayt [→ **kayıt** (II) **-1**]

kaytag böreği Bir çeşit kıymalı börek. (*Antakya –Hat.)

kaytak [→ **kaypak** (II)]

kaytak getirmek Gebe deve, erkek deve gördüğünde kuyruk kaldırarak işemek. (Tozara, Güvere, Kızıloba *Silifke –İç.)

kaytamak (I) Geri gelmek : *Babam çarşıdan kayttı.* (Kırım göçmenleri –Brs.)

kaytamak (II) [→ **kayarlamak** (II) **-1**]

kaytar (I) İşsiz güçsüz, tembel. (Kuzköy *Ünye –Or.; *Divriği –Sv.; –Ant.)

kaytar (II) Pınar. (Haşhaşı –Ezc.)

kaytar (III) Çuha şalvarlara dikilen, pamuktan siyah şerit. (–Kn.)

kaytarıvermek Takıvermek : *Atın gemini başına kaytarıver.* (Eflâk –Ada.)

kaytarmak (I) **1.** Atın gemini çıkarmadan ahıra çekip bağlamak. (Üçüyük –Kü.) **2.** Atın dizginini eğerin üst kenarına takmak. (*Yalvaç –Isp.; Yazıköyü –Brd.; –Mn.; *Seydişehir –Kn.; Çömlek *Mut, –İç.; Kınık *Fethiye –Mğ.) **3.** Hayvanın gemini, yularını kasmak. (–Mn.; *Elmalı –Ant.)

kaytarmak (II) [**kayıtmak -2**] **1.** Geri çevirmek, döndürmek. (–İz.; –Brs.; *Merzifon –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; –Tr.; –Kr.; *Erciş –Vn.; –Mr.; –Ada.; Azerbaycan)

[**kayıtmak -2**] : (*Ahlat –Bt.)

2. Toplamak, bir araya getirmek : *Koyunları kaytar kaytar ağıla sok.* (*Silvan –Dy.) **3.** Yerleştirmek. (–Ist.) **4.** Başı boş bırakmak, salıvermek. (Üçkuyu –Dz.)

kaytarmak (III) Kibirlenmek, kendini beğenmek. (Tepelice *Bozkır –Kn.; Dont *Fethiye –Mğ.)

kaytarmak (IV) **1.** Kayırmak. (Yerkesik –Mğ.) **2.** Kurtarmak. (–Ama.)

kaytarmak (V) Kusmak, çıkarmak. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

kaytarmak (VI) [→ **kıvırmak**]

kaytavlamak Hastalık depreşmek. (Kırım göçmenleri –Brs.)

kaytaz **1.** Hırsız. (*Bor –Ng.; *Karaman –Kn.) **2.** Dolandırıcı. (Peyik *Akdağmadeni –Yz.) **3.** Savsak, ihmalci. (*Çarşamba –Sm.; –Ank.) **4.** Kendinden umulmayan davranışlarda bulunan, kendini bilmez. (Sungurlu *İncesu –Ky.)

kaytaz böreği İçine ince doğranmış soğan ve baharlı çiğ kıyma konularak yapılan bir çeşit börek. (*Antakya –Hat.)

kaytevi [→ **kayıt damı**]

kaytılmak [→ **kanrılmak -1**]

kaytmak Geri dönmek. (Kırım göçmenleri –Ist.)

kaytoz Tüyü dökülmüş, eskimiş. (–Gaz.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kayyüzü Dağların kayalık yanı. (*Saframbolu –Zn.)

kaza (I) **1.** [→ **kazağı** (I) **-2**] **2.** Tahta kaşıkların içini kazıyıp biçim vermeye yarayan araç. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kaza (II) Makara. (–Tr.)

kaza (III) [→ **kazağı** (III)]

kazacık Marangoz araçları yapılan sert kereste. (–Brs.)

kazaç [**kazağu** (III), **kazavu -2, kazığaç**] **1.** Harmanda sap toplamaya yarayan ucu eğri, ağaç araç. (Muratlar *Gölcük –Çkl.)
[**kazağu** (III)] : (*Boyabat –Sn.)
[**kazavu -2**] : (–Bo.; –Ist.)
2. Övendirenin ucundaki yassı demir. (–Brd.)
[**kazığaç**] : (*Senirkent –Isp.)

kazagu [→ **kazğıç**]

kazağ (I) **1.** [→ **kazıycak**] **2.** Parkeleri kazımaya yarayan bir araç, sistire. (–Brs.)

kazağ (II) [→ **kazayağı**]

kazağaç [→ **kazğıç**]

kazağı (I) [**kaza** (I) **-1, kazağu** (I), **kazıcak -1, 2; kazak** (III), **kazgaç -1, 2; kazıyacak**] **1.** Tekneden hamur kazımaya yarayan demir araç. (–Isp.; Kuzuluk*İskilip –Çr.; –Sm.; –Dy.; Afşin –Mr.)
[**kazağu** (I)] : (*Beşiktaş –Ist.)
[**kazıcak -1**] : (*Söğüt –Bil.)
[**kazak** (III)] : (–Isp.)
[**kazgaç -2**] : (*Şile –Ist.)
[**kazıyacak**] : (*Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; –Rz.; *Şarkışla –Sv.; Alanköy *Nallıhan –Ank.; *Saray –Tk.)
2. Bakırcıların kapları kalaylamak için kullandıkları bir demir araç. (*Beypazarı –Ank.)
[**kaza** (I) **-1**] : (–Çkl.)
[**kazgaç -1**] : (–Kn.)
[**kazıcak -2**] : (Bayadı –Or.)
3. [→ **kazğıç**]

kazağı (II) [**kaza** (III), **kazağu** (II)] Kullanılarak aşınmış, küçülmüş süpürge. (*Bünyan, Habek, Turan –Ky.; –Ng.)
[**kaza** (III)] : (–Ng.)
[**kazağu** (II)] : (*Develi –Ky.)

kazağı (III) Kaldıraç. (–Ank.)

kazağu (I) [→ **kazağı** (I) **-1**]

kazağu (II) [→ **kazağı** (II)]

kazağu (III) [→ **kazaç -1**]

kazak (I) **1.** Sakal bırakmamış orta yaşlı adam. (Dereli *Edremit –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Tokat –Es.; *İskilip –Çr.; Gavurdağı, Oymalık (–Ada.) **2.** Genç, taze. (–Sv.) **3.** Sünnetsiz (adam). (–Sv.) **4.** Çocuğu

olmayan adam. (Balki *Ilgın –Kn.) **5.** Evli erkek. (Dereli *Edremit –Ba.)

kazak (II) Dilsiz. (*Perşembe –Or.)

kazak (III) [→ **kazağı** (I) **-1**]

kazak (IV) **1.** Aşığın girintili çıkıntılı yanı. (Atlıhisar *Şuhut –Af.) **2.** Aşığın düz yanı. (–Mn.; Tokat –Es.; –Kn.)

kazak (V) İnatçı. (–Mğ.)

kazak (VI) Çam kozalağı. (Araplı, Taşucu *Silifke –İç.)

kazak (VII) Erkek keklik. (–Ank.)

kazakçı Başa takılan çember. (*Ilgın, *Karaman –Kn.)

kazake (I) **1.** Palto. (*Bolvadin –Af.) **2.** [→ **kazeki**]

kazake (II) Makara ipliği. (Cemele köyü –Krş.)

kazaki **1.** Aba. (*Vezirköprü –Sm.; Tavasa *Reşadiye –To.) **2.** [→ **kazeki**]

kazal **1.** Sonbaharda dökülen yapraklar, gazel. (Kızılcabölük –Dz.) **2.** Mısırın sap ve yaprakları. (Cumayanı –Zn.) **3.** Kapçık. (–Brs.) **4.** Kesilmiş ve kurumuş yapraklı dal. (*Lüleburgaz –Krk.)

kazala Beyaz ve sarı tüylü, gagası sarı ve siyah renkli bir cins yaban ördeği. (Sasallı –İz.)

kazalaç Sabanın ucunda kayışı tutmaya yarayan delikteki ağaç çivi. (*Bolayır –Çkl.)

kazalamak Bozmak, karıştırmak. (–Ed.)

kazalmak **1.** Dik durmak, başı arkaya atıp göğsünü germek. (*Sungurlu –Çr.; *Zile –To.; Eşke *Divriği –Sv.) **2.** [→ **kasalmak**]

kazamak Hendek. (*Bergama –İz.)

kazamını Tutumlu, çevrimli. (*Bornova –İz.)

kazan (I) [**kazanağzı**] Su çevrisi, kuyu. (Karamanlı, *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Dörtyol –Ada.) [**kazanağzı**] : (Karaatlı *Yeşilova –Brd.)

kazan (II) Bir çocuk oyunu. (Kesme *Divriği –Sv.)

kazan (III) Soba. (*Bozüyük –Bil.)

kazanağzı [→ **kazan** (I)]

kazancı Dilenci, çingene. (*Keçiborlu –Isp.)

kazancık Çukur, oyuk. (Mutmer *Arapkir –Ml.)

kazanç Yaz mevsimi. (–Ada.)

kazançe [**kazençe**] Yağ tavası. (–Bt.; Vazıldan *Divriği –Sv.; –Ank.) [**kazençe**]: (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kazan enciği [**kazan eniği**] Küçük kazan. (–Es.) [**kazan eniği**] : (Gazipaşa –Ant.)

kazan eniği [→ **kazan enciği**]

kazan götü Gök yüzünü kaplayan kara bulut. (–Ant.)

kazankabı Kıldan dokunan büyük heybe. (Senir *Afşin –Mr.)

kazankara [**kazankaya**] Midye ve kabukları. (*Sorgun –Yz.) [**kazankaya**] : (–Sv.)

kazankarası İlkbaharda kırlarda biten, yemeği yapılan bir bitki. (–Kr.; –Sv. ilçe ve köyleri)

kazankaya [→ **kazankara**]

kazankocası Kaynayan çamaşırı karıştırmaya yarayan sopa. (*Haymana –Ank.)

kazan koymak Çamaşır yıkamak. (Alikköy *Çaycuma –Zn.)

kazankulpu Gökkuşağı. (Kaleyaka *Perşembe –Or.)

kazankup Topla oynanan bir çocuk oyunu. (–Ky.)

kazan kurbağa Karada yaşayan, özellikle geceleri dolaşan kurbağa. (*Fethiye –Mğ.)

kazap Önlük. (*İnebolu –Ks.)

kazav Ciğer, yürek : *Kazav yok ki herifte.* (Babik *Pütürge –Ml.)

kazavan [**kazdağlı -2**] Kendini beğenerek, kasılarak yürüyen kimse. (–Tr.)
[**kazdağlı -2**] : (–Bo.)

kazavu **1.** Çamur kazımaya yarayan sürgü, sıyırgı. (Devrek *Çaycuma –Zn.) **2.** [→ **kazaç -1**]

kazayağı [**kazağ (II), kazayak, kazıyak**] Su kıyılarında biten ve yenilen bir çeşit ot. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Brd.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.; *Yalova –Ist.; –Sm.; –To.; *Ünye –Or.; –Tr.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Dy.; *Ağın –El.; –Gaz.; –Nğ.; *Osmaniye –Ada.)
[**kazağ (II)**] : (–Mr.)
[**kazayak**] : (*Düzce –Bo.; –Sm.; –Gr.; Bozburun –Mğ.)
[**kazıyak**] : (*Datça –Mğ.)

kazayak [→ **kazayağı**]

kazbağı [**kazbaz**] Çocuk önlüğü. (Barla *Eğridir –Isp.; –Çkr.; –Kn.)
[**kazbaz**] : (Bayat *Emirler –Af.; *Bor –Nğ.)

kazbaz [→ **kazbağı**]

kazdağlı **1.** Tembel, kalın kafalı, sersem. (–Ba.; *Polatlı –Ank.) **2.** [→ **kazavan**]

kazdaklamak Bir yeri oyar gibi dürtmek. (Kızılyer, Honaz –Dz.; –Kü.)

kazeki [**kazake -2, kazaki -2**] İşlemeli çuhadan yapılmış kısa ceket. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; *Mecitözü –Çr.; Karahalil *Havza –Sm.; –Ama.; Bahçebaşı –To.; –Kr.; –Ezm.; *Tercan –Ezc.; *Nazimiye –Tn.; *Kızılcahamam –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Ilgın –Kn.)
[**kazake -2**] : (*Karacabey –Brs.; –Kü.; –Es.; –Kc.; –Bo.; –Yz.; –Ank.)
[**kazaki -2**] : (–Ama.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kazençe [→ **kazançe**]

kazerik Kavrulmuş buğday. (*Nazimiye –Tn.)

kazez İki yaşında dişi koyun. (Karahüyük –Kn.)

kazgaç **1.** [→ **kazağı** (I) **-2**] **2.** [→ **kazağı** (I) **-1**]

kazgıç [**kangıç, kangiç, kazgılıç, kazguluç, kazkuç, kazkulaç, kozguç**] **1.** Tandırdan ekmeği çıkarmaya yarayan bir araç, evirgeç. (Güvenç –Kn.) **2.** Bitki kökü çıkarmaya yarayan ucu sivriltilmiş sopa.(–Ama.; *Kurşunlu –Çkr.; Eşke *Divriği, –Sv.; Dereköy –Ky.)
[**kangıç**] : (*Pınarbaşı –Ky.)
[**kangiç**]: (Çilehane*Reşadiye–To.)
[**kazgılıç**] : (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
[**kazguluç**]: (Tavşanlı *Hafik –Sv.)
[**kazkuç**] : (*Taşköprü –Ks.)
[**kazkulaç**] : (Karlı, Çan –Çkl.)
[**kozguç**]: (Ortaköy *Şarkışla –Sv.)
3. Geniş ağızlı kazıyıcı araç. (*Akyazı –Sk.)

kazgılıç [→ **kazgıç -2**]

kazgöğsü [**kazgōsü**] Parça parça beyaz bulutlar. (–İz.; *Kandıra –Kc.; *Çarşamba –Sm.; –Ank.; –Ant.)
[**kazgōsü**] : (–Ks.)

kazgōsü [→ **kazgöğsü**]

kazguluç [→ **kazgıç -2**]

kazğal Az eskimiş, onarılmış ayakkabı. (Başvartanik *Çemişgezek –Tn.)

kazğanak Midye. (Ulumaca *Kavak –Sm.)

kazğıç [**kazagu, kazağaç, kazağı** (I) **-3**] Bel ve küreğin çamurlarını kazımaya yarayan ucu demirli sopa, sıyırgı. (–Çr.; *Merzifon –Ama.; Çepni *Gemerek –Sv.; İncekum *Silifke –İç.)
[**kazagu**] : (*Merzifon –Ama.)
[**kazağaç**] : (Kozluca –Brd.)
[**kazağı** (I) **-3**] : (Küçükisa *Zile –To.)

kazıcak 1. [→ **kazağı** (I) **-1**] **2.** [→ **kazağı** (I) **-2**]

kazığ [→ **kazıycak**]

kazığaç [→ **kazaç -2**]

kazık (I) [**kazık yemiş**] Havuç : *Kazık yiyeceğim.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)
[**kazık yemiş**] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

kazık (II) Sandalye. (–Ay.; –Ba.)

kazık (III) Tohumların köklenip topraktan çıkmamış durumu. (–Ml.)

kazık (IV) İnatçı. (–Kn.)

kazık arabası Buğday demetlerini taşımak için yapılan basit araba. (*Kandıra –Kc.)

kazıkayak Çok dolaşan, yorulmak bilmeyen (kimse). (*Tire –İz.)

kazıklama (I) Fıtık hastalığı. (–Ezc.)

kazıklama (II) Yapılarda duvarlara enlemesine konan bir taş. (–Nğ.)

kazıklama (III) Buğday biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap. (*Çivril –Dz.)

kazıklamak (I) Rahatsız etmek. (Güney *Yeşilova –Brd.)

kazıklamak (II) Bekletmek. (Bozhane *Beykoz –Ist.)

kazıklanmak Beklemek. (–Ist.)

kazıklarım Hoş geldiniz. (Sultanhisar *Nazilli –Ay.)

kazıklı huma Tetanos hastalığı. (*Bor –Nğ.)

kazık yemiş [→ **kazık** (I)]

kazıl (I) [**kazil**] **1.** Kıldan bükülmüş çuval dikmekte kullanılan ip, sicim. (*Eğridir –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Alâeddin *Acıpayam, *Bozdoğan –Ay.; *Tire –İz.; –Mn.; *Burhaniye –Ba.; –Kü.; *Gölpazarı –Bil.; –Ama.; Peterek *Yusufeli –Ar.; –Nğ.; –Ky.; *Fethiye, *Bodrum –Mğ.)
[**kazil**] : (*Beykoz, *Üsküdar –Ist.; *Zile –To.; Erkinis *Yusufeli, –Ar.; *Ahlat, –Bt.; Kiğı –Bn.; Çüngüş –El.; –Ml.)
2. Kıl ve yün yumak. (–Dz.; –Ba.)

kazıl (II) Çuvaldız. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

kazılcı Kıl ipten örülmüş, yular, kolan, çuval, torba vb. şeyler. (–Nğ.)

kazıl kıvratmak İyi, kazançlı iş yapmak, becermek. (–Dz.)

kazıma Sığırların zayıflıktan dil uçlarında ve vücutlarında siyah benekler çıkarak belli olan bir hastalık. (Bozan, Tokat –Es.)

kazımak (I) Soymak, önem vermek. (*Mudanya –Brs.; –Sm.;*Bor –Nğ.; –Ada.)

kazımak (II) Saz çalmak. (–Brs.)

kazımak (III) [→ **kazımık**]

kazımık [**kazımak** (III), **kazmık**] Süt, mahallebi ve yemek pişerken tencerenin dibinde yanan, yapışkan kısmı. (Dallıca *Nazilli –Ay.; *Silifke, Civanyaylağı *Mersin –İç.)

[**kazımak** (III)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**kazmık**]: (–Gaz.; *Mut, Çiftepınar *Mersin –İç.; *Osmaniye –Ada.)

kazınç Şikayet. (–Vn.)

kazındırmak (I) Zevksiz, sürekli çalgı çalmak. (–Krş.)

kazındırmak (II) Başı ustura ile kazımak. (Köşker –Krş.)

kazınmak Hayvan eşinmek. (*Merzifon –Ama.)

kazınıp kalmak Hayal kırıklığına uğramak. (–Dz.)

kāzır Nehirin ilk çıktığı yer, kaynak. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kazıyacak [→ **kazağı** (I) **-1**]

kazıyak [→ **kazayağı**]

kazıycak [**kazağ** (I) **-1, kazığ, kazla**] Rende. (*Lüleburgaz –Krk.)
[**kazağ** (I) **-1**] : (Epçeler –Brs.)
[**kazığ**] : (Epçeler –Brs.)
[**kazla**] : (Akalan *Orhaneli –Brs.)

kazik (I) **1.** Küçük kazan. (–Ml.; Vazıldan *Divriği –Sv.) **2.** Yağ tavası. (–Bt.; –Ml.)

kazik (II) Büyük palamut. (*Nazimiye –Tn.)

kazil [→ **kazıl** (I) **-1**]

kazkaz demiri Matkap, delgi. (Tatarlı *Dinar –Af.)

kazkuç [→ **kazgıç -2**]

kazla [→ **kazıyacak**]

kazkulaç [→ **kazgıç -2**]

kazlamak (I) [**kazzıhlamak**] Aldatmak. (–Af.; *Nizip, –Gaz.; Telin *Gürün –Sv.)
[**kazzıhlamak**]: (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kazlamak (II) Çiğnemek, basmak. (–Sn.)

kazlanmak Aldatılmak. (–Gaz.)

kazmaç Kış, yaz yapraklarını dökmeyen, dağlarda yetişen, bodur ağaç. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

kazmalı Saksağan. (*Antakya –Hat.; *Osmaniye –Ada.)

kazmalık Dağ eteklerinde bulunan çukurlar. (*Milas –Mğ.)

kazma takırtısı Ölünün arkasından verilen yemek. (–Gaz.; *Bozkır –Kn.)

kazmayol Şose. (*Ünye –Or.)

kazmık [→ **kazımık**]

kaznak Su birikintisi. (Aydoğmuş –Isp.)

kazrek Çiğ olarak yenilen bir çeşit ot. (*Serik –Ant.)

kaztavası Ateş küreği. (–Ezm.; *Keskin –Ank.)

kaz tavuğu Hindi. (*Bozkır –Kn.)

kazuma tığı Kunduracılıkta, köseleyi ayakkabının yüzüne dikmek için kullanılan tığ. (*Bor –Nğ.)

kazve Çamaşır sepeti. (–Tk.)

kazzağı Ustura. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

kazzak Yırtıcı bir kuş, çaylak. (Fakılı *Tarsus –İç.)

kazzıhlamak [→ **kazlamak** (I)]

keān yapmak Toprağı çapalamak: *Tarlayı keān yapacağım.* (–Rz.)

kebbüs 1. Uykuda gelen ağırlık. (*Antakya –Hat.) **2.** Kuytu ve korku veren yer. (*Antakya –Hat.)

kebe (I) [**kebenek**] **1.** Yünden örülmüş kalın kilim. (–Sm.; –Sn.; –Kn.) **2.** Kaba kumaştan yapılmış ceket, palto, aba. (Yassıören *Senirkent –Isp.; –Ay.; *Burhaniye –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; *Safranbolu –Zn.; *Bayadı –Or.; Yalıbahçe *Bulancak –Gr.; *Afşin –Mr.; *Antakya köyleri –Hat.; *Gemerek –Sv.;

–Nğ.; *Akseki –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

[**kebenek**] : (*Afşin, –Mr.; *Pınarbaşı –Ky.; Ovacık, *Silifke –İç.; *Fethiye –Mğ.)

3. Keçe. (Tepeköy, Piraziz –Gr.)

kebe (II) Çocuğu yaşamayan kadın. (*Divriği –Sv.)

kebelek Davarların karaciğerlerinde olan kelebek hastalığı. (*Maçka köyleri –Tr.; Bahçe *Bor –Nğ.)

keben [**kebent, keçemek** (I)] Taşlık, kayalık yerden geçen dar yol, geçit. (–Ba.; Vazıldan *Divriği –Sv.; *Ermenek –Kn.; Tosmurlu *Silifke, *Mut –İç.)

[**kebent**] : (Pozantı *Karaisalı –Ada.)

[**keçemek** (I)] : (Yakabey, Kozak –İz.)

kebene Su testisi. (–Sn.)

kebenek [→ **kebe** (I) **-2**]

kebent [→ **keben**]

keber Turşusu yapılan, dağlarda biten bir yaban otu. (*Şebinkarahisar –Gr.)

kebesiz Ölü doğan çocuk, duygusuz. (–Ml.)

kebeş Biçimsiz. (–Tr.)

kebeşken Serçe büyüklüğünde bir kuş. (*Alaşehir –Mn.)

kebeşmek Kapanmak, pekişmek (kulaktaki küpe deliği). (*Kayaş –Ank.)

kebetlemek Kurutulmaya konulan kaysıların rengi koyulaşmak, siyahlaşmak. (–Ky.)

kebi [→ **keme** (I) **-1**]

kebiç Değirmenciye emeğinin karşılığı olarak verilen buğday. (–Rz.)

kebiçi Elçi. (Karaçay –To.)

kebiç kebiç Buzağı çağırma ünlemi. (Damlapınar *Beyşehir –Kn.)

kebik **1.** Sert, donmuş toprak. (*Arapkir –Ml.) **2.** Sert : *Kebik yürüyüşlü.* (*Maçka –Tr.)

kebin Evlenme, nikâh. (*Iğdır –Kr.; *Kilis –Gaz.)

kebin kesmek Evlendirmek, nikâhlamak. (–Bt.)

kebre **1.** Gübre. (Çatallıhoca *Çayeli –Rz.) **2.** Tımar edilen hayvanların tozlarını silkmekte kullanılan sert, kıldan yapılmış, tımar kesesi.(–Ml.)

kebsel Şaşkın, dağınık. (Ilıcasu *Gediz –Kü.)

kec (I) [→ **keci böceği**]

kec (II) Keçi kıllarının dibindeki ince, yumuşak kıllar. (–Vn.)

kecefe [→ **kecere**]

kecele Saksağan. (*Erciş –Vn.)

kecere [**kecefe, keceve, kecire, kecre**] Dokumacılıkta ipliği sarmakta kullanılan çıkrık. (–Bil.; Türkbeyli, Mengen, İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Antakya –Hat.; *Develi –Ky.; *Ürgüp –Nş.; *Bor ve köyleri –Nğ.)

[**kecefe**] : (*Hadım –Kn.; Gülümpaşalı, Ovacık *Silifke –İç.; –Kıbrıs)

[**keceve**] : (*Ermenek –Kn.; İnce kum *Silifke –İç.)

[**kecire**] : (Kadıköy –Dz.)

[**kecre**] : (–Mğ.)

keceve [→ **kecere**]

keci (I) [**kecikarkı**] **1.** İpek kozası. (*Şavşat, İphan *Yusufeli, *Ardanuç ve köyleri –Ar.; *Erciş –Vn.; *Nizip, –Gaz.; *Antakya ve köyleri –Hat.)

[**kecikarkı**] : (Zara –Ama.)

2. Sunî ipek. (*Gürün –Sv.) **3.** Gömleklik ipek. (*Bor –Nğ.; –Kn.)

keci (II) **1.** Makara ipliği. (Dombaylı *Salihli –Mn.) **2.** Sicim. (Camili *Ayaş –Ank.) **3.** Kenevir, kendir. (Ezine –Ama.)

keci böceği [**kec** (I)] İpek böceği. (*Yusufeli –Ar.)
[**kec** (I)] : (–Ml.)

kecik Kıldan ve yünden yapılmış ince kuşak. (*Ağın –El.)

kecikarkı [→ **keci** (I) **-1**]

kecin Keten işlenirken ilk çıkan kaba, kılçıklı lifler, kıtık. (*Kandıra –Kc.; *Şile –To.; –Ist.; *İnebolu, –Ks.; Kışlacık *Mecitözü –Çr.; –Sm.; –Sn.)

kecine [→ **kercine**]

kecine gitmek Aksilik yapmak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kecire [→ **kecere**]

kecre [→ **kecere**]

keç (I) Nemli yer. (*Ahlat –Bt.)

keç (II) Samandan ayrılmış buğday. (–Ml.)

keç (III) Bal peteği. (Mapavri –Rz.)

keç (IV) Destek. (*Vezirköprü –Sm.)

keççik yapmak [**keçik kurmak**] Başörtüsünü ensede, saçın altından geçirerek tepede bağlamak : *Keççik yap, saçın dağılmasın.* (Çöplü *Gürün –Sv.)
[**keçik kurmak**] : (–Mr.)

keçebalak [→ **keçemene** (I)]

keçebaş [**keçizakkumu**] Davarlarda olan akciğer hastalığı, verem. (Köşten, Honaz, Söğüt –Dz.; Tokat, Bozan –Es.; İçerenköy –Ist.; Dutluk *Dörtyol –Hat.; Eğmir *Elmalı, Apturrahmanlar*Serik –Ant.; Yerkesik –Mğ.)
[**keçizakkumu**] : (*Ahlat –Bt.)

keçeç Kepek : *Ne keçeçli başın var.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

keçeçürüten [→ **keçedelen**]

keçedelen [**keçeçürüten, keçegeçiren**] İnce ve sürekli yağan yağmur. (–Ist.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; *Uluğbey –Or.; *Koyulhisar –Sv.)
[**keçeçürüten**] : (*Merzifon –Ama.)
[**keçegeçiren**] : (Pilârgat *Hopa –Ar.)

keçeden ayak Ses çıkarmadan yürüyen. (Hortu *Sivrihisar –Es.)

keçegeçiren [→ **keçedelen**]

keçek (I) **1.** Köprü. (Çığrı *Dinar –Af.) **2.** Su, yol vb. geçit. (*Andırın –Ml.; –Ada.)

keçek (II) Başörtüsü. (*Bayburt –Gm.)

keçelik Hamamlarda soyunma yeri. (–Uş.; –Kü.)

keçelinak [**kelaynak kuşu**] Hindi büyüklüğünde, başı çıplak, kara tüylü göçmen bir kuş. (*Birecik –Ur.)
[**kelaynak kuşu**] : (*Birecik –Ur.)

keçem Aşısız elma ağacı. (*Merzifon –Ama.)

keçemçik Taş aralarında biten ve yenen bir cins ot. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

keçemek (I) [→ **keben**]

keçemek (II) [→ **keçemen**]

keçemen [**keçemek** (II), **keçemene** (II), **keçiemen**] On, oniki santimetre boyunda keçi, koyun ve inek memesi emen bir cins yeşil kertenkele. (–Or.; –Tr.; Çandır –Gr.)
[**keçemek** (II)] : (Ortaköy –Ist.)
[**keçemene** (II)] : (Çatoz –Kıbrıs)
[**keçiemen**] : (*Afşin –Mr.; *Yıldızeli –Sv.)

keçemene (I) [**keçebalak**] Yosun. (Çiftepınar, Aslanköy –İç.)
[**keçebalak**] : (Sebil, Fakılı *Tarsus –İç.)

keçemene (II) [→ **keçemen**]
keçemük Sütlü ve tatlı bir çeşit ot. (–Çkr.)
keçepur Hallaç yayına balmumu sürülerek yapıştırılmış pamuk. (–Tr.)
keçer Geçiyor. (İrişli *Sarıkamış –Kr.)
keçeresi dolaşmak Kötü insanın başı derde girmek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
keçeşmek Vücut uyuşmak. (*Siverek –Ur.; –Ada.)
keçeyi sudan çıkarmak Sıkıntıyı atmak. (*Bor –Nğ.)
keçi (I) Leblebinin sert ve küçük olanları. (–Sm.)
keçi (II) Bağ çubuklarının sürgünlerini yiyen bir böcek : *Bağlarda keçi var hiç bağ süremiyor.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
keçi aşığı Çukur yanı az olan bir çeşit aşık. (–Ama.)
keçi biciği Yeşilken pişirilip yenilen bir çeşit ot. (*Bor –Nğ.)
keçi emceği Siyah renkli bir çeşit incir. (*Siverek –Ur.)
keçiemen [→ **keçemen**]
keçi kirazı Kiraza benzer küçük meyveleri olan bir ağaç. (Cenciğe –Ezc.)
keçik (I) [**kaçik**] **1.** Başörtüsünün ensede saçların altından geçirilip tepede bağlanmış durumu. (–Gaz.; *Afşin –Mr.) **2.** Başörtüsünün uçlarını çene altından geçirip tepede bağlama biçimi. (*Sungurlu –Çr.; –Ama.; –Krş.) **3.** Başörtüsünün başın kulaktan üst kısmını sararak alında bağlanmış durumu. (Amikovası Türkmenleri, *Reyhanlı –Hat.) **4.** Kadınların kullandığı uzun başörtüsü. (Karabekir, Yahşihan –Ank.)
[**kaçik**] : (–Ist.)
keçik (II) Keçi aşığı. (–Çr.)
keçik kurmak [→ **keççik yapmak**]
keçimemesi (I) **1.** Sert kabuklu, iri taneli, uzunca, beyaz ya da kırmızımsı olan bir çeşit üzüm. (*Bergama –İz.; *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; *Akyazı –Sk.; *Vezirköprü –Sm.; Cenciğe –Ezc.; –Ml.; Zencidere –Ky.; –Nğ.; –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) **2.** Şırası çok olan, şarap ve pekmez için elverişli siyah bir cins üzüm. (Beşikdüzü *Vakfıkebir –Tr.; *Görele –Gr.)
keçimemesi (II) [**keçimömesi**] Kökü bol nişastalı bir çeşit bitki. (*Mudanya –Brs.)
[**keçimömesi**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
keçimen İyi cins kuru üzüm. (–Kn.)
keçimömesi [→ **keçimemesi** (II)]
keçinmek Ölmek. (*Dinar –Af.)
keçire Köy bekçisi. (Tamışlar –Çkr.)
keçirmek Geçirmek. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
keçisakalı Kuzukulağı, Tragopoyon, compositae. (*Çatalca –Ist.; Kürkçü –Ank.)
keçit (I) Geçit. (–Ml.)
keçit (II) Geçirilecek, geçici hastalık. (–Ml.)
keçit (III) Deneme. (–Ml.)
keçitırnağı Sarı burçak, Lathyrus, Leguminosae. (Kürkçü –Ank.)
keçi zakkumu [→ **keçebaş**]
keç keç [**kedi kedi**] **1.** İnek kovalama ünlemi. (*Iğdır –Kr.; –Krş.; Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.) **2.** Keçi kovalama, çağırma ünlemi. (*Karamürsel –Kc.)

[**kedi kedi**] : (–Tr.)
keçkere Testere. (–Sv.)
keçrik Kötürüm. (–Ezc.)
keç toprak Kireçli toprak. (Arguthanı *Ilgın –Kn.)
kedak Fes. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)
kedavet Soğuk esen rüzgâr, poyraz. (–Ada.)
keddene Dövene ya da arabaya koşulan hayvanların boyunlarına geçirilen keçe ya da deri halka. (*Antakya –Hat.)
keddum Tek ağızlı kazma. (*Antakya –Hat.)
kede Şiş karınlı, sarı yüzlü, hasta çocuk. (–Kn.)
kedek (I) [→ **kota** (I)]
kedek (II) İstihare. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
kedek düşmek İstihareye yatmak. (Erkinis *Yusufeli, Çavdarlı *Şavşat –Ar.)
kedel Nöbet, sıra. (–Nğ.)
kedele [**kedeleç**] Toprak kap, küçük çömlek. (*Erciş, –Vn.)
[**kedeleç**] : (–Nş.; –Nğ.)
kedeleç [→ **kedele**]
kedeli Üzüm çubuğu daldırması. (–Nğ.)
kedeme [**kedime**] Elbisede pili, kırma, fisto vb. süsler. (–Mn.)
[**kedime**] : (*Gördes –Mn.)
kedene (I) Çift süren hayvanların boyunlarına takılan meşin halka, boyunduruk. (*Nizip –Gaz.; –Ur.)
kedene (II) Dökülen tahıldan kendi kendine biten ekin. (Lohan –Gaz.)
kederet Engel. (Çerçin –Brd.)
kederi Kadar : *Senin kederi yalancı görmedim.* (*Antakya –Hat.)
kederiç Yağ konulan kap. (*Lâpseki –Çkl.)
kederlemek Engel olmak, engellemek. (Güney *Yeşilova –Brd.)
kedevle Sabanın önündeki eğri ağaç parça. (*Elmalı –Ant.)
kedibastı **1.** Kedi ayağı izine benzeyen bir çeşit yünlü kumaş. (–Nğ.) **2.** Lutrun ince tüylü kısmı. (*Çal, *Tavas –Dz.)
kedibaş Bir cins elma. (*Akyazı –Sk.)
kedibatmaz **1.** Buğday ya da mısır unundan yapılan çorba. (*Gerede –Bo.; –Sm.) **2.** Suyunu çekmiş, koyulaşmış (yemek, çorba için). (–Çkr.; *Şavşat –Ar.) **3.** Pelte, pekmez peltesi. (–Bo.; –Yz.; –Ank.; –Krş.)
kedibiciği (I) [**kedidaşağı, kedimemesi**] Koltuk altında çıkan bir çeşit çıban, köpekmemesi. (*Dinar –Af.; İlyas *Keçiborlu, Yassıören *Senirkent –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.)
[**kedidaşağı**] : (–Mr.)
[**kedimemesi**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
kedibiciği (II) Havuç. (–Brd.)
kediçırmāı [→ **kediçırnağı -1**]
kediçırnağı [**kediçırmāı, kedigözü, kedisırnağı, keditarnağı, keditırnağı**] **1.** Yoncaya benzeyen, güzel kokulu çiçekleri olan bir çeşit yaban otu. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Ama.)
[**kediçırmāı**] : (İmamuşağı *Silifke –İç.)
[**kedigözü**] : (*Bodrum –Mğ.)
[**kedisırnağı**] : (İncekum *Silifke –İç.)
[**keditarnağı**] : (–Ant.)
[**keditırnağı**] : (*Gelendost –Isp.; Tepeköy *Torbalı –İz.; –Kn.)
2. Pancar. (–Ks.)

kedidaşağı [→ **kedibiciği** (I) **-2**]
kedibogān Yağsız çökelek kurusu. (*Fethiye –Mğ.)
kedidirseği Göz kapaklarında çıkan bir sivilce, arpacık. (*Lüleburgaz –Krk.)
kedidudu Böğürtlen. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)
kedigözü [→ **kediçırnağı -1**]
kedik (I) Küçük çocuk ayakkabısı. (Erzin *Dörtyol –Hat.)
kedik (II) Kalas, kütük. (Akçaabat *Vakfıkebir –Tr.)
kedik (III) Duvar yıkıntısı, çukur. (–Krş.)
kedikarı Martla yağan kar. (*Fethiye –Mğ.)
kedi kedi [→ **keç keç -2**]
kedikınası Dövülüp ezilince kına gibi boyalı suyu çıkan bir cins ot. (*Keçiborlu –Isp.)
kedikulağı [**kedikuyruğu**] 60-70 cm. uzunluğunda, yaprağı el büyüklüğünde bir ot. (*Keçiborlu –Isp.; Baluş *Artova –To.) [**kedikuyruğu**] : (–Dz.; Güney *Yeşilova –Brd.; Köprücek *Emet –Kü.)
kedikuyruğu [→ **kedikulağı**]
kedikülümbe Şekerleme, bir çeşit kurabiye. (–Kü.)
kedilik 1. Ocak içi. (–Çr.) **2.** Ambarların önüne yapılan küçük dolaplar. (Keşanuz –Ank.)
kedime [→ **kedeme**]
kedimemesi [→ **kedibiciği** (I) **-2**]
kedimen Küçük kulaklı keçi, koyun. (*Genezin –Krş.)
kedimertimeni Gerdenge dikeninin sürgünleri. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
kedisırnağı [→ **kediçırnağı -1**]
kedit Baharatlı eti bez torba ya da bağırsakta kurutarak yapılan bir çeşit sucuk. (*Antakya –Hat.)
keditarnağı [→ **kediçırnağı -2**]
keditırnağı [→ **kediçırnağı -2**]
kediyemezlik Yemek, et vb. şeyleri koymaya yarayan dolap. (–Nğ.)
kedme Ara, aralık : *Gürültü uykuma kedme verdi.* (–Nğ.)
kedük Dudağın yarık ya da buruna yapışık durumu. (–Rz.)
kedvermek Engel olmak. (*Bozdoğan –Ay.)
keer İzmarit, sigara artığı. (*Antakya –Hat.)
kef Orakçıların kullandığı parmak uçları tahta meşin eldiven. (–Gaz.)
kefaret Güç, kuvvet : *Senin kefaretin ne? O taşı kaldıramazsın.* (Kızılköy *Dinar –Af.)
kefcikli Yayvan, yayılmış. (İvrindi –Ba.)
kefcil Eğlenmeyi seven, yaşamayı bilen. (*Iğdır –Kr.)
kefe (I) İpekli kumaş. (Atlandı *Kadınhanı –Kn.)
kefe (II) Hindi. (*Ladik –Sm.)
kefe (III) [**kefene** (I)] Semercilerin kullandıkları bir araç. (Başköy –Ank.) [**kefene** (I)] : (Şıhlar –Ank.)
kefe (IV) Kirpi dikeni. (–Yz.)
kefe (V) Leblebicilerin leblebi parlatmakta kullandıkları keçe. (–Ist.)
kefek [**kefeke -2, kefeki -2, kefengi, kefenk -1, kefenk taşı, küfeki -1, 2**] **1.** Kolay işlenilen yumuşak taş. (–Kr.; –Mr.; *Bünyan, Erkilet –Ky.) [**kefeke -2**] : (–Nğ.) [**kefeki -2**] : (*Akseki –Ant.) [**kefengi**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

[**kefenk -1**] : (–Mr.; *Antakya –Hat.)
[**kefenk taşı**] : (*Maçka –Tr.)
[**küfeki -1**] : (*Düzce –Bo.)
2. Gevrek. (–Mr.)
[**küfeki -2**] : (*Düzce –Bo.)
3. Gevrek, tatsız elma. (–Ky.)

kefeke [**kefeki -1**] **1.** Diş diplerinde olan taş. (*Bergama –İz.; –Ed.)
[**kefeki -1**] : (*Düzce –Bo.; *Akseki, –Ant.)
2. [→ **kefek -1**]

kefeki 1. [→ **kefeke -1**] **2.** [→ **kefek -1**]

kefelâlesi Utanmaz, arsız. (*Bor –Nğ.)

kefeleşmek 1. Oynaşmak. (*Söğüt –Bil.) **2.** Güreşmek. (*Simav –Kü.) **3.** Ayaküstü konuşmak, özel olarak görüşmek. (*Karaman –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

kefene (I) [→ **kefe** (III)]

kefene (II) Kirli, pis. (Bahçe, *Bor –Nğ.)

kefene (III) Asma yaprağı. (–Brd.)

kefengi [→ **kefek -1**]

kefenk 1. [→ **kevek -1**] **2.** Yumuşak maden. (Kamber –Ky.)

kefenk suyu İçilmeye elverişli olmayan acı su. (–Tr.)

kefenk taşı [→ **kefek -1**]

kefenli Ön ayaklarından birisi sekili olan at. (–Nğ. ve çevresi)

kefer (I) Tabaklanmış beygir derisi. (–Bo.)

kefer (II) Hendek. (Karaca *Marmaris –Mğ.)

kefera İhtiyar adam. (Balıklı *Şavşat –Ar.; Haçevan *Ardahan –Kr.)

kefere 1. Yaramaz çocuk. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.) **2.** Terbiyesiz, kötü adam. (Kızılköy *Dinar –Af.; Demirkapı *Susurluk –Ba.) **3.** Oynak, güven vermeyen. (–Rz.) **4.** Sırnaşık, arsız köpek. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

keferetsiz Önemsiz, kuvvetsiz : *Rüzgâr keferetsizdir.* (*Balçova –İz.; *Koyulhisar –Sv.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

kefes Elbisenin kol ve göğüs kısmı. (*Erciş –Vn.)

kefetire Sebze yıkamakta kullanılan delikli kap, kevgir. (–Ist.)

kefeze etmek Çok konuşmak, baş şişirmek. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kef geçmek [**kefidek geçmek, kef kef geçmek -2, kehenetten kesilmek**] Tükenmek, bitmek, güçsüz kalmak, kudretten düşmek. (–Tr.; *Bor –Nğ.)
[**kefidek geçmek**] : (*Zile –To.)
[**kef kef geçmek -2**] : (–Yz.)
[**kehenetten kesilmek**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kefgi [**kefki**] Su kabağından yapılan saplı derin kepçe, su maşrapası. (*Ermenek –Kn.)
[**kefki**] : (Lapta, Girne –Kıbrıs)

kefi [**kefin**] Köpük. (*Ahlat –Bt.)
[**kefin**] : (–Dy.)

kefidek geçmek [→ **kef geçmek**]

kefil Ağaca bağlanan destek. (*Bodrum –Mğ.)

kefil kefil (I) Çabuk çabuk, tez tez. (*Zile –To.; Akçakaya –Ky.)

kefil kefil (II) Taze taze. (–Ama.)

kefin [→ **kefi**]

kefke Atkı. (*Erciş –Vn.)

kef kef geçmek 1. Açlık ya da sıcaktan fenalaşmak. (*Merzifon –Ama.; –Yz.) **2.** [→ **kef geçmek**]

kefki [→ **kefgi**]

kefkir Su etkisiyle delinen göz göz olan taş. (–Tr.)

kefleme (I) Kazan. (–Ml.; *Afşin –Mr.)

kefleme (II) Bal, karabiber, zencefil karışımıyla yapılan bir çeşit ilâç : *Sancılanıyorum biraz kefleme yap.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

keflemek (I) Toz halinde bir şeyi avuçla ağıza atmak. (–Ml.; –Dy.; –Ur.)

keflemek (II) Etin kemiğini ayırmak. (*Divriği –Sv.; *Bor –Nğ.)

keflemek (III) **1.** Kazanda kaynayan sıvıyı taşmaması için karıştırmak, savurmak. (–Mr.) **2.** Kaynayan şıra ya da etin köpüğünü süzgeçle almak. (*Gürün –Sv.)

keflemek (IV) Birisini dövmek için ant içmek : *Hamza seni kefliyor ayağını denk al.* (Palha *Divriği –Sv.)

keflemek (V) Uzun zaman aç beklemek. (Güney *Yeşilova –Brd.)

kefleme yapmak Pekmez yapılırken kaynatılan üzüm suyunun içine pekmez toprağı koyarak şıranın tortusunun dibe çökmesini sağlamak. (Çöplü *Çivril –Dz.)

keflenmek Kirlenmek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

kefli [**kefli kecere**] Kirli, pis, bakımsız, pasaklı (kimse). (*Bor –Nğ.; *Elmalı –Ant.; Gerçani, Eskere –Mğ.) [**kefli kecere**] : (*Bor –Nğ.)

kefli kecere [→ **kefli**]

kefne İğne ve bizin batmaması için ele geçirilen demirli kayış araç. (*Urla –İz.)

kefrem Yorganın iç astarı, mitil. (İrişli *Sarıkamış –Kr.)

kefri Başörtüsü. (Gazi *Develi –Ky.; –Ada. ilçe ve köyleri)

kefşürük Üzüm posası. (*Safranbolu –Zn.)

kefuk Kenevirin liflerinden ayrılmış kuru sapı. (Küçükisa *Zile –To.)

kegank [→ **kehān**]

kegiç Çekiç. (Erenköy –Ist.; *Afşin –Mr.)

keğam Galiba. (–Çkr.; –Ank.)

keğük Meyve toplamaya yarayan ucu eğri değnek. (*Merzifon –Ama.)

keh (I) **1.** Kenar, köşe, uç. (*Kurşunlu –Çkr.; *Sungurlu –Çr.; Balaç –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; *Akkuş –Or.; –Gr.; *Afşin –Mr.; Pazarcık –Gaz.; –Sv.; Topaç –Yz.; Kıbrıs –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Genezin –Krş.; Karaisalı *Pozantı –Ada.; *Silifke, *Mut, Namrun *Tarsus –İç.) **2.** Sarp dağların eteğindeki patika. (–Ank.; –Mğ.) **3.** Dağların en yüksek noktası, doruk. (Ovasaray –Çr.; *Reşadiye –To.; –Or.; Kuruhüyük *Boğazlıyan, İncirli, Darıcı *Sorgun –Yz.; *Keskin, Başköy –Ank.; *Ürgüp –Nğ.; *Tarsus, Buluklu –İç.) **4.** Küçük tepeler, çıkıntılar. (*Sorgun, Salmanlı –Yz.; Yağmurlu –Krş.; Uluağaç –Nğ.) **5.** Dağ sırtları. (Çayan *Sungurlu –Çr.; *Gemerek, Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Kızılcahamam, *Keskin, *Kalecik –Ank.; *Çiçekdağı –Krş.; Kelkin *Develi, *Bünyan, Gülveren –Ky.; –Nğ.; *Kaş –Ant.)

keh (II) Kulp, sap : *Testiyi kehinden tut da getir.* (Yenipazar *Fatsa –Or.)

kehān [**kegank**] Tarlayı yabancı otlardan temizleme, çapalama. (–Kr.; Cenciğe –Ezc.; Vazıldan *Divriği –Sv.) [**kegank**] : (–Ml.)

kehan etmek [**kehan yapmak**] Sebze ve ekinin içindeki yabancı otları temizlemek. (–Ezc.; *Divriği –Sv.) [**kehan yapmak**] : (*Ağın –El.)

kehan yapmak [→ **kehan etmek**]
kehat gibi Kâğıt gibi, beyaz, ak. (*Bor –Ng.)
keheç [→ **kekeç** (I) **-1**]
kehel [**kehil, kekel** (II)] Tembel. (Dişli, Çığrı *Dinar –Af.; –Uş.; *Gelendost, Hacılyas *Keçiborlu –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Yukarıseyit *Çal –Dz.; Şehitoğlu *Kula –Mn.; Dağkadı *Karacabey –Brs.; –Kü.; Tokat –Es.; *Bafra –Sm.; Kuzköy *Ünye –Or.; *Kalecik –Ank.; *Mersin köyleri –İç.; *Serik –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.)
[**kehil**]: (*Yalvaç, *Uluborlu –Isp.; Atça *Nazilli –Ay.; *Merzifon –Ama.; Küçükisa *Zile –To.; *Serik –Ant.)
[**kekel**(II)]: (Salda *Yeşilova –Brd.)
kehelemek [→ **kehlemek**]
kehenetten kesilmek [→ **kef geçmek**]
keher (I) **1.** Bir at rengi, doru. (Zarşat –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.) **2.** Koyu kırmızı. (Mezra –Kr.)
keher (II) İki yaşında kuzulamamış keçi. (Çermik –Dy.)
keher (III) Vadilerdeki küçük tepeler. (*Mut köyleri –İç.)
keherlenmek İş yapmaya üşenmek. (Cumalıkızık –Brs.)
kehil [→ **kehel**]
kehilemek [→ **kehlemek**]
kehil kehil [**keh keh**] Soluk soluğa. (*Taşköprü –Ks.; *Artova –To.; *Nizip, –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; *Gemerek –Sv.)
[**keh keh**] : (*Merzifon –Ama.)
kehillik Tembellik. (*Merzifon –Ama.)
keh keh [→ **kehil kehil**]
keh keh geçmek 1. Çok acıkmak. (*Gürün –Sv.) **2.** Kuvvetten düşmek. (*Gürün –Sv.)
kehkül [→ **kelgür**]
kehlan [→ **kehlen**]
kehlemek [**kehelemek, kehilemek**] Yorgunluktan sık sık soluk almak, solumak. (Karamanlı*Tefenni –Brd.; *Artova –To.; –Gaz.; Efsus *Elbistan –Mr.; Amikovası ve Reyhanlı *Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek, Telin *Gürün, *Şarkışla –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; –Ada.)
[**kehelemek**] : (*Afşin –Mr.; *Kozan –Ada.)
[**kehilemek**]: (*Düzce –Bo.; –Gaz.; Çepni *Gemerek –Sv.)
kehlen [**kehlan**] Küheylan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**kehlan**]: (*Iğdır –Kr.)
kehlesi kanlanmak Canlanmak. (Tahtacı –Isp.)
kehleşmek Bıçak sırtı gibi incelmek. (*Sungurlu –Çr.)
keḫliḫ [**kehliyh**] Keklik. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
[**kehliyh**] : (*Iğdır –Kr.)
kehlik Sersemlik, uyuşukluk. (Hortma *Acıpayam –Dz.)
kehlis [→ **kahliç**]
kehliyh [→ **keḫliḫ**]
kehliyi azmak Mide bulanmak : *Kehliğim azdı.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
kehma Bir çeşit kumaş. (–Ank.)
kehme (I) İpekliden yapılmış kısa kadın elbisesi. (Dont –Mğ.)
kehme (II) [→ **kehni**]
keḫmut İşe yaramayan eşya. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
kehne (I) [→ **kehni**]
kehne (II) Bit. (Çamova *Divriği –Sv.)
kehnemek Sıcaktan terlemek, sıkılmak. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kehni [**kehme** (II), **kehne** (I)] Küçük çapa. (Varyanlı –Mr.; Porsuk *Ulukışla, Bahçeli *Bor –Nğ.; Yapıntı *Mut, Namrun *Tarsus –İç.)
[**kehme** (II)] : (*Tarsus –İç.)
[**kehne** (I)] : (Çamova *Divriği –Sv.; Fakıllı *Tarsus –İç.)

kehrik Oğlak. (–Bt.)

kehrine Tuğla, kiremit fırını. (*Alaşehir –Mn.)

kehten bakan Domuz. (*Mecitözü –Çr.)

kej Tiftik. (–Bt.)

kej etmek Sitem etmek : *Komşunun karısı bana kej etti.* (*Ağın –El.)

kejgere Harç, toprak ve tuğla taşımaya yarayan bir araç. (*Merzifon –Ama.; –Ezc.; *Ağın –El.)

keji Yün halı ya da kilim dokunurken araya katılan pamuk. (Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

keke [→ **kekeç** (I) **-1**]

kekec [→ **kekeç** (I) **-1**]

kekecen [→ **kekeç** (I) **-1**]

kekeç (I) [**keheç, keke, kekec, kekecen, kekeş** (I), **kekevi, kekez** (III)] **1.** Kekeme, peltek. (*Aziziye –Af.; *Eğridir köyleri –Isp.; Bekilli *Çal, Çöplü*Çivril –Dz.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; *Sivrihisar, Bozan, Tokat –Es.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip, *Sungurlu –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Zile, *Artova –To.; Salman *Akkuş –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Tirebolu –Gr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Ml.; *Nizip, *Kilis –Gaz.; *Göksun, Türkçayır *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; –Ur.; Çamova *Divriği, *Koyulhisar –Sv.; *Sorgun, Topaç –Yz.; Çanıllı *Polatlı,*Ayaş –Ank.; Köşker –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Osmaniye –Ada.; *Korkuteli –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**keheç**] : (*Söğüt –Bil.)
[**keke**] : (*Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –Md.; –Nş.; Çardak –İç.)
[**kekec**] : (–Rz.)
[**kekecen**] : (–Sm.)
[**kekeş** (I)] : (–Kr.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kekevi**] : (–Rz.)
[**kekez** (III)] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Perşembe –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Tr.; –Rz.)
2. Çene : *Kekeçine vurdu.* (–Ay.)

kekeç (II) Mısır koçanı. (*Ilgın, *Karaman –Kn.)

kekeç (III) Kuru, katı : *Ekmek kekeç gibi oldu.* (–Zn.)

kekeç (IV) [**kekeş** (II)] Ters. (Karaçulha *Fethiye –Mğ.)
[**kekeş** (II)] : (–Mn.; Danışman *Fatsa –Or.)

kekeçen [→ **kakaç** (III)]

kekeçlemek Gagalamak. (*Alaşehir –Mn.)

kekel (I) Hindi. (Mamca *Orhangazi –Brs.)

kekel (II) [→ **kehel**]

kekel (III) [→ **kekil**]

kekelemek Soluk soluğa kalmak. (*Kozan –Ada.)

kekelez Sincap. (Gölcük *İzmit –Kc.)

keken Taşlık, kayalık yer. (Namrun, Kelerbaşı *Karaisalı –Ada.; *Tarsus –İç.)

kekeremek Kokulu bir çeşit ot. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kekeş (I) [→ **kekeç** (I) **-1**]

kekeş (II) [→ **kekeç** (IV)]

kekevi [→ **kekeç** (I) **-1**]

kekey Kardeş. (–Ur.)

kekez (I) Kötü huylu, sapık erkek. (*Lapseki –Çkl.; –Çkr.; *Bor –Ng.)

kekez (II) İki nokta arasındaki en kısa yol, düz çizgi. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kekez (III) [→ **kekeç** (I) **-1**]

keki (I) Büyük kardeş. (Fener *Silivri –Ist.)

keki (II) Çamaşır. (–Çr.)

kekiç (I) [**keküç** (I)] Çekiç. (*Emet –Kü.; *Kandıra –Kc.; *Artova –To.; –Gaz.; Tavşanlı *Hafik, Telin *Gürün –Sv.; Azaplı *Kadirli –Ada.)

[**keküç** (I)] : (*Merzifon –Ama.)

kekiç (II) [→ **kekmek** (II) **-1**]

kekiç (III) **1.** [→ **kekiş** (I) **-2**] **2.** [→ **kekiş** (I) **-1**]

kekiç (IV) [→ **kekiş** (II)]

kekil [**kekel** (III), **kekir** (II), **kenkil, kenkül**] Alına dökülen kısa saç, perçem. (Zarşat –Kr.; *Çekerek –Yz.; *Şereflikoçhisar –Ank.; *Gülnar –İç.)

[**kekel** (III)] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**kekir** (II)] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)

[**kenkil**]: (Bayburt*Sarıkamış –Kr.)

[**kenkül**] : (*Ağın –El.)

kekilcen Teke sakalı da denilen, çiğ yenen bir kır bitkisi. (Nudra *Şarkîkaraağaç –Isp.)

kekilli nadas Haziranda yapılan nadas. (*Emirdağ –Af.)

kekilmek Yürürken ayak bir yere takılmak, tökezlemek. (*Merzifon –Ama.)

kekir (I) Huysuz, inatçı (insan ve hayvan). (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kekir (II) [→ **kekil**]

kekire Ekşi, mayhoş. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.)

kekirimsi Buruksu, kekremsi. (Genek *Yatağan –Mğ.)

kekirmek **1.** Geğirmek. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) **2.** İlenmek. (–Mr.)

kekiş (I) [**kekiç** (III) **-1, 2**] **1.** Pamuk kozasının kabuğu. (*Silifke, *Mut, Civanyaylağı –İç.; –Ant.)

[**kekiç** (III) **-2**] : (–Ada.)

2. Mısır koçanı. (*Ermenek –Kn.)

[**kekiç** (III) **-1**] : (*Ermenek –Kn.)

kekiş (II) [**kekiç** (IV)] Çene altı : *Kekişi çok dolgun* . (–Dz.)

[**kekiç** (IV)] : (Üçkuyu –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kekitmek **1.** Sapıtmak, kaçırmak (göz için) : *Gözünü kekitmeye gelmez.* (*Merzifon –Ama.; –Yz.; *Bor –Ng.) **2.** Kımıldatmak, oynatmak : *Gözünü kekitmeden bakıyor.* (*Bor –Ng.)

kekiz Paçavra. (–Kn.)

kek kük etmek Lafı ağzında gevelemek. (*Düzce –Bo.)

keklik alası Keklik avında kullanılan dikdörtgen biçiminde bir araç. (–İç.)

keklik otu [→ **kekre -1**]

keklik pınarı Kaya oyuklarında toplanan su. (Gülâbi –Yz.)

kekmek (I) Sapmak, kaymak, hedefi şaşmak. (*Merzifon –Ama.; Küçükisa *Zile –To.; *Beyşehir –Kn.; *Bor –Ng.)

kekmek (II) [**kekiç** (II), **kekmik, keküç** (II) **-1**] **1.** Gaga. (*Akhisar –Mn.; –Ba.; *Bayramiç –Çkl.; To-

kat –Es.; Çardak *Afşin –Mr.; *Nizip –Gaz.; *Develi –Ky.; –Ada.) [**kekiç** (II)] : (Çamova *Divriği –Sv.; *Kadirli –Ada.) [**kekmik**] : (*Arapkir –Ml.; –Ada.) [**keküç** (II) **-1**] : (–Ml.) **2.** Kuşlar yem yemek, gagalamak. (İğdecik *Alaşehir –Mn.; Karamanca *Gediz –Kü.; –Ml.; *Göksun –Mr.; *Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri, *Dörtyol –Hat.; *Çamova, *Divriği –Sv.; –Ky.; *Osmaniye, *Kadirli –Ada.)

kekmek (III) Baş sallamak. (Tokat –Es.; –Yz.)

kekmetmek Hak yemek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kekmik [→ **kekmek** (II) **-1**]

kekre [**keklikotu**] **1.** Yaprakları acı olan bileşikgillerden bir çeşit yaban otu: *Hacı İbrahimin hayvanını kekre tutmuş.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Köprücek *Emet –Kü.; Güdül *Ayaş –Ank.; –Kn.) [**keklikotu**] : (Bademağa *Alanya –Ant.; *Marmaris –Mğ.) **2.** Eflâtun çiçek açan bir bitki. (–Nğ.)

kekremiş su Şarap. (–Kıbrıs)

keküç (I) [→ **kekiç** (I)]

keküç (II) **1.** [→ **kekmek** (II) **-1**] **2.** Dudak. (–Sv.)

keküle Erkeklerin, soğuktan korunmak için başlarına taktıkları başlık. (*Burhaniye, *Edremit –Ba.)

kel (I) [**kelemce**] **1.** Aşı kalemi. (–Bo.; Gaziler *Ilgaz, Saray –Çkr.; –Kn.) **2.** Sebze fidesi. (Bağıllı *Gelendost –Isp.) **3.** Tomurcuk. (–Nğ.) **4.** Meyve ağaçlarının sürgünü. (Yukarısölöz, *Orhangazi –Brs.) [**kelemce**] : (*Bayındır –İz.) **5.** İyi büyümemiş meşe ve çalı fidanı. (Çığrı *Dinar –Af.) **6.** Ekine zarar veren, tarlalarda kendiliğinden çıkan yabanıl ağaç ve sürgünleri. (*Keçiborlu –Isp.; –Gaz.; *Serik –Ant.)

kel (II) Çirkin, fena, kötü. (İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; *Karaman, *Ermenek –Kn.; *Mersin, *Mut, *Silifke –İç.; *Serik –Ant.)

kel (III) Olmamış, ham meyve. (–Vn.)

kel (IV) Sıcak, kaynar. (*Nazimiye –Tn.)

kel (V) Yarım (ağırlık ölçüsü için) : *Kel okka yapağı aldım.* (*Ereğli –Kn.)

kel (VI) Erkek manda. (–Vn.)

kel (VII) [→ **keltavuk**]

kel (VIII) Biçimsiz, zayıf hayvan ya da insan. (Yanpar –İç.)

kel (IX) Bağda üzümlerde görülen bir hastalık. (–Gaz.)

kel (X) Mezar taşı. (–Bt.)

kel (XI) Verimsiz toprak. (–Mr.; *Bor –Ng.; Yapıntı *Mut –İç.)

kelā [→ **keler** (I) **-1**]

kelākir Yağmurluk, çobanların giydikleri aba. (Beyoğlu *Çerkeş –Çkr.; Başköy –Ank.)

kelam [→ **kelem**]

kelāme Boyunduruğun deliklerine takılıp öküzlerin bağlanmasına yarayan ağaç. (*Nazimiye –Tn.)

kelāyağı İpek başörtüsü. (–Kr.)

kelaynak kuşu [→ **keçelinak**]

kelbe Balgam. (Üçem *Balâ –Ank.)

kelberi (I) İdare, kandil konulan yer. (–Rz.; –Gm.)

kelberi (II) **1.** İpli bahçıvan küreği. (–Af.) **2.** Fırıncıların kullandıkları eğri demir. (*Sandıklı –Af.) **3.** Har-

manda sap ve saman toplamakta kullanılan ucu eğri sopa. (–Tr.)

kelbetin [→ **kelpenti** (II)]

kelbi Yüksek. (*Iğdır –Kr.)

kelbi kara Kötü kalpli. (*Antakya –Hat.)

kel buğday Bir cins buğday. (–Sv.)

kelce (I) Karısının kötü yolda olmasına göz yuman koca. (Küçükisa *Zile –To.)

kelce (II) Küçük, minik, büyüyememiş şey. (–Af.)

kelcik (I) Davarlara dadanan kene cinsinden bir parazit. (Palha *Divriği –Sv.)

kelcik (II) Dedikoducu. (*Çerçin –Brd.)

kelçe (I) **1.** Geveze. (–Sm.) **2.** Sinirli, asabi. (–Ist.)

kelçe (II) Yaprakları dökülmüş bodur ağaç, çalı. (Çığrı *Dinar –Af.; Kadıköy –Dz.)

kelçiçeği [→ **kelçiçek**]

kelçiçek [**kelçiçeği**] Papatya. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; *Boyabat –Sn.; *Yatağan –Mğ.; *Malkara –Tk.) [**kelçiçeği**] : (*Boyabat –Sn.)

kelçik 1. Sırnaşık, söze karışan. (–Ant.) **2.** Ara bozucu kimse. (Bağyaka *Finike –Ant.)

kelçime Üstü hafif toprakla örtülü taşlı alan. (İbik *İskilip, *Mecitözü –Çr.)

kelçuk Kısa saçlı kadın. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kelçük Meyve artığı, meyvenin yenmeyen çekirdekli kısmı. (*Perşembe, *Ünye, Bayadı –Or.; Piraziz, Nefsiköseli *Görele –Gr.; Haşhaşı –Ezc.)

kele (I) [**kelez** (V)] **1.** "Ayol, hey, yahu" anlamında ünlem. (Ekse *Çal –Dz.; *Karacabey –Brs.; Tokat –Es.; *Sungurlu, *İskilip –Çr.; –Dy.; *Varto –Mş.; *Afşin –Mr.; *Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Antakya, Şumracık *Yayladağı, *Reyhanlı –Hat.; –Sv.; –Yz.; *Pınarbaşı –Ky.; *Avanos –Nş.; *Ereğli –Kn.; *Dörtyol –Ada.; *Tarsus –İç.)

[**kelez** (V)] : (*Tarsus –İç.) **2.** Kız ya da kadın çağırma ünlemi. (Narlıdere –İz.; *Artova –To.; *Halfeti –Ur.; –Mr.; Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; *Mucur –Krş.; –Nş.; –Nğ.)

kele (II) Sürülmemiş tarla. (–Nğ.)

kele (III) Boğa. (Fırıklı *Emirdağ –Af.; –İz.; İğdecik, Sancaklıboz, –Mn.; –Ba.; *Tavşanlı, Tepecik –Kü.; –Es.; –Tr.; *Sarıkamış –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Nğ.; –Kn.)

kele (IV) **1.** Güzel, iyi : *Kele gelin ne diyor?* (*Alaca –Çr.; Karkıncık *Artova –To.; –Mr.) **2.** Büyük ve onurlu. (–Ist.)

kelebcek Kelepçe. (–Gaz.)

kelebcin Bıyıklı, koca başlı, dar gövdeli, kılçıksız bir balık, yayın balığı. (Karataş –Ada.)

kelebe 1. Kuyu dolabı. (–Ks.) **2.** Dokuma aygıtında ipliği masuraya sarmaya yarayan araç, çıkrık. (*Susurluk –Ba.; –Çkl.; *İnebolu, Karamusa –Zn.; –Ks.; *İskilip –Çr.; –Ed.) **3.** Ekin yüklenen arabaların arkasına konan iki ucu delikli tahta parçası. (*Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.)

kelebek (I) Küçük rende. (*Afşin –Mr.)

kelebek (II) Oltanın misine sarılan ağaç yeri. (*Beykoz –Ist.)

kelebek (III) Yayın balığı yavrusu. (*Güdül, *Ayaş, Keşanuz –Ank.)

kelebek (IV) Yarasa. (Pulluca *Demirci –Mn.)

kelebek (V) Huni. (–Kü.)

kelebek ağacı Hafif müzik araçları yapımında kullanılan, lifleri düzgün bir ağaç. (–Brs.)

kelebi dolaşmak İşi bozulmak. (–Gaz.)

keleboç etmek Başa tülbent sarmak : *Keleboç etmek her kadına yakışmaz.* (Kızık *Artova –To.)

keleci Sözleşme, anlaşma. (–To.)

kelecoş [**keleçüş -1, 2; keledoş**] **1.** Doğranmış ekmek ya da yufka üzerine kavurma ve yağsız peynir koyarak yapılan yemek. (–Ama.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Iğdır –Kr.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ağın –El.; Tavşanlı *Hafik –Sv.)

[**keleçüş -1**] : (–Ezm.; –Bt.; –Mş.)

2. Rendelenmiş pancar üzerine sarmısaklı yoğurt dökülerek yapılan yiyecek. (Ağlı *Küre –Ks.)

[**keleçüş -2**] : (Peşman *Daday –Ks.)

3. Yağda kavrulmuş soğan, mercimek, ceviz vb. şeylerden yapılan bir çeşit yemek. (–Vn.)

[**keledoş**] : (–Vn.)

keleçlenmek Heyecanlanmak. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

keleçüş 1. [→ **kelecoş -1**] **2.** [→ **kelecoş -2**]

kele dokunmak Hoşa gitmeyen şey söylemek. (*Fethiye –Mğ.)

keledoş [→ **kelecoş -3**]

kelef (I) **1.** İplik çilesi. (*Erciş –Vn.; –İç.) **2.** İplik yumağı. (*Erciş –Vn.) **3.** Parça parça olan iplik. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kelef (II) Üzerine kar yağmış ağaçların görünüşü. (*Maçka –Tr.)

kelefe (I) **1.** Yün ya da iplik çilesi. (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Anamur, *Mut –İç.) **2.** İplik sarmakta, çile yapmakta kullanılan tahta araç. (*Nallıhan –Ank.; *Anamur –İç.; *Akseki –Ant.)

kelefe (II) **1.** Samanlık. (Köprü *Erciş –Vn.) **2.** Küçük kulübe. (Eleşkirt *Doğubeyazıt –Ağ.)

kelefet Çok zayıf (insan). (–Af.)

kelefetir Kalın açılmış mayalı hamurdan saç üstünde pişirilen yufka ekmek. (–Ama.)

keleğe [**kelei**] Tarla faresi. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**kelei**]: (Mursal *Divriği –Sv.)

keleh [→ **kelek** (VIII)]

kelehaş Az pişmiş, yarı kızarmış. (*Ahlat –Bt.)

kelei [→ **keleğe**]

kelek (I) [**kelenk, kerek** (I)] Hayvanların boyunlarına takılan büyük çan, çıngırak. (–Ks.; *Boyabat –Sn.; –Sm.; *Merzifon köyleri –Ama.; Kızılcaviran –To.; Danışman *Fatsa, *Ulubey –Or.; Piraziz –Gr.; –Tr.; *Ağın –El.; *Arapkir, –Ml.; *Şarkışla, Ağrakos *Suşehri, Çepni *Gemerek, *Koyulhisar, *Divriği –Sv.; *Bünyan –Ky.; –Mğ.)

[**kelenk**]: (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Divriği –Sv.)

[**kerek** (I)] : (*Safranbolu –Zn.; –Kn.; –Ada.)

kelek (II) Aptal : *Keleğin biridir.* (Küçükisa *Zile –To.)

kelek (III) [→ **kelik** (I) **-1**]

kelek (IV) Parasız alınan eşya. (*Çarşamba –Sm.)

kelek (V) Duvar örülürken tuğlalar arasına doldurulan çamur. (Yayladağı *Antakya –Hat.)

kelek (VI) Küfe. (*Kartal –Ist.)

kelek (VII) Sal, kayık. (*Perşembe –Or.; *Tirebolu –Gr.; –Mr.; *Nizip –Gaz.)

kelek (VIII) [**keleḫ**] Düzen, hile. (–Ezm.; –Ezc.)

[**keleḫ**]: (Koyundere *Ahıska –Kr.)

kelek (IX) Mısır yaprağı. (*Sürmene –Tr.)

kelek (X) Kesik ya da kırık boynuz. (*Akyazı –Sk.)

keleken Hindi. (*Sarıyer –Ist.)

keleker Saksağan. (Yassıören *Senirkent –Isp.; *Tirebolu –Gr.)

kelekir (I) **1.** Palto, aba. (*Kızılcahamam –Ank.) **2.** Çobanların kullandığı çul. (Kurugöl –Nş.)

kelekir (II) Çalı çırpı. (–Ank.)

keleküte Şişman. (–Bt.)

kelem [**kelam, kelep** (II), **kellem** (II)] Lahana. (Bağıllı *Gelendost, *Yalvaç –Isp.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Kü.; *Mudanya –Brs.; –Bil.; *Sivrihisar –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Safranbolu –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Çr.; *Boyabat –Sn.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Piraziz, Nefsiköseli *Görele –Gr.; Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.; *Iğdır, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; *Erciş –Vn.; –Bt.; –Ml.; *Andırın –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Sorgun –Yz.; *Kalecik, *Güdül –Ank.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Kozan –Ada.; Çaltılar –Mğ.)

[**kelam**] : (*Taşköprü –Ks.; Hasanoğlan –Ank.)

[**kelep** (II)] : (–Brs.; –Yz.)

[**kellem** (II)] : (–Ur.)

kelemce [→ **kel** (I) **-4**]

keleme [**kelemelik, kelemi** (I) **-1, 2; kelemiye -2, kelemle, kelemleme, kelemne** (I), **kelen, kelene, kelep** (IV), **keler kırı**] **1.** Sürülmeden bırakılmış tarla. (–Ba.; –Çkl.; *Gölpazarı –Bil.; –Es.; *Göynük –Bo.; –Ks.; –Sn.; *Tirebolu –Gr.; –Kn.; *Saray, –Tk.; *Uzunköprü –Ed.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.)

[**kelemelik**] : (*Kartal –Ist.; *Saray –Tk.)

[**kelemi** (I) **-1**] : (Güney *Yeşilova, Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Acıpayam –Dz.)

[**kelemiye -2**] : (Kızılköy *Dinar –Af.)

[**kelemle**] : (Bekilli *Çal –Dz.; *Ilgın –Kn.)

[**kelemleme**] : (Yeniköy –Ba.)

[**kelemne** (I)] : (Çöplü *Çivril –Dz.; Pazarcık *Bozhüyük –Bil.; Gölcük *İzmit –Kc.; Osmaniye *Ilgın –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kelen**] : (Bolvar *Merzifon –Ama.)

[**kelene**] : (*Turgutlu –Mn.; –Kn.; –Nş.)

[**kelep** (IV)] : (*Kızılcahamam –Ank.)

[**keler kırı**] : (Bucak *Eğridir –Isp.) **2.** Bakımsız bahçe ya da bağ. (Keramet *Orhangazi –Brs.; –Bil.; –Bo.; –Ed.)

[**kelemi** (I) **-2**] : (–Tk.) **3.** Ormandan elde edilen tarla. (Bozyazı *Anamur –İç.) **4.** Çayır, yeşillik alan. (Büyükyenice *Osmaneli –Bil.)

kelemekeşir Kırlarda biten ve çorbaya konulan bir çeşit bitki. (*Iğdır –Kr.)

kelemelik [→ **keleme -1**]

kelemeye bırakmak Tarlayı birkaç yıl dinlenmeye bırakmak. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kelemi (I) **1.** [→ **keleme -1**] **2.** [→ **keleme -2**]

kelemi (II) Açık yeşil renk. (*İnegöl –Brs.)

kelemiy Yeni sürülen toprak. (–Gaz.)

kelemiye 1. Tarlayı nadas etmeden ekme. (–Isp.; Çerçin –Brd.) **2.** [→ **keleme -1**]

kelemle [→ **keleme -1**]

kelemleme [→ **keleme -1**]

kelemli otu Tarlalarda biten, mor çiçekler açan bir bitki.(Zemme –Kü.)

kelemne (I) [→ **keleme -1**]

kelemne (II) Papatya. (*Emet –Kü.)

kelen [→ **keleme -1**]

kelene [→ **keleme -1**]

kelengi [→ **keme** (I) **-1**]

keleni [→ **keme** (I) **-1**]

kelenir [→ **kelgür**]

kelenk [→ **kelek** (I)]

kelep (I) [**keleve** (III) **-1, 2**] **1.** İplik çilesi. (*Emirdağ –Af.; *Yalvaç –Isp.; Çöplü *Çivril, Honaz –Dz.; *Tire, Balçova –İz.; –Mn.; Paşaköy –Ba.; –Çkl.; –Brs.; *Sivrihisar, Tokat –Es.; *Kandıra, –Kc.; *Akyazı –Sk.; İğneciler, *Mudurnu –Bo.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sm.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; Bayadı –Or.; Nefsiköseli *Görele, *Tirebolu –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Kaptanpaşa, *Çayeli –Rz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; –Ezc.; –Dy.; *Arapkir –Ml.; –Ur.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Çalış *Haymana –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Ng.; –Kn.; *Dörtyol –Ada.; Yerkesik –Mğ.; *Saray –Tk.)

[**keleve** (III) **-1**] : (–Isp.; Tuzaklı *Söğüt –Bil.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Güdül *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.; İncekum *Silifke –İç.)

2. İplik yumağı. (*Atabey –Isp.; Hisarköy *Domaniç –Kü.; Çaltılar –Mğ.)

[**keleve** (III) **-2**] : (*Uluborlu –Isp.)

3. Demet, bağlam : *On kelep çalı kırdım.* (–Tr.; Bafram *Ayaş –Ank.)

4. Dizi, inci dizisi. (–Kü.; –Ur.; *Zara –Sv.)

kelep (II) [→ **kelem**]

kelep (III) [**keleve** (II) **-2**] Boyunduruk : *Öküzleri keleple.* (Evciler –Brs.)

[**keleve** (II) **-2**] : (Sarıyer *Malkara –Tk.)

kelep (IV) [→ **keleme -1**]

kelep (V) Yanyana. (*Dinar –Af.)

kelepce [→ **kelepçe**]

kelepcek [→ **kelepçe**]

kelepcelemek (I) İpliği iğden çözmek. (–Rz.)

kelepcelemek (II) Sıçrayarak, atlaya atlaya uzun adımlarla yürümek. (–Rz.)

kelepçe [**kelepce, kelepcek**] İpliği çile yapmaya yarayan ağaç araç.(*Maçka –Tr.; –Rz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Ahlat –Bt.; *Ağın –El.)

[**kelepce**] : (–Rz.)

[**kelepcek**] : (*Ağın –El.)

kelepek [→ **kepenek** (II)]

kelepir (I) **1.** Cılız, zayıf. (Çerçin –Brd.) **2.** Ufak tefek. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

kelepir (II) Asma filizi. (–Çr.; –To.)
kelepir (III) İyesiz, sahipsiz mal. (–Çkr.; –Ml.)
kelepir (IV) İçilerek küçülmüş sigara, izmarit. (–Krş.)
keleplemek İpi çile yapmak. (Honaz –Dz.; Alayunt –Kü.; Tokat –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; –Tr.; –Ezc.; *Ağın –El.; *Antakya –Hat.; –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Tarsus köyleri –İç.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)
keleplenmek Sancıdan, ağrıdan kıvranmak. (Çavuşköy *Babaeski –Krk.)
kelep olmak Yılan kıvrılmak, çöreklenmek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kelepur [→ **kelepür**]
kelepür [**kelepur**] Ucuz ya da hile ile alınan şey. (*Merzifon –Ama.; Bayadı –Or.; *Gürün –Sv.)
[**kelepur**] : (–Rz.)
keler (I) [**kabıklı keler, kelā, kelez** (III), **kelişafra, kelten, kertengücük, kertiç, kertoç, kıntak keler**] **1.** Kertenkele. (*Yalvaç, *Senirkent, *Uluborlu, *Keçiborlu –Isp.; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam ,–Dz.; *Bozdoğan, –Ay.; *Alaşehir –Mn.; Bayadı –Or.; *Bor, –Nğ.; Akçalar *Seydişehir, *Ermenek –Kn.; *Akseki, Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; *Milas, *Bodrum, Yerkesik –Mğ.)
[**kabıklı keler**] : (Salda *Yeşilova –Brd.)
[**kelā**] : (–Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –İz.)
[**kelez** (III)] : (–Ank.)
[**kelişafra**] : (Haçavera *Maçka –Tr.)
[**kelten**] : (Bayat *Emirdağ –Af.; Göndürler *Eğridir –Isp.; *Mersin, *Gülnar –İç.; *Fethiye –Mğ.)
[**kertengücük**] : (–Dz.)
[**kertiç**] : (Zermut –Gm.; *Afşin –Mr.; –Ky.; –Nğ.)
[**kertoç**] : (–Ky.)
[**kıntak keler**] : (Dont *Fethiye –Mğ.)
2. Gelişmemiş hayvan. (–Kü.)
keler (II) **1.** Kaya oyukları, doğal mağara, in. (*Develi –Ky.; *Ürgüp, Kurugöl –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Çakallı *Karaisalı –Ada.; Yanpar –İç.) **2.** Kiler. (–Nğ.)
keler (III) Yaban ördeği. (*Mudanya –Brs.)
keler (IV) Çadır. (Yahyalı *Develi –Ky.)
keler kırı [→ **keleme -1**]
keler kuyruğu (I) Büyük baş hayvanlarda görülen bir hastalık. (*Fethiye –Mğ.)
keler kuyruğu (II) Yaprağı küçük, gövdesi büyük bir çeşit ot. (*Fethiye –Mğ.)
kelermek (I) Gururlanmak, kibirlenmek, kabadayılık yapmak. (*Çeşme –İz.; –Mr.; Çandır, *Kızılcahamam, Büyükafşar –Ank.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Mut –İç.)
kelermek (II) Solmak : *Kelermiş kumaşlar iyi olmaz.* (–Mr. ve çevresi)
kelermeni İlaç olarak kullanılan, kırmızı renkli bir madde. (*Kandıra –Ke.)
keles (I) Zayıf, cılız. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.; *Çubuk, *Kayaş –Ank.)
keles (II) İyi, güzel huylu kimse. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

keles (III) Erken olgunlaşan üzüm. (*Bornova –İz.)

kelesek Boğa isteyen inek. (Ekse *Çal –Dz.)

kelesen Tekne. (–Af.)

keleste Kereste. (Güney *Yeşilova –Brd.; –Gaz.)

keleş (I) [**kelete** (III) **-2, 4**] **1.** Güzel, yakışıklı (insan). (–Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; –Dz.; *Bergama, *Urla –İz.; *Kırkağaç –Mn.; –Ba.; –Brs.; Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; *Gölpazarı –Bil.; Tokat, Bozan –Es.; –Bo.; –Ist.; *İskilip –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Tr.; –Rz.; Çayağzı *Şavşat, *Ardanuç –Ar.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.; –Ur.; *Kilis –Gaz.; *Elbistan –Mr.; *Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Sorgun, *Çayıralan –Yz.; *Ayaş, *Balâ ve köyleri –Ank.; –Ky. ilçe ve köyleri; *Bor, Eskigümüş –Nğ.; Arnava *Ermenek, *Çumra –Kn.; *Erzin, *Dörtyol –Ada.; *Mut, *Silifke –İç.) **2.** Yiğit, temiz yürekli, kabadayı. (*Dinar –Af.; –Es.; –Ama.; *Zile –To.; Bayadı –Or.; –Dy.; Hacılar *Darende –Ml.; Vazıldan *Divriği –Sv.; –Krş.; –Kn.; –Ada.; Oymaklı –Ada.) **3.** Vücut yapısı gösterişsiz, kaba. (*Babaeski –Krk.)

[**kelete** (III) **-2**] : (İncekum *Silifke –İç.)

4. Çirkin, kötü. (*Saray –Tk.)

[**kelete** (III) **-4**] : (*Ermenek –Kn.)

5. Beceriksiz. (*Bergama –İz.; –Mn.)

keleş (II) **1.** Kel. (–Brd.; *Bergama –İz.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Sarıkavak *Merzifon –Ama.) **2.** [→ **kelez** (I) **-1**]

keleş (III) Nişanlı gençlerin düğünden önce dostlarına ve akrabalarına verdikleri yemek. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

keleş (IV) Keçi boynuzu reçeli. (Gazipaşa –Ant.)

keleş (V) [**kelit**] **1.** Boğa, tavlı sığır. (–Ezm.)

[**kelit**] : (–Ba.)

2. Uzun boynuzlu sığır. (–Ezm.)

keleşirmek Serpilmek, büyümek, güzelleşmek. (–Dz.; *Milas –Mğ.)

kelet [→ **keleter -1**]

kelete (I) **1.** Çuval. (Balçıkhisar –Af.; *Mihalıççık –Es.; Çöplü *Gürün, Çepni *Gemerek, Vazıldan *Divriği, Ağrakos *Suşehri –Sv.; Izgın *Elbistan, *Afşin –Mr.; Yangı *Çekerek –Yz.; Karahoca *Haymana –Ank.; –Nş.; –Nğ.; Zıvarık –Kn.)

2. Koyun derisinden yapılan torba, dağarcık. (–Gr.)

kelete (II) Hemen kullanılmak için öğütülen az ölçüde buğday, tahıl. (Bekilli *Çal –Dz.; Viranköy –Kü.; –Çkr.; İncesu, *Sungurlu –Çr.; –Sm.; –Ama.; *Zile –To.; *Alucra, *Kelkit –Gm.; Haşhaşı –Ezc.; –Ml.; –Ur.; *Elbistan –Mr.; –Sv. ilçe ve köyleri; Peyik *Akdağmadeni, Sarıhamzalı *Sorgun, *Yerköy –Yz.; Üçem *Balâ, *Kalecik –Ank.; –Krş.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.) **2.** Değirmencinin öğüttüğü undan aldığı pay, supayı. (–Ezm.; –Ml.; –Ank.; –Krş.; –Nğ.) **3.** Ölçek : *Değirmene beş kelete buğday götürdüm.* (Büyükhırka *Alaca –Çr.) **4.** Küçük harman.

(Veryanlıköyü –Mr.; *İncesu –Ky.; *Bahçe, –Ada.)

kelete (III) **1.** Zayıf, cılız hayvan. (*Eğridir –Isp.; –Bo.; Karaşar *Beypazarı –Ank.; *Mersin, *Anamur, *Mut köyleri –İç.; *Fethiye –Mğ.; Kofcağız, Dereköy –Krk.) **2.** [→ **keleş** (I) **-3**] **3.** Çürük, işe yaramaz şey. (*Merzifon –Ama.; *Ermenek, *Akşehir –Kn.) **4.** [→ **keleş** (I) **-4**]

kelete (IV) Ayakkabı çekeceği. (Salman, *Akkuş, Key *Ünye –Or.; Telin *Gürün –Sv.)

kelete (V) Çamaşır yıkanırken komşudan yıkanmak için gelen birkaç parça çamaşır. (Alişar köyü *Merzifon –Ama.)

kelete (VI) Toprağı az olan çiftçi. (–Ada.)

kelete çaldırmak Kaçamak yapmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

keleter [**kelet, keletir** (I), **kelter -2, 3**] **1.** İki kulplu küfe biçiminde büyük sepet. (Çardak *Dinar –Af.; Doğal, Bekilli *Çal –Dz.; *Alaşehir, Karaoğlanlı –Mn.; Zeytinli *Edremit, Çağış, Aslıhan, Bakacak, İvrindi –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Kavaf –Sm.; *Merzifon –Ama.; –İç.; *İpsala –Ed.)

[**kelet**] : (Elbeğli *İznik –Brs.; Pazarköyü *Karamürsel –Kc.; –Bo.)

[**keletir** (I)] : (*Sandıklı –Af.; –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Seferihisar *Kuşadası, *Urla –İz.; Selki *Beyşehir –Kn.; *Korkuteli, *Manavgat, *Akseki –Ant.; Bağyaka *Finike, *Bodrum, *Milas, Yerkesik –Mğ.)

[**kelter -2**] : (*Sandıklı –Af.; *Keçiborlu –Isp.; –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş –İz.; –Kü.)

2. Küçük sepet. (Beki *Karahallı –Uş.)

[**kelter -3**] : (Beki *Karahallı –Uş.)

keletir (I) [→ **keleter -1**]

keletir (II) İncir. (*Kadıköy –Ist.; –Ank.; *Hadım –Kn.)

keleve (I) **1.** Kuyu çıkrığı. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Çavuşluköyü –Ist.; Osmaniye *Ilgın –Kn.; Büyükdöllük –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) **2.** Değirmen çarkı. (Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

keleve (II) **1.** Dört köşe yontulmuş ağaç. (Başköy –Ank.) **2.** [→ **kelep** (III)]

keleve (III) **1.** [→ **kelep** (I) **-1**] **2.** [→ **kelep** (I) **-2**]

keleversiz İşe yaramaz, kötü : *Ne keleversiz adam.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

keleyağı (I) İpek başörtüsü. (*Iğdır –Kr.)

keleyağı (II) Tereyağı. (–Dy.)

keleye gelmek Boğaya gelmek, boğasamak. (Bayat *Emirdağ –Af.; Kemaliye *Alaşehir, Dombaylı –Mn.)

keleyh (I) Hile, düzen. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Iğdır –Kr.)

keleyh (II) Ufak karpuz. (İrişli, Bayburt, *Selim *Sarıkamış –Kr.)

keleyh (III) Güç, kuvvet. (İrişli, Bayburt, *Selim, *Sarıkamış –Kr.)

kelez (I) [**keleş** (II) **-2**] **1.** Hasta, cılız, zayıf. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Beyoğlu –Ist.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Ayancık –Sn.; *Merzifon –Ama.)

[**keleş** (II) **-2**] : (Kızılköy *Dinar –Af.; *Susurluk –Ba.; *Lülebur-gaz –Krk.)
2. Büyümemiş, gelişmemiş. (Satılmış –Es.; –Çkr.; Karaköy *Nallıhan –Ank.) **3.** Bodur ağaç. (Güney *Yeşilova –Brd.; Abalarköyü –Ed.)

kelez (II) [→ **kepir** (I) **-1**]

kelez (III) [→ **keler** (I) **-1**]

kelez (IV) Şaşkın. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kelez (V) [→ **kele** (I) **-1**]

kelezimek 1. Kuvvetten düşmek, yorulmak. (*Sivrihisar, Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.) **2.** Zayıflamak. (–Ks.; Dumlupınar *Ilgaz –Çkr.; *Niksar –To.; Danışman *Fatsa –Or.; –Kn.; *Mut köyleri –İç.) **3.** Yavaş yavaş kuvvetlenmek. (–Isp.)

kelezlenmek Bitki, ağaç, sürgün vermek, boylanmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kelezlik Kökten fışkıran bodur ağaçlarla kaplı yerler. (Hasanpınar –Ed.)

kelezti Görüntü, göz önünden ansızın geçen şeyler. (*Polatlı –Ank.)

kelezyer [→ **kepir** (I) **-1**]

kel falak Duta düşkün bir çeşit kuş. (Çandır *Sütçüler –Isp.)

kel fatma [→ **kel tavuk**]

kelfe Elde iplik sarmaya yarayan tahtadan yapılmış araç. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

kelgaz İdare, kandil. (*Merzifon –Ama.)

kelgür [**kehkül, kelenir**] Delikli kepçe, süzgeç. (*Siverek –Ur.)
[**kehkül**] : (*Manavgat –Ant.)
[**kelenir**] : (–Isp.)

kelgürz [→ **kel tavuk**]

kel hastalık Verem. (*Gülnar –İç.)

keli (I) **1.** Taş ve toprak yığarak yapılan bağ, bahçe ve tarlaların sınırı. (–Ml.; İğdeli *Gemerek –Sv.; Büyükkışla *Boğazlıyan –Yz.; Ahırlı –Ank.; *Mucur, Köşker, –Krş.; *Bünyan, Hisarcık, İsgöbü –Ky.; *Bor, Maden –Nğ.; *Ceyhan, *Kozan –Ada.; *Mersin, –İç.) **2.** Dağ ve tepelerin eteği. (Üskülyeni *Karaisalı –Ada.) **3.** Dağ ve tepenin en yüksek noktası. (Çayhan *Ereğli –Kn.; *Mut köyleri –İç.) **4.** Taşlı, verimsiz tarla. (Toros –Kc.; Korucuk *Gülnar –İç.)

keli (II) Aşı yapmak için alınan filiz. (–Kü.)

kelibibik [→ **kelibik**]

kelibik [**kelibibik**] Çavuşkuşu. (–Kü.; *Çarşamba –Sm.; Kızılköy *Niksar –To.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**kelibibik**] : (*Merzifon –Ama.)

kelici Söz, boş laf. (–Çkr.)

kelicik Ufak, küçük. (Abdurahmanlar *Serik –Ant.)

kelif [→ **kelik** (II)]

keliği çıkmak Çok yıpranmak, bitkinleşmek. (*Bor –Nğ.)

kelik (I) [**kelek** (III), **keltek** (I) **-1, kelteki**] **1.** Eski ayakkabı. (Nudra *Şarkîkaraağaç, *Atabey, –Isp.; Ekse *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; –Mn.; Bozan, Tokat –Es.; –Brs.; *İskilip–Çr.; *Ayancık –Sn.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; *Zile, *Erbaa –To.; –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Maksutlu, *Gürün, *Hafik, Karadoruk, Gümüş köyü –Sv.; *Kızılcahamam

–Ank .;Bahçeli *Bor –Nğ.; Gürnes köyü, *Akşehir –Kn.; *Tarsus –İç.)
[**kelek** (III)] : (–Af.; –Kc.; –Sm.)
[**keltek** (I) **-1**] : (*Edremit –Ba.; –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; *Ulubey, Akpınar, Bayadı –Or.; *Tirebolu –Gr.; Ağrakos *Suşehri, *Koyulhisar –Sv.)
[**kelteki**] : (–Or.)
2. Çocuk ayakkabısı, patik. (Emirdağ –Af.; Bozlar *Eşme –Uş.; Sarıkavak –Es.; –Ks.; *Boyabat –Sn.; –Sm.; –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Çepni *Gemerek, Vazıldan *Divriği –Sv.; *Balâ, *Haymana –Ank.; *Mucur –Krş.; Akkışla *Bünyan –Ky.; *Kozan, Kırıklı *Karaisalı –Ada.; Civanyaylağı *Mersin –İç.; İbriktepe *İpsala –Ed.) **3.** Potin, çizme. (–Krş.; *Mut, *Silifke –İç.) **4.** Meşin, deri. (Yapıntı *Mut –İç.) **5.** Yünden örülmüş terlik. (–Sv. ilçe ve köyleri) **6.** Çorap tabanı. (*Silifke –İç.) **7.** Konç : *Çorabın keliği.* (*Ermenek –Kn.)

kelik (II) [**kelif, keliz, kelüf, köllük** (I), **kölüt**] Bağ evi, kulübe. (*Gölcük –Kc.; *Gerede, *Mudurnu –Bo.; *Kartal –Ist.; *Safranbolu –Zn.; –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Vezirköprü, *Bafra –Sm.; *Merzifon, Ziyere –Ama.; –Tr.; –Mr.; –Sv.; Salmanlı, –Yz.; *Beypazarı –Ank.; –Krş.; *Osmaniye –Ada.)
[**kelif**] : (*Eğridir, *Senirkent, İslâmköyü, *Atabey –Isp.; –Ist.; –Ks.; –Or.; Piraziz *Bulancak –Gr.; –Tr.; *Alucra, *Bayburt –Gm.; –Ezm.; –Ml.; Fariske *Ermenek,*Ilgın –Kn.; *Akseki –Ant.)
[**keliz**] : (–Çkr.)
[**kelüf**] : (Çandır *Sütçüler –Isp.)
[**köllük** (I)] : (–Kr.)
[**kölüt**] : (Kerkük)
kelik (III) [→ **kelim**]
kelik (IV) Hayvan boynuna takılan zil. (Bektaşlı –Yz.)
kelik (V) Küçük taşlar. (–Mr.)
kelik (VI) Çok gezen kadın. (–To.)
kelikçi Ayakkabıcı. (*Yalvaç –Isp.; *İskilip –Çr.; –Ank.; *Bor –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)
kelikli Varlıklı olup yemeyen, cimri. (*Bor –Nğ.)
keliksi İyi işlenmemiş meşin, deri. (*Bor –Nğ.)
kelim [**kelik** (III), **kelin**] Eğri boynuzlu koç, keçi. (Çepni *Gemerek, Vazıldan *Divriği –Sv.; Karahoca *Haymana –Ank.; *Tuzhisar, *Bünyan –Ky.)
[**kelik** (III)] : (Haçavera *Maçka –Tr.; *Boyabat –Gm.; Yavuz*Şavşat –Ar.; –Kr.)
[**kelin**] : (Bozan, Tokat –Es.; *Çıldır, *Arpaçay –Kr.)
kelime (I) Bükülmek için hazırlanmış keçi kılı. (*Acıpayam –Dz.)
kelime (II) **1.** Bağ çubuğu. (*Ilgın –Kn.) **2.** Ağaçların dibindeki taze dallar, sürgün. (–Mn.)
kelimek Makasla saçı kırkmak. (İrişli *Sarıkamış –Kr.)
kelin [→ **kelim**]
kelincik Bir çeşit balık. (–Tr.)
kelip Kalıp. (*Antakya –Hat.)
kelis gezmek Çağırıcı kadın kapı kapı gezmek, düğüne çağırmak. (*Yalvaç –Isp.; –Kn.)
kelişçi Düğüne çağırıda bulunan kadın, çağırıcı. (*Karaağaç –Isp.)
kelit [→ **keleş** (VI) **-1**]

keliyip Hırsız. (–Nş.)
keliz [→ **kelik** (II)]
kel karga Saksağan. (*Elbistan –Mr.; –Nş.)
kelkaş Karnabahar. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)
kel kaya 1. Bitek olmayan taşlı yerler. (*Boyabat –Sn.) **2.** Yumuşak kaya tabakası. (–Mr.)
kelke Kova. (Akgöz *Bartın –Zn.)
kelkel [→ **keltavuk**]
kelkenez [**kelkerkes**] Beyaz siyah, alaca renkli yırtıcı bir kuş, akbaba. (–Gaz.; –Ky.; *Bor –Nğ.) [**kelkerkes**] : (–El.; Lohan –Gaz.)
kelkerkes [→ **kelkenez**]
kelkeser Uzun saplı büyük keser. (*Afşin –Mr.)
kelkız Kasırga. (–Kn.)
kelkız çiçeği Papatya. (*İskilip –Çr.)
kelkik Tencere. (*Bayburt –Gm.)
kelkinmek Bebek çırpınmak. (Karşiş *Daday –Ks.)
kelkiraz Beceriksiz kız ya da kadın. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kelkör (I) Alaca, lekeli. (Cumalıkızık –Brs.)
kelkör (II) Sığır sürüsü. (–Ada.)
kelle İçine ceviz, fındık, pirinç konularak yapılan hamur tatlısı. (*Zara –Sv.; –Nğ.)
kelle çekmek Biçilmiş buğday destelerinden tohum için iyi başakları seçmek. (*Merzifon –Ama.)
kelle darı Mısır koçanı. (Piraziz –Gr.)
kelle kâğıdı [→ **kafa kâğıdı**]
kelleküpe Paça yemeği. (–Brs.)
kelleli Başı büyük olan. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)
kelleliot Bir çeşit arpa, Hordeum Graminae. (–Ank.)
kellem (I) Cevizle ya da taşla oynanan bir taş oyunu. (*Antakya –Hat.)
kellem (II) [→ **kelem**]
kellemangay Bir çeşit at hastalığı. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
kellemek (I) **1.** Ağaçların dallarını, sürgünlerini kesmek, budamak. (*Bergama –İz.; –Ba.; –Çkl.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Ağaç yeşillenmek, sürgün, filiz vermek. (*Finike –Ant.) **3.** Ağaç kurumak. (Bayat *Emirdağ –Af.)
kellemek (II) Tos vurmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kellemek (III) Aşı yapmak için ağacı kesmek. (Budak *Mucur –Krş.)
kellenmek Gerilemek, durgunlaşmak, kötüleşmek. (Nudra *Şarkîkaraağaç –Isp.; –Nğ.)
kellesi büyük Memur. (–Ba.)
kelle tenceresi Bir çeşit tencere.(–Ank.)
kelleye davranmak Başakları olgunlaşmak. (–Sv.)
kellez Yaşça küçük ya da gelişmemiş boğa. (*Gelibolu, *Bayramiç –Çkl.)
kelli (I) Sonra : *Ben geldikten kelli mi çağırıyon?* (Başpınar *Tefenni –Brd.; *Ödemiş, *Bayındır –İz.; –Kc.; –Sm.; –Ama.; –Or.; Akçakent *Nizip –Gaz.; Konakpınar *Gürün –Sv.; *Kızılcahamam –Ank.; –Nğ.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
kelli (II) Sincap. (*Antakya –Hat.)
kellik Fundalık. (*Eğridir –Isp.)
kellim Yalın kat kerpiç duvar. (Tılfar –Gaz.)
kelmak [**kelmuh**] İri delikli büyük kalbur. (*Bayburt –Gm.; *Tercan –Ezc.) [**kelmuh**] : (*Eğridir –Ba.)
kelmiç Balığın büyük kılçıkları. (–Ed.)
kelmuh [→ **kelmak**]
kelmuhra Ur. (–Gr.)

kelmure Bir kısmı çıra olan çam. (Peşman *Daday –Ks.)

kel okka Yarım okka. (–Nğ.)

kelp Kalp, yürek. (*Antakya –Hat.)

kelpen Kadınların süs olarak kol üstüne koydukları kumaş parçası. (Erzin *Dörtyol –Hat.)

kelpendir Yağsız peynir. (*Emirdağ –Af.)

kelpengecik Delikanlı, genç insan : *Sen daha kelpengeciksin.* (*Bigadiç –Ba.)

kelpenti (I) Miskin, uyuşuk. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

kelpenti (II) [**kelbetin, kelpentü, kelpeten, kelpetin -2, kelteben**] Kerpeten. (*Ağın –El.)

[**kelbetin**] : (*Erciş –Vn.; –Bt.)

[**kelpentü**] : (*Ağın –El.)

[**kelpeten**] : (İsmetiye *Alaşehir –Mn.; *Akyazı –Sk.)

[**kelpetin -2**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**kelteben**] : (–Ba.)

kelpetin 1. Pense. (Cenciğe –Ezc.) **2.** [→ **kelpenti** (II)]

kelpentü [→ **kelpenti** (II)]

kelpentmek Sallamak. (*Ayvacık –Çkl.)

kelpere Sert, taşlı yerler. (Tepelice –Kn.; –Ada.; Pesenti, Sayağzı *Mut –İç.)

kelperen Kuyu temeline konan çam ağacından yapılmış çerçeve. (*Kelkit –Gm.)

kelpeşir Kaynayan suya ufalanmış yufka ekmek, tuz ve biber konularak yapılan bir çeşit yemek. (–Ant.)

kelpeten [→ **kelpenti** (II)]

kelpirtetmek Göz kapaklarını oynatmak. (–Çkr.)

kelt Sulu, otlu yer, dere içi. (Gerce *Avanos –Nş.)

keltat Bir çeşit ot : *Sığırlara keltat getirdim.* (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

keltavuk [**kel** (VII), **kelfatma, kelgürz, kelkel, kerkel**] Hindi. (Yassıören *Semirkent, *Yalvaç, –Isp.; Kestel *Bucak –Brd.; –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Bergama, *Tire, –İz.; İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; –Çkl.; *Sarıyer –Ist.; *Bafra –Sm.; –Tr.; Kavaklıdere *Yatağan, *Milas –Mğ.)

[**kel** (VII)] : (Solaklar, Hediyeli *Kandıra, *İzmit –Kc.)

[**kelfatma**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Ergan –Ezc.; *Antakya –Hat.)

[**kelgürz**] : (–Ed.)

[**kelkel**] : (İlyas *Keçiborlu –Isp.; –Brs.)

[**kerkel**] : (Karaköyü *Yenişehir –Brs.)

kelte (I) **1.** Tarikatten olmayan, yabancı. (–Çkr.; –Gaz.; –Mr.) **2.** Sanatında ya da işinde ilerleyemeyen. (*Buldan –Dz.)

kelte (II) Küçük, yaşlı palamut ağacı. (*Çivril –Dz.)

kelte (III) Kertenkeleden daha küçük sırtındaki pullar sert ve az olan bir sürüngen. (Çatoz, Magosa –Kıbrıs)

kelte (IV) Küfe, sapsız sepet. (*Bozdoğan –Ay.)

kelte (V) Kısa. (–Ist.)

kelte (VI) Verimsiz toprak. (Pazar –Ank.)

kelteben [→ **kelpenti** (II)]

keltek (I) **1.** [→ **kelik** (I) **-1**] **2.** Hurda, eski bakır kap. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Görele –Gr.; Hacılyas *Ko-

yulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.)
3. Düzensiz, tertipsiz eşya. (Yazıldan *Divriği –Sv.)

keltek (II) Terbiyesiz, uygunsuz insan. (*Merzifon –Ama.; Danışman *Fatsa –Or.; –Tr.)

kelteki [→ **kelik** (I) **-1**]

kelteme 1. Verimsiz toprak. (Dikenli –Çkr.; Karahoca *Haymana –Ank.)
2. Küçük toprak yığını, tümsek. (Karahoca *Haymana –Ank.)

kelten [→ **keler** (I) **-1**]

keltenek Eski ve kötü giyimli adam. (*Ünye –Or.)

keltenkesek Yonga. (–Or.)

kelter [**keletir**] **1.** Kulpsuz, yayvan sepet, sele. (*Sandıklı, –Af.; *Keçiborlu –Isp.; –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Kadıköy –Ist.)
[**keletir**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
2. [→ **keleter -1**] **3.** [→ **keleter -2**]

kelti (I) **1.** Meşe fidanı. (*Çal –Dz.)
2. Küçük fundalık. (Yukarıseyit *Çal –Dz.)

kelti (II) Yabancı : *Kelti var susun.* (–Çkr.; *Keskin –Ank.)

kelti (III) Evleklerin çevresindeki toprak yığını. (–Krş.)

kel toprak [→ **kepir** (I) **-1**]

kelüf [→ **kelik** (II)]

kelvet Sıkıntı, keder. (*Keşan –Ed.)

kelyazan 1. İki yaşında kısır keçi. (Mangırlar *Mudurnu –Bo.) **2.** İki yaşında tiftik keçisi. (Zara, Aktaş *Safranbolu –Zn.)

kelyer [→ **kepir** (I) **-1**]

kem (I) Tahıl saplarını, ve desteleri bağlamakta kullanılan bükülerek ip biçimine getirilmiş ot. (–Sm.; *Alucra –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; *Hayrabolu –Tk.)

kem (II) [→ **kom** (I) **-1**]

kem (III) Döven. (–Ezm.)

kem (IV) Ceviz. (–Dy.)

kem (V) Oğlakların analarını emmemeleri için ağızlarına verilen iki ucuna ip bağlanmış ağaç. (Eşke *Divriği –Sv.)

kem (VI) Çivi. (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)

kem (VII) Bir eşyanın kırılan kısmını yerine koyarak onarma şekli. (Danışman *Fatsa –Or.; Tavşanlı *Hafik –Sv.)

kem (VIII) Bayat, sert : *Bu ekmek çok kem.* (Cenciğe –Ezc.)

kem (IX) Düğme. (Ezm.)

kemaleç İncire dadanan, karga büyüklüğünde boz ve mavi renkli bir çeşit incir kuşu. (*Bodrum –Mğ.)

kemani Tahtaya delik açmak için kullanılan bir araç. (–To.)

kembere Gübre. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kemcik (I) Dalsız, budaksız, yapraksız ağaç. (–Krş.)

kemcik (II) [**kemçik** (IV)] Yünü az olan koyun. (–Nğ.)
[**kemçik** (IV)] : (–Ky.)

kemcük [→ **kemçik** (I) **-1**]

kemçek Topraktan çıkarılmış kendir sapının soyulan lifleri. (Danışman *Fatsa –Or.)

kemçi (I) Davarlara vurulan damga. (*Eğridir, *Sütçüler –Isp.; Karaman –Kn.; Araplı *Silifke, *Mut –İç.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

kemçi (II) Kamçı, kırbaç. (*Antakya –Hat.)

kemçi (III) Küçük bir çeşit balık. (Yamanlı *Saimbeyli –Ada.)

kemçik (I) [**kemcük, kemçuk, kemçük -3, kemki** (I), **kepiç** (III), **kepüç, keviüç**] **1.** Alt çenesi çıkık, üst çenesi içeriye çökmüş gibi duran, dişleri üst üste gelmeyen (kimse). (Bayat *Emirdağ –Af.; *Yalvaç –Isp.; *Alaşehir –Mn.; Tokat –Es.; *Merzifon –Ama.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.; *Afşin –Mr.; Eşke *Divriği –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**kemcük**] : (*Zile –To.; *Koyulhisar –Sv.)
[**kemçuk**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**kemçük -3**]: (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; –Ezc.)
[**kemki** (I)] : (Civanyaylağı, Alaeddin, *Acıpayam –Dz.)
[**kevüç**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
2. Burnu basık (kimse). (–Isp.; *Nizip –Gaz.)
[**kepiç** (III)] : (*İskilip –Çr.)
[**kepüç**] : (–Ky.)
3. Asık yüzlü, çirkin (kimse). (–Ezc.; –Mr.) **4.** [→ **kepçük**]

kemçik (II) **1.** Geveze. (Kabaca *Senirkent –Isp.) **2.** Düzenci, fena adam. (*Lapseki –Çkl.; *Sivrihisar –Es.)

kemçik (III) Bayırlarda biten yenen bir çeşit bitki. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kemçik (IV) Eğri şey. (Bademli *Emirdağ –Af.; *Bünyan –Ky.)

kemçildemek Ağız boşken çiğner gibi yapmak. (*Mut –İç.)

kemçilemek [**kemdişemek**] Ağız eğmek, söyleneni yineleyerek alay etmek. (Aslanköy *Mersin –İç.)
[**kemdişemek**] : (İncekum *Silifke –İç.)

kemçilmek Kesici şeyler körelmek. (Karkıncık *Artova –To.; –Krş.)

kemçimek Aşınmak, ucu eskimek : *Bu süpürge eyice kemçimiş.* (–Krş.)

kemçirmek (I) **1.** Konuşanın sözünü kesmek. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; Kocayatak *Serik –Ant.) **2.** Sert ve kötü konuşmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.) **3.** Söylediği belli olmadan karşılık vermek, homurdanmak. (Kocayatak *Serik –Ant.)

kemçirmek (II) Köpek havlamak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kemçuk [→ **kemçik** (I) **-1**]

kemçük 1. Yaşlılıktan ve zayıflıktan ağzı çöküp burnu ile çenesi birbirine yaklaşmış olan insan. (*Merzifon –Ama.; *Akkuş –Or.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ml.; *Divriği, *Gürün –Sv.) **2.** [→ **kepçük**] **3.** [→ **kemçik** (I) **-1**]

kemdişemek [→ **kemçilemek**]

keme (I) [**kebi, kelengi, keleni, kemi** (I), **ken** (VI), **kene** (I), **kenen** (I), **keni** (III), **kome**] **1.** Büyük, iri fare. (Sofular *Eğridir –Isp.; Güney *Yeşilova, Çamköy *Gölhisar –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Honaz –Dz.; Sultanhisar *Nazilli, *Bozdoğan, *Kuşadası, –Ay.; *Ödemiş, Balçova –İz.; –Sk.; *Çarşamba –Sm.; –Or.; *Alucra, Piraziz, Süme *Bulancak –Gr.; –Tr.; *Antakya –Hat.; –Kn.; *Anamur, Civanyaylağı –İç.; *Milas, *Bodrum, Yerkesik –Mğ.)
[**kebi**] : (*Divriği –Sv.)
[**kelengi**] : (Telin *Gürün –Sv.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.; –Krş.; –Nğ.)
[**keleni**]: (*Boğazlıyan –Yz.; –Krş.; –Nğ.; Pos *Karaisalı, Eflak –Ada.)

[**kemi** (I)] : (–Mn.)
[**ken** (VI)] : (–Kü.)
[**kene** (I)] : (*Dinar –Af.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**kenen** (I)] : (Karsıntı –Ada.)
[**keni** (III)] : (Türkmenler –Ada.)
[**kome**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
2. Sincap. (Hacılyas, *Keçiborlu –Isp.)

keme (II) [**kemi** (II)] **1.** Patatese benzeyen bir çeşit mantar. (–Ur.; –Gaz.; Bektaşlı –Yz.; –Nş.) **2.** Yerelması. (*Karacabey –Brs.; *Beşiktaş, *Sarıyer –Ist.; *Şereflikoçhisar –Ank.; –Krş.)
[**kemi** (II)] : (*Beşiktaş –Ist.)
3. İlkbaharda yetişen bir çeşit ot. (–Çr.)

keme (III) **1.** Ön dişleri olmayan ya da eksik olan kimse. (*Düzce –Bo.) **2.** Çenesi çıkık olan kimse. (*İskilip –Çr.)

keme (IV) Gemi. (Çilehane *Reşadiye –To.)

keme (V) Büyümeyen katır. (Pazar *Kızılcahamam –Ank.)

keme (VI) Çocukların başındaki kepek, konak. (–Ada.)

kemeçe Sığır aşığı. (–Çkr.; –Çr.)

kemekem Eksiksiz, tamam. (*Gürün –Sv.)

kemeldirek Palan ve eğerin kaymamasını sağlayan ve hayvan göğsüne gelen bölümü. (*Laspeki –Çkl.)

kemen [→ **kemer** (I) **-2**]

kemender Akıllı, iş bilen. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kemenk Zıpkın, zıpkının sivri ucu. (Bağyaka *Finike –Ant.; *Marmaris –Mğ.)

kement Gümüş gerdanlık. (*Şarkîkaraağaç –Isp.)

kemer (I) [**kemen**] **1.** Ev yapılırken direklerin üzerine uzatılan uzun ağaç. (*Zile –To.) **2.** Ocağın üstüne konan eğri ağaç. (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kemen**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
3. Kağnı arabalarında arka yastık. (Rumeli göçmenleri –Ist.) **4.** Köy evlerinde duvar içine yapılan, fazla eşya koymaya yarayan yer, dolap. (*Maçka –Tr.)

kemer (II) Alacalı keçi. (Eşke *Divriği –Sv.)

kemer (III) Ayak tabanının çukur yeri. (Görece –İz.)

kemer (IV) Kadın fesinin önüne takılan altın dizisi. (*Bor –Ng.)

kemeraltı İki kişi tarafından oynanan halk oyunu. (*Bergama –İz.)

kemere Güvertenin çivilendiği ağaçlar. (–Ist.)

kemerocağı Büyük ocak. (–Ama.)

kemertlek [→ **kümürtlek**]

kemeş **1.** Bodur, biçimsiz insan. (Aşağı Karaçay –Es.) **2.** Zayıf, korkak, çekingen (kimse). (–Ml.)

kemet **1.** Dağların eteğinden başlayan basamak basamak yükselen yol, doğal merdiven. (*Kalecik –Ank.) **2.** Patika, keçi yolu. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

kemha (I) Çizgili yerli dokuma.(*Arapkir –Ml.)

kemha (II) Yara kabuğu. (–Af.)

kemhe Ortası delik yumurtalı ekmek. (–Ml.)

kemi (I) [→ **keme** (I) **-1**]

kemi (II) [→ **keme** (II) **-2**]

kemicek Aşık oyunu. (Datya *Reşadiye –To.)

kemiç (I) Köşe, çıkıntı. (Örenköyü *Emirdağ –Af.)

kemiç (II) [→ **kemis -2**]
kemiği eğri Yaptığının karşılığını göremeyen, şanssız. (–Sm.)
kemiklik Genelev. (–Isp.; –Ant.)
kemikli kurbağa Kaplumbağa. (Güney *Yeşilova –Brd.)
kemiksiz et Ciğer. (–Ama.)
kemirdek [**kırtlak** (I), **kömürdek, kümürdek** (I)] Olmamış kavun, kelek. (*Acıpayam ve köyleri –Dz.; Külübalık –Ed.; *Vize –Krk.)
[**kırtlak** (I)] : (–Kn.)
[**kömürdek**] : (Güney *Tefenni –Brd.)
[**kümürdek** (I)] : (–Brd.; –Dz.)
kemire Gübre. (Karabüzey *Araç –Ks.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Ağın –El.)
kemirge Keçi ve koyunlara verilen pırnal ve diken gibi kemirilen şeyler. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)
kemirişmek [→ **kemrişmek -1**]
kemirtek [→ **kümürtlek**]
kemirtlek(I) **1.** [→ **kümürtlek**] **2.** Gırtlak, hançere. (*Merzifon –Ama.; *Elbistan –Mr.)
kemirtlek (II) Çok zayıf kimse. (Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)
kemirtlik [→ **kümürtlek**]
kemis [**kemiç** (II), **kemiş, kemiz, kemüs**] **1.** Kevgir. (–Kü.; *Hekimhan –Ml.; –Ada.)
[**kemiş**] : (*Develi –Ky.)
[**kemüs**] : (–Ml.)
2. Süzgeç. (–Çkr.; –Ml.)
[**kemiç** (II)] : (*Develi ve köyleri –Ky.)
[**kemiz**] : (–Ml.)
kemiş [→ **kemis -1**]
kemişmek Yaşlılıktan zayıflamak. (–Brs.)
kemiş olmak Yanmak (ekmek vb.). (Kesme *Divriği –Sv.)
kemiş oyunu Aşık oyunu. (Salda *Yeşilova –Brd.)
kemiz [→ **kemis -2**]
kemk [**kemki** (III)] Dokuma aygıtı. (–Gr.; Akçadağ –Ml.)
[**kemki** (III)] : (–Gr.)
kemke (I) [→ **kemkem**]
kemke (II) İpekli kumaş. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kemkem [**kemke**] Geveze. (–Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Akyazı –Sk.; Küçükisa *Zile –To.; Kuzköy *Ünye –Or.; *Nizip –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.)
[**kemke**]: (Bağıllı *Gelendost –Isp.)
kemkesim Aşağı, az : *Bizim iti kemkesim mi sandın?* (*Bor –Nğ.)
kemki (I) [→ **kemçik** (I) **-1**]
kemki (II) İnsan kafatası. (Aslanköy *Mersin –İç.)
kemki (III) [→ **kemk**]
kemkirmek Köpek havlamak. (Dallıca *Nazilli –Ay.; Yukarıağaç *Tavşanlı –Kü.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.)
kemlik (I) Ekmeklik un. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kemlik (II) Ekin demetlerini bağlamak için saplardan yapılan bağ. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kemp Kilim dokuma aygıtı. (*Ulubey –Or.)
kempeşe Alay, şaka, eğlenme. (–Ada.; *Silifke, *Mut ve köyleri –İç.)
kempeşe etmek Alay etmek. (Tekeler *Silifke –İç.)
kempmek (I) Birdenbire ölmek. (Dikili –Ada.)
kempmek (II) Tuzak kendi kendine kapanmak. (Dikili –Ada.)

kempmek (III) Çökmek, devrilmek. (–Ada.)

kempür kümpür Eğri büğrü, bozuk-düzen (yazı, yol, iş vb.). (–Kn.)

kemre (I) [**kemüre, kerma, kerme** (I), **kerpiç**] Gübre, tezek. (*Emirdağ, –Af.; *Senirkent ve köyleri, Bağlıca *Gelendost –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Ekse *Çal, Kösten, –Dz.; *Bergama, Alibeyli –İz.; Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Çkl.; –Brs.; Alayunt –Kü.; *Sivrihisar –Es.; *Göynük, *Düzce –Bo.; *Safranbolu –Zn.; *İnebolu –Ks.;*Kurşunlu –Çkr.; *Sungurlu –Çr.; –Sn.; –Sm.; Sarayönü *Ezine –Çkl.; –Ama.; *Ünye –Or.; –Gr.; Tortum –Ezm.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Tavşanlı *Hafik, *Gürün, *Koyulhisar –Sv.; Gürcü *Kızılcahamam, *Haymana –Ank.; –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; *Mut –İç.; *Fethiye –Mğ.; –Ed.; Alaybey *Malkara –Tk.)

[**kemüre**]: (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

[**kerma**] : (Yavuz, Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**kerme** (I)]: (Kızılköy *Dinar –Af.; –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; *Nazimiye –Tn.; *Arapkir –Ml.; Çepni *Gemerek, Ağrakos *Suşehri, Palha *Divriği –Sv.; Çanıllı *Ayaş, Hasanoğlan –Ank.; Köşker –Krş.; Erkilet, Yahyalı *Develi, *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.)

[**kerpiç**] : (–Ky.)

kemre (II) [**kerme** (II) **-1, 2, 3**] **1.** Deride kalınlaşmış kir tabakası. (Tokat, Bozan –Es.; –Gaz.)

[**kerme (II) -2**] : (Küçükisalı *Zile –To.)

2. Başta olan kepek. (*Antakya –Hat.; *Mersin –İç.)

[**kerme** (II) **-3**] : (–Ur.)

3. Yara kabuğu. (Burunkaya *Dinar –Af.; –Brd.; –Ada.)

[**kerme** (II) **-1**] : (–Ky.)

kemre (III) Su yollarına döşenen ağaç boru. (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

kemrelemek Gübrelemek. (*Düzce –Bo.)

kemreleşmek [→ **kermelemek** (I)]

kemrelik Gübrelik. (–Tr.; *Suşehri –Sv.)

kemreşmek [→ **kemrişmek -2**]

kemrey Fena, bozuk yol. (*Gediz –Kü.)

kemrik Düzensiz, dağınık. (–Mr.)

kemrişmek [**kemirişmek, kemreşmek**]

1. Hayvanlar birbirlerini dişleriyle kaşımak. (Söğüt, Honaz –Dz.; Bozan, Tokat –Es.; *Bor –Nğ.; Yapıntı *Mut, *Anamur, Gökbeler *Silifke, *Tarsus –İç.)

[**kemirişmek**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

2. Güreşmek. (Çöplü *Çivril –Dz.; Çataloluk *Bakırdağı –Ky.; *Tarsus –İç.)

[**kemreşmek**] : (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Dodurga *Bozhüyük –Bil.; Sarıkavak –Es.)

kemsek [→ **kesek** (I) **-1**]

kemsik (I) Her gördüğünü isteyen, arsız çocuk. (Solmaz *Tavas –Dz.)

kemsik (II) **1.** [→ **kemsük** (II) **-1**] **2.** [→ **kesmük** (II) **-2**] **3.** Darı başağı. (Bakırköyü *Ödemiş –İz.)

kemsük 1. Odun kesildikten sonra kalan kırıntılar. (*Çarşamba –Sm.) 2. [→ **kesmük** (II) **-1**]

kemşip Seyirtme, koşma. (–Mğ.)

kemt Halı ve kilim dokumak için iplerin sarıldığı yuvarlak bir ağaç. (Ortaköy *Şarkışla –Sv.)

kemüre [→ **kemre** (I)]

kemürtlek [→ **kümürtlek**]

kemüs [→ **kemis -1**]

kemüş [→ **kömüş**]

ken (I) Kenar. (*Karaağaç –Isp.; –Nğ.; Gölcük, Yerkesik –Mğ.)

ken (II) Ocak önüne konan büyük yassı taş. (*Bozcaada –Çkl.; –Kü.; –Brs.; –Ml.)

ken (III) 1. Dört köşe kesilen çam kerestesi. (*Taşköprü –Ks.) 2. Yapılarda kullanılan kalın ağaç, tomruk. (–Kü.; –Bo.; *Taşköprü –Ks.) 3. Dam saçağı. (–Af.)

ken (IV) Kez, defa : *Bir ken.* (Kargın, Çamiçi *Bahçe –Ada.)

ken (V) Ekilmeden bırakılmış tarla. (Salda *Yeşilova –Brd.; *Burhaniye –Ba.; –Ml.)

ken (VI) [→ **keme** (I) **-1**]

ken (VII) Çok dar raf, pervaz. (–Sm.)

ken (VIII) Kin. (Telin *Gürün –Sv.; –Gaz.)

kenarlık Çember. (Veliköy *Vakfıkebir –Tr.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kenāyı İnadına, zıddına : *Ben nereye gitsem o da kenāyı ardımdan geldi.* (–Gaz.)

kenaz etmek Sanmak, ummak. (–Ada.)

kence Ailenin en küçük çocuğu: *Ortancam İsmail kencem de Yakup'tur.* (Romanya göçmenleri –İz.)

kencer (I) Bağ bozumunda yapılan et bayramı. (–Kü.; –Ml.)

kencer (II) Bayramda çocukların oyun yeri. (–Dz.)

kenci Kinci. (–Sm.; Salman *Akkuş –Or.; *Antakya –Hat.)

kençik [→ **kepçük**]

kendal [**kendel**] Nehir kıyılarında suyun aşındırarak oluşturduğu yarık, sel yarığı. (*Merzifon –Ama.; –Bt.; –Dy.)
[**kendel**] : (*Doğubeyazıt –Ağ.)

kende Kendinde, kendisinde : *Ahmet'e söyle. Kende on liram var.* (*Antakya –Hat.)

kendel [→ **kendal**]

kenden Kendisinden. (*Antakya –Hat.)

kenderek [**kendrek**] Eğlence, düğün. (*Turgutlu –Mn.)
[**kendrek**] : (–İz.)

kendi Karı ve kocanın birbirinden söz ederken kullandıkları takma ad. (–Ml.)

kendi biten 1. Yaban armudu. (Karataş köyü –Ank.) 2. Beyaz ve iri taneli bir cins üzüm. (Keşanuz –Ank.)

kendik Küçük tahıl ambarı. (–Ank.)

kendillik Kenevir. (*Bor –Nğ.)

kendime Buğday kırması, yarma. (–Sm.; –Tr.; –Gm.; –Kr.; Ağrakos *Suşehri, Vazıldan *Divriği –Sv.)

kendimelik Kendine, kendisi için (ayırma): *Bunu satacak mısın yoksa kendimelik mi yapıyorsun?* (–Çkr.)

kendini bulmak Buluğa ermek, yetişmek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kendir (I) 1. Urgan, ip. (Dikici *Dinar –Af.; *Bornova, *Kemal Paşa –İz.; *Iğdır –Kr.; *Kilis –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Haymana –Ank.; *Bor –Nğ.; –Kn.; –Ada.) 2. [→ **kendirik** (I)]

kendir (II) **1.** Yaygı. (*Bakırköy –Ist.) **2.** Minder. (–İz.)

kendire 1-2 cm. eninde 20-30 cm. uzunluğunda yaprakları olan asalak bir çeşit ot. (*Antakya –Hat.)

kendirek (I) Havlu, kurulama bezi. (Kızılisa *Silifke –İç.)

kendirek (II) Düğün. (*Turgutlu –Mn.; –Ist.)

kendirik (I) [→ **kendürük**]

kendirik (II) **1.** Kenevir. (–Kn.; Çığşar *Kadirli –Ada.; *Mut –İç.) **2.** Börülce. (*Silifke –İç.) **3.** Keten tohumu. (Çöplü *Gürün –Sv.)

kendir kesen İçten pazarlıklı ve çetin kimse. (*Bor –Ng.)

kendir kuşu Bir çeşit kuş. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kendirli Çilli tavuk. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kendiz (I) İki yaşındaki manda yavrusu. (Değirmenler *Göksun –Mr.)

kendiz (II) Çorap şişi. (*Ilgın –Kn.)

kendrek [→ **kenderek**]

kendrük [→ **kendürük**]

kendürük [**kendir** (I) **-2, kendirik** (I), **kendrük, kındirik**] Deriden, çadır bezinden yapılan ve hamur tahtasının altına serilen yaygı, sofra örtüsü. (–Ist.; *Tosya ve köyleri –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sn.; –Sm.; –Ama.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Beypazarı –Ank.) [**kendir** (I) **-2**] : (Abbaslık –Bil.) [**kendirik** (I)] : (Bozan –Es.; –Bo.; *Taşköprü –Ks.; –Çkr.; Gürcü *Kızılcahamam, *Beypazarı –Ank.) [**kendrük**] : (–Ks.) [**kındirik**] : (*Çerkeş –Çkr.)

kene (I) [→ **keme** (I) **-1**]

kene (II) Kendisine: *Ahmet para istedi, kene yirmibeş kuruş verdim.* (*Antakya –Hat.)

kene (III) Su testisi. (*Kilis –Gaz.; –Mğ.)

kene (IV) İken, –ken : *Sami Bey, mühendiskene yapmıyor da sen mi yapacaksın?* (–Sm.)

kene (V) Büyük ağaç kurtları. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

keneağacı [**keneotu**] Sütleğengillerden hintyağı çıkarılan bitki. (–Ant.) [**keneotu**] : (–Ml.; –Ur.)

kenebörülcesi Bir çeşit fasulye. (Salda *Yeşilova –Brd.)

kenefi İç çamaşırı yapılan yerli dokuma bezi. (–Dz.; *İskilip –Çr.; –Ank.)

kenek (I) Hint yağı çıkarılan bir bitki, Ricinus Palmachristi. (*Ahlat –Bt.)

kenek (II) Kumar oynarken karşısındakine bir kaç sayı peşin vermek. (*Antakya –Hat.)

kenek (III) Kolaylıkla ufalanan taş. (Sulusaray –To.)

kenek (IV) Tek kadının oynadığı bir halk oyunu. (–Kr.)

kenekene Kınakına : *Sıtmaya kenekene şurubu iyi gelir.* (*Antakya –Hat.)

keneker Palto. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

kenen (I) [→ **keme** (I) **-1**]

kenen (II) Süpürge yapılan ve yakılan dikenli bir ot. (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.)

kenen (III) Aşçı kadın. (Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

kenent Ayakyolu, helâ. (–Ank.)

keneotu [→ **keneağacı**]

kener (I) [**keneş** (I) **-1, keniş** (II) **-1**] Kenar. (Orhana *Anamur –İç.) [**keneş** (I) **-1**] : (Kiremitçi –Dz.) [**keniş** (II) **-1**] : (Honaz –Dz.)

kener (II) Kertenkele. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kener gezi Yün dokumalarında kullanılan bir motif. (Orhana *Anamur –İç.)

kenes Sütün üstünden kaymağı toplamak için kullanılan, mala büyüklüğünde yassı bir çeşit kaşık. (*Maçka –Tr.)

keneş (I) **1.** [→ **kener** (I)] **2.** Ocağın yan duvarları. (*Gelendost –Isp.)

keneş (II) Aralık. (–Brd.)

kenet (I) Akrep. (Kavaklı –Krk.)

kenet (II) Çamaşır sepeti. (*Gelibolu –Çkl.)

kenetli Dudakları beyaz hayvan. (Mengen *Gerede –Bo.)

ken etmek 1. Yük etmek, yüklemek : *Onu da bana ken etme.* (*Çarşamba –Sm.; Salman *Akkuş –Or.) **2.** Nisbet yapmak. (*Antakya –Hat.)

keneviz Kavanoz. (*Antakya –Hat.)

kene yıkmak Kenelenmek : *Koyunlar ve keçiler kene yıkmışlar.* (Eker *Dinar –Af.)

kenezine Boşuna, sebepsiz. (–Ml.)

kengara Yürüyüş ve koşuda en sona kalan. (–Nş.)

kengel [**kengi otu, kengir** (II) **-1, kenker, kepre**] Eşek dikeni denilen, kırlarda biten, kökünden süt çıkan dikenli bir ot, kenger. (Çöplü *Çivril, Alaeddin *Acıpayam –Dz.; *Gemerek –Sv.; Tavlısın *Erkilet, *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)

[**kengi otu**] : (*Bandırma –Ba.; Vazıldan *Divriği –Sv.; Alata *Mersin –İç.)

[**kengir** (II) **-1**] : (–Brs.)

[**kenker**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**kepre**] : (*Bodrum –Mğ.)

kengerhan Kenger otunu çıkarmak için kullanılan ince demir. (*Erciş –Vn.)

kengi 1. Romatizma. (*Hadım, *Ermenek –Kn.; Civanyaylağı, *Mut, Hurma *Silifke, *Anamur –İç.) **2.** Lumbago. (–İç.) **3.** Nezle. (–İz.) **4.** Firengi. (*Silifke –İç.) **5.** Ağrı, sızı. (–Kn.)

kengildemek Kem küm etmek. (*Bor –Nğ.)

kengi otu [→ **kengel**]

kengir (I) Kepçe. (*Buca –İz.)

kengir (II) **1.** [→ **kengel**] **2.** Dikenli bir otun kökünden alınan sakız. (–Mr.)

keni (I) **1.** Kendisini, kendini : *Ben keni ne kadar severim.* (*Antakya –Hat.) **2.** İsim yerine kullanılır : *Kele Keni burda mı?* (Şenköy –Ant.) **3.** Birisine seslenme ünlemi: *Bire keni.* (Sabunluk *Antakya –Hat.)

keni (II) Arpa ile buğday karışımı. (*Osmaniye –Ada.)

keni (III) [→ **keme** (I) **-1**]

kenirmek Gaz çıkarmak. (–Ml.; –Krş.)

keniş (I) Tahtalara delik ve oyuk açmaya yarayan marangoz aracı. (–Af.; –Isp.; Söğüt *Honaz –Dz.; –Nğ.; Mastat *Karaman –Kn.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

keniş (II) **1.** [→ **kener** (I)] **2.** Kapı çerçevesi. (*Ermenek –Kn.)

keniz Gırtlak. (–Mr.)

kenker [→ **kengel**]

kenkil [→ **kekil**]

kenkül [→ **kekil**]

kenli Kinli. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kennā [→ **kennaha**]

kennaha [**kennā**] Haksız yere. (–Mr.)

[**kennā**] : (–Gaz.)

kenne (I) Testi. (–Brs.; *Beşiktaş –Ist.; *Nizip –Gaz.)

kenne (II) Şişe. (*Antakya –Hat.)

kenne (III) Barut yapmak için güherçile işlenen yer. (*Bor –Ng.)

kennek Taş ve kerpiç duvarların aralarına atılan ağaçlar. (*Arapkir –Ml.)

kenneş İnekleri çağırma ünlemi. (*Gelendost –Isp.)

kenneşmek 1. İnatlaşmak, kinlenmek. (*Yerköy –Yz.; *Antakya –Hat.) **2.** Danışmak, konuşmak. (–Ist.)

kennip 1. Tahtadan yapılmış su tası. (*Nizip –Gaz.) **2.** Tahta kutu. (*Bünyan –Ky.) **3.** Toprak çömlek. (Bayramköyü –Ky.)

kentdi Köylü. (*Iğdır –Kr.)

kentik Kesik, çentik. (İlyas *Keçiborlu –Isp.; Honaz –Dz.; *Düzce –Bo.)

kentişkene Boz kertenkele. (*Bor –Ng.)

kentlik Uygarlık. (–Kc.)

kenzi İri yapraklı maydanoz. (Akyazı, Saray –Ama.)

kep (I) Söz. (Taşkent, *Hadım –Kn.)

kep (II) Kilim asmaya yarayan ağaç. (*Niksar –To.)

kep (III) Kuru soğan. (*İncesu –Ky.)

kepce [→ **kepçe** (I)]

kepcik Dedikoducu, sözcü. (–Ant.)

kepçe (I) [**kepce**] Kağnı arabasında boyunduruğun takılması için okun ucuna konulan küçük kıvrık parça. (–Ba.; Demirtaş –Brs.; Berk –Bo.; *Yalova, *Şile –Ist.; Uzunköprü –Ed.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)
[**kepce**] : (Peşman *Daday –Ks.)

kepçe (II) Değirmen çarkının kanadı. (–Ank.)

kepçe (III) Gelinlerin alın ve şakaklarına takılan içi çukur altın süs eşyası. (–Ank.)

kepçe balığı Kurbağa yavrusu. (Ulusiran *Şiran –Gm.; Ataca *Kızılcahamam –Ank.)

kepçe burun [**kepçe gaga**] Bir çeşit yaban ördeği. (*Bafra –Sm.)
[**kepçe gaga**] : (–Ng.)

kepçecik (I) [**kepçeçik**] Yağmur duası. (*Yeniköy –Ba.; Gülpınar *Ezine –Çkl.)
[**kepçeçik**] : (–Ba.)

kepçecik (II) Yumurtadan yeni çıkmış kurbağa yavrusu. (Kocabergos –Ba.; *Kemah –Ezc.)

kepçecil Kaşıkçıl kuşu. (Kocayatağı *Serik –Ant.)

kepçeçik [→ **kepçecik** (I)]

kepçe gaga [→ **kepçe burun**]

kepçik [→ **kepçük**]

kepçöken Kâbus. (Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

kepçük [**kapçik, kemçik** (I) **-4, kemçük -2, kençik, kepçik**] Küçük yüzlü (insan). (Karaköy *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; *Ayancık –Sn.; –Sm.; *Taşova –Ama.; *Fatsa, Bayadı –Or.)
[**kapçik**] : (–Bt.)
[**kemçik** (I) **-4**] : (*Düzce –Bo.)
[**kemçük -2**] : (–Sm.; *Merzifon –Ama.; –Gr.)
[**kençik**] : (–Ada.)
[**kepçik**] : (*Düzce –Bo.)

kepdüşen (I) Tatarcık. (*Antakya –Hat.)

kepdüşen (II) Kapı mandalı. (–Ml.; –Mr.)

kepe (I) **1.** Ceket. (Çığrı *Dinar –Af.; İlyas *Keçiborlu –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam,

Kösten, Honaz –Dz.; Fili *Biga –Çkl.; –Nğ.; Misis –Ada.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.) **2.** Keçi derisinden yapılmış kolsuz yağmurluk. (Balcalı *Çarşamba –Sm.) **3.** Gömlek. (Cebel *Eğridir –Isp.) **4.** Eski keçe parçası, paçavra. (*Tire –İz.; –Mğ.) **5.** Cübbe. (Fili *Biga –Çkl.)

kepe (II) **1.** Zayıf. (*Alanya –Ant.) **2.** Kötü, fena. (–Isp.; –Brd.)

kepeç (I) Takke. (–Ezm.)

kepeç (II) Sertleşmiş toprak parçası, kesek. (Söğüt *Çivril –Dz.)

kepeği kesilmek [→ **kepeği tükenmek**]

kepeği tükenmek [**kepeği kesilmek**] Ölmek. (–Gaz.; –Ank.; –Krş.)
[**kepeği kesilmek**] : (–Gaz.)

kepek (I) Tavan kapısı. (–Or.)

kepek (II) Yiyecek, rızık. (*Taşova –Ama.; *Artova –To.)

kepek kar Susuz tane tane yağan kar. (*Ermenek –Kn.; *Saimbeyli –Ada.)

kepeklik Evlerde ocakların iki tarafında bulunan hücreler, gözler. (–Çkr.)

kepek taşı Boz renkli, çürük, kaba taş. (Oymaklı –Ada.)

kepel Kuru odun. (–Isp.)

kepeldek [**kepelden, kepelten**] Balıkçıl. (–Ant.)
[**kepelden**] : (–Ant.)
[**kepelten**] : (–Ant.)

kepelden [→ **kepeldek**]

kepelek [**kepenek** (IV)] Davarlarda olan kelebek hastalığı. (*Taşova, *Merzifon –Ama.; Kuzköy, *Ünye, Salman *Akkuş –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Tr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Üçem *Balâ –Ank.)
[**kepenk** (IV)] : (Ovasaray –Çr.; *Reşadiye –To.; Çayağzı *Şavşat, *Ardanuç –Ar.; –Ezm.)

kepelemek Kuvvetten düşmek, çok yorulmak. (*Ermenek –Kn.)

kepelten [→ **kepeldek**]

kepemek Kapamak. (Çöplü *Çivril, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *İskilip –Çr.; Kıbrıs –Ank.; Yerkesik –Mğ.)

kepene Semercilerin çuvaldızın ele batmaması için kullandıkları demir ya da tunçtan bir araç. (Kargı *Tosya –Ks.; –Ama.)

kepenek (I) [**kepenk** (I), **kepinek**] Çobanların omuzlarına aldıkları keçeden giysi, aba. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Salda *Yeşilova, Başpınar *Tefenni –Brd.; *Çal, Darıveren *Acıpayam, Söğüt –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; –İz.; *Alaşehir –Mn.; Demirkapı *Susurluk, Yeniköy –Ba.; –Çkl.; *Düzce –Bo.; *Sivrihisar, Bozan –Es.; *Akyazı –Sk.; –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ama.; –To.; *Ünye –Or.; –Tr.; Çavdarlı *Şavşat –Ar.; *Ahlat –Bt.; *Nazimiye –Tn.; –Ml.; –Ur.; *Nizip –Gaz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Yerköy –Yz.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir, *Ermenek –Kn.; Yamanlı *Saimbeyli –Ada.; Navdalı *Mut, *Anamur –İç.; Çomaklı *Korkuteli, Güzelsu *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.)
[**kepenk** (I)] : (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)
[**kepinek**] : (Bağıllı *Gelendost, İlyas *Keçiborlu –Isp.; Kavak *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril –Dz.; Yazırlı *Nazilli –Ay.)

kepenek (II) [**kelepek, kepeneyh, kepenk** (IV), **köpelek** (I)] Kelebek. (–Çr.; Çakıralan *Havza –Sm.; Ziyere –Ama.; Çilehane *Reşadiye, *Zile –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Ahlat –Bt.; *Erciş –Vn.; *Kağızman –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Arapkir –Ml.; *Hozat –Tn.; *Afşin –Mr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Koyulhisar, *Gemerek, Vazıldan *Divriği –Sv.; Hasanoğlan, –Ank.; –Nş.; Yenice *Tarsus –İç.)

[**kelepek**] : (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

[**kepeneyh**] : (*Iğdır –Kr.)

[**kepenk** (IV)] : (–Brs.)

[**köpelek** (I)] : (Sadıkali *Avanos –Nş.)

kepenek (III) [**kepengi, kepenği, kepenlik**] Kapak, kepenk. (*Susurluk –Ba.; *Akyazı –Sk.)

[**kepengi**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**kepenği**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

[**kepenlik**] : (*Bozkır –Kn.)

kepenek (IV) [→ **kepelek**]

kepenek (V) Pervane. (*Merzifon –Ama.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

kepenek (VI) Etek : *Kepenek altında sopa gösterme.* (*Akyazı –Sk.)

kepenek (VII) Çiçek tomurcuğu. (Karaağaç *Burhaniye –Ba.)

kepeneyh [→ **kepenek** (II)]

kepengi [→ **kepenek** (III)]

kepenği [→ **kepenek** (III)]

kepenk (I) [→ **kepenek** (I)]

kepenk (II) Merdiven. (*Ermenek –Kn.)

kepenk (III) Ocak üstü. (–Ezm.)

kepenk (IV) [→ **kepenek** (II)]

kepenk (V) Fide yetiştirilen yer. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kepenlik [→ **kepenek** (III)]

keper [→ **kepet** (II)]

keperem [→ **keperim**]

keperem etmek Sersem etmek. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.; Misis –Ada.)

keperim [**keperem**] Güçsüz, becerik-siz. (*Eşme –İz.; Bozan –Es.; Ilgın *Kurşunlu, Saray –Çkr.; Çanıllı *Ayaş, *Nallıhan –Ank.)

[**keperem**]: (*Bozdoğan –Ay.; –İz.)

kepermek (I) **1.** Dövülen tahılın ince kabuğu, zarı çıkmak. (Tokat, Bozan –Es.; *Kurşunlu, Saray –Çkr.; *Zile –To.; –Ezm.; Tavşanlı, *Hafik, *Divriği –Sv.; Topaç –Yz.; *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir –Kn.) **2.** Tazeliğini kaybeden meyve susuz kalmak, kepeklenmek. (–Ama.; –Nğ.) **3.** Meyve yumuşamak, olmak. (*Merzifon –Ama.)

kepermek (II) **1.** Kabarmak (toprak, boya vb.). (Buğa, *Taşova –Ama.) **2.** Yün ve kumaş tiftiklenmek. (*Anamur, Yapıntı, Navdalı *Mut –İç.)

kepertmek (I) **1.** Dibekte tahıl dövmek. (Tepeköy*Torbalı –İz.; –Kü.; Aşağıkayı *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Küçükisa *Zile, *Artova –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Bor –Nğ.; *Anamur, *Silifke –İç.) **2.** Dövmek : *Karakolda kepertmişler.* (Saray –Çkr.) **3.** Birinin üstüne abanmak, çökertmek. (–Gaz.; *Antakya –Hat.)

kepertmek(II) İyice doyurmak.(–Ada.)

kepesimek Okşanan, sevilen hayvan rahatlamak, zevkle yayılmak. (*Çarşamba –Sm.)

kepesiz Kısmetsiz, uğursuz. (–Ml.)

kepeste Tembel, beceriksiz. (Demircilik *Bayındır, Ulucak –İz.)

kepet (I) [**kepeyh**] Köpek. (*Maçka –Tr.)

[**kepeyh**] : (*Iğdır –Kr.)

kepet (II) [**keper**] Semer. (–Sv.)

[**keper**] : (*Çemişkezek –Tn.)

kepetmek Kapatmak. (Yassıören *Senirkent, İlyas *Keçiborlu –Isp.; Karamanlı *Tefenni, Salda *Yeşilova –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kepeyh [→ **kepet** (I)]

kepez (I) **1.** [→ **kepir** (I) **-1**] **2.** Yüksek tepe, dağ. (Adaören *Beypazarı –Ank.; *İncesu, Erkilet –Ky.) **3.** Dağların oyuk, kuytu yerleri. (*Niksar –To.; –Kn.) **4.** Mağara. (Aksaray *Arapsun –Nğ.) **5.** Yokuş başı. (–Kn.) **6.** Göl ve ırmaklardaki çukurlar. (Çandır, Bayadı –Or.; Boztekke –Gr.; *Andırın –Mr.)

kepez (II) **1.** Boncuk, para ve tüy takılmış renkli tülbentlerle yapılan gelin başlığı, tepelik. (Narlıdere –İz.; İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; –Kn.; *Osmaniye –Ada.) **2.** Tavuk ve kuşların ibiği ya da başındaki uzun tüyler, sorguç. (*Dinar –Af.; –Isp.; *Gelibolu –Çkl.; *Sungurlu –Çkr.; Akçadağ –Ml.; –Ur.; *Afşin –Mr.; –Gaz.; Eşke *Divriği, *Gemerek –Sv.; Köşker *Develi –Ky.) **3.** Koyunların başlarındaki kabarık yünler. (Tokat –Es.; Gümerdiğin –Çkr.; *Afşin –Mr.; –Krş.; –Nş.; –Nğ.)

kepez (III) Çalı, bodur ağaç. (Yerkesik, Pisi, *Ula –Mğ.)

kepezenk Ham deriyi yumuşatmakta kullanılan bir araç. (–Isp.; *Gelibolu –Çkl.)

kepezimek **1.** Çok yorulmak, gücünü kaybetmek. (Söğüt –Dz.; *Küre –Ks.; *Sungurlu –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Çarşamba –Sm.; –Sv.; –Krş.; –Ky.) **2.** Açlıktan bitkin düşmek. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kepezli Bir çeşit av kuşu. (*Osmaniye –Ada.)

kepezli koyun Başında kabarık ve çok tüy bulunan koyun. (Ovasaray –Çr.; *Bor –Nğ.)

kepi (I) **1.** Un elde etmek için değirmen taşlarının arasına konan deri ya da bez parçası. (Peşman *Daday –Ks.; *İskilip –Çr.; –Sn.; Küçükisa *Zile –To.; *Güdül, Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Krş.; –Kn.) **2.** Keçe, paçavra. (*Emirdağ –Af.; Başpınar, Karamanlı *Tefenni –Brd.; Seyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; Köşektaş *Avanos –Nş.; –Mğ.) **3.** Ayakkabı derisi, kösele, gön. (Kadılar *Dinar –Af.; Çandır *Sütçüler –Isp.; Ekse *Çal –Dz.; –Ay.; *Emet –Kü.; Alpanus *Seyitgazi –Es.; Kalafat –Çkr.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.) **4.** Eski ayakkabı parçası. (*Mecitözü –Çr.)

kepi (II) **1.** Av tüfeklerinde saçma barutu sıkılamak için konulan bez, keçe parçası, tıpa. (Yazırlı *Nazilli –Ay.; Çapakköyü *Torbalı –İz.; *Ezine –Çkl.; Aliköy –Mğ.) **2.** Bıçak, tırpan, keser gibi eşyalarda sapın sıkıştırılması için kullanılan çivi, teneke ya da ağaç yongası. (Saray –Çkr.; Ulus –Ama.)

kepi (III) Ocaktaki tencereyi yüksekte tutmak için yerleştirilen tuğla parçaları. (–Kn.)

kepi (IV) Çivi. (*Karaman –Kn.; *Mut –İç.; Şerefler –Mğ.)

kepici [kepiççi] **1.** Cimri. (*Şuhut –Af.; Çöplü *Çivril –Dz.; –Ama.) **2.** Hırsız. (–Ama.)
[kepiççi] : (Salarha –Rz.)

kepiç (I) **[kepiş (II)]** **1.** Dişi kuzu. (–Ist.; –Ar.) **2.** Kadınlarda cinsiyet organı. (–Isp.)
[kepiş (II)] : (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

kepiç (II) Posta. (*Alanya –Ant.)

kepiç (III) **[→ kemçik (I) -2]**

kepiç (IV) **[kepinç, kepis (II)]** Değirmencinin öğüttüğü tahıldan aldığı pay. (–Tr.; –Rz.)
[kepinç] : (–Rz.)
[kepis (II)] : (–Tr.)

kepiççi [→ kepici -2]

kepiç katır Babası ufak eşek olan ufak katır. (*Vezirköprü –Sm.)

kepik Makbuz. (*Akdağmadeni –Yz.)

kepi kesmek Üşümek, titremek. (Gökçeburun *Silifke, *Mut köyleri –İç.)

kepildemek Göz kırpılmak.(*Bor –Nğ.)

kepildetmek [kepiletmek, kepirdetmek] Açıp kapamak, kırpmak (göz için). (Çanıllı *Ayaş –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[kepiletmek] : (–Krş.)
[kepirdetmek] : (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

kepiletmek [→ kepildetmek]

kepillik Killi, taşlı toprak. (–Ed.)

kepin (I) Nikâh. (Üstükran –Mş.)

kepin (II) Erkek tavırlı, erkek görünüşlü kadın. (–Ada.)

kepinç [→ kepiç (IV)]

kepinek [→ kepenek (I)]

kepinmek Delinen kulak zarı zamanla kapanmak. (–Rz.)

kepinti Yıkıntı : *Değirmenim kepintiye döndü onarmak gerek.* (Akçakent *Nizip –Gaz.; Misis –Ada.)

kepir (I) **[kelez (II), kelez yer, kel toprak, kel yer, kepez (I) -1, kepis (I), kepür -1, 2; keren (II) -1, kerer -1]** **1.** Verimsiz, kıraç toprak. (–Uş.; Körküler *Yalvaç, Sofular *Eğridir –Isp.; Söğüt *Honaz –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Urla, Görece –İz.; –Kü.; Borcak, *Söğüt –Bil.; Bozan, Tokat –Es.; Yuvacık *İzmit, *Karamürsel –Kc.; *Göynük –Bo.; *Sarıyer –Ist.; Saray, Derekülat –Çkr.; *Sungurlu, –Çr.; –Sm.; *Birecik –Ur.; Şekeroba –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; *Koyulhisar, Karadoruk *Gürün –Sv.; Üçem *Balâ, *Nallıhan, *Keskin –Ank.; *Avanos –Nş.; –Kn.; *Kadirli, *Kozan –Ada.; Navdalı *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Malkara –Tk.)
[kelez (II)] : (Göl, Başköy –Ks.; *Zile ve köyleri –To.)
[kelez yer] : (Başpınar *Tefenni –Brd.; –Ks.; *Zile –To.; Tanır *Afşin –Mr.)
[kel toprak] : (İlburnu –Es.; *Zile –To.)
[kel yer] : (*Lapseki –Çkl.; Fakı-ekinciliği –Kn.)
[kepez (I) -1] : (Takuşlar –Af.; Susuzviran –Kü. ilçeleri ve köyleri; *Ortaköy, *Aksaray –Ist.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; –Çkr.; *Erbaa –To.; *Koyulhisar –Sv.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)
[kepis (I)] : (–Dz.)
[keren (II) -1] : (*Milas –Mğ.)

[**kerer** (I)]: (Emirli *Elbistan –Mr.) **2.** Taşlı ve engebeli yerler. (–Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Ödemiş -İz.; *Gelibolu, *Bayramiç –Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Kc.; –Ur.; –Gaz.; *Şereflikoçhisar –Ank.; *Ermenek, *Çumra –Kn.; *Bor –Nğ.; *Karaisalı –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.; *Akseki –Ant.; Korucu –Ed.)

[**kepür -1**] : (*Alucra –Gr.) **3.** Yağmurdan sonra toprağın yapışkan durumu. (Gaipler *Kandıra –Kc.; –Ba.; *Şile –Ist.)

[**kepür -2**] : (İbik *Mecitözü –Çr.) **4.** Çamurlu çorak toprak. (*Bornova –İz.; *Kandıra –Kc.; –Ks.; *Zile –Krk.; *Saray –Tk.) **5.** Kırmızı toprak. (*Bornova –İz.; *Ulukışla –Nğ.) **6.** Beyaz toprak. (*Bornova –İz.; *Haymana –Ank.) **7.** Kara toprak. (Sungurpaşa *Yenişehir –Brs.) **8.** Toz. (*Söğüt –Bil.; –Es.) **9.** Sürülmüş tarla. (*Gelibolu –Çkl.; –Ur.; *Kilis –Gaz.; *Andırın –Mr.) **10.** Kurumuş, katılaşmış çamur. (*Merzifon, Göynücek –Ama.) **11.** Yüksek tepe. (Gülüce –Nğ.)

kepir (II) Bodur ağaç. (*Ermenek –Kn.; Aslan *Mersin –İç.)

kepir (III) Saban demirlerini oluklamak için kullanılan araç. (Burhan –İç.)

kepir (IV) Yara kabuğu. (Göynücek –Ama.)

kepirdetmek [→ **kepildetmek**]

kepirem Düşkün, beceriksiz. (Darıveren, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Mesken *Yatağan –Mğ.)

kepir hış Hınca hınç, ağzına kadar dolu. (–Gaz.)

kepirkesme Kısa yoldan, kestirmeden gitme. (–Ur.; *Nizip –Gaz.)

kepirlik Taşlı yer. (–Ada.)

kepirmek Bayatlamak. (*Kangal –Sv.)

kepis (I) [→ **kepir** (I) **-1**]

kepis (II) [→ **kepiç** (IV)]

kepiş (I) Kevgir, büyük süzgeç. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kepiş (II) [→ **kepiç** (I) **-2**]

kepişik Düz, yassı. (–Kü.)

kepişken Tarla kuşu. (Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.)

kepitmek **1.** Bir şeyi zor kullanarak yıkmak. (*Silifke, Tömük, *Mersin –İç.) **2.** Bir şeyin ya da insanın ömrünü kısaltmak. (Sarıkavak –Es.)

kepizimek Yorulmak. (–Ky.)

kepkebi [→ **kepkepi -1**]

kepkep (I) [→ **kepkepi -1**]

kepkep (II) **1.** [→ **kıtık** (I)] **2.** Kavrulmuş mısır. (Örkenez *Yalvaç –Isp.)

kepkep (III) Büyük çuval. (–Mr.)

kepkep (IV) İşe yaramaz, beceriksiz. (*Buldan –Dz.; –Krş.; *Bor –Nğ.)

kepkepi [**kepkebi, kepkep** (I), **keplepi**] **1.** Küçük ayakkabı çivisi. (*Arapkir –Ml.; –Mr.; Eşke *Divriği –Sv.; Dereköy –Ky.; –Nğ.; Namrun *Tarsus –İç.)

[**kepkebi**] : (Peşman *Daday –Ks.; –Ml.; *Afşin –Mr.; –Nğ.)

[**kepkep** (I)] : (–Kü.; –Ml.)

[**keplepi**] : (Ağlı *Küre –Ks.) **2.** Ayakkabı altına çakılan küçük demir. (*Gürün –Sv.; –Krk.)

keplemek (I) Destek yapmak. (*Bozdoğan –Ay.)

keplemek (II) Oyunda belirtilen yere varmak : *Ben senden önce kepledim oyunu sen yeleceksin.* (Tokuşlar –Ay.)

keplepi [→ **kepkepi** (I) **-1**]
kepli Çok zengin. (–Mr.)
kepmek (I) **1.** Yapı, toprak, duvar yıkılmak, çökmek. (Bademli *Dinar –Af.; İğde *Emet –Kü.; *Nizip –Gaz.; *Göksun, *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; *Develi, *Bünyan, *Pınarbaşı, Zencidere –Ky.; *Karaisalı, *Seyhan, *Kozan –Ada.; Civanyaylağı *Silifke –İç.) **2.** Kaymak, düşmek. (Erzin *Dörtyol –Hat.)
kepmek (II) **1.** Hayvan birdenbire ölmek. (–Ml.; –Mr.) **2.** Hayvan tuzağa, kapana düşmek. (–Ada.)
kepni Küçük çapa, kazma. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
kepre [→ **kengel**]
keprem (I) [**keprime**] **1.** Kuvvetten düşmüş, güçsüz insan ya da hayvan. (–Uş.; Yassıören *Senirkent, Göndürle –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Bakırköy *Ödemiş –İz.; *Salihli –Mn.; Pertek –El.) **2.** Becerik-siz, şaşkın. (Çığrı *Dinar –Af.; Güney, Kavak *Yeşilova –Brd.; *Sarayköy, *Acıpayam, Salmaz *Tavas, Kızılhisar, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Sultanhisar *Nazilli –Ay.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
[**keprime**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
3. Alçak, aşağılık. (–Kü.)
keprem (II) Susuz, kurak. (Bademli *Dinar –Af.)
keprem (III) Yiyecek seçen, az yiyen hayvan. (Çöplü *Çivril –Dz.)
keprem (IV) **1.** Beşiğe konulan bebek yatağı ve yastığı. (Çepni *Gemerek –Sv.; –Ky.) **2.** Yorgan. (–Ada.)
keprem (V) Cimri. (Honaz –Dz.)
keprem (VI) Taşlar ve otlarla kaplı tarla. (Düğrek –Mğ.)
keprime [→ **keprem** (I) **-2**]
kepsap Bunak. (*Merzifon –Ama.)
kepsap etmek Tembellik etmek. (Mahmutbeyli *Kavak –Sm.)
kepsek (I) Hafif. (Çamova *Divriği –Sv.)
kepsek (II) Çabuk eriyip dağılan, gevrek : *Kepsek elma.* (Karapınar, İshaklı –Af.)
kepsel (I) Kuru çam odunu. (*Uluborlu –Isp.; –Brd.)
kepsel (II) Yaygın, serilmiş : *Pazarda her şey kepsel oluyor.* (Gibevgi *Elmalı –Ant.)
kepsel (III) Ağırlık, uyuşukluk, tembellik, güçsüzlük. (Aydoğmuş, –Isp.; Gediz –Kü.)
kepselini çıkarmak Hırpalamak, ezmek, dövmek. (Salda *Yeşilova –Brd.; *Emet –Kü.)
kepsemek 1. Şaşırmak (oyunda). (*Nizip –Gaz.) **2.** Sinirden dudak kurumak. (–Kü.)
kepsermek Hafiflemek, dinmek (yağmur için). (*Narlıdere –İz.)
kepş Koç. (–Mr.)
kepşek Su kabağı. (Kürkçüler –Ada.)
keptirmek Yüzüstü düşürmek, çökertmek. (*Afşin –Mr.; *Pınarbaşı –Ky.)
kepuze Uykuda basan ağırlık, kâbus. (Akçakaya –Ky.)
kepüç [→ **kemçik** (I) **-2**]
kepür 1. [→ **kepir** (I) **-2**] **2.** [→ **kepir** (I) **-3**]
kepür küpür konuşmak Ne konuştuğunu bilmemek, saçmalamak.(Çepni *Gemerek –Sv.)

kepze Çiğ. (–Ml.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

ker (I) Fazla yağmur nedeniyle tahıllarda görülen sürme hastalığı.(–Çr.; –Sn.; *Kavak –Sm.; –To.; *Taşova, *Merzifon –Ama.; *Nazimiye –Tn.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

ker (II) Bıçak, çakı. (–Ks.; –El.; Babik *Pütürge –Ml.; *Silifke –İç.)

ker (III) Rastık. (*Kurşunlu –Çkr.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Mr.)

ker (IV) Kazanç. (Çığrı *Dinar –Af.; Alaeddin *Acıpayam –Dz.)

ker (V) Kalem aşısı. (Sırçalı *Safranbolu –Zn.; *İnebolu –Ks.)

ker (VI) Yakışıklı. (*Kavak –Sm.)

ker (VII) [**keri** (II) **-1**] Eşek, sıpa. (–Ezm.)
[**keri** (II) **-1**] : (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

kera (I) Ocağın temel taşı. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kera (II) Bir çeşit turfanda armut. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kera (III) Ucu çengelli çoban değneği. (Orhanlı *Seferihisar –İz.)

kerağ (I) Çorak, tuzlu toprak. (Orhane *Anamur –İç.)

kerağ (II) Acı su. (Orhane *Anamur –İç.)

kerahsınmak Esirgemek, sakınmak. (–Isp.)

kerama Balkon. (*Ünye –Or.)

kerameli Heybetli. (*Taşköprü –Ks.)

keramet etmek Yetinmek. (İlyas *Keçiborlu –Isp.)

keran Kalın tavan direği, büyük ağaç. (–Sm.; *Maçka –Tr.; –Gm.; –Rz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Iğdır –Kr.; –Ezm.; –El.; *Hozat –Tn.; *Erciş –Vn.; –Bt.)

kerana **1.** Ahır, ağıl. (*Afşin –Mr.) **2.** İşyeri. (*Bor –Nğ.)

keranı Küçük kazan. (–Nğ.)

keraz Testi. (–El.)

kerc [→ **kerç -2**]

kercetmek Alay etmek, çalım satmak. (–Gaz.; *Mut –İç.)

kerci Gerçi. (Tekir *Silifke –İç.)

kercine [→ **kerçine**]

kercitmek [→ **kerçetmek -1**]

kerç [**kerc, kers**] **1.** Alay, kinayeli söz. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Tokat, Bozan –Es.; –Bo.; *Sarıyer –Ist.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Tr.; –Ur.; –Gaz.; *Andırın, *Elbistan –Mr.; *Reyhanlı –Hat.; *Şarkışla –Sv.; –Ank.; Evrek *Develi –Ky.; *Avanos –Nş.; –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.) **2.** Zıt, ters. (Sarıkavak –Es.; *Ladik –Sm.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; –Nş.)
[**kerc**] : (–Sv.)
[**kers**] : (–Ank.)
3. Gönüllenme, darılma. (Osmancık –Çr.; Gürcü *Kızılcahamam, Çamlı *Ayaş –Ank.)

kerçane [→ **kerçine**]

kerçene İtiraz, karşı durma : *Sizin kerçeneniz doğru değildir.* (Kutludüğün –Ank.)

kerçetmek [**kercitmek**] **1.** Alay etmek. (*Sivrihisar –Es.; *Afşin –Mr.; Kuzuculu *Dörtyol –Hat.; Aslanköy *Mersin –İç.)
[**kercitmek**] : (Üçem *Balâ –Ank.)
2. Lâf atmak: *Ahmet benimle konuşurken Hasan'a kerçetti.* (Yapraklı –Çkr.; *Nizip –Gaz.) **3.** İnadına, zıddına hareket etmek. (*Merzifon –Ama.) **4.** Nisbet yapmak, kıskandırmak. (–Çr.) **5.** Sitem etmek.

(İğneciler *Mudurnu –Bo.; Kayı *Tosya –Ks.; *Kalecik, Çamlı *Ayaş –Ank.)

kerçik Karşılık veren arsız kız çocuğu. (Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.)

kerçiman [**kerdiman**] Becerikli, iş bilen. (–Gaz.)
[**kerdiman**] : (–Gaz.)

kerçine [**kecine, kercine, kerçane**] İnadına, aksine. (Tahtacı –Isp.; *Merzifon –Ama.; –To.; –Krş.)
[**kecine**] : (Kiraz *Şavşat –Ar.)
[**kercine**] : (–Sv.; Turan –Ky.; *Serik –Ant.)
[**kerçane**] : (–Ky.)

kerçlemek **1.** Sitem etmek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **2.** Zıddına söz söylemek. (–Bo.)

kerçlén Alay ederek, şakadan. (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Aslanköy *Mersin –İç.)

kerçlenmek Alay etmek. (–Ur.)

kerda [→ **kerdah** (I)]

kerdah (I) [**kerda**] Üç köşeli törpü, eye. (Gümele *Gediz –Kü.; *Seyitgazi –Es.)
[**kerda**] : (Dumlupınar –Kü.)

kerdah (II) **1.** Yapağı ve keçi kıllarındaki kepek, konak. (*Bor –Nğ.) **2.** Keçi kılının ip yapmaya elverişli olmayan kısmı. (*Ermenek –Kn.)

kerdane Gümüş, altın kolye, süs eşyası. (–Ant.)

kerdamalı Endamlı. (–Mr.)

kerde **1.** Yazın erken yetişen domates. (Banus *Eğridir –Isp.; Vazıldan *Divriği –Sv.) **2.** Sebze fideliği. (*Akşehir, *Seydişehir –Kn.)

kerdel Yarım fıçı biçiminde tahta kova. (*Bergama –İz.)

kerdeme [**kerdime**] Tere. (*Şebinkarahisar –Gr.; *Anamur –İç.; –Ant.; Bozburun *Marmaris –Mğ.)
[**kerdime**] : (Kozluca –Brd.; Tepeköy *Torbalı –İz.; *Bodrum, *Milas –Mğ.)

kerdi (I) [**kerdivar, kergi**] **1.** Sebze evleği. (*Iğdır –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; *Bor –Nğ.)
[**kergi**] : (Dereçine *Bolvadin –Af.) **2.** Evlekler arasından geçen su yolu, ark. (Büyükfindos –Isp.; Güvenç, –Kn.) **3.** İki kişinin kullandığı ark açmaya yarayan bir araç. (–Kn.)
[**kerdivar**] : (*Erciş –Vn.)

kerdi (II) Küçük sepet. (–Mr.; –Nğ.)

kerdiga [**kerdige, kerdiğe, kerdiye, kerdiyer**] Arpa ile buğday karışımı. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**kerdige**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; *Şavşat –Ar.)
[**kerdiğe**] : (–Ama.; Erkinis *Yusufeli, *Ardanuç –Ar.)
[**kerdiye**] : (*Şebinkarahisar –Gr.)
[**kerdiyer**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kerdige [→ **kerdiga**]

kerdiğe [→ **kerdiga**]

kerdiman [→ **kerçiman**]

kerdime [→ **kerdeme**]

kerdivar [→ **kerdi -3**]

kerdiye [→ **kerdiga**]

kerdiyer [→ **kerdiga**]

kere (I) Ceylan yavrusu. (Zarşat –Kr.)

kere (II) [→ **kereyağı**]

kere (III) Büyük. (–Zn.)

kere (IV) Sonra : *Ondan kere gelip yattım.* (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kere (V) Kulak kepçesi çok küçük olan koyun ve kuzu. (–Kr.)

kerebiç Bir çeşit hamur tatlısı. (*Antakya –Hat.)
kereç Ekmeğin kuru ve sert kabuğu. (*Maçka –Tr.)
kereği [→ **kerek** (II)]
kerehane [**kerhane**] Ateş küreği. (Sason *Şavşat –Ar.)
[**kerhane**] : (–Vn.)
kerek (I) [→ **kelek** (I)]
kerek (II) [**kereği**] Eyer takımı. (Kadıçiftliği –Ist.)
[**kereği**] : (Kadıçiftliği –Ist.)
kerek (III) [→ **kesek** (I) **-1**]
kerek (IV) Gerek. (Çilehane *Reşadiye –To.)
kereke [→ **kereki**]
kereki [**kereke**] **1.** Aba. (Güvere, Tozara, Tosmurlu *Silifke –İç.)
[**kereke**] : (Çay *Bolvadin –Af.)
2. Yünden ve pamuktan yapılan hırka, ceket. (Şahviran *Kadınhanı –Kn.)
kerekli Olur olmaz şeye öfkelenen (kimse). (–Kn.)
kere kulak Kepçesi dik olan kulak. (–Ama.)
kerele Tezekten yapılan silindir biçiminde içine buğday konan kap. (*Yerköy –Yz.)
kerem [→ **keren** (II) **-2**]
keremet Uğur, şans, talih. (*Erciş –Vn.)
keremit Baş sağlığı. (*Antakya –Hat.)
kerempe Karadan denize doğru uzanan burun. (*Bergama –İz.)
keren (I) **1.** Yapılarda kullanılan büyük ağaç. (*Doğubeyazıt –Ağ.; –Ank.) **2.** Ağaç kiriş. (–Ama.)
keren (II) [**kerem**] **1.** [→ **kepir** (I) **-1**]
2. Killi toprak. (*Sandıklı –Af.; –Kü.)
[**kerem**] : (–İz.)
kerendi [→ **kerenti -1**]
kerendil Çim biçmeye yarayan araç. (–Tr.)
kerensemek Hava soğukken yavaş yavaş ısınmak. (–Bo.)
kerenti [**kerendi, kerimti, kerindi, kerinti**] **1.** Tırpan. (*Merzifon –Ama.; Sürmene –Tr.; –Rz.; *Iğdır –Kr.)
[**kerendi**] : (–Tr.; *Bayburt –Gm.; –Rz.)
[**kerimti**] : (–Tr.)
[**kerindi**] : (–Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Pınarbaşı –Ky.)
[**kerinti**] : (Akpınar –Or.; Başağrı, *Mesudiye –Mr.; –Tr.; Haşhaşı –Ezc.; *Divriği –Sv.)
2. İki ağızlı orak. (–Ky.)
kereöz Kereviz. (*Iğdır –Kr.)
kerer (I) [→ **kepir** (I) **-1**]
kerer (II) İn, mağara. (*Bünyan –Ky.)
kerese Fayton. (–Ada.)
keresek Uyuşuk, pısırık. (*Ereğli –Kn.)
keresimek [**keressimek**] Pekmez ekşiyip köpürmek. (*Bor –Nğ.)
[**keressimek**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
kereslenmek Nazlanmak. (*Keçiborlu –Isp.; –Mğ.)
keressimek [→ **keresimek**]
kereste Kunduracı gereçleri (kösele, deri, çiriş vb.). (Tozkovan *Silifke –İç.)
kerete Ayakkabı çekeceği. (Çığrı *Dinar –Af.; İlyas *Keçiborlu –Isp.; –Gaz.; Çepni *Gemerek –Sv.)
kerevet Yatak yapılan yer, seki, tahtadan yapılmış oturacak yer. (–Bo.; –Ist.; –Krş.)
kerevizlenmek Takılmak, peşine düşmek. (Tahtacı –Isp.)
kereysinmek **1.** Hor bakmak. (Yassıören *Senirkent –Isp.) **2.** Gücüne gitmek. (*Senirkent –Isp.)

kerevze Geveze, çok konuşan. (Karamanlı *Tefenni, –Brd.; Söğüt, Honaz, Ekse *Çal –Dz.; *Simav –Kü.)

kerey Sarp kayalık. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

kereyağı [**kere** (II)] Tereyağı. (–Ama.; *Iğdır –Kr.; *Kemaliye –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Bt.; *Arapkir –Ml.; *Antakya –Hat.; *Gürün –Sv.) [**kere**(II)]: (*Antakya –Hat.; Kerkük)

kerez (I) Kez, defa. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Merzifon –Ama.; –To.; –Sv.; –Yz.)

kerez (II) Engel. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

kerez (III) Testi. (–Kü.; –Dy.; Harput –El.; –Sv.)

kerez (IV) Küçük tepe. (–Ky.)

kerezlenmek Kendini beğenmek, horozlanmak. (–Kn.; Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)

kerez olmak Engel olmak. (Dallıca *Nazilli –Ay.)

kerg [→ **kurk -2**]

kergi [→ **kerdi** (I) **-1**]

kergin Karmakarışık durumda olan aşiret ve kabileler. (–Ml.)

kerğaş Bir çeşit bitki. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

kerhana Tuğla ve kiremit ocağı. (Kadısusuz, Mengen *Gerede –Bo.; Ağlı *Küre –Ks.)

kerhane [→ **kerehane**]

kerhaneci Testi ve tuğla ocağı sahibi. (–Çkr.; –Ank.)

kerhat (I) Taşlı yer. (Tekerahma *Gürün –Sv.)

kerhat (II) Kesmez duruma gelmiş, körleşmiş (bıçak, makas vb.). (*Ahlat –Bt.)

kerhiz Akarsu yatağı.(*Bayburt –Gm.)

keri (I) **1.** Sonra, geri. (–Af.; Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Mersin –İç.; *Elmalı, Çomaklı *Korkuteli –Ant.; –Mğ.) **2.** Ötürü, dolayı. (Ömerli *Çarşamba –Sm.)

keri (II) **1.** [→ **ker** (VII)] **2.** Koyun sürüsü. (–Bt.)

keri (III) Saman taşımak için kağnıya gerilen kilim, harar. (–Mr.; *Seydişehir –Kn.)

keri (IV) **1.** Karı, eş. (*Antakya –Hat.) **2.** Yaşlı kadın. (*Antakya köyleri –Hat.)

kerif **1.** Kadınlarda ay hali, âdet. (*Alucra –Gm.) **2.** Pis. (*Kurşunlu –Çkr.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

kerifsinmek Savsaklamak. (Peşman *Daday –Ks.)

kerik (I) Sert yer, toprak. (*Nazimiye –Tn.; –Ml.)

kerik (II) Akıl. (Kadıçiftliği –Ist.)

kerik (III) Bir çeşit sert, ufak incir, baba incir. (–Ur.; –Ank.)

kerimcek Bulgur yapılan eldeğirmeninin taşları arasına konan yassı, ortası delik ağaç parçası. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kerimek Kadın yaşlanmak. (*Antakya –Hat.)

kerimeti kısmak Nazlanmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kerimti [→ **kerenti**]

kerimtici Tırpancı. (*Divriği –Sv.)

kerindi [→ **kerenti -1**]

kerinti [→ **kerenti -1**]

keriş (I) **1.** Alan. (*Ünye –Or.) **2.** Yokuş, tepe. (–Sm.)

keriş (II) Havuç. (–Bil.)

kerit **1.** Islak, tavlı toprak. (Güneybodaklar –Brs.) **2.** Taşlı toprak. (Çığrı

*Dinar –Af.; İlyas *Keçiborlu –Isp.; Kavak *Yeşilova –Brd.) **3.** Taşlanmış killi toprak. (İncesu *Dinar –Af.; –Brd.; Abdurrahmanlar *Serik –Ant.)

kerk (I) [**kerki** (I)] **1.** Mısır ekmeği. (Balcı *Şavşat –Ar.) **2.** Ekmek kabuğu. (*Şavşat köyleri –Ar.) [**kerki** (I)] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kerk (II) Tarlayı dinlendirme, nadas. (Ağlı *Küre –Ks.)

kerkekliği Bir çeşit keklik. (–Krş.)

kerkel [→ **keltavuk**]

kerkencek [→ **kerkenek** (I)]

kerkeneği çıkmak Yorularak zayıflamak. (*Bor –Ng.)

kerkenek (I) [**kerkencek, kerkeri, kerkinek**] Delice de denilen yırtıcı bir kuş. (Kızılköy *Dinar –Af.; *Keçiborlu –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.) [**kerkencek**] : (Kasımlar *Gölpazarı –Bil.) [**kerkeri**]: (Nefsiköseli*Görele –Gr.) [**kerkinek**] : (Salda, Kavak *Yeşilova –Brd.)

kerkenek (II) İskelet. (*Bor –Ng.)

kerkenmek [→ **kerkinmek -1**]

kerkere Çok zayıf ve yaşlı. (*Birecik –Ur.)

kerkeri [→ **kerkenek** (I)]

kerki (I) [→ **kerk** (I) **-2**]

kerki (II) Keser. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Sarıkamış, *Iğdır –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; –Kn.)

kerkinek [→ **kerkenek** (I)]

kerkinmek [**kerkenmek, kerkmek**] **1.** Sapık amaçla birisinin arkasına değmek, sürtünmek. (Yassıören *Senirkent, *Yalvaç –Isp.; *Üsküdar –Ist.; Peşman *Daday –Ks.; *Merzifon –Ama.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Yz.; *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; Faydalı *Kozan –Ada.; Aslanköy *Mersin, *Mut köyleri –İç.) [**kerkenmek**] : (Şambayat –Ank.; Tuzla –Ada.) [**kerkmek**]: (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

2. Erkek hayvan dişisine karşı çiftleşme istediğini belirten hareketler yapmak. (–Ezm.; –Kn.) **3.** Sarmak, sarılmak. (–Es.) **4.** Çocuklar oyuncağa ya da sevdiklerine atılmak. (–Ba.)

kerkitmek **1.** Bir şeyi yerinden gevşetmek. (*Niksar –To.) **2.** Bir şeyi sıkılamak, oturtmak. (Uluşiran*Şiran –Gm.)

kerkluk Koyun kırkma makası. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

kerkmek [→ **kerkinmek**]

kerkür Ağaçtan yapılmış saplı su kabı. (Cenciğe –Ezc.; *Elmalı –Ant.)

kerlem Kez. (–Kr.)

kerli Ondan dolayı, sonra. (–Çkr.)

kerma [→ **kemre** (I)]

kermah (I) Bir çeşit kalbur. (–Vn.)

kermah (II) Atlara yedirilen besleyici bir ot. (–Vn.)

kerman (I) [**kermane, kermen**] Kirmen. (Ağlı*Küre –Ks.; –Tr.; –Gm.; Peterek *Yusufeli –Ar.) [**kermane**] : (–Tr.) [**kermen**] : (Turan –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng.)

kerman (II) Kervan. (–Gm.)

kermane [→ **kerman** (I)]

kerme (I) [→ **kemre** (I)]

kerme (II) **1.** [→ **kemre** (II) **-3**] **2.** [→ **kemre** (II) **-1**] **3.** [→ **kemre** (II) **-2**]

kermeç Keçilerde görülen bir hastalık. (*Hopa –Ar.)

kermelemek (I) [**kemreleşmek, kermelenmek**] Yara kabuk bağlamak. (Küçükisa *Zile –To.; –Krş.; *Bor –Nğ.)
[**kemreleşmek**] : (*Ağın –El.)
[**kermelenmek**] : (–Kü.)

kermelemek (II) **1.** Ahırın tabanına yapışan tezekleri kazımak. (Küçükisa *Zile –To.) **2.** Gübreyi bir yere doldurmak ya da sıvamak : *Govanların ağzını kermele.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kermelenmek [→ **kermelemek** (I)]

kermen [→ **kerman**]

kernaba [→ **kernep**]

kernabat Ortaklaşa ekilen tarla. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kernemut Bir nisan. (*Ahlat –Bt.)

kernep [**kernaba, kernib, kernip -3**] Sukabağı. (–Ml.; *Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri *Antakya –Hat.; –Ada.)
[**kernaba**]: (*Çermik –Dy.; *Pütürge –Ml.)
[**kernib**] : (–Ada.)
[**kernip -3**] : (*Elbistan –Mr.; *Gürün –Sv.; –Ada.)

kerneşmek (I) **1.** Kavga etmek için nedenler çıkarmak. (–Sm.) **2.** Küçümseyerek uğraşmak : *Birbirinizle ne kerneşiyorsunuz?* (–Sm.)

kerneşmek(II) Gerinmek.(–Ml.; –Ank.)

kernib [→ **kernep**]

kernik Kabuklu, iki çatal buğday. (*Havza –Sm.)

kernip 1. Kulplu yağ küleği. (–Yz.; –Krş.) **2.** Su tası. (–Mr.) **3.** [→ **kernep**]

keroz Maydanoz. (–Vn.)

kerpe Çizilebilen yumuşak, beyaz taş. (Hortu, Dinek *Sivrihisar –Es.)

kerpenti Yağmur ve rüzgârdan korunulacak yer. (Ovacık *Tavas –Dz.)

kerpiç [→ **kemre** (I)]

kerpiçli yelen Kilimlerde bir çeşit kenar süsü. (Berit ve Gavurdağı Yörükleri –Ada.)

kerpildetmek Göz kapaklarını sık sık oynatmak, kırpmak. (*Narlıdere –İz.; Gökbelen *Silifke –İç.)

kerpimek Bayatlamak. (*Kangal –Sv.)

kerpin Dama örtülen kırmızı, yağlı bir cins toprak. (Başvartenik *Çemişgezek –El.)

kerpiz [→ **kesmük** (I)]

kerpize Dağlarda yetişen kekiğe benzer kokulu, küçük yapraklı bir çeşit ot. (Sarıidris, Karaağaç –Isp.)

kerpme Yollarda çeşitli nedenlerle olan çukur, oyuk. (–Ed.)

kerpmek Kaymak, yıkılmak. (*Pınarbaşı –Ky.)

kers [→ **kerc -2**]

kersan [→ **kersen**]

kerse Cam bardak. (Peşman *Daday –Ks.)

kersek [→ **kesek -1**]

kersen [**kersan, kerser**] İçinde hamur yoğrulan, çamaşır yıkanan ağaç tekne. (Karaağaç –Isp.; Çandarlı *Bergama –İz.; *Kırkağaç, *Akhisar –Mn.; Gülpınar *Ezine –Çkl.; Çatalağıl *Karacabey –Brs.; –Sn.; *Şebinkarahisar, *Mesudiye –Gr.; –Tr.; –Gm.; *Şavşat –Ar.; *Sarıkamış –Kr.; Hasankale –Ezm.; *Kemaliye –Ezc.; Kurucaova *Akçadağ –Ml.; *Şarkışla –Sv.; *Boğazlıyan –Yz.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Ant.; Kırcasalık –Ed.)
[**kersan**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**kerser**] : (Yanıkköy *Menemen –İz.)
kerser [→ **kersen**]
kersin Yemeklere konulan bir çeşit bitki. (*Ahlat –Bt.)
kersinmek Açgözlülük etmek. (*Andırın –Mr.)
kert (I) Bayat. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
kert (II) [→ **kertil -1**]
kertek Yastık. (–Ant.)
kertel (I) Ağzı geniş kazan. (–Tr.)
kertel (II) [→ **kertil -1**]
kertelemek Bir şeyi girintili çıkıntılı şekle getirmek, çentelemek. (Köşten –Dz.; *Düzce –Bo.)
kertelez [→ **kertlez** (I) **-1**]
kertelmek Gururlu tavır takınmak, gururlanmak. (*Çarşamba –Sm.; –El.)
kerten Sonra : *Bundan kerten.* (–Ank.)
kertengücük [→ **keler** (I) **-1**]
kerteris Belediyenin koyduğu fiat, nark. (*Kelkit –Gm.)
kerteriz [→ **keryil -1**]
kerti (I) Bayat (ekmek, et için). (*Söğüt –Bil.; –Sm.; –Ama.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Cevizli *Şavşat –Ar.; *Iğdır –Kr.; –Ezm.; Ergan, –Ezc.; Tutat *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; –Bt.; *Varto –Mş.; Vazıldan *Divriği, *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.)
kerti (II) Bahçe ve tarlalardan geçen su yolu. (Karakoyun *Doğubeyazıt –Ağ.)
kerti (III) Doğru : *Kerti söyler.* (Şıhlar –Ank.; Kasaba *Kaş –Ant.; *Fethiye –Mğ.)
kerti (IV) Kömür tabakasının doğal olarak uzayıp gitmesine engel olan taş ve toprak yıkıntıları. (–Zn.)
kerti (V) Yaşlanmış, eskimiş. (*Ahlat –Bt.)
kerti (VI) Ağaçlarda yapılan çentik. (*Kurşunlu –Çkr.)
kertiç [→ **keler** (I) **-1**]
kertig [→ **kertük**]
kertige Sonradan müslüman olan. (–Gm.)
kertik (I) Küçük sabun parçası. (*Dinar –Af.; –Nğ.)
kertik (II) Hallaç tokmağı. (–Bo.)
kertik (III) [**kesdek burunlu**] Burnu küçük olan insan ya da hayvan. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)
[**kesdek burunlu**] : (*Merzifon –Ama.)
kertik (IV) Ufaklık. (*Mudanya –Brs.)
kertik (V) Çetele. (Bayat *Emirdağ –Af.)
kertikbaş [→ **kotak** (II)]
kertik gelen Pürüzlü gibi, az pürüzlenmiş şey. (*Düzce –Bo.)
kertik kürtük [**kertilli**] Girintili çıkıntılı. (*Antakya –Hat.)
[**kertilli**] : (*Nazimiye –Tn.)
kertil (I) [**kert, kertel** (II), **kerteriz**] **1.** Geçit, boğaz. (*Bergama –İz.; Karakuş –Or.; Çandır –Gr.; Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**kert**] : (*Nazimiye –Tn.)
[**kertel** (II)] : (Çavdır *Tefenni –Brd.)
[**kerteriz**] : (*Ulubey –Or.)
2. İnişli yokuşlu yol. (*Söğüt –Bil.; *Boyabat –Sn.; Akçalı –Ada.)
kertil (II) Engin, uçsuz bucaksız. (*Ünye –Or.)
kertil (III) Verimsiz toprak. (Derekülot –Çkl.)
kertilce Labada. (İnikli *İznik –Brs.)
kertili Gerekli : *Bu iş bana kertili mi biraz da sen yap.* (–Yz.)

kertilli [→ **kertik kürtük**]

kertilmek (I) **1.** Kesilmek. (Tavara *Reşadiye –To.; Salman *Akkuş –Or.) **2.** Çentilmek, pürüzlenmek. (*Düzce –Bo.) **3.** Kırılmak : *Kayalar kertilmiş.* (Karaoğlan –Mn.) **4.** Eskimek, bayatlamak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kertilmek (II) Temriyeden kurtulmak için damaktan kan aldırmak. (*Maçka –Tr.)

kertilmek (III) Denk olmak : *Benimle kertiliyor.* (–Yz.; *Bor –Ng̃.)

kertilmek (IV) [**kertinmek**] Övünmek, gururlanmak. (–Rz.; *Yıldızeli, *Gürün –Sv.; *Ermenek –Kn.) [**kertinmek**] : (*Gürün –Sv.)

kertim Kabuk bağlama, kabuklanma. (Kerkük)

kertinmek [→ **kertilmek** (IV)]

kertiş [**kertişkene, kumakertiş**] Kertenkele. (–Isp.; *Antakya –Hat.; –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng̃.; –Ada.; Civanyaylağı, Ayvagediği *Mersin –İç.) [**kertişkene**] : (*Bor –Ng̃.) [**kumakertiş**] : (*Şekeroba –Mr.; *Kadirli –Ada.)

kertişgene Salyangoz. (*Bor –Ng̃.)

kertişkene [→ **kertiş**]

kert kürt Eğri büğrü (yol, tarla vb.). (İrişli *Sarıkamış –Kr.; –Ml.)

kertlek (I) Yokuş başı. (Balkanda *Beyşehir –Kn.)

kertlek (II) Küçük salatalık, hıyar. (*İnebolu –Ks.)

kertlek (III) **1.** Gırtlak, hançere. (–Ml.; –Ng̃.) **2.** Ağzı kokan kimse. (–Ml.)

kertlek (IV) Nasır. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kertlemek Ağacı oymak. (Eşke *Divriği –Sv.)

kertlemik Çitlembik. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kertlez (I) [**kertelez, ketlez** (II)] **1.** Yolda ileriyi görmeye engel olan pürüzler, çıkıntılar. (*Düzce –Bo.; *Çiçekdağı –Krş.; Akçalar *Seydişehir –Kn.; Boynuyoğun –Ada.; Çavuşbucağı *Silifke –İç.) [**kertelez**] : (Kuzköy *Gerede –Bo.) [**ketlez** (II)] : (Burunucu *Silifke –İç.) **2.** Tepe : *Evimiz kertlezin başında.* (Gemen *Yalvaç –Isp.)

kertlez (II) [**kesdek** (II), **ketlez** (I) **-2, ketnez**] **1.** Burnunun üstü çökük olan, basık burunlu. (–Isp.; *Elbistan –Mr.; –Gaz.; Tavşanlı *Hafik –Sv.) [**kesdek** (II)] : (Sarıkavak *Merzifon –Ama.) [**ketlez** (I) **-2**] : (–Ng̃.) [**ketnez**] : (*Nizip –Gaz.) **2.** Dişi dökülmüş yaşlı adam. (*İskilip –Çr.)

kertlice Yenilebilen bir çeşit yaban otu. (*Düzce –Bo.)

kertme (I) **1.** Kağnı ya da araba tekerleğinin yolda bıraktığı iz, oyuk. (Büyükdoğanca *Kavaklı –Ed.; Nize –Ky.) **2.** Ağaçta çentilerek açılmış oyuk. (–Kr.; *Lüleburgaz –Krk.)

kertme (II) Armut. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.; Karaçayır –To.; Başböyük *Kadınhanı –Kn.)

kertme (III) Küçük dilim. (*Lüleburgaz –Krk.)

kertme (IV) Arabada ağaçtan yapılan, yatağın dayandığı yastık. (Dağkıyısı *İskilip –Çr.)

kertme (V) **1.** Kir tabakası. (–Dy.) **2.** Yaranın kabuğu. (–Dy.)

kertme (VI) Küçük kız ve erkek çocuğun beşiklerini birbirine sürterek yapılan nişan. (–Sm.; –Ml.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; –Yz.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

kertme (VII) Çapı 30 cm. den çok olan, tomrukluğa yaramayan ağaç. (Peşman *Daday –Ks.)

kertmek (I) [**kertüklemek**] Yontmak, çizmek, kertik yapmak. (*Seyitgazi –Es.; –Çkr.; –Yz.; –Ank.; –Krş.; İncirgediği*Karaisalı –Ada.) [**kertüklemek**] : (*Arapkir –Ml.)

kertmek (II) **1.** Kendine yontmak, çıkarını düşünmek. (*Afşin –Mr.) **2.** Kendini beğenmek, övünmek.(*Afşin –Mr.; *Mut köyleri –İç.)

kertmek (III) Temriyenin iyileşmesi için hastanın damağından ustura ile kan almak. (–Tr.)

kertmek (IV) Cinsel ilişkide bulunmak. (*Bor –Nğ.)

kertmen Yamaçlardaki seki gibi dar ve düz yer. (*Önsen –Mr.; *Mut köyleri, –İç.)

kertme terek Armut ağacı. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kertne Ahlat, yaban armudu. (–Es.)

kerto [→ **kartol**]

kertoç [→ **keler** (I) **-1**]

kertol [→ **kartol**]

kertük [**kertig**] Kertik. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Palha *Divriği –Sv.) [**kertig**] : (–Brd.)

kertüklemek [→ **kertmek** (I)]

kertüklü (I) Kenarı süslü, girintili çıçıktılı sahan. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kertüklü (II) Sünnetli erkek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kert zort etmek 1. İşi isteksiz yapmak. (–Yz.) **2.** Başladığı işi becerememek, sonunu getirememek. (–Nğ.)

keruk Mısır koçanının sapı. (–To.)

kervet (I) Pınar. (–Rz.)

kervet (II) Sofa : *Çocuklar kervette oynuyor.* (Rumeli göçmenleri *Keskin –Ank.)

kerz Kambur. (*Lapseki –Çkl.)

kerzevil Sabanın okunu sabana bağlayan 20-25 cm. uzunluğunda tahta çivi. (*Eleşkirt –Ağ.)

kerzlik Kamburluk. (*Lapseki –Çkl.)

kes (I) [**kesbik, keslik, kesmig, key** (I)] **1.** İri saman. (Çığrı *Dinar, Balçıkhisar –Af.; Sücüllü *Yalvaç, *Keçiborlu –Isp.; *Bucak, Kemer, Sertaç –Brd.; Alaeddin *Acıpayam, *Tavas, *Honaz, –Dz.; *Bornova –İz.; Aslıhan, Çağış –Ba.; –Kü.; Tokat, Bozan –Es.; –Ks.; *İskilip, Şekerpınar –Çr.; –Sn.; *Merzifon –Ama.; –To.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Cenciğe –Ezc.; –El.; –Ml.; *Koyulhisar,*Çamova, *Divriği, Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; Çiftepınar –İç.; *Korkuteli –Ant.) [**kesbik**] : (*Hozat –Tn.) [**kesmig**] : (–Brd.) [**key** (I)] : (–Ezm.)

2. Dövülerek saman yapılan ot. (–İz.; –Çr.; Saray, –Çkr.; *Ezine –Ama.; * Şebinkarahisar –Gr.; –Ezm.; *Ağın –El.; *Afşin –Mr.; Çepni, Eşke *Divriği –Sv.; –Krş.; *Bünyan, *Pınarbaşı –Ky.; –İç.)

3. Harman savrulduktan sonra yerde kalan taşlı ve samanlı buğday. (Güney, Karagöz, *Yeşilova –Brd.; Kocaburgas *Bandırma

–Ba.; *Darende –Ml.; Yerkesik –Mğ.)

[**keslik**] : (Büyükkabaca, *Senirkent –Isp.; Beyköy *Kavak –Sm.)

kes (II) Yaprakları soyulmuş küçük mısır koçanları. (*İnebolu –Ks.)

kes (III) Değişik ve özel biçim. (*Ahlat –Bt.)

kesa [→ **kese**]

kesakça Beşyüz kuruş : *Bu ata dört kesakça verdim de vermediler.* (*Antakya –Hat.)

kesān [→ **kesegen** (I) **-2**]

kesatma Çelme : *Bir kesatma yüzünden ayağım topal kaldı.* (*Çarşamba –Sm.)

kesatmak Ayağı çelmelemek. (*Çarşamba –Sm.)

kesayak Toptan (pazarlık için). (*Kargı, *Tosya –Ks.)

kesber Cıvık olmayan hamur. (Kızılköy *Dinar –Af.)

kesbik [→ **kes** (I) **-1**]

kesdek (I) Orta boy. (Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Bor –Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.; *Mut köyleri –İç.)

kesdek (II) [→ **kertlez** (II) **-1**]

kesdek (III) Bir şeyi kaldırmak için altına konulan ağaç parçası, destek. (*İskilip –Çr.)

kesdek burunlu [→ **kertik** (III)]

kesdene Kestane. (Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kesdeñkele Kertenkele. (–Gaz.)

kesdiriş Anlayış kabiliyeti : *Osmanın kesdirişi yoktur.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kesdüşmek Bozulmak, utanmak.(–Sm.)

kese [**kesa, kesen** (I), **kesit** (II), **keskel** (I), **kesmen** (I), **kestirim, kestürüm**] Kestirme, kısa (yol vb.). (–Brd.; Eziler. *Güney –Dz.; Yeniköy –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; *Kurşunlu, *Sungurlu, Saray –Çkr.; *Çarşamba, –Sm.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; *Zile, Karkıncık *Artova –To.; Danışman *Fatsa, *Perşembe –Or.; –Tr.; –Ar.; –Bt.; *Hozat –Tn.; *Arapkir –Ml.; –Ur.; –Gaz.;*Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün, Tavşanlı, *Hafik, Eşke *Divriği –Sv.; –Yz.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Krş.; *Bünyan –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Akçalar *Seydişehir, *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)

[**kesa**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**kesen** (I)] : (–Yz.)

[**kesit** (II)] : (–Tr.)

[**keskel** (I)] : (Şükrüye *Ceyhan –Ada.)

[**kesmen** (I)] : (–Zn.; Saray –Çkr.; Bayadı –Or.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**kestirim**] : (Yassıören, Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; İncekum *Silifke –İç.)

[**kestürüm**] : (*Mesudiye –Or.)

kesecek (I) Makas. (–Ba.; *Maçka –Tr.; Vazıldan *Divriği, Çepni *Gemerek –Sv.; *Kızılcahamam –Ank.; Çandır *Serik –Ant.)

kesecek (II) [→ **kesme** (IX)]

kesegelen Kısadan, kestirmeden. (*Düzce –Bo.)

kese gelmek Biçimine, yerine gelmek : *Kesemine gelmedi çiviyi çakamadım.* (*Ahlat –Bt.)

kesegen (I) [**kesān, keseğen** (I) **-1, 2; kesen** (III), **kesergen, keseyen, kesgen, kesgü, kesirgen böceği, kesiyen, kesken** (I), **kesküç**] **1.** Fare : *Kedi kesegeni yakaladı.* (*Bandır-

ma –Ba.; *Merzifon –Ama.; Pişkidağ, Haşhaşı –Ezc.; Çepni *Gemerek –Sv.; Şabanözü *Polatlı,–Ank.)
[**keseğen** (I) **-1**] : (Saimbey –Çr.; –Çkr.; *Merzifon –Ama.; *Şarkışla, Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kesen** (III)] : (*Merzifon –Ama.)
[**keseyen**] : (Büğdüz –Çr.)
[**kesgen**] : (–Ba.)
[**kesgü**] : (–Ist.)
[**kesiyen**] : (Azerbaycan)
[**kesküç**] : (Kuruçay –Ezc.; *Hafik –Sv.)
2. Bitki köklerini yiyen, dana burnu da denilen bir böcek. (*Antakya –Hat.)
[**kesān**] : (*Develi –Ky.)
[**keseğen** (I) **-2**] : (–Sm.; *Erbaa –To.; *Ulubey –Or.; Küçüklü *Bulancak –Gr.; –Tr.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.; –Ada.; –İç.)
[**kesergen**] : (–Ist.; –Çkr.)
[**kesirgen böceği**] : (–Ank.)
[**kesken** (I)] : (*Kadıköy –Ist.)

kesegen (II) [**keseğen** (II)] Erkek domuz. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**keseğen** (II)] : (*Şavşat, Bağlıca, *Ardanuç –Ar.)

kese getirmek Biçimine getirmek, yerine getirmek : *Kese getirip öyle bir tokat attım ki.* (*Ahlat –Bt.)

keseğ Çamurlu yol, batak. (Esnemez *Söğüt, Vazıldan *Divriği –Sv.)

keseğen (I) **1.** [→ **kesegen** (I) **-1**] **2.** [→ **keseg -3**]

keseğen (II) [→ **kesegen** (II)]

kesek [**kemsek, kerek** (III), **kersek, keseyh, keseyin, kesseyh, keşek** (I), **kezek** (I) **-1, kezzek**] **1.** Belin ya da çapanın çıkardığı sıkışmış kuru, iri toprak parçası. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; –Brd.; Çöplü *Çivril, Honaz –Dz.; –Mn.; *Lapseki –Çkl.; Altıntaş –Kü.; Tokat, Bozan –Es.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Kurşunlu, Saray –Çkr.; –Sn.; Çayağzı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Ezm.; *Ağın, Çermik, Harput –El.; –Dy.; *Nazimiye –Tn.; Eğin –Ml.; *Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.; Çanıllı *Ayaş, *Kızılcahamam –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor–Nğ.; –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kemsek**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Erciş –Vn.)
[**kerek** (III)] : (*Gelendost –Isp.)
[**kersek**] : (Zermut –Gm.; *Erciş –Vn.; *Reyhanlı ve Amikovası Türkmenleri –Hat.)
[**keseyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**keseyin**] : (Dodurga *Bozüyük –Bil.)
[**kesseyh**] : (*Iğdır –Kr.)
[**keşek** (I)] : (*Sorgun –Yz.)
[**kezek** (I) **-1**] : (*Akyazı –Sk.; –Bo.; *İskilip –Çr.; –Ama.; –To.; Tavşanlı *Hafik, Çamova *Divriği –Sv.)
[**kezzek**] : (*Antakya –Hat.; *Osmaniye –Ada.)
2. Geri kalan parça, artık. (*Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.) **3.** Parça, bölük : *Bir kesek ekmek.* (–Sm.; *Koyulhisar –Sv.; *Ilgın –Kn.; –Tk.)

kesekabı Bez çanta. (–Ks.)

kesekçik Azıcık. (*Kadınhanı –Kn.)

kesekes 1. [→ **kesenkes**] **2.** Kesin olmayarak, şüpheli : *Onun ne olduğu bilinmez. Ne sünni ne kızılbaş kesekestir.* (–Çr.)

kesekle Nezle. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
kesel Engel. (*Mecitözü –Çr.)
kesele Soyu bozuk olan köpek yavrusu. (–Ada.)
keselek Ormanda kurumuş dal ve ağaç parçaları. (Köprücek *Emet –Kü.)
keselekge [→ **kestenkele**]
keselekke [→ **kestenkele**]
keselemek Torba içine koymak: *Üzümler donmasın diye salkım salkım keseledim.* (*Bor –Ng.)
kesen (I) [→ **kese**]
kesen (II) Çamurlu yollardaki tekerlek ve hayvanların kurumuş ayak izleri. (Itlın –Es.)
kesen (III) [→ **kesegen** (I) **-1**]
kesen (IV) [→ **keş** (I) **-2**]
kesenali [→ **kesene -1**]
kesene [**kesenali, kesenek** (I), **keseri, keseriye, kesimiş, kesmet**] **1.** Götürü, toptan iş. (*Ödemiş –İz.; Tokat, Bozan –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Vakfikebir –Tr.; *Nallıhan, Çanıllı *Ayaş, *Beypazarı –Ank.; *Elmalı, *Korkuteli –Ant.)
[**kesenali**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)
[**kesenek** (I)] : (–İz.; –Ba.; *Merzifon –Ama.; –Tr.)
[**keseri**] : (Cemele –Krş.)
[**keseriye**] : (Yeniköy –Ba.; –Krş.)
[**kesimiş**] : (Bayat *Emirdağ –Af.)
[**kesmet**] : (*Ahlat –Bt.)
2. Kira. (*Ermenek –Kn.; Navdalı *Mut –İç.) **3.** Ortaklaşa tutulan bekçiye verilecek ücretin, her eve düşen eşit payı : *Sizin bağın keseni 125 kuruştur.* (Saray –Çkr.) **4.** Abone. (–Kn.) **5.** Yaptığı kötü davranışı affettirmek için müritin dedeye verdiği para : *Küfrettim diye dedeye on lira kesene verdim.* (Tahtacı –Isp.) **6.** Haraç, vergi. (–Çkr.; –Ank.; –Kn.) **7.** Anlaşma, yazılı sözleşme. (Kızılisalı *Silifke –İç.; –Ant.) 8. [→ **kesenkes**]
kesenek (I) [→ **kesene -1**]
kesenek (II) Köylünün odunundan faydalandığı ağaçlık, ormanlık. (Arpaköy, Bayadı –Or.; *Görele –Gr.)
kesenek (III) Levha, yaprak. (–İz.)
kesene kesmek Mal sahiplerinin vereceği bekçi ücretini kararlaştırmak: *Yarın bağların kesenesi kesilecek.* (Saray –Çkr.)
kesenekge [→ **kestenkele**]
keseneli Borçlu, aboneli. (*Ermenek –Kn.)
kesenet İnanca, güvence. (Bayat *Emirdağ –Af.)
kesenetli İnancalı, güvenceli. (Bayat *Emirdağ –Af.)
keseneye vermek Götürü vermek : *Bağı keseneye verdiniz mi?* (–Krş.)
kesenkes [**kesekes -1, kesene -8, kesinekes**] Kesin, kati, kesinliğe yakın olarak : *Bugün çayırı kesenkes sattım.* (Bayat *Emirdağ –Af.; –Brd.; Fili *Biga –Çkl.; Alayunt –Kü.; Bozan –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Nallıhan –Ank.; *Saray –Tk.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)
[**kesekes -1**] : (–Isp.; *Akyazı –Sk.)
[**kesene -8**] : (–Ank.)
[**kesinekes**] : (–Isp.)
keser En şiddetli soğuk. (Kamber –Ky.)
kesercik Karçiçeği, çiğdem. (–Ed.)

kesergen [→ **kesegen** (I) **-2**]
keseri [→ **kesene -1**]
keserin kalksın Ölesin anlamında ilenç. (*Mudurnu –Bo.)
keseriye [→ **kesene -1**]
keserlemek (I) Uydurmak. (*Bornova, *Kemal Paşa –İz.)
keserlemek (II) Çapalamak. (*Şarkışla, *Hafik –Sv.; –Ky.; –Nğ.; *Mut köyleri –İç.)
keses Baştaki kepek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
kesevze Her söze, her işe karışan. (–Brd.)
kesey Başörtüsü. (*Gediz ve köyleri –Kü.)
keseyak Toptan pazarlık. (*Artova –To.)
keseyen [→ **kesegen** (I) **-1**]
keseyh [→ **kesek** (I) **-1**]
keseyin [→ **kesek** (I) **-1**]
kese yol 1. Kısa yol. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Önsen –Mr.) **2.** Bağlardaki keçi yolları. (–Ezm.; –Ky.)
kesgen [→ **kesegen** (I) **-1**]
kesgenmek [→ **keskenmek**]
kesgin Keskin. (–Gaz.; Hasanoğlan –Ank.)
kesgü [→ **kesegen** (I) **-1**]
kesgüç [**kesiç, keskiç** (I) **-1, keşüç, keşüt**] **1.** Saç üzerindeki ekmeği çevirmeye yarayan, yassı tahta bir araç. (*Gerze –Sn.; *Alaçam –Sm.)
[**kesiç**] : (*Ayancık –Sn.)
[**keskiç** (I) **-1**] : (*Kartal –Ist.)
[**keşüç**] : (*Taşköprü –Ks.)
[**keşüt**] : (–Sn.)
2. Hamur kesmekte kullanılan bir araç. (*Boyabat –Sn.)
kesi (I) Ortaklık, yarıcılık : *Tarlayı kesiye verdim.* (*Merzifon –Ama.; *Perşembe, Bayadı, –Or.; *Koyulhisar –Sv.)
kesi (II) **1.** Çamaşır. (*Bergama, *Menemen, Ayaz –İz.; Ergine, Bakacak *Biga –Çkl.; Gölcük –Mğ.) **2.** Giysi, elbise. (–Mğ.)
kesi (III) Ucu eğik baston, sırık. (Kozak, Bağyüzü *Ayvalık –Ba.)
kesici Birisinin arkasından kötü konuşan, kötüleyen kimse. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Sv.)
kesicilik Yericilik, kötüleyicilik. (–Sv.)
kesicilik yapmak Çekiştirmek, yermek. (–Sv.)
kesiç [→ **kesgüç -1**]
kesik (I) **1.** Tarla, bağ ve bahçe çevresine açılan hendek, ark. (Güney *Yeşilova, Sertaş –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Çöplü *Çivril, –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Germencik –Ay.; Kızılcaköy *Bayındır, *Bergama, *Tire –İz.; Bahşıh –Ank.; *Serik, *Kaş, *Finike, *Elmalı –Ant.; *Ula, Yerkesik –Mğ.) **2.** Köye yakın tarla, bahçe. (Eziler *Güney, Honaz –Dz.; –Mn.; Bakacak *Biga –Çkl.) **3.** Bağları ayıran çit. (*Söğüt –Bil.; –Mğ.) **4.** Sebze bahçesi. (Kırcaklı *Nazilli –Ay.) **5.** Tepelerin üzerindeki düzlük. (Lağus –Isp.; Hisarlı *Polatlı –Ank.) **6.** Çayırların kıyılarındaki bataklıklar.(Salda *Yeşilova –Brd.) **7.** Engebeli toprak. (–Mr.)
kesik (II) **1.** Çiğ sütten yapılan yağsız peynir, çökelek. (*Sandıklı –Af.; Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Ay.; *Balçuva –İz.; *Alaşehir –Mn.; –Ba.; *Akyazı –Sk.; –Bo.; *Daday, *Taşköprü –Ks.; Şabanözü –Çkr.; *Merzifon –Ama.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.;

–Ed.) **2.** Süzülmüş ayran. (*Lapseki –Çkl.; *Kalecik –Ank.)

kesik (III) Köy evlerinde ambar işini gören, kerpiçle bölünmüş yer. (*Bolvadin –Af.)

kesik (IV) Sıra, nöbet. (Zığala, Ezine –Ama.; Damlapınar *Beyşehir –Kn.)

kesik (V) **1.** Yemeni, terlik. (*Tavas –Dz.; Göcer *Karaman –Kn.) **2.** Ayakkabı. (–Ada.)

kesik (VI) Sudan, dondan ve çoraktan sararmış ekin. (Seyit *Çal –Dz.; Tavşanlı *Hafik, *Koyulhisar, Ekse *Divriği –Sv.; Zencidere –Ky.)

kesik (VII) **1.** Kansız, zayıf insan. (*Fethiye –Mğ.) **2.** Dayanıksız, güçsüz (kimse). (–Ks.)

kesikçi Kısa ve öz konuşarak tartışmaya son veren. (*Bor –Nğ.)

kesike Kaplumbağa. (*Nazimiye –Tn.)

kesiki **1.** Kerpiç. (*Lapseki –Çkl.) **2.** Tuğla, kiremit. (*Lapseki –Çkl.)

kesik kesmek Hendek açmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kesikleşmek Ortaklaşmak. (–Gaz.)

kesikli Çökelek ya da peynirle yapılan bir börek. (Afşar *Alaşehir –Mn.)

kesik otu Kanayan yara üzerine konularak kanı durduran bir ot. (Celepköy *Çatalca –Isp.; *Devrek –Zn.; Salman *Akkuş –Or.)

kesili **1.** Söz verilmiş, sözlü : *Bu kız Ahmet'e kesili.* (İncirgediği *Karaisalı –Ada.) **2.** Tamamlanmış, bitmiş : *Bu iş kesili bir hale geldi.* (İncirgediği *Karaisalı –Ada.)

kesilik [**kiyesilik**] Çamaşırlık. (–Ba.) [**kiyesilik**] : (–Brs.)

kesilim Güzel, iyi : *O kesilim elbiseyi pis etti.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kesilmek [**kesmek** (VII) **-l**] Süt, ayran bozulmak, ekşimek. (Salman *Akkuş –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; *Maçka –Tr.) [**kesmek** (VII) **-l**] : (*Maçka –Tr.)

kesim (I) **1.** Pazarlık, anlaşma. (Bayat *Emirdağ –Af.; Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Akyazı –Sk.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Sarıkavak *Merzifon –Ama.; Bayadı –Or.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ml.; –Gaz.; –Mr.; Vazıldan *Divriği, Çöplü *Gürün, Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Bor –Nğ.) **2.** Son söz : *Bunun kesimi neyse onu söyle.* (–Dz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **3.** Oranlama, tahmin. (–Mn.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **4.** Yazın inek ve koyunu ürününü paylaşmak üzere bakıcıya vermek : *Bu yaz inekleri kesime vermiyeceğiz.* (Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ezm.)

kesim (II) [**kesim çalım**] **1.** Biçim : *İri kesimli.* (*Lapseki –Çkl.; *Merzifon –Ama.; *Zile köyleri –To.; *Ünye –Or.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Mut –İç.) **2.** Boy boş. (–Gaz.) [**kesim çalım**] : (–Ky.)

kesim (III) **1.** Kadar, derece : *Ufacık çocuk bu kesim dövülür mü?* (Çığrı *Dinar –Af.) **2.** Bölüm, kısım. (*Bor –Nğ.)

kesim (IV) Sel yarıntıları. (Kurtköyü –Ks.)

kesim (V) [→ **keten** (I)]

kesim (VI) Dört dönümlük toprak alan. (Dallıca *Nazilli –Ay.; *Mudanya –Brs.; –Sn.; *Çarşamba –Sm.; –Ml.; Çepni *Gemerek –Sv.)

kesim (VII) [**kesimli**] Belli, kesin ücret. (–İz.; –Ba.; *Akyazı –Sk.;

–Bo.; –Çkr.; *Taşova –Ama.; –Tr.; –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Eşke *Divriği –Sv.; –Nğ.)

[**kesimli**] : (–Gaz.)

kesim (VIII) Ürün kaldırma mevsimi. (–Ist.)

kesim çalım [→ **kesim** (II) **-2**]

kesim etmek Taklidini yapmak. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kesime vermek Götürü pazarlığa vermek. (Uluşiran *Şiran –Gm.; –Tr.)

kesimiş Götürü iş. (Bayat *Emirdağ –Af.)

kesim kesmek Düğün tarihini belirtmek, söz kesmek : *Babam gelini getirmek için kesim kesmeğe gitti.* (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kesimlemek Oranlamak, tahmin etmek. (*Lapseki –Çkl.; Sarıkavak *Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.)

kesimli [→ **kesim** (VII)]

kesinekes [→ **kesenkes**]

kesinetli Şart, zorunlu : *Bu işi yapmak kesinetli mi?* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kesinmek Elbise biçtirmek, dikinmek : *İki yıldır elbise kesindiğim yok.* (*Bor –Nğ.)

kesinti [→ **kesmük** (IV)]

kesintiye almak Alaya almak, taklit etmek. (*Gelendost –Isp.)

kesirgen böceği [→ **kesegen** (I) **-2**]

kesirinden gelmek İnadına, zıddına yapmak : *Ben ne yapsam o kesirinden geliyorum sanır.* (*Bor –Nğ.)

kesisiyle Ölçülü olarak : *Babam bana kesisiyle bir iş verdi.* (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

kesişmek Pazarlıkta anlaşmak, uyuşmak. (*Geyve –Sk.; –Ks.; *Merzifon –Ama.; *Tirebolu –Gr.; –Ky.; *Bor –Nğ.)

kesit (I) Öksüz, kimsesiz. (*Bergama –İz.; *Milas, *Bodrum, Yerkesik –Mğ.)

kesit (II) [→ **kese**]

kesit (III) Kalker. (–Brd.)

kesi taşı Çamaşır taşı. (–Ist.)

kesitdeya Birdenbire (kalkmak, bir işe davranmak için). (İncekum *Silifke –İç.)

kesitmek [→ **kesmek** (I) **-1**]

kesiyen [→ **kesegen** (I) **-1**]

kesiye vermek Götürü, toptan vermek : *Dükkanı senelik* 1000 *lira üzerinden kesiye verdim.* (*Merzifon –Ama.)

kesiyh Akraba : *Heç démérseñ bizim de burda bir kesiyhimiz var.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

keska Un ve ince bulgurdan yapılan bir yemek. (*Nazimiye –Tn.)

keskel (I) [→ **kese**]

keskel (II) Arkası peşli entari. (–Mr.)

keskeldek Kesilen ağacın işe yaramayan kısmı. (*Sungurlu –Çr.)

keskelle Birdirbir oyunu. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

kesken (I) [→ **kesegen** (I) **-2**]

kesken (II) Keskin. (*Kurşunlu –Çkr.)

keskenmek [**kesgenmek, kesmenmek**] El ile ya da bir şeyle vuracak gibi yapmak, davranmak. (Bayat *Emirdağ –Af.;*Narlıdere –İz.; –Brs.; Tokat, Bozan –Es.; *Akyazı –Sk.; *İskilip –Çr.; *Havza –Sm.; *Nizip –Gaz.; Elderek *Elbistan, *Afşin –Mr.; *Antakya, Başlamış *Dörtyol –Hat.; *Gemerek, *Şarkışla, Eskihamal *Gürün –Sv.; Hanözü *Çekerek, İncirli –Yz.; Köşker –Krş.; Hamurcu *İncesu,

*Pınarbaşı –Ky.; *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; *Kadirli, Büyükçaylı, *Kozan –Ada.)
[**kesgenmek**] : (–Nş.)
[**kesmenmek**] : (Vazıldan *Divriği –Sv.)

keskes (I) Cimri. (–Ml.; –Ky.)

keskes (II) İki karşı fikir, cereyan arasında kalan kimse. (–Ml.)

kes kılıç Baklava. (–Kn.)

keski (I) [**keskiç** (I) **-2**] **1.** Bıçak, kama. (–Brs.; –Kc.; –Nş.) **2.** Sabanın otlarını ve çamurlarını temizlemeye yarayan araç. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Sn.; –Sm.) **3.** Nacak. (–Isp.) **4.** Demir kesmeye yarayan araç. (–Ist.; –Ank.) **5.** Ayakkabıcıların kullandıkları yassı uçlu bir çeşit bıçak. (–Mr.)
[**keskiç** (I) **-2**] : (*Nizip –Gaz.)

keski (II) Son çocuk : *O benim keski çocuğumdur.* (–Ed.)

keskiç (I) **1.** [→ **kesgüç -1**] **2.** [→ **keski** (I) **-5**]

keskiç (II) Dörtgen ya da üçgen şeklinde yapılan tandır ekmeği. (Çemilköy *Ürgüp –Nş.)

keski çekici Bakırcıların kullandıkları bir araç. (–Ks.)

keskin Azgın. (–Tr.)

keskinmek Çentmek. (Bayat *Emirdağ –Af.)

kesküç [→ **kesegen** (I) **-1**]

keslemek 1. Yemeği isteksizce seçerek yemek. (*Dinar –Af.; Büyükkabaca *Senirkent, *Gelendost –Isp.) **2.** Hayvan samanın incesini yiyip irisini ayırmak. (Çöplü *Çivril, Karaçay, Honaz –Dz.; Alayunt –Kü.;*Merzifon –Ama.;*Bor –Nğ.)

keslik [→ **kes** (I) **-3**]

kesman (I) Fırsat : *Kesmanını bulursam alırım.* (Bulgaristan göçmenleri –Ed.)

kesman (II) Doğrultu, sıra : *Ağacın kesmanında.* (*Uzunköprü –Ed.)

kesman yer Kuytu yer. (Közünye *Larnaka –Kıbrıs)

kesme (I) Tavla ya da kâğıt oyunlarında kazanana verilen şeker, lokum vb. şeyler. (*Bergama –İz.; –Çkl.; –Ant.; *Milas –Mğ.)

kesme (II) **1.** Kumlu, sert toprak. (Söğüt, Honaz –Dz.; Anafarta –Çkl.; *Kurşunlu –Çkr.) **2.** Kaba, yumuşak taş. (Akkuş *Söğüt –Bil.; –Zn.)

kesme (III) [**kesmece, kesmeçe**] **1.** Pestil. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Gürün, *Divriği –Sv.)
[**kesmece**] : (Cenciğe –Ezc.; *Ağın –El.; –Ml.)
[**kesmeçe**] : (–Ezc.)
2. Pekmez ve nişastadan yapılan bir çeşit yiyecek. (*Afşin –Mr.)

kesme (IV) Kerpiç. (–Bo.)

kesme (V) Yağı alınmış, süzme yoğurt. (*Beyşehir –Kn.)

kesme (VI) Boyunduruğa takılan ağaç. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kesme (VII) Domuz, ayı, kurt avında kullanılan kurşun parçaları. (–Brs.)

kesme (VIII) **1.** Bir çeşit pırnal ağacı. (–Gaz.; *Mut –İç.; –Mğ.) **2.** Bir çeşit dikensiz keven. (*Mut –İç.) **3.** Kışın hayvana yedirmek için kesilen katran ağacının dalı. (Aslanköy –İç.)

kesme (IX) Cam, billur. (–Sn.)

kesme (X) [**kesecek** (II)] Boğaya gelen ineklerin döl tutması için dişilik organının kenarında çıkan, kesilmesi gerekli olan beze : *Kesmesi*

olan inek durmadan boğaya gelir. (Tokat, Bozan –Es.)
[**kesecek** (II)] : (Peşman *Daday –Ks.)

kesme (XI) Kesim, bölük. (*Bor –Nğ.)

kesme (XII) Alındaki saçlar, kâkül. (–Çkr.)

kesme aşı [**kesme çorbası**] Kesilmiş hamurdan yapılan çorba. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**kesme çorbası**] : (Peşman *Daday –Ks.; Ergan –Ezc.)

kesmece [→ **kesme** (III) **-1**]

kesmeçe [→ **kesme** (III) **-1**]

kesme çorbası [→ **kesme aşı**]

kesmek (I) [**kesitmek**] **1.** Birisini yermek, kötülemek. (Tokat –Es.; *Tirebolu –Gr.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; –Tr.; Akarsu *Ardanuç –Ar.; –Ezc.; *Arapkir –Ml.; –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.; *Mut –İç.)
[**kesitmek**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
2. Palavra atmak, abartmak. (*Kandıra –Kc.; *Ermenek –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)

kesmek (II) Bir şeyin özelliği değişmek : *Buğday kesti çavdarlaştı.* (*Bayburt –Gm.)

kesmek (III) Taklit etmek, alaya almak. (Güney *Buldan –Dz.; Yapıntı *Mut –İç.)

kesmek (IV) Birisinin yanağını okşamak. (–Brs.)

kesmek (V) Pazarlık etmek, değer biçmek. (–Isp.; Koyundere *Ahıska –Kr.; *Afşin –Mr.; *Bor –Nğ.; –Kıbrıs)

kesmek (VI) Çocuğu memeden ayırmak. (*Maçka –Tr.)

kesmek (VII) **1.** [→ **kesilmek**] **2.** Yayıkta dövülen ayran yağ tutmaya başlamak : *Yayık hâlâ kesmedi mi?* (*Maçka –Tr.)

kesmekanak Kökünden sakız çıkarılan bir bitki. (Aslanköy –İç.)

kesmelik Taşocağı. (*Nizip –Gaz.)

kesmen (I) [→ **kese**]

kesmen (II) Büyük kaya. (Ilgaz *Kurşunlu –Çkr.)

kesmene Taklit. (Çaltılar *Fethiye –Mğ.)

kesmenmek [→ **keskenmek**]

kesmenti Kesilmiş odun parçası, iri sopa. (–Ed.; *Saray –Tk.)

kesmet [→ **kesene -1**]

kesme toprak Kumlu toprak. (*Alaşehir –Mn.; Körküler *Yalvaç –Isp.)

kesmig [→ **kes** (I) **-1**]

kesmik (I) Tavuğun son yumurtası. (*Kandıra –Kc.)

kesmik (II) Dövülmüş ot, hayvan yemi. (–Bo.; –Ml.; –Ada.)

kesmük (I) [**kerpiz, keves, kevsek** (II) **-2, kevsik**] Başaklı iri saman. (*Demirci –Mn.; *Safranbolu, Aliköy *Çaycuma –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; *Kurşunlu, Saray –Çkr.; *Bafra –Sm.;*Şebinkarahisar –Gr.; –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; Miçinkağ *Kemaliye, Cenciğe –Ezc.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; –Mr.; Tekerahma *Gürün, Palha *Divriği –Sv.)
[**kerpiz**]: (*Hozat –Tn.; *Bor –Nğ.)
[**keves**] : (Tepeköy *Torbalı –İz.)
[**kevsek** (II) **-2**] : (Honaz –Dz.; *Bozdoğan, Yusuflu *Bayındır –İz.)
[**kevsik**] : (*Serik –Ant.)

kesmük (II) [**kemsik** (II) **-1, 2**; **kemsük -2, kesmüntü**] **1.** Mısır koçanı. (–Or. ilçe ve köyleri; Tepeköy, Piraziz –Gr.)
[**kemsik** (II) **-1**]: (*Reyhanlı –Hat.)
[**kemsük -2**] : (Havza *Çarşamba –Sm.; *Tirebolu –Gr.)
2. Meyvelerin yenilmeyen iç kısımları. (Kuzköy *Ünye –Or.)
[**kemsik** (II) **-2**] : (Yerkesik –Mğ.)
[**kesmüntü**]: (*Ünye –Or.)

kesmük (III) Sigara artığı, izmarit. (*Tirebolu –Gr.)

kesmük (IV) [**kesnik, kesnük, kesinti, kesük** (III)] Kesilmiş süt. (–Ks.; *Merzifon –Ama.)
[**kesnik**] : (*Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kesnük**] : (–Ml.; –Mr.; –Gr.)
[**kesinti**] : (Sofular *Eğridir –Isp.)
[**kesük** (III)] : (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kesmüntü [→ **kesmük** (II) **-2**]

kesne [→ **kestene**]

kesnik [→ **kesmük** (IV)]

kesnük [→ **kesmük**]

kespara (I) [**kespere**] Kurşundan elde yapılan saçma. (*Nizip –Gaz.; *Hadım –Kn.)
[**kespere**] : (*Tarsus, *Anamur, *Mut köyleri –İç.)

kespara (II) Önem verilmeden yapılan iş. (*Nizip –Gaz.)

kessek Kerpiç parçası. (Köşker –Krş.)

kesseyh [→ **kesek**]

kessik Kesik. (Hasanoğlan –Ank.)

kestane Tarlalarda biten bir ot kökü : *Çocuklar kestaneye gittiler*. (Kesme *Divriği –Sv.)

kestek Kısa boylu adam. (*Sivrihisar –Es.; –To.; –Bt.; Köşker –Krş.; Kurugöl –Nş.; –Nğ.; *Hadım, *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut, *Anamur –İç.)

kestel (I) [**kestelipi, kesten** (II), **kestil** (I)] **1.** Dokumada çözgü ipliği. (Söğüt, Honaz, Kösten –Dz.; *Anamur, İncekum *Silifke –İç.)
[**kesten** (II)] : (Çığrı *Dinar –Af.)
[**kestil** (I)] : (–Ml.; *Ereğli –Kn.)
2. Kınnap, kıl sicim. (Ovacık *Tavas –Dz.; *Ermenek, Afşar *Hadım –Kn.; *Tarsus, *Silifke –İç.)
[**kestelipi**]: (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

kestel (II) **1.** Anası tazı, babası köpek olan melez yavru. (*Nizip –Gaz.; –Mr.) **2.** Soyu bozuk. (–Gaz.)

kestel (III) Ağaç parçası. (Koyuntepe *İpsala –Ed.)

kestelipi [→ **kestel** (I) **-2**]

kesten (I) Çamurdan yapılan kerpiç. (Kerkük)

kesten (II) [→ **kestel** (I) **-1**]

kesten (III) Güzel, alımlı. (Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.)

kestence [→ **kestenkele**]

kestene [**kesne, keşme**] Kestane. (Eziler, Buldan, Güney –Dz.; –Bo.; Genek *Yatağan –Mğ.)
[**kesne**] : (*Akçakoca –Bo.)
[**keşme**] : (*İnebolu –Ks.)

kestenkele [**keselekge, keselekke, kesenekge, kestence, kestenkülâh**] Kertenkele. (*Düzce –Bo.; Küçükisa *Zile –To.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.)
[**keselekge**] : (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
[**keselekke**] : (*Bor –Nğ.)
[**kesenekge**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)
[**kestence**] : (Kabaklar *Çameli –Dz.)

[kestenkülâh] : (Demirci –Gaz.)
kestenkülâh [→ **kestenkele**]
kestiğe biçtik yapmak Pazarlıkta anlaşmak. (Şıhlar, *Ulubey –Or.)
kestil (I) [→ **kestel** (I) **-1**]
kestil (II) Melez. (–Gaz.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.)
kestime (I) [→ **kestirme** (I)]
kestime (II) [→ **kestirme** (II) **-3**]
kestirim [→ **kese**]
kestirme (I) [**kestime** (I)] Büyük kazan. (Güney *Yeşilova –Brd.)
[**kestime** (I)] : (Güney *Yeşilova –Brd.)
kestirme (II) [**kestime** (II)] **1.** Bir taşım kaynamış şıradan yapılan pekmez. (*Beypazarı –Ank.) **2.** Kaynatılarak ve limon sıkılarak koyulaştırılmış şeker şerbeti. (–Sm.; –Yz.; *Bor –Nğ.) **3.** Çorba, paça, köfte vb. yemekleri terbiyelemek için kullanılan çırpılmış limon ve yumurta karışımı. (Bayadı –Or.)
[**kestime** (II)] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
kestirmek (I) **1.** Pekmez kaynatılırken şıraya pekmez toprağı koymak. (Fili *Biga –Çkl.; Misi –Brs.; Sarıkavak *Merzifon –Ama.; –Rz.) **2.** Kaynayan şeker şerbetine ya da reçele limon suyu koymak. (Sarıkavak *Merzifon –Ama.; –Yz.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
kestirmek (II) Gebe hayvan yavrusunu düşürmek. (*Maçka –Tr.)
kestirmeli Limon ve yumurta ile terbiye edilen yemek. (*Tire –İz.)
kestürüm [→ **kese**]
kesük (I) [→ **keş** (I) **-3**]
kesük (II) Ayakkabı, çapula. (*Erbaa –To.)
kesük (III) [→ **kesmük** (IV)]

keş (I) [**kesen** (IV), **kesük** (I), **keşlik, kiş** (I)] **1.** Yağı alınmış yoğurttan ya da sütten yapılan peynir.(–Brd.; *Düzce, *Mudurnu –Bo.; *Tirebolu –Ks.; *Çerkeş –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Niksar –To.; Salman *Akkuş, *Perşembe, Bayadı –Or.; –Gaz.; Hacılyas *Koyulhisar, Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Akseki –Ant.; *Anamur –İç.)
[**keşlik**] : (Dallıca *Nazilli –Ay.) **2.** Kış için kurutulan yağsız, tuzlu yoğurt. (*Şuhut –Af.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Sivrihisar, Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; Berk –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.; –Ama.; Çilehane *Reşadiye, *Zile –To.; *Tirebolu –Gr.; *Şiran –Gm.; –Ml.; Suboğaz –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; *Divriği, Çepni *Gemerek –Sv.; Pastarlı, Çandırlı *Ayaş, *Kızılcahamam, Üçem *Balâ –Ank.; *Mucur, *Çiçekdağ –Krş.; Zencidere –Ky.; –Nğ.; –Kn.; Kayarak *Saimbeyli –Ada.; *Mut –İç.)
[**kesen** (IV)] : (–Çkr.; *Aksaray –Nğ.)
[**kiş** (I)] : (Elecik *Kalecik –Ank.) **3.** Tulum peyniri. (Sarıca *Gölköy –Or.)
[**kesük** (I)] : (–Sm.) **4.** Yoğurt ve yarma ile yapılan bir çeşit yemek. (Bereketli *Tavas –Dz.; Yayladağ *Ardanuç –Ar.; –Gaz.; –Sv.) **5.** Sevilmeyen yemek: *Kadın var aşı keş yapar, kadın var keşi aş yapar.* (–Nğ.)

keş (II) Durum. (*İnebolu –Ks.; *Merzifon –Ama.; Ortaköy *Bor –Nğ.)

keş (III) **1.** Nemli toprak. (*Iğdır –Kr.) **2.** Çok sulanmış toprak. (*Ereğli –Kn.)

keş (IV) Keçi yolu. (–Ezm.)

keş (V) **1.** İnatçı. (*Şavşat –Ar.) **2.** Dinsiz ve kötü : *Keş oldu gayrı o.* (*Bor –Nğ.) **3.** Vurdum duymaz, duygusuz. (Çepni *Gemerek –Sv.)

keş (VI) Göze gelen beyazlık, körlük : *Gözün keş olsun.* (–İç.)

keş (VII) Kir, bar : *Ağzıyın keşini sil.* (–Krş.)

keş (VIII) Sıra, nöbet. (–Sm.)

keş (IX) Gırtlak. (*Ulubey –Or.)

keşan (I) [**keşen** (III)] Peştemal, bir çeşit başörtüsü. (–Isp.; *Merzifon –Ama.; Nefsiköseli *Görele –Gr.) [**keşen** (III)] : (Bayadı –Or.; –Tr.)

keşan (II) **1.** Sarp yerden kesilmiş odunları indirmeye yarayan, kalın çatal ağaçtan yapılmış kızak. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; Hasankale –Ezm.; –Ezc.) **2.** Çocukların karda kaydıkları küçük kızak. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

keşan (III) [**keşen** (IV) **-1**] Tırmık. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; –Sn.; –Sm.) [**keşen** (IV) **-1**] : (*Gerze köyleri –Sn.)

keşanlamak [**keşelemek**] Tırmıkla tohumu örtmek. (–Sm.; –Sn.) [**keşelemek**] : (–Sm.)

keşeği Yaraya sarılan sargıdaki kurumuş iltihap lekeleri. (–Ml.)

keşek (I) [→ **kesek**]

keşek (II) İmeceyle yapılan iş : *Yarın keşeğe kelir misin?* (*Narlıdere –İz.)

keşelemek [→ **keşanlamak**]

keşen (I) Çeşit, tür. (*Keçiborlu –Isp.)

keşen (II) Yayılmış, azmış yara. (Karapürçek *Taşköprü –Ks.; *Afşin –Mr.)

keşen (III) [→ **keşan** (I)]

keşen (IV) **1.** [→ **keşan** (III)] **2.** Sürülen tarladaki iri toprak parçalarını ufaltmak için çekilen çalı, tahta sürgü. (*Taşova –Ama.)

keşen (V) **1.** Donmuş boz renkli toprak. (*Ereğli –Kn.) **2.** [→ **keşenk**] **3.** Badana. (Vazıldan*Divriği –Sv.)

keşen (VI) Su kovası. (*Oğuzeli –Gaz.)

keşen (VII) Dert, sıkıntı. (–Brd.)

keşeneş olmak Yaradaki irin koyulaşmak. (*Bor –Nğ.)

keşeniş Kangren. (Konurlar *İnegöl –Brs.)

keşenişe karmak (I) Kangren olmak : *Yaraya iyi bak keşenişe karmasın.* (Konurlar *İnegöl –Brs.)

keşenişe karmak (II) İş uzayıp olamaz duruma gelmek : *Bu bizim iş artık keşenişe kardı.* (*Keçiborlu –Isp.)

keşenk [**keşen** (V) **-2**] Kırmızı, özlü yapışkan toprak. (Önsen –Mr.) [**keşen** (V) **-2**] : (*Çumra –Kn.)

keşermek (I) Renk açılmak, solmak. (*Nizip –Gaz.)

keşermek (II) Ölmek. (*Kozan –Ada.; *Tarsus –İç.)

keşertmek 1. Çok dövmek. (Arslanköy –İç.) **2.** Öldürmek. (Yalak –Ky.)

keşev Kaşağı. (*Erciş –Vn.)

keşeve Güçsüz. (*Kemaliye –Ezc.)

keşgek 1. Et ile dövülmüş buğdaydan yapılan bir çeşit yemek. (Dikici *Dinar –Af.; *Tavşanlı –Kü.; *Erciş –Vn.; Yapıntı *Mut –İç.) **2.** Dövülmüş buğday ve sütle yapılan bir çeşit yemek. (Peşman *Daday –Ks.; *Ermenek –Kn.)

keşgen (I) Dokuma aygıtındaki gücünün geçtiği tarak. (–Brd.; *Mut ve köyleri, Arslanköy –İç.)

keşgen (II) [→ **keşken -1**]

keşgere [**keşgüre, keşkere, keşkerek, keştere**] Tezkere. (–Nğ.; Navdalı *Mut –İç.)

[**keşgüre**] : (–Nğ.)

[**keşkere**]: (Vazıldan *Divriği –Sv.; –Nğ.)

[**keşkerek**] : (*Arapkir –Ml.)

[**keştere**] : (*Bor –Nğ.)

keşgezen [→ **keş kazanı**]

keşgir Sevinç, neşe. (*Saimbeyli–Ada.)

keşgür Kalbur. (Balıbeyi *Artova –To.)

keşgüre [→ **keşgere**]

keşik (I) [**keşşik**] Sıra, nöbet. (–Af.; *Yalvaç, Yassıören *Senirkent –Isp.; –Brd.; –Ay.; –Ba.; –Çkl.; *Emet –Kü.; Atlas *Sivrihisar, Tokat, Bozan –Es.; –Bo.; –Zn.; Peşman *Daday, Kayı *Tosya –Ks.; –Çkr.; *Sungurlu, –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Merzifon –Ama.; Kuzköy *Akkuş, *Ünye –Or.; *Tirebolu, Piraziz –Gr.; –Tr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Refahiye –Ezc.; –Ur.; *Elbistan –Mr.; *Gürün, Çepni *Gemerek –Sv.; *Erkilet –Ky.; Kalecik *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; *Ereğli, Güvenç –Kn.; *Kadirli –Ada.; İncekum *Silifke, Civanyaylağı –İç.)

[**keşşik**] : (Köşker –Krş.; Belenkeşli, Yapıntı, *Mut –İç.)

keşik (II) **1.** Renkli yünden örülen bel bağı. (–Isp.; –Ezm.; *Ula –Mğ.) **2.** Kıldan örülmüş urgan. (*Hozat –Tn.; *Divriği –Sv.)

keşik (III) Yemeni. (–Çr.)

keşikçi Bekçi, nöbetçi. (*Taşköprü –Ks.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

keşikleşmek Sıraya girmek, nöbetleşmek : *Ahmet'le tarlada tek orakla keşikleştik.* (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Salman *Akkuş –Or.; *Koyulhisar –Sv.; *Ermenek –Kn.; *Kadirli –Ada.)

keşik olmak Sıra ile yardımlaşmak. (*Bor –Nğ.)

keşik tutmak Sıra beklemek. (*Çarşamba –Sm.)

keşine bakmak Birinin durumuna eğlenerek bakmak. (–Nğ.)

keşine güldürmek Durumuna güldürmek. (–Nğ.)

keşine gülmek Durumuna gülmek. (–Nğ.)

keşir (I) [**keşirotu, keşşir, keşür, kişir**] Havuç. (İshaklı *Bolvadin –Af.; Uluğbey *Senirkent, Senir *Keçiborlu –Isp.; Başpınar *Tefenni, –Brd.; Sarımahmutlu *Buldan, Çöplü *Çivril, Honaz –Dz.; Umurlu –Ay.; –İz.; İnikli *İznik –Brs.; Namrı *Söğüt, Pazarcık, *Bozhüyük –Bil.; *Karamürsel –Kc.; –Bo.; Akhisar *Geyve –Sk.; *Iğdır –Kr.; –Ezm.; –Ur.; Şabanözü *Polatlı, *Nallıhan, *Ayaş, *Güdül –Ank.; Kızılviran *İncesu, Zencidere –Ky.; –Kn.; *Karaisalı –Ada.; *Tarsus, Emirler –İç.; *Elmalı –Ant.; Karaağaç –Ed.)

[**keşirotu**] : (Ebet *Dinar –Af.)

[**keşşir**] : (*Antakya –Hat.)

[**keşür**] : (–Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; –Bt.; *Varto –Mş.)

[**kişir**] : (Sirkeli *Çubuk –Ank.)

keşir (II) Kusur, özür. (–Ur.)

keşirlenmek Ceviz içlenmek. (*Antakya –Hat.)

keşirlik otu Hoş kokulu, kökü yenilen bir çeşit yaban bitkisi. (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)

keşirotu [→ **keşir** (I)]

keşişyemez armudu Yeşil renkli, iyi bir çeşit yaz armudu. (–Gm.)

keşk Leğen. (*Erkilet –Ky.)

keşkaf Kaynatılmamış buğdaydan yapılan yarma. (Dereköy, Yahyalı –Ky.)

keşkarığı Harmanda kullanılan ağaç kürek. (Kurtköyü –Ist.)

keş kazanı [**keşgezen**] İçinde yoğurt ezilen toprak kazan.(Kızılköy –To.) [**keşgezen**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

keşkek [**keşkeş** (I), **keşlek**] Dövülmüş buğday ve etle pişirilen bir çeşit yemek, lâpa. (İshaklı *Bolvadin –Af.; Bağlıca *Gelendost, Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Başpınar *Tefenni, –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Bereketli *Tavas –Dz.; Dallıca *Nazilli, *Bozdoğan –Ay.; *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Karaman –Brs.; *Osmaneli –Bil.; Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.;*İskilip –Çr.; –Sn.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova, *Zile –To.; Kuzköy *Ünye, *Ulubey –Or.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; –Bt.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Eşke *Divriği –Sv.; Üçem *Balâ –Ank.; –Krş.; Tavlasun –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Ceyhan –Ada.; *Mut –İç.; *Elmalı –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)
[**keşkeş** (I)] : (*Urla –İz.)
[**keşlek**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

keşkek çömleği İçinde keşkek pişirilen, iki kulplu toprak bir kap. (*Merzifon –Ama.)

keşken [**keşgen** (II)] **1.** İnce yufka açmaya yarayan oklava. (Uluborlu *Senirkent –Isp.; –Dz.) [**keşgen** (II)] : (–Dz.) **2.** Dokuma aygıtında gücü denilen iplik tarağının çubukları. (*Tire –İz.; Civanyaylağı –İç.)

keşkere [→ **keşgere**]

keşkerek [→ **keşgere**]

keş kesilmek Göz kör olmak. (Turan –Ky.)

keşkeş (I) [→ **keşkek**]

keşkeş (II) Pili. (–Gaz.)

keşkil Çam ağacından yapılmış su tası. (–Bil.)

keşkut Baharda dere kenarlarında biten, tohumu kaynatılarak hastalara içirilen bir çeşit bitki. (–Ezm.)

keşkül Sukabağı. (Tepeköy, Piraziz –Gr.)

keş küreği Buğday savurmakta kullanılan ağaç kürek. (–Sk.)

keşlek [→ **keşkek**]

keşleme (I) Bir çeşit yel. (*Tirebolu –Gr.)

keşleme (II) Yan taraf : *Avı keşlemesinde urmuş.* (*Ceyhan –Ada.)

keşlemek (I) Boğmak. (Akpınar –Or.)

keşlemek (II) Düzgün olmayan tarlayı düzlemek. (*Ergan –Ezc.)

keşlenmek (I) **1.** Anlamsız, saçma sapan konuşmak. (Oğuz, Alaeddin *Acıpayam –Dz.; –Nğ.) **2.** Alay etmek, eğlenmek. (Holanta *Sivrihisar –Es.; –Nğ.)

keşlenmek (II) Paslanmak. (*Havza –Sm.)

keşleşmek Keçeleşmek. (–Sm.)

keşlik [→ **keş** (I) **-1**]

keşman Sürülmüş tarla. (–Gaz.)
keşme [→ **kestene**]
keşmek Geçmek. (Koyundere *Ahıska –Kr.)
keşmer Güldürücü, güldüren. (*Antakya –Hat.)
keşnişe karmak Kangren olmak. (–Isp.)
keşoor **1.** İnat. (Danışman *Fatsa –Or.) **2.** İnatçı. (Danışman *Fatsa –Or.)
keşşik [→ **keşik** (I)]
keşşir [→ **keşir** (I)]
keştere [→ **keşgere**]
keştermek Çok dövmek, hırpalamak. (–Gaz.)
keşüç [→ **kesgüç -1**]
keşük İnce örülmüş kuşak. (*Arapkir –Mğ.)
keşür [→ **keşir** (I)]
keşüt [→ **kesgüç -1**]
keş yatırmak Asma dallarını yere gömerek köklendirmek. (Namrun *Tarsus –İç.)
ket (I) Set, engel. (Honaz –Dz.; –Ba.; Karamanca –Kü.; –Tr.; *Bor –Nğ.)
ket (II) Çentik, oyuk. (*Bergama –İz.)
ket (III) İnce uzun sopa, kazık. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
ket (IV) "Ya, doğru mu" anlamında şaşma ünlemi. (*Sivrihisar –Es.)
ket (V) Çok kuvvetli. (–İz.)
ketan İnce örgülü ağ. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
ketav Atın solunum yollarında olan bir hastalık. (*Ahlat –Bt.)
ket çalmak Engel olmak. (*Lüleburgaz –Krk.; Kıyık –Ed.)
ketda Köy muhtarı. (*Iğdır –Kr.)
kete (I) **1.** Yağlı, mayalı ya da mayasız hamurdan yapılıp külde pişirilen çörek. (Söğüt, Honaz –Dz.; –Sm.; *Merzifon, –Ama.; *Boyabat –Sn.; Küçükisa *Zile –To.; *Şebinkarahisar –Gr.; Aho *Sürmene –Tr.; –Gm.; Erkinis *Yusufeli, *Ardanuç –Ar.; Bayburt *Sarıkamış, *Iğdır –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; *Koyulhisar, *Gürün –Sv.; –Ank.; –Ky.; *Bor –Nğ.) **2.** Şekersiz kurabiye. (*Tosya –Ks.; –Sm.; –Gr.)
kete (II) Düğün armağanı. (*Boyabat –Sn.)
ketebeli **1.** Şaşkın, beceriksiz. (Taşağıl *Ereğli, –Kn.; Arslanköy –İç.) **2.** Gösterişli, alımlı. (Arslanköy –İç.)
ketemez Yeni doğuran hayvanın ilk sütü. (*Doğubeyazıt –Ağ.)
keten (I) [**kesim** (V)] Gelinliğin kesim günü : *Ayşenin bugün keteni var.* (Kozluca *Keçiborlu –Isp.) [**kesim** (V)]: (Ovacık, *Tavas –Dz.)
keten (II) **1.** Başörtüsü. (*Kadınhanı –Kn.) **2.** Kadınların evlenmiş olduklarını belirten çene bağı. (–Ama.)
keten (III) Küsülü, küs olan. (–Ama.)
ketene (I) Kenevir. (–Nş.)
ketene (II) Meyilli toprağın kaymaması için taştan yapılan set, engel. (–Ky.)
ketenek İçine arı kovanlarının konulduğu küçük yapı. (–Brd.)
ketengömleği İnce kabuklu, tatlı bir çeşit incir. (*Beykoz –Ist.)
ketengöynek Bir çeşit armut. (*Bor –Nğ.)
ketentaşı Amyant. (–Ist.)
keter [→ **ketez** (I) **-2**]
keteyin Kamış çardaklarının ön kısmına yapılan siperlik, gölgelik. (–Ky.)

ketez (I) [**keter, ketez demiri, ketrez**] **1.** Araba ve kağnı tekerleklerinin çevresindeki demir çember. (–Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Narlıdere –İz.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**ketez demiri**] : (–Ank.)
[**ketrez**] : (Peşrefli *Tire –İz.) **2.** Sandık çevresine çakılan 1-3 cm. eninde demir çember. (Evciler *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; *Bucak –Brd.; –Ist.; Numanoluk *Seyitgazi –Es.; Gümele *Söğüt –Bil.; Durak –Ada.; *Silifke –İç.)
[**keter**] : (*Ermenek –Kn.)

ketez (II) Ağaçlardaki oyuk, yara. (*Nallıhan –Ank.)

ketez başı Bir işin, bir şeyin sona erdeceği yer. (Narlıdere –Bil.)

ketez demiri [→ **ketez** (I) **-1**]

ketezlemek Sandıklamak, bağlamak, sarmak : *Portakalı ketezledik.* (Civanyaylağı –İç.)

ketibe Kısa boylu, çelimsiz. (*Bor –Nğ.)

ketibeli Huysuz, geçimsiz (kimse) : *O adam ketibelinin birisidir.* (Yerkesik –Mğ.)

ketiğen Bir çeşit dikenli ot. (Güvenç –Kn.)

ketim Nüfusta kaydı olmayan. (*Afşin –Mr.)

ketim yetirmek [→ **ketim yitirmek**]

ketim yitirmek [**ketim yetirmek**] Dedikodunun eksiğini tamamlamak : *Buraya ketim yitirmeye gelmiş.* (*Bor –Nğ.)
[**ketim yetirmek**] : (*Bor –Nğ.)

ketir [**ketre** (I)] **1.** Taşlık ve çalılık yer. (*Ermenek –Kn.; Burunucu *Silifke, Elvanlı –İç.; Karaveliler, Macar *Gazipaşa –Ant.) **2.** Dağ yolu. (İncesu –Af.; Yerkesik –Mğ.) **3.** Saban işlemeyen taşlı toprak.(–Nğ.)
[**ketre** (I)] : (Karacahisar *Milas –Mğ.)

ketire (I) **1.** [→ **keven** (I)] **2.** Kola. (*Milas –Mğ.)

ketire (II) Övünme, konuşma. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

ketire (III) Sirke, turşu vb. yiyeceklerin konulduğu bir çeşit kavanoz. (*Antakya –Hat.)

ketirez Doğrultuyu bulmak için konulan işaret. (*Marmaris –Mğ.)

ketir kütür 1. Yüksekli, alçaklı, engebeli (yer için). (–Vn.) **2.** Eğri büğrü, düz olmayan, pürüzlü (yüzey için). (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Vn.; *Bor –Nğ.)

ket küt etmek Korkutucu söz söylemek, çok konuşmak. (–Nğ.)

ketlek Gırtlak. (–Nğ.)

ketlemek Kaynayan yemeği taşırmamak için karıştırmak. (Bertiz –Mr.)

ketlenk Sandık. (–Sm.)

ketlez (I) **1.** Basık burun. (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** [→ **kertlez** (II) **-1**] **3.** Genizden konuşan. (–Nğ.) **4.** Çopur. (–Nğ.)

ketlez (II) [→ **kertlez** (I) **-1**]

ketli Pis. (*Keçiborlu –Isp.)

ketmek 1. Gitmek. (Çilehane *Reşadiye –To.; Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) **2.** Düşmek. (Babik *Pütürge –Ml.)

ketnez [→ **kertlez** (II) **-1**]

ketre (I) [→ **ketir -3**]

ketre (II) [→ **keven** (I)]

ketrez [→ **ketez** (I) **-1**]

ket vermek [→ **ket vurmak**]

ket vurmag [→ **ket vurmak**]

ket vurmak [ket vermek, ket vurmag] Engel olmak. (*Yalvaç, *Eğridir, *Gelendost –Isp.; –Dz.; *Emet –Kü.; Tokat –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kandıra –Kc.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Bodrum –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) [**ket vermek**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Tepeköy *Torbalı –İz.) [**ket vurmag**] : (–Brd.)

keven Dikenli bir çeşit ot. (*Bor –Nğ.)

kevek [kefenk, keveke (I), **kevenk, kevet taş, kevik** (III), **kevkez, kevsek** (I) **-2, kevsen]** **1.** İçi delikli, hafif, çabuk kırılabilen, yumuşak (taş vb. için). (Erkinis *Yusufeli, Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Önsen –Mr.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Pınarbaşı ve köyleri –Ky.) [**kefenk**] : (–Mr. ve çevresi) [**keveke** (I)] : (Körküler *Yalvaç –Isp.; Tokat –Es.; *Ahlat –Bt.; –Ml.; –Gaz.; Önsen –Mr.; *Gürün –Sv.; *Nallıhan –Ank.; Aziziye *Ereğli –Kn.) [**kevenk**] : (*Emirdağ –Af.; *Iğdır –Kr.; –Ezm.) [**kevet taş**] : (Kıranardı –Ky.) [**kevik** (III)] : (*Sorgun, *Akdağmadeni –Yz.; –Krş.) [**kevkez**] : (*Avanos –Nş.) [**kevsek** (I) **-2**] : (Emirler *Balâ, –Ank.) [**kevsen**] : (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

2. Gevrek, yenilirken ağızda dağılan (meyve için). (Cevizli, Çayağzı *Şavşat –Ar.)

keveke (I) [→ **kevek -1**]

keveke (II) İyi pişmemiş yemek. (*Nizip –Gaz.)

keveke (III) Sıvıların üzerinde oluşan koyu tabaka, kabuk. (*Nallıhan –Ank.)

kevel Koyun postundan yapılan giysi, gocuk. (*Çeşme –İz.; –Ezm.)

kevelci Deri, kürk satan. (–Ank.)

keveme Deride olan bir çeşit kabarcık. (–Mr.)

keven (I) [**ketire** (I) **-1, ketre** (II)] Sakız, kitre, zamk çıkarılan ve yakacak olarak da kullanılan dikenli bir bitki. (Söğüt, Honaz –Dz.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *İskilip –Çr.; Çamlıbel *Artova –To.; Cenciğe –Ezc.; –Vn.; –El.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; *Elbistan, *Afşin –Mr.; *Şarkışla, *Koyulhisar, Çepni *Gemerek –Sv.; Bektaşlı –Yz.; *Pınarbaşı, Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.; Sayağzı *Silifke –İç.; *Marmaris –Mğ.)

[**ketire** (I) **-1**] : (Akçaeniş *Elmalı –Ant.; *Fethiye –Mğ.)

[**ketre** (II)] : (–Ant.)

keven (II) Bir çeşit kahve. (*Silifke –İç.)

kéveni Kadın hizmetçi. (*Erciş –Vn.)

kevenk [→ **kevek -1**]

keven püzü Keven otunun kökünden çıkarılan sakız. (*Bor –Nğ.)

kever **1.** Topraktan yapılan tahıl ambarı. (–Bt.) **2.** Topraktan yapılan arı kovanı. (–Bt.) **3.** Tarladaki taş yığını. (*Kelkit –Gm.)

keveret ola Geçmiş olsun. (Tekir, Afşar yörükleri *Silifke –İç.)

keverze Köpeklerin boyunlarına takılan küçük çan. (Tahtayazı *Çubuk –Ank.)

keves [→ **kesmük** (I)]

keveşe (I) Damı örtmekte kullanılan kesilmiş yapraklı ağaç dalları. (*Hozat –Tn.; –El.)

keveşe (II) İşe yaramaz, beceriksiz : *Yahu sen ne keveşesin ki o fırsatı kaçırdın.* (*Kemaliye –Ezc.; Harput –El.; –Ml.)

kevet taş [→ **kevek -1**]

kevgi (I) Romatizma. (*Bozkır, –Kn.; İncekum *Silifke –İç.)

kevgi (II) [→ **kevki**]

kevi (I) Lehim sürmeye yarayan bakır bir araç. (*Antakya –Hat.)

kevi (II) Yel etkisiyle olan set biminde kar yığını. (–Bt.)

kevik (I) [**kevken, kevrik, keye -1, keyme** (IV)] Hevenk, sepet vb. şeyleri asmaya yarayan ağaçtan yapılmış çengel, çivi. (–Çr.; –Sn.; *Bafra, *Çarşamba –Sm.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; *Niksar –To.; *İncesu –Ky.; *Anamur, Fakılı *Tarsus –İç.)
[**kevken**]: (Ayvalı *Taşköprü –Ks.)
[**kevrik**] : (–Ml.)
[**keye -1**] : (Tepeköy *Torbalı –İz.; Gördes –Mn.)
[**keyme** (IV)] : (Muratlar *Gölcük –Çkl.)

kevik (II) [**kevikli**] Kalburda kalan iri saman ve başak taneleri. (*Balâ –Ank.; *Karaman –Kn.; Yapıntı *Mut, Civanyaylağı –İç.; *Serik –Ant.)
[**kevikli**] : (*Mut –İç.)

kevik (III) [→ **kevek -1**]

kevik (IV) Çok zayıf, cılız. (–Sn.)

kevik (V) [**kevük** (III)] **1.** İçine ot basılmış hayvan derisi. (–Mr.; –Nğ.)
[**kevük** (III)] : (–Nğ.)
2. Koç. (–Ezm.)

kevik (VI) Lokma. (–Ky.)

kevikci Arabozucu. (*Bor –Nğ.)

keviklenmek Birinden yararlanmak için onu tutar görünmek. (Sarıoğlan –Ky.)

kevikli [→ **kevik** (II)]

keviklik [**kevüklük -1**] Samanlık. (*Elbistan –Mr.; –Ada.)
[**kevüklük -1**] : (Eldirek *Elbistan –Mr.)

keviksinmek Ufak ve değersiz şeylere önem vermek. (Sarılar *Avanos –Krk.)

kevirdek [**kevirtmek** (I)] Ham ve küçük kavun. (İnhisar *Söğüt –Bil.)
[**kevirtmek** (I)] : (Honaz –Dz.)

kevirmek [**kevirtmek** (II)] Bırakmak. (*Antakya –Hat.)
[**kevirtmek** (II)] : (*Kilis –Gaz.)

kevirtmek (I) [→ **kevirdek**]

kevirtmek (II) [→ **kevirmek**]

keviş (I) Ayakkabı. (Aslanköy –İç.)

keviş (II) Yarışma, yarış : *Çocuklar kevişle fasülyeyi kırıp ayıkladılar.* (–Sm.)

kevke Sarı sümbül. (*Fethiye, *Marmaris –Mğ.)

kevkel çuvalı Bir çeşit dokuma çuval. (–Mr.)

kevken [→ **kevik** (I)]

kevker Ağzı çarpık adam. (Boyalı –Kn.)

kevkez [→ **kevek -1**]

kevki [**kevgi** (II), **kevkir, kevkür**] Su kabağından yapılmış kap. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Ceyhan –Ada.; *Anamur, Çömlek *Mut –İç.)
[**kevgi** (II)]: (İncekum *Silifke –İç.)
[**kevkir**] : (Banus *Eğridir –Isp.; Mastat *Karaman –Kn.)
[**kevkür**] : (Pazar *Eğridir –Isp.)

kevkir [→ **kevki**]

kevkirmek Köpek havlamak. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

kevkür [→ **kevki**]

kevlek Kuru mısır sapı. (Ortaköy –Çr.)

kevnar Yaşlı ağaç. (–Bt.)

kevpişe kalmak Uyuşmak, gerilmek : *Elim kevpişe kaldı.*(Kışlacık –Ank.)

kevran Parlak, sarı yıldız. (–Ank.; *Silifke –İç.)

kevrancı Kervancı. (*Silifke –İç.)

kevran guşu Bir çeşit kuş. (*Afşin –Mr.)

kevre Zayıf, çelimsiz. (*Sivrihisar, Bozan, Tokat –Es.)

kevrek Kendir sapı. (*Taşova –Ama.; Salman *Akkuş, *Ünye –Or.)

kevren Yerelması. (*Osmancık –Çr.)

kevret (I) Tahta karyola. (Güneyce –Rz.)

kevret (II) Yalak, oluk. (–Rz.)

kevrik [→ **kevik** (I)]

kevrim Kıvrım. (–Sm.)

kevrum Yuvarlak. (Akpınar –Or.)

kevs Hayvanın yemediği artık saman. (Sancaklıboz, İğdecik –Mn.)

kevse Su bardağı. (Ağlı *Küre –Ks.; Çatakköyü *Ereğli –Kn.)

kevsek (I) **1.** Gevşek toprak. (–Ezc.) **2.** [→ **kevek -1**] **3.** Özsüz, gevşek hamur. (–Ezc.)

kevsek (II) **1.** Taneleri çıkarılmış mısır koçanı. (*Bozdoğan –Ay.) **2.** [→ **kesmük** (I)]

kevselemek Çiğner gibi yapmak, gevelemek. (*Bor –Nğ.)

kevsen [→ **kevek**]

kevsenk Özü alınmış buğday kabuğu. (Karaçay, Bereketli *Tavas –Dz.; *Tire –İz.; Aşağıılıca –Es.)

kevsenmek Çekinmek. (*Ünye –Or.)

kevser [→ **kevzen** (II)]

kevsere (I) **1.** Kasırga. (Honaz, –Dz.) **2.** Kırağı. (–Uş.; –Kü.) **3.** Sisli havalardaki çilenti. (Narlıdere *Buldan –Dz.)

kevsere (II) Bitkilerin yapraklarında olan hastalık : *Kevsereden bostan alamadık.* (*Kemaliye, *Alaşehir –Mn.)

kevsik [→ **kesmük** (I)]

kevşen 1. Sınır, çevre : *Bizim bağ köyün kevşenindedir.* (*Erciş –Vn.) **2.** Yaylak, koru. (Tuzluca *Doğubeyazıt –Ağ.)

kevşetmek Oranlamak, kestirmek. (Çeltikçi *Anamur –İç.)

kevşir [→ **kevşirik -1**]

kevşirik [**kevşir, kevşürük**] **1.** Meyve posası. (İncekum *Silifke –İç.)
[**kevşir**] : (*Mersin –İç.)
[**kevşürük**]: (Peşman *Daday –Ks.)
2. Çiğnenmiş lokma, geviş. (Civanyaylağı –İç.)

kevşürük [→ **kevşirik -1**]

kevüç [→ **kemçik** (I) **-1**]

kevük (I) [**keye -2**] **1.** Meyve toplamak için dalları eymeye yarayan ucu çengelli ağaç. (–Ks.; –Sn.; *Çarşamba –Sm.; –Ama.; Kuz *Ünye –Or.)
[**keye -2**] : (Kozan *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.)
2. Mısır sapı. (Danışman *Fatsa –Or.)

kevük (II) Dişsiz (kimse). (Parak *Alucra –Gm.; *Koyulhisar –Sv.)

kevük (III) [→ **kevik** (V) **-1**]

kevüklük 1. [→ **keviklik**] **2.** Yapı. (Eldirek *Elbistan –Mr.)

kevür [**köprü** (I), **köpür**] Ağaçtan ağaca geçmekte kullanılan merdiven. (–Sn.)

[**köprü** (I)] : (Güneyce *Bartın, Balkur *Devrek, Aşağıçayır –Zn.)
[**köpür**] : (Aliköy *Çaycuma, Çayır, Olukyanı –Zn.)

kevzan [→ **kevzen** (I) **-1**]

kevze Tahıl, üzüm ve meyve ağaçlarında görülen bir hastalık. (*Arapkir –Ml.)

kevzek Yaramaz. (*Akşehir –Kn.)

kevzen (I) [**kevzan**] **1.** Tembel, işini ağır yapan. (*Bor –Ng.)
[**kevzan**] : (*Uluborlu –Isp.)
2. Çok konuşkan, geveze. (–Af.) **3.** Bencil. (–Ng.)

kevzen (II) [**kevser**] Verimsiz, çorak toprak. (*İncesu –Ky.; –Ng.)
[**kevser**] : (*Beyşehir –Kn.)

kevzi Bitki ve ağaçlara dadanan, küçük yeşil renkli böcek. (*Nizip –Gaz.; Kuruhöyük *Boğazlıyan –Yz.; –Ky.)

key (I) [→ **kes** (I) **-1**]

key (II) Ufak dağlar, kayalar. (*Ermenek –Kn.)

key (III) Kenar, yan. (–İç.)

keyalmak Gururlanmak. (*Karaman –Kn.)

keycek İç giysisi. (Kemaliye *Alaşehir –Mn.)

keydirmek (I) Dolap, kapı vb. şeyleri çivi kullanmadan geçme yapmak. (–Ml.)

keydirmek (II) Savurmak, atmak. (*Ulubey –Or.)

keye **1.** [→ **kevik** (I)] **2.** [→ **kevük** (I) **-1**] **3.** Ağaçtan ağaca atlamakta kullanılan ip. (*Bergama –İz.)

keyerétmek Hayvanın tırnağını düzeltmek. (*Antakya –Hat.)

keyese Kolanı bağlamaya yarayan kayış. (–Ezm.; *Antakya –Hat.)

keye şaştı Ağaçtan ağaca iple atlarken düşüp ölen (kimse). (*Bergama –İz.)

keyfam [→ **keyveni -2**]

keyfeni [→ **keyveni -1**]

keygevek [→ **keyik** (III)]

keygin (I) Öfkeli, kızgın ve kinli. (–Ml.)

keygin (II) Bulutlu, kapalı hava. (Narlıdere –Bt.)

keyhi Kızak. (*Refahiye –Ezc.)

kéyıḫmak Uyuşmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

keyik (I) Mavi çiğdem. (Çığrı *Dinar –Af.)

keyik (II) Sarı inek. (*Şebinkarahisar –Gr.)

keyik (III) [**keygevek, keykenek, kezeka**] Çoban abası. (Köşker –Krş.; *Ereğli –Kn.)
[**keygevek**] : (*Aksaray –Ng.)
[**keykenek**] : (–Ns.)
[**kezeka**] : (–Vn.)

keyik (IV) Kadınların başlarına aldıkları bir çeşit yemeni. (–Dz.)

keyin Özellikle, özel olarak. (*Fethiye –Mğ.)

kéyip Bırak : *Kéyip gitsin.* (*Antakya –Hat.)

keyirmez Zarar yok, ama : *Sen bana böyle yaptın keyirmez bunun sonu var bilmelisin.* (*Antakya –Hat.)

keyiş Keşiş, papaz. (*Bor –Ng.)

keykenek **1.** Yağmurdan korunmak için başa alınan, iki köşesi iç içe geçirilmiş çuval. (Tokat –Es.) **2.** [→ **keyik** (III)]

keyki Kıvrık, kıvırcık : *Şu kızın kirpikleri keyki.* (*Gerede, *Mudurnu, *Mengen –Bo.)

keyli (I) Tarlanın su, sel basmayan yüksek yeri. (Oymaklı –Ada.)

keyli (II) [**keyri**] **1.** Sonra, artık. (*Bolvadin –Af.; *Kurşunlu –Çkr.; Akdağ –Ama.; *Keskin –Ank.)
[**keyri**] : (*Taşköprü, Karabüzey *Araç, –Ks.; *Antakya –Hat.; –Ant.)
2. Dolayı, için : *Ondan keyli darıldım.* (–Çr.)

keyman Pastırma çemeni. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)

keyme (I) [→ **kayma** (I)]

keyme (II) Su deposu. (–Dy.)

keyme (III) Kadın tellak. (*Antakya –Hat.)

keyme (IV) [→ **kevik** (I)]

keyme (V) Gömlek (kadın için). (–Ml.)

keymek Giymek. (Eziler, Buldan, Güney –Dz.; Şehli, Piraziz –Gr.)

keymelemek Çiğnemek. (–Brd.)

keymıh Bir çeşit sert taş. (–Gaz.)

keyre Sıra, nöbet. (*Gazipaşa –Ant.)

keyrek Kaburga kemiklerinin alttan birinci, ikinci çifti. (–Ml.)

keyri [→ **keyli** (II) **-1**]

keyse [→ **keysekey**]

keysekey [**keyse**] Olsa olsa, olsun olsun: *Şu kalem keysekey beş kuruş etsin.* (–Gaz.)
[**keyse**]: (Köşektaş *Avanos –Nş.)

keysi Giysi, çamaşır. (–Dz.; *Bayındır –İz.; Gölmermere *Akhisar –Mn.; –Ba.; –Brs.; Aşağıçayır –Zn.; *Erciş –Vn.)

keysilik Giysilik, çamaşırlık. (–Ba.)

keysilmek Arkaya dayanarak oturmak. (*Koyulhisar –Sv.)

keysi yıkamak [**keysi yumak**] Giysi, çamaşır yıkamak. (–Ba.)
[**keysi yumak**] : (–Çr.)

keysi yumak [→ **keysi yıkamak**]

keyvan [→ **keyveni -2**]

keyvanı Emeği çok geçen işçi. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

keyvani [→ **keyveni -2**]

keyvene [→ **keyveni -1**]

keyveni [**keyfam, keyfeni, keyvan, keyvani, keyvene**] **1.** Aşçı kadın. (*Sungurlu –Çr.; *Artova –To.; *Refahiye, *Kemaliye –Ezc.; *Ağın –El.; *Gürün, Palha *Divriği –Sv.; *Boğazlıyan, *Akdağmadeni –Yz.; *Bünyan–Ky.; –Krş.; *Ereğli –Kn.)
[**keyfeni**] : (Fiğneze *Artova –To.; *Pınarbaşı –Ky.; Suvermez, Aziziye *Ereğli, –Kn.)
[**keyvene**] : (Tokat –Es.; *Develi –Ky.; Köşker –Krş.)
2. Yaşlı kadın. (*Alucra –Gm.)
[**keyfam**] : (*Perşembe –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)
[**keyvan**] : (Piraziz –Gr.; *Maçka –Tr.)
[**keyvani**] : (*Üsküdar –Ist.; *Tirebolu –Gr.)

keyyaz İkinci kez doğuran koyun. (Sarayönü *Kadınhanı –Kn.)

keyyiş Kemer : *Acıktıkça keyyişimizi sıkıyorduk.* (*Antakya –Hat.)

kez (I) Sıra, nöbet. (Tokat –Es.; *Devrek –Zn.)

kez (II) Üzerinde araba tekerleği yapmaya yarayan çatal ağaç. (–Bo.)

kez (III) **1.** Tepe : *Hayvan karşı kezden yuvarlandı.* (Çakal –Sm.) **2.** Köşe. (Geyikli –Çkl.) **3.** Kenar, kıyı. (*Sungurlu –Çr.; *Boyabat –Sn.; Yerkesik –Mğ.) **4.** İki tepe arasındaki alçak geçit. (Germenöz *Göynük –Bo.; Tekirler *Nallıhan –Ank.)

kezan [→ **kızan** (I) **-2**]

kezbi [**kezvi**] **1.** Karpuz, kavuna dadanan karıncadan ufak, siyah bir böcek. (*Merzifon –Ama.; *Ağın –El.; *Develi –Ky.) **2.** Karıncadan ufak, siyah renkli bir böceğin karpuz, kavun vb. meyvelerde yaptığı bir çeşit hastalık. (Bargızı *İsmetpaşa –Ml.; *Afşin –Mr.)
[**kezvi**] : (–Gaz.)

kezek (I) **1.** [→ **kesek -1**] **2.** Kurutulmuş gübre. (*Küre –Ks.; *Merzifon –Ama.)

kezek (II) Koyun ve sığır sürüsü. (*Demirci –Mn.)

kezek (III) Geceleri evlerde sıra ile yapılan aile toplantısı. (*Dinar –Af.; –Kü.)

kezeka [→ **keyik** (III)]

kezekçi Kısa bir zaman için tutulan çoban. (Söğüt, Honaz, *Çivril–Dz.)

kezel Kuru yaprak, gazel. (*Erciş –Vn.)

kezel ağaç Kızılağaç. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

kezeme [**kezemek**] Merdiven. (–Dy.; –Ed.)
[**kezemek**] : (–Dy.)

kezemek [→ **kezeme**]

kezenti Başıboş. (*Çivril –Dz.)

kezgere Teskere : *Kezgereyi getir toprak taşıyalım.* (Ergan –Ezc.)

kezil Keçi kılından bükülerek yapılan ip. (*Erciş –Vn.)

kezilemek [→ **kezlemek**]

kezin [**kezleme -1**] **1.** Bir yaşına girmiş dişi keçi. (*Koyulhisar –Sv.) **2.** Üç yaşında, ilk kuzusunu veren koyun. (*Afşin –Mr.)
[**kezleme -1**] : (*Keşap –Gr.)

kezkiç Gezici, gezgin. (*Çivril –Dz.)

kezkütü Değirmen oluğunun yastığı. (Hatip *Ayancık –Sn.)

kezleme 1. [→ **kezin -2**] **2.** [→ **kezyarma**]

kezlemek [**kezilemek**] **1.** Avlamak için nişan almak. (Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Taşova –Ama.; Salman *Akkuş, Kuz *Ünye –Or.; *Bor –Ng.; *Vize –Krk.; *Çorlu, *Saray –Tk.)
[**kezilemek**] : (Danişment *Biga –Çkl.)
2. Bir işi yapmak için zaman ve fırsat beklemek. (*Tire –İz.; *Lüleburgaz –Krk.)

kezlik Çakı, bıçak. (Yazılı *Emirdağ –Af.)

kezmek Çözmek : *Şu düğümü kez bakalım.* (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kezvi [→ **kezbi -2**]

kezyarma [**kezleme -2**] Kısır, doğurmamış koyun. (*Niksar –To.; Korkucak *Fatsa –Or.)
[**kezleme -2**] : (*Ulubey –Or.)

kez yarmak Hayvan çiftleştiği halde döl tutmamak. (Piraziz –Gr.; *Koyulhisar –Sv.)

kezzek [→ **kesek -1**]

kezzez İpek işi yapan : *Bu mendili hangi kezzeze işlettin.* (*Antakya –Hat.)

kı [**ka, kıyık** (XII), **kiv**] Kız anlamında ünlem. (*Kemaliye –Ezc.; –Ng.)
[**ka**] : (Pazar –Rz.)
[**kıyık** (XII)] : (Kavak, Gaman –Sm.)
[**kiv**] : (*Kemaliye –Ezc.)

kıak [→ **kıh -1**]

kıbal (I) [**kılavat** (I)] Yüz. (Deliktaş *Kangal –Sv.; *Keskin –Ank.)
[**kılavat** (I)] : (Tepecikören *Kozan –Ada.)

kıbal (II) [**kılavat** (II)] Yaradılış, huy. (Saray –Çkr.)
[**kılavat** (II)] : (Tepecikören *Kozan –Ada.)

kıbal (III) O derece, o denli : *Dağa yukarı doğru o kıbal çıktı ki.* (*Ardanuç –Ar.)

kıbal (IV) [**kıbel, kılığ** (I), **kılık** (I), **kılık gıdde**] Değişik ve özel biçim, yol. (–Çkl.; *Sivrihisar, Tokat, Bozan –Es.; –Ks.; Saray –Çkr.; –Ama.; *Niksar –To.; –Or.; –Tr.; Güneyce –Rz.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; Nurgâh –Ezm.; –Ezc.; *Tutak –Ağ.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; –Mr. ve köyleri; Deliktaş *Kangal, *Gürün –Sv.; *Keskin –Ank.; Salkuma –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Yemişli, Karataş –Ada.; *Mut ve köyleri, Namrun *Tarsus –İç.)
[**kıbel**] : (*Merzifon –Ama.)
[**kılığ** (I)] : (Kerkük)
[**kılık** (I)] : (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Bağarası *Söke –Ay.; Tepeköy, Torbalı *Tire –İz.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; –Md.; *Nizip –Gaz.; *Elbistan, Şekeroba –Mr.; –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar, Vazıldan*Divriği –Sv.; –Yz.; *Ermenek, Afşar köyleri, *Pınarbaşı –Ky.; *Kozan –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.; *Datça, Çöğmen, Şerefler –Mğ.)
[**kılık gıdde**] : (*Sivrihisar –Es.)

kıban İyi yetişmemiş bitki. (Bayadı –Or.)

kıbat Diz : *Kıbatın kırılsın.* (–Ks.)

kıbde İmrenmek, özenmek : *Şu çocuğun zekâsına kıbde ediyorum.* (*Sungurlu –Çr.)

kıbel [→ **kıbal** (IV)]

kıbı Patik, çocuk ayakkabısı. (Kuzyaka *Safranbolu –Zn.)

kıbıçkan [**kıbışkan**] Semizotu. (Büyükilvat *Akseki –Ant.)
[**kıbışkan**] : (Erenyaka *Akseki –Ant.)

kıbıdık Çocukların hayvan tırnağı dikip, taşla vurarak oynadıkları bir çeşit kaydırak oyunu. (–Kü.)

kıbık Bir bölgeye özgü hastalık : *Halep çıbanı Urfa'nın kıbığıdır.* (–Ada.)

kıbıktırmak [**kıcıktırmak, kıvıktırmak**] Sıkıştırmak, acele ettirmek, ivdirmek. (–Gaz.)
[**kıcıktırmak**] : (Bertiz –Mr.)
[**kıvıktırmak**] : (–Mr.; –Gaz.)

kıbıl [→ **kıfıl** (I)]

kıbıla [**kıbla**] Güney. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
[**kıbla**] : (Elecik –Ank.)

kıbılamak Çalmak, aşırmak. (çocuk dilinde) : *Aşığı kıbıladım.* (Köşker –Krş.)

kıbıl kıbıl Kıpır kıpır, yaramaz : *Pek kıbıl kıbıl bir çocuk.* (*Bor –Nğ.)

kıbırtmak Koşmak, hızla gitmek : *Kıbırta kıbırta git, çabuk gel.* (*Ereğli –Kn.; İmradı *Akseki –Ant.)

kıbış (I) Aynı, denk (iki hayvan boyu için). (Köşker –Krş.)

kıbış (II) [**kıdırış** (I) **-1**] Saçsız, kel. (*Bor –Nğ.)
[**kıdırış** (I) **-1**] : (*Safranbolu –Zn.)

kıbışkan [→ **kıbıçkan**]

kıbışlanmak [→ **kılınmak** (II) **-1**]

kıbıt Karın. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıbız Çok kayalık boğaz, geçit. (–Ada. ve çevresi)

kıbla [→ **kıbıla**]

kıbrak Yolsuz birleşmelere aracılık eden kimse : *Hasan, Ayşe'nin kıbrağıdır.* (Ezine *Merzifon –Ama.; –Dy.)

kıcalak [**kıcı** (III), **kıcık** (VI), **kıcıma, kıdı** (III)] Çam kozalağı. (*İskilip –Çr.)
[**kıcı** (III)]: (Ks.; Saray –Çkr.)
[**kıcık** (VI)] : (Karlı *Gerze –Sn.; *Koyulhisar –Sv.)
[**kıcıma**] : (Ahmetler –Bo.)
[**kıdı** (III)] : (Pazar, Peçenek *Kızılcahamam –Ank.)

kıccık Topal : *Hayvan taştan yuvarlandı, kıccık oldu.* (–Ezc.)

kıcı (I) **1.** [→ **kırcı** (I)] **2.** Kırağı. (–Dy.; Şekeroba –Mr.)

kıcı (II) Tütün fidesi yetiştirilen yer. (–Ada.)

kıcı (III) [→ **kıcalak**]

kıcı (IV) [**kıdı** (I)] Koyun, keçi vb. hayvanların yuvarlak, katı pisliği. (*Kurşunlu –Çkr.)
[**kıdı** (I)] : (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.; Bahçeli *Ürgüp –Nş.)

kıcı (V) [**kıç** (II), **kıj, kıjı, kiç, kikikge**] Baharda kayısı ve erik ağaçlarında görülen parlak ve yapışkan madde, zamk. (Erkilet –Ky.)
[**kıç** (II)] : (Kesme *Divriği –Sv.; –Ky.)
[**kıj**] : (*Bünyan –Ky.)
[**kıjı**] : (*Zencidere –Ky.)
[**kiç**] : (Haşhaşı –Ezc.)
[**kikikge**] : (*Iğdır –Kr.)

kıcı (VI) **1.** Hardal tohumu. (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; –Gaz.) **2.** Tarlada biten ve yenilebilen bir cins bitki. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kıcı (VII) [**kıcık** (I) **-1**] Koyun, keçi, kuzu : *Kıcılar geldi mi?* (–Çkr.)
[**kıcık** (I) **-1**] : (*Bafra, *Vezirköprü –Sm.)

kıcık vermek [→ **kıcık vermek** (I)]

kıcık (I) [**kıçık** (II)] **1.** [→ **kıcı** (VII)] **2.** Kuyruksuz, kıvırcık koyun. (*Çerkeş –Çkr.; Ovasaray –Çr.; *Merzifon –Ama.; Faraşlı *Kalecik –Ank.) **3.** Kuyruğu küçük ve içine doğru kıvrık koyun. (Karkıncık *Artova, Küçükisa *Zile –To.; Hatip –Kn.) **4.** Çok küçük, çelimsiz, ufak tefek (koyun, keçi için): *Senin koyunlar hep kıcık.* (Irgıllı *Çivril –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.; –Gm.; –Nş.; *Ermenek –Kn.; Aslanköy *Mersin, *Mut ve köyleri –İç.; –Ant.)
[**kıçık** (II)] : (Gilevgi –Ant.) **5.** Kendisini sağdırmayan, kuzusuna süt vermeyen koyun. (Bahçeli *Bor –Ng.) **6.** Yaşlı hayvan. (–Ng.)

kıcık (II) Kızdırma, fit. (*Nizip –Gaz.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; –Ng.; *Ermenek –Kn.; Köseler *Kadirli –Ada.; Aslanköy *Mersin –İç.; Yerkesik –Mğ.)

kıcık (III) Soysuzlaşmış, yozlaşmış : *Arı olmayan dölden kıcık yavru olur.* (Sofular *Eğridir –Isp.; Irgıllı *Çivril –Dz.; Viranköy –Kü.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

kıcık (IV) Geveze. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kıcık (V) Bir çeşit cilt hastalığı. (–Kn.)

kıcık (VI) [→ **kıcalak**]

kıcık (VII) Gıcık. (*Kurşunlu –Çkr.)

kıcık (VIII) Güveç. (*Arapkir –Ml.)

kıcık (IX) [→ **kıncıfır** (III)]

kıcıklamak (I) **1.** Huylandırmak, kızdırmak, şüphelendirmek. (Ekse,

Kösten *Çal –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Fili *Biga –Çkl.; Kuz *Ünye –Or.; –Tr. ve çevresi, *Pınarbaşı ve köyleri –Ky.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Ermenek –Kn.; Kuzuculu *Dörtyol –Hat.; *Yerkesik –Mğ.) **2.** Güldürmek. (Fili *Biga –Çkl.)

kıcıklamak (II) Hayvanı sürmek. (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)

kıcıklamak (III) [→ **kıncıklamak** (I)]

kıcıklanmak [→ **kıdıklanmak**]

kıcıktırmak [→ **kıbıktırmak**]

kıcık vermek [**kıcıh vermek, kıcır vermek, kıcıt vermek, kıçgırtmak, kıçık vermek, kıdıklamak** (II)] **1.** Dedikodu yapıp iki kişiyi birbirine düşürmek, kışkırtmak. (–Mr. ve çevresi; *Ermenek –Kn.; Karadiken *Tarsus, *Mersin, *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.)

[**kıcıh vermek**] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

[**kıcır vermek**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)

[**kıcıt vermek**] : (–Ur.)

[**kıçgırtmak**] : (–Nğ.)

[**kıdıklamak** (II)] : (*Kurşunlu –Çkr.)

2. Kızdırmak, sinirlendirmek, öfkelendirmek. (–Mr. ve çevresi; *Antakya –Hat.; –Ada.; Karatiken *Tarsus –İç.)

[**kıçık vermek**] : (–Gaz.)

3. Oyunbozanlık etmek. (–Mr. ve çevresi)

kıcıl Çocukların oyunda yaptıkları sayı. (–Mğ.)

kıcılamak (I) **1.** Birinin üstüne yürümek, saldırmak. (–Krş.) **2.** İlerlemek. (*Ermenek –Kn.)

kıcılamak (II) Dolu yağmak : *Hava soğudu, dağlar kıcılamış.* (Çığşar *Kadirli –Ada.)

kıcılamak (III) Hızlanmak, kuvvetli esmek : *Rüzgâr kıcılamağa başladı.* (*Ermenek –Kn.)

kıcılamak (IV) Gıcırdamak : *Kağnı kıcıladı.* (Merzifon ve köyleri –Ama.; *Bor –Nğ.)

kıcılamak (V) Köpek çağırmak : *Köpeği kıcıla.* (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

kıcılamaz Tembel. (*Bor –Nğ.)

kıcım [**kıdış** (II)] **1.** Çocuklara söylenen canım, şekerim anlamında sevgi bildirir ünlem : *Gel kıcım, yanıma otur.* (Ortaköy *Çal –Dz.)

[**kıdış** (II)] : (Küçükbahçe –İz.)

2. Ağabeyim : *Kıcım, şu kalemi alıver.* (Ortaköy *Çal –Dz.)

kıcıma (I) [→ **kıcalak**]

kıcıma (II) Sonra : *Çalışırsan kıcıma rahat edersin.* (Boynuyoğun –Ada.)

kıcımak (I) Boşa gitmek, harcanmak : *Şu çöpü keserken bir kısmı kıcıyıp gitti.* (*Nizip –Gaz.) **2.** Bir iş gereği gibi yapılmamak, baştan savma yapılmak. (*Nizip –Gaz.)

kıcımak (II) Bıçak ve benzeri araçlar körleşmek. (*Nizip –Gaz.)

kıcımık Yeniden, tekrar. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

kıcımuk **1.** Doymak bilmeyen, aşırı istekli. (*Alucra, *Tirebolu –Gr.) **2.** Cimri. (Hacıahmet, Karaköy *Düzce –Bo.)

kıcındırmak Fırlatmak. (–Ada.)

kıcıngaç [→ **kıcık vermek** (I)]

kıcı olmak Küçük çocuklar toprakla oynayıp kirlenmek. (–Rz.)

kıcır (I) Kuvvet, güç. (Geriz –Sm.)

kıcır (II) [→ **kuldur** (I) **-2**]

kıcır (III) Öç, intikam. (*Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.)

kıcır (IV) Zevk, neşe : *Kıcırı kırıldı.* (Köşker –Krş.; –Nğ.)

kıcır (V) [**kıcırlı**] Etli, yağlı, semiz : *Kıcırı yerinde.* (*Merzifon, Ezinepazarı –Ama.)
[**kıcırlı** (I)] : (Heniske –Ama.)

kıcır (VI) [→ **kırcı** (I) **-1**]

kıcır (VII) Mor renkli mısır sıçanı. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kıcır (VIII) Oyunda kazanan tarafın aldığı sayı, kama. (Yerkesik –Mğ.)

kıcır (IX) [→ **kıncırak** (II)]

kıcır (X) Yuvak taşının iki yanına takılan ağaç. (Çapar –İç.)

kıcır (XI) [**kıcire** (II)] İyi, yeni. (Şıhlar –Ank.)
[**kıcire** (II)] : (–Bo.)

kıcıra [→ **kılçar** (I) **-1**]

kıcıramak Azarlamak. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıcır bükme Çabuk, zorla. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kıcır bükmek [→ **kıcırı bükmek**]

kıcırdamak Gıcırdamak. (*İskilip –Çr.; Taşoluk *Göksun –Mr.; *Mersin köyleri –İç.)

kıcırganmak İlgi göstermemek, önemsememek. (*Kurşunlu –Çkr.)

kıcırı bükmek (I) [**kıcır bükmek, kıcırım boğmak, kıcırım bükmek**] Zorla yapmak. (*Yalvaç –Isp.; Sandallar *Devrek –Zn.; *Merzifon ve köyleri *Taşova –Ama.; *Elmalı ve çevresi, Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
[**kıcır bükmek**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**kıcırım boğmak**] : (*Tosya –Ks.; *Kargı –Çr.)
[**kıcırım bükmek**] : (*Kurşunlu, Saray –Çkr.; *Kargı –Çr.; Çömlek, Navdanlı *Mut –İç.)

kıcırı bükmek (II) İşten vaz geçmek. (–Nğ.)

kıcırı kıcırı kesmek Kıtır kıtır kesmek. (Tahtacı –Isp.)

kıcırım Bol. (Tekeler *Silifke –İç.)

kıcırım boğmak [→ **kıcırı bükmek** (I)]

kıcırım bükme Tavşan kaçışı. (Navdalı *Mut –İç.)

kıcırım bükmek [→ **kıcırı bükmek** (I)]

kıcırım etmek **1.** Üstelemek, sırnaşmak. (Navdalı, Yapıntı *Mut, Gökbelen *Silifke –İç.) **2.** Çıkışmak, korkutmak. (*Ermenek –Kn.) **3.** Bir şeyi gizlemek amacıyle işaretle anlatmaya çalışmak. (Aslanköy *Mersin –İç.)

kıcırik Kaygan. (*Ağın –El.)

kıcırkanmak İstememek, çekememek. (*İskilip –Çr.)

kıcır kemiği Kalça kemiği. (*Niksar –To.)

kıcırlanmak İyileşmek, şişmanlamak. (*Ladik –Sm.; –Ama.)

kıcırlı [→ **kıcır** (V)]

kıcır vermek [→ **kıcık vermek**]

kıcıt vermek [→ **kıcık vermek**]

kıci [→ **kiçi** (I)]

kıcire (I) [→ **kılçar** (I) **-1**]

kecire (II) [→ **kıcır** (XI)]

kıcirik Kötürüm. (–Ezc.)

kıcu Sarılı, siyahlı, alacalı hayvan. (Yedigelli *Ereğli –Zn.)

kıç (I) Ayak : *Soğuktan kıçlarım sızladı.* (Tokuşlar –Af.; *Eğridir ve köyleri, İlyas *Keçiborlu –Isp.; Salda, Yeşilova –Brd.; Alâeddin, Darıveren *Acıpayam, Eziler*Buldan, Güney, Beylerli, Honaz, Söğüt –Dz.; –Kü.; Atlas, Kepen *Siv-

rihisar, Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; Gökköy *Reşadiye –To.; Bayadı –Or.; Çavdarlı, Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; *Iğdır ve köyleri, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Ezm.; Cimin –Ezc.; –Adı.; *Nizip –Gaz.; *Afşin ve köyleri, Hartlap, Şekeroba, Berit ve Gâvurdağı yörükleri –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya ve köyleri –Hat.; Çepni *Gemerek, Ortaköy *Şarkışla, *Yıldızeli –Sv.; –Yz.; –Ank.; Cemele –Krş.; *Bünyan, Fetullah, Yahyalı *Develi, *Pınarbaşı ve köyleri –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Kırıklı *Karaisalı, Gâvurdağı, Toprakkale *Osmaniye, Bilan –Ada.; *Mersin ve köyleri, *Mut ve köyleri –İç.; Kerkük) **2.** Ayak bileği. (–Gm.; Çömlek, Navdalı *Mut –İç.) **3.** Diz. (*Gölcük, *İzmit –Kc.) **4.** Topuk. (Fadıl *Orhaneli –Brs.) **5.** Sağrı. (Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; *Milas, *Yatağan, Yerkesik –Mğ.)

kıç (II) [→ **kıcı** (V)]

kıç (III) **1.** Bir şeyin ucu. (–Çr.) **2.** Arka, son taraf: *Vapurun birinci mevkileri kıç taraftadır.* (–Ant.)

kıçayak Çizmeye benzeyen, ayağa giyilen bir çeşit yemeni. (*Gerze –Sn.; –Mr.)

kıç dingili Kara güreşde kalçanın yardımıyla yapılan kafa, kol oyunu. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

kıçgırmak Körüklemek, ateşi alevlendirmek. (*Ürgüp –Nş.)

kıçgırtmak [→ **kıcık vermek -1**]

kıçık (I) [→ **kıdık** (VI)]

kıçık (II) [→ **kıcık** (I) **-4**]

kıçı kıçı 1. [→ **kıdı kıdı** (I)] **2.** [→ **kıdık kıdık**]

kıçık kıçık [→ **kıdık kıdık**]

kıçıklamak [→ **kıncıklamak** (I)]

kıçık vermek [→ **kıcık vermek -2**]

kıçın kıçın 1. Oturarak (yürüyüş için). (–Kc.) **2.** Geri geri, arka arka. (*Düzce –Bo.)

kıçınlamak (I) **1.** Bir şeyden korkarak geri çekilmek, sakınmak. (Kuz *Lapseki –Çkl.; Tokat –Es.; Yerkesik –Mğ.) **2.** Hayvan geri geri gitmek. (*Saray –Tk.)

kıçınlamak (II) Karşı koymak. (Yerkesik –Mğ.)

kıçın üstü Kıç üstü. (*Düzce –Bo.)

kıçırık Sızlanma. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıçırışmak Bağrışmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıçırmak Bağırmak. (Kadıçiftliği –Ist.; Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıçırttırmak Bağırttırmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıçıruvçu Horoz. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıçı yoluk Yoksulluğuna bakmadan gösteriş yapmaya kalkan kimse. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

kıçkırık Köpeği kurda saldırtmak için çobanın çıkardığı ses. (–Ama.)

kıçmalamak Çifte atmak. (*Gazipaşa –Ant.)

kıçmık [**kıçmuk**] Tekme. (*Çarşamba –Sm.; Kuzköy *Ünye –Or.; Piraziz –Gr.)

[**kıçmuk**]: (–Sm.; Kuz *Ünye, *Perşembe ve köyleri –Or.; –Tr.)

kıçmuk [→ **kıçmık**]

kıda (I) İpekten para kesesi ve bel kemeri dokumaya yarayan küçük el gergefi. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kıda (II) [→ **kadalak** (IV) **-1**]

kıdağına gelmek Biçimine, yerine gelmek : *Bu iş, tam anlamıyle kıdağına geldi.* (–Ky.)

kıdağında Yerinde, biçiminde. (–Ky.)

kıdahmah [**kıdakmak, kıdaksınmak, kıdaktımak**] Alışmak, dadanmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kıdakmak**] : (*Bor –Nğ.; –İç.)
[**kıdaksınmak**] : (–Krş.; *Bor –Nğ.)
[**kıdaktımak**] : (–İç.)

kıdaklamak Tavuk, yumurtlayacağı zaman ve yumurtladıktan sonra ötmek. (*Merzifon –Ama.; *Zile ve köyleri –To.)

kıdakmak [→ **kıdahmah**]

kıdaksınmak [→ **kıdahmah**]

kıdaktımak [→ **kıdahmah**]

kıdalak (I) [→ **kıdım** (I)]

kıdalak (II) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kıdalamak Kusur bulmak, titizlik etmek. (–Brs.)

kıdan Oğlak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kıddı [→ **kıtık** (I)]

kıdem Küçük çocuk. (Cumalıkızık –Brs.)

kıdı (I) [→ **kıcı** (VI)]

kıdı (II) Topraktan yapılmış küçük süt kabı. (Kaymaz *Sivrihisar –Es.)

kıdı (III) [→ **kıcalak**]

kıdı (IV) [→ **kıdık** (VI)]

kıdıh [→ **kıdık** (I) **-1**]

kıdık (I) [**kıdıh, kıtdik** (I)] **1.** Gerdan, çene altı. (–Çkl.; *Kandıra –Kc.; Yeniköy *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr.; Hacıhamza *Osmancık, Saray *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; Körtler *Turhal –To.; –Ezc.; –Bt.; –Mr. ve çevresi; Çepni *Gemerek, Vazıldan *Divriği, *Koyulhisar –Sv.; *Beypazarı –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor, –Nğ.; –Ada.)
[**kıdıh**] : (*Gürün –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kıtdik** (I)] : (*Arapkir –Ml.)
2. Çene. (Körtler *Turhal –To.; Vazıldan *Divriği –Sv.) **3.** Gırtlak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kıdık (II) [**kidik**] **1.** Keçi yavrusu, oğlak. (–Ama.; –Tr.; Köse *Kelkit, Uluşiran *Şiran –Gm.; Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; Yoncalı –Ezm.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Bt.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; –Sv.; *Pınarbaşı, Muncusun –Ky.)
[**kidik**] : (Feseli *Reşadiye –To.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Dy.; *Nazimiye –Tn.; *Siverek –Ur.; *Nizip –Gaz.; Hacılyas –Sv.)
2. Kuzu. (Harput –El.) **3.** Keçi, koyun. (–Kü.)

kıdık (III) Sepet, küçük ve dar el sepeti. (–Sm.; Bayadı, Seylan –Or.; Arageriş *Tirebolu –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Kızılağaç *Alanya –Ant.)

kıdık (IV) [→ **kırı**]

kıdık (V) [**kıdım** (V) **-2, kıdımcuk, kımıcık -3**] Bir cismin en küçük parçası, molekül. (*Ahlat –Bt.)
[**kıdım** (V) **-2**] : (–Sm.; Çandır *Perşembe –Or.)
[**kıdımcuk**] : (–Sm.)
[**kımıcık -3**] : (Kazlar –Dz.)

kıdık (VI) [**kıdı** (IV), **kıçık** (I)] Köpek yavrusu. (Kasımlar *Eğridir –Isp.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
[**kıdı** (IV)] : (Bahçeli *Ürgüp –Nş.)

[**kıçık** (I)] : (Fatsa *Ünye –Or.)

kıdık (VII) [**kıdılık**] **1.** Boyuna takılan inci, boncuk dizisi, gerdanlık. (*Kurşunlu –Çkr.)

[**kıdılık**] : (Keleş *Orhaneli –Brs.; *Sungurlu –Çr.; *Merzifon –Ama.)

2. Çabuk kırılan bir çeşit çocuk bileziği. (Kaymaz *Sivrihisar –Es.)

kıdı kıdı [**kıçı kıçı -1**] **1.** Davar çağırma ünlemi. (Güzlük *Araç –Ks.; Çilehane *Reşadiye –To.; Kuz *Ünye –Or.; *Maçka ve köyleri –Tr.; Cenciğe –Ezc.; –Ml.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kıçı kıçı -1**] : (–Tr.)

2. [→ **kıdık kıdık**]

kıdık kıdık [**kıçı kıçı -2, kıçık kıçık, kıdı kıdı -2**] Köpek çağırma ünlemi. (Salda *Yeşilova –Brd.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

[**kıçı kıçı -2**] : (–Tr.)

[**kıçık kıçık**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

[**kıdı kıdı -2**] : (Honaz –Dz.; Tepeköy *Torbalı –İz.)

kıdıklamak (I) [→ **kıncıklamak** (I)]

kıdıklamak (II) [→ **kıcık vermek**]

kıdıklanmak [**kıcıklanmak, kıncıklanmak**] Gıdıklanmak. (*Kurşunlu –Çkr.; *Mersin köyleri –İç.)

[**kıcıklanmak**] : (*Merzifon –Ama.)

[**kıncıklanmak**] : (–Hat.)

kıdılık [→ **kıdık** (VII)]

kıdım (I) [**kıdalak** (I), **kıdımık** (I)] Küçük adım. (*Zile –To.; Akkışla *Bünyan –Ky.)

[**kıdalak** (I)] : (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)

[**kıdımık** (I)] : (İğdecik –Isp.)

kıdım (II) [**kırıço**] Beştaş oyunu. (–Çkr.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

[**kırıço**] : (*Erciş –Vn.)

kıdım (III) Rüşvet. (Köşker –Krş.)

kıdım (IV) Çorap ve halı ilmiği. (*Kemaliye –Ezc.)

kıdım (V) [**kıdımık** (II), **kıntıman**] **1.** Biraz, ufak parça. (*İskilip –Çr.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Oltu –Ezm.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Bor –Nğ.)

[**kıdımık** (II)] : (*Düzce –Bo.)

[**kıntıman**]: (Tacın *Bünyan –Ky.)

2. [→ **kıdık** (V)]

kıdıman (I) Zamanından önce doğan koyun, keçi, sığır. (Ergücek *İspir –Ezm.; –Ezc.)

kıdıman (II) Çiğdem : *Kıdıman sökelim.* (*Çayıralan –Yz.)

kıdımcık kıdımcık (I) [→ **kıdım kıdım** (I) **-1**]

kıdımcık kıdımcık (II) [→ **kıdım kıdım** (II)]

kıdımcuk [→ **kıdık** (V)]

kıdımık (I) [→ **kıdım** (I)]

kıdımık (II) [→ **kıdım** (V)]

kıdım kıdım (I) [**kıdımcık kıdımcık** (I), **kılı kılı, kıtım kıtım**] Küçük küçük, azar azar. (*Düzce –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip, –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama; *Niksar –To.; Bayadı *Perşembe, Kuz *Ünye –Or.; *Bor –Nğ.)

[**kıdımcık kıdımcık** (I)] : (*Ermenek –Kn.)

[**kılı kılı**]: (Çalış *Haymana –Ank.)

[**kıtım kıtım**] : (*Sungurlu –Çr.)

kıdım kıdım (II) [**kıdımcık kıdımcık** (II)] Ağır ağır, yavaş yavaş. (*İskilip –Çr.; Kuz *Ünye –Or.; –Mr. ve çevresi; *Koyulhisar –Sv.)

[**kıdımcık kıdımcık** (II)] : (*Ermenek –Kn.)

kıdır (I) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kıdır (II) [→ **kıldır** (VI)]
kıdırım Uçurum. (*Ağın –El.)
kıdırım olmak Sıkıntıdan bunalmak, sıkılmak : *Yalnız evde otura otura kıdırım oldum.* (*Boyabat –Sn.)
kıdırış (I) **1.** [→ **kıbış** (II)] **2.** Yüzü buruşuk adam. (*Ermenek –Kn.)
kıdırış (II) İyi gelişmemiş, kötü : *Bizim ekin çok kıdırış.* (Araplı, Ovacık, Taşucu *Silifke, *Mut ve köyleri –İç.)
kıdır kıymık Zorla, güçlükle (geçinmek için) : *Ahmet kıdır kıymık geçiniyor.* (*Saray –Çkr.)
kıdırmak (I) Zayıflamak. (–Kn.)
kıdırmak (II) **1.** Kız aramak, araştırmak. (–Ks.) **2.** Görücü gitmek. (Karkın *Çumra –Kn.)
kıdış (I) Topraktan yapılmış su bardağı. (Tavlusun –Ky.)
kıdış (II) [→ **kıcım -1**]
kıdıt Kabuğundan kolayca ayrılmayan ceviz. (Cimin –Ezc.)
kıdlamak Dişlemek, ısırmak. (–Ezc.)
kıdorik Ufak bulgurdan yapılan yağsız pilav. (–Ezc.)
kıf (I) Kadayıf dökmek için kullanılan süzgeçli tas. (–Isp.)
kıf (II) Kir, pislik : *Çamaşır kıfı.* (Halimiye *Ermenek –Kn.)
kıf (III) Çaba. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
kıf (IV) Ekin biçilmeden koparılmış tahıl başağı. (Akkışla *Bünyan –Ky.)
kıf (V) İnsanın her şeyi hoş görür olduğu, elverişli durumu: *Sen bunu alamazdın ya, bir kıfıma geldi.* (Çepni *Gemerek –Sv.)
kıfadan dönmek Olduğu yerde çabucak geri dönmek. (Köşker –Krş.)
kıfı (I) Kuytu, yel almayan yer. (Davutlar *Kuşadası –Ay.; Bozan –Es.; *Nallıhan –Ank.)
kıfı (II) [**kıpı** (I)] **1.** Şaka, eğlence, alay. (Fındıklı –Ba.; Hocaköy *İnegöl, *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Bozüyük, *Gölpazarı, *Pazaryeri –Bil.; İsmetpaşa –Es.; *Bakırköy –Ist.; Haliliye –Ada.; Bıldır *Uzunköprü –Ed.; *Babaeski, Çavuşköy *Lüleburgaz –Krk.; *Çorlu, *Saray, Karacakılavuz –Tk.)
[**kıpı** (I)] : (Terkos –Ist.)
2. Güldürücü, eğlendirici. (Hocaköy *İnegöl –Brs.; Pazarcık *Bozüyük, *Gölpazarı –Bil.; *Kartal –Ist.; Bulgaristan göçmenleri, Haliliye –Ada.; –Ed.)
kıfı (III) [→ **kılı** (III)]
kıfıdak Birdenbire. (*Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama.)
kıfıdanak Yavaşça : *Kıfıdanak yattım.* (Göcenova –Çr.)
kıfık Asil olmayan. (–Yz.)
kıfıl (I) [**kıbıl, kubli**] Kilit, anahtar : *Kıfılı getir, kapıyı aç.* (*Iğdır –Kr.; –Dy.)
[**kıbıl**] : (–Krş.)
[**kubli**] : (*Bayburt –Gm.)
kıfıl (II) Çam ağacının dökülen kuru yaprakları. (Bozlar, Aziziye –Brd.)
kıfıl (III) [**kıfır** (I)] Böceklerden korumak için asma kütüklerine ve filiz yerlerine sürülen macun.(–Ur.)
[**kıfır** (I)] : (*Nizip –Gaz.; Şekeroba –Mr.; *Bor –Nğ.)
kıfılanmak Komiklik yaparak çevresindekileri güldürmek. (–Ed.)
kıfıldamak [**kıldırdamak** (IV) **-2**] **1.** Kadın, bir erkeğin dikkatini çekmek, ona hoş görünmek için uğ-

raşmak, çeşitli davranışlar yapmak. (Arslanköy *Mersin –İç.)
[**kıldırdamak** (IV) **-2**] : (*Düzce –Bo.)
2. Çabaya düşmek. (*Ermenek –Kn. ; Civanyaylağı, *Mersin ve köyleri –İç.; Yerkesik –Mğ.)

kıfıl kıfıl (I) Ilık ılık (yel esmesi için). (–Sm.)

kıfıl kıfıl (II) Mışıl mışıl (uyumak için). (–Sm.)

kıfıl kıfıl (III) Sapır sapır (düşüp ölmek için) : *Tavuklarda kıran var. Kıfıl kıfıl ölüyorlar.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kıfıllanmak Çeki düzen vermek, süslenmek. (Bayburt*Sarıkamış –Kr.)

kıfıltı (I) **1.** Rahatsız edici davranış, patırtı, kıpırtı. (Çömlek, Navdanlı *Mut –İç.) **2.** Evecenlik, telâş : *Onun canı tez de kıfıltısı eksik olmaz.* (*Ermenek –Kn.)

kıfıltı (II) İstek. (–Kü.)

kıfır (I) [→ **kıfıl** (III)]

kıfır (II) Üzüm salkımlarına gelen ve tanelerin dökülmesine neden olan bir çeşit hastalık. (Hacılar, Zencidere –Ky.)

kıfır (III) Tırtıl böceği. (–Isp.; –Krş.; –Nş.)

kıfır aka Gözün kör olsun anlamında ilenç : *Gözüne kıfır aka.* (–Gaz.)

kıfıramak Ağaçları parçalamak, kesmek, budamak. (Mezirme *Hekimhan –Ml.)

kıfırcan Salgın hastalık. (Çokak *Andırın –Mr.)

kıfır kıfır Evecenlikle, çabuk çabuk (kaybolan şeyi aramak için). (*Gürün –Sv.)

kıfıtmak Kalçasını oynatarak, salına salına yürümek : *Gelin hanım kıfıtarak gitti.* (–Krş.)

kıfı tutmak İsteklenmek, heveslenmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kıflamak Arpa, buğday vb. tahılın başını koparmak. (–Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.)

kıflı Oynak, şımarık : *Senin Haççe büyüyünce pek kıflı olacak.* (*Bozdoğan –Ay.)

kıftır kıftır [**kıldır kıldır** (II)] Oynak davranışlarla, kırıtarak (yürümek için). (Kızılköy *Dinar –Af.)
[**kıldır kıldır** (II)] : (*Düzce –Bo.)

kıgıç Volkanik bölgelerde bulunan, hafif, suya batmayan, yuvarlak, sünger gibi taş. (*Ahlat –Bt.)

kıgıçtak [**kığıştak**] Ucunda bir kaç tane halka ya da küçük çıngırak bulunan, eşeği sürmeye yarayan sopa. (–Ank.)
[**kığıştak**] : (*Merzifon –Ama.)

kığ [→ **kıh -1**]

kığa Ağabey. (Teke –Brd.)

kığalak [→ **kıh -1**]

kığaşık [→ **kınaşık**]

kığaştırmak [→ **kındırmak** (I)]

kığı [→ **kıh -1**]

kığıl [→ **kıh -1**]

kığılamak (I) Tavuk gıdaklamak. (*Mut ve köyleri –İç.)

kığılamak (II) [**kığırlamak**] Koyun, keçi, deve gibi hayvanlar pislemek. (–Ky.)
[**kığırlamak**] : (–Ky.)

kığılatmak Üzerine çıkıp bağırtmak. (Söğüt, Honaz –Dz.; –Ml.)

kığılcım Kıvılcım. (Azeri köyleri –Ama.; Fakılı *Tarsus –İç.)

kığıl kığıl etmek Çabalamak, tepinmek : *Üç gün kığıl kığıl itsen metelik yok.* (Epçe –Ky.)

kığır Burnundan konuşan adam hımhım. (*Taşköprü –Ks.)

kığırdamak Köpek soğuktan sızlanmak. (*Lapseki –Çkl.)

kığırdayıp durmak Ağzının içinden söylenmek. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kığırdım günü Arifeden bir gün önceki gün. (*Sungurlu –Çr.)

kığırık Kınalı keklik. (–Nğ. ve çevresi.)

kığırlamak [→ **kığılamak** (II)]

kığırmak (I) **1.** Çağırmak, davet etmek. (*Lapseki –Çkl.) **2.** Koyun ve keçileri çağırmak. (Hüseyinli *Beykoz –Ist.)

kığırmak (II) Horoz ötmek : *Horozlar kığırırken geldi.* (*Bahçe –Ada.)

kığırmak (III) Bükmek. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kığırmak(IV) Yiğitlik göstermek, yenmek. (Duğla *Soma –Mn.)

kığış (I) **1.** Kışın, nehir ve çayların sürüklediği buz parçaları : *Delice-den kığış akıyor.* (Kavşit *Sungurlu –Çr.; Oymaağaç *Beypazarı –Ank.) **2.** Kırağı gibi ince kar, kırç. (Işıklı *Çivril –Dz.)

kığış (II) [→ **kırımsa** (II) **-1**]

kığış (III) İri ve kalın saman. (Karadiken, Fakılı *Tarsus –İç.)

kığış (IV) Çalı çırpı. (–Ank.)

kığışdamak (I) [**kığıştamak, kıldıramak, kıldırmak**] **1.** Dere suyu, çakıllar arasından akarken ses çıkarmak. (*Safranbolu –Zn.; *Bor –Nğ.)
[**kıldıramak**] : (Kavak –Sm.)
[**kıldırmak**] : (*Milas –Mğ.)
2. Kuru yapraklar ve sert cisimler birbirine dokunarak ses çıkarmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kığıştamak**] : (*Bor –Nğ.)

kığışdamak (II) [**kığlamak** (III), **kıldırdamak** (II)] Yerli yersiz konuşmak: *Soğan kabuğundan kaynana olsa kığıştar.* (*Bor –Nğ.)
[**kığlamak** (III)] : (*Bor –Nğ.)
[**kıldırdamak** (II)] : (*Tosya –Ks.)

kığışık [→ **kınaşık**]

kığış kığış (I) **1.** Derenin çakıllar arasından ses çıkararak akışını anlatır. (*Merzifon –Ama.) **2.** Sert cisimlerin birbirine değdiklerinde çıkardıkları sesi anlatır. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kığış kığış (II) Çok kuru ve katı olan (şeyler için) : *Dut kurusu kığış kığış olmuş.* (*Bor –Nğ.)

kığışlanmak Su buz tutmak. (–Kn.)

kığışmak [→ **kıkırdamak** (II)]

kığıştak (I) Sinir hastalığının iyileştirilmesinde kullanılan, kaynatılarak suyu içilen bir çeşit bitki. (*Söğüt ve köyleri –Bil.)

kığıştak (II) [→ **kıgıçtak**]

kığıştamak [→ **kığışdamak** (I) **-2**]

kığıştı Kuru yaprakların ya da sert cisimlerin birbirine değerek çıkardıkları ses. (Yazıhamit *Taşköprü –Ks.; Saray –Çkr.; *Ermenek–Kn.)

kığlamak (I) Tuttuğu işin sonunu getirememek, başaramamak (–Nğ.)

kığlamak (II) Koyun pislemek. (*Bor –Nğ.)

kığlamak (III) [→ **kığışdamak** (II)]

kığmık [→ **kımdık**]

kığrımca Bir çeşit cevizli hamur tatlısı : *Bu akşam kığrımca yapacağım.* (Mardar *Bafra –Sm.)

kığşadak Yığın halinde, topluca: *Biraz ateşe gösterince çam fıstıkları kığşadak önüme döküldü.* (–Sm.)

kıh [**kıak, kığ, kığalak, kığı, kığıl, kıhak, kıkı -1, 2**; **kıkın** (II), **kıyak** (V), **kıyığ**] **1.** Koyun, keçi gübresi. (Belenli *Sertaç –Brd.; –Krş.; Mancalı *Karaman –Kn.)

[**kıak**] : (*Mersin –İç.)
[**kığ**] : (Çepni *Gemerek –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kığalak**] : (*Yalvaç –Isp.; –Kn.)
[**kığı**]: (–Bt.; –Sv.; Tavlusun –Ky.)
[**kığıl**]: (Elvançelebi*Mecitözü –Çr.)
[**kıhak**] : (–İç.)
[**kıkı -1**] : (–Ml.; *Gemerek –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.)
2. İnsan dışkısı, pislik. (–Tr.; *Ağın –El. ve çevresi; *Arapkir –Ml.)
[**kıkı -2**] : (–Tr.)
[**kıkın** (II)]: (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**kıyak** (V)] : (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)
[**kıyığ**] : (Kerkük)

kıhak [→ **kıh -1**]

kıhkeler Bukalemun. (Özbek *Urla –İz.; *Milas –Mğ.)

kıhkıhlamak Kesik kesik öksürmek. (*Ağın –El.; *Arapkir, –Ml.)

kıhlamak Büyük aptes etmek, pislemek. (–Sv.)

kıhmıh [→ **kımdık**]

kıhra Keçi yününden dokunmuş kilim. (Geley *Araç –Ks.)

kıhsa [→ **kıska**]

kıj [→ **kıcı** (V)]

kıjgırmak (I) [**kıjkırmak**] Ateş kuvvetlenmek, alevlenmek. (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kıjkırmak**] : (*Bor –Nğ.)

kıjgırmak (II) Ekşimek. (–Ama.)

kıjı [→**kıcı** (V)]

kıjik Saksağan. (*Pütürge –Ml.)

kıjkırmak [→ **kıjgırmak** (I)]

kık (I) Eski. (*Kilis –Gaz.)

kık (II) Kırk. (–Nğ.)

kıkaç (I) [**kıkık**] Eğik olarak dizilmiş, arkaya doğru eğilmiş şeyler. (Çakal *Kavak –Sm.; –Ada.)
[**kıkık**] : (–Mğ.)

kıkaç (II) Üçgen. (–Ada.)

kıkı 1. [→ **kıh -1**] **2.** [→ **kıh -2**]

kıkı (II) Çocukların boyunlarına taktıkları boncuk dizisi. (İslahiye *İnegöl –Brs.)

kıkı (III) Boğazda çıkan yumruk biçiminde şişkinlik (guatr hastalığı). (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kıkıcı Bir çeşit kır bitkisi. (–Isp. ve yöresi)

kıkık [→ **kıkaç** (I)]

kıkıl [**kakkı, kıkkı**] Tavuk, kaz, ördek ve kuş yumurtası.(Mollaveyis –Ar.)
[**kakkı**] : (–To.)
[**kıkkı**] : (Deretülbentli *Alanya –Ant.)

kıkın (I) [**kılçan** (V)] Kılçık. (–Ank.)
[**kılçan** (V)] : (–Nğ.)

kıkın (II) [→ **kıh -2**]

kıkırdak (I) Gırtlak. (Peşman *Daday –Ks.)

kıkırdak (II) Kavrulmuş yufka kırıntıları. (Çiftepınar *Mersin –İç.)

kıkırdamak(I) Ölmek. (*Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –Ist.; –Ama.; –Ml.; *Bor –Nğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

kıkırdamak (II) [**kığışmak**] Soğuktan donmak. (*Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.)
[**kığışmak**] : (*Ağın –El.)

kıkırdamak (III) [→ **kıkırdemek**]

kıkırdatmak Öldürmek. (*Bor –Nğ.)

kıkırdemek [**kıkırdamak** (III), **kikremek**] Kıkır kıkır gülmek. (*Mudanya –Brs.; *Kandıra –Kc.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)
[**kıkırdamak** (III)] : (*Düzce –Bo.; *Kandıra –Kc.)
[**kikremek**]: (Yeniköy –Ba.; –Krş.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

kıkırik (I) [→ **kikirik** (I)]

kıkırik (II) Temiz giyinmiş insan. (*Kemaliye –Ezc.)

kıkırik (III) Çömelerek oturma durumu. (*Kemaliye –Ezc.)

kıkırlık Kılkuyruk kuşu. (–Ur.)

kıkırt Bir şeyin sonu. (Pekün *Kelkit –Gm.)

kıkkı [→ **kıkıl**]

kıkkılık Ağaçların en yüksek yeri, tepesi. (*Kemaliye –Ezc.)

kıkof Yeşil kabuğu soyulmuş taze ceviz. (–Ezc.)

kıkramak Koyun melemek. (Bakırdağı *Çataloluk –Ky.)

kıl 1. Killi toprak. (Karaçay –Es.) **2.** Çamaşır, baş kili. (Karaçay –Es.)

kılacuk Çiçekken yenen bir çeşit ekin. (–Ama.)

kılaç İnce ve beyaz tüyleri olan yulafa benzer bir ot. (Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

kılaçna Çobanların giydikleri keçi derisinden yapılmış şalvar. (*Pendik –Ist.)

kılafatlı [→ **kalafatlı**]

kılagı [→ **kılağı** (I)]

kılaglı [→ **kılavlı** (I)]

kılağ [→ **kılağı** (I)]

kılağı (I) [**kılagı, kılağ, kılav** (I), **kırağ** (II)] Keskinlik (Bıçak, makas vb. şeyler için). (*Sandıklı –Af.; *Bozdoğan–Ay.;–Ba.; Tokat –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *Zile ve köyleri –To.; –Nğ.;*Ermenek –Kn.; *Kozan –Ada.; Civanyaylağı, Arslanköy *Mersin, Kızıloba, *Silifke, *Anamur –İç.; Güzelsu *Akseki, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)
[**kılagı**] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.; *Akyazı –Sk.; *Mersin –İç.)
[**kılağ**] : (*Bor –Nğ.)
[**kılav** (I)] : (Birecik –Ba.; –Tr. ve çevresi; Gare *Ardeşen –Rz.; *Yusufeli ve çevresi –Ar.; Cenciğe –Ezc.; *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.; Keskin *Ceyhan –Ada.)
[**kırağ** (II)] : (*Bor –Nğ.)

kılağı (II) Ustura yarası. (–Krş.)

kılağı (III) [→ **kulağuz**]

kılağılamak [→ **kılavlamak** (I)]

kılağılı [→ **kılavlı** (III)]

kılağız Puhu kuşu. (Ortaklık *Ayancık –Sn.)

kılağlamak [→ **kılavlamak** (I)]

kılağlı [→ **kılavlı** (I)]

kılalanmak Kızmak, öfkelenmek. (Küçükisa *Zile –To.)

kılalı (I) [→ **kılavlı** (I)]

kılalı (II) Kavga ve gürültü etmeye hazır olan kimse, öfkeli : *Ahmet'in ağzı kılalı ona uymaya gelmez.* (Saray –Çkr.)

kılama Budanmış bağ çubuklarından yapılmış deste. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kılamada [**kılımada, kılmada**] Bağ çubuğu, kurumuş bağ çubuğu : *Kılamada getir, ocağı yakalım.* (–Nğ.)
[**kılımada**]: (Hacıbektaş *Mucur –Krş.)
[**kılmada**] : (Genezin *Avanos –Nş.)

kılamık [**kılamuk**] Kurak yerlerde yetişen bir çeşit ot, ayrık otu. (*Bor –Nğ.)
[**kılamuk**] : (Gere –Nş.)

kılamuk [→ **kılamık**]

kılan (I) Sert keçi kılı. (–Bo.; Erkinis *Yusufeli, Yavuz *Şavşat ve köyleri –Ar.)

kılan (II) Tiftik keçisi azmanı. (*Safranbolu –Zn.)

kılan (III) [→ **kıran** (III)]

kılan (IV) Karar : *Ne kılansız oğlan oldu.* (–Ed.)

kılan (V) Yapılarda kullanılan, kısa ve kirişten daha ince ardıç dalı : *Elin gözündeki çöpü görür de, kendi gözündeki kılanı görmez.* (*Bor –Nğ.)

kılanlı [→ **kılavlı** (I)]

kılap Eskiden kadınların feslerine sardıkları ince ipekli kumaş. (Başköy –Ank.)

kılapa (I) Hatılların üzerine vurulan yarım metre uzunluğundaki ağaçlar. (–Ed.)

kılapa (II) İyi gelişmemiş ekin. (Çiftepınar *Mersin, Navdalı *Mut ve köyleri –İç.)

kılatma Birinin arkasından söylenen kötü söz. (–Ba.)

kılav (I) [→ **kılağı** (I)]

kılav (II) **1.** Yerli yerinde, düzenli. (–Tr.) **2.** Düzeltme, çeki düzen verme işi, cilâ. (–Ky.)

kılav (III) **1.** Korku. (–Tr. ve çevresi) **2.** Öfke. (–Tr. ve çevresi) **3.** Dikkat. (–Tr. ve çevresi) **4.** Bağırıp çağırma, uyarma. (*Nizip –Gaz.)

kılav (IV) Dinçlik, beden sağlığı, neşe. (*Ahlat –Bt.; Endel *Osmaniye, Mara *Saimbeyli –Ada.)

kılav (V) Yarış. (Taçin *Bünyan –Ky.)

kılav (VI) Keçe. (*Ahlat –Bt.)

kılavan (I) Düğün halkı. (Başköy *İnebolu –Ks.)

kılavan (II) Gömütlerin başına dikilen söğüt dalı. (Küçükisa *Zile –To.)

kılavat (I) [→ **kıbal** (I)]

kılavat (II) [→ **kıbal** (II)]

kılavına getirmek Sırasına getirmek : *Tam kılavına getirdi ve öyle bir söz söyledi ki garşısındaki ne diyeceğini bilemedi.* (*Bor –Nğ.)

kılavlamak (I) [**kılağılamak, kılağı vurmak, kılağlamak, kılavulamak, kılav vermek, kilavlamak**] Keskinletmek, bilemek. (*İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; –Tr.; –Rz.; Yavuz *Şavşat, Akarsu ve çevresi, *Ardanuç –Ar.; –Ezc.; –Ml.; –Mr. ve çevresi; Hacıilyas *Koyulhisar, Çamova *Divriği –Sv.; –Gaz.; *Dörtyol, *Kadirli –Ada.)

[**kılağılamak**] : (Tosmurlu *Silifke –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

[**kılağı vurmak**] : (Ovacık, Sayağzı *Silifke –İç.)

[**kılağlamak**] : (Saray –Çkr.)

[**kılavulamak**] : (*Ünye –Or.)

[**kılav vermek**] : (–Tr.)

[**kilavlamak**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

kılavlamak (II) At yarışı yapmak. (Kızılviran –Ky.)

kılavlanmak (I) Süslenmek, boyanmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ml.; –Mr. ve çevresi; Kuzucuk *Dörtyol –Ada.)

kılavlanmak (II) Göz koymak (kadın ve erkek arkadaşlık etmek için). (*Ağın –El.)

kılavlı (I) [**kılaglı, kılağlı, kılalı** (I), **kılanlı**] Keskin. (*İskilip –Çr.; *Taşova, *Merzifon –Ama.; *Artova –To.; –Rz.; Bağlıca, *Ardanuç –Ar.; Mardinik *Göle –Kr.; Cenciğe –Ezc.; –Mr. ve çevresi; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.; Karaisalı, Kırıklı *Kadirli –Ada.)

[**kılaglı**] : (*Merzifon –Ama.)

[**kılağlı**] : (*Bor –Nğ.)

[**kılalı** (I)] : (Saray –Çkr.)

[**kılanlı**] : (*Afşin ve köyleri –Mr.)

kılavlı (II) Yaşı büyük olup da genç görünen. (*Göksun –Mr.)

kılavlı (III) [**kılağılı**] İştahlı, istekli, sağlıklı. (*Taşova –Ama.; Çığşar *Kadirli –Ada.)

[**kılağılı**] : (*Silifke –İç.)

kılavulamak [→ **kılavlamak**]

kılav vermek [→ **kılavlamak**]

kılbaşı 1. İnsanlarda parmak üzerinde çıkan yumruk büyüklüğünde bir çeşit çıban. (Kayarcık *Saimbeyli –Ada.; Kerkük) **2.** Koyun ve keçinin ayaklarında çıkan bir çeşit çıban. (*Afşin ve köyleri –Mr.)

kılbık Oynak, hafif kadın. (Yeniköy –Ba.)

kılbız 1. Sinsi (kimse). (*Avanos –Nş.) **2.** Tezcanlı (kimse). (Karahoca *Haymana –Ank.)

kılcan (I) Fundalık, ormanlık. (*Ceyhan –Ada.)

kılcan (II) Cılız, içlenmemiş fasulye. (–Ada.)

kılcan (III) At kılından yapılan kuş tuzağı. (Ziğdi *Erbaa –To.)

kılcar 1. [→ **kılçar** (I) **-1**] **2.** Kıldan yapılmış kepenek : *Çobana bir kılcar aldım.* (*Gelibolu –Çkl.)

kılcıklı Belâlı : *Bu adam çok kılcıklıdır.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kılcıksız Bir çeşit buğday. (*Akyazı ve çevresi –Sk.)

kılcır [→ **kuldur** (1)-**2**]

kılçam [→ **kılçan** (I)]

kılçan (I) [**kılçam**] Keçi kılından yapılmış keçe, çul. (Narlıca *Orhangazi –Brs.; *Göynük, İğneciler *Mudurnu –Bo.; Burunkaya –Zn.; Subaşı *Nallıhan –Ank.; Pisi –Mğ.)

[**kılçam**] : (–Sk.)

kılçan (II) Tavuklara dadanan bir hayvan, gelincik. (Kocayatak *Serik –Ant.)

kılçan (III) Seyrek saçlı (kimse). (*Bor –Nğ.)

kılçan (IV) Seyrek bitkili toprak. (*Bor –Nğ.)

kılçan (V) [→ **kıkın** (I)]

kılçan (VI) Sert lifli yün : *Bu yün çok kılçan, az para eder.* (*Mut ve köyleri –İç.)

kılçannı İri ve çok kıllı hayvan. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kılçar (I) [**kıcıra, kıcire** (I), **kılcar -1, kıldıran, kılıcan, kılıçan** (I), **kılşalvar, kıntır** (II)] **1.** Keçi kılından, dokuma kumaştan yapılmış don, şalvar. (Gericam –Dz.; Haçdişlen, Bozyazı *Anamur –İç.; Reşadiye *Datça, Düğerek, Yerkesik –Mğ.)

[**kıcıra**] : (–Bo.)

[**kıcire** (I)] : (–Bo.)

[**kılcar -1**] : (*Anamur –İç.)

[**kıldıran**] : (*Göynük –Bo.; –Ist.; *Nallıhan –Ank.)

[**kılıcan**] : (Turtul köyü *Devrek –Zn.)

[**kılıçan** (I)] : (*Devrek –Zn.)

[**kılşalvar**] : (–Krş.)

[**kıntır** (II)] : (Akköy *Söğüt –Bil.) **2.** Kıldan yapılmış kumaş. (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Çarıklar *Anamur –İç.; Kalkan *Kaş ve köyleri, Oba *Alanya –Ant.) **3.** Kıldan örülmüş çorap. (*Akseki –Ant.) **4.** Kepenek. (Kargıcak *Alanya –Ant.)

kılçar (II) Atın kuyruk ve yelesinden koparılan kıl. (–Isp.; –Ks.; Cebel –İç.)

kılçar (III) Boyalı yün ipliği. (–Ant.)

kıldak Kadınlarla arkadaşlıktan hoşlanan, kadınsı. (Karahallı –Uş.; Burhaniye *Nazilli –Ay.; –Kü.)

kıldam Baltanın, çapanın kazmaya yarayan tarafı, ağzı. (*Senirkent –Isp.; Ulamış –İz.)

kıldan dönmek Duygulu, alıngan, duyar olmak : *Onun yanında çok çok ölçülü konuşmalı. Kıldan döner çünkü.* (*Bor –Ng.)

kıl darağı Keçi kıllarını temizlemeye yarayan, tahta üzerine 32 tane sivri tel çakılarak yapılan tarak. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kılden [→ **kilden -1**]

kıldence [→ **kildan** (I)]

kıldıç [**kılgın** (I)] Ufak testi. (*Sarıkamış –Kr.)
[**kılgın** (I)] : (–Ezc.)

kıldık [**kılık** (III), **kılik** (III), **kıllik, kildik** (I)] Koyun, keçi gübresi. (Bağlarbaşı *Üsküdar –Ist.)
[**kılık** (III)] : (–Gm.)
[**kılik** (III)] : (–El.)
[**kıllik**] : (–Ada.)
[**kildik** (I)] : (Bahadırlı *Bayramiç –Çkl.; Sarayköy *Kemah –Ezc.)

kıldır (I) Sürekli, arka arkaya : *Kıldır kıldır sürüdü.* (*İskilip –Çr.)

kıldır (II) [→ **kıncıfır** (I)]

kıldır (III) [**kıldırayık** (II)] Patiska. (–Çkr.; –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.)
[**kıldırayık** (II)] : (Karacalar –Ba.)

kıldır (IV) **1.** Bir çeşit kadın gömleği. (*Şebinkarahisar –Gr.; Ağrakos *Suşehri –Sv.) **2.** Hırka. (*Şebinkarahisar –Gr.)

kıldır (V) **1.** Domates. (Henya, Sivrihisar, Kalay *Bafra –Sm.) **2.** Yeşil domates. (Dereköyü *Havza –Sm.) **3.** Küçük domates. (Kalay *Bafra –Sm.)

kıldır (VI) [**kıdır** (II), **kılindir, kıncal; kınir**] Zayıf, iyi gelişmemiş. (*Kurşunlu –Çkr.)
[**kıdır** (II)] : (–Kn.)
[**kılindir**] : (*Ayaş –Ank.)
[**kıncal**] : (Lohan –Gaz.)
[**kınir**] : (*Ermenek –Kn.)

kıldır (VII) Aksi. (Kazmasökü –Sn.)

kıldır (VIII) [→ **kıpçık** (I)]

kıldırak [**kıldıravuk, kıldırayık, kıldırdek** (II), **kıldırgı**] Oğlak ve kuzuların boynuna takılan küçük çan, çıngırak. (Söğüt Honaz –Dz.; Arslanköy *Mersin –İç.)
[**kıldıravuk**]: (Yeniköy*Ereğli–Kn.)
[**kıldırayık**]: (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)
[**kıldırdek** (II)]: (*Korkuteli –Ant.)
[**kıldırgı**]: (Mastat *Karaman –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

kıldıramak [→ **kığışdamak** (I) **-1**]

kıldıran [→ **kılçar** (I) **-1**]

kıldıravuk [→ **kıldırak**]

kıldırayık (I) [→ **kıldırak**]

kıldırayık (II) [→ **kıldır**]

kıldırdak Seyrek, aralıklı. (Bozan –Es.)

kıldırdamak (I) **1.** Gürültü etmek. (Kösten, Honaz –Dz.; –Ist.; *İskilip –Çr.; Küçükisa *Zile –To.; Kuz *Ünye –Or.; *Andırın –Mr.) **2.** Hafif, ince ses çıkarmak. (Dalhıca *Nazilli –Ay.)

kıldırdamak (II) [→ **kığışdamak** (II)]

kıldırdamak (III) Ölmeyecek kadar, geçinmek için çalışmak. (Tahtacı –Isp.)

kıldırdamak (IV) **1.** Oyalanmak, sallanmak. (*Düzce –Bo.; *Silifke –İç.) **2.** [→ **kıfıldamak -1**]

kıldırdek (I) Mısır kavurmak için kullanılan araç. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

kıldırdek (II) [→ **kıldırak**]

kıldırgı [→ **kıldırak**]

kıldırgıç Sallanarak, ağır ağır, eğri eğri (yürümek için): *Kıldırgıç kıldırgıç geliyor.* (–Yz.; –Ank.)

kıldır gücük (I) [**kıldır sızdır** (I), **kıldır zıldır** (I),] Ufak tefek, çelimsiz. (*Merzifon –Ama.)
[**kıldır sızdır** (I)] : (–Gaz.)
[**kıldır zıldır** (I)] : (–Gaz.)

kıldır gücük (II) **1.** Önemsiz : *Ahmet'in dostları kıldır gücük adamlar.* (*Merzifon –Ama.) **2.** Az çok, ortahalli (geçim için). (Bahçeli *Bor –Ng.; *Milas –Mğ.)

kıldırık Yuvarlak : *Kıldırık masa.* (*Şebinkarahisar –Gr.; *Kemaliye –Ezc.; *Arapkir –Ml.; Palha *Divriği, Deliilyas *Şarkışla, *Suşehri –Sv.)

kıldırık olmak [**kıldurmak**] Kadın memesi süt birikmesi nedeniyle ağrımak. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**kıldurmak**] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Ng.)

kıldırkıbıç Çerçöp. (*Çarşamba –Sm.)

kıldır kıldır (I) [**kındım kındım, kındır kındır**] Kıvrak kıvrak, salına salına (kadın yürüyüşü için). (*Düzce –Bo.)
[**kındım kındım**] : (*Düzce –Bo.)
[**kındır kındır**] : (*Düzce –Bo.)

kıldır kıldır (II) [→ **kıftır kıftır**]

kıldırlamak [**kılorlamak, kındıllamak, kındırlamak**] Yuvarlamak, yuvarlaya yuvarlaya götürmek. (–Gm.; *Kemaliye –Ezc.; *Arapkir –Ml.; Palha *Divriği –Sv.)
[**kılorlamak**] : (*Ahlat –Bt.)
[**kındıllamak**]: (–Gm.; –Ezm.; –Sv.; –Kr.)
[**kındırlamak**] : (–Brs.; –Ezm.; –Ezc.; –Vn.; –El.; –Sv.; –Ada.)

kıldırmak [→ **kığışdamak** (I) **-I**]

kıldır sızdır (I) [→ **kıldır gücük**]

kıldır sızdır (II) [→ **kıldır zıldır**]

kıldır zıldır (I) [→ **kıldır gücük** (I)]

kıldır zıldır (II) [**kıldır sızdır** (II)] Bozuk düzen, düzensiz. (–Gaz.)
[**kıldır sızdır** (II)] : (–Gaz.)

kıl durgunu Göğüste şişmeyle beliren hastalık. (–Ank.)

kıldurmak [→ **kıldırık olmak**]

kıl duzağı [→ **kıl tuzağı**]

kıle (I) Adi adam. (–Kn.)

kıle (II) Çukur ve tümsek tarafı belli olmayan aşık kemiği. (–Kn.)

kılefetli [→ **kalafatlı**]

kılenmek [→ **kılınmak** (II) **-I**]

kılevi Göbeğin alt kısmı, mahrem yer. (*Antakya –Hat.)

kılfıranga [**kılfırangı, kılpıranga, kıncıfıllı, kındırak** (I), **kırışak** (II), **kırışgı**] Çok süslü, temiz ve güzel giyinen. (*Ayancık –Sn.)
[**kılfırangı**]: (Kızılköy *Dinar –Af.)
[**kılpıranga**] : (*Karamürsel –Kc.)
[**kıncıfıllı**] : (–Sv.)
[**kındırak** (I)] : (Satılmış –Es.)
[**kırışak** (II)] : (Saray –Çkr.)
[**kırışgı**] : (–Kn.)

kılfırangı [→ **kılfıranga**]

kılgıl Darı. (*Fatih –Ist.)

kılgın (I) [→ **kıldıç**]

kılgın (II) Serviye benzer, kendine özgü kokusu ve tozu olan, dere kıyılarında yetişen, ince yapraklı bir ağaç. (Kozağaç*Gölhisar –Brd.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kılguyruk Bir çeşit su kuşu. (Gökçeburun, Boğazağzı *Silifke –İç.)

kılı (I) Ufak tefek, çelimsiz. (*Merzifon –Ama.)

kılı (II) Dana. (–Gm.)

kılı (III) [**kıfı** (III)] Şakacı, güldürücü (kimse). (Şabanözü *Polatlı –Ank.) [**kıfı** (III)] : (İshakiye *Biga –Çkl.)

kılı (IV) Çocuk oyununda bir süre için oyundan ayrılanın yerine koyduğu iz, bel. (–Çkr.)

kılıca Ispanak ya da başka otlar mısır unu ile karıştırılarak, tepside pişirilen bir çeşit pide. (Kavala göçmenleri –Ist.)

kılıcan [→ **kılçar** (I) **-1**]

kılıcına koymak Dikdörtgen biçimindeki ağaç, demir, tuğla vb. şeyleri dar olan yüzleri üzerine koymak. (–Ist.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Nğ.; *Silifke –İç.)

kılıç (I) [**kılıç çivisi, kılıç deliği, kılınç** (III)] **1.** Saban ökçesini oka bağlayan ağaç parçası. (Senir *Keçiborlu –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Söğüt, Çöplü *Çivril, Kösten, Honaz, –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Üçkuyu *Altıntaş –Kü.; Tokat –Es.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.; *Ladik –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Küçükisa *Zile, Karkıncık *Artova –To.; Kuz *Ünye –Or.; Çayağzı *Şavşat, *Ardanuç ve çevresi –Ar.; –Kr.; –Ezm.; Ergan, Cenciğe –Ezc.; *Kilis –Gaz.; –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla ve köyleri, Vazıldan *Divriği –Sv.; –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Çayır *Silifke ,*Mut ve köyleri –İç.; –Ada.; Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.) [**kılıç çivisi**] : (*Tarsus –İç.) [**kılıç deliği**] : (–Sn.; –Sm.) [**kılınç** (III)] : (Küpeli –Ezc.; Palha *Divriği –Sv.) **2.** Boyunduruğun ortasındaki deliğe takılan kısa ağaç. (*Osmaniye –Ada.) **3.** Tekerlekle, ekseni birbirine bağlayan ağaç parçası. (Zencidere –Ky.)

kılıç (II) Dokumacılıkta kullanılan, cetvele benzer bir araç. (*Tire –İz.; *Sarıyer –Ist.; *Ulubey, Bayadı –Or.; –Tr.; Ortaköy *Şarkışla –Sv.)

kılıç (III) [**kılıç çıkme**] İskambil kâğıdı ile oynanan bir çeşit oyun. (*Bor –Nğ.; –Ant. ve ilçeleri) [**kılıç çıkme**] : (*Lüleburgaz –Krk.)

kılıç (IV) [→ **kılınç** (I)]

kılıç (V) Kendir liflerini dövmek üzere kullanılan çatal ağaç. (*Tire –İz.)

kılıç (VI) Başağın sivri ucu. (–Ada.)

kılıç (VII) Doruk çizgisi, tepelerin en yüksek noktalarını birleştiren çizgi (hayali). (*Andırın –Mr.)

kılıçan (I) [→ **kılçar** (I) **-1**]

kılıçan (II) Kıldan yapılan kilim. (–Gaz. ve köyleri)

kılıçarı [→ **kılınç** (I)]

kılıç arpa Hayvanlara yedirilen, başağının taneleri iki sıralı dizilmiş olan, sivri, uzunca ve kuvvetli arpa. (Saray –Çkr.; Gülâbi –Yz.; *Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.; Bademağacı –Ant.)

kılıç balkağı Kılıç kabzası. (Kızılviran –Ky.)

kılıç çıkme [→ **kılıç** (III) **-1**]

kılıç çivisi [→ **kılıç** (I) **-1**]

kılıç deliği [→ **kılıç** (I) **-1**]

kılıç otu **1.** Yaraları iyileştirmekte kullanılan söğüt yaprağı gibi yaprakları ve sarı çiçekleri olan bir ot. (*Şebinkarahisar –Gr.; Suboğaz *Kilis –Gaz.; *Antakya –Hat.) **2.** Yaprakları kamışa benzeyen, ke-

narları keskin ve kısa bir ot. (*Doğubeyazıt –Ağ.) **3.** Arapsaçı otu. (Ergan –Ezc.)

kılıf (I) Kabuk. (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kılıf (II) Taze fasulye. (*Gelibolu –Çkl.)

kılıf (III) **1.** Paçavra : *Kılıfdan minder bastım.* (*Ermenek –Kn.; Navdalı, Çömlek *Mut –İç.) **2.** Torba. (–Md.)

kılığ [→ **kıbal** (IV)]

kılığ (II) Çocukların kafeste besledikleri keklikten daha küçük, eti yenen bir kuş. (Kerkük)

kılık (I) [→ **kıbal** (IV)]

kılık (II) Kilim. (–Af.)

kılık (III) [→ **kıldık**]

kılık (IV) **1.** Palamut ağacı. (*Ermenek –Kn.) **2.** Palamut meyvesi, pelit. (*Kelkit –Gm.) **3.** Mazı, noix de galle. (–Isp.) **4.** Çalı yemişi. (*Bolvadin –Af.)

kılık (V) Küçük anlamında : *Bu elmalar ne kılık.* (–Gm.)

kılık (VI) Tay. (Solaklar –Kc.)

kılık (VII) Kuru fasulye. (*Erbaa, *Niksar –To.)

kılık (VIII) Bir kimsenin resmi, fotoğraf. (–Dz.; Yumrutaş *Acıpayam, Narlıdere –Dz.; Bağarası *Söke –Ay.; –Çr.; Emirler *Mersin –İç.; Pisi, Çöğmen, Şerefler –Mğ.)

kılık (IX) Cancan (çocuk oyunu). (Üçkuyu *Zile –To.)

kılık (X) Peksimet. (–Ezc.)

kılıkçı Fotoğrafçı. (*Kaş –Ant.)

kılıkesik Bir yaşında erkek keçi. (*Emirdağ –Af.)

kılık gıdde [→ **kıbal** (IV)]

kılıkılı [**kılikıli -1**] Ardıç yemişi. (Balçıkhisar –Af.; Dengere *Tefenni –Brd.; Eğrigöz –Kü.)

[**kılikıli -1**] : (–Isp.; Köprücük *Emet –Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kılı kılı [→ **kıdım kıdım** (I) **-1**]

kılık kaldırmak Baş kaldırmak, dikine gitmek. (–Sm.)

kılıklı (I) **1.** Güzel. (*Merzifon –Ama.; *Zile ve köyleri –To.; Bayadı –Or.; *Bor –Nğ.; Kuzucular *Dörtyol –Hat.; Yerkesik –Mğ.) **2.** Güzel vücutlu, yakışıklı, gösterişli. (*Merzifon –Ama.; *Zile ve köyleri –To.; Bayadı –Or.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.)

kılıklı (II) [**kılpıran**] Temiz. (*Antakya –Hat.)

[**kılpıran**] : (*Bolvadin –Af.)

kılıklı (III) Kenarlı. (*Merzifon –Ama.)

kılıklı (IV) Bütün, eksiksiz. (*Bor –Nğ.)

kılıklık Ayna. (Çiflik –Ay.; Tepeköy *Torbalı –İz.)

kılı kılına çekmek Tam tamına tartmak : *Sarraf bilezikleri kılıkılına çekdi.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kılımada [→ **kılamada**]

kılımbaz [→ **kılımboz**]

kılımboz [**kılımbaz, kılınboz** (I)] Pancar. (Yörük *Safranbolu –Zn.; –Bt.; –Ur.)

[**kılımbaz**] : (–Ur.; *Çumra –Kn.)

[**kılınboz** (I)] : (*Varto –Mş.; –Ur.)

kılın Baykuş. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kılınboz (I) [→ **kılımboz**]

kılınboz (II) Orta yaşlı. (*Erciş –Vn.)

kılınç (I) [**kılıç** (IV), **kılıçarı**] Peteğini uzunlamasına ve beyaz yapan titiz arı. (İshaklı*Bolvadin –Af.; –Ama.;

*Antakya ve köyleri –Hat.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.)
[**kılıç** (IV)] : (*Ağın –El.)
[**kılıçarı**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Mut ve köyleri –İç.; Eldirek *Fethiye –Mğ.)

kılınç (II) Bademciklerin şişmesiyle çene altında beliren bezeler. (Palha *Divriği –Sv.)

kılınç (III) [→ **kılıç** (I) **-1**]

kılınış Saygı, beğeni. (–Ky.)

kılınmak (I) [**kımdanmak, kımdınmak** (I), **kımınmak, kınıkmak** (I) **-5**] **1.** Bir işe istekle başlamak, bir şey yapmak isteği göstermek. (Yeniköy, Küplü –Bil.; *Ardanuç ve köyleri –Ar.)
[**kımdanmak**] : (Çömlekçi *Bodrum –Mğ.)
[**kımdınmak** (I)] : (Honaz –Dz.; Çömlekçi *Bodrum –Mğ.)
[**kımınmak**] : (*Alucra –Gr.)
[**kınıkmak** (I) **-5**] : (Gökgöl –Sm.; Bayadı –Or.)
2. Bir işi yapmak için hazırlanmak. (Uruş *Beypazarı –Ank.) **3.** Yapılan işe dikkat etmek : *Herkes yapacağı işin iyi olmasına kınılmalı.* (Cevizli *Şavşat –Ar.) **4.** Öfke ile kavgaya başlamak. (Yeniköy, Küplü –Bil.)

kılınmak (II) [**kıbışlanmak, kılenmek, kıllanlamak, kıllanmak -2, kıllav etmek, kınış yanış etmek**] **1.** Yaltaklanmak, boyun eğmek. (–Brd.; –Ist.; *İskilip –Çr.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; Mağura *Maçka ve köyleri –Tr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; –Sv.; *Pınarbaşı ve köyleri –Ky.)
[**kıbışlanmak**] : (Ezine *Merzifon –Ama.)
[**kılenmek**] : (*Maçka –Tr.)
[**kıllanlamak**] : (*Kadirli, *Osmaniye –Ada.; Civanyaylağı –İç.)
[**kıllanmak -2**] : (*Mersin –İç.)
[**kıllav etmek**] : (Köşker –Krş.)
[**kınış yanış etmek**] : (*Afşin –Mr.)
2. Saygı göstermeğe çalışmak. (*Merzifon –Ama.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kılır [**kılırotu**] Çiçeklerindeki tohum sapları kürdan yerine kullanılan, bazı yerlerde kuş yuvası denilen bir ot. (Gelenbe *Kırkağaç –Mn.; Bölçek *Bergama –İz.)
[**kılırotu**] : (–Mn. ve çevresi *Kurşunlu –Çkr.)

kılırotu [→ **kılır**]

kılırtmak Koşmak. (–Ur.)

kılıtır İncir, incir dizisi. (Yenidamlar *Alanya –Ant.)

kılıvan (I) Düğüne gelenlerin getirdikleri armağan. (Kabalı –Sn.)

kılı Boşboğaz. (*Alaşehir –Mn.)

kılibik Ağaçkakan kuşu. (Gökseki *Refahiye –Ezc.)

kılik (I) Yuvarlak, küçük ve ortası çukur ekmek. (*Kemaliye ve köyleri, *Cenciğe –Ezc.; –Sv.)

kılik (II) Meşe palamudu. (*Bolvadin –Af.; *Keçiborlu ve çevresi –Isp.; –Brd.; İlaç *Kelkit –Gm.)

kılik (III) [→ **kıldık**]

kılikılı 1. [→ **kılıkılı**] **2.** Ardıç meyvesinin peltesi. (–Kü.)

kılindir [→ **kıldır** (VI)]

kılir Erkeğin cinsiyet organı. (*Merzifon –Ama.)

kılistirik kılistirik Ufak ufak : *Kılistirik kılistirik armut.* (İğdecik –Isp.)

kılk Kalça ile makat arası. (–İz.)

kılkabar Çoğu zaman parmak uçlarında görülen, ağrısı çok şiddetli bir çeşit kabarık yara. (Kerkük)

kılkeçi Karakeçi de denilen bir cins keçi. (–Ist.)

kılkıbır Toz, çöp. (*Düzce –Bo.)

kılkıl (I) Sürahi büyüklüğünde boğazı süzgeçli testi. (Hacıömer, *Şebinkarahisar –Gr.)

kılkıl (II) Mısır. (Nargah –Ezc.)

kılkıla Ağız ağıza (dolu olmak için) : *Bardağı su ile kılkıla mı doldurdun?* (Kızılköy *Dinar –Af.)

kılkıvrık **1.** Tarlalarda yeni ekilen tohuma ve yeni biten ürüne dadanan bıldırcına benzer bir çeşit kuş. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.) **2.** Yumurtadan ölü çıkan civciv. (Akkışla *Bünyan –Ky.)

kılkirişi Yaban soğanı. (*Fethiye –Mğ.)

kılkobuz **1.** Keman. (Karaçay –To.) **2.** Kemençe. (Karaçay –To.)

kılkurdu [**kılkurt**] Soğuktan, nemden davarların ciğerlerinde, nefes borularında olan ince uzun bir kurt. (Çığın *Dinar –Af.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Kösten, Söğüt, Honaz, Çöplü *Çivril, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Yeniköy –Ba.; Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Tokat –Es.; Kalfat –Çkr.; Yoğunpelit *Beypazarı –Ank.; *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.; *Saray –Tk.)

[**kılkurt**] : (Dallıca *Nazilli –Ay.; *Bornova –İz.; *Dörtyol –Hat.; *Aksaray –Nğ.; *Mersin ve köyleri –İç.)

kılkurt [→ **kılkurdu**]

kılkuyruk (I) **1.** Boz renkte, kuyruğu uzun ilkbaharda görülen bir çeşit yaban ördeği. (*Bafra –Sm.; –Nğ.; ve yöresi.) **2.** Çulluk. (–Ist.)

kılkuyruk (II) Tohumluk olarak kullanılmaya elverişli olmayan buğday. (Gölmermere *Akhisar –Mn.)

kılla Kumbara, para çekmecesi, üzeri delikli çekmece. (–Ml.)

kıllama Köylü kızların bellerine bağladıkları yünden yapılmış püsküllü kuşak. (*Sungurlu –Çr.)

kıllamak Bir işi boşu boşuna gereğinden çok uzatmak. (–Gaz.)

kıllamamak Kimseyi dinlememek, saymamak. (*Elmalı ve çevresi, *Korkuteli ve çevresi –Ant.)

kıllanılamak [→ **kılınmak** (II) **-1**]

kıllanmak **1.** Alay etmek, aldırmamak. (*Çal –Dz.) **2.** [→ **kılınmak** (II) **-1**]

kıllav etmek [→ **kılınmak** (II) **-1**]

kıllavun Tütün lülesi. (*Nazimiye –Tn.)

kılle Kâr, kazanç, gelir. (–Çr.)

kıllemek Kızdırmak, sinirlendirmek, öfkelendirmek. (İslâmköy –Isp.)

kıllenmek Huylanmak, sinirlenmek : *Onun silahla oynamasından ben kıllendim.* (Selçikli *Akhisar –Mn.)

kıllensinmemek İnsan yerine koymamak, önem vermemek. (Çete *Emet –Kü.)

kıllet (I) Kareli ya da yuvarlak köşe yastığı. (*Kandıra –Kc.; *İskilip –Çr.)

kıllet (II) Güç: *Otobüse kıllet kavuştum.* (*Maçka ve köyleri –Tr.)

kıllı [**kıllık** (I) **-1**] Çocuk oyunlarında ebeden sonra gelen çocuk. (–Dy.; –Nğ.)

[**kıllık** (I) **-1**] : (Özbek *Urla –İz.)

kıllık (I) **1.** [→ **kıllı**] **2.** Oyunda bozgunluk yapan, mızıkçı. (*İskilip –Çr.)

kıllık (II) Tas şeklinde olan güveç. (–Ezm.)

kıllıkçı Düzenci, hileci. (Turgut *Divriği –Sv.)

kıllı kozak Kestane. (Asarlık *Tire –İz.)
kıllıs Çorap. (–Ba. ve köyleri)
kıllıyumak Şeftali. (–Ks.)
kıllik [→ **kıldık**]
kıllirik Dolu. (–Ml.)
kılloz Ahmak, dangalak. (–Ur.)
kılmada [→ **kılamada**]
kılon [→ **kulun -1**]
kılorik Sulu köfte. (–Bt.)
kılorlamak [→ **kıldırlamak**]
kılovan Gelinlerin başına takılan tel. (–Ank.)
kılovu Çocukların küçük sabun parçalarını sığırların kılları içine koyarak yaptıkları yuvarlak el sabunu. (Palha *Divriği –Sv.)
kılpık (I) [→ **kıncıfır** (I)]
kılpık (II) Yerinde duramayan, çok hareketli : *Bizim Ahmet çok kılpıkdır.* (*Emet –Kü.; *Elmalı ve köyleri –Ant.)
kılpıran [→ **kılıklı** (II)]
kılpıranga [→ **kılfıranga**]
kılşalvar [→ **kılçar** (I) **-1**]
kılt [**kıltı** (II), **kıltık**] Yatağın baş ya da ayakucu. (–Kü.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; –El.; –Sv.)
[**kıltı** (II)] : (–Ur.; Aziziye –Sv.)
[**kıltık**] : (–Kr.; *Ahlat –Bt.; –Dy.)
kıltı (I) Ense ile baş arasındaki yer, omuz. (–Ur.)
kıltı (II) [→ **kılt**]
kıltık [→ **kılt**]
kıltıma Yayık olarak kullanılan küp. (*Osmancık –Çr.; Heris, Fiğneze *Artova –To.)
kıl tuzağı [**kıl duzağı**] Tilki, sansar ve kuş tutmak için, dere üzerine at kuyruğundan kurulan tuzak. (Arslanköy *Mersin –İç.)
[**kıl duzağı**] : (Öğdem –Ar.)
kılvan Düğünün ertesi günü köy kız ve gelinlerinin gelin evinde yaptıkları eğlence : *Haydi, hep beraber kılvana gidelim.* (Ovacık *Tavas –Dz.)
kılyılanı Yağışlı havalarda toprak üzerinde ve sularda görülen, ince şerit halinde baş kısmı yuvarlak, siyah renkli yılan. (Sarıköy *Merzifon –Ama.; Karkıncık *Artova –To.)
kım (I) Koyun, keçi gübresi. (Dereşeyh –Ank.)
kım (II) Külâh. (Purhus *Ahlat –Bt.)
kım (III) Sus, sakın ha anlamında ünlem. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Tosya *Kargı –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.)
kım (IV) Bağlanmış at. (–Ezm.)
kımalak [→ **kamalak** (IV) **-1**]
kım bıçağı Kama biçiminde et bıçağı. (Karkıncık *Artova –To.; Sofular –Ank.; *Ermenek –Kn.)
kımbıl Eskimiş giysi. (Navdalı *Mut –İç.)
kımcaşmak [→ **kımraşmak**]
kımcışmak [→ **kımışmak**]
kımçan [→ **kımçı**]
kımçı [**kımçan**] Küçük, ince değnek, kamçı. (Karaçay, Honaz –Dz.; Eymir, Sürez *Bozdoğan, Kırçaklı *Nazilli –Ay.; *Tire –İz.; *Sivrihisar –Es.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Korkuteli, *Elmalı –Ant.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)
[**kımçan**] : (Karamanlı, *Tefenni –Brd.)
kımçımak [**kıncımak** (II)] Yumru kökü bitkiler sökülürken topraktan kökü ile çıkmamak, sıyrılıp kop-

mak. (Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)

[**kıncımak** (II)] : (Çamova *Divriği –Sv.)

kımçınmak Yaşlı ya da dişsiz hayvan, otu kavrayamadığı için salyasını akıtarak otlamağa çalışmak : *Zavallı kuzular kımçındılar kımçındılar karınlarını doyuramadılar.* (Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; *Anamur, *Mut ve köyleri –İç.)

kımçırık Mürver ağacı. (Şaphane *Gediz –Kü.)

kımçırmak Sürgün, amel olmak. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

kımçıtmak Uyarmak, sezdirmek. (Nar –Nğ.)

kımdanmak [→ **kılınmak** (I) **-1**]

kımdık [**kığmık, kıhmıh, kımık** (III), **kıtmık, kıyfa, kıyımık, kıylak, kıymuk, kıynık** (III), **kıypık** (II) **-2, kıytak** (I), **kıytık** (I), **kıytuk**] Yonga, kıymık. (Davulga *Emirdağ –Af.; –Kü.; –Ml.)

[**kığmık**] : (Emirler *Balâ –Ank.)

[**kıhmıh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

[**kımık** (III)] : (*Urla, *Ödemiş –İz.)

[**kıtmık**] : (*Kemaliye –Ezc.; Abdurrahmanlar *Serik –Ant.)

[**kıyfa**] : (Sarılar *Avanos –Nş.)

[**kıyımık**] : (*Gemerek –Sv.)

[**kıylak**] : (*Talas –Ky.)

[**kıymuk**] : (*Düzce –Bo.; *Karabüzey –Ks.; *Merzifon –Ama.)

[**kıynık** (III)] : (–Kıbrıs)

[**kıypık** (II) **-2**]: (*Merzifon –Ama.)

[**kıytak** (I)] : (Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ürgüp –Nş.; –Ada.)

[**kıytık** (I)] : (*Düzce –Bo.; –Sm.; *Silifke –İç.)

[**kıytuk**] : (Şıhlar *Ulubey –Or.)

kımdımak Az olan bir şeyi idare ederek harcamak : *Kımdımakla karın doymaz.*(Afşar köyleri *Pınarbaşı–Ky.)

kımdınmak (I) [→ **kılınmak** (I) **-1**]

kımdınmak (II) Bir şeyi istemeyerek elinin ucu ile vermek : *Vereceksen biraz çok ver, kımdınma.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

kımfıs Yavaş ve gizli konuşma, fiskos: *Kımfıs ediyorlar.* (–To.)

kımga [→ **kamga**]

kımıcık [**kımık** (I) **-2, kırıcık, kıymıcık**] **1.** [→ **kımık** (I) **-1**] **2.** Azıcık, çok az. (Çığrı *Dinar –Af.; Koçular *Eğridir, Sav, Senir, Kılıç *Keçiborlu –Isp.; Çöplü *Çivril, Kazlar –Dz.; Yassıören –Ank.)

[**kımık** (I) **-2**] : (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)

[**kırıcık**] : (Cebel –Isp.)

[**kıymıcık**]: (*Senirkent –Isp.; –Dz.; Yeniköy –Ba.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.)

3. [→ **kıdık** (V)]

kımıç Kuyruk sokumu. (–Vn.)

kımık (I) [**kımıcık -1, kındil** (I), **kirt** (VII)] **1.** Küçük, ufak, minik. (Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.; Sarılar *Avanos –Nş.)

[**kımıcık -1**] : (Sav –Isp.)

[**kındil** (I)] : (–Brd.)

[**kirt** (VII)] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

2. [→ **kımıcık -2**]

kımık (II) Karış : *Bir kımık bacağına bakmadan söze karışır.* (Sarılar *Avanos –Nş.)

kımık (III) [→ **kımdık**]

kımıl (I) [**kımıl biti**] **1.** Buğdaylara dadanan, tahtakurusuna benzer koku çıkaran kanatlı bir böcek. (–Dy.; *Çemişgezek –Tn.; *Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; –Mr. ve çevresi) **2.** Zayıflıktan insana dadanan bit. (Bağdüz –Çr.)
[**kımıl biti**] : (*Sungurlu –Çr.)

kımıl (II) Kendini ilgilendirmeyen her işe karışan (kimse): *Bu kımıl her yerde kendini gösterir.* (Hasankale –Ezm.)

kımıl biti (I) [→ **kımıl** (I) **-2**]

kımıl biti (II) Ufak su kurdu. (*Sungurlu –Çr.)

kımıl kımıl Yavaş yavaş, ağır ağır. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Homa *Çivril, Darıveren *Acıpayam, Söğüt, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Tokat –Es.; Himmetoğlu *Göynük, *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; Küçükisa *Zile –To.; Bayadı –Or.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Dörtyol, *Antakya –Hat.; *Koyulhisar –Sv.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri, *Anamur –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)

kımılkızı [**kımılkurdu**] Durmadan kımıldayan, hareketli. (*Bor –Nğ.)
[**kımıl kurdu**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kımılkurdu [→ **kımılkızı**]

kımınmak [→ **kılınmak** (I) **-1**]

kımır (I) Kimsesiz mal. (–Kü.)

kımır (II) Zayıf vücutlu ve çopur (kimse). (–Nğ.)

kımırmak Kimsesiz bir malı sahiplenmek. (–Kü.)

kımışırık Yılışık. (Erkut *Cide –Ks.)

kımışmak [**kımcışmak**] Karıncalanmak. (*Susurluk –Ba.; *Antakya –Hat.)
[**kımcışmak**] : (*Düzce –Bo.)

kımıştamak [→ **kımraşmak**]

kımıştatmak Ağzını yavaş yavaş kımıldatarak birşey çiğnemek : *Ağzını kımıştatıp durur, gine gizli gizli birşey yiyor galiba.* (*Bor –Nğ.)

kımıt (I) Hamam havlusu. (*Çerkeş –Çkr.; –Dy.)

kımıt (II) [→ **kamit** (III)]

kımız **1.** Temmuz ayında çobanların taşı ısıtıp batırarak pıhtılaştırdıkları süt. (Tavlusun –Ky.) **2.** Pişirilmiş süt ile ağız karışımı. (Kızılköy *Dinar –Af.) **3.** İyi tutmamış yoğurt. (Sofular *Eğridir –Isp.)

kımkak [→ **kongalak -1**]

kımkım **1.** Ağır ağır konuşan (kimse). (*İskilip –Çr.; Kuz *Ünye –Or.; –Kn.) **2.** Her işinde ağırlık gösteren (kimse). (–Çkr.)

kımkıma Yağda kavrulmuş undan yapılan bir çeşit yemek. (Datya *Reşadiye –To.)

kımkım almak Kaygılanmak, üzülmek. (–Nğ.)

kımkım etmek (I) [**kındırdamak** (II)] İşi ağır ağır yapmak, oyalanmak. (–Çkr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Ml.)
[**kındırdamak** (II)] : (*Düzce –Bo.)

kımkım etmek (II) Yapmaktan çekinmek, bir işi ağır almak : *Haydi canım, bu işi gör. Kımkım etme.* (–Ml.)

kımlı Rahat, sessiz. (–Krş.)

kımpaça Ağsız kadın donu. (Dodurga *Bozüyük –Bil.)

kımpeş Aykırı, ters : *Kımpeşine doğru koştum.* (*Afşin ve köyleri –Mr.; Yamanlı *Saimbeyli –Ada.)

kımpış [→ **kımsır**]

kımramak [→ **kımraşmak**]

kımranmak [→ **kımraşmak**]

kımraşmak [**kımcaşmak, kımıştamak, kımramak, kımranmak, kımşanmak, kımuşmak, kıpışmak, kırmaşmak, kırpışmak** (II), **kirmaşmak**] Kımıldamak, kıpırdamak. (–Ay.; *Düzce –Bo.; *Taşköprü –Ks.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Ezc.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Aksaray –Nğ.)

[**kımcaşmak**] : (*Kırkağaç –Mn.)

[**kımıştamak**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

[**kımramak**] : (*Saray –Çr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kımranmak**] : (*Taşköprü –Ks.)

[**kımşanmak**] : (Çöplü *Çivril –Dz.; Çulhan *Yenipazar –Ay.)

[**kımuşmak**] : (–Mr. ve çevresi)

[**kıpışmak**] : (*Bor –Nğ.)

[**kırmaşmak**] : (–Tr.)

[**kırpışmak** (II)] : (*Bor –Nğ.)

[**kirmaşmak**] : (–Ml.)

kımsır [**kımpış, kıntık** (III), **kıntıma** (III), **kıntır** (I), **kırgıt** (I), **kırkıt** (I), **kırnak** (V) **-3, kırnaz** (I), **kırtkırtcı**] Cimri, pinti : *Kımsır adam yükünü kendi kaldırır.* (Atlıhisar *Şuhut, *Sandıklı, *Dinar –Af.; Irgıllı *Çivril, *Çal –Dz.; *Elmalı –Ant.)

[**kımpış**] : (*Zile –To.)

[**kıntık** (III)] : (–Ist.; –Ed.)

[**kıntıma** (III)] : (–Ada.)

[**kıntır** (I)] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Akköy *Söğüt –Bil.; *Düzce –Bo.)

[**kırgıt** (I)] : (–Ezm.)

[**kırkıt** (I)] : (*Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Ezm.)

[**kırnak** (V) **-3**] : (Abbaslık –Bil.)

[**kırnaz** (I)] : (*Ahlat –Bt.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kırtkırtcı**] : (–Çkr.)

kımşanmak [→ **kımraşmak**]

kımuşmak [→ **kımraşmak**]

kın [→ **kıntaş -1**]

kına basma [→ **kına düğünü**]

kına basması Kına gecesi geline verilen armağan. (–Ant.)

kınacık [**kınacuk** (I)] Tahıl bitkileri çiçekteyken yağmurun çok yağması nedeniyle, başakların arasında kalan damlaların oluşturduğu pas rengindeki hastalık. (Aziziye, Bayat –Af.; Yeniköy –Ba.; –Çkl.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; Midye *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu, –Çkr.; Ovasaray –Çr.; Göynücek *Kapıkaya –Ama.; Sulusaray –To.; *Nizip –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çamova *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Ağaeli, Emirler *Balâ, Şabanözü *Polatlı, Taşkışla, *Kalecik, *Şereflikoçhisar –Ank.; Zencidere –Ky.; Bahçeli *Bor, –Nğ.; Şahinefe *Ürgüp –Nş.; *Ceyhan, Misis –Ada.; *Silifke, *Mersin, *Anamur –İç.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kınacuk** (I)] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kınacuk (I) [→ **kınacık**]

kınacuk (II) Bir çeşit ot. (Akçakavak –Bo.)

kınaç Yanlama, kısa ve dar üzüm bağı setleri. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kınaç etmek Bir iyilikle sevindirmek, mutlu etmek : *Beni kınaç etmek isterseniz işimi yapınız.* (–Çkl.)

kınaçlamak Yan yan bakmak : *Öküzler kınaçlamaya başladı, döğüşecekler.* (*Fethiye –Mğ.)

kına düğünü [kına basma, kına toyu] Kına gecesi. (–Mğ.)

[**kına basma**] : (*Uluborlu –Isp.)

[**kına toyu**] : (–Ks.)

kına ezme Kına gecesi misafirler dağıldıktan sonra akrabalar arasında yapılan tören. (–Bo.)

kınafır [→ **kıncıfır** (I)]

kınak (I) Kafes avında keklik konulan yer. (Üçkuyu –Dz.)

kınak (II) Eksiklik, kusur. (–Bo.)

kına kağnısı Kına günü oğlan evinin hazırladığı armağanları içine koyarak gelin evine getirdikleri kağnı. (*Çivril –Dz.)

kınakmak Esirgemek, vermemek: *Bir parça ekmeği benden kınaktı.* (*Antakya –Hat.)

kınalı Ahlaksız. (*Eğridir –Isp.)

kınalı bödük [kınalı parmak] Havuç. (–Kn.)

[**kınalı parmak**] : (–Çkr.)

kınalı parmak [→ **kınalı bödük**]

kınalı tetir Halıcılıkta kullanılan ceviz yeşili renk. (–Nğ.)

kınam Akraba : *Bu adamın kınamı çoktur.* (Adala *Salihli –Mn.)

kınamağ [→ **kınamak**]

kınamak [**kınamağ**] Ayıplamak. (İshaklı *Bolvadin, Çığrı *Dinar –Af.; Büyükkabaca *Senirkent, Bağıllı *Gelendost, *Yalvaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Dedesil, Günay, Oğuz *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril, Kösten, Honaz –Dz.; Eymir, Sürez *Bozdoğan, Dallıca, Burhaniye, *Nazilli –Ay.; Tepeköy *Torbalı –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Susurluk –Ba.; Karahisar *Simav –Kü.; Bozan, Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; Aşağıkayı, Ağlı *Tosya, *Küre –Ks.; Saray –Çkr.; *Mecitözü, *Kargı, *İskilip –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Taşova, *Merzifon ve köyleri –Ama.; Karkıncık *Artova, *Zile ve köyleri –To.; –Tr. ve çevresi; –Rz.; Ciritdüzü, Akarsu, Çayağzı *Şavşat –Ar.; Cenciğe –Ezc.; –Vn.; –Bt.; –Dy.; –Ml. ve çevresi; *Nizip –Gaz.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri, *Antakya –Hat.; *Elbistan, *Afşin –Mr. ve çevresi; Hacılyas *Koyulhisar, Palha *Divriği, *Gürün –Sv.; –Yz.; –Ank.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Kemaliye, *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Mut ve köyleri, *Anamur, *Silifke, *Mersin –İç.; Çomaklıdede, *Elmalı, *Korkuteli –Ant.; *Bodrum, *Milas, *Marmaris, Yerkesik, –Mğ.; –Ed.)

[**kınamağ**] : (Kerkük)

kınamsavuk Kibirli, kurumlu, övünçlü. (–Bo.)

kınamsık (I) Ayıplayıcı. (Karahasan *Gölköy –Or.)

kınamsık (II) İştahsız, herşeyden tiksinen. (–Ba.)

kınan Bir yaşını geçmiş tay. (*Bakırköy –Ist.)

kınara Kasap dükkânlarında et asılan çengel. (*Hozat –Tn.)

kınaşık [kığaşık, kığışık, kındırık (II), **kınık** (XII), **kınışık, kinirik**] Ara-

lık : *Kapının kınaşığından kedi girdi.* (–Sn. ve çevresi ; –Sm.)
[**kığaşık**] : (*İnebolu –Ks.)
[**kığışık**] : (Mamıca *Orhangazi –Brs.)
[**kındırık** (II)] : (–Çkr. ve çevresi; Fariske *Ermenek –Kn.; *Karaisalı, –Ada.; *Mersin ve köyleri, *Tarsus ve köyleri –İç.)
[**kınık** (XII)] : (*Antakya –Hat.)
[**kınışık**] : (Karacaören –Ks.)
[**kinirik**] : (*Kandıra –Kc.)

kına tası Gelin ve güveye kına yakmak için kullanılan tas. (–Sv.)

kınatire Yeşil, mavi renkli kertenkele. (Arslanköy *Mersin –İç.)

kına toyu [→ **kına düğünü**]

kınaya çıkmak Kına gecesi gelin giyinme ve süslenme odasından düğün salonuna gitmek. (–Dy.)

kına yengesi Düğünlerde yol gösteren kadın. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kınbıçağı Kında taşınan bıçak, küçük kama. (Tokat –Es.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Köşker –Krş.; –Kn.)

kınbık [→ **kındım** (II)]

kınc Uslu, sessiz : *Kınc oturah.* (Kerkük)

kıncal [→ **kıldır** (VI)]

kıncalamak Bilip bilmeden fikir yürütmek. (*İskilip –Çr.)

kıncalı Çok renkli. (Cemele –Krş.)

kıncalmak Olduğundan başka görünmek, yapmacık davranışlarda bulunmak, gösteriş yapmak. (*Sungurlu –Çr.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.)

kıncetmek Kırkım zamanı gelmeden koyun sırtından el ile yün koparmak. (*Ahlat –Bt.)

kıncıfıllı [→ **kılfıranga**]

kıncıfır (I) [**kıldır** (II), **kılpık** (I), **kınafır, kındırdak, kıpçık** (III), **kıpırdak -3**] Hoppa, oynak, hafif (kadın). (Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; –Ist.; –Ur.; Akçaköy *Nizip –Gaz.; –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Osmaniye –Ada.; Burunucu, Susanoğlu *Mersin, *Silifke –İç.)
[**kıldır** (II)] : (Kışla *Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.)
[**kılpık** (I)] : (*Emet –Kü.; *Elmalı ve köyleri –Ant.)
[**kınafır**] : (–Mr.)
[**kındırdak**] : (*Düzce –Bo.)
[**kıpçık** (III)] : (–Dz.; Eymir *Bozdoğan, Burhaniye, *Nazilli –Ay.; *Tirebolu –Gr.)
[**kıpırdak -3**] : (*Susurluk –Ba.)

kıncıfır (II) [→ **kıncık** (I)]

kıncıfır (III) [**kıcık** (IX), **kıncık** (IV), **kıpçık** (III)] **1.** Sözünde durmayan, dönek kimse. (Honaz –Dz.; Tokat –Es.; –Ur.)
[**kıcık** (IX)] : (Bereketli *Tavas –Dz.)
[**kıncık** (IV)] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.)
[**kıpçık** (III)] : (Küllük, Kızılcabölük –Dz.)
2. Kötü, arabozucu (kimse). (*Düzce –Bo.; Burunucu, Susanoğlu *Silifke, *Mersin –İç.) **3.** Her şeyi ince ince düşünen, hoş görmeyen. (*İskilip –Çr.) **4.** Anlaklı, zeki. (Burunucu, Susanoğlu *Silifke, *Mersin–İç.)

kıncıfırdamak [→ **kıncıfırlanmak** (I)]

kıncıfırlanmak (I) [**kıncıfırdamak, kındırdamak** (I)] Nazlanmak, cilve yapmak. (Tokat –Es.; Endel *Osmaniye –Ada.)

[**kıncıfırdamak**] : (Türkobası *Polatlı –Ank.)

[**kındırdamak** (I)] : (*Düzce –Bo.)

kıncıfırlanmak (II) İstemeyerek gönlü yatmak. (*İskilip –Çr.)

kıncıfmak (I) Huylanmak, çekinmek. (–Mr.)

kıncıfmak (II) Üşenmek. (–Mr.)

kıncık (I) [**kıncıfır** (II)] Düzenli ve temiz : *Kıncık kadının kızı kıncık olur.* (Pazar*Kızılcahamam –Ank.)

[**kıncıfır** (II)] : (*Bor –Nğ.)

kıncık (II) Süs, işleme : *Bir gömlek giymiş kıncıklı.* (*Emet –Kü.)

kıncık (III) Kırıtma, naz. (–Dy.)

kıncık (IV) [→ **kıncıfır** (III)]

kıncıklamak (I) [**kıcıklamak** (III), **kıçıklamak, kıdıklamak** (I), **kınciklemek**] Gıdıklamak. (Küçükisa *Zile –To.; *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.)

[**kıcıklamak** (III)] : (*Biga –Çkl.)

[**kıçıklamak**] : (–Tr.)

[**kıdıklamak** (I)]: (*Kurşunlu –Çkr.; *Maçka –Tr.; –Gaz.)

[**kıncikle mek**] : (*Ağın –El.)

kıncıklamak (II) İplik dolaşmak : *İpliği kıncıklama.* (–Ezm.)

kıncıklanmak [→ **kıdıklanmak**]

kıncıl (I) Eskimiş, parça parça (elbise vb. şeyler için): *Kıncılları sallanıyor.* (–Gm.; –Ezc.)

kıncıl (II) Koyunların kuyruğu altından sarkan yünlere yapışmış gübreler. (–Ezc.)

kıncıl kadife İnce, kibar, süslü (kimse). (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kıncımak (I) Mızıkçılık etmek : *Onu oyuna sokmayalım, çabuk kıncır.* (Dereçine *Bolvadin –Af.)

kıncımak (II) [→ **kımçımak**]

kıncır Henüz ötmeyen yavru horoz. (Karamanlı –Brd.)

kıncırak (I) Tosunu çifte alıştırmak için kullanılan araç. (–Ant.)

kıncırak (II) [**kıcıngaç, kıcır** (IX), **kıncırdak, kıncırgıç, kıncırık, kıncırlık, kınçırık, kınçırlık, kındırgeç, kıngıraç, kıngırgıç**] Tahterevalli. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Karatepe –Ada.; *Mersin ve köyleri –İç.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

[**kıcıngaç**] : (–Çkr.)

[**kıcır** (IX)] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kıncırdak**]: (Kızılköy *Dinar –Af.)

[**kıncırgıç**] : (*Kandıra –Kc.)

[**kıncırık**] : (Karamanlı –Isp.)

[**kıncırlık**] : (–Isp.)

[**kınçırık**] : (–Brd.)

[**kınçırlık**] : (Mustat *Karaman –Kn.)

[**kındırgeç**] : (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

[**kıngıraç**] : (Tefikiye –Çkl.; Köşten –Dz.)

[**kıngırgıç**]: (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

kıncırdak [→ **kıncırak** (II)]

kıncırık [→ **kıncırak** (II)]

kıncırlık [→ **kıncırak** (II)]

kıncıtmağ Sinirlenerek dişlerini sıkmak. (Kerkük)

kıncik (I) Can sıkıntısı. (*İskilip –Çr.)

kıncik (II) Dolaşık (iplik için) : *İpliğin öyle fena kıncikli ki hiç açılmıyor.* (–Ezm.)

kıncik (III) Kadınların başlarına bağladıkları yazmanın çene altından geçirilerek üçgen biçiminde bağlanmış durumu. (–El. ve köyleri)

kınciklemek [→ **kıncıklamak** (I)]

kınç Kırkım zamanından önce koyunun sırtından elle koparılan yün. (*Ahlat –Bt.)

kınçak [→ **kıynak** (II)]
kınçımak [→ **kıpındırmak**]
kınçırık [→ **kıncırak** (II)]
kınçırlık [→ **kıncırak** (II)]
kındak Bilye ile oynanan bir çocuk oyunu. (*Merzifon –Ama.; –Sv.)
kındam (I) Kazma, balta vb. araçların arka ve sivri tarafı. (*Acıpayam, *Çal ve köyleri –Dz.; İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; Namrun, Arslanköy *Mersin –İç.)
kındam (II) [→ **kındım** (II)]
kındam (III) [**kıraş**] Az meyilli (yol için). (Kasımlar *Eğridir –Isp.; Kızıkköyü *Manyas –Ba.)
[**kıraş**] : (Armutlu –Brd.; Yerkesik –Mğ.)
kındap [**kırdap**] Sicim : *Tütün dizmek için* 1,5 *kilo kındap aldım.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)
[**kırdap**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
kındı [→ **kırtık** (II)]
kındık (I) [→ **kınıcık**
kındık (II) [**kındik** (II)] Bulgurdan etli ya da etsiz olarak yapılan fındık büyüklüğünde köfte. (–El. ve köyleri; –Dy.)
[**kındik** (II)] : (–El. ve köyleri)
kındıl Kevene benzer dikenli bir çeşit ot. (Kesme *Divriği –Sv.)
kındıllamak 1. [→ **kıldırlamak**] **2.** Çocuklar baş sallamak. (–To.)
kındıllanmak [**kındırlanmak**] Yuvarlanmak. (–Ezm.)
[**kındırlanmak**] : (–Ezm.)
kındıl parmak [**kındil parmak**] Küçük parmak. (–Isp.; –Brd.)
[**kındil parmak**]: (*Senirkent –Isp.; –Brd.)
kındım (I) Eğlenti. (*Mecitözü –Çr.)
kındım (II) [**kınbık, kındam** (II), **kındin**] Züppe, hoppa, oynak, giyim ve gezmeye düşkün (kimse). (*Düzce –Bo.)
[**kınbık**] : (Türkali –Zn.)
[**kındam** (II)] : (*Karaman –Kn.)
[**kındin**] : (–Kü.)
kındıma Baharda biten ilk ot. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)
kındım kındım [→ **kıldır kıldır** (I)]
kındır (I) [→ **kındıra -1**]
kındır (II) Topraktan yapılmış yuvarlak tuğla : *Karnın ağrıyorsa bir kındır kızdır da koy.* (–Ezm.)
kındır (III) [→ **kırtık** (II)]
kındıra [**kındır** (I)] **1.** Sulu yerlerde biten ince uzun yapraklarının kenarları keskin, ucu diken gibi, koyu renkli bir çeşit çayır otu. (Yukarıseyit *Çal, Oğuz *Acıpayam, *Çivril, Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Zemme –Kü.; Şeyhler *Ulubey –Or.; Saray –Çkr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Mr.; *Nizip –Gaz.; Hacılyas, *Koyulhisar –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; *Silifke, *Tarsus, Civanyaylağı –İç.)
[**kındır** (I)] : (*Bozdoğan –Ay.)
2. Bir çeşit kamış. (*Bolvadin –Af.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Samandıra *Kartal –Ist.; *Kargı –Çr.; –Ezc.; –Ada.) **3.** Hasırotu. (Ağılönü *Bolvadin –Af.; *Şarkîkaraağaç –Isp.; *Urla –İz.; –Mn.; Hüyük *Beyşehir –Kn.) **4.** Zurna yapmaya yarayan bir çeşit kamış. (Tangal –Sn.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **5.** Sazdan yapılan sapan. (Kazan *Eğridir –Isp.) **6.** Kabuğu soyulup içi yenen bir çeşit yaban otu. (*Serik –Ant.) **7.** Eğrelti otu. (Gâ-

vurdağı *Osmaniye –Ada.) 8. Ayrık otu gibi kökü derinlerde olmayan bir ot. (–Mr.; *Mut ve köyleri –İç.) 9. Sulu yerlerde yetişen, keskin kokulu gövdesi bölmeli ve delikli, kurusundan düdük yapılan bir ot. (Darıveren *Acıpayam –Dz.) 10. Sazlı yer, sazlık : *Bu kındıra çok batakdır.* (Beyköyü *Tefenni –Brd.; *Ereğli –Kn.) 11. Tarla sınırlarını belirtmek için dikilen uzun yeşil dikenli bir çalı. (*Çemişgezek –Tn.)

kındırak (I) [→ **kılfıranga**]

kındırak (II) [**kındırek, kındırık** (I), **kındirek, kindirek**] Hamur açmakta kullanılan merdane. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

[**kındırek**] : (*Ahlat –Bt.)

[**kındırık** (I)] : (–Ur.)

[**kındirek**] : (–Ur.)

[**kindirek**]: (Kasımpaşa –Ist.; –Bt.)

kındırdak [→ **kıncıfır** (I)]

kındırdamak (I) [→**kıncıfırlanmak** (I)]

kındırdamak (II) [→**kımkım etmek** (I)]

kındırek [→ **kındırak** (II)]

kındırga Çayır otuna benzer, derin köklü bir bitki. (–Ada.)

kındırgeç [→ **kıncırak** (II)]

kındırğa Kurumuş, sertleşmiş : *Pastırmalar soğuktan kındırğa olmuşlar.* (–Dy.)

kındırıdan kındırıya Uzaktan uzağa : *Seninle ben kındırıdan kındırıya akrabayız.* (Tahtacı –Isp.)

kındırık (I) [→ **kındırak** (II)]

kındırık (II) [→ **kınaşık**]

kındırık (III) [→ **kırtık** (II)]

kındırık (IV) Ekmek yapılırken yere serilen, tüyleri yolunup temizlendikten sonra kurutulmuş keçi derisi. (*Çerkeş –Çkr.)

kındırka Yetiştiği yerde su kaynağının olduğunu belirten bir çeşit ot. (Hisarlıkaya *Polatlı, *Şereflikoçhisar –Ank.)

kındır kındır [→ **kıldır kıldır** (I)]

kındırlamak [→ **kıldırlamak**]

kındırlanmak [→ **kındıllanmak -1**]

kındırmak (I) [**kığaştırmak, kıvıtmak** (I), **kıyadalamak, kıyalamak, kıygaştırmak, kıyık etmek, kıyılamak, kıynaşmak** (II), **kıynaştırmak, kıynıktırmak, kıynıştırmak, kıytarmak** (I)] Kapı ve pencere gibi şeyleri aralık bırakmak. (–Isp.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; –Ada.; Civanyaylağı, Fakılı *Mut, *Tarsus, *Mersin –İç.; Kaymaklı, Lefkoşe –Kıbrıs)

[**kığaştırmak**] : (–Ist.)

[**kıvıtmak** (I)] : (Gökköy *Reşadiye –To.; Karamağra *Akdağmadeni –Yz.)

[**kıyadalamak**] : (*Bor –Nğ.)

[**kıyalamak**] : (*Bor –Nğ.)

[**kıygaştırmak**] : (–Ks.)

[**kıyık etmek**] : (–Sv.)

[**kıyılamak**] : (*Düzce –Bo.)

[**kıynaşmak** (II)] : (*Düzce –Bo.; *Merzifon –Ama.)

[**kıynaştırmak**] : (*Eğridir ve köyleri, *Yalvaç –Isp.; –Brd.; *Alaşehir –Mn.; *Mustafa Kemal Paşa, Fodra –Brs.; *Merzifon –Ama.; –Sv.)

[**kıynıktırmak**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**kıynıştırmak**] : (Kiremitçi –Dz.; –Brs. ve köyleri; Bağyaka *Finike –Ant.)

[**kıytarmak** (I)] : (Karamanlı *Tefenni, –Brd.; Homa *Çivril, Yu-

karıseyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; –Ank.)

kındırmak (II) **1.** Kandırmak, inandırmak. (İnhisar *Söğüt –Bil.; –Bo.; –Nğ.) **2.** Kışkırtmak : *Ahmet'i kındıranlar var.* (*Maçka ve köyleri –Tr.; Eskikadın –Ed.) **3.** Sinirlendirmek. (–Tr.; Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kındıs [→ **kındız**]

kındışlamak Çok incelemek : *Çok kındışlayan ya kele düşer ya köre.* (–Sn.)

kındız [**kındıs**] Kâkül. (–Kü.; Kocaözü –Ml.)
[**kındıs**] : (İsmetpaşa –Ml.)

kındik (I) Küçük üzüm salkımı. (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)

kındik (II) [→ **kındık** (II)]

kındil [→ **kımık** (I) **-1**]

kındil parmak [→ **kındıl parmak**]

kındin [→ **kındım** (II)]

kındirek [→ **kındırak** (II)]

kındirik [→ **kendürük**]

kındiyin İkindi. (*Maçka –Tr.)

kınetir Pinti, cimri. (–Bo.)

kınga [→ **kıynak** (I) **-2**]

kıngak [→ **kıynak** (I) **-2**]

kıngılık Ağacın doruğu. (–El.; *Arapkir –Ml.)

kıngıraç [→ **kıncırak** (II)]

kıngıra otu Baş ağrısını iyileştirmekte kullanılan bir çeşit ot (ağrının geçmesi için bu otla burunlarını kanatırlar). (–Ank.)

kıngırdanmak Yavaş sesle şarkı söylemek, mırıldanmak. (–Gaz.)

kıngırgıç [→ **kıncırak** (II)]

kını Bir kimseye takılan takma ad : *Hele ha şu kınıya ne oldu?* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kınıcık [**kındık** (I), **kınnak**] Azıcık, biraz. (*Dinar –Af.)
[**kındık** (I)] : (–Ist.)
[**kınnak**] : (–Ama.)

kınık (I) Kaynak. (*İskilip –Çr.)

kınık (II) Açgözlü. (*Niksar –To.; –Or.)

kınık (III) Kötü kadın. (Kilat –Tr.)

kınık (IV) Kürdan. (*Ezine –Çkl.)

kınık (V) [**kızık** (II)] İstek, arzu. (*Şebinkarahisar –Gr.; Kınık *Suşehri –Sv.)
[**kızık** (II)] : (Zevker *Refahiye –Ezc.)

kınık (VI) Obur (kimse). (Ortaklar *Havza –Sm.)

kınık (VII) Darlık. (Aybastı –Or.)

kınık (VIII) Gereğinden çok dolu. (–Sm.)

kınık (IX) Düşman. (–Ama.)

kınık (X) [**kıntık** (II)] Genizden konuşan, hımhım. (–Sm.)
[**kıntık** (II)] : (Pazar –Sm.)

kınık (XI) Ava alışmış, istekli (av köpeği için). (Yalak –Ky.)

kınık (XII) [→ **kınaşık**]

kınık çekmek Karşısındakinin ağzını sulandırmak, imrendirmek. (Karabüzey *Araç –Ks.)

kınıkımak [→ **kınıkmak** (I) **-1**]

kınıkınına Tastamam, tıpatıp. (İncekum *Silifke –İç.)

kınıkınında Cinsel birleşme durumunda : *Ben onları kınıkınında gördüm.* (Nurda *Şarkîkaraağaç –Isp.)

kınıkırık (I) Eski çapkın. (–Af.; Yerkesik –Mğ.)

kınıkırık (II) Eski, işe yaramayan eşya : *Bir kınıkırık kaması var ona güveniyor.* (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kınıkma Kıskanma. (*Ayancık –Sn.)

kınıkmak (I) [**kanıḫmaḫ, kānıhmak -1, 2; kanıksımak, kınıkımak**] **1.** Bir şeye aşırı derecede düşkün olmak, tutkun olmak. (Sarıköy –Ba.; Marınca *Merzifon, –Ama.; *Ezine –Çkl.; Karkıncık *Artova –To.; –Gm.; –Sv.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.) [**kanıḫmaḫ**]: (Bahçeli *Bor –Nğ.) [**kānıhmak -1**] : (–El.) [**kınıkımak**] : (Haydarbeyli –Yz.) **2.** Usanmak, fazla doymak, bıkmak. (–Dz.; Yeniköy –Ba.; Doduruga *Bozüyük –Bil.; *Çarşamba –Sm.; –Ed.; Pınarca *Saray, *Hayrabolu –Tk.) [**kanıksımak**] : (–Ky.) **3.** Benimsemek : *Durmuş bu öküzü kınıktı.* (*Havza –Sm.; –Sv.) **4.** Bilmediğini iyice öğrenmek. (Kangırlı *Lapseki –Çkl.) **5.** [→ **kılınmak** (I) **-1**] **6.** Alışmak : *Önceleri bal yiyemiyordum, şimdi kınıktım.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.; Sarıköy –Ba.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.) [**kānıhmak -2**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.) **7.** Yaban hayvanını kendine alıştırmak : *Bir tilki yakaladım, kendime güç kınıktırdım.* (*Afşin –Mr.) 8. Açgözlülük etmek. (Kuz *Akkuş –Or.) 9. Acıkmak : *Bugün senin karnının kınığı artıyor.* (–Dz.)

kınıkmak (II) Ağaçları aşılamak. (Gömele *Söğüt –Bil.)

kınıkmak (III) **1.** [→ **kıvanmak** (I)] **2.** Kıskanmak. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kınırtmak Kapıyı yarı açmak. (*Kandıra –Kc.)

kınış Salak, aptal. (–Ant.)

kınışık [→ **kınaşık**]

kınış yanış etmek [→ **kılınmak** (II) **-1**]

kınıtmak (I) Dadanmak, tutkunlaşmak. (*Sındırgı –Ba.)

kınıtmak (II) Bir şeyi, bilgiyi olduğu gibi ansımak, ezberlemek. (Manastır göçmenleri –İz.)

kınıtmak (III) Kovmak : *Hasan şu öküzü oradan kınıt ta gel.* (Ortaköy *Gelibolu –Çkl.)

kınir [→ **kıldır** (VI)]

kınk Bir şeyin bittiği yer, son. (İbrala *Karaman –Kn.)

kınkılıç Tahterevalli. (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

kınkılız İnce. (–Yz.)

kınma Her zaman, daima. (–Yz.)

kınmak (I) İleri geçmek : *Yarışda benim at, seninkini kındı.* (Endel *Osmaniye, *Kadirli –Ada.)

kınmak (II) Isırmak. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

kınmak (III) Aldanmak. (Köşker –Krş.)

kınnaçlama Yanlama, meyilli (kesmek için) : *Bir ağacın kınnaçlama kesilmesi.* (*Gölpazarı –Bil.)

kınnak [→ **kınıcık**]

kınnav [→ **kırnav** (I)]

kınnık Yaşam için gereken şeyler : *Kınnıksız kalmış.* (–Sv.)

kınt Köşe. (Kafkas Türkleri, Megeser –Ağ.; –Dy.)

kıntam (I) Kenar yer, uç. (Çobansa *Fethiye –Mğ.)

kıntam (II) Güreşte karşısındakini yenmek için beklenen uygun zaman. (–Ant.)

kıntam (III) Bir şeyin sırası, tam zamanı. (Hasköy *Finike –Ant.)

kıntarmak Yüz çevirmek : *Her nedense bize karşı kıntardı.* (Bozburun *Marmaris –Mğ.)

kıntaş [**kın, kıntav, kınteş** (II)] **1.** Yan, eğri, yamuk. (Çavdır –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Domaniç –Kü.; Aşağılıca –Es.; Taşağıl *Çumra –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.)

[**kın**] : (Genezin *Avanos –Nş.)

[**kınteş** (II)] : (–Kü.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

2. Aykırı. (*Gediz –Kü.)

[**kıntav**] : (–Mğ.)

kıntav [→ **kıntaş -2**]

kınteş (I) [**kıntış**] Geniş yol dönemeci : *Ali'ye yolun kınteşinde rasladım.* (Gelenbe *Kırkağaç –Mn.)

[**kıntış**] : (Kozak *Bergama –İz.)

kınteş (II) [→ **kıntaş** (I)]

kıntık (I) Yayvan burunlu. (–Sm.)

kıntık (II) [→ **kınık** (X)]

kıntık (III) [→ **kımsır**]

kıntıma (I) Gıda, besin : *Hayvanlar kıntımasını aldı.* (Sarılar *Avanos –Nş.)

kıntıma (II) İlkbaharda çayır ve kırlarda yetişen yeşil otlar. (Maruf, Çardak *Çerkeş –Çr.; Dastarlı *Ayaş, Gelare *Beypazarı –Ank.)

kıntıma (III) [→ **kımsır**]

kıntıma (IV) Ekin biçilirken harmana başlamadan önce ivedilikle gereksenmeler için bir iki yığından yapılan geçici harman ve bu harmandan elde edilen ürün. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kıntımalı İdareli. (*Bor –Nğ.)

kıntıman [→ **kıdım** (V) **-1**]

kıntına Pay. (–Ank.)

kıntınmak Otu az olan yerlerde otlayan hayvan karnını doyurmayacak derecede otlamak : *Bu koyunlarınki yayılma değil ya, zavallı hayvanlar kıntınıyor.* (Nar –Nğ.)

kıntır (I) [→ **kınsır**]

kıntır (II) [→ **kılçar** (I) **-1**]

kıntır (III) Tarlalarda biten sert, dikensi bir ot. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kıntırlamak Bir işten ya da bir yerden yavaşça sıvışmak : *İşi görünce Hasan kıntırladı.* (*Fethiye –Mğ.)

kıntış [→ **kınteş** (I)]

kıntışık Çıkıntılı ve pürüzlü : *Tarlanın kıntışığı.* (Ömerbeyli –Ay.)

kıntışlı Çok süslü, giyimli, çok gösterişli, hoppa (kadınlar için). (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kınyaş Tarlalara yağmur sularını akıtmak için çizilen eğik çizgi. (Necatiye –Ed.)

kıpa bakmak Gözünü kısarak bakmak. (*Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.)

kıpçık (I) [**kıldır** (VIII)] **1.** Yaramaz, afacan. (Karamanlı*Tefenni –Brd.; *Bozdoğan –Ay.; Kınır *Bergama –İz.; *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)

[**kıldır** (VIII)]: (Kazmasökü –Sn.)

2. Şakacı. (Alanlı –Ay.)

kıpçık (II) Vücut titretilerek oynanan bir oyun. (*Acıpayam –Dz.)

kıpçık (III) [→ **kıncıfır** (III)]

kıpçınmak (I) [**kıralanmak**] İmrenmek : *Onun haline kıpçınıyorum.* (Karkıncık *Artova –To.)

[**kıralanmak**] : (*Kemaliye –Ezc.)

kıpçınmak (II) Sakınmak. (Arslanköy *Mersin –İç.)

kıpçınmak (III) Başkasının sırtından geçinmek. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kıpçınmak (IV) **1.** Oturmak. (Oğuzeli –Gaz.) **2.** Oturarak yemek yemek. (Oğuzeli –Gaz.)

kıpçıtmak (I) [**kırçmak -2**] Bir şeyi çekerken koparmak : *Fidanı kıpçıtıverdi.* (–Isp.; Küçükisa *Zile –To.; Navdalı, Bahçe *Silifke, *Mut –İç.)

[**kırçmak -2**] : (–Brs.; *Bor –Nğ.)

kıpçıtmak (II) Kadın ve erkek birbirini beğendiğini belli etmek. (Cerit –Mr.)

kıpı (I) [→ **kıfı** (II)]

kıpı (II) Saban boyunduruğunun ortasında bulunan iki kazık. (–Ezm. ve yöresi)

kıpık [**kıpıl** (II)] **1.** İki gözü eşit büyüklükte olmayan insan ya da hayvan. (*Lapseki –Çkl.; *Sivrihisar –Es.; Şabanözü *Polatlı –Ank.) **2.** [→ **kıpkıp**] **3.** Şaşı. (Tokat –Es.)

[**kıpıl** (II)] : (Kızılcaören –Kü.)

kıpıl (I) Yan, meyilli. (Kızılcaören –Kü.)

kıpıl (II) [→ **kıpık -3**]

kıpındırmak [**kınçımak, kıpırdınmak**] Sıçramak, zıplamak. (Bahçeli *Bor –Nğ.; Belenkeşli *Mersin –İç.)

[**kınçımak**] : (Mart –Çkr.)

[**kıpırdınmak**] : (*Mersin –İç.)

kıpınmak **1.** Başlamak. (Danişment *Biga –Çkl.) **2.** Bir işe kendini kaptırıp koyuvermek. (*Lapseki –Çkl.) **3.** Bir işin olmasını gizlice belli etmek. (Bayadı *Ulubey –Or.)

kıpır Yavaş. (–Ank.; Yerkesik –Mğ.)

kıpıratmak Kımıldatmak, yavaşça oynatmak. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kıpırdak **1.** Çabuk : *Bizim gelinin işi kıpırdaktır.* (–Brd.; *Alaşehir –Mn.; –Ada.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; Yerkesik –Mğ.) **2.** Yerinde duramayan, yaramaz : *Şu çocuk amma kıpırdak.* (–Dz.; Eymir, Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; *Mut ve köyleri –İç.; *Milas –Mğ.) **3.** [→ **kıncıfır** (I)]

kıpırdınmak [→ **kıpındırmak**]

kıpır kıpır **1.** Becerikli ve uygun hareketlerle iş yapmayı anlatır. (*Düzce –Bo.) **2.** Kuzuların ot yerken yavaş yavaş çıkardıkları sesi anlatır : *Kuzular getirdiğim yaprakları kıpır kıpır yediler.* (–Sm.; –Nğ.)

kıpırtmak Yürümek, kımıldamak : *Tembel durma kıpırtıver.* (Üskerles *Beyşehir –Kn.)

kıpışık Kirpikleri yapışık gibi olan (kimse). (*Kandıra –Kc.)

kıpış kıpış Göz kapaklarının sürekli olarak kırpılmasını anlatır. (*Düzce –Bo.)

kıpışmak [→ **kımraşmak**]

kıpıştırmak Göz kapaklarını sık sık açıp kapamak. (*Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.)

kıpıt Gizli. (Güre *Edremit –Ba.)

kıpıtmak Oyalanmak: *Orada neye kıpıtıp duruyorsun.* (Yeniköy –Ba.; –Ed.; Çavuşköy *Lüleburgaz, *Babaeski –Krk.)

kıpıt sapıt Amaçsız, faydasız (davranışlar için) : *Neye kıpıt sapıt yapıtursun, işine başlasana.* (*Bodrum –Mğ.)

kıpkıp [**kıpık -2**] Gözünü çok kırpan insan. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Ant.; Yerkesik, *Milas –Mğ.)

[**kıpık -2**] : (*Çeşme –İz.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; –Gaz.; Tavşanlı *Hafik –Sv.; *Ermenek –Kn.)

kıpma Göz açıp kapayıncaya kadar geçen zaman, an, kısa süre. (Söğüt, Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Tokat –Es.; Kuz *Ünye –Or.; –Rz.; *Ermenek –Kn.; Yerkesik –Mğ.)

kıpmak Kırpmak (göz için). (–Gaz.; *Mut ve köyleri –İç.)

kıppa Yunak. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıpra İki kulplu testi. (*Söğüt –Bil.)

kıpramak [→ **kıdraşmak**]

kıpraşmak [**kıpramak**] Yavaşça kımıldamak. (Honaz –Dz.; *Kandıra –Kc.; Emirli *Afşin –Mr.; –Nğ.; *Milas –Mğ.)

[**kıpramak**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kıptı (I) Makas, makas ucu. (Çilehane *Reşadiye –To.; Kadıçiftliği *Yalova –Ist.)

kıptı (II) [→ **kipti**]

kır (I) Mayalanmış hamur. (Biraskiğ –Ezc.)

kır (II) Yabancı, yadırgı : *Kırdan kov, getirip evin dirliğini bozma.* (İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.)

kır (III) Saçsız, kel. (*Nazimiye –Tn.)

kır (IV) Zeytinlik : *Haydi kıra gidelim, zeytin toplıyalım.* (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)

kıra (I) Çiçeği düşmemiş, ceviz büyüklüğündeki küçük kavun, karpuz. (*Doğubeyazıt –Ağ.; –Ur.)

kıra (II) Küçük : *Ahmet'in kırasını gördün mü?* (–Ks.)

kıra (III) Yalçın, sert kaya. (*Kemah –Ezc.; *Ağın –El.)

kıra (IV) [→ **kıran** (I)]

kıra (V) Çığlık, bağırtı. (Emircekiraz yaylağı *Gerede –Bo.)

kıra (VI) Fasulye. (*Karamürsel –Kc.)

kıracak Nalbantların hayvan tırnaklarını törpülemek için kullandıkları kalın dişli törpü. (–Nğ.)

kıraç Ağaç kabukları arasında yaşayan, çatal ve eğri kuyrukları uzunca bir böcek. (–Nğ.)

kıra çıkarmak [**kıra çıkmak**] Kızını gelin etmek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**kıra çıkmak**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kıra çıkmak [→ **kıra çıkarmak**]

kıraç yılanı Kötülüğünden korkulan kimse. (*Bor –Nğ.)

kıragı [→ **kırımsa** (II) **-1**]

kırağ (I) [→ **kıran** (I) **-1**]

kırağ (II) İstek, neşe, sağlık. (Faydalı *Kozan –Ada.)

kırağan Geçit, dağın boynu : *Şu dağın kırağanından geçerken gördüm.* (*Alucra –Gr.)

kırağı (I) [→ **kıran** (I) **-1**]

kırağı (II) Bıçak vb. araçların ağzındaki pürüz. (*Bor –Nğ.)

kırağılı Keskin. (*Bor –Nğ.)

kırağlı Üstün, yüksek. (*Bor –Nğ.)

kırah [→ **kıran** (I) **-1**]

kırak [→ **kıran** (I) **-1**]

kıra kıra 1. Tüyleri parlak kül renkli karga. (–Ezc.; *Ağın –El.; –Ml.) **2.** kıra kıra diye ses çıkaran yeşil renkli göçmen bir kuş : *Bizim evin saçağında kıra kıra yuvası var.* (*Ağın –El.)

kıral (I) Üzüm asması. (*Bozüyük –Bil.)

kıral (II) Akasya ağacı. (İhsaniye –Af.; Yeniköy –Ba.; *Lüleburgaz –Krk.)

kıralanmak [→ **kıpçınmak** (I)]

kıralı Parlak, cilâlı. (Tokat –Es.; Maruf –Çkr.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kıralmak [→ **kırarmak**]

kıram Soğukluğundan ya da sıcaklığından içilemeyen (su vb. şeyler için). (*Bozburun –Mğ.)

kıramık (I) [→ **kıran** (I) **-2**]

kıramık (II) Hamken yeşil, olgunlaşınca siyah, küçük meyveleri olan bir çeşit funda. (Ovacık *Tavas –Dz.)

kıramise İkiyüzelli kuruşluk Osmanlı altını : *Geline iki beşibirlik, bir kıramise taktı.* (*Merzifon –Ama.)

kıran (I) [**kılan** (III), **kıra** (IV), **kırağ** (I), **kırağı** (I), **kırah, kırak, kıramık** (I), **kırancık, kırata** (II), **kırav** (III), **kıravga, kıravka, kıreş, kırgı** (I) **-3**] **1.** Çevre, kıyı, kenar, uç. (Hasanpaşa, Bağıllı *Eğridir –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Özbey *Torbalı –İz.; İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; Çakılköy *Çatalca –Ist.; *Ağın –El.; İriağaç *Arapkir –Ml.; Şekeroba, *Elbistan, Önsen –Mr.; *Gürün –Sv.; Şerefler *Haymana –Ank.; *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.; İçeri çumra *Karaman –Kn.; Aydınlı *Osmaniye –Ada.; Abdurrahmanlar *Serik, Kalkan *Kaş, Taşağıl –Ant.)

[**kılan** (III)] : (–Isp.)

[**kıra** (IV)] : (*Bahçe ve köyleri –Ada.)

[**kırağ** (I)]: (Bağlıca, Çayağzı *Şavşat, *Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Bt.; Tilek –Ml.; *Afşin ve köyleri, *Göksun –Mr.; Fethullah *Develi –Ky.)

[**kırağı** (I)] : (*Kırkağaç –Mn.)

[**kırah**]: (Azeri köyleri –Ama.; Çavdarlı *Şavşat –Ar.; *Erciş –Vn.)

[**kırak**] : (–Af.; Hortma *Acıpayam –Dz.; –Ama.; *Hopa –Ar.; Ergime *Iğdır –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; –Vn.; *Ahlat –Bt.; –Dy.; Mezime –Ml.; Akçaköy*Nizip, *Kilis –Gaz.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

2. Dağ sırtı, tepe, yamaç, bayır. (Susuzviran –Uş.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Çeşme –İz.; Ortaköy *Gelibolu –Çkl.; Dudaş, Akköy *Söğüt –Bil.; Çokköy *Domaniç, Başköy *Tavşanlı –Kü.; Denizli *Gebze –Kc.; Karamusa, Cumayanı *Devrek –Zn.; Yaykıl *Gerze –Sn.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.; Piraziz –Gr.; Fatek *Maçka ve köyleri –Tr.; Harşit –Gm.; Güneyce *İkizdere –Rz.; Yemliha *İncesu –Ky.; Maksutlu –Ed.)

[**kıramık** (I)] : (*Boyabat –Sn.)

3. Dağ tepesindeki ağaçsız, çıplak düzlük. (Üçkuyu *Çal –Dz.; Eğridir *Kuyucak, *Nazilli –Ay.; *Narlıdere, *Tire –İz.; Çırpılar *Bayramiç, Tavaklı *Ezine –Çkl.; Yalıçiftlik *Mudanya –Brs.; Hamitabat *Söğüt –Bil.; Kılıç –Ist.; Olukyanı –Zn.; Dere –Çkr.; Boyacılar *Çarşamba, *Vezirköprü –Sm.; *Niksar –To.; –Or.; *Şebinkarahisar, *Tirebolu –Gr.; –Gm.; Üçhanlar, Kavak –Ezm.; *Refahiye –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar, *Yıldızeli –Sv.; *Mut ve köyleri –İç.) **4.** Dağın sırtından geçen yol. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) **5.** Dağ eteği. (*Gelendost –Isp.; Karakayıt –Ay.; Dalaman –Mğ.)

[**kırgı** (I) **-3**] : (Sarılar *Avanos –Ns.)

6. Kıraç toprak. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; –Es. ve köyleri; *Kandıra –Kc.; *Şebinkarahisar –Gr.; Gölköy ve çevresi –Ank.)
[**kırata** (II)] : (*Gazipaşa –Ant.)
[**kırav** (III)] : (Nize –Ky.)
[**kıravga**] : (Dikilitaş, Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.; Kaburgediği, Arslanköy, *Mut ve köyleri, *Tarsus –İç.)
[**kıravka**] : (–Nğ.; –Ada.)
[**kıreş**] : (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; Gazelyakup *Tavşanlı –Kü.)
7. Sazlık. (Yenişehir –Brs.) **8.** İki tarla arasındaki sınır. (*Bor –Nğ.; *Tarsus ve köyleri –İç.) **9.** Ufuk. (–Kü.; –Ks.) **10.** Çevre, yakın yerler. (Alembeyli –Çr.; Çobansa *Fethiye –Mğ.)
[**kırancık**] : (*Beykoz, Mahmutpaşa –Ist.)

kıran (II) **1.** Tırpan. (Mancusun –Ky.)
2. Taş yontmaya yarayan bir yanı sivri, öbür yanı keskin keser. (*Ahlat –Bt.)

kıran (III) [**kıranlık** (I) **-2**] Çoluk çocuk. (*Merzifon –Ama.; –Yz.; *Bor –Nğ.)
[**kıranlık** (I) **-2**] : (*Alaşehir –Mn.)

kıran (IV) Suyun buz tutmuş durumu, don. (Başlamış *Dörtyol –Hat.)

kıran (V) Aşınan değirmen taşlarına sivri uçlu demir araçla açılan küçük çukurlar. (–Rz.)

kıran (VI) Dağlardan denizlere doğru esen yel. (*Datça –Mğ.)

kıranbığ Hafif geçen bir çeşit kızamık hastalığı. (Kerkük)

kırancık [→ **kıran** (I) **-10**]

kırancıklar gire Öl, yok ol anlamında ilenç. (Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

kıran gibi Sömürürcesine, çok (yemek, içmek için). (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kıranlık (I) **1.** Çokluk, kalabalık. (–Kü.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.)
2. [→ **kıran** (III)]

kıranlık (II) Kıtlık, kuraklık. (*Korkuteli, *Elmalı ve çevresi –Ant.)

kıranlık (III) Kötülük, fenalık. (Tahtacı –Isp.; Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; Armutlu *Kemal Paşa –İz.)

kıranmak Nazlanmak, durumundan yakınmak. (*Bayburt –Gm.)

kırannamak Dönmek. (–Çr.)

kıran yıldızı Gece dört ile beş arasında doğan yıldız. (*Vezirköprü –Sm.)

kırarmak [**kıralmak**] Saç ağarmak : *Senin saçların kırarmış.* (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)
[**kıralmak**] : (–Sm.)

kıraş [→ **kındam** (III)]

kıraşmak Boynuzlu hayvanlar birbirleriyle vuruşmak, süsüşmek. (Sarıyar *Mihalıççık –Es.; Çömlek, Navdalı *Mut –İç.; Ahiköy, Yerkesik –Mğ.)

kırata (I) 12 kg.lık tahıl ölçeği. (*Antakya –Hat.)

kırata (II) [→ **kıran** (I) **-3**]

kıratlı (I) Rahat, sessiz, sakin. (–Krş.)

kıratlı (II) Hırslı, öfkeli. (*Bor –Nğ.)

kıratlı (III) Şaka, iltifat olarak kullanılır. (*Gemerek –Sv.)

kırav (I) [→ **kırımsa** (II) **-1**]

kırav (II) Sert, sinirli : *Ömer bugün kıravlı.* (*Erciş –Vn.)

kırav (III) [→ **kıran** (I) **-6**]

kıravana Aba kumaşından yapılan şalvar. (–Af.)

kıravaş Uşak, oğlan. (–Ks.)

kıravat Kağnı tekerleklerinin üstüne oturtulan kağnı iskeleti, kağnıevi. (Balçıkhisar, Kırca *Bolvadin–Af.; Kaşıkara *Yalvaç –Isp.; *Altıntaş –Kü.; Samrı *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.; Karahoca *Haymana –Ank.)

kıravga [→ **kıran** (I) **-6**]

kıravka [→ **kıran** (I) **-6**]

kıravu Kırağı. (Şeyhler *Ulubey –Or.)

kıray (I) [**kırbız** (IV)] Yol kesen, asi. (*Üsküdar –Ist.; Ahırlı –Ank.; Dombay –Ed.)
[**kırbız** (IV)] : (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kıray (II) Genç, delikanlı. (–Brs.; Gaziköy *Şarköy –Tk.)

kırbaç Saçları ağarmış insan. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kırbaçka Harmanda saman çıkarmak için kullanılan bir çeşit araç, yaba. (Galata *Gelibolu –Çkl.)

kırbanak Çocuk. (–Ks.)

kırbıdak Yenilen bir çeşit ot. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kırbız (I) **1.** Kırmızı boya : *Bu kırbız bu kadar ipe yetişmez ki.* (*Nizip –Gaz.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.) **2.** Kırmızı renk : *Babam bana kırbız bir entarilik aldı.* (Kuzayca –Yz.) **3.** Koyu renk. (Üçem *Balâ –Ank.)

kırbız (II) Kırpık, tüyü az olan koyun, keçi. (Tokat –Es.)

kırbız (III) Keman ve benzeri çalgılar. (Salatın *Tire –İz.)

kırbız (IV) [→ **kıray** (I)]

kırbız eşeği İri, damızlık eşek. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kırca (I) **1.** [→ **kırcı** (I) **-1**] **2.** [→ **kırımsa** (II) **-1**]

kırca (II) Hamura ıspanak karıştırılarak yapılan bir çeşit ekmek. (Kaydalapa *Bafra –Sm.)

kırca hava Bulutlu, açılıp açılmayacağı belirsiz hava. (Örenköy *Fethiye –Mğ.)

kırcama [→ **kırcana**]

kırcan (I) **1.** Yenilmeyen kaba ot. (*Bayburt –Gm.; Şalcı *Şavşat ve köyleri, Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** İri saman. (Korzaf *Şiran –Gm.)

kırcan (II) Az. (*Bolvadin –Af.)

kırcana [**kırcama, kırcına, kirçane**] Küçük el şamdanı. (–Ezm.; –Vn.)
[**kırcama**] : (–Ezm. ve çevresi)
[**kırcına**] : (–Ezm.)
[**kirçane**] : (–Bt.; –Ur.)

kırcı (I) [**kıcı** (I) **-1, kıcır** (VI), **kırca** (I) **-1, kırça, kırçı -1, 2**] **1.** Dolu. (Hasanpaşa –Brd.; *Sungurlu –Çr.; –Sn.; –Sm.; Palha *Divriği, Bektaş *Zara –Sv.; –Yz. ve köyleri *Ayaş –Ank.; Sadık, Ömerhacılı *Kaman, Muncusun, Köşker –Krş.; Afşar köyleri, Erkilet, Zencidere *Pınarbaşı, *Karahisar –Ky.; Kurugöl –Nş.; *Aksaray, *Bor –Nğ.; Çayhan *Ereğli, *Ermenek –Kn.; Arslanköy *Mersin, Çömlekçi, Navdalı *Mut –İç.)
[**kıcı** (I) **-1**] : (–Tr.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; Önsen –Mr.; *Antakya ve köyleri –Hat.; *Mucur –Krş.; –Kn.; *Kadirli –Ada.)
[**kıcır** (VI)] : (Karayün *Hafik –Sv.)
[**kırca** (I) **-1**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Zile –To.)
[**kırça**] : (–Dz.; *Tire –İz.; İğneciler *Mudurnu –Bo.)
2. Ufak ve sert taneli kar. (Karacaören –Çkr.; –Çr.; –Sn.; –Yz.; Navdalı, Çömlek *Mut –İç.)
[**kırçı -1**] : (Karakayıt –Ay.; –Mn. ve çevresi; *Kandıra –Kc.; Oyaca *Haymana –Ank.)

3. Bora, rüzgarla karışık yağan yağmur. (Bakırlı, Gökçeören –Çkr.; Eflak, Tepecikören –Ada.; –Kıbrıs)
[**kırçı -2**] : (*Bornova –İz.)
kırcı (II) [→ **kırımsa** (II) **-1**]
kırcı günü Sıkıntılı gün : *Çocuk birkaç gündenberi kırcı günü gösteriyor.* (*Bor –Ng.)
kırcımak Kışın soğuk havalarda ufak ve sert taneli kar serpiştirmek. (Honaz –Dz.; *Emet –Kü.; Balkı *Ilgın, Sorkun –Kn.)
kırcıman Kır saçlı. (Söğüt, Honaz –Dz.; Maymul *Tavşanlı –Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.)
kırcına [→ **kırcana**]
kırç (I) Üzerinde yürüyünce batmayan, sert, donmuş kar. (Bağlıca *Ardanuç, *Şavşat ve köyleri –Ar.; Gülesor –Ağ.)
kırç (II) Lahana, pancar, havuç gibi sebzelerin yeşil kısmı. (*Bor –Ng.)
kırç (III) Ufak tefek yakacak, çerçöp: *Bağa kırç toplamaya gitti.* (*Erciş –Vn.)
kırça [→ **kırcı** (I) **-1**]
kırçak Dibi dar, üstü geniş su fıçısı. (*Çeşme –İz.; Kuruköy *Yalova, *Silivri –Ist.; Kurucuköy –Ed.)
kırçal [**kırçav** (II), **kırçıl** (I) **-1, kırço** (IV), **kırgıl** (II)] Kır saçlı insan ya da kır tüylü hayvan. (*Gelendost –Isp.; Binbirdirek, Samandıra *Kartal –Ist.; *Çarşamba –Sm.; Bayadı –Or.; *Koyulhisar –Sv.; –Ng.; Yerkesik –Mğ.)
[**kırçav** (II)] : (Sarısu –Çkr.)
[**kırçıl** (I) **-1**] : (*Çal –Dz.; –Rz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Mş.; *Nizip –Gaz.)
[**kırço** (IV)] : (*İskilip –Çr.)
[**kırgıl** (II)] : (*Nizip –Gaz.)
kırçalatmak Kinayeli söz söylemek. (Yenipazar –Ay.)
kırçam (I) Taşlı yer. (–Ba.)
kırçam (II) Soğuk algınlığı sonucu olan üşüme. (–Ba.)
kırçamak Yağmur ve kar yavaş yavaş yağmak, serpiştirmek. (–Kü.)
kırçan (I) **1.** Ekinleri vuran sam. (İçerenköy –Ist.) **2.** Yel ile savrularak yağan yağmur. (*Hayrabolu –Tk.)
kırçan (II) [**kırçav** (I), **kırçava, kırçıl** (IV), **kırço** (I), **kirşe**] Kış günlerinde insanların sakal ve bıyığı, hayvanların tüyleri, bitkilerin yaprak ve dalları üzerinde olan buz. (–Ar.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.)
[**kırçav** (I)] : (*Kurşunlu –Çkr.)
[**kırçava**] : (–Bo.)
[**kırçıl** (IV)] : (Ahırköy *Söğüt –Bil.; –Ky. ve köyleri)
[**kırço** (I)] : (–Ks.)
[**kirşe**] : (*Erciş –Vn.)
kırçan (III) Kıldan yapılan iplik : *Kırçan kilimi çok dayanır.* (*Cumayanı –Zn.)
kırçan (IV) Kırgın, hastalıklı, sağlıksız. (Kurlar –Kc.)
kırçan (V) Koyun, keçi vb. hayvanlarda olan bir hastalık. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Ortaköy *Silivri –Ist.; *Vezirköprü –Sm.; *Saray –Tk.)
kırçan (VI) Diken ucu. (Gökçeboğaz *Bafra –Sm.)
kırçan (VII) Sakızın patlaması için kullanılan özün çıktığı dikenli bitkinin taze filizleri : *Bizim karılar kırçan toplamağa gittiler.* (Karamaslı *Çarşamba –Sm.)

kırçan ayı (I) Nisan ayı. (Çardakbeleni *Kemal Paşa –İz.)

kırçan ayı (II) 28 Mayıstan 28 hazirana kadar olan süre. (Seymen *Çorlu –Tk.)

kırçanlanmak [**kırçanmak**] Hastalanmak. (–Ba.)

[**kırçanmak**] : (–Bo.)

kırçanmak [→ **kırçanlanmak**]

kırçannanmak Neşesi kaçmak, tedirgin olmak. (Durali *Biga –Çkl.)

kırçarmak (I) Kır rengini almağa başlamak, kırlaşmak. (*Silifke –İç.)

kırçarmak (II) Sertleşmek. (*Silifke –İç.)

kırçav (I) [→ **kırçan** (II)]

kırçav (II) [→ **kırçal**]

kırçava [→ **kırçan** (II)]

kırçeman Kırçıl. (–Tr.)

kırçı 1. [→ **kırcı** (I) **-2**] 2. [→ **kırcı** (I) **-3**]

kırçıl (I) 1. [→ **kırçal**] 2. İhtiyarlamış erkek domuz. (Rumkuş –Ada.)

kırçıl (II) Tavşan. (Bozlar *Eşme –Uş.)

kırçıl (III) Soğuk, bulutlu, değişken (hava için) : *Hava kırçıllandı.* (*Datça, Yerkesik –Mğ.)

kırçıl (IV) [→ **kırçan** (II)]

kırçıl (V) Melez. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kırçıl (VI) Çopur. (*Nizip –Gaz.)

kırçıldamağ Cayır cayır yanmak, kavrulmak : *Kırçıldıya kırçıldıya yandı.* (*Kelkit –Gm.)

kırçıl düşmek Dolu yağmak. (–Krş.)

kırçıl kafalı Sarışın, sarı saçlı. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kırçıllanmak Hava bulutlanmak. (*Ağın, *Arapkir –El.)

kırçılmak (I) Bölünmek, parça parça olmak : *Damın merteği kırçıldı.* (Bağıllı *Gelendost, *Eğridir ve köyleri –Isp.; Küçükyozgat –Ank.)

kırçılmak (II) **1.** Bitkiler sapı uzunca kalarak ucundan kesilmek : *Orak kör olduğundan çayır kırçıldı.* (*Bor –Nğ.) **2.** Dipten kesilmemek : *Ustura keskin değilmiş, sakalım kırçıldı.* (*Bor –Nğ.)

kırçıl yağmak Küçük dolu yağmak. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kırçım Sulu kar. (Burgaz *Ezine –Çkl.)

kırçımak (I) **1.** İnce ince yağmur yağmak, çiselemek. (Dudaş, Söğüt, Dodurga *Bozüyük –Bil) **2.** İnce ince kar yağmak. (–Af.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Alayunt –Kü.)

kırçım atmak Sulu kar yağmak. (Bergas *Ezine –Çkl.)

kırçım Kinci (kimse). (*Lapseki –Çkl.)

kırçınlamak [**kırçınlanmak, kırçınmak**] **1.** Korunmak, sakınmak : *Epeyi kırçınladım amma olmadı.* (Yapıntı, Navdalı *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.) **2.** Kaçınmak, çekinmek, yapmak istememek. (Navdalı *Mut –İç.)

[**kırçınlanmak**] : (*Gürün –Sv.)

[**kırçınmak**] : (–Ada.)

kırçınlanmak [→ **kırçınlamak -2**]

kırçınmak [→ **kırçınlamak -2**]

kırçıtmak Kırmak, koparmak. (Eziler *Güney –Dz.)

kırçıyan Kırmızı renkli, sebze olarak kullanılan bir ot. (–Sn.)

kırçik Eski bez, paçavra, çaput. (–Arık.)

kırç kırç [→ **kırı kırı**]

kırçkırç otu İlkbaharda yetişen, ince uzun yaprakları, kırmızı çiçekleri olan ve davarlara yedirilen kır otu. (Suboğazı –Gaz.)

kırçma Kırda işçilere bir işin bitmesi nedeniyle verilen eğlenceli yemek : *Bugün bütün işimizi bitirdik, ırgatlara kırçma yidirdik.* (Rumeli göçmenleri, *Tire, *Ödemiş, *Bergama –İz.)

kırçmak (I) **1.** Bir vuruşta biçmek. (Bağıllı *Gelendost, Cebel *Eğridir –Isp.; Yukarıseyit*Çal –Dz.; –Çkr.; Çamlı *Ayaş –Ank.; *Bor –Ng.) **2.** [→ **kıpçıtmak** (I)] **3.** Kırılmak, burkulmak : *Beygirin ayağı kırçıldı.* (–Brs.) **4.** Bir şeyi dişle kesmek, koparmak. (Çömlek, Navdalı *Mut, *Anamur –İç.) **5.** Bir şeyi sert iki cisimle ezerek koparmak. (Çığrı *Dinar –Af.)

kırçmak (II) Kardan ve yağmurdan önce hava bulanmak : *Hava yine kırçmaya başladı.* (Kemal –Çkl.)

kırço (I) [→ **kırçan** (II)]

kırço (II) Kışın camları saran buz. (–Ks.)

kırço (III) [→ **kırımsa** (II) **-1**]

kırço (IV) [→ **kırçal**]

kırçoğu Sürülmüş tarlalarda arası buz tutmuş toprak kesekleri. (Ahmetsaray –Sm.)

kırçon Yemlikde hayvanın yemeyip bıraktığı kaba ot. (Erkinis *Yusufeli, Yavuz *Şavşat –Ar.)

kır çüh [→ **kırı kırı**]

kırdaban Verimliliği orta olan toprak: *Kırdabanın kavunu tatlı olur.* (Peşrefli *Tire –İz.)

kırdak 1. Gelin eşyası, çeyiz : *Kırdaksız gelin gibi düşünüyor.* (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Kadınların başlarına örttükleri tepelik. (Loriköyü –Gm.)

kırdan (I) Enenmiş manda. (*Bayburt –Gm.; Kârköyü –Ezm.; –Vn.)

kırdan (II) Büyük : *Kırdan öküz öldü.* (Çermik –Dy.)

kırdap [→ **kındap**]

kırdarlı Ölçülü davranan, sakıngan : *Necibe hanım çok kırdarlıdır, evlerinde yaz mevsimine kadar taze yemiş saklar.* (*Ahlat –Bt.)

kırdavlamak Başıboş gezmek. (*Uluborlu –Isp.)

kırdavuç [**kırdın, kırdovoç, kırdövüç**] **1.** Tandır ya da fırındaki alevi arttırmak için karıştırmaya yarayan ağaç sopa. (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gm.; –Kr.; Şekerli *Narman –Ezm.; –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kırdövüç**] : (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** İnce, uzun ağaç, sırık. (Kaleköyü –Gm.)

[**kırdın**] : (Karaurpan *Hasankale –Ezm.)

[**kırdovoç**] : (Köse *Kelkit –Gm.)

kırdık Yeşil ot : *Bu sene yaylalarda kırdık çok boldu.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

kırdın [→ **kırdavuç -2**]

kırdırayak Topallayarak yürüyen (kimse). (*İskilip –Çr.)

kırdo Kaynatılan ayranlı bulgura un ve yağ karıştırılarak yapılan bir çeşit yemek. (Sipyatağı *Cenciğe –Ezm.)

kırdoğu Bacağında ve başında beyaz olan davar. (Söğüt, Honaz –Dz.; Taşucu *Silifke –İç.)

kırdovoç [→ **kırdavuç -2**]

kırdövüç [→ **kırdavuç -1**]

kıreli [**kıren** (II)] Yabanıl, dağlı : *Bir sürü laf anlamaz kırelliler toplanmışken oralarda kim durur?* (–Dz. ve çevresi)

[**kıren** (II)] : (–Dz.)

kıren (I) [→ **kiren**]
kıren (II) [→ **kıreli**]
kıreş [→ **kıran** (I) **-6**]
kıret En son. (–Ur.)
kırf (I) **1.** Buğday başağı : *Kırflar sararmağa başladı.* (*Nazimiye –Tn.; Şekeroba –Mr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Palha *Divriği –Sv.; *Bünyan –Ky.) **2.** Çeşitli nedenlerle yere serilmiş, işe yaramayacak duruma gelmiş ekin, sebze ve meyve. (Çıkrık *Mecitözü –Çr.) **3.** Tahılın biçilmesinden sonra tarlada kalan artıkları toplama işlemi : *Aptallar arpa kırfına gittiler, davul zurna bulmak çetinleşti.* (*Nizip –Gaz.)
kırf (II) Gevrek yufka ekmeğin parçaları, kırıntıları. (Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)
kırfacan Bozgun, ezgin, acınacak durumda : *Çoluk çocuk kırfacan olmuş yatıyor.* (Bozan, Tokat –Es.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; *Gemerek –Sv.; Çalış *Haymana –Ank.)
kırfacan etmek Ezmek, kırmak. (İlegüp *Uluborlu –Isp.)
kırfacan kesilmek Tedirgin etmek, bozup dağıtmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)
kırfacını almak [→ **kırf etmek**]
kırf etmek [**kırfaçını almak**] Paramparça etmek, altüst etmek. (*Merzifon ve köyleri –Ama.; –Hat.; *Mut –İç.)
[**kırfaçını almak**] : (Civanyaylağı *Mersin –İç.)
kırga Erkek piliç. (Alpı –Es.)
kırgacı Dolambaçlı iniş yol. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
kırgal Öküz bağlamak için başlık yerine kullanılan halka biçiminde ağaç : *Kırgalın ağacı eğridir.* (Alcı *Sorgun –Yz.)
kırgan [→ **kırgın** (I) **-1**]
kırganmak Kirlenmek. (Suboğazı –Gaz.)
kırgı (I) **1.** Dağ ve yaylaların yalçın, sarp, keskin yerleri. (–Ba.; Alembeyli *Sungurlu –Çr.; Çepni *Şarkışla –Sv.; Dişli *Sorgun –Yz.; *Bünyan –Ky.; Gözlü, *Saideli –Kn.) **2.** Taşlık arazi : *Kırgıda sürü otlar mı?* (–Krş.) **3.** [→ **kıran** (I) **-5**] **4.** Bayır yer. (*Balâ –Ank.)
kırgı (II) **1.** Şahin kuşu. (Sarılar *Avanos –Nş.) **2.** Atmaca : *Kırgı tavukları kaptı.* (Bayazıt, *Iğdır –Kr.)
kırgı (III) Gövdeden ayrılmış ve yaprağı dökülmüş ince ağaç dalı. (Karakuzu –Mr.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)
kırgı (IV) Kumaşa yapılan pili : *Entarinin kırgıları iyi olmamış.* (–Nğ.)
kırgı (V) Kuru otun hayvanın yemediği kalın kısmı. (Hortu *Ereğli –Kn.)
kırgıç (I) Topaç. (Ağırnas –Ky.)
kırgıç (II) Hamur kazımaya yarayan araç. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
kırgıl (I) Ağaçtan oyularak yapılmış tekne : *Gürgenden iyi kırgıl olur.* (Kayadibi –Gr.)
kırgıl (II) [→ **kırçal**]
kırgılı İnişli yokuşlu : *Bizim tepeler hep kırgılıdır.* (Elecik *Kalecik –Ank.)
kırgım Geline yakınlarının verdiği armağan. (–Ada.)

kırgın (I) [**kırgan, kırım** (III)] Toptan ölüme götüren, bulaşıcı hastalık, kıran : *Köyümüze gelen kırgın bir çok evleri söndürdü.* (*Nazilli –Ay.; *Düzce –Bo.; *Merzifon –Ama.; *Ulubey –Or.; Arageniş *Tirebolu –Gr.; *Yusufeli –Ar.; *Nizip –Gaz.; –Hat.; *Bor –Nğ.)
[**kırgan**] : (–Tr.)
2. Toptan öldürme, kırıp geçirme. (–El.)
[**kırım** (III)] : (–Nğ.)

kırgın (II) Düşük, aşağı (fiyat bakımından) : *Son günlerde piyasa kırgın.* (*İskilip –Çr.)

kırgıt (I) [→ **kımsır**]

kırgıt (II)[**kırkıt**(II)] İçi güçlükle çıkan ceviz : *Cevizler hep kırgıt çıktı.* (Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezm.)
[**kırkıt** (II)] : (–Kr.; –Ezm.)

kırgız (I) Gezici, gezgin. (Ovacık *Çemişgezek –Tn.)

kırgız (II) Davranışları erkek gibi olan kız. (*Kavak –Sm.)

kırhavun Yaban horozuna benzer, eti yenen bir çeşit kuş. (*Iğdır –Kr.)

kırhayağ Kırkayak. (Kerkük)

kırḫım [**kırḫlıḫ**] Koyunların yünlerini kesmekte kullanılan büyük makas. (Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.)
[**kırḫlıḫ**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kırhım zamanı Koyunların yünlerini kesme zamanı. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

kırḫlıḫ [→ **kırḫım**]

kırı [**kıdık** (IV), **kırık** (II), **kıri** (I), **kırik** (I), **kıro, kiri** (I), **kirik** (VIII), **kirrik** (II), **körük** (I), **kurık, kuri, kurik, kürü** (I) **-1, kürük** (I) **-1**] Eşek yavrusu, sıpa. (İshaklı *Boladin, Kızılköy *Dinar, Bayat *Emirdağ –Af.; Sungurpaşa *Yenişehir, Kumarlar *Bayramiç, Dağkadı *Karacabey –Brs.; *Safranbolu –Zn.; *Sivrihisar –Es.; Şabanözü *Polatlı, Akkuzulu *Kayaş, Elecik *Kalecik, *Şereflikoçhisar, Hasanoğlan –Ank.; *Çiçekdağ –Krş.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Sultaniye, *Ermenek –Kn.; Navdalı *Mut ve köyleri, *Silifke –İç.; Demirtaş *Alanya –Ant.)
[**kıdık** (IV)] : (Eşen –Ks.)
[**kırık** (II)] : (Balaç, Kavak *Vezirköprü –Sm.; Parak *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Mğ.)
[**kıri**] : (–Kn.)
[**kırik** (I)]: (*Merzifon –Ama.; Tamzara *Şebinkarahisar –Gr.; Bağlıca *Ardanuç, Yavuz *Şavşat –Ar.; Tavşanlı *Hafik –Sv.)
[**kıro**] : (Bayadı –Or.; –Sv.)
[**kiri** (I)] : (Namrun *Söğüt –Bil.; *Şereflikoçhisar –Ank.; *Bor –Nğ.; *Akviran –Kn.)
[**kirik** (VIII)] : (Kargı * Tosya –Ks.; *Merzifon –Ama.; *Kilis –Gaz.; İğdeli *Gemerek, *Şarkışla –Sv.; Dişli, Sarıhamzalı *Sorgun, Külekçi *Çayıralan, Kuşçu –Yz.; Akkışla *Bünyan –Ky.)
[**kirrik** (II)] : (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)
[**körük** (I)] : (–Çr.)
[**kurık**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**kuri**] : (Yakacık –Ist.)
[**kurik**] : (–Gm.; Yavuz *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Kr.; –Ezm.; *Kemaliye –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Bt.; *Nazimiye

–Tn.; *Ağın –El.; *Divriği –Sv.; *Osmaniye –Ada.)

[**kürü** (I) **-1**] : (–Ks.; *Şabanözü, –Çkr.; *Ayancık –Sn.; Üçem *Balâ, Koyunbaba *Kalecik, Kılıçlar –Ank.; Sarılar *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Feke –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)

[**kürük** (I) **-1**] : (–Af.; –İz.; –Çkl.; *Sungurlu, Ovasaray –Çr.; Karahalil *Havza –Sm.; *Turhal –To.; –Ml.; *Afşin, Önsen –Mr.; Çöplü, Çepni *Gürün, Vazıldan, *Divriği –Sv.; –Ank.; *Pınarbaşı, *İncesu, *Develi ve köyleri –Ky.; –Ada.)

kırıbenek Beyazı az olan renk. (–Ks.)

kırıcı Hayvan ve başka şeyler alıp satan kimse. (–Ama.; –Tr.)

kırıcık [→ **kımıcık -2**]

kırıç Hafif aralık. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kırıç kırıç [→ **kırı kırı**]

kırıçmak Kesmek, kırkmak. (Çivril *Ermenek –Kn.)

kırıço [→ **kıdım** (II)]

kırıdak [**kırık** (IV), **kırışak** (III), **kırıtak** (II)] **1.** Şıklığa özenen, gösteriş çabasında olan. (Honaz –Dz.; Tokat –Es.; –Ks.; –Çkr.)

[**kırık** (IV)] : (Saray –Çkr.)

2. Oynak, ahlâksız : *O, kırıdağın biridir.* (*Çal ve köyleri –Dz.) **3.** Dik yürüyen adam. (*Kurşunlu –Çkr.)

[**kırışak** (III)] : (*Kurşunlu –Çkr.)

[**kırıtak** (II)] : (*Kurşunlu –Çkr.)

kırıgı [→ **kırık** (I) **-1**]

kırıh [→ **kırık** (III)]

kırıḫ sırıḫ [→ **kırık derik**]

kırık (I) [**kırıgı**] **1.** Kadının yasalara ve törelere aykırı olarak ilgi kurduğu erkek sevgili : *Kadını kırığı ile gezerken yakalamışlar.* (Bağıllı *Gelendost, *Eğridir ve köyleri, *Yalvaç –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Çöplü *Çivril, Kösten *Honaz –Dz.; Narlıdere –İz.; –Kü.; –Es.; *Gemerek –Sv.; –Yz.; Çelebi, Karabekir, *Keskin –Ank.; *Köşker –Krş.; Hisarcık, Tacin, *Develi, *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Beyşehir, *Ermenek –Kn.; *Çukurova –Ada.; Navdalı *Mut, Tekeler *Silifke, *Anamur, *Mersin –İç.; *Elmalı ve Korkuteli çevresi –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kırıgı**] : (–Gaz.)

2. Yolsuz birleşmelerde arabulucu erkek : *Karıyı kafeslemek için kırığını bulmak gerek.* (Kemaliye *Alaşehir –Mn.) **3.** Cinsi sapık. (*Beşiktaş –Ist.) **4.** Hafif, hoppa : *Şu kız pek kırık.* (*Milas –Mğ.)

kırık (II) [→ **kırı**]

kırık (III) [**kırıh, kırıklık, kırma** (X) **-2**] Ormandan açılmış tarla. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Ladik –Sm.; *Bayadı, Bolaman, Buhari –Or.)

[**kırıh**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**kırıklık**] : (Dedebaşı –İz.; *Gölcük –Kc.)

[**kırma** (X) **-2**] : (Ficek *Reşadiye –To.; *Maçka –Tr.; –Rz.; Ferhenk *Anamur –İç.)

kırık (IV) [→ **kırıdak -1**]

kırık (V) Döküntü, fena tütün. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kırık (VI) [→ **kırma** (III)]

kırık (VII) Çıkmaz yol. (Fili *Biga –Çkl.)

kırık (VIII) Döveni boyunduruğa bağlayan ucu çengelli ağaç. (–Ezc.)

kırık (IX) Bir çeşit kılçıksız başaklı buğday. (–Ezm.)

kırık (X) [**kirik** (V)] Ufak kulaklı kara keçi. (Veliköy –Rz.)
[**kirik** (V)] : (–Rz.)

kırık (XI) Yol kesen. (–Gaz.)

kırık (XII) **1.** Küçük çömlek. (–Sm.)
2. İbrik. (*Bozüyük –Bil.)

kırık (XIII) Ot, çalı biçmek için kullanılan küçük orak. (Eleşkirt *Doğubeyazıt –Ağ.)

kırık (XIV) Yanılgı, kusur, suç : *Çok söylenme kırıklarını birer birer açarım ha.* (–Mr.)

kırık (XV) Su oluğu : *Değirmenin kırıklarından su akmıyor.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

kırık (XVI) Ufalanmış pirinç : *Bana çorba için biraz kırık versene.* (*Akyazı ve çevresi –Sk.)

kırık aramak [**kırık bulmak**] Birini kötülemek amaciyle kusur ve eksik aramak. (–Gaz.)
[**kırık bulmak**] : (Yavuz *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.)

kırık aşı Bulgur pilavı : *Kırık aşı pişirelim.* (Vezir *Mudanya –Brs.)

kırık bulmak [→ **kırık aramak**]

kırık derik [**kırıḫ sırıḫ, kırık kasık, kırık kıllık, kırık kırtık** (II), **kırık sarık, kırık sırık**] Ufak tefek, döküntü, işe yaramaz ev eşyası. (Çöplü *Çivril –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; Kemaliye *Alaşehir –Mn.; *Susurluk –Ba.; Akçalan *Gediz –Kü.; Tokat –Es.; Genek *Yatağan, *Milas, Yerkesik, Sındı –Mğ.)
[**kırıḫ sırıḫ**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kırık kasık**] : (*Milas –Mğ.)
[**kırık kıllık**] : (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)
[**kırık kırtık** (II)] : (–İz.; Saray –Çkr.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; Telin *Gürün –Sv.; *Bodrum –Mğ.)
[**kırık sarık**] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.; *Milas, Yerkesik, Gölcük –Mğ.)
[**kırık sırık**] : (–Gaz.; *Antakya –Hat.)

kırık don Şalvar gibi bol, büzgülü ve sarkık kadın donu. (–Mğ.)

kırık döl [→ **kırık dölü**]

kırık dölü [**kırık döl**] Evlilik dışı ilişkiden doğan çocuk. (Sütçüler, Bağıllı *Eğridir, *Gelendost –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Çöplü *Çivril, Honaz, Kösten –Dz.; *Gelibolu –Çkl.; Tokat –Es.; Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; Tekeler *Silifke, *Anamur ve köyleri –İç.; Abdurrahmanlar *Serik, Güzelsu *Akseki –Ant.; *Bodrum –Mğ.)
[**kırık döl**] : (*Gelendost –Isp.)

kırık düzen Karışık, düzensiz. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Merzifon –Ama.; Bayadı –Or.; Akarsu *Ardanuç –Ar.; *Nizip –Gaz.; *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.; Yerkesik –Mğ.)

kırı kırı [**kırç kırç, kır çüh, kırıç kırıç, kırık kırık, kıri** (II), **kıri kıri, kır kır, kırr kırr, kiri kiri, kirik kirik, kir kir**] At ve eşek çağırma ünlemi. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Beylerbeyi *Acıpayam –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.; Elecik *Kalecik, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)
[**kırç kırç**] : (Bergaz *Ezine –Çkl.; *Kurşunlu –Çkr.)

[kır çüh] : (Karaali –Ank.)
[kırıç kırıç] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)
[kırık kırık] : (Bayadı –Or.)
[kıri (II)] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[kıri kıri]: (–Uş.; *Gelendost –Isp.; *Alaşehir –Mn.; –Kü.)
[kır kır] : (Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[kırr kırr] : (–Mn. ve çevresi)
[kiri kiri] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[kirik kirik] : (–Krş.)
[kir kir] : (*Bor –Ng.)

kırık kasık [→ **kırık derik**]

kırık kıllık [→ **kırık derik**]

kırık kırık [→ **kıri kıri**]

kırık kırtık (I) Kurumuş ve dökülmüş çalı çırpı, çerçöp. (Üçkuyu *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; –Mr. ve çevresi; Yerkesik –Mğ.)

kırık kırtık (II) [→ **kırık derik**]

kırık kırtık (III) Çerez, eğlencelik : *Biraz kırık kırtık getir.* (–Ay.)

kırıklanmak (I) **1.** Bir şeyi istediğini durumu ile anlatmak, göz koymak, gözü kalmak. (Söğüt, Honaz –Dz.; Saray –Çkr.; *Nizip –Gaz.; *Gürün –Sv.; Yerkesik *Yatağan –Mğ.) **2.** [→ **kırıtmak** (I) **-3**] **3.** Çıkarı için boyun eğmek. (Sürez *Bozdoğan –Ay.; Sütçüler *Eğridir ve köyleri –Isp.) **4.** Hoşlanmak : *Ali Haççe gelince kırıklanıyor.* (Başlamış *Dörtyol –Hat.)

kırıklanmak (II) **1.** Umutlanmak, ummak : *Bu ay terfi edeyim deyi kırıklanıyordum, çıkmadı.* (–Ng.) **2.** Güvenmek : *Ben sana kırıklandım da geldim.* (–Ng.) **3.** Dost edinmek. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

kırıklı Âşığı, dostu olan kötü kadın. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Çöplü *Çivril, Söğüt –Dz.; –İz.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli ve çevresi –Ant.)

kırıklık [→ **kırık** (III)]

kırık sarık [→ **kırık derik**]

kırık sırık [→ **kırık derik**]

kırıkta Vergi kalıntısı. (*Bayburt –Gm.)

kırık zağar Adi köpekle av köpeğinin birleşmesinden doğan melez köpek. (–Mğ.)

kırıldak Öldürücü, bulaşıcı hayvan hastalığı. (Ferenge *Erbaa, *Niksar –To.)

kırıltık Kıskanç, günücü. (Taşmerdiven *Ortaköy –Ist.)

kırım (I) İndirim, kırma, ıskonto : *Senedin kırımı nedir?* (–Brs.)

kırım (II) Köy sandığına yatırılan para. (Tekir *Silifke –İç.)

kırım (III) [→ **kırgın** (I)]

kırım (IV) **1.** Peçete, yemek peşkiri : *Sofrayı kurdun, kırımları getirmeği unuttun.* (Galata *Gelibolu –Çkl.; Yalıçiflik *Mudanya –Brs.; *Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.; *Bor –Ng.) **2.** Dokuma peşkir, yüz havlusu. (Deveci *Malkara –Tk.)

kırım (V) Çifçinin tarlayı süreceği ya da tohum atacağı zaman ayırdığı parçalar, bölümler : *Tarlayı iki kırıma bölerek sürüyorum, dönek başı yakın olursa öküzler yorulmaz.* (Atça *Nazilli –Ay.; *Urla –İz.; *Merzifon ve köyleri –Ama.)

kırımsa (I) [**kırk, kırka** (II)] Yakacak, çerçöp. (*Bor –Ng.)
[kırk] : (Balıbey *Kula –Mn.)

[**kırka** (II)] : (Balıbey *Kula –Mn.)

kırımsa (II) [**kığış** (II), **kıragı, kırav** (I), **kırca** (I) **-2, kırço** (III), **kırmısa**] **1.** Kırağı. (–Bo.; Gökseki *Refahiye –Ezc.; Hafik *Tavşanlı, Kavak *Yıldızeli –Sv.; Osmaniye *Ilgın –Kn.)

[**kığış** (II)]: (Akarım*Sandıklı –Af.)

[**kıragı**] : (*Nizip –Gaz.)

[**kırav** (I)] : (*Erciş –Vn.)

[**kırca** (I) **-2**] : (*Akseki –Ant.)

[**kırço** (III)] : (Karabüzey *Araç –Ks.)

2. Dolu : *Kırımsa yağıyor.* (Ulucak *Tire –İz.; *Yeniköy –Ba.; Kânibey *Biga –Çkl.; Lümbe *Yenişehir, İhsaniye –Brs.; Abadiye –Bil.; –Bo.; *Sarıyer –Ist.; *Çarşamba –Sm.; Kadıköy*İncesu –Ky.; –Ed.; Kırıkmusa *Lüleburgaz ve çevresi, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Seymen *Çorlu, Karacakılavuz –Tk.)

[**kırmısa**] : (*Bayramiç –Çkl.)

3. Yeri beyazlatacak kadar yağan ince kar : *Bu gece kırımsa yağmış.* (Bayadı *Emirdağ –Af.; Şıhlar *Ulubey, –Or.) **4.** Çiğ. (Hisarbeyli *Çatalca –Ist.)

kırımsa (III) [**kırcı** (II)] **1.** İnce bulgur. (Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

[**kırcı** (II)] : (–Isp.)

2. Kırıntı. (*Bor –Ng.)

kırımsız Aç gözlü. (*Emirdağ –Af. *Boyabat, –Sn.)

kırın Oyun, raks. (*Malkara –Tk.)

kırıngı Bulutlu hava. (–Ama.)

kırını vermek Azarlamak. (Köşker –Krş.)

kırınmak Oynamak, raksetmek. (Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Pirlerkondu *Ermenek –Kn.)

kırıntı (I) Kurumak üzere kesilip yerde bırakılan odun. (–Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.; Afşar aşireti ve köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Türkçayırı *Afşin –Mr.; Yerkesik –Mğ.)

kırıntı (II) **1.** Yemiş, çerez. (Kızılköy *Dinar –Af.; Bağıllı *Gelendost –Isp.; Çöplü *Çivril, –Dz.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Küçükisa *Zile –To.; –Sv. ve çevresi; *Beyşehir, *Ermenek –Kn.; Navdalı *Mut –İç.; *Kaş –Ant.) **2.** Gelinin arkadaşlarına cumartesi günü verdiği yemek : *Kırıntıya gideceğim.* (*Vezirköprü –Sm.)

kırıntı (III) Hayvanların böbrek, ciğer, yürek vb. etleri ile yapılan kebap. (*Nizip –Gaz.)

kırıntı (IV) Hafif dalgalı deniz. (–Sn.)

kırıs çekmek Kuvvet kullanmak: *Öyle bir kırıs çekdim ki, çamaşırın yüzü ağardı.* (*Nizip –Gaz.)

kırısmak Kibirlenmek. (*Çeşme –İz.)

kırış (I) Ahlat kurusu. (Gayzat *Safranbolu –Zn.)

kırış (II) Tarlalardaki su yolu. (*Ereğli –Kn.)

kırış (III) [**kirçikli, kir pasak, kirri**] Pis, çirkin, pasaklı. (*Tirebolu –Gr.; Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.)

[**kirçikli**] : (Honaz –Dz.; –Mr. ve çevresi)

[**kir pasak**] : (*Düzce –Bo.)

[**kirri**] : (*Iğdır –Kr.)

kırış (IV) Gurur. (–Kn.)

kırış (V) **1.** Güreş : *Buğalar kırışıyor bakalım.* (Bozburun –Mğ.) **2.** Keçi ve koyun güreşi. (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

kırış (VI) Kene : *Kırışlı hayvanların derileri delik deşiktir.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kırışak (I) [→ **kırıtkan**]

kırışak (II) [→ **kılfıranga**]

kırışak (III) [→ **kırıdak -3**]

kırış etmek (I) [→ **kırışmak** (II)]

kırış etmek (II) Saldırmak : *Bir malı almak için üzerine kırış ettiler.* (Kerkük)

kırışgan İyi dövüşen öküz. (*Mut ve köyleri –İç.)

kırışgı [→ **kılfıranga**]

kırışgon Orta yürüyüşlü : *Ahmet'in atı kırışgondur.* (*Vezirköprü –Sm.)

kırışık Davarlarda görülen bir çeşit hastalık. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kırışıvermek Uyuyuvermek. (–Çkr.)

kırışka Binaların çatılarına örtülen oluklar, çinko saç. (–Kr.)

kırışkın (I) Asık yüzlü. (Güvenç –Kn.)

kırışkın (II) [→ **kırıtkan**]

kırışmak (I) **1.** [→ **kırıtmak** (I) **-1**] **2.** [→ **kırıtmak** (I) **-3**] **3.** Öfkeden yüz buruşmak. (Barla *Eğridir –Isp.; Bayadı –Or.)

kırışmak (II) [**kırış etmek**] Öküzler süsüşmek, toslaşmak : *Şu boğa ne kadar kırışıyor.* (*Keçiborlu –Isp.; Salda *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril, Dedeköy *Çal, Kösten, Honaz –Dz.; Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; Sarılar *Avanos –Krş.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Ermenek –Kn.; Sökün *Silifke, Civanyaylağı, Tömük *Mersin, *Mut ve köyleri –İç.)

[**kırış etmek**] : (Kirpe *Safranbolu –Zn.)

kırışmak (III) Lâdes tutuşmak : *Haydi gel kırışalım.* (–Sm.; –Ed.)

kırışmak (IV) Dama oyununda taş verip taş almak. (*Tarsus –İç.)

kırıştak (I) Teneke parçası : *Şuraya bir kırıştak asıver.* (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kırıştak (II) [**kirildek, kirildik**] Topaç. (Kösetaş *Avanos –Krş.)

[**kirildek**] : (*Alaşehir –Mn.)

[**kirildik**]: (Yaykın *Demirci –Mn.)

kırış tutmak Kafa tutmak, karşı gelmek. (–Gaz.)

kırıtak (I) [→ **kırıtkan**]

kırıtak (II) [→ **kırıdak -3**]

kırıtkan [**kırışak** (I), **kırışkın** (II), **kırıtak** (I)] Kendini beğenmiş, mağrur. (Satılmış, Tokat –Es.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Bor –Ng.; Yerkesik –Mğ.; *Lülüburgaz –Krk.)

[**kırışak** (I)] : (–Ks.; Saray –Çkr.; Oymaağaç *Vezirköprü, Çakıralan *Havza –Sm.)

[**kırışkın** (II)] : (Güvenç –Kn.)

[**kırıtak** (I)] : (*Dursunbey –Ba.; Saray –Çkr.)

kırıtmak (I) [**kırıklanmak** (I) **-2, kırışmak** (I) **-1, 2**] **1.** Başını dikerek gösteriş yapmak, kasılmak. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; Karaağaç –Bo.; –Kü.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Ml. ve ilçeleri; *Nizip –Gaz.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; *Bor –Ng.; Yerkesik, –Mğ.)

[**kırışmak** (I) **-1**] : (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Saray *Kurşunlu –Çkr.; *Sungurlu –Çr.; *Merzifon –Ama.; Durma *Erbaa –To.; *Ardanuç ve çevresi –Ar.; –Yz.)

2. Göğsünü gererek oturmak. (–Çkr.) **3.** Cilvelenmek, kendini beğendirme çabasında olmak. (*Su-

surluk –Ba.; –Tr.; –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ezm.; –Gaz.; *Bor –Ng.; Arslanköy *Mersin, *Anamur –İç.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

[**kırıklanmak** (I) **-2**] : (*İskilip –Çr.; –Mr. ve çevresi)

[**kırışmak** (I) **-2**] : (–Ks.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Nizip –Gaz.; *Lüleburgaz –Krk.)

4. Arsızlaşmak, sırnaşmak. (*Çal ve köyleri –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Afşin –Mr.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.) **5.** Başı yere eğerek düşünmek. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) **6.** Bir yerde dikilip durmak. (Homa *Çivril –Dz.)

kırıtmak (II) Dökmek, boşaltmak. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kırıtmak (III) Üşüyüp titremek. (Çamlıdere *Korkuteli –Ant.)

kırıtmak (IV) [→ **kişkirmek**]

kırıttırmak Gururlu, çalımlı yürümek. (*Dursunbey –Ba.)

kırız (I) **1.** Saçsız, tıraşlı : *Sen başını niçin kırız yaptın.* (–Gm.) **2.** Tüyleri kırkılmış hayvan : *Kırız keçi.* (–Gm.)

kırız (II) Küçük yağ küpü. (*Erciş –Vn.)

kırız (III) [→ **kırma** (III)]

kırızlamak Saçlarını tıraş ettirmek : *Saçını niye kırızlattın?* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kıri (I) [→ **kırı**]

kıri (II) [→ **kırı kırı**]

kırik (I) [→ **kırı**]

kırik (II) Kılçıksız buğday : *Bugün bir kilo kırik aldım.* (–Ezc.; *Hozat –Tn.; –El.; ve çevresi, Çamova *Divriği –Sv.)

kıri kıri [→ **kırı kırı**]

kırk [→ **kırımsa** (I)]

kırka (I) Bir tarafı enli, diğer tarafı sivri kazma. (Konursun *Bayburt –Gm.)

kırka (II) [→ **kırımsa** (I)]

kırkaç (I) Hamur kazıyacak araç. (Korucu –Ba.)

kırkaç (II) [→ **kırklık** (I)]

kırkaf Kara kuru. (Bulgaristan göçmenleri *Biga –Çkl.)

kırkal Sığır ve mandaları bağlamak için boyunlarına geçirilen daire biçiminde ağaç, boyunduruk. (Yavuz *Şavşat ve köyleri –Ar.; –Kr.)

kırkalık [**kırtak, kırtıkıran, kırtlan, kırtlaz, kırtıl** (III)] Ekin bitmeyen kıraç yer. (*Kayaş, Kıbrıs –Ank.)

[**kırtak**] : (*Devrek –Zn.)

[**kırtıkıran**] : (Kılvar *Daday –Ks.)

[**kırtlan**] : (Bayat *İskilip –Çr.)

[**kırtlaz**] : (Erkütü *Cide –Ks.)

[**kırtıl** (III)] : (*Şebinkarahisar –Gr.; Bolca, Subaşı *Nallıhan –Ank.; –Ky.)

kırkallık Ayakkabıcılıkta yirmi numara ayak kalıbı. (*Zile –To.)

kırkambar Çeşitli ürünlerin karışımı. (Nudra *Şebinkarahisar –Isp.)

kırkat Kırmızı ya da kestane rengi meyveleri olan, muşmulaya benzer küçük dikenli ağaç. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kırkbayıl [→ **kırkkıvrım** (I)]

kırk boğum [**kırk kilit**] Tilki kuyruğu da denilen su kenarlarında, çayırlarda biten boğum boğum olan dalları süpürge çöpüne benzeyen ve yiyen hayvanları ishale uğratan bir ot. (*Kandıra –Kc.; –Ağ.; Tavşanlı *Hafik, Çepni *Gemerek –Sv.)

[**kırk kilit**] : (–Hat.)

kırk budak Fesleğen çiçeği. (Göziler –Dz.)

kırkcık Saklambaç oyunu : *Haydi arkadaşlar kırkcık oynıyalım.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kırk dilim [→ **kırk kıvrım**]

kırk düğüm Çözülmesi olanaksız (iş) : *Bu iş kırk düğümdür, çözebilene aşkolsun.* (*Bor –Ng.)

kırkgöz otu Süt kaymağını kalın tutturmak için kabın altında yakılan ve göz değmiş hayvanlara üzerlikle yakılarak tütsü yapılan bir çeşit ot. (Köprücek *Emet –Kü.)

kırk günlük Mayıs ayında çıkan ve kırk günde yetişen bir çeşit bakla. (Küçükisa *Zile –To.; –Tr.)

kırkı Dağların sarp ve engebeli yerleri : *Şu kırkılarda eşkiya var.* (Kuruhöyük *Boğazlıyan, Araplı *Sorgun, Haydarbeyli –Yz.)

kırkıcı Buzağı dişi denilen ve bitki köklerini kesen böcek, danaburnu. (*Marmaris –Mğ.)

kırkık (I) **1.** Bir yaşındaki keçi. (Şeref *Yatağan, Çiftlik –Mğ.) **2.** Keçi. (Yukarıkaya *Hendek –Kc.) **3.** Yünü kırkılmış koyun, keçi. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kırkık (II) [→ **kırkma** (I)]

kırkıl (I) Cılız kalmış tay. (Göğenç *Karaman –Kn.)

kırkıl (II) Aklı karalı, kır renkte olan: *Kırkıl sakallı.* (*Nizip –Gaz.; *Gâvurdağı, *Osmaniye –Ada.)

kırkılık [→ **kırklık** (I)]

kırkım (I) Halı ilmekleri. (*Bor –Ng.)

kırkım (II) Gelin olacak kıza kına gecesi arkadaşlarının verdiği armağan. (Oymaklı –Ada.)

kırkım (III) Bir yaşından iki yaşına kadar olan erkek oğlak : *Benim üç tane kırkım var.* (Ağın, Darıveren *Acıpayam, Ovacık *Tavas –Dz.; Dalaman *Köyceğiz, *Ula –Mğ.)

kırkımcı Kumaş tüccarı : *Kızı isteyen kırkımcıymış.* (*Bozdoğan –Ay.)

kırkınmak Köpek havlamak. (Marabuz *Elbistan –Mr.)

kırkır (I) Boğazı dar, uzun sürahiye benzeyen kulpsuz testi. (Karahoca *Haymana –Ank.; Argıthanı *Ilgın –Kn.)

kırkır (II) Kurbağa. (–Çkr.)

kırkır (III) **1.** Yaban ördeği. (Balkır *Devrek –Zn.; *Akyazı ve çevresi; –Sk.) **2.** Serçe. (*Bayburt –Gm.)

kırkır (IV) Tav, zaman : *Hamurun kırkırı geçmiş. Sözü kırkırında söylemeli.* (–Ezc.)

kırkır (V) Dedikodu, geçimsizlik : *Eve kırkır girdi mi o evden hayır gelmez.* (*Antakya –Hat.)

kır kır [→ **kırı kırı**]

kırkışmak Çekişmek, kavga etmek : *Koskoca adam bir damla çocukla kırkışıyor.* (Demirkapı *Susurluk –Ba.; –Ed.)

kırkıt (I) [→ **kımsır**]

kırkıt (II) [→ **kırgıt** (II)]

kırkıt (III) **1.** Kuvvetli kimse : *Onunla güreşemem çok kırkıt, kolunu bükemiyorum.* (Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Kendisinden sakınıldığı için sözü geçen, dişli. (–Bt.)

kırkıt (IV) **1.** [→ **kirkit** (I)] **2.** Çorap şişi. (Derbent *Alaşehir –Mn.)

kır kızı Köylerde, kırlarda oynatılan kadın. (Şarlı *Vakfıkebir –Tr.)

kırkiştik Yaban kedisi. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kırkkalem Şam kumaşı da denilen alaca renkli yünlü ya da ipekli kumaş. (*Bor –Ng.; –Ant.)

kırkkanat [**kırksınır, kırksinir**] Yaraları iyileştirmek için kullanılan, yaprakları damarlı bir ot. (*Afşin –Mr.)
[**kırksınır**] : (Kürkçüler –Ada.)
[**kırksinir**] : (Çepni *Gemerek –Sv.; *Yerköy –Yz.)

kırk kıran Herkes : *Kırk kıranla konuşurum.* (Amasra *Bartın –Zn.; *Bor –Nğ.)

kırk kırıklı Sıkı fıkı görüştüğü dostları çok olan : *Kırk kırıklı sade kırıklarında düşüp kalkacağına bir gün de bize uğra.* (*Bor –Nğ.)

kırkkıvrım (I) [**kırkbayıl, kırk dilim, kırkyaprak**] Hayvanların kat kat olan miğdesi, şirden. (Arslanköy Alata, Civanyaylağı, *Mersin –İç.)
[**kırkbayıl**] : (–Hat.)
[**kırkdilim**] : (*İskilip –Çr.; Yeniköy *Karaisalı –Ada.)
[**kırkyaprak**]: (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kırkkıvrım (II) Bir çeşit kilim. (Berit ve Gâvurdağı yörükleri –Mr.)

kırk kilit [→ **kırk boğum**]

kırklamak Boğaz hastalıklarında boğaza masaj yapmak. (*Mut ve köyleri –İç.)

kırklık (I) [**kırkaç** (II), **kırkılık, kırkma** (II), **kırknık, kırtlık**] Davar kırkılan makas. (Gülnar, Bayat *Aziziye, Çığrı *Dinar –Af.; Büyükkabaca *Senirkent, Sofular *Eğridir, *Keçiborlu –Isp.; Çamköy *Gölhisar, Başpınar*Tefenni –Brd.; Söğüt, Darıveren, Kızılhisar *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal ve köyleri, Çöplü *Çivril, Honaz, –Dz.; Eğridere, Kuyucak *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Bornova –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Yeniköy –Ba.; *Biga –Çkl.; Harmanlı, Çardı *Orhaneli –Brs.; –Kü.; Dodurga *Bozüyük, Çaltı –Bil.; *Sivrihisar, Tokat –Es.; Yazıcı –Bo.; *Kandıra –Kc.; Kurtdoğan *Kartal –Ist.; Yakademirciler –Zn.; –Ks.; Saray *Kurşunlu –Çkr.; *Mecitözü –Çr.; Kalay *Bafra, Kışla –Sm.; –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Bayadı –Or.; *Tepeköy –Gr.; Aroz *Vakfıkebir, *Maçka –Tr.; –Gm.; Bağlıca *Ardanuç, Yavuz *Şavşat, Erkinis –Ar.; –Ezc.; –Mr.; Cancin *Zara, Hacılyas *Koyulhisar, Çepni *Gemerek, *Şarkışla ve köyleri –Sv.; Şabanözü *Polatlı, Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Krş.; Darsiyak, *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; –Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.; Oymaklı –Ada.; *Anamur, *Mut ve köyleri, *Silifke –İç.; Çamlıdere, *Korkuteli, *Elmalı çevresi –Ant.; Yerkesik –Mğ.)
[**kırkaç** (II)] : (Peçenek *Kızılcahamam –Ank.)
[**kırkılık**]: (Karabüzey *Araç –Ks.; Peçenek *Kızılcahamam –Ank.)
[**kırkma** (II)]: (Şahapbalaban –Ed.)
[**kırknık**] : (*Bor –Nğ.)
[**kırtlık**]: (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

kırklık (II) Kırk günde yetişen bir çeşit kırmızı buğday. (Yukarıdinek *Kırkağaç –Mn.)

kırklık (III) Bir kuruş : *Bana bir kırklık versene.* (*Akyazı ve çevresi –Sk.)

kırkma (I) [**kırkık** (II), **kırpma** (II)] Alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kâkül. (Darıveren *Acıpayam, Buldan *Güney, *Bozdoğan, Söğüt, Honaz, Eziler, –Dz.; *Ala-

şehir –Mn.; Aydıncık, Hisar *Bandırma –Ba.; İkipınar, Tokat *Mihalıççık –Es.; *İskilip –Çr.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Serik, Akçaeniş *Elmalı –Ant.; *Fethiye –Mğ.; –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.) [**kırkık** (II)] : (*Bozdoğan, Yazırlı *Nazilli –Ay.; İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**kırpma** (II)] : (İskeçe göçmenleri –Ist.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; *Bor –Nğ.)

kırkma (II) [→ **kırklık** (I)]

kırkma (III) Dişli, küçük orak. (Hamitli *Uzunköprü –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.)

kırkma (IV) Sığırların dilinde oluşan, ustura ile kazınmazsa hayvanın ölümüne neden olabilen diken gibi siyah kabarcıklar. (Kazı –Kü.; Bozan, İkipınar, Tokat *Mihallıççık –Es.; *Anamur –İç.)

kırknık [→ **kırklık** (I)]

kırksınır [→ **kırkkanat**]

kırksinir [→ **kırkkanat**]

kırk tokmak Lor peyniri. (Karadere –Mğ.)

kır kurbağası Kurbağaya benzeyen bir çeşit kertenkele. (*Afşin –Mr.)

kırkyaprak [→ **kırkkıvrım** (I)]

kırlaç Küçük kayık. (–Sn.)

kırlağan Gerici, tutucular topluluğu : *Kubilay'ı şehit eden kırlağan sürüsü layık oldukları cezayı gördüler.* (*Bergama –İz.)

kırlak Tuzluk. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kırlamak (I) **1.** Kaçmak : *Bizim uşak kırladı gitti.* (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Baklalı *Çatalca –Ist.; Yaptık –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) **2.** Bir işte başarı gösteremeyip çekilmek. (Şahin *Malkara –Tk.)

kırlamak (II) Ağaçsız kalmak : *Memleketimiz, hükümet el koymasa zamanla kırlayacakdı.* (–Rz.)

kırlamak (III) Gevezelik etmek : *Sesini kes, çok kırlayıp durma.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kırlan Yıkık, bakımsız. (Çandarlı *Bergama –İz.)

kırlangeç [→ **kırlangıç** (III)]

kırlangıç (I) Öküz arabasında arka dingil ve tekerlekleri özeğe bağlayan çatal ağaç. (Demirtepe *Susurluk –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Çukurhisar *Söğüt, Hisarcık *Osmaneli –Bil.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Yalova, Kurna –Ist.; –Ada.; *Milas –Mğ.; Pazarköy *İpsala –Ed.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

kırlangıç (II) Sığırların dil ya da kuyruk altında olan, kan alınınca geçen bir hastalık. (*Kangal –Sv.)

kırlangıç (III) [**kırlangeç**] Portakal büyüklüğünde ve kavun biçiminde, kokulu, sarı ya da yeşil kabuklu meyvesi olan bir bitki. (Karakuyu, Dirmil, Çapak*Torbalı –İz.; –Ada.; *Milas –Mğ.)

[**kırlangeç**] : (*Alaşehir –Mn.)

kırlangıç kuyruğu Hayvanın kulağını delerek yapılan işaret. (Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Eceabat –Çkl.; *Lüleburgaz –Krk.)

kırlanmak Yakın yoldan gitmeyip, uzak yoldan gitmek, dolaşmak. (*İncesu –Ky.)

kırlaşmak Ağarmak, beyazlaşmak. (*Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Yeniköy –Ba.; *Kandıra –Kc.;

*Zile ve köyleri, *Artova –To.; Bayadı –Or.; Bağlıca ve dolayları, *Ardanuç –Ar.; *Bor –Nğ.; *Kocahıdır –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; –Kıbrıs)

kırlatma Lahana yemeği. (Çavuşlu *Görele –Gr.)

kırlatmak [**kırnatmak**] Dışarı atmak, fırlatmak. (Balıklıçeşme *Biga, Mahmudiye *Ezine –Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Ed.; Ceyhan *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; *Saray –Tk.) [**kırnatmak**] : (–Ky.)

kırlı (I) Sebze fidesi. (Topçuköyü *Karaisalı –Ada.)

kırlı (II) **1.** Taşralı, köylü, yabancı. (*Düzce –Bo.; Saray –Çkr.; *Darende –Ml.) **2.** İşçi. (*Bayındır –İz.; *Alaşehir –Mn.) **3.** Testici : *Kırlılardan bir desti aldım.* (*Milas –Mğ.)

kırlıhan Çocuklara kızılınca söylenen kötü çocuk anlamında sözcük. (*Bodrum –Mğ.)

kırlık Kırlangıç kuşu : *Bahar gelmiş, dün bir kırlık gördüm ne hazettim.* (*Gelibolu –Çkl.)

kırma (I) **1.** Bir çeşit av tüfeği. (Sütçüler *Eğridir ve köyleri –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Mudanya –Brs.; Tokat –Es.; *Akyazı –Sk.; Aliköy*Çaycuma –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.; *Zile ve köyleri –To.; Bayadı –Or.; *Maçka –Tr.; *Koyulhisar –Sv.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli çevresi –Ant.; Yerkesik *Milas –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) **2.** Tabanca. (Tokat –Es.; Taşlıcaçay *Diyadin –Ağ.)

kırma (II) Hayvanlara yedirilen, değirmende ufaltılmış, ezilmiş her çeşit tahıl : *Bugün hayvanlara arpa kırması aldım.* (Honaz–Dz.; *Urla –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Yeniköy –Ba.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Ezm.; *Koyulhisar, Tavşanlı*Hafik –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Elmalı, *Korkuteli ve çevresi –Ant.; *Milas –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kırma (III) [**kırık** (VI), **kırız** (III), **kırna** (II), **kiriz** (I), **kirna** (I)] Kanı karışık, melez. (–Ba. ve çevresi; Fili *Biga, *Gelibolu –Çkl.; Tokat –Es.; Büyükdere –Ist.; –Çkr.; *Zile ve köyleri –To.;*Nallıhan –Ank.; *Bor –Nğ.; *Milas –Mğ.; *Mersin –İç.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Kazandere, *Saray –Tk.) [**kırık** (VI)] : (Kalkıç –İz.; Buğabağı –Çr.; Karaaptal *Ladik –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Gm.; –Ezc.; –Sv.; –Ant.; *Milas –Mğ.) [**kırız** (III)] : (*Erciş –Vn.) [**kırna**] : (–Ks.; *Saray –Çkr.; *Kalecik, Çiftlik –Ank.) [**kiriz** (I) **-1**] : (*Gemerek –Sv.; *Sorgun –Yz.; Afşar –Ank.; Köşker, –Krş.; –Ky.) [**kirna** (I)] : (–Ks.)

kırma (IV) Küçük bakır sahan. (Gelenbe *Kırkağaç, Sandal *Kula, *Alaşehir –Mn.)

kırma (V) Küçük dere. (İriağaç, *Gelingiç –Ml.)

kırma (VI) Pili : *Kaftanımı kırmalı yap.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kırma (VII) **1.** Ot bitmeyen bayır yer. (Yeregömü, Çanıllı *Ayaş –Ank.) **2.** Engebeli toprak. (Temürlü–Krş.) **3.** Dağ ve tepelerdeki kuytu yerler : *Davar kırmalarda otluyor.* (*Nallıhan –Ank.) **4.** Birbirine paralel, küçük sel yarıntıları. (Gönen –Isp.; Güllühüyük *Çiçekdağı –Krş.) **5.** Dağlardan akan sellerin yaptığı derin yarıkların arasında kalan tarak dişi biçimindeki çıkıntılar. (Çimşit *Balâ –Ank.)

kırma (VIII) İri yarı. (–Ba. ve çevresi.)

kırma (IX) Yapı atkısı, yeni yapılan evlerin üzerine atılan ağaç. (Gökçam *Sungurlu –Çr.)

kırma (X) **1.** Kesildikten sonra yeni yetişen orman. (–Ks.) **2.** [→ **kırık** (III)]

kırma (XI) Omurların yerinden oynamasından olan sancı : *Beli kırma olmuş, çektirmiye gitti.* (–Krş.)

kırma (XII) [**kırpa** (II) **-2**] Peşkir, havlu, peçete : *Kırmayı getir, ellerimi sileyim.* (Akmeşe, Bahçecik –Kc.; Kadamat –Sm.)
[**kırpa** (II) **-2**] : (–Ed.)

kırma (XIII) Koyun ve keçinin derisinin kılla karışık olması durumu. (Kırlıgıret –Kn.)

kırma (XIV) [**kırmıtik**] **1.** Pekmezle yarmadan yapılan tatlı. (*Elbistan, *Afşin ve köyleri –Mr.; –Ada.)
[**kırmıtik**] : (*Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
2. Köfter, üzüm sucuğu. (Bakırdağı *Çataloluk –Ky.)

kırmacalık Öğütme ücreti : *O değirmen kilede kırmacalık kaç lira alıyor.* (*Merzifon –Ama.)

kırmacını almak [**kırmağ -1**] **1.** Öldürmek, kökünü kazımak, sonunu almak : *İstiklâl harbinde Yunanlıların kırmacını aldık.* (Navdalı *Mut –İç.) **2.** Yenmek : *Bir adam hep kırmacımızı aldı.* (Navdalı *Mut –İç.)
[**kırmağ -1**] : (Kerkük)

kırmaç Mısır ekmeğine sıcakken yağ karıştırılıp yapılan yemek. (Salman *Akkuş –Or.)

kırmaçek Harman kaldırılırken fakirlere ve çocuklara dağıtılan buğday. (*Nazimiye –Tn.)

kırmağ 1. [→ **kırmacını almak -1**] **2.** Küçümsemek, gözden düşürmek, yermek. (Kerkük)

kırmağan İbrik : *Hacı Ahmet kırmağını doldurdu, bir abdest alayım.* (*Mersin –İç.)

kırmak (I) İskambil oyununda koz kırmak. (–Tr.)

kırmak (II) Sıvışmak, uzaklaşmak : *Kirişi kırmak.* (–Tr.)

kırma mısır 1. Küçük mısır koçanları. (Aliköy *Çaycuma –Zn.) **2.** Az taneli mısır koçanları. (Aliköy *Çaycuma –Zn.) **3.** Mısır koçanlarının kırıkları. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kırman (I) **1.** Çatı kurulurken ağaçların bir eksen çevresinde yuvarlak olarak toplanarak oluşan kubbemsi biçim. (–Sm.) **2.** Yuvarlak, dairemsi. (Palha *Divriği –Sv.)

kırman (II) [→ **kirman** (I)]

kırmanço Ak sakallı kimse. (–Tr.)

kırmandal Yaş tütün dizilerini kurutmak için serilen yer, ıskara. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –İz.; Düğerek *Milas Yerkesik, –Mğ.)

kırmaşmak [→ **kımraşmak**]

kırmen [→ **kirman** (I)]

kırmı [→ **kırnı**]

kırmıççı Emziksiz su testisi, su küpü. (–Ky.)

kırmık [→ **kırnav** (I)]

kırmısa [→ **kırımsa** (II) **-2**]

kırmış İnsan ya da pençeli hayvan tırnağı ile çizilen yara, çizik, tırmık : *Ali ile Ahmet birbirini kırmışlamış yara para etmişler.* (–Hat.)

kırmıt (I) **1.** Dağlarda yetişen, kabuğu kızılımsı renkli, silindir gibi küçük yumuşak meyve veren bir ağaç. (Palha *Divriği –Sv.) **2.** Ağaç kırıntıları. (Postallı *Uluşiran –Nğ.)

kırmıt (II) **1.** Kiremit. (–Dy.; –Gaz.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.) **2.** Karın sancısını durdurmak için ısıtılarak kullanılan küçük yassı taş. (–Gaz.)

kırmıtik [→ **kırma** (XIV) **-1**]

kırmızı (I) [**kırmızımamye**] Domates : *Bugün kırmızı salatası yedim.* (Senir *Keçiborlu –Isp.; İğdeli *Gemerek –Sv.; *Çayıralan –Yz.; *Mucur –Krş.)

[**kırmızımamye**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kırmızı (II) Altın : *Babam, vaktiyle bu tarlayı beş kırmızıya almış.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kırmızı bacaklı Yaban çileği gibi toprak üstünde uzanan, dalları ezilerek yaralara sarılan kırmızı renkli bir ot. (Haçavera *Maçka –Tr.)

kırmızı doruk Tütün bitkisinin ucundaki küçük ve üstün tutulan yaprak : *En iyi yaprak tütünü kırmızı doruktur.* (–Sm.)

kırmızı gevrek Kırmızı ile siyah arası şaraplık üzüm. (Oklalı *Lüleburgaz –Krk.)

kırmızıleyin Kırmızımsı. (–Ml.)

kırmızımamye [→ **kırmızı** (I)]

kırna (I) [→ **kırma** (III)]

kırna (II) Çok konuşan kadın. (*Kurşunlu, Saray –Çkr.)

kırna (III) Yaban zambağı : *Bu mezarlıkda çok kırna var.* (Dağkadıköy *Karacabey –Brs.)

kırnak (I) **1.** Çalımlı, süslü gezen (kimse). (Doğlaköy *Karacabey –Brs.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Güzel, titiz, çevik : *İnsanın kırnağı, hayvanın rehvanı sevilir.* (Seyhan *Yenişehir –Brs.) **3.** Boyu bosu yerinde olan. (–Ed.) **4.** Cilveli, oynak (kadın). (Parsa –İz.; –Ed.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) **5.** Güzel kız ya da kadın işçi. (–Çr.)

kırnak (II) Becerikli. (İleydağı *Uluborlu –Isp.)

kırnak (III) **1.** Yel etkisiyle karları gidip, çıplak kalan yamaç ve tepeler. (Alayunt, Saraycık –Kü.) **2.** Ağaçsız, çıplak ve taşlık tepeler. (Esnemez *Söğüt –Bil.)

kırnak (IV) Arının üçüncü oğulu. (Dağkadı *Karacabey –Brs.)

kırnak (V) **1.** Oyun bozan, kalleş. (–Af.) **2.** Alıngan. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.) **3.** [→ **kımsır**]

kırnak (VI) **1.** Buyrukaltı, uşak, hizmetçi. (Gâvur ve Berit yörükleri –Mr.) **2.** Cariye. (Sansa *Saimbeyli –Ada.)

kırnak saçı Arap saçı, koyun tüyü gibi çok kıvırcık saç. (–Ada.)

kırnapa [→ **kanara** (I) **-1**]

kırnapçık Anjin, boğaz hastalığı. (*Boyabat –Sn.)

kırnaşık Kıvırcık : *Şu uşağın saçları kırnaşık.* (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kırnaşmak (I) Yüzünü çevirip bakmak. (Döğüşler *Köyceğiz –Mğ.)

kırnaşmak (II) İş yapan adamın başında dolaşarak engel olmak. (Honaz –Dz.; –Bt.; –Ur.)

kırnata Kılarnet. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kırnatmak [→ **kırlatmak**]

kırnav (I) [**kınnav, kırmık, kırnavlamış**] Erkek isteyen kızgın dişi kedi. (Ovasaray –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; –Tr.; Çayağzı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli ve çevresi –Ar.; Cenciğe –Ezc.; –Dy.; –El.; –Ml.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; –Hat.; Hacılyas*Koyulhisar, Çamova *Divriği, Telin *Gürün, Tavşanlı *Hafik –Sv.; –Yz.; Ömerhacılı, *Kaman, Köşker –Krş.; *Pınarbaşı ve çevresi, Gülveren –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Bozburun –Mğ.)

[**kınnav**] : (–Nğ.)

[**kırmık**] : (Sayaca –Or.)

[**kırnavlamış**] : (Tokat –Es.)

kırnav (II) İnatçı : *Komşunun çocuğu çok kırnavdır.* (Bozburun –Mğ.)

kırnava gelmek [→ **kırnav olmak**]

kırnavlamak [→ **kırnav olmak**]

kırnavlamış [→ **kırnav** (I)]

kırnav olmak [**kırnava gelmek, kırnavlamak**] Dişi kedi erkek istemek. (–Isp.; *Artova –To.; *Cenciğe –Ezc.; –Ml.; –Gaz.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; Navdalı, Yapıntı *Mut –İç.)

[**kırnava gelmek**] : (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

[**kırnavlamak**] : (Yavuz, *Şavşat –Ar.; *Ermenek –Kn.)

kırnaz (I) [→ **kımsır**]

kırnaz (II) [→ **kiriz** (II)]

kırnı [**kırmı**] Kene. (–Ezc.; Koçköprü *Erciş –Vn.)

[**kırmı**] : (–Ezm.; –Vn.)

kırnık (I) [**kırtaş** (I)] Kel. (Tepecikören *Kozan –Ada.)

[**kırtaş** (I)] : (*Kemaliye –Ezc.)

kırnık (II) Küçük küp. (–Ezm.)

kıro (I) [→ **kırı**]

kıro (II) Ulan : *Kıro, Hasan buraya gel.* (Çardaklı *Göle –Kr.)

kıroğ [**kırov**] Saçı kırlaşmış adam. (*Zile –To.)

[**kırov**] : (*Zile –To.)

kırov [→ **kıroğ**]

kırp [→ **kırşa**]

kırpa (I) Çocuklarda karın şişmesiyle beliren bir hastalık. (–Ist.)

kırpa (II) [**kırtık** (VII)] **1.** Bez parçası. (–Ist.)

[**kırtık** (VII)]: (*Lüleburgaz –Krk.)

2. [→ **kırma** (XII)] **3.** Mendil, yağlık. (Kümbet *Seyitgazi –Es.)

kırpa bakmak Gözünü kısarak bakmak. (–Nğ.)

kırpe Taş yapı : *Bu yapı kırpedir, kolay kolay yıkılmaz.* (–Dz. ve köyleri)

kırpetmek Ekin biçilirken dökülen başakları toplamak. (*Ahlat –Bt.)

kırpı Ekin biçilirken tarlaya dökülen başaklar. (*Ahlat –Bt.)

kırpık Halı yünlerinin makasla kesilen kısımları. (–Isp.)

kırpışmak [→ **kımraşmak**]

kırpışmak (I) Çabuk iş yapmak. (Koruova *Ayvacık –Çkl.)

kırpışmak (II) [→ **kımraşmak**]

kırpışmak (III) Çevresindekilerle sürekli tartışmak : *Ahmet kırpışmadan duramaz.* (*Saray –Çkr.)

kırpışmak (IV) Birbirine sürmek. (*İskilip –Çr.)

kırpıt El örgüsü ve yünden yapılmış pantalon : *Kırpıtın yırtılmış.* (Dağyeni *Tire –İz.)

kırpıtmak (I) Hayvan korkudan kulaklarını dikmek. (*İskilip –Çr.; *Ahlat –Bt.)

kırpıtmak (II) Saç kestirmek : *Saçlarım çok uzadı kırpıtmak lâzım.* (Çığrı *Dinar –Af.)

kırpma (I) Dağın dereye doğru olan sırt kesintisi. (Gülveren –Ky.)

kırpma (II) [→ **kırkma** (I)]

kırpma (III) Diş etlerinin şişmesiyle beliren bir çeşit inek hastalığı. (Cumalıkızık –Brs.; –Ezm.)

kırpma (IV) Kurutularak ufalanan üzüm yaprağı ile bulgur karışımından yapılan yemek : *Akşama kırpma pişireceğim.* (–Nğ.)

kırpmaç Ekilmek için çiçekten koparılan dal. (–Ur.)

kırpuk Mantı yemeği. (–Sm.)

kırret Sonuncu oynayan. (–Ur.)

kırrıç Koyun sürüsünü çağırma ünlemi. (Kurugöl –Nş.)

kırrığan [→ **kızan** (I) **-2**]

kırrık Orak bilemeye yarayan araç, bileği. (Lori *Bayburt –Gm.)

kırr kırr [→ **kırı kırı**]

kırs (I) [→ **kısmık**]

kırs (II) Kıskanç. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kırsamak 1. El çırpmak. (–İz.) **2.** Parmaklardaki eklem yerlerini kütletmek. (–İz.)

kır serdarı (I) Yaşlı ağaç. (–Nğ.)

kır serdarı (II) Serseri, işsiz güçsüz, başıboş dolaşan kimse : *Bizim oğlan kır serdarı kesildi, it ayağı yemiş gibi dağlarda dolaşır durur.* (*Bor –Nğ.)

kırsık [→ **kirtik** (I) **-1**]

kırslamak [→ **kıvırmak**]

kırş Bahçe ve tarlalarda ürün toplandıktan sonra kalan sebze gövdeleri: *Çocuk kırş toplamaya gitti.* (*Ahlat –Bt.)

kırşa [**kırp**] Donmuş kar : *Mart sabahlarında kırşa üzerinde kızakla yolculuk çok tatlıdır.* (*Ahlat –Bt.) [**kırp**] : (–Ezm.)

kırşak Atların, davarların derisine yapışan kene cinsinden bir böcek. (*Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; –Ky.)

kırşaklanmak Çok bükülen ip dolaşmak : *İp, kırşaklandı.* (Tavşanlı *Hafik –Sv.)

kırşan (I) Hasta hayvan. (Karabayır *Balya –Ba.)

kırşan (II) Pudra. (–Bt.)

kırşarmak Hasta olmak. (Kösten, Honaz –Dz.; Kumarlar *Bayramiç –Çkl.)

kırşırma Davarlarda görülen, kulaklarından kan alınarak iyileştirilen hastalık. (Küplü* Kavaklı –Ed.)

kırştırmak Pürüzlü ve sert olmak. (*Düzce –Bo.)

kırt (I) Küçük : *Bunun askere alınmamasının sebebi daha kırttır.* (*Urla –İz.; –Ank.)

kırt (II) [→ **kirt** (II)]

kırtaban Az ürün veren, çok bitek olmayan toprak : *Kırtabanın kavunu tatlı olur.* (*Urla –İz.; *Yerkesik –Mğ.)

kırtaç Salyangoz. (Van *Refahiye –Ezc.)

kırtak [→ **kırkalık**]

kırtal Kadınların başlık ya da feslerinin düşmemesi için çene altından

geçirdikleri bağ. (Başakçay *Daday –Ks.)

kırtan Sürülüp ekilemeyen taşlı tarla. (Yukarısöğüt *Seyitgazi –Es.; Görmel *Ermenek –Kn.)

kırtarla Meyilli arazideki tarla. (–Ant.)

kırtarmak Üşümek, donmak : *Elin ayağın kırtarmış, gel de biraz ısın.* (*Bor –Ng.; Arslan köy *Mersin –İç.)

kırtaş (I) [→ **kırnık** (I)]

kırtaş (II) Eğri olan şey : *Sıcaktan teller ne kadar kırtaş olmuş.* (Numanoluk *Seyitgazi –Es.)

kırtçala Yaramaz, haylaz (çocuklar için). (*Kilis –Gaz.)

kırtdama [→ **kırtlama**]

kırtdık Bir lokma, çok az, azıcık. (*Erciş –Vn.)

kırt etmek Patates vb. yiyecekleri bıçakla soymak. (–Bt.)

kırtıç İsteği çabuk geçen, beğenisi değişken olan. (–İz.)

kırtık (I) Şakaya gelmeyen (kimse). (Dodurga *Bozüyük –Bil.)

kırtık (II) [**kındı, kındır** (III), **kındırık** (III), **kıytak** (II)] Ufak tefek, kısa boylu (kimse). (Çavdarhisar *Emet –Kü.; Karahoca *Haymana –Ank.)

[**kındı**] : (Karahoca *Haymana –Ank.)

[**kındır** (III)] : (–Dy.)

[**kındırık** (III)] : (–Ur.; *Seyhan –Ada.; *Mersin ve köyleri, *Tarsus ve köyleri –İç.)

[**kıytak** (II)] : (–Çr.)

kırtık (III) Çalımlı, alımlı (kimse). (Gömce *Çal –Dz.; Sarıova *Polatlı –Ank.)

kırtık (IV) Kısa ağaçlı orman, pırnallık. (Abalar –Ed.)

kırtık (V) [→ **kirtik** (I) **-1**]

kırtık (VI) Sigara izmariti. (*Emirdağ –Af.)

kırtık (VII) [→ **kırpa** (II)]

kırtıkıran [→ **kırkalık**]

kırtıl (I) **1.** Mısır ekmeği. (*Kandıra –Kc.; *Bartın –Zn.; *Cide –Ks.; *Boyabat, *Ayancık, *Gerze –Sn.) **2.** Taze buğday unundan pişirilmiş ekmeğin içine pekmez ya da şeker katılarak yapılan tatlı. (Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)

kırtıl (II) Küme küme, yaylalarda yetişen dikenli tohumu olan, çimene benzer sert ve parlak ot. (Kızılyer, Honaz –Dz.; *Ulubey –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Koyulhisar –Sv.; Keşanuz –Ank.)

kırtıl (III) [→ **kırkalık**]

kırtıl (IV) **1.** El değirmeninde çekilmiş buğday. (Derekülât *Eskipazar, *Ilgaz, *Çerkeş, *Kurşunlu –Çkr.; Yağbasan *Saimbeyli –Ada.) **2.** Aşlık. (Genek –Mğ.)

kırtıl (V) **1.** Mülk, toprak. (Darma –To.) **2.** Yayla. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kırtıl (VI) [**kırtıl hakkı**] **1.** Otlak parası, otlakiye : *Filan köyün kırtılını ben satın aldım.* (–Rz.; *Develi –Ky.; Abdurrahmanlar *Serik –Ant.)

[**kırtıl hakkı**] : (–Tr.)

2. Kira, vergi : *Kırtılı kırk olanın işi bok olur.* (Yahyalı *Develi –Ky.)

kırtıl (VII) [**kırtın**] Çiçek bozuğu yüz. (*Merzifon –Ama.)

[**kırtın**] : (–Ks.; *Kemaliye –Ezc.; –Ml.)

kırtılcı Vergi toplayan. (Darma –To.; –Ng.)

kırtıl hakkı [→ **kırtıl** (VI)]
kırtıl kırtıl [→ **kırtış kırtış**]
kırtıl sapı Saman. (Genek *Yatağan –Mğ.)
kırtın [→ **kırtıl** (VII)]
kırtış (I) **1.** İki tarla arasındaki ırmak seti. (*Ereğli –Kn.) **2.** Tarlalarda ekin sulamak için açılan küçük arklar : *Kırtışı çekdiniz mi?* (Yeniköy *Ereğli –Kn.)
kırtış (II) **1.** Kır sakallı adam. (*Ereğli –Kn.) **2.** Yüzü, boynu buruşuk adam. (*Nizip –Gaz.; Ortabereket –Ank.)
kırtış (III) Şık, yakışıklı. (*Çerkeş –Çkr.; *Boyabat –Sn.)
kırtış (IV) [**kırtiş** (II), **kıtırık** (I), **kirtik** (V), **kirtil** (IV), **kirtiş** (II)] Pürüz, girinti çıkıntı. (*Merzifon köyleri –Ama.)
[**kırtiş** (II)] : (–Sv.)
[**kıtırık** (I)] : (–El.; Eğin *Arapkir –Ml.)
[**kirtik** (V)] : (–Sm.)
[**kirtil** (IV)] : (*Düzce –Bo.)
[**kirtiş** (II)] : (*Düzce –Bo.; Küçükisa *Zile –To.; *Afşin –Mr.)
kırtışıklı Açılıp kapanan (hava için) : *Kırtışıklı hava insanı işden alıkoyar.* (Gölcük –Mğ.)
kırtış kırtış [**kırtıl kırtıl, kırtik kırtik, kırtiş kırtiş**] Diş diş, girintili çıkıntılı, pürüzlü. (*Düzce –Bo.; *Merzifon –Ama.)
[**kırtıl kırtıl**] : (*Düzce –Bo.)
[**kırtik kırtik**] : (*Arapkir –Ml.)
[**kırtiş kırtiş**] : (*Yıldızeli –Sv.)
kırtışmık Çok buruşmuş (yüz için). (–Nğ.)
kırtız Yün ipliğinin pisliklerini temizlemek için kullanılan 10-15 cm. boyunda düz ağaç parçası ya da ince kamış : *Bir kırtız yap, ipliği kırtızlayacağım.* (–Vn.)
kırtik (I) Kurumuş sığır gübresi. (–Ay. ve çevresi; –Ml.)
kırtik (II) [→ **kirtik** (II)]
kırtik (III) [**kirtik** (I) **-2, kiti kiti**] **1.** Pek az, azıcık, bir parça : *Bir kırtik ekmek ver.* (Uluşiran *Şiran, –Gm.; –Ezm.; *Cenciğe –Ezc.; –Vn.; –Dy.; *Harput, *Ağın –El.; –Ml.; –Ur.)
[**kirtik** (I) **-2**]: (*Niksar –To.; –Ur.; Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)
[**kiti kiti**] : (–Rz.)
2. Artık. (–Ezm.)
kırtik (IV) [→ **kirtik** (I) **-1**]
kırtik (V) Sakal : *Kırtikin ağarmış, bu sözler sana yakışır mı?* (–Bt.)
kırtik kırtik [→ **kırtış kırtış**]
kırtiş (I) Etin yağlı yeri. (Kadırga –Ist.)
kırtiş (II) [→ **kırtış** (IV)]
kırtişik Sert, sıkışık. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; –Ml.)
kırtiş kırtiş [→ **kırtış kırtış**]
kırt kırt (I) Havuç. (–Ada.)
kırt kırt (II) Kibrit. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)
kırt kırtcı [→ **kımsır**]
kırtlak (I) [→ **kemirdek**]
kırtlak (II) Zayıflamış hayvan. (Ayvalı *Eğridir –Isp.)
kırtlama [**kırtdama**] Çay şekerini ağızda tutarak çay içme. (*Merzifon –Ama.; –Kr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**kırtdama**] : (*Erciş –Vn.)
kırtlamak (I) Yavaş yavaş pişirmek. (–Ist.)
kırtlamak (II) **1.** Bir şeyi az az ısırmak. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Birşeyi küçük parçalara bölmek. (–Krş.)

kırtlan [→ **kırkalık**]
kırtlatmak Parmakları bükerek ek yerlerini çatlatmak. (*Ulubey–Or.)
kırtlaz [→ **kırkalık**]
kırtlık [→ **kırklık** (I)]
kırtmağ Pislikden deri üzerinde biriken kir ya da yara kabuğu : *Başı pislikten kırtmağ bağladı.* (Kerkük)
kırtmak (I) Bir şeyi oymak. (*Ayancık –Sn.)
kırtmak (II) Kemik yerinden çıkmak. (–Nğ.)
kırtnak Merdane. (–Bt.)
kırva Gemilerde kayıkları kaldıran büyük demir : *Kırva sıkışdı, dışarı dönmüyor.* (Görece –İz.)
kırvan Erkek manda. (–Vn.)
kırvanka Kantar, tartı : *Kırvankayı getir yünü tartalım.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
kırvet Sofa : *Kırvete bir kilim ser oturalım.* (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
kıryeşil [**kıryeşili**] Kertenkele. (*Akyazı –Sk.; *Kandıra –Kc.)
[**kıryeşili**] : (–Ist.)
kıryeşili [→ **kıryeşil**]
kırza **1.** Büyümemiş ağaç. (*Arapkir –Ml.) **2.** Palamut, meşe odunu. (Araköy *Şiran –Gm.)
kırzala Sararmış, kurumuş ağaç yaprağı. (–Ezc.)
kırzalamak Ağacın yaprakları solmak, sararmak : *Elma ağacı kırzalamış, su verelim.* (–Ezm.)
kırzaval Çeki çivisi. (Korzaf *Şiran –Gm.)
kıs (I) [→ **kısmık**]
kıs (II) Çürük kaya, sert toprak. (Derbent –Yz.)
kısa Kıt, az : *Senin Türkçen mi kısa.* (Haçdişlen *Anamur –İç.)
kısaayak Kadın. (*Boyabat –Sn.)
kısabacak kiraz Sapları kısa bir çeşit kiraz. (Zencidere –Ky.)
kısacamahmut [→ **kısacıkmahmut**]
kısacıkmahmut [**kısacamahmut**] Tütüne karıştırılıp içilen, sarılık hastalığında kullanılan yaban otu. (Kuruhüyük *Boğazlıyan –Yz.)
[**kısacamahmut**] : (Zencidere –Ky.)
kısaç [→ **kıskaç** (I) **-1**]
kısagelen [→ **kısaleyin**]
kısağ [→ **kısağı** (I) **-1**]
kısağı (I) [**kısağ**] Davarlarda omuz başı ile sağrı arası, bel kısmı : *Et aldım istersen kısağıdan aşağısını sana vereyim.* (*Bor –Nğ.)
[**kısağ**] : (*Bor –Nğ.)
kısağı (II) [**kısağılı**] Çevresi sarp ve engebeli yer. (*Kadirli –Ada.)
[**kısağılı**] : (*Kadirli –Ada.)
kısağılı [→ **kısağı** (II)]
kısak (I) **1.** [→ **kısık** (I) **-6**] **2.** [→ **kısık** (I) **-1**] **3.** Sel yarıntısı. (Kuzçu, Kumluca *Finike –Ant.)
kısak (II) Ufak direk : *Şu kısağın başı eğridir.* (Eğin *Arapkir –Ml.)
kısak (III) Özet, kısaltma. (*Ermenek –Kn.)
kısa kuyruklu Ufak, kısa kuyruklu, sütü az ve çok yağlı bir çeşit manda. (*Davutpaşa –Ist.)
kısa kütlez Kısa boylu, tıknaz (kimse). (Tekir *Silifke –İç.)
kısaleyin [**kısagelen, kısarak**] Kısaca, biraz kısa. (–Ml.)
[**kısa gelen**] : (*Düzce –Bo.)
[**kısarak**] : (Sökün *Silifke –İç.)
kısalık Kadın ya da erkek ceketi. (Veliköy –Rz.)
kısalkı Gelinin arkadaşları, türkücüleri : *Kısalkılar kız hamamına gidiyorlar.* (Dodurga *Bozüyük –Bil.)

kısarak [→ **kısaleyin**]

kısarlamak (I) **1.** Azarlamak. (–Ama.) **2.** Zor duruma düşürmek, korkutmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

kısarlamak (II) **1.** Toplamak, bağlamak, kımıldamayacak duruma sokmak. (Düzköy *Boyabat –Sn.) **2.** Yakalamak. (Ağlı *Küre –Ks.)

kısarmak [→ **kısmak**]

kısası [→ **kısık** (I) **-1**]

kısat Az eskimiş ayakkabı. (Başvartanik, *Çemişkezek –Tn.)

kısatlamak Sıkıştırmak. (Büyüklü *Çarşamba –Sm.)

kısdı [→ **kıstı** (I)]

kısdırgaç (I) İki paçasının arası çok dar olan don. (–Kü.)

kısdırgaç (II) [**kıstırgeç, kıskıç** (IV)] Kulağa kaçan bir böcek. (Honaz –Dz.)
[**kıstırgeç**]: (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Kırcaklı *Nazilli –Ay.; *Tire –İz.; Asaralan *Sındırgı –Ba.; *Bodrum –Mğ.)
[**kıskıç** (IV)] : (Çengelli *Lüleburgaz –Krk.)

kısdırgaç (III) [**kıskaç** (III), **kıskı** (IV), **kıstı** (II), **kıstırgaç** (I) **-1, 2; kıstırma** (VIII)] **1.** Saç tokası. (Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.)
[**kıskaç** (III)]: (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.)
[**kıskı** (IV)] : (–Ur.)
[**kıstı** (II)] : (Çığrı *Dinar –Af.)
[**kıstırgaç** (I) **-1**] : (–Mr.; *Mut ve köyleri –İç.)
[**kıstırma** (VIII)]: (Eldirek *Elbistan –Mr.)
2. Çamaşır mandalı : *Bugün rüzgâr çok, çamaşırları kısdırgaçla tuttur.* (–Sm.; –Nğ.)

[**kıstırgaç** (I) **-2**] : (–Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Sivrihisar –Es.; *Dursunbey –Ba.; –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.)

kısdırma [→ **kıstırma** (I)]

kısga [→ **kıska**]

kısgeç [→ **kıskaç** (I) **-4**]

kısgıt Tandır ekmeğinin kızarmış ince yeri : *Ekmeğin kısgıt yerinden ver.* (–Ezc.)

kısı Acı, sıkıntı : *Yaratan, kısıda olanlara yardım eder.* (–Kü.)

kısık (I) [**kısak** (I) **-1, 2; kısası, kısıktaş, kısnak** (II) **-1, kıstak -2**] **1.** İki dağ ve tepe arasındaki dar geçit, boğaz. (Atlıhisar *Şuhut, Kuskan *Gülnar –Af.; *Atabey, *Eğridir ve köyleri –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Söğüt, Honaz, Beylerli –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Karaburun, Kösedere *Ödemiş –İz.; –Ba.; Köristan *İznik –Brs.; Tuzluca İnönü *Bozüyük –Bil.; Tokat –Es.; Gerze *Devrek –Zn.; Gölez, Dere –Çkr.; –Sn.; –Ama.; Başağrı *Mesudiye –Gr.;Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Nizip –Gaz.; Önsen –Mr.; *Dörtyol –Hat.; –Ank.; Fakıekinciliği *Pınarbaşı –Ky.; *Kozan –Ada.; *Anamur, *Mut ve köyleri, Çiftepınar *Mersin –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.)
[**kısak** (I) **-2**] : (Zeamet –İz.)
[**kısası**] : (Hunu *Elbistan –Mr.)
[**kısıktaş**]: (Görece *Menemen –İz.)
[**kısnak** (II) **-1**] : (Alkı –Mğ.)
[**kıstak -2**] : (Kesme *Eğridir –Isp.; –Ks.; Sofular –Çkr.; –Gaz.; *Bor –Nğ.; Toprakkale –Ada.; Haçdişler *Anamur –İç.; Örenköy *Fethiye –Mğ.; Karatarla *Hayrabolu –Tk.)

2. Dağların kuytu yeri. (–Kn.) **3.** Uçurum. (*Vezirköprü –Krk.) **4.** Dar yer, iki kayanın arası : *Kısıkdan geçiyordum, önüme bir kurt çıkdı.* (Honaz –Dz.; Görece –İz.; –Mn.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Yerebakan *Feke –Ada.; Ovacık –İç.) **5.** Dar ve uzun sokak, yol : *Kısıktan otomobil değil, deve bile zor geçer.* (Kalinkoz *Acıpayam –Dz.; Dursunbey –Ba.; –Çkl.) **6.** Köşe, bucak, ara. (*Akyazı ve çevresi –Sk.; –Çr.; Mezirme *Hekimhan –Ml.; Küçükyozgat *Zir –Ank.) [**kısak** (I) **-1**] : (–Tk.) **7.** Çıkmaz sokak, eğri büğrü yol : *Bizim ev karşıki kısık içindedir.* (*Bozdoğan –Ay.; *Bigadiç –Ba.; *Karamürsel –Kc.) **8.** Yol dönemeci : *Karşıki kısıkları geçersek tehlike kalmaz.* (–Mr.) **9.** Sıralanmış tepelerin küçük vadileri : *Tepenin kısığı kuytudur, koyunları orada yatır.* (–Çkr.) **10.** Yüksek kayalıkların üstündeki aralıklar, yarıklar. (Pekün *Kelkit –Gm.)

kısık (II) **1.** Derenin ya da ırmağın çok dar yeri. (Çukurhisar, Akköy *Söğüt –Bil.; İtburnu –Es.; Bozca *İncesu –Ky.; Hacı Sungur *Malkara –Tk.) **2.** Ufak derelerin birleştiği yer. (Loğus –Isp.; Tavşanlı *Hafik, *Şarkışla, *Gemerek –Sv.; Eğmir *Elmalı –Ant.) **3.** İki dağ arasında sıkışmış ufak dere. (Kızılcabölük –Dz.; Kaplanlı *Hadim –Kn.)

kısık (III) [**kıssıh**] **1.** Apışarası, kasık. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Civanyaylağı, *Anamur –İç.) [**kıssıh**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Kol ve bacakdaki oynak yerler. (–Çr.)

kısık (IV) Kısa. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kısı kısı [→ **kıs kıs** (I)]

kısık kalmak Büyüyememek. (–Rz.)

kısıktaş [→ **kısık** (I) **-1**]

kısım Avuç : *Bir kısım arpa.* (–Dz.; Zeytinli *Edremit –Ba.; *Düzce –Bo.)

kısımlamak Avuçlamak.(*Düzce –Bo.)

kısımık [→ **kısmık**]

kısımuk [→ **kısmık**]

kısıntılık İki ev ya da duvar arasında yağmur sularının akması için açılan dar yol : *Gece karanlıkta kısıntılıktan zor geçtim, adeta boğulacaktım.* (Turgut –Mğ.)

kısır (I) [→ **kısmık**]

kısır (II) Nadasa bırakılan tarla : *Bu sene kısır tarlayı söküp ekeceğim.* (Aliköy *Çaycuma –Zn.; Keşanuz –Ank.)

kısır (III) Üzüm kütüklerinin filizi : *Bugün kısırları alalım, hayvanlara verelim de asmalar kuvvetlensin.* (–Rz.; *Ağın –El.; Babik *Pütürge –Ml.)

kısır (IV) Öteberi, eşya : *Kısırları ne yaptınız?* (*Kemaliye –Ezc.; *Keskin –Ank.)

kısır (V) Bulgur, soğan, biber, maydanoz ile yapılan yemek. (*Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)

kısır alınak Asmaların üzüm vermeyecek filizlerini yolmak. (*Ağın –El.)

kısır ay Temmuz ayı. (–Ezm.)

kısır bulut Yağmur yağdırmayan beyaz bulut. (Bardakçı –Es.)

kısırgalanmak [→ **kısırganmak**]

kısırgamak [→ **kısırganmak**]

kısırgan [→ **kısmık**]

kısırganmak [kısırgalanmak, kısırgamak, kısmıklanmak] Esirgemek, bir şeyi vermekten çekinmek : *On lira ödünç istedim de benden parayı kısırgandı.* (*Düzce –Bo.; –Gaz.; *Bor –Nğ.; *Fethiye –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kısırgalanmak**] : (–Nğ. ve köyleri)
[**kısırgamak**] : (*Safranbolu –Zn.)
[**kısmıklanmak**] : (*Düzce –Bo.)

kısırkanmak Kıskanmak. (–Ed.)

kısırlanmak Oyalanmak. (Başvartanik *Çemişgezek –El.)

kıska [kıhsa, kısga, kihsa, kisga] Arpacık soğanı : *Bahçeye kıska diktim.* (*Emirdağ –Af.; *Zincirlikuyu –Ist.; Çilehane *Reşadiye, *Niksar, *Zile –To.; –Tr.; –Gm.; *Hozat –Tn.; *Ağın –El.; –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; *Divriği, *Gemerek, *Şarkışla ve köyleri –Sv.; –Ank.; *Zencidere, *Pınarbaşı –Ky.; *Mucur –Krş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Araplar, *Kadirli, *Pozantı –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)
[**kıhsa**] : (*Ahlat –Bt.)
[**kısga**] : (*Erciş –Vn.; *Arapkir –Ml.; –Yz.)
[**kihsa**] : (*Kemaliye –Ezc.; –Ml.)
[**kisga**] : (*Gürün –Sv.)

kıskacı Kıska alıp yetiştiren (–Nğ.)

kıskacılık Soğan tohumundan arpacık soğanı yetiştirme becerisi. (Ağırnas –Ky,; *Bor –Nğ.)

kıskaç (I) [**kısaç, kısgeç, kıstır** (I), **kıstırgaç** (II)] **1.** Demircilerin kızgın demiri tuttukları maşa gibi bir araç. (Çöplü *Çivril –Dz.; Fili *Biga –Çkl.; –Bil.; Bozan –Es.; *Akyazı, –Sk.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.; Kuz *Ünye –Or.; –Tr.; –Rz.; *Afşin –Mr.; *Divriği –Sv.; *Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.; Büyükmanika *Saray –Tk.)
[**kısaç**] : (–Kü.)
2. Maşa. (Yazılı *Emirdağı –Af.; *Şarkışla ve çevresi –Sv.; Arslanpaşa *Kozan –Ada.)
[**kıstır** (I)] : (Dalyan –Mğ.)
3. Cımbız. (–Ur.)
4. Kerpeten. (Dallıca *Nazilli –Ay.; *Milas –Mğ.)
[**kısgeç**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
[**kıstırgaç** (II)] : (*Eğridir ve köyleri –Isp.)

kıskaç (II) **1.** Soğanların, sebzelerin içine giren küçük böcek. (*Halfeti –Ur.) **2.** Ağaç ve baldıranlar arasında yaşayan bir kurt. (Celep *Çatalca –Ist.)

kıskaç (III) [→ **kısdırgaç** (III) **-1**]

kıskal Çocuk göğüslüğü, önlük. (Gölve *Şebinkarahisar –Gr.; *Bor –Nğ.)

kıskan [→ **kısmık**]

kıskar Çul, kilim dokunan tezgâh. (Narlıdere *Buldan –Dz.)

kıskı (I) [→ **kıstırgaç** (III)]

kıskı (II) Hırs. (–Mğ. ve çevresi)

kıskı (III) Balık ızgarası.(*İznik –Brs.)

kıskı (IV) [→ **kısdırgaç** (III) **-1**]

kıskı (V) [**kıstırma** (III)] Karnıyarık yemeği. (Zeytinli *Edremit –Ba.)
[**kıstırma** (III)] : (Kırcaklı *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Ödemiş ve köyleri –İz.; –Mn. ve çevresi.)

kıskı (VI) [→ **kıstı** (I)]

kıskıç (I) [→ **kıstır** (II)]

kıskıç (II) [→ **kıstırgaç** (III)]

kıskıç (III) Kalem tokası. (Demirkapı *Susurluk –Ba.)

kıskıç (IV) [→ **kısdırgaç** (II)]
kıskıç (V) [→ **kısmık**]
kıskılamak [→ **kişkirtmek**]
kıskır [→ **kıs kıs** (I)]
kıskırmak [→ **kişkirtmek**]
kıskırt [→ **kıskıt**]
kıskıs [→ **kısmık**]
kıs kıs (I) [**kısı kısı, kıskır, kis kis** (II) **-2**] **1.** Köpekleri kızdırma, kışkırtma ünlemi. (Söğüt, Honaz –Dz.; Tepeköy, *Torbalı –İz.; *Düzce –Bo.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; İncekum *Silifke –İç.)
[**kısı kısı**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.)
[**kıskır**] : (*Emirdağ –Af.)
[**kis kis** (II) **-2**] : (*Bor –Nğ.)
2. [→ **kis kis** (II) **-3**]
kıs kıs (II) Kıvranma (acı, sıkıntı için). (*Gazipaşa –Ant.)
kıskısı [→ **kısmık**]
kıskıslamak [→ **kişkirtmek**]
kıskıt [**kıskırt**] İyi kızarmış tandır ekmeği : *Ne kıstı ekmek.* (–Ezc.)
[**kıskırt**] : (Cenciğe –Ezc.)
kısku [→ **kıstı** (I)]
kıslı Suçlu, gizli, kabahatli : *Benim sana karşı kıslı tarafım yok.* (*Nizip –Gaz.)
kısma (I) Menenjit : *İki çocuğum kısmadan öldü.* (–İz.)
kısma (II) Çakı. (Elmalı *Kızılcahamam –Ank.)
kısma (III) Boynuzları başa yapışık gibi olan koç, teke. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
kısmak [**kısarmak**] Pintilik etmek. (Bozan *Merkez ilçesi –Es.; Saray –Çkr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; *Elbistan –Mr.; *Bor –Nğ.)
[**kısarmak**]: (Bayat*Emirdağ –Af.)
kısman [→ **kıstır** (II)]
kısmanda [→ **kıstır** (II)]
kısmete gelmek İnek çiftleşmek istemek : *İnekler kısmete geldi.* (–Rz.)
kısmık [**kırs** (I), **kıs** (I), **kısımık, kısımuk, kısır** (I), **kısırgan, kıskan, kıskıç** (V), **kıskıs, kıskısı, kısmıkcı, kısmır, kısmuk, kısnak** (I), **kısnet, kısnık, kışnık**] Cimri, pinti. (*Kemal Paşa –İz.; *Düzce –Bo.; *Çarşamba –Sm.; Hesinke *Merzifon –Ama.; Lice –Dy.; Efsus *Elbistan –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar, Telin *Gürün –Sv.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; Şıhşami, *Kadirli, Endel *Osmaniye, Faydalı *Kozan –Ada.)
[**kırs** (I)]: (Bayat *Emirdağ –Af.; Çamköy *Gölhisar –Brd.; Tokat –Es.; *Tirebolu –Gr.; Küçükyozgat –Ank.; Gözlü *Kadınhanı –Kn.; *Kaş –Ant.)
[**kıs** (I)] : (*Milas –Mğ.)
[**kısımık**] : (–Nğ.)
[**kısımuk**] : (*Merzifon –Ama.)
[**kısır** (I)] : (*Tirebolu –Gr.)
[**kısırgan**] : (–Brs. ve köyleri)
[**kıskan**] : (*Düzce –Bo.)
[**kıskıç** (V)] : (*Perşembe –Or.)
[**kıskıs** (I)] : (Çöplü *Çivril –Dz.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; *Saferanbolu –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Reşadiye –To.; Kisarna, Mağura *Maçka –Tr.; –Rz.; –Ezc.; Kemaliye *Arapkir –Ml.)
[**kıskısı**] : (Gare *Ardeşen –Rz.)
[**kısmıkcı**] : (–Çr.)
[**kısmır**] : (Çığrı, Kızılköy *Dinar –Af.; Büyükkabaca *Uluborlu, *Eğridir ve köyleri –Isp.; Karamanlı, Başpınar *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; –Es.; –Kc.; Bozan –To.; İbrala *Karaman –Kn.; *Bor –Nğ.; Arslanköy –İç.)

[**kısmuk**] : (–Sm.; Kuzköy *Ünye –Or.)
[**kısnak** (I)]: (Tavşanlı*Hafik –Sv.)
[**kısnet**] : (Saray –Çkr.)
[**kısnık**] : (*Sungurlu –Çr.; –Mr.; Çepni *Gemerek –Sv.; Araplı *Sorgun –Yz.; *Keskin, *Kayaş –Ank.; Akçakaya, Erkilet, Hisarcık, Sarıoğlan, Zile *Develi, *Bünyan–Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.)
[**kışnık**] : (Curali *Çayıralan –Yz.)
kısmıkcı [→ **kısmık**]
kısmıklanmak [→ **kısırganmak**]
kısmır [→ **kısmık**]
kısmuk [→ **kısmık**]
kısnak (I) [→ **kısmık**]
kısnak (II) [**kıstak -1**] **1.** [→ **kısık** (I) **-1**] **2.** Patikanın dar yeri. (Görece –İz.) **3.** Sel yarıntısı. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**kıstak -1**] : (*Finike –Ant.)
kısnet [→ **kısmık**]
kısnık [→ **kısmık**]
kısot Çelimsiz, ufak tefek. (*Ağın –El.)
kıspet Pehlivanların meşin güreş donu. (–Mn.; –Çkl.)
kıssa (I) Kısa. (*Bodrum –Mğ.)
kıssa (II) Şaşkın, aptal (kimse). (Menteşe –Mn.)
kıssıh [→ **kısık** (III)]
kıstafanlanmak Çalımlanmak : *Ne kıstafanlanıp duruyorsun?* (*Taşköprü –Ks.)
kıstak 1. [→ **kısnak** (II) **-3**] **2.** [→ **kısık** (I) **-1**]
kıstalamak (I) [→ **kışkırmak**]
kıstalamak (II) [**kıstallamak**] Daraltmak, bunaltmak : *Hasan, Aliyi tarlada kıstaladı.* (–To.)
[**kıstallamak**] : (–To.)
kıstallamak [→ **kıstalamak** (II)]
kıstetmek [→ **kışkırtmak** (I)]

kıstı (I) [**kısdı, kıskı** (VI), **kısku, kıtık** (III)] Altınlardan yapılan bir çeşit gerdanlık. (*Şarkikaraağaç –Isp.; Ömerköy*Bandırma, Zeytinli *Edremit, *Sındırgı –Ba.; –Ks.; *İskilip –Çr.; *Şebinkarahisar, Parak *Alucra –Gr.; *Ermenek –Kn.; Akşahap *Akseki –Ant.; Çobansa *Fethiye, *Ula –Mğ.)
[**kısdı**] : (–Sm.)
[**kıskı** (VI)] : (*Ezine, *Bayramiç –Çkl.)
[**kısku**] : (*Kargı, *Tosya –Ks.)
[**kıtık** (III)] : (Karahoca *Haymana –Ank.)
kıstı (II) [→ **kısdırgaç** (III) **-1**]
kıstır (I) [→ **kıskaç** (I) **-2**]
kıstır (II) [**kıskıç** (I), **kısman, kısmanda, kıstırık, kıstırma** (VI), **kindir** (I)] Pantalon : *İt ayağına kıstır giyince kendini bey sandı.* (Kayısubak *Emet –Kü.; Dalyan, *Bodrum –Nğ.)
[**kıskıç** (I)] : (*Alanya –Ant.)
[**kısman**] : (Bulgurlu –Ist.)
[**kısmanda**] : (Tekkecikebir *Ereğli –Zn.)
[**kıstırık**] : (Halıköy –İz.)
[**kıstırma** (VI)] : (*Kaş –Ant.)
[**kindir** (I)] : (–Es.)
kıstır (III) Kötü giyimli (kimse): *Yolda kıstır bir çocuk gördüm.* (Meçinkağ *Kemaliye –Ezc.)
kıstırgaç (I) **1.** [→ **kısdirgaç** (III) **-1**] **2.** [→ **kısdırgaç** (III) **-2**] **3.** Bir şeyi sıkıştırmak için sokulan ağaç çivi. (*Eğridir ve köyleri –Isp.)
kıstırgaç (II) [→ **kıskaç** (I) **-4**]
kıstırgaç (III) [**kıskı** (I), **kıskıç** (II)] Yengeç. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Mudanya, *Gemlik –Brs.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Serik –Ant.)

[**kıskı** (I)] : (Yenice –Ba.)
[**kıskıç** (II)] : (Müslimözü *Orhangazi –Brs.)

kıstırgeç [→ **kısdırgaç** (II)]

kıstırık [→ **kıstır** (II)]

kıstırma (I) [**kısdırma**] İçerisine peynir, kıyılmış et vb. şeyler konularak saç üzerinde pişirilen börek. (*Bozdoğan –Ay.; *Bornova –İz.; Dalyan, *Marmaris, *Ula, *Milas, Yerkesik –Mğ.)
[**kısdırma**] : (*Ula –Mğ.)

kıstırma (II) [**kıstırmaç**] Kadın tepeliklerinin önüne dikilen altın dizisi. (Salkuma –Ky.)
[**kıstırmaç**] : (–Brs.)

kıstırma (III) [→ **kıskı** (V)]

kıstırma (IV) İmambayıldı (patlıcan yemeği). (Kırcaklı *Nazilli –Ay.; *Alaşehir –Mn.)

kıstırma (V) Yelek. (–Brd.)

kıstırma (VI) [→ **kıstır** (II)]

kıstırma (VII) Balıkçıların kullandıkları demirden yapılmış iki çatallı araç. (–Rz.)

kıstırma (VIII) [→ **kısdırgaç** (III) **-1**]

kıstırmaç [→ **kıstırma** (II)]

kıstırmak Birleştirmek. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kıstol Eli ağır, temkinli, yavaş : *Selcukluk yapma, işini kıstol yap.* (*Beypazarı –Ank.)

kış Kar : *Şubatta kış çok yağar.* (*Alaşehir –Mn.; *Gerede –Bo.)

kışalamak [→ **kişelemek -1**]

kış algını [**kış karası, kış kurusu**] İlkbaharda yaprak çıkartmayan kışın soğuk vurmuş asma: *Bağlarda kış algını var, gözlerin çoğu gararmış.* (*Bor –Nğ.)
[**kış karası**] : (*Bolvadin –Af.)
[**kış kurusu**] : (*Bor –Nğ.)

kışbak Üzümü ezip suyunu çıkarmaya yarayan bir araç. (Kesme *Divriği –Sv.)

kışe kışe [**kışı kışı, kış kış** (I), **kış kışa, kış kışt** (II), **kışov kışov, kiş kiş**] Kümes hayvanlarını kovalama ünlemi. (*Artova –To.; Günbatar *Kelkit –Gm.; –Tr.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Tavşanlı *Hafik, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**kışı kışı**] : (–Tr.)
[**kış kış** (I)] : (*Bergama –İz.; *Kandıra –Kc.; –Rz.)
[**kış kışa**] : (–Kıbrıs)
[**kış kışt** (II)] : (–Sm.)
[**kışov kışov**] : (*Düzce –Bo.)
[**kiş kiş**]: (–Çr.; Haran –Ur.; –Hat.)

kış etmek İleri sürmek, öne atmak : *Bu iş tehlikeli de gençleri kış etti.* (*Tirebolu –Gr.)

kışgana Karadut : *Bu yıl kışganalar çok verimli.* (Bizeni, Kızılköy –To.)

kışgırmak [**kışırmak**] Haykırmak, bağırmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**kışırmak**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

kışgözü Sonbahar ve kış aylarında bahçelerde kendiliğinden yetişen ve kavrularak yaprakları yenilen bir ot : *Kızlar kışgözü kazmağa gidiyorlar.* (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

kışık Ekşi, bir çeşit kışlık armut. (Babik *Pütürge –Ml.)

kışı kışı [→ **kışe kışe**]

kışılamak [→ **kişelemek -1**]

kışırmak [→ **kışgırmak**]

kışıyak [**kışleyik**] Ispanağa benzer bir yaban bitkisi. (–Mğ.)
[**kışleyik**] : (Bozburun –Mğ.)

kış karası [→ **kış algını**]

kış kayıtı Kışın yemek için saklanan, hazırlanan yiyecekler : *Kış kayıtını daha tamamlayamadık.* (*Bor –Nğ.)

kışkene Küçük çocuk. (–Es.)

kışkırlak Bir çeşit külâh. (–Brs.)

kışkırmak [**kıstalamak** (I), **kıstetmek, kışkış etmek**] **1.** Köpeği ısırmaya ve havlamaya kışkırtmak. (Yassıören *Senirkent –Isp.; *Düzce –Bo.; *Elmalı, *Korkuteli –Ant.) [**kıstalamak** (I)] : (*Bodrum –Mğ.) [**kıstetmek**] : (Akyoma –Gr.) [**kışkış etmek**] : (–Nğ.) **2.** [→ **kişelemek -1**]

kışkırtmak Geri çevirmek : *Köpeği kışkırttım üzerine gelmez.* (–Rz.)

kış kış (I) [→ **kışe kışe**]

kış kış (II) [**kış kışt** (I)] Denizde balıkları ağın içine kovalamak için kullanılan ortası delik ipli taş. (Paşabahçe, Galata –Ist.) [**kış kışt** (I)] : (–Rz.)

kış kış (III) Erken doğan kuzu. (*Afşin ve köyleri –Mr.)

kış kışa [→ **kışe kışe**]

kış kış etmek [→ **kışkırmak** (I)]

kış kışt (I) [→ **kış kış** (II)]

kış kışt (II) [→ **kışe kışe**]

kışkil Yağ ve bal gibi yiyeceklerin konulduğu teneke kutu. (Zeyve *Söğüt –Bil.)

kış kurusu [→ **kış algını**]

kışla (I) Koyun ve keçi sürülerinin gecelediği ya da kışın barındıkları kapalı ağıl : *Köyün kışlasını bu yıl 250 liraya sattılar.* (Elbeğli *İznik –Brs.; Seydiömer –Kü.; Derince –Kc.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; İbir *İskilip –Çr.; –Sn. ve köyleri; –Sm. ve köyleri; Kayarcık *Saimbeyli –Ada.; *Merzifon –Ama.; *Maçka ve köyleri –Tr.; Yayladağı –Hat.; *Lüleburgaz –Krk.)

kışla (II) Köye yakın tarla. (Başçeşme, Honaz –Dz.)

kışla (III) Yakın köye gönderilen kışlık eşya. (Soğanlık –Ama.)

kışlak Köy. (–Tr.)

kışlakcı Sürekli olarak yazlıkta oturan kimse. (Mahmutseydi *Alanya –Ant.)

kışlamak [→ **kişelemek -1**]

kışleyik [→ **kışıyak**]

kışnık [→ **kısmık**]

kışov kışov [→ **kışe kışe**]

kışt etmek (I) İlkbaharda ağaçların kuru dallarını ayıklamak. (*Ahlat –Bt.)

kışt etmek (II) Kuş, köpek ve kedileri ürkütmek, kovmak. (*Akyazı ve çevresi –Sk.; –Rz.)

kıt (I) Kat, yan, ön : *Senin kıtında benden kötü yok.* (*Ezine –Çkl.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; *Bor –Nğ.)

kıt (II) Yön, yakın : *Tarlanın kıtında bir ağaç var.* (Badırlı –Sm.)

kıt (III) Çelik çomak oyununda, değneğin hafifçe çeliğe değmesi. (–Krş.)

kıta gitmek Ölü çıkan eve, komşular yemekle gitmek. (Bacı *Polatlı –Ank.)

kıtal Yemiş toplamaya yarayan ucu torbalı çatal değnek. (Hemşin –Rz.)

kıtalmak Kıtlaşmak, azalmak. (–Dz.; *Düzce –Bo.; Sökün *Silifke –İç.)

kıtarmak Çok üşümek. (–İç.)

kıtdik (I) [→ **kıdık** (I) **-1**]

kıtdik (II) [→ **kıtık** (I)]

kıt ekmeği Ölü çıkan eve komşuların gönderdiği yemek. (Sarısu –Çkr.)

kıtık (I) [**kepkep** (II) **-1, kıddı, kıtdik** (II), **kıttı, kitti**] Leblebi. (Torbalı *Tire –İz.; Paşaköy –Ba.)

[**kepkep** (II) **-1**] : (*Yalvaç –Isp.)
[**kıddı**] : (–Ank.)
[**kıtdik** (II)] : (*Arapkir –Ml.)
[**kıttı**] : (–Çkl.; –Ezm.; –Ank.)
[**kitti**] : (–Ank.)

kıtık (II) Mısır ekmeğinin kabuğu. (Bayadı –Or.)

kıtık (III) [→ **kıstı** (I)]

kıtıl (I) Yüzsüz yorgan. (Güzeloluk *Silifke –İç.)

kıtıl (II) Kuru ağaç yaprağı. (Korzaf *Şiran –Gm.)

kıtımak Çoçuklar oyunda birbirini yenmek, ütmek. (Görece –Kn.)

kıtım kıtım [→ **kıdım kıdım** (I) **-2**]

kıtınak Üzüm salkımındaki küçük salkımcıklardan biri, çıngıl : *Bağın var ama, içinde bir kıtınak üzüm yok.* (Mesken *Yatağan –Mğ.)

kıtır (I) [→ **kıtmır** (III)]

kıtır (II) Olmamış kavun, kelek. (Akköy *Ezine, *Bozcaada –Çkl.)

kıtır (III) [**kıtırım**] Yalan söz : *Bırak şu adamı, durmadan kıtır atıyor.* (–Isp.; –Mn. ve çevresi; *Edremit –Ba.; Bozan –Es.; *Kandıra, –Kc.; *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; *Taşköprü –Ks.; *İncesu –Ky.; *Aksaray, *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**kıtırım**] : (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

kıtır (IV) Kel hastalığı. (Çakallı –Ada.; Namrun *Tarsus –İç.)

kıtır (V) Patlamış mısır : *Ahmet'lerde kıtır yedik.* (–Mn. ve çevresi; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

kıtır (VI) [**kıtirik -2**] **1.** Ateşte kızartılıp, ufak parçalara bölünmüş yufka ekmeği : *Gel, sana kıtır yaptım vereyim de ye.* (Kızılköy *Dinar –Af.)
[**kıtirik -2**] : (–Ezc.)

2. Bisküvi. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

kıtır (VII) Güç, kuvvet. (–Ezm.)

kıtıra almak Alay etmek. (*Domaniç –Kü.)

kıtırak (I) Kıt, az. (Hurma *Silifke –İç.)

kıtırak (II) [→ **kirt** (II)]

kıtır atmak Yalan söylemek. (*Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –Krş.; *Bor –Nğ.)

kıtırcı Yalancı. (*Bor –Nğ.)

kıtırcılık Yalancılık. (*Bor –Nğ.)

kıtırdak (I) [**kıtırmak** (III)] Yumuşak kemiksi madde, kıkırdak. (*Gelendost –Isp.; Söğüt, Honaz, Çöplü *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Tr.; *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**kıtırmak** (III)] : (Mesken *Yatağan –Mğ.)

kıtırdak (II) [→ **kirt** (II)]

kıtırdak (III) İyice patlamamış mısır. (*Saray –Tk.)

kıtırdamak [**kıtlatmak**] Oynak kemikleri ya da kırık kemikleri birbirine sürerek ses çıkartmak. (*Kandıra –Kc.; –Ks.; –Tr.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
[**kıtlatmak**]: (*Perşembe –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

kıtırdan düşmek Yaşın ilerlemesi nedeniyle çocuk yapamayacak duruma gelmek. (–Ezm.)

kıtırdatmak Ekmeği gevretmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kıtırdı (I) [**kıtırtı**] Oynak yerlerde ve kemiklerde çıkan ses. (*Kandıra –Kc.; –Ks.; *Bor –Nğ.)
[**kıtırtı**]: (Salman *Akkuş –Or.)

kıtırdı (II) Sert yiyeceklerin yenirken ağızda çıkardığı ses. (*Ermenek –Kn.)

kıtırık (I) [→ **kırtış** (IV)]
kıtırık (II) [→ **kıtırik** (I)]
kıtırı kesilmek Gücü, kuvveti kesilmek : *Yokuşu çıkana kadar kıtırım kesildi.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
kıtırım [→ **kıtır** (III)]
kıtırış İyice büyüdüğü halde olgunlaşmamış bitki ya da tahıl. (Bozyazı *Anamur –İç.)
kıtırik (I) [**kıtırık** (II)] Azıcık, küçücük : *Bir kıtırik de bana ver.* (–Bt.) [**kıtırık** (II)] : (*Ünye –Or.)
kıtırik (II) Çok kuru. (–Ezm.)
kıtırmak (I) [**kıtıylak**] İyice kızarmış ekmeklerin üzerinden kopan sert ve ince kabuklar. (–Gr. ve köyleri; *Milas –Mğ.)
[**kıtıylak**]: (Nefsiköseli*Görele –Gr.)
kıtırmak (II) Aşık oyununda aşığı sıkarak, döndürerek atmak : *Kıtırma şak vur, şak al.* (–Nğ.)
kıtırmak (III) [→ **kıtırdak** (I)]
kıtırnak [→ **kıynak** (I) **-2**]
kıtırtı [→ **kıtırdı** (I)]
kıtış Küçük, kara bir çeşit mantar. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)
kıtıylak [→ **kıtırmak** (I)]
kıtirik 1. İyice kurumuş, gevrek. (Cenciğe –Ezc.) **2.** [→ **kıtır** (VI) **-1**]
kıt kıdırım [**kıtkımıl** (I), **kıtkımır**] Kıtı kıtına : *İplik gömleğe kıt kıdırım geldi.* (*Milas –Mğ.)
[**kıtkımıl** (I)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**kıtkımır**] : (–Sm.)
kıtkımıl (I) [→ **kıtkıdırım**]
kıtkımıl (II) Belli belirsiz, hayal gibi. (Kızılcabölük –Dz.)
kıtkımır [→ **kıtkıdırım**]
kıt kıt [→ **kıtmır** (I)]
kıtkıtlamak Yavaş yavaş pişirmek. (–Ist.)
kıtlama 1. Azla idare etme, şekeri dişle az az keserek çayla içme (şekeri kıtlama). (İkipınar *Mihalıççık –Es.; *İskilip –Çr.; –Tr. ve çevresi; Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; *Koyulhisar –Sv.; –Nğ.) **2.** Isırma. (–Kc. ve çevresi; –Gm.; –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; *Datça –Mğ.)
kıtlatmak [→ **kıtırdamak**]
kıtleme (I) Çakı : *Kıtlemeni bana ver, armut soyayım.* (–Rz.)
kıtleme (II) Bir avuç : *Bir kıtleme un.* (–Rz.)
kıtleyük Kiraz. (Sazlı *Ayancık –Sn.)
kıtmak Azaltmak, çok az vermek. (–Mn. ve çevresi)
kıtmar [→ **kıtmır** (I)]
kıtmıç Kayısı kurusu. (*Gürün –Sv.)
kıtmık [→ **kımdık**]
kıtmır (I) [**kıtmar, kıtkıt, kitmir** (II)] Cimri, pinti. (–Isp. ve çevresi; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Dz.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *Arapkir –Ml.; *Gürün –Sv.; *Anamur –İç.; Gericam, Askere *Köyceğiz –Mğ.)
[**kıtmar**] : (Ahmediye, Büyükçekmece –Ist.)
[**kıtkıt**] : (*Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Ezm.)
[**kitmir** (II)] : (–Tr.)
kıtmır (II) Elinden iş gelmeyen, beceriksiz (kimse). (*Arapkir –Ml.)
kıtmır (III) [**kıtır** (I)] Kısa boylu (kimse). (*İskilip –Çr.; Karkıncık *Artova –To.)
[**kıtır** (I)] : (İğdecik, Sancaklıboz –Mn.)
kıtmırlanmak İnatçılık yapmak : *Ahmet niçin yemek yemiyorsun, kıt-*

mırlığın mı tuttu? (Mesken *Yatağan –Mğ.)

kıtnaşmak Çok açlık nedeniyle yiyecek için itişip kakışmak, her şeyi göze almak. (*Ahlat –Bt.)

kıto Çok az : *Bir kıto ekmek al.* (–Bt.)

kıtsildi Dara dar, kılpayı, ucu ucuna : *Tirene kıtsildi yetişti.* (Küplü –Bil.)

kıttepe Ağaçların en yüksek yeri, tepesi : *Dé daha kıttepede bak.* (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kıttı [→ **kıtık** (I)]

kıttık [→ **kirtik** (I) **-1**]

kıttırlı Kandil, idare lambası. (Hasköy *Saray –Tk.)

kıv (I) Yazgı, baht. (–Ank.)

kıv (II) Sürek avında av hayvanlarını inlerinden çıkarmak için avcıların çıkardığı ses, kuru gürültü, bağırtı. (*Göksun –Mr.; *Gemerek –Sv.; Akçalıuşağı *Kozan, *Saimbeyli –Ada.)

kıv (III) Bir iş ya da ürünün olgunlaşma zamanı. (Kula *İncesu –Ky.)

kıv (IV) Fırsat : *O bir kıvdı elden çıkdı.* (Hamurcu *İncesu –Ky.)

kıvan Ahmak, şaşkın.(*Bolvadin –Af.)

kıvanç Sevinç. (*Çal –Dz.; *Sivrihisar –Es.; *Kandıra –Kc.; –Ks.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.)

kıvandırmak Sevindirmek, mutlu etmek. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; *Kandıra –Kc.; Küçükyozgat, Yabanabat –Ank.; –Nğ.)

kıvanmak (I) [**kınıkmak** (III) **-1, kıvlanmak, kuvanmak -1, 2**] **1.** Sevinmek. (*Demirci –Mn.; Ömerköy *Bandırma –Ba.; Tepecik, Virancık –Kü.; Kıbrıscık –Bo.; Bozan, Kuyucak, *Sivrihisar –Es.; Eskieşme, Derbent –Kc.; –Çr.; –Ml.; *Akdağmadeni –Yz.; Akdoğan *Kızılcahamam, *Polatlı, Çandır *Kalecik, *Ayaş, Deliviran *Çubuk, *Nallıhan, Kargalı, Hisar –Ank.; Hasbek *Genezin, –Krş.; *Avanos –Nş.; *Ereğli –Kn.)

[**kınıkmak** (III) **-1**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kıvlanmak**] : (–Ada.)

[**kuvanmak -1**] : (–Bil.)

2. Övünmek. (–Ba. ve çevresi; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Kıbrıs –Ank.; –Nğ.; Bulgaristan Tuna boyu) **3.** Güvenmek : *Kime kıvanıyorsun?* (*Kandıra –Kc.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kuvanmak -2**] : (*Söğüt –Bil.)

kıvanmak (II) İş görmeye özenmek. (*Şabanözü –Çkr.)

kıvcı 1. Sürek avlarında hayvanları ürkütmek için ses çıkaran kimse. (Akçakuşağı *Kozan –Ada.) **2.** Yol gösteren, kılavuz : *Yayla yolu muntazam değil bir kıvcı alalım.* (*Osmaniye –Ada.)

kıvgaşmak Aralık kalmak : *Kapı kıvgaşmış.* (–Ks.)

kıvgıdı Mızıka : *Kardeşimin çocuğuna izinli giderken kıvgıdı aldım.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kıvıcık Peynir yapmak için süt pişirilirken kazanın dibine yapışan kısım. (Çayhan *Ereğli ,–Kn.)

kıvıç (I) [**kıvırç**] İnce çam dalı, çamların iğne gibi olan yaprakları : *Hasan korudan çok kıvıç kesmiş.* (Maruf –Çkr.; *Kargı –Çr.)

[**kıvırç**] : (Ağlı *Küre –Ks.)

kıvıç (II) Kısa boylu, kuru, cılız (kimse). (*Kurşunlu, *Ilgaz –Çkr.)

kıvık [→ **kıynaşık** (I)]

kıvıktırmak [→ **kıbıktırmak**]

kıvıl Ateşten sıçrayan küçük ateş parçaları, kıvılcım : *Ocakdan kıvıl sıçradı.* (Cumayanı *Acıpayam –Dz.)

kıvılcık Can sıkıntısı : *Babamın kıvılcığı var.* (Karahisar –Ada.)

kıvılcım Koyun kılı ve samanla karışmış tandır yakacağı : *Bu seferki yaptığımız ekmekte bir çuval kıvılcım yandı.* (Kızılköy *Dinar –Af.)

kıvıldamak [**kıvıldaşmak**] Kaynaşmak (insan ve hayvan için). (Honaz –Dz.; –Gaz.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**kıvıldaşmak**]: (Honaz –Dz.; –Gaz.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kıvıldaşmak [→ **kıvıldamak**]

kıvıl kıvıl (I) **1.** Durmadan, harıl harıl (çalışmak için). (–Ist.; –Ks.; –Ml.) **2.** Kaynaşma, canlılık (için). (*Dursunbey, *Susurluk –Ba.; *Kandıra –Kc.; *Kargı –Çr.; –Gaz.; *Bor –Nğ.) **3.** Kalabalık, çokluk (için). (*Biga –Çkl.; –Ml.)

kıvırcık (I) [**kıvırlık**] Sığırcık kuşu. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

[**kıvırlık**] : (Mizar *Nizip –Gaz.)

kıvırcık (II) Bir santimetre eninde, on santimetre boyunda yaprakları kıvrımlı bir çeşit ot. (Hartlap –Mr.)

kıvırcık karanlık Akşamla yatsı arası, alaca karanlık. (–Ezc.; *Kilis, *Nizip –Gaz.)

kıvırç [→ **kıvıç** (I)]

kıvırdım **1.** Gelin çeyizi : *Fatmanın kıvırdımı çok.* (–Bo.; *Kızılcahamam, *Ayaş –Ank.) **2.** Evlenirken oğlanın babası tarafından kıza verilen ve kızın öz malı sayılan para ya da eşya. (İğneciler *Mudurnu, *Gerede –Bo.)

kıvırlık [→ **kıvırcık** (I)]

kıvırma (I) [**kıvratma** (II), **kıvrım**] Saraylı da denilen bir çeşit tatlı. (*Demirci –Mn.; *Kandıra –Kc.; Hacıkadı *Devrek, Yakademirciler *Çaycuma –Zn.; Yerkesik –Mğ.)

[**kıvratma** (II)] : (Balcalı *Çarşamba –Sm.)

[**kıvrım**] : (*Taşköprü –Ks.; –Nğ.)

kıvırma (II) Sapı bükülerek zamanından önce olgunlaşması sağlanan karpuz, kavun : *Kıvırma bostan tatsız olur.* (Yenice *Tarsus –İç.)

kıvırmak [**kaytarmak** (VI), **kırslamak, kıvıtmak** (II), **kıyındırmak kıypalamak, kıypıtmak** (II) **-2**] Aşırmak, çalmak. (–Kü.; Tokat, Bozan –Es.; Ağlı *Küre –Ks.; *Kargı –Çr.; –Sm.; *Merzifon –Ama.;*Bor –Nğ.; *Nizip –Gaz.; *Mut ve köyleri –İç.; Yerkesik –Mğ.)

[**kaytarmak** (VI)] : (Pazarcık *Bozüyük –Bil.)

[**kırslamak**] : (Kırım Türkleri)

[**kıvıtmak** (II)] : (–Rz.)

[**kıyındırmak**] : (–Ezm.)

[**kıypalamak**] : (Senir *Keçiborlu –Isp.)

[**kıypıtmak** (II) **-2**] : (*Merzifon –Ama.)

kıvırsık Semizotu. (*Bakırköy –Ist.)

kıvırşık [**kıvışık, kıvışkan, kıvrışık** (II)] **1.** Pazı bitkisi. (*Kadıköy –Ist.)

[**kıvışık**] : (*Mut ve köyleri –İç.)

[**kıvışkan**] : (Arslanköy –İç.)

2. Pancar yaprağı. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kıvrışık** (II)] : (–Nğ.)

kıvış Keçi pisliği. (Erçene *Afşin –Mr.)

kıvışdamak (I) Yaramazlık yapmak, yerinde duramamak. (–Ks.; Turan –Ky.; Kuzgunköy, *Karaisalı –Ada.)

kıvışdamak (II) Acı duymak. (–Ky.)

kıvışık [→ **kıvırşık -1**]

kıvışkan [→ **kıvırşık -1**]

kıvış kıvış etmek Yerinde duramamak, kımıldamak. (*Ağın –El.)

kıvışmak Soğuktan donmak: *Kış günlerinde bu dağda adamlar kıvışıp kalıyor.* (Ortaklar*Havza –Sm.)

kıvış yavuş etmek Ağzı sulanmak. (*Nizip –Gaz.; Bertiz –Mr.)

kıvıtmak (I) [→ **kındırmak** (I)]

kıvıtmak (II) [→ **kıvırmak**]

kıvkı Sukabağından yapılan tas. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

kıvlamak (I) Kışkırtmak, isteklendirmek. (Kızılviran –Ky.)

kıvlamak (II) Sürek avında hayvanları yuvalarından çıkarmak için gürültü yapmak. (Akçalıuşağı *Kozan, *Saimbeyli –Ada.)

kıvlamak (III) [**kıvmak**] Koşmak. (*Develi –Ky.)

[**kıvmak**] : (*Kozan –Ada.)

kıvlanmak [→ **kıvanmak** (I) **-1**]

kıvmak [→ **kıvlamak** (III)]

kıvrak (I) [**kıvrız**] **1.** Yerli dokuması, kara bezden yapılmış köylü kadın yeldirmesi, ferace. (–Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; –Ay.; *Kemal Paşa ve köyleri, *Bergama, Çandarlı –İz.; Karaoğlak –Mn.; *Edremit, *Ayvalık –Ba.; Akçalar –Brs.; *Gediz –Kü.; Firanlar *Bozüyük –Bil.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.) **2.** Kadınların başa örttükleri ince tülbent, gelinlerin yüzüne örtülen kırmızı, yeşil renkli, pullu tül ya da krep. (–Isp.; Balçova –İz.; Sığı *Mudanya –Brs.; *Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Gürün –Sv.; –Yz.; Başköy –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; –Ant.)

[**kıvrız**]: (Emiralem*Menemen –İz.) **3.** Kadınların başlarına örttükleri kenarları saçaklı ipekli örtü, poşu. (Balçova –İz.; *Mudanya –Brs.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Akviran –Kn.; Aslıhanköy *Uzunköprü –Ed., Yunanistan göçmenleri; Naipköy –Tk.) **4.** [→ **kıvratma** (I)] **5.** Kısa kadın eteği. (–Isp.; –Nğ.) **6.** Kısa pantalon. (Türkbakacağı *Biga –Çkl.)

kıvrak (II) **1.** Aceleci. (Yılanlı *Eğridir –Isp.; –Brd.; Kelus *Çal –Dz.; Irgıllı *Çivril, Günay *Buldan, Söğüt, Honaz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Emiralem *Menemen, *Urla –İz.; *Alaşehir –Mn.; Tokat –Es.; Karakoçlu *Devrek, *Ereğli, Yakademirciler, Aliköy *Çaycuma –Zn.; *İskilip –Çr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Akdoğan*Kızılcahamam, Çalış *Haymana, *Ayaş, Küçükyozgat, Dağhalil –Ank.; Genezin, *Avanos –Nş.; –Ky.; *Bor –Nğ.; *Bozkır, *Beyşehir, *Ermenek –Kn.; *Silifke, *Mut ve köyleri, Gökçeburun –İç.; *Kaş, *Korkuteli –Ant.; Yerkesik, *Fethiye, *Milas –Mğ.) **2.** Çevik, tetik, çalışkan. (Alâeddin *Acıpayam, *Sarayköy –Dz.; –Ay.; Menemen, *Urla, *Ödemiş ve köyleri –İz.; –Mn. ve çevresi; Yeniköy, *Susurluk –Ba.; Köprüören *Tavşanlı –Kü.; *Sivrihisar –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Saray *Kur-

şunlu –Çkr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; –Hat.; –Krş.; Nize –Ky.; Çakallı –Ada.; Kemal Paşa –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.) **3.** Dayanıksız, direşmez : *Kıvraklar sözünde durmazlar.* (–Dy.; *Siverek –Ur.; *Nizip –Gaz.)

kıvrak (III) Güzel, şık, yakışıklı, hoşça. (*Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; *İnebolu –Ks.; Şeyhsadi –Ama.; –Yz.; –Tr. ve çevresi; Tavşanlı *Hafik, *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Deveci*Malkara –Tk.)

kıvrak (IV) Fazla bükülmüş (ip vb. için): *Bu ip çok kıvrak bükülmüş.* (Gare *Ardeşen –Rz.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

kıvrak (V) Sıkı, kuvvetli : *Kilimin bağını kıvrak bağla düşmesin.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; –Tr. ve köyleri; Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ezm.; Şekeroba –Mr.)

kıvrak buğday İlkbaharda ekilip, sonbahar ekimi ile beraber yetişen buğday. (Selleri *Acıpayam, Söğüt, Honaz –Dz.)

kıvrak darı İnce taneli, çok patlayan bir çeşit mısır. (–Ant.)

kıvrak olmak Çabuk olmak : *Zeki, kıvrak kıvrak buraya gel.* (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

kıvraltmak [**kıvramak** (III)] Bükmek : *Bu ipliği kıvralt.* (*Saray –Tk.) [**kıvramak** (III)] : (*Merzifon –Ama.)

kıvramak (I) [**kıvşamak**] Hızlı yürümek : *Kıvrayarak geçtim gittim.* (Atlıhisar *Şuhut –Af.; *Gelendost –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Kösten, Söğüt, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Tokat –Es.; Ayvalı, *Taşköprü –Ks.; Saray –Çkr.; *Ermenek –Kn.; Tosmurlu, Burunucu, Navdalı *Mut, *Silifke –İç.; Abdurrahmanlar *Serik –Ant.) [**kıvşamak**]: (Rumkuş köyü –Ada.)

kıvramak (II) Ağır yük altında ezilmek, öfleyip pöflemek. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kıvramak (III) [→ **kıvraltmak**]

kıvrambaç Dönemeç : *Kızıl yokuşun kıvrambacı.* (*Önsen –Mr.)

kıvranıklı Fazla bükülmüş, birbirine dolaşmış (ipek, iplik vb.). (Bayadı –Or.; Kızılisalı, Navdalı *Mut, *Silifke –İç.)

kıvranka Ağırlık ölçüleri : *Bu bakkalın kıvrankaları eksiktir.*(Sarıçalı –Çkl.; *Ardanuç –Ar.)

kıvranmak (I) **1.** Bir şeyin çevresinde dönmek. (Söğüt, Honaz –Dz.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; Bayadı –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Gaz.; –Hat.; *Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Bir şeyi ele geçirmek için uğraşmak : *Ahmet şu tarlayı almak için kıvranıp duruyor.* (–Mn.; *Ermenek –Kn.; Arslanköy –İç.)

kıvranmak (II) İki büklüm bir halde gezmek, dolaşmak. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Kurşunlu –Çkr.; *Taşova, *Merzifon –Ama.; Bayadı –Or.; –Tr.; –Gaz.; –Hat.; *Gürün –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.; Civanyaylağı –İç.; *Lüleburgaz –Krk.; –Ed.)

kıvraşık (I) Birbirine sarılmış : *Sarmaşık, kavakla öyle kıvraşık ki kesmeden aralanmaz.* (Çöplü *Çivril

–Dz.; *İskilip –Çr.; –Hat.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Tosmurlu *Silifke, Yapıntı, Navdalı *Mut –İç.)

kıvraşık (II) [→ **kıvraşıl**]

kıvraşıl [**kıvraşık** (II)] Kertenkele. (Hediyeli *Kandıra –Kc.; Gökmaslı *Şile –Ist.)

[**kıvraşık** (II)] : (Ömerli –Ist.)

kıvraşmak Helezon şeklinde birbirine sarılmak: *İki yılan birbirine kıvraşmışlardı.* (–Dz.; *Alaşehir –Mn.; Tosunlar *Silifke, Civanyaylağı, *Mut –İç.)

kıvratma (I) [**kıvrak** (I) **-4**] El tezgâhında temiz ve kıvrılmış iplikten dokunmuş bez. (*Merzifon –Ama.; –Ml.; *Bor –Nğ.)

[**kıvrak** (I) **-4**] : (–Dz.)

kıvratma (II) [→ **kıvırma** (I)]

kıvratmak (I) İpi katladıktan sonra iyice bükmek, tel gibi şeyleri burmak : *Çuval, kilim gibi dokunan şeylerin erişini kıvratırlar.* (Atlıhisar *Şuhut –Af.; Çöplü *Çivril –Dz.; Tokat –Es.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; –Rz.; *Koyulhisar –Sv.; –Gaz.; –Hat.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Ovacık *Silifke *Mut ve köyleri –İç.; *Lüleburgaz –Krk.)

kıvratmak (II) Hızlandırmak, ivedilendirmek : *Atı kıvrattım, bir saatte geldim.* (*Alaşehir –Mn.; *Ermenek –Kn.)

kıvrık (I) **1.** Çömlek, tencere. (Küçükbahçe –İz.; Bağarası *Söke –Ay.; Bozhüyük –Mr.) **2.** İki kulplu testi. (İstanköy adası –İz.)

kıvrık (II) Zayıf kalmış çocuk : *Bu çocuk ne kadar kıvrık kalmış.* (*Çarşamba –Sm.)

kıvrık (III) Yılan. (–Ed.)

kıvrıktırmak İvdirmek: *Kıvrıktırırsan şaşırırım.* (Genezin, *Avanos –Nş.; –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.)

kıvrım [→ **kıvırma** (I)]

kıvrımca Toprak altında bulunan fındık büyüklüğünde bir ot kökü, devetabanı. (–Çkr.)

kıvrış **1.** Arası açık boynuz. (–Tr.) **2.** Açık ayaklı at. (–Tr.)

kıvrışayık Yaban lahanası. (Karlı köyü *Gerze –Sn.)

kıvrışık (I) **1.** Kıvırcık : *Kıvrışık saçlı.* (Kösten, Honaz, Darıveren, *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *İskilip –Çr.; Bayadı –Or.; –Rz.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Navdalı *Silifke, Civanyaylağı *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.) **2.** Buruşuk, kırışık, eğri büğrü. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *İskilip –Çr.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.)

kıvrışık (II) [→ **kıvırşık -2**]

kıvrışmak Bükülmek, buruşmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Sivrihisar –Es.; *Bor –Nğ.)

kıvrız [→ **kıvrak** (I) **- 2**]

kıvrıza karmak Tarlaya ekilen tohum derine düşerek ya da gübre parçaları altında kalarak yükselip çıkamadığından sararmak. (*Dursunbey –Ba.)

kıvşak Tavşan çalısı. (Maruf –Çkr.)

kıvşamak [→ **kıvramak** (I)]

kıvşıltı (I) Çabuk ve kısa adımlarla gezinme, gidip gelme. (*Ermenek –Kn.; Tosmurlu *Silifke, Navdalı *Mut –İç.)

kıvşıltı (II) Gizli konuşma, fısıltı. (*Ermenek –Kn.; Tosmurlu *Silifke, Navdalı *Mut –İç.)

kıvşırılmak Derlenip toplanmak, üstünü başını düzeltmek : *Erler komutanlarının yanlarında kıvşırırlar.* (Homa *Çivril –Dz.)

kıvşıyık İlkbaharda ekin aralarında biten ve kavrularak yenilen bir çeşit ot. (*Ermenek, –Kn.)

kıy (I) Hey anlamında çağırma ünlemi. (–Brd.; Bahçeli *Bor –Ng.)

kıy (II) Kenar. (*Düzce –Bo.)

kıyacak (I) Çam kabuğunu ufalamak için kullanılan araç. (*Gelibolu –Çkl.)

kıyacak (II) Ceviz kütüğünden et kıymak için yapılan kalın tahta. (*Kurşunlu –Çkr.)

kıyadalamak [→ **kındırmak** (I)]

kıyadalı [→ **kıynaşık**]

kıyak (I) [**kıyburcak, kıyık** (IX), **kıynaşık** (II)] Güzel, biçimli, yakışıklı, düzgün giyimli. (–Af.; Akse –Uş.; Bağıllı *Gelendost –Isp. ; Honaz, Söğüt –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Bornova, *Torbalı, *Urla, *Bergama –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Susurluk, *Edremit –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; Karamanca *Gediz –Kü.; Selimköyü *Gölpazarı –Bil.; Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Havza, Mahmutbeyli *Kavak –Sm.; Eziine, *Merzifon ve köyleri –Ama.; –To.; ve köyleri; Kuz *Ünye, Bayadı –Or.; –Tr.; –Rz.; Çayağzı, *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Hat.; *Koyulhisar –Sv.; İncirli, Topaç –Yz.; *Kayaş –Ank.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; Kızıloba *Silifke, *Mut ve köyleri, Civanyaylağı –İç. ; Çomaklıderde *Korkuteli, *Elmalı –Ant.; Ahiköy –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray, İnecik –Tk.)

[**kıyburcak**] : (*Milas –Mğ.)

[**kıyık** (IX)] : (Temürlü –Krş.)

[**kıynaşık** (II)] : (–Krş.)

kıyak (II) Sazlık yerlerde biten, hayvanların çok aç kalmadıkça yemediği kalın ve kuruduğu zaman yanları keskinleşen bir çayır otu. (Kurtköy *Altıntaş, Zemme –Kü.)

kıyak (III) Çok tatlı. (–Ng.)

kıyak (IV) Okkalı, ağır (söz, davranış için) : *Kıyak bir küfürdü.* (*Mudanya –Brs.)

kıyak (V) [→ **kıh -2**]

kıyak (VI) **1.** Vurucu, kırıp dökücü. (–Hat.) **2.** Yiğit, yürekli. (–Hat.)

kıyak (VII) [→ **kıynaşık** (I)]

kıyalamak [→ **kındırmak** (I)]

kıyalı [→ **kıynaşık** (I)]

kıyat Kâğıt : *Öğretmenim kıyadımı yırttı.* (Kesme *Divriği –Sv.)

kıyburcak [→ **kıyak** (I)]

kıydak Kısa adımlarla çabuk yürüyüş. (Dombay *Dinar –Af.)

kıydırmak Naz etmek, kendini pahalıya satmak. (Kozluca *Keçiborlu –Isp.)

kıyes İçine pirinç ya da mısır sapı doldurularak yapılan minder. (*Kilis –Gaz.)

kıyfa [→ **kımdık**]

kıygaç (I) Çapraz, köşeleme, eğri : *Tahtayı kıygacına kes.* (*Merzifon –Ama.; –To.; –Kr.; –Ezm.; *Ahlat –Bt.; –Dy.)

kıygaç (II) [→ **kıyık** (II)]

kıygaç (III) Büyük süt ve su bakracı: *Bir kıygaç süt sağdım.* (*Erciş –Vn.)

kıygaç (IV) Üçgen biçimi. (–Ur.)

kıygaç (V) [→ **kızgaç** (I)]

kıygala kıygala Aksaya aksaya, topallaya topallaya : *Bir de baktım ki bizim mesek (öksüz) kıygala kıygala geliyor.* (–Sm.)

kıygan Kaldırım vb. işlerde kullanılan büyük tabaka biçimindeki taş : *Çeşmenin kıyganı geldi.* (Yatağan *Akhisar, Gelenbe, *Kırkağaç –Mn.; *Emet ve köyleri –Kü.)

kıyganak [→ **kıynak** (I) **-2**]

kıygaşık [→ **kıynaşık** (I)]

kıygaştırmak [→ **kındırmak** (I)]

kıygaşuk [→ **kıynaşık** (I)]

kıygı [→ **kıynak** (I) **-2**]

kıygıç Bağ bıçağı. (*Kemal Paşa köyleri, *Bornova –İz.)

kıygılamak Madeni bir şeyi azıcık eğelemek. (Tahtacı –Isp.)

kıygın [**kıygun taşı**] Arduvaz taşı, kayağan taşı. (Kayıköyü *Tosya –Ks.)

[**kıygun taşı**] : (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

kıygışık [→ **kıynaşık** (I)]

kıyguk [→ **kıyık** (I)]

kıygun taşı [→ **kıygın**]

kıyı **1.** Sınır : *Kıyılı bağ.* (*Merzifon –Ama.; Cenciğe –Ezc.) **2.** Duvar, bahçe duvarı : *Evlerimizin arasındaki duvar yıkıldı.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kıyıcığından geçmek Görüp geçirmek: *Böyle olduğumuza bakma, biz de bolluk içinde yaşamanın kıyıcığından geçtik.* (*Bor –Nğ.)

kıyıcık Pek yakın, komşu yer. (*Bor –Nğ.)

kıyığ [→ **kıh -1**]

kıyığa gitmek Dağdan çalı çırpı toplamaya gitmek. (*Mut ve köyleri –İç.)

kıyığlamağ Terslemek. (Kerkük)

kıyık (I) [**kıyguk**] Yonga. (*Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri, *Anamur –İç.)

[**kıyguk**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kıyık (II) [**kıygaç** (II), **kıyyık, kızık** (VI)] **1.** İğne, kalın yorgan iğnesi. (Çardak *Dinar –Af.; *Tire –İz.; Harput –El. ve çevresi; –Mr. ve çevresi; Emirler köyü *Balâ –Ank.; Hacılar, Bakırdağı *Develi –Ky.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Bor –Nğ.; Karamezar*Karaisalı –Ada.)

[**kıygaç** (II)] : (–Ada.)

[**kıyyık**] : (–Krş.)

2. Çuvaldız. (*Salihli –Mn.; *Sungurlu ve köyleri –Çr.; –Sm.; Besni, Örenköy, *Akçadağ –Ml.; *Halfeti, *Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; Önsen –Mr.; Erzin *Dörtyol, Amik ovası Türkmenleri, *Reyhanlı –Hat.; Kuyumcu –Yz.; Büyükafşar *Balâ, Karaçalı *Keskin, Camili, Kayaş –Ank.; Köşker –Krş.; Tarçın, Hamurcu *İncesu, *Bünyan –Ky.; Seydin, Sarılar *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn. ve köyleri; Toprakkale *Osmaniye, *Bahçe, Kürkçüler –Ada.)

[**kızık** (VI)] : (*Kilis –Gaz.; –Hat.)

kıyık (III) Donmak üzere olan, çok üşümüş (kimse). (*Ulubey –Or.)

kıyık (IV) Köşeli kesilmiş kumaş parçası. (Tokat –Es.)

kıyık (V) Mısır buğday vb. tahılların biçildikten sonra toprakta kalan kökleri. (Kaleyaka *Perşembe –Or.) **2.** Bir cins hasırotu. (*Ge-

lendost, Yassıviran *Senirkent –Isp.)

kıyık (VI) [→ **kıynaşık** (I)]

kıyık (VII) Midye. (Gencali *Senirkent –Isp.)

kıyık (VIII) Ekmeğin kabuğu. (*Ayancık –Sn.)

kıyık (IX) [→ **kıyak** (I)]

kıyık (X) Yarık, çatlak. (–Ba.; –Kn.)

kıyık (XI) [**kıyılı**] Börek tepsisi. (–Ay.) [**kıyılı**] : (–Tr.; –Gm.)

kıyık (XII) [→ **kı**]

kıyı kapağı Tomrukların dört tarafından çıkarılan kalınca tahta. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kıyık elması Yaban elması. (Genek *Yatağan –Mğ.)

kıyık etmek [→ **kındırmak** (I)]

kıyıl Kaçma, kurtulma : *Sen bu işte bir kıyıl yolağı bulursun.* (*Fethiye –Mğ.)

kıyılama Çift sürerken başlara birkaç kez gidip gelme: *Kıyılamayı mümkünse fazla git.* (Çamova *Divriği –Sv.)

kıyılamak [→ **kındırmak** (I)]

kıyılı (I) [→ **kıynaşık** (I)]

kıyılı (II) [→ **kıyık** (XI)]

kıyılık (I) Yorgan. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kıyılık (II) Çoban abası. (Bilecik –Kn.)

kıyılık (III) Büyük acı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı, –Kn.)

kıyılık (IV) Bahçe ve avlu duvarlarının üzerine konulan çalı çırpı, çit. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kıyılmak Açlıktan ya da başka nedenlerden mide ağrımak. (*Bor –Nğ.; Mesken *Yatağan –Mğ.)

kıyımık [→ **kımdık**]

kıyımlı Eli açık, cömert. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kıyımsız Cimri. (*Sivrihisar –Es.; *Ünye –Or.; *Bayburt –Gm.; Çepni *Gemerek –Sv.)

kıyın **1.** Yön, taraf : *Bu kıyından gel.* (*Emet –Kü.) **2.** Yan : *Muhtarın kıyına vardım.* (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

kıyındırmak [→ **kıvırmak**]

kıyın gücün [**kıyın kıçık**] Güçlükle, zar zor : *Kıyın gücün geçinip gidiyoruz.* (Bahçeli *Bor –Nğ.) [**kıyın kıçık**] : (*Bor –Nğ.)

kıyın kıçık [→ **kıyın gücün**]

kıyın kıçın İsteksiz, az az, ucundan ucundan (yemek için) : *Karnı tok da kıyın kıçın yiyor.* (Bayat *Emirdağ –Af.; –Nğ.)

kıyın kıyın Kıyıdan kıyıdan, yol değiştirerek, gizli gizli (kaçmak için). (*Düzce –Bo.; *Merzifon ve köyleri –Ama.)

kıyın sayın Ezile büzüle, sıkılarak : *Kıyın sayın yanlarına vardım.* (Ağlı *Küre –Ks.)

kıyıpmak Ayağı kaymak. (–Uş.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; İvrindi –Ba.; –Kü.; *Afşin –Mr.)

kıyır Kumlu toprak. (Söğüt, Honaz –Dz.; *Kandıra –Kc.; Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)

kıyırcak Reçel ve pekmezin şekerlenmemiş durumu. (–Mr.)

kıyır kıyır Elma, armut vb. meyveleri yerken çıkan ses, hışır hışır. (*Gerze –Sn.)

kıyırlı Girintili çıkıntılı. (Dudaş *Söğüt –Bil.)

kıyış (I) Aksi : *Kıyış adam.* (Kırım Türkleri)

kıyış (II) Yamuk, eğri: *Duvarımız kıyıştır.* (Kırım Türkleri)

kıyışak Ebegümecigillerden bir çeşit ot: *Kıyışak toplamaya gittim.* (*Fethiye –Mğ.)

kıyışamamak Göze alamamak : *Sana geçen gün bir şey diyecektim kıyışamadım.* (*Düzce –Bo.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Bozburun –Mğ.)

kıyışkan Yiğit, yürekli : *Ahmet çok kıyışkan çocuktur.* (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

kıyışlanmak Yüreklenmek. (*Lüleburgaz –Krk.; Karaahmet*Çorlu –Tk.)

kıyışmak Mertlik, yüreklilik göstermek. (Yeniköy –Ba.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Rz.; Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Lüleburgaz –Krk.; Ballı *Malkara, *Hayrabolu –Tk.)

kıyı vurmak Tahta kenarını düzeltmek : *Tahtalara kıyı vurmayı unutma.* (*Çarşamba –Sm.)

kıykaç (I) Eğri büğrü : *Basmayı kıykaç kesme.* (–Ezc.)

kıykaç (II) Üç köşeli, beyaz, kadın başörtüsü. (–Ada.; Namrun, *Tarsus, Karadiken *Arslanköy –İç.)

kıykaşık [→ **kıynaşık** (I)]

kıykı Keman. (Sultanhisar *Nazilli –Ay.)

kıykımlı Çalımlı, gururlu. (Çığrı *Dinar –Af.; Kelekçi *Acıpayam, Çöplü *Çivril, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Durali *Biga, Kumarlar *Bayramiç –Çkl.)

kıykırmak Ekşimek,bozulmak.(-Ama.)

kıylak [→ **kımdık**]

kıylama Parmak uçlarında çıkan iltihaplı yara, dolama: *Ayşenin parmağında kıylama çıkmış.* (*Fethiye –Mğ.)

kıylamak (I) Bir işi yapmaktan kaçmak, çekinmek. (Üçkaya *Zile –To.; *Fethiye –Mğ.)

kıylamak (II) Ayakkabıların daha dayanıklı olması için alındığı zaman yüzü ile tabanını tekrar dikmek : *Yemenimi kıylattım.* (*Taşova –Ama.)

kıylı Tencereden biraz büyük kazan. (Doğanbeyli –Ada.)

kıylıklı Kenarlı tepsi. (*Ereğli –Zn.)

kıyma (I) Kurşundan kesilen saçma. (–Brd.; –Ant.)

kıyma (II) Kumaşın kenarını incecik büküp çırpa çırpa dikme. (*Cide –Ks.)

kıyma (III) **1.** Küçük kuşbaşı etlerden kavrularak yapılmış kışlık kavurma : *İki davar kesdik, etini kıyma ettik.* (*Eğridir ve köyleri –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Çkr.; *İskilip –Çr.; Hacıilyas *Koyulhisar, *Zara, Vazıldan *Divriği, *Gürün –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri, Arslanköy –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.) **2.** İnce bulgurla çiğ etten yapılmış dolma içi, çiğ köfte. (*Afşin ve köyleri –Mr.; *Gürün –Sv.; –Krş.; *Ermenek –Kn.)

kıyma (IV) Taze fasulyenin kıyılarak kurutulmuşu : *Bir çuval fasulye topladık, kıyma ettik.* (*Eğridir ve köyleri –Isp.)

kıymak Miğdeye ezinti vermek : *Balı çokça yidim, içimi kıydı.* (*Bor –Nğ.)

kıymalı İçine kıyma, soğan konularak yapılan pide. (–Sm.)

kıyman Pastırma çemeni. (*Çubuk, *Haymana –Ank.)

kıymıcık [→ **kımıcık -2**]

kıymış Keçinin kulağının bir tarafa bükülmüş durumu. (–Mr.)

kıymuk [→ **kımdık**]

kıyna Yavaş, düzenli, sakin. (Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Mr.)

kıynaç [→ **kıynaşık** (I)]

kıynak (I) [**kaynak** (II) **-2, kınga, kıngak, kıtırnak, kıyganak, kıygı**] **1.** Cevizin yarısı. (*Acıpayam –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Hartu *Sivrihisar –Es.; –Ks.; Yaprak –Çkr.; *İskilip –Çr.; Ezine –Ama.; Harput –El.) **2.** Bütün çıkarılmış ceviz içi. (*Tavas –Dz.; *Tire, Buza –İz.; Tepecik *Simav –Kü.; İregör *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Şeyhsadi, Ezine pazarı –Ama.; *Zile –To.; Harput –El.; –Ml.; –Kn.)

[**kınga**] : (Kargı *Tosya –Ks.)

[**kıngak**] : (Ağlı *Küre –Ks.)

[**kıtırnak**]: (Gürme *Fethiye –Mğ.)

[**kıyganak**] : (–Bo.)

[**kıygı**]: (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

3. Ceviz içinin dörtte biri. (Kirpe *Safranbolu –Zn.; –Ks.; –Çkr.; –Çr.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Büyükafşar *Balâ –Ank.)

[**kaynak** (II) **-2**] : (–Isp.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –El.)

4. Dilim. (–İz.; *Alaşehir –Mn.; *Ula, *Milas –Mğ.)

kıynak (II) [**kınçak**] : Yırtıcı kuş ve hayvanlarda tırnak, pençe. (*Lapseki –Çkl.)

[**kınçak**] : (Koruköy *Yalova –Ist.)

kıynalmak Üzülmek, tasalanmak. (Karaçayı, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kıynaşık (I) [**kıvık, kıyadalı, kıyak** (VII), **kıyalı, kıygaşık, kıygaşuk, kıygışık, kıyık** (VI), **kıyılı** (I), **kıykaşık, kıynık** (I), **kıynışık, kıyrık, kıytak** (III), **kıytarık**] Az açık, aralık. (*Eğridir, *Uluborlu, *Yalvaç –Isp.; –Dz.; *Alaşehir –Mn.; *Susurluk, Sarıköy –Ba.; *Mudanya –Brs.; *Düzce –Bo.; –Zn.; –Sn. ve köyleri; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Ünye –Or.; *Beypazarı –Ank.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Ada.; *Elmalı, *Korkuteli, *Kaş –Ant.)

[**kıvık**] : (–Brs.; *Zile –To.; *Sorgun –Yz.)

[**kıyadalı**] : (*Bor –Nğ.; –Kn.)

[**kıyak** (VII)] : (*Bor –Nğ.)

[**kıyalı**] : (Cemele –Krş.)

[**kıygaşık**]: (*Kurşunlu–Çkr.; –Sm.)

[**kıygaşuk**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

[**kıygışık**]: (Çubukabat, Etimesğut –Ank.)

[**kıyık** (VI)] : (–Bo.; –Çr.; Hamamözü, Hacıköy –Ama.; –Zn.; –Tr.; –Sv.)

[**kıyılı** (I)] : (*Düzce –Bo.)

[**kıykaşık**]: (*Gerze ve köyleri –Sn.)

[**kıynaç**]: (Çanıllı *Ayaş, *Nallıhan –Ank.)

[**kıynık** (I)] : (–Brd.; Oğuz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Söke –İz.; *Beyşehir –Kn.; *Bodrum –Mğ.)

[**kıynışık**] : (Kızılcabölük –Dz.; –Mn.)

[**kıyrık**] : (*Marmaris –Mğ.)

[**kıytak** (III)] : (Çığrı *Dinar –Af.)

[**kıytarık**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kıynaşık (II) [→ **kıyak** (I)]

kıynaşık (III) Birbirine uygun. (*Mut ve köyleri –İç.)

kıynaşmak (I) **1.** Kötü bir şey yapmaya ya da söylemeye cesaret etmek,

kıymak : *Kardeşine bıçak çekmek için nasıl kıynaşır.* (Kaymaklı, Lefkoşe, –Kıbrıs) **2.** Davranmak, kımıldamak. (–Uş.; –Kü.)

kıynaşmak (II) [→ **kındırmak** (I)]

kıynaştırmak [→ **kındırmak** (I)]

kıynık (I) [→ **kıynaşık** (I)]

kıynık (II) [**kıypık** (IV), **kıypuk** (II)] Parça. (–Ks.; Bayadı –Or.; *Bodrum –Mğ.)

[**kıypık** (IV)] : (*Gelendost –Isp.; Bayadı –Or.)

[**kıypuk** (II)] : (Şıhlar *Ulubey –Or.; *Merzifon –Ama.)

kıynık (III) [→ **kımdık**]

kıynıktırmak [→ **kındırmak** (I)]

kıynış Yol kenarı, yol kıyısı. (Pazar *Kızılcahamam –Ank.)

kıynışık [→ **kıynaşık** (I)]

kıynıştırmak [→ **kındırmak** (I)]

kıynız Boynuz : *Kömüşün kıynızını kırmışlar.* (Kayaş, Arap –Ank.; –Kıbrıs)

kıypa bakmak Gözü kısarak bakmak. (*Bor –Ng.)

kıypak [→ **kaypak** (I) **-1**]

kıypalamak [→ **kıvırmak**]

kıypık (I) **1.** Gözünü sık sık açıp kapayan (kimse). (Küçükisa *Zile –To.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Mustat *Karaman –Kn.) **2.** Kısık, yana doğru çekik (göz için) : *Kıypık gözlü.* (*Bor –Ng.)

kıypık (II) **1.** Ağaç yongası, parçası. (*Merzifon –Ama.) **2.** [→ **kımdık**]

kıypık (III) Dalkavuk. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kıypık (IV) [→ **kıynık** (II)]

kıypınmak (I) Yukarıdan aşağıya sürtünerek kaymak : *Hadi şu direkten kıypınalım.* (*Bozdoğan –Ay.; Yeniköy –Ba.)

kıypınmak (II) Arsızca gülmek, yılışmak. (Dombaylı *Salihli –Mn.)

kıypışmak Kıskançlık nedeniyle birisiyle yarışmak, boy ölçüşmek. (*Susurluk, *Gönen –Ba.)

kıypıtmak (I) Görünmeden kaçmak, savuşmak. (Kösten, Honaz –Dz.; Halıköy –İz.; *Gediz –Kü.; *Zile ve köyleri –To.; Gölcük –Mğ.)

kıypıtmak (II) **1.** Saklamak, kaçırmak, almak. (Rumkuş –Ada.) **2.** [→ **kıvırmak**]

kıypıtmak (III) Sapıtmak : *Kıypıt Mehmet konuşurken kıypıttı.* (*Bozdoğan –Ay.)

kıypıtmak (IV) Gözünü yana doğru kaydırmak : *Gözünü kıypıtı kıypıtıveriyor.* (*Bor –Ng.)

kıypıtmak (V) Eski söylediğini yinelemek. (Sarıoba *Polatlı –Ank.)

kıypmak (I) [→ **kaypmak**]

kıypmak (II) **1.** Gözünü açıp kapamak. (*Bor –Ng.) **2.** Göz kısmak. (*Bor –Ng.)

kıypuk (I) [→ **kiprik**]

kıypuk (II) [→ **kıynık** (II)]

kıyrak [→ **kayrak** (I) **-1**]

kıyran toprak [→ **kayrak** (I) **-1**]

kıyrat kıyrat Önem vererek, dikkatli dikkatli, döne döne : *Her çalının dibine kıyrat kıyrat baktım, av bulamadım.* (Gökbelen, Navdalı, *Mut –İç.)

kıyrık [→ **kıynaşık** (I)]

kıyrış Keçi ya da koyun güreşi. (*Marmaris –Mğ.)

kıyruk Kağnıda özek ağacı. (*Çorlu –Tk.)

kıyt Adi ev güvercini. (–Ur.)

kıytak (I) [→ **kımdık**]

kıytak (II) [→ **kırtık** (II)]

kıytak (III) [→ **kıynaşık** (I)]

kıytak (IV) Oynak, ele avuca sığmaz. (Çakıllı *Serik –Ant.)
kıytarık [→ **kıynaşık** (I)]
kıytarmak (I) [→ **kındırmak** (I)]
kıytarmak (II) Bir yolunu bulup kaçmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
kıytı Güzel, iyi giyimli : *O kıytı gezer.* (–Ky.)
kıytık (I) [→ **kımdık**]
kıytık (II) Kumaş parçacıkları dökün-tüsü, kırpıntı. (*Düzce –Bo.)
kıytuk [→ **kımdık**]
kıyyık [→ **kıyık** (II) **-1**]
kızağan [→ **kızansak**]
kızağlamak [**kızalamak, kızarmak**] Oyunda mızıkçılık etmek. (–Gaz.)
[**kızalamak**] : (–Gaz.)
[**kızarmak**] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)
kızak (I) Köşe bucak (sokak için). (İskeçe göçmenleri –Ist.)
kızak (II) Buğday sapı, ekin ve odun çekmek için ağaçtan yapılmış tekerleksiz bir çeşit taşıt. (Bağıllı, Sofular *Eğridir –Isp.; *Merkez köyleri –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; –To. ve köyleri; Çamova *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Keşanuz –Ank.; Nebiler *Serik –Ant.; *Milas –Mğ.)
kızak (III) Yorgun köpek. (*Marmaris –Mğ.)
kızak (IV) [→ **kızık** (I)]
kızak kaymak Çiftleşmek isteyen köpek yere sürtünerek yürümek: *Köpeğiniz kızak kaymaya başlamış.* (*Bor –Nğ.)
kızak kılmak [**kızak yılmak**] Kızak kaymak. (*Kandıra –Kc.)
[**kızak yılmak**] : (*Kandıra –Kc.)
kızaklık Sinirlilik, kızgınlık : *İnsanın bir kerre kızaklığı tuttu mu önüne hiç kimse geçemez.* (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Yeniköy –Ba.; *Daday –Ks.)
kızak yılmak [→ **kızak kılmak**]
kızalak Gelincik çiçeği. (–El.; –Ml.)
kızalamak [→ **kızağlamak**]
kızambuk Koyu kırmızı ve salkıma benzer yemişi ekşi olan, ağacının kökünden katran çıkarılan, kırlarda yetişen dikenli bir ağaç. (Uluşiran*Şiran –Gm.;*Narman –Ezm.)
kızamuk Arıların peteklerin bazı gözlerine doldurdukları acı madde : *Bu hafta aldığım bal kızamuklu imiş.* (Pazaravdan *Bucak –Brd.)
kızan (I) [**kezan, kırrığan, kızılca** (II) **-1, 2**] **1.** Çocuk. (Çiftlik *Acıpayam, Ortaköy, Ekse *Çal, Kale *Tavas –Dz.; Eskiçine *Çine –Ay.; Emirâlem *Menemen –İz.; *Kırkağaç, Karaoğlanlı –Mn.; Korucu, Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Maraşköyü *Tavşanlı, Saka –Kü.; Pazarcık *Bozüyük, *Gölpazarı –Bil.; Yeniköy –Kc.; Papazköy –Sm.; Rumeli göçmenleri –Ank.; Bayafşar *Beyşehir –Kn.; –Ada.; *Bodrum, Kırcağız *Milas, Genek *Yatağan, Yerkesik, Sındı, Alkı, –Mğ.; Oğulpaşaköy –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; Germeyan *Çorlu, *Malkara, *Saray –Tk.)
[**kırrığan**] : (*Erciş –Vn.)
[**kızılca** (II) **-1**] : (Alibeyli –İz.)
2. Erkek çocuk, delikanlı. (*Eğridir, *Şarkikaraağaç –Isp.; Solmaz *Tavas, Kösten, Honaz, Söğüt –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Geyre *Karacasu, *Yenipazar –Ay.; *Fo-

ça, *Seferihisar, *Torbalı, *Urla –İz.; *Alaşehir, *Demirci –Mn.; –Kü. ve köyleri; *Düzce –Bo.; –Ks.; Buğabağı –Çr.; Hisarcık, Talas –Ky.; *Bor –Nğ.; *Kaş –Ant.; Kızılyaka, Pisi, Karkın, Ahiköy, Şerefler –Mğ.; –Tk.)

[kezan] : (*İpsala –Krk.)

[kızılca (II) -2]: (Bafa *Milas –Mğ.)

3. Kız çocuk. (–Ay.; *Akyazı –Sk.; –Ed.) **4.** Arkadaş, dost. (–Dz.; *Bozdoğan, *Nazilli –Ay.; *Demirci –Bo.; –Kn.; *Elmalı –Ant.; *Milas –Mğ.) **5.** Kadın. (–Es.; –Sn.)

kızan (II) Dişi köpek, kedi, kurt vb. hayvanların çiftleşmek isteği gösterdikleri durum ya da zaman. (Çığrı *Dinar –Af.; Yılanlı *Eğridir, Büyükkabaca*Senirkent –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Balya –Ba.; *Alayunt –Kü.; Zeyve *Söğüt –Bil.; Tokat –Es.; –Çr.; Ömerli –Sm.; *Merzifon, Gönen –Ama.; *Zile –To.; Kuz *Ünye, Bayadı –Or.; *Tirebolu –Gr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Gaz.; *Göksun –Mr.; Çepni *Gemerek, *Koyulhisar –Sv.; Külekçi *Çayıralan, Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; Sarıoba *Polatlı –Ank.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Gâvurdağı yörükleri *Osmaniye, *Kadirli –Ada.; Navdalı *Mut, *Anamur, *Silifke –İç.)

kızan (III) Meyve ağaçlarının dibinden çıkan sürgünler. (*Mut –İç.)

kızan (IV) Kazan. (*Kemaliye –Ezc.; –Ant.)

kızan (V) Kedi ya da köpek yavrusu. (Karabüzey *Araç –Ks.; Tekir *Silifke –İç.)

kızan (VI) Cimri. (–Çkr.)

kızana gelmek [kızanlamak, kızan olmak, kızansamak, kızansaya gelmek] Dişi kedi ve köpek erkek istemek. (Bayat *Emirdağ –Af.; –Kü.; *Sivrihisar –Es.; *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; *İskilip –Çr.; –Sm.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; *Turhal, *Zile ve köyleri –To.; Kuz *Ünye –Or.; –Tr. ve köyleri; –Rz.; Yavuz, Çayağzı *Şavşat–Ar.;–Kr.; –Ezc.)

[kızanlamak]: (İlyas *Keçiborlu, *Yalvaç –Isp.; –Nğ.; Hatip –Kn.)

[kızan olmak] : (Küçükisa *Zile –To.; Bayadı –Or.; Palha *Divriği –Sv.; Afşar *Pınarbaşı –Ky.; *Kadirli –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)

[kızansamak] : (Çamlıca *Hendek –Kc.; *Düzce, İğneciler *Mudurnu –Bo.; Sarıyer *Bartın –Zn.; *Daday –Ks.; –Çkr.; Başköy –Ank.; *Bor –Nğ.)

[kızansaya gelmek] : (–Çkr.)

kızanbığ Kızamık. (Kerkük)

kızan çivisi Boyunduruğu araba okuna bağlayan ağaç çivi. (–Ada.)

kızanlamak [→ **kızana gelmek**]

kızanlık [→ **kızansak**]

kızanmak Kızakla kaymak. (Aslandoğmuş *Yıldızeli –Sv.)

kızan olmak [→ **kızana gelmek**]

kızansak [kızağan, kızanlık, kızgın] Kızana gelmiş hayvan. (*Akyazı ve çevresi, –Sk.; *Düzce –Bo.; Samandıra*Kartal –Ist.; *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Gerze, Kazmasökü –Sn.)

[kızağan] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[kızanlık] : (Söğüt, Honaz –Dz.; *Nallıhan –Ank.)

[**kızgın**]: (*Eğridir ve köyleri –Isp.; *Düzce –Bo.)

kızansamak [→ **kızana gelmek**]

kızansaya gelmek [→ **kızana gelmek**]

kızarantı (I) Hafif kırmızılık, kızartı. (*Düzce –Bo.)

kızarantı (II) Harmanda kalan toprаklı buğday : *Bu kızarantıyı ele.* (–Ant.)

kızarcı Oyun bozan, mızıkçı : *Senin gibi kızarcı ile kim oynar?* (–Çkr.; *İskilip –Çr.; Küçükisa *Zile –To.)

kızardı Düğünden sonra, gelinle güveyin el öpmek ve baklava yemek için kız evine gitme geleneği. (Aziziye –Brd.; Şeref *Yatağan –Mğ.)

kızarmak [→ **kızağlamak**]

kız bitirmek Bir erkeğe kız istemek, söz kesmek. (*Silifke –İç.)

kızdırma (I) [**kızılca** (VII)] **1.** Ateş, yüksek vücut ısısı. (–Gaz.; –Mr.) [**kızılca** (VII)] : (*Boyabat –Sn.) **2.** Sıtma : *Çocuğu kızdırma tuttu.* (–Brs.; Azeri köyleri –Ama.; –Kr.; Mirengi *Iğdır –Kr.; *Erciş –Vn.; –Ur.; *Feke –Ada.)

kızdırma (II) Üzüm çubuklarını köklendirmek için yere gömme işlemi, daldırma. (*Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)

kızdırma (III) Sirke yapmak için üzüm cibresinin üzerine su dökülüp örtülerek ekşimeye bırakılması işlemi : *Kızdırma sirke çabuk oluyor.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

kız evi [→ **kız evli**]

kız evli [**kız evi**] Kız tarafı, kızın ailesi. (*Düzce –Bo.; *Erciş –Vn.) [**kız evi**] : (*Düzce –Bo.)

kızgaç (I) [**kıygaç** (V), **kızlaç** (II) **-2**] Yel tutmayan, güneş gören, kuytu yer. (*Afşin –Mr.; *Kozan –Ada.)

[**kıygaç** (V)] : (Elecik –Ank.)

[**kızlaç** (II) **-2**] : (*Mut ve köyleri –İç.)

kızgaç (II) Çabuk ısınan (toprak vb. şeyler) : *Toprağı çok kızgaçtır.* (*Avanos –Nş.; Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.)

kızgı (I) Güneş sıcaklığı, ısı : *Ekinler kızgıya muhtaç.* (Oltan *Ayaş, Oyacat *Haymana –Ank.)

kızgı (II) Ucu ateşte kızdırılarak ağaç delmekte kullanılan biz. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kızgı (III) Can sıkıntısı. (Arslanköy –İç.)

kızgıl Kırmızımtırak renk. (Kadirliye *Hayrabolu –Tk.)

kızgılı [→ **kızık** (I)]

kızgın [→ **kızansak**]

kızgındam Hamam : *Yarın kızgındama gidelim.* (–Ada.)

kızgun Evin damına çıkmak için bırakılan delik. (Karabüzey *Araç –Ks.)

kızguşu Erkeğinin göğüs ve boyun kısmı yeşil hareli, güzel sorgucu olan, güvercinden ufak, siyah tüylü, sarı ayaklı, eti yenen bir kuş. (Emirşahlar *Anamur –İç.)

kızhanım Hüsnüyusuf, çinkaranfili. (–Gaz.)

kızık (I) [**kızak** (IV), **kızgılı, kızıl** (IV) **-2**] Öfkeli, sert, kırıcı. (Oğuz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; Zeytinli *Edremit, Eyüp *Dursunbeyli, *Susurluk, *Yeniköy –Ba.; Bozan –Es.; *Milas –Mğ.)

[**kızak** (IV)] : (Bayat *Emirdağ –Af.; *Eğridir ve köyleri –Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Yeniköy –Ba.; Ahiköy –Mğ.)
[**kızgılı**] : (*Eğridir –Isp.)
[**kızıl** (IV) **-2**] : (*Kurşunlu –Çkr.; –Gaz.; *Gemerek –Sv.)

kızık (II) [→ **kınık** (V)]

kızık (III) **1.** Uyuz : *Ahmet'in atı kızık olmuş.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Kazan *Vezirköprü –Sm.) **2.** Sıcaktan oluşan küçük sivilceler, isilik. (Oğuz *Acıpayam –Dz.) **3.** Güneş yanığı. (*İskilip –Çr.)

kızık (IV) Odun isi. (–İz. ve çevresi)

kızık (V) [**kızzık** (II)] Oyunda yenilen tarafa verilen yumruk cezası. (Küt *Kelkit –Gm.)
[**kızzık** (II)] : (*Kelkit –Gm.)

kızık (VI) [→ **kıyık** (II) **-2**]

kızık (VII) Nem nedeniyle çürümeye yüz tutmuş, kızışmış tahıl. (*Akyazı –Sk.)

kızıl (I) Altın. (Nilüfer –Brs.; –Ama ve köyleri; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Kr.)

kızıl (II) Kızıl renkli küçük küp. (*Ilgaz –Çkr.)

kızıl (III) Akciğer. (*Bor –Ng.)

kızıl (IV) **1.** Geçimsiz, idaresiz. (*Gürün –Sv.) **2.** [→ **kızık** (I)] **3.** Genç, toy, bilgisiz. (*Merzifon –Ama.) **4.** Tembel, iş görmez. (Söğüt, Honaz –Dz.; –Krş.; *Erkilet –Ky.; *Bor –Ng.)

kızıl (V) Kasıkta çıkan bir çeşit çıban. (Çiftlik *Kalecik –Ank.)

kızılaç 1. Kızıl toprak. (Sarıcaeli –Çkl.) **2.** Gübresiz, verimsiz toprak : *Sulcadereye birşey ekemeyiz iyice kızılaçtır.* (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

kızılağız Çekinmeden, açık saçık konuşan kimse. (*Ürgüp –Nş.)

kızılak 1. Gülgillerden alıç ağacı ve meyvesi, rosaceae crataegus.(Kürkçü *Mut –İç.) **2.** Kızılcık ağacı ve meyvesi. (Osmancık *Kargı –Çr.)

kızıları Balarısı büyüklüğünde sarı renkli bir yabanarısı : *Parmağımı kızıları soktu.* (Çığrı *Dinar –Af.)

kızılaşmak İş yaparken hızlanmak, ivmek, kızışmak. (İncekum *Silifke –İç.)

kızıl atmak Keçi ya da koyun yavru düşürmek. (Sazlı *Göle –Kr.)

kızılavruv Kuşpalazı, difteri. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kızılbacak (I) Tavsız toprağa ve mevsimsiz ekilen tohumdan çıkan ekinlerin tane tutmasına engel olan bir hastalık. (–Ama.)

kızılbacak (II) Yapıncak üzümü. (*Safranbolu –Zn.)

kızılbacak (III) Yemeği yapılan kökle gövde arası turuncu olan bir çeşit yaban otu, kır pancarı : *Kızılbacak otlarını toplayın.* (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

kızıl bozul olmak Kızarıp bozarmak, renkten renge girmek : *Suçunu söyleyince kızıl bozul oldu.* (*Bor –Ng.)

kızılburun Pembemsi yeşil renkli, güzel kokulu bir çeşit erik. (*Düzce –Bo.)

kızılca (I) Göğsün koltuk altına gelen kısmı : *Domuza attığım kurşun tam kızılcasına gelmiş.* (Tavaklı *Ezine –Çkl.; *Milas –Mğ.)

kızılca (II) **1.** [→ **kızan** (I) **-1**] **2.** [→ **kızan** (I) **-2**]

kızılca (III) [→ **kızılönlük**]

kızılca (IV) Buzağı : *Kızılcalar büyürse burdurmak için danacıya gönderirler.* (Kızılköy *Manyas –Ba.)

kızılca (V) [**kızılevli**] Kırmızıya çalan bir çeşit buğday. (Kızılköy, *Manyas, Yeniköy –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; *Vezirköprü –Sm.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) [**kızılevli**] : (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıviran *Senirkent, *Eğridir ve köyleri, Aliköy –Isp.; Balkı *Ilgın –Kn.)

kızılca (VI) **1.** Yaprakları geniş ve tohumları şeker pancarına benzeyen bir ot : *Yumurtalı kızılca kavurması hoş olur.* (Karkıncık *Artova –To.) **2.** [→ **kızıldip**] **3.** Pazı bitkisi. (Yakacık *Kartal –Ist.)

kızılca (VII) [→ **kızdırma** (I) **-1**]

kızılca (VIII) [→ **kızılcık** (I) **-1**]

kızılcakurt Atlarda görülen öldürücü ve ateşli bir hastalık. (Cumalıkızık –Brs.)

kızılcanlı Öfkeli, sinirli, atılgan, yorulmaz. (Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; Yeniköy –Ba.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

kızılcık (I) [**kızılca** (VIII)] **1.** Kızamık hastalığı. (–Ba.; Yakademirciler –Zn.; Uluşiran *Şiran –Gm.) **2.** Bir çeşit çiçek hastalığı. (*Bor –Ng.) [**kızılca** (VIII)]: (*Kurşunlu –Çkr.; *Erciş –Vn.)

kızılcık (II) Çok yağmur yağması nedeniyle olan ve başakların büyümesini engelleyen hastalık. (Bargızı, İsmet Paşa –Ml.; –Ky.)

kızılcık (III) Ekşi kiraz. (–Ada.)

kızılcık (IV) Kırmızı renkli, nohut iriliğinde tek çekirdekli dikenli bir meyve, yaban elması: *Kızılcık üzerine elma aşıladım.* (*Bozdoğan –Ay.)

kızılcık (V) **1.** Harmanlarda süpürge olarak kullanılan kızıl gövdeli, sarı çiçekli, bodur boylu bir ot. (*Mut –İç.) **2.** Kırlarda ve nadas bırakılan tarlalarda yetişen bir çeşit zehirli ot. (Yukarıseyit *Çal –Dz.) **3.** Yeşil parlak yapraklı, toprak üzerine yayılan, sarmaşıkgillerden bir bitki. (*Silifke –İç.) **4.** Nar çiçeğine benzer çiçekleri olan bir ot. (*Nizip –Gaz.)

kızılcık çorbası Kızılcık tarhanasından yapılan çorba. (*Düzce –Bo.)

kızılcık süzmek Güçlük çekmek: *Fitil gibi sarhoş, susturuncaya kadar kızılcık süzdüm.* (*Vakfıkebir –Tr.)

kızılcıktan düşmek Erginleşmek. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kızılcık tarhanası Kızılcık özsuyu ile yoğrularak yapılan tarhana.(*Düzce –Bo.)

kızılcırık Tarlalarda biten, lahana büyüklüğünde, diken yapraklı, kırmızı renkli, zararlı bir çeşit ot. (*Bodrum –Mğ.)

kızılcuh çıkarmak Kızamık çıkarmak: *Bugün çocuk kızılcuh çıkardı.* (–Ezc.)

kızıl çiçek Mineden biraz büyük, mavi renkli, topluca çiçek açan, kısa ve kızıl kahverengi saklı bir çiçek. (Emirşıhlar *Anamur –İç.)

kızıldım İğde yemişi. (*Kartal –Ist.)

kızıldip [**kızılca** (VI) **-2**] Pancar : *Kızıldip gibi tatlı.* (*Bünyan –Ky.) [**kızılca** (VI) **-2**] : (–Sv.)

kızıleğlim Domates. (*Hadım –Kn.)

kızılenik Kökünden kırmızı boya çıkarılan bir ot : *Bu ipi kızıl enikle boya.* (Kesme *Divriği –Sv.)

kızılenük [→ **kızılönlük**]

kızılevli [→ **kızılca** (V)]

kızılganat Tomruğun yanlarından çıkan 5 cm. kalınlığında tahta. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kızılganlamak Utanmak, sıkılmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kızılgelen Az kızıl, kızılca, kızıl gibi. (*Düzce –Bo.)

kızılger Kulakları kırmızı olan siyah keçi : *Kızılger oğlağını bulamamış.* (Karkıncık *Artova –To.)

kızılgeren Toprağı kırmızı ve sert olan yer. (Peşrefli *Tire –İz.; Irlamaz *Turgutlu –Mn.)

kızılgevrek [**kızılgöz**] Şaraplık kara üzüm. (Saraycık –Çkl.) [**kızılgöz**] : (*Erciş –Vn.)

kızılgicik Kaşıntı veren göz hastalığı. (–Kn.)

kızılgöğüs Serçe büyüklüğünde, göğüs kısmı kırmızımsı bir çeşit dağ kuşu.(–Sm.; Gümüşhacıköy –Ama.)

kızılgöz [→ **kızılgevrek**]

kızılgöz dikeni Sarı diken, altın dikeni, scolymus compositae. (Kürkçü –Ank.)

kızılıdrık Gökkuşağı. (*Kurşunlu –Çkr.)

kızıl ikindi İkindiden sonra güneşin batmaya yakın olduğu zaman: *Kızıl ikindide uykuya yattım.* (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Sirkenli –Ada.)

kızıl issi Ağustosun ilk haftasında olan en sıcak günler, eyyamıbahar. (*Eğridir ve köyleri, *Senirkent, *Uluborlu –Isp.; *Çivril –Dz.; *Akseki, *Manavgat –Ant.)

kızıl işgildi Kırmızı yaban mersini. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kızıl kabık Çam ağacının dış kabuğu. (*Gülnar –İç.)

kızılkanat Sazan cinsinden bir çeşit tatlı su balığı. (–Sm.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

kızıl kır At renklerinden pekmez köpüğünü andıran bir renk. (–Isp.; –Ist.; *İskilip –Çr.; *Taşova, *Merzifon –Ama.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)

kızılkıvrım (I) Kuraklık nedeniyle filizlenen tohumun toprağın yüzüne çıkamaması. (Güney *Yeşilova –Brd.; Önsen –Mr.; İsgöbü –Ky.; –Ada.; *Serik –Ant.; *Fethiye –Mğ.)

kızılkıvrım (II) Kuluçka tavuğun yumurtaların üzerinde gereği kadar yatmaması nedeniyle yumurtadan çıkamayıp ölen civciv. (Sindelhöyük *Devrek –Zn.; Çepni *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kızılkurt At ve eşeklerin makatlarında ya da kalın bağırsaklarında yerleşip kanlarını emen kırmızı bir kurt. (İncesu *Dinar, *Sandıklı –Af.; *Eğridir ve köyleri, Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Başpınar *Tefenni, Belenli –Brd.; –Dz.; –Ay.; Ayvacık *Gönen, Yeniköy –Ba.; Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Azatlı *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Göynük –Bo.; *Merzifon, *Taşova –Ama.; Kuz *Ünye –Or.; Çayağzı, *Şavşat –Ar.; Zellice *Sarıkamış –Kr.; Gülesor –Ağ.; *Erciş –Vn.; Gündüzbey *Afşin –Mr.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Arslanköy –İç.; Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kızılkurt ye İlenç olarak kullanılır: *Kızılkurt ye.* (*Nizip –Gaz.)

kızıl kuru Ahlat kurusu. (Doğan *Kızılcahamam –Ank.)

kızılkuş Doğan kuşu. (–Ama.; –Kn.; Abdiye –İç.)

kızıllamak [**kızıllanmak** (II)] Haksızlık etmek. (–Sv.; *Bor –Nğ.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)
[**kızıllanmak** (II)] : (–Nğ.; *Elmalı, *Korkuteli –Ant.)

kızıllanmak (I) [**kızıllık etmek, kızışmak**] Öfkelenmek, hırslanmak. (–Tr.; *Bayburt –Gm.; Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Ağın –El.; Hacılyas *Koyulhisar, Tavşanlı *Hafik –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
[**kızıllık etmek**] : (*Ağın –El.)
[**kızışmak**]: (Çepni *Gemerek –Sv.)

kızıllanmak (II) [→ **kızıllamak**]

kızıllık (I) Başaklarda görülen ve kırmızı toz durumunda olan bir çeşit hastalık: *Alinin buğdayını kızıllık harap etmiş.* (–Hat.)

kızıllık (II) **1.** Tembellik. (*Bor –Nğ.) **2.** Arsızlık. (*Bor –Nğ.)

kızıllık (III) Pudra, aklık, düzgün : *Fatma yüzüne kızıllık sürmüş.* (Pazaravdan, *Bucak –Brd.; *Bor –Nğ.)

kızıllık (IV) Üzerinde kızılcığa benzer meyvesi biten bir çalı. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.)

kızıllık etmek [→ **kızıllanmak** (I)]

kızıloluk [→ **kızılönlük**]

kızılot (I) Havuç. (Kayı –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Kale *Tavas –Dz.; Büyükdere –Ist.; Çobansa *Fethiye, Çaltılar –Mğ.)

kızılot (II) **1.** Bir çeşit ot. (Çandır *Sütçüler –Isp. ; *Perşembe –Or. ve köyleri) **2.** Eğrelti otu. (–Sn.; Karsavul *Taşova –Ama. ; Kuz *Ünye –Or.) **3.** Bağlarda tevek-lere sarılan sarmaşıkgillerden bir ot. (*İskilip, Ovasaray –Çr.)

kızılöğürtlek [→ **kızılönlük**]

kızılömük [→ **kızılönlük**]

kızıl önlük [**kızılca** (III), **kızılenük, kızıloluk, kızılöğürtlek, kızılömük, kızılörtlek, kızılöyken, kızılöynük, kızılözden, kızılözen, kızılümük**] Gırtlak, yemek borusu. (–Çr.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Tekke *Erbaa –To.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**kızılca** (III)] : (Namrun *Söğüt –Bil.)
[**kızılenük**]: (Palha *Divriği –Sv.)
[**kızıloluk**]: (*Şebinkarahisar –Gr.; Ezbider *Suşehri –Sv.)
[**kızılöğürtlek**] : (–Dz.; Varyanlı –Mr.; Malaklar –İç.)
[**kızılömük**] : (–Ama. ve çevresi.)
[**kızılörtlek**]: (Efsus *Elbistan –Mr.)
[**kızılöyken**] : (*Lapseki –Çkl.)
[**kızılöynük**] : (*Koyulhisar –Sv.)
[**kızılözden**] : (–Ezc.)
[**kızılözen**] : (–Ağ.)
[**kızılümük**]: (*Göynük –Bo.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Büyükafşar –Ank.; *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)

kızılörtlek [→ **kızılönlük**]

kızılöyken [→ **kızılönlük**]

kızılöynük [→ **kızılönlük**]

kızılözden [→ **kızılönlük**]

kızılözen [→ **kızılönlük**]

kızıl pelit Kızıl meşe : *Kızıl pelidin odunu köz döker.* (–Sm.)

kızıl sarı [→ **kızılsavu**]

kızılsavu [**kızıl sarı**] Kızıla çalan renk, kızılımsı. (Hunu *Elbistan –Mr.)
[**kızıl sarı**] : (*Düzce –Bo.)

kızılsivri [kızılsivrik] Buğday ve arpanın toprakta ilk görünen ucu : *Ekinler kızılsivri olmuş.* (–Kü.) [**kızılsivrik**] : (*Merzifon –Ama.)

kızılsivrik [→ kızılsivri]

kızıl tüylü Bir yaşında oğlak. (Düzmeşe –Bil.; –Sm.)

kızılümük [→ kızılönlük]

kızıl üzüm Kurutulmuş beyaz üzüm. (*Senirkent –Isp.)

kızılyara Şirpençe hastalığı. (–Ağ.)

kızılyel 1. Güneyden esen rüzgâr. (Karamaslı *Çarşamba, *Ladik –Sm.) **2.** Doğudan esen rüzgâr. (Sanusa *Erbaa –To.)

kızılyel (II) Albümin hastalığı. (*Emet ve köyleri –Kü.; Oğlakçılar *Boyabat –Sn.; Yerkesik –Mğ.)

kızılyörük [kızılyuğruk, kızılyüğrük, kızılyürük] Yılancık hastalığı : *Ahmet usta kızılyörükden yatıyor.* (*Dinar ve köyleri –Af.; İlyas *Keçiborlu –Isp.; –Ay.; Yeniköy –Ba.; –Krş. ve köyleri) [**kızılyuğruk**] : (–Kü.; –Es.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.) [**kızılyüğrük**] : (Kavak *Yeşilova –Brd.; Çepni *Gemerek –Sv.; Sarıhamzalı*Sorgun –Yz.;*Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.) [**kızılyürük**] : (Söğüt, Kösten, Honaz, Alâeddin *Acıpayam –Dz.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; –Sv.; –Yz.; –Krş.; *Pınarbaşı –Ky.; *Kozan –Ada.)

kızılyuğruk [→ kızılyörük]

kızılyüğrük [→ kızılyörük]

kızılyürük [→ kızılyörük]

kızınmağ [→ kızınmak (I)]

kızınmah [→ kızınmak (I)]

kızınmak (I) [**kızınmağ, kızınmah**] Isınmak. (*Eğridir, *Gelendost –Isp.; Oğuz, Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Çifteler –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Ks.; *İskilip –Çr.; –Vn.; –Ml.; *Nizip, Köseceli –Gaz.; –Hat.; *Gürün ve köyleri, Çepni *Gemerek, *Divriği –Sv.; *Keskin –Ank.; Fettullah *Develi,*Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Kadirli, –Ada.; Navdalı, *Mut, Bilan *Silifke –İç.; Bağyaka *Babaeski –Krk.; *Saray –Tk.; –Kıbrıs) [**kızınmağ**] : (Kerkük) [**kızınmah**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kızınmak (II) [**kızırganmak -1, 2**] **1.** Kıskanmak. (Ağlı *Küre –Ks.; –Çr.; *Havza –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –To.; –Ank.) [**kızırganmak -1**] : (–Sn.; *Nizip –Gaz.) **2.** Esirgemek, vermemek, göstermemek : *Kimin malını kimden kızınıyorsun?* (*Merzifon ve köyleri –Ama.) [**kızırganmak -2**] : (–Mr.)

kızırganmak 1. [→ kızınmak (II) **-1] 2. [→ kızınmak** (II) **-2]**

kızırik Yanmış eşyanın ya da yiyeceğin yandıktan sonraki durumu. (–Kr.; –Ezm.)

kızırkanmak Yalandan nedenlerle işten kaçmak, savsaklamak. (Erecek *Dursunbey –Ba.; –Gaz.)

kızışmak [→ kızıllanmak (I)]

kızıştırmak Fit sokmak : *Onu Hasan kızıştırmış.* (Aliköy*Çaycuma –Zn.)

kız kalını Kız evine düğünde verilen armağan. (Ayvagediği –İç.)

kızkanmak Herhangi bir şeyi başkalarına karşı korumak. (Ağlı *Küre –Ks.)

kızkapan Yazı yazmaya yarayan bir çeşit taş : *Kızkapan saca iyi yazar.* (Çamova *Divriği –Sv.)

kızkı Isı kuvveti : *Bir kilo odunkömüründe altı bin kızkı vardır.* (Civanyaylağı –İç.)

kızkırmak At kişnemek. (–Dz.)

kızkırt Kızılımtırak, beyazla karışık kızıl renk. (–Ezm.)

kız kızan Çoluk çocuk. (*Düzce –Bo.)

kızkuşu Başı sorguçlu küçük bir kuş, çulluk. (–Bo.)

kızlaç (I) **1.** Sıcağa dayanıklı bir çeşit kızıl toprak. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Paşaköy *İpsala –Ed.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.) **2.** İçinde saçma büyüklüğünde beyaz çakıl taşları olan kırmızı renkli toprak : *Kızlaçta iyi bağ olur.* (Seymen *Çorlu –Tk.)

kızlaç (II) **1.** Sıkıntılı, havasız yer. (Evciler *Balya –Ba.) **2.** [→ **kızgaç** (I)]

kızlan 1. Killi, çorak toprak. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *İskilip –Çr.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Koyulhisar –Sv.; Yerkesik –Mğ.) **2.** Kırmızı topraklı yer. (–Mğ.; *Çorlu –Tk.) **3.** Çoğunlukla krom madeni çıkarılan toprak. (–Ant.; Eldirek *Fethiye, *Marmaris –Mğ.)

kızlanmak Kesilmiş tavuk vb. hayvanların derileri üstündeki kıllar ateşte yakılmak, ütülenmek. (*Erciş –Vn.)

kızlan toprak Kumsal toprak. (*Tavas –Dz.)

kızlarcık Kanatları kara, sırtı kül rengi, diğer yanları beyaz ve tüylü bir kuş, saksağan. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

kızlarçavışı Çavuşkuşu. hüthüt. (–Hat.)

kızlaryoldaşı Kertenkele. (Kerkük)

kızlığ Bekâret. (Kerkük)

kızlık (I) Kıtlık. (*Lapseki –Çkl.)

kızlık (II) Üvey kız, manevi kız : *Nesrin, Ahmet Beyin kızlığı imiş.* (*Nizip –Gaz.)

kızma (I) **1.** Tuğladan yapılan soba : *Recep ağanın evi kızmalı.* (Fındıklı –Ist.) **2.** Soba : *Kızmaya odun doldur.* (Hediyeli *Hayrabolu –Tk.)

kızma (II) Nadas edilmiş toprak : *Kızma toprak iyi ekin verir.* (*Ezine –Çkl.; –Brs.)

kızma (III) Bir çeşit koyun hastalığı (kırmızı sürür sürülerek iyileştirilir). (*Çatalca –Ist.)

kızma (IV) Atların tüylerini döken bir çeşit cilt hastalığı.(*Taşova –Ama.)

kızma (V) Yazın fazla sıcakta vücutta görülen kabarcıklar, isilik. (*Saray –Tk.)

kızmahamam Sıcak, hamam. (–Sm.)

kızmak Yemek ekşiyip bozulmak: *Yazın sıcaklarda yemek çabuk kızar.* (Pazaravdan *Bucak –Brd.)

kızman Anahtar. (Boyalı *Araç –Ks.)

kızmet Cılız. (Evciler *Balya –Ba.)

kızmık 1. Harman savrulup taneleri elenirken gözlerin üstünde kalan kapçık ve taneli saman. (Kızılköy *Dinar –Af.) **2.** Yıkanan buğdayın su ile akan kabuk kısmı : *Atın torbasına kızmık doldur.* (–Nğ.)

kızınaç Doğu, güneş doğan yer. (Kocaçak *Ulukışla –Ky.)

kızrık [**kızzık** (I)] Kavrulmuş, yanmış: *Et kızrık oldu.* (*Erciş –Vn.)

[**kızzık** (I)] : (*Erciş –Vn.)

kızyana Pembe renkli, yuvarlak taneli, ince kabuklu bir çeşit üzüm. (Maran –Dz.)

kızyık Pişkin, arsız : *Kızyık çocuk.* (–Ada.)

kızzık (I) [→ **kızrık**]

kızzık (II) [→ **kızık** (V)]

kızzıt Ahırlarda iki hayvanı birbirinden ayırmak için aralarına çekilen ağaç parmaklık. (*Kelkit –Gm.)

ki İki. (–Bt.)

kialan İğde yaprağı gibi yaprakları, beyaz çiçeği olan, haziran ayında dağlarda görülen bir bitki. (*Şebinkarahisar –Gr.)

kialmas Ahlat. (*Şebinkarahisar –Gr.)

kibar hastalığı Cinsel sapıklık (erkeklerde). (*Bor –Ng.)

kibar sürgüsü Bir şeyi açıkça söylememe, dolayısıyle söyleme : *Ben kibar sürgüsünden ağnamam, istediğin neyise açık söyle.* (*Bor –Ng.)

kibe (I) İşkembe. (–Dy.)

kibe (II) Merdiven. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kibelik (I) İşkembenin içine doldurulup pişirilmek için kabuğu çıkarılmış ve çekilmiş buğday. (–Dy.)

kibelik (II) Merdiven yapılacak ağaç. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kibemumbar İşkembe ve bağırsağın içine pirinç ve kıyma doldurularak pişirilen yemek. (–Dy.)

kibet Tahta kanepe : *Kibetin üstünde yattım.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kibik Gibi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kibir Kömür tozu. (Kadıköy –Dz.)

kible Estiği yön belli olmayan yel. (*Tirebolu –Gr.)

kibre Bir çeşit ot. (–Kn.)

kibrik [→ **kiprik**]

kibrin Sazan balığı. (Dağkadı *Karacabey –Brs.)

kibrit Kenevir çöpü. (–Ur.)

kici (I) [**kincek, kirkit** (II), **kiti** (II)] Kin, kızgınlık, öfke : *Erkek deve gibi kicileyip durur.* (*Gelendost –Isp.; –Kn.)

[**kincek**] : (–Kü. ve köyleri)

[**kirkit** (II)] : (Hamurcu *İncesu –Ky.)

[**kiti** (II)] : (–Isp.)

kici (II) [→ **kiçi** (I)]

kicilemek [**kinikmek, kizmek** (II) **-1**] Kin tutmak, öfkelenmek : *Erkek deve gibi kicileyip durma.* (–Kn.)

[**kinikmek**] : (*Bor –Ng.)

[**kizmek** (II) **-1**] : (Nar –Ng.)

kicina Bir kimseyi kızdırmak için bilerek söylenen söz : *Sen hep kicina söylersin ama.* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kiç [→ **kıcı** (V)]

kiçciyh [→ **kiçi** (I)]

kiççih [→ **kiçi** (I)]

kiçi (I) [**kici** (II), **kiçciyh, kiççih, köççe**] Küçük, ufak. (–İz.; *İnebolu –Brs.; –Tr.; –Ank.)

[**kici** (II)] : (–Dy.)

[**kiçciyh**] : (Koyundere * Ahıska –Kr.)

[**kiççih**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

[**köççe**] : (Sarılar, Köşektaş *Avanos –Nş.)

kiçi (II) Köpeği çağırma ünlemi: *Köpeğe kiçi çek de ardımdan gelmesin.* (Sofular *Eğridir –Isp.)

kiçi kiçi Keçi çağırma ünlemi. (–Sv.)

kiçkine bala Küçük, memede olan çocuk. (Türkistan göçmenleri –Ist.)

kidik [→ **kıdık** (II) **-1**]

kipis Kardeş. (–Ks.; –Ml.)

kif (I) [→ **kip** (II)]

kif (II) Firengi hastalığı. (Azeri göçmenleri *Iğdır –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

kif (III) Örtü : *Ahmet kifin gerisine yat.* (*Ünye –Or.)

kifde Köfte : *Aba ahşam et varsa biraz kifde gayır.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kifi Eğlence. (*Çorlu –Tk.)

kifil kifil Serin ve hafif hafif (yel için). (*Düzce –Bo.)

kifir Küfür : *Erkeyh kifir êllemez.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kifir kifir Gevrek yiyeceklerin yenirken çıkardığı ses. (*Düzce –Bo.)

kifléyebilmek Bir işin altından kalkmak, başarmak : *Hasannañ güleşmeyi kifliyebilerseñ mi?* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kifsiyh Küflenmiş, kokmuş : *Pendir kifsiyh.* (*Iğdır –Kr.)

kift düşmek Yorgun düşmek, güçsüz kalmak : *Akşama kadar güneş altında çalışır, eve gelince kift düşer.* (*Ahlat –Bt.)

kiğ [**kih**] Keçi, koyun, deve vb. hayvanların yuvarlak gübresi. (–Bil.; –Ur.; –Gaz.)
[**kih**] : (*Kilis –Gaz.)

kiğçe [**kiğeç**] Çok hafif, sünger gibi, beyazımtırak bir taş : *Kiğçe, suda batmaz.* (*Ahlat –Bt.)
[**kiğeç**] : (*Ahlat –Bt.)

kiğeç [→ **kiğçe**]

kih [→ **kiğ**]

kihdemek Bıkmak, usanmak : *Bakla yimekten kihdedim.* (*Tire –İz.)

kih kih Kıs kıs gülmeyi anlatır. (*Silifke –İç.)

kiḫlamak Deveyi oturtmak. (–Hat.)

kihsa [→ **kıska**]

kiiz Kuru, kavurucu soğuk, ayaz. (Çavuşlu *Bayramiç –Çkl.)

kik (I) Kumluk yer, kumsal. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kikikge [→ **kıcı** (V)]

kikil Heykel. (*Safranbolu –Zn.)

kikirdek çorbası Yoğurtlu hamur çorbası. (–Kn.)

kikirdemek Gevrek gevrek gülmek. (Çığrı *Dinar –Af.; *Yalvaç –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy *Susurluk –Ba.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Zile –To.; *Tirebolu –Gr.; –Ezm.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Gürün, *Koyulhisar –Sv.; Çukurkuyu *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; *Milas –Mğ.)

kikiremek Kesik kesik gülmek. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

kikirik (I) [**kıkırik** (I)] Yerfıstığı. (Rumeli Göçmenleri, Çatalağıl *Karacabey –Brs.; –Ist.)
[**kıkırik** (I)] : (Selânik göçmenleri, Mahmutbey, *Bakırköy –Ist.)

kikirik (II) **1.** Çıtkırıldım. (*Mudanya –Brs.) **2.** Yerli yersiz gülen. (–Gr.; –Krş.)

kikir kikir Kıkır kıkır (gülüş için). (*Bor –Nğ.)

kikre El değirmeni. (Meryem *Çıldır –Kr.)

kikremek [→ **kıkırdemek**]

kila Etlerin üzerine sineklerin bıraktığı beyaz yumurta : *Bu et kilalanmış, artık yenmez.* (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kilavlamak [→ **kılavlamak** (I)]

kildan (I) [**kıldence, kilden -2, kildence**] İçine sabun, kese, lif konu-

lan, dibi süzgeçli bakır kap, hamamtası. (–Ezm.; –Dy.)
[kıldence] : (Haşhaşı –Ezc.)
[kilden -2]: (–Brd.; *Biga –Çkl.; –Bil.)
[kildence] : (–Ezc.)
kildan (II) Hamam lifi. (–Ezm.)
kilden [kılden, kilten, kiltene] **1.** Bakır, çinko, tunç ya da topraktan yapılmış tek kulplu su kabı : *Çucuk kildeni düşürdü.* (*Eğridir, *Keçiborlu –Isp.; –Brd.; *Torbalı –İz.; Ahırköy *Söğüt –Bil.; Doğanbeyli *Kemah –Ezc.; Mansurlu *Feke, *Kadirli, Hamansi *Kozan, Mustafabeyli, Kümbet, Şıhşami, Boynuyoğun, Karsantı –Ada.; *Ermenek –Kn.; *Milas –Mğ.)
[kılden] : (*Kozan –Ada.)
[kilten] : (*Gölpazarı –Bil.; –Kn.; –Ada.; *Serik –Ant.)
[kiltene] : (İncirdağ *Karaisalı –Ada.)
2. [→ **kildan** (I)] **3.** Bakır ya da çinkodan yapılmış yemek tabağı. (Erenyaka *Akseki –Ant.) **4.** Sürahi. (Pisi –Mğ.)
kildence [→ **kildan** (I)]
kildik (I) [→ **kıldık**]
kildik (II) Bilye. (*Afşin –Mr.)
kildirik Daire : *Şu kildirik içine girer misin?* (*Kemah –Ezc.)
kilek [→ **külek** (I)]
kilemek Yakınmak. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Ekse *Çal –Dz.; Köşker –Krş.; Bakırdağı, Çataloluk, Pungu *Develi –Ky.)
kiler (I) Göllerde yaşayan, güzel öten bir kuş. (–Bo.)
kiler (II) Vücudu yassı köpek balığı. (Çardak *Lapseki –Çkl.)
kiler (III) Uzun sofa. (Fili *Biga –Çkl.)
kileyden Yeniden : *Oyuna kileyden başlayalım.* (Sille –Kn.)
kilh **1.** İşe yaramayan (kimse). (*Hasankale –Ezm.) **2.** İşe yaramayan şey, tortu. (*Hasankale –Ezm.)
kili (I) **1.** Bağ ve bahçe duvarı. (Hamurcu *İncesu –Ky.) **2.** Tarla sınırı. (–Ba.; –Vn.; *Boğazlayan –Yz.; Şehşaban *İncesu –Ky.; Ağgaşar *Ürgüp –Nş.)
kili (II) Kabuksuz ceviz. (*Ilgın –Kn.)
kili (III) Eşyanın ince, zayıf kısmı. (Yakasinek *Bolvadin –Af.)
kili (IV) Dört ölçek : *Beş kili buğdayım var.* (–Ama.)
kili (V) Sonra. (Hasanoğlan –Ank.)
kilik (I) Çekirdek : *Kabak kiliğim kalmadı.* (–Ama.; Yerkesik –Mğ.)
kilik (II) Çocuk için yapılan ekmek. (Ağaköyü *Safranbolu –Zn.)
kilik (III) Kilit. (Irak)
kilik (IV) Yüz : *Kiliksiz herif.* (*Güdül, *Ayaş –Ank.)
kilik (V) [→ **külek**]
kilimli büğe Boz renkli, uzun gagalı, çulluğa benzeyen bir kuş. (Subaşı köyü *Yenişehir –Brs.)
kilim ucu Itır çiçeği. (–Gaz.)
kilindar Dalyanda balıkların sıkıştırıldığı köşe ağı. (–Çkl.; *Sarıyer –Ist.)
kiline Budanmış asma çubuğu. (–Kn. ve köyleri)
kilisa Killi toprak : *Şu tepedeki tarlam kilisadır, pek bereket vermez.* (Kadriye *Hayrabolu –Tk.)
kilit Atların alnından alt çenesine uzanan beyazlık. (–Isp.; Babaköy *Susurluk –Ba.; Yeniş*Emet –Kü.; Kestanbul *Uzunköprü –Ed.)
kilitli (I) **1.** Alt ve üst dudağı beyaz olan at. (–Sm.; –Ada.; –Ant.) **2.**

Ağzının üstü siyah tüylerle kaplı hayvan. (–Sm.)

kilitli (II) Çok sert ve taşlı toprak: *Bizim tarlanın üst tarafı kilitli hiç sürülmüyor.* (–Ml.)

kilitliiğne [**kilteliiğne**] Çengelliiğne. (*Akyazı –Sk.; *Bor –Nğ.) [**kilteliiğne**] : (–Kn.)

kilitmek El ve ayakları ip ya da zincirle bağlamak. (Dedeköy –Kn.)

kilitperi Kilitlerin içinde anahtarın geçtiği ince dil. (*Lapseki –Çkl.)

kiliz Saz, kamış. (–Ed.)

kilizme Toprağı diz boyu sürerek, kazarak altını üstüne getirme. (Yumrutaş *Acıpayam –Dz.; –Ay.; Balçuva –İz.

kilk Yünün tarandıktan sonra tarakta kalan kepekli, çöplü tozları. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

kilkit [→ **kirkit** (I)]

killeme Asmalara zarar veren bir çeşit hastalık, külleme. (–Mr. ve çevresi)

killik (I) **1.** Yeldirme. (–Bil.) **2.** Dış gömleği. (*Ermenek –Kn.)

killik (II) Kil çıkarılan yer. (Bayadı –Or.)

killü Kirli. (Danışman *Fatsa –Or.)

kil'me **1.** Arabaların dört köşesine konulan kazıklar, korkuluk. (Koru *Yalova –Ist.) **2.** Bağ çubuğu. (Pınarbaşı *Karaman –Kn.)

kil't Yön, yan. (–Sv.)

kiltan (I) Çanta. (Zeytinli *Edremit –Ba.)

kiltan (II) Fare : *Kara kız, kiltan kız, un çuvalını yırtan kız.* (*Ünye –Or.)

kilte (I) Toka (saç, pantalon, vb.). (*İskilip –Çr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Yenikışla *Boğazlıyan, *Sorgun –Yz.; Sarılar *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek, *Karaman –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

kilte (II) Yular : *Ayşe atın kiltesini tak da koşduralım.* (–Kn.)

kilte (III) **1.** İplikten ya da ipten örülmüş düğme iliği. (Güvere, Arkarası *Silifke –İç.) **2.** Düğme. (Yerkesik –Mğ.)

kiltek [→ **kirtik** (I) **-1**]

kilteliiğne [→ **kilitliiğne**]

kilten [→ **kilden -1**]

kiltene [→ **kilden -1**]

kilter Köpeklerin boynuna takılan halka. (Dereköy –Ky.)

kilve [→ **küle** (I)]

kim Kuşak: *Belkısın kimi.* (–Gm.)

kimdan Evlilik dışı doğan çocuk. (Şıhlar *Ulubey –Or.; Argıthanı *Ilgın –Kn.)

kimece Çocuklar arasında kim istiyor, kime vereyim anlamında kullanılır. (*Bor –Nğ.)

kimez Biraz : *Kimez buraya gel.* (*Kilis –Gaz.)

kimi [**kimin**] Gibi. (Koyundere, Ahıska *Iğdır –Kr.; –Gaz.; –Hat.) [**kimin**]: (Koyundere, Ahıska –Kr.; –Vn.; Kerkük)

kimin [→ **kimi**]

kimirtlek (I) [**kömürtlek** (I)] **1.** Gırtlak. (–Çr. ; *Merzifon –Ama. ; *Artova –To.; –Ky.) [**kömürtlek** (I)]: (–Krş.; Kemerhisar *Bor –Nğ.) **2.** [→ **kümürtlek**]

kimirtlek (II) Tuhaf adam. (*İncesu –Ky.)

kimiye Büyük gelir yeri, hazine : *O tarla bize bir kimiye idi.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kimken Ara sıra, arada bir. (*Kozan –Ada.)

kimtik Fiske. (Dereköy –Ky.)

kinayın Üstü örtülü, dokunaklı söz : *Kinayın kinayın konuşup durma.* (Yassıören *Senirkent, –Isp.; Uluşiran *Şiran –Gm.)

kincek [→ **kici** (I)]

kincil İntikamcı. (–Kn.)

kin davşırmak Kin tutmak, kin beslemek, kin gütmek. (İncekum *Silifke –İç.)

kindik (I) İnsan göbeği : *Bugün doğan çocuğun kindiğini anam kesdi.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

kindik (II) Ayak uzatma, çelme. (–Ezc.)

kindik (III) Çoban köpeği. (Karaçayır –To.)

kindir (I) [→ **kıstır** (II)]

kindir (II) Köy muhtarı. (Ayşekadın –Ed.)

kindirek [→ **kındırak** (II)]

kinefe Kadayıf. (*Birecik –Ur.)

kinel Kenet. (*Urla –İz.; Burhan –Mn.; –Nğ.; –Ada.)

kinetir Bir kimse alacaklısına borcunu vermeden tekrar borç istediği zaman, alacaklının alay yollu "olur" anlamında verdiği yanıt. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

kinetlemek Kenetlemek. (*Yalvaç –Isp.)

kinetlenmek Kenetlenmek : *Dişi kinetlendi.* (*Bor –Nğ.)

kinetli Kenetli. (*Tavas –Dz.)

kineyit Arıların yediği bal yapıcı maddeler : *Arılar kineyit toplamaya başladılar.* (Ahmetçe *Ayvacık –Çkl.)

kinez (I) Galiba, sanırım: *Ali'nin kinez parası çok.* (–Af.; Söğüt, Honaz –Dz.)

kinez (II) [→ **koz** (I) **-1**]

kingirdemek Fingirdemek. (–Gaz.; *Bor –Nğ.)

kingir kingir Kıkır kıkır (gülmek için). (*Bor –Nğ.)

kinifi Çelik çomak oyunu. (–Kn.)

kinikmek [→ **kicilemek**]

kiniktirmek Birisinin kinlenmesine neden olmak. (*Bor –Nğ.)

kinirik [→ **kınaşık**]

kiniş Marangozların pencere kasalarına açtıkları lamba ve lambayı açan araç. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; –Ist.; *Kurşunlu –Çkr.; –Rz.; *Afşin –Mr.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.)

kiniya Alay, şaka : *Beni kiniya edecek adam mısın?* (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kiniya almak Alaya almak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kinkar Devedikeni, diken. (*Ödemiş –İz.)

kinlik Ocak kenarı. (Merkepli, Kışlacık –Ama.)

kinneşmek **1.** Kinlenmek. (–Es.; *Merzifon –Ama.; –To. ve köyleri; Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Sözünde direnmek. (*Mersin –İç.)

kinzi Kişniş. (*Çarşamba –Sm.; *Ulubey –Or.; –Ml.)

kip (I) [**kipekip, kipi** (II), **kirp**] Uygun, tıpatıp gelen. (Beyçayır –Çkl.; –Bil.; *Gerze –Sn.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; *Alucra –Gr.; Haçevera *Maçka –Tr.; –Gm.; –Rz.; Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Kr.; *Oltu –Ezm.;

–Ezc.; –Bt.; Çepni, *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar, Maksutlu *Şarkışla –Sv.; *Bor –Nğ.; *Develi –Ky.; –Nğ.; –Kn.; *Kadirli –Ada.; Yapıntı *Mut –İç.)

[**kipekip**] : (–Sm.; Bayadı –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Mr.; *Bor –Nğ.; –Ada.; *Mut ve köyleri, *Tarsus –İç.; *Elmalı –Ant.)

[**kipi** (II)] : (–Çr.)

[**kirp**] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.; Kirazlı, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Nğ.; Misis –Ada.)

kip (II) [**kif** (I), **kirt** (I)] Sağlam, dayanıklı. (–Çkl.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –To.; –Or.; Gare *Ardeşen –Rz.; –Ar.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Bt.; –Dy.; –Mr.; –El.; –Sv.; –İç.)

[**kif** (I)] : (–Tk.)

[**kirt** (I)] : (Oluklu *Söğüt –Bil.; *Taşköprü, Soka –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sm.; Kayadibi –Sv.; Arapköyü *Keskin, *Nallıhan –Ank.)

kip (III) [**kipi** (I)] Şık, zarif, biçimli. (–Or.; Gare *Ardeşen –Rz.; *Ahlat –Bt.; –Krş.; Hamurcu *İncesu –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kipi** (I)] : (–Çr.)

kip (IV) Tutumlu, kullanışlı. (Kovay –Ama.; Turan –Ky.; *Bor –Nğ.)

kip (V) İçi dolu bir çeşit yumuşak sazdan örülmüş hasır. (Başlamış *Dörtyol –Hat.)

kip (VI) Bitişik, yan: *Şöyle kipime gel.* (–Ezm.)

kipçik (I) Yerinde duramayan, çok hareketli. (Kapıkiri *Milas –Mğ.)

kipçik (II) Kararsız : *Bu çok kipçiktir.* (Kapıkiri *Milas –Mğ.)

kipe Geviş getiren hayvanlarda sindirim sisteminin bir parçası, şirden. (–Ks.; *Bor –Nğ.; –Kn.)

kipekip [→ **kip** (I)]

kipeltmek [**kipertmek, kipleştirmek** (II)] Sağlamlaştırmak, sıkıştırmak, sertleştirmek. (*Niksar –To.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Ezc.)

[**kipertmek**] : (–Ezm.)

[**kipleştirmek** (II)]: (Cenciğe –Ezc.)

kipemek Samanlığı, saman ve darı sapı ile doldurup kapısını kapamak. (Arslanköy –İç.)

kipertmek [→ **kipeltmek**]

kipgelmek Tıpatıp, uygun gelmek. (–Sm.; Bayadı –Or.; –Tr.; –Ml.; *Bor –Nğ.)

kipi (I) [→ **kip** (III)]

kipi (II) [→ **kip** (I)]

kipi (III) Boyunduruk ortasına kayışı kaydırmamak için geçirilen ağaç. (–Ezm.)

kipidetmek [**kipirdetmek**] Gözünü kırpmak. (*Bor –Nğ.)

[**kipirdetmek**] : (*Bor –Nğ.)

kipinci [→ **kirinci -2**]

kipirdemek **1.** Göz seyirmek. (–Nğ.; ve köyleri.)

2. Kımıldamak. (*Bor –Nğ.; –Kn.)

kipirdetmek [→ **kipidetmek**]

kipir kipir Kıpır kıpır, sürekli kıpırdamayı anlatır. (*Bor –Nğ.)

kipiş Kız çocuğunun dişilik organı. (–Çr.)

kipişik Hastalık nedeniyle gözlerini kırparak bakan. (–Mr.)

kip kip İnce ve gevrek şeylerin kırılıp dökülürken çıkardığı ses. (*Bor –Nğ.)

kiplemek (I) Korumak, saklamak. (–Ml.)

kiplemek (II) Daraltmak. (–Rz.)

kipleşmek Kuvvetlenmek, sağlamlaşmak. (–To.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezc.)

kipleştirmek (I) Birleştirmek : *İpin uçlarını kipleştirdim.* (Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.)

kipleştirmek (II) [→ **kipeltmek**]

kiplik Şıklık, zariflik : *Kiplik taslama.* (–Krş.)

kippedek Tıpatıp, tamtamına uygun : *Saat, kabının içine kippedek girdi.* (–Sm.)

kipri (I) Kirpi. (–Dz.; *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)

kipri (II) Saçaksız bina. (–Dz.)

kiprik [**kıypuk** (I), **kibrik, kirpiyh**] Kirpik. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; –Dz.; Tokat –Es.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Cenciğe –Ezc.; *Kilis –Gaz.; –Hat.; *Koyulhisar –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.)

[**kıypuk** (I)] : (–To.)

[**kibrik**] : (*Silifke –İç.)

[**kirpiyh**] : (*Iğdır –Kr.)

kiprili sahan Kenarı kırtıklı sahan. (*Kadınhanı –Kn.)

kipti [→ **kıptı** (II)]

kira Sedye, yük taşımaya yarayan dört kollu tahta araç. (*Afşin –Mr.)

kiral Mutfak. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kiran (I) [→ **kiren**]

kiran (II) Çok kalın direk. (*Kemah –Ezc.; –Dy.)

kiran (III) Dağ eteği. (–Isp.)

kiravat Üzüm asması. (*Karaman –Kn.) **2.** Üzüm hevengi. (*Karaman –Kn.)

kiraz ayı [**kirez ayı**] Haziran ayı. (Bozhane *Beykoz –Ist.; *Ereğli, *Safranbolu –Zn.; –Sn.; *Maçka –Tr.; –Or.; –Gr.; –Gm.; Hemşin –Rz.; –Ezm.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

[**kirez ayı**] : (Yeniköy *Çarşamba, Ömerliköy –Sm.; Kirçüklü *Bulancak, Nefsiköseli *Görele, *Tirebolu, Tepeköy –Gr.; Oğuz *Vakfıkebir –Tr.; Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; Bayburt, İrişli *Sarıkamış –Kr.)

kirbe Kilim. (–Ba.)

kirbet **1.** Balkon ve evlerin önündeki çıkıntı. (–Ed.) **2.** [→ **kirevet**]

kirbitçi [→ **kirpinik**]

kircikmen (I) Gücenmek. (Bozhüyük *Göksun –Mr.)

kircikmek (II) Kirlenmek, darılmak : *Adam siz de ne kircikiyorsunuz, haydi barışın.* (*İncesu –Ky.)

kircikmek (III) Kirlenmek : *Arkan kirciklenmiş.* (–Mr.)

kirç (I) **1.** Kurumuş çam dalları, ağaç dalları. (Bozhüyük *Göksun –Mr.; –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.) **2.** Küçük çam kozalağı, çam tohumu. (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.; Bertiz –Mr.) **3.** Ardıç yaprağı. (*Afşin ve köyleri –Mr.; *Gürün –Sv.) **4.** Ardıç ağacı dalı. (Nurhak *Elbistan –Mr.; Tekerahma *Gürün –Sv.; Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.) **5.** Ağaçların taze sürgünleri : *Deveye kirç lazım olursa boynunu uzatır.* (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kirç (II) Sebze yaprakları. (*Bor –Nğ.)

kirç (III) Ham dut. (Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)

kirç (IV) Sert, gevrek (sebzeler için): *Aldığım lahana bütün kirç çıkdı.* (*İncesu –Ky.)

kirç (V) Giysi. (–Ezm.)

kirçal Köpekle çakalın birleşmesinden doğan melez yavru. (*Çerkeş –Çkr.)
kirçane [→ **kırcana**]
kirçikli [→ **kırış** (III)]
kirçon Hayvanların yemedikleri ot artıkları : *Bu gün hayvanların önünden bir sepet kirçon topladım.* (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)
kirde (I) Tabaklanan derilerde palamuttan olan beyaz dalgalar. (–Çkl.)
kirde (II) Mayasız hamurdan yapılan içi haşhaşlı ya da peynirli pide. (–Kü.)
kirde (III) Usta, eli işe yatkın : *Ali o işin kirdesi olmuş.* (*Fethiye –Mğ.)
kirdel Döven sürümek için ip takılacak demir halka : *Kirdelsiz döven zor gelir.* (*Fethiye –Mğ.)
kirdiman 1. Tabaklanmış derinin üstünde biriken harç kirleri. (–Isp.; –Brs.) **2.** Harçtan çıkan deriler. (*Gelibolu –Çkl.)
kire (I) **1.** Altında killi ve kireçli tabaka bulunan yerler. (*Vezirköprü –Sm.; *Pertek –Tn.; –El.; –Ml.) **2.** Bağ yetiştirilen beyaz topraklı yerler. (Gündüzbey –Ml.) **3.** Taşlı yerler. (*Iğdır –Kr.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; Sincan *Divriği –Sv.)
kire (II) Para ile ormandan odun taşımak : *Uşaklara söyle sabah kireye gideceğiz.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
kirebeli [→ **kirebolu**]
kirebet (I) Avlu, hayat. (*Marmaris –Mğ.)
kirebet (II) [→ **kirevet**]
kirebolu [**kirebeli**] Arıların kovan deliğini kapamak için kullandıkları sarı, yumuşak madde. (–Ank.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Tosmurlu, Kızıloba *Silifke –İç.)
[**kirebeli**] : (–Ist.)
kireçlemek Soğuk algınlığından ölmek : *Benim keklik kireçledi.* (Navdalı *Mut –İç.)
kireçlik Derileri kireçlemek için açılan kuyular. (–Isp.)
kireği Pazar günü. (–İç.)
kirek (I) Bal peteği : *Bu bal çok kirekli.* (*Boyabat –Sn.)
kirek (II) Kürek. (*Maçka –Tr.)
kirelemek Kiralamak. (Koyundere, Ahıska –Kr.; Gökçeburun *Silifke –İç.)
kirelik [→ **kirevit** (II)]
kireliyh Kiralık. (*Iğdır –Kr.)
kirellik [→ **kirevit** (II)]
kiremete Bağ çubuğu kömürü. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)
kiremitlik Dam. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
kiren [**kıren** (I), **kiran** (I)] Kızılcık. (*Mengen –Bo.; Amasra, *Bartın, Aliköy *Çaycuma, *Devrek, Tekkeikebir *Ereğli, *Safranbolu, Cumayanı, Horçınas, Kışla, Kilimli, Yakademirciler –Zn.; Ağıl *Küre, Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Sarkın, Kuzuluk *İskilip, Olukyanı *Sungurlu, *Gerze ve köyleri –Sn.; *Bafra, *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon ve köyleri, Soku –Ama.; *Niksar, *Reşadiye ve köyleri, Kervansaray *Zile, Esteğin köyü –To.; Kuz *Ünye –Or.; *Tirebolu –Gr.; *Yerköy –Yz.; Gürcü köyü *Kızılcahamam –Ank.; Bıyık Ali köyü –Tk.)
[**kıren** (I)] : (*Bartın –Zn.)
[**kiran** (I)] : (*İnebolu –Ks.; *Merzifon –Ama.)
kiren ekşisi Kızılcık marmelatı. (*Vezirköprü –Sm.)

kirenlik [→ **kirevit** (II)]
kirermek Kirlenmek. (Hurma *Silifke –İç.)
kire toprak Taş gibi sert toprak. (Kocaözü *Hekimhan –Ml.)
kirevet [**kirbet -2 kirebet** (II), **kirevit** (I), **kirmet**] Tahta kanepe. (Balya ve köyleri –Ba.; *Çal –Kü.; *Afşin –Mr.)
[**kirbet -2**]: (Mğ.)
[**kirebet** (II)] : (*Ula –Mğ.)
[**kirevit** (I)] : (–Or.; *Nizip –Gaz.; –Mr.; Durak –Ada.)
[**kirmet**] : (Alâeddin, Darıveren *Acıpayam –Dz.)
kirevit (I) [→ **kirevet**]
kirevit (II) [**kirelik, kirellik, kirenlik**] Evlerdeki küçük banyo. (Bekilli *Çal –Dz.)
[**kirelik**] : (Yukarısöğütlü –Es.)
[**kirellik**] : (Bozan –Es.)
[**kirenlik**] : (Çığrı *Dinar –Af.)
kirez Kiraz. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *İskilip –Çr.; Nefsiköseli *Görele, Çekti –Gr.; Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.; Şenköy *Altınözü –Hat.; Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)
kirez armudu Kiraz zamanı yetişen bir çeşit armut. (–Sm.)
kirez ayı [→ **kiraz ayı**]
kirez sapı Ne kalın, ne ince, orta kıyılmış tütün. (Çeltikçi köyü *İnegöl –Brs.)
kirfet Balkon. (Düğrek –Mğ.)
kirgit (I) Tatlı ve gevrek bir çeşit üzüm. (*Afşin –Mr.)
kirgit (II) [→ **kirkit** (I)]
kiri (I) [→ **kırı**]
kiri (II) Sonra : *Senden kiri ben geleceğim.* (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
kiri (III) Sesini kes, sus : *Kişi oğluysan kiri dur yerinde.* (–Ama.; *Iğdır, Bayburt, İrişli *Sarıkamış –Kr.)
kiriç Bir çeşit bitki. (*Marmaris –Mğ.)
kirik (I) Ördek yavrusu. (Bakırdağı, Çataloluk *Develi –Ky.; Misis *Saimbeyli –Ada.)
kirik (II) Boza yakın renk. (Bağtepe *Kozan –Ada.)
kirik (III) [**kirik buğday -1**] **1.** Kısa kılçıklı, başağı dört köşeli buğday. (–Sv.) **2.** Kılçıksız, toparlak buğday. (–Sv.)
[**kirik buğday -1**] : (*Yusufeli –Ar.)
kirik (IV) Sincap. (İnaltı *Ayancık –Sn.)
kirik (V) **1.** [→ **kırık** (X)] **2.** Kulakları kısa, beyaz benekli oğlak, keçi. (Erkinis *Yusufeli –Ar.) **3.** Kılsız keçi, yapağısız koyun. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
kirik (VI) Bağ budama bıçağı. (–Ezc.)
kirik (VII) Deli, ahmak. (–Ank.)
kirik (VIII) [→ **kırı**]
kirik buğday 1. [→ **kirik** (III) **-1**] **2.** Soğuğa dayanıklı olup, ekim ayında ekilip, yaza kadar filiz vermeyen bir çeşit sarı buğday. (*Doğubeyazıt –Ağ.)
kirik kirik [→ **kırı kırı**]
kirikmek [→ **kirimek**]
kiriktirmek İnatlaştırmak, gözünü korkutmak, kaçındırmak. (–Es.)
kirildek [→ **kırıştak** (II)]
kirildemek Yel hafif hafif esmek : *Yel ne güzel kirildiyor.* (*Çal –Dz.)
kirildik [→ **kırıştak** (II)]
kirimek [**kirikmek, kirinmek** (II), **kiritmek -1**] İnat etmek, geri çekilmek, ayak diremek, huylanmak. (–Ba.; –Çkr.; –Çr.; *Merzifon, Ezine pazarı –Ama.; Çandır, *Kalecik –Ank.; Köşker –Krş.)

[**kirikmek**] : (Tokat –Es.; –Ank.)
[**kirinmek** (II)] : Heriske, Şehsadi, Ezine pazarı –Ama.)
[**kiritmek -1**] : (Topaç –Yz.)

kirimek [→ **kirpinik**]

kirimişçe Sessizce : *Ahmet odaya kirimişçe girdi.* (–Ama.)

kirinci [**kipinci**] **1.** Üç ile yedi yaş arasında olan erkek deve. (*Karaman –Kn.; Çakalkuyusu, Aydınlı, Saçıkaralı aşiretleri –Ada.; Civanyaylağı, Çiftepınar, *Anamur, *Mut ve köyleri, *İncekum, Kızıloba *Silifke, *Tarsus –İç.; Kargıcak, Eğirdir, Hasan, *Manavgat, *Serik –Ant.; *Milas, Dat, Şerefler –Mğ.) **2.** İki, üç yaş arasındaki erkek ya da dişi deve. (Topçu köyü *Karaisalı, *Kadirli, Kürkçüler –Ada.)
[**kipinci**] : (*Alanya –Ant.)
3. Boz renkli dişi deve. (Topçu *Karaisalı –Ada.)

kirincimek (I) **1.** İş bozulmak : *Aman, şu aşa su katma, sonra kirincir.* (–To.) **2.** [→ **kirinmek** (I)]

kirincimek (II) Çamaşır temizlenmemek : *Bu beyazlar kirincimiş. Yudum yudum arınmadı.* (–To.)

kirincimek (III) İyi pişmemek, çiğ kalmak : *Aman şu aşa su katma da kirincimesin.* (–To.)

kirinç Karmakarışık, dolaşık: *İp çok kirinç olmuş.* (Türnük *Havza –Sm.)

kirinmek (I) [**kirincimek** (I) **-2**] Kendine verilen işi başkalarına gördürmek için tembellik etmek, üşenmek : *Kirinme, kalk git de gel.* (Sarayözü, Ezine –Ama.)
[**kirincimek** (I) **-2**] : (*Akkuş –Or.)

kirinmek (II) [→ **kirimek**]

kirinte İçinde biraz un bulunan kepek. (–Gaz.; –Mr.)

kirinti (I) [→ **kirtik** (I) **-1**]

kirinti (II) Otları biçmeye yarayan orak, tırpan (vb. araçlar.) (Bayadı –Or.; –Gr.)

kiriş **1.** Pırasa. (*Düzce –Bo.; Kemaliye –Ml.; Çamova *Divriği –Sv.; *Milas –Mğ.) **2.** Taşlar arasında biten bir çeşit ot. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kirişan [→ **kirşan**]

kiriş germe Doğru, düz, kısa yol. (*İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Gürün –Sv.; Şıhlar *Boğazlıyan –Yz.; Köşker –Krş.; Akçaşarocağı –Nğ.; Çakalkuyusu –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.)

kiriş kaldırmak Yemek yemeğe gitmek. (*Kırkağaç –Mn.)

kirişlik (I) Raf. (Hereke *Gebze –Kc.)

kirişlik (II) İnce bağırsak. (Çiftepınar –İç.)

kirişme Geç pişen et yemeği. (*İskilip –Çr.)

kirişmek Develer çiftleşmek. (–Kn.)

kiriş sırığı Bağ ya da çoban kulübesinin ortasındaki delikli sırık. (Söğüt, Honaz –Dz.)

kiritmek **1.** [→ **kirimek**] **2.** Yüzünü asmak : *Gene yüzünü kiritti.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kiriz (I) [→ **kırma** (III)]

kiriz (II) [**kırnaz** (II)] Çok zayıf : *Kiriz tazı.* (Topaç –Yz.)
[**kırnaz** (II)] : (–Çr.)

kiriz (III) Köy muhtarı. (–Ezm.; *İncesu –Ky.)

kirizlenmek Sarkıntılık etmek. (–Ky.; –Nğ.)

kirizma bizi Ayakkabı onarımında kösele ve deriyi delmek için kullanılan eğri biz. (Rami –Ist.)

kirizmen Kibirli : *Neden kirizmenlik ediyorsun?* (Boynuyoğun –Ada.)

kirk Nadasa bırakılan tarla. (–Ank.)

kirka İki taraflı çapa. (Dumankaya –Rz.)

kirkel Eğirilmek üzere bir ele geçirilen yün, kıl, üstüpü. (*Maçka –Tr.)

kirkele (I) **1.** Bukalemun. (*Silifke –İç.) **2.** Kertenkele. (Tekeler, Kum, Hüdede *Silifke –İç.)

kirkele (II) Pis çocuk, pis insan. (Arslanköy –İç.)

kirkillemek Mayalanmak.(Ostuk*Bayburt –Gr.)

kir kir [→ **kırı kırı**]

kirkire El değirmeni. (*Arpaçay, *Iğdır, İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; Diyadin *Doğubeyazıt –Ağ.)

kirkiri kaçmak İştahı kaçmak : *Kirkirim kaçtı.* (–Ml.)

kirkit (I) [**kırkıt** (IV) **-1, kilkit, kirgit** (II), **kirlit, kirtme**] Dokumacılıkta atkı ipliğini sıkıştırmak için kullanılan, demirden ya da ağaçtan yapılmış dişli araç. (Kızılköy *Dinar, *Emirdağ, Balçıkhisar –Af.; Beki *Karahallı –Uş.; Eğridir, Senir *Keçiborlu, Yassıören *Senirkent, *Atabey –Isp.; Çerçin –Brd.; Ekse *Çal, Eziler *Güney, Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; Gördes *Kula –Mn.; Pazarköy *Biga –Çkl.; *Karacabey –Brs.; Kızılcaören –Kü.; *Çifteler, Tokat, Bozan –Es.; *Sarıyer –Ist.; *Mecitözü –Çr.; Muscalı *Çarşamba –Sm.; Çoran, Ayrancı, Küpeli –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; *Ulubey –Or.; *Alucra –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Bağlıca ve dolayları *Ardanuç, Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; *Arpaçay, *Çıldır –Kr.; Cüzüngül –Ml.; İnegöl –Gaz.; Erzin *Dörtyol –Hat.; Palha *Divriği, *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar, *Suşehri, *Şarkışla –Sv.; *Balâ –Ank.; *Çiçekdağı ve köyleri –Krş.; *Bünyan, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Boyalı –Kn.; *Kadirli –Ada.)

[**kırkıt** (IV) **-1**] : (*Sungurlu –Çr.)

[**kilkit**] : (*Gelendost –Isp.)

[**kirgit** (II)] : (–Isp.)

[**kirlit**] : (–Bil.)

[**kirtme**] : (Karaağaçlı *Germencik –Ay.)

kirkit (II) [→ **kici** (I)]

kirkit (III) Badem şekeri biçiminde, tatlı ve gevrek bir çeşit üzüm. (Hartlap, Bertiz –Mr.; Zencidere –Ky.)

kirkit (IV) Çökelek, yağsız peynir. (Çığrı *Dinar –Af.)

kirkit (V) Kesilmemiş çam ağacındaki kurumuş çıralı gri renkteki budaklar : *Bu çamın kirkitleri çok çıralı.* (Güney *Yeşilova –Brd.)

kirkit (VI) Çorap şişi. (*Alaşehir –Mn.)

kirkit (VII) Kuyruk yağının eritildikten sonra kalan posası. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

kirkit (VIII) [→ **kirtik** (I) **-1**]

kirkit (IX) Eski, yamalık parça. (Kınık *Fethiye –Mğ.)

kirkmek Darılmak, gücenmek. (Kayacık *Nallıhan –Ank.)

kirlenmek Dönmek : *Topacım yarım saat kirlendi.* (Erzin *Dörtyol –Hat.)

kirlice Şarap ve sirke yapmaya yarayan, üzeri benekli, yapıncak deni-

len bir çeşit üzüm. (Yoğunpelit *Beypazarı, Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kirlik (I) **1.** Kadın giysisi, fistan, gömlek. (Sarayköy *Buldan, Yukarıseyit, İsabey *Çal, Eziler *Güney –Dz.; –Kü.; *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.) **2.** Yeldirme, ferace, çarşaf. (Dodurga, Pazarcık *Bozüyük, Akköy *Söğüt –Bil.; –Kü.) **3.** Çocuk zıbını, iç giysisi. (–Af.; –Kn.)

kirlik (II) Yorgan çarşafı. (–Ba. ve çevresi)

kirlik (III) At eğerinin altına konan keçe. (*Eğridir ve köyleri –Isp.)

kirlimsük Kirlimsi. (*Gümüşhacıköy –Ama.)

kirli paçavra Kolera hastalığı. (–Ezm.)

kirlit [→ **kirkit** (I)]

kirli yağız Bir at rengi. (–Ist.)

kirloş Kirli, pasaklı ve sevimli çocuk. (*Düzce –Bo.)

kirman (I) [**kırman** (II), **kırmen, kirmen, kirmeni**] Elde yün eğirmeye yarayan araç. (*Dinar –Af.; Darıveren *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal ve köyleri, Çöplü *Çivril, Eziler *Güney, *Tavas, Beylerli –Dz.; *Kuşadası, Karaağaç –Ay.; Ergenli *Bayındır, *Foça *Ödemiş, –İz.; *Akhisar ve köyleri *Alaşehir –Mn.; Atköy –Ba.; *Bayramiç, *Lapseki –Çkl.; Dağla *Karacabey –Brs.; Kızılcaören –Kü.; Numanoluk *Seyitgazi, Tokat –Es.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Sarıköy –Ama.; Kaleyaka *Perşembe, *Ünye –Or.; *Alucra, Şehli, Piraziz –Gr.; Yavuz *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.; Vazıldan *Divriği, Çepni *Gemerek, Ortaköy, *Şarkışla –Sv.; *Haymana, Hasanoğlan –Ank.; *Ermenek –Kn.; Erenyaka, Belenivat *Akseki, Çomaklıdede *Korkuteli, Ilıca *Manavgat –Ant.; *Milas, Kavak, Şeref, Deştin, Alaşar, Kavaklıdere *Yatağan –Mğ.; Çerkesköy *Saray –Tk.)

[**kırman** (II)] : (–Ks.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kırmen**] (*Perşembe –Or.)

[**kirmen**] : (Çığrı *Dinar, *Emirdağ –Af.; Söğüt, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan, Karaağaçlı *Germencik, Dallıca, Kırcaklı *Nazilli –Ay.; Turan *Bayındır, Sasalı *Menemen –İz.; Yeniköy –Ba.; *Karacabey –Brs.; Ericek *Bozüyük –Bil.; *Sungurlu –Çr.; Karkıncık *Artova –To.; *Hekimhan –Ml.; *Birecik –Ur.; *Afşin, *Göksun –Mr.; Çöplü, İğdeli, *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Yz.; –Ank.; –Krş.; *Bünyan, *Develi, *İncesu, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Kozan, Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.; *Mut ve köyleri, İmamuşağı, İncekum *Silifke, Civanyaylağı, Ayvagediği –İç.; –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[**kirmeni**] : (Sancıgaz *Gürün –Sv.)

kirman (II) Sonbaharda biçilen ot, güz çimeni. (–Bo.; Bağlıca ve dolayları *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kirmanlaşmak Birbirine geçmek, karışmak : *Yol ilerde kirmanlaşır.* (Sılan *İskilip –Çr.)

kirmaşmak [→ **kımraşmak**]

kirmen [→ **kirman** (I)]

kirmeni [→ **kirman** (1)]
kirmet [→ **kirevet**]
kirmik Çam ağacının çıralı olan kökünün çürüyüp toprakta yayılmış olan parçaları. (Akbaş, Honaz –Dz.)
kirmit Ağaçların arasında biten, yenilen bir çeşit mantar : *Kirmitin kavurması güzel olur.* (*Perşembe –Or.)
kirna (I) [→ **kırma** (III)]
kirna (II) Ev. (Çamova *Divriği –Sv.)
kirna (III) Kenenin küçüğü. (Çamova *Divriği –Sv.)
kirna (IV) Yığınak yeri, insan ve hayvanların toplandığı yer. (Karahoca *Haymana –Ank.)
kirnak Demirsiz kağnı tekerleği. (Hinsköyü *Hasankale –Ezm.)
kirp [→ **kip** (I)]
kirpas [→ **kiskis** (I)]
kirpasak [→ **kırış** (III)]
kirpeden Birdenbire, büsbütün : *Rüzgâr kirpeden durdu.* (–Krş.)
kirpet Taraça, hayat. (Düğrek –Mğ.)
kirpi (I) Su künklerine girerek büyüyen ve künkleri tıkayan ağaç, ot kökleri. (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)
kirpi (II) Kestanenin dikenli kabuğu. (Söğüt, Honaz –Dz.; Pazarköy *Karamürsel, –Kc.; *Akyazı –Sk.)
kirpi (III) Dağ yollarında insanların ve hayvanların düşmemesi için yapılan dişli kaldırım: *Dağ yoluna kirpi yaptırdık.* (*Tire –İz.)
kirpidin Bahçelerde sebze diplerini çapalamakta kullanılan bir ağzı kesere benzer, öbür ağzı sivri demir araç, çapa. (*Develi –Ky.; *Bor –Nğ.; –Ed.)
kirpikli [→ **kirtikli** (I)]
kirpinik [**kirbitçi, kirimek**] Cimri. (*Boğazlıyan –Yz.; Erkilet –Ky.; –Nğ.) [**kirbitçi**] : (Çanıllı *Ayaş –Ank.) [**kirimek**] : (*Merzifon –Ama.)
kirpi saçağı Hamam kubbelerinin üzerindeki yollar. (–Ed.)
kirpişmek Ürpermek: *Kirpiştim.* (*Erciş –Vn.)
kirpit 1. Kibrit. (–Sm.; *Iğdır –Kr.)
2. Üzümlere konulan ilâç. (–Mğ.)
kirpitmek Kulak kabartmak, kulaklarını dikmek : *At, ses duyunca kulaklarını kirpitti.* (*Erciş –Vn.)
kirpiyh [→ **kiprik**]
kirri [→ **kırış** (III)]
kirrik (I) Bir çeşit ufak, semiz yaban ördeği. (–Hat.; Gâvurdağı, *Osmaniye –Ada.)
kirrik (II) [→ **kırı**]
kirs Killi ve çakıllı, kaypak toprak. (Sungurpaşa *Yenişehir –Brs.; Nudra, *Şarkîkaraağaç –Isp.; Bozca *İncesu –Ky.; *Ereğli –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.)
kirse Kilise : *Kirsenin direği kırılmış.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)
kirsi [**kirsik**] Az kirli : *Çamaşırlar kirsilendi çıkarayım.* (İğneciler *Mudurnu –Bo.) [**kirsik**] : (–Sm.)
kirsik [→ **kirsi**]
kirşan [**kirişan**] Üstübeç, allık, pudra, (Cebel *Eğridir –Isp.; *Arpaçay, *Çıldır, Koyundere, *Ahıska –Kr.; –Ezm.;*Erciş –Vn.; –Dy.; Kerkük) [**kirişan**] : (*Bayburt –Gm.)
kirşe [→ **kırçan** (II)]
kirt (I) [→ **kip** (II)]
kirt (II) [**kırt** (II), **kıtırak** (II), **kıtırdak** (II), **kitir** (I)] Gevrek, çabuk kırılan, az sert. (–Çkr.; *Boyabat –Sn.; *Bor –Nğ.)

[**kırt** (II)] : (–Nğ.)
[**kırtırak** (II)] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**kıtırdak** (II)] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Saray –Tk.)
[**kitir** (I)]: (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

kirt (III) İyi pişmemiş, sert: (yemek için). (–Kü.)

kirt (IV) Yolsuz, emeksiz, karşılıksız elde edilen şey. (–Dy.; –Ur.; –Gaz.)

kirt (V) **1.** Ciddi olmayan (söz). *Kirten söyledim.* (Alpı, Bozan, –Es.) **2.** [→ **kirti** (I)]

kirt (VI) Derli toplu : *Kirt bir ev.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kirt (VII) [→ **kımık** (I)]

kirt (VIII) Küçük çocuk : *Senin kirt, dün bir yumurta çalmış.* (–Hat.)

kirteden Birden, birdenbire : *Söğüdün dalı kirteden koptu.* (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kirtek Kazılmaya elverişli olmayan sert toprak tabakası.(Eskine *Köyceğiz, Geriçam –Mğ.)

kirtelmek (I) Büzülmek : *İnsan soğukta kirteliyor.* (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

kirtelmek (II) Saçlar kirden birbirine yapışıp taranmaz duruma gelmek, kıtıklaşmak. (*Düzce –Bo.; Tekeler *Silifke –İç.)

kirtelmek (III) Gevrek duruma gelmek, sertleşmek. (*Merzifon –Ama.;*Bor –Nğ.)

kirtelmiş Sertleşmiş. (Tuzaklı *Söğüt –Bil.)

kirtermek Donmaya yüz tutmak: *Karın üzerine yağmur yağarsa kirterir.* (–Bo.)

kirti (I) [**kirt** (V) **-2**] Ciddi, doğru. (Köşker –Krş.)

[**kirt** (V) **-2**] : (–Sm.)

kirti (II) Ağaçtan yapılmış köprü. (Yerebakan *Feke, Sirkeli –Ada.)

kirti (III) Dolu, bol, yığınla. (İncekum *Silifke –İç.)

kirtiç Kurumuş tandır ekmeği. (Tavlusun, Erkilet –Ky.)

kirtik (I) [**kırsık, kırtık** (V), **kırtik** (IV), **kıttık, kiltek, kirinti** (I), **kirkit** (VIII), **kirtiyh, kitlek** (II), **kitlik**] **1.** Ufalanmış sabun parçası : *Bir kirtik sabunla çamaşır yıkanır mı?* (Çığrı *Dinar –Af.; Yukarıseyit *Çal, *Çivril ve köyleri –Dz.; –Es.; *İskilip, *Sungurlu –Çr.; *Boyabat –Sn.; Karahalil *Havza, Kamalos –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile –To.; Salman, *Akkuş, Kuz *Ünye –Or.; –Tr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Refahiye –Ezc.; –Gaz.; *Afşin, *Elbistan –Mr.; Çepni *Gemerek, Çöplü, Telin *Gürün –Sv.; –Yz.; Köşker –Krş.; *İncesu, *Pınarbaşı –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Kadirli, Çakaldere –Ada.; *Anamur, *Mut, Güvere *Silifke –İç.; *Elmalı, *Gazipaşa –Ant.)

[**kırsık**] : (–Bt.)

[**kırtık** (V)] : (Balçıkhisar –Es.; –Ezm.; Ergan –Ezc.; Palha *Divriği –Sv.)

[**kırtik** (IV)] : (–Ezc.; *Ağın, *Arapkir –Ml.; *Divriği –Sv.; –İç.)

[**kıttık**] : (–Gr.)

[**kiltek**] : (Bayadı –Or.)

[**kirinti** (I)] : (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; Ağzıkaraca *Kozan –Ada.; Civanyaylağı –İç.; *Serik –Ant.)

[**kirkit** (VIII)] : (*Gelendost –Isp.)

[**kirtiyh**] : (*Iğdır –Kr.)

[**kitlek** (II)] : (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
[**kitlik**] : (–Or.)
2. [→ **kırtik** (III)] **3.** Bir damla, az. (–Ezm.)

kirtik (II) [**kırtik** (II)] Kulak kıkırdağı. (Bandula *Kelkit –Gm.; Cimin –Ezc.)
[**kırtik** (II)] : (–Ezm. ve köyleri)

kirtik (III) Rüşvet : *Ahmet, kirtikcinin biridir.* (–Ba.; –Ml.)

kirtik (IV) Vergi alındısı. (Çüten *Develi –Ky.)

kirtik (V) [→ **kırtış** (IV)]

kirtik kiraz Geç olgunlaşan sert bir çeşit kiraz. (*Zile –To.)

kirtikli (I) [**kirpikli**] Kenarı tırtıklı (kap için). (–Sm.; *Pınarbaşı –Ky.; –Ada.; *Mut –İç.)
[**kirpikli**] : (Cenciğe –Ezc.)

kirtikli (II) Ağzına kadar dolu, dopdolu, yığınla. (*Silifke –İç.)

kirtil (I) Develerin bağlandığı kazık : *Deve kirtili söktü.* (Yenice –Mğ.)

kirtil (II) Balık tutmak için kullanılan sepet. (*Marmaris –Mğ.)

kirtil (III) Sayım vergisi. (*Elbistan –Mr.)

kirtil (IV) [→ **kırtış** (IV)]

kirtilmek Zayıflamak. (–Nş.; –Nğ.)

kirtiş (I) Eğri olan şey. (Gümele *Söğüt –Bil.)

kirtiş (II) [→ **kırtış** (IV)]

kirtiş kirtiş Yüzeyi pürüzlü, kenarı girintili çıkıntılı (şeyler için).(*Düzce –Bo.)

kirtişmek Sırnaşmak, inat etmek, iteleyip kakalamak. (*Taşköprü –Ks.)

kirtiyh [→ **kirtik** (I) **-1**]

kirtlek (I) Yangın yerinde biten mantar. (Kızılköy *Dinar –Af.; –Bo.)

kirtlek (II) Yumuşakça, az yumuşak. (Peşman *Daday –Ks.)

kirtlek (III) [→ **kümürtlek**]

kirtleşmek Katılaşmak. (*İskilip –Çr.)

kirtlik Sabah serinliği. (–Es.)

kirtme [→ **kirkit** (I)]

kirtmek (I) Halıcılıkta iplikleri bağlamak. (*Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.)

kirtmek (II) **1.** Karşısındakine kızdığını belli etmek, darılmak. (Çığrı *Dinar –Af.; Bozanönü –Isp.) **2.** Direnmek, dönmemek. (*Gediz –Kü.)

kirtmek (III) Vurmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kirtpart Üstü donmuş, altı yumuşak kar. (Yapıntı, *Mut –İç.)

kirtten Gerçekten, doğru olarak.(*Kurşunlu –Çkr.)

kirülen kekliği Çavuşkuşuna benzer bir kuş. (*Tarsus ve köyleri –İç.)

kirve (I) [**kivre** (II) **-1, 2**] Sünnet olan çocuğun elini kolunu tutan ve çocuk üzerinde babalık hakkı olan kimse. (*Emirdağ –Af.; –Ama. ve köyleri; –Gr.; –Ar.; –Kr.; *Narman –Ezm.; –Dy.; *Nazimiye –Tn.; –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Bor –Nğ.)
[**kivre** (II) **-1**] : (*Şebinkarahisar –Gr.; *Bor, –Nğ.)
2. İsim babası : *O benim kirvemdir, adımı takmış.* (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.) **3.** Sağdıç. (–Ur.; –Nğ.)
[**kivre** (II) **-2**]: (–Ur.; Köşker –Krş.)
4. Düğünde damadın yanında duran güzel giyimli çocuk. (–Sm.; –Ama.) **5.** Bacanak. (–Ezc.)

kirve (II) Kürt. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kirvelemek Söyleşmek, konuşmak : *Ali ile Hasan odada kirveleşiyorlar.* (Panili *Avanos –Nş.)

kirvelik Kirveye gönderilen armağan. (*Erciş –Vn.)

kis [**kisir, kisli, kistoprak**] Taş, kum, kil ile karışık kaynaşmış sert tabaka. (Bozan, Tokat –Es.; *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Gökçam *Sungurlu –Çr.; Karkıncık *Artova –To.; Salman *Akkuş, Kuz *Ünye –Or.; Kazanç *Şebinkarahisar –Gr.; Mutmur *Arapkir –Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Koyulhisar –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; Tuzhisar, *Bünyan, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Derse –Kn.)

[**kisir**] : (Gönen –Isp.)

[**kisli**] : (Ficek *Reşadiye –To.)

[**kistoprak**] : (*Ladik –Sm.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Kn.)

kis bağlamak Toprak üstünde sert tabaka bağlamak. (*Bor –Nğ.)

kisbe Posa. (–Bo.)

kisdik Ormanlarda yetişen gökçe ağacının meyvesi. (Peşman *Daday –Ks.)

kisga [→ **kıska**]

kisi İneklerin gözünde çıkan, mercimek büyüklüğünde bir yara.(*Bandırma –Ba.)

kisir [→ **kis**]

kiskiç [**kiskis** (II)] Çiğdem çıkarmaya yarar, sivri uçlu değnek. (Büyükafşar *Balâ –Ank.)

[**kiskis** (II)] : (*Yerköy –Yz.)

kiskil Atın perçemi, yele. (–Sm.)

kiskilemek [→ **kişkirtmek**]

kiskis (I) [**kirpas, kiskisi**] Pinti, hasis, cimri. (Bağlıca *Ardanuç, Erkinis *Yusufeli –Ar.; Akçakaya, Erkilet –Ky.)

[**kirpas**] : (Hamurcu *İncesu –Ky.)

[**kiskisi**]: (Keselek *Reşadiye –To.)

kiskis (II) [→ **kiskiç**]

kis kis (I) [**kit kit**] İçin için, kıs kıs (gülme için). (*Yalvaç –Isp.; –Mr.; –Sv. ve çevresi)

[**kit kit**] : (*Lapseki –Çkl.)

kis kis (II) [**kıs kıs** (I) **-2, kist kist**] **1.** Köpekleri çağırma ünlemi. (–Hat.) **2.** [→ **kıs kıs** (II) **-1**] **3.** Koyunları kovalama ünlemi. (*Doğubeyazıt –Ağ.; *Kadınhanı –Kn.)

[**kıs kıs** (I) **-2**] : (Hurma *Biga –Çkl.)

[**kist kist**]: (Elecik *Kalecik –Ank.)

kiskisi [→ **kiskis** (I)]

kiskislemek [→ **kişkirtmek**]

kiskisnene Öterek baharın geldiğini muştulayan, bülbül büyüklüğünde, boz renkli bir kuş ; *Bugün kiskisnene gördüm.* (*Bor –Nğ.)

kisle Kilise. (*Bor –Nğ.)

kisli [→ **kis** (I)]

kisme Kimse. (*Ardahan –Kr.)

kismek Küçük fıçı: *Bir kismek çimento altı buçuk liraya satılır.* (–İç.)

kisren **1.** Hamur kazımaya yarayan kürek gibi demir araç. (Kesme *Eğridir –Isp.) **2.** Kenarsız ateş küreği. (Kesme *Eğridir –Isp.)

kistik **1.** Kumaştan dikilmiş patik: *Çocuga yaptığım kistikler çok çabuk eskidi.* (*Gürün –Sv.) **2.** Çok eski ayakkabı. (*Çemişgezek –Tn.)

kist kist [→ **kis kis** (II) **-3**]

kis toprak [→ **kis**]

kiş (I) [→ **keş** (I) **-2**]

kiş (II) Satranç oyununda şah. (*Erciş –Vn.)

kiş (III) [→ **kişa**]

kişa [**kiş** (III), **kişi kişi, kişt**] Kümes hayvanlarını kovalama ünlemi. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Beylerbeyli –Dz.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Elecik –Ank.)

[**kiş** (III)] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**kişi kişi**] : (–Nğ.)

[**kişt**] : (*Maçka –Tr.)

kişbir 1. Sevimsiz insan. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Sevimli hayvan. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kişdeme çay Kıtlama çay, şekersiz çay. (*Iğdır –Kr.)

kişdik Kedi. (Karaçay, *Başhöyük –Kn.)

kişe Ölü çıkan eve komşuların gönderdiği yemek. (–Ank.)

kişelemek [**kışalamak, kışılamak, kışkırmak -2, kışlamak, kişilemek**] **1.** Kümes hayvanlarını kovalamak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir ve köyleri –Isp.; *Çal ve köyleri, Çöplü *Çivril, Beylerli, Abaş, Honaz –Dz.; *Sivrihisar, Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Kurşunlu, Çiçek, Saray –Çkr.; *Sungurlu –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Artova, Küçükisa *Zile –To.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ezc.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Amik ovası Türkmenleri * Reyhanlı – Hat.; * Koyulhisar –Sv.; *Sorgun –Yz.; –Krş.; –Ky.; *Bor –Nğ.)

[**kışalamak**]: (*Dinar –Af.; *Akyazı –Sk.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; *Safranbolu –Zn.; Salman *Akkuş, Bayadı –Or.; Akarsu, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

[**kışılamak**] : (–Uş.; *Kandıra –Kc.; –Kü.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; Limanköy *Çayeli –Rz.; –Kıbrıs)

[**kışkırmak -2**] : (*Saray –Tk.)

[**kışlamak**] : (Karabüzey *Araç –Ks.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kişilemek**] : (Kuz *Ünye –Or.) **2.** Müşterileri kaçırmak. (–Ky.)

kişenmek Öç almak için birisinin arkasından atıp tutmak. (Civanyaylağı *Mersin, *Mut ve köyleri –İç.)

kişgirmek [→ **kişkirtmek**]

kişgirtmek [→ **kişkirtmek**]

kişi (I) Evin erkeği, koca, eş. (*Foça –İz.; Bölcek *Simav –Kü.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba, Demirciler –Sm.; *Artova –To.; –Or. ve köyleri; *Iğdır, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, Susuz –Kr.; *Arapkir –Ml.; *Afşin –Mr.; –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Krş.; –Ky.; –Nğ.; *Kozan –Ada.; Kerkük) **2.** Yabancı erkek. (–Af.)

kişi (II) Düğünden sonra yapılan yemek çağrısı. (*Göynük –Bo.)

kişiflemek (I) [→ **kişkirtmek**]

kişiflemek (II) Sezdirmeden birinin davranışlarını izlemek, gözetlemek. (Küçükisa *Zile –To.; *Afşin –Mr.; *Nizip –Gaz.; *Gürün –Sv.; Ayşepınar *Develi –Ky.)

kişiflemek (III) Birini kötülemek, suçlamak, çekiştirmek. (Karakuyu *Saimbeyli –Ada.)

kişiflemek (IV) Bulmak. (*Afşin –Mr.)

kişik (I) **1.** Yardım. (Kelgin *Develi –Ky.) **2.** Nöbet, sıra : *Kurbağa köyü halkı kişikle hayvanlarını otlatıyorlar.* (Küçükyozgat –Ank.)

kişik (II) Satranç oyunu. (Koçköprü *Erciş –Vn.)

kişi kişi [→ **kişa**]

kişilemek [→ **kişelemek -1**]

kişilik Bayramlarda ya da konuk yanına çıkarken giyilen yeni giysi. (Balkır *Devrek –Zn.; –Sn.)

kişir [→ **keşin** (I)]

kişkene Küçük : *Kişkene ev.* (Kırım göçmenleri –Ist.)

kişki Çabuk dağılan yumuşak taş. (*Kilis –Gaz.)

kişkilemek [→ **kişkirtmek**]

kişkilli (I) Oynak, kötü kadın. (–Kn.)

kişkilli (II) Kuşkulu, şüpheci. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

kişkirtmek [kıskılamak, kıskırmak, kıskıslamak, kiskilemek, kiskislemek, kişgirmek, kişgirtmek, kişiflemek (I), **kişkilemek, kiştirmek]** İnsan ya da hayvanı kavgaya kışkırtmak. (Eymir Bozdoğan –Ay.; *Sivrihisar –Es.; –Sm.; Lohan –Gaz.; –Mr.; Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.; *Tarsus –İç.; Yerkesik –Mğ.)

[kıskılamak] : (*İskilip –Çr.; Kuzköy *Ünye, *Bayadı –Or.; Avutmuş *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr. ve çevresi ; –Rz. ; Yavuz, Çayağzı *Şavşat, Bağlıca, Akarsu, *Ardanuç –Ar.; –Ml. ve çevresi; *Gürün –Sv.)

[kıskırmak] : (Çığrı *Dinar –Af.; Uluğbey *Senirkent –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; *Serik –Ant.)

[kıskıslamak] : (Kösten, Honaz –Dz.; –Mn. ve çevresi; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Ünye –Or.; –Tr.)

[kiskilemek] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

[kiskislemek] : (Deveci –Ama.)

[kişgirmek] : (*Eğridir ve köyleri –Isp.; *İskilip –Çr.; *Bor –Nğ.; *Anamur, *Mut –İç.; *Elmalı –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[kişgirtmek] : (*Bor –Nğ.)

[kişiflemek (I)**]** : (*Zile –To.)

[kişkilemek] : (Küçükisa, Maşat *Zile –To.)

[kiştirmek] : (–Çkr.)

kişkiş Tarlalarda kışın çıkan, papatya yaprağına benzer yapraklı, kavrularak yenen kokulu bir ot. (*Bodrum –Mğ.)

kiş kiş [→ **kışe kışe**]

kişlemek Kovmak, ilgisini kesmek : *Beni tarlamdan kişlediler.* (*Mut ve köyleri –İç.)

kişmat İstek : *Çok kişmatlı çalışıyorsun.* (*Zile –To.)

kişmek Saplanmak, kakılmak : *Çakı yere düştü ve kişti.* (Şekeroba –Mr.)

kişmir Sevimli, güzel. (–Krş.; –Nğ.)

kişnek Kendir tohumu. (*Vezirköprü –Sm.)

kişniç [→ **kişniş** (II)]

kişniş (I) **1.** Yaban papatyası. (*Perşembe ve köyleri –Or.; *Güdül, *Ayaş –Ank.) **2.** Çiçekleri papatyaya benzeyen fena kokulu bir ot. (*Keçiborlu –Isp.)

kişniş (II) **[kişniç, kişnit]** Yaban maydanozu. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Akyazı çevresi –Sk.; *Erciş –Vn.; Civanyaylağı *Mersin –İç.)

[kişniç] : (–Or.)

[kişnit] : (Köşker –Krş.)

kişniş (III) Pirinç. (–Krş.)

kişnit [→ **kişniş** (II)]

kişt [→ **kişa**]

kiştene Salyangoz, sümüklü böcek : *Tarlada kiştene topladım.* (*Osmaniye –Ada.)

kiştik Kedi : *Bizim kiştik bir fare tuttu.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

kiştirmek [→ **kiştirtmek**]

kişuv kişuv Kedi çağırma ünlemi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kit (I) Parasız denecek kadar ucuz. (Körkün –Gaz.)

kit (II) [**kitlek** (I)] **1.** Kilit. (Salman *Sungurlu –Çr.; Çepni, Kalecik *Gemerek –Sv.; *Akdağmadeni –Yz.; Sadıklı –Krş.)

[**kitlek** (I)] : (Danışman *Fatsa, Bayadı –Or.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; Şabanözü *Polatlı –Ank.)

2. [→ **kiti** (I)]

kitçe Ufak, küçük. (Karaçayır –To.)

kitekit Ağız ağıza dolu. (*Merzifon –Ama.; –Gm.; *Arapkir –Ml.; Hacıilyas *Koyulhisar, *Gürün –Sv.)

kitelmek Kesmez olmak, körelmek. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

kiti (I) [**kit** (II) **-2**] Anahtar : *Kapının kitisi nerede.* (Sarılar *Avanos –Nş.)

[**kit** (II) **-2**] : (–Yz.)

kiti (II) [→ **kici** (I)]

kitih Çok sıkı, birbirine girmiş. (Köşker –Krş.)

kitik (I) Kadının dişilik organı. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kitik (II) Kusur, eksiklik : *Şimdiye kadar Ahmet'in bir kitiğini bulamadım.* (Hamurcu *İncesu –Ky.)

kiti kiti [→ **kırtik** (III)]

kitikmek Zıtlaşmak, birbirine düşmek, düşman olmak. (Arslanköy *Mersin –İç.)

kitili Çok ufak, bir parça : *Dilenciye bir kitili ekmek bile vermedi.* (–Rz.)

kitir (I) [→ **kirt** (II)]

kitir (II) Yalçın, sarp, taşlık yer : *Oğlak kitirlerde dolanıyor.* (–Mr.)

kitir (III) Leblebi. (Aşağıkıyı *Tosya –Ks.)

kitire Keven adındaki bitkinin kökünden çıkarılan sakız. (*Bor –Ng.)

kitireli Kolalanarak gevşekliği giderilmiş sert kumaş. (*Bor –Ng.)

kitiş [→ **kitiz**]

kitiz [**kitiş**] Biçilmiş arpa saplarının yığını, bağlam. (–El.; –Ml.; *Nizip –Gaz.)

[**kitiş**] : (–Gaz.)

kit kit [→ **kis kis** (I)]

kitlek (I) **1.** [→ **kit** (II) **-1**] **2.** Kilitlenmiş kapı, dolap. (*Gürün –Sv.)

kitlek (II) [→ **kirtik** (I) **-1**]

kitleme Çakı. (–Rz.)

kitleşmek (I) Üzerine düşmek, dadanmak, bir şeye çok dalmak: *Koyunlar ota, tavuklar arpaya kitleşmiş.* (Lohan –Gaz.)

kitleşmek (II) Yapışmak, iyice bitişmek, sıkışmak. (*Kurşunlu –Çkr.)

kitleyik Sarımtırak ve killi toprak. (Dikenli köyü –Çkr.)

kitlik [→ **kirtik** (I) **-1**]

kitmir (I) **1.** Çok kirli kimse. (Çiftepınar *Mersin –İç.) **2.** Kir. (Çiftepınar *Mersin –İç.)

kitmir (II) [→ **kıtmır** (I)]

kitre 1. Zamk. (–Dy.; *Gürün –Sv.; Kerkük) **2.** Kola : *Basma kıtrelidir.* (*Merzifon –Ama.; Kerkük)

kitret Kin. (Söğüt, Honaz –Dz.; Bahçeli *Bor –Ng.; Yalnızdam –Ant.)

kitret gütmek [**kitret kovmak**] Kin beslemek : *Birbirinize kitret güdecek ne var?* (*Bor –Ng.)

[**kitret kovmak**] : (*Bor –Ng.)

kitret kovmak [→ **kitret gütmek**]

kitti [→ **kıtık** (I)]

kittik Yağsız yoğurt. (*Elbistan –Mr.)

kiv [→ **kı**]

kiveni İşbilir, iyi yemek yapan ev kadını. (*İncesu –Ky.)

kivenilik Temizlik, beceriklilik : *Kivenilik Ali'nin karısına mahsusdur.* (*İncesu –Ky.)

kivir kivir [→ **kiyir kiyir**]

kivra Dost, arkadaş. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kivre (I) Sevgi, dostluk. (Köşker –Krş.)

kivre (II) **1.** [→ **kirve** (I) **-1**] **2.**[→ **kirve** (I) **-3**]

kivrik Çapkın, kopuk, külhanbey. (Akviran –Kn.)

kivrizlemek Tavşanı köpeğe göstererek tutması için işaret etmek : *Ali, köpeği kivrizle gitsin.* (Üçkaya *Zile –To.)

kivse Aptal. (*Ereğli –Kn.)

kivzine Aksine söylenen söz : *Kivzinenin zamanı mı?* (Yenidamlar *Alanya –Ant.)

kiya [→ **kizir** (I)]

kiyesi İç giysisi, çamaşır. (–Krş.; –Kn.)

kiyesilik [→ **kesilik**]

kiyik (I) Geyik. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kiyik (II) Yabanıl. (Kırım göçmenleri, *Manyas –Ba.)

kiyim kesim olmak Tutumlu olmak : *Şimdi çok kıyım kesim oldu.* (–Krş.)

kiyir kiyir [**kivir kivir**] Kolay ezilen un, toz haline gelen, gevrek şeyler : *Kiyir kiyir fıstık.* (*Bor –Ng.)
[**kivir kivir**] : (*Taşköprü –Ks.)

kiyiz Keçe. (–Brs.)

kiysi yumak Giysi yıkamak. (–Çr.)

kiytermek Soğuktan titremek. (*Mut ve köyleri –İç.)

kiytik Odun ve çıra kırıntıları. (Ayara *Niksar –To.)

kizetmek Derinin kıllarını ateşte yakmak. (–Bt.; –Ur.)

kizikmek Çekinmek, sakınmak, bir şeyden soğumak. (*Ayaş –Ank.)

kiziktirmek Kendinden usandırmak, bıktırmak : *Buraya gelir gelmez herkesi işinden kiziktirdin.* (Yergömü, *Ayaş –Ank.; *Bozkır –Kn.)

kizir (I) [**kiya**] Muhtar, köy bekçisi, köy kahyası. (Horzum *Tefenni –Brd.; Söğüt, Honaz –Dz.; –Ay.; –Çr.; Boyacılı *Çarşamba, *Havza –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Feslek *Reşadiye –To.; *Maçka –Tr.; –Ezm.; –Ezc.; Karakoyun *Iğdır –Kr.; Hacılar *Hekimhan –Ml.; *Nizip, Cingife –Gaz.; Kesme *Divriği, Çepni *Gemerek, Ortaköy *Şarkışla, Kavak *Yıldızeli, Tödürge *Zara –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; –Yz.; *Ereğli –Kn.; –Ada.; *Gülnar –İç.)
[**kiya**] : (*Silifke –İç.)

kizir (II) **1.** Cüce, bodur, boysuz. (Aziziye, Bayat –Af.; Büyükkabaca, *Uluborlu –Isp.; –Brd.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Seydişehir –Kn.) **2.** Gelişmemiş, zayıf, ufak. (–Brd.)

kizir (III) Arabozucu kimse. (*Elmalı ve köyleri, *Serik –Ant.)

kizir (IV) Vergi toplayan : *Köye kizir geldi.* (Yenice –Mğ.)

kizir (V) Kökü ve yaprağı yenilen küçük bir ot. (–Sv.)

kizmek (I) Korkarak çekilmek, yılmak : *At kizdi, yokuşu kavramadı.* (*Şuhut –Af.; Yarıkkaya *Senirkent, Sücüllü *Yalvaç –Isp.; *İncesu –Ky.)

kizmek (II) **1.** [→ **kicilemek**] **2.** Kibirlenmek. (*Emirdağ –Af.)

koba (I) Baca. (*Alucra –Gr.)

koba (II) [→ **kaba** (II) **-2**]

koba (III) Mağara. (*Fatih –Ist.)

kobacık Çalıkuşu. (Aydos –İç.)

kobak (I) [**kabak** (X), **kabalak** (III) **-1**, **kaban** (II), **kobalak** (I) **-1, 2, 3**] **1.** Palamut ağacının ya da karaçalının yemişi. (Bozkuş –Uş.; –İz.; –Mn. ve çevresi; *Edremit ve çevresi –Ba.; Fili *Biga –Çkl.; –Kü.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Ed.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.)

[**kabak** (X)] : (–Kü.; –Kn.)

[**kabalak** (III) **-1**]: (*Demirci –Mn.)

[**kaban** (II)] : (Çamova *Divriği –Sv.)

[**kobalak** (I) **-1**] : (–Mn. ve çevresi *Gelibolu –Çkl.; Bulgaristan göçmenleri –Ed.)

2. Çam ve servi kozalağı. (*Bergama –İz.; –Mn. ve çevresi; Kirazlı –Çkl.)

[**kobalak** (I) **-2**] : (Demirkapı *Susurluk –Ba.)

3. Haşhaş bitkisinin tohumu. (Salatın *Tire –İz.; –Mn. ve çevresi; –Brs. ve çevresi; Eğrigöz *Emet –Kü.)

[**kobalak** (I) **-3**] : (*Kula –İz.; Yeniköy –Ba.)

kobak (II) [**kobalak** (II), **koda** (I)] **1.** Taneli ve tanesiz mısır koçanı. (–Dz.; Ortaköy *Gelibolu –Çkl.; Yeniköy *Orhangazi –Brs.; Şumnu göçmenleri, Safra *Bakırköy, Soğanlık *Kartal, –Ist.; –Sm.; Selânik göçmenleri, Aslıhan *Uzunköprü, Paşayiğit *Keşan –Ed.; Makedonya göçmenleri –Krk.; –Tk.)

[**kobalak** (II)] : (–Sm.)

[**koda** (I)] : (*Şiran –Gm.)

2. Taze mısır. (–Dz.; *Bergama –İz.; –Kü. çevresi; Karacagür *Malkara –Tk.) **3.** Ufak taneli beyaz buğday. (Yarış *Emet –Kü.)

kobak (III) Ham incir. (*Bergama –İz.; –Mn. ve çeversi; *Edremit –Ba.)

kobak (IV) Başta çıkan ur. (Salatın *Tire –İz.)

kobak (V) Dikdörtgen biçiminde dizilmiş ot bağlamları.(*Bayburt –Gm.)

kobak (VI) **1.** Köylülerin yüzük oynamak için kullandıkları huni biçimindeki tenekeler. (Dombay –Ed.) **2.** Topaç. (*Bayramiç, *Gelibolu –Çkl.)

kobak (VII) Balık ağlarında kullanılan mantar. (–Çkl.)

kobak (VIII) Otuz kiloluk tahıl ölçeği. (–Sn.; –Sm.)

kobal [**kom** (II), **kubal**] **1.** Sırık, büyük değnek. (–Tr.; –Ezc.; –Ank.) **2.** Bir başı kalın ve yuvarlak çoban, bekçi sopası. (*Şebinkarahisar –Gr.; Çerçi *Bayburt –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.)

[**kom** (II)] : (*Nizip –Gaz.; –Mş.; *Bor –Ng̃.)

[**kubal**] : (Alişar *Şebinkarahisar –Gr.)

3. Çamaşır tokacı. (–Or.; Piraziz –Gr.)

kobalak (I) **1.** [→ **kobak** (I) **-1**] **2.** [→ **kobak** (I) **-2**] **3.** [→ **kobak** (I) **-3**]

kobalak (II) [→ **kobak** (II) **-1**]

kobalak (III) **1.** Ham meyve. (Demirkapı *Susurluk –Ba.) **2.** Etli meyve. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kobalak (IV) Toparlak, yuvarlak. (*Gelibolu –Çkl.)

koban Tavşan. (Buhara göçmenleri –Kn.)

kobar Meşe ağacı. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)
kobarlanmak [→ **kubarmak -2**]
kobartmak (I) [→ **kabartmak -1**]
kobartmak (II) Doğurmak üzere olan ineğin memesi büyümeye başlamak. (*Maçka –Tr.)
kobaşık [→ **kubaşık -1**]
kobaşmak [→ **kubaşmak -1**]
kobat 1. [→ **kubat**] **2.** Görünüşü biçimsiz, kaba, kullanışsız eşya. (–Mn.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; –Gm.; *Bodrum –Mğ.)
kobay Av köpeği. (İvrindi –Ba.; –Sm.)
kobayel [→ **kabayel**]
kobete Kıymalı börek. (*Düzce –Bo.)
kobi Sağır. (*Gerze –Sn.)
kobran (I) [**kabran** (V)] Tef, bir çeşit çalgı. (*Bulancak –Gr.)
[**kabran** (V)] : (*Gelibolu –Çkl.)
kobrañ (II) [**kabran** (I), **kobul** (I) **-2, koflak** (I) **-1, koflan, kovlangoz -2, kovoz, kovuz** (II)] İçi boşalmış, kof (ağaç, kabuklu yemiş vb. şeyler). (Bayat *Emirdağı –Af.; –Mn.)
[**kabran** (I)] : (–Brs.; –Or.; *Şavşat –Ar.)
[**kobul** (I) **-2**] : (Mamure –İz.)
[**koflak** (I) **-1**] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.; –Bo.; Yerkesik –Mğ.)
[**koflan**] : (Köşker –Krş.)
[**kovlangoz -2**]: (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**kovoz**] : (Sarıcaali –Çkl.)
[**kovuz** (II)] : (İlyaslar *Kırkağaç –Mn.)
kobu Engebeli toprak. (*Tuzluca –Ağ.)
kobuk (I) Kolsuz, parmaksız (kimse). (*Bayburt –Gm.)
kobuk (II) Çayırlarda biten, yaprakları dikenli ve yassı, patatese benzeyen bir bitki. (–Kr.)
kobul (I) **1.** Çukur, içi oyuk şey. (Arapköy –Or.; Girap –Ama.) **2.** [→ **kobran** (II)]
kobul (II) **1.** Toprak kap. (Murgâh –Ezc.) **2.** Kavanoz. (–Ist.; –Ezc.) **3.** Küp. (–Ezc.)
kobuz Akordeonun küçüğü, bir çeşit çalgı. (–To.)
koc (I) Ufak ve yuvarlak bir şeyi sopalarla vurarak ve yuvarlayarak oynanan bir çeşit oyun. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
koc (II) [→ **kocik** (II)]
koca [→ **kocacık** (II)]
kocaana [**kadınana -3, kocana -1, 2**] **1.** Nine. (Yayla *Tefenni –Brd.; Eğridere *Kuyucak –Ay.; *Akçakoca –Bo.; Aliköy *Çaycuma, Yakademirciler –Zn.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Genek *Yatağan, Yerkesik –Mğ.)
[**kadınana -3**] : (*Yatağan –Mğ.)
[**kocana -1**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.; *Bor –Nğ.; *Serik, Çoraklı *Korkuteli Erenyaka, *Akseki –Ant.; Şeref, Kavaklıdere *Yatağan –Mğ.; Korucuköy *İpsala–Ed.) **2.** Büyük amcanın karısı. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Darıveren *Acıpayam, Kızılköy, Honaz –Dz.)
[**kocana -2**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.; Çamköy *Gölhisar –Brd.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
kocaarap Tek kişinin oynadığı bir halk oyunu. (*Bergama ve çevresi –İz.)
koca av Sürek avı. (Kızılcadağ –Ant.)
kocababa [**koçba**] **1.** Büyük amca. (Büyükkabaca *Senirkent, Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Çamköy *Gölhisar –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Kı-

zılyer, Honaz –Dz.) **2.** Dede. (Sücüllü *Yalvaç –Isp.; Yakademirciler –Zn.)
[**koçba**]: (Gümülcine göçmenleri –Brs.)
3. [→ **kocaman**]

koca bakla Bir çeşit bakla. (Sultaniye, Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kocabaş (I) [**kocabaşı** (I) **-1**] **1.** Pancar, şeker pancarı. (*Urla –İz.; –Ba. ve çevresi; Mamıca *Orhangazi –Brs.; –Ks.; *Sungurlu –Çr.; *Çerkeş –Çkr.; *Boyabat –Sn.; Sıralı *Kavak –Sm.; –Ama.; *Zile, Karakaya –To.; Horzaf *Şiran –Gm.; –Kr.; –Ezm.; –Ezc.; –Ur.; –Mr.; Çöplü *Gürün, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Yz.; Koyunbaba *Kalecik, Gürcü *Kızılcahamam–Ank.; *Kozan, *Osmaniye –Ada.; *İncesu –Ky.; –Mğ.;
[**kocabaşı** (I) **-1**] : (–Ezm.; *Doğubeyazıt –Ağ.)
2. Turp. (–Ky.) **3.** Lahana. (*Havza –Sm.)

kocabaş (II) Uskumrunun ufağı. (Gedelek *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

kocabaş buğday Unu kara olan sert buğday. (–Sm.)

koca bayram Şeker bayramı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kocabaşı (I) **1.** [→ **kocabaş** (I) **-1**] **2.** Mavi renkli çiçeği ve nohut büyüklüğünde tohumu olan bir buçuk metre boyundaki dikenli bir ot. (Suboğaz –Gaz.)

kocabaşı (II) Muhtar. (*Kaş –Ant.)

koca bıçak Deri ve gönlerin kalın yerlerini inceltmek için kullanılan bıçak. (–Tr.)

koca bılla Bir ailenin en yaşlı kadını. (–Dz.)

koca boğazlı Obur. (*Kandıra –Kc.)

koca buğday İri taneli, yumuşak ve sarımsı bir çeşit buğday. (Çığrı *Dinar –Af.; Söğüt, Honaz –Dz.; Kırıklı –Ada.; Güzelsu, Ormana *Akseki –Ant.)

koca bulamaç Pişmiş hamur üzerine şerbet dökülerek yapılan bir çeşit tatlı. (Kocayatak *Serik –Ant.)

kocacık (I) **1.** Semerin arka kısmında urgan takılan demir ya da tahta çengel. (–Çkl.; İnebeyli *Karamürsel –Kc.; Kızılcaveran –To.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Ilgın, *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Mut –İç.) **2.** Döveni boyunduruğa bağlayan ağacın baş tarafına takılan küçük ağaç parça. (–Çkl.)

kocacık (II) [**koca**] Tandır kürsüsü altına konan çamurdan yapılmış mangal. (*Kilis –Gaz.)
[**koca**] : (*Antakya –Hat.)

kocadepen Sulu, kabukları ince ve küçük bir çeşit armut. (–Sn.)

kocadere Küçük küfe. (–Ist.)

koca dölü Sıska çocuk. (–Mğ.)

kocagelin Kaynana. (*Gerze –Sn.)

kocagöl Deniz. (Karakuyu *Torbalı –İz.)

kocagölmez **1.** Yağlı hamura kavrulmuş ve dövülmüş haşhaş katılarak yapılan ekmek. (*Merzifon –Ama.) **2.** Tuzsuz ekmek. (–Sm.)

kocagörmez Evde yapılan küçük somun. (–Ks.)

kocagöz (I) Gözü kararmış: *Olan, koca gözmü oldun beni göremiyorsun.* (*Akyazı –Sk.)

kocagöz (II) **1.** İstavrit balığı. (*Marmaris –Mğ.) **2.** Mercan balığına

benzeyen bir çeşit balık. (*Gelibolu –Çkl.)

kocağız 1. Yaşlı, geçkin kız. (*Bor –Nğ.) **2.** İhtiyar kadın. (*Bor –Nğ.)

koca hala Büyük hala (baba ya da annenin halası). (–Kıbrıs)

kocak (I) **1.** [→ **koçak** (I) **-2**] **2.** İyi. (*Merzifon –Ama.)

kocak (II) Kadın yeleği. (*Bayburt –Gm.)

kocakarı tarhanası Küçük dolu. (*Alayunt –Kü.)

koca koyun [**kocalama**] Altı yaşını geçmiş koyun. (Binbirdirek –Ist.) [**kocalama**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kocakuş Kartal. (–Brd.)

koca kuşluk Öğleye yakın olan zaman. (Söğüt, Honaz, Darıveren *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; Dallıca *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; Alurköy *Söğüt –Bil.; Yerkesik –Mğ.)

kocalama [→ **koca koyun**]

kocalmak İhtiyarlamak.(*Düzce –Bo.)

koca löhlü Bunak, bunamış. (–Ank.)

kocaman [**kocababa -3**] Yaşlı erkek. (–Or.; Tepeköy, Piraziz *Tirebolu –Gr.; *Maçka –Tr.; Mapavri –Rz.) [**kocababa -3**] : (Kerkük)

kocaman yemişi Kocayemiş. (–Sm.)

kocameti Çok büyük, koskocaman. (Yugoslavya göçmenleri, Maltepe *Kartal –Ist.)

kocana 1. [→ **kocaana -1**] **2.** [→ **kocaana -2**] **3.** Yaşlı kadın. (–Brd.)

kocaoğlan (I) Ayı. (–Gm.)

kocaoğlan (II) Kuvvetli esen yel. (–İz.)

kocaoğmağı [**kocoğmağı**] Yufka ekmek kırılıp içine peynir, maydanoz, soğan koyularak yapılan yemek. (*Bor –Nğ.)

[**kocoğmağı**] : (*Bor –Nğ.)

koca orak Erkeklerin kullandıkları bir çeşit orak. (–Ada.)

kocasak Koca arayan kız. (–Ks.)

kocasan (I) **1.** Büyüyemeyen, gelişemeyen ağaç. (–Nğ.) **2.** Yaşlanmış bitki. (*Bor –Nğ.) **3.** Boya kalkmış, sararıp başak tutmamış ekin. (*Bor –Nğ.)

kocasan (II) Yaşlı görünüşlü (kimse). (–Nğ.)

kocayırcı Geniş meydanlık. (*Aksaray –Kn.)

kocen Kedi yavrusu. (Ağlı *Küre –Ks.)

kocgal 1. Yontulmamış ağaçları üst üste yığarak yapılan kulübe. (Vicealtı, Hemşin –Rz.) **2.** Sazdan yapılan kulübe. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kocgaltmak [→ **kabartmak -1**]

kocik (I) [**koçik** (II)] Bir çeşit kadın ceketi. (Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.) [**koçik** (II)] : (Yavuz, Çandarlı *Şavşat –Ar.)

kocik (II) [**koc** (II)] Topuk kemiği. (Vikik –Ezm.) [**koc** (II)]: (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kocik (III) Yeni doğmuş manda yavrusu. (–Ezm.)

kocmak [→ **koçmak -1**]

kocoğmağı [→ **kocaoğmağı**]

kocuk (I) [**koçuk**] Gocuk, içi kürklü kaput. (*Atabey –Isp.; Karakuyu *Torbalı –İz.; Keskin –Es.; –Bo.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Ank.; –Ky.; –Nğ.; *Karaman –Kn.; –Ada.) [**koçuk**] : (Başköy –Ank.)

kocuk (II) Midye. (Yenice, Çağış –Ba.)

kocuk (III) Bakla, nohut vb. bitkilerin çift çenetli kabukları. (Yenice, Çağış –Ba.)

kocuk (IV) Lahana sapı. (*Ahlat –Bt.)

kocuklamak Kuşkulanmak. (*İskilip –Çr.; Kuzuculu *Dörtyol –Hat.)

kocundurmak İçine korku vermek, şüphelendirmek. (*Anamur –İç.)

kocunduruk Silâh. (Kesme *Eğridir –Isp.)

kocur (I) Her şeyden haberi olan, kulağı delik: *Çok kocur adamdır, hemen herşeyden haberi var.* (Gâvurdağı yörükleri *Osmaniye –Ada.)

kocur (II) [→ **kuldur** (I) **-2**]

koç (I) Et tahtası. (–Ezc.)

koç (II) Boynuz. (Babik *Pütürge –Ml.)

koç (III) [→ **koçara**]

koça (I) Siğil. (–Sm.)

koça (II) Küçük basamak. (Güneyce –Rz.)

koçaç (I) Armut. (–Bo.)

koçaç (II) [**koçaş** (I)] Arabacı. (*Urla –İz.)

[**koçaş** (I)] : (*Urla –İz.)

koça gelmek Dişi koyun çiftleşmek istemek. (Bulgaristan göçmenleri *Gölcük –İz.; *Hozat –Tn.; *Bor –Nğ.)

koçağ [→ **koçak** (I) **-1**]

koçaḫ [→ **koçak** (I) **-1**]

koçak (I) [**kocak** (I) **-1, koçağ, koçaḫ, koçbaşı** (I)] **1.** Kabadayı, yiğit, yürekli. (*Bergama, *Bornova –İz.; Tokat –Es.; –Ist.; –Zn.; –Ks.; *Alaca –Çr.; Çayköy, Gümüşhacıköy –Ama.; –To. ilçe ve köyleri; Bayadı –Or.; Çandarlı, Yavuz, Çayağzı *Şavşat, Zeytinlik –Ar.; –Kr.; –Ezm.; Beşik –Ağ.; –Vn.; Basak *Hekimhan –Ml.; Çelik *Besni –Adı.; –Gaz.; İpsile *Hafik –Sv.; Ravlı *Çubuk –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Araplar –Ada.; –İç.; *Akseki –Ant.)

[**koçağ**] : (*Erciş –Vn.)

[**koçaḫ**] : (*Erciş –Vn.)

[**koçbaşı** (I)] : (Rumeli göçmenleri –Ist.)

2. Eli açık, cömert. (Tokat –Es.; –Ist.; Türkler –Çr.; Çayköy, Gümüşhacıköy –Ama.; –To. ilçe ve köyleri; Bağlıca, Akarsu *Ardanuç –Ar.; –Dy.; Çelik *Besni –Adı.; –Ur.; –Gaz.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; Hamurcu *İncesu –Ky.; Kurugöl –Mş.; *Bor –Nğ.; Karkın *Çumra, *Ermenek –Kn.; –Ada. ve köyleri; *Mut, Çapar –İç.

[**kocak** (I) **-1**]: (–Or.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; –Mğ.)

3. İşbilen, becerikli. (–Bo.; *İskilip –Çr.) **4.** Yüce gönüllü. (–Ky.; –İç.; ve köyleri.) **5.** Konuksever. (Mangırlar *Mudurnu –Bo.; Belenkeşli *Mersin –İç.) **6.** Gösterişçi, cakalı. (Kazmasökü – Sn.; * Merzifon –Ama.) **7.** Esirgemez. (–Ada.)

koçak (II) Yün ipliği çilesi. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

koçaklanmak Daha güçlü olmak. (*Bor –Nğ.)

koçala Baklası toplandıktan sonra kalan kuru sap ve yaprakları. (*Karacabey –Brs.)

koçam **1.** [→ **koşam -1**] **2.** [→ **koçam -2**] **3.** İki kolun sarabildiği kadar, bir kucak (çalı vb. şeyler için). (*Maçka –Tr.)

koçamlamak [→ **koşamlamak**]

koçan (I) **1.** Tapu senedi. (*Eğridir –Isp.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Mn.; –Ba.; *Kandıra –Kc.; *Bor, Dikilitaş –Nğ.; –Kıbrıs) **2.** [→ **kafa kâğıdı**]

koçan (II) Boyunduruğu araba okuna bağlayan kayış. (Yeniköy –Ba.; –Ed.)

koçan (III) Yerelması. (Nifos *Bakırköy –Ist.)

koçar Kara kertenkele. (Balıbey *Kula –Mn.)

koçara [**koç** (III)] İnce dallardan örülmüş tahıl ambarı. (Rumeli göçmenleri, Evrense –Ky.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**koç** (III)] : (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

koçarı Bir çeşit bar oyunu. (–Kr.)

koçarlamak Sobayı yakmak için odunları doldurup sıralamak. (*Senirkent –Isp.)

koçasak Çiftleşmek isteyen dişi koyun. (*Tarsus –İç.)

koçaş (I) [→ **koçaç** (II)]

koçaş (II) Kötü (deve için). (Yenidamlar *Alanya –Ant.)

koçaş (III) Yağmur bulutu. (–Ant.)

koçavuç [→ **koşam -2**]

koçayı [**koçkoyan**] **1.** Ekim ayı. (–Tr.; –Kr.; –Ezc.; Ömerhacılı *Kaman –Krş.)

[**koçkoyan**] : (*Bayburt –Gm.) **2.** Kasım ayı. (–Or.; –Tr.; –Gm.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Göle –Kr.; –Ezc.; Ağrakos *Suşehri, *Şarkışla –Sv.)

koçba [→ **kocababa -2**]

koçbaşı (I) [→ **koçak** (I) **-1**]

koçbaşı (II) Evin duvarlarını yağmurdan korumak için yapılan saçak. (*Pınarbaşı –Ky.)

koç boynuzu (I) Demir ya da pirinçten yapılmış ip bağlamaya yarayan araç. (Kalamış –Ist.)

koç boynuzu (II) Kadın çorabında kullanılan bir nakış motifi. (*Bozüyük –Bil.)

koçburun nacak Odun kesmeye yarayan bir çeşit balta. (*Yalova –Ist.)

koçek Bir karış boyunda büyümüş ekin. (*Nizip –Gaz.)

koç etmek Bağlam yapmak. (Korkut, Boliçan –Sv.)

koçgar [→ **koçhar -3**]

koçhar [**koçgar**] **1.** Yaban koyunu. (–Çkl.) **2.** Bir yaşındaki erkek koyun, toklu. (Çilehane *Reşadiye –To.; Vazıldan *Divriği –Sv.) **3.** Koç. (Çilehane *Reşadiye –To.; *Kadınhanı –Kn.)

[**koçgar**] : (*Kadınhanı –Kn.)

koçıra Tutumlu. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

koçıralık Kiler, yiyecek dolabı. (Limanköy –Rz.)

koçik (I) **1.** Dişi manda. (–Ezm.) **2.** Küçük manda. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

koçik (II) [→ **kocik** (I)]

koç kaçımı 1. Koç katımından önce koçla çiftleşen koyunun vakitsiz doğurduğu kuzu. (–Sn.; Kuf *Ünye –Or.) **2.** Koç katımından önce koyunun koçla birleşmesi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

koç kaçmak Evliyken başka erkekten çocuğu olmak. (*Düzce –Bo.)

koç katımı Koyunların döllenme mevsimi. (Kapancıağılı –Ama.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

koçkoyan [→ **koçayı -1**]

koç kulak İki kulplu küçük küp. (–Gr.)

koçkuz [**koçkuzu**] Kırlarda toprak altında yetişen, ceviz büyüklüğünde, siyah kabuklu, yenilen bir kök. (–Ed.)
[**koçkuzu**]: (*Doğubeyazıt –Ağ.)

koçkuzu [→ **koçkuz**]

koçlamak İpi, çıkrıkla iki kat olarak bükmek. (Genezin *Avanos –Nrş.)

koçmak [**kocmak, koçuşmak, kucmak, kucuklamak**] **1.** Kucaklamak, kucaklaşmak, sarılmak. (*Lapseki –Çkl.; –Çr.; –Ur.; –Gaz.; –Mr.)
[**kocmak**] : (*Yusufeli –Ar.; –Dy.)
[**koçuşmak**] : (*Lapseki –Çkl.)
[**kucmak**] : (*Safranbolu –Zn.)
[**kucuklamak**]: (Yukarıdinek *Şarkîkaraağaç –Isp.)
2. Cinsel ilişkide bulunmak. (–Bil.; Neveze *Arpaçay –Kr.)

koçmar [**kaçmer** (II), **koçmarbeler, koşmar** (I), **köyköçemen, kuşmar**] Bir çeşit iri kertenkele. (Salatın *Tire –İz.; Ferhenk *Anamur, *Silifke, *Mut, Ayvagediği *Mersin –İç.)
[**kaçmer** (II)] : (–Kn.)
[**koçmarbeler**] : (Durak –Ada.)
[**koşmar** (I)] : (*Ermenek –Kn.; Muhat *Tarsus,*Gülnar –İç.; –Mğ.)
[**köyköçemen**] : (–Af.)
[**kuşmar**]: (Çatoz, Mağura, –Kıbrıs)

koçmarbeler [→ **koçmar**]

koço (I) [→ **koçu** (I)]

koço (II) Boğmaca. (–Rz.)

koçop Küçük güveç. (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

koçor Köy delikanlılarının alınları üzerine bıraktıkları saç. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

koç önüne gelmek Koyun gebe kalmak. (*Kavak –Sm.)

koçpança [→ **koşam -2**]

koçsak Koç isteyen dişi koyun. (Çığrı *Dinar –Af.; Çöplü *Çivril, Söğüt Yukarıseyit *Çal, Honaz –Dz.; –Ba.; Büğdüz –Çr.; *Boyabat –Sn.; *Artova –To.; Kuz *Ünye –Or.; *Keşap –Gr.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; Palha *Divriği –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Saray –Tk.)

koçsamak [**koçsırak olmak**] Dişi koyun erkek koyun istemek. (Söğüt, Honaz –Dz.; Seyrek –İz.; *İskilip, *Kargı, *Tosya –Çr.; Kuz *Ünye –Or.; Maksutlu *Şarkışla, *Koyulhisar –Sv.; Faraşlı *Kalecik –Ank.; Salkuma –Ky.; Fakıuşağı *Osmaniye, *Kozan –Ada.; *Saray –Tk.)
[**koçsırak olmak**]: (*Yatağan –Mğ.)

koç savmak Erkek koyunu dişi koyunla çiftleşmesinden sonra ayırmak. (*Kargı, *Tosya –Ks.)

koçsırak olmak [→ **koçsamak**]

koçsuramak Dişi koyun erkeği ile çiftleşmek. (*Yatağan –Mğ.)

koçu (I) [**koço** (I)] Gelin arabası. (Selânik göçmenleri *Karşıyaka –İz.; –Çkl.; –Brs.; Varna göçmenleri –Ist.; Akçakaya –Ky.;*Mersin –İç.)
[**koço** (I)] : (–Nğ.)

koçu (II) Çukur, oyuk yer, hendek. (–Gaz. ve çevresi)

koçu (III) El havlusu. (–Brs.)

koçuhocu yapmak Kuru üzümü iki avuç arasında ovalıyarak çöplerini toptan ayıklamak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

koçuk [→ **kocuk** (I)]

koçunmak Sakınmak. (–Ba.)

koçuşmak [→ **koçmak**]

koç yıldızı En uzak yıldız. (Tokuşlar –Af.)

koçyiğit 1. Güçlü, kuvvetli, babayiğit. (*Bor –Ng.) **2.** Cömert, eli açık. (–Ky.)

kod (I) Buğday ve arpa ölçmeye yarayan gaz tenekesi büyüklüğünde tahtadan yapılmış kap. (Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; Ergân –Ezc.)

kod (II) İçi dar değirmen oluğu. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

koda (I) [→ **kobak** (II) **-1**]

koda (II) Kadının kocasının akrabası. (–Vn.)

koda (III) Boyunduruğu arabaya bağlayan kayışın kaymaması için boyunduruğa geçirilen ağaç çivi.(–Kr. ve çevresi; *Pınarbaşı –Ky.)

kodafa Ufak küfe. (–Ist.; –Ml.)

kodak (I) [**kadak** (VIII) **-2, 3; kaduk, katmak** (II), **kodığ, kodik** (I) **-1, kodok** (I), **koduk** (I) **-1, 2; kodul** (II) **-1, 2; kolun -1, kontar, kotik -2, kotmak** (I) **-1, kuduk** (III) **-2, kutmak**] **1.** Eşek yavrusu, sıpa. (Mahmudiye *Ezine –Çkl.; *Kandıra –Kc.; Elemen –Bo.; Tersiye –Sk.; Erenköy –Ist.; Kabaoğlu, Gocaköy, Kilimli, Karamusa, Cumayanı –Zn.; –Ks.; –Sn.; –Sm.; –To.; –Tr.; *Ahlat –Bt.; *Haymana –Ank.)

[**kadak** (VIII) **-3**] : (Gökmaslı *Şile –Ist.)

[**kaduk**] : (Bağyaka *Finike –Ant.)

[**katmak** (II)] : (Karaburun *Çatalca –Ist.; Dombay –Ed.)

[**kodığ**] : (Kerkük)

[**kodik** (I) **-1**] : (Alibeyli –Mn.; –Brs.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; *Gölcük –Kc.; Bulgaristan göçmenleri *Eyüp –Ist.; *Lüleburgaz –Krk.; Velimeşe *Çorlu –Tk.)

[**kodok** (I)] : (*Gölcük –Kc.; –Bt.)

[**koduk** (I) **-1**] : (Dedeköyü *Çal –Dz.; *Mudanya –Brs.; Celepköy *Çatalca –Ist.; Ağlı *Küre –Ks.; –Ama. ve köyleri; *Tutak, *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; –Ank.; Eğmir *Elmalı, Andifli *Kaş –Ant.; –Ed.; Çavuşköy *Babaeski, –Krk.; *Çorlu –Tk.)

[**kodul** (II) **-2**] : (Teke *Yeşilova –Brd.; *Fethiye –Mğ.)

[**kolun -1**] : (–Kü.; –Ezm.)

[**kontar**] : (Güme *Mut –İç.)

[**kotik -2**] : (Tevfikiye *Gemlik –Brs.)

[**kotmak** (I) **-1**]: (*Ilgın –Kn.; –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Karacakılavuz –Tk.)

[**kuduk** (III) **-2**] : (–Brs.)

[**kutmak**] : (*Şebinkarahisar –Gm.)

2. Yavru katır. (*Eyüp –Ist.; *Tosya –Ks.; –Çkr.; *İskilip –Çr.; Gürcü, Pazar * Kızılcahamam –Ank.)

[**kadak** (VIII) **-2**] : (–Çkr.)

[**koduk** (I) **-2**] : (*Eğridir –Isp.; Virancık *Emet –Kü.; Güzelsu *Akseki, Yenidamlar, Demirtaş *Alanya –Ant.)

[**kodul** (II) **-1**] : (–Brs.)

3. [→ **kota** (I)] **4.** Ayı yavrusu. (–Ba.; –Ist.)

kodak (II) [**koduk** (II)] **1.** Dul kadının ikinci kocasının yanına götürdüğü çocuk. (*İskilip –Çr.)

[**koduk** (II)] : (*Gürün –Sv.; –Ky.)

2. Evlilik dışı dünyaya gelen çocuk. (–Brd.)

kodak (III) Bir buçuk okkalık tahıl ölçeği. (Kargı *Tosya –Ks.; –Sv.)

kodak (IV) Oniki, onbeş yaşları arasında çiftçi yamağı erkek çocuk. (–Ezm.)

kodak (V) [**koduk** (IV)] Birinin arkasından giden, birini izleyen (kimse). (–Ay.)
[**koduk** (IV)] : (–Brd.; *Akşehir –Kn.)

kodak (VI) Sığınak, ev. (Salatin *Tire –İz.)

kodak (VII) [→ **kadak** (I) **-2**]

kodak (VIII) Çuval gibi örülmüş, küçük tahıl ya da azık torbası. (Kılıçlar –Ank.)

kodak (IX) Erkeklik bezi, haya. (*Çarşamba –Sm.)

kodak atmak Oyunda yenmek. (–Sm.)

kodaklamak [**kotuklamak**] Eşek yavrulamak.(Mahmudiye*Ezine –Çkl.)
[**kotuklamak**] : (Tevfikiye *Gemlik –Brs.)

kodal Hendek. (*Haymana –Ank.)

kodala [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kodalak (I) [**kodoş** (II) **-2**] **1.** Kaba, görgüsüz, beğenilmeyen (kimse). (Şahmelik *Geyve –Sk.; Küçükisa *Zile –To.; Bayadı –Or.; *Ermenek –Kn.)
[**kodoş** (II) **-2**] : (–Tr.)

kodalak (II) Elle itilerek ya da çekilerek kullanılan ve ev gereçlerini taşımaya yarayan araba. (Manyas –Ba.; Cibali –Ist.)

kodalak (III) İki yumruk büyüklüğünde somun. (Narlıdere –İz.)

kodalak (IV) [**kıda** (II), **kıdalak** (II), **kıdır** (I), **kodala, kodik** (VI), **kodo, kodoş** (II) **-1, kondol** (I), **kotal, kotan** (II), **kottaş** (II), **kottik, kottuk** (I), **köde** (II), **kut** (I), **kuttuk**] **1.** Kısa boylu, tıkız (kimse). (Bayadı –Or.; Arga *Akçadağı –Ml.; *Afşin –Mr.)
[**kıda** (II)] : (Boynuyoğun –Ada.)
[**kıdalak** (II)] : (Kurşunlu *Dörtyol –Hat.)
[**kıdır** (I)] : (*Gürün –Sv.)
[**kodala**] : (Palha *Divriği –Sv.)
[**kodik** (VI)] : (–Dy.)
[**kodo**] : (Kirazlı *Şavşat –Ar.)
[**kodoş** (II) **-1**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kondol** (I)] : (*Hasankale –Ezm.)
[**kotal**] : (Papazköy –Sm.)
[**kotan** (II)] : (Kozağaç –Brd.)
[**kottaş** (II)] : (Arslanköy –İç.)
[**kottik**] : (*Kemaliye –Ezm.)
[**kottuk** (I)] : (Akçadağ –Ml.)
[**köde** (II)] : (–Kn.)
[**kut** (I)] : (Babik *Pütürge –Ml.)
[**kuttuk**] : (*Nizip –Gaz.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)
2. Kısa boylu, sarışın (kimse). (–Ng.)

kodalak (V) Erkek hindi. (*Çerkeş –Çkr.)

kodalak (VI) Boğazda olan şişkinlik, ur. (*Şebinkarahisar –Gm.; –Ezc.)

kodalak (VII) **1.** Karpuz, nar gibi yuvarlak meyvaların büyümeyeni, ufak kalanı. (–Mr.) **2.** Çam kozalağı. (*Afşin –Mr.)

kodalanmak [**kodallanmak**] Kavga etmek istemek, kafa tutmak. (*Koyulhisar –Sv.; *Ayaş –Ank.)
[**kodallanmak**] : (Bayadı –Or.)

kodallanmak [→ **kodalanmak**]

kodaman Büyük tepelerin üzerindeki düzlük. (Kösedere *Karaburun –İz.)

kodamaz Cahil, görgüsüz.(Maruf –Çkl.)

kodamca Küçücük : *Kodamca bir masa.* (Bulgaristan göçmenleri –Ed.)

kodana (I) İçi boş silindir biçiminde bir kap, ortadan kesilmiş yayık. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kodana (II) Ağaçkakan kuşu. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kodaş (I) [**kodaz** (II), **koddaz, kodoz** (II), **koduç** (I), **koduş**] **1.** Bencil, kendini beğenmiş. (*Ilgın –Kn.)
[**kodaz** (II)] : (*Pazarcık –Mr.; *Bor –Nğ.; Boynuyoğun –Ada.; Karatiken *Tarsus, *Mersin –İç.)
[**koddaz**]: (*Kozan, Oymaklı –Ada.)
[**kodoz**(II)]: (Çepni*Gemerek –Sv.)
[**koduç** (I)] : (Araplı *Sorgun, İncirli –Yz.)
[**koduş**] : (Navdalı *Mut –İç.)
2. Kafa dengi, uygun arkadaş. (*Karacasu –Ay.)

kodaş (II) Eşek. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kodaz (I) Horoz. (Kaymaz –Es.)

kodaz (II) [→ **kodaş** (I) **-1**]

kodazlanıp durmak [**kodazlanmak, koddazlanmak, kottaşlanmak**] Kendini beğenmek. (Okçu *Bor –Nğ.)
[**kodazlanmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**koddazlanmak**] : (*Keskin –Ank.)
[**kottaşlanmak**] : (–Ar.)

kodazlanmak [→ **kodazlanıp durmak**]

koddaz [→ **kodaş** (I) **-1**]

koddazlanmak [→ **kodazlanıp durmak**]

kodes [**kosdik**] Kümes, dar yer. (*Bergama –İz.)
[**kosdik**] : (*Ağın –El.)

kodığ [→ **kodak** (I) **-1**]

kodik (I) **1.** [→ **kodak** (I) **-1**] **2.** Kedi, köpek gibi hayvanların yavrusu. (Fili *Biga –Çkl.)

kodik (II) **1.** Sarmısak döveci, tahta havan. (*Hasankale –Ezm.) **2.** Ağaçtan oyma küçük kap. (–Gm.; Cenciğe –Ezc.)

kodik (III) Bir kişinin taşıyabileceği büyüklükte yontulmuş tomruk. (–Tr.)

kodik (IV) [**koduk** (VI), **kofa** (II) **-2**] Beş, altı okkalık, tahtadan yapılmış tahıl ölçeği. (–Ezc.; *Ağın –El.)
[**koduk** (VI)] : (–Dy.; –Sv.)
[**kofa** (II) **-2**] : (–Rz.)

kodik (V) Suyun damlaya damlaya açtığı çukur. (–Ezm.; –Ezc.)

kodik (VI) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kodikçi [**kotikçi**] Yontulmuş tomruklar yapıp taşıyan kimse. (–Tr.)
[**kotikçi**] : (–Tr.)

kodinge [→ **kadi** (II) **-1**]

kodo [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kodok (I) [→ **kodak** (I) **-1**]

kodok (II) Üvey çocuk. (–Bt.)

kodoş (I) Sözünde durmayan kimse. (Çandarlı *Bergama –İz.)

kodoş (II) **1.** [→ **kodalak** (IV) **-1**] **2.** [→ **kodalak** (I) **-1**]

kodoş (III) Mısır koçanı. (*Vakfıkebir, *Maçka –Tr.)

kodoş (IV) [→ **koduç** (II)]

kodoş vurmak Şişe ya da boynuzla kan almak. (–Tr.)

kodoz (I) Kuş gagası. (–Bt.; –Mş.)

kodoz (II) [→ **kodaş** (I) **-1**]

kodra Hayvanların besiye çekildiği yer. (Bayat *Emirdağ –Af.)

kodu Püskül. (–Uş.)

koduç (I) [→ **kodaş** (I) **-1**]

koduç (II) [**kodoş** (IV)] Düzeltilmiş öküz ve inek boynuzu. (Tavlasun *Erkilet –Ky.)
[**kodoş** (IV)] : (Mollaveyis *Pazar –Rz.)

koduk (I) **1.** [→ **kodak** (I) **-1**] **2.** [→ **kodak** (I) **-2**] **3.** Yeni doğmuş inek yavrusu, buzağı. (*Kaş –Ant.) **4.**

Deve yavrusu. (Kinederiç –El.) **5.** Köpek yavrusu. (–Dy.)

koduk (II) [→ **kodak** (II)]

koduk (III) Kuyruk. (–Dy.)

koduk (IV) [→ **kodak** (V)]

koduk (V) Tahta olarak biçilmeye hazırlanmış ağaç. (–Tr. ve çevresi)

koduk (VI) [→ **kodik** (IV)]

koduklamak At, eşek, köpek vb. hayvanlar yavrulamak. (Vazıldan *Divriği –Sv.; –Ed.)

kodul (I) Orman içindeki çayır. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

kodul (II) **1.** [→ **kodak** (I) **-2**] **2.** [**kodak** (I) **-1**]

koduş [→ **kodaş** (I) **-1**]

koduşlanmak Sallana sallana gitmek. (Kargı *Tosya –Ks.; *Çarşamba –Sm.)

kof Köpük. (–Ur.)

kofa (I) [**kufa** (VI)] Yemiş sepeti, küçük sepet. (*Nizip –Gaz.; –Sv.; –Ant.)
[**kufa** (VI)] : (–Gaz.)

kofa (II) [**koga**] **1.** Kova. (–Dz.; *İskilip –Çr.; *Anamur –İç.)
[**koga**] : (*İskilip –Çr.)
2. [→ **kodik** (IV)]

kofa (III) İnce ve püskül biçiminde bir çeşit saz. (*Dinar –Af.; Gocaköy –Zn.)

kofak [→ **kafalak** (I)]

kofalak (I) [**kofak, koflak** (III)] İçi boş, kof. (*Bozdoğan –Ay.; *Bor –Nğ.; Çömelek *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.)
[**kofak**] : (Cumalıkızık –Brs.)
[**koflak** (III)] : (Pisi –Mğ.)

kofalak (II) [**koftur, kosalak, kosaltılı, kovalak** (I) **-1**] Gururlu, çalımlı (kimse). (*Sivrihisar –Es.; Balkır *Çaycuma –Zn.; *Zile ve köyleri –To.; *Bor –Nğ.; Sarıoba *Polatlı –Ank.; –Mğ.)
[**koftur**] : (Bozkır *Ermenek –Kn.)
[**kosalak**]: (Balçıkhisar –Es.; *Düzce –Bo.; –Kn.)
[**kosaltılı**] : (Köşk –Ay.)
[**kovalak** (I) **-1**] : (Demirkapı, *Susurluk, Yeniköy, –Ba. ve çevresi; *Lapseki, *Gelibolu, Kirazlı –Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; Melekse *Geyve –Sk.; *Tirebolu –Gr.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kofalık [→ **kova** (I)]

kofalmak (I) [**kofurlanmak, kohalmak, kosalmak, kovalmak** (I), **kuvalmak**] Gururlanmak, övünmek. (Tokat –Es.; *Afşin –Mr.; *Kızılcahamam, *Ayaş, Büyükafşar *Kırıkkale –Ank.; Fetullah, Yahyalar, Zile *Develi, Hamurcu *İncesu –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; Kurthasanlı *Kadınhanı, *Ereğli –Kn.; –Ada.)
[**kofurlanmak**] : (*Taşköprü –Ks.)
[**kohalmak**] : (Sarılar * Avanos –Nş.)
[**kosalmak**] : (Köşk –Ay.; Dudaş *Söğüt –Bil.; Köşker –Krş.; –Ky.; Kurugöl –Mş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –İç. ve köyleri; *Serik –Ant.)
[**kovalmak** (I)]: (Bayadı –Or.; –El.; –Ml.; –Mr. ve çevresi)
[**kuvalmak**] : (*Kozan –Ada.)

kofalmak (II) İçi boşalmak. (*Düzce –Bo.)

kofaltak [→ **kofulcan**]

kofaltmak Övmek, abartmak. (*Gelendost –Isp.; *Düzce –Bo.; Otacı *Kızılcahamam –Ank.; Gazi *Develi –Ky.)

kofan Soğan ya da turp bağlanan uzun saplı ot. (–Ank.)

kofe [→ **kofo**]

kofer Toprak sulamak için taş ya da topraktan yapılmış su oluğu. (Hüdede *Silifke –İç.)

kofeyli İhtiyar ve zayıf hayvan. (Karadere –İç.)

kofi (I) [→ **kofo**]

kofi (II) **1.** Lahana kökü. (–Tr.) **2.** Tanesi alınmış mısır koçanı. (Suva, Polathane *Akçaabat –Tr.)

kofi (III) [→ **kofik** (I)]

kofik (I) [**kofi** (III), **kofu**] Evli köy kadınlarının başlarına giydikleri üstü sargılı ve altınlı fes, bir çeşit başlık. (Merdenik *Göle –Kr.)
[**kofi** (III)] : (–Dy. ve köyleri)
[**kofu**] : (*Erciş –Vn.)

kofik (II) [**koğga**] İçerisi oyulmuş patlıcan ya da biber kurusu. (*Ağın –El.)
[**koğga**] : (*Keçiborlu –Isp.)

koflak (I) **1.** [→ **kobran** (II)] **2.** Dişleri dökülmüş (kimse). (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

koflak (II) [→ **kofalak** (I)]

koflan [→ **kobran** (II)]

kofnek Çok yumuşak, humuslu toprak. (*Mut –İç.)

kofo [**kofe, kofi** (I), **kofos, kofoz, kofuz**] Sağır. (–Rz.)
[**kofe**] : (*Maçka –Tr.)
[**kofi** (I)]: (Limanköy *Çayeli –Rz.)
[**kofos**] : (*Maçka –Tr.; Dalyan –Mğ.)
[**kofoz**] : (*Bodrum –Mğ.)
[**kofuz**] : (*Marmaris –Mğ.)

kofos [→ **kofo**]

kofoz [→ **kofo**]

kofra Kahvelerde beş on kişilik özel bölmeler ya da belirli kişiler için ayrılan toplantı yeri, loca. (Kale *Tavas –Dz.; Menteşe*Soma –Mn.; –Mğ.)

koftur [→ **kofalak** (II)]

kofu [→ **kofik** (I)]

kofulcan [**kofaltak**] Aralık, açık : *Şu taşı duvara koydun ya çok kofulcan kaldı.* (Dont *Fethiye –Mğ.)
[**kofaltak**] : (*Tire –İz.)

kofuñk yılanı Zehirsiz, kalın ve kısa boylu bir çeşit yılan. (Çavuşbucağı *Silifke –İç.)

kofur Gösteriş, kibir, kendini beğeniş. (Sırçalı *Safranbolu –Ks.)

kofurgalık Dağlarda yetişen, ilkbaharda sarı çiçek açan ve harman süpürgesi yapılan bir çeşit bitki. (Mesken *Yatağan –Mğ.)

kofurlanmak [→ **kofalmak** (I)]

kofursu [→ **koğursu**]

kofuz [→ **kofo**]

koga [→ **kofa** (II) **-1**]

kogdura kogdura [→ **koğdura koğdura**]

kogdurmak Koşturmak. (*İskilip –Çr.)

koğ (I) [**koğu** (I), **koğ kaybet, koo, kov, kovu** (I)] Çekiştirme, yerme, kötüleme, dedikodu. (* Eğridir –Isp.; –Brd.; *Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; Tokat –Es.; Kuzguncuk –Ist.;*Ayancık –Sn.; –Sm.; *Şebinkarahisar –Gr.; Kesme*Divriği, *Koyulhisar, Deliktaş –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; *Mustafa Paşa, *Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.; Yerkesik –Mğ.)
[**koğu** (I)]: (Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Tire –İz.; –Mn. ve çevresi; Yeniköy –Ba.; –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; Ezbirder *Suşehri –Sv.; –Nğ.; –Kn.)
[**koğ kaybet**] : (Bayadı –Or.)
[**koo**] : (–Nğ.)

[**kov**]: (Darıveren *Acıpayam, *Çal ve köyleri, Beylerdi, –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Derebaşı *Bayındır –İz.; *Alaşehir, Dombay *Salihli –Mn.; Yeniköy –Ba.; Akçalar –Brs.; Hisar, *Domaniç –Kü.; –Bo.; Ağlı *Küre –Ks.; –Gr.; –Ml.; *Kilis –Gaz.; *Elbistan –Mr.; Amik ovası *Reyhanlı –Hat.; *Gemerek –Sv.; *Develi –Ky.; Mustafa Paşa *Ürgüp –Nş.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Koyunevi *Kozan, Haruniye, *Bahçe –Ada.; Malya *Mut, *Silifke, *Mersin ve köyleri, *Anamur –İç.; Akçaeniş *Elmalı, Kapaklı *Kaş –Ant.; Kınık *Fethiye, Yerkesik –Mğ.)

[**kovu** (I)] : (Çığrı *Dinar –Af.; –Ank. ve çevresi; –Kn.; –Ant.; Aliköy –Mğ.)

koğ (II) Öfke, kızgınlık. (–Tr.)

koğa (I) Güvercin vb. kuşların gübresi. (*Beşiktaş –Ist.; –Dy.)

koğa (II) Bataklıklarda yetişen bir çeşit saz, hasır otu. (Bağıllı *Eğridir –Isp.;*Bor, –Nğ.; *Ereğli –Kn.)

koğa (III) Ahırda gübre biriktirilen yer. (Cenciğe –Ezc.)

koğa (IV) [→ **kufa** (II) **-1**]

koğaḫ [→ **konak** (I) **-1**]

koğak 1. [→ **konak** (I) **-2**] **2.** [→ **konak** (I) **-5**]

koğalı dolap Kuyu çıkrığı, dolabı. (–Ist.)

koğalık Hasırotu yetişen yer ya da bataklık. (Kumdanlı*Yalvaç –Isp.; Söğüt, Honaz –Dz.; *Urla –İz.; –Mn. ve çevresi; Sarıyar *Mihalıççık, Tokat, Bozan –Es.; *Bor –Nğ.)

koğan İnce çubuklarla örülüp içi dışı sıvanan arı yuvası, kovan. (*Antakya –Hat.)

koğcu [**koğcu kodak, koğucu** (I), **kolcu gudak, kovcu, koven, kovucu**] Dedikoducu, söz getirip götüren, arkadan çekiştiren. (Nuh –Af.; Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; *Bayındır, *Urla –İz.; Beyçayır *Lapseki –Çkl.; –Ist.; –Çr.; Küçükisa *Zile, *Artova –To.; Kuz *Ünye, *Akkuş, Bayadı –Or.; *Tirebolu –Gr.; *Afşin ve köyleri –Mr. ve çevresi; *Koyulhisar –Sv.; –Ank.; Erkilet –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Anamur, *Mut ve köyleri –İç.; Yerkesik –Mğ.)

[**koğcu kodak**] : (–Çr.)

[**koğucu** (I)] : (*Eğridir ve köyleri, *Gelendost –Isp.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; Yeniköy –Ba.; *Göynük –Bo.; –Zn.; *İskilip –Çr.; Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.; –Tr.; –Sv.; –Krş.; –Nğ.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)

[**kolcu gudak**] : (–Sm.)

[**kovcu**] : (*Karahallı –Uş.; Bağıllı *Gelendost –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Beylerli, Honaz –Dz.; *Ödemiş ve köyleri –İz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Ks.; Bayadı –Or.; *Kilis, –Gaz.; *Elbistan –Mr.; Amik ovası Türkmenleri*Reyhanlı –Hat.;*Koyulhisar –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri, *Mersin ve köyleri –İç.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[**koven**] : (–Ky.)

[**kovucu**] : (*Tavas –Dz.; Burhaniye *Nazilli, Şehköy –Ay.; Bey-

çayır *Lapseki –Çkl.; *Düzce –Bo.; *Bahçe –Ada.; *Silifke –İç.)

koğcu kodak [→ **koğcu**]

koğ çekmek [→ **koğlamak**]

koğdura koğdura [kogdura kogdura] Koştura koştura, koşa koşa. (*Artova –To.; –Sv.; –Nğ.)

[**kogdura kogdura**] : (*İskilip –Çr.; *Nizip –Gaz.)

koğdurmak Koşturmak. (Çöplü *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Tokat –Es.; Tekke *Taşova –Ama.; *Artova –To.; *Gürün, –Sv.; *Bor –Nğ.)

koğga [→ **kofik** (II)]

koğ kaybet [→ **koğ** (I)]

koğkun Uzun ve sürekli izleme. (*Kadirli –Ada.)

koğlamak [koğ çekmek, koğlaşmak, koğuculuk yapmak, koğulamak, koğ virmek, kov etmek, kov geçmek, kov kovlamak, kovlamak, kovlaşmak, kov sokmak, kov vermek] Arkadan çekiştirmek, dedikodu etmek. (Üçkuyu *Çal –Dz.; Çiçek, Yapraklı *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Çkr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; *Gürün –Sv.; –Ank.; *Bor –Nğ.; –Ada.; –Kıbrıs)

[**koğ çekmek**] : (–Mğ.)

[**koğlaşmak**] : (–Isp.; –Gaz.; *Şarkışla –Sv.)

[**koğuculuk yapmak**] : (–Mğ.)

[**koğulamak**]: (*Acıpayam –Dz.; *Şarkışla, –Sv.; *Çorlu –Tk.)

[**koğ virmek**] : (*Bor –Nğ.)

[**kov etmek**] : (Tahtacı –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Zeytinli *Edremit –Ba.; Ayvagediği *Mersin –İç.; Yerkesik –Mğ.)

[**kov geçmek**] : (*Söğüt –Bil.; Yenice, İnönü –Es.)

[**kov kovlamak**]: (Ayvagediği*Mersin –İç.)

[**kovlamak**]: (–Ba. ve çevresi; –Tr.; *Elbistan, *Göksun –Mr.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Çiftepınar *Mersin, *Silifke –İç.; Limasol –Kıbrıs)

[**kovlaşmak**] : (*Mersin ve köyleri –İç.)

[**kov sokmak**] : (Çığrı *Dinar –Af.; Çerçin –Brd.; Çöplü *Çivril, Darıveren *Acıpayam, –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Seferihisar –İz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Milas –Mğ.)

[**kov vermek**] : (–İç. ve köyleri)

koğlaşmak [→ **koğlamak**]

koğmak Sürekli arkasına düşmek, izlemek. (Çepni *Gemerek –Sv.; –Nğ.; Ayşekadın –Ed.)

koğsuk Duvar deliği, ağaç deliği. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

koğşak [→ **kağşak** (I)]

koğşamak [→ **kağşamak** (I) **-1**]

koğşatmak Sürerek ya da kazarak toprağı yumuşatmak. (* Kadirli –Ada.)

koğu (I) [→ **koğ** (I)]

koğu (II) Bol, gevşek : *Bu çorap koğu örülmüş.* (Pendik –Ist.)

koğucu (I) [→ **koğcu**]

koğucu (II) Askerlikte izleme kolu. (*Çemişkezek –Tn.)

koğuculuk yapmak [→ **koğlamak**]

koğulamak [→ **koğlamak**]

koğultak Delik deşik yer. (Kabaağaç *Fethiye, Yerkesik –Mğ.)

koğur (I) [**kongur, konğur, konkur, konur** (I) **-1, 3, 4**] **1.** Sarı ile siyah karışımı bir renk, koyu kumral, kestane rengi (öküz, inek için

kullanılır). (*Ünye –Or.; Çamova *Divriği, *Koyulhisar, *Gemerek –Sv.; Gâvurdağı Yörükleri *Osmaniye –Ada.; *Tarsus ve köyleri –İç.)
[**kongur**] : (*Nizip –Gaz.)
[**konğur**]: (Kızılcaören –Kü; Çilehane *Reşadiye –To.; *Alucra –Gr.; Afşar –Kn.; Genezin *Avanos –Nş.)
[**konkur**] : (Teke *Yeşilova –Brd.)
[**konur** (I) **-1**] : (*Kadırga –Ist.; *Merzifon –Ama.; *Ünye –Or.; * Koyulhisar, Çepni * Gemerek, –Sv.; *Kalecik –Ank.; *Bor –Nğ.; Abdurrahmanlar *Serik –Ant.)
2. Kara, esmer. (*Polatlı –Ank.)
[**konur** (I) **-4**] : (–Mğ.)
3. Kırmızı. (Turnük *Havza –Sm.; –Ada.)
[**konur** (I) **-3**] : (*Kilis –Gaz.; –Ant. ve köyleri)
koğur (II) Bağ için elverişli toprak. (Gündüzbey –Ml.)
koğur (III) [→ **konur** (II) **-1**]
koğur (IV) [→ **koğursu**]
koğurmak Sarhoş nara atmak. (Ayşekadın –Ed.)
koğursak Kısır inek. (–Ank.)
koğursu [**kofursu, koğur** (IV), **konguluz, konğursu, konkulus, konkuluz, konsu, konur** (III) **-1, konursu -1**] Yanan kıl ya da yün kokusu. (Karacapınar *Safranbolu –Zn.; *Artova –To.; *Gemerek –Sv.; *Ayaş –Ank.; *Mucur –Krş.; *Deveili –Ky.; *Bor –Nğ.)
[**kofursu**] : (–Mr. ve çevresi)
[**koğur** (IV)] : (–Gaz.)
[**konguluz**] : (Narlıdere –İz.)
[**konğursu**] : (Genezin * Avanos –Nş.)
[**konkulus**] : (Tahtacılar *Silifke –İç.)
[**konkuluz**] : (Tahtacılar *Silifke –İç.)
[**konsu**] : (Yukarıdemirciler –Zn.)
[**konur** (III) **-1**] : (–Isp.; *Merzifon –Ama.; –Mr.)
[**konursu -1**] : (Bereketli *Nazilli –Ay.; –Ks.; –Çkr.; Korucuk, Bostancıl –Sn.; –Sm.; *Göksun –Mr.; *Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.; –Ada.; Çiftepınar, *Mersin, İncekum *Silifke, Genceli *Mut –İç.)
koğusa Öksürük. (*Ünye –Or.)
koğuş Tavan ve döşeme tahtası. (*Sarıyer –Ist.; Yazıköy *Safranbolu –Zn.)
koğuş ağacı Dağ yamaçlarında yetişen dallarından ok ve yay yapılan bir çeşit ağaç, kayın ağacı. (*Lapseki –Çkl.)
koğuşmak (I) Koşmak. (–Kn.)
koğuşmak (II) İnek boğaya gelmek. (Bağtepe *Kozan –Ada.; İncekum *Silifke –İç.)
koğuştak [**koğuz** (II)] Aralık : *Akşam kapı koğuştak kalmış, üşümüşüm.* (–Ba.)
[**koğuz** (II)] : (–Sm.)
koğut Yılanın deri değiştirdiğinde bıraktığı gömlek. (–Mr.)
koğuz (I) Üzüm salkımları arasında bulunan çürük taneler. (–Nş.)
koğuz (II) **1.** [→ **koğuştak**] **2.** Eksik, içerisi sıkıştırılarak doldurulmamış, gevşek bırakılmış. (*İskilip –Çr.; *Kavak –Sm.) **3.** Bir kabın dolmaya yakın durumu : *Su çoğalmış kuyu koğuz kalmış.* (*Tosya –Ks.) **4.** Yarıdan yukarı (sıvı için) :

Bana bir bardak su ver fakat koğuz yap. (Tepeyibalâ –Or.; –Gr.)

koğ virmek [→ **koğlamak**]

koh (I) Hayır, yok : *–Mehmet Ali'yi gördün mü?– Koh.* (Andifli *Kaş, *Elmalı –Ant.; *Varto –Mş.)

koh (II) Yaranın üstündeki kabuk. (Kirazlı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

koh (III) Bostan kulübesi. (–Kr.)

koh (IV) Kof, içi boş, çürük. (Teke *Yeşilova –Brd.)

koha Muhtar. (Karapapaklar *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

kohalmak [→ **kofalmak** (I)]

koharböce [→ **koharböcek**]

koharböcek [**koharböce**] Yazın taş altlarında çok bulunan uzun bacaklı, siyah ve pis kokan bir böcek. (Bulgaristan göçmenleri –Ed.) [**koharböce**]: (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kohlidi Salyangoz, sümüklü böcek. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

koḫutmaḫ (I) Fena koku yaymak. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

koḫutmaḫ (II) Oyunda ortalığı karıştırmak, mızıkçılık yapmak. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

kohutmak Açmak. (*Ünye –Or.)

kok Kök. (Sökün *Silifke –İç.)

koka (I) Bataklıklarda yetişen ucu sivri saz. (Orman *Çarşamba –Or.)

koka (II) **1.** Tandırda ya da saçta çocuklar için pişirilen küçük ekmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.) **2.** Peksimet gibi küçük ve kurutulmuş ekmek. (*Erciş –Vn.)

koka (III) Çocukların deynekle vurarak oynadıkları ağaçtan yapılmış, cevizden büyükçe bir top. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

kokak Kirli, pis, murdar, kokmuş. (Bozan –Es.; *Kandıra –Kc.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; Saraçlı *Geyve, *Akyazı, –Sk.; Kuz *Akkuş –Or.; –Ank.)

kokal Dizkapağı. (Konurlar *İnegöl –Brs.; *Gölcük –Kc.; *Kadirli –Ada.)

kokalamak Koklayıp durmak. (İncekum *Silifke –İç.)

kokalmak Böbürlenmek. (Kemerhisar *Bor –Ng.)

kokan İnsan ya da hayvanın ayağına yapışıp ağırlık yapan çamurlu kar. (Küpesi –Ezc.)

kokanlamak Kötü bir durumdan azıcık iyiye doğru gitmek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kokar (I) Tembel. (Bulgaristan göçmenleri –Ist.; –Ed.)

kokar (II) Domates. (Derbent *Alaşehir –Mn.)

kokar (III) Pişirilen ekmeği çevirmeye yarayan ucu eğri tahta araç. (*Bafra –Sm.)

kokar ağaç Mürver ağacı, ailanthus anacardiaceae. (–Kü., *Kandıra –Kc.; –Ist.; –Ant.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kokarcık (I) **1.** Sincap. (Çatalağıl *Karacabey –Brs.) **2.** Sansar. (Çatalağıl *Karacabey –Brs.)

kokarcık (II) Arpacık soğanı, küçük soğan.(Yenibasma*Bakırköy –Ist.; Ağrakos *Suşehri –Sv.)

kokaribik [**kokarmeke, kokaryürülük**] **1.** Çavuş kuşu, ibibik. (Çığrı *Dinar –Af.; *Alaşehir, *Gördes –Mn.) [**kokaryürülük**] : (Çiftepınar *Mersin –İç.) **2.** Yaban horozu. (Pınarbaşı *Bayramiç –Çkl.)

[**kokarmeke**] : (*Silifke –İç.)

kokarilik Omurilik. (Honaz –Dz.; Yeniköy –Ba.; *Lapseki –Çkl.)

kokarmeke [→ **kokaribik -2**]

kokarot [**kokarotu**] **1.** Kokulu bir yaban otu. (*Yalvaç, –Isp.; Söğüt, Honaz, Yukarıseyit *Çal, Çöplü *Çivril, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Yeniköy –Ba.; Barçın *Yenişehir –Brs.; *Mut ve köyleri, *Anamur –İç.; *Serik –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[**kokarotu**] : (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

2. Kereviz. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kokarotu [→ **kokarot -1**]

kokaryürülük [→ **kokaribik -1**]

kokaz Yaban pırasası. (–Kn.)

kokazlanmak Horozlanmak, kabadayılık göstermek. (*Maçka –Tr.)

kokceviz Kabuklu ceviz. (–Ist.; –Ml.)

koken Kadınların dantel ördükleri iplik yumağı. (–Ky.)

kokguç [→ **kolakas**]

kokil Çocukların ve cambazların boylarını yükseltmek için ayaklarına takıp gezdikleri sırık, ayakçak. (*Gönen –Ba.)

kokkoz Yaban elması kurusu. (Bozhanı *Beykoz –Ist.)

kokkun Kötülük yapabileceği bilinen (kimse). (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.)

koklagaz [→ **koklangoz**]

koklak Kuluçka olmuş tavuk. (*Karamürsel –Kc.)

koklan 1. Kefal balığı. (–İz.) **2.** [→ **koklangoz**]

koklangız [→ **koklangoz**]

koklangoz [**kaklık** (V), **kaplangoz, kaplankozağı, kavlangoz** (I), **koklagaz, koklan -2, koklangız, koklangozu, koklangöz, koklankızı, koklukoza, kortlangoz, koskos** (II)] Salyangoz, sümüklüböcek. (*Keçiborlu, *Gelendost –Isp.; –Ay.; *Milas, Çaltılar –Mğ.)

[**kaklık** (V)] : (*Beyoğlu –Ist.)

[**kaplangoz**] : (*Eğridir –Isp.; Başpınar *Tefenni –Brd.; –Dz.; Yerkesik –Mğ.)

[**kaplankozağı**] : (*Keçiborlu –Isp.)

[**kavlangoz** (I)] : (–Kü.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**koklagaz**]: (*Şarkîkarağaç –Isp.)

[**koklan -2**] : (–Isp.; Teke *Yeşilova –Brd.)

[**koklangız**] : (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

[**koklangozu**] : (*Eğridir –Isp.)

[**koklangöz**] : (*Milas –Mğ.)

[**koklankızı**] : (–Isp.)

[**koklukoza**] : (Akçaşar *Eğridir –Isp.)

[**kortlangoz**] : (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; *Bodrum –Mğ.)

[**koskos** (II)] : (Hacıhamza *Osmancık –Çr.)

koklangozu [→ **koklangoz**]

koklangöz [→ **koklangoz**]

koklankızı [→ **koklangoz**]

koklukoza [→ **koklangoz**]

kokma Damın ortasına diklemesine konan destek direği. (*Pazarcık –Mr.)

kokmah Ucu kalın çoban sopası. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kokoç (I) Koç. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kokoç (II) Eskiyerek sapı kalmış süpürge, süpürge sapı. (*Üsküdar –Ist.; –Ezm.)

kokoç (III) Kuru: *Elma kokocu*. (*Ereğli –Zn.)

kokoç (IV) Kuşburnundan yapılan pestil ya da şurup. (Uluöz –To.; *Bayburt –Gm.)

kokoç (V) Ağaç kovuğu, oyuk. (–Vn.)

kokoçı [**kokor, kokuci, kokucu**] Umacı, öcü. (Güneyce –Rz.)
[**kokor**] : (–Ezm.)
[**kokuci**] : (–Krş.)
[**kokucu**] : (*Bor –Nğ.)

kokol Dik, dikbaşlı (kimse). (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

kokoliz Kavrulmuş başaktan çıkan taneler. (Elâgöz –Çkr.)

kokom Konca. (*Eleşkirt –Ağ.)

kokone buğday Çok tane veren bir çeşit buğday. (Kayınlar *Gölpazarı –Bil.)

kokor [→ **kokoçı**]

kokota Mısır çorbası. (–Ezm.)

kokoz (I) Kurnaz ihtiyar, pişmiş, kurt (aşağısama anlamında) : *Seni kokoz seni*. (*Alaşehir –Mn.)

kokoz (II) Ahlat, yaban armudu. (Kiğı –Ezc.)

kokozlanmak Kurnazlık düşünmek : *Ne kokozlanıyorsun moruk?* (*Alaşehir –Mn.)

kokrama [→ **kokumere**]

koktur (I) Soba. (Honaz –Dz.)

koktur (II) Zengin (kimse). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kokuci [→ **kokoçı**]

kokucu [→ **kokoçı**]

kokuç Çekiç. (Ergan –Ezc.)

kokulamak Koklamak. (Hasanoğlan –Ank.; İncekum, Hurma *Silifke –İç.)

kokulu narpis Nane. (*Köyceğiz –Mğ.)

kokum Akraba ve yakınlar. (*Iğdır –Kr.)

kokumak [→ **kukumav**]

kokumere [**kokrama**] Topraktan yapılmış iki kulplu testi. (*Bodrum –Mğ.)
[**kokrama**] : (Menteşe *Soma –Mn.)

kokurdak Tomurcuk. (Rumeli göçmenleri, Bakışlar –Ed.)

kokurdamak Ekin olgunlaşmaya başlamak. (–Kn.)

kokurdan Kuyu gibi olan çukurlar, çöküntüler. (Tabaklar, Eflâni *Safranbolu –Zn.)

kokurdaşmak Bir iş için karşılıklı düşüncelerini söylemek. (Aşağılıca, Tokat –Es.; –Nğ.)

kokuş Taze ceviz yaprağı. (Aliköy, *Çaycuma, Yakademirciler –Zn.)

kokuşlu Uzun zaman yıkanmamaktan teni pis kokan (kimse). (*Düzce –Bo.)

kokuşmak (I) Koklaşmak (İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; –Ks.; *Ermenek –Kn.; –Ed.)

kokuşmak (II) Bir yerde uzun süre oturmak. (*Düzce –Bo.)

kokutmak (I) Bir işi çıkmaza sokmak, beceremek : *Hangi işe girdi de kokutmadı o?* (*Bor –Nğ.)

kokutmak (II) Az, idareli kullanmak: *Doktor bana tuzu yasak etti, yemeklerin tuzunu kokutuverin yeter.*(*Bor –Nğ.)

kol (I) **1.** Susuz dere. (Mezirme *Hekimhan –Ml.) **2.** Koyak, vadi. (Palha *Divriği –Sv.)

kol (II) Kiler. (*Vezirköprü –Sm.)

kol (III) İmza : *Kolunuzu atınız.* (–Kr.)

kol (IV) Kök, köken. (*Erciş –Vn.)

kol (V) **1.** Orman. (*Çıldır, İrişli *Sarıkamış –Kr.) **2.** Yapılarda kullanılan on onbeş santimetre çapında

dörtköşe biçilmiş ağaç. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

kol (VI) Avcılıkta gözetleme deliğinin çevresine ve bu deliğe giden yolun iki yanına konan çalı çırpı. (*Osmaniye –Ada.)

kol (VII) [→ **kölük -1**]

kola (I) [→ **kura** (I)]

kola (II) Ayakyolu, hela. (*Boyabat –Sn.)

kola almak Yardım etmek. (*Lapseki –Çkl.)

kolabak Zıpzıp. (*Tire –İz.)

kolaç [**kalaç** (I), **kalaçı, kolak** (III), **kulaç** (II)] **1.** Mayalı, mayasız hamurdan çeşitli biçimlerde yapılan küçük ekmek. (–Ed.; *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.)

[**kalaç** (I)] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**kalaçı**] : (–Ist.)

[**kolak** (III)] : (*Sarıyer –Ist.)

[**kulaç** (II)] : (*Silivri –Ist.; Osmaniye, *Ilgın –Kn.)

2. Lokma. (–Çkl.)

kolaçka Yıldız kümesi, Süreyya burcu. (Celepköy *Çatalca –Ist.; Sarpdere *İpsala –Ed.)

kol ağacı Çatılara yatay olarak konan büyük ağaç. (*Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.)

kolak (I) Çolak.(Teke *Yeşilova –Brd.; –İz.; Halilbağı *Sivrihisar –Es.; Meki, *Çubuk, –Ank.; –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.)

kolak (II) Ekşi ve iri bir çeşit kış elması. (–Ml.; –Kn.)

kolak (III) [→ **kolaç -1**]

kolakas [**kokguç, kolakoz**] Patatese ve yerelmasına benzeyen etli yemeği yapılan bir çeşit sebze. (–Ant.; –Kıbrıs)

[**kokguç**] : (Palha *Divriği –Sv.)

[**kolakoz**] : (–Ada.)

kolakmak Yetişmek. (Çengelköy –Ist.)

kolakoz [→ **kolakas**]

kol almak (I) Kuvvet almak. (–Ur.)

kol almak (II) Bir kişi mısır tarlasında bir sıra yer çapalamak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kolan 1. Yünden ya da ipekten yapılmış üzeri işli ince kuşak. (Güney *Yeşilova –Brd.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Atlas *Sivrihisar –Es.; Karaözü*Gemerek, *Şarkışla –Sv.) **2.** Kuşakların üstüne gerilen üç santimetre eninde kayış : *Kolansız kuşak kuşanılmaz.* (Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Fili *Biga –Çkl.) **3.** Kayış, kuşak, kemer. (Fili *Biga –Çkl.)

kolanç Kulaç. (Kerkük)

kolanga Bayram kutlaması. (*Safranbolu –Zn.)

kolanka Bayram yemeği. (*Daday –Ks.)

kolan kilimi Çiçeksiz, nakışsız düz kilim. (Molu –Ky.)

kolapana (I) **1.** Pamuklu çocuk bezi. (–Kc.; –Ed.) **2.** Paçavra. (Kasımpaşa –Ist.)

kolapana (II) Beceriksiz. (*Alaçam –Sm.)

kolapana (III) [→ **kolçak** (IV)]

kolarmak Birisine vurmak ya da bir şey atmak için kolları kaldırmak. (–Ama.; Zuday *Taşova, *Erbaa –To.; Bayadı –Or.; *Koyulhisar –Sv.)

kol avı 1. Suyu çekildikten sonra derelerde ya da kaya diplerinde balık avlama. (–Gr.) **2.** Sürek avı. (*Serik –Ant.)

kolay (I) Bulantı, iç bulantısı : *Biraz daha söylersen içerim kolay olur.* (Bozan –Es.; Şabanözü *Polatlı, *Beypazarı –Ank.)

kolay (II) [**kolayır**] Zayıf. (Kuz –Çkl.; –Kü.)
[**kolayır**] : (–Dz.)

kol ayaz El ayası, avuç içi. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kolayır [→ **kolay** (II)]

kolaylanmak Birini dövmek için davranmak, üzerine yürür gibi olmak. (Kerkük)

kolbağ 1. [→ **kolbağı -1**] **2.** [→ **kolbağı -2**]

kolbağı [**kolbağ -1, 2; kolbak**] **1.** Kadın bileziği. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Çivril –Dz.; Sandal *Kula –Mn.; Ortaköy *Gelibolu –Çkl.; *Tavşanlı –Kü.; –Ist.; Burunkaya –Zn.; *Maçka –Tr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; –Sv.; –Ank.; *Bor –Ng.; *Çorlu –Tk.; Kerkük)
[**kolbağ -1**] : (*Ahlat –Bt.)
[**kolbak**] : (*Ahlat –Bt.)
2. Büyük taneli boncuklardan yapılmış kadın bileziği. (–Dy.)
[**kolbağ -2**] : (*Ahlat –Bt.)

kolbak [→ **kolbağı -1**]

kolbaka Kurbağa. (Kerkük)

kolbaşı Belirli bir bölgede çalışan bahçıvanların sözcüsü, başı. (–Ist.)

kolbez Elbezi. (Romanya göçmenleri –İz.)

kolbezi Kundak. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kol burmak Zorlamak, zor kullanmak: *Kolunu burmadım ya rızanınan virdin.* (*Bor –Ng.)

kolcak (I) [→ **kolçak** (II)]

kolcak (II) **1.** [→ **kolçak** (I) **-1**] **2.** Kadınların dirseklerine kadar taktıkları basmadan yapılan süs eşyası. (Eşke *Divriği –Sv.)

kolcanlığı Mendil. (Karaçay –To.)

kolcu gudak [→ **koğcu**]

kolç [→ **kaluç**]

kolçağ [→ **kolçak** (I) **-1**]

kolçah [→ **kolçak** (I) **-1**]

kolçak (I) [**kolcak** (II) **-1, kolçağ, kolçah, koldakmaç, kolkaç, kolkan, kolluk** (III) **-1, 2; kolşak, konşak**] **1.** Ceket, gömlek ya da elbise kollarının kirlenmesine engel olmak için bilekten dirseğe kadar geçirilen eğreti kolluk. (*Urla, *Çeşme –İz.; *Biga –Çkl.; –Kr.; –Ezm.; Kargın *Tercan, Armudan *İliç –Ezc.; –El.; Kocaözü –Ml.; *Şarkışla, Çepni * Gemerek – Sv.; – Ank.; –Krş.; Akçakaya –Ky.; *Bor –Ng.; Çavuşçu *Ilgın, *Sultaniye, –Kn.; *Feke –Ada.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kolcak** (II) **-1**] : (Çöplü *Çivril –Dz.; Tokat –Es.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Palha *Divriği, Çöplü *Gürün –Sv.; –Ky.; *Bor –Ng.)
[**kolçağ**] : (Kerkük)
[**kolçah**] : (*Erciş –Vn.)
[**kolkaç**] : (Çukurbostan –Ist.)
[**kolluk** (III) **-2**]: (*Keçiborlu –Isp.) **2.** Gömleklerin kol ağzına dikilen parça. (*Nizip –Gaz.) **3.** Subaylarda rütbeyi göstermek üzere ya da süs olarak elbisenin omuzlarına takılan işaretli parça, apolet. (Hafi *Kurtalan –Sr.) **4.** Eldiven. (*Manyas –Ba.; *Gemlik –Brs.; –Ed. ve köyleri)
[**kolkan**] : (Türkistan göçmenleri –Ist.)

[**kolluk** (III) **-1**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

[**kolşak**] : (Kadıçiftliği –Ist.; –Yz.)

[**konşak**] : (*Bandırma –Ba.)

5. Kadınların iş yaparken giydikleri giysi, önlük. (*Kozan ve köyleri –Ada.) **6.** Dizlere kadar giyilen tabansız çorap. (*Akçaabat, *Maçka –Tr.) **7.** Cepken, yelek, içlik gibi kolsuz giysi. (–Brs.; Ilıcaksu *Domaniç, *Tavşanlı –Kü.; –Kc.; İğneciler *Mudurnu –Bo.)

[**koldakmaç**] : (Büyükafşar *Balâ –Ank.)

8. Eskiden gelin elbiselerinin kollarına yapılan sırma işlemeli süs. (–Mğ.) **9.** Pantolonun diz ve arkasına vurulan yama. (Selânik göçmenleri, Hacıkasım *Şile –Ist.; –Tr.) **10.** Kol ve dirseğe vurulan yama. (–Rz.)

kolçak (II) [**kolcak** (I)] Kirman eğirirken kola sarılan yapağı. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir ve köyleri, İlyas *Keçiborlu –Isp.; İncekum *Silifke –İç.)

[**kolcak** (I)] : (*Kula –Mn.)

kolçak (III) Kollara çoğunlukla dirsekten yukarıya takılan bilezik. (–Ist.; *İskilip –Çr.; *Varto –Mş.; –Ml.; Gâvurdağı, *Osmaniye, *Kozan –Ada.; Balabancık *Malkara, *Hayrabolu –Tk.)

kolçak (IV) [**kolapana** (III), **kollu** (I)] İnce çubuktan örülmüş, yandan kulplu büyük sepet. (*Çarşamba –Sm.; Kuzköy *Akkuş, *Fatsa –Or.)

[**kolapana** (III)] : (*Eyüp –Ist.)

[**kollu** (I)] : (*Bor –Ng.; İncirli –Ada.)

kolçak (V) Mısır koçanı. (İlyas *Karamürsel –Kc.)

kolçak (VI) **1.** Küfeyi taşımak için bağlanan ip. (Aliköy *Çaycuma –Zn.) **2.** Koyunların kaçmalarını önlemek için çobanın uyumadan önce bir ucunu kendine, bir ucunu da koyunlardan birine bağladığı ip. (Balçıkhisar –Es.)

kolçak (VII) Dağların yamaçlarında ocak şeklindeki oyuk ya da çukur. (Fadıllar –Mğ.)

kolçak (VIII) Bir çarkı döndürmek, çevirmek için ona takılan demirden ya da tahtadan kol. (*Bahçe –Ada.)

kolçak (IX) Yiğit, mert, yürekli.(–Bo.)

kolçaklamak Pantolon dizlerine ve arkalarına büyük yamalar dikmek. (–Tr.)

kolçekmek [**kolkoymak**] İmzalamak. (*Ezine –Çkl.; –Ar.; *Posof –Kr.)

[**kol koymak**] : (Türkistan göçmenleri *Kozan –Ada.)

koldakmaç [→ **kolçak** (I) **-6**]

koldam [**koldamca -3, koldamlı**] Kullanışlı, kullanışı kolay. (Güney *Yeşilova –Brd.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Kalkan *Kaş –Ant.; *Milas –Mğ.; –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[**koldamca -3**] : (Konurlar *İnegöl –Brs.)

[**koldamlı**] : (*Simav –Kü.; *Kaş –Ant.)

koldamca 1. Derli toplu, düzgün. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Yeniköy –Ba.; *Lapseki –Çkl.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) **2.** Kol ile taşınabilecek ağırlıkta ve büyüklükte olan şey : *Bana bir koldamca sepet ver.* (–Ed.) **3.** [→ **koldam**]

koldami Tıpatıp. (*Kaş –Ant.)
koldamlı [→ **koldam**]
koldan Kurala uygun, normal. (Fili *Biga –Çkl.)
koldaş Bir işi beraber yapan kimseler, ortak. (*Sandıklı –Mn.; Özbek göçmenleri –Tr.)
kol demiri Kapının açılmaması için arkasına konulan demir destek. (*Lapseki –Çkl.)
koldik [**kollik** (III)] Kuyruğu kesik. (–Kü.; –Ezc.)
[**kollik** (III)] : (–Kü.; –Ezc.)
kol doğurlıyan Kırıkçı, çıkıkçı. (Kerkük)
kol döğen Çiçek aşısı yapan kimse. (Kerkük)
kolduk Arabanın kenarlarına konulan çitten ya da tahtadan kanat. (Kırım göçmenleri Kadırga –İst.)
koldur Erkek hindi. (*Havsa –Ed.)
koldurdak Saban işlemeyen sert toprak : *Koldurdaklı tarlalarda çift sürmek zordur.* (Sücüllü *Yalvaç –Isp.)
koldurgoveç Üstünkörü. (Homa *Çivril –Dz.)
koldurum Duvarla saçak arasındaki boşluk. (*Lüleburgaz –Krk.)
kol eğişi Tandıra yapışan ekmekleri kazımaya yarayan demir araç. (–Ezm.)
koleş Arıya benzeyen büyük sinek. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
koley Zayıf. (*Alayunt –Kü.)
kolge Gölge. (Tekeler *Silifke –İç.)
kol geçmek Kol gezmek (polis, jandarma). (–Ama.)
kolışlığ Pamuklu bir çeşit geniş ceket. (Kerkük)
koli Adların sonuna eklenerek sevgi bildirir süzcük yapan ek : *Anakoli ne edirsen?* (–Ezm.)
kolik (I) [→ **kölük -1**]
kolik (II) Sivri olmayan, ucu küt, yuvarlak olan. (Cenciğe –Ezc.)
kolik (III) Kazılmış yuvarlak çukur. (*Kemaliye –Ezc.)
kolka Yalçın kayalardaki kovuk. (Bozon *Mersin –İç.)
kolkaç [→ **kolçak** (I) **-1**]
kolkan [→ **kolçak** (I) **-4**]
kolkanat olmak Eve gelen konuğa aşırı ilgi göstermek, konukseverlik göstermek. (*Bor –Ng.)
kolkesimi Kesilmiş hayvan etinin boyunla kolun bir parçasını içine alan bölümü. (–Mğ.)
kolkıran Dolandırıcı, düzmeci. (Kerkük)
kolkırmağ Dolandırıcılık yapmak, düzmecilik yapmak. (Kerkük)
kolkoymak [→ **kolçekmek**]
kollama (I) **1.** İnce çam odunu. (Tepecik *Simav –Kü.) **2.** Kol kalınlığındaki direk. (–Ky.)
kollama (II) El tezgâhlarında dokunan abadan yapılan bir çeşit ceket. (Çepni *Gemerek –Sv.)
kollamamak İlerisini düşünmeden bol bol kullanmak, harcamak : *Baba oğul kollamadan yediler, evde yağ öz bırakmadılar.* (Genezin *Avanos –Nş.)
kollanmak Bir şeyi çok yemeğe alışmak : *Çocuklar üzüme öyle kollandılar ki her gün bir sepet yiyorlar.* (Genezin *Avanos –Nş.)
kollap Menteşe. (Kemer*Fethiye –Mğ.)
kollaşmak İki kişi yardımlaşarak el ve kolları ile ağır bir yükü taşımak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kollik (I) [→ **kölük -1**]
kollik (II) [→ **kulcur**]
kollik (III) [→ **koldik**]
kollo Kuyruksuz köpek. (*Erciş –Vn.; *Nazimiye –Tn.; Karahoca *Haymana –Ank.)
kollu (I) [→ **kolçak** (IV)]
kollu (II) Kadınların başlarına bağladıkları üçgen biçiminde başörtüsü. (*Ula, Yerkesik, *Milas, Pisi –Mğ.)
kollu (III) Çıkrık. (–Ada.)
kolluca Üstten kulplu kamış ya da söğüt dalından yapılan sepet. (İvriz *Ereğli –Kn.; Bahçe, Güvere *Silifke –İç.)
kolluk (I) Arabada yastık denilen kısmın dört tarafına kanatları dayamak için konulan ağaç. (Fili *Biga –Çkl.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; Paşaköy *İpsala –Ed.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)
kolluk (II) Gömlek, mintan. (–Ml.)
kolluk (III) **1.** [→ **kolçak** (I) **-4**] **2.** [→ **kolçak** (I) **-1**]
kolluk (IV) Tırabzan, merdiven parmaklığı. (*Keçiborlu –Isp.)
kolluk (V) Karakol. (*Yalvaç –Isp.)
kolluk bekçisi Polis, inzibat. (Kaz *Lapseki –Çkl.)
kolmaşık Şımarık, çaçaron. (–Çkr.)
kolo [→ **kölük -1**]
koloman [**kolonan**] Pekmez konan büyük küp. (İslâhiye –Rz.)
[**kolonan**] : (Adacami –Rz.)
kolon 1. Anne karnındaki yavru, cenin. (Rumeli göçmenleri –Bo.) **2.** [→ **kulun -1**]
kolona Arabanın alt kısmını tutan ağaç. (Görece –İz.)
kolonan [→ **koloman**]
kolopa Ağaçtan yapılmış küçük kova. (Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.)
kolot [**kolotu**] Ocak ya da tandırda pişirilen una yoğurt, yumurta ve yağ karıştırılarak yapılan ekmek, bir çeşit pide. (–Or.; –Tr.; –Gm.; *Kığı –Bn.)
[**kolotu**] : (–Rz.)
kolotu [→ **kolot**]
kolov [**kolük -1**] Büyük kuyruklu karaman koyunu. (Çilehane *Reşadiye –To.)
[**kolük -1**]: (Tekke *Taşova –Ama.)
kol oyunu Kaydırak. (–Ada.)
koloz (I) Bir çeşit sarı buğday. (Celepköy *Çatalca –Ist.)
koloz (II) Yalnız kâğıtla yapılan bir çeşit küçük uçurtma, şeytan uçurtması. (–Dy.)
koloz (III) Eğri bacaklı (insan için). (Lefkoşe –Kıbrıs)
kolsuz Yelek. (*Zile –To.)
kolşak [→ **kolçak** (I) **-4**]
koltak [**koltuk** (I) **-1**] Küçük oda : *Koltakta söylenen koltukta duyulur.* (Yakakayı –Es.)
[**koltuk** (I) **-1**] : (Tokat –Es.; –Dy.)
koltaklamak Bir şeyi yakalayıp götürmek : *Ahmet ekmeği koltakladı gitti.* (*Merzifon –Ama.)
koltas Uzun saplı ve büyük bir çeşit tas. (Kerkük)
koltugat Boyun ve koltuk altından geçen fişeklik. (–Rz. ve çevresi)
koltuğa vermek Düğün töreninde gelini güveyin koluna vermek. (*Ağın –El.)
koltuğuna girmek Koluna girmek. (*Düzce –Bo.)
koltuk (I) **1.** [→ **koltak**] **2.** Fırının köşesi : *Benim ekmeğim koltuktan olsun, çünkü pişkin olur.* (–Sm.)

koltuk (II) Gemiyi demirledikten sonra iskeleye, rıhtıma ya da başka bir gemiye bağlayan ip.(Kalamış –Ist.)

koltuk (III) Mısır ve buğday fidesinin yanlarında çıkan filizler. (Arslanköy *Mersin –İç.)

koltuk ardası Tornacıların kullandıkları bir çeşit araç. (–Ist.)

koltuk çıbanı Koltuk altında çıkan köpek memesi denilen çıban. (*Antakya –Hat.)

koltuk kaması Bir kayışla omuza asılan, kın içerisinde koltuk altında taşınan büyücek kama. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

koltuk kapısı Eski evlerde arabalardan ve yüklü hayvanlardan başka insanların girip çıktıkları kapı. (Şıhlar *Çubuk –Ank.)

koltuk kovaltmak Yaptığı suçu görmemezlikten gelmek. (*Milas –Mğ.)

koltuklamak [**koltuk vermek**] **1.** Pohpohlamak, abartmak, övmek. (*Düzce –Bo.)

[**koltuk vermek**] : (*Antakya ve köyleri –Hat.)

2. Kışkırtmak, fit vermek, desteklemek : *Ahmet'i arkadaşları koltuklayıvermişler o da öğretmeniyle kavga etmiş.* (*Alaşehir –Mn.)

koltuklu göynek Bir çeşit gömlek. (–Ank.)

koltuk vermek [→ **koltuklamak -1**]

koltuk yilegi Kimi atların koltuğunda bulunan ve uğursuz sayılan kıvrık tüyler. (–Ky.)

koluk (I) Kulübe. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

koluk (II) **1.** [→ **kölük** (I) **-5**] **2.** Islak yerde yatan hayvanların dizlerinin tutulmasıyle beliren bir çeşit hayvan hastalığı. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

koluk (III) Ucu düzleşmiş, körleşmiş. (–Sr.)

kolukmak Soğuktan, yükten ya da yorgunluktan hayvanların ön bacakları tutulmak. (Emirler, *Balâ –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.)

kolun **1.** [→ **kodak** (I) **-1**] **2.** [→ **kulunlu**]

kolun atmak [→ **kulun atmak**]

koluncuk Kadın parmağı denilen ot. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kolunç (I) Çorabın boğaz kısmı, konç. (*Ahlat –Bt.)

kolunç (II) İki kürek kemiği arasındaki damarlar. (*Nazimiye –Tn.)

kolunç olmak Damarlar üst üste binmek. (*Ahlat –Bt.)

kolun köprüsü Köprücük kemiği. (Şıhlar *Kızılcahamam –Ank.)

kolun küreği Kürek kemiği. (Şıhlar *Kızılcahamam –Ank.)

kol uşağı Polis, inzibat memuru. (*Lapseki –Çkl.)

kolut Çok kısa boylu, cüce. (–Vn.)

kolük **1.** [→ **kolov**] **2.** [→ **kölük -1**]

kolümbe Çıkrığın dönen parçası. (Güvere *Silifke –İç.)

kol vermek (I) Karpuz, kavun tevekleri dal kol salmak, uzamak. (–Ur.)

kol vermek (II) Kuvvet vermek. (–Ur.)

kol vermek (III) Şeyh müridine el vermek. (–Gaz.)

kol vermek (IV) **1.** Tahıl değirmeninde dövülen bulguru kolları sıvayarak karıştırmak. (–Gaz.) **2.** Kollara paçavra dolayarak havuzların boğazlarını, su gelip giden yerlerini ayıklamak ve suyun künkler içinde akışını kolaylaştırmak. (–Gaz.)

kom (I) [**kem** (II), **konur** (V), **köm** (I) **-1, 3**; **kön** (III), **küm** (II) **-2**] **1.** Ağıl, davar ahırı. (Saray, Dümelli –Çkr.; *Akyazı –Sk.; Bildiş *Zile –To.; –Tr.; Yavuz *Şavşat –Ar.; *Bayburt, –Gm.; *Arpaçay, *Çıldır –Kr.; Cinis *Aşkale, –Ezm.; Ergân, Cenciğe –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; *Nazimiye, *Hozat –Tn.; *Keban –El.; *Arapkir –Ml.; Palha *Divriği, –Sv.; Sarıhamzalı, *Sorgun, –Yz.)

[**kem** (II)] : (*Beşiktaş –Ist.)

[**konur** (V)] : (*Sürmene –Tr.)

[**köm** (I) **-1**] : (Davulga *Emirdağ –Af.; Diği *Sungurlu, *İskilip, Buğabağı, Ovasaray, –Çr.; Alihoca *Zile –To.; –Sn.; –Or. ve köyleri; Adaköy *Bulancak, Tepeköy Piraziz, *Alucra –Gr.; Tepeköy *Şavşat –Ar.; –Ezc.; *Silvan –Ur.; –Gaz.; *Pazarcık, –Mr.; Ağrakos *Suşehri, İğdeli *Gemerek –Sv.; Dişli, *Sorgun, *Yerköy, Haydarbeyli, Gülâbi –Yz.; Faraşlı *Kalecik, Üçem *Balâ –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; Sadıkali *Kozaklı –Nş.; Zıvarık –Kn.)

[**kön** (III)] : (Ortaköy –Ar.)

[**küm** (II) **-2**] : (–Gr.; Çelebi *Keskin, Beyobası –Ank.)

2. Çalı, çırpı, ağaç ya da çamurdan yapılmış küçük ev, yayla evi. (*Maçka –Tr.; –Ezm.; –Ezc.; *Ağın –El.)

[**köm** (I) **-3**] : (*Vezirköprü –Sm.)

3. Bir kimseye ait küçük köy gibi yer, çiftlik. (–Ezm.)

kom (II) **1.** [→ **kobal -2**] **2.** Çadır kazıklarını çakmak için kullanılan bir çeşit tokmak. (İncesu *Sungurlu –Çr.)

kom (III) [→ **koma** (I) **-2**]

koma (I) [**kom** (III)] **1.** [→ **köme** (II) **-1**] **2.** Küçük tümsek. (Hamidiye, Gündoğdu *Çayeli –Rz.)

[**kom** (III)] : (*Erciş –Vn.; –Bt.)

3. Dik bayır. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

koma (II) Bir erkekle evli olan iki kadın, kuma. (Efsus *Elbistan –Mr.; –Kn.)

koma (III) [**komat** (I)] **1.** Haydi: *Ali koma şu suyu doldur! Koma evimize git!* (–Isp.; *İzmit –Kc.; *Bozkır, *Ereğli –Kn.; –Ada.; –Krk.)

[**komat** (I)] : (Eber *Dinar –Af.; *Menemen –İz.; Malya *Mut, *Mersin ve köyleri –İç.)

2. Bak: *Ali koma seninki geldi.* (Sala –Af.; –Isp.; –Ada.)

komak (I) Durdurmak, kaçırmamak. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.; *Boyabat –Sn.)

komak (II) Delik. (Ergine, Bakacak –Ba.)

komalaşmak Sıcakta koyunlar birbirlerinin gölgesine sığınarak serinlemek için toplanmak, kümelenmek. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

komaltmak Namaz kılmak. (Rumeli göçmenleri, Barbaros –Tk.)

koman (I) [→ **kuman** (I)]

koman (II) Üç yaşında ve doğurmamış kısrak. (–Kü.)

koman (III) [**komen**] Umut : *Şu çalı altında komanım var, oradan bir tavşan kalkar.* (Culuk *Haymana –Ank.)

[**komen**] : (Tavara *Reşadiye –To.)

komar Fundalıkta yetişen, iki üç metre boyunda, kışın yapraklarını dökmeyen, iri ve mor çiçekleri

olan bir çeşit ağaç (Rododendrum Pontikum). (– Tr.; Kaptanpaşa, *Çayeli, *Hopa –Rz.)

komat (I) [→ **koma** (III) **-1**]

komat (II) Ekmek dilimi. (Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

komat (III) Çocuğun beşikten düşmemesi için beşiğe sarılan on beş yirmi santimetre eninde bir bağ. (*Antakya –Hat.)

[**kankal** (II), **kombulak, konbak**] Meşe kozalağı. (Ceylân *Lüleburgaz –Krk.)

[**kankal** (II)] : (*Nazimiye –Tn.)

[**kombulak**] : (Büyükdöllük –Ed.)

[**konbak**]: (Yaylagöz*Malkara–Tk.)

kombalak Takla. (Asarağacı –Sm.)

kombalak atmak [**konba dönmek**] Takla atmak. (Asarağacı –Sm.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**konba dönmek**] : (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kombe 1. [→ **kömbe** (I) **-1**] **2.** [→ **kömbe** (I) **-5**]

kombelik İki bölük örülmüş saç. (Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.)

kombulak [→ **kombak**]

komçik Fındık, kiraz, vişne vb. meyvelerin birkaç tanesinin bir arada bulunduğu dalcık, çıtanak. (–Ezc.)

kome [→ **keme** (I) **-1**]

komeç Büyüyemeyen çocuk. (–Ky.)

kom edivermek Kışkırtıvermek, ayaklandırmak. (Yapıntı *Mut –İç.)

komen [→ **koman** (III)]

komlamak (I) Kalın sopa ile döverek mısır tanelerini koçanından ayırmak. (–Gaz.)

komlamak (II) Sığır, koyun gibi hayvanlar bir şeyden ürkerek bir araya toplanmak : *Sürü komlamış.* (–Ezm.)

komsa Bilgiçlik taslayan kadın. (Şeref *Yatağan –Mğ.)

komsi [→ **komsu** (I)]

komsilamak [→ **komsulamak**]

komsu (I) [**komsi**] İki yüzlü, dalkavuk, boşboğaz, söz getirip götüren. (*Perşembe –Or.; –Tr.; Andifli *Kaş, Çandır *Serik –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.)

[**komsi**] : (Dont *Fethiye –Mğ.)

komsu (II) Süslü, şık : *Şu kız çok komsudur.* (Bozburun *Marmaris –Mğ.)

komsulamak [**komsilamak**] İki yüzlülük etmek, dalkavukluk etmek, boşboğazlık etmek. (–Rz.)

[**komsilamak**] : (*Maçka ve köyleri –Tr.)

komşugezen Evde küçük alanlarda yetişen ve her tarafa kol atarak uzayan bir süs bitkisi. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

komu Yaşlı, koca : *Koca komu.* (Köşker –Krş.)

komuk (I) Topuk kemiği. (–Ist.)

komuk (II) Çamurlu su birikintisi. (Yeniköy *Çerkeş –Çkr.)

komursga Karınca. (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

komutmak Harekete getirmek. (*Ulubey –Or.)

komürtlek [→ **kömürtlek** (II)]

komüş [→ **kömüş**]

kon (I) [**konağ** (II)] **1.** Konut. (*Urla –İz.)

[**konağ** (II)] : (Kerkük)

2. Çadır. (*Ahlat –Bt.)

kon (II) Dağ kemeri. (*Urla –İz.)

kon (III) Soba. (*Bozüyük –Bil.)

kon (IV) Tezgâh. (–Gaz.)

kona (I) Hamur tahtası, sofra: *Konayı getir de yufka açalım.* (Yanbolu göçmenleri –Ba.; Filibe göçmenleri

*İnegöl –Brs.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Kırım göçmenleri –Kc.; –Ist.; –Yz.)

kona (II) İki elle kavranabilecek kadar olan ot ya da çalı çırpı bağlamı. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

konaç Leylek yuvası. (Bulgaristan göçmenleri –İz.)

konağ (I) Konuk. (–Kr.; Kerkük)

konağ (II) [→ **kon** (I)]

konağ (III) [→ **konak** (IV)]

konağlamak Konuk olmak. (Kerkük)

konaḫ **1.** [→ **konak** (IV)] **2.** [→ **konak** (II) **-1**] **3.** [→ **konak** (II) **-2**]

konak (I) [**kagak, kanak** (VI), **koğaḫ, koğak -1, 2; konğak, kovak** (II), **kovank, kuvağ, kuvak, kuvank**] **1.** Saçtaki kepek. (Zeytinli *Edremit –Ba.; Kullar –Kc.; *Düzce –Bo.; –Ist.; –Ks.; *İskilip –Çr.; *Antakya –Hat.; *Şarkışla –Sv.; Beytepe *Beypazarı –Ank.; *Bor –Nğ.; Güme *Mut –İç.; *Bahçe –Ada.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kagak**]: (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.; –Tr.)

[**koğaḫ**] : (*Merzifon –Ama.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**koğak -1**] : (– Çkl.; * Merzifon –Ama.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; –Ky.; –Nğ.; –Kn.)

[**konğak**] : (Genezin *Avanos –Nş.)

[**kovak** (II)] : (Kuz *Ünye, *Akkuş –Or.)

[**kovank**] : (–Mr.)

[**kuvağ**] : (Kerkük)

[**kuvak**] : (Bayadı –Or.; –Ed.)

[**kuvank**] : (*Alılat –Bt.; –Mr.)

2. Küçük bebeklerin başlarındaki kepek tabakası. (*Senirkent, *Uluborlu –Isp.; *Çivril –Dz.; –Ba. ve çevresi; –Sm.; –Nğ.; *Milas –Mğ.)

[**kanak** (VI)] : (*Uluborlu –Isp.)

3. Cilt üzerinde kalan çıban ya da çiçek hastalığı izi. (–Çkl.; *Merzifon ve köyleri –Ama.) **4.** Yaraların sert kabuğu. (*Bor –Nğ.) **5.** Koyunların tüyleri arasındaki kir ve yün topakları. (*Senirkent, *Uluborlu –Isp.; –Brd.; *Alayunt –Kü.; –Nğ.)

[**koğak -2**] : (Hamurcu *İncesu –Ky.)

6. Afyon alınırken, sütü içine karışan kozalak kabuğu. (–Brd.) **7.** Darı içinde bulunan kepek ve kabuk. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

konak (II) [**konaḫ -2, 3; konan -2**] **1.** Konuk, misafir. (*Merzifon –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Erciş –Vn.; Bulanık –Mş.)

[**konaḫ -2**] : (*Erciş –Vn.)

[**konan -2**] : (–Ada.)

2. Yolculukta geceyi geçirmek üzere yapılan yer, han. (–Ky.; *Pozantı –Ada.)

[**konaḫ -3**] : (*Erciş –Vn.)

konak (III) Yeni doğmuş buzağının pisliği. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

konak (IV) [**konağ** (III), **konaḫ -1**] Bir günlük yol aldıktan sonra varılan köy, bucak, kent. (–Nş.)

[**konağ** (III)] : (Kerkük)

[**konaḫ -1**] : (*Erciş –Vn.)

konak çekmek Köy imamlarına her ev birer gün yemek vermek. (Yarıkkaya *Yalvaç –Isp.)

konakçı konuğa yer hazırlayan kimse. (–Ada.)

konaklanmak Saç kepeklenmek, konak yapmak. (*Bor –Nğ.)

konaklık **1.** Şölen, yemekli çağırı. (*Iğdır –Kr.; –Vn.) **2.** Kadınların gece yatısına kalarak yaptıkları konukluk. (–Dy.)

konalga [**konalka, konarga -2**] Göçebe ve yolcuların yolculuk ya da göç sırasında kondukları sulu, otlu yerler, konak yeri. (Zeahmet *Kemal paşa –İz.; İğneciler *Mudurnu, *Düzce –Bo.; Bertiz, Önsen, *Afşin –Mr.; Molu *Erkilet –Ky.; Yeniköy *Ceyhan, *Kadirli –Ada.; Navdalı *Mut –İç.)
[**konalka**] : (–Ay.; Afşar aşireti –Gaz.)
[**konarga -2**] : (Narlıdere, Buldan –Dz.; *Anamur –İç.)

konalka [→ **konalga**]

konalmak Övünmek, böbürlenmek, kurulmak. (*İnebolu –Ks.)

konan 1. Henüz doğurmamış, üç dört yaşındaki kısrak. (İnköy, *Emet, Yarış –Kü.) **2.** [→ **konak** (II) **-1**]

konanka [→ **konat**]

konarga 1. Tavukların tünedikleri odun, sırık. (Kalay *Bafra –Sm.) **2.** [→ **konalga**]

konargöçer Çadırlarda göçebe hayatı yaşayan kimseler, göçebe. (–Sm.)

konas Çoban köpeği ile av köpeğinin birleşmesinden doğan melez köpek : *Bizim köpek konas imiş.* (Emerli –Mr.)

konat [**konanka**] Bayramlarda köylere konuk olarak gidenlere verilen yemek, bayram yemeği. (Tekkeönü *Ereğli –Kn.)
[**konanka**] : (Müslümler –Ks.)

konba dönmek [→ **kombalak atmak**]

konbak [→ **kombak**]

koncalıs [**kancoluz**] **1.** Hortlak. (Tahtacılar *Kandıra –Kc.)
[**kancoluz**] : (–Gaz.)
2. Cenaze namazı kılınmayan kimse. (Tahtacılar *Kandıra –Kc.)

koncı (I) [**kunçı, kunsi**] Kendirin sapları. (–Rz.)
[**kunçı**] : (*Maçka –Tr.)
[**kunsi**] : (*Of –Tr.)

koncı (II) Yarılamayan çıra kütüğü. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

koncik (I) [**kance, konçuk**] **1.** Cep, ön cep, yelek cebi. (Harput ve çevresi –El.)
[**kance**] : (–Ist.)
[**konçuk**] : (*Kadıköy –Ist.)
2. Cübbe. (–Ada.)

koncik (II) Sobaya sığacak küçüklükteki odun. (*Kemaliye –Ezc.)

koncuk Pantalon. (–Ada.)

konculus Elli ikilik oyun kâğıdından altmış altı oyununun kâğıtları çıktıktan sonra kalan kâğıtlar. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

konçuk [→ **koncik** (I) **-1**]

kond Koyun bacağından çıkan, hiç aşınmamış taze aşık kemiği. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

kondak Toprak üzerindeki çukurlar. (*Kozan –Ada.)

kondek Kısa saplı sopa. (Ziyere –Ama.)

kondil Fenerlerin gaz konan ve ışık veren bölümü. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

kondilik Küçük iskemle. (–Gm.)

kondok Tüfeğin dipçiği. (–Kıbrıs)

kondol (I) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kondol (II) Yolsuz birleşmelere aracılık eden erkek. (Çerçin –Brd.)

kondur Yol yordama düşkün, çalımlı, kurumlu kimse. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

kondura Ayakkabı, kundura. (*Antakya –Hat.)

kondurak Bir işin ehli, becerikli, iş adamı, udumlu. (*Antakya –Hat.)

kondurmak (I) Bir sözü tam yerinde ve sırasında söylemek, taşı gediğine koymak: *Diğnedi, diğnedi de tam dengine getirdi öyle bir kondurdu ki!* (*Bor –Nğ.)

kondurmak (II) İşlemede, işlenen renkleri birbiriyle uygun olarak yerli yerinde kullanmak, bağdaştırmak. (*Bor –Nğ.)

kondurmak (III) Konuk etmek.(–Gaz.)

koneç Kir. (Hisarköy *Domaniç –Kü.)

konga (I) Çilli tavuk, kuş ve hindi. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

konga (II) Oyunda aşığın dik durumu. (*Bayburt –Gm.)

kongala Mutfakta oturmaya yarar topraktan yapılan yer, seki. (–Ezc.)

kongalak [**kankalak** (II), **kımkak, kongulak, konkalak, konkurdak**] **1.** Kelebek. (Pulluca *Demirci, Bademli –Af.; Hisarköy *Domaniç –Kü.; Aliköy *Çaycuma, Yakademirciler, Burunkaya –Zn.)

[**kankalak** (II)] : (*Emirdağ –Af.)

[**kımkak**] : (Akçahatipler *Devrek –Zn.)

[**kongulak**] : (Fethiye *Yenişehir –Brs.)

[**konkalak**] : (Sandallar, Balkur *Devrek –Zn.)

2. Salyangoz kabuğu. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

[**konkurdak**] : (Yapıntı *Mut, *Silifke –İç.)

kongaz [**konğaz**] Salyangoz.(*Çal –Dz.)

[**konğaz**] : (Irgıllı *Çivril –Dz.)

kongey Çirkin. (Aşağıhadım *Hadım –Kn.)

kongol 1. [→ **kangal** (I)] **2.** Tarlada yetişen ve hayvanlara yem olarak verilen ot. (İğdeli *Gemerek –Sv.)

kongoylamak [→ **konkurlamak**]

kongrak [→ **kongurdak** (I) **-1**]

kongulak [→ **kongalak -1**]

konguluz [→ **koğursu**]

kongur [→ **koğur** (I) **-1**]

kongurak (I) Eşek arısı. (*Kula, Kemaliye *Alaşehir –Mn.)

kongurak (II) [→ **kongurdak** (I) **-1**]

konguramak [**konursu kokmak**] Yün ve kıl gibi şeyler yanarken fena kokmak. (–Mğ.)

[**konursu kokmak**] : (–Çkr.)

kongurdak (I) [**kanguldak, kankavur -1, kongrak, kongurak** (II), **konkuldak, koor**] **1.** Hayvanların boyunlarına takılan küçük çan, çıngırak. (–Isp.; Çepni*Gemerek –Sv.)

[**kanguldak**] : (*Bor –Nğ.)

[**kankavur -1**] : (–Ist.; Kerkük)

[**kongrak**] : (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

[**kongurak** (II)]: (Deretürbeli *Alanya –Ant.)

[**konkuldak**] : (Afşar aşireti –Gaz.)

[**koor**] : (*Ulubey –Or.)

2. Kedi, kuzu, koyun ve at gibi hayvanların süs için boyunlarına takılan, renkli ipten örülmüş yuvarlak koza gibi bir şey. (*Keçiborlu –Isp.)

kongurdak (II) Köy kızlarının saçlarına taktıkları boncuklar. (*Keçiborlu –Isp.)

kongurdak (III) Kuzuların ve koyunların kuyrukları altında biriken pislik topakları, çakıldak. (*Bor –Nğ.; –Mğ.)

konğa dönmek Tepetaklak dönmek. (–Ezm.)

konğak [→ **konak** (I) **-1**]

konğaz [→ **kongaz**]

konğur [→ **koğur** (I) **-1**]

konğursu [→ **koğursu**]

koni Kısa bacaklı, kısa boylu. (–Mğ.)
konik (I) Çekirge. (Saka –Kü.)
konik (II) Köpek yavrusu. (Kuruçay –Ezc.)
konk Kok kömürü. (–Ezm.)
konkalak [→ **kongalak -1**]
konkaşları asmak Dargınlık belirtmek üzere surat asmak. (Haçavera *Maçka –Tr.)
kon kon oyunu Macun tahtasına para koyarak oynanan bir çeşit oyun. (–Ed.)
konkoz Beştaş oyunu : *Haydi gız konkoz oynıyaḫ*. (Uluşiran*Şiran –Gm.)
konkuldak [→ **kongurdak** (I) **-1**]
konkuluk [→ **kukumav**]
konkulus [→ **koğursu**]
konkuluz [→ **koğursu**]
konkur [→ **konğur**]
konkurdak [→ **kongalak -2**]
konkurdaşmak Ağaç yaprakları birbirine değerek ses çıkartmak, hışırdamak. (Afşar aşireti –Gaz.)
konkurlamak [**kongaylamak**] Çok ihtiyarlamak : *Ali dayı konkurlamış gayri*. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)
[**kongaylamak**] : (–Ist.)
konmak Kısa bir süre için bir yere yerleşmek. (Çufaruksa –Tr.; *Ağın –El.; Köprüköy *Keskin –Ank.)
konne Havuz : *Konneye su gelmiyor*. (*İnegöl –Brs.)
konop Bir çeşit sivrisinek. (*Maçka –Tr.)
konordaklı Kıvırcık saçlı. (–Isp.)
konsu [→ **koğursu**]
konşak [→ **kolçak** (I) **-4**]
konşu [**konuşu**] Komşu. (Söğüt, Honaz –Dz.; –Yz.)
[**konuşu**] : (*Bahçe –Ada.)
kont 1. Binaların üstüne atılan kiriş. (Erkinis *Yusufeli ve çevresi –Ar.; –Ezm.) **2.** Bir iki metre boyunda kesilmiş ağaç, tomruk. (–Gm.)
kontar [→ **kodak** (I) **-1**]
konte Ucu kütleşmiş araç (balta ya da bıçak). (Gökbelen *Mut –İç.)
kontuş 1. En üste giyilen elbise. (–Kn.) **2.** Kollu yelek. (–To.)
konuç Ok yayı. (Kışla *Ereğli –Zn.)
konuk (I) **1.** Konuk. (*Eğridir –Isp.; Hadım *Çal, Honaz –Dz.; *Bornova, *Buca –İz.; *Akyazı –Sk.; Yakacık *Kartal –Ist.; *Merzifon –Ama.; Çardaklı *Göle –Kr.; Akçaköy *Nizip –Gaz.; *Kaş –Ant.; *Marmaris –Mğ.) **2.** Durak, konaklayacak yer. (–Brs.; *Mucur –Krş.)
konuk (II) Bir çeşit göz hastalığı : *Gözüme konuk geldiğinden beri hiçbir iş yapamıyorum*. (–Ba.)
konukçu Ev sahibi. (–Tr.)
konuklamak 1. Yemeğe çağırmak. (–Ist.; –Tk.) **2.** Konuk olmak. (Yörük köyleri *Edremit –Ba.)
konukluk Düğünden sonra kız evinin damat tarafına verdiği yemek. (*Divriği –Sv.; Ceylan *Lülebургaz –Krk.)
konukmak Selâm vermek, selâmlaşmak. (Bağyaka *Finike –Ant.)
konum Göçebelerin göç ettikleri yer, konak yeri, bir mevsim durulan yer : *Kürt konumu, yörük konumu*. (Kargı *Tosya –Ks.)
konur (I) **1.** [→ **koğur** (I) **-1**] **2.** Açık sarı, boz, bozla sarı arası (öküz için) : *Konur öküzü koş*. (Köşk –Ay.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Develi –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Kn.; Güzelsu *Akseki –Ant.) **3.** [→ **koğur** (I) **-3**] **4.** [→ **koğur** (I) **-2**] **5.** Her yanı siyah, yalnız belkemiği boyunca olan tüy-

leri sarı inek ya da öküz. (Sütçüler *Eğridir –Isp.; Kozluca –Brd.; *Niksar –To.; Yapıntı, Çömelek *Mut –İç.) **6.** Bozumtırak halı ipi boyası. (*Avanos –Nş.)

konur (II) [**koğur** (III)] **1.** Kimseyi beğenmeyen, gururlu, kibirli, kendini beğenmiş. (–Gaz.; –Mr. ve çevresi; Kuzuculu *Dörtyol –Hat.; *Kadirli, Doğanbeyli –Ada.) [**koğur** (III)] : (İlyas *Havza –Sm.; –Gaz.) **2.** Süslü, çalımlı, şık, kurumlu. (Yamanlı, *Saimbeyli –Ada.) **3.** İnatçı, aksi : *Onun ne konur bir adam olduğunu sen bilmezsin.* (*Soma –Mn.)

konur (III) **1.** [→ **koğursu**] **2.** İs kokusu. (*Seydişehir –Kn.)

konur (IV) Uzun zaman yıkanmamış ayakların altındaki kir tabakası. (–Ks.)

konur (V) [→ **kom** (I) **-1**]

konurlanmak Gururlanmak. (–Gaz.; *Kadirli –Ada.)

konursu 1. [→ **koğursu**] **2.** Taze açılan yaranın kanını dindirmek için üzerine konulan yanmış paçavra külü. (Balçıkhisar –Af.)

konursu kokmak [→ **konguramak**]

konuş Savaş alanlarında birlikleri gereğince yönetip kullanma ve bu işi inceleyen bilim, tabiye. (–Mn.)

konuşaklı [**konuşmalı**] Konuşkan, güzel konuşan kimse. (–Sm.) [**konuşmalı**] : (–Sm.)

konuşmalı [→ **konuşaklı**]

konuşu [→ **konşu**]

konuşuk (I) **1.** Sözleşme, mukavele. (Çamlıca *Yalova, *Silivri, Nişantaşı –Ist.; Bayadı –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ng.) **2.** Konuşma, sohbet etme. (*Vakfıkebir, –Tr.)

konuşuk (II) Zühre yıldızı. (–Bo.)

konuşuk (III) Fazla soğuk yapan cemreler. (Bozoğlak, –Ks.)

konuşukluk Dostluk, ahbaplık. (–Sm.; *Bor –Ng.)

konük 1. Şemsiye. (Haşhaşı –Ezc.) **2.** Çadır. (Haşhaşı –Ezc.)

konzaḫ Barınak. (–Bt.)

konzo (I) Biçimsiz yanmış odunun ateşli parçası. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

konzo (II) Uzun ve kalın sarılan sigara (vb. şeyler). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

koor [→ **kongurdak** (I) **-1**]

kop (I) **1.** İnsan ve hayvan vücudunda çıkan kabarcık, şiş, kabartı. (–Tr.; Yavuz, Çayağzı *Şavşat, Aydın *Ardanuç –Ar.) **2.** Yalnız el ve ayak felci. (–Ur.) **3.** Bir kolu sakat (kimse). (–Md.)

kop (II) Dağlarda büyük kayaların içindeki boşluk, doğal mağara. (Mollaveyis *Pazar –Rz.; *Arhavi –Ar.)

kop (III) Kuş. (–Yz.)

kop (IV) Kağnının iki yanında çıkıntı yapan tahta parçası. (–Ezc.)

kopa Ot ya da saman yığını, küme. (Makedonya göçmenleri, Kavaklı köyü –Krk.)

kopaç İnce ve dar ağızlı bir çeşit çapa. (Ağrakos *Suşehri –Sv.)

kopak (I) Göllerde su üzerinde yüzen büyük köklü toprak parçası. (*Bolvadin –Af.; Çüküler, Naşa *Simav –Kü.; Hüyük *Beyşehir –Kn.)

kopak (II) Çamaşır sepeti. (*Kandıra –Kc.)

kopak (III) **1.** Yonga, ağaç kırıntısı. (Vazıldan *Divriği –Sv.; Bulgaris-

tan göçmenleri –Ed.) **2.** Kamış kökü. (Bisse *Akşehir –Kn.)

kopa kopa Koşa koşa. (*Sungurlu –Çr.; –Tr.; –Rz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; –Sv.; –Ky.; *Bor –Nğ.; –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

kopal (I) **1.** Tokmak. (Güneyce –Rz.) **2.** Baston. (–Bt.)

kopal (II) Eziyet. (–Tr.)

kopali 1. Fındık kırmaya yarayan ağaçtan yapılmış araç. (–Rz.) **2.** Biber ve buğday dövmek için kullanılan tokmak. (–Rz.)

kopan [→ **kupay**]

kopana 1. Ağaçtan oyularak yapılan karavanaması kap, çanak. (Satılmış –Es.; Karaburun, Hadımköy *Çatalca –Ist.; *Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski, Pınarhisar –Krk.) **2.** Ağaçtan yapılmış tekne, yalak.(Bulgaristan göçmenleri, Evreşe *Gelibolu –Çkl.; –Ed.) **3.** Ufak teneke. (–Krk.)

kopara (I) Güldürücü, taklitçi. (Arpalı *Gördes –Mn.)

kopara (II) Ceket. (*Ödemiş –İz.)

koparan (I) [**kopçal**] **1.** Kolları geriye sarkık cepken biçiminde, beyaz keçeden yapılmış kaytanla işlemeli bir çeşit ceket. (Selânik göçmenleri, Ulucak *Menemen –İz.; Karşıyaka *Erdek –Ba.; Bayır *Gelibolu –Çkl.; Çeşnigir *Karacabey –Brs.; Mahmutbey*Bakırköy –Ist.) [**kopçal**] : (Dereköy –Ky.; Tekeli aşireti, Havraniye *Bahçe, Aydınlı aşireti, Misis –Ada.; Kızıloba *Silifke, Belenkeşli *Mersin –İç.) **2.** Yelek. (*Bartın –Zn.)

koparan (II) Genellikle yağmurun geldiği ve yağdığı yön. (*İskilip –Çr.)

koparmak Atı dörtnala sürmek. (Akarsu, Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kopartmak [→**kopturmak -1**]

kopay [→ **kupay**]

kopca [→ **kopça** (I)]

kopcasıkırık Geveze, ağzı gevşek, sır saklamayan. (*Bor –Nğ.)

kopcasız 1. İradesiz. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.) **2.** Beceriksiz. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kopça (I) [**kapça -2, kopca**] Düğme. (*Dinar –Af.; Bağıllı *Gelendost –Isp.; Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Kozak –İz.; *Kırkağaç –Mn.; Muradiye *Susurluk –Ba.; Yakademirciler, Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Ks.;*Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; Tavara *Reşadiye –To.; Kuz *Akkuş, *Ünye, *Perşembe –Or.; –Tr.; –Gm.; –Rz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Şekerli *Narman, *Tortum –Ezm.; –Ezc.; Şemdin, Tutak, * Doğubeyazıt –Ağ.; –Bt.; –Mş.; *Nizip –Gaz.; –Ank.; –Krş.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.)

[**kapça -2**] : (Kösten –Dz.; –Rz.)

[**kopca**] : (–Ks.; –Ezm.; –Ank.)

kopça (II) **1.** Makbuz. (Köprüköy *Keskin –Ank.; Bahçeli*Bor –Nğ.) **2.** Posta alındı kâğıdı. (Dereşeyh –Ank.)

kopça koyvermek Dizleri tutmaz olmak. (İshaklı *Bolvadin –Af.)

kopçal [→ **koparan** (I) **-1**]

kopça vurmak Salıncakta sallanırken ayağı yere vurup hız kazanmak. (–Kıbrıs)

kopçek Köşe. (–Zn.)

kopçık Yağmur yağdıktan sonra toplanan kopmuş palamut meyvesi. (*Ayancık –Çkl.)

kopçurmak [→ **kopturmak -1**]
kopdon Haşhaş küspesi. (–Sm.)
kopdun Keten tohumunun dövülüp yağı çıkarıldıktan sonra kalan ve hayvanlara verilen posası. (–Ezc.)
kopdurmak 1. [→ **kopturmak -1**] **2.** Oraya buraya koşmak, çok gezmek. (*Bor –Nğ.)
kopek Köpek. (Hasanoğlan –Ank.; –Nğ.; *Silifke –İç.)
kopel Sağlıklı küçük çocuk. (*Ağın –El.)
koper 1. Sağrı, yamaç. (İmamuşağı *Silifke –İç.) **2.** Ark ya da kanal gibi su oyuntusu. (İmamuşağı *Silifke –İç.)
kopetmek [→ **kopmak -1**]
kopey (I) [→ **kupay**]
kopey (II) Sarkıntılık yapan, sırnaşık çocuk. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)
koplanmak Şişmek : *Çocuk başını taşa vurmuş da koplanmış.* (Yavuz *Şavşat –Ar.)
koplu tas Kulplu bakraç. (–Ky.)
koplü [→ **koprü -1**]
kopma Doğum yeri: *Ali'nin kopması Konya'dır.*(Kılkış göçmenleri –Çkl.)
kopmak [**kopetmek, kopturmak -2**] **1.** Koşmak, hızlı gitmek. (Bayat *Dinar –Af.; Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Dz.; Balçova –İz.; Yağbastı *Kula –Mn.; *Karacabey –Brs.; Tokat –Es.; *Akyazı –Sk.; –Ks.; –Çr.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; Bayadı –Or.; –Gm.; –Vn.; Hasançelebi *Hekimhan –Ml.; *Besni –Adı.; –Mr.; *Nizip –Gaz.; Ortaköy *Şarkışla, *Gürün, *Gemerek –Sv.; –Yz.; Kurugöl *Mucur, Ömerhacılı *Kaman –Krş.; Tuzhisar *Bünyan, *Develi –Ky.; *Hacıbektaş –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.; Gâvurdağı *Osmaniye, İncirlik –Ada.; Arslanköy *Mersin –İç.; –Kıbrıs)
[**kopetmek**] : (Bulgaristan göçmenleri –Ist.; Akarsu *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ed.;* Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; –Kıbrıs)
[**kopturmak -2**]: (*Dinar –Af.; *Foça –İz.; *Bor –Nğ.)
2. Kalkmak, ayrılmak, çıkmak, gitmek. (–Tr.; Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
kopmuk Davar tezeği.(*Güdül,*Ayaş, *Beypazarı –Ank.)
kopo Kızak ve arabalara eşya yükledikten sonra ip sıkmak için kullanılan çengel ya da çivi. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
koppal Baston. (–Bt. ve köyleri)
koppik Kötürüm. (–Ezc.)
kopru [→ **kürebi**]
koprü [**koplü, korpü**] **1.** Merdiven. (–Sm.)
[**koplü**] : (–Sm.)
2. Köprü. (–Nğ.)
[**korpü**] : (–Nğ.)
kopsak Çamaşır sepeti. (Belcukebir –Mn.)
koptar Bir katlı küçük ev, kulübe. (Baklalı *Çatalca –Ist.)
koptor İzbe, yeraltı evi. (Kocahıdır *Keşan –Ed.)
kopturmak [**kopartmak, kopçurmak, kopdurmak -1**] **1.** Atı dörtnala koşturmak. (*Kadıköy –Ist.; –Çkr.; –Nğ.; *Antakya –Hat.)
[**kopartmak**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**kopçurmak**] : (*Orta –Çkr.)
[**kopdurmak -1**] : (–Çkr.)
2. [→ **kopmak -1**]

kopuk (I) Şık, süslü, iyi giyinmiş, çalımlı, edalı (kimse). (*Merzifon ve köyleri –Ama.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kopuk (II) Kısacık yün ve pamuk ipliği parçaları (halıcılıkta). (*Bor –Nğ.)

kopuklenmek Köpüklenmek. (*Silifke –İç.)

kopuklu Halı dokunurken toz ve kırpıntının içine karışan kopuk iplikler. (*Bor –Nğ.)

kopuk sapık Saçma sapan, abuk sabuk. (*Bor –Nğ.; Denizabat –Mğ.)

kopul Bir çeşit pide. (Cenciğe –Ezc.)

kopunmak Pamukla dolmak : *Zıbın pamukla kopunmuş.* (–Ky.)

kopup gelmek Koşup gelmek. (*Merzifon –Ama.)

kopuş Kayşa, toprak kayması. (Bedre *İnegöl –Brs.)

kopuşmak (I) Koşuşmak, seğirtmek. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; –Ky.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Sarıcaali *İpsala –Ed.; Ceylân *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Büyükmanika *Saray, Şahin *Malkara –Tk.)

kopuşmak (II) Çıkmak, başlamak : *O sırada Rus harbi kopuştu.* (–Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kopuşmak (III) Çözülmek : *Dün aldığım yün eldiven kopuşuverdi.* (*Susurluk –Ba.)

kopuz **1.** Boğaz, dar yer : *Kızıldağ kopuzundan geçeceğim.*(Çakallı*Karaisalı –Ada.) **2.** Düz alanlarda görünmeyen oyuklar, çukurlar. (*Ulubey –Or.) **3.** Deniz kıyısındaki girinti, körfez. (*Ulubey –Or.)

kopük Köpük. (Hasanoğlan –Ank.)

kor (I) [**koraf** (II) **-2, 3**] **1.** Sıra, dizi, altın dizisi. (–Ml.; –Ur.; –Gaz.; *Andırın –Mr. ve çevresi; Palha *Divriği –Sv.; *Antakya -Hat.) [**koraf** (II) **-2**] : (–Ks.) **2.** Yapıda aynı boyda taşlardan yan yana dizilerek yapılan bir sıra : *Bizim kapı dokuz kordur.* (*Lapseki –Çkl.; –Dy.; –Ml.; –Ur.; –Gaz.; *Afşin, –Mr. ve çevresi; Palha *Divriği –Sv.; *Antakya –Hat.) **3.** Biçilmiş ekin demetlerinin yığın yapmak için kümelenmiş durumu. (*Merzifon ve köyleri –Ama.; İsgöbü –Ky.) **4.** Odun yığını. (Çığrı *Dinar –Af.; –Brd.) [**koraf** (II) **-3**] : (*Safranbolu –Zn.) **5.** Eşyayı üst üste koyarak yapılan düzgün yığın. (Topaç –Yz.) **6.** Satır : *Ceza olarak yüz kor yazacaksın.* (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

kor (II) **1.** Katır çanı. (–Ks.; Bayadı –Or.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.) **2.** Köpeklerin boynuna takılan çıngırak. (*Vakfıkebir –Tr.; *Nallıhan –Ank.)

kor (III) [→ **kör** (II)]

kor (IV) [→ **kör** (I)]

kor (V) Dere. (–Ezm. ve çevresi)

kor (VI) Kör. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim, *Ardahan –Kr.; Sökün *Silifke –İç.)

kora (I) Olgunlaşmamış üzüm, koruk. (*Erciş –Vn.; Cenciğe, Haşhaşı –Ezc.; Kerkük)

kora (II) [**kara** (II), **karak** (I)] **1.** Anahtar. (*Bozdoğan –Ay.; –Ama.; Aziziye, Bayadı –Or.; *Hadım, *Ermenek, *Karaman, *Ereğli –Kn.; *Mut ve köyleri, *Silifke –İç.) [**kara** (II)] : (–Kn.)

2. Kilit. (–Vn.; *Karaman, –Kn.; Karatiken *Tarsus, *Mersin –İç.)
3. Kapı mandalı, sürgü. (Bahçeli, Ortaköy *Bor –Nğ.; *Ereğli, *Beyşehir –Kn.)
[**karak** (I)] : (–Tr.; Haşhaşı –Ezc.)
4. Çivi. (*Selim, *Sarıkamış –Kr.)

kora (III) Uzun konçlu çorap. (Lori *Bayburt –Gm.)

kora (IV) Bir parça, bir süre : *Haydi çocuklar bir kora daha uyuyun.* (*Ünye –Or.)

kora (V) Ev sıvandıktan sonra duvarın altına bir sıra çekilen renkli sıva. (Küçükkabaca *Uluborlu –Isp.)

kora (VI) Eski. (Bağdere *Taşköprü –Ks.)

kora (VII) Boyunduruğu sabana bağlayan zincirin takıldığı yer. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Çıldır –Kr.)

kora (VIII) [**karak** (VI), **korak** (I)] Karda açılan ince yol, iz. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
[**karak** (VI)] : (*Perşembe –Or.)
[**korak** (I)] : (*Boyabat –Gm.; –Ezm.)

kora (IX) Tırpan. (Fili *Biga –Çkl.)

koraçan Kömür ateşinde pişirilmiş et. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

korada (I) [**korata**] **1.** Cılız, zayıf (insan ve hayvan için). (Karahisar *Tavas –Dz.; Harmancık *Orhaneli –Brs.; –Ezm.; *Antakya ve köyleri –Hat.)
[**korata**] : (Salarha –Rz.)
2. Eski, iş göremez durumda olan, yıkılmaya yüz tutmuş. (–Ezc.; *Antakya ve köyleri –Hat.)

korada (II) Bütün etkilere karşı kendini korur duruma gelmiş. (*Ağın –El.)

koraf (I) Raf. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; Kırıklı *Karaisalı –Ada.)

koraf (II) **1.** Küme, bölük, topluluk. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *İskilip –Çr.; –Ks.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.) **2.** [→ **kor** (I) **-1**] **3.** [→ **kor** (I) **-4**]

koraf (III) Sebze tarlalarında dört beş ocaklık yer. (Güzelsu *Akseki –Ant.)

koraf koraf Sürü sürü, küme küme, dizi dizi. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Ermenek –Kn.; Malya *Mut, *Anamur –İç.)

korak (I) [→ **kora** (VIII)]

korak (II) Bakırcıların kullandıkları küçük demir örs. (*Beypazarı –Ank.)

korak (III) Ağaç mandallı kapı. (*Aksaray –Nğ.)

koraka Demir pası. (Kerkük)

korak korak Donuk, sönük sönük, cansız (ışık, ateş için). (Bayat *Emirdağ –Af.; Kirazlı –Çkl.)

koralak Boş kafalı. (*Ünye –Or.)

koralamak **1.** Kapıyı kilitlemek. (–İz.; *Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.; *Anamur –İç.) **2.** Kapıyı aralamak. (–Kn.)

koralı Arkasından kilitli, sürgülü (kapı). (*Bor –Nğ.)

koralık Ekini karartan ve cılız bırakan otların tarlayı basmış durumu. (–Dz.)

koralmak (I) **1.** Bir şeye fazla düşkün olmak, bir şeyi alışkanlık durumuna getirmek. (–Ama.; Küçükisa *Zile –To.; *Ağın –El.) **2.** Arkalanmak, yüz bulmak. (Sarı *Merzifon –Ama.)

koralmak (II) Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek. (–Sm.)

koramak (I) Önce gelmek. (*Taşköprü –Ks.)

koramak (II) Eskimek. (*Taşköprü –Ks.)

koramak (III) Susuzluktan çatlayacak hale gelmek : *Yayık koramış, çeşmenin altına koyuver*. (*Taşköprü –Ks.)

koramaz (I) Odun. (Narlıdere *Buldan –Dz.)

koramaz (II) Kimseyi beğenmeyen, kurumlu, kibirli (kimse). (Oymaklı –Ada.)

korangal Yaban yoncası. (Erkinis *Yusufeli, Çayağzı *Şavşat –Ar.)

koranik Tezek yapılacak gübrenin biriktirildiği çukur. (–Vn.)

koranmık Gübre yığını. (–Dy.)

korap Küçük, ahşap yazlık ev. (Salarha –Rz.)

korapa Dikkatsiz, yalpalayarak yürüyen (kimse). (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kor araba Kağnı. (–Ezm.)

korasma Dokuma tezgâhlarında ipliği astıkları yer. (Bey *Karacabey –Brs.; Rumeli göçmenleri –To.)

koraş (I) Yakın arkadaş (çocuklar arasında). (Yenikışla *Boğazlıyan –Yz.)

koraş (II) İçine yapılan küçük pencereli bir duvar ile bacasının daha iyi çekmesi sağlanmış olan ocak çeşidi ve bu duvarda bulunan küçük pencere. Bu tür ocaklarda ateş yakılacak yerin arkasından başlamak ve yükseldikçe öne doğru yaklaşmak üzere bir duvar yapılır. Duvarın üstü ocak bacasının ağzını tavan gibi kapatır. Bu duvarın yükselen yüzünün ortasında bırakılan bir küçük pencere baca boşluğuna açılır. Ocakta yakılan ateşin dumanı bu delikten bacaya geçer. (*Ermenek –Kn.)

korata [→ **korada** (I) **-1**]

korava Ekşi meyvelerden yapılan marmelât, meyve ezmesi. (İğneciler *Mudurnu –Bo.; Çayağzı, *Şavşat ve köyleri, Akarsu *Ardanuç –Ar.; Cenciğe –Ezc.; *Erciş –Vn.)

koravlı Kundura. (*Gerede –Bo.)

korba Kıllı, kara keçi. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)

korbakar Kötü ruhlu. (Güneyce –Rz.)

korbakar olmak Kötü durumda olmak, cezasını çekmek. (–Tr.)

korban Çam ağacının içi oyularak yapılan bir çeşit kovan. (Dodurga *Bozüyük –Bil.)

korbaşı Kumandan. (Türkistan göçmenleri *Eyüp –Ist.)

korcak [→ **korçak -1**]

korcu Ev arkasında kalan taşlık yer, avlu. (Salarha, Karadere –Rz.)

korcum Sarp dağlardaki dönemeçler. (Bozan *Mersin –İç.)

korç İşkembe kazıntısı. (Yukarıdinek –Isp.)

korçak [**korcak**] **1.** Oyuncak bebek. (*Bayburt –Gm.)

[**korcak**] : (Azerbeycan göçmenleri –Ist.)

2. [→ **kurçak**]

korçan [**korkazan**] Çağlayan, yüksekten akan su. (*Kemaliye –Ezc.)

[**korkazan**] : (–Ezm.)

korçel kesme İkiye bölme. (Güneyce –Rz.)

korçığa Evin yan yüzü. (Kırım türkleri, Kadırga –Ist.)

korda (I) Tahta kurusu. (–Rz.)

korda (II) Bir çeşit eğri kılıç. (–Ezm.)

korda (III) Kiriş, kolan. (Güneyce –Rz.)

kordeşeni Bedende çıkan büyük kırmızı kabarcıklar. (Ballık *Sandıklı –Af.; –Bo.)

kordon 1. Marangoz avadanlığına vurulan süs. (Kalafak –Ks.) 2. Teneke ve çinkodan yapılan eşyaların üstüne süs yapmak için kullanılan araç. (–Ist.)

korduman Sis. (Kızıloba, Gökbelen, Sabah *Silifke –İç.)

kordun Süs. (*Akyazı ve çevresi –Sk.)

koreğiş Ateş küreği. (Mollaveyis *Pazar –Rz.)

koreke [→ **köfeke -1**]

koreki (I) Dal kesmeye yarayan kısa saplı balta. (–Tr.)

koreki (II) [→ **köfeke -1**]

korel Hindi. (Yaverviran *Sivrihisar –Es.)

kor etmek Arkadan çekiştirmek. (–Mr. ve çevresi)

korez (I) [→ **kamkaz**]

korez (II) Parlak yanmayan lamba, ateş. (İncekum *Silifke –İç.)

korezimek (I) Keskinliği kaybolmak. (İncekum *Silifke –İç.)

korezimek (II) Ateş ya da ışık sönmeye yüz tutmak. (İncekum *Silifke –İç.)

korfa Küçük köy evlerindeki yer odası. (Gülpınar *Ezine –Çkl.)

korgala Küçük sinek. (*Fethiye –Mğ.)

korğağan [→ **korkucan**]

korhalamak [→ **korkalamak**]

korḫılığ (I) Damın dışa doğru uzanan çıkıntısı. (Kerkük)

korḫılığ (II) Çocuğun kendisinden korkarak hastalandığına inanılan şey (kurşun dökülerek iyileştirilir). (Kerkük)

korıt [→ **korit -1**]

kori Suyu tarlaya dağıtan büyük ark. (–Vn.)

koringön Yılda iki kez biçilen dört ya da beş yıl ürün veren sığır ve mandalara yedirilen bir çeşit ot. (–Vn.)

korit [**korıt**] 1. Bir yaşına kadar olan erkek keçi. (Karlı *Gerze –Sn.; –Gm.)

[**korıt**] : (–Rz.)

2. Bir yaşından iki yaşına kadar olan erkek keçi. (–Gm.)

kork [→ **korkucak**]

korkalamak [**korhalamak**] Korkmak, korkuya kapılmak. (İncekum, *Silifke –İç.)

[**korhalamak**] : (–Mğ.)

korkata (I) İrice öğütülmüş mısır taneleri. (–Rz.)

korkata (II) Kara lahana ve mısır unuyle yapılan bir çeşit yemek. (–Tr.)

korkazan [→ **korçan**]

kor kesmez Kesmeyen bıçak vb. şeyler. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

korklak [→ **kurk -2**]

korklamak [→ **kurk olmak**]

korkmak Ürünler sararmaya yüz tutmak. (*Havza –Sm.; Salman *Akkuş –Or.; *Ağın –El.; Arslanköy *Mersin –İç.)

korkor Ufak zil. (*Boyabat –Sn.)

korkot [**korkota -1, 2**] 1. İri öğütülmüş mısır unundan yapılan bir çeşit yemek. (Bağlıca *Ardanuç, Yavuz, Çayağzı, Çavdarlı *Şavşat –Ar.)

[**korkota -1**] : (*Maçka ve köyleri –Tr.)

2. İri öğütülmüş mısır unu. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**korkota -2**] : (*Maçka –Tr.; Güneyce –Rz.)

korkota 1. [→ **korkot -1**] 2. [→ **korkot -2**]

korkucak [**kork, korkudak** (I), **korkuldak** (I)] Bostan korkuluğu. (–Bo.; Afşar aşireti –Ezm.)
[**kork**] : (*Fethiye –Mğ.)
[**korkudak** (I)] : (–Bo.)
[**korkuldak** (I)] : (Berk –Bo.)

korkucan [**korğağan, korkuzan** (II)] Korkak. (–Tr.)
[**korğağan**] : (Kerkük)
[**korkuzan** (II)] : (–Rz.)

korkuculuk Merdiven parmaklığı. (*Gerede –Bo.)

korkudak (I) [→ **korkucak**]

korkudak (II) [**korkuldak** (II), **korkunçluk**] Merdiven parmaklığı. (–Bo.)
[**korkuldak** (II)] : (–Bo.)
[**korkunçluk**] : (Güney *Yeşilova –Brd.)

korkuldak (I) [→ **korkucak**]

korkuldak (II) [→ **korkudak** (II)]

korkuncak Ölmek olasılığı çok olan, ağır hasta. (*Düzce –Bo.; –Krş.)

korkunççalık (I) Köprü kenarlarına yapılan parmaklık. (Şıhlı –Ada.)

korkunççalık (II) Tüfek tetiğinin altında yarım daire biçimindeki demir. (Şıhlı –Ada.)

korkunçluk [→ **korkudak** (II)]

korkut (I) **1.** Büyük dolu tanesi. (*Mesudiye –Or.; *Yusufeli –Ar.) **2.** Un bulamacındaki ezilmemiş un topakları. (–Tr.)

korkut (II) Cin, şeytan gibi hayalî yaratıklar. (Bağıllı *Gelendost –Isp.)

korkuta Mısır yarması, iyi öğütülmüş mısır. (Balcalı *Çarşamba –Sm.)

korkutmak **1.** Haşlamak. (Mürefte *Gerede –Bo.) **2.** Eti kokmaması için tuzlayıp biraz pişirmek, börttürmek. (*Milas –Mğ.)

korkuzan (I) Çağlayanların döküldüğü yüksek yer ya da suların taştığı bent. (–Ezc.)

korkuzan (II) [→ **korkucan**]

korlām Büyük kayaların altı : *Yağmurdan korlāmın altına saklandım.* (Düğrek *Malazgirt –Mş.)

korlamadan [→ **körlemesiye**]

korlamak (I) [→ **körlemek** (I) **-4**]

korlamak (II) [**korlumak**] Korumak, saklamak. (*Antakya –Hat.)
[**korlumak**] : (*Gülnar –İç.)

korlamak (III) Kapıyı arkasından kilitlemek. (Görece –İz.)

korlanmak [→ **korlaşmak** (II)]

korlaşmak (I) Bir işe koyulmak. (–Kn.)

korlaşmak (II) [**korlanmak**] Bir şeye iyice alışmak, bir şeye dadanmak, düşkün olmak: *Çocuğun üzüme korlaştığı iyidir, kuvvet olur.* (Kızılhisar *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; Cenciğe –Ezc.; –Kn.)
[**korlanmak**] : (Arslanköy, Çiftepınar *Mersin –İç.)

korluk (I) Mangal. (Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Kullar –Kc.)

korluk (II) Maya. (Çilehane *Reşadiye –To.)

korlumak [→ **korlamak** (II)]

korma Çalılardan temizlenmiş küçük orman. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kormak Terk etmek, bırakmak. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

korman [**kormen**] Yaban pırasası, bir çeşit sarmısak. (–El.)
[**kormen**] : (Hudede *Silifke –İç.)

kormen [→ **korman**]

kormutcu **1.** Hizmetçi. (Tekke –Gm.) **2.** Arabacı yamağı. (Tekke –Gm.)

kornapa Deve dikeni, kenger. (*Tavşanlı –Kü.)

kor ocağı Çamurdan yapılmış istenilen yere taşınan ocak, maltız. (Morcalı *Karaman –Kn.)

kor ocak Çocuksuz aile. (Telin *Gürün –Sv.)

korok Bekçi, korucu. (–Vn.)

korona Zavallı. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

korota [→ **kubur** (I) **-1**]

korov [**kor yapalak**] Baykuş. (Karayakup *Suşehri –Sv.)
[**kor yapalak**] : (–Kr.)

korpe Taze, küçük, genç, körpe. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, –Kr.)

korpü [→ **koprü -2**]

korramah Örtmek, bastırmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

korranmak Birisinden ayrılınca onun için üzülmek, tasalanmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

korruḫ çekmek Sıkıntı çekmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim –Kr.)

korsak (I) Sulak yer. (*Hayrabolu –Tk.)

korsak (II) Maşa. (*Seben –Bo.)

korsal [→ **köseği -3**]

korsan Oysa, sanki : *Korsan bu işi böyle yapacaktı.* (Büyükkabaca*Senirkent, *Keçiborlu –Isp.; Saraycık –Kü.; Tokat –Es.; *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.)

korsanguç [**korsankuç**] Fırındaki ateşi karıştırmaya yarayan uzun sırık: *Korsanguçun ucu kırılmış.* (*Merzifon –Ama.; *Erbaa –To.)
[**korsankuç**] : (*Merzifon –Ama.)

korsankuç [→ **korsanguç**]

korsıçan [→ **kösnü** (I)]

kor sokmak Fitlemek, birinin sözünü diğerine söylemek. (Yerkesik –Mğ.)

korsuz Terbiyesiz, ahlâksız. (–Mğ.)

korsümbül [**korsünbül**] Damlara döşenen toprakların arasına konan hamam külü. (*Kilis –Gaz.)
[**korsünbül**] : (*Kilis –Gaz.)

korsünbül [→ **korsümbül**]

kort (I) **1.** Hiç sürülmemiş ya da yıllarca işlenmemiş topraktan yeni açılan tarla. (–Kr.; Purhus *Ahlat –Bt.) **2.** Uzun süre sürülmemiş toprak. (–Ezc.; –Vn.; –El.) **3.** Çayırlık, çimen. (Erkinis *Yusufeli, Yavuz *Şavşat –Ar.)

kort (II) Çukur : *Gözlerinin kortu kızarmıştı.* (*Ahlat –Bt.)

korta **1.** İçinde üzüm çiğnenilen şıra teknesi. (Çatalağıl *Karacabey –Brs.; –Ama.) **2.** Şırahane, şaraphane. (Bolayır *Gelibolu –Çkl.; Soğanlık *Kartal –Ist.) **3.** Çeşme yalağı. (Soğanlık *Kartal –Ist.)

kortal [→ **kartol**]

kortalaç [→ **kartalaç** (I) **-1**]

kortan (I) Yalçın ve diklemesine kesik kayalar. (*Finike –Ant.)

kortan (II) Pelikan kuşu. (Purhus *Ahlat –Bt.)

kortarmak [→ **kotarmak** (I) **-1**]

kort basmak (I) Kuluçkaya yatmak. (Yerkesik, –Mğ.)

kort basmak (II) Tembellik etmek (mecazî anlamda). (Yerkesik –Mğ.)

kortik **1.** Yaylalardaki çukur ve alçak yerler : *Fırtına koparsa sürüyü karşıdaki kortiğe götür.* (*Kemaliye –Ezc.) **2.** [→ **kortuk**]

kort kort yürümek Çalımlı, kurumlu yürümek. (–Nğ.)

kortlak [→ **kurk -2**]

kortlan Kayalarda küçük oyuklar. (Çiftlik *Silifke –İç.)

kortlana Yamalı, büyük ayakkabı. (*Bor –Ng̃.)

kortlangoz [→ **koklangoz**]

kortmuk Duvarda ve kayalarda açılan oyuk. (*Mucur –Krş.; Arslanköy *Mersin –İç.)

kortnuk Kapaksız ufak dolap. (*Mucur –Krş.)

kortol (I) Bayağı (kimse). (Gazi, –Ky.)

kortol (II) [→ **kartol**]

kortolaç [→ **kartalaç** (I) **-2**]

kort tavuk Kuluçka tavuk. (*Bodrum –Mğ.)

kortuk [**kortik -2**] Çukur. (*Kemaliye –Ezc.; *Erciş –Vn.; –El.)

[**kortik -2**] : (*Ağın –El.)

korucak İs, kurum. (*Bor –Ng̃.)

korudoğurlıyan Kırılmış şişe ya da camdan yapılmış herhangi bir şeyi iyi onaran kimse. (Kerkük)

korugan [→ **koruḫ**]

koruğunu almak Bir şeyi bol bol, kana kana yemek. (*Bor –Ng̃.)

koruḫ [**korugan, koruk** (II), **koruluk -2**] Otunu biçmek için korunan tarla. (Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Erciş –Vn.)

[**korugan**] : (Karakoyun * Iğdır –Kr.)

[**koruk** (II)] : (–Kr.; Cenciğe –Ezc.)

[**koruluk -2**] : (*Silifke –İç.)

koruḫcu [**koruḫçi, korukçu**] Kır, koru, tarla bekçisi. (*Erciş –Vn.)

[**koruḫçi**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**korukçu**] : (Cenciğe –Ezc.)

koruḫçi [→ **koruḫcu**]

koruḫdurmaḫ Korkutmak, gözdağı vermek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

koruhmak Karşıdan yapılan baskı ile yapacağı işten vaz geçmek, yılmak. (–Ezm.)

koruk (I) Yemeklere ekşilik vermek için limon tuzu yerine kullanılan ekşi pekmez. (*Safranbolu –Zn.; *Çarşamba –Sm.)

koruk (II) [→ **koruḫ**]

koruk (III) Zeytinin çiçeğini döktükten sonra kalan ufak meyvesi. (*Kilis –Gaz.)

koruk (IV) İçi boş (kabuklu meyveler için) : *Bu sene fındıklar koruk çıkıyor.* (Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.)

koruk (V) Çiftçilerin tarla kenarlarına, çobanların dağ tepelerine taşları birbiri üzerine koyarak yaptıkları işaret. (Namran –Ezm.)

koruk (VI) Genç, taze, yeni yetişmekte olan : *Bu çocuk daha koruk.* (*Bor –Ng̃.; Navdalı *Mut –İç.)

korukçu [→ **koruḫcu**]

koruklu Sümüklü çocuk. (Şahmelik –Ky.)

korukmak Yeme isteği artmak : *Koyunlar arpaya korukmuş.* (Küçükisa *Zile –To.; Havuz *Kangal –Sv.)

koruk olmak Tavuk kuluçka olmak : *Bizim tavuk koruk olmuş.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

korukturmak Körleştirmek. (Cenciğe –Ezc.)

korulamak **1.** Otlağın çevresine taştan işaretler koyarak otlağı korumak. (*Ağın –El.) **2.** Beklemek. (–Sv.)

korulanmak Çok yemeğe alışmak. (–Gaz.; Bahçeli, *Bor –Ng̃.)

koruluk **1.** Sahibi olan toprak. (*Silifke –İç.) **2.** [→ **koruḫ**] **3.** Sahip çıkılan toprak. (*Silifke –İç.)

korum **1.** Dağların sarp yamaçlarındaki düzlükler. (Sazlı*Bozkır –Kn.; Güvere *Silifke, *Tarsus ve köyleri –İç.) **2.** Uçurumlarda ancak

keçilerin geçebileceği basamak gibi setler. (Susanoğlu, Güvere *Silifke –İç.)

korumak (I) Yetişmek, yetmek, idare etmek: *Yağ pek az galmış da yimeği korumadı.* (*Bor –Nğ.)

korumak (II) Kızmak, gücenmek : *Ne dedim ki böyle koruyorsun?* (Baluk *Pütürge –Ml.)

korumcu Su bekçisi. (–Tr.; *Bayburt –Gm.; –Ezm.)

korumyeli **1.** Karayel. (Vazıldan *Divriği –Sv.) **2.** Kuzey doğudan esen yel. (Dindebol *Ermenek –Kn.)

korunak [**koruntu**] Sığınacak yer. (Beylerli –Dz.; –Kn.)
[**koruntu**] : (–Ed.)

korunga Bir çeşit yaban yoncası, tirfil otu. (Korzaf *Şiran –Gm.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

korunmak Sakınmak. (*Dinar –Af.; Beylerli –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Bergama –İz.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

koruntu [→ **korunak**]

korunuk İyi bakılmış, korunmuş yer. (*Beykoz –Ist.)

korut [**körüz** (I) **-1, küde** (II)] Bir, iki yaş arasında erkek keçi yavrusu, oğlak. (Yavuz, Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Kr.; Çıkmış *Tercan, *Kemah –Ezc.; Palha *Divriği –Sv.; Zile *Develi –Ky.; –Nş.)
[**körüz** (I) **-1**] : (Haruniye *Bahçe –Ada.)
[**küde** (II)] : (Yenidamlar *Alanya –Ant.)

korutmak (I) Yetmek, yeterli olmak, elvermek, işe yaramak. (*Çal –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Tokat, Bozan –Es.; İğneciler*Mudurnu –Bo.; *İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Karakoyun *Iğdır, *Doğubeyazıt –Ağ.; –Nğ.; *Mut ve köyleri, *Mersin ve köyleri –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

korutmak (II) Olgunlaşması için saklamak (meyve için) : *Babam armutları korutuyor.* (–Rz.)

korük Körük. (Hasanoğlan –Ank.)

kor yapalak [→ **korov**]

koryat Hoyrat. (Kerkük)

korz Saban ve pulluğun toprakta açtığı iz. (*Erciş –Vn.)

korzeval [**korzevel**] Sabanın ok kısmına açılan delik. (Haşara –Gm.)
[**korzevel**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

korzevel [→ **korzeval**]

korzevil [**korzoğlu, korzovul, korzövil**] Kara sabanda oku boyunduruğa bağlayan parça. (*Kemaliye –Ezc.; *Ağın –El.)
[**korzoğlu**] : (Cenciğe –Ezc.)
[**korzovul**] : (Palha *Divriği –Sv.)
[**korzövil**] : (*Narman –Ezm.)

korzoğlu [→ **korzevil**]

korzovul [→ **korzevil**]

korzövil [→ **korzevil**]

kos (I) [→ **kös** (I) **-1**]

kos (II) Yara üstündeki kabuk. (–Ezm.)

kos (III) [→ **kös** (IV)]

kos (IV) **1.** Üzüm bağı. (–Dy.) **2.** Ceviz. (Kesme *Divriği –Sv.)

kosa (I) Tırpan, bir çeşit uzun saplı orak. (İshaklı *Bolvadin, Çardak *Dinar –Af.; Yarıkkaya *Yalvaç –Isp.; Çerçin –Brd.; Oğuz, Alâeddin *Acıpayam, Beylerli, *Çal ve köyleri, Honaz –Dz.; Akçaova *Çine, Eymir *Bozdoğan, Umurlu –Ay.; *Seferhisar ve köyleri, –İz.;

*Alaşehir, –Mn.; Demirkapı *Susurluk, Yeniköy –Ba.; Bergaz *Ezine, Bakacak, Ergine *Biga –Çkl.; Ilıcaksu *Domaniç, *Simav –Kü.; Kurşunlu *Gölpazarı –Bil.; *Akyazı ve çevresi, *Hendek –Sk.; Papazköy –Sm.; Çokak *Andırın –Mr.; Vazıldan *Divriği –Sv.; *Bor –Ng.; Yapıntı *Mut –İç.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; –Tk.)

kosa (II) Saç örgüsü. (*Beşiktaş –Ist.; Kesme *Divriği –Sv.)

kosa (III) [**kose -2**] Köse, köse sakal. (*Iğdır –Kr.)

[**kose -2**] : (*Silifke –İç.)

kosaf [→ **köseği -1**]

kosak (I) Genel olarak kesmeye yarayan araç, küçük balta. (–Kr.)

kosak (II) Gevşek toprak. (Deretürbeli *Alanya –Ant.)

kosalak [→ **kofalak** (II)]

kosalmak [→ **kofalmak** (I)]

kosaltılı [→ **kofalak** (II)]

kosat (I) Kesilen dalın ağaçta kalan bölümü. (–Or.)

kosat (II) Orta boylu, tıknaz (kimse). (*Serik –Ant.)

kosbak 1. [→ **kostak** (I) **-3**] **2.** [→ **kostak** (I) **-1**]

kosdak [→ **kostak** (I) **-1**]

kosdik [→ **kodes**]

kose 1. Boyu kısa (insan için). (*Silifke –İç.) **2.** [→ **kosa** (III)] **3.** Kurnaz ve hileci adam (masallarda). (*Silifke –İç.)

kosele [→ **kösüre**]

kosengi [→ **köseği -1**]

kosere [→ **kösüre**]

kosga [→ **kostak** (I) **-3**]

kosı [**kosu**] Kuluçka. (*Sürmene, *Of –Tr.; Gündoğdu, –Rz.)

[**kosu**] : (*Of –Tr.; Gündoğdu –Rz.)

koska [→ **kostak** (I) **-1**]

koskoç Nilüfer çiçeğinin meyvesi. (Hamitli –Ed.)

koskon [**koş** (II)] Eğerde kuyruğun altından geçirilen kayış parçası. (*Andırın –Mr.)

[**koş** (II)] : (*Kozan –Ada.)

koskos (I) **1.** [→ **kostak** (I) **-1**] **2.** Çalımlı yürüyen, salınarak yürüyen. (kimse). (*Gelendost –Isp.; –Ng.; Yanpar *Mersin –İç.) **3.** Topal. (–Tr. ve çevresi)

koskos (II) [→ **koklangoz**]

koskos (III) Atların rahvanla dörtnal arası yürüyüşü, çalımlı yürüyüş. (Yavuz *Şavşat –Ar.; Yanpar *Mersin –İç.)

koskos (IV) Geveze, dalkavuk. (*Antakya –Hat.)

koskos (V) İhtiyar, dişsiz. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

koskos etmek Kıvanç duymak, kurulmak. (Tahtacı aşireti –Isp.; Tokat –Es.; –Mr. ve çevresi)

koskoslamak 1. Söz götürüp getirmek: *Onun yanında bir şey demeyin, koskoslar.* (–Ks.) **2.** Pohpohlamak. (*Terme –Sm.)

koskoslanmak Böbürlenmek, kibirlenmek. (*Merzifon, –Ama.; *Gemerek –Sv.; –Ng.; –Ada.)

koskoslu Karışık. (*Elbistan –Mr.)

koskos yürümek Caka satarak yürümek. (*Merzifon –Ama.)

koslamak [→ **köslemek** (I)]

kosmak (I) Ev çatısı. (–Sn.; –Sm.)

kosmak (II) Hotoz. (Çandır *Perşembe –Or.)

kosmak (III) Kile denilen tahıl ölçeğinin dörtte biri. (Örencik *Yenişehir –Brs.)

kosmak (IV) [→ **kostak** (I) **-1**]
køsmek [→ **kösülmek** (I) **-1**]
kosnak Kasnak. (–Rz.)
kosot (I) Kütük. (*Malkara –Tk.)
kosot (II) Eski süpürge. (–Bt.)
kosot (III) Kısa saç. (–Bt.)
kospak [→ **kostak** (I) **-1**]
kospaklanmak [→ **kostaklanmak**]
kospis [→ **kostak** (I) **-3**]
kossak [**kostak** (II)] Çiftleşmeye istekli (koyun vb. hayvanlar) : *Bizim ala koyun kossak.* (Çamova, Kesme *Divriği –Sv.)
[**kostak** (II)] : (Sarıca *Gölköy –Or.)
kosso (I) İri, heybetli (insan için) : *Amma da kosso adam.* (–Ezc.)
kosso (II) Ayı : *Dağdan gelirken bir kosso gördüm.* (–Ezc.)
kostak (I) [**kosbak -1, 2; kosdak, kosga, koska, koskos** (I) **-1, kosmak** (IV), **kospak, kospis, kostaklı, kostalak, kosur**] **1.** Çalımlı, iyi giyinmiş, güzel yakışıklı. (Dişli *Bolvadin –Af.; *Gelendost –Isp.; Kozluca –Brd.; Oğuz, Kelekçi *Acıpayam, –Dz.; Karpuzlu *Söke –Ay.; Tepeköy *Torbalı, *Tire, *Bayındır, *Foça –İz.; Ayvacık *Turgutlu, *Salihli, *Alaşehir, *Kırkağaç –Mn.; Bakacak, Ergine, *Sungurlu, Yeniköy, –Ba.; Fili *Biga, Tavaklı, Geyikli *Ezine, *Yalana, *Eccabat, *Bayramiç –Çkl.; Fadıl *Orhaneli –Brs.; *Simav, Çeçe *Gediz, Kızılcaören –Kü.; Hamitabat *Söğüt, Dodurga *Bozüyük –Bil.; Numanoluk *Seyitgazi, *Mihalıççık –Es.; Akçat *Karamürsel –Kc.; Ortaköy *Beşiktaş –Ist.; *Bartın –Zn.; –Ks.; –Çkr.; *Merzifon –Ama.; –Sm.; Bayadı –Or.; –Gr.; *Divriği –Sv.; –Yz.; *Güdül, Çağa, Çamlı *Ayaş, Karaşar *Beypazarı, Kayaş, Gölköyü, Gürcü *Kızılcahamam, Akkuzulu, Ravlı *Çubuk, Bacı *Polatlı –Ank.; Köşker, –Krş.; *Pınarbaşı ve çevresi, Hisarcık –Ky.; Eskigümüş, –Nğ.; Pirlerkondu *Hadım, *Ermenek, Sille –Kn.; Çömelek *Mut, Güvere, Arkarası, Tozara *Silifke –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.; *Bodrum, *Milas, *Ula, Ahiköy, Emek, Sındı –Mğ.)
[**kosbak -2**] : (Beydik *Nallıhan –Ank.)
[**kosdak**] : (*Yalvaç, Tahtacı âşireti –Isp.; Çerçin –Brd.; Sürez, Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; Yeniköy –Ba.; *Alayunt –Kü.; İğneciler *Mudurnu –Bo.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Anamur, *Mut ve köyleri –İç.; Çanaklı *Korkuteli –Ant.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)
[**koska**] : (Polat *Akçadağ –Ml.; *Kilis, *Nizip –Gaz.; *Elbistan, –Mr.; Erzin *Dörtyol, *Antakya –Hat.; Ahmetfakılı, Peyik *Akdağmadeni –Yz.; Gâvurdağı *Osmaniye, Yeniköy *Ceyhan –Ada.)
[**koskos** (I) **-1**] : (Akhisar *Şuhut –Af.; *İskilip –Çr.; *Bor –Nğ.; *Silifke –İç.)
[**kosmak** (IV)] : (*Gölpazarı –Bil.)
[**kospak**] : (*Gölpazarı –Bil.)
[**kostaklı**] : (Köşker –Krş.)
2. Kendini beğenen, onurlu. (Dişli *Bolvadin –Af.; *Acıpayam –Dz.; *Tire –İz.; Yeniköy –Ba.; *Simav –Kü.; –Çkr.; –Or.; –Yz.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; *Bodrum –Mğ.)

[**kosur**] : (–Ks.)
3. Yiğit, kabadayı, yürekli. (Dodurga *Bozüyük –Bil.; –Ks.; –Sm.; Bayadı –Or.; *Polatlı –Ank.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**kosbak -1**] : (Göynük –Bo.)
[**kosga**] : (Senir, Emirli *Afşin, –Mr.; *Gürün –Sv.; Karakız *Sorgun –Yz.; *Osmaniye –Ada.)
[**kospis**] : (–Bo.)
[**kostalak**] : (*Bor –Nğ.)
kostak (II) [→ **kossak**]
kostaklanmak [**kospaklanmak, kosulmak**] Çalım satmak, gösteriş yapmak. (–Nğ.)
[**kospaklanmak**] : (*Düzce –Bo.)
[**kosulmak**] : (*Mersin –İç.)
kostaklı [→ **kostak** (I) **-1**]
kostalak [→ **kostak** (I) **-3**]
kostek Hayvanların kaçmaması için ayaklarına takılan ip. (*Dinar –Af.; Darıveren *Acıpayam –Dz.)
kostetmek Kötülük etmek, kin bağlamak. (Karaözü *Gemerek –Sv.)
kosu [→ **kosı**]
kosuk (I) Dar sokak. (Cumaköy *Gebze –Kc.)
kosuk (II) Çok yıpranmış, keskinliği, sivriliği yok olmuş (demir araç). (*Ahlat –Bt.)
kosulmak [→ **kostaklanmak**]
kosur [→ **kostak** (I) **-2**]
kosülmek [→ **kösgelmek**]
kosüre [→ **kösüre**]
koş (I) [→ **koşa** (IV)]
koş (II) [→ **koskon**]
koşa (I) **1.** Sulanacak tarlanın, suyun dağılmasına elverişli yüksek yerinde yapılan depo. (*Bor –Nğ.; Hortu *Ereğli –Kn.) **2.** Eğik yerlerde yüksek kısma su çıkarmak için tarla ortasına çekilen set. (*Bor –Nğ.; Karkın *Çumra –Kn.)
koşa (II) Binaların üstüne konan, kalın, yuvarlak sırık, mertek, düver. (Selleri *Acıpayam –Dz.; *Refahiye –Ezc.)
koşa (III) Sınırdaş, yan yana. (Koras –Ezm.; *Erciş –Vn.)
koşa (IV) [**koş** (I)] Av tüfeği, çifte. (*Iğdır –Kr.)
[**koş** (I)]: (Çilehane*Reşadiye –To.)
koşa (V) Mutlu ol anlamında bir deyim : *Koşa yaşa*! (*Ayaş –Ank.)
koşaca karımak [**koşa karımak**] Beraberce yaşlanmak (yeni evlenenlere dilek olarak söylenir). (*Sivrihisar –Es.)
[**koşa karımak**] : (*Ayaş –Ank.)
koşaf Hoşaf, komposto. (Şeref *Yatağan –Mğ.)
koşak (I) Taşlık, taş yığını, toprak yığını. (Harmanköy *Söğüt –Bil.)
koşak (II) [→ **köşek** (I)]
koşa karımak [→ **koşaca karımak**]
koşalamak 1. Hırpalamak. (Çavuşköy *Babaeski, *Vize –Krk.) **2.** Kovalamak, kovmak. (Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)
koşam [**koçam -1, 2; koçavuç, koçpança, kuşam**] **1.** Avuç. (–Çkl.; Tokat –Es.; –Çr.;*Merzifon –Ama.; –To.; Hacılyas, *Koyulhisar, –Sv.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.)
[**koçam -1**] : (*Maçka –Tr.; Cenciğe –Ezc.; Çöplü *Gürün –Sv.)
2. İki avuç dolusu. (–Çkl.; Tokat –Es.; –Ist.; –Çr.; Tekke *Erbaa –To.; Sıyrınlık *Suşehri –Sv.; *Bor –Nğ.; –Yz.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.)
[**koçam -2**] : (*Maçka –Tr.; Cenciğe –Ezc.; Çöplü *Gürün –Sv.)

[**koçavuç**] : (–Tr. ve ilçeleri; Erkinis *Yusufeli, *Şavşat –Ar.; –Ky.; –İç.)
[**koçpançа**] : (*Tarsus –İç.)
[**kuşam**] : (–Kn.)

koşama Yirmi santim çapında, 3-5 metre uzunluğunda direklik ağaç. (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)

koşamak [**kovşamak**] Duvarın sıvası ayrılıp düşecek duruma gelmek. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.)
[**kovşamak**] : (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Anamur –İç.; *Vize –Krk.)

koşamey Çift borulu bir çeşit ney. (–Kr. ve köyleri)

koşamlamak [**koçamlamak**] İki elle avuçlamak. (* Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.)
[**koçamlamak**] : (–Ezc.; *Mut ve köyleri –İç.)

koşan (I) Davarları bir araya koyup sayma işlemi. (–Kn.)

koşan (II) **1.** Boyunduruğu araba okuna bağlayan ağaç çivi. (Berk –Bo.) **2.** Boyunduruğa bağlanarak hayvanlara sürükletilerek çektirilen ağaç, odun vb. şeyler. (*Ünye –Or.)

koşan (III) [→ **kotara** (I)]

koşan (IV) Kalınca halat. (Sarıca *Gölköy –Or.)

koşan (V) Vergi makbuzu. (*Bor –Nğ.)

koşan (VI) Mısır koçanı. (*Bor –Nğ.)

koşana [→ **kotara** (I)]

koşana vurmak Sağılmak için davarı birbirine bağlamak. (Genezin*Avanos –Nş.)

koşane [→ **kuşgana**]

koşanmak [→ **kaşanmak**]

koşan yolu Ormanlarda kesilmiş ağaçları taşımak için koşulmuş bir çift öküzün geçtiği yol. (*Ünye –Or.)

koşarmak Anası ölen bir yavruyu, yavrusu ölen bir hayvana alıştırıp besletmek. (Şabanözü * Polatlı –Ank.)

koşaştırmak Kavga edenleri kışkırtmak, kavgayı kızıştırmak : *Sen de bu döğüşenleri ayıracağına boyuna koşaştırıyorsun.* (Akyoma –Gr.)

koşat (I) Evlerin, kulübelerin üstünü örtmek için konulan ağaçlar, tavan kirişleri. (Erkinis *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Çıldır –Kr.; *Pınarbaşı –Ky.)

koşat (II) Erkek keçi. (–Ml.)

koşatlamak Birbirine destek olmak, yardım etmek. (Akifiye –Mr.)

koşa yaşamak Karı koca ömürlerinin sonuna kadar birlikte yaşamak. (Genellikle dua olarak "koşa yaşayınız" gibi kullanılır). (–Gaz.; –Yz.; –Krş.)

koşe 1. Yapılarda köşelere konan iri taş. (Tekeler, Gülnar *Silifke –İç.) **2.** Köşe. (Tekeler, Gülnar *Silifke –İç.)

koşenç Yaşıt. (*Emet –Kü.)

koşera [→ **kotara** (I)]

koşgak Koyunların döllenme zamanı. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

koşğa Şakacı : *Şu adam koşğadır.* (–Ama.)

koşk (I) [→ **köşk** (I)]

koşk (II) **-1** [→ **köşk** (II)] **2.** Üstüne yatak, sandık ve başka eşya konulan yer, büyük yüklük. (*Ağın –El.)

koşker [→ **köşker**]

koşkoş Birbirine bitişik olan meyve ya da sebze. (Çilehane *Reşadiye –To.)

koşkoz [**koşkuş** (II)] Yer altından çıkarılan ve yenilebilen bir çeşit bitki

kökü. (–Kr.; *Narman –Ezm.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**koşkuş** (II)] : (Vazıldan *Divriği –Sv.)

koşkuş (I) Hindi. (–Bo.)

koşkuş (II) [→ **koşkoz**]

koşlamak İki ipi bir araya getirip bükmek, iki kat etmek. (Genezin *Avanos –Nş.; Belenkeşli *Mersin –İç.)

koşma (I) **1.** Yapılarda duvar ve tavanların altına konulan direklerin araları, gözler. (Üçköy *Mecitözü –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama. ve köyleri; Pazar *Turhal –To.; –Yz.) **2.** Yapılarda döşemenin altına konulan ağaç, ardıç merteği. (Bekilli *Çal –Dz.; Büğdüz –Çr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.) **3.** Avcıların tüfeklerini dayamak için yaptıkları çatal ağaç. (–Ezc.)

koşma (II) İki katlı kilim. (Yemliha –Ky.)

koşma (III) **1.** Üstü susamlı uzun simit. (–Ant.) **2.** Yağlı hamurdan yapılan ve düğün daveti için gönderilen bir çeşit çörek. (İlâma *Eğridir –Isp.) **3.** Hamura haşhaş katarak yapılan bir çeşit çörek.(–Isp.)

koşma (IV) Kesilmiş ağaç ve tomrukların ucunu çenterek zincir takıp çekme. (Aliköy*Çaycuma –Zn.)

koşmak (I) Dökmek: *Suyu koştun mu?* (*Demirci –Mn.)

koşmak (II) Sürmek (toprak için) : *İlkbaharda herkes tarlasını koşar.* (Balıklı *Şavşat –Ar.)

koşmak (III) Katmak, karıştırmak : *İkisini birbirine koşta götür.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

koşmak (IV) Yollamak, göndermek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

koşmar (I) [→ **koçmar**]

koşmar (II) Birbirinden ayrılmayan, kıble yönünden doğan çift yıldız. (*Bahçe –Ada.)

koşmarkele Siyah kertenkele. (Borlu *Gördes –Mn.)

koşnak Güzel. (*Edremit –Ba.)

koşni Dişhilali otu, ammi visnaga (umbelliferae). (–Mğ.)

koşnu Sepet. (Sirkeli –Ada.)

koşşek [→ **köşek** (I)]

koşt Toprağı kazarken ayrılan sıkışmış büyük toprak parçaları. (Mollaveyis *Pazar –Rz.)

koşu (I) Arabanın ya da kağnının dingilinden öküzün koşulacağı yere kadar uzatılan ince uzun sırık. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; Aliköy *Çaycuma –Zn.)

koşu (II) Büyük ark. (Bahçeli *Bor –Ng.)

koşu (III) Asker. (–Kr. ve çevresi)

koşuk Koşma, şiir, türkü. (*Mudurnu –Bo.; –Ist.; Özbek Türkleri –Tr.)

koşulmak (I) Katılmak, karışmak : *Benim koyunlarım seninkine koşuldu.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

koşulmak (II) Bir işe önayak olmak, önderlik etmek. (*Merzifon –Ama.)

koşum Üç yaşında erkek manda. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Kayışlı –Mr.; Çakallık *Köyceğiz –Mğ.)

koşu mandası Çift sürmekte kullanılan erkekliği giderilmiş (burulmuş) manda. (–Ist.)

koşum gezdirmek Tarlayı sürerken saban değiştirmek. (Yakademirciler –Zn.)

koşum koşum Tura ile oynanan bir çeşit çocuk oyunu. (–Dy.)

koşum kovmak Ortaklar bir tarlayı sıra ile sürmek. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

koşun (I) Asker. (*Iğdır –Kr.)

koşun (II) Arabaya, pulluğa koşulacak hayvan. (*Erciş –Vn.)

koşun (III) Küp. (Çilehane *Reşadiye –To.)

koşuntu Bilinçsiz, uyuşuk. (*Bor –Nğ.)

koşuntuya gitmek Uyuntuluk etmek, bilinçsizce davranmak. (*Bor –Nğ.)

koşuşmak Hayvanlar çiftleşmek: *Atla eşeğin koşuşmasından böyle gatır doğar.* (*Bor –Nğ.)

kot Altı-sekiz kilo tahıl alan tahtadan yapılmış bir ölçek. (–Ama.; –Tr. ve ilçeleri; Güneyce, –Rz.; *Ahıska –Kr.; *Ahlat –Bt.; –Ky.)

kota (I) [**kadak** (VIII) **-1, kadek** (I), **kedek** (I), **kodak** (I) **-3, kotala, kotalı** (I), **kotik -1, kutağı**] Manda yavrusu, malak. (Hamidiye *Bolvadin, Kızılköy *Edremit, Salur *Bandırma, Yeniköy –Ba.; Çıplak, Güleç *Biga, Kılkış –Çkl.; Çamlıca, Dağkadı *Karacabey, *İnegöl –Brs.; Kızılcaören –Kü.; Çukurhisar *Söğüt, Pazarcık *Bozüyük –Bil.; Akmeşe *İzmit, *Gölcük –Kc.; –Sk.; –Sm.; Kavaklı, Hasırcıarnavut *Meriç –Ed.; *Vize, *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Edirköy, Saray, Karaca kılavuz Bulgaristan göçmenleri –Tk.)

[**kadak** (VIII) **-1**] : (*Kelkit –Gm.; Haşhaşı –Ezc.)

[**kadek** (I)] : (–Ezc.)

[**kedek** (I)] : (*Artova –To.; –Ezc.)

[**kodak** (I) **-3**] : (*Kelkit –Gm.; Haşhaşı –Ezc.)

[**kotala**] : (Ulupınar –Çkl.)

[**kotalı** (I)] : (Yeniköy –Ba.)

[**kotik -1**] : (Pınarlı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**kutağı**] : (–Ist.)

kota (II) Şişman, kalın. (Zermut –Gm.; –Ezc.)

kota (III) Makara. (Pınarlı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

kota (IV) Boyundurukta zincir ya da kayışın tam ortada durmasını sağlayan ağaç çiviler. (Pınarlı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

kota (V) Önlük. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kotak (I) [**kotlak, kotur** (VI)] Erkek kedi. (*Bergama –İz.; Rumeli göçmenleri –Brs.; Pazarcık *Bozüyük –Bil.; *Bakırköy –Ist.; Özbek aşireti –Tr.; Velimeşe *Çorlu, *Saray –Tk.)

[**kotlak**] : (Bulgaristan göçmenleri –Sm.)

[**kotur** (VI)] : (Ceylanköy *Lüleburgaz –Krk.)

kotak (II) [**kertikbaş**] Erkeğin cinsiyet organı. (*Merzifon Tatarları –Ama.; Özbek Türkleri –Tr.)

[**kertikbaş**] : (*Bor –Nğ.)

kotak (III) Yürekli, cesur. (–Ezm.)

kotaklık Küçük mandaları koymak için ahırda ayrılan yer. (Kızılköy *Manyas, *Bandırma –Ba.)

kotal [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kotala [→ **kota** (I)]

kotalamak (I) Manda doğurmak, yavrulamak. (Yeniköy –Ba.; Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Akmeşe –Kc.; –Ed.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kotalamak (II) Kovalamak. (*Şavşat –Ar.)

kotalı (I) [→ **kota** (I)]

kotalı (II) Küçük kepçe. (–Rz.)

kotan (I) **1.** [→ **köten** (I)] **2.** Kara saban. (*Beşiktaş –Ist.; Karakoyun *Iğdır –Kr.) **3.** Büyük çift demiri. (*Tercan –Ezc.)

kotan (II) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kotar [→ **kotara** (I)]

kotara (I) [**koşan** (III), **koşana, koşera, kotar, kotra -1, kuşara**] Koyunları sağmak için kullanılan üstü kapalı koyun ağılı. (*Tire, Tepeköy *Torbalı, *Menemen, *Bayındır, –İz.; Yeniköy, Bölceağaç, Şevketiye *Bandırma –Ba.; Bulgaristan göçmenleri –Brs.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**koşan** (III)] : (Sarkuncuk, *Eğridir –Isp.)

[**koşana**] : (Orhaniye *Marmaris –Mğ.)

[**koşera**] : (Büyükmangıt *Ceyhan –Ada.)

[**kotar**] : (Karakoca *Karacabey –Brs.)

[**kotra -1**] : (Bulgaristan göçmenleri –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[**kuşara**] : (*Babaeski –Krk.)

kotara (II) Hayvan kümesi, bölük. (–Ist.)

kotaran İçki dağıtan erkek ya da kadın. (*Suşehri –Sv.)

kotarmak (I) [**katarmak, kortarmak, kurtarmak**] **1.** Bir kaptan başka bir kaba yemek boşaltmak, yemeği kaplara dağıtmak. (Çandarlı, *Bergama, *Karaburun, *Menemen, *Tire, *Torbalı –İz.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; –Brs.; *Emet, Saraycık –Kü.; Kurşunlu *Gölpazarı –Bil.; Akmeşe *İzmit –Kc.; –Ist.; *Tosya –Ks.; –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Kavak –Sm.; –Ama. ve köyleri; Çilehane *Reşadiye –To.; Şıhlar *Ulubey –Or.; *Akçaabat, *Maçka ve köyleri, Gündoğdu, Hamidiye, *Çayeli –Rz.; *Nizip –Gaz.; Gürcü *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş, Koyunbaba *Kalecik, Arap *Keskin, Kayaş, Ravli –Ank.; –Nğ.; –Ed.; Çavuşköy *Babaeski, *Vize, *Lüleburgaz –Krk.; Şahin *Malkara, *Saray, *Hayrabolu –Tk.)

[**katarmak**] : (*Kurşunlu –Çkr.; –Ama.; –Tr.)

[**kortarmak**] : (Tokat –Es.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

2. Yemeği hazırlayıp yenecek duruma getirmek. (Demirci *Orhaneli, *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Düzce –Bo.)

[**kurtarmak**]: (–Ba.; *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; Epçe *Develi –Ky.; *Bor –Nğ.)

kotarmak (II) **1.** Bir işi bitirmek, başarmak. (Yazıköyü –Brd.; *Urla –İz.; –Mn. ve çevresi; Yakacık –Ist.; –Sn.; *Havza –Sm.; –Ama.; –To. ve köyleri; *Koyulhisar –Sv.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Tutumlu kullanmak. (Melo –Ar.)

kotarmak (III) Koşarak gelmek : *Tarladan aşağı kotarma*! (–Rz.)

kotarmak (IV) Konuşmak, söylemek: *Adam oldu da laf kotarıyor*. (–Dy.)

kotara Küçük arı kovanı. (*Marmaris –Mğ.)

kotarı Duvar ve çalı ile çevrilmiş üstü açık ya da bir kısmı kapalı ağıl. (Yusuflu *Bayındır –İz.)

kotaş Kısa ve kalın (burun için) : *Şu adamın burnu ne kotaş*. (–Rz.)

kotaz Yaban mandası. (Misebolu *Mudanya –Brs.)

kotey Güneş görmeyen yer. (–Mr.)

kotik 1. [→ **kota** (I)] **2.** [→ **kodak** (I) **-1**] **3.** Kedi büyüklüğünde bir çeşit hayvan, gelincik. (*Ahlat –Bt.)

kotikçi [→ **kodikçi**]

kotka Manda. (–Kü.)

kot kafa Kalın kafalı, akılsız. (–Sm.; *Ulubey –Or.)

kotkot (I) Nalın, takunya. (*Hınıs –Ezm.)

kotkot (II) Yumrukları üst üste koyarak oynanan bir çeşit oyun. (–Ezc.)

kotlağan [→ **kotlan -2**]

kotlak [→ **kotak** (I)]

kotlan [**kotlağan**] **1.** Küçük fırın. (*Bozüyük –Bil.) **2.** Topraktan yapılmış bir çeşit maltız. (*İnegöl, *Mustafa Kemal Paşa –Brs.) [**kotlağan**] : (*Kemaliye ve çevresi –Ezc.)

kotmak (I) **1.** [→ **kodak** (I) **-1**] **2.** Deve yavrusu. (Kızılköy *Manyas –Ba.; Büyükçekmece –Ist.)

kotmak (II) İri yarı, gösterişli (çocuklar için). (Kızılköy *Manyas –Ba.)

kotmak (III) Kütük parçası. (Bayadı –Or.)

kotnak Yara kabuğu. (Dümeli *Kemah –Ezc.)

koto Yeni doğmuş erkek keçi, oğlak. (Kafkas göçmenleri –Ar.)

koto kaşık Kısa saplı ya da sapı kırılmış kaşık. (–Dy.)

kotol (I) Kısa boylu, cüce. (–Bt.)

kotol (II) Karnabahar ve kara lahana gibi bitkilerin toprağın üstünde kalan gövdesi. (Mollaveyis *Pazar –Rz.)

kotolcak Mısır kesildikten sonra sapının toprakta kalan kısmı. (Mollaveyis *Pazar –Rz.)

kotor Mısır koçanı. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kotra 1. [→ **kotara** (I)] **2.** Sağlık kurallarına aykırı ev, oda, in : *Domuz kotrası gibi ev.* (Çavuşköy *Babaeski –Krk.) **3.** [→ **kotura**]

kottaş (I) Bilgiçlik taslayan. (Sarıkavak –Es.)

kottaş (II) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kottaşlanmak [→ **kodazlanıp durmak**]

kottaz Kendini beğenmiş. (Kuyuluk *Kozan –Ada.)

kottik [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kottuk (I) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kottuk (II) Büyük, iri : *Kottuk cevizi kırdım.* (*Kemaliye –Ezc.)

kotuklamak [→ **kodaklamak**]

kotur (I) **1.** Uyuz hastalığı (insanlarda ve hayvanlarda). (Azeri köyleri –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; –Ur.; Kerkük) **2.** Kel. (*Ulubey –Or.) **3.** Çıban. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kotur (II) Cimri. (*Gümüşhacıköy –Ama.)

kotur (III) İşe yaramaz, cansız, zayıf, cılız. (Köşker –Krş.; *Mut ve köyleri –İç.)

kotur (IV) **1.** İri yarı, yaşlı kadın. (Erkinis *Yusufeli –Ar.) **2.** Yaşlanmış, büyücek kümes hayvanı. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kotur (V) İnsan taşımaya yarayan tek atlı araba. (–Ed.)

kotur (VI) [→ **kotak** (I)]

kotur (VII) Tanesi alınmış mısır koçanı. (Gölcük *Acıpayam –Dz.)

kotura [**kotra -3**] İçinde mısır kurutulan dört kazık üzerine oturtulan çıtalardan yapılmış basit kulübe, çardak. (*Düzce –Bo.)

[**kotra -3**] : (*Düzce –Bo.)

koturmaç Eskiden kadınların halkaya geçirip boyunlarına taktıkları çeşitli süs eşyası, bir çeşit gerdanlık. (Kerkük)

kotuş 1. İnek memesi. (–Rz.) **2.** Boynuz. (–Bt.)

kotuzlanmak Gururlanmak. (*Osmancık –Çr.)

kotürge Kaldıraç. (*Fethiye –Mğ.)

kov [→ **koğ** (I)]

kova (I) [**kofalık, kovalık** (I) **-1**] Hasır örülen ot, saz. (*Gelendost, *Eğridir ve köyleri –Isp.; Çerçin –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Tire –İz.; *Alaşehir –Mn.; –Nğ.)

[**kofalık**] : (–Dz. ve köyleri; Yeniköy –Ba.; Balıklıçeşme*Biga –Çkl.; Gaca –Zn.)

[**kovalık** (I) **-1**] : (Eymir, *Bozdoğan –Ay.; *Urla –İz.; Yeniköy –Ba.; Gölcük *Bayramiç –Çkl.; *Bodrum –Mğ.; –Kıbrıs ve köyleri)

kova (II) Kuyu. (İstinye –Ist.; Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kova (III) Taştan, çitten ve tezekten yapılan duvarlarla çevrilmiş yer, bir çeşit avlu. (Kadırga –Ist.)

kovaçka Yedi kardeşler denilen yıldız kümesi. (–Ant.)

kovaçlamak Kovalamak. (Hediyeli *Kandıra –Kc.; Yaylar *Kartal –Ist.)

kovak (I) Yiğit, yürekli, korkusuz. (–Brs.)

kovak (II) [→ **konak** (I) **-1**]

kovak (III) Dağlar arasındaki çukur, koyak. (*Gazipaşa –Ant.)

kovalak (I) **1.** [→ **kofalak** (II)] **2.** Sersem, avanak. (*Alaşehir –Mn.; –Ba. ve çevresi; –Tr.; Büyükaltı-ağaç *Meriç, –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kovalak (II) [**kovalık** (II)] İki şey arasındaki boşluk, aralık. (*Sandıklı –Af.; *Çal –Dz.; –Mr.)

[**kovalık** (II)] : (–Ba. ve çevresi)

kovalamak [**kavlamak** (I)] Söz getirip götürmek. (*Seferihisar –İz.)

[**kavlamak** (I)] : (–Mr.)

kovalanmak Başkasına güvenip yiğitlik göstermek. (–Tr. ilçe ve köyleri)

kovalaşmak Bir kaç kişi bir olup birini çekiştirmek. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kovalık (I) **1.** [→ **kova** (I)] **2.** Sazlık yer. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Alaşehir – Mn.; Büyükyenice * Osmaneli –Bil.; Ortaköy –Ist.; –Nğ.; Hüyük, *Beyşehir –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.)

kovalık (II) [→ **kovalak** (II)]

kovalı şalvar Bol şalvar. (–Ist.)

kovalkan Övünen. (Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)

kovalmak (I) [→ **kofalmak** (I)]

kovalmak (II) **1.** Ağaç koflaşmak. (*Mut ve köyleri –İç.) **2.** Çıbanın içi boşalmak. (Mesken *Yatağan –Mğ.) **3.** Tenhalaşmak, serbest kalmak, boş kalmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kovalmak (III) Kapı genişçe açılmak. (Çığrı *Dinar –Af.)

kovaltak Gevşek, geniş, kabasaba, aralıklı : *Bu saman arabası kovaltak yüklenmiş.* (*Elbistan –Mr.; –Sv.; *Milas –Mğ.)

kovaltaz (I) İhtiyar. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.)

kovaltaz (II) Ağaç kovuğu. (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.)

kovaltı [**kovçak, kovsuk** (II) **-2, kovuḫ, koysuk**] Delik, kovuk, çukur. (Yukarıseyit *Çal –Dz.)
[**kovçak**] : (–Dz.)
[**kovsuk** (II) **-2**]: (*Merzifon –Ama.)
[**kovuḫ**] : (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**koysuk**] : (–Kn.)

kovaltmak (I) **1.** Aralık etmek, aralamak. (Yukarıseyit *Çal –Dz.; –Ba. ve çevresi) **2.** Seyrekleştirmek, boşaltmak. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kovaltmak (II) Serbest bırakmak, göz yummak. (Kavak *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam, –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Yabana *Eceabat –Çkl.)

kovaltmak (III) Etki altında kalmak. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kovan (I) Yayık. (Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; Yerkesik –Mğ.)

kovan (II) Küfe. (Balcalı *Çarşamba –Sm.)

kovan (III) Cinsel sapıklığa uğramış erkek. (–Isp.; *Alaşehir –Mn.; *Bodrum –Mğ.)

kovan (IV) Yivsiz av tüfeği. (*Alaşehir –Mn.; –Ant.)

kovan (V) Baltanın sap geçen kısmı. (–Ist.)

kovanca Bir çeşit büyük bıçak, saldırma. (Hisarlık *Tire –İz.; Sakarkaya *Milas –Mğ.)

kovancı ısranı Kovandan bal peteklerini kolayca çıkarmaya yarayan bir çeşit yassı araç. (*Milas –Mğ.)

kovancık Köstebek, fare ve benzeri hayvanların yerde açtıkları tünel gibi oyuk. (Viranköy –Kü.)

kovan demiri Saban ucuna takılan enli ve yassı parça. (Sarıyer –Sn.)

kovank [→ **konak** (I) **-1**]

kovanlamak İzlemek, gözlemek, gözetlemek. (*Mihallıççık –Es.; *Beypazarı –Ank.)

kovanotu Bir çeşit ince süpürgeotu. (–Ank.)

kovar Pislik yığını, çöplük. (–Tr.)

kovaşlamak [**kovaştırmak**] Kovalamak. (*Kandıra –Kc.; Dolayoba *Kartal –Ist.)
[**kovaştırmak**] : (*Ereğli –Zn.)

kovaştırmak [→ **kovaşlamak**]

kovata [**kavat** (II)] **1.** Maşrapa. (–Ant.; Dont *Fethiye –Mğ.)
[**kavat** (II)] : (Çadır *Acıpayam –Dz.)
2. Su kovası. (–Brd.)

kovcu [→ **koğcu**]

kovculuk [**kavculuk**] Dedikoduculuk. (–İz.; Ayvagediği *Mersin –İç.)
[**kavculuk**] : (*Kilis –Gaz.)

kovçak [→ **kovaltı**]

kovdura kovdura Koştura koştura. (*Antakya –Hat.)

kovdurmak 1. Koşturmak. (*Antakya –Hat.) **2.** At koşturmak. (–Gaz.)

koven [→ **koğcu**]

kover Taş yığını. (Zermut –Gm.)

kovermek [**kovurtmak, koyurtmak, koyuvirmek, kövermek** (I)] Bırakmak, salmak. (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kovurtmak**] : (–Gaz.)
[**koyurtmak**]: (*Antakya –Hat.)
[**koyuvirmek**]: (*Bor –Nğ.)
[**kövermek** (I)]: (–Çkl.; –To.; Ağrakos *Suşehri –Sv.; –Yz.)

kov etmek [→ **koğlamak**]

kov geçmek [→ **koğlamak**]

kov kovlamak [→ **koğlamak**]

kovlamak [→ **koğlamak**]

kovlan Kaba toprak. (Abdurrahmanlar *Serik –Ant.)

kovlangoz 1. İçi boş : *Bu sepetin altı kovlangoz kalmış.*(*Bozdoğan –Ay.) **2.** [→ **kobrañ** (II)]

kovlaşmak [→ **koğlamak**]

kovmak Yürütmek, koşturmak, sürmek. (–Sn.; Türkobası *Polatlı –Ank.; –Nğ.; *Antakya ve köyleri –Hat.)

kovnaz Küçük küp. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kovoz [→ **kobrañ** (II)]

kovramak Elle ekin yolmak. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kovsak (I) **1.** Eskimiş, yıkılmak üzere olan (yapı). (İnhisar *Söğüt –Bil.) **2.** Duvarlarda yıkıntıdan, eskilikten oluşan aralık, açıklık. (İnhisar *Söğüt –Bil.) **3.** [→ **kovşak -2**]

kovsak (II) Ağaç kovuğu. (İnhisar *Söğüt –Bil.)

kovsokmak [→ **koğlamak**]

kovsuk (I) Yaylalarda yüksek kayaların eteği. (Gaziköyü*Develi –Ky.)

kovsuk (II) **1.** Bucak, köşe. (*Ermenek –Kn.) **2.** [→ **kovaltı**]

kovşak [**kovsak** (I) **-3, kovşalak**] **1.** Gevşek, kaba, aralıklı. (*Çal –Dz.; *Ermenek–Kn.;Şambayadı–Ada.; *Mersin ve köyleri –İç.) **2.** İki insan ya da iki şey arasındaki aralık, açıklık. (*Mut ve köyleri, *Silifke –İç.)

[**kovsak** (I) **-3**] : (*Serik –Ant.)

[**kovşalak**] : (–Ada.)

kovşalak [→ **kovşak -2**]

kovşamak [→ **koşamak**]

kovu (I) [→ **koğ** (I)]

kovu (II) Çukur ve bataklık yer. (Karakoyun *Iğdır –Kr.)

kovucu [→ **koğcu**]

kovuḫ [→ **kovaltı**]

kovuk (I) Sidik torbası. (–Ist.)

kovuk (II) Huni. (*Ahlat –Bt.)

kovulmak [**kovuşmak**] İnek çiftleşmek istemek, boğaya gelmek. (Erkinis *Yusufeli, Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Ermenek –Kn.; Güvere *Silifke –İç.)

[**kovuşmak**] : (Navdalı, Karadiken *Mut, *Gülnar, *Anamur, *Silifke, *Tarsus, *Mersin –İç.)

kovunmak Övünmek. (–Mr.)

kovurgeç Kahve kavrulan tava. (*Bozdoğan –Ay.)

kovurtmak [→ **kovermek**]

kovuş Küçük tahta. (–Ks.)

kovuşmak [→ **kovulmak**]

kovuşturmak 1. Kovalamak, izlemek. (*Çal –Dz.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **2.** Kendi işiyle uğraşmak. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

kovuz (I) **1.** Aralık, açıklık : *Kapıyı kovuz bırak.* (*Ünye –Or.) **2.** Tam dolu olmayan : *Testi dolu değil kovuz.* (*Perşembe –Or.)

kovuz (II) [→ **kobrañ** (II)]

kovuz (III) Kenarları dik yamaçlı dar vadi. (Sandallar, Akçahatipler *Devrek –Zn.; Kazmasökü –Sn.)

koviik Harmanda ekin destelerini çekmek için kullanılan ucu eğri sopa. (Ağlı *Küre –Ks.)

kov vermek [→ **koğlamak**]

kovzak Gevşek, aşınmış, laçkalaşmış. (*Çeşme –İz.; *Merzifon –Ama.; *Beypazarı –Ank.)

kovzamak (I) Sevinmek, ağır işten kurtulup rahat nefes almak. (Narınca *Merzifon –Ama.)

kovzamak (II) Korumak, saklamak. (*Bozdoğan –Ay.)

kovzat Serbest söz söyleyen, çekinmeden konuşan. (–Ama.)

kōy (I) Köy. (Hasanoğlan –Ank.; *Silifke –İç.)

koy (II) Koyun : *Koylar kuzulamaya başladı.* (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük –Kn.)

koyak (I) [**kayak** (I) **-1, 2, 4; kayaḫ -1**] **1.** Bir ucu dağda son bulan kapalı boğaz, iki dağ, tepe arasındaki boşluk, vadi. (Çığrı *Dinar, Özburun*Bolvadin –Af.; Yılanlı, Dorkuncak *Eğridir, Dinek *Şarkîkaraağaç, Dereköy *Uluborlu, Senir *Keçiborlu –Isp.; Selâtin *Tire –İz.; *Tavşanlı –Kü.; Bardakçı *Seyitgazi –Es.; Yuvacık *İzmit –Kc.; *Fatih, Çalıca –Ist.; Eskipazar –Or.; Çokak, *Andırın –Mr.; *Antakya –Hat.; Karayun *Hafik, Havuz –Sv.; Küçük Yozgat *Elmadağ, Karaşar *Beypazarı, Karaköy*Nallıhan,*Keskin –Ank.; Genezin *Avanos –Nş.; Afşar aşireti, Yahyalı *Pınarbaşı, Hamurcu *İncesu, *Bünyan, *Develi –Ky.; Geylan *Ulukışla, Dikilitaş, –Nğ.; Zarişke, Kazancı *Ermenek, Alan *Çumra, *Bozkır, Ahicelal *Akşehir, Morcalı *Karaman –Kn.; Üskül, Yeniköy, İncirgediği *Karaisalı, *Kadirli, *Kozan, –Ada.; Eleksi *Mut, Ulaş, Sebil, Karatiken, *Tarsus, Burhan, Bulutlu, Civanyaylağı, *Mersin, Burunucu *Silifke, *Anamur –İç.; Melan, Köprülü *Alanya, Andifli, *Kaş, Güzelsu, Alaçeşme *Akseki ve köyleri –Ant.; Küplü, Kavaklı *Meriç –Ed.) **2.** Deve. (Mersindere *Salihli –Mn.; Efsus *Elbistan, Önsen –Mr.; *Antakya –Hat.; Köşker –Krş.; –Nğ.; Mostat *Karaman –Kn.; *Mersin –İç.; Kaştanlar *Serik –Ant.) [**kayak** (I) **-2**] : (-Kn.) **3.** Dağlar ve kayalıkların üzerindeki doğal çukurlar. (Çandır *Sütçüler –Isp.; Yayla –Brd.; Kenger *Kula –Mn.; Çukurçayır –Tr.; Zigana *Torul –Gm.; Köseceli –Gaz.; *Keskin –Ank.; Elbaşı *Bünyan –Ky.; *Hadım, *Karaman, *Ermenek –Kn.; Çakaldere *Ceyhan –Ada.; *Gazipaşa –Ant.) **4.** Güneş görmeyen kuytu yer. (*Yalvaç, Sarıidris*Şarkîkaraağaç –Isp.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.; Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.; Gürnes *Akşehir –Kn.; Kınık *Fethiye –Mğ.) [**kayak** (I) **-4**] : (–Kn.; *Karaisalı –Ada.) [**kayaḫ -1**] : (–Tr.) **5.** Dağ üzerinde otu bol olan, bitek, çukur yer. (Beyköyü *Şarkîkaraağaç, Kesme *Eğridir, Sücüllü *Yalvaç, İslam, –Isp.; Kozluca –Brd.; *Ladik –Sm.; Sancar –Çkr.; İriağaç –Ml.; –Kn.) [**kayak** (I) **-1**] : (–Isp.; Kösedere, Karadere –İz.; Hasbek –Yz.; *Pınarbaşı –Ky.)

koyak (II) [→ **koygun** (I) **-1**]

koyak(III) Köşe, taraf. (Deliktaş –Sv.)

koyalmak (I) Koyulaşmak.(*Bor –Nğ.)

koyalmak (II) **1.** Olgunlaşmak, yaşlanmak. (*Bor –Nğ.) **2.** Durulmak, uslanmak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

koyam Göre. (*Alaçam –Sm.)

koyan Tavşan. (Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

koyanavrıl Sara hastalığı. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.)

koyarlamak Nallamak. (–Tr.)

koyasa İyi mayalanmış hamur ya da ekmek. (Hacılyas * Koyulhisar –Sv.)

koyaşmak Karşılıklı yardım etmek, yardımlaşmak. (Ildızım –Çkr.)

koycol Saman yolu. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

koyduraklı [→ **koygun** (I) **-1**]

koygalmak Kımıldamak. (Özbek göçmenleri –Tr.)

koygul [→ **koygun** (II)]

koygun (I) [**koyak** (II), **koyduraklı, koytan** (III), **koyuk** (I)] **1.** Etkili, dokunaklı, acıklı, içli (ses, şarkı vb.). (Çığrı *Dinar –Af.; *Atabey –Isp.; Yukarıseyit, *Çal, Çöplü *Çivril, Darıveren*Acıpayam –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Bornova, Narlıdere –İz.; –Mn. ve çevresi; *Antakya –Hat.; *Akdağmadeni –Yz.; Seydin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; *Mut ve köyleri,*Mersin –İç.; *Bodrum –Mğ.)

[**koyak** (II)] : (*Sandıklı, –Af.; –Isp.; –Dz.; *Çeşme –İz.; *Tavşanlı –Kü.; Tokat –Es.; *Düzce, –Bo.; *Ayaş –Ank.; –Nğ.; –Ada.; –Ed.; *Vize –Krk.; Hacıköy –Tk.)

[**koyduraklı**] : (*Karacasu –Ay.)

[**koytan** (III)] : (*Gürün –Sv.)

[**koyuk** (I)] : (Aliköy –Isp.; Kozağaç *Gölhisar –Brd.; *Biga –Çkl.; *Düzce, –Bo.; –Ks.; Hamzalar –Çkr.; *Boyabat –Sn.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Çokveren *Polatlı, *Ayaş –Ank.; *Mut ve köyleri –İç.)

2. Ünlü, onurlu, kuvvetli. (*Kozan –Ada.)

koygun (II) [**koygul, koykul, koyok**] Koyu (renk için kullanılır). (Yeniköy *Dörtyol –Hat.; *Bor –Nğ.; *Ceyhan, *Osmaniye –Ada.)

[**koygul**] : (*Afşin –Mr.)

[**koykul**] : (Bozhüyük * Göksun –Mr.)

[**koyok**] : (Yapıntı *Mut –İç.)

koyın Koyun. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

koyku Kabadayı. (Alaeddin *Acıpayam –Dz.)

koykul [→ **koygun** (II)]

koylan Su çevirisi, akar suların durgun ve dönen en derin yeri. (–Bo.)

koylu Kızılbaş. (Çilehane *Reşadiye –To.)

koyluk Köyün olduğu yer. (Sökün, İncekum *Silifke –İç.)

koyma Yapma, uydurma, iğreti : *Koyma pınarda su durmaz.* (*İzmit –Kc.)

koymaça (I) Çardak. (Emirler *Balâ –Ank.)

koymaça (II) [→ **kuymak -2**]

koymak (I) Etkilenmek, dokunmak. (Çığrı *Dinar, İshaklı *Bolvadin –Af.; –Brd.; Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan, Karacasu –Ay.; –Mn. ve çevresi; –Kü.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –Gaz.; –Ank.; *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milas –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

koymak (II) **1.** [→ **kuymak -1**] **2.** [→**kuymak -2**]

koynak (I) Zıpzıp, bilye. (*Kuşadası –Ay.; Çandarlı *Dikili –İz.)

koynak (II) Koyundan çıkarılan aşık kemiği. (–Çr.)

koynara Çam fıstığının fıstıklı kozalağı. (*Akhisar –Mn.)

koynek Gömlek. (Çepni *Gemerek –Sv.)

koynuk Topaç. (Çilehane *Reşadiye –To.)

koyok [→ **koygun** (II)]

koyrat Hoyrat. (Kerkük)

koysak Üç yanı kaya ile çevrilmiş yer. (Kazancı *Ermenek –Kn.)

koysalak Ev içinde duvarlara oyulmuş kapaksız dolap. (Tepelice *Bozkır –Kn.)

koysuk [→ **kovaltı**]

koytak **1.** Yel deymeyen yer, çukur. (Yuvacık *İzmit –Kc.; *Hendek –Sk.; *Göksun –Mr.; Çalış *Avanos –Nş.) **2.** Yer altındaki boşluklar. (Bademağacı *Alanya –Ant.)

koytan (I) **1.** Mezarın iç kısmının köşesi. (Dadağı –Ky.) **2.** Dairemsi köşe. (*Gürün –Sv.)

koytan (II) Dağın çıkıntılı yeri. (Önsen –Mr.)

koytan (III) [→ **koygun** (I) **-1**]

koytarmak Döneklik etmek. (–Ed.)

koytu [**koytuk -1**] Kenar, köşe. (*Akyazı –Sk.)

[**koytuk -1**] : (*Merzifon –Ama.)

koytuk **1.** [→ **koytu**] **2.** Saklanacak, gizlenecek çukurumsu yer. (*Kozan –Ada.)

koyu Katı. (Şekeroba –Mr.)

koyuk (I) [→ **koygun** (I) **-1**]

koyuk (II) Dağın ve kayanın kuytu yeri. (İvriz *Ereğli, –Kn.)

koyuk (III) Boşluk, kovuk. (Tokat –Es.)

koyuk koyuk Yanık yanık, içli içli. (–Ky.)

koyultmaç [**koyun koyultmacı, koyurtmaç, koyutmaç**] **1.** Yeni yavrulamış hayvanın ilk sütü, ağız. (Yörükler –İz.; Anadoluhisarı –Ist.; –Ed.; Deveci *Malkara –Tk.) **2.** Sonbaharda doğal olarak koyulaşan ya da kaynatılarak koyulaştırılan süt. (*Emirdağ, –Af.; *Balya ve köyleri –Ba.; *Taşova –Ama.; *Koyulhisar –Sv.; *Ayaş –Ank.; Yapıntı *Mut –İç.)

[**koyun koyultmacı**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

[**koyurtmaç**] : (Başköy –Ank.)

[**koyutmaç**] : (–Çkr.; –Ama. ve köyleri)

3. Sütlerin koyulaştığı zaman yapılan bir çeşit tatlı. (*Kurşunlu –Çkr.; *Mut, *Silifke –İç.) **4.** Lor. (Bolayır *Gelibolu –Çkl.) **5.** Sonbaharda koyun sütleri koyulaştığı zaman içine yoğurt katılarak yapılan bir çeşit yemek. (Tokat –Es.) **6.** Kar ile pekmez ya da bal karıştırılarak yapılan şerbet. (Sekiyaylası –Isp.)

koyun (I) Göğüste bulunan iç cep. (*Gelendost –Isp.; Kövenk –El.; *Kilis –Gaz.; *Antakya ve köyleri –Hat.; –Ky.; *Bor –Nğ.)

koyun (II) Karın : *Fatmanın bir uşak beşikte biride koynunda.* (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

koyun (III) Açık renkli. (*Ağın –El.)

koyun (IV) Koyun sürüsü : *Koyun nerde kaldı ki hâlâ görünmüyor.* (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

koyun ağlı Küçük ayı burcu. (Babadere *Ayvacık –Çkl.)

koyun ayağı İnce ince yağan yağmur, ahmak ıslatan. (Göl *Kızılcahamam –Ank.)

koyunbacağı Sapı kısa, başakları dolgun ekin. (Zencidere –Ky.)

koyun bilekli Sol ayak bileği eğri olan at. (–Çkr.)

koyun çiçeği [→ **koyun gözü** (I) **-1**]

koyun dibi Bir çeşit ot. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

koyun göbeği [→ **koyun mantarı**]

koyun gözü (I) [**koyun çiçeği**] **1.** Papatya. (–Ist.; *Çerkeş –Çkr.; *Mecitözü –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; Sulusaray *Artova, Kızılköy –To.; Salman, Kuz *Akkuş –Or.; *Tirebolu –Gr.; –Ml. ve çevresi; Tombak, Tepebaşı *Göksun, *Elbistan, *Afşin –Mr.; Eşke *Divriği, *Gemerek, *Şarkışla, Hacılyas, *Koyulhisar –Sv.; Boymul, –Yz.; *Bünyan –Ky.; Faydalı *Kozan –Ada.)

[**koyun çiçeği**] : (*Kandıra –Kc.; Üveyikli *Devrek, Burunkaya *Ereğli, Yakademirciler *Çaycuma –Zn.)

2. Mor çiğdem. (Kumdanlı *Yalvaç –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Alayunt –Kü.; *Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.; –Sv.; *Bodrum –Mğ.)

koyun gözü (II) İri ve yassı taneli bir çeşit kara üzüm. (*Erciş –Vn.)

koyun gözü (III) Çok ayaklı sürüngen, zehirsiz bir böcek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.)

koyun kıran İlâç yapmakta kullanılan bir çeşit bitki, sarı kantargon. (*Lapseki –Çkl.; –Kn.)

koyun koyultmacı [→ **koyultmaç -2**]

koyun mantarı [**koyun göbeği**] Bir çeşit mantar. (*Düzce –Bo.)

[**koyun göbeği**] : (*Kandıra –Kc.)

koyun tarçığı Koyun gübresi. (*Ahlat –Bt.)

koyuntu Sıkıntı, üzüntü, keder. (*Antakya –Hat.)

koyun yüzü 24 şubatta çobanların evleri dolaşıp topladıkları bahşiş. (Karkıncık *Artova –To.; Pekin *Kelkit –Gm.)

koyur koyur İçin için, derinden derine: *Ateş koyur koyur yanıyor.* (*Ayancık –Sn.)

koyurtga Özgürlük. (*Antakya –Hat.)

koyurtgan Özgürlük veren : *Gazi Mustafa Kemal koyurtgan bir başkandır.* (*Antakya –Hat.)

koyurtmaç [→ **koyultmaç -2**]

koyurtmak [→ **kovermek**]

koyutmaç [→ **koyultmaç -2**]

koyuvirmek [→ **kovermek**]

koz (I) [**kinez** (II), **könüz**] **1.** Ceviz. (Kasımlar *Eğridir –Isp.; *Sarayköy –Dz.; Ayaş *Bergama –İz.; *Kırkağaç –Mn.; *Edremit –Ba.; *Bayramiç, –Çkl.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Bil.; *Gebze, *Gölcük, *İzmit –Kc.; *Düzce –Bo.; –Ist.; –Ks.; –Çr.; –Tr.; *Siverek –Ur.; *Kilis, Sam –Gaz.; *Pazarcık,*Göksun, Varyanlı, –Mr. ve çevresi; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; –Ky. ve çevresi; *Bor –Nğ.; Gâvurdağı *Osmaniye, *Kozan –Ada.; İshaklar *Gülnar –İç.; *Akseki, *Elmalı, *Korkuteli –Ant.; Ahiköy –Mğ.; Kumbağ –Tk.; Kerkük)

[**kinez**(II)] : (–Ada.)

[**könüz**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

2. Kabuklu meyve. (Genezin *Avanos –Nş.)

koz (II) [**kozuk** (II)] **1.** Evlerin altında bulunan davar ağılı. (Küpesi –Ezc.; *Ahlat –Bt.; –El.) **2.** Ahırda yavruların konmasına yarayan bölme, yer. (Telme, Uluşiran *Şiran –Gm.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; *Hasankale –Ezm.)

[**kozuk** (II)] : (Palha *Divriği –Sv.)

koz (III) Boş : *Koz şişe.* (*Tavas –Dz.)

koz (IV) [→ **köz -1**]

koza (I) Püskül. (*Dinar –Af.; *Yalvaç, Sofular *Eğridir –Isp.; Teke *Yeşilova –Brd.; Söğüt, Cumalı, Honaz –Dz.; Dallıca *Nazilli –Ay.)

koza (II) Makara. (Ağlı *Küre –Ks.)

koza (III) Bilye. (–Yz.)

koza (IV) [→ **kozak** (I) **-1**]

koza biberi Çok acı kırmızı biber. (–Sm.)

kozak (I) [**koza** (IV), **kozalak** (I) **-3**] **1.** Çam, meşe, haşhaş vb. ağaçların, bitkilerin meyvesi, kozası. (Sofular *Eğridir ve köyleri –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz, *Çivril, –Dz.; *Bergama –İz.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Karkıncık, Kızık, Çamlıbel *Artova, –To.; Parak *Alucra –Gr.; Çepni *Gemerek, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.; *Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri, *Gülnar, *Anamur, *Silifke, –İç.; Çomaklıdede *Korkuteli, –Ant.; Yerkesik –Mğ.)
[**koza** (IV) : (*Kavak –Sm.)
2. Tanesi alınmış mısır koçanı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Düzce –Bo.; –Tr.)
[**kozalak** (I) **-3**] : (*Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.)

kozak (II) [**kozalak** (II) **-1**] Ham meyve, olmamış meyve. (*Çarşamba –Sm.; –Sn.; *Ulubey, Bayadı –Or.; Piraziz *Bulancak –Gr.)
[**kozalak** (II) **-1**] : (*Urla –İz.)

kozak (III) Bir çeşit oyuncak, topaç. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kozak (IV) [**kozalak** (III)] Deve pisliği. (*Bor –Nğ.)
[**kozalak** (III)] : (*Bor –Nğ.; *Karapınar –Kn.)

kozak (V) Üç okka ağırlığında bir çeşit ekin ölçeği. (–Sn. ve çevresi; –Sm.)

kozak (VI) [**koz yaka, koz yer**] Güneş görmeyen, gölgede kalan yer. (*Andırın –Mr.; Şabanözü *Polatlı –Ank.)
[**koz yaka**] : (–Ba. ve çevresi)
[**koz yer**] : (*Bayramiç –Çkl.)

kozak (VII) Çocuk. (–İz. ve çevresi)

kozak (VIII) Soğanın ufağı, tohumluk soğanın irisi. (–Nğ.)

kozak (IX) Bitişik iki cismin arasında kalan boşluk, aralık. (Derbent –Yz.)

kozaklamak Saçmalamak, saçma sapan konuşmak. (*Bor –Nğ.)

kozak üzümü Kalın kabuklu, iri taneli, çekirdekli siyah ya da beyaz bir çeşit üzüm. (Sarıcaeli –Çkl.)

kozalak (I) **1.** İpek böceği kozası. (–Brs.; Salarha –Rz.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.) **2.** Ağaçlarda bulunan tırtıl kozası. (–Brs.; Çamova *Divriği –Sv.) **3.** [→ **kozak** (I) **-2**]

kozalak (II) **1.** [→ **kozak** (II)] **2.** Kuru, sert, ham muşmula. (Sille –Kn.)

kozalak (III) [→ **kozak** (IV)

kozalak (IV) Kozak ve değnekle oynanan bir çeşit oyun. (*Bodrum –Mğ.)

kozalamak (I) Havlu ve masa örtüsü gibi eşyaların çözgü ipliklerini püskül yapmak. (Dallıca *Nazilli –Ay.; –Mğ.)

kozalamak (II) Yağmurla karışık yağan kar koyunların üstünde buz tutmak. (Diği *Sungurlu –Çr.)

kozalan Pamuk kozası. (*Sungurlu –Çr.)

kozan (I) **1.** Ekini biçilip kaldırılmış tarla. (Kayaağzı*İskilip –Çr.; –Mİ.) **2.** Ekin biçildikten sonra kalan kökler. (*Osmaniye –Ada.)

kozan (II) Güldürücü, tuhaf söz söyleyen. (Tepeköy *Torbalı –İz.)

kozan (III) Renkli tülbent, yazma. (Ağlı *Küre –Ks.)

kozay [→ **kuzay -1**]

kozazarı [→ **kuzudişi** (I)]

kozbağ Kayısı. (İçerenköy –Ist.)

kozguç [→ **kazgıç -2**]

kozıkaldıran Bol yağ, peynir ve az undan yapılan bir çeşit yemek. (*Maçka ve köyleri –Tr.)

kozik (I) **1.** İçine hayvan, hayvan yemi ya da gereksiz eşya konan küçük yapı. (*Hozat –Tn.) **2.** Küçük çocukların evcilik oynarken küçük taşlardan yaptıkları ev. (Ergan –Ezc.)

kozik (II) [→ **kuzuk**]

kozkiştik Sincap. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kozlaç [→ **kuzulacı**]

kozlak Harçsız duvar, taşları kuru kuru üstüste koyarak yapılan adi duvar. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kozlama [→ **közleme -1**]

kozlamak (I) Tavuk yumurtlamak. (Kullar *İzmit –Kc.)

kozlamak (II) Buğday biti tahılın içerisini yiyerek boşaltmak : *Bizim buğdayı bit kozladı.* (Bayındır *Beyşehir –Kn.)

kozlemeh [→ **közlemek -1**]

kozmur Patates. (*Emirgan –Ist.)

kozna [→ **kuzay -1**]

kozoḫ [→ **kozuk** (I)]

kozok [→ **kozuk** (I)]

kozu Kuzu. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kozuk (I) [**kozoḫ, kozok**] Cevizin yeşil kabuğu. (*Ahlat –Bt.)
[**kozoḫ**] : (–Bt.)
[**kozok**] : (*Ahlat –Bt.)

kozuk (II) [→ **koz** (II) **-2**]

kozuluk Çatıya açılan kapı. (–Kü.)

kozur [**kozurdak**] Kendini beğenmiş, gururlu. (Alpagut *Mudurnu –Bo.; Olukyanı –Zn.)
[**kozurdak**] : (*Mudurnu –Bo.)

kozurdak [→ **kozur**]

kozurdamak Kendini beğenmek, gururlanmak. (–Bo.)

kozur kozur Hırslı ve hızlı (yürümek için). (*Seydişehir –Kn.)

kozu yakmak Kuzu emzirmek. (–Ba.)

koz yaka [→ **kozak** (VI)]

koz yer [→ **kozak** (VI)]

köbe (I) Beşik örtüsü. (–İz.)

köbe (II) Gömlek ve elbisenin kol ya da kol ağzı. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

köbel Yaramaz çocuk. (–Ist.)

köbelek (I) Bir çeşit mantar. (Vazıldan *Divriği, Tekerahma *Gürün –Sv.; Kerkük)

köbelek (II) Mısır koçanı. (Güney *Yeşilova –Brd.)

köbelek (III) Tahıllara dadanan bir çeşit küçük kelebek. (*Antakya –Hat.)

köbelek (IV) Muştuluk parası. (Yeniköy *Foça –İz.)

köbelmek Çoğalmak, artmak. (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

köbür Karadut. (–Dy.)

köccek Yıkılmak ya da devrilmek üzere olan şey. (Fadıl *Orhaneli –Brs.)

köce Mahalle. (–Tr.)

köcek (I) [**köçek** (III) **-1**] Kapı, dolap ya da sandık kilidi. (*Ağın –El.; –Ml.)
[**köçek** (III) **-1**] : (–Ml.)

köcek (II) **1.** Topraktan bir karış kadar yükselmiş ekin. (–To.; –Ezc.) **2.** Sonbaharda ekilmiş ekin. (Sincan *Divriği –Sv.)

köcek (III) [→ **köşek** (I)]

köcekçi [→ **köçekçi**]

köceklenmek Sonbaharda ekilen buğday iyice köklenmek. (*Ağın –El.)

köcen [→ **köçen** (I)]

köcik Kaşık. (–Ezm.)

köcü [**köçü, köğçü**] Avlu, evin altındaki boşluk. (–Bo.)
[**köçü**] : (Dereköy *Gerede, –Bo.)
[**köğçü**] : (–Sm.)

köç (I) Asma kilit. (–El.)

köç (II) Üzerinde et kıyılan tahta, et tahtası. (–El.)

köç (III) Ev eşyası. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

köç (IV) Ekin, çayır ve otun biçilip düzgün bir biçimde bir araya getirilmiş durumu. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köç (V) Göç. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Iğdır –Kr.)

köççe [→ **kiçi** (I)]

köçek (I) **1.** [→ **köşek** (I)] **2.** Bir çeşit av köpeği. (Kızılköyü –To.) **3.** Köpek yavrusu. (–Çkr.; –Sm.)

köçek (II) Topaç. (–Ba.)

köçek (III) **1.** [→ **köcek** (I)]**2.** Semerlerdeki çengel. (–Yz.)

köçekçi [**köcekçi**] Hoppa, dönek, kötü huylu. (–Çkr.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Bor –Nğ.)
[**köcekçi**] : (–Nğ.)

köçen (I) [**köcen**] Tavşan yavrusu. (*Safranbolu –Zn.;*Taşköprü –Ks.; –Nğ.)
[**köcen**] : (–Af.)

köçen (II) Oyun aralarında maskaralık, köçeklik yapan kimse. (Çakallı *Kavak –Sm.)

köçen olmak Köpek, kedi çiftleşmek istemek. (*Gürün –Sv.)

köçer Göçebe, yörük. (–Tr.; *Erciş –Vn.; –Dy.)

köçer ağaç Ağaçtan yapılmış dingil. (–Brs.; Kadıçiftliği *Yalova –Ist.; Çilehane *Reşadiye –To.)

köçet elması Sonbaharda yetişen, çabuk çürümeyen, sert ve sulu bir çeşit elma. (Gaman –Sm.)

köçeymek Genişlemek, büyümek, arası açılmak. (Türkistan göçmenleri –Tr.)

köçmek (I) Kız evlenmek. (Erkinis *Yusufeli, *Şavşat –Ar.)

köçmek (II) Düşmek, yıkılmak. (Gönen –Isp.)

köçü [→ **köcü**]

köçün Çarşı. (*Çerkeş –Çkr.)

köçürmek (I) Kızı kocaya vermek, evlendirmek. (Türkistan göçmenleri *İnegöl –Brs.; Çayağzı *Şavşat, Erkinis *Yusufeli –Ar.)

köçürmek (II) Kendi yazısına bir makaleden bölümler almak. (Türkistan göçmenleri –Tr.)

köde (I) [→ **kögürçün**]

köde (II) [→ **kodalak** (IV) **-1**]

köde (III) İyi kurumamış üzüm taneleri. (–Mn. ve çevresi)

köde (IV) Yonca. (*Ahlat –Bt.)

ködek Beyaz pullu bir çeşit balık. (Görece –İz.)

ködemek Muştu vermek. (Çavuşçu *Ilgın –Kn.)

ködük On iki ya da on beş okkalık tahıl ölçeği. (–Ama. ve köyleri)

ködün [**köftün**] Hayvanlara yem olarak verilen, yağı alınmış tohum posası. (Zencidere –Ky.)
[**köftün**] : (*Düzce –Bo.; *Safranbolu –Zn.)

köfdere 1. Tarlanın, tohum atılmadan önce saban iziyle bölünen parçalarından her biri, evlek. (–Ama.) **2.** [→ **köftere**]

köfe (I) [→ **köfeke -2**]

köfe (II) Küfe. (Hasanoğlan –Ank.)

köfeke [**koreke, koreki** (II), **köfe** (I), **köfeki** (I) **-1, 2; köfke, köfnek** (I), **köfnük** (II), **köfük** (I), **köfün** (IV), **köğkü, köke -2, küfün**] **1.** Yumuşak, dayanıksız, kil gibi çabuk ufalanan taş, kireçtaşı. (Bayat *Aziziye –Af.; *Şarkîkaraağaç –Isp.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; Papazköy –Sm.; –Nğ.)
[**koreke**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**koreki** (II)] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**köfeki** (I) **-1**] : (*Kandıra –Kc.)
[**köfke**] : (–Isp.)
[**köfnek** (I)] : (Yapıntı *Mut –İç.)
[**köfnük** (II)] : (*Bor –Nğ.)
[**köfük** (I)] : (*Gülnar –İç.)
[**köfün** (IV)] : (*Safranbolu –Zn.)
[**köğkü**] : (*Milas –Mğ.)
[**küfün**]: (*Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.)
2. Su içinde çökerek taş haline gelmiş kireç ya da kum. (Seyrek *Menemen –İz.)
[**köfe** (I)]: (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
[**köfeki** (I) **-2**] : (*Sarayköy –Dz.; *Milas –Mğ.)
[**köke -2**] : (–Bo.)

köfeki (I) **1.** [→ **köfeke -1**] **2.** [→ **köfeke -2**] **3.** Çürük toprak. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

köfeki (II) Dayanıksız, zayıf : *Bu tencere çok köfeki.* (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

köfene Lüfer balığının büyüğü. (Çardak *Lapseki –Çkl.)

köferçile Rutubetten oluşan küf. (*Alaşehir –Mn.)

köfere 1. Boş balgümeci. (*Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.) **2.** Dolu ya da boş bal peteği. (–Nğ.) **3.** Bal süzülüp mumu alındıktan sonra kalan posa. (*Bor –Nğ.; –Kn.)

köferez Güneş görmeyen, yel tutmayan, kuytu yer. (Helvacı *Menemen –İz.)

köfke [→ **köfeke -1**]

köfne Çürük, eski. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

köfnek (I) [→ **köfeke -1**]

köfnek (II) **1.** Çürük, içi boşalmış, yıkılacak durumda olan : *Bu duvar köfnek.* (*Ermenek –Kn.) **2.** Çürük (bitki ve meyve için). (Honaz –Dz.)

köfnük (I) Hastalıklı, ihtiyar (kimse). (–Kn.)

köfnük (II) [→ **köfeke -1**]

köfnümek (I) **1.** Çürümek, eskimek (eşya için). (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Darıcı *Düzce –Bo.) **2.** Yumuşamak, gevşemek, tazeliğini kaybetmek (meyve için).(*Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.)

köfnümek (II) İhtiyarlamak. (*Bor –Nğ.; –Kn.)

köfrek [**köhrek**] Kendir sapı. (Bayadı, Durak –Or.)
[**köhrek**] : (Burhanettin –Or.)

köfrez (I) Bakımsız, sönük, gelişmemiş : *Bu kasaba çok köfrez bir yer.* (Bayadı *Emirdağ –Af.)

köfrez (II) Gece ayazı. (Gülağzı *Ula –Mğ.)

köfrez (III) Volkanik toprak. (Sandal *Kula –Mn.)

köftalaş Nohut, et ve soğanla yapılan sulu köfte. (*Afşin –Mr.)

köfte (I) Mısır unundan yapılmış etsiz bir çeşit yuvarlak köfte. (Hacıkadı *Devrek, Yakademirciler *Çaycuma –Zn.)

köfte (II) **1.** Pelte. (Honaz –Dz.) **2.** [→ **köfter** (I) **-1**]

köfteci Düğünlerde koruyucu baş hizmetçi, yasakçı. (Köşker –Krş.)

köfte kesilmek [**köfte olmak, küft olmak**] Çok yorulmak, ayakta duramayacak duruma gelmek. (*Merzifon –Ama.)
[**köfte olmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**küft olmak**] : (–Bt.)

köftelemek Ağaç ve benzeri şeyleri kesici bir araçla çeşitli yerlerinden kesmek, çentmek. (–Rz.)

köfteli yahni Bulgur ve etten bilye gibi yapılan bir çeşit ekşili köfte.(–Ada.)

köften Küçük mağara, kaya oyuğu, in. (–Gaz.; Şahmuratlı *Sorgun –Yz.; Akçakaya *Bünyan, Talas –Ky.)

köfte olmak [→ **köfte kesilmek**]

köfter (I) [**köfte** (II) **-2, köftü, köftür -1, 2; kövter, köyter**] **1.** Üzüm şırasiyle nişasta kaynatılarak yapılan ve dilim dilim kesilerek kurutulan bir çeşit tatlı, pestil. (–Af.; *Urla –İz.; Tepecik *Emet –Kü.; Bardak, *Söğüt –Bil.; *İskilip –Çr.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; *Bor –Nğ.; –Ky.)
[**köfte** (II) **-2**] : (*Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.)
[**köftü**] : (*Buldan –Dz.; *Alaşehir –Mn.)
[**köftür -1**] : (*Yerköy –Yz.; –Krş.)
[**kövter**] : (*Safranbolu –Zn.)
[**köyter**]: (Şabanözü*Polatlı –Ank.)
2. Üzüm şırasından yapılan sucuk. (–Bo.; –Zn.)
[**köftür -2**] : (–Ist.; *Keskin –Ank.)

köfter (II) Hamur topağı. (–Kn.)

köftere (I) [**köfdere -2, köğtere**] Tarla ve bahçeye su salmak için büyük arka açılan delik. (–Çkr.; *Boyabat –Sn.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Dereköy *Reşadiye –To.)
[**köfdere -2**] : (–To.)
[**köğtere**] : (–Çkr.)

köftere (II) Bağlardaki ufak keçi yolları. (–Çkr.)

köftere açmak Arktan tarlaya ağızlık ya da delik açmak. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

köfterlik Köfter, pelte yapmak için özel olarak ayrılan üzüm ya da şıra. (*Bor –Nğ.)

köftü [→ **köfter** (I) **-1**]

köftün [→ **ködün**]

köftür 1. [→ **köfter -1**] **2.** [→ **köfter -2**] **3.** Şeker sucuğu. (–Çr.) **4.** İçine dövülmüş ceviz konarak muska gibi sarılan üzüm pestili. (*Aksaray –Nğ.)

köfük (I) [→ **köfeke -1**]

köfük (II) Boş: *Köfük fıçı.* (Türkeli *Vakfıkebir –Tr.)

köfül köfül Yelin serin ve hafif hafif esmesi (için). (–Krş.)

köfün (I) [**köğün, köhön, köhün, kölemen** (I), **köyün**] Büyük sepet, küfe. (*Sandıklı –Af.; Yassıören *Senirkent, Sofular *Eğridir –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Honaz –Dz.; *Ödemiş ve köyleri –İz.; Karaağaç –Mn.; –Brs.; –Kü.; –Bo.; Tortul

*Devrek –Zn.; *Ayancık –Sn.; *Bafra –Sm.; *Ermenek, *Beyşehir –Kn.; Genceli *Mut –İç.; Erenyaka *Akseki –Ant.; –Kıbrıs)

[**köğün**] : (*Ünye –Or.)

[**köhön**] : (Tokuşlar –Af.; *Gelendost –Isp.; Ömerköy –Ba.)

[**köhün**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

[**kölemen** (I)] : (Banus *Eğridir –Isp.; *Karacabey –Brs.)

[**köyün**]: (*Çarşamba –Sm.; –Ama.)

köfün (II) Böğür, karnın iki yanı : *Sağ köfünümde sancı var.* (*Mut ve köyleri –İç.)

köfün (III) Görünüşte iri yarı fakat işe yaramayan, elinden bir iş gelmeyen (kimse). (Çiftepınar *Mersin –İç.)

köfün (IV) [→ **köfeke -1**]

köfüne Ağaç dallarından yapılan çit: *Bizim çocuk köfüneye takılıp düştü.* (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

köfürge Sarkıt, dikit. (Litros *Eyüp –Ist.)

kögen Kabak yaprağı. (Yedigelli *Ereğli –Zn.)

köget (I) [**köğet**] Meyve, yemiş. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.; Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

[**köğet**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

köget (II) Ateş : *Ali kögetle oynarken elini yaktı.* (Ayrancı *Ereğli –Kn.)

kögürçün [**köde** (I), **kökceli**] Güvercin. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

[**köde** (I)] : (Otacı *Kızılcahamam –Ank.)

[**kökceli**] : (*Bayramiç –Çkl.)

köğçü [→ **köcü**]

köğet [→ **köget** (I)]

köğkü [→ **köfeke -1**]

köğner Çam ağaçlarındaki kozaların yenilen özsulu iç zarı. (Söğüt, Honaz –Dz.)

köğrek İlkbaharda dağlarda biten, 1-2 metre uzunluğunda, göbeği kuruyunca dik ve mantar gibi olan bir çeşit bitki.(*Bodrum –Mğ.)

köğşümek Yumuşamak. (Karabüzey *Araç –Ks.)

köğtere [→ **köftere** (I)]

köğün [→ **köfün** (I)]

köğüz Kilim. (Yazılı, Bayat *Emirdağ –Af.)

köh Bostan kulübesi. (*Ardahan –Kr.)

köher Can, öz, güç : *Şişmanım emme içimde köher yok.* (*Mersin –İç.)

köhi Güneş görmeyen yer. (Bedre *İnegöl –Brs.)

köhle Baca. (–Ank.)

köhlen Küheylan. (Koyundere *Ahıska –Kr.)

köhnar Susam. (Türkistan göçmenleri –Ist.)

köhnü İyice olgunlaşmış ve içi esmerleşip sulanmış, yumuşamış meyvenin durumu. (–Bo.)

köhnük (I) Çürük toprak. (*Çivril –Dz.)

köhnük (II) Çabuk ağlayan, yufka yürekli (kimse). (*Çivril –Dz.)

köhnümek Toplandığında sert olan meyveler kendi kendine olgunlaşmak. (*Kandıra –Kc.;*Düzce –Bo.)

köhnütmek Olmaya yüz tutmuş meyveyi koparıp kendi kendine olgunlaşmaya bırakmak. (–Bo.)

köhön [→ **köfün** (I)]

köhrek [→ **köfrek**]

köhrene Babadan kalan mal, para, kalıt (tarla, bağ, bina vb. şeyler) : *Babamın köhrenesi benim gibi çok adama yeter.* (Semayük *Elmalı –Ant.)

köhün [→ **köfün** (I)]

kök (I) **1.** Şişman, gürbüz, tavlı. (*Iğdır –Kr.) **2.** Büyük, kalın, güçlü. (–Sm.)

kök (II) Dar ve derin dere. (Kaplanlı *Hadım –Kn.)

kök (III) **1.** Pancar. (*Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Salep kökü. (Şeref *Yatağan –Mğ.)

kök (IV) Gök. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kökağaç Kerestesi sert olan bir çeşit ağaç. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kökbaş Peygamber çiçeği, aldea. (Karaçay, Başhöyük*Kadınhanı –Kn.)

kökbaşı Sofa. (Kilimli –Zn.)

kök boya 1. [→ **kök boyası -1**] **2.** [→ **kök boyası -2**]

kök boyası [**kök boya -1, 2**] **1.** Ottan yapılmış boya. (Çepni *Gemerek –Sv.)

[**kök boya -1**] : (*Bor –Nğ.)

2. Çalıların arasında biten, kökü kırmızı ve yapışkan bir çeşit ot. (*Yıldızeli –Sv.)

[**kök boya -2**] : (*Bor –Nğ.)

kök bozması Bakımsızlıktan üzüm kütüğünün ince köklerinin kuruyup verimsizleşmesi.(*Safranbolu –Zn.)

kökceli [→ **kögürçün**]

kökçe Ağaçların üstünde sürekli yeşil duran asalak bir bitki. (Mandar *Bafra –Sm.; –Ama.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kökçe giren Kışın lodos yeliyle ince ince yağan yağmur. (Alan *Nalıhan –Ank.)

kökçek (I) **1.** Güzel (insan için). (–Ist.; *Vize –Krk.) **2.** Yararlı, kazançlı. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kökçek (II) Kendini beğenen, büyüklük taslayan. (Temürlü *Kaman –Krş.)

kökçiçeği Salep çiçeği. (Şeref *Yatağan –Mğ.)

kökçü 1. İşçi, ırgat. (*Buca –İz.) **2.** Evlerde ağır işlerde çalıştırılan işçi kadın. (*Bafra –Sm.)

kökdişi Azıdişi, öğütücü diş. (Şıhlar *Kızılcahamam –Ank.)

köke 1. Silisli, kumlu taş. (Kızılcaören –Kü.; Yerkesik –Mğ.) **2.** [→ **köfeke -2**] **3.** Çok sert, yeşile yakın renkteki toprak tabakası. (*Emet ve köyleri –Kü.) **4.** Toprak tencere, güveç.(Gölmermere*Akhisar –Mn.)

kökeç El ve ayak parmakları olmayan (adam). (Bengü *Bafra –Sm.)

kökelma İri ve yeşil renkli bir çeşit elma. (*Cide –Ks.)

kökelmek Tavlanmak, semizleşmek. (Zellice –Kr.)

köken (I) **1.** Kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları. (Çığrı *Dinar –Af.; İlyas *Keçiborlu, *Eğridir ve köyleri, Yassıören *Senirkent, –Isp.; Kavak, Güney *Yeşilova –Brd.; Çöplü, Bulkaz *Çivril, Darıveren *Acıpayam, –Dz.; Dallıca, Yazırlı *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn. ve çevresi; Demirkapı *Susurluk –Ba.; Tavaklı *Ezine, *Gelibolu, Fili *Biga –Çkl.; –Brs.; *Emet –Kü.; *Sivrihisar, Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Ks.; *Merzifon –Ama.; *Ağın –El.; *Güdül, *Ayaş, Şabanözü *Polatlı, –Ank.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, Akçalar *Seydişehir, Çayhan*Ereğli –Kn.; Genceli*Mut,

*Anamur –İç.; –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.; *Malkara –Tk.) **2.** Ağaç ya da ot kökü. (–Isp.; –Brd.; *Susurluk –Ba.; *İskilip –Çr.; Küçükisa *Zile –To.; Gökbelen *Silifke, *Mut ve köyleri –İç.) **3.** Fide. (*Bozdoğan –Ay.; *Bor –Nğ.; Bağyaka *Finike –Ant.; *Milas –Mğ.) **4.** Sebze. (–Ist.) **5.** Çalı. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

köken (II) Soy, asıl, ata. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; –Dz.; –Brs.; *Ağın –El.; Karahisar –Ky.; *Bor –Nğ.)

köken (III) Hayvan bağlanan küçük kazık. (Hacıkadı *Devrek, Aliköy, Karamusa, Yukarıdemirciler *Çaycuma, –Zn.)

köken (IV) Bir ucu koyun ya da keçinin ayağına diğer ucu kazığa bağlanan kısa ip. (*Nizip –Gaz.)

köken (V) Kalın kıldan ağaç üstüne yapılmış bir çeşit tuzak. (*Ünye –Or.)

köken (VI) Dip koçan. (–Or.)

köken atmak Sebze fideleri dal budak salmak. (*Bor –Nğ.)

kökenlik Sebzelik. (Kadıköy *Buldan –Dz.)

köken ölü Gelişmemiş, bozuk, köksüz (meyve ya da sebze). (*Edremit ve çevresi –Ba.)

köker Selin getirdiği su üstündeki odunları toplamak için kullanılan bir çeşit ağ. (*Kemaliye –Ezc.; –Ml.)

kökere Köy evlerine bitişik iki, üç dönümlük boş tarla. (*Antakya ve köyleri –Hat.)

kökerek Büyük, gösterişli. (–Kn.)

kökertme Filizlenmiş asma çubuğu. (Keşanuz *Ayaş –Ank.)

kökertmek 1. [→ **köklemek** (I) **-1**] **2.** Fide, sebze ya da asma çubuğunun ufaklarını köküyle çıkararak başka tarafa dikmek. (Bağviran *Kızılcahamam, *Ayaş –Ank.)

kökey Toprak tencere, çömlek. (Yağbastı *Kula –Mn.)

kökezimek (I) Bitki ya da ağaç çürümeye başlamak. (–Brd.)

kökezimek (II) **1.** Yorulmak. (Köşker –Krş.) **2.** Tökezlemek, düşecek gibi olmak. (Çığrı *Dinar –Af.; *Çal –Dz.)

köklem İlkbahar : *Köklem yağmurları ekin ve ot yürütür.* (*Eyüp –Ist.)

kökleme (I) **1.** Başka yere dikilmek için, köküyle sökülen fidan. (Bayadı –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.) **2.** Bağ çubuklarının toprağa gömüldükten ve kök saldıktan sonraki durumu. (Bayadı –Or.)

kökleme (II) [→ **köklük** (I)]

köklemek (I) [**kökertmek -1**] **1.** Ağaç ve bitkiyi köküyle sökmek. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –Ks.; *Merzifon –Ama.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Ermenek, Akçalar *Seydişehir –Kn.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; *Milas –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.) [**kökertmek -1**] : (Eymir *Bozdoğan –Ay.) **2.** Bağ çubuklarını ya da fidanları köklendirip dikmek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Bor –Nğ.)

köklemek (II) Yağmur bitki köklerine inmek. (*Kurşunlu –Çkr.)

köklez Toprağa gömülen köksüz bağ çubuklarının bir yıl sonra köklenmiş durumda olanı. (–Çkr.)

köklü (I) Büsbütün, çok, tüm. (–Mr.; Bahçeli, *Bor –Nğ.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

köklü (II) **1.** Soylu, görgülü. (*Keçiborlu –Isp.; *Mut ve köyleri –İç.) **2.** Varlıklı, kuvvetli. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)

köklük (I) [**kökleme** (II)] Tarla yapmak için ormanda yakılarak açılan yer. (–Or.; –Sn.; *Saray –Tk.) [**kökleme** (II)] : (*Saray –Tk.)

köklük (II) Asma çubuklarından örülen ve tencere altına konulan sepet. (Kösedere *Karaburun –İz.)

kökmeç Yakılabilecek ağaç kökü. (*Serik –Ant.)

kökmek Kurumuş ya da yıkılmış ağaçların yerde kalan kökü : *Kökmek odunu*. (Melikler *Sütçüler –Isp.)

kökneç Peştemal. (–Sn.)

kökrek (I) [**kökürek**] **1.** Göğüs, bağır. (Kırım göçmenleri, Kadırga –Ist.; Çilehane *Reşadiye –To.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) [**kökürek**] : (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.) **2.** Göğüs hastalığı, nefes tıkanıklığı. (Kırım göçmenleri, Kadırga –Ist.)

kökrek (II) Atak, çabuk parlayan. (Kırım göçmenleri, Kadırga –Ist.)

kökrek (III) Kolayca ateş yakmakta kullanılan kabuğu soyulmuş ve içi boş bir çeşit ağaç parçası. (Danışman *Fatsa –Or.)

kökrek (IV) Göğüse giyilen bir çeşit gümüş zırh. (Kadıçiftliği –Ist.)

kökten sürme Soyu sopu belli, türedi olmayan, soylu. (*Bor –Nğ.)

köktere Suyun bölüm yeri. (*Boyabat –Sn.)

kökü kesilmek Soyu sopu kalmamak. (*Bor –Nğ.)

köküınmek Kök salmak. (Türkistan göçmenleri, Ortaköy –Ist.)

kökür Kevgir, süzgeç. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kökürek [→ **kökrek** (I) **-1**]

kökür olmak Ezilmek, uğraşmak, didinmek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köküs Su akımı göz önüne alınarak tarlalar içinde yapılan bölmeler. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

köküş Hindi. (Kırım göçmenleri, Çifteler –Es.; Kırım göçmenleri *Beyoğlu –Ist.)

köle Süpürge. (*Bozüyük –Bil.)

köleçlenmek Büyüyüp kuvvetlenmek. (Çöcü *Bartın –Zn.)

köle doyuran (I) İri ve yuvarlak taneli, koyu renkli bir çeşit üzüm. (Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.)

köle doyuran (II) Pilav. (–Kn.)

köle döğen Ev hanımı. (–Kn.)

köle hamuru **1.** Ateşte pişirilen hamurun, üzerine kızgın yağ dökülerek yapılan bir çeşit yiyecek. (Ağlı *Küre, Peşman *Daday –Ks.) **2.** Kavrulmuş mısır ununu pekmezle karıştırarak yapılan bir çeşit tatlı. (–Ks.)

kölek (I) Korkuluk. (Kızılköy *Dinar –Af.; –Ant.)

kölek (II) Gömlek. (Karaçay göçmenleri *Emirdağ –Af.; Çilehane *Reşadiye –To.)

kölek (III) Yağmur sularının toplandığı küçük çukur. (*Pozantı –Ada.)

köleker Bir çeşit kilim. (Berit ve Gâvurdağı yörükleri –Mr.)

kölekge Gölge. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

köle köşlük Yoksulluk. (Aşağıçayır –Zn.)

kölemen (I) [→ **köfün** (I)]

kölemen (II) Deniz kıyısında yaşayan kıl keçisi. (Köşker –Krş.)

kölemen (III) Aksi, inatçı, somurtkan. (*Bor –Nğ.)

kölemez 1. [→ **köremez** (I) **-1**] **2.** [→ **köremez** (I) **-5**] **3.** Çobanların kaynatılmış süt içine kaymak katarak koyultup yaptıkları bir çeşit yiyecek. (–Ama.; –Sv.; Bahçeli *Bor –Nğ.) **4.** Çiğ sütle ekmeği karıştırıp pişirerek yapılan bir çeşit yemek. (Kösten –Dz.) **5.** Yoğurtla pekmez karışımı. (Sarıoba *Polatlı, *Beypazarı –Ank.) **6.** Mısır ununu yağ ve suda kaynatarak yapılan bulamaç gibi yiyecek, kaçamak. (Hacıkadı *Çaycuma –Zn.)

kölen Körpe kuzuları barındırmak için yapılan çukur yer. (*Şarkışla, *Gemerek –Sv.; Saroğlan *Bünyan –Ky.)

kölesarığı Sigaraböreği. (Cide *Küre –Ks.)

köleter İp eğirmeye yarayan kirman. (Türkbeyli *Mengen –Bo.)

köletükrüğü Adaçayı, salma tabiatca. (Kürkçü –Ank.)

kölev Alev. (–Ba.)

kölge [→ **kölgöy**]

kölgen Yelken bağı. (–Tr.)

kölgöy [**kölge**] Gölge : *Dağlara kölgöy düştü.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

[**kölge**] : (*Erciş –Vn.)

kölle [**kölleme**] **1.** Kaynatılmış buğday, mısır, nohut. (Bekilli, Yukarı Seyit, Denizler *Çal, Eziler *Güney, Sığma, Çöplü *Çivril –Dz.)

[**kölleme**] : (Sığma *Çivril –Dz.) **2.** Bulgur. (–Ada. ve köyleri) **3.** Tahıl çorbası. (Bağyaka *Finike –Ant.) **4.** Buğday, nohut ve bakladan yapılmış kış yemeği. (Kasaba *Kaş –Ant.) **5.** Şeker ve sütle pişirilen bir çeşit kabak tatlısı. (Akviran *Çumra, *Karapınar –Kn.)

kölleme [→ **kölle -1**]

köllük (I) [→ **kelik** (II)]

köllük (II) [→ **körlük** (I)]

köllük (III) Bebeklerin bacakları arasına konulan ısıtılmış toprak, bebe toprağı. (–Ada.)

köllük yapmak [→ **körlük yapmak**]

kölü Köylü. (–Gaz.)

kölük [**kol** (VII), **kolik** (I), **kollik** (I), **kolo, koluk** (II) **-1, kolük -2, kulıya, kulik** (III), **kuliye, külük** (II) **-1, 3**] **1.** Boynuzlu olması gerektiği halde, boynuzsuz ya da kısa ve kırık boynuzlu olan hayvan : *Kölük keçi.* (Ovasaray –Çr.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Rz.; *Yusufeli –Ar.; Burç, –Gaz.; *Elbistan –Mr.; Mamure *Çekerek –Yz.; Vazıldan *Divriği, *Gürün, *Zara –Sv.; Demirli *Çiçekdağı, Ömerhacılı *Kaman, Köşker, –Krş.; Türkmen aşireti Tuzhisar *Bünyan –Ky.; Şahin *Malkara –Tk.)

[**kol** (VII)] : (*Erciş –Vn.)

[**kolik** (I)] : (–Gm.; –Rz.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; –El.; *Arapkir –Ml.; *Nazimiye –Tn.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

[**kollik** (I)] : (*Nazimiye –Tn.)

[**kolo**] : (*Erciş –Vn.)

[**kolük -2**] : (Telin *Gürün –Sv.)

[**kulıya**] : (*Maçka –Tr.)

[**kulik** (III)] : (–Tr.)

[**kuliye**] : (–Gm.)

[**külük** (II) **-1**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.; Karahoca *Haymana –Ank.)
2. Hayvan. (Elmalı *Kızılcahamam –Ank.) **3.** Kuyruklu koyun. (–Ama.; *Erbaa –To.) **4.** Yaşlı kısrak. (Çayıroluk yörükleri, Gazelyakup *Tavşanlı –Kü.) **5.** Eşek. (–Dz.; –Ar.; *Turhal –To.; Hisarcık, Zenciredere, –Ky.)
[**koluk** (II) **-1**] : (*Arapkir –Ml.)
[**külük** (II) **-3**] : (*Gerede –Bo.; –Çr.; *Polatlı –Ank.)
6. Dişi eşek. (–Ama.) **7.** Beygir, katır vb. yük hayvanları. (*İskilip –Çr.; –Mr.; –Ky.)

kölük aşı 1. Ekşili, etli ve sarmısaklı bulgur lapası. (Erkinis *Yusufeli –Ar.; Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.) **2.** Çekilmiş mercimek, bulgur ve zeytinyağında kavrulmuş soğanla yapılan bir çeşit yemek. (–Ur.; *Kilis –Gaz.)

kölük kelik [→ **kelik** (II)]

kölük koyun Boynuzsuz, iri kuyruklu koyun, karaman koyunu. (*Merzifon –Ama.)

kölümbe Çıkrığın dönen yastığı. (*Silifke –İç.)

kölümüş Köstebek. (Babik *Pütürge –Ml.)

kölür Çörek. (Yenice –Mğ.)

kölüt [→ **kelik** (II)]

kölvez Köpek. (*Safranbolu –Zn.)

köm (I) **1.** [→ **kom** (I) **-1**] **2.** Mandıra. (İçerenköy, Beyazıt –Ist.; *İskilip –Çr.; Ali Hoca *Zile –To.; *Elbistan –Mr.; Gülâbi –Yz.) **3.** [→ **kom** (I) **-2**]

köm (II) Gübre. (Çayhan *Ereğli, Zıvarık –Kn.)

köm (III) Çoban, sığırtmaç. (Pazarcık ve çevresi –Ank.)

köm (IV) Çürüyen ağaç ve kökü. (Zıvarık –Kn.)

kömbe (I) [**kombe -1, 2; kömeç** (II), **kömpe, könbe, kumpe, kümbe** (I) **-1**] **1.** İki saç arasında ya da külde pişirilen mayasız ekmek. (*Emirdağ –Af.; Çandır *Sütçüler, *Yalvaç –Isp.; Söğüt, Honaz, Beylerli –Dz.; Sürez, Eymir, *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; Tokat, Bozan –Es.; *İskilip –Çr.; Yeni Kırampa *Zile –To.; *Kelkit –Gm.; *Kemah –Ezc.; *Arapkir –Ml.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Palha *Divriği, Çepni *Gemerek –Sv.; Üçem *Balâ –Ank.; –Krş.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Bozkır –Kn.; –Ada. ve çevresi; *Anamur, *Mut ve köyleri –İç.; *Akseki –Ant.)
[**kombe -1**] : (Kozağaç *Gölhisar –Brd.; *Sorgun –Yz.; *Fethiye –Mğ.)
[**kömeç** (II)] : (Tekkeönü *Mihalıççık –Es.; Aliköy, Karamusa, Yakademirciler *Çaycuma, *Kozlu, –Zn.; Veliköy *Vakfıkebir –Tr.)
[**kömpe**] : (*Bor –Nğ.)
[**könbe**]: (*Çal, Kösten, Abaş –Dz.; Karaçay *Nazilli –Ay.; *Sarıyer –Ist.; Dümeli –Çkr.; *Merzifon –Ama.; Dont *Fethiye –Mğ.)
[**kumpe**] : (Bahçeli *Ürgüp –Nş.)
[**kümbe** (I) **-1**] : (Balçova –İz.; *Ardahan –Kr.; *Koyulhisar –Sv.; –Ada.)
2. Fırında pişirilmiş şişkin, yuvarlak ekmek. (Çandır *Sütçüler –Isp.; Araköy *Şiran –Gm.; *Iğdır –Kr.; Sadıkhacı *Beyşehir –Kn.; Gâvur-

dağı *Osmaniye –Ada.) **3.** Mayalı ekmek. (Çardak *Dinar –Af.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.) **4.** Yağlı ekmek. (–Sv. ve çevresi; Aziziye *Ereğli –Kn.) **5.** Açılmış yufkaya patates, kavurma, soğanlı kıyma, haşhaş konularak yapılan saç ya da fırın ekmeği. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Ağın –El.; *Akçadağ –Ml.; Çamova *Divriği, *Gürün –Sv.)
[**kombe -2**] : (*Ağın –El.; Karaözü *Gemerek –Sv.)
6. Süt, yağ ve şekerle yapılan bir çeşit çörek, kurabiye. (Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Bahçe –Ada.) **7.** Tahin ve mısır unundan yapılan bir çeşit hafif tatlı. (–Ant.) **8.** Baklava. (*Bakırköy –Ist.)

kömbe (II) Geniş yüzlü ve dolgun vücutlu (kimse). (–Krş.)

kömbeli Şişman. (–Krş.)

kömbes [**kömbesti, kömbez**] Kestane kebabı. (–Sn.; *Çarşamba –Sm.)
[**kömbesti**] : (–Sm.)
[**kömbez**] : (*Vezirköprü –Sm.)

kömbesti [→ **kömbes**]

kömbez [→ **kömbes**]

kömcek Sevimli. (İnallı –Nş.)

kömçek (I) Ot kökü. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kömçek (II) [→ **köngek** (I)]

köme (I) [**küme** (II), **küne** (II)] Cevizli sucuk. (*Bakırköy –Ist.; –Çr.; –Sm.; –To. ve çevresi; –Gm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Iğdır –Kr.; –Ezm.; *Kemah –Ezc.; *Kiğı –Bn.)
[**küme** (II)] : (–Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Tr.; –Gm.; *Ardeşen –Rz.; Bağlıca *Ardanuç, İphan *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)
[**küne** (II)] : (Viçe *Hopa –Ar.)

köme (II) [**koma** (I) **-1, kümelti** (II)] **1.** Küme, yığın, topluluk. (Yassıören *Senirkent, *Eğridir ve köyleri –Isp.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; Pazar *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bor –Ng.; *Antakya ve çevresi –Hat.)
[**koma** (I) **-1**] : (–Ezm.; *Erciş –Vn.; *Arapkir –Ml.)
[**kümelti** (II)] : (Eğrigöz *Emet –Kü.)

köme (III) [**kömele** (I), **kömelti, kömü -2, küme**] **1.** Keklik vb. kuşları avlamak için çalı çırpıdan yapılan, avcının gizlenmesine yarayan yer, barınak. (Bağıllı *Gelendost, *Eğridir ve köyleri –Isp.)
[**kömele** (I)]: (–Kn.; *Elmalı –Ant.)
[**kömelti**]: (–Kn.)
[**kömü -2**]: (Çandır *Sütçüler –Isp.)
[**küme**] : (–Mğ.)
2. Yırtıcı hayvanları avlamak için yapılan tuzak. (Çepni *Gemerek –Sv.)

köme (IV) Kızamık hastalığı. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.; Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kömeç (I) Ebegümeci. (*Merzifon ve köyleri –Ama.; *Zile ve köyleri –To.; –Ur.; –Gaz.; –Mr. ve çevresi; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

kömeç (II) [→ **kömbe** (I) **-1**]

kömeç (III) Balgümeci. (Telin *Gürün –Sv.)

kömek Yardım : *Ben sana kömeğe geldim.* (Azeri göçmenleri –Ama.; *Çemişkezek –Tn.; Azerbaycan)

kömekçi Yardımcı. (Kafkas göçmenleri –Kr. ve çevresi)

kömek etmek 1. Yardım etmek. (Azeri göçmenleri –Ama.) **2.** Korumak. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

köme köme Küme küme, toplu olarak. (*Kurşunlu –Çkr.)

kömele (I) [→ **köme** (III) **-1**]

kömele (II) Kavun, karpuz, kabak, hıyar çekirdeklerini dikmek için açılan çukur : *Bostan kömelesi açtım.* (*Ereğli –Kn.)

kömele (III) Bir şeyi saymadan, tartmadan, ölçmeden, göz kararıyle yapılan ayırma. (Kuz *Akkuş, Şıhlar *Ulubey –Or.)

kömele (IV) Yığın : *Bir kömele buğday.* (*Antakya –Hat.)

kömeli Toplu, bir araya toplanmış, yığılmış, kalabalık. (Büyükkabaca, Yassıören *Senirkent, *Eğridir ve köyleri –Isp.; *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; –Gaz.; *Gürün –Sv.; –Krş.; *Bor –Nğ.)

kömelice Çokça. (*Bozdoğan –Ay.)

kömelti [→ **köme** (III) **-1**]

kömes Kümes. (Aliköy *Çaycuma –Zn.; –Sm.)

kömeyh Yardım. (*Iğdır –Kr.)

kömme Ekmek içinin üzerine ayran ve yağ dökülerek yapılan bir çeşit yiyecek. (*Çemişkezek –Tn.)

kömmek Gömmek. (*Düzce –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kömneg Gömlek. (–Kr.)

kömpe [→ **kömbe** (I) **-1**]

kömren [→ **körmen -1**]

kömselemek Baştan savma iş yapmak, eşyayı düzensiz olarak şuraya, buraya atmak. (*İskilip –Çr.; Genezin *Avanos, –Nş.)

kömsütmek Yemeği yanık kokacak derecede pişirmek : *Yemeği kömsütmüş.* (*Çivril –Dz.)

kömü 1. Yeraltında saklanan mal, para, gömü. (Tepeköy *Torbalı –İz.; *İskilip –Çr.; *Afşin –Mr.; *Bahçe –Ada.) **2.** [→ **köme** (III) **-1**]

kömük (I) Bataklık. (Pinili *Avanos, –Nş.)

kömük (II) Yedikardeşler (burç). (–Kn. ve çevresi)

kömük (III) Yassı burun. (*Tavşanlı –Kü.)

kömük (IV) Köpük. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kömürcü Koyu renkli bulut. (*Tavşanlı –Kü.)

kömürcü şıkığı İnce saplı, ince yapraklı, ilkbaharda açan kırmızı renkli bir çeşit kır çiçeği, bir çeşit gelincik. (Suboğaz –Gaz.)

kömürdek [→ **kemirdek**]

kömüren [→ **körmen -1**]

kömürkayası Kayabalığı cinsinden hazirandan eylüle kadar avlanan, kara renkli bir çeşit balık. (–Sm.)

kömürsen [→ **körmen -1**]

kömürtlek (I) [→ **kimirtlek** (I) **-1**]

kömürtlek (II) [**komürtlek**] Bir çeşit kara üzüm. (Kemerhisar*Bor –Nğ.) [**komürtlek**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kömür tut Kara renkli dut. (*Kilis –Gaz.)

kömüs Tarlalara su dağıtımını yöneten su bekçisi. (*Bor –Nğ.; Postallı *Ulukışla, Sazlıca –Nğ.)

kömüş [**kemüş, komüş, köş** (I)] Manda. (Bayat *Emirdağ –Af.; –Isp.; Gelenbe *Kırkağaç, *Turgutlu –Mn.; Kirazlı –Çkl.; Seydiömer –Kü.; Yenipazar *Gölpazarı, *Bozüyük –Bil.; *Gölcük, Çayırköy

*İzmit –Kc.; *Gerede, Çınkınlar –Bo.; *Amasra, *Bartın, Burunkaya *Ereğli, Aliköy, Karamusa *Çaycuma, *Safranbolu, Horcinas, Cumayanı, Kilimli –Zn.; Karabüzey *Araç, Peşman *Daday, Ağlı *Küre, *Tosya –Ks.; –Çkr.; İbik *İskilip, –Çr.; Daylı *Boyabat –Sn.; –Sm. ve ilçeleri; Kalekale *Taşova, *Merzifon ve köyleri, Akviran –Ama.; Kızık, Çamlıbel *Artova, –To. ve çevresi; *Ulubey, *Ünye –Or.; –Gr.; –Ezm.; Kavak *Yıldızeli, *Koyulhisar –Sv.; Külekçi *Çayıralan –Yz.; Çanıllı, *Güdül, *Ayaş, Çimşit *Balâ, İncirli, Oyaca *Haymana, Elecik, Koyunbaba *Kalecik, Kayaş, Akdoğan, Elmalı, Gürcü *Kızılcahamam, *Şereflikoçhisar, Ahur, Kızılviran, –Ank.; Süksün *İncesu, Zencidere –Ky.; Kemerhisar *Bor –Nğ.; –Kn.; –Mğ.; Barbaros –Tk.)

[**kemüş**] : (–İç.)

[**komüş**] : (Ocaklı *Sorgun –Yz.; Hasanoğlan –Ank.)

[**köş** (I)] : (Alan *Çumra –Kn.)

kömüş buyduran Dondurucu soğuk. (–Ks.)

kömüşbuynuzu Saplarının üzerindeki dikenleri eğri olan bir çeşit yaban otu. (Dereköy –To.)

kömüşciciği Uzun taneli bir çeşit kara üzüm. (–To.)

kömüş ineği Dişi manda. (*Yıldızeli –Sv.)

kömüz Köz, yanan odunun koru. (Ayasköy –İz.)

kömzek [**kömzelik**] Ahırdan gübreyi dışarı atmak için açılan delik. (*Şavşat ve köyleri –Ar.)

[**kömzelik**] : (Kayadibi –Gr.)

kömzeklik Çöplük. (*Alucra –Gr.)

kömzelik [→ **kömzek**]

kön (I) Gübre. (Balçıkhisar –Af.; Kızılcaören –Kü.; Halilbağı, Okçu *Sivrihisar –Es.; *Bor –Nğ.)

kön (II) Buğday başaklarının kararmasına yol açan bitki hastalığı. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kön (III) [→ **kom** (I) **-1**]

könbe [→ **kömbe** (II) **-1**]

köncek [→ **köngek** (I)]

köng Çizmenin yüz kısmı. (Yolgeçen –Ada.)

köngek (I) [**kömçek** (II), **köncek**] Uzun paçalı don, şalvar, don. (Yazılı *Emirdağ –Af.; Hisar *Sarayköy –Dz.; Narlıdere –İz.; Tahtaköy *Edremit –Ba.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Andırın ve köyleri, *Afşin ve köyleri, –Mr. ve köyleri; *Dörtyol, *Antakya ve köyleri –Hat.; Büyükkışla *Boğazlıyan –Yz.; *Pınarbaşı, Talas–Ky.; *Kadirli, *Kozan, Karaçay *Osmaniye, Doruk *Ceyhan, *Doğanbeyli, *Saimbeyli –Ada.; *Silifke –İç.; Bağyaka *Finike, *Elmalı –Ant.; Söğüt *Marmaris –Mğ.)

[**kömçek** (II)] : (Çağılhan *Afşin –Mr.)

[**köncek**] : (Güzeloluk *Silifke –İç.)

köngek (II) Bitkinin kökündeki yavru kök ve saçakları. (Cumaova *Divriği –Sv.)

köndar Kayalıklarda biten, güzel kokulu bir çeşit ot. (*Şavşat ve köyleri –Ar.)

köndek Sopa, değnek. (–Ama.)

köndelen Ters yön : *Ahmet geliyor, Mehmet de köndelen gidiyor*. (Azeri göçmenleri – Ama.; Karapapık –Kr.)

könder Balıkçıların kullandığı ucu çengelli sırık. (–Ist.)
köndü Keten döküntüsü. (–Kn.)
könefe [→ **künefe**]
könek Gömlek. (–Bt.; –Gaz.)
könene Ocak önü. (*Çermik –Dy.)
könenmek Gönenmek, mutlu olmak, rahata kavuşmak. (Tepeköy *Torbalı –İz.)
köner Çamfıstığı ağacı ve meyvesi. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)
könes (I) **1.** Kötü, fena. (Yeniköy –Ky.) **2.** [→ **könez** (I) **-2**]
könes (II) Eski ve aşınmış nal çivisi. (*Kozan ve çevresi –Ada.)
könez (I) [**könes** (I) **-2**] **1.** Anası tazı, babası köpek olan yavru. (*Gürün, Korkut *Zara –Sv.) **2.** Küçük, yaramaz köpek. (Çepni *Gemerek, Çöplü *Gürün –Sv.)
[**könes** (I) **-2**] : (*Afşin –Mr.)
könez (II) **1.** İhtiyar, yaşlı. (–Ama.; –Yz.; –Ky.) **2.** Büyümemiş, kısa boylu. (Karaözü *Gemerek –Sv.)
könez (III) Sürtülmüş, yıpranmış, kısalmış. (Köşker –Krş.)
könez (IV) Fena (aşık için) : *Bu aşık ne kadar könez.* (–Krş.)
könezlemek [**könkürlemek** (II)] İhtiyarlamak. (–Ama.)
[**könkürlemek** (II)]: (*Torbalı –İz.)
köngürlemek [**könkürlemek** (I)] Uyuklamak, gevşemek (sıcak ve uyku nedeniyle). (–Ed.)
[**könkürlemek** (I)] : (*Milas –Mğ.)
könik Hindiba. (*Lapseki –Çkl.)
kön kesiği Hayvanlarda eğerin, semerin kesmesiyle olan derin yara. (–Ant.)
könkürlemek (I) [→ **köngürlemek**]
könkürlemek (II) [→ **könezlemek**]
könmen [→ **körmen -2**]
könnek Toplantı yeri, dernek, öbek, yığın. (Genezin *Avanos –Nş.)
könte Ucu küt (bıçak ya da balta için). (Genceli *Mut –İç.)
köntöy köntöy söylemek Ters ters söylenmek, aksi konuşmak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
könü Hayvanın içyağı. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)
könük (I) Şemsiye, çadır. (Kuruçay ve çevresi –Ezc.)
könük (II) Olgunlaşmış, olgun. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)
könüz [→ **koz** (I) **-1**]
köölemek Alay etmek, eğlenmek. (*Bozdoğan –Ay.)
köp (I) **1.** Kağnı arabalarının ön ve arkasına enlemesine konulmuş iki uzun ve yassı tahta. (Tokat –Es.; –Çkr.; Alaca, Büğdüz, –Çr.; Aşağı Karamaslı *Çarşamba –Sm.; –Ama.; Parak *Alucra –Gr.; Ficek *Reşadiye, Bizeri, Çam, Kızılköy –To.; Karacabey –Gaz.; Hacılyas *Koyulhisar, *Şarkışla –Sv.; Dişli *Sorgun –Yz.; Çanıllı *Ayaş, Gürcü *Kızılcahamam, –Ank.; Köşker –Krş.; Afşar aşireti *Pınarbaşı, *İncesu –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.) **2.** Kağnı arabaları sap taşırken ok arasına konulan parmaklıkları birbirine bağlayan parça. (Kalfat *Şabanözü –Çkr.) **3.** [→ **küp** (III)]
köp (II) Çok : *Bugün işim köptür, gidemiyeceğim.*(Kırım göçmenleri –Ist.; Çilehane *Reşadiye –To.)
köp (III) Ağılı ot yiyen hayvanlarda şişmeyle beliren hastalık. (*Doğubeyazıt –Ağ.)
köpbasan Kağnı okunun üstündeki köpleri oka tutturan ağaç çivi.

(Eskiyapar *Alaca –Çr.; *Sorgun –Yz.; Afşar aşireti*Pınarbaşı –Ky.)

köpbece Yeni yavrulamış inek ya da koyunun sütünü buğday unu ile karıştırıp ekşittikten sonra saçta pişirilerek yapılan yemek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köpçek (I) [**köpçük** (II)] Köşe. (–Zn.) [**köpçük** (II)] : (Üzümlü *Fethiye –Mğ.)

köpçek (II) Tekerleğin ortası. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.)

köpçek (III) Eğerin içi yün dolu yumuşak yeri : *Bizim eğerin küpçeği eskimiş.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

köpçük (I) Minder. (–Sm. ve köyleri)

köpçük (II) [→ **köpçek** (I)]

köpekcevizi Tohumu baş ağrısı için koklanan bir çeşit bitki. (Göncü –Isp.)

köpekci **1.** Köpek besleyen (kimse). (Güney *Yeşilova –Brd.) **2.** Köpeklerle cinsel ilişkide bulunan (kimse). (Güney *Yeşilova –Brd.)

köpekgülü Yaban gülü. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

köpeklemek **1.** Düşmek, sağlık durumu kötüleşmek. (*Bor –Ng.) **2.** Yorulmak. (*Emirdağ –Af.) **3.** Varlık, güç ve kuvvet yönünden düşkünleşmek. (*Bor –Ng.)

köpeklenmek **1.** Uykusu bölündüğü için rahatsız olmak. (–Sm.) **2.** Susup bir kenara sıvışmak. (–Sm.) **3.** Dargın olduğu kimseyle barışıp konuşmak istemek. (–Sm.) **4.** Dalkavukluk yapmak. (–Sm.)

köpeklolosı Gelincik. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

köpekmantarı Bir çeşit zehirli mantar. (*Düzce –Bo.)

köpekmemesi Kimi ilâçların yapılmasında kullanılan patlıcangillerden bir bitki, itüzümü, solanum nigrum. (–Brs.; –Ist.)

köpekmenekşesi Sarmaşık türünden bir çeşit bitki. (–Kn.)

köpeksarımsağı [→ **körmen -1**]

köpeksoğanı [→ **körmen -2**]

köpeküzümü Yaprakları söğüt yaprağı biçiminde, meyveleri siyah ya da kırmızı olan bir çeşit ot. (–Çkr.; –Sv.)

köpelek (I) [→ **kepenek** (II)]

köpelek (II) Köstebeklerin tarlalarda kabarttıkları, yığdıkları toprak. (Marenca *Merzifon –Ama.)

köpen (I) [**köpene**] **1.** Deve çulu. (*Ulukışla –Ng.; Navdalı, Meydan, Yapıntı *Mut, Karatiken *Tarsus, Evcili, *Mersin –İç.) **2.** Kıldan dokunmuş çul, kaba yünden yapılmış giysi. (Gerdan, Misis –Ada.) **3.** Uzun tüylü halı. (Talas –Ky.; –Kn.) **4.** Adi dokunmuş kumaş, kaba kumaş. (–Krş.; *Bor –Ng.) **5.** [→ **kürde**] **6.** Yama ya da yamalı giysi. (*Gerze –Sn.; *Çarşamba –Sm.) **7.** Paçavra, eski bez. (Karataş *Çubuk, Akçakese, Sorkun *Beypazarı –Ank.; Bahçeli *Bor –Ng.) **8.** Çocuk bezi, kundak bezi. (Kulfat, *Biga, Güreci *Lapseki, Gölcük, Küçüklü *Bayramiç –Çkl.; Hereke *Gebze, Çayırköy *İzmit –Kc.; *Hendek –Sk.; –Sm.; *Ulubey –Or.)

[**köpene**] : (–Çkr.)

9. Beşik üstüne konan örtü. (–Sn.; –Sm.)

köpen (II) Minder. (Aşağıkayı, *Tosya –Ks.)

köpen (III) Hayvan akciğeri. (Sorkun *Beypazarı –Ank.)

köpen (IV) Çapa. (Büyüklü *Çarşamba –Sm.)

köpen (V) [→ **küparmudu**]

köpene 1. [→ **köpen** (I) **-8**] **2.** Küçük çocuk yorganı. (–Çkr.; *Merzifon –Ama.)

köper 1. Ağaçtan yapılmış basit köprü. (*Hadım, *Ermenek –Kn.; İshaklar *Gülnar –İç.) **2.** İki tarlayı birbirinden ayıran sınır. (Karasenir *Boğazlıyan –Yz.)

köperle Suyu tarlaya çevirme. (Belönü –Brd.)

köpiye Mürekkep. (*Antakya –Hat.)

köpme Tavada yağ içinde kavrularak yapılan bir çeşit hamur tatlısı. (Kerkük)

köpmek (I) Çoğalmak, kabarmak, artmak. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Gürün –Sv.)

köpmek (II) [**köpmeyh**] **1.** Hastalık nedeniyle karın şişmek. (Tokat –Es.; –Ama.) **2.** Deve, sığır gibi hayvanlar çok ot yiyip şişmek. (*Iğdır –Kr.; –Gaz.; Yeniköy *Ereğli –Kn.)
[**köpmeyh**] : (*Iğdır –Kr.)
3. Ölmüş gibi yatmak, sızmak. (Azerbaycan göçmenleri –Ist.)

köpmek (III) Toprak tavlanmak. (Kozağaç, Uluşiran *Şiran –Gm.)

köpmeyh [→ **köpmek** (II) **-2**]

köprü (I) [→ **kevür**]

köprü (II) Dokuma aygıtında çözgü ipliklerinin geçtiği tahta ya da demir araç. (Rumeli göçmenleri –Ed.)

köprücek 1. Saban okunun üstüne konan delikli bir ağaç. (Karkıncık *Artova –To.) **2.** Küçük köprü. (–Zn.)

köprü gitmek Çocuklar el ve ayakları üzerinde yürümek. (–Sm.)

köprük Höyük. (*Düzce –Bo.)

köprükbacak Bir çeşit at. (İçerenköy *Kadıköy –Ist.)

köprü oda İki evin arasında yapılan ve altından yol geçen oda. (*Lapseki –Çkl.)

köpten [→ **kürde**]

köptürme Mayalı hamurdan küçük parçalar kızgın yağa atılarak kızartıldıktan sonra üstüne pekmez, bulama ya da bal dökülerek yapılan bir çeşit tatlı. (–Sm.)

köptürmek (I) Pekmez yapılmadan önce şırayı bir taşım kaynatmak. (–Krş.)

köptürmek (II) Çoğaltmak, şişirmek, abartmak. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

köpüç [**köpüş** (II)] Çamaşır tokacı. (*Senirkent –Isp.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.)
[**köpüş** (II)] : (*Arapkir –Ml.)

köpük [→ **kürenk**]

köpük elması Sonbaharda yetişen kırmızı renkli, ekşimsi, dayanıklı bir çeşit elma. (–Gm.)

köpüklü Çabuk öfkelenen, küfürler savuran, sinirli (kimse). (*Bor –Ng.; –Kn.)

köpük taşı [**köpürük daşı**] Çok hafif, köpük gibi, süngere benzer, delikli taş. (Fili *Biga –Çkl.; –Sm.)
[**köpürük daşı**] : (*Ünye –Or.)

köpülemek [→ **köpümek**]

köpüme Yaşlı kadınların giydikleri dikişli hırka. (Gündüzbey –Ml.)

köpümek [**köpülemek**] Yorgan, şilte yatak gibi şeyleri kalın ve aralıklı, sıkıca dikmek. (Karkıncık *Artova –To.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.;

Lohan –Gaz.; *Koyulhisar –Sv.; –Yz.; *Pınarbaşı ve çevresi, Akçakaya –Ky.)
[**köpülemek**] : (–Kn.)

köpür [→ **kevür**]

köpürcek (I) Mürekkep balığı. (–İz.)

köpürcek (II) [**köpürcük -1**] Sabun gibi suda köpüren bir çeşit ot. (Arslanköy *Mersin –İç.)
[**köpürcük -1**] : (Çiftepınar *Mersin –İç.)

köpürcük [**köpüyh**] **1.** [→ **köpürcek** (II)] **2.** Köpük. (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
[**köpüyh**] : (*Iğdır –Kr.)

köpürgen Tıraş fırçası. (–Sn. ve çevresi)

köpürköz Korla dolu mangal. (Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Bayındır –İz.; Karkıncık *Artova –To.; *Ağın –El.; Erzin *Dörtyol, *Antakya –Hat.; Kisenit *Feke –Ada.)

köpürmeg [→ **köpürmek**]

köpürmek [**köpürmeg**] Ateş çok alevli yanmak : *Böyle soğukta mangal köpürmeli.* (Karkıncık *Artova –To.; –Kn.; –Kıbrıs ve çevresi)
[**köpürmeg**] : (–Brd.)

köpürük daşı [→ **köpük taşı**]

köpüş (I) Maşrapa. (*Senirkent –Isp.; Çamaltı *Menemen –İz.)

köpüş (II) [→ **köpüç**]

köpüşken Bulgur ununa pekmez, bal ya da şeker katılarak yapılan bir çeşit tatlı. (Kızlar *Datça –Mğ.)

köpüyh [→ **köpürcük -2**]

kör (I) [**kor** (IV), **köre** (III)] Tahıllarda görülen sürme hastalığı. (Sütçüler *Eğridir ve köyleri –Isp.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; Miye *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ezc. ve köyleri, –Gaz.; *Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; Çiftlik, Koyunbaba *Kalecik, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Ada.; *Mersin –İç.)
[**kor** (IV)] : (*Hozat –Tn.)
[**köre** (III)] : (Kerkük)

kör (II) [**kor** (III)] Sin, gömüt. (*Foça –İz.; –Ur.; –Gaz.; Çıkrıkçı *Akdağmadeni –Yz.; Temürlü *Kaman, –Krş.; Mustafa Paşa *Ürgüp, Seydin *Avanos –Nş.)
[**kor** (III)] : (Bahadırlı *Bayramiç –Çkl.; Çakır *Şebinkarahisar –Gr.; –Ezm.; –Ezc.; –Sv.)

kör (III) Kullanılmış, eski pamuk. (Kızılcabölük –Dz.)

kör ağıdı Ağlayıp sızlamayı huy edinen kimsenin sızıltısı. (*Bor –Nğ.)

kör almak Tahıl sürme hastalığı olmak. (–El.)

körapa Karda bırakılan iz. (Kurtbaloğlu *Refahiye –Ezc.)

körarı Eşekarısı, sarı yabanarısı. (Kesme *Divriği –Sv.)

körbağa kuş Baykuş. (*Zile –To.)

körbağı Atların ayaklarında görülen ve hayvanın yürümesine engel olan bir çeşit hastalık. (Turgutlu *Çarşamba –Sm.)

körbe bostan Geç ekilen karpuz bostanı. (*Iğdır –Kr.)

kör bellaşı İçine yarma konarak yapılan çorba. (Ovasaray –Çr.)

kör cikcan [**kör cinget**] Siyah renkli, serçeye benzeyen küçük bir çeşit kuş. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)
[**kör cinget**] : (Aşağıkayı *Tosya –Ks.)

kör cinget [→ **kör cikcan**]

körçepiç [→ **körçepiş**]

körçepiş [körçepiç, kördeli] Körebe oyunu. (Muratlar *Bayramiç –Çkl.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**körçepiç**] : (Hamitli –Ed.)
[**kördeli**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kör çıban Başı olmamış çıban. (–Sm.)

kördek [→ **kulun** (I)]

kördeli [→ **körçepiş**]

kördere Çalılık, ağaçlık, taşlık, gelip geçmeğe elverişli olmayan dere. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

kör dırnak Çeşitli nedenlerle düzgün büyüyemeyen, kütleşen, yumrulaşan tırnak. (*Bor –Ng.)

kör dikmek Bitmeyen sebze tohumlarının yerine yeniden dikmek. (Yassıören *Senirkent –Isp.)

kör duman Sis, pus. (Çığrı *Dinar, Işıklar –Af.; Küçükkabaca *Uluborlu, Yukarıdinek *Şarkîkaraağaç, İlyas *Keçiborlu, Yassıören *Senirkent –Isp.; Kavak *Yeşilova, Çerçin –Brd.; Eziler *Güney, Doğal, Yukarıseyit *Çal, Darıveren *Acıpayam, Çöplü, Bulkaz *Çivril, Çalkara, Söğüt, Kösten, Honaz –Dz.; Yazırlı, Dallıca *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; Kemal Paşa, *Menemen, *Tire, *Urla –İz.; *Alaşehir, *Demirci –Mn.; Müstecep *Balya, Yeniköy –Ba.; Cumalıkızık –Brs.; Ören *Tavşanlı –Kü.; Kasımlar *Gölpazarı –Bil.; Yukarısöğüt *Seyitgazi, Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; Saraçlı *Geyve –Sk.; Aşağıçayır, Yakademirciler –Zn.; *Araç –Ks.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Kuz *Ünye –Or.; *Yusufeli, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Gaz.; Palha *Divriği –Sv.; Çanıllı *Ayaş, *Kalecik, *Keskin, *Şereflikoçhisar –Ank.; Ömerhacılı *Kaman, Temürlü –Krş.; Bozca, Süksün *İncesu, Yemliha –Ky.; *Bor –Ng.; *Bozkır, *Ermenek –Kn.; *Ceyhan, Kırıklı *Karaisalı –Ada.; *Anamur, Kuruçay, Sabak *Silifke, Genceli, *Mut ve köyleri –İç.; Güzelsu *Akseki, Camili, Karaveliler –Ant.; *Ula, Kemer, Yerkesik –Mğ.; Değirmenci *Uzunköprü –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.; Maksutlu, Veliköy *Çorlu –Tk.)

kör düvaası İnanılmadan yapılan ve yinelenen dua. (*Bor –Ng.)

köre (I) Karınca kümesi. (*Göksun –Mr.)

köre (II) Kuru egzama, temriye. (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

köre (III) [→ **kör** (I)]

körebi [→ **kürebi**]

köregen Güzel. (–İz. ve çevresi)

körek (I) Kapı kilidi, kapı mandalı. (Andifli, Kabaklı *Kaş, Yuva *Elmalı –Ant.; –Mğ.)

körek (II) Baldıran otu. (*Milas –Mğ.)

köreke (I) İğ, kirmen. (*Burhaniye –Ba.; *Alucra –Gr.)

köreke (II) Yumuşak taş. (*Bor –Ng.)

köreke (III) [→ **köreken**]

köreken [**köreke** (III), **köveken**] Güveyi. (*Burhaniye –Ba.; –Nş.; *Bor –Ng. ve köyleri; İncirgediği –Ada.)
[**köreke** (III)] : (–Ada. ve köyleri)
[**köveken**] : (Bereketli –Ng.)

körekmek (I) [→ **körelmek** (I)]

körekmek (II) [→ **körelmek** (III)]

körekmek (III) Bağ, bahçe bakımsızlıktan kurumaya yüz tutmak. (*Sütçüler, *Eğridir ve köyleri –Isp.)

körekmek (IV) Bir şey işe yaramaz hale gelmek. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

körekmek (V) Bir ailenin şansı azalmak, kötüye gitmek. (*Sütçüler, *Eğridir ve köyleri –Isp.)

körelemek (I) 1. [→ **kötelemek**] 2. Yenmek, kötü duruma getirmek. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

körelemek (II) Ateş yanmaya yüz tutmak. (–Ezc.)

körelmeg (I) [→ **körelmek** (I)]

körelmeg (II) [→ **körelmek** (II)]

körelmek (I) [**körekmek** (I), **körelmeg** (I), **körezimek** (I), **körselmek, körsemek, körsenimek, körsümek** (II)] Ateş ya da ışık yavaş yavaş sönmeye yüz tutmak. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Oğuz *Acıpayam, Söğüt, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Tokat –Es.;*Akyazı –Sk.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Krş.; Bahçeli *Bor –Ng.; *Anamur, *Mut ve köyleri –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.;*Lüleburgaz –Krk.) [**körekmek** (I)]: (Çığrı *Dinar –Af.; *Sütçüler,*Eğridir ve köyleri –Isp.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.; Kabaağaç *Fethiye –Mğ.) [**körelmeg** (I)] : (–Brd.) [**körezimek** (I)] : (İlyas *Keçiborlu –Isp.; Çerçin –Brd.; Darıveren *Acıpayam, Söğüt, Honaz, –Dz. ve köyleri; Dallıca *Nazilli –Ay.; *Sungurlu –Çr.; *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.; Yerkesik –Mğ.) [**körselmek**] : (*Bor –Ng.) [**körsemek**] : (*Silifke –İç.) [**körsenimek**] : (*Ermenek –Kn.; *Mut –İç.) [**körsümek** (II)] : (Selcekli *Akhisar –Mn.)

körelmek (II) [**körelmeg** (II)] Bıçak, balta gibi şeylerin ağızları kesmez olmak, körlenmek. (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Akyazı –Sk.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Bayadı –Or.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; –Krş.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.; *Milas –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.) [**körelmeg** (II)] : (–Brd.)

körelmek (III) [**körekmek** (II)] Kaynak, suyu azalarak kurumaya yüz tutmak. (Tokat –Es.; *Bor –Ng.; *Lüleburgaz –Krk.) [**körekmek** (II)] : (*Sütçüler, *Eğridir ve köyleri –Isp.)

körelmek (IV) Herhangi bir şey çekilip büzülmek, azalmak, tükenmeğe yüz tutmak. (Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; *Milas –Mğ.)

körelmek (V) Konuşurken sıkılmak, bozulmak. (Bahçeli *Bor –Ng.)

köreltmek Ateş ya da ışığın yanmasını azaltmak, kısmak. (Bahçeli *Bor –Ng.)

köremez (I) [**kölemez -1, 2**] **1.** Çiğ sütle, yoğurt karıştırılarak pişirmeden yapılan bir çeşit yiyecek. (*Emirdağ –Af.; Tokat –Es.; *Sungurlu –Çr.; *Alucra –Gr.; Polat *Akçadağ –Ml.; *Afşin ve köyleri, Bozhüyük, Büyük Yapalak –Mr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı

–Hat.; Çepni *Gemerek, *Şarkışla –Sv.; Bektaşlı –Yz.; Karahoca *Haymana, Üçem *Balâ –Ank.; Tuzluhisar *Bünyan, *İncesu, *Sarıoğlan, Tavlusun, Talas –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; –Nğ. ve köyleri; Ceyhan, Çandırlı –Ada.)

[kölemez -1] : (–Çr.; –Sn.; –Krş.; Çökek *Ürgüp –Nş.)

2. Ayranla pişmiş süt karıştırılarak yapılan yiyecek. (Salman *Akkuş –Or.; Azaplı *Kadirli –Ada.) **3.** İçine ekmek doğranmış ayran. (*Arapkir –Ml.) **4.** Koyun ya da keçiden sağılarak içilen çiğ süt. (*Sungurlu –Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Alucra –Gr.; *Zara –Sv.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.) **5.** Koyulaşmış koyun ve keçi sütü. (–To.; –Sv.)

[kölemez -2] : (*Merzifon –Ama.; Çiftlik –Mğ.)

köremez (II) Keçinin erkeği, teke. (Köşker –Krş.)

körepe (I) [→ **kürebi**]

körepe (II) Çalışamaz duruma gelmiş (kimse). (*Bor –Nğ.)

köreş (I) Sevimsiz insan ya da hayvan. (Başköy –Ank.)

köreş (II) Kör gibi bakan. (–Sm.)

körez (I) [→ **körsek** (I)]

körez (II) Ucu aşınmış nal çivisi. (Çandırlar *Feke, *Kadirli –Ada.; *Tarsus –İç.; *Akseki –Ant.)

körez (III) İçilmiş sigara artığı, izmarit. (Başlamış, Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)

körez (IV) [**körezi** (II)] İnce, silik ve bozuk olduğundan okunamayan yazı. (Büyük Kabaca *Uluborlu –Isp.)

[körezi (II)] : (Yapıntı *Mut –İç.)

körez (V) Yaz geceleri derelerden ve dağlardan esen serin yel. (Mesken *Yatağan –Mğ.)

körez (VI) Sevimli, şirin, güzel. (–Çkr.)

körez (VII) [→ **kürez**]

körezi (I) [→ **körsek** (I)]

körezi (II) [→ **körez** (IV)]

körezi (III) Soluk (renk için). (Yapıntı *Mut –İç.)

körezimek (I) [→ **körelmek** (I)]

körezimek (II) Eskimek, kötüleşmek, yıpranmak, eski değerini kaybetmek. (İlyas *Keçiborlu –Isp.; Darıveren *Acıpayam, –Dz. ve köyleri)

körezlemek (I) [→ **kötelemek**]

körezlemek (II) Hayvanın nalını eski çiviyle çakmak. (Karatiken *Tarsus –İç.)

körez yanmak Işık ya da ateş sönük ve cansız yanmak. (Kırcaklı *Nazilli –Ay.)

körfalak Üzümlere dadanan kahverengi bir çeşit kuş. (Bağıllı *Eğridir –Isp.)

körfez (I) **1.** Issız, tenha : *Bu köy çok körfez.* (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Eski, yıkkın kayalık. (Işıklar –Af.)

körfez (II) [→ **körsek** (I)]

körge Gölge. (*Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.)

körge goğalamak Boş ve rahat vakit geçirmek, zaman öldürmek : *İşi gücü yok, hep körge goğalar.* (*Bor –Nğ.)

körgemele [→ **kösnü** (I)]

körgesinden gorkmak Kendi gölgesinden korkacak kadar çekingen davranmak. (*Bor –Nğ.)

körgözlü [→ **kösnü** (I)]

körit İki yaşında erkek keçi. (Peterek *Yusufeli –Ar.)

körk Ahırların üstünde yapılan ot ve saman konulacak yer. (Peterek *Yusufeli –Ar.)

körkeven (I) Kıvırcık saç (kadın için). (–Krş.)

körkeven (II) Talaş. (–Krş.)

körköfte Suda pişmiş yuvarlak bulgur köftesi. (*Birecik –Ur.)

kör köpek [→ **kösnü** (I)]

kör kör (I) Kartal. (Zemme –Kü.)

kör kör (II) [→ **körsek** (I)]

körköslü [→ **kösnü** (I)]

körkösnü 1. [→ **kösnü** (I)] **2.** Kaplumbağa. (*Gürün –Sv.)

körköstü (I) [→ **kösnü** (I)]

körköstü (II) Otomobil. (–Ank. ve köyleri)

körköstübek [→ **kösnü** (I)]

körkösü [→ **kösnü** (I)]

körkuş [→ **körüğü**]

körküsnü [→ **kösnü** (I)]

körküz Körsıçan, köstebek. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

körlek (I) Tembel, uyuşuk. (Deliklitaş *Kangal –Sv.)

körlek (II) İçerlek, işlek olmayan (yer için). (*Akyazı ve çevresi –Sk.)

körlemeden Bilmeyerek, görmeyerek, körükörüne. (*Susurluk –Ba.; *Kandıra –Kc.; –Sm.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Gaz.; *Antakya –Hat.)

körlemek (I) [**korlamak** (I), **körlenmek** (II)] **1.** Alay etmek, eğlenmek, taklit etmek. (Hırka *Tavas, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Eymir *Bozdoğan, *Karacasu –Ay.; Salman *Akkuş –Or.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Elmalı –Ant.; Yerkesik –Mğ.) **2.** İnsanı sinirlendiren, kızdıran davranışta bulunmak. (Bayadı –Or.; –Mğ.) **3.** Bir kimseyi kötüleyerek başarısını engellemek. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Hırka *Tavas –Dz.;*Kandıra –Kc.; *Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Tr. ve çevresi; *Elmalı –Ant.) [**körlenmek**(II)]: (*Kurşunlu –Çkr.) **4.** Tuttuğu işi gelişigüzel yapmak. (–Nğ.) [**korlamak** (I)] : (Uluşiran *Şiran –Gm.) **5.** Küçümsemek. (Çerçin –Brd.)

körlemek (II) Ağacı filiz vermeyecek duruma getirmek. (–Tr. ve çevresi; *Ağın –El.)

körlemek (III) **1.** Su kaynağını kapatmak : *Hayrat su kaynağını körlemişler.* (Erkinis *Yusufeli –Ar.; *Ağın –El.) **2.** Balık tutmak için suyu bulandırmak. (*Çermik –Dy.)

körlemek (IV) Yetecek kadar olmak : *Misafiri körleyecek kadar kahvemiz var.* (–Sm.)

körlemek (V) Ateşi söndürmek. (*Taşköprü –Ks.)

körlemesine [→ **körlemesiye**]

körlemesiye [**korlamadan, körlemesine**] Hesaplamadan, görmeksizin, bakmadan. (*Düzce –Bo.) [**korlamadan**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.) [**körlemesine**] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

körlenmek (I) Suçlanmak, utanmak, sıkılmak. (Akçalıuşağı * Kozan –Ada.)

körlenmek (II) [→ **körlemek** (I) **-3**]

körlü İçinde kör hastalığından kararmış taneler bulunan tahıl. (*Bor –Nğ.)

körlük (I) [**köllük** (II)] Kıskandırma nispet, inat : *Sana körlük olsun diye yaptığını biliyorum.* (–Ay. ve

çevresi; *Alayunt –Kü.; *Düzce –Bo.; *Beykoz, *Sarıyer –Ist.; *Babaeski –Krk.)

[**köllük** (II)] : (*Kandıra –Kc.)

körlük (II) Fener. (–Kn.)

körlük yapmak [**köllük yapmak**] kıskandırmak, nispet yapmak, inat etmek. (*Kuşadası –Ay.)

[**köllük yapmak**] : (*Kandıra –Kc.)

körmek Görmek. (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

körmen [**kömren, kömüren, kömürsen, könmen, köpek sarımsağı, köpek soğanı**] **1.** Çiğ olarak yenilen sarmısağa benzer bir çeşit yaban otu, yaban sarmısağı. (*Elbistan, Bertiz –Mr.; Gâvurdağı, *Osmaniye, *Kozan –Ada.; Karatiken *Tarsus, Civanyaylağı *Mersin –İç.; *Serik –Ant.; Orhaniye *Marmaris, *Bodrum –Mğ.)

[**kömren**] : (–Ant.)

[**kömüren**] : (Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[**kömürsen**] : (–Mğ.)

[**köpek sarımsağı**]: (Karamanlı*Tefenni –Brd.)

2. Dağlarda yetişen rengi hafif yeşil yaban soğanı. (Karaz –Dy.)

[**könmen**] : (–Ezm.)

[**köpek soğanı**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)

3. Kokusu naneye benzeyen, yemeklere konan bir çeşit ot, dağ nanesi. (Karayün *Hafik –Sv.)

körmez (I) Çamdan yapılmış süt kovası. (Ficek *Reşadiye –To.)

körmez (II) Kesmeyen, kör. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

körnek (I) Toplantı yeri, dernek. (Köşker, –Krş.)

körnek (II) Karınca yuvası. (Köşker –Krş.)

körnümek Bir araya gelmek, toplanmak : *Koyunlar körnüdü.* (Karaağaçlı *Germencik –Ay.)

körocağ [→ **körocak**]

körocak [**körocağ**] Çocuğu olmayan aile, çocuksuz aile. (Afşar aşireti –Ml.; –Dy.; –Ur.; *Nizip, –Gaz.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.)

[**körocağ**] : (Kerkük)

köroğlu [→ **kötürge** (IV)]

köröz Ürün vermeyen, verimsiz toprak. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

körpahal Herhangi bir işi aksatan, geciktiren. (*Bodrum –Mğ.)

körpe (I) **1.** Yeni doğmuş koyun ya da keçi yavrusu. (Sofular *Eğridir –Isp.; *Hozat –Tn.; –Krş.; Yendiğin *Ilgın –Kn.; –İç. ve köyleri; *Kaş –Ant.) **2.** Yeni doğmuş buzağı. (*Artova –To.)

körpe (II) Yorgan. (Türkistan göçmenleri –Ist.)

körpe bulut Yeni oluşan uzun bulut parçası. (Zigana *Torul –Gm.)

körpi [→ **körpü**]

körpus Yoğun duman. (Başekrek *Çemişkezek –Tn.)

körpü [**körpi**] Köprü. (*Iğdır –Kr.)

[**körpi**] : (*Erciş –Vn.)

körseği [→ **körsek** (I)]

körsek (I) [**körez** (I), **körezi** (I), **körfez** (II), **körkör** (II), **körseği, körsen, körseng** (I), **körseni, körsenk, köver**] Sönük, donuk, az pırıltılı (ateş, ışık vb.). (Bayat *Emirdağ –Af.; *Bor, –Nğ.; –Kn.)

[**körez** (I)] : (Çamköy *Gölhisar –Brd.; Alâeddin, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Düzce –Bo.)

[körezi (I)] : (*Buldan, *Tavas –Dz.; Yapıntı *Mut –İç.)
[körfez (II)] : (*Mersin –İç.)
[körkör (II)] : (*Düzce –Bo.)
[körseği] : (Bayat *Emirdağ –Af.)
[körsen] : (*Sivrihisar, Tokat –Es.)
[körseng (I)] : (Genezin *Avanos –Nş.)
[körseni] : (Yapıntı *Mut, –İç.)
[körsenk] : (Sarılar *Avanos –Nş.)
[köver]: (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
körsek (II) [**körseng (II)**] Issız, işlek olmayan yol. (–Nğ.)
[körseng (II)] : (Genezin *Avanos –Nş.)
körsek körsek yanmak Yavaş yavaş yanmak. (–Ank.)
körseklemek Şaşırmak. (Yakupaptal –Ank.)
körselemek Yoğurmak, çiğnemek. (Pirinççeşme *Malkara –Tk.)
körselmek [→ **körelmek (I)**]
körsemçi [→ **körserçe**]
körsemek [→ **körelmek (I)**]
körsen [→ **körsek (I)**]
körseng (I) [→ **körsek (I)**]
körseng (II) [→ **körsek (II)**]
körseni [→ **körsek (I)**]
körsenimek [→ **körelmek (I)**]
körsenk [→ **körsek (I)**]
körsepek [→ **kösnü (I)**]
kör sepet Balık avlamakta kullanılan, çubuktan örülmüş, yumurta biçiminde bir çeşit sepet. (Kocahıdır *İpsala –Ed.)
körserçe [**körsemçi**] Serçe. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
[körsemçi] : (Çağış –Ba.)
körsıçan [→ **kösnü (I)**]
körsmek Meşe kömürü yapmak için yığılmış odunlar yanıp içeriye doğru yıkılmak. (Viranköy –Kü.)

körsü (I) [→ **kösnü (I)**]
körsü (II) Sandalye. (–Ur.)
körsük (I) [→ **kös (I) -2**]
körsük (II) Sönmüş, sönük : *Yangın körsük mü?* (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)
körsülemek Yüzüstü bırakmak. (Sekiyaylası –Isp.)
körsülmek Yüzüstü yere düşmek. (*Fethiye –Mğ.)
körsültmek Bir işi derleyip toparlamak, işi derleyip toparlayarak kolaylaştırmak. (Ören*Fethiye –Mğ.)
körsümek (I) Yapı yıkılmaya yüz tutmak. (Selcikli *Akhisar –Mn.)
körsümek (II) [→ **körelmek (I)**]
körşek [→ **köşek (I)**]
kört (I) [**körtik**] Dağların tepelerindeki çukur, çukur tarla. (Eğmir *Arapkir –Ml.)
[körtik] : (Eğmir *Arapkir, *Pütürge –Ml.)
kört (II) [→ **küt (III)**]
kört (III) Güreşte yere yatırma, yenme. (Kızılin –Gaz.)
kör taka Duvar içine yapılan kapaksız dolap. (İncirlik –Ada.)
körtalaz Hava çevirisi, hortum. (*Nalıhan –Ank.)
körtemek Hayvanın ön ayaklarını bağlamak. (Çerçin –Brd.)
körtik [→ **kört (I)**]
körtiken Kaba yapılı, gayet sık, bozumsu yeşil renkte ve çalı gibi dikenli bir çeşit bitki. (Emirşehler *Anamur –İç.)
körtöstü [→ **kösnü (I)**]
körtük Yığın. (Kızılcık –Mr.)
körtülez Büyük. (*Çivril –Dz.)
körtürmek Kaldırmak. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.)

köruhmak Yorulup güçsüz kalmak. (*Merzifon –Ama.)

körü Çalım, caka. (–Kn.)

körüğü [**körkuş, körüvü, köryapalak**] Baykuş. (Bandula *Kelkit –Gm.) [**körkuş**] : (Pinili *Avanos –Nş.) [**körüvü**] : (*Refahiye –Ezc.) [**köryapalak**] : (*Ulukışla –Nğ.)

körük (I) [→ **kürük** (I) **-1**]

körük (II) [**körüklük**] Demirci dükkânı : *Bu demiri götür de körükte dövdür.* (Çilehane *Reşadiye –To.) [**körüklük**] : (Kuruçay * Çubuk –Ank.)

körükçü Kavga kızıştıran, kavga körükleyen (kimse). (*Bor –Nğ.)

körüklü (I) Fayton. (–Ada.)

körüklü (II) Birçok parçalardan yapılmış elbise eteği. (–Ada.)

körüklük [→ **körük** (II)]

körükmek 1. Kuvvetini, gücünü yitirmek. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Tokat –Es.;*Kurşunlu –Çkr.;–To.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; Köşker –Krş.) **2.** Yılmak, pusmak, durgunlaşmak. (Yassıören *Senirkent –Isp.; –To.; Salman *Akkuş – Or.; Erkinis * Yusufeli – Ar.; –Ezm.;*Gürün –Sv.; Köşker –Krş.) **3.** Onmaz duruma getirmek, yok etmek. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

körük mıhı Ayakkabı tamircilerinin kullandığı 1-1,5 santimetre uzunluğunda siyah bir çivi. (*Bor –Nğ.)

körüksü Korkak olarak yetişme, korkaklığa alışma. (–Kn.)

körüktürmek [**körük virmek**] **1.** Bir kimseyi başka birinin kötülüğü için kışkırtmak. (–Gaz.; –Sv.) [**körük virmek**] : (*Bor –Nğ.) **2.** Yıldırmak, ürkütmek, yürek gücünü sarsmak. (Peşman *Daday –Ks.; Salman *Akkuş –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.) **3.** Bir hayvan diğerini korkutmak. (*Kurşunlu –Çkr.)

körük virmek [→ **körüktürmek -1**]

körümen Boynunun altı kırmızı renkli, küçük bir çeşit kuş. (Mesken *Yatağan –Mğ.)

körümük Pisboğaz, her bulduğunu yiyen. (*Elmalı –Ant.)

körün gözü Aksi, sakınılması gereken, tekin olmayan (şey). (*Bor –Nğ.)

körüs [→ **kura** (I)]

körüt Bir yaşından üç yaşına kadar olan erkek keçi. (Çayağzı *Şavşat, *Yusufeli –Ar.; İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; Mezirne *Hekimhan –Ml.; –Sv.)

körüvü [→ **körüğü**]

körüyh Körük. (*Iğdır –Kr.)

körüz (I) **1.** [→ **korut**] **2.** Cılız kalmış, büyümemiş keçi yavrusu. (Ayran *Bahçe, *Osmaniye –Ada.) **3.** Vaktinden evvel tekeye gelerek yavrulamış keçi. (Başlamış *Dörtyol –Hat.; Çataloluk, Bakırdağ *Deveili –Ky.; *Kadirli –Ada.)

körüz (II) Sigara izmariti. (Toprakkale *Osmaniye –Ada.)

köryapalak [→ **körüğü**]

köryavşak Yumurtadan yeni çıkıp ete yapışan bit yavrusu. (*Bor –Nğ.)

köryol Araba işlemeyen yol. (Bulgaristan göçmenleri *Gölcük –Kc.)

körzehil [**körzevel, körziyar, körzoğlu, körzövül, körzüval**] Saban okunun ucunda bulunan ve okun boyunduruktaki halkadan çıkmamasını sağlayan eğri bir ağaç. (–El.) [**körzevel**] : (Peterek *Yusufeli –Ar.) [**körziyar**]: (Bekteş *Sandıklı –Af.)

[**körzoğlu**] : (Örenik *Divriği –Sv.)
[**körzövül**] : (Küpesi –Ezc.)
[**körzüval**]: (Vazıldan*Divriği –Sv.)

körzevel [→ **körzehil**]

körziyar [→ **körzehil**]

körzoğlu [→ **körzehil**]

körzövül [→ **körzehil**]

körzüval [→ **körzehil**]

kös (I) [**kos** (I), **körsük** (I), **köskü** (II), **kösleme, köstek** (III) **-4, kösü**] **1.** Sokak kapısının arkasına vurulan ağaç dayak. (Alemdar –Bo.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon, Buğa –Ama.; Kızılköy –To.; *Mesudiye, *Alucra, Çakır *Şarkîkaraağaç –Gr.; –El.; Ören *Akçadağ, *Kangal, *Gürün –Sv.)
[**kos** (I)] : (*Hozat –Tn.; *Ağın –El.; Palha *Divriği –Sv.)
[**köskü** (II)]: (Küçükisa *Zile –To.; *Ünye –Or.)
[**kösü**] : (–Ml.; –Yz.; –Nğ.)
2. Kapı mandalı, kapı sürgüsü. (Gökçam *Sungurlu –Çr.; *Taşova –Ama.; Ladik *Niksar –To.; Palanga *Hekimhan –Ml.; Vazıldan *Divriği, –Sv.)
[**körsük** (I)] : (*Ermenek –Kn.)
[**kösleme**] : (–Kn.)
[**köstek** (III) **-4**] : (* Kemaliye –Ezc.; *Arapkir –Ml.)
3. Kalın tahta, kalas. (Söğüt, Honaz –Dz.; Bozan, Tokat –Es.)

kös (II) **1.** Sürünün önünde giden koyun. (Kızılköy *Ezine, Kocaköy, *Ayvacık –Çkl.; Türkmen aşireti –Krş.) **2.** Teke. (*Şavşat –Ar.)

kös (III) Sürülmemiş toprak. (*Bor –Nğ.; İvriz, Çayhan *Ereğli –Kn.; Genceli *Mut –İç.)

kös (IV) Çirkin. (Genek –Mğ.)

kös (V) [**kos** (III)] Davar ağılı. (Köseler *Kadirli –Ada.)
[**kos** (III)] : (–Ezm.; Örenik *Divriği –Sv.)

kös (VI) Kervanın en önünde giden hayvanın arkasındakine takılan çan. (–Gaz.)

kös (VII) **1.** Damaya benzer bir oyun. (*Ereğli –Zn.) **2.** Karşılıklı iki sıra on ikişer delikli bir tahta ve sivri çöplerden yapılmış tavla ve damaya benzer bir oyun aracı. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Kurşunlu –Çkr.) **3.** Toprak üzerindeki ufak çukurlara taşlar konarak, bir tarafı yuvarlak, bir tarafı düz olan dört değnekle oynanan bir çeşit oyun. (Yoğunpelit * Beypazarı –Ank.)

kös (VIII) **1.** Damda üzerine kiremit döşenen ya da kiremit yerine kullanılan ince tahta parçaları. (Yeniköy *Taşköprü –Ks.) **2.** Üzerinde çamaşır yıkanan uzun tahta. (*Mihalıççık –Es.)

kös (IX) Düşük, aşağılık. (–Ky.)

kös (X) Bal kabağından kesilen dilimler. (*Düzce –Bo.)

kös (XI) Eskiden kullanılan bir çeşit çalgı. (–Kn.)

kösa [→ **köseği -1**]

kösağacı [→ **köseği -1**]

köşbe [→ **köseği -1**]

kösdek Damların saçaklarındaki hatılların düşmemesi için konulan ağaç. (Alan *Çumra –Kn.)

kösdek mıhı On onbeş santimetre uzunluğundaki demir çivi. (*Ermenek –Kn.)

kösdü [→ **kösnü** (1)]

köse (I) **1.** [→ **köseği -2**] **2.** [→ **köseği -1**]

köse (II) **1.** Yeni evlenmiş erkek, güvey. (Güney *Yeşilova –Brd.; Ortaköy *Çal –Dz.) **2.** 30-40 yaş arasında erkek. (Kızılcaören –Kü.)

köse (III) [→ **köse buğday**]

köse buğday [**köse** (III), **köse buğdayı -2, kösemor, kösemur, köse tahılı**] Başağı kılçıksız bir çeşit beyaz buğday. (Hacıhamza *Osmancık –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; Üçem *Balâ, Elecik *Kalecik, Üçkuyu *Keskin, Keşanuz –Ank.; Zile, –Nş.; Buluklu *Mersin –İç.)

[**köse** (III)] : (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

[**köse buğdayı -2**] : (Celerköy *Çatalca –Isp.; –Ed.)

[**kösemor**] : (–Kn.; *Mut ve köyleri –İç.)

[**kösemur**] : (–Kn.)

[**köse tahılı**] : (Ficek *Reşadiye –To.)

köse buğdayı 1. Başağı kılçıksız bir çeşit esmer buğday. (Dereköy –To.) **2.** [→ **köse buğday**]

köseç Tüyü kısa bir cins koyun. (–Ml.)

köseçlemek Ateşi karıştırmak. (Misis –Ada.)

köseği [**korsal, kosaf, kosengi, kösa, kösağacı, kösbe, köse** (I) **-1, 2; kösek, kösenği, kösenti, köset, köseü, kösev -1, 2; kösevi, kösevü, kösey, köseyi, kösgi, kösoğ, kösövi, kösövü, kösravi, kösrevi, kössō, kösüvü**] **1.** Ateş karıştırmaya yarayan bir ucu yanmış odun, tahta. (*Emirdağ –Af.; Tokat –Es.; *Sungurlu –Çr.; Karkıncık *Artova –To.; –Ml.; *Nizip –Gaz.; –Mr. ve çevresi; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Çepni, *Gemerek, *Gürün –Sv.; –Ank.; –Krş.; *Pınarbaşı ve çevresi –Ky.)

[**kosaf**] : (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

[**kosengi**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kösa**] : (Yenicekale –Mr.; Reşadiye –Ky.)

[**kösağacı**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

[**kösbe**] : (Balçova –İz.)

[**köse** (I) **-2**] : (Dallıca *Nazilli –Ay.; –Or.)

[**kösek**] : (Kemallı *Ezine –Çkl.)

[**kösenği**] : (–Krş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Kızlaç *Bahçe –Ada.; Pehlivanköy *Babaeski –Krk.)

[**kösenti**] : (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

[**köset**] : (*Cide –Ks.)

[**köseü**]: (Karaçay, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

[**kösev -1**] : (Çilehane *Reşadiye –To.; İphan *Yusufeli –Ar.)

[**kösevi**] : (*Dinar –Af.; –Ezm.; *Ahlat –Bt.; –Dy.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; –Sv.)

[**kösevü**] : (–Brd.; *Ağın –El.)

[**kösgi**] : (*Develi –Ky.)

[**kösoğ**] : (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

[**kösövi**] : (–Gm.)

[**kösövü**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; Cenciğe –Ezc.; *Arapkir –Ml.)

[**kösravi**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**kösrevi**] : (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

[**kössō**] : (İğdeli *Oltu –Ezm.)

[**kösüvü**] : (*Divriği –Sv.)

2. Ateş karıştırmak ya da ateş çekmek için kullanılan demir araç, maşa. (Bayat *Emirdağ –Af.; Zara –Ama.; Camili *Çumra, –Kn.; Akçakaya *Erkilet, *Develi, Zencidere –Ky.; *Ürgüp –Nş.; Yapıntı *Mut, Arslanköy *Mersin –İç.)

[köse (I) -1] : (–Gaz.; *Kalecik –Ank.; –Ed.)
[kösev -2] : (*Erciş –Vn.)
[kösey] : (Tayakçı *Gönen –Ba.)
[köseyi] : (*Adapazarı –Sk.; –Ky.; *Ürgüp –Nş.)
3. Saç üzerinde pişen hamuru çevirmek için kullanılan araç, evirgeç. (–Ky.)
[korsal] : (İpsile *Hafik –Sv.)
4. Büyük değnek, cop. (–Nğ.)
kösehalil Çok tatlı, yuvarlak taneli bir çeşit beyaz üzüm. (*Antakya ve çevresi –Hat.)
kösek [→ **köseği -1**]
kösele (I) [→ **kösüre**]
kösele (II) Çok güzel. (Çepni *Gemerek –Sv.)
kösele daşı [→ **kösüre**]
kösele taşı [→ **kösüre**]
köselmek 1. [→ **kösmek** (I) **-2**] **2.** Pusmak, sinmek. (–Krş.; *Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.)
köseltmek (I) Ağacın tepesini ya da ucunu kesip kısaltmak. (*Bor –Nğ.)
köseltmek (II) Sindirmek, pusturmak. (*Bor –Nğ.)
kösem [kösemen -1, kösem koyun, kös koyunu] Çobana alışkın ve sürünün önünde giden dört yaşında keçi, ya da koyun. (–Af.; *Keçiborlu –Isp.; *Tavas –Dz.; Eymir *Bozdoğan, *Koçarlı –Ay.; Rumeli göçmenleri, Kılkış –İz.; *Burhaniye –Ba.; Çatalağıl *Karacabey, Akalan *Orhaneli –Brs.; Semerköy *Simav –Kü.; –Ist.; –Ml.; –Ant.; –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)
[kösemen -1] : (*Akhisar –Mn.; –Brs.)
[kösem koyun]: (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
[kös koyunu] : (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
kösemen 1. [→ **kösem**]**2.** Yol gösteren, kılavuz. (Eskigümüş –Sv.)
kösem koyun [→ **kösem**]
kösemor [→ **köse buğday**]
kösemur [→ **köse buğday**]
kösengi [→ **köseği -1**]
kösenti [→ **köseği -1**]
köse otu Kuraklık nedeniyle büyüyemeyen ot. (*Lapseki –Çkl.)
kösere (I) [→ **kösüre**]
kösere (II) Fırın karıştırmaya yarayan çengelli bir araç. (–Ed.)
köserlemek [kösreye tutmak, köstürelemek, kösürelemek (I), **kösüreye tutmak]** Bilemek (bıçak, makas vb.). (Düzköyü *Ayancık –Sn.)
[kösreye tutmak] : (* Merzifon –Ama.)
[köstürelemek] : (*Kandıra –Kc.)
[kösürelemek (I)**]** : (Pazarören *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.)
[kösüreye tutmak] : (* Merzifon –Ama.)
köse sefer Dolmalık bir çeşit kabak. (*Antakya –Hat.)
köset [→ **köseği -1**]
köse tahılı [→ **köse buğday**]
köseü [→ **köseği -1**]
kösev 1. [→ **köseği -1**] **2.** [→ **köseği -2**]
kösevi [→ **köseği -1**]
kösevü [→ **köseği -1**]
kösey [→ **köseği -2**]
köseyi [→ **köseği -2**]
kösgelmek [→ **kösülmek** (I) **-1**]
kösgi [→ **köseği -1**]
kösgüç Tarlalarda kendiliğinden yetişen, toprak altındaki güzel kokulu yumru kökü yenilebilen bir çeşit bitki. (Karabüzey *Araç, Peşman *Daday, Aşağıkayı *Tosya, –Ks.)

kösinmek [→ **kösnemek** (I)]

kös kabak El büyüklüğünde kesilerek ateşte pişirilen bal kabağı. (*Düzce –Bo.)

köskel Çanak. (*Urla –İz.)

kösken Üstüne oturulan kütük. (Geyran *Niksar –To.)

köskenmek [→ **kösülmek** (I) **-1**]

köskoyunu [→ **kösem**]

kösköpen [→ **kösnü** (I)]

köskü (I) **1.** [→ **kösküç** (I) **-1**] **2.** Fırının içindeki közleri ve külleri toplamak için kullanılan ucuna paçavra bağlanmış sırık. (*Kemal Paşa –İz.)

köskü (II) [→ **kös** (I) **-2**]

köskü (III) [→ **kösnü** (I)]

kösküç (I) [**köskü** (I) **-1**] **1.** Ucu sivri ağaç, kazık. (–Mr. ve çevresi; Dereköy –Ky.; *Kadirli –Ada.) [**köskü** (I) **-1**] : (–Ama.; Küçükisa, *Zile –To.)

2. 30-40 santimetre uzunluğunda, ucu sivri, çocukların oynadığı değnek. (*Afşin –Mr.)

kösküç (II) Toprak altından çıkan, bitkinin yumru kökü. (Karabüzey *Araç, Çömlekçiler *Daday –Ks.)

kösleme [→ **kös** (I) **-2**]

köslemek (I) [**koslamak, kuslamak, küssüklemek**] Kapıyı arkasından sürgülemek, kilitlemek. (*Merzifon ve köyleri –Ama.; –To. ve çevresi; *Şebinkarahisar –Gr.; Hacılyas *Koyulhisar, Çöplü *Gürün –Sv.; Çayırhan *Nallıhan –Ank.)

[**koslamak**] : (*Ağın, *Keban –El.; *Arapkir –Ml.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

[**kuslamak**] : (*Divriği –Sv.)

[**küssüklemek**] : (*Mut –İç.)

köslemek (II) **1.** Hayvanları ayağından bağlamak. (Bahçeli *Bor –Nğ.) **2.** Dolaşıp bağlanmak (ip için) : *İp kuzunun ayağını köslemiş.* (*Aksaray –Nğ.)

köslemek (III) Öfkeli bir kimseyi yatıştırarak olay çıkarmasını önlemek. (Lohan –Gaz.)

köslemek (IV) [→ **kösmek** (I) **-2**]

köslü [→ **kösnü** (I)]

kösmali 20-25 cm. uzunluğundaki düzgün bir sopa ortadan ikiye bölünür ve herbirinin üzerine 5 er kertik yapılır. Havaya atılan bu sopaların ters ve yüz düşüşlerine göre ortada kalan kertikleri sayılarak oynanan eski bir oyun. (*Düzce –Bo.)

kösmek (I) [**köselmek -1, köslemek** (IV)] **1.** Ayağını uzatmak. (*Yalvaç –Isp.; *Ermenek, Kılbasan *Karaman –Kn.; *Anamur, Yapıntı *Mut, Belenkeşli, Civanyaylağı *Mersin –İç.; –Ant. ve çevresi) **2.** İnsan olduğu yere yıkılıp kalmak. (Salda *Yeşilova –Brd.; Yazır *Acıpayam –Dz.) [**köselmek -1**] : (–Af.; Yerkesik –Mğ.) [**köslemek** (IV)] : (–Ky.) **3.** Pusmak, sessizleşmek, uyuşup kalmak, sinmek. (Tepeköy *Torbalı –İz.; –Mn. ve çevresi; *Bor –Nğ.; Belenilvat *Akseki –Ant.; Çobansa *Fethiye, Yayla *Bodrum –Mğ.) **4.** [→ **kösülmek** (I) **-4**] **5.** Koyunlar sıcakta yatmak. (Çığrı *Dinar –Af.; Bereketli *Tavas –Dz.) **6.** Gücü azalmak. (Koçarlı –Ay.) **7.** Koşarak yorulmak. (İsmet Paşa –Es.) 8. Birini yere sermek, yıkmak, düşürmek. (Yassı-

ören *Senirkent –Isp.) 9. Değnekle vurmak. (Yapıntı *Mut –İç.)

kösmek (II) Darılmak, küsmek. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kösmek (III) **1.** Ağacı eğmek, devirmek. (Belenkeşli *Mersin –İç.; *Alanya –Ant.) **2.** Çökmek, yıkılmak, göçmek. (Kavak *Yeşilova –Brd.; Narlıdere, *Buldan, Duacılı *Sarayköy, Oğuz *Acıpayam,*Çivril, Güllü, Söğüt, Honaz –Dz.; Kırcaklı *Nazilli –Ay.; Kenger *Kula, *Alaşehir –Mn.)

kösmek (IV) Çiçek ve sebzeler kuraklık ya da böcekler yüzünden birdenbire sararıp solmak. (*Alayunt –Kü.)

kösmük (I) Toparlak odun. (Büyükkızılcık *Göksun –Mr.)

kösmük (II) Sigara izmariti. (–Or.; –Gr.)

kösmük (III) İşe yaramayacak kadar eskimiş aygıt, araç. (Bahattin *Ulubey –Or.)

kösmük (IV) [→ **kösnük** (I) **-1**]

kösnek [→ **kösnük** (I) **-1**]

kösnemek (I) [**kösinmek, kösnükmek, kösnümek, köşnemek**] At, eşek vb. hayvanlar çiftleşme istemek. (Çığrı *Dinar –Af.; İlyas *Keçiborlu, *Uluborlu –Isp.; Çerçin, Güney, Salda, *Yeşilova –Brd.; Çöplü *Çivril, *Çal, *Kösten, Söğüt, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; Fili *Biga, Kılkış göçmenleri –Çkl.; – Sm.; Gürcü * Kızılcahamam –Ank.; *Bodrum, *Fethiye –Mğ.; Lahma *Hayrabolu –Tk.)

[**kösinmek**] : (*Akdağmadeni –Yz.)

[**kösnükmek**] : (Oğuz *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal –Dz.; Tepecik, –Kü.; *İskilip –Çr.)

[**kösnümek**] : (Karamanlı *Tefenni, Kavak *Yeşilova –Brd.; Oğuz, Darıveren *Acıpayam, *Çal –Dz.; Sürez, *Bozdoğan –Ay.; Kaklıç *Menemen, *Bergama, *Tire –İz.; Şumnu göçmenleri –Brs.; Kumarlar *Bayramiç, Mormat *Ezine –Çkl.; Tokat –Es.; Bulgaristan göçmenleri *Gölcük –Kc.; Kargı *Tosya –Ks.; Ağaeli, Koyunbaba *Kalecik –Ank.; *Bor –Nğ.; *Bodrum, Yerkesik –Mğ.; *Elmalı ve köyleri, * Korkuteli ve köyleri –Ant.; *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)

[**köşnemek**]: (Solmaz *Tavas –Dz.)

kösnemek (II) Yaşlanmak, güçsüz kalmak. (–Isp.)

kösnü (I) [**korsıçan, körgemele, körgözlü, körköpek, körköslü, körkösnü -1, körköstü** (I), **körköstübek, körkösü, körküsnü, körsepek, körsıçan, körsü** (I), **körtöstü, kösdü, kösköpen, köskü** (III), **köslü, kössü, köstü** (I)] Köstebek. (–Ay.; *Burhaniye –Ba.; –Ks.; Gümerdiğim –Çkr.; *Mecitözü, *Sungurlu, Büğdüz, Kuruçay –Çr.; *Merzifon ve köyleri, Buğa –Ama.; *Kelkit –Gm.; –Kr.; *Kilis, –Gaz.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı–Hat.; *Gürün ve köyleri, Çamova *Divriği, İğdeli* Gemerek, *Şarkışla –Sv.; –Yz.; *Keskin –Ank.)

[**korsıçan**] : (*Sarıkamış, *Selim –Kr.)

[**körgemele**] : (Köşk –Ay.)

[**körgözlü**] : (–Kn.)

[**körköpek**] : *Kemaliye –Ezc.)

[**körköslü**] : (Çimsit *Balâ –Ank.)

[**körkösnü -1**] : (*Sungurlu –Çr.; –Ezm.; Maksutlu *Şarkışla, *Zara –Sv.)

[**körköstü** (I)] : (Şabanözü *Polatlı –Ank.; *Bor –Nğ.; Oymaklı, –Ada.)
[**körköstübek**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)
[**körkösü**] : (*Kelkit –Gm.)
[**körküsnü**] : (*Keskin –Ank.)
[**körsepek**] : (*Ereğli –Kn.)
[**körsıçan**] : (–Sm.; *Maçka –Tr.; –El.)
[**körsü** (I)] : (*Yalvaç ve çevresi –Isp.; Çakıralan *Havza, *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.; Tavara *Reşadiye –To. ve çevresi; *Koyulhisar –Sv.)
[**körtöstü**] : (Yanpar –İç.)
[**kösdü**] : (*Bor –Nğ.)
[**kösköpen**] : (Emirşahlar *Anamur –İç.)
[**köskü** (III)] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
[**köslü**] : (*Bolvadin, *Emirdağ –Af.; Mezirme *Hekimhan –Ml.; Çimşit *Balâ –Ank.; Yapıntı, *Mut –İç.)
[**kössü**] : (Hacılyas *Koyulhisar, *Suşehri –Sv.; *Bünyan –Ky.)
[**köstü** (I)] : (Meğdün *Reşadiye –To.; *Antakya ve köyleri –Hat.; Ağrakos *Suşehri, Çepni *Gemerek –Sv.; *Çayıralan –Yz.; –Ky.; *Bor –Nğ.; Çavuşbucağı *Silifke –İç.)

kösnü (II) Gudde, beze iltihabı, adanit hastalığı. (–Yz.)

kösnük (I) [**kösmük** (IV), **kösnek, küsnek, küsnük**] **1.** Çiftleşmek isteyen at, eşek vb. hayvan. (*Eşme ve çevresi –Uş.; Güney, Salda *Yeşilova –Brd.; Bulkaz *Çivril, *Acıpayam ve çevresi, Beylerli –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Kemal Paşa ve köyleri, *Tire –İz.; İğdecik, Sancaklıboz –Mn.; *Burhaniye, *Edremit, Demirkapı *Susurluk, Yeniköy –Ba.; Fili *Biga, Ahmetçe *Ayvacık, *Ezine –Çkl.; Hamitabat *İnebolu, Şumnu göçmenleri –Brs.; –Kü ve köyleri; Zeyve *Söğüt –Bil.; Kırha *Seyitgazi –Es.; *Kandıra, Çayırköy *İzmit –Kc.; *Düzce –Bo.; Kilimli –Zn.; Çoran –Ama.; Şerefiye –Or.; –Ezm.; –Mr.; *Gemerek, Aydoğmuş, –Sv.; *Bor –Nğ.; Azaplı *Kadirli –Ada.; Düğrek, Yerkesik –Mğ.; –Ed.;*Lüleburgaz –Krk.)
[**kösmük** (IV)] : (Eskiakviran *Emirdağ –Af.)
[**kösnek**] : (*Yeşilova ve köyleri –Brd.)
[**küsnek**] : (Çıplak *Biga –Çkl.; *Gölpazarı –Bil.)
[**küsnük**] : (–Kn.)
2. Cinsel sapık erkek.(–Gaz.; –Krş.; Akkışla *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.)
3. Kötü kadın, isterik kadın. (Büyükyenice –Bil.; *Merzifon –Ama.; *Yerköy –Yz.)

kösnük (II) Hayvanlarda çiftleşme mevsimi. (Ovacık *Tavas –Dz.; Kirazlı *Ezine –Çkl.)

kösnük (III) İhtiyar ve güçsüz kimse. (*Şebinkarahisar –Gr.; –Gm.; –Kr.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.)

kösnükmek [→ **kösnemek** (I)]
kösnümek [→ **kösnemek** (I)]
kösoğ [→ **köseği -1**]
kösöv Kör denilen hastalık nedeniyle içi boşalmış buğday, arpa başağı. (Başhöyük, Sarayönü *Kadınhanı –Kn.)
kösövi [→ **köseği -1**]
kösövü [→ **köseği -1**]

kösravi [→ **köseği -1**]
kösre [→ **kösüre**]
kösre taşı [→ **kösüre**]
kösrevi [→ **köseği -1**]
kösreye tutmak [→ **köserlemek**]
kösröy [→ **kösüre**]
kösso [→ **köseği -1**]
kössü [→ **kösnü** (I)]
kössüklemek Karıştırmak. (–Kn.)
köstava [→ **köztavası**]
köstavası [→ **köztavası**]
köstege [**kösteğe**] Çoban. (–Sv.) [**kösteğe**] : (–Sv.)
kösteğe [→ **köstege**]
kösteği gırmak Gizlice kaçmak, sıvışmak. (*Bor –Nğ.)
kösteğini kesmek Sık sık düşen çocukların, düşmesine engel olacağı inancıyla ayaklarına önce bağırsak sarıp sonra da kesmek. (–Brs.)
köstek (I) Arabanın hızlı gitmemesi için tekerleğin aralığına sokulan demir. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; –Zn.; *Saray –Tk.)
köstek (II) Kağnı tahtalarını mazıya tutturan zincir. (–Ky. ve köyleri)
köstek (III) **1.** Mertek. (Alan *Çumra –Kn.) **2.** Destek, dayak. (*Kemaliye –Ezc.) **3.** Köpekleri bağlamak için kullanılan ağaç, sopa. (Sarıca *Gölköy –Or.) **4.** [→ **kös** (I) **-2**] **5.** Duvardaki hatılları birleştiren ağaçlar. (Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
köstek (IV) **1.** Ufak dereleri doldurmak için önlerine çalı ya da ot gibi şeyler koyarak yapılan set. (Çanıllı *Ayaş –Ank.) **2.** Ağaç diplerinde suyu tutabilmek için diplerine yapılan set. (*Bor –Nğ.)
köstek (V) Hallaçlıkta sağrıyı germeye yarayan kiriş. (–Çkl.)
köstek (VI) Balık iğnesini oltaya bağlayan ince, bir iki karış uzunluğunda kıl ya da misina parçası. (*Beykoz –İst.)
köstek (VII) Yolsuz birleşmelere aracılık eden kadın. (–Dy.; *Siverek –Ur.)
kösteklemek Evlendirmek. (Beylerbeyi –Ist.)
köstekli (I) **1.** Çok düşen, iyi yürüyemeyen çocuk. (*Kandıra –Kc.; *Bor –Nğ.) **2.** Tutuk adımlarla yürüyen (kimse) : *Köstekli gibi ne yürüyorsun?* (*Çivril –Dz.)
köstekli (II) İki ayağı beyaz olan at. (–Ky.)
kösteklik Yürümeye engel olacak kadar çok dikenli tarla. (Pirinççeşme *Malkara –Tk.)
köstemek **1.** Hayvanın ön ayaklarını urganla çatmak, bağlamak. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Tokat –Es.; –Ada.; *Anamur, *Mut, *Mersin ve köyleri –İç.) **2.** Hayvanın ayağını bir iple kazığa bağlamak. (Çığrı *Dinar –Af.; İncekum *Silifke –İç.) **3.** Kösteklenmek, ayağı takılmak. (İncekum *Silifke –İç.)
köstengi Bal peteğini kovana eğik olarak yerleştiren arı : *Köstengi uslu olur.* (Kesme *Eğridir –Isp.)
köstenmek Tarla sınırlarındaki ağaç engeller çapraz biçimde çakılmak. (İskele *Anamur –İç.)
köstere (I) [**köştere**] Tahta rendesi. (*Maçka ve köyleri –Tr.; –Rz.) [**köştere**] : (*Merzifon –Ama.)
köstere (II) Tarlalarda herkten sonra açılan hendek ya da ark. (–To.)
kösterenlik Kapkaranlık : *Kösterenlik oda.* (*Gölcük –Kc.)
köstü (I) [→ **kösnü** (I)]

köstü (II) Yılancık hastalığı. (*Çayıralan –Yz.; *Bor –Nğ.)

köstü (III) Bağ, bahçe kapılarındaki kilitlerin üstüne içten çakılan kaplumbağa biçiminde tahta kapak. (*Bor –Nğ.)

köstübek Kaplumbağa. (Yassıören*Senirkent –Isp.)

köstük (I) Hafif, hoppa kadın. (–Ml.)

köstük (II) Kireç kaymağı. (*Antakya –Hat.)

köstürelemek [→ **köserlemek**]

köstüre taşı [→ **kösüre**]

köstür köstür Başı yere eğerek iri adımlarla yürümek için kullanılır : *Domuz gibi köstür köstür gidiyor.* (*Merzifon –Ama.)

köstürmek (I) **1.** Koyunları gölgede dinlendirmek. (Yenice –Mğ.) **2.** Yormak : *Atları kova kova köstürdüm.* (Tokat –Es.)

köstürmek (II) Yıkmak : *Benim evin duvarını köstürmüşler.* (Kırcaklı *Nazilli –Ay.)

köstürmek (III) Vermek, çıkarmak : *Bir çay parası köstür.* (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

kösü [→ **kös** (I) **-1**]

kösük Yıkık, göçük yer.(Belenli –Brd.; Dallıca *Nazilli –Ay.)

kösül Ocak içlerine yapılan kül deliği. (Banus *Eğridir –Isp.)

kösül kösül Sessiz sessiz : *Ahmet buradan kösül kösül kaçtı.* (*Zile –To.)

kösülmeg (I) [→ **kösülmek** (I) **-1**]

kösülmeg (II) Geçimini bir yerden ya da başkasından kolayca sağlamak : *O kayınbabasına kösüldü artık.* (–Brd.)

kösülmek (I) [**kosmek, kösgelmek, köskenmek, kösmek** (I) **-4, kösülmeg** (I), **küsülmek** (I) **-2, 4**] **1.** Uzanıp yatmak, ayakları uzatarak yatar gibi oturmak, sere serpe oturmak. (Çığrı *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent, *Eğridir –Isp.; –Brd.; Çöplü *Çivril, Darıveren *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal, Beylerli –Dz.; Yağbastı *Kula –Mn.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Ermenek –Kn.; Burhanlı *Ceyhan –Ada.; İncekum *Silifke, *Anamur, *Mut ve köyleri, Arslanköy *Mersin –İç.; Güzelsu *Akseki, –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[**kosmek**] : (İncekum *Silifke –İç.)

[**kösgelmek**] : (Bozhüyük *Göksun – Mr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Ömerhacılı *Kaman, –Krş.; Bürüngüz *Bünyan, *Pınarbaşı –Ky.; Sarılar *Avanos – Nş.; Yukarıinceyer * Ceyhan, Kürkçüler –Ada.)

[**köskenmek**] : (Küçükkarataş –Ada.)

[**kösmek** (I) **-4**] : (*Ermenek –Kn.; Yayla *Serik –Ant.; Çobansa *Fethiye, *Bodrum –Mğ.)

[**kösülmeg** (I)] : (–Brd.)

2. Büzülmek, toplanmak, toparlanmak. (Aliköy –Isp.; Beylerli –Dz.; Eymir * Bozdoğan, * Germencik –Ay.; *Urla –İz.; *Alaşehir –Mn.; *Ilgaz, *Kurşunlu –Çkr.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Akçalıuşağı *Kozan –Ada.; Güzelsu *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[**küsülmek** (I) **-4**] : (–Ba.; Yerkesik –Mğ.)

3. Yorulmak, gücünü kaybetmek. (Çay *Bolvadin –Af.; Beylerli –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Yeniköy –Ba.; –Brs.; Saraycık –Kü.; Zeyve *Söğüt –Bil.; *Sivrihisar, Tokat

–Es.; *Taşköprü –Ks.; –Gr.; *Ayaş, Karaşar *Beypazarı –Ank.; *Milas –Mğ.) **4.** Öfkesi geçmek, yatışmak. (–Brd.; Ovacık *Tavas, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; *Tire –İz.; *Alaşehir –Mn.; –Ba.; *Bodrum –Mğ.; Kaşıkçı –Tk.)

[küsülmek (I) -2] : (–Ba.; Yerkesik –Mğ.)

5. Yılmak, pısmak, korkmak. (*Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; *Kurşunlu –Çkr.; *Bor –Nğ.)

kösülmek (II) **1.** Ateş yavaş yavaş sönmeye yüz tutmak. (*Bozdoğan –Ay.) **2.** Kabaran bir şey sönmek, inmek, durulmak (süt, yemek vb. şeyler). (*Germencik –Ay.; *Tire –İz.) **3.** Bitki, meyve vb. şeyler kurumaya yüz tutmak, çürümek. (Kırcaklı *Nazilli –Ay.)

kösüm Siyah kayaların üstünde biten, yün boyamaya yarayan bir çeşit sarı yosun. (Kıbrısçık –Bo.)

kösüne [→ **kösüre**]

kösür Taranmış yün. (Misis –Ada.)

kösüre [**kosele, kosere, kosüre, kösele (I), kösele daşı, kösele taşı, kösere (I), kösre, kösre taşı, kösröy, köstüre taşı, kösüne, kösüre taşı, küsüre**] Kesici araçları bilemeye yarayan bir çeşit taş, bileği taşı. (Tatarlı *Dinar –Af.; İlyas *Keçiborlu, *Eğridir ve köyleri –Isp.; Salda, Güney ve çevresi, Kavak *Yeşilova, Harmanlı *Tefenni –Brd.; Çöplü *Çivril, Beylerli –Dz.; Tokat –Es.; *Düzce –Bo.; Peşman *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *Gerze –Sn.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Alucra –Gr.; –Mr. ve çevresi; Karaözü, Çepni *Gemerek, *Şarkışla ve çevresi, Ağrakos *Suşehri, Çamova *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Krş.; *Bor –Nğ.; *Bozkır, *Ermenek, Akçalar *Seydişehir –Kn.; Azaplı *Kadirli –Ada.; *Anamur, *Mut, *Silifke, Civanyaylağı *Mersin –İç.; Erenyaka *Akseki, *Kaş –Ant.)

[kosele] : (Hasanoğlan –Ank.)

[kosere] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[kosüre] : (*Silifke –İç.)

[kösele (I)] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Datça –Mğ.)

[kösele daşı] : (*Düzce –Bo.)

[kösele taşı] : (–Ky.; –Kn.)

[kösere (I)] : (Yassıören *Senirkent, Çandır *Sütçüler –Isp.; Honaz –Dz.; Fili *Biga –Çkl.; *Akyazı ve çevresi, –Sk.; *Kandıra –Kc.; Cumayanı –Zn.; –Ks.; –To.; Bayadı –Or.; *Antakya –Hat.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

[kösre] : (–Sm.; *Eleşkirt –Ağ.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Nallıhan –Ank.; Afşar aşireti *Pınarbaşı –Ky.; *Bahçe –Ada.; *Bodrum –Mğ.)

[kösre taşı] : (*Merzifon –Ama.; Küçükçamurlu *Saimbeyli –Ada.; *Akseki ve köyleri –Ant.)

[kösröy] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

[köstüre taşı] : (*Kandıra –Kc.)

[kösüne] : (–Ezm.)

[kösüre taşı] : (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

[küsüre] : (–Kn.)

kösürelemek (I) [→ **köserlemek**]

kösürelemek (II) Artırmak, çoğaltmak : *Keyfini kösüreledi.* (*Bor –Nğ.)

kösüre taşı [→ **kösüre**]
kösüreye tutmak [→ **köserlemek**]
kösüvü [→ **köseği -1**]
köş (I) [→ **kömüş**]
köş (II) [**köşe** (VI) **-3**] **1.** Üstüne yatak serip etrafına yastık konulan sedir. (*Taşköprü –Ks.; *Çerkeş –Çkr.) [**köşe** (VI) **-3**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
2. Ocak kenarında oturulan yer, köşe. (Ömerköy *Bandırma –Ba.)
köşe (I) Kadınların başlarına takarak yüzlerine ya da şakaklarına sarkıttıkları gümüş ya da altın süs eşyası. (Afşar aşireti *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; Topraktepe *Kadirli –Ada.)
köşe (II) Dört yönden her biri. (Bayadı –Or.; Yerkesik –Mğ.; Hamitli *Uzunköprü –Ed.)
köşe (III) Yapıda köşelere konulan büyük ve düzgün taş. (*Ermenek –Kn.)
köşe (IV) Deriden kesilmiş, çarık dikmekte kullanılan sırım. (*Merzifon –Ama.; *Sarıkamış –Kr.)
köşe (V) **1.** Kanepe yastığı. (Kerkük) **2.** Gelin ya da sünnet çocuğu için hazırlanan yer. (*Akyazı ve çevresi –Sk.)
köşe (VI) **1.** Ocağın bir kenarı. (*Kurşunlu –Çkr.) **2.** Ocak başı. (Araköy *Şiran –Gm.) **3.** [→ **köş** (II) **-1**]
köşe (VII) Ayrılık, anlaşmazlık, aykırılık : *Ahmet gene köşe çıkardı.* (Azerbaycan göçmenleri *Merzifon –Ama.)
köşe (VIII) Halının bir köşesine yapılan bir çeşit süs, köşe motifi. (–Ky.)
köşek (I) [**koşak** (II), **koşşek, köcek** (III), **köçek** (I) **-1, körşek, köşkek, köşseyh, köşşek, küçek**] Deve yavrusu. (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Kızılca *Tavas, Honaz –Dz.; Karaağaçlı *Germencik, –Ay.; Menteşe –Mn.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Gaz.; Musulumantaş *Kozan –Ada.; Hayta aşireti, Boztepe *Serik, Müğrem *Elmalı, Andifli *Kaş –Ant.; Kızılyaka, Şerefler, Pisi, –Mğ.)
[**koşak** (II)] : (*Ereğli –Kn.)
[**koşşek**] : (Kum *Silifke –İç.)
[**köcek** (III)] : (–Çkr.)
[**köçek** (I) **-1**] : (Yapıldak *Lapseki, Tavaklı *Ezine,*Gelibolu –Çkl.; Çamlıca *Karacabey –Brs.; *Marmaris, *Fethiye ve çevresi –Mğ.; –Ed.)
[**körşek**] : (Sofular *Kızılcahamam –Ank.)
[**köşkek**] : (*Keskin köyleri –Ank.)
[**köşseyh**] : (*Iğdır –Kr.)
[**köşşek**] : (*Emirdağ –Af.; Eziler *Buldan, Belenli *Acıpayam –Dz.; –Yz.; Şereflikoçhisar –Ank.; –Krş.; Afşar aşireti *Pınarbaşı, Bakırdağı, Çataloluk *Develi –Ky.; *Avanos –Nş.; Çukurkuyu, *Bor, –Nğ.; –Ada.; *Anamur, *Tarsus, Civanyaylağı, Çiftepınar, Yanpar *Mersin –İç.; –Ant.; *Fethiye –Mğ.)
[**küçek**] : (*Datça –Mğ.)
köşek (II) Torun. (*Burhaniye –Ba.)
köşek (III) Çok güzel. (Çepni *Gemerek –Sv.)
köşe kesmek Madencilikte, sert kömürleri kazıp düşürebilmek için kömür tabakasının yan taraflarını kesmek. (–Zn.)
köşelek Köşeli. (*Düzce –Bo.)
köşelemeç [**köşelemesiye**] Köşelemesine, köşesine doğru. (*Düzce –Bo.) [**köşelemesiye**] : (*Düzce –Bo.)

köşelemesiye [→ **köşelemeç**]

köşeli gelen Köşeli gibi, köşelice. (*Düzce –Bo.)

köşen Tavşanların çiftleşme zamanı. (Maden *Ulukışla –Nğ.)

köşger [→ **köşker**]

köşgerlenmek Kendini beğenmek, gururlanmak. (Kelekçi *Acıpayam –Dz.)

köşgü Sandalye, iskemle, tahta kanape. (Kurşunlu *İnegöl –Brs.; Yerkesik –Mğ.)

köşk (I) [**koşk** (I)] Balkon. (*Yalvaç –Isp.; –Ank. ve çevresi)
[**koşk** (I)] : (*Gülnar, Silifke –İç.)

köşk (II) [**koşk** (II) **-1, köşt**] **1.** Tahta karyola, kerevet. (–El.)
[**koşk** (II) **-1**] : (*Gülnar, *Silifke –İç.) **2.** Üç ayaklı, sehpa biçiminde sandalye, tabure. (Misis –Ada.)
[**köşt**] : (*Kadirli –Ada.)

köşke Ateş koru. (Toprakkale aşireti *Osmaniye –Ada.)

köşkek [→ **köşek** (I)]

köşker [**koşker, kösger, köşkürcü**] Kunduracı, yemenici, kundura onarıcısı. (*Uluborlu –Isp.; –İz.; –Sm.; Diphacı, *Merzifon ve çevresi –Ama.; *Erbaa –To.; *Nazimiye –Tn.; –Ml.; *Kilis –Gaz.; – Mr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya ve çevresi –Hat.; *Suşehri, *Gürün, Çepni *Gemerek, Maksutlu*Şarkışla –Sv.; *Şereflikoçhisar –Ank.; Köşker –Krş.; *Develi, Afşar aşireti *Pınarbaşı,*Bünyan, Nize –Ky.; *Bor –Nğ.; *Karaman –Kn.; Gâvurdağı *Osmaniye, *Kadirli, *Kozan –Ada.; –Ant.)
[**koşker**] : (*Bor –Nğ.)
[**kösger**] : (Tez –Af.; Tokat –Es.; *Divriği –Sv.; Pazar *Kızılcahamam –Ank.; Talas –Ky.; –Nğ.)
[**köşkürcü**] : (Akçaviran, Sertaç –Brd.)

köşkerlik Eskicilik. (*Kilis –Gaz.)

köşköş Çözgü ipliklerinin dağınık, düzensiz biçimi. (Diği *Sungurlu –Çr.)

köşkürcü [→ **köşker**]

köşlük Mutlu, sevinçli : *Bu insan çok köşlük.* (–İz. ve çevresi; *Bandırma –Ba.)

köşmek Göçmek. (Koyundere, Ahıska göçmenleri –Kr.)

köşmen (I) [**kürüşlü** (II)] Şişman, tombul, tıknaz. (Çanıllı, *Ayaş, *Nallıhan –Ank.)
[**kürüşlü** (II)] : (–Sn.; *Merzifon –Ama.)

köşmen (II) Çam fıstığının taze meyvesi. (*Milas –Mğ.)

köşne **1.** Mercimek. (Ekşinoz, Büyükçekmece –Ist.) **2.** [→ **küşne**]

köşnemek [→ **kösnemek** (I)]

köşseyh [→ **köşek** (I)]

köşşek [→ **köşek** (I)]

köşt [→ **köşk** (II) **-2**]

köştere [→ **köstere** (I)]

kötan [→ **köten** (I)]

kötav [→ **kötay**]

kötay [**kötav, köte** (I), **kötegen, kötel** (I), **köten** (II) **-1, kötev**] Hayvanların karınlarının altında olan şiş, bir çeşit çıban. (Yahyalı –Ky.; *Karaisalı, Misis –Ada.)
[**kötav**] : (Genezin *Avanos –Nş.)
[**köte** (I)] : (–Mr.)
[**kötegen**] : (*Turgutlu –Mn.; –Sm.)
[**kötel** (I)] : (*Antakya ve köyleri –Hat.; Kurugöl –Nş.)

[**köten** (II) **-1**] : (Sarımbey –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kötev**]: (İncesu *Dinar, –Af.; *Erciş –Vn.; –Krş.)
köte (I) [→ **kötay**]
köte (II) Demir. (–Ama.)
kötegen [→ **kötay**]
kötek (I) Büyük, beyaz pullu bir çeşit balık. (*Sarıyer –Ist.; –Sm.; –Tr.)
kötek (II) Bir çeşit kuvvet macunu. (–Ks.)
kötel (I) [→ **kötay**]
kötel (II) Toprak damlarda birbirine paralel konulan mertekler. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)
kötelek 1. Kısa, küçük. (–Ant.) **2.** Kısa değnek. (–Ada.)
kötelemek [**körelemek** (I) **-1, körezlemek** (I), **köterlemek, kürelemek -1, kürenlemek -1, kürezlemek, kütelemek**] Bir şeyi hızla kaldırıp atmak, fırlatmak, yuvarlamak, itelemek. (Kavşit *Sungurlu –Çr.; Zara –Ama.; –Gaz.; Çamova *Divriği, *Gemerek –Sv.; –Krş.; Türkmen aşireti,*Bünyan, İsgöbü –Ky.; Sarılar, Genezin *Avanos, Sarıhıdır *Ürgüp –Nş.; Güzlü *Kadınhanı –Kn.)
[**körelemek** (I) **-1**] : (–Nğ.)
[**körezlemek** (I)]: (Çayağzı, Yavuz, *Şavşat ve köyleri –Ar.)
[**köterlemek**] : (*Ağın, –El.)
[**kürelemek -1**] : (*Kandıra –Kc.; –Çr.; –Ur.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bor –Nğ.)
[**kürenlemek -1**] : (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
[**kürezlemek**] : (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)
[**kütelemek**] : (Yarıkkaya *Yalvaç –Isp.; Tokat –Es.)
kötemen [→ **kütelez**]
kötemez Kötü, fena, kalitesi düşük, iyi gelişmemiş, kavruk. (*Düzce –Bo.)
köten (I) [**kotan** (I) **-1, kötan, kutan**] Pulluk, büyük saban. (Sarıçalı –Çkl.; Çeşnigir *Karacabey –Brs.; Bahattin, *İskilip –Çr.; –Sm.; –Ama.; –To.; –Kr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Çepni *Gemerek, –Sv. ve çevresi; Faraşlı *Kalecik –Ank.; Köşker –Krş.; –Ky.; *Pozantı, Misis –Ada.)
[**kotan** (I) **-1**] : (–Ist.; –Tr.; *Bayburt –Gm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; Zarşat –Kr.; –Ezm. ve çevresi; Cenciğe, –Ezc.; *Eleşkirt, *Doğubeyazıt –Ağ.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; *İpsala –Ed.)
[**kötan**] : (–Vn.)
[**kutan**] : (*Urla –İz.)
köten (II) [**kötüdert**] **1.** [→ **kötay**] **2.** Hayvanların boğazlarının altında çıkan bir çeşit öldürücü çıban, şişlik. (–Çkr.; –Sm. ve çevresi; Yendiğin *Ilgın –Kn.)
[**kötüdert**] : (Medetli, *Osmaneli –Bil.)
kötene (I) **1.** Çizme kalıbı. (–Sm.) **2.** Çocuk ayakkabısı. (–Ant.)
kötene (II) Koyun ve keçilerin yağlı bağırsağı. (Çilehane *Reşadiye –To.)
köterlemek [→ **kötelemek**]
köteş Arabanın ortasına konulan merdiven gibi ağaç. (Deydin *Bandırma –Ba.)
köteşi [**kötöş**] Ihlamur kabuğundan örülmüş araba döşemesi, araba

yatağı. (Beşevler –Brs.; Satılmış –Es.; *Gölcük, *İzmit –Kc.)
[kötöş] : (İlyas *Karamürsel –Kc.)

kötev [→ **kötay**]

kötey Büyük sopa, çubuk. (Söğüt, Honaz –Dz.)

köteyh Dayak, kötek. (*Iğdır –Kr.)

kötez (I) **1.** Kuzu, oğlak ya da buzağı konan yer, ağıl. (*Düzce, *Mudurnu, *Göynük –Bo.) **2.** Kümes. (Katırözü *Geyve –Sk.)

kötez (II) İçinden çıkılmayan yer, çıkılamayan sarp yer. (Alpu ve çevresi –Es.)

kötez (III) Küme, yığın, sürü. (*Düzce –Bo.)

kötezitmek Zayıflatmak. (Çiftlik –İç.)

kötezlemek Ayak bir yere takılarak düşecek gibi olmak, tökezlemek. (*Akyazı ve çevresi –Sk.)

kötmek (I) Fındık ocakları arasında kalan kuru kökler. (Boztekke –Gr.)

kötmek (II) Bir çeşit arkasız sandalye, tabure. (Kuz *Ünye –Or.)

kötöş [→ **köteşi**]

kötü Zayıf, cılız. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kötü ağrı [→ **kötü yara**]

kötüböcü [**kötüböğcü, kötüböycü**] Akrep. (–Kn.)
[**kötüböğcü**] : (*Bor –Nğ.)
[**kötüböycü**] : (*Bor –Nğ.)

kötüböğcü [→ **kötüböcü**]

kötüböycü [→ **kötüböcü**]

kötüce Nezle. (Zana –Ama.)

kötüdert [→ **köten** (II) **-2**]

kötü göz Baktığı kimseye ya da şeye zarar veren göz, kötü dilekle bakış. (*Bor –Nğ.)

kötü hayvan Domuz. (–Sm.)

kötük (I) Asıl, kök, esas. (Çarıkçı *Iğdır –Kr.)

kötük (II) Lahana. (–Ezm.)

kötü kakma odun Ağacın kök kısmından kesilen odun. (*Kemalpaşa ve köyleri –İz.)

kötülemek [**kötülenmek**] Zayıflamak, bozulmak, arıklaşmak. (*Düzce –Bo.; *Bor –Nğ.)
[**kötülenmek**] : (–Gaz.; Gesi –Ky.)

kötülenmek [→ **kötülemek**]

kötürge (I) [**kötürgü, kötürğe**] **1.** Kaldıraç. (Çığrı *Dinar –Af.; Güney *Yeşilova, Hasanpaşa –Brd.; Yukarıseyit, Bekilli *Çal, Kızılhisar, Honaz –Dz.; Sürez, *Bozdoğan –Ay.; Karacahisar *Demirci –Mn.; *Biga –Çkl.; *Gürün –Sv.; Bağyaka *Finike –Ant.; *Milas, –Mğ.; Dereköy –Krk.)
[**kötürgü**] : (Şecaettin *Seyitgazi –Es.; Piravadi, Lalapaşa –Ed.)
[**kötürğe**] : (Başköy –Ank.)
2. Mancınık. (Kızılhisar –Dz.; Haşap *Gürpınar –Vn.)

kötürge (II) Tahtadan yapılmış alçak sandalya, kürsü. (Koçarlı –Ay.; Karacahisar *Demirci –Mn.)

kötürge (III) Tarlada ya da bahçede ateş yakıldığında maşa yerine kullanılan ağaç parçası. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)

kötürge (IV) [**köroğlu, kötürüm** (III), **küt** (IV) **-2**] Yufka ekmek pişirilen saçların altına konulan üç ayaklı demir, saçayak. (Dengere *Tefenni –Brd.)
[**köroğlu**] : (*Sarayköy –Dz.)
[**kötürüm** (III)]: (Eskipazar, Hamzalar *Çerkeş –Çkr.)
[**köt** (IV) **-2**] : (Kargı *Tosya –Ks.)

kötürge (V) Küpelerin ya da bileziklerin kilitlendikleri yer. (Çöplü *Çivril –Dz.; Virancık*Emet –Kü.)

kötürgü [→ **kötürge** (I) **-1**]

kötürğe [→ **kötürgü**]

kötürü Götürü, toptan. (*Merzifon –Ama.)

kötürüm (I) Yapıda duvarın uzunluğuna konulan köşe taşı. (–Gaz.; Ceylan *Fethiye –Mğ.)

kötürüm (II) Su yolu, ark. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Ceylan *Fethiye –Mğ.)

kötürüm (III) [→ **kötürge** (IV)]

kötürüm (IV) **1.** Zayıf. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Gözü görmeyen, kör. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kötürümlemek Buğdayın içindeki iri samanı kalburlamak. (İğdecik –Isp.; Belönü, Hisarköy –Brd.; Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kötü yara [**kötü ağrı**] Firengi. (Tokat, –Es.; İbik *İskilip –Çr.; –Sm.; *Afşin ve köyleri –Mr.; *Gemerek –Sv.; Hamurcu *İncesu –Ky.)
[**kötü ağrı**] : (*Mersin ve köyleri –İç.)

kötüyh Kütük, ağaç kütüğü. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Iğdır –Kr.)

köv Köy. (*Akçakoca –Bo.)

köve Kadın giysilerinin eteğine enine konan 5 cm.lik siyah parça. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köveke [**köveki**] Toprak altından çıkarılan bir çeşit yumuşak taş. (Çığrı *Dinar –Af.; *Bor –Nğ.)
[**köveki**] : (*Bor –Nğ.)

köveken [→ **köreken**]

köveki [→ **köveke**]

köveleyh Mantar. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köveppe Olmadan ağacın dibine dökülen hastalıklı ceviz.(*Akseki –Ant.)

köver [→ **körsek** (I)]

kövermek (I) [→ **kovermek**]

kövermek (II) Ocağın kül ve döküntüsünü toplamak. (Koçarlı –Ay.)

köveş Güneş. (Erbeyli –Ay.)

kövke [**köyeki toprak**] **1.** Beyaz kil. (Hıcaksu *Domaniç –Kü.) **2.** Killi toprak. (–Ba.)
[**köyeki toprak**] : (Elecik –Ank.)

kövkek Çam ağacından yapılmış emzikli su kabı. (–Ks.)

kövken toprak Boz toprak. (–Brs.)

kövnek [→ **köynek**]

kövrek Taneleri alınmış mısır koçanı. (Avara *Niksar –To.)

kövter [→ **köfter** (I) **-1**]

kövtere Bahçe ve tarlalardaki arklardan su almak için açılan ince su yolu. (–Çkr. ve çevresi)

kövük [→ **kövüyh**]

kövüyh [**kövük**] Köpük. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**kövük**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köyağı Yuvarlak, taneleri birbirinin üstüne sıkışmış, sulu ve tatlı bir çeşit pekmezlik üzüm. (*Antakya ve çevresi –Hat.)

köycülük Çerçilik. (Turan –Ky.)

köyçü Avlu, bahçe. (Tekke –Bo.; *Çerkeş –Çkr.)

köydek Güllaç. (–Ur.)

köydür [**küydür**] Uzun floş eteklik. (*Gerede, *Mudurnu –Bo.)
[**küydür**] : (* Gerede, * Mudurnu –Bo.)

köyeki toprak [→ **kövke -2**]

köyelek Körebe oyunu. (Güney *Yeşilova –Brd.)

köygöçüren Ekin arasında görülen ve ürüne zarar veren bir çeşit dikenli bitki. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Kösten, Honaz –Dz.; *Kangal –Sv.)

köyiçi Evin toprak temeli. (*Gerede –Bo.)

köyke Kuytu. (Çakırlar *Karaisalı –Ada.)

köyköçemen [→ **koçmar**]

köy kuşu [**köylüce**] Serçe. (Bakacak *Biga –Çkl.; Hisarköy *Domaniç –Kü.; Cemele –Krş.; Muhat –İç.) [**köylüce**] : (Tekeler, Keben *Silifke –İç.)

köylüce [→ **köy kuşu**]

köylük Bir yerin çevresi, bir merkeze bağlı yerler. (Genceli *Mut –İç.)

köylü pembesi Açık vişne rengi. (–Sm.)

köymek (I) Beklemek, gözlemek, sabırsızlanmak. (Şabanözü *Polatlı –Ank.; Yeniköy *Ereğli –Kn.)

köymek (II) [→ **köyünmek**]

köynek [**kövnek, köyneyh**] Gömlek, iç gömleği. (Kızılköy *Dinar –Af.; Koyundere *Ahıska –Kr.; –Ezm.; *Erciş –Vn.; *Pütürge –Ml.; –Gaz.; Çokak *Andırın, Eldelek *Elbistan, *Afşin ve köyleri, –Mr.; Palha *Divriği, Çamoağa, *Kangal, Karaözü *Gemerek –Sv.; –Ky.; Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.) [**kövnek**] : (–Gaz.) [**köyneyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Iğdır –Kr.)

köyneyh [→ **köynek**]

köynik Yumuşak, parçalanması kolay kayalık. (Kaklık –Dz.)

köynük (I) Acı ile çıkarılan ses, inilti. (Aşağılıca –Es.; *İskilip –Çr.)

köynük (II) Dağ yamaçlarındaki tarla. (Yenice *Ilgaz –Çkr.)

köynümek 1. Ham koparılan meyveler konulduğu yerde olgunlaşmak. (*İskilip –Çr.) **2.** Meyveler çok olgunlaşmak, içi geçmek, kararmak. (Peşman *Daday –Ks.)

köyreyh (I) Çok kavrulmuş, gevrek (ekmek için). (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köyreyh (II) Çabuk ağlayan, acıya dayanamayan, çabuk duygulanan. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

köyter [→ **köfter** (I) **-1**]

köytere Bahçelerde büyük arktan su almak için açılan küçük ark ya da delik. (*Darende –Ml.)

köyün [→ **köfün** (I)]

köyünmek [**köymek** (II)] Yanmak, kavrulmak, kararmak. (Çele *Düzce –Bo.) [**köymek** (II)] : (–Tr.)

köyün mırmırı Köyün efesi. (Genek *Yatağan –Mğ.)

köyveni İyi ev kadını, evine iyi bakan kadın. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

köy yanı Köydeki tarla. (–Ks.)

köz [**koz** (IV)] **1.** İyice yanıp ateş durumuna gelmiş odun ya da kömür parçası, kor. (Çığrı *Dinar –Af.; Bozlar *Eşme –Uş.; İlyas *Keçiborlu, *Eğridir ve köyleri, *Atabey, *Yalvaç –Isp.; Başpınar, Karamanlı *Tefenni, –Brd.; Çöplü *Çivril, Oğuz *Acıpayam, Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Beylerli, Honaz –Dz.; Sürez, Eymir *Bozdoğan, *Nazilli –Ay.; *Kemal Paşa ve köyleri, Yeğenli, *Tire, *Seferihisar, *Urla –İz.; *Kırkağaç –Mn.; Demirkapı, Ömerköy *Susurluk, *Burhaniye, Yeniköy, –Ba. ve çevresi; –Kü.; İhsaniye, Tokat –Es.; İncebeyli *Karamürsel –Kc.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Düzce –Bo.; Besne –Ist.; Aliköy *Çaycuma, *Bartın, *Devrek, *Ereğli, Cumayanı –Zn.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Kurşunlu

–Çkr.; Şekerpınar *Sungurlu, *Alaca, *İskilip, Dümelli –Çr.; –Sn.; *Bafra, *Alaçam ve köyleri, *Çarşamba, –Sm.; *Merzifon –Ama.; –To. ve köyleri; –Or.; *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; *Bayburt, –Gm.; –Rz.; *Şavşat köyleri –Ar.; *Iğdır –Kr.; –Ezm. ve çevresi; *Kemaliye, –Ezc.; *Ağın –El.; *Arapkir, –Ml.; *Kilis, *Nizip, Köseceli, –Gaz.; Tombak *Göksun, *Elbistan, *Afşin ve köyleri, Şekeroba –Mr.; *Antakya ve çevresi –Hat.; Çamova, Kesme *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar, Çöplü *Gürün, –Sv.; Kavak, Kadışehir *Çekerek, Topaç, –Yz.; Ağaeli *Kalecik, Çanıllı *Ayaş, Çalış *Haymana, Bökeler, *Kızılcahamam, *Beypazarı, Kayaş –Ank.; –Krş.; Tavlusun *Erkilet, *Pınarbaşı ve çevresi, Talas –Ky.; Bahçeli *Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.; *Karapınar, –Kn.; *Bahçe, *Kadirli, Kürkçüler, İncirlik –Ada.; *Anamur, *Gülnar, *Silifke, Yapıntı *Mut ve köyleri, Civanyaylağı, *Mersin –İç.; Kalkan *Kaş, *Manavgat –Ant.; İlecik, Kavaklıdere, Mesken, Yerkesik, –Mğ.; –Ed.; Kerkük)

[**koz** (IV)] : (–Rz.)

2. İçinde küçük küçük kor parçaları bulunan kül. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.; *Anamur, *Gülnar, *Mut, *Silifke, *Mersin –İç.)

közbek [**közlüğer**] Kağnı okundaki ağaçları birbirine bağlayan ağaç parçası. (*Çermik –Dy.)

[**közlüğer**] : (Gözene, –Ml.)

közegü Maşa. (Diphacı, Alıcık *Merzifon –Ama.)

közer 1. Dövülmüş buğday ve saman elemeye yarayan iri gözlü kalbur. (*Burhaniye –Ba.; Vazıldan *Divriği –Sv.) **2.** İyice dövülerek kabuğundan ayrılmamış buğday başakları, harman altı. (*Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

közere Tuzak olarak kullanılan kekliğin bırakıldığı yer. (*Osmaniye –Ada.)

közgüç Yerelması. (Dalkoz *Kurşunlu –Çkr.)

közkavranı [→ **közlük -1**]

köz kesimi Göz kararı. (Mühye –Ank.)

köz köpmek Kömür ya da odun ateşi korlaşmak. (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

köz küreği [→ **köz tavası**]

közleme [**kozlama**] **1.** Külbastı, ateşte pişirilen et. (Çığrı *Dinar –Af.; Yukarıseyit *Çal, Darıveren *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; Tokat, Bozan –Es.; *Daday –Ks.; *İskilip, *Sungurlu, –Çr.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; Bayadı –Or.; –Tr.; –Gm.; Erkinis*Yusufeli –Ar.; –Ezc.; *Arapkir –Ml. ve çevresi; Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Mr. ve çevresi; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; Palha *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar, *Gürün, –Sv.; –Krş.; –Ky.; *Bor –Nğ.; *Karaman –Kn.; *Bahçe –Ada.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)

[**kozlama**]: (Bağlıca*Ardanuç –Ar.) **2.** Ateş üstünde pişirilen sebze, meyve ve her şey. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Mn. ve çevresi; *Daday –Ks.; –Çr.; –Sm.; Bayadı –Or.; –Ml. ve çevresi; –Ky.; *Milas –Mğ.) **3.** Bir

çeşit hamur yemeği. (–Çr.) **4.** Ateşte pişirilmiş patlıcandan üzerine yoğurt dökülerek yapılan bir yemek. (–Ant.)

közlemek [kozlemek] 1. Et, sebze, meyve, hamur vb. şeyleri ateşte pişirmek. (Tahtacı –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; *Çal, Söğüt, Honaz, –Dz.; *Bozdoğan, Kırcaklı *Nazilli –Ay.; *Bergama –İz.; *Alaşehir, –Mn.; Yeniköy –Ba.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.; Palha *Divriği, *Koyulhisar –Sv.; *Ayaş, *Şereflikoçhisar –Ank.; –Nğ.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)
[**kozlemek**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; Ziyere –Ama.)
2. Sütü ateş üstünde hafif hafif pişirmek. (Tokat, Bozan –Es.)

közlöv Pınar. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.)

közlüğer [→ **közbek**]

közlük [közkavranı, kuzu (II)] 1. Mangal. (*Kilis –Gaz.; –Mr.; Gâvurdağı * Osmaniye, Haruniye * Bahçe –Ada.)
[**közkavranı**] : (–Or.)
[**kuzu (II)**] : (*Bor –Nğ.)
2. Ateş yığını. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

közmek 1. Ahır ve ağıl duvarlarında gübre atmak için açılan delik. (*Arpaçay, *Çaldır –Kr.; Gözköy *Suşehri –Sv.) **2.** Gübre yığını. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

köz örsü [→ **köz tavası**]

köz tandırı İri saman, kesmik yakılan bir çeşit tandır. (Alibey hüyüğü *Çumra –Kn.)

köz tava [→ **köz tavası**]

köz tavası [kös tava, kös tavası, köz küreği, köz örsü, köz tava] Ateş küreği. (*Çatalca –Ist.; Seydim, –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; –Ezm.; –Sv.; –Krş.)
[**kös tava**] : (–To.; *Bayburt –Gm.; –Ezc.; *Suşehri –Sv.)
[**kös tavası**] : (*Osmancık, –Çr.; Maksutlu *Şarkışla –Sv.)
[**köz küreği**] : (*Niksar –To.)
[**köz örsü**] : (–Ks.)
[**köz tava**] : (*Sungurlu –Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.)

közün Nazara karşı yapılan bir çeşit ilâç. (–Rz.)

ku Çeltik tarlası sulanırken su üstünde toplanan çerçöp. (Karaköy *Nallıhan –Ank.)

kuba (I) Gurur, kibir. (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.)

kuba (II) Yapışkan, killi toprak. (–Gaz.; Burhaniye *Ceyhan –Ada.)

kuba (III) İncir ağacı tomurcuğu. (Lohan –Gaz.)

kuba (IV) [**kubbee**] Kuş ve kümes hayvanlarının tüyden tepeliği. (–Yz.; *Genezin –Krş.)
[**kubbee**] : (*Antakya –Hat.)

kubabez Karakabak. (–Tr.)

kubacuk oturmak Çömelerek oturmak. (Çakallı *Kavak –Sm.)

kubak (I) [→ **kubat**]

kubak (II) Bir cins keklik. (–Gaz.)

kubal [→ **kobal -2**]

kubalak Çömlek. (Sarıoğlan *Bünyan –Ky.)

kubar (I) Elenmiş samanın tozu. (*Nizip –Gaz.)

kubar (II) Verimsiz tarla. (*Bertiz –Mr.)

kubar (III) Meşe ağacı. (*Bayramiç –Çkl.)

kubarık [**kuvalak** (I) **-l**] Çalımlı, gururlu. (Söğüt, Honaz, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Tokat –Es.; Küçükisa *Zile, Karkıncık *Artova –To.; Kuz *Akkuş –Or.; *Bor, –Nğ.)

[**kuvalak** (I) **-l**] : (*İpsala –Ed.; İğnecik –Tk.)

kubarlanmak [→ **kubuduklanmak**]

kubarmak [**kobarlanmak, kufalmak, kukarlanmak** (I)] **1.** Gururlanmak, böbürlenmek. (*Dinar –Af.; *Gelendost –Isp.; *Çal, Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Niksar –To.; Bayadı, Kuz *Akkuş –Or.; *Afşin –Mr.; *Şarkışla, Çepni *Gemerek, *Gürün –Sv.; Sarıoğlan –Ky.; –Nş.; *Bor –Nğ.; *Silifke, Arslanköy –İç.; *Elmalı, Güzelsu *Akseki –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

[**kufalmak**] : (*Sungurlu –Çr.)

[**kukarlanmak** (I)] : (*Maçka –Tr.)

2. Karşı gelmek. (Kurşunlu *Ilgaz –Çkr.; *İskilip, –Çr.)

[**kobarlanmak**] : (*Düzce –Bo.)

3. Hayvan tüylerini kabartmak. (*Sandıklı –Af.; –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.)

kubaşık [**kobaşık, kubaşma, kubaşuk, kumaşık**] Ortaklaşarak, yardımlaşarak iş yapma, imece : *Kubaşıkla çift sürek.* (*Kurşunlu –Çkr.; Deveci –Ama.; *Şebinkarahisar –Gr.; Telin *Gürün –Sv.; *Elmadağ –Ank.; *Erkilet –Ky.; Pirinççeşme *Malkara –Tk.)

[**kobaşık**] : (*Tire –İz.; *Ermenek –Kn.)

[**kubaşma**] : (Hacımusluğu *Kurşunlu –Çkr.; *Elmadağ –Ank.; –Yz.)

[**kubaşuk**] : (*Zile –To.)

[**kumaşık**] : (Hacıbektaş *Mucur –Krş.)

2. Ortak : *Bu bizim kubaşığın toprağı.* (Saray –Çr.; Sarayözü, Ezine –Ama.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; Genezin *Avanos, –Nş.; *Pınarbaşı –Ky.) **3.** Yayla ve bağ komşusu. (*Gemerek –Sv.; Hamurcu *İncesu –Ky.) **4.** Bir çobanın baktığı, birbirine katılmış birkaç sürü. (Aybastı –Or.; Sadıklı –Krş.)

kubaşık gitmek İki sürü birlikte gitmek, otlamak. (*Kangal –Sv.)

kubaşma [→ **kubaşık**]

kubaşmak [**kobaşmak, kumaşmak, kupaşmak, kuplaşmak**] **1.** İmece ile iş yapmak, yardımlaşmak. (*Çal –Dz.; Tokat –Es.; *Merzifon –Ama.; *Kurşunlu –Çkr.; *Çerkeş, Bahattin *İskilip –Çr.; Akçaköy *Nizip, Lohan –Gaz.; Çöplü *Gürün –Sv.; –Yz.; *Keskin, *Ayaş, *Çubuk, *Kalecik –Ank.; Zencidere –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.)

[**kobaşmak**] : (*Nizip –Gaz.; –Tk.)

[**kumaşmak**] : (Dumanlı –Çkr.)

[**kupaşmak**] : (–Yz.)

[**kuplaşmak**]: (Çavuşcu*Ilgın –Kn.)

2. Ortak olmak. (–Yz.) **3.** Paylaşmak, bölüşmek. (*Sungurlu –Çr.)

kubaşuk [→ **kubaşık -1**]

kubat [**kobat -1, kubak** (I), **kübat**] Kaba, şişman, biçimsiz. (Ballık, *Sandıklı –Af.; Büyükkabaca, *Uluborlu, Yılanlı *Eğridir –Isp.; *Karamanlı, *Tefenni –Brd.; Kızılhisar *Acıpayam –Dz.; *Nazilli

–Ay.; *Kula, *Bergama, Tepeköy, *Torbalı –İz.; *Ezine –Çkl.; –Brs.; *Tavşanlı –Kü.; Dudaş *Söğüt –Bil.; Keskin –Es.; *Düzce –Bo.; *Devrek –Zn.; Karabüzey *Araç –Ks.; *Osmancık –Çr.; –Sn.; Çakıralan, *Havza –Sm.; Ezine –Ama.; *Fatsa –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Kr.; –Ml.; –Mr.; İncirli –Yz.; *Kayaş, *Çubuk –Ank.; Hamurcu, *İncesu –Ky.; *Bor –Nğ.; –Ns.; Yapıntı *Mut, *Tarsus –İç.)

[kobat -1] : (*Çeşme –İz.; –Mn.; –Ba.; –Kü.; *Akçakoca –Bo.; –Ezc.; *Malkara –Tk.)

[kubak (I)] : (*Sarıyer –Ist.)

[kübat] : (–Tr.)

kubatça Papatya. (Keskin –Es.)

kubbee [→ **kuba** (IV)]

kubca Kopça, düğme. (*Emet –Kü.; Katırözü, *Geyve –Sk.)

kubdan Harman toplamaya yarayan araç. (*Tercan –Ezc.)

kubeşmek İş işlerken yarışmak (kadınlarda). (İshaklı *Bolvadin –Af.)

kublamak Çatlamak (ağaç kabuğu, taş, vb. şeyler) : *İlkbaharda ağaçlar kublar.* (Kesme *Eğridir –Isp.)

kuble Balta ve çapanın sap takılan deliği. (İncirlik –Ada.)

kubli [→ **kıfıl** (I)]

kubray Sabanın çamurunu temizlemeye yarayan demir araç. (*Şebinkarahisar, *Alucra –Gr.)

kubuduk **1.** Yalan, abartmalı söz ya da yalan söyleyen. (*Dinar –Af.; –Isp.; Küçükisa *Zile –To.; Hamurcu *İncesu–Ky.; Sazlıca, –Nğ.; –Kn.; *Silifke –İç.) **2.** Yüksek sesle ve çok konuşan. (*Ermenek –Kn.) **3.** Kabadayı. (Ağızönen –Kü.; *Ermenek –Kn.; Mavraniye *Bahçe, Misis –Ada.)

kubuduk atmak Yalan söylemek, övünmek. (İğdecik –Isp.; *Ermenek –Kn.; Boynuyoğun –Ada.)

kubuduk etmek [→ **kubuduklanmak**]

kubuduklanmak [kubarlanmak, kubuduk etmek, kudarmak] Kabadayılık etmek. (*Bahçe –Ada.)

[kubarlanmak]: (*Düzce –Bo.; *Silifke –İç.)

[kubuduk etmek] : (*Dinar –Af.)

[kudarmak] : (–Bo.)

kubulu Yırtık elbiseli. (Şahmelik –Ky.)

kubun Sanı, düşünü, kuruntu. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)

kubur (I) **[korota, kubuz** (III) **-2]** **1.** Dolma tabanca, çakmalık tabanca. (İlyas *Keçiborlu –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; Tekkeköy *Ödemiş –İz.; Kuz *Akkuş –Or.; Torul, Zermut –Gm.; *Antakya –Hat.; *Hadım –Kn.; –Ant.; Çavuşköy –Krk.; Kerkük)

[korota] : (Adacami –Rz.)

[kubuz (III) **-2]** : (Köşker –Krş.) **2.** Tabanca kılıfı. (*Nizip –Gaz.) **3.** Sahtiyandan yapılmış enli bir çeşit kuşak, silâhlık. (Feke –Ant.)

kubur (II) Gömlek kollarındaki düğmelenecek yer. (*Çal –Dz.)

kubur (III) Tek telli bağlama. (–İç.)

kubur (IV) Karıncaların yediği küçük beyaz bir böcek. (Aydoğmuş *Keçiborlu –Isp.)

kubur (V) Samanı kolayca almak için samanlıktan ahıra kadar uzanan tahta oluk. (–Çr.)

kubur (VI) Kuru çam yaprakları. (*Afşin –Mr.)

kubur (VII) Yalan. (*Kandıra –Kc.)
kubur atmak [→ **kubuz atmak**]
kuburluk Deriden yapılmış çakı ve silâh kabı. (Akköy *Söğüt –Bil.; Çengeller *Ereğli –Kn.; –Nğ.)
kubuş boya Koyu kahverengi : *Kubuş boyayı ben hiç sevmem.* (Dinar *Artova –To.)
kubuz (I) **1.** Yalan, palavra. (*Eğridir –Isp.; *Bucak –Brd.; Kösten –Dz.; Tepeköy *Torbalı –İz.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; –Ks.; –Çr.; –Rz.; Pastarlı *Ayaş –Ank.; –Krş.; –Ky.; *Bor, –Nğ.; –Kn.; *Mut –İç.) **2.** Palavracı, övünen (kimse). (Büyükkabaca *Uluborlu –Isp.; Güvenç –Kn.; Yerkesik –Mğ.) **3.** Züğürt. (–Kn.) **4.** Hokkabaz. (*Ereğli ,–Kn.)
kubuz (II) **1.** Körüklü el armonikası, akordeon. (–Ada.) **2.** Bir çeşit saz. (–Isp.; *Çal –Dz.)
kubuz (III) **1.** Tüfeğin çakmak kısmı. (*Fethiye –Mğ.) **2.** [→ **kubur** (I) **-1**]
kubuz atmak [**kubur atmak**] Yalan söylemek. (–Rz.; *Serik –Ant.)
[**kubur atmak**] : (*Kandıra –Kc.)
kubuzçu Yalancı, palavracı. (*Kalecik –Ank.)
kubüş Kel. (Çataloluk*Bakırdağ –Ky.)
kubüz Cimri. (–Kn.)
kucca [→ **kücü** (I)]
kuci [→ **kuçka**]
kucmak [→ **koçmak -1**]
kucuklamak [→ **koçmak -1**]
kucunmak Sinirlenmek: *Naga kucundi Hasan begün.* (İphan *Yusufeli –Ar.)
kucur (I) Kısa boylu. (*Niksar –To.; *Bayburt –Gm.; –Kr.; *Hasankale –Ezm.)
kucur (II) Alışılmamış, yabansı. (Kırım göçmenleri –Ist.; –Ank.)
kucuş Pamuk kozası.(*Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)
kucuş kucuş Sarmaş dolaş, kucak kucağa. (*Düzce –Bo.)
kucü [→ **kücü** (I) **-1**]
kucüle [→ **küçüle**]
kuça Ellerde ve ayaklarda olan kökleri derine inen bir çeşit deri hastalığı, mantar. (–Tr.)
kuççа Ağabey. (*Gürün –Sv.)
kuçka (I) [**kuci, kuçüyh, kudik, kuduk** (III) **-1, kudük, kuluk** (II), **kuluş, küçelek, küçen, küçük** (I)] Köpek yavrusu. (Maltepe *Kartal –Ist.)
[**kuci**] : (*Ereğli –Kn.)
[**kuçüyh**] : (*Iğdır –Kr.)
[**kudik**] : (–Kr.; –Ezm.; –Ezc.; –Ur.)
[**kuduk** (III) **-1**] : (–Gm.)
[**kudük**] : (Bayat *Emirdağ –Af.; –Ama.)
[**kuluk** (II)] : (Abdurrahmanlar *Serik –Ant.)
[**kuluş**] : (Sofular *Eğridir –Isp.)
[**küçelek**] : (Sazlıbasma *Çatalca –Ist.)
[**küçen**] : (*Çarşamba –Sm.; Salman *Akkuş –Or.)
[**küçük** (I)] : (Peşman *Daday –Ks.; Başhöyük *Kadınhamı –Kn.)
kuçka (II) İnişte arabanın yavaş gitmesini sağlamak için tekerleğin altına konulan kızak. (Abadiye –Bil.)
kuçu kuçu [**kuti kuti, kücü kücü**] Köpek çağırma ünlemi. (*Ödemiş –İz.; –Ks.; –Ezm.; *Doğubeyazıt –Ağ.)
[**kuti kuti**] : (–Tr.)
[**kücü kücü**]: (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kuçura durmak Çömelmek. (*Maçka –Tr.)

kuçüyh [→ **kuçka** (I)]

kud Uç : *Boncukları mendilin kuduna düşladım.* (İphan, Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kuda (I) **1.** Kız görmeye giden, görücü. (*Çumra –Kn.; *Kaş –Ant.) **2.** Birbirinden kız alıp veren aileler, dünür. (Kırım göçmenleri, Kadırga –Ist.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.)

kuda (II) Kuyruksuz köpek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kuda gitmek Güce gitmek. (–Dz.)

kudal (I) Gerekmediği halde her işe karışan, gereksiz konuşan (kimse). (*Maçka –Tr.; –Gm.)

kudal (II) Yemek karıştırmaya yarayan tahta araç, büyük kepçe. (Beylerbeyi *Sürmene –Tr.)

kudallamak İnsan ya da hayvana değnek, odun fırlatmak. (*Maçka –Tr.)

kudallık Her şeye karışma, burun sokma. (*Maçka –Tr.)

kudama [**kudayma, kudeyme**] Leblebi. (*Kilis –Gaz.; *Antakya –Hat.)
[**kudayma**] : (*Avanos –Nş.)
[**kudeyme**] : (*Avanos –Nş.)

kudamacı Leblebici. (*Kilis –Gaz.; *Antakya –Hat.)

kudarmak [→ **kubuduklanmak**]

kudayma [→ **kudama**]

kudayna Özürlü : *Kel kudayna.* (*Bor –Nğ.)

kudde [**kudduk**] **1.** Kendini beğenmiş, bilgiçlik taslayan. (–Dy.; Kerkük) **2.** Akıllı, zeki. (*Bor –Nğ.) **3.** Güldürücü (kimse). (Uluğbey *Senirkent –Isp.) **4.** Kurnaz (kimse). (*Bor –Nğ.)
[**kudduk**] : (–Gaz.)

kudduk [→ **kudde -4**]

kudelle Sıvacıların sıva yaparken kullandıkları çamur koymaya yarayan tahta araç. (Kavuncu *Tefenni –Brd.)

kudeyme [→ **kudama**]

kud fasulya Kılçıksız fasulye. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kudi [**kudu** (I), **kudul** (II)] Ağzı dar çömlek, güveç.(–Tr.; –Gm.; –Ezm.)
[**kudu** (I)] : (–Tr.)
[**kudul** (II)] : (–Ezm.)

kudibik [→ **kudubuk -1**]

kudik [→ **kuçka** (I)]

kud kesmek Tarlada çalışan iki kişiden biri yarışmak için çok çalışarak ötekinin önünü, yolunu kesmek. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kudoru Fasulye. (*Yalova –Ist.; Başhöyük, *Kadınhanı –Kn.)

kudruğmağ El ve ayakla şaka yapmak. (Kerkük)

kudu (I) [→ **kudi**]

kudu (II) Hırsız. (Yazılı *Emirdağ –Af.)

kudubuk [**kudibik**] **1.** Yalan, kandırıcı söz : *Ağzından kudubuk akıp durur.* (–Yz.; *Bor –Nğ.)
[**kudibik**] : (–Çr.)
2. Çok konuşan, geveze.(*Zile –To.; Tömül *Tarsus, *Mersin –İç.)

kuduk (I) Kuş ve kümes hayvanlarının gagası. (–Ba.; –Tr.)

kuduk (II) Bir şeyin sivri uçları. (*Reşadiye –To.)

kuduk (III) **1.** [→ **kuçka** (I)] **2.** [→ **kodak** (I) **-1**]

kuduklamak Gagalamak. (–Tr.)

kudul (I) Kısa kuyruklu, kuyruksuz (hayvan). (Şalcı, Yavuz *Şavşat –Ar.)

kudul (II) [→ **kudi**]

kuduldamak Birkaç kişi bir arada az sesle konuşmak. (*Demirci –Mn.)
kudulu Göllerdeki sazlık yer. (Öreyler *Simav –Kü.)
kuduluk Sazlıkta biten iki metre yükseklikte otlar. (Zemme, Altıntaş –Kü.)
kudunmak Cilveleşmek. (*Çivril –Dz.)
kuduri [→ **kuduru**]
kuduri yapmak Ara bozmak, karışıklık çıkarmak : *Kuduri yapıp durma.* (*İskilip –Çr.)
kudurmak Oynamak : *Çocuklar, haydi kuduralım.* (*Yusufeli –Ar.)
kuduru [**kuduri**] Kararlama, götürü : *Bu küfedeki elmaları sana on kuruşa kuduru satarım.* (*Lefkoşe –Kıbrıs)
[**kuduri**] : (Karamanlı * Tefenni –Brd.)
kuduruşmak Birbirinin üzerine atılıp oynaşmak. (–Kıbrıs)
kuduz (I) **1.** Şişman. (Güzelsu *Akseki –Ant.) **2.** Kısa boylu, bodur. (–Tr.; –Gm.)
kuduz (II) **1.** Ele avuca sığmayan, yaramaz (çocuk). (*Milas –Mğ.) **2.** Sevimli küçük çocuk. (–Gm.)
kuduz (III) Kesilen ağacın toprakta kalan kök ve parçaları. (–Tr.)
kudübet (I) Biçimsiz. (–Çr.)
kudübet (II) Kaba, hırçın (kimse). (–Çr.)
kudük [→ **kuçka** (I)]
kufa (I) [→ **kufu**]
kufa (II) [**koğa** (IV), **küflek**] **1.** Ağaç su kabı, kova. (Bayadı –Or.; *Tirebolu –Gr.; Gare *Ardeşen –Rz.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**koğa** (IV) : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)
[**küflek**] : (* Vezirköprü, Alanas –Sm.)
2. Ağaçtan yapılmış testi. (–Tr.)
kufa (III) Kulaksız koyun, keçi. (Mahmutlar *Tire –İz.)
kufa (IV) Kuka. (*Afşin –Mr.)
kufa (V) Çatal, kaşık koymaya yarar tahta kutu. (*Pütürge –Ml.)
kufa (VI) [→ **kofa** (I)]
kufalmak [→ **kubarmak -1**]
kufe Besili hayvan : *Haydi kufelere bak.* (Fili *Biga –Çkl.)
kufeyli Yolsuz birleşmelere aracılık eden adam. (*Ermenek –Kn.)
kuflan Salıncak. (*Erciş –Vn.)
kufu [**kufa** (I)] Sağır. (*Kuşadası –İz.; *Datça –Mğ.)
[**kufa** (I)] : (*Gelibolu –Çkl.)
kūfük İçi çürük ceviz. (–Ama.)
kugar **1.** Ocak zincirine asılan eğri ağaç. (–Tr.) **2.** [→ **kukar**]
kuğuk Saman. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
kuğun Sürek avı. (*İpsala –Ed.)
kuğurmak Güvercin ötmek. (Kılandıra *Sandıklı –Af.; *Bor –Nğ.)
kuğuruk Baykuş. (Bolaman –Or.)
kuğuşmak Çiftleşmek : *Sarı inek kuğuşalı beş ay oldu.* (Civanyaylağı –İç.)
kuḫ Kamış ve sazlardan yapılan çardak. (*Antakya –Hat.)
kuhçu Kuşçu. (*Bor –Nğ.)
kuḫe Olmamış, ham, çiğ. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
kuka (I) Bir çocuk oyununda yere çizilen daire içine hedef olarak dikilen kutu, taş vb. şeyler. (*Düzce –Bo.; *Fındıklı –Ist.)
kuka (II) Dalyanlarda kullanılan bir çeşit kanca. (–Çkl.)
kuka (III) Keçi sakalı denilen bitki dallarından yapılan, içi yumuşak kafes. (–Sm.)

kuka (IV) Çökük burunlu. (*Sivrihisar –Es.)
kukan [→ **kukar**]
kukar [**kugar -2, kukan, kukarı**] Uçu eğri sırık, çengel.(*Vakfıkebir –Tr.; Güneyce, Hemşin –Rz.; –Ar.)
[**kugar -2**] : (Beylerbeyi – Ist.; *Maçka –Tr.)
[**kukan**] : (–Tr.; –Ml.)
[**kukarı**] : (–Rz.)
kukarca Soğan tohumu. (*Divriği–Sv.)
kukarı [→ **kukar**]
kukarlanmak (I) [→ **kubarmak**]
kukarlanmak (II) Toplanmak, büzüşmek. (–Gm.)
kukarma Karabatak denilen deniz kuşu. (–Tr.; –Rz.)
kukkan İçi haşhaşlı küçük ekmek. (–Isp.)
kukkogan [→ **kukumav**]
kukku [→ **kukumav**]
kukkulav [→ **kukumav**]
kukkulik Ağaçların tepesi. (*Arapkir –Ml.)
kukkumav [→ **kukumav**]
kukkumavuk [→ **kukumav**]
kukkunak [→ **kukumav**]
kukla Kuka, yumak. (*Gerze –Sn.)
kukma Güğüm. (*Boyabat –Sn.; Mapavri –Rz.; –Ar.)
kuku (I) Çocuk dilinde yemiş : *Baba bana kuku ver.* (–Rz.)
kuku (II) Lâle. (–Ml.; *Kemaliye –Ezc.)
kuku (III) Köpek. (–Tr.)
kuku (IV) [→ **kukumav**]
kukuç (I) Çekiç. (–Ezm.)
kukuç (II) [→ **kukul** (II)]
kukuç(III) Kertenkele. (*Divriği –Sv.)
kukuça Mısır tanesi. (*Maçka –Tr.)
kukuçi 1. Olmamış meyve. (–Rz.) **2.** Servi ağacının meyvesi. (–Rz.)
kukudi [→ **kukumav**]
kukuk (I) Kalça : *Yorgunluktan kukuklarım ağrıyor.* (Rumeli göçmenleri *Mudanya –Brs.)
kukuk (II) Mor renkli bir çeşit kır çiçeği. (Kovala, Olucak –İz.)
kukul (I) Ağzına kadar dolu kap. (Gulyan *Maçka –Tr.)
kukul (II) [**kukuç** (II)] Çiçek tomurcuğu. (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**kukuç** (II)] : (*Maçka –Tr.)
kukul (III) Bütün olarak yapılan şalgam turşusu. (Karaptal *Ladik –Sm.)
kukul (IV) Tombul, yuvarlak. (Karaptal *Ladik –Sm.)
kukul (V) Gelin fesi. (–Gm.)
kukul (VI) Tavuğun başındaki tüyler, tepeliği. (–Tr.; –Gm.)
kukul (VII) **1.** Arı sokmaması için önü tel olan başa giyilen bir araç. (–Rz.) **2.** Meyve toplamaya yarayan ince gözenekli ağ, torba. (*Çayeli –Rz.)
kukula Püsküllü erkek başlığı. (–Tr.; –Rz.)
kukulı Yuvarlak. (Güneyce –Rz.)
kukullu Tepeli, sorguçlu tavuk. (–Tr.)
kukum [→ **küküm** (II)]
kukumav [**kokumak, konkuluk, kukkogan, kukku, kukkulav, kukkumav, kukkumavuk, kukkunak, kuku** (IV), **kukudi, kukumavuk, kukumiyav, kulugaz, kulukoca, kulukulu** (I) **-2, kutmavuk**] Baykuş. (İhsaniye –Af.; *Susurluk –Ba.; *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Gölpazarı –Bil.; *Uzunköprü –Ed.)
[**kokumak**]: (Teke*Yeşilova –Brd.)
[**konkuluk**] : (Kadamut –Sm.)
[**kukkogan**] : (*Bolvadin –Af.)
[**kukku**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**kukkulav**] : (Dudaş *Söğüt –Bil.)
[**kukkumav**] : (*Bodrum –Mğ.)
[**kukkumavuk**] : (–Sv.)
[**kukkunak**] : (Çöplü *Çivril –Dz.)
[**kuku** (IV)] : (–Tr.)
[**kukudi**] : (–Rz.)
[**kukumavuk**] : (–Ada.; –İç.)
[**kukumiyav**] : (*Düzce –Bo.)
[**kulugaz**] : (*Bafra –Sm.)
[**kulukoca**] : (–Zn.)
[**kulukulu** (I) **-2**] : (*Milas –Mğ.)
[**kutmavuk**] : (*Serik –Ant.)

kukumavuk [→ **kukumav**]

kukumiyav [→ **kukumav**]

kukur Kambur. (*Maçka –Tr.)

kukurlamak Kamburlanmak, eğilmek. (*Maçka –Tr.)

kukurtmaç Yağ ve yoğurt karışımı. (*Vezirköprü –Sm.)

kukuruz Mısır buğdayı. (–Mğ.)

kukus Tomurcuk. (–Tr.; –Gm.)

kukuvak Küçük bir çeşit mantar. (*Maçka –Tr.)

kukuz Diz çökme durumu. (–Kr.; –Ezm.)

kul [**kula** (II)] Ayakyolu, helâ. (*Boyabat –Sn.)
[**kula** (II)] : (*Taşköprü –Ks.)

kula (I) [**kule** (II) **-1**] **1.** Kumral. (Bulgaristan göçmenleri *Gölcük –Kc.; Çiftepınar –İç.) **2.** Sarışın, mavi gözlü. (–Zn.; *Osmancık –Çr.) **3.** Vücudu koyu sarı, kuyruğu ve yelesi siyah olan at. (–Ay.; *Urla –İz.; –Ks.; *İskilip –Çr.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Kr.; Köşker –Krş.; –Nğ.; –Ada.; –Ant.; Yerkesik –Mğ.)
[**kule** (II) **-1**]: (Palha *Divriği –Sv.) **4.** Siyaha yakın bir renk. (*Kurşunlu –Çkr.)

kula (II) [→ **kul**]

kulaç (I) Beşik. (–Çkl.)

kulaç (II) [→ **kolaç -1**]

kulaçlamak [**kulaçlanmak**] Vuracak gibi yapmak : *Kulaçladı ama vurmadı.* (Çepni *Gemerek –Sv.; Akçalar *Seydişehir –Kn.)
[**kulaçlanmak**] : (Genezin, *Avanos –Nş.)

kulaçlanmak [→ **kulaçlamak**]

kulağı kesik 1. Karışık işlere girip çıkmış olan. (*Tire –İz.) **2.** İşini bilen, politikacı. (Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

kulağı tozlu Çiftçi, işçi. (Önsen –Mr.)

kulağı yağlıklı Kılçıksız bir çeşit buğday. (Yalak *Pınarbaşı –Ky.)

kulağuz [**kılağı** (III)] Yol gösteren, kılavuz. (*Maçka –Tr.)
[**kılağı** (III)] : (–Ba.)

kulak (I) Sabanın toprağa giren kısmının iki tarafında bulunan ve toprağı yanlara dökmeye yarayan parça. (Oğuz *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; *Akyazı –Sk.; –Bo.; –Çr.; *Antakya –Hat.; *Bor –Nğ.; *Çumra, *Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.; –Ed.; *Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski –Krk.; *Saray –Tk.)

kulak (II) [→ **kulakaşı**]

kulak (III) **1.** Yağmur ve sel sularının toplandığı çukur, su yatakları. (Tuzla –Ada.) **2.** Küçük dereler. (Oymaklı –Ada.) **3.** Arkların ya da göl ve dereden tarlaya alınan suyun ağzı. (Kitiz *Göksun –Mr.; *Bor –Nğ.; –Ant.) **4.** Küçük vadi. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.) **5.** İki yol arasında kalan toprak parçası. (Argıthanı –Kn.) **6.** Akarsuların

karaya giren ve durgunlaşan yerleri. (*Ağın –El.) **7.** Göllerin karaya giren sivri kısımları. (Kocahıdır –Ed.) **8.** Tarlanın köşesi, dar yeri. (Çamova *Divriği, Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kulak (IV) Gücü sırığını koymaya yarayan dokuma aygıtının yan direkleri. (*Ezine –Çkl.)

kulak (V) Köprünün iki yanındaki duvarlar : *Köprünün kulağına oturdum.* (*Mut –İç.)

kulak (VI) Makbuz. (–Kü.; –Çkl.; Çayar –Çkr.; Hacıhamza *Osmancık –Çr.; –Nğ.)

kulak (VII) **1.** Oku boyunduruğa bağlayan kayış. (–Sv.) **2.** Kağnı arabalarında iki oku boyunduruğa yakın yerde birbirine tutturan sivri ağaç parçaları. (–Sn.; –Sm.; Küpesi –Ezc.)

kulak (VIII) Telli müzik araçlarında akort vidası, burgu. (–Ank.; –Krş.)

kulak (IX) Koyun ve keçilerin butlarındaki açı biçiminde sinir. (*Ağın –El.)

kulak (X) Kenar. (Tokat, Bozan –Es.)

kula kabağı Yassı bir sürahi biçiminde, deriden yapılan ve bel kayışına takılan üstü işlemeli barutluk. (*Edremit –Ba.)

kulākaçan İnce, uzun kahverenkli bir böcek. (*Düzce –Bo.)

kulak aşı [**kulak** (II), **kulak çorbası, kulaklı çorba, kulaklı hamur**] Sarmısaklı yoğurt dökülerek yenilen bir hamur yemeği, mantı. (Demirkapı *Susurluk –Ba.; *Alayunt –Kü.; –Ant.)

[**kulak** (II)] : (Kocakovacık *Orhaneli –Brs.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

[**kulak çorbası**] : (*Saray –Tk.)

[**kulaklı çorba**] : (–Ant.)

[**kulaklı hamur**] : (*Kandıra –Kc.)

kulakçak Küpe. (*Ünye –Or.; Bozcalı *Reşadiye –To.)

kulak çalgısı Gramofon. (–Gaz.)

kulak çivisi Kağnıda tekerleğin çıkmaması için mazının ucuna takılan çivi. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kulak çorbası [→ **kulak aşı**]

kulak davutmak Kulak kabartmak, kulak vermek. (*Çerkeş –Çkr.)

kulak guskun yerinde Derli toplu, gösterişli. (*Merzifon –Ama.)

kulak küpesi Kulak memesi. (Görçek –İz.)

kulaklama Bir ucu sivri, diğer ucu çatallı biçimde kesilmiş odun. (*Merzifon –Ama.)

kulaklı (I) **1.** Büyük tencere, kazan. (Bağıllı *Eğridir –Isp.; –Dz.) **2.** İki kulplu sahan, yumurta tavası. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Eğridir –Isp.; –İz.; –Mn.; –Ba.; *Sivrihisar –Es.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; –To.; *Tirebolu –Gr.; –Tr.; –Rz.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.; *Bor –Nğ.; *Kadınhanı –Kn.; –Ant.; *Anamur –İç.)

kulaklı (II) Pala, büyük bıçak. (*Vezirköprü –Sm.; *Bodrum –Mğ.)

kulaklı çorba [→ **kulak aşı**]

kulaklı hamur [→ **kulak aşı**]

kulaklık Küpe. (*Çerkeş –Çkr.)

kulak mekişi Kulak memesinin altındaki çukur : *Çocuğun kulak mekişinde yara var.* (Yılanlı *Eğridir –Isp.; *Ermenek –Kn.)

kulaksamak Dinlemek, kulak vermek, önem vermek. (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Yeniköy –Ba.; –Ed.)

kulaksız demir Karasabanda bulunan düz demir. (–Sn.; –Sm.)

kulak tözü [kula tözü] Kulak arkası, kulak tozu. (*Dinar –Af.; –Dz.; *Tire, Görece –İz.; –Mn.; Yeniköy –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; Karaköy *Düzce –Bo.; –Gm.; –Ur.; *Kilis –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Mut köyleri –İç.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kula tözü**] : (Darıveren, Oğuz *Acıpayam –Dz.)

kulamak Kovculuk etmek, gizlice söylemek. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.; –Ank.)

kulan [kūle (II) -2] İki üç yaşında dişi tay, kısrak. (–Brs.; –Kr.)
[**kūle** (II) **-2**] : (Temre *Kaş –Ant.)

kula tözü [→ kulak tözü]

kulav Keçeden yapılan bir çeşit başlık. (–Bt.)

kulay Zor, güç. (Kıranbergaz –Çkl.)

kulbik Çapa. (Yukarıkale *Koyulhisar –Sv.)

kulcak Kolçak, kola geçirilen bez. (Tavlusun, Talas –Ky.)

kulcur [kollik (II)] Erkeklik bezi, haya. (Bağyaka *Finike –Ant.)
[**kollik** (II)] : (*Kemaliye –Ezc.)

kulduk Ahmak. (*Vezirköprü –Sm.)

kuldur (I) [**kılcır, kıcır** (II), **kocur** (II), **kurkur** (I)] **1.** Fıtık hastalığı. (Kıbrıscık –Bo.; *Seydişehir, *Akşehir, *Ermenek –Kn.; *Mut, Civanyaylağı –İç.) **2.** Fıtıklı (kimse). (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Eğridir –Isp.; Gömek *Söğüt –Bil.; *Sivrihisar –Es.; *Nallıhan, *Kızılcahamam –Ank.; Zencidere –Ky.; *Anamur –İç.)
[**kılcır**] : (*Bartın –Zn.; *Fethiye –Mğ.)
[**kıcır** (II)] : (Bulak *Safranbolu –Zn.)
[**kocur** (II)]: (*Şarkîkarağaaç –Isp.)
[**kurkur** (I)] : (*Antakya –Hat.)

kuldur (II) Hırsız. (Kocabergos *Erdek –Ba.)

kulduratmak Telâşa düşürmek. (–Kn.)

kuldurum (I) Uçurum, dik yamaç. (*Anamur –İç.)

kuldurum (II) Balıkların yumurtaları sakladıkları su kenarlarındaki yerler, ağaç kovukları. (*Beypazarı –Ank.)

kule (I) [**→ küle** (I)]

kūle (II) **1.** [**→kula** (I) **-3**] **2.** [**→kulan**]

kulecik Kırda yetişen bir çeşit mantar. (Hisarcık *Tire –İz.)

kule eşeği Tandırda hava deliğine kapatılarak, hava girmesini önleyen çamur. (Gesi –Ky.)

kulef Külâh. (Sökün *Silifke –İç.)

kulek Su kovası. (–Ezm.; –Sv.)

kulfal [kulfar] Mor zambak. (*Sarayköy –Dz.)
[**kulfar**] : (Üçkuyu –Dz.)

kulfar [→ kulfal]

kulgaz Sinirli. (Kıbrıscık –Bo.)

kulın [→ kulun -1]

kulıya [→ kölük -1]

kuli (I) [**kulluk** (VI), **kuluk** (I) **-1, kulukulu** (I) **-1, kulü, kulük -2, külü -1**] Hindi. (–Ba.; –Çkr.; *Vize –Krk.)
[**kulluk** (VI)] : (*Yalova –Ist.)
[**kuluk** (I) **-1**] : (Çöplü *Çivril –Dz.)
[**kulukulu** (I) **-1**] : (–Isp.; Alâeddin *Acıpayam, *Sarayköy –Dz.)
[**kulü**] : (Banaz –Uş.; *Söğüt –Bil.; –Ks.)
[**kulük -2**] : (Namrı *Söğüt –Bil.; Göynük *Karlıova –Bn.)

[**külü -1**] : (Buğralar *Kızılcahamam –Ank.)

kuli (II) **1.** Sıpa. (Yenişehir –Brs.) **2.** [→ **kulun -1**]

kuli (III) Kardeş : *Benim kulim.* (Yaka –Kü.)

kulik (I) Cezaevi. (–Bt.)

kulik (II) Küçük ekmek, çörek. (Karayurtlu *Kavak –Sm.; *Ağın –El.)

kulik (III) [→ **kölük -1**]

kulin [→ **kulun -1**]

kuliş [→ **kulun -1**]

kuliye [→ **kölük -1**]

kulkaz 1. Bir yıllık meyve fidanı. (Erzin *Dörtyol –Hat.) **2.** Nilüfer kökü. (*Antakya –Hat.)

kulkula [**kulkullu, kulkulu**] Testi, sürahi. (*Haymana –Ank.)

[**kulkullu**] : (–Ank.)

[**kulkulu**] : (Cemele –Krş.)

kulkulacı [→ **kulunatçı**]

kulkullu [→ **kulkula**]

kulkulu [→ **kulkula**]

kullama [→ **külcük**]

kullanmak Bir kimseden cinsel yönden faydalanmak. (* Merzifon –Ama.)

kullemci Dalgacı, oyuncu. (Kumarlar *Bayramiç –Çkl.; *Bor –Nğ.)

kullet Çok ağır, çok iri şey. (*Bodrum –Mğ.)

kullığ [→ **kulluk** (I)]

kullığçı [→ **kullukçu -2**]

kullik (I) Tepelik, başlık. (–El. ve çevresi)

kullik (II) Simit, gevrek. (*Erdek, *Bandırma –Ba.)

kulluk (I) [**kullığ**] Karakol. (–Isp.; –Dz.; –Brs.; –Ks.; –Sm.; –Ezm.; –Ay.; Bakırmaden –El.; –Ur.; –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; –Kn.; –Ada.; –Mğ.; –Ed.)

[**kullığ**] : (Kerkük)

kulluk (II) Evlenecek erkeğin gelin ve akrabalarına verdiği hediye. (*Eğridir –Isp.; *Ermenek –Kn.)

kulluk (III) **1.** Ağıl. (Aliköy *Çaycuma, *Devrek –Zn.; *Ereğli –Kn.) **2.** Avlu. (*Bartın –Zn.; *Tosya –Ks.)

kulluk (IV) Küllü ateşte pişmiş patates. (Palha *Divriği –Sv.)

kulluk (V) Memurluk. (–Ar.)

kulluk (VI) [→ **kuli** (I)]

kullukçu [**kullığçı, kulukçu**] **1.** Memur. (–Brs.; Kafkas göçmenleri, Tutak *Doğubeyazıt –Ağ.) **2.** Hizmetçi, işçi. (Honaz –Dz.; İncilli *Ardanuç –Ar.; –Mn.)

[**kullığçı**] : (Kerkük)

[**kulukçu**] : (–Ks.)

kullü Kırmızı topraktan yapılmış su küpü. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kullük [→ **küllük** (I)]

kullüyh [→ **küllük** (I)]

kulma [→ **kulu** (II)]

kulpastı Pekmez şırasını kestirmek için kullanılan toprak. (–Rz.)

kulplaşmak Bir şeyi iki kişi tutarak kaldırmak. (–Gaz.)

kulplu Yemek tavası. (–Ada.)

kulpunu salıvermemek Bir işin ya da kişinin peşini bırakmamak. (–Ks.)

kulte Çamur taşımaya yarayan teskere. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kultem 1. Salkım. (–Nğ.) **2.** [→ **külte** (I) **-1**]

kulu (I) [→ **kulun -1**]

kulu (II) [**kulma**] Kedi yavrusu. (*Reşadiye –Sm.)

[**kulma**] : (*Vezirköprü –Sm.)

kuluba Tarla ve bağlara yapılan barınak, kulübe. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kuluç 1. Gaga. (Güneyce –Rz.) **2.** Eğitilmiş atmaca. (–Sn.)

kuluçi Sivri : *Kuluçi burunun biridir o!* (–Rz.)

kuluçka 1. Kutup yıldızı. (*Nilüfer –Brs.) **2.** Ülker yıldızı takımı. (Kaleiçi –Ed.)

kuluduk Çok aptal.(*Vezirköprü –Sm.)

kuluf Sağır. (Saka –Kü.)

kulugoz [→ **kukumav**]

kuluk (I) **1.** [→ **kuli** (I)] **2.** Kuluçka. (*Safranbolu –Zn.)

kuluk (II) [→ **kuçka** (I)]

kuluk (III) [→ **kulun -1**]

kuluk (IV) Fırında pişen küçük ekmek. (Civanyaylağı –İç.)

kuluk (V) Oyuk. (–Nş.)

kuluk (VI) Korkunç. (*Bafra –Sm.)

kulukçu [→ **kullukçu -2**]

kulukoca [→ **kukumav**]

kulukulu (I) **1.** [→ **kuli** (I)] **2.** [→ **kukumav**]

kulukulu (II) [→ **kulun -1**]

kulumcak Yenilen bir çeşit yaban bitkisi. (Kurtdoğmuş *Kartal –Ist.)

kulumlamak [→ **kulunlamak**]

kulun [**kılon, kolon -2, kördek, kulın, kuli** (II) **-2, kulin, kuliş, kulu** (I), **kuluk** (III), **kulukulu** (II), **kura** (III), **külün**] **1.** At ve eşek yavrusu. (Eziler *Bolvadin –Af.; *Senirkent, *Uluborlu –Isp.; Aziziye, –Brd.; –Dz.; Köşk –Ay.; *Bayındır, Torbalı, *Tire, *Kuşadası –İz.; *Karaağaçlı –Mn.; Paşaköy –Ba.; *İskilip –Çr.; –Sn.; *Bafra –Sm.; *Taşova, *Merzifon, Ezine –Ama.; *Erbaa, *Reşadiye –To.; Durak *Ulubey, Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.; *Şebinkarahisar, *Alucra, –Gr.; –Tr.; *Bayburt –Gm.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; *Erciş –Vn.; *Siverek –Ur.; –Gaz.; –Mr.; *İskenderun –Hat.; *Kangal, *Gemerek, Palha *Divriği –Sv.; Dişli *Sorgun –Yz.; Şabanözü *Polatlı –Ank.; *Avanos –Nş.; –Ky.; –Nğ.; *Ermenek, *Ereğli –Kn.; *Kadirli –Ada.; *Silifke –İç.; *Kaş –Ant.; –Mğ.; Şahin *Malkara –Tk.)

[**kılon**] : (–Sm. ve çevresi)

[**kolon -2**] : (Çavuşlu –Ist.; İsahacılı –Ada.)

[**kördek**] : (–Sv.)

[**kulın**] : (İlyas *Keçiborlu –Isp.)

[**kuli** (II) **-2**] : (Hamidiye *Bolvadin, *Emirdağ –Af.; –Ba.; Künçez –Bil.; İlyas *Karamürsel –Kc.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kulin**] : (–Ed.)

[**kuliş**]: (Pazarcık,*Bozhüyük –Bil.; Gölcük –İz.; Bulgaristan göçmenleri *Bakırköy –Ist.; Osmaniye *Ilgın –Kn.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**kulu** (I)] : (–Brs.)

[**kuluk** (III)] : (–Çr.)

[**kulukulu** (II)] : (Kozlan –Dz.)

[**kura** (III)] : (–Bo.)

[**külün**] : (Yenidamlar –Ant.)

2. 2-3 yaşında kısrak. (Balçıkhisar –Af.) **3.** Kurt ya da köpek yavrusu. (*Bor –Nğ.)

kulunatçı [→ **kulunlu**]

kulun atmak [**kolun atmak, kulumlamak, kulunu atmak**] At, eşek vb. hayvanlar yavru düşürmek. (Seyit *Çal, Çöplü *Çivril –Dz.; –Ama.; *Niksar –To.; Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Harput –Ml.; Çepni *Gemerek, *Koyulhisar –Sv.; *Bünyan –Ky.; *Bor

–Nğ.; *Mut –İç.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.)
[**kolun atmak**] : (Çarşamba –Ezm.; *Ahlat –Bt.)
[**kulumlamak**] : (*Kırkağaç –Isp.)
[**kulunu atmak**] : (*Bor –Nğ.)

kuluneti Uyluk eti. (*Hadım –Kn.)

kulunlacı [→ **kulunlu**]

kulunlamak [→ **kunnamak**]

kulunlu [**kolun -2, kulunatçı, kulunlacı, kulunnacı, kumacı, kunlacı, kunnacı, kunnuyucu, kurnacı**] Karnında yavrusu olan at, eşek vb. hayvan. (*Eğridir –Isp.; Söğüt *Honaz, Beylerli –Dz.; Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; *Afşin –Mr.; *Koyulhisar –Sv.; –Ank.; *Bor –Nğ.; *Anamur –İç.)
[**kolun -2**] : (*Tavşanlı –Kü.)
[**kulunatçı**] : (–Ezm.)
[**kulunlacı**] : (–Dz.)
[**kulunnacı**] : (*Lapseki –Çkl.; *Taşova –Ama.; Kuz *Akkuş –Or.; –Kr.; *Bor –Nğ.)
[**kumacı**] : (*Akşehir –Kn.)
[**kunlacı**] : (*Devrek –Zn.; –Ada.)
[**kunnacı**] : (Kumdanlı * Yalvaç –Isp.; Ağlı *Küre –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Mr.; *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.; *Kadirli –Ada.; Yapıntı *Mut, *Silifke –İç.)
[**kunnuyucu**] : (–Nğ.)
[**kurnacı**]: (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

kulunluk Hayvanın döl yatağı. (*Eğridir –Isp.; –Gaz.;*Bor –Nğ.; –Kn.)

kulunnacı [→ **kulunlu**]

kulunnamak [→ **kunnamak**]

kulunu atmak [→ **kulun atmak**]

kuluş [→ **kuçka** (I)]

kuluvaz Büyük fare. (Mahmutbeyli *Kavak –Sm.)

kulü [→ **kuli** (I)]

kulük 1. Kuluçka. (–Ist.; Cumayanı –Zn.) **2.** [→ **kuli** (I)]

kulünlemek [→ **kunnamak**]

kulüz Zayıf, arık (hayvan için). (*Şuhut –Af.)

kulve Tandırın hava yolu. (*Ürgüp –Nş.)

kuma (I) Mercan balığı. (Azapkapı *Galata –Isp.)

kuma (II) Çatı, dam üstü. (Akmeşe –Kc.)

kuma (III) Haydi, çabuk anlamında ünlem. (*Yalvaç –Isp.; Rumeli göçmenleri –Isp.; –Ed.; *Malkara –Tk.)

kumacı [→ **kulunlu**]

kumacık Koyun ve kuzuya dadanan bir sinek. (Senir *Afşin –Mr.)

kuma etmek Koşmak (çocuk dilinde). (*Lüleburgaz –Krk.)

kumak Delik : *Duvarda bir kumak vardı, tıkadım.* (–Ed.)

kumakertiş [→ **kertiş**]

kumalaşmak Kıskançlık nedeniyle çekişmek, atışmak. (*Fethiye –Mğ.)

kuman (I) [**koman** (I), **kumgan**] İbrik. (*Düzce –Bo.; Çatalca –Ist.; –Brs.; *Ilgın –Kn.; *Alanya –Ant.; –Tk.; Kırım)
[**koman** (I)] : (*Hendek –Kc.; *Fatih –Ist.)
[**kumgan**] : (Çilehane *Reşadiye –To.)

kuman (II) **1.** Kara atma, iftira. (*Şarkîkaraağaç –Isp.) **2.** Kuşku. (–Krş.)

kumana Birkaç ailenin ortaklaşa yaptıkları yemekli toplantı. (–Ezc.)

kuman elması Ekşimsi bir çeşit elma. (Haçavera *Maçka –Tr.)

kumanya 1. Kışın yenmek için alınan erzak. (–Sm.; *Perşembe –Or.) **2.** Harcını ortaklaşa koyarak yemek yapma usulü. (*Bor –Nğ.)

kumara Dağ çileğine benzer meyveleri olan bir bitki.(Karaburun –İz.)

kumarmudu Sarı renkli bir yaz armudu. (–Gm.)

kumaş Tazı. (Şabanözü*Polatlı –Ank.)

kumaş çinetme Nişan töreni. (Mengen *Düzce –Bo.)

kumaşık [→ **kubaşık -1**]

kumaşmak [→ **kubaşmak -1**]

kumat etmek Emretmek. (Oğuz *Acıpayam, Dedeköy *Çal –Dz.)

kumatlamak Ayaklandırmak, uyarmak. (Çığrı *Dinar –Af.)

kumav Kumlu alan. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

kumbak Göz çukuru. (*Biga –Çkl.)

kumbar 1. Et sucuğu. (*Emirdağ –Af.; Alpanos *Seyitgazi –Es.) **2.** Kasaplık hayvanların kalın bağırsağı. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Alanya –Ant.; *Bodrum –Mğ.)

kumbara Kumar. (*Emet –Kü.)

kumbik Ufacık, yumruk kadar. (–Gm.)

kumbil [→ **kumpil**]

kumbul 1. Çam, söğüt, çınar vb. ağaçların kabuğundan yapılan kap. (Bayadı – Or.; *Şebinkarahisar –Gr.) **2.** Çam, söğüt, çınar vb. ağaçların kabuğundaki sakız. (Bayadı –Or.)

kumbullu Tepeleme dolu : *Ben andan sileli aldım sen bene danışmadan kumbullu verdin.* (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kumbur [→ **kumpil**]

kumburça Sefertası. (Selâtin *Tire –İz.)

kumbuslamak Yumruklamak. (–Tr.; –Sv.)

kumbut 1. Kavrulmuş taze arpadan öğütülerek elde edilen bulgur. (Büyükçaylı *Dörtyol –Ada.) **2.** Kavrulmuş buğday ve arpadan çekilerek elde edilen un. (Türkmen*Bünyan –Ky.)

kumbuz (I) [→ **kampoz**]

kumbuz (II) Gülle oyununa en son katılan oyuncu. (Büyükçaylı*Dörtyol –Ada.)

kumbuz (III) Tuzlanarak kavrulmuş kenevir tohumu. (*Kilis –Gaz.)

kumbuzlamak Parmakların orta boğumları ile yumruklamak. (–Tr.)

kumbül Şişman, toplu. (–Ank.; Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

kumbür [→ **kumpil**]

kumcan Kumda yaşayan küçük kayabalığı. (*Buca –İz.)

kumda Sulak yerlerde yetişen, ince gövdeli, uzun ve yumuşak sarmaşık ağaççığı. (*Kandıra –Kc.)

kumdarı Tanelerinin uçları sivri ve küçük mısır. (*Dinar –Af.; –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; *Edremit –Ba.; *Afşin –Mr.; Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.)

kumdüz Kabuğu ince, kavrulmuş çekirdek. (*Kilis –Gaz.)

kumec Hayvan sidiği. (Kaptanpaşa *Çayeli –Rz.)

kumele İçine ot konulan kulübe, barınak. (–Or.; –Çr.)

kumeriği Yaban eriği. –Sm.)

kumgan [→ **kuman** (I)]

kumkertiz [**kumkuma, kumkumonik**] Bukalemun. (Suboğaz –Gaz.)

[**kumkuma**] : (–Ur.)
[**kumkumonik**] : (–Bt.)
kumkum (I) Sakız leblebisi. (–Ada.)
kumkum (II) Şeker. (Fındıklı –Ist.)
kumkuma [→ **kumkertiz**]
kumkumonik [→ **kumkertiz**]
kumlağı Çeşme yollarında birkaç yerde kum toplanması için yapılan engel. (–Dz.)
kumlamak [→ **kunnamak**]
kumluç Bulut halinde uçan bir çeşit küçük sinek. (*Düzce –Bo.; Sökün, Dervişli, Bahçe *Silifke –İç.)
kumluk İçme sularının temizlenmesi, süzülmesi için su yollarında yer yer açılan çukurlar. (*Çal –Dz.)
kummuş Sivil. (Karaçay –To.)
kumnamak [→ **kunnamak**]
kumnuk Su almak için kapalı künklere yer yer açılan delikler. (*Tavas –Dz.)
kumol Kum yığını. (–Gaz.)
kumpe [→ **kömbe**]
kumpet Toprak yığını. (Bahçeli *Bor –Ng.)
kumpil [**kampir, komper, kumbil, kumbur, kumbür, kunpir, kübül, kümpür**] Patates. (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Taşköprü –Ks.; *İskilip –Çr.; *Afşin –Mr.; –Ank.)
[**kampir**] : (–Brs.; *Boyabat –Sn.)
[**komper**] : (*Elbistan –Mr.; –Ada.)
[**kumbil**] : (*Kurşunlu –Çkr.; –Ks.; –Ank.)
[**kumbur**] : (*Maçka –Tr.; Fiğnese *Develi –Ky.; Eflak –Ada.)
[**kumbür**] : (–Yz.)
[**kunpir**] : (Genek *Yatağan –Mğ.)
[**kübül**] : (–Krş.)
[**kümpür**] : (–Çr.; Buluklu –İç.)
kumpir üzümü Çavuş üzümü. (–Çr.)
kumru Teneke kutudan yapılmış kandil. (–Ba.)
kumru tüyü Kurşunî renk. (–Ay.)
kumsavı Kuma benzer bir çeşit toprak. (Önsen –Mr.)
kumser Komiser. (*Bor –Ng.)
kumsılamak Çekiştirmek. (Hemşin –Rz.)
kumsiyun Komisyon. (*Bor –Ng.)
kumşeker Tozşeker. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
kumuç (I) Sivrisineğe benzer çok küçük bir çeşit sinek. (*Tarsus, *Mersin –İç.)
kumuç (II) İçine et ya da peynir konarak yapılan bir çeşit sigaraböreği, dürüm. (Narman –Ezm.; Hurma *Silifke –İç.)
kumuk (I) Kılıç. (–Kc.)
kümük (II) Basık burunlu (kimse). (*Taşova –Ama.)
kumul [**kumule**] Yığın. (Kızılköy *Dinar –Af.; –Or.; *Vakfıkebir –Tr.; *Bayburt –Gm.; Civanyaylağı *Mersin –İç.)
[**kumule**] : (–Rz.)
kumula [**kumulle**] Köy evlerinde arka duvarın çatı ile birleştiği yer. (*Maçka –Tr.)
[**kumulle**] : (*Bodrum –Mğ.)
kumule [→ **kumul**]
kumullamak Tepeleme doldurmak, yığmak. (–Or.; –Tr.; Pazar, Önce, *Ardeşen –Rz.)
kumulle [→ **kumula**]
kunçı [→ **koncı** (I)]
kunda Kuyruksuz. (–Ed.; Kerkük)
kundaḫ [→ **kundak** (IV) **-1**]
kundak (I) **1.** Arabalarda dingil yatağı. (Çöplü *Çivril –Dz.; *Nazilli –Ay.; –Brs.; Amik ovası Türkmenleri –Hat.; *Kalecik –Ank.; *Uzun-

köprü –Ed.; *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Tüfeğin namlu yatağı. (Bayadı –Or.)

kundak (II) Mısır koçanı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam, *Buldan –Dz.; Kuz *Akkuş –Or.; *Bor –Nğ.; *Karaman, *Ermenek –Kn.; –Ant.; Yapıntı *Mut –İç.)

kundak (III) Kedi yavrusu. (*Taşköprü –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

kundak (IV) [**kundaḫ**] **1.** Üzüm salkımı. (–Çkr.; *Merzifon –Ama.; –Ml.)

[**kundaḫ**] : (*Erciş –Vn.)

2. Demet. (Üçkuyu, İshaklı *Bolvadin –Af.)

kundak (V) Çember. (–Ed.)

kundak (VI) Yağda kavrulmuş soğan ve bulgurla yapılan dolma. (–Çkr.)

kundak (VII) Tay. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kundala Deve tüyü renkli güvercin. (*Karaman –Kn.)

kundaş Koyun koyuna yatan : *Bu benim kundaşımdır.* (–Ist.)

kunde Her gün, günde. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.)

kundez Kepçe. (*Nazimiye Tn.)

kundı Kor yığını. (Güneyce –Rz.)

kundik (I) Gömü. (*Kemaliye –Rz.)

kundik(II) Kambur.(*Kemaliye –Ezc.)

kundim Yalan. (Karaburun –İz.)

kundiye Gündeye, gündelik : *Bu elbiseyi ben kundiye giyeceğim.* (–Mr.)

kundu Atın karnındaki yavru. (–Kn.)

kunduk [→ **kunna** (I)]

kundul Tıknaz : *Kundul adam.* (*Bayburt –Gm.)

kundulu [→ **kunduru**]

kündume Uyku salıncağı, hamak. (–Ank.)

kundur (I) **1.** Saçı kısa (kimse) : *Kundur kız.* (Karakoca *Karacabey –Brs.) **2.** Boyu kısa (kimse). (*Bergama –İz.; –El.; –Ezm.) **3.** Kuyruğu kısa hayvan. (Karakoca *Karacabey –Brs.)

kundur (II) Pancar. (*Beyşehir –Kn.)

kunduru [**kundulu**] Başağı dört sıralı bir çeşit sert, sarı buğday. (*Devrek –Zn.; –Ks.; –Çkr.; –Ml.; *Afşin, *Elbistan –Mr.; Kesme *Divriği –Sv.; Zencidere –Ky.; *Bor –Nğ.; Namrun *Tarsus –İç.)

[**kundulu**] : (*Beyşehir –Kn.)

kunduyu kunduyu içmek Ağır ağır, kana kana içmek. (–Krş.)

kunduz (I) Su künklerinin içinde gelişen ve suyun akmasına engel olan bitki kökleri. (Büyükkabaca *Senirkent, Kozluca *Keçiborlu –Isp.; –Kü.; *Merzifon –Ama.; *Şebinkarahisar –Gr.; –Kn.)

kunduz (II) Siyah. (Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

kunduz buğday Kalın, kısa ve yuvarlak taneli bir çeşit buğday. (*Ezine –Çkl.; Konucu *İpsala –Ed.)

kundüme Kıymalı bir çeşit hamur yemeği. (–Ed.)

künер 1. Servi. (Peçenek *Kızılcahamam –Ank.) **2.** Çam tohumu. (Alcı *Acıpayam –Dz.)

kungulu Küçük toprak testi. (Bigadiç –Ba.; Şerefliköyü * Haymana –Ank.)

kunka Tepecik, küçük sırt. (Yeniçeşme –Kc.)

kunkul (I) Tavuğun başındaki tüylü tepelik. (*Hasankale –Ezm.; *Ko-

yulhisar –Sv.) **2.** Tavuğun ibiği. (–Ezm.) **3.** Püskül. (*Tercan –Eze.)

kunkul (II) İki omuz arası. (Cenciğe –Ezc.)

kunkula 1. İbrik. (*Kaman –Krş.) **2.** Testi, ibrik vb. şeylerin kırılmış boynu. (Kerkük)

kunkullamak İki omuz arasına almak, sırtlamak : *Şu çocuğu kunkulla.* (–Ezc.)

kunkur Kulplu ya da kulpsuz su testisi. (Gönence, Yenişehir –Brs.)

kunlacı [→ **kulunlu**]

kunlamak [→ **kunnamak**]

kunna (I) [**kunduk, kunnu, kunnuk**] Kedi, köpek yavrusu. (–Ist.; *Vezirköprü –Sm.)

[**kunduk**] : (–Çkr.; –Ezm.)

[**kunnu**] : (*Hadım –Kn.)

[**kunnuk**] : (*Mecitözü –Çr.)

kunna (II) Kurna. (*Bor –Nğ.)

kunnacı [→ **kulunlu**]

kunnaç Çok yumurtlayan tavuk. (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

kunnamak [**kulumlamak, kulunlamak, kulunnamak, kulünlemek, kumlamak, kumnamak, kunlamak, kurnamak**] Hayvanlar doğurmak. (Kumdanlı *Yalvaç, Bağıllı *Eğridir –Isp.; Karamanlı *Tefenni –Brd.; Söğüt, Honaz, Beylerli –Dz.; *Bornova –İz.; *Karamürsel –Kc.; –Bo.; –Zn.; –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Zile –To.; *Ağın –El.; –Ml.; *Afşin –Mr.; Hacıilyas *Koyulhisar, Palha *Divriği –Sv.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Kadirli –Ada.; İncekum *Silifke, *Anamur –İç.; Güzelsu *Akseki –Ant.)

[**kulumlamak**] : (*Kırkaağaç –Mn.)

[**kulunlamak**] : (*Bandırma, Evreşe *Gelibolu –Çkl.; –Es.; –Ist.; –Sm.; –Ama.; *Niksar –To.; Kuz *Akkuş –Or.; –Tr.; –Nğ.; *Kadirli, *Osmaniye –Ada.)

[**kulunnamak**] : (–Kr.; –Ezm.)

[**kulünlemek**] : (*Fethiye –Mğ.)

[**kumlamak**] : (Karamanlı *Tefenni –Brd.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; Darıyeri *Düzce –Bo.; İncirli –Bil.; Kilimli –Zn.; –Ank.; Kelgin –Ky.)

[**kumnamak**] : (*Kırkağaç –Mn.)

[**kunlamak**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; –Ay.; *Bornova –İz.; Yenice *Karacabey –Brs.; *Beşiktaş –Ist.; *Daday –Ks.; –Çr.; Dastarlı *Ayaş, *Polatlı –Ank.; Sarılar *Avanos –Nş.; Gâvurdağı *Osmaniye, –Ada.; *Anamur, –İç.; –Ant.; –Ed.)

[**kurnamak**] : (*Vezirköprü –Sm.; –Yz.; –Ank.)

kunnu [→ **kunna** (I)]

kunnuk [→ **kunna** (I)]

kunnuyucu [→ **kulunlu**]

kunpir [→ **kumpil**]

kunsi [→ **koncı** (I)]

kunt (I) Yuvarlanmış hamur bezesi. (–Sm.; –Gm.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.; *Hozat –Tn.)

kunt (II) **1.** Dayanıklı, kalın, sert şey : *Şu limanın kerestesi kuntmuş.* (*Bolvadin –Af.; *Eğridir –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Kuşadası –İz.; *Lapseki –Çkl.; –Dy.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Kandilli *Saimbeyli –Ada.; *Silifke, *Mut, Korucuk *Gülnar –İç.) **2.** Sağlıklı, sağlam yapılı : *Bu çocuk kunt olacak.* (Dedeköyü *Çal –Dz.; Afşarlı *Silifke –İç.)

kunt (III) Tepelikli, gagasının üstü güllü, ayakları çakşırlı büyük bir çeşit güvercin. (*Tire –İz.)

kunt (IV) Beyaz, sık taneli bir çeşit üzüm. (–Kn.)

kunt akıllı Bilmiş, akıllı (çocuklar için). (*Bor –Nğ.)

kuntıç Kuluçka tavuk. (Orhanlar*Balya –Ba.)

kunti Tabaka. (–Dz.; –Ml.)

kunt taşı Yapılarda, duvarlara iki taraflı konulan, kirişler arasına doldurulan, küçük taşlar. (*Hozat –Tn.)

kuntuk Aşırı derecede cinsel istek. (Kuzucular *Dörtyol –Ada.)

kuntukmak Aşırı derecede cinsel istek duymak. (Kuzucular * Dörtyol –Hat.)

kuntura Karasakız üzümü. (*Bozcaada –Çkl.)

kunu (I) Lifleri alınmış kendir sapı. (Güneyce –Rz.)

kunu (II) Kedi yavrusu. (Kundak –Çkr.; Karaköy *Nallıhan –Ank.)

kunu (III) Altı aylığa kadar at yavrusu, tay. (*Mahmudiye, Bozan, Tokat –Es.)

kunut Küçük kamçı. (Bayburt, *Sarıkamış –Kr.)

kunzu Yenen meyvenin çekirdekli kısmı, koçanı : *Elmanın kabuğu yoktur, armutun kunzusu.* (–Gm.)

kupa (I) [→ **kupay**]

kupa (II) **1.** Katlanmamış, dürülmemiş (giyecek için) : *Elbiseler kupa duruyor.* (*Ezine –Çkl.) **2.** Yığın : *İki kupa tütün dizdik.* (*Bergama –İz.; Papazköy –Sm.; –Sv.)

kupak Çamurlu, batak, sulak yer : *Tarlanın kupak yerine ekin ekilmez.* (Banarlı –Tk.)

kupaşmak [→ **kubaşmak**]

kupay [**kopan, kopay, kopey** (I), **kupa** (1), **kupbey**] İri kulaklı bir çeşit av köpeği. (–Isp.; Dallıca *Nazilli –Ay.; Yeniköy –Ba.; –Brs.; *Sivrihisar –Es.; *Kurşunlu –Çkr.; *Taşova –Ama.; *Güdül –Ank.; Ayaslar *Ilgın, *Hadım, *Çumra –Kn.; Tosmurlu, Kızılhisar, Kızıloba *Silifke –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)
[**kopan**] : (Çığrı *Dinar –Af.; Bostanlar *Bahçeli –Ada.)
[**kopay**] : (Fili *Biga –Çkl.; *Kandıra –Kc.; Haliliye *Ceyhan –Ada.)
[**kopey** (I)] : (Oğuz, Alaeddin *Acıpayam - Dz.; –Çr.)
[**kupa** (I)] : (Bağıllı *Eğridir –Isp.)
[**kupbey**]: (Güney *Yeşilova –Brd.)

kupbey [→ **kupay**]

kupdüşen (I) Bir çeşit yaz armudu. (*Bor –Nğ.)

kupdüşen (II) Bir çeşit ufak sinek. (Hurma *Silifke –İç.)

kupeyin Zenginken yoksul düşen. (–Isp.)

kupgü [→ **küp** (III)]

kup kup Çabuk çabuk. (–Nğ.)

kuplaşmak [→ **kubaşmak -1**]

kupli Asma kilit. (Limanköy *Çayeli –Rz.)

kupliça [**kuplika**] Hıçkırık. (Limanköy *Çayeli –Rz.)
[**kuplika**] : (–Rz.)

kuplika [→ **kupliça**]

kupmek Düşmek, sendelemek. (İncekum *Silifke –İç.)

kupük Çamaşır tokmağı. (*Gazipaşa –Ant.)

kupül İçine kumaş parçaları doldurulan bohça, parça bohçası. (Tekeler *Silifke –İç.)

kupüldemek Lamba sönecek gibi olmak. (İncekum *Silifke –İç.)

kupür Süprüntü, gübre ve çerçöp karışımı. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kupüşmek Çarpışmak, tokuşmak. (Tekeler *Silifke –İç.)

kur (I) **1.** Durumundan çok yakınan (kimse). (*Bayburt –Gm.) **2.** Aç gözlü kimse. (Uluşiran*Şiran –Gm.) **3.** İyilik bilmez, nankör. (*Bayburt –Gm.)

kur (II) Sert, kuru toprak. (–Gaz.)

kura (I) [**kola** (I), **körüs, kurra** (II)] Kulağı kısa olan koyun ve keçi. (*Kelkit –Gm.; *Ardanuç, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; *Ahlat –Bt.; *Pınarbaşı –Ky.)
[**kola** (I)] : (*Ahlat –Bt.)
[**körüs**] : (–Mr.)
[**kurra** (II)] : (*Çayırlı –Ezc.)

kura (II) Anahtar. (*Ilgın –Kn.)

kura (III) [→ **kulun -1**]

kura (IV) Kurnaz. (–Ezc.)

kuraba Şakacı, kurnaz. (Köşker –Krş.)

kurabi [→ **kurebi**]

kurada (I) İşe yaramaz, yıpranmış, eskimiş, bozulmuş eşya. (–Ks.; Bayadı –Or.; *Merzifon –Ama.; *İskilip –Çr.; –Tr.; –Gm.; –Ml,; *Nizip –Gaz.; –Mr.; *Gürün –Sv.; –Krş.; –Ky.; *Bor –Nğ.; Yapıntı *Mut, *Gülnar –İç.; –Ant.)

kurada (II) **1.** Gelişmemiş, zayıf, cılız (insan ve hayvan). (*Eğridir –Isp.; Tokat, Bozan –Es.; *Safranbolu –Zn.; *Merzifon –Ama.; *Ulubey –Or.; Çavdarlı *Şavşat –Ar.; –Mr.; –Nğ.; –İç.; *Vize –Krk.) **2.** Dayanıksız, güçsüz (kimse). (Fariske *Ermenek –Kn.; Yapıntı *Mut –İç.)

kurak (I) **1.** Saçak altı, çardak. (Tokat –Es.) **2.** Keklik avında avcıların gizlendikleri yer. (*Develi –Ky.) **3.** Tuzak olarak kullanılan evcil kekliğin kafesiyle konulduğu yüksek yer ya da ağaç. (Uluğbey *Senirkent, *Uluborlu –Isp.; *Çal Sabak –Dz.; *Silifke –İç.; *Serik –Ant.)

kurak (II) Düzen, oyun (*Osmaniye –Ada.)

kurakçı 1. Tuzakçı, düzenci. (Erzin, Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.) **2.** Kurnaz (kimse). (Erzin, Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.)

kuraksamak 1. Bir yiyeceği çok istemek. (*Bor –Nğ.) **2.** Aşırı derecede cinsel istek duymak. (Çiftepınar –İç.)

kural 1. Araç. (–Ist.) **2.** Silah. (*Çemişkezek –Tn.)

kuram (I) Durum, biçim. (*Eğridir –Isp.; *Tavas –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.; –Ant.)

kuram (II) Dokuz taşla oynanan bir çocuk oyunu. (–İz.)

kurama (I) [→ **kurum** (I)]

kurama (II) **1.** Ortaklaşa yapılan yemek şöleni. (Çamlıca *Mustafa Kemal Paşa –Brs.) **2.** Bir iş üzerinde konuşmak, görüşmek. (Balkır *Devrek –Zn.)

kurama bohçası Küçük kumaş parçalarının konulduğu bohça, yama bohçası. (–Dy.)

kuramak (I) Taşınmaz mal, mülk. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

kuramak (II) İki parçayı birbirine dikerek eklemek. (Kırım göçmenleri –Ist.)

kuramba (I) [**kurampa -2**] Dolandırıcılık, düzen : *Kurambaya mı çıktın.* (*Çerkeş –Çr.)
[**kurampa -2**] : (Yapıntı *Mut, *Mersin köyleri, Gökbelen *Silifke –İç.)

kuramba(II) Kuruntu, düşünce.(–Ba.)

kurampa 1. Plan, tasarı. (*Eğridir köyleri –Isp.; Yapıntı *Mut, *Mersin köyleri, Gökbelen *Silifke –İç.)
2. [→ **kuramba** (I)]

kuran (I) Sicim. (–Ezm.)

kuran (II) Çatı boşluğu, tavanarası. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Çkr.; –Ank.)

kuran(III) Atmaca.(*Osmaniye –Ada.)

kuran (IV) Dokuz taş oyununda üç taşın bir sıraya gelmiş durumu. (–Ist.; *Lüleburgaz –Krk.)

kuranda [→ **kurum** (I)]

kuranga Yüz dirhem. (Dağyanı *Tire –İz.)

kurangaz 1. Kurumaya yüz tutmuş. (Çepni *Gemerek –Sv.) **2.** Zayıf. (Çepni *Gemerek –Sv.)

kurapatak Bir çeşit deniz kuşu, karabatak. (Fili *Biga –Çkl.)

kuraş Ocak. (–Kn.)

kuraşık [**kurışık**] Bulaşık. (*Düzce –Bo.)
[**kurışık**] : (*Düzce –Bo.)

kurat Oğulsuz, çocuksuz : *Kuratlık çok acıdır.* (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kuratak Bilye, zıpzıp. (Varna göçmenleri –Ist.)

kurbacık (I) **1.** [→ **kurbağacık** (I) **-1**] **2.** [→ **kurbağacık** (I) **-3**]

kurbacık (II) Semer dikerken çuvaldızı itmeye yarayan, ele takılan araç, semerci yüksüğü. (–Çkl.)

kurbağacık (I) [**kurbacık** (I) **-1, 2; kurbağlama**] **1.** Sığırlarda dil ve nefes borusunun şişmesiyle beliren bir hastalık. (Emirler *Balâ –Ank.; *Lüleburgaz –Krk.)
[**kurbacık** (I) **-1**] : (Yağcılar *Güdül, *Ayaş –Ank.)
2. At, eşek vb. hayvanlarda görülen, dil altında çıkan ve damaktan kan alınarak iyileştirilen kabarcıklar. (Çeşnigir *Karacabey –Brs.; *Uzunköprü –Ed.; Seymen *Çorlu –Tk.)
[**kurbağlama**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
3. Küçük çocukların dil ve damaklarında olan kabarcıklar. (Kuruhüyük *Boğazlıyan –Yz.; –Krş.; *Bor –Ng.)
[**kurbacık** (I) **-2**] : (*Bünyan, *Pınarbaşı –Ky.)

kurbağacık (II) **1.** Araba okunu hamuta bağlayan çengel. (*Bor –Ng.; –Ant.) **2.** Değirmenlerde üst taşı çeviren milin oturduğu kurbağa biçiminde demir parçası. (Başköy –Ank.)

kurbağa gözü Küçük beyaz taneli bir çeşit üzüm. (Keşanuz –Ank.)

kurbağa pisliği Su teresi, Nasturtium Officinale. (*Bergama –İz.)

kurbağı İçinden su geçen künk ve su yollarını temizlemek için tel ucuna takılan paçavra. (Bilecik –Kn.)

kurbağlama [→ **kurbağacık** (I) **-2**]

kurbağlık Boyunduruğun arabaya takıldığı yer. (Aliköy*Çaycuma –Zn.)

kurban Peteğini yatay yapan bal arısı. (Kesme *Eğridir –Isp.)

kurbat [**kurbet**] Çingene. (*Antakya –Hat.)
[**kurbet**] : (–Dy.)

kurbet [→ **kurbat**]

kurca [→ **kurna** (I)]

kurcanmak 1. [→ **kurdanmak -1**] **2.** Çabalamak, uğraşmak : *Bağda biraz kurcandım.* (Kadıköy –Dz.; Yerkesik –Mğ.)

kurcuk Kursak. (*Bayburt –Gm.)

kurç (I) [**kurçı**] Kaymağı alınmış sütten kestirilerek elde edilen yağsız peynir. (–Rz.; –Ezm.)
[**kurçı**] : (Güneyce –Rz.)

kurç (II) Toprak içinde bulunan büyük taş. (–Kr.)

kurçak [**korçak -2**] Heykel. (*Akhisar –Mn.; *Çemişkezek –Tn.)
[**korçak -2**] : (*Bayburt –Gm.)

kurçangı Uyuz hastalığına tutulan insan ya da hayvan. (Kırım Türkmenleri –Ist.)

kurçeli Kuru mısır sapı. (–Rz.)

kurçı [→ **kurç** (I)]

kurçik Böbrek. (*Kemaliye –Ezc.)

kurdağzı heybesi Bir çeşit heybe. (Gâvurdağı yörükleri –Mr.)

kurdak Titiz, huysuz. (Çobansa *Fethiye –Mğ.)

kurdalamak [**kurdamak -2**] Karıştırmak, dokunmak, yoklamak. (*Yalvaç, *Eğridir –Isp.; *Çal –Dz.; *Çarşamba –Sm.;*Merzifon –Ama.; Çilehane *Reşadiye –To.; Salman *Akkuş –Or.; *Tirebolu –Gr.; –Tr.; –Rz.; Erkinis *Yusufeli, Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ml.; –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Antakya –Hat.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Karaisalı, İncirlik –Ada.; Arslanköy *Mersin, *Mut, *Anamur –İç.; –Kıbrıs)
[**kurdamak -2**]: (Kuzgun *Karaisalı –Ada.)

kurdalanmak Koşturarak iş yapmak, çalışmak : *Dün oraya buraya biraz kurdalandım diye akşam yorgun düştüm.* (–Kıbrıs)

kurdam İki taraflı baltanın nacak kısmı. (–Kn.)

kurdama Kıpır kıpır, yaramaz. (Bağyaka *Finike –Ant.)

kurdamak 1. [→ **kurdanmak -3**] **2.** [→ **kurdalamak**] **3.** İlişmek : *Kızı kurdamış.* (Yapıntı *Mut –İç.)

kurdan At, eşek ve sığırlarda zayıflıktan olan bir çeşit hastalık. (–Sv.; Hasköy *Havza –Ed.)

kurdanmak [**kurcanmak -1, kurdamak -1**] **1.** Kıvranmak, oynamak, kımıldamak. (Bayadı –Or.; *Akseki –Ant.)
[**kurcanmak -1**] : (*Çal –Dz.)
2. Barınmak : *Kurdanacak bir yer bulalım.* (Narlıdere –İz.) **3.** Oyalanmak, uğraşmak, az çalışmak. (*İskilip –Çr.; –Sv.; –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Arslanköy *Mersin, Tekeler *Silifke –İç.)
[**kurdamak -1**]: (Yapıntı*Mut –İç.)

kurdayacak Kürdan. (*Bor –Nğ.)

kurdek Davarlarda çiftleşme isteği. (*Eğridir –Isp.)

kurdezen [→ **kurudezen**]

kurdik (I) Kirmen. (*Arapkir –Ml.)

kurdik (II) Bir çeşit kadın ceketi. (*Kemaliye –Ezc.)

kurduḫmaḫ [→ **kurdukmak**]

kurdukmak [**kurduḫmaḫ**] Sürüye kurt girmek. (*Bozhöyük –Bil.; Tokat –Es.; Genezin *Avanos –Nş.)
[**kurduḫmaḫ**] : (*Gürün –Sv.)

kure Anahtar. (Gökbelen *Silifke –İç.)

kurebi [**kurabi**] Diken ve çalı kesmeye yarayan, ucu kıvrık, küçük balta. (–Sn.; –Sm.; –Gm.)
[**kurabi**] : (–Tr.)

kurekelemek Silip süpürmek, küremek. (Tekeler *Silifke –İç.)
kureken Güveyi. (*Bismil –Dy.)
kurem kurem Küme küme : *Kuşlar kurem kurem geçiyor.* (Bahçeli *Bor –Nğ.)
kuren [→ **kürem** (I) **-1**]
kureyş (I) Çobanların davarları sularken kullandıkları ünlem. (*Fethiye –Mğ.)
kureyş (II) Geç olgunlaşan, yuvarlak taneli bir çeşit üzüm. (Gündüzbey –Ml.)
kurga Çekirdek. (*Şarkışla –Sv.)
kurgaf 1. [→ **kurgaz** (II)] **2.** [→ **kurgun** (I)]
kurgas [→ **kurgaz** (I)]
kurgaz (I) [**kurgas**] Kurak : *Hava bu yıl kurgaz gidiyor.* (Alibeyli –İz.; *Kilis –Gaz.)
[**kurgas**] : (–Ant.)
kurgaz (II) [**kurgaf -1, kurgut** (1), **kurğaf, kurğut, kurkaf, kurkut** (I), **kurunaz, kurutma** (II), **kuruvaz, kuruyaz** (II)] Kuru, zayıf, cılız. (Bulkaz *Çivril, *Çal –Dz.; –Ay.; *Bergama –İz.; –Mn.; *Gemlik –Brs.; Başköy *Tavşanlı –Kü.; *Mudurnu –Bo.; *Bayburt –Gm.; *Boğazlıyan –Yz.; Seydin *Avanos –Nş.)
[**kurgaf -1**] : (Büyükaltıağaç, *Kavaklı –Ed.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.; *Saray –Tk.)
[**kurgut** (I)] : (–Sv.)
[**kurğaf**] : (*Biga –Çkl.)
[**kurğut**] : (–Sv.)
[**kurkaf**] : (Beyçayırı *Ezine –Çkl.)
[**kurkut** (I)] : (Hisarüstü *Keşap –Gr.)
[**kurunaz**] : (Bayadı –Or.)
[**kurutma** (II)] : (*Kurşunlu –Çkr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**kuruvaz**] : (–Ist.; *Çarşamba –Sm.; Salman *Akkuş, *Ünye –Or.)
[**kuruyaz** (II)] : (Sürez *Bozdoğan –Ay.)
kurgu (I) **1.** Karşılama, tören, dini tören. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
kurgu (II) Ölçülüp biçilerek yapılan iş. (Büyükçaylı *Dörtyol –Ada.)
kurgul İnce, narin : *Şu kurgul yüzlü kız kimin?* (*Çorlu –Tk.)
kurgun (I) [**kurgaf -2**] Kendini beğenmiş, kibirli. (*Senirkent –Isp.; *Çal –Dz.; Nişancı –Ed.)
[**kurgaf -2**] : (Büyükaltıağaç, Kavaklı –Ed.)
kurgun (II) Törenlerdeki karşılayıcı, (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
kurgut (I) [→ **kurgaz** (II)]
kurgut (II) Çalı çırpı. (–Bt.)
kurğaf [→ **kurgaz** (II)]
kurğut [→ **kurgaz** (II)]
kurık [→ **kırı**]
kurışık [→ **kuraşık**]
kurıta Altı düz kayık. (Çandarlı *Bergama –İz.)
kuri [→ **kırı**]
kurk [**kerg, korklak, kortlak, kurk tavuk, kurkuk, kurok, kuruk** (I); **külük** (I), **kürk** (I), **kürke, kürk toyuḫ, kürkük, kürt toyuk**] **1.** Kuluçka. (–Brd.; –Ba.; Kalkan –Kü.; *Birecik –Ur.; *Şekeroba –Mr.; Sille, *Ermenek –Kn.; Şükrüye *Ceyhan, –Ada.)
[**külük** (I)] : (Sarıyer *Bartın, Alikköy, Yaka, Demirciler *Çaycuma, Adatepe *Devrek, *Safranbolu –Zn; –Tr.)
[**kürk** (I)] : (Kerkük)

[**kürkük**] : (–Ba.; Çatak *Ereğli, –Zn.)
2. Kuluçka tavuk. (*Eğridir –Isp.; Tepeköy *Torbalı –İz.; –Mn.; *Susurluk, Yeniköy –Ba.; *Sivrihisar –Es.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; –Gaz.; –Mr.; *Antakya –Hat.; Çanıllı *Ayaş –Ada.; *Bor –Nğ.)
[**kerg**] : (*Nazimiye –Tn.)
[**korklak**] : (Hereke *Gebze –Kc.)
[**kortlak**] : (Dereköy –To.)
[**kurk tavuk**] : (Yapıntı *Mut, Sarıkavak *Tarsus –İç.)
[**kurkuk**] : (*Kandıra –Kc.)
[**kurok**] : (Söğüt, Honaz –Dz.)
[**kuruk (I)**] : (Kirazlı *Şavşat –Ar.)
[**kürke**] : (–Vn.)
[**kürk toyuḫ**] : (*Iğdır –Kr.)
[**kürk toyuk**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
3. Civciv: *Bizim tavuğun kurku ölüyor.* (–Gaz.)

kurka (I) Yeni doğmuş tay. (–Ist.)

kurka (II) [**kurukur**] Hindi. (Osmaniye *Ilgın –Kn.)
[**kurukur**] : (Kayı –Ist.)

kurka (III) Ufak kalmış, büyüyememiş meyve. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kurka (IV) Ceket. (*Lüleburgaz –Krk.)

kurka bastırmak Tavuğu kuluçkaya yatırmak. (Önsen –Mr.; Bahçeli *Bor –Nğ.)

kurkaf [→ **kurgaz** (II)]

kurka yatmak [**kurk basmak, kurk yatmak, küke yatmak**] Tavuk kuluçkaya yatmak. (*Antakya –Hat.)
[**kurk basmak**] : (Yeniköy *Ereğli –Kn.)
[**kurk yatmak**] : (*Merzifon –Ama.)
[**küke yatmak**] : (*Erciş –Vn.)

kurk basmak [→ **kurka yatmak**]

kurki Koyun gübresi. (Yavuz *Şavşat –Ar.)

kurklamak [→ **kurk olmak**]

kurk olmak [**korklamak, kurklamak, kurkuk olmak, kürklemek** (II)] Tavuk kuluçka olmak. (*Dinar –Af.; *Yalvaç, *Gelendost –Isp.; *Çal –Dz.; Yeniköy –Ba.; –Kü.; *İskilip –Çr.; Kuz *Akkuş –Or.; –Ml.; –Gaz.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.; –Kıbrıs)
[**korklamak**] : (*Lüleburgaz –Krk.)
[**kurklamak**] : (*Bozcaada –Çkl.)
[**kurkuk olmak**] : (*Kandıra –Kc.)
[**kürklemek** (II)] : (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kurk tavuk [→ **kurk -2**]

kurkuk [→ **kurk -2**]

kurkuk olmak [→ **kurk olmak**]

kurkur (I) [→ **kuldur** (I) **-1**]

kurkur (II) Ağaçtan yapılmış su testisi. (*Bornova, *Kemal Paşa –İz.)

kurkuşlamak Uyanmak: *Çocuk kurkuşluyor.* (Eskiçeşme *İzmit –Kc.)

kurkut (I) [→ **kurgaz** (II)]

kurkut (II) Cimri. (–Ezc.)

kurk yatmak [→ **kurka yatmak**]

kurlak Silâh, tuzak, kapan gibi kurulacak araçlar. (*Urla –İz.)

kurluk Garaj olarak kullanılan üstü kapalı basit yapı. (*Düzce –Bo.)

kurmak Atmak, salmak (balık oltası için) : *Bu sabah pareketleri kurduk.* (*Mudanya –Brs.)

kurmek Koyunlar sıcaktan bunalarak bir araya toplanmak. (*Haymana –Ank.)

kurmut **1.** Yaban armudu. (*Kadirli –Ada.; *Manavgat –Ant.) **2.** Kırmızı, küçük, çekirdekli meyveleri

olan bir yaban ağacı. (–Çr.; Çilehane *Reşadiye –To.; –Sv.)

kurna (I) [**kurca**] Musluk. (Bayat *Emirdağ –Af.; –Mn.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Lüleburgaz –Krk.) [**kurca**] : (Dodurga *Bozhüyük –Bil.)

kurna (II) Evin karanlık yolu, koridor. (Başak *Hekimhan –Ml.)

kurnacı [→ **kulunlu**]

kurnaç Kurnaz. (*Ünye –Or.)

kurnamak [→ **kunnumak**]

kūroh kūroh [→ **kuruk kuruk**]

kurok [→ **kurk -2**]

kuro kuro [→ **kurriş kurriş**]

kurp Kulp, sap. (Alâeddin *Acıpayam –Dz.)

kurra [→ **kura** (I)]

kurra kurra Keçi ve koyun sürüsünü suya çağırma ünlemi. (*Kaş –Ant.)

kurrç kurrç Develere su içirme ünlemi. (*Bodrum –Mğ.)

kurriş kurriş [**kuro kuro**] Sıpa çağırma ünlemi. (–Ur.) [**kuro kuro**] : (–Ml.)

kurruk [→ **kuruk** (II)]

kurruk kapan Civciv kapan yırtıcı bir kuş. (Körkün *Çumra –Kn.)

kurrük Üveyik kuşu. (Arslanköy *Mersin –İç.)

kurs (I) Çukur yerlere dolan kar yığınları. (Pirlerkondu *Hadım –Kn.)

kurs (II) Dolgun, dolu : *Cevizlerin içi bu yıl çok kurs.* (Erkinis *Yusufeli –Ar.)

kurs (III) Nargile yakmakta kullanılan dut ya da asma ağacından elde edilen bir çeşit kömür. (*Antakya –Hat.)

kursağa binmek Ekin başak tutmaya başlamak. (Bayat *İskilip –Çr.)

kursağı kaynamak Midesi ekşimek. (Cumalıkızık –Brs.)

kursak (I) Anlak, us, akıl. (Tokat –Es.)

kursak (II) **1.** Yürek, kalb. (–Mn.; Sarıkavak *Merzifon –Ama.; –Gaz.; *Beyşehir –Kn.; –İç.; *Kaş –Ant.) **2.** Rahim : *Hınzırın kursağında yata.* (Civanyaylağı –Ada.)

kursaklı (I) Boğazında ur olan kimse. (*Düzce –Bo.)

kursaklı (II) **1.** Anlaklı, akıllı. (–Ky.; *Bor –Nğ.) **2.** Terbiyeli, namuslu. (*Elmalı –Ant.)

kursaksız **1.** Akılsız. (*Merzifon –Ama.) **2.** Patavatsız, dengesiz. (Namrun *Tarsus –İç.)

kurseli Mısırın köklü sapı, gövdesi. (Limanköy *Çayeli, Taşlıdere –Rz.)

kursuk Tandır. (–Mn.; –Sv.)

kursünbül Hamam külhanlarında yakılan çerçöpün külü. (*Kilis –Gaz.)

kurşağ Tahta kapıların arkalarına yatay çakılan tahta parçası. (Kerkük)

kurşak Kadınların arkadan bellerine bağladıkları işlemeli kuşak. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kurşamak Aldatmak, kandırmak. (Azeri göçmenleri –Ist.)

kurşete Yemek konulan kap, tabak. (–Ama.)

kurşunçalımı Kurşunun yetişeceği en yakın yer. (Kümbet *Seyitgazi –Es.)

kurt Kalbur üzerinde yuvarlanmış hamur kızartması. (*Kandıra –Kc.)

kurtağzı (I) **1.** Boyunduruğun oka takılan yerine konulan ağaç parçası. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.) **2.** Kırılan dingilin yerine çakılan iç içe geçirilmiş U biçiminde demir. (Fili *Biga –Çkl.)

kurtağzı (II) Çatılara konulan iki ağacın birbirine bağlanış biçimi. (–Nğ.)

kurtağzı (III) Kayıkta ve gemide zincir gediği. (–İz.; *Beyoğlu –Ist.)

kurtağzı (IV) Damada bir oyun. (*Bergama –İz.)

kurtağzı (V) Dama açılan pencerenin tahta kapağı. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)

kurtağzı (VI) Bir çeşit dalyan. (*Sarıyer –Ist.)

kurtağzı (VII) Saçtan boru yapmakta kullanılan bir araç. (–Çkl.)

kurtağzı (VIII) Kaybolan hayvanı kurt yememesi inanciyle okunmuş, ucu düğümlü mendil, yazma. (Mesken *Yatağan –Mğ.)

kurtağzı bağlamak Kaybolan hayvanı kurt yememesi inanciyle ucu düğümlenmiş mendili hocaya okutmak. (Sütçüler *Eğridir –Isp.; Beylerli, Söğüt, Honaz –Dz.)

kurtalmak Kurtulmak. (*Afşin –Mr.)

kurtarmak [→ **kotarmak** (I) **-1**]

kurtbağrı İri, yuvarlak çakıl taşı. (*Gemerek, *Şarkışla –Sv.)

kurtbengi [→ **kurtlingi**]

kurtboğan (I) Köpeklerin boynuna takılan dişli demir tasma. (Demirkapı *Susurluk –Ba.; Çeltikçi *İnegöl –Brs.; Saray –Tk.)

kurtboğan (II) Güçlü, kuvvetli ve şişman adam. (*Ağın –El.)

kurtcul [→ **kurtçul**]

kurtçömelten Gün doğudan esen soğuk yel, ayaz. (Vazıldan *Divriği –Sv.; Tuzhisar *Bünyan –Ky.)

kurtçu [→ **kurtçul**]

kurtçul [**kurtcul, kurtçu**] Kurtboğan, atılgan köpek. (*Afşin –Mr.; *Pınarbaşı –Ky.)

[**kurtcul**] : (*Bozhüyük –Bil.; –Ezc; *Gürün –Sv.)

[**kurtçu**] : (Tokat –Es.)

kurtdede Dedenin babası. (*Maçka –Tr.)

kurti Küfenin kolayca taşınabilmesi için hamalların sırtlarına aldıkları bez, çuval vb. şeyler. (*Maçka –Tr.)

kurtkulağı [**kuzubaşı, kuzukemirdi, kuzukişnişi, kuzukulağı**] Geniş yapraklı, kalın köklü yenilen bir bitki. (Kızık, Çamlıbel *Artova –To.; *Elbistan –Mr.; Çepni *Gemerek –Sv.; –Yz.)

[**kuzubaşı**] : (Gönen –Isp.)

[**kuzukemirdi**] : (Kurna, Şamandıra *Kartal –Ist.)

[**kuzukişnişi**] : (*Bozkır –Kn.)

[**kuzukulağı**] : (Gönen –Isp.)

kurtkurt Kasırga. (Solaklar –Kc.)

kurtkuzlamak Yağmur yağdıktan sonra güneş çıkmak. (Cimin –Ezc.)

kurtla Binalara konulan çapraz direk. (Davutlar *Kuşadası –İz.)

kurtlanmak Kıskanmak, çekememek. (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir –Isp.; *Urla –İz.; *Lapseki –Çkl.; –Tr.; *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.; *Beyşehir –Kn.)

kurtlingi [**kurtbengi**] Bir çeşit at yürüyüşü. (*Bergama –İz.; –Ama.; –Yz.)

[**kurt bengi**] : (Sulusaray –To.)

kurtlu **1.** Kıskanç. (*Eğridir –Isp.; *Bodrum, Yerkesik –Mğ.) **2.** Kurnaz. (Bahattin *Ulubey –Or.) **3.** Bir şeye düşkün, tutkulu. (*Bor –Nğ.) **4.** Güldüren, neşeli. (–Nğ.)

kurtmeç Çitlenbik ağacının yenen sürgünleri. (*Fethiye –Mğ.)

kurtsinirli Arka bacakları eğri at. (–Ada.)
kurtuk (I) Sığır kuyruğu bitkisi. (Ulukışla –Nğ.)
kurtuk (II) [→ **kürtük** (I) **-1**]
kurtuk (III) [→ **kurutu**]
kurtumcalık Sıkıntıdan kurtulan insanın gönül borcunu ödemek için yaptığı şey. (–Gaz.)
kurtüm [→ **kürtük** (I) **-1**]
kurtün Hayvanın üzerine semer yerine konulan bir çeşit minder. (Sarıhamzalı *Sorgun –Yz.; –Krş.)
kurtün ördeği Küme halinde dolaşan yaban ördeği. (İncekum *Silifke –İç.)
kurtyelmesi Seğirtme, hızlı yürüyüş. (*Lapseki –Çkl.)
kurtyemez (I) Çirkin adam. (*Gemerek –Sv.)
kurtyemez (II) Omurilik soğanı. (*Seyitgazi ve köyleri –Es.)
kurtyemez (III) Geviş getiren hayvanlarda işkembenin üçüncü kısmı. (Palha *Divriği –Sv.)
kuru (I) Saç örgüsü: *Ne kadar güzel ve uzun kuruları var.* (*Keskin –Ank.)
kuru (II) Arı kovanı. (Deretürbeli *Alanya –Ant.)
kuru (III) **1.** Kuru toprak. (Karakuyu *Saimbeyli –Ada.) **2.** [→ **kuruluk** (III)]
kuruaksak Hayvanlarda topallama yapan bir tırnak hastalığı. (–Ks.)
kuruali Balıkçıl. (*Çatalca köyleri –Ist.)
kurubacak Tavuk. (*Ereğli –Zn.)
kurubakı Bir çeşit kartal. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)
kuruburu Dizanteri. (–Krş.; *Bor –Nğ.)
kurudan (I) Atların burunlarının iki tarafından çıkan kemik. (Tokat –Es.)
kurudan (II) Verem hastalığı. (–Brs.; *Hayrabolu –Tk.)
kurudezen [**kurdezen**] İçinde yoğurt ezilen toprak kap. (*Erciş –Vn.) [**kurdezen**] : (–Bt.)
kuru dipi Açık fakat çok soğuk hava. (*Silifke –İç.)
kuru duvar Harç kullanmadan yalnız taştan örülen duvar. (*Ermenek –Kn.; *Silifke –İç.)
kuru ekmek aşı Kuru ekmek, yağ, soğan ve sumakla yapılan bir çeşit yemek. (Kerkük)
kurugan Ekin içlerinde biten, yemeği yapılan bir bitki. (*Bozkır –Kn.)
kurugaz Kurumaya başlamış (ağaç için). (–Es.; –Ks.; Yerkesik –Mğ.)
kurugicik Uyuz. (*Lapseki –Çkl.)
kuruk (I) [→ **kurk -2**]
kuruk (II) [**kurruk**] Eşek yavrusu, sıpa. (Karacakaya *İnegöl –Brs.; –Gm –Ezm.; *Ahlat –Bt.; Palha *Divriği –Sv.) [**kurruk**] : (Şahmelik *Erciş –Vn.)
kuruk (III) Tarlada taş yığını. (*Nazimiye –Tn.)
kurukağşak Hoşaf. (*Kavak –Sm.)
kurukan Ölü. (Çanta *Silivri –Ist.)
kuru kavşak **1.** Kuru yemiş. (Kozbeyli *Foça –İz.) **2.** Kestane. (Kozbeyli *Foça –İz.)
kuru kayıp İz bırakmadan kaybolan şey. (–Tr.)
kurukayış Pişirildikten sonra ipe dizilip kurutulan kestane. (Değirmendere –Kc.)
kuruk kuruk [**kūroh kūroh**] At ve eşek yavrularını çağırma ünlemi. (*Yusufeli –Ar.)

[**kūroh kūroh**] : (*Afşin –Mr.)

kurule Kolera. (–Ezc.)

kurulgan (I) **1.** Hayvanların arka ayaklarında olan bir hastalık. (Zerkuzlu *Erbaa –To.) **2.** Tırnakla et arasında çıkan bir çıban. (*Lapseki –Çkl.)

kurulgan (II) Kalkan dikeni de denilen uzun saplı, küçük kırmızı çiçekler açan, dikenli bir bitki. (*Lapseki –Çkl.)

kurulgan (III) Onurlu, kibirli, gösterişli. (*Düzce –Bo.)

kurulkan Büyük diken. (–Kn.)

kuruluk (I) Araba hangarı. (Sofular *Eğridir –Isp.; Fili *Biga –Çkl.; *Düzce –Bo.; Karabüzey *Araç –Ks.; *İskilip –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Hekimhan –Ml.; *Lüleburgaz, *Saray –Tk.)

kuruluk (II) Kış için kurutulan sebzeler. (–Gaz.)

kuruluk (III) [**kuru** (III) **-2**] Kuru gübre. (*Afşin –Mr.; Vazıldan *Divriği –Sv.; –Nğ.)

[**kuru** (III) **-2**] : (Karkıncık *Artova –To.)

kurum (I) [**kurama** (I), **kuranda**] Yaradılış, biçim, yapı : *Yüzünün kurumu tıpkı bizim Süreyya'ya benziyor.* (*Lapseki –Çkl.; –Ama.; –Ml.; *Birecik –Ur.; –Gaz.; *Develi –Ky.)

[**kurama** (I)] : (*Çal –Dz.)

[**kuranda**] : (–Sm.)

kurum (II) Merhem, em. (–İç.)

kurumatan Karacı, kara süren. (*Gölpazarı –Bil.)

kurumsak 1. Onurlu, gururlu. (–Ama.; –Nğ.) **2.** Alçak, onursuz, arsız. (*Urla –İz.; *Lapseki –Çkl.; –Kn.)

kurumsamak Bir şeye karşı çok istek duymak, susamak. (*Çal –Dz.; Dallıca *Nazilli, *Bozdoğan –Ay.; *Taşköprü, *Küre –Ks.; –Sn.)

kurumsuramak Bulduğuyla yetinmeyip daha çoğunu istemek. (*Marmaris –Mğ.)

kurumut 1. Armut kurusu. (–Sv.) **2.** Kızıl ağaca benzer bir yaban ağacı ve kozalak gibi olan meyvesi. (*Kavak –Sm.)

kurun 1. Çeşme yalağı, oluk. (–Sm.; Uluşiran *Şiran –Gm.; –Ezm.; *Hozat –To.; –El.; –Sv.; –Yz.) **2.** Hayvan yemliği. (*Arapkir–Ml.) **3.** İçinde üzüm ezilen tekne. (*Ağın –El.) **4.** Boş arı kovanı. (*Güneyce –Rz.)

kurunaz [→ **kurgaz** (II)]

kuruntuluk Kulübe. (Kaşıkçı *Banarlı –Tk.)

kurupara Faizsiz anapara : *Ben daha senden kuruparamı bile alamadım.* (–Sm.)

kuru sancı Hayvanlarda karın hastalığı. (–Isp.)

kuruşakşak [→ **kurutakırdak**]

kuruş başı Köy evlerinde hevenk asılan askılar, kiriş uçları. (*Maçka –Tr.)

kuru şemik Topuk kemiği. (–Brd.)

kurut (I) **1.** Kurutulmuş süzme yoğurt. (*Düzce –Bo.; *Taşköprü –Ks.; *Alucra –Gr.; –Sm.; –Ama.; *Maçka –Tr.; –Rz.; *Yusufeli –Ar.; –Ezm.; –Ezc.; –El.; Gündüzbey –Ml.; –Ur.; –Sv.; *Bünyan –Ky.) **2.** Çökelek. (*Şebinkarahisar –Gr.; –Rz.; –Dy.; –El.)

kurut (II) Meyve kurusu. (*Düzce –Bo.)

kurutakırdak [**kuruşakşak**] Ceviz. (–Ks.; –Ank.)
[**kuruşakşak**] : (*Haymana –Ank.)

kurutma (I) Havlu : *Bugün çarşıdan bir kurutma aldım.* (*Karacabey –Brs.)

kurutma (II) [→ **kurgaz** (II)]

kurutma (III) Sığır, at ve eşeklerde burun ya da dudak içinde çıkan kemik. (–Ba.; Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Hamitli –Ed.)

kurutu [**kurtuk** (III)] Cimri. (Haçavera *Maçka –Tr.)
[**kurtuk** (III)] : (Haşhaşı –Ezc.)

kuruvaz [→ **kurgaz** (II)]

kuruya çekmek Atı çayırdan çekip, ahırda samanla beslemek. (–Ama.)

kuruya kalmak Şaşıp kalmak: *Onun yaptıklarını duysan kuruya kalın.* (Larnaka –Kıbrıs)

kuruyaz (I) Tavlı, nemli olmayan toprak. (–Ant.)

kuruyaz (II) [→ **kurgaz** (II)]

kuruyaz olmak Kurumaya başlamak: *Bu dal kuruyaz olmuş.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kuruyel Romatizma. (Tokat –Es.; Bayadı –Or.; *Oltu –Ezm.)

kuruz olmak Kumarda tüm parasını yitirmek. (*Erciş –Vn.)

kurümeg [→ **kurümek**]

kurümek [**kurümeg**] Kürekle atıp temizlemek, küremek, süpürmek, sıyırmak: *Güneş yükselmeden damların karını bi kurün.* (Karabüzey *Araç –Ks.; *Ağın –El.; Bahçeli *Bor –Nğ.; Çetrevilli *Silifke –İç.)
[**kurümeg**] : (–Brd.)

kurüz Çalı ve dikenlerden oluşan doğal çit. (*Bartın –Zn.)

kurzeni Uzun. (*İzmit –Kc.)

kus Daire. (*Bayburt –Gm.; *Silifke –İç.)

kusağ Kolera hastalığı. (Kerkük)

kusak (I) Altında su kaynaması ya da çok yağan yağmur sularını içmemesi nedeniyle üstü sulu olan toprak. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.; Çiftlik –Mğ. ; Hacıköy *Keşan, *İpsala –Ed.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; Susuzmüsellim *Hayrabolu, –Tk.)

kusak (II) Kusmuk. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Divriği –Sv.)

kusaklık Bataklık. (Paşaköy *İpsala –Ed.)

kuseğen [→ **küseğen**]

kusetmek Oyundan çıkarmak. (*Erciş –Vn.)

kusgun [**kusḫun, kuşgun**] Eyere bağlı olup hayvanın kuyruğunun altından geçirilen kayış, urgan. (*Eğridir –Isp.; Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**kusḫun**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)
[**kuşgun**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kusgü Fırın süpürmekte kullanılan, ucunda ıslak bez bulunan değnek. (Hasanoğlan –Ank.)

kusḫun [→ **kusgun**]

kuskak Kuyudan su çekmeye yarayan küçük kova. (Kızlan, *Datça –Mğ.)

kusku Çamaşır tokacı. (–Ist.)

kuskun **1.** Şalvarın arkasında bulunan ve kuşağa bağlanan ip. (*Bayındır –İz.; Tokat –Es.) **2.** Don paçası. (Karakuyu *Torbalı –İz.) **3.** Bebek bezi. (*Bodrum –Mğ.) **4.** Kadınların âdet bezi. (–Kn.; *Mut –İç.)

kuskunnük Dargınlık. (Tozkovan *Gülnar –İç.)

kuskunsuz Uğursuz. (Yerkesik –Mğ.; –Ed.)

kuskunu çıkmak [→ **kuskunu kopmak** (I)]

kuskunu kopmak (I) [**kuskunu çıkmak**] Bir işi bitirmek için çok emek vermek, güçlükle başarmak. (*Düzce –Bo.)

[**kuskunu çıkmak**] : (*Düzce –Bo.)

kuskunu kopmak (II) Acıkmak. (*Düzce –Bo.)

kusku olmak Çevik olmak. (*Çorlu –Tk.)

kuskusa Siklamen çiçeği, cyelamen, primulaceae. (Seki *Fethiye –Mğ.)

kuskut Çam kozalağı. (Kapıköy *Maçka –Tr.)

kuslamak [→ **köslemek** (I)]

kuslukedeh Gökkuşağı. (*Antakya –Hat.)

kustu Çuhadan işlemeli, kollu yelek. (*Ereğli –Zn.)

kusturmak Kaşar, helva vb. şeyler yağını dışarıya vermek: *Kaşarı almadım yağını kusturmuştu.* (–Sm.)

kustürelemek [→ **küstürelemek**]

kusura Eşya konulan kutu, çekmece. (–Kn.)

kuş (I) Uçurtma. (Çöplü *Çivril –Dz.; *Beypazarı –Ank.; –Ada.; Kerkük)

kuş (II) [**kuşgücüğü**] Dokuma aygıtında gücüğü aşağı yukarı kaldıran makaralar. (–Sn.; –Sm.; *Şarkışla –Sv.; –Nğ.; Kürkçüler, Misis –Ada.)

[**kuşgücüğü**] : (–Sn.; –Sm.)

kuş (III) Menteşesiz kapıların söğe yatağına geçen küçük kazık şeklindeki çıkıntılar. (Köşker –Krş.; Genezin *Avanos –Nş.)

kuş (IV) Mısır. (–Kü.; *Ereğli –Kn.)

kuş (V) İç donun arka tarafına ağının dar olmaması için konulan parça. (–Ks.)

kuş (VI) Akıl. (Bayazıt *Iğdır –Kr.)

kuşada Büyük, kulplu su testisi. (*Bartın –Zn.)

kuşağzı Aslanağzı çiçeği. (–Kn.)

kuşak (I) **1.** Tahta kapıların arkalarına yatay çakılan tahta parçası. (Bağıllı *Eğridir, *Gelendost –Isp.; Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Bergama –İz.; Tokat –Es.; *Kandıra –Kc.; *Merzifon –Ama.; –Tr.; *Ardeşen –Rz.; *Antakya –Hat.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Milas, Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.) **2.** Evin sağlam olmasını sağlamak için, pencere başlarından geçen, evi çevreleyen ağaçlar: *Bizim evin kuşakları var.* (–Brs.) **3.** Kayığın kenarını çevreleyen tahta. (–Ant.)

kuşak (II) Çevre, yer. (–El.)

kuşak çözmek Ayak yoluna gitmek, işemek. (*Bergama –İz.; *Balya –Ba.; *Kaş –Ant.)

kuşaklı Büyük küp. (Genezin *Avanos –Nş.; *Bor –Nğ.)

kuşam [→ **koşam -2**]

kuşamak Yer değiştirmek. (*Arapkir –Ml.)

kuşara [→ **kotara** (I)]

kuşatlamak İki şeyi yanyana getirerek ölçmek. (*Gelendost –Isp.)

kuşayağı Böreğe konulan bir çeşit ot. (Genek *Yatağan –Mğ.)

kuş böyreği Mor renkli, iri taneli gevrek bir çeşit üzüm. (*Atabey –Isp.)

kuşbudak Keresteye elverişli, uzun koyu yeşil yapraklı, çok sert bir ağaç. (Kızık, Çamlıbel *Artova, Dereköy –To.)

kuşbul Bodur. (Uluşiran *Şiran –Gm.)
kuşbunlu Yabangülü, kuşburnu. (–To.)
kuşcu Küçük gövdeli bir çeşit av köpeği. (–Isp.)
kuşça Küçük hıyar. (*Bor –Nğ.)
kuşçırlığı Yenilir bir cins mantar. (*Düzce –Bo.)
kuşdili Karaağaç ağacının meyvesi, rosmarinus, labiatae. (*Lapseki –Çkl.; –Ant.)
kuşdiri Yeşil kertenkele. (–Çkl.; Turpçular *İpsala –Ed.)
kuşekmeği (I) [**kuşeppeği, kuşeymeği, kuşkuşekmeği**] **1.** Ebegümeci. (*Sivrihisar, Tokat –Es.; –Ist.; Dere –To.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Bt.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.) **2.** Bir ilkbahar bitkisi, madımak. (*Zara –Ama.; –Ank.; *Bor –Nğ.)
[**kuşeppeği**] : (*Iğdır –Kr.)
[**kuşeymeği**] : (*Erciş –Vn.)
[**kuşkuşekmeği**] : (Sarıkavak *Merzifon –Ama.; –Krş.; *Bor –Nğ.)
kuşekmeği (II) Bodur bir çeşit ağacın kırmızı, küçük meyvesi. (–Sv.)
kuşene [→ **kuşgana**]
kuşeppeği [→ **kuşekmeği** (I) **-2**]
kuşetli Ne zayıf ne şişman, balık etinde (kimse). (–Sm.)
kuşeymeği [→ **kuşekmeği** (I) **-2**]
kuşez [→ **kuzay -1**]
kuşfesleği Yaban bezelyesi. (*Vezirköprü –Sm.)
kuşga Bir yerin belirtilmesi için konulan taş. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
kuşgana [**koşane, kuşene, kuşkuna, kuşkane**] Tencere. (–Kr.; –Ezm.; –Ank.)
[**koşane**] : (Elmalı *Kızılcahamam –Ank.)
[**kuşene**] : (*Çayıralan –Yz.)
[**kuşkana**] : (–Ama.; *Göle –Kr.; –Gaz.; –Mr.)
[**kuşkane**] : (*Merzifon –Ama.; –Bt.)
kuşgömü [**kuşgönü**] Sığırların omurgasından çıkarılan pastırmalık, yağsız et. (*Bor –Nğ.)
[**kuşgönü**] : (–Nğ.)
kuşgönü [→ **kuşgömü**]
kuşgöz Başı, yalnız sağ gözü açıkta bırakır durumda örtme biçimi. (*Safranbolu –Zn.)
kuşgözü (I) İlkbaharda çıkan yemeği yapılan bir ot. (*Ermenek –Kn.)
kuşgözü (II) **1.** Potin ya da ayakkabı bağı takılan zımba, küçük delik. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Af.; *Düzce –Bo.; *Sivrihisar –Es.) **2.** Büyük delikli kalbur. (–Krş.)
kuşgözü (III) Kuşüzümü. (*Havza –Sm.)
kuşgun [→ **kusgun**]
kuş gücüğü [→ **kuş** (II)]
kuşğu Yemek masası. (Balıbeyi *Artova –To.)
kuşık Su kabağından yapılan testi. (–Bt.)
kuşka (I) Taş yığını. (Merdinik *Göle –Kr.)
kuşka (II) Semerin arka kısmı. (–Çr.)
kuşkana [→ **kuşgana**]
kuşkane [→ **kuşgana**]
kuş kayınmak Akılsızlık etmek. (*Şiran –Gm.)
kuşkerdimesi [→ **kuşkuşotu**]
kuş kirazı Yaban kirazı. (Ergan –Ezc.)
kuşkondu Çam fidanının en sivri uç dalı: *Bir kuşkondu kestim, kıyılıpta kesilecek gibi değilmiş.* (Eldirek *Fethiye –Mğ.)
kuşkonmaz Yapılarda kullanılan uzun ağaç. (Sarımbey –Çr.)

kuş kopayu Kuş tutan av köpeği. (Sarıcaali *İpsala –Ed.)

kuşkovan Kuşları korkutmak için bahçelere konulan korkuluk. (Kerkük)

kuşku (I) **1.** Uyanık, kurnaz (kimse). (Yeniköy –Ba.; Ortaca *Banarlı, *Saray –Tk.) **2.** Hafif, yeğni. (Karabüzey *Araç –Ks.; Büyükdoğanca, Kavaklı –Ed.) **3.** Çevik, atik. (Aslıhan –Ba.; *Nizip –Gaz.; Müstecep *Malkara –Tk.)

kuşku (II) Milli toprak. (Çeltikçi *İnegöl –Brs.)

kuşku (III) Saka omuzluğu. (Ömerköy *Bandırma –Ba.)

kuşkullanmak [→ **kuşkunmak**]

kuşkullu 1. Kuşkuda olan, düşünceli. (Köristan *İznik –Brs.; *Düzce –Bo.) **2.** Şüpheci. (*Düzce –Bo.)

kuşkulu [**kuşlu -2**] Uykusu hafif olan (kimse). (*Amasra, *Bartın –Zn.) [**kuşlu -2**] : (*Nazilli –Ay.)

kuşkunmak [**kuşkullanmak**] Sakınmak, korkmak. (Beylerli –Dz.; Çomaklı *Korkuteli –Ant.) [**kuşkullanmak**]: (*Elmadağ –Ank.)

kuşkura Ağaçkakan. (Güneyce –Rz.)

kuşkuş (I) Sözünde durmayan, kararsız. (*İskilip –Çr.)

kuşkuş (II) Hindiba. (*Afşin –Mr.; –Yz.)

kuşkuş (III) Hindi. (Gölcük *İzmit –Kc.; *Düzce –Bo.)

kuş kuş Bebek avutmak ve uyutmak için kullanılan ünlem. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kuşkuşa Anlaksız, beyinsiz: (İrişli *Sarıkamış –Kr.)

kuşkuşekmeği [→ **kuşekmeği** (I) **-2**]

kuşkuş etmek (I) **1.** İki kişi çocuğu koltuk altından tutarak kaldırmak, uçurmak. (*Merzifon –Ama.) **2.** Sırtüstü yatıp, ayaklarında çocuğu kaldırmak, hoplatmak. (*Merzifon –Ama.)

kuşkuş etmek (II) Çok istemek, dayanamamak. (–Gaz.)

kuşkuşlamah Avda kuş izlemek. (*Erciş –Vn.)

kuşkuşlanmak 1. Uçarılaşmak. (*Düzce –Bo.) **2.** Şüphelenmek. (*Düzce –Bo.)

kuşkuşlu Kuşkulu, işkilli. (*Düzce –Bo.)

kuşkuşotu [**kuşkerdimesi, kuşkuşu, kuşmancarı**] Yenilir bir çeşit yaban bitkisi. (*Şebinkarahisar –Gr.) [**kuşkerdimesi**] : (*Marmaris –Mğ.) [**kuşkuşu**] : (Palha *Divriği –Sv.) [**kuşmancarı**] : (*Düzce –Bo.)

kuşkuşu [→ **kuşkuşotu**]

kuşkuyruğu (I) **1.** Büyük çıban. (*Yalvaç –Isp.; *İskilip –Çr.; –Gaz.) **2.** Difteri. (*Kurşunlu –Çkr.)

kuşkuyruğu (II) Ceviz ve hamurla kuş kuyruğu biçiminde yapılan bir çeşit tatlı. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

kuşkuyruğu (III) Bir çeşit çatı. (Mesken *Yatağan –Mğ.)

kuşla Köpeğe verilen "yat" emri. (Anadolufeneri –Ist.)

kuşlamak Zorlamak, omuzlamak. (Ortahisar *Ürgüp –Nş.)

kuşlar Çıkrık (kuyu ya da dokuma aygıtında). (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

kuşlu (I) **1.** Titiz. (*Nazilli –Ay.) **2.** [→ **kuşkulu**]

kuşlu (II) Bir çeşit ağaç saban. (Aliköy –Isp.)

kuşmancarı [→ **kuşkuşotu**]

kuşmar [→ **koçmar**]

kuşnarı Çekirdeksiz tatlı nar. (*Halfeti –Ur.)

kuşne [→ **küşne**]
kuşotu Buğdaygillerden küçük taneli bir bitki, kuşyemi. (*Lüleburgaz –Krk.)
kuşt Çıkın. (–Gm.)
kuştak Sıra ile dizilmiş taşları nişanlayıp vurma oyunu. (Denizabat –Mğ.)
kuştogası [→ **kuştokası**]
kuştokası [**kuştogası**] Çok kez kuşların yuva yaptığı dama yakın küçük pencere. (*Antakya –Hat.) [**kuştogası**] : (*Kilis –Gaz.)
kuşukmak Şüphelenmek. (Gündoğdu –Brs.)
kuşulak Böreğe konan bir çeşit ot. (Pınarören *Milas –Mğ.)
kuşum kuşum Tura oyunu. (–Kr.)
kuşübüğü Aslanağzı çiçeği. (*Bor –Ng.)
kuşvuran Lastikli sapan. (Kerkük)
kuşvurandaşı Ufak çakıl taşı. (Kerkük)
kuşyürek Tavukların sevdiği açık yeşil yapraklı bir çeşit ot. (–Dz.)
kut (I) [→ **kodalak** (IV) **-1**]
kut (II) Akılsız, beyinsiz, düşüncesiz. (–Gm.)
kut (III) **1.** [→ **küt** (I)] **2.** Sağlam, dayanıklı. (*İzmit –Kc.)
kut (IV) Boynuzu olmayan keçi. (–Ist.)
kut (V) Mendil ucu. (Aydın *Ardanuç –Ar.)
kutaf [→ **kutuk** (V) **-1**]
kutağı [→ **kota** (I)]
kutal Kısa odun parçaları. (Güney –Rz.)
kutalı Yemek karıştırmaya yarayan yassı değnek. (–Rz.)
kutan (I) **1.** [→ **köten** (I)] **2.** Saban. (–Or.)
kutan (II) Saka kuşu. (*Doğubeyazıt –Ağ.)
kutana Dünür (kadın için). (Beylerbeyi, Bulgaristan Göçmenleri –Ist.)
kutarga Oğul taşımak için kullanılan küçük kovan. (Yerkesik –Mğ.)
kutavva Kaba, yumuşak, kabarık. (Çarıkçı *Iğdır –Kr.)
kutça Kardeş. (*Şarkışla –Kr.)
kutekli İri yapılı, toplu (kimse): *O benden kutekli.* (*Sarayköy –Dz.)
kutelemek Zorla itmek, ayırmak : *Sen beni ne kuteliyorsun.* (Bahçeli *Bor –Ng.)
kutes Tutsakevi. (*Mecitözü –Çr.)
kuti Tabak. (–Bt.)
kutik [→ **kutuk** (V) **-1**]
kuti kuti [→ **kuçu kuçu**]
kutkarmak Kurtarmak. (–Tr.)
kut kemiği Kalça. (–Ky.)
kutkut Serçegillerden, kurşuni renkli bir kuş, hüthüt kuşu. (*Bodrum –Mğ.)
kutla (I) [**kutu** (II)] **1.** On iki okkalık, ağaçtan yapılmış tahıl ölçeği, şinik. (Ulucak *Menemen –İz.; Bayırköy *Gelibolu –Çkl.; Safrakö-yü, *Bakırköy –Ist.; Malkoç –Ed.) **2.** Yarım kile. (*Mustafa Kemal Paşa –Brs.) [**kutu** (II)] : (*Gülnar –İç.; –Kıbrıs) **2.** 20 okkalık ölçü kabı. (Kılış –İz.)
kutla (II) Kır at. (Fırnıs –Mr.)
kutla (III) 3-4 metre uzunluğunda, 15-20 cm. eninde, 4-5 cm. kalınlıkta kereste. (*Milas –Mğ.)
kutluk Kümes, tünek. (–Ada.)
kutlum Yudum. (*Çemişkezek –Tn.)
kutmak [→ **kodak** (I) **-1**]
kutmavuk [→ **kukumav**]
kutmek [→ **kütmek -1**]
kutmu **1.** Üçetek. (Ergan –Ezc.; Dont *Fethiye –Mğ.) **2.** Gelinlerin

giydiği bir cins kırmızı beyaz çizgili kumaş. (*Simav –Kü.)

kutmüz (I) Boks, yumruk. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kutmüz (II) Ağacın budaklı yeri. (Bahçeli *Bor –Nğ.)

kutnakdiş Azıdişi. (Üsküp, Yugoslavya)

kutnamak Oynamak. (Kirazlı *Şavşat –Ar.)

kut olmak [→ **küt olmak** (I)]

kutrum [→ **küt** (I)]

kutrup [→ **kütelez**]

kutsuz **1.** Uğursuz. (*Düzce –Bo.; –Ank.) **2.** Şanssız. (*Düzce –Bo.; –Ist.)

kuttuk [→ **kodalak** (IV) **-1**]

kutu (I) Tabaka. (–Bt.)

kutu (II) [→ **kutla** (I) **-2**]

kutuk (I) [**kutuz** (II)] Gaga. (*Maçka –Tr.)

[**kutuz** (II)] : (–Bt.)

kutuk (II) Süs kabağı. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kutuk (III) Kel. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kutuk (IV) Dişilik organı (çocuklarda). (Uluğbey, Yassıören *Senirkent –Isp.)

kutuk (V) [**kutaf, kutik**] **1.** Köpek yavrusu. (–Ezm.; *Erciş –Vn.; [**kutaf**] : (–Rz.) –El.)

[**kutik**] : (İphan *Yusufeli –Ar.; –Bt.; *Ağın –El.)

2. Eşek yavrusu, sıpa. (Yaya *Biga –Çkl.)

kutu kapağı Tahıl ölçmekte kullanılan bir ölçek. (*Düzce –Bo.)

kutuklamak Gagalamak. (*Maçka –Tr.)

kutu kurumak Ödü patlamak, çok korkmak. (–Ur.)

kutun (I) [**kutuni, kutur**] Mısır, meyve koçanı. (Güneyce –Rz.)

[**kutuni**] : (–Rz.)

[**kutur**] : (–Tr.)

kutun (II) Susuz, kuru. (Güneyce –Rz.)

kutuna Kepek, öğütülmüş tahıl kabuğu. (*Maçka –Tr.)

kutuni [→ **kutun** (I)]

kutur [→ **kutun** (I)]

kutuz (I) Tüysüz. (Güneyce –Rz.)

kutuz (II) [→ **kutuk** (I)]

kutüldü Gürültü, kütürtü. (İncekum *Silifke –İç.)

kutülemek "Küt" diye ses çıkarmak, kütlemek. (İncekum *Silifke –İç.)

kuv Ağaç mantarı. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kuvaçka Kuluçka. (*Saray –Tk.)

kuvaçlamak Kovalamak. (*İzmit –Kc.)

kuvağ [→ **konak** (I) **-1**]

kuvak [→ **konak** (I) **-1**]

kuvalak (I) **1.** [→ **kubarık**] **2.** Boşboğaz, geveze. (Muratçalı –Ed.)

kuvalak (II) Baykuş. (Oğuz *Vakfıkebir –Tr.)

kuvaldak [**kuvaltak**] Aralık, az açık (pencere ve kapı için). (*Elbistan –Mr.)

[**kuvaltak**] : (Maksutlu *Şarkışla –Sv.)

kuvaldam Çıplak, çorapsız. (Harşıt *Torul –Gm.)

kuvalmak [→ **kofalmak** (I)]

kuvaltak [→ **kuvaldak**]

kuvaltı Kabarık. (–Çkl.)

kuvank [→ **konak** (I) **-1**]

kuvanmak **1.** [→ **kıvanmak** (I) **-1**] **2.** [→ **kıvanmak** (I) **-2**]

kuvar (I) Kısa: *Seni kuvar bacak seni.* (*Boyabat –Sn.)

kuvar (II) Kırılmış taş yığını. (Pekün *Kelkit –Gm.)

kuvarı (I) Tel yumağı. (–Rz.)

kuvarı (II) [**kuvari**] Olmamış incir. (–Rz.)

[**kuvari**] : (Limanköy *Çayeli –Rz.)

kuvari [→ **kuvarı** (II)]

kuvaşlamak (I) Kovalamak, sürmek. (*Beykoz –Ist.)

kuvaşlamak (II) Silkerek ya da değnekle vurarak ağaçtan meyve düşürmek. (*İzmit –Kc.)

kuvel Tohumluk için bırakılan kenevir. (–Rz.)

kuvet Gübre. (–Tr.)

kuvıça 1. Küçük sepet. (–Rz.) **2.** Küçük küfe. (–Rz.)

kuvmak 1. Koşturmak, sürmek. (Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Koğmak. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kuvra Kirve. (Ergan –Ezc.)

kuvşanmak Süslenmek: *Giyindi, kuvşandı evden çıktı.* (*Ağın –El.)

kuvurma Kendi yağıyle kavrulup kızartılmış et, kavurma. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kuvuş Odun uçlarını koymak için, ocakların iki tarafına yapılan yükseklik. (Çilehane *Reşadiye –To.)

kuvut Mısır ununu yağda kavurarak yapılan bir yiyecek: *Tabaktaki kuvutu kim yedi?* (Çilehane *Reşadiye –To.)

kuvuz Aralık (kapı pencere için). (*Çarşamba –Sm.)

kuvvet Ortaklaşa yapılan çifçilikte tarla sahibinin çiftçiye verdiği borç para : *Ahmet ağasından 200 lira kuvvet almış.* (*Keçiborlu –Isp.)

kuvvet olmak Kolay gelmek: *Kuvvet ola.* (–İz.)

kuvvet taşı Kuvvet denemek için atılan taş, gülle. (*Keçiborlu –Isp.)

kuy (I) Şal ve bez dokunan dokuma aygıtı. (Bağlıca *Ardanuç, Yavuz *Şavşat, *Yusufeli –Ar.)

kuy (II) Suyun akarak ağaçlar altında yaptığı oyuklar. (Yağıllar *Simav –Kü.)

kuyacak Çocuğa yürümeyi öğretmek için kullanılan araç. (–Ks.)

kuyak Engebeli, çukur yer. (Civan-yaylağı –İç.)

kuyan Tavşan. (Misebolu *Mudanya –Brs.)

kuyaz [→ **kuzay -1**]

kuyguç İnce saplı, küçük yapraklı, baharda çıkan, beyaz çiçekli bir kır otu. (Suboğaz –Gaz.)

kuyıs [**kuyızma**] Çığlık, nara. (Güneyce –Rz.)

[**kuyızma**] : (–Rz.)

kuyızma [→ **kuyıs**]

kuyis etmek Bağırmak. (–Rz.)

kuylamak [**kuyulamak**] Bir şeyi gömerek saklamak. (–Sn.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –Ezm.; –Bt.; *Şarkışla, Vazıldan *Divriği –Sv.; –Nğ.)

[**kuyulamak**] : (–Ks.; *Bor –Nğ.)

kuylu Yön. (*Avanos –Nş.)

kuyluç 1. Derelerin derin yerleri. (*Mudanya –Brs.) **2.** Körfez. (Kabağlu –Zn.) **3.** Çukur. (Dayaklar *Safranbolu –Zn.)

kuyluk Kuyruk. (–Sm.)

kuyluşturmak Yerleştirmek. (–Ada.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)

kuyma 1. [→ **kuymak -2**] **2.** Ispanak ve bulgura un katılarak pişirilen bir çeşit yemek. (Doğaköy –İz.)

kuymaḫ [→ **kuymak -2**]

kuymak [**koymaça** (II), **koymak** (II) **-1, 2; kuyma -1, kuymaḫ**] **1.** Yumurta, un ve peynirle yapılan bir çeşit omlet. (Çilehane *Reşadiye –To.; –Tr.; Peterek *Yusufeli, Çayağzı *Şavşat –Ar.; –Ezm.; *Bünyan –Ky.; Bahçeli *Bor –Ng.; Azaplı *Kadirli –Ada.)
[**koymaça** (II)] : (Okçu *Bor –Ng.)
[**koymak** (II) **-1**] : (Yakacık –Ist.)
2. Sulu un yemeği, un çorbası. (–Isp.; –Sm.; –Tr.; –Gm.; Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; Haşhaşı, –Ezc.; –El.; –Ml.; Üçem *Balâ –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; –Ng.; Camili *Çumra, *Ereğli –Kn.)
[**koymak** (II) **-2**] : (Maraba *Elbistan –Mr.)
[**kuyma -1**] : (–El.)
[**kuymaḫ**] : (*Erciş –Vn.)
3. Un, şeker yağ ya da kaymakla yapılan bir tatlı, helva. (–Brs.; Ulus –Ama.; –Ezc.; *Nizip –Gaz.; *Afşin –Mr.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı –Hat.) **4.** Ufalanmış yufka ekmekten yağda pişirilerek yapılan bir çeşit yemek. (Sarılar *Avanos –Ns.)

kuynu (I) **1.** Kötü ve çirkin şey: *Şu mal kuynu.* (Keşmat –Es.; Yenikışla *Boğazlıyan –Yz.; Boynuyoğun –Ada.) **2.** Sinsi, içinden pazarlıklı. (*Karaman –Kn.; *Anamur, *Mut –İç.)

kuynu (II) Kaynak. (–Uş.; –Kü.)

kuynu (III) Bitli: *Ne kaşınıp durursun kuynu.* (*Sivrihisar –Es.)

kuyröğlü [→ **kuyruklu** (I)]

kuyrölü [→ **kuyruklu** (I)]

kuyrugli Akrebe benzer eğri, sarı kuyruklu, zehirli bir böcek. (*İskilip –Çr.)

kuyruğölü [→ **kuyruklu** (I)]

kuyruğörü [→ **kuyruklu** (I)]

kuyruğueğri Bir çeşit at. (–Ada.)

kuyruğul Kuyruğunun ucu ak olan hayvan. (Kuz *Akkuş, Söfker *Suşehri –Sv.)

kuyruğuölü [→ **kuyruklu** (I)]

kuyruğuörü [→ **kuyruklu** (I)]

kuyruğu tava sapına dönmek Uslanmak, oynaklığı, azgınlığı geçmek, düzelmek: *Dayağı yedi, kuyruğu tava sapına döndü.* (*Bor –Ng.)

kuyruk (I) Keçi kılından yapılan, saça bağlanan bağcık. (*Daday –Ks.)

kuyruk (II) Sandığı bağlamaya yarayan yaylara tutturulmuş demir parçası. (–Ant.)

kuyruk (III) Üzüm zamanı doğan bir yıldız: *Doğdu kuyruk, kalmadı koruk.* (–Mr.; Kayarak *Saimbeyli –Ada.)

kuyruk doğumu Yaz sonu. (–Ezc.)

kuyruk kapağı Koyun kuyruğunun altındaki tüysüz deri. (*Bor –Ng.)

kuyruklamak Yatan ya da düşen hayvanı kuyruğundan tutarak kaldırmaya çalışmak. (*Bor –Ng.)

kuyruklu (I) [**kuyröğlü, kuyrölü, kuyruğölü, kuyruğörü, kuyruğuölü, kuyruğuörü, kuyrukölüsü**] Akrep. (Aşağıdinek –Isp.; *Narlıdere *Buldan, Alâeddin *Acıpayam, Çöplü *Çivril –Dz.; Eymir *Bozdoğan, *Nazilli –Ay.; Kesre –İz.; Güney *Eşme, *Alaşehir, Gördes –Mn.; *Bor –Ng.; –Kn.; –Ada.; *Mut köyleri, Tozkovan *Gülnar, *Anamur –İç.; Çomaklı *Korkuteli, Deretürbeli *Alanya, Güzelsu *Akseki –Ant.; *Fethiye, Yerkesik –Mğ.)
[**kuyröğlü**] : (–Ng.)

[**kuyrölü**] : (*Sungurlu –Yz.)
[**kuyruğölü**] : (*Mut ve köyleri –İç.)
[**kuyruğörü**] : (Ovacık *Silifke –İç.)
[**kuyruğuölü**] : (Alibeyli –İz.; Yeniköy –Ba.; *Lapseki –Çkl.; –Bil.; –Es.; Aşağıkayı *Tosya –Ks.; –Krş.; *Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.; Yapıntı *Mut, Ayvagediği –İç.)
[**kuyruğuörü**] : (*Lapseki –Çkl.)
[**kuyrukölüsü**] : (*Gölpazarı –Bil.; Göynücek –Ama.; –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
kuyruklu (II) Tapu senedi. (–Ank.; Tuzhisar *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ereğli –Kn.)
kuyruklu (III) Yağ tavası. (*Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; *Keskin –Ank.)
kuyruklu (IV) Soğan. (–Ed.)
kuyruklu (V) Karışık işlere giren, kurnaz kadın. (–Tr.)
kuyruklu (VI) Arkası uzun, bol kadın giysisi. (–Brd.; –Nş.; –Nğ.)
kuyruklubahar Karabibere benzer, uzun taneli bahar, darifülfül. (*Bolvadin –Af.)
kuyruklukuş Uçurtma. (–Mğ.)
kuyrukölüsü [→ **kuyruklu** (I)]
kuyşurmak **1.** Boşaltmak. (*Karaman –Kn.) **2.** Yerleştirmek. (*Karaman –Kn.) **3.** Yer değiştirmek. (*Karaman –Kn.)
kuytak [**kuytal, kuytuk, kuytul, kuytuluk**] Çukur, kuytu yer. (Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; *Düzce, Göynük –Bo.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Çarşamba –Sm.; Bayadı –Or.; Torul –Gm.; Yerkesik –Mğ.)
[**kuytal**] : (Kuz *Akkuş –Or.)
[**kuytuk**] : (*Çarşamba –Sm.; *Kandıra –Kc.)
[**kuytul**] : (*Erbaa –To.; *Çarşamba –Sm.)
[**kuytuluk**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
kuytal [→ **kuytak**]
kuytuk [→ **kuytak**]
kuytul [→ **kuytak**]
kuytuluk [→ **kuytak**]
kuyuçeliği Bir çeşit çelik çomak oyunu. (Sarıkavak *Merzifon –Ama.)
kuyulamak [→ **kuylamak**]
kuyür kuyür Gevrek bir şeyin yenilirken çıkardığı ses. (*Silifke –İç.)
kuzay [**kozay, kozna, kuşez, kuyaz, kuzleç, kuzluk** (II)] **1.** Güneş görmeyen, gölgelik yer. (Kızılköy *Dinar –Af.; *Erciş –Vn.; *Elbistan, Geben, –Mr.; İncirli –Yz.; *Bor –Nğ.; –Ada.)
[**kozay**] : (Yörükler –Isp.; *Çemişkezek –Tn.)
[**kozna**] : (–Rz.)
[**kuşez**] : (–Es.)
[**kuyaz**] : (Sancaklıboz, İğdecik –Mn.)
[**kuzleç**] : (Buldan *Çivril –Dz.)
[**kuzluk** (II)] : (Ağlı *Küre –Ks.) **2.** Nemli, ıslak yer. (–Kn.)
kuze Sansar. (–Bt.)
kuzgaç Köşeleme. (Çavdarlı *Şavşat –Ar.)
kuzgun armudu Sert, yumurta biçiminde, sarı renkli bir çeşit armut. (*Cide –Ks.)
kuzguncu Hoşa gitmeyen bilgileri duyuran kimse. (*Maçka –Tr.)
kuzgunluk Dama açılan pencere. (–Ks.; *Boyabat –Sn.)
kuzgun otu Eğrelti otu. (Kösten, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.)
kuzgun teklifi İçten olmayan, gönülsüz çağırı. (*Fethiye –Mğ.)

kuzgut Çok sert ve düzgün bir çeşit meşe. (Dengere *Tefenni –Brd.)

kuzık [→ **kuzuk**]

kuzkun Büyük karınca. (*Eyüp –Ist.)

kuzla Karçiçeği. (*Kemaliye –Ezc.)

kuzlacı [**kozlaç, kuzlak** (II), **kuznacı, kuzulacı**] Gebe, doğurucak hayvan. (*Eğridir –Isp.; Tokat, Bozan –Es.; *Merzifon –Ama.; –Ml.; –Ur.; *Nizip –Gaz.; –Mr.; *Reyhanlı –Hat.; *Gemerek –Sv.; *Beypazarı –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.; Doğanbeyli –Ada.; *Tarsus, Yapıntı *Mut, *Mersin ve köyleri –İç.)
[**kozlaç**] : (–Ml.)
[**kuzlak** (II)] : (Gavurdağı *Osmaniye –Ada.)
[**kuznacı**] : (*Vezirköprü –Sm.)
[**kuzulacı**]: (Söğüt, Honaz –Dz.; *Koyulhisar –Sv.)

kuzlak (I) Kaydırak oyunu. (Ağaçhisar *Orhaneli –Brs.)

kuzlak (II) [→ **kuzlacı**]

kuzlamak 1. Hayvanlar yavrulamak, doğurmak: *Ahmet'in pisiği kuzladı.* (*Eğridir –Isp.; Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Ağın –El.; –Gaz.; *Göksun, *Bozhüyük, Emirli –Mr.; *Antakya ve köyleri –Hat.) **2.** Tavuk yumurtlamak. (–Mr.; *Antakya –Hat.)

kuzleç [→ **kuzay -1**]

kuzleği Tandırlardaki hava deliği. (Karaözü *Gemerek –Sv.)

kuzluk (I) Kuzu ve oğlak barındırılan küçük ağıl. (Sofular *Eğridir –Isp.; Çamköy *Gölhisar –Sv.; *Tire –İz.; *Ayancık –Sn.; *Ermenek –Kn.; Mansurlu, Başlamış, Köreken *Kozan –Ada.; *Tarsus, *Anamur –İç.; *Alanya –Ant.)

kuzluk (II) [→ **kuzay -1**]

kuzman Kedi yavrusu. (*Havza –Sm.)

kuznacı [→ **kuzlacı**]

kuzu (I) Kerpiç. (Karkıncık *Artova –To.; –Ml.)

kuzu (II) [→ **közlük -1**]

kuzubaşı [→ **kurtkulağı**]

kuzuböpreği Sert taneli, siyah, yuvarlak bir çeşit üzüm. (–Kn.)

kuzudili Bir cins bitki. (Tavaklı *Ezine –Çkl.)

kuzudişi (I) [**kozazau**] Yüz yaşını geçen insanlarda çıkan diş. (–Rz.; Palha *Divriği –Sv.; *Bor –Nğ.; Arslanköy *Mersin *Mut –İç.)
[**kozazau**] : (Karaçay aşireti, Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kuzudişi (II) Dolu. (–İz.; *Demirci *Salihli –Mn.; Göynük –Brs.; *Sivrihisar, Tokat –Es.; –Ist.; *Bor –Nğ.; *Ereğli, –Kn.)

kuzugöbeği Bir çeşit mantar. (Söğüt, Honaz –Dz.; Kızık, Çamlıbel *Artova –To.; Akdoğan *Kızılcahamam –Ank.)

kuzuk [**kozik** (II), **kuzık kuzzik**] Kambur. (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
[**kozik** (II)] : (–Vn.)
[**kuzık**] : (–Bt.)
[**kuzzik**] : (–El.)

kuzukemirdi [→ **kurtkulağı**]

kuzu kerpiç Dikdörtgen prizma biçimindeki kerpiç. (*Hozat –Tn.)

kuzukişnişi [→ **kurtkulağı**]

kuzukulağı [→ **kurtkulağı**]

kuzulacı [→ **kuzlacı**]

kuzuluğunu attırmak 1. Beynini attırmak, sinirlendirmek: *Öyle laf söylerim ki adamın kuzuluğunu attırırım.* (*Bor –Nğ.) **2.** Çocuğunu düşürtmek. (*Bor –Nğ.)

kuzuluk (I) Hayvanlarda döl yatağı. (Tokat –Es.; *Maçka –Tr.; –Gaz.)

kuzuluk (II) Akarsuda balık avlamak için yapılan kamıştan tuzak. (Belevi –İz.)

kuzuluk (III) [**kuzuluk kapısı**] **1.** Büyük kapıların ortasındaki küçük kapı: *Kuzuluktan girdim.* (*Tire –İz.; *Bor –Nğ.)
[**kuzuluk kapısı**] : (*Merzifon –Ama.)
2. Kapı kanadı. (*Seferihisar –İz.) **3.** Çatıya, dama açılan kapı. (*Alayunt –Kü.) **4.** Yüklük, yük dolabı. (Söğüt, Honaz –Dz.) **5.** Yanları kapalı, önü açık çardak. (Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

kuzuluk kapısı [→ **kuzuluk** (III) **-1**]

kuzur Çalım, kibir. (*Gerede –Bo.)

kuzzik [→ **kuzuk**]

kuzzulkurt Hayvanlarda görülen, sancı veren bir hastalık. (*Antakya –Hat.)

kübat [→ **kubat**]

kübeç Küçük turşu ve yoğurt küpü. (*Buldan –Dz.)

kübmek [→ **külmek**]

kübü [**küvik**] Huni. (–Hat.)
[**küvik**] : (–Bt.)

kübüç [→ **küpüç** (II) **-1**]

kübük İki ucu sivri çekiç. (Lori –Gm.)

kübül [→ **kumpil**]

kübületmek Kuvvetli vurmak. (–Or.)

kübür (I) [**küpür** (I), **küpren, kürben**] Gübre. (*Bor –Nğ.)
[**küpür** (I)] : (*Bor –Nğ.)
[**küpren**] : (Keşanuz –Ank.)
[**kürben**] : (–Ank.)

kübür (II) **1.** Araba sandığı. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.; Çilehane *Reşadiye –To.) **2.** Sandık. (Kadıçiftliği *Yalova –Ist.; Çilehane *Reşadiye –To.)

kübür (III) Mısır koçanı. (*Marmaris –Mğ.)

küce (I) Silindir biçiminde ağaç. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

küce (II) Çıkmaz sokak: *Acele etme küçeye varırsın.* (–Dy.)

kücek Topraktan yeni çıkmaya başlayan tahıl kümesinin kabarttığı toprak. (*Bünyan, Zencidere –Ky.)

kücü (I) [**kucca, kucü, kücü ağacı, kücülük, küçü, küçü ağacı**] **1.** Dokuma tezgâhlarında arış ipliklerini açıp kapayan tarak. (Çandır *Sütçüler –Isp.; –Brd.; –Dz. ve köyleri; –Es.; –Ist.; *Bartın, Hacıkadı *Devrek –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; –Sn.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; –To.; Sayaca *Ulubey, Bayadı –Or.; Bağlıca, *Ardanuç, Çayağzı *Şavşat –Ar.; *Arapkir –Ml.; Çepni *Gemerek, Karayün *Hafik, Ortaköy *Şarkışla –Sv.; Mamure –Yz.; *Çiçekdağı –Krş.; *Bünyan, *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.; Civanyaylağı –İç.)
[**kucca**] : (Bahattin *Ulubey –Or.)
[**kucü**] : (–To.)
[**kücü ağacı**] : (Balçıkhisar –Af.; Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; –Krş.; Genezin *Avanos –Nş.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**küçü**] : (–Brd.; Söğüt –Dz.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.; Şıhlar *Ulubey –Or.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Güdül, *Ayaş –Ank.; –İç.)
[**küçü ağacı**] : (Yeniköy *Ereğli –Kn.)
2. Heybe dokumakta kullanılan, üzerine teller çakılmış tahta, ba-

sit dokuma aygıtı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.) **3.** İnce sicim kalınlığında, sağlam, bükülmüş pamuk ipliği. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; *Bayburt –Gm.; Yavuz *Şavşat –Ar.; *Mut ve köyleri –İç.)
[**kücülük**] : (*Bor –Nğ.)

kücü (II) [→ **kücük** (I)]

kücü ağacı [→ **kücü** (I) **-1**]

kücük (I) [**kücü** (II), **küçük ay**] Şubat ayı. (Kuz *Akkuş –Or.; Zencidere –Ky.; *Mut ve köyleri –İç.)
[**kücü** (II)] : (Sarıdere *Bergama –İz.)
[**küçük ay**] : (–Sm.; *Vakfıkebir –Tr.; –Rz.; –Kn.)

kücük (II) Astar olarak kullanılan kırmızı boya, sülüğen. (–Nğ.)

kücü kücü [→ **kuçu kuçu**]

kücül Sinsi, kurnaz, iki yüzlü. (Kızılhisar *Acıpayam –Dz.)

kücüle [→ **küçüle**]

kücülemek (I) [**kücümek, küçülemek**] Tezgâhta halı, kilim, kumaş vb. dokurken çözgü ipliklerini gücü ağacına bağlamak. (Çöplü *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; –Krş.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –İç. ve köyleri)
[**kücümek**] : (Bayadı –Or.; Genezin *Avanos –Nş.)
[**küçülemek**] : (Yeniköy *Ereğli –Kn.)

kücülemek (II) Başarmak: *İşi kücülemeli.* (*Feke, Karsavran *Saimbeyli –Ada.)

kücülemek (III) Zehirlemek: *Köpekleri kücülüyorlar.* (*Bor –Nğ.)

kücülemek (IV) Azalmak. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

kücülemek (V) Köpek çağırmak. (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kücülük [→ **kücü** (I) **-3**]

kücümek [→ **kücülemek** (I)]

kücüre Dolap. (Akçakavak –Bo.)

küçana [→ **küçükana**]

küçek [→ **köşek** (I)]

küçelek [→ **kuçka** (I)]

küçen [→ **kuçka** (I)]

küçen olmak Köpek çiftleşme istemek: *Bizim köpek küçen olmuş.* (–Çr.; Çepni *Gemerek, Çöplü *Gürün –Sv.; Afşar aşireti *Pınarbaşı, Salkuma, Gülveren –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.)

küçeymek Kuvvetlenmek, kabarmak. (Türkistan göçmenleri –Ist.)

küçken Küçük. (*Bergama –İz.)

küçkine Küçücük. (Kerkük)

küçü [→ **kücü** (I) **-1**]

küçüağacı [→ **kücü** (I) **-1**]

küçük (I) [→ **kuçka** (I)]

küçük (II) [→ **küçüle**]

küçükaladı Koza yapacak olan ipekböceğinin kelebek olana kadar geçirdiği üçüncü devre: *Böcekler küçükaladıdalar.* (*Bozdoğan –Ay.; Aydıncık *Bandırma –Ba.)

küçükana [**küçana**] Babanın küçük erkek kardeşinin karısı, yenge. (Çamköy *Gölhisar –Brd.)
[**küçana**] : (Çomaklı *Korkuteli –Ant.)

küçük ay [→ **küçük** (I)]

küçükayşe [**küçükhacı**] Serçeparmak. (*Bayramiç –Çkl.)
[**küçükhacı**] : (Sarımbey –Çr.)

küçük basmacık Yün dokumalarda kullanılan bir motif. (Orhana *Anamur –İç.)

küçük bayram Kurban bayramı. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

küçük buba Babanın küçük kardeşi, küçük amca. (–Dz.)

küçük çıkçığı Bir çeşit kilim. (Tecirli –Mr.)

küçükhacı [→ **küçükayşe**]

küçükleyin Küçükçe, az küçük. (–Ml.)

küçüklüm büyüklüm Küçüklü büyüklü, irili ufaklı. (*Gazipaşa –Ant.)

küçükölüm Uyku: *Çocuklara küçükölüm geldi.* (Güney *Yeşilova –Brd.)

küçüksünmek Küçük görmek, küçümsemek. (*Düzce –Bo.)

küçül (I) Büyük fare. (*Bolvadin –Af.)

küçül (II) Züppe. (Oğuz *Acıpayam –Dz.)

küçüle [**kucüle, kücüle, küçük** (II)] Bir çeşit zehir. (Nudra *Şarkîkaraağaç –Isp.; *İskilip –Çr.; *Kangal –Sv.; *Bor –Nğ.; –Kn.)
[**kucüle**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kücüle**] : (*Bor –Nğ.)
[**küçük** (II)] : (–Nğ.)

küçülemek [→ **kücülemek** (I)]

küçümen [**küçümencik**] Pek küçük, minimini, minicik. (*Susurluk –Ba.; *Kandıra –Kc.; *Düzce –Bo.; –Ezc.; *Çankırı –Ank.; *Saray –Tk.)
[**küçümencik**]: (*Düzce –Bo.; *Lüleburgaz –Krk.)

küçümencik [→ **küçümen**]

küd (I) [→ **küt** (I)]

küd (II) Doğal özellik, alışkanlık: *Çok fena küdlüsün.* (Fili *Biga –Çkl.)

küd (III) Kısa ve kalın (parmak için). (Arslanköy –İç.)

küd (IV) [→ **küt** (III)]

küd (V) **1.** [→ **küdür**] **2.** [→ **küt** (IV) **-1**]

küddüş [**küdüş**] Becerikli. (*Elbistan –Mr.)
[**küdüş**] : (*Elbistan –Mr.)

küde (I) Çam sakızı. (Karamolla, Hımıs –Ezm.)

küde (II) [→ **korut**]

küdelemek Karışık olan sıvıyı süzmek. (*Ünye –Or.)

küdrüvçü Şarbona benzeyen, dağlanarak iyileştirilen bir hastalık, yakma hastalığı. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

küdük Gömlek. (*Karaisalı –Ada.)

küdüñlemek Bir şeyin ucundan tutup uzağa fırlatmak. (Arslanköy –İç.)

küdür [**küd** (V)] Mısır unundan yapılmış küçük bazlama. (*Ulubey –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)
[**küd** (V)] : (Çamova *Divriği –Sv.)

küdüret Tavuğun karnındaki yumurtacıklar. (*Bayburt –Gm.)

küdürük Sapı ve ağzı kırık toprak ibrik. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

küdüş [→ **küddüş**]

küf [**küfe**] **1.** Çocuk başlığı, takke. (–Eze.; *Nizip –Gaz.; *Dörtyol –Hat.) **2.** Kadınların başlarına giydikleri altınlı fes. (–Ur.)
[**küfe**] : (–Ur.)

küfe [→ **küf -2**]

küfeki 1. [→ **kefek -1**] **2.** [→ **kefek -2**]

küflanküf Salıncak. (*Erciş –Vn.)

küfle [→ **küle** (I)]

küflek [→ **kufa** (II) **-1**]

küflez Kısa, kalın ağaç. (–Brd.)

küflü Evde kalmış, evlenmemiş kız. (Ağlı *Küre –Ks.)

küflü çıkın Parası olup da saklayan, yemeyen (kimse). (*Bor –Nğ.)

küft olmak [→ **küftekesilmek**]

küftü Balta ve keserin keskin olmayan yanı. (Uluşiran *Şiran –Gm.)

küfü Korkunç, kocamış. (*Ulubey –Or.)

küfük (I) İçi boş, çürük: *Çocuğun küfük dişlerini çektirdim.* (*İskilip –Çr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Tekke *Erbaa, *Zile –To.)

küfük (II) Ocağın içinde ana duvara bitişik yarım metre yükseklikte kalınca bir set: *Çok üşüyorsan çık ocağın küfüğünde otur.* (–Af.)

küfül küfül Serin serin, küfür küfür: *Rüzgâr küfül küfül esiyor.* (*Gelendost, Büyükkabaca *Senirkent, Tahtacı –Isp.; *Düzce –Bo.; –Çr.; *Gemerek –Sv.; –Krş.)

küfün [→ **köfeke -1**]

küfürdemek Serin serin esmek. (*Düzce –Bo.; *Bor –Nğ.)

küfürtü Hafif esen yel. (*Düzce –Bo.)

küf vermek Salıncağı ilk kez itmek, hız vermek: *Mehmet salıncağa küf verdi.* (*Merzifon –Ama.)

küge [→ **künge** (I) **-1**]

küğ Bağ ve bahçe kulübesi. (–Sv. ve köyleri)

kühül İpek kozası. (Tepeler *Çine –Ay.)

kükçü Kürkçü, tabak. (*Bor –Nğ.)

kükele Yuvarlak taş. (Vazıldan *Divriği –Sv.)

küker Yelken bağı. (–Tr.)

küke yatmak [→ **kurka yatmak**]

küki Kuru köfte. (–Yz.)

küklen İlkbahar. (–Tr.)

kükmek Boynuz. (*Buldan, Güney –Dz.)

küknar Köknar ağacı. (*Maçka –Tr.)

kükre [**kükürt** (VI)] Çam ağacının reçinesi: *Kükreli çıra daha makbuldür.* (*Bodrum –Mğ.)

[**kükürt** (VI)] : (Abaş, Honaz –Dz.)

kükrek (I) **1.** Kasırga. (*Mesudiye –Gr.) **2.** Sis. (*Koyulhisar –Sv.)

kükrek (II) Hırçın. (*Mudanya –Brs.)

kükrek (III) Göğüs. (Ilıca *Çifteler –Es.)

kükrez Esmer ve tıknaz (kimse). (–Isp.)

kükü Ucu sivriltilmiş kazık. (Orçan –Mr.)

küküm (I) [→ **küt** (I)]

küküm (II) [**kukum, küngül, künküm**] Elden ayaktan düşmüş, çok ihtiyar. (–Çkl.; –Es.; *Sungurlu –Çr.; Köşker –Krş.; Sarılar *Avanos –Nş.; Vazıldan *Divriği, *Gürün, *Koyulhisar –Sv.; Topaç –Yz.; *Beypazarı –Ank.; Dereköy, Kafcağız –Kr.)

[**kukum**] : (*Merzifon –Ama.; –Sv.)

[**küngül**] : (*Çarşamba –Sm.; –Kn.)

[**künküm**] : (*Kozan –Ada.)

küküm (III) Yere dökülüp sararmış olan çam ve ardıç yaprakları. (*Ermenek, Bolat *Hadım –Kn.)

küküm (IV) Tahta kırıntısı, talaş: *İğnem küküme düştü.* (Geriçam *Köyceğiz –Mğ.)

küküm (V) Davar kılının dip tarafında olan pamuk birikintisi. (Çığrı *Dinar –Af.)

kükür (I) [→ **künge** (I) **-1**]

kükür (II) Çok taşlı yer: *Bu bahçe çok kükürdür.* (*İznik –Brs.; *Sarıyer –Ist.)

kükürt (I) **1.** Anası tüylü, babası boz deve yavrusu. (Eskioba *Tire –İz.; *Biga –Çkl.; Çakalkuyusu, Topluköyü –Ada.; *Anamur, *Mut –İç.; –Ant.) **2.** Üç yaşını bitirmiş buhur deve. (Ferizler *Silifke –İç.)

kükürt (II) Dibekte dövülmüş yaban armudu, ahlat. (*Bozkır –Kn.)

kükürt (III) Kibrit. (–Ezm.)

kükürt (IV) [→ **kükre**]

kükürt kibritciliği Kükürdü eritip pamuk ipliği üzerine dökerek kibrit yapma işi. (Turan –Ky.)

külafı yıldız Bir çeşit kilim motifi. (Berit ve Gâvurdağı yörükleri –Mr.)

külatan [→ **küldöken**]

kül başına Allah belânı versin anlamında ilenç. (–Ur.)

külbe (I) Küçük kazma, çapa. (*Kemaliye –Ezc.; *Arapkir –Ml.; Kesme *Divriği, *Gürün –Sv.; *Keskin –Ank.)

külbe (II) [→ **küle** (I)]

külbeşik Porsuk. (*Suşehri –Sv.)

kül boncuk Yemeni kenarlarının süslenmesinde ve çeşitli süs eşyaları yapımında kullanılan renkli küçük boncuklar. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

külcük [**kullama, külçöre, külçöreği, külleme** (IV), **küluk, külüçe**] Külde pişirilen çörek. (Sarıköy *Merzifon –Ama.; Ovasaray –Sv.)
[**kullama**]: (Bağlıca *Ardanuç –Ar.)
[**külçöre**] : (Sarıköy *Merzifon –Ama.)
[**külçöreği**] : (Peşman *Daday –Ks.; –Sm.)
[**külleme** (IV)] : (*Bor –Ng̃.)
[**küluk**] : (Arslanköy –İç.)
[**külüçe**] : (–Mğ.)

külçe 1. [→ **külür** (I) **-1**] **2.** [→ **külür** (I) **-2**] **3.** [→ **külür** (I) **-3**] **4.** [→ **külür** (I) **-5**]

külçiçeği Mangal kömürü yanıp kor olduktan sonra üzerinde oluşan ince, beyaz kül: *Dudak içinde ve diş etinde meydana gelen yaralara külçiçeği sürülürse iyileşir.* (Peşman *Daday –Ks.; –Sm.)

külçöre [→ **külcük**]

külçöreği [→ **külcük**]

kül demiri Ateş küreği: *İstediğiniz kül demirini getirdim.* (*İnegöl –Brs; Zeyve *Söğüt –Bil.)

küldoru Külrengi : *Küldoru eşek.* (Gaca –Zn.)

küldöken [**külatan, külkahyası, kültöken**] Kadın, eş : *Bizim küldöken doğurdu.* (–Ay.; *Merzifon –Ama.; *Bor –Ng̃.; *Mut ve köyleri –İç.)
[**külatan**] : (*Arapkir –Ml.; Hıdırlar *Nallıhan –Ank.)
[**külkahyası**] : (Yalıçiftliği *Mudanya –Brs.; Karaağaç –Ed.)
[**kültöken**] : (*Ulubey –Or.)

küldür [→ **külür** (I) **-1**]

küldürdek [→ **küldürküp -1**]

küldüren [**küldürüm** (I)] Dikildiği yerde çürüyüp içi boşalmış ağaç, içi kof ağaç. (Satılmış –Es.)
[**küldürüm** (I)] : (Tuzaklı *Söğüt –Bil.)

küldüret Sel: *Yağan yağmurlardan her taraf küldüret kesildi.* (Karıkiri *Milas –Mğ.)

küldürköme [→ **küldürküme**]

küldürkönes [→ **küldürküme**]

küldürküme [**küldürköme, küldürkönes**] Hep birden, toplu olarak. (Tokat –Es.; –Zn.; Boyak *Araç –Ks.: Çanıllı *Ayaş –Ank.)
[**küldürköme**] : (*Sivrihisar Es.)
[**küldürkönes**] : (*Bor –Ng̃.)

küldürküp [**küldürdek, küldürtdek**] **1.** Ansızın, birdenbire (düşme, yuvarlanma için). (Bağıllı *Gelendost –Isp.; Bolaman –Or.)
[**küldürdek**] : (*Düzce –Bo.)
[**küldürtdek**] : (*Düzce –Bo.)
2. Elim üstünde kimin eli var oyununda ebe kimin eli olduğunu bilemezse "yat aşağı" anlamında

söylenen sözcük: *El üstünde kimin eli? bilemedin küldürküp.* (*İskilip –Çr.)

küldürtdek [→ **küldürküp -1**]

küldürtü Yuvarlanarak düşmeden çıkan gürültü. (*Düzce –Bo.)

küldürüm (I) [→ **küldüren**]

küldürüm (II) Bütün, tüm. (Eymir *Bozdoğan –Ay.)

küle (I) [**kilve, kule** (I), **kuvle, küfle, külbe** (II), **külfe, külle** (I), **külve -1, küvle, küyle**] Tandırdaki ateşin yanmasını sağlayan hava deliği. (Balçova –İz.; –Ezc.; *Erciş –Vn.; İriağaç –Ml.; Tavlusun, Talas, Habek, Zencidere –Ky.)

[**kilve**] : (Kerkük)

[**kule** (I)] : (*Bayramiç –Çkl.; *Erkilet –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.)

[**kuvle**] : (*Yıldızeli –Sv.)

[**küfle**] : (–Kr.; Tercan, Ergan –Ezc.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Boğazlıyan –Yz.; *Mucur –Krş.)

[**külbe** (II)] : (–Uş.; –Kü.)

[**külfe**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

[**külle** (I)] : (Kadınhanı –Brd.; *Ayaş, *Şereflikoçhisar, Ahırlı –Ank.; –Krş.; *Develi, *İncesu –Ky.; *Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.; –Kn.; Geriçam, Eskire –Mğ.)

[**külve -1**] : (*Reşadiye –To.; Pasinler –Ezm.; *Doğubeyazıt –Ağ.; –Vn.; –Bt.; İpsala *Hafik –Sv.)

[**küvle**] : (*Bayburt –Gm.; Ilıca –Ezm.; –Ezc.; *Pınarbaşı, *Bünyan –Ky.)

[**küyle**] : (Köse *Kelkit –Gm.)

küle (II) Et tahtası. (*Bolvadin, *Emirdağ –Af.)

küle (III) Çok beyaz. (*Kemaliye –Ezc.)

küle (IV) Yumuşak. (*Kemaliye –Ezc.)

küle (V) [→ **külte** (I) **-5**]

küle (VI) Kısa, cüce. (Kerkük)

külek (I) [**kilek, kilik** (V), **küleyh**] Tahta kova. (*Kandıra –Kc.; *Akyazı ve çevresi –Sk.; *Kartal –Ist.; *İskilip –Çr.; –Sm.; *Taşova –Ama.; Kızık *Artova, Çilehane *Reşadiye –To.; Kuz *Akkuş, Bayadı –Or.; *Tirebolu, Piraziz, Tepeköy –Gr.; Uluşiran *Şiran –Gm.; Limanköy *Çayeli –Rz.; Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı, Yavuz *Şavşat, Erkinis *Yusufeli, –Ar.; –Ezm.; *Nazimiye –Tn.; *Arapkir –Ml.; *Birecik –Ur.; *Nizip –Gaz.; *Afşin ve köyleri –Mr.; –Hat.; Çepni *Gemerek, Tekerahma *Gürün, Hacılyas *Koyulhisar, Ağrakos *Suşehri, *Şarkışla –Sv.; –Yz.; Afşar ve köyleri *Pınarbaşı –Ky.; –Nğ.; *Kozan –Ada.)

[**kilek**] : (*Maçka –Tr.)

[**kilik** (V)] : (–Ky.)

[**küleyh**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.; Bayburt, İrişli *Sarıkamış –Kr.)

külek (II) Küçük bostan kulübesi. (Hınıs –Ezm.)

külek (III) Yel. (–Ank.)

küle küle Lapa lapa: *Kar küle küle yağıyor.* (*Kilis –Gaz.)

külelik Tandırın hava deliğine takılan bez tıkaç. (*Erciş –Vn.)

külemek [→ **külmek**]

külempe Sopa. (Burhanlı –Ada.)

külen (I) **1.** Sulanmayan, verimli ve çakılsız toprak. (*Akşehir –Kn.) **2.** Gübreli, külrengi toprak. (Saiteli *Ladik –Sm.; Argıthanı *Ilgın –Kn.)

külen (II) Boz renk (eşek vb. hayvanlarda). (Kılbasan *Karaman –Kn.)

külensal [**küleysi**] Külrengi. (Güvenç –Kn.)
[**küleysi**] : (–Kn.)

küleş [→ **külte** (I) **-3**]

küleyh [→ **külek** (I)]

küleysi [→ **külensal**]

külfahış olmak [**külfakıç olmak, külfakış olmak, külfaş olmak, külhaş olmak, külhaşhaş olmak, külhavş olmak, külhavuş olmak, kültaş olmak, külüfan olmak**] Paramparça, tuzbuz olmak. (–Sm.; *Bor –Nğ.)
[**külfakıç olmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**külfakış olmak**] : (*Bor –Nğ.)
[**külfaş olmak**] : (*İskilip –Çr.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**külhaş olmak**] : (–Sm.; –Hat.)
[**külhaşhaş olmak**] : (Daday *Erbaa –To.)
[**külhavş olmak**] : (–Yz.)
[**külhavuş olmak**] : (Çıkrık *Mecitözü –Çr.)
[**kültaş olmak**] : (*Sivrihisar –Es.)
[**külüfan olmak**] : (*Ermenek –Kn.)

külfakıç olmak [→ **külfahış olmak**]

külfakış olmak [→ **külfahış olmak**]

külfan (I) [**külfen**] Kül gibi toprak. (*Mut ve köyleri –İç.)
[**külfen**] : (Sadık *Mucur –Krş.)

külfan (II) Hamam, külhan ocağı. (*Mut ve köyleri –İç.)

külfaş (I) Ezilip bozulan, dağılıp kırılan. (*İskilip –Çr.)

külfaş (II) Yorgun argın. (–Ba. ve çevresi)

külfaş olmak [→ **külfahış olmak**]

külfe [→ **küle** (I)]

külfen [→ **külfan** (I)]

külfet 1. Çokluk, kalabalık : *Çok külfetlendik.* (Yavuz *Şavşat –Ar.) **2.** Evdeki kişiler. (İrişli, Bayburt, *Sarıkamış –Kr.)

külfet yastığı Çift kişilik, büyük, baş yastığı: *Bizim külfet yastığının yüzü yırtılmış, yenisini al.* (Bayburt, İrişli *Sarıkamış –Kr.)

külgümek [**külgürmek**] Ani sevinç ya da korkudan zıplamak. (Macar *Gazipaşa –Ant.)
[**külgürmek**] : (Macar *Gazipaşa –Ant.)

külgürmek [→ **külgümek**]

külhaş olmak [→ **külfahış olmak**]

külhaşhaş olmak [→ **külfahış olmak**]

külhavş olmak [→ **külfahış olmak**]

külhavuş olmak [→ **külfahış olmak**]

kül ipi Koyunlar kırkılırken ayaklarını bağlamak için kullanılan ip. (*Kangal –Sv.)

külkahyası [→ **küldöken**]

külke Yığın. (Kerkük)

külkedisi Vücudun ağrıyan, acıyan, şişen kısmına sarmak için küle sokulmuş ıslak bez : *Ali ağaçtan düşmüş, koluna hemen külkedisi saralım.* (Danışman *Fatsa –Or.)

külküpür olmak Bir düşünce ya da birinin uğruna kendini yok edercesine çabalamak, kul köle olmak: *Onu yetiştireceğim diye külküpür oldun.* (*Bor –Nğ.)

kül kütürüm [→ **küt** (I)]

külle (I) [→ **küle** (I)]

külle (II) Hayvanın başı ile vuruşu, tos. (*Erciş –Vn.)

külle (III) Yaz mevsiminde evlerin damına dört direk çakıp çevresine kumaş sararak yatılan yer. (Kerkük).

külle (IV) Uçan çekirge. (Kerkük)

külleme (I) Firengi hastalığı. (–Af.; –Kü.; *Niksar –To.)

külleme (II) Sofra örtüsü. (Kılcılar –Ba.)

külleme (III) Yaramaz, ele avuca sığmayan, terbiyesiz çocuk. (*Düzce –Bo.)

külleme (IV) [→ **külcük**]

küllemek **1.** Göz boyamak, aldatmak: *Gözümü külleme, anlamaz değilim.* (–Rz.) **2.** Üstünkörü, gelişigüzel iş yapmak: *Irgatlar bağı iyi kazmamışlar, külleyivermişler.* (*Bor –Nğ.) **3.** Kusurlu işleri örtbas etmek: *Bu işi sen mi külledin, yoksa eskiden beğri mi üstü küllü duruyor?* (*Bor –Nğ.)

küllenmek Hayvanlar tozlu yerlerde yatıp yuvarlanmak: *Eşek küllenivor.* (Uluğbey, Yassıören *Senirkent –Isp.)

külleşi Yumurta. (Genek *Yatağan –Mğ.)

külli Çekirge. (*Siverek –Ur.)

küllü (I) **1.** Su küpü. (*Bor –Nğ.) **2.** Gaz tenekesi. (Güneyköy *Eşme –Uş.; Eziler *Günay –Dz.; Derbent *Alaşehir –Mn.; –Nğ.) **3.** İki kulplu küçük küp, testi. (–Dz.; *Bor –Nğ.) **4.** İçinde küllü su olan kap: *Küllünün suyunu boşalt, çamaşır yıkayacağız.* (Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan –Ay.)

küllü (II) Bir çeşit bitki hastalığı. (Yerkesik –Mğ.)

küllü (III) [**kül toprak**] Külü çok olan toprak. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
[**kül toprak**] : (Saraycık –Kü.; İtburun –Es.)

küllüğün çok olsun Kolay gelsin anlamında dilek. (–Af.)

küllük (I) [**kullük, kullüyh, küllüyh**] **1.** Kül ve süprüntü atılan yer, çöplük. (Kızılköy *Dinar, Bayat *Emirdağ –Af.; Sofular *Eğridir, Bağıllı *Gelendost, Yassıören *Senirkent –Isp.; Başpınar *Tefenni, Güney *Yeşilova –Brd.; Söğüt *Acıpayam, Honaz –Dz.; Eymir *Bozdoğan, Dallıca *Nazilli –Ay.; –Bil.; *Sivrihisar –Es.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; *Düzce –Bo.; Peşman *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Sarıköy *Merzifon –Ama.; –To.; *Erciş –Vn.; –Dy.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Vazıldan *Divriği, Karaözü *Gemerek, *Şarkışla ve köyleri –Sv.; Turisa *Çayıralan –Yz.; Çanıllı *Ayaş, Hasanoğlan, Şıhlar –Ank.; *İncesu, Afşar köyleri *Pınarbaşı, Akçakaya, Erkilet –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; *Kozan –Ada.; *Mut ve köyleri –İç.; Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski, *Lüleburgaz –Krk.; *Saray –Tk.)
[**kullük**] : (Fili *Biga –Çkl.; –Çr.; Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kullüyh**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**küllüyh**] : (*Iğdır –Kr.)
2. Çöp tenekesi. (Akçaeniş *Elmalı –Ant.)

küllük (II) [**kültarı**] **1.** Çamaşır yıkamak için içinde küllü su bulundurulan çukur. (–Sn.; –Sm.; Nefsiköseli *Görele –Gr.; –Ur.; –Gaz.; –Hat.) **2.** İçine küllü su konulan kırmızı topraktan yapılmış küp. (Hartlap –Mr.)
[**kültarı**] : (*Merzifon –Ama.)

küllük (III) Eğrelti otu. (–İz.)

küllük (IV) Ayakyolu, hela. (Alemdar –Bo.; *Afşin ve köyleri –Mr.; –Nğ.)

küllük (V) **1.** Çevresi çalı ile sarılarak kış için saklanan saman yığını. (Evreşe *Gelibolu –Çkl.) **2.** Harman kaldırıldıktan sonra yerde kalan tahıl, saman vb. kalıntılar. (*Demirci –Mn.)

küllük (VI) Kuluçka : *Sizin tavuk küllük oldu.* (–Bo.)

küllük (VII) Ateş küreği. (Seciğen *Osmancık –Çr.)

küllük (VIII) Çift sabanı. (Alanos –Sm.)

küllük (IX) Dağın en yüksek tepesi, doruk. (Polat *Akçadağ –Ml.)

küllük (X) İnsanın oturduğu, yaşadığı yer, çevre, mahalle. (*Yeşilova –Brd.)

küllükara Bir çeşit kara üzüm. (–Dz.)

küllük kirişi Ahşap yapılarda binanın bütün yükünü çeken orta direk. (Danışman *Fatsa –Or.)

küllü küllü Durmadan, sürekli: *Küllü küllü öksürüyor.* (*Nazilli –Ay.)

küllüm Miskin, dağınık, pasaklı. (*Düzce –Bo.)

küllüyh [→ **küllük** (I)]

külmek [**kübmek, külemek, külümek**] El ve ayaklarını bağlamak: *Şu koyunu külelim de öyle kırkalım.* (*Senirkent –Isp.; Çilehane *Reşadiye –To.; *Ulukışla –Nğ.; Camili –Kn.)

[**kübmek**] : (Kızılkoca *Yerköy –Yz.)

[**külemek**] : (*Afşin –Mr.; *Kangal –Sv.; Mustafabeyli *Bahçe, Toprakkale *Osmaniye –Ada.)

[**külümek**] : (Bayat *Emirdağ –Af.; Balçıkhisar, Bozan, Tokat –Es.; –Krş.; Nar –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.)

kültarı [→ **küllük**(II) **-2**]

kültaş olmak [→ **külfahış olmak**]

külte (I) [**kultem -2, küle** (V), **küleş, kültem -1, 2; kürte**] **1.** Bağlam, demet, düzine. (Yılanlı *Eğridir –Isp.; –Brd.; *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; *Bozdoğan –Ay.; –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Gelibolu –Çkl.; *Kurşunlu –Çkr.; Kavşit *Sungurlu –Çr.; Sarıköy *Merzifon –Ama.; –Hat.; *Gürün –Sv.; –Ky. ve köyleri; Güzelsu *Akseki –Ant.; *Mut ve köyleri –İç.; *Milas, Yerkesik –Mğ.)

[**kultem -2**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kültem -1**] : (Oğuz *Acıpayam –Dz.; Ergenli *Bayındır –İz.; Örencik –Kü.; Satılmış –Es.; –Ks.; –To.; Başköy *Ürgüp –Nş.; *Bor –Nğ.; Yerkesik –Mğ.)

[**kürte**] : (–Sm.)

2. İki elin tutabileceği kadar ufak ot bağlamı. (Ilıcaksu *Domaniç –Kü.)

[**kültem -2**] : (*Milas –Mğ.)

3. Buğday bağlamı. (Dobruca göçmenleri –Ist.)

[**küleş**] : (Erciş *Dörtyol –Hat.)

4. Bir araya bağlanmış mısır koçanları, kuru biber dizileri: *Bir külte biber dizimiz var.* (Eymir *Bozdoğan –Ay.; –Ba. ve çevresi)

5. İplik çilesi, kelep. (*Osmancık –Çr.)

[**küle** (V)] : (*Yusufeli –Ar.)

külte (II) Toplu, çok. (Belenkeşli –İç.)

külte (III) Balta ya da keserin çivi çakılan kalın yanı. (*Milas –Mğ.)

külte (IV) İç içe konmuş 3-4 yufka ekmeğinin katlanmış biçimi: *Fatmalardan bir külte ödünç ekmek iste.* (Sarı *Merzifon –Ama.; *Elmalı, *Korkuteli –Ant.)
külte (V) Onbeş, yirmi sıra inci dizisi. (Karabiga *Biga –Çkl.; –Ank.)
külte (VI) Çöreklenmiş yılan. (Karahoca *Haymana –Ank.)
külte (VII) [**külte tahtası**] Dört saplı, üzerinde çamur, toprak taşınan tahta araç, teskere. (*Bor –Nğ.) [**külte tahtası**] : (*Bor –Nğ.)
kültek Toprak ya da ağaçtan yapılmış su, yağ kabı. (Uluğbey *Senirkent –Isp.; Kaleyaka *Perşembe, Bayadı –Or.)
kültem 1. [→ **külte** (I) **-1**] **2.** [**külte** (I) **-2**]
külte tahtası [→ **külte** (VII)]
kültoprak [→ **küllü** (III)]
kültöken [→ **küldöken**]
kül ufak Paramparça, tuzbuz: *Parçaları nasıl toplarım, hepsi kül ufak.* (–Sm.)
kül ufak olmak Çok küçük parçalara bölünmek, tuzbuz olmak. (–Sm.)
küluk [→ **külcük**]
külü 1. [→ **kuli** (I)] **2.** Kaz. (*Gerede –Bo.)
külüboy Sıpa. (Şabanözü *Polatlı –Ank.)
külüçe [→ **külcük**]
külüfan olmak [→ **külfahış olmak**]
külük (I) [→ **kurk -1**]
külük (II) **1.** [→ **kölük -1**] **2.** Boynuzlu keçi. (Çandır –Gr.) **3.** [→ **kölük** (I) **-5**]
külük (III) Külde pişirilen yağlı yufka ekmeği. (Sofular *Eğridir –Isp.; Güvere *Silifke –İç.)
külük (IV) Taşçı çekici, balyoz. (–Ks.; Sarıköy *Merzifon –Ama.; Salman *Akkuş –Or.; *Afşin –Mr.; Afşar Köyleri *Pınarbaşı –Ky.; *Bor –Nğ.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
külük (V) Sarı benizli, cılız, kavruk çocuk. (Aliköy *Çaycuma –Zn.)
külük (VI) Çok ağır: *Şu sepet külük gibi.* (*Gelendost –Isp.)
külük (VII) Ocağın önünde kül toplanan yer. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
külük (VIII) Zamk. (Vazıldan *Divriği –Sv.)
külüklemek [**külünkülemek**] Miskinleşmek, uyuşuklaşmak: *Ahmet külüklemiş.* (Burunkaya –Zn.) [**külünkülemek**] : (–Ba.)
külül 1. [→ **külür** (III)] **2.** Burçak bitkisi ve tanesi. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)
külülmek [→ **kümülmek**]
külülük Et ve bulgurdan yapılan bir çeşit ekşili köfte. (Üstükran –Mş.)
külümbe Kalın saç ekmeği, bazlama. (Tavas –Dz.)
külümek [→ **külmek**]
külümpeli Tortulu, koyuca: *Külümpeli bir ayran yap içelim.* (Uluğbey *Senirkent –Isp.)
külün [→ **kulun -1**]
külünçe (I) [→ **külür** (I)]
külünçe (II) Zararlı hayvanlara verilen bir çeşit zehir. (*Nizip –Gaz.)
külünç olmak Tavuk tüyünü dökmek. (Hereke *Gebze –Kc.)
külünkülemek [→ **külüklemek**]
külünü havaya savurmak Yok etmek, onmaz duruma getirmek: *O kadar azıtmasın, adamın külünü havaya savururlar.* (*Bor –Nğ.)
külüp Damlara konulan kol kalınlığında ağaçlar. (–Hat.)
külür (I) [**külçe -1, 2, 3, 4; küldür, külünçe** (I), **küncülü**] **1.** Külde, tep-

side, saçta pişen, mayasız çörek, mısır ekmeği. (Bölceağaç *Manyas, *Bandırma –Ba.; Bozüyük –Bil.; *Milas –Mğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

[**külçe** (I) **-1**] : (–Hat.)

[**küldür**] : (Köprücek *Emet –Kü.)

2. Saç ya da taş üzerinde pişirilen bazlama gibi ufak ekmek. (*Şereflikoçhisar –Ank., *Bodrum, Bozarmut *Yatağan, Yenice –Mğ.)

[**külçe** (I) **-2**] : (Karaağaç *Gölpazarı –Bil.)

[**külünçe** (I)] : (Keferdis *Pütürge –Ml.; –Ur.)

2. Simit biçiminde adak ekmeği: *Hastalıktan kurtulursam külür yapıp dağıtacağım.* (Küçükbahçe *Karaburun –İz.)

[**külçe** (I) **-3**]: (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

[**küncüllü**] : (–Mr.; *Bor –Ng.)

4. Lokma. (–İz.) **5.** Çocuklara yapılan çörek. (*Beypazarı –Ank.; Çiftlik –Mğ.)

[**külçe** (I) **-4**] : (*Kurşunlu –Çkr.; –Ank.)

külür (II) **1.** Tanesiz mısır koçanı. (*Acıpayam –Dz.; Karaköy, *Elmalı, *Finike, Köşkerler, Temre *Kaş –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.) **2.** Taneli mısır koçanı: *Külürleri güneşe ser kurusun.* (Kelekçi, Oğuz *Acıpayam –Dz.; Serik, Yerkesik –Mğ.) **3.** Hayvanlara yedirilen taneli ot. (Ergan –Ezc.)

külür (III) [**külül -1**]Bezelye. (–Sm.; Şıhlar *Ulubey –Or.; –Tr.; –Gm.; –Kr.)

[**külül -1**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.; İrişli, Bayburt, *Sarıkamış –Kr.; *Narman –Ezm.)

külüşefteli [**gülşefteli**] Açık kırmızı renk (edik, potin, ayakkabı vb.). (Berit ve Gâvurdağı Yörükleri–Mr.)

[**gülşefteli**] : (–Gaz.)

külüz Düşkün, şaşkın (insan ya da hayvan için). (Şaphane *Gediz Kü.)

külve 1. [→ **küle** (I)] **2.** Ocak. (*Sarıyer –Ist.) **3.** Ocakta tencere, kazan koymak için yapılmış yer. (Hacıilyas *Koyulhisar –Sv.)

küm (I) Bir dalda meyve kümesi, salkım. (–Çkr. ve köyleri)

küm (II) **1.** Yeni doğan kuzuları soğuktan korumak için yapılan çukur. (*Emirdağı –Af.; –Brd.; Karahoca *Haymana –Ank.) **2.** [→ **kom** (I) **-1**]

küm (III) Kadınların başlarına sardıkları beyaz peştemal. (Babik *Pütürge –Ml.)

kümbe (I) **1.** [→ **kömbe** (I) **-1**] **2.** Pide. (*Bozdoğan –Ay.)

kümbe (II) [→ **kümbet** (II) **-2**]

kümbelis [→ **küme** (I) **-1**]

kümbelti [→ **kümbet** (III) **-1**]

kümbet (I) Yemekleri korumak için üstlerine kapatılan, kulpsuz, oval sepet. (–Ada.)

kümbet (II) [**kümbe** (II)] **1.** İçi tuğlalı soba. (–Dz.; Kiraz –İz.; Rumeli göçmenleri –Ba.; *Vezirköprü –Sm.; –Ank. göçmenler; Naip –Tk.) **2.** Topraktan yapılmış soba. (Yenice *Karacabey –Brs.; Ceylan *Lüleburgaz –Krk.)

[**kümbe** (II)] : (Fili *Biga –Çkl.)

3. Ocak. (–Mn. ve çevresi; Suluca Lapseki –Çkl.; –Ks.; –Ant.)

kümbet (III) [**kümbelti, kümelti** (I)] **1.** Tepecik. (*Yalvaç –Isp.; Atlas *Sivrihisar –Es.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; Sarıköy *Merzifon –Ama.;

Erkinis *Yusufeli –Ar.; –Hat.; *Gürün –Sv.)

[**kümbelti**] : (Küçükhüyük –Af.)

[**kümelti** (I)]: (Burgaz *Ezine –Çkl.; Muradiye *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)

2. Toprak yığını. (–Af.; Erkinis *Yusufeli –Ar.; Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Gürün –Sv.)

3. Çıkıntı. (*Akyazı ve çevresi –Sk.)

kümbet (IV) Büyük, kaba. (Çayağzı *Şavşat –Ar.)

kümbü Büyük testi. (*Safranbolu –Zn.)

kümbüz (I) [→ **kümkü** (I)]

kümbüz (II) [→ **kampoz**]

kümdük [→ **kümük** (I) **-1**]

küme (I) [**kümbelis, kümele** (I)] **1.** Bostan ve bağ bekçisinin kulübesi. (–Brs.; Oyaca *Haymana –Ank.)

[**kümbelis**] : (Azaplıköy *Kadirli –Ada.)

[**kümele** (I)] : (–Çkr.; –Sm.; –Ada.)

2. Ağaçtan ya da taştan yapılan avcı kulübesi. (Elbengi *Yalvaç –Isp.; –Sn.; *Ermenek, Boyalı, *Hadım –Kn.; *Milas, Yerkesik –Mğ.) **3.** [→ **köme** (III) **-1**]

küme (II) [→ **köme** (I)]

küme (III) Gömülmüş zeytin yığını. (*Çine –Ay.)

küme (IV) Topluca kır eğlencesi. (*Mucur –Krş.)

kümeç (I) Mısır unundan yapılan, içine ceviz konularak külde pişirilen çörek. (Beylerli –Isp.)

kümeç (II) Süzülmüş balın üzerinde kalan küçük petek parçaları. (Peşman *Daday –Ks.; –Tr.)

kümek Yardım, imdat. (*Bayburt –Gm.; Karakoyun *Iğdır –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

kümek etmek Yardım etmek. (*Bayburt –Gm.; Karakoyun *Iğdır –Kr.; *Doğubeyazıt –Ağ.)

kümele (I) [→ **küme** (I)]

kümele (II) Çadır. (–Kn.)

kümelez Kimi yerleri aşınmış aşık kemiği. (Dodurga *Bozüyük –Bil.)

kümelti (I) [→ **kümbet** (III) **-1**]

kümelti (II) [→ **köme** (I) **-1**]

kümeltili Toplu, çok, yığılı: *Mal kümeltili olunca para kazanılır.* (Eğrigöz *Emet –Kü.)

kümes Arı peteği. (–Tr.)

kümet (I) Çocuğun doğum haberini veren kimseye babanın verdiği bahşiş, muştuluk parası. (Helete *Pazarcık –Mr.)

kümet (II) Kiremit. (*Acıpayam –Dz.)

kümge [→ **künge** (I) **-2**]

kümgeci [→ **küngeci**]

kümkü (I) [**kümbüz** (I), **künbüz**] Beli bükük, kambur. (Bayat, Aziziye *Emirdağ –Af.; *Yalvaç –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; Bardakçı, Numanoluk *Seyitgazi, Tokat –Es.; Çanıllı *Ayaş, Sarıoba *Polatlı –Ank.)

[**kümbüz** (I)] : (Zuğu *Kiği –Bn.)

[**künbüz**] : (*Merzifon –Ama.)

kümkü (II) [→ **kümük** (I) **-1**]

kümküme Mayalı hamurdan el büyüklüğünde yapılan yağlı ekmek. (Geçit *Ilgın –Kn.)

kümpmek Birdenbire düşüp kalmak: *Domuza bir taş vurdum kümpüverdi.* (Çukurköy *Karaisalı –Ada.)

kümpür [→ **kumpil**]

kümre Küçük iskemle. (–Tr.)

kümrenmek Beyit söylemek. (Boynuyoğun –Ada.)

kümrü Topraktan yapılmış kulpsuz testi. (Banus *Eğridir –Isp.)

kümrük Dalsız, budaksız. (Sofular *Eğridir –Isp.)

kümrüş Ağzı kırılmış ibrik, testi vb. şeyler. (Karamanlı *Tefenni –Brd.)

kümsük (I) Yumruk, muşta. (–To.; –Sv.)

kümsük (II) Çıralı odun, çıra yarması: *Evin içi ısınsın, kümsükleri ocağa at.* (Düğrek –Mğ.)

kümsük (III) Yanık kokulu yemek. (Ağlı *Küre –Ks.; *İskilip –Çr.)

kümsüklemek Avcunu yumup, orta parmağını çıkartıp yumruk yaparak vurmak, muştalamak. (–Çkl.; –Sv.)

kümsümek Yemek yanmak, yanık kokmak: *Keşkeği ocakta unuttum, kümsümüş.* (Ağlı *Küre –Ks.; *İskilip –Çr.)

kümtük [→ **kümük** (II)]

kümü Lohusalıkta al basma. (–Ay.)

kümük (I) [**kümdük, kümkü** (II), **kümürük, kündük** (II), **künük** (II)] **1.** Basık burunlu. (*Acıpayam –Dz.; Tokat –Es.; Sarıköy *Merzifon –Ama.; –Sv.; Oymaağaç *Beypazarı –Ank.; –Kn.; *Elmalı –Ant.; *Milas, Yerkesik –Mğ.; Büyükdoğanca, Kavaklı –Ed.)

[**kümdük**] : (Büyükkabaca, *Senirkent –Isp.)

[**kümkü** (II)] : (Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.)

[**kümürük**] : (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

[**kündük** (II)] : (–Brd.)

[**künük** (II)] : (*Emet –Kü.)

2. Dişi dökülmüş (kimse): *Künük insan ağır yemek yer.* (–Çr.)

kümük (II) [**kümtük**] Ucu kalın, kırık, küt: *Kümük uçlu kalem.* (İnönü *Söğüt –Bil.; Keskin, Tokat –Es.; Düğrek –Mğ.)

[**kümtük**] : (Kızılcasöğüt *Çivril –Dz.)

kümük (III) **1.** Küçük kulaklı keçi. (Kasımlar *Eğridir –Isp.) **2.** Kulağı kesik (hayvan için). (Sofular *Eğridir –Isp.)

kümük (IV) **1.** Küçük. (*Bolvadin –Af.) **2.** Kısa boylu (kadın): *Kümük teyze.* (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.)

kümük (V) Gövdesi kesilmiş ağaç : *Elma ağacını kümük hale getirmişler.* (Sofular *Eğridir –Isp.)

kümül (I) Bağlam olarak kurutulup, taneleri alınan susam, nohut, mercimek, burçak kökü. (Söğüt, Honaz –Dz.; *Kozan –Ada.; *Anamur, *Mut ve köyleri –İç.)

kümül (II) Yığın. (–Ada. ve köyleri)

kümülmek [**külülmek**] Çentilmek, aşınmak, kütleşmek, körlenmek. (Tokat –Es.; Kapulluk *Beypazarı –Ank.; Yerkesik –Mğ.)

[**külülmek**] : (*Safranbolu –Zn.)

kümülü (I) Susam sapları yığını. (Tepecikören *Kozan –Ada.)

kümülü (II) Koni. (Tepecikören *Kozan –Ada.)

kümürdek (I) [→ **kemirdek**]

kümürdek (II) [→ **kümürtlek**]

kümürdek (III) Otların sertleşmemiş sapları. (*Mut ve köyleri –İç.)

kümürdenmek Yabanıl hayvan bağırmak, homurdanmak: *Aslan kümürdendi.* (–Kn.; Yerkesik –Mğ.)

kümürtlek [**kemertlek, kemirtek, kemirtlek** (I) **-1, kemirtlik, kimirtlek** (I) **-2, kirtlek** (III), **kümürdek** (II)]

Kıkırdak. (Nuh –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; Tokat –Es.; Güzlü, *Kadınhanı –Kn.; Çiftepınar, Ohur –İç.)
[**kemertlek**] : (*Lapseki –Çkl.)
[**kemirtek**] : (*Ahlat –Bt.)
[**kemirtlek** (I) **-1**] : (*Merzifon –Ama.; –Ur.)
[**kemirtlik**] : (–Ur.)
[**kimirtlek** (I) **-2**] : (*Nallıhan –Ank.)
[**kirtlek** (III)] : (*Kurşunlu –Çkr.)
[**kümürdek** (II)] : (*Mut köyleri –İç.)

kümürüç Kulpu ve emziği kırık testi. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

kümürük [→ **kümük** (I) **-1**]

kün 1. Birkaç yıl yerinde kalarak iyice yanmış ve kül gibi olmuş hayvan gübresi: *Tarlasını künliyen yokluk görmez.* (Saray –Çkr.; *Sungurlu, Karahacip –Çr.; Ağaeli *Kalecik, Beyoba –Ank.; Erkilet –Ky.) **2.** Kömür ve tütünün tozu: *Tabakadaki tütün ufalanmış, kün olmuş.* (Turan –Ky.)

küna [→ **künar**]

künar [**küna, küner**] Çam fıstığı. (Söğüt, Honaz –Dz.; Sürez *Bozdoğan, *Karacasu –Ay.; Beydağı *Ödemiş –İz.; –Çkl.; Tirilye –Brs.; *Elmalı, *Finike –Ant.; *Milas Yerkesik –Mğ.)
[**küna**] : (*Bozdoğan –Ay.)
[**küner**] : (Düden, Oğuz, Yeşilyuva *Acıpayam –Dz.; *Kuşadası –Ay.; *Ödemiş, *Torbalı –İz.; Kasaba *Kaş –Ant.; *Bodrum –Mğ.)

künbüz [→ **kümkü** (I)]

künci [→ **küncü**]

küncü [**künci, küncük, kündüç, künlü**] Susam tanesi. (Munciz *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Düzce –Bo.; Parak *Alucra, *Şebinkarahisar –Gr.; –Tr.; –Ezm.; –Bt.; *Silvan –Dy.; –El.; *Arapkir –Ml.; *Siverek –Ur.; *Kilis –Gaz.; Şekeroba, Önsen –Mr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.; –Ank.; *Pınarbaşı, Kıranardı –Ky.; *Bor –Nğ.; *Ermenek, Mastat –Kn.; *Kadirli, Gâvurdağı *Osmaniye –Ada.; *Anamur, Sökün *Silifke, *Tarsus, Köyşehir –İç.; –Ant.; *Marmaris –Mğ.)
[**künci**] : (*Erciş –Vn.)
[**küncük**] : (–Sm.)
[**kündüç**] : (Kerkük)
[**künlü**] : (–Ur.; –İç.)

küncük [→ **küncü**]

küncülü [→ **külür** (I) **-3**]

küncülü taş Üzerinde susam gibi taneler olan ve özellikle değirmen taşı yapılan bir çeşit taş. (–Mr.)

küncüt [**kürcü**] **1.** Susam: *Küncütle bal çok iyidir.* (*Iğdır, İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)
[**kürcü**] : (İncirgediği *Karaisalı –Ada.)
2. Susam tohumu. (*Doğubeyazıt –Ağ.)

künç [**kürç**] Kireçli toprak. (*Yusufeli –Ar.)
[**kürç**] : (*Yusufeli –Ar.)

künd (I) Kök: *Bu ağacın kündü kırılmış.* (Karaptal –Sm.)

künd (II) [→ **künde** (IV)]

künd (III) Karşılıklı ve kovalamaca biçiminde oynanan bir oyun. (*Ağın –El.)

künde (I) Et tahtası. (Eflâni *Safranbolu –Zn.; –Ks.; *Ilgaz –Çkr.)

künde (II) Çamur taşınan tahta araç, teskere. (*Ereğli –Kn.)

künde (III) Çanak, çömlek yapmak için hazırlanmış çamur topağı. (–Çkl.)

künde (IV) [**künd** (II)] Ekmek yapmak için ayrılan hamur topağı, beze. (Karapınar, İshaklı –Af.; –Ama.; *Iğdır –Kr.)
[**künd** (II)] : (*Koyulhisar –Sv.)

künde (V) Set. (*Daday –Ks.)

künde (VI) Sürekli, günde, her zaman: *Künde oduna giderim.* (Eziler *Güney –Dz.; Cenciğe –Ezc.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)

kündelemek Hastalık bütün vücudu sarmak. (Bahattin *Ulubey –Or.)

kündelmek Kesici araçların uçları aşınmak, körlenmek: *Demirin ucu kündeledi.* (*Keçiborlu, İğdecik –Isp.)

kündiye [**kündüme, kündümennik**] Gündeye, gündelik: *Kündiye elbise ile misafir yanına çıkılmaz.* (Balkur *Devrek –Zn.; Ayvalı *Taşköprü –Ks.; *İskilip –Çr.; Sarıkavak *Merzifon –Ama.)
[**kündüme**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**kündümennik**] : (Emirâlem *Menemen –İz.)

kündü (I) Çobanların kibrit yerine kullandıkları kalem biçimindeki ağaç kavı ile kükürt karışımı (çakmak taşiyle yakılır). (–Çkl.)

kündü (II) İçinde değirmen çarklarının bulunduğu tahta dolap. (–Sn.; –Sm.)

kündüç [→ **küncü**]

kündük (I) Sapı kırık ağaç kaşık. (Büyükfindos, *Atabey –Isp.)

kündük (II) [→ **kümük** (I) **-1**]

kündükü Kilim boyacılığında kullanılan bir renk. (Berit ve Gâvurdağı yörükleri –Mr.)

kündüme [→ **kündiye**]

kündümennik [→ **kündiye**]

kündürme Gelincik çiçeği. (*Bor –Ng.)

kündüz Gündüz: *Kündüz çift sürmeye gidiyorum.* (Çilehane *Reşadiye –To.)

küne (I) **1.** İpek böceklerine verilen dut yaprakları. (Aydıncık *Bandırma –Ba.; Muradiye –Ed.) **2.** İpek böceklerinin yüksek ve askılı yatakları. (*Akyazı –Sk.)

küne (II) [→ **köme** (I)]

künefe [**könefe**] Tel kadayıf: *Künefenin şekeri az gelmiş.* (*Bozcaada –Çkl.; –Ist.; –Dy.; –El.; *Kilis –Gaz.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri –Hat.)
[**könefe**] : (–El.; *Nizip –Gaz.)

küner [→ **künar** (I)]

künere Eski: *Evin küneresi başa bela.* (–Kn.)

küneşlemek Sinsi, uyuşuk oturmak. (*Sivrihisar –Es.)

künet (I) Ekmek tepsisi. (*Merzifon ve köyleri –Ama.)

künet (II) **1.** Asılsız, boş şey. (Gökköy *Reşadiye –To.) **2.** Uygunsuz, değersiz şey. (*Bor –Ng.)

künge (I) [**küge, kükür** (I), **kümge, künke, künkür**] **1.** Toz, çöp, süprüntü: *Bu oda çok küngeli.* (*Bergama, Buca –İz.; Bakırköy *Kırkağaç –Mn.; Altınoluk, Zeytinli *Edremit, Demirkapı *Susurluk, Yeniköy –Ba.; *Ayvacık, *Bayramiç, Tavaklı *Ezine –Çkl.; *Emet, Çobanköy *Tavşanlı –Kü.; İnönü *Söğüt –Bil.; Bozan, Tokat –Es.; *Geyve –Sk.; Aliköy *Çaycuma, Hacıkadı *Devrek –Zn.; –Ks.; –Ezm.; –Bil.; *Ayaş, Eti-

mesğut *Çubuk, Bayındır –Ank.; Terziler *Ereğli –Kn.)
[**küge**] : (Evreşe *Gelibolu –Çkl.)
[**kükür** (I)] : (Bakırköy *Kırkağaç –Mn.; *Biga, Gürece *Lapseki –Çkl.; Karacabey *Mustafa Kemal Paşa –Brs.)
[**kümge**] : (*Ayvacık –Çkl.)
[**künke**] : (–Brs.; –Gaz.)
2. Pislik, gübre. (Firuzlar –İz.; Fadıl *Orhaneli –Brs.; *Tavşanlı, Çukurköy –Kü.; Demirci –Bo.; Canıllı *Ayaş, Emirler *Balâ –Ank.)
[**künkür**] : (*Kırkağaç –Mn.)

künge (II) Semerlerin yanlarında yük taşımak için kullanılan ipler. (*Karacabey –Brs.)

küngeci [**kümgeci**] Çöpçü: *Küngeci, küngeyi aldı mı?* (Yeniköy –Ba.; *Bergama –İz.; *Arapkir –Ml.)
[**kümgeci**] : (*Ayvacık –Çkl.)

küngelemek Kirletmek: *Yeri ne için küngeledi.* (*Bayramiç –Çkl.)

küngelik [**künken**] Çöplük. (Yeniköy –Ba.)
[**künken**] : (–Es.)

küngerlemek [**küngürlemek** (II)] Para sıkıntısına düşmek, işi bozulmak, işi ters gitmek. (–İç.)
[**küngürlemek** (II)] : (Gözlü, Kadınhanı –Kn.)

küngetmek İşe yaramaz duruma getirmek, bozmak: *Makineyi küngetmiş.* (*Senirkent –Isp.)

küngül [→ **küküm** (II)]

küngüldemek [**küngüllemek, küngürdemek, küngürlemek** (I), **künküllemek** (I), **künkünlemek, künkürlemek** (II) **-1**] Uyuklamak, uyuklarken düşecek gibi olmak: *Küngüldeyip durma, haydi git yat.* (Bulgaristan göçmenleri –Ed.)
[**küngüllemek**] : (*Hayrabolu –Tk.)
[**küngürdemek**] : (Kirazlı –Çkl.; *Karaisalı –Ada.)
[**küngürlemek** (I)] : (–Af.; –Çkl.; Maymul *Tavşanlı –Kü.)
[**künküllemek** (I)] : (*Merzifon, Osmancık –Ama.; *Gürün –Sv.)
[**künkünlemek**] : (–Ba.; –Çr.)
[**künkürlemek** (II) **-1**] : (*Kartal –Ist.)

küngüllemek [→ **küngüldemek**]

küngürdemek [→ **küngüldemek**]

küngüre Baca. (Çaltı *Söğüt –Bil.; *Seyitgazi ve köyleri –Es.)

küngürlemek (I) [→ **küngüldemek**]

küngürlemek (II) [→ **küngerlemek**]

küngürlemek (III) Eskimek. (*Kurşunlu –Çkl.; Bağlıca *Ardanuç –Ar.)

küngürlük Uykunun verdiği uyuşukluk: *Hüseyin onbaşıyı küngürlük bastı, söyletemeyiz gayri.* (–Kn.)

künilik Adalet, doğruluk. (*Elbistan –Mr.)

künk (I) Tutuk, unutkan, akılsız (çocuk). (*Acıpayam, *Çal –Dz.)

künk (II) Ağır ve isteksiz yiyen: *Ne künk adamsın.* (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

künke [→ **künge** (I) **-1**]

künken [→ **küngelik**]

künklük Baca çıkıntısı. (Halıköy –İz.)

künkül Kuşların tepelerindeki sorguç. (–Ml.; –Ada.)

künkülemek [**künkümek, künkürdemek, künkürlemek** (II) **-2**] Yaşı ilerlemek, elden ayaktan düşmek, gözleri görmez olmak. (*Merzifon –Ama.)
[**künkümek**] : (Köşker –Krş.)
[**künkürdemek**] : (*Tire –İz.)
[**künkürlemek** (II) **-2**] : (Kara-

ağaçlı *Germencik –Ay.; *Bodrum, Karacahisar *Milas –Mğ.)

künkülük Puslu hava. (*Merzifon –Ama.)

künküm [→ **küküm** (II)]

künkümek [→ **künküllemek**]

künkünlemek [→ **küngüldemek**]

künkür [→ **künge** (I) **-2**]

künkürdemek [→ **künküllemek**]

künkürlemek (I) Pişman olmak. (Deveviran –Bo.)

künkürlemek (II) **1.** [→ **küngüldemek**] **2.** [→ **künküllemek**]

künkürlük Düşünce, fikir: *Efendinin, künkürlüğü doğrudur.* (*Şarköy –Tk.)

künlü [→ **küncü**]

künlük (I) [**künnük**] Tütsü için kullanılan ağaç sakızı, günlük. (–Sm.; –Nğ.)

[**künnük**] : (*Bor –Nğ.)

künlük (II) Şemsiye. (–Kr.)

künlüksüz Kimseye yararı dokunmayan (kimse). (–Sm.)

künmek Alçakgönüllülük göstermek: *Ahmet artık bize künmeyor.* (Örencik –Bo.)

künnemek Kıskanmak: *Yaptırdığın entarini künnedi.* (–Zn.)

künnük [→ **künlük** (I)]

künorta Öğle vakti. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

künt (I) Anlayışsız, beceriksiz, elinden iş gelmeyen: *Ne kadar künt adamsın.* (Başpınar *Tefenni –Brd.; *Tire –İz.; Karamanca *Gediz –Kü.; Boztekke –Gr.; –Tr.; –Rz.)

künt (II) **1.** Hamur, ya da çamur topağı. (Uluşiran *Şiran –Gm.; Aydın *Ardanuç, Çavdarlı, Kirazlı, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Kr.; –Ezm.; Cenciğe –Ezc.; *Erciş –Vn.; *Ahlat –Bt.; *Keskin –Ank.; *Pınarbaşı –Ky.) **2.** Pişerken tandıra düşen hamur. (Haşhaşı, Cenciğe –Ezc.)

künt (III) Değirmen çarkı. (Hatip, Kazmasökü *Ayancık –Sn.; –Or.)

künt (IV) Nallanan öküzün ayaklarına bağlanan ağaç: *Küntü getir, öküzü nallayacağız.* (*Kavak –Sm.)

künte (I) Avcıların av astıkları ip. (–Brs.; –Kr.)

künte (II) Kurutulmuş tütün bağlamı. (–Sn.)

künte (III) Et tahtası. (*Safranbolu, *Ulus –Zn.)

künte (IV) **1.** Su yataklarından toplanan ve tarlaya atılan ince kum, mil. (İncehisar –Af.) **2.** Pulluğun ya da belin çıkardığı büyük toprak parçaları: *Bel künte dayandı kaldı.* (Narlıdere –Bt.)

künte (V) Güreşçilerin güreşte kullandıkları bir çeşit oyun. (*Elmalı ve köyleri, *Korkuteli ve köyleri –Ant.)

küntlük Aptallık, bilgisizlik, uyuşukluk: *Benim küntlüğüm ona gitsin, onun okumuşluğu bana gelsin.* (–Sn.)

künt olmak Uyuşuk olmak. (*Ünye –Or.)

küntüle Akşamdan denize bırakılan, sabahleyin çekilen balık ağı. (Ereğli *Karamürsel –Kc.)

küntür Dağlarda, güneş görmediği için karların erimediği yer. (*Dursunbey –Ba.)

küntüre Bağları su basmaması için yapılan çit, set. (*Boyabat –Sn.)

künücü Kıskanç. (*Şebinkarahisar –Gm.; –Mr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

künüç Hayvanın omuzu. (Kilimli –Zn.)

künük (I) İnsan göbeği. (Çifteler, Ilıcaköy –Af.)

künük (II) [→ **kümük** (I) **-1**]

künür Mısır unundan yapılan içi kıymalı bir çeşit börek. (*Vezirköprü –Sm.)

künüşlemek (I) Tavuk tüyünü dökmek. (–Isp.; Yeniköy –Ba.)

künüşlemek (II) Sersem sersem durmak. (Uluğbey *Senirkent –Isp.)

künyek Çömlek. (–El.)

küp (I) **1.** Saz çalgısının gövde kısmı. (–İç.) **2.** Darbuka. (–Ks.)

küp (II) Arabaların ön ve arkasında olan iki kalın tahta. (Boynuyoğun –Ada.)

küp (III) [**köp** (I) **-3, kupgü, küpleğü, küplengi, küplengü, küplentü, küplesi, küplevü, küplü**] Küreğin, baltanın sap takılan yeri. (*Iğdır –Kr.)

[**köp** (I) **-3**] : (Bahattin *Ulubey –Or.)

[**kupgü**] : (–Brs.)

[**küpleğü**] : (Ağlı *Küre –Ks.)

[**küplengi**] : (Çal –Kü.; Bayadı –Or.)

[**küplengü**] : (–Sn.)

[**küplentü**] : (Şıhlar, *Ulubey –Or.)

[**küplesi**] : (Kayadibi –Gr.)

[**küplevü**] : (–Or.; –Ml.)

[**küplü**] : (Aliköy *Çaycuma –Zn.)

küp armudu [**köpen** (V)] Kışın küpe konularak olgunlaştırılan, ahlata benzer iri armut. (*Maçka –Tr.)

[**köpen** (V)]: (Ayva, Yapraklı–Çkr.)

küpcük Eğerin üzerine konulan yastık. (*Lapseki –Çkl.)

küpdüşen (I) Kaz yumurtası büyüklüğünde tatlı bir çeşit kış armudu. (Ömerhacı *Kaman –Krş.; Küçükisa *Zile –To.)

küpdüşen (II) Tatarcık. (*Ermenek –Kn.; *Anamur –İç.; –Kıbrıs)

küpe (I) Bir ile üç yaş arasındaki dişi tay. (Alan *Çumra –Kn.)

küpe (II) Küp. (*Iğdır –Kr.; *Erciş –Vn.; –Bt.)

küpe (III) Oyun kâğıdındaki kupa. (Kapıdere *Elbistan –Mr.)

küpe (IV) [**küpeli** (IV)] **1.** Kulak memesi. (Bayadı –Or.) **2.** Koyun ve keçilerin çenesinin iki yanından sarkan deri uzantıları. (*Milas –Mğ.)

[**küpeli** (IV)] : (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Maçka –Tr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.; Arslanköy –İç.)

küpe altlığı Küpeleri korumak için, bir küpeden diğerine gerdan altından geçirilerek takılan altın zincir. (–Dy.)

küpe binmek Büyücülük, cadılık yapmak. (*Maçka –Tr.)

küpecik (I) [**küpecük, küpeç küpüç** (II) **-2**] **1.** Küçük küp, çömlek, kazan. (–Af.; *Emet –Kü.; Tokat –Es.; *Elbistan –Mr.; Çanıllı *Ayaş, Kayaş –Ank.; *Avanos, –Nş.; Çöplü *Gürün –Sv.; *Bor –Nğ.)

[**küpecük**] : (–Bo.; *Gürün –Sv.)

[**küpeç**] : (Kızılköy *Dinar –Af.; Yassıören *Senirkent –Isp.; Güney *Yeşilova –Brd.; Darıveren, Karaismailler *Acıpayam, *Çal, Söğüt, Honaz –Dz.; *Ödemiş ve köyleri, Halıköy –İz.)

2. Küçük testi. (*Kurşunlu –Çkr.)

[**küpüç** (II) **-2**] : (Kadışehri –Yz.)

küpecik (II) Küçükler, gençler (mecazen). (*Bor –Nğ.)

küpecük [→ **küpecik** (I) **-1**]

küpeç [→ **küpecik** (I) **-1**]

küpe kilit Asma kilit. (–Ur.)

küpeli (I) Kulplu kazan. (Sarıköy *Merzifon –Ama.; *Afşin ve köyleri –Mr.; Büyükafşar *Balâ, *Keskin –Ank.; Bakırdağ, Çataloluk *Develi –Ky.; Bahçeli *Bor –Nğ.; –Ada.)

küpeli (II) [**küpeli buğday**] Bir saptа üç dört başak çıkaran buğday. (Karayün *Hafik –Sv.)

[**küpeli buğday**] : (Sücüllü *Yalvaç, –Isp.; Dereköy –To.; Ormana *Akseki –Ant.)

küpeli (III) İki renkli bir çeşit çiçek, küpeçiçeği. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; Bahçeli *Bor –Nğ.; *Lüleburgaz –Krk.)

küpeli (IV) [→ **küpe** (IV) **-2**]

küpeli arpa Çifte kılçıklı, taneleri beyaz ve dolgun bir çeşit arpa. (Suboğaz –Gaz.)

küpeli buğday [→ **küpeli** (II)]

küpelması Küp içinde saklanarak ekşitilen elma. (–Gm.)

küpemek Doyuncaya kadar yemek. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

küpen (I) Gömlek. (Balkur *Devrek –Zn.)

küpen (II) Beşiğin içine konulan yatak, şilte. (–Or.)

küpenez Şalvarın paça bağı. (*Ayancık –Sn.)

küper Bağ, bahçe, tarla gibi şeyleri birbirinden ayıran sınır. (Kazmasökü –Sn.)

küperimli Güçlü, kuvvetli, becerikli (kimse). (*Çal –Dz.; –Ba.; Şaphane *Gediz –Kü.)

küpeşte Toprak taşımaya ve hayvan gübrelerini atmaya yarayan tahta araç, teskere. (–Sm.)

küpez (I) Başörtüsü yapmak için kullanılan siyah ve beyaz renkli ipekli kumaş. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

küpez (II) Hindi. (*Devrek, *Ereğli –Zn.)

küpkıran Gelincik çiçeği. (Kızık, Çamlıbel, *Artova –To.; Çepni *Gemerek –Sv.)

küpleğü [→ **küp** (III)]

küplek Şiş karınlı, sıtmalı, sıska (kimse). (Kamlık *Havza –Sm.; –Ama.)

küpleme Karında su birikmesi nedeniyle olan ve şişmeyle beliren hastalık. (–Brs.; –Sm.; –Krş.; –Kn.; *Bor –Nğ.)

küplemek (I) Şiş karınlı çocukların karınlarını ocak olan kimseler ovarak iyileştirmek: *Bu çocuğun karnı küpleme olmuş, Ayşe ebeye küplet.* (–Krş.; *Bor –Nğ.)

küplemek (II) Atlamak. (*Gazipaşa –Ant.)

küplengi [→ **küp** (III)]

küplengü [→ **küp** (III)]

küplentü [→ **küp** (III)]

küplesi [→ **küp** (III)]

küpletmek Küpleme hastalığına tutulmuş çocukları ocak olan kimselere baktırmak. (*Bor –Nğ.)

küplevü [→ **küp** (III)]

küplü [→ **küp** (III)]

küp mavisi Küpte mayalandırılarak lâcivert renk elde edilen bir çeşit boya. (*Bor –Nğ.)

küpmek (I) Tos vurmak. (Honaz –Dz.)

küpmek (II) **1.** Kaymak: *Tarlanın yanındaki yer küptü.* (İncirgediği *Karaisalı –Ada.) **2.** Birden yıkılmak : *Evin direği küpmüş.* (İncirgediği *Karaisalı –Ada.)

küppe Küpe: *Bu lafım, kulağında küppe kalsın.* (–Hat.)

küppeli İki kulplu küçük çamaşır kazanı. (–Hat.)

küpren [→ **kübür** (I)]

küprü [→ **küptü**]

küpsü [→ **küptü**]

küpsümek [**küpşümek**] Ekşimek, tadı bozulmak: *Ayranı küpsümüş diye içmediler.* (Peşman *Daday –Ks.) [**küpşümek**] : (Kürkçüler –Bo.)

küpşümek [→ **küpsümek**]

küpteği [→ **küptü**]

küptü [**küprü, küpsü, küpteği, küpü**] Balta ve keserin kesmeyen kalın yanı. (Fili *Biga –Çkl.; Çeltikçi *İnegöl, *Mustafa Kemal Paşa –Brs.; *Koyulhisar –Sv.) [**küprü**] : (*Düzce –Bo.) [**küpsü**] : (–Bo.) [**küpteği**] : (*Kadirli –Ada.) [**küpü**] : (–İz.; *İnegöl –Brs.; *Düzce –Bo.; Kilimli –Zn.; Peşman *Daday –Ks.; –Or.; *Lüleburgaz –Krk.)

küpü [→ **küptü**]

küpüç (I) [**küpüş**] Kısa boylu, şişman (kimse). (Kızılköy *Dinar –Af.; *Sivrihisar –Es.; Kuz, Salman *Akkuş –Or.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.) [**küpüş**] : (*Osmancık –Çr.; –Kn.)

küpüç (II) [**kübüç**] **1.** Maşrapa. (Manavgat –Ant.) [**kübüç**] : (*Alanya –Ant.) **2.** [→ **küpecik** (I) **-2**]

küpül (I) İri karınlı (kimse). (–Sv.)

küpül (II) **1.** Eski pantalon. (Güzellik *Silifke –İç.) **2.** Eskimiş, paramparça olmuş giysi. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

küpülemek Bir şeyi ağzına kadar doldurmak, tıkabasa, silme doldurmak. (*Lüleburgaz –Krk.)

küpületmek Atıp vurmak: *Şu köpeğe bir taş küpület.* (Bolaman, Yalıköy –Or.)

küpül küpül Gürül gürül, bol bol (suyun akışı için). (*Düzce –Bo.)

küpür (I) [→ **kübür** (I)]

küpür (II) Kapı aralıklarına serilen, kıldan dokunmuş kilim gibi yaygı, yolluk. (Dedeköyü –Kn.)

küpürmek Saman, toprak, tahıl vb. şeyleri el ya da kürekle itelemek. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

küpürtü Ayak sesi, patırtı. (Atlıhisar *Şuhut –Af.; *Çal, *Gelendost, Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Çöplü *Çivril –Dz.; *Susurluk –Ba.; *Çarşamba –Sm.; Tokat –Es.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; Yerkesik –Mğ.)

küpüş [→ **küpüç** (I)]

küpüşmek Tos vurmak, toslaşmak: *Bizim koçla sizin koç küpüştüler.* (*Ereğli –Kn.; *Anamur, *Mut –İç.)

kür (I) İnatçı, hırslı adam. (–Ama.)

kür (II) [**kürmez**] **1.** Böğürtlen. *(Germencik, –Ay.; *Bayındır –İz.; Yenice *Simav –Kü.; Yerkesik –Mğ.) **2.** İçine girilemeyecek kadar sık orman, çalılık, fundalık yer. (Kazlar *Tavas –Dz.; *Menemen –İz.; Şeref *Yatağan –Mğ.; Marmaris, *Milas –Mğ.) [**kürmez**] : (*Bartın –Zn.) **3.** Bataklık. (*Milas –Mğ.)

küra Tahta sürgü. (*Ilgın –Kn.)

kürbe (I) Bir çeşit çömlek. (*Urla –İz.)

kürbe (II) İki ağızlı küçük çapa. (*Ağın –El.)

kürben [→ **kübür** (I)]
kürcü [→ **küncüt -1**]
kürç [→ **künç**]
kürde [**köpen** (I) **-5, köpten, kürdek** (I) **-2, kürdiye, kürdü -2, kürdük** (II) **-2, küsdü, küstü** (I) **-2, küstüm** (I), **küştüm**] Kadın ceketi, uzun hırka. (*Yalvaç, Aliköy –Isp.; Başköy *Tefenni, –Brd.; *Gediz, Eğrigöz –Kü.; *Gölpazarı, İncirli –Bil.)
[**köpen** (I) **-5**] : (Gürcü, Pazar *Kızılcahamam –Ank.)
[**köpten**] : (Tekkeönü *Ereğli –Zn.; *Cide, *İnebolu –Ks.)
[**kürdek** (I) **-2**] : (Apsarı –Çkr.; Eskice *Mecitözü –Çr.; *Vezirköprü –Sm.)
[**kürdiye**] : (Eber *Dinar –Af.)
[**kürdü -2**] : (*Bor –Nğ.)
[**kürdük** (II) **-2**]: (Çandır –Gr.; –Mr.; Erzin *Dörtyol –Hat.)
[**küsdü**] : (Kızılcaviran *İncesu –Ky.)
[**küstü** (I) **-2**] : (*Atabey, Hacılar –Isp.; *Eceabat –Çkl.; *Gölpazarı –Bil.; –Ky. ilçe ve köyleri)
[**küstüm** (I)] : (Elemen –Bo.)
[**küştüm**] : (–Bo.)
kürdek (I) **1.** Kısa, kolsuz hırka. (*Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.) **2.** [→ **kürde**]
kürdek (II) Sabahları kuzeyden yavaş yavaş esen yel. (–Ant.)
kürdek (III) [→ **kürdenk**]
kürdenk [**kürdek** (III), **kürzenk**] Harmanda yığını yaymakta kullanılan ucu çengelli, uzun saplı araç. (Kızılcabölük, Solmaz *Tavas –Dz.)
[**kürdek** (III)] : (Kızılcabölük –Dz.)
[**kürzenk**] : (Kızılcabölük –Dz.)
kürdiği [→ **kürdüğü**]
kürdiye [→ **kürde**]
kürdü 1. Yeldirme. (Yakacık *Kartal –Ist.) **2.** [→ **kürde**]
kürdüğü [**kürdiği**] İğ. (*Şebinkarahisar –Gm.; Çepni *Gemerek –Sv.)
[**kürdiği**] : (Çepni *Gemerek –Sv.)
kürdüğüşmek El şakası yapmak. (*Anamur –İç.)
kürdük (I) [→ **kürtük** (I) **-1**]
kürdük (II) **1.** Gömlek, mintan. (Erzin *Dörtyol –Hat.; Bostanlar *Bahçe, Doğanbeyli, Aşağıakçalı –Ada.) **2.** [→ **kürde**] **3.** Palto. (Çandır –Gr.; –Mr.; Erzin *Dörtyol –Hat.)
kürdük (III) Kızana gelmiş kedi, köpek, keçi vb. hayvanlar. (Kesme, Kasımlar *Eğridir –Isp.; *Çumra –Kn.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)
kürdükmek [**kürtükmek**] Kedi çiftleşmek istemek, kızana gelmek. (Söğüt, Honaz –Dz.; –Ant.; Kınık *Fethiye –Mğ.)
[**kürtükmek**] : (–Kn.)
kürdülü Kırkılmamış tüylü keçi. (Kızılköy *Dinar –Af.; Büyükkızılcık *Göksun –Mr.)
kürdün [→ **kürtün** (II) **-1**]
kürdünlemek Çukuru doldurarak düzlemek: *Yağan kar çukurları kürdünledi.* (Doğanbeyli *Saimbeyli –Ada.)
küre (I) **1.** Çamurdan yapılmış, taşınabilen yemek ocağı. (Uluğbey *Senirkent –Isp.) **2.** Ateş körüğü. (Hekimhan, Gözene –Ml.)
küre (II) Demirci dükkânı. (*Pütürge –Ml.; *Hartlap –Mr.)
küre (III) Küçük kulaklı koyun, keçi. (*Maçka –Tr.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

küre (IV) [**küren** (IV) **-2**] Düzgün odun yığını. (*Ermenek –Kn.; *Akseki –Ant.)
[**küren** (IV) **-2**] : (Boyalı, –Kn.)
küre (V) **1.** Hayvanların öğle üstü otlamaksızın toplu olarak ayakta durup dinlenme biçimi. (–Kn.)
küre (VI) Çiftleşmek isteyen at, eşek. (*Eğridir –Isp.; *Yerköy –Yz.)
kürebi [**kopru, körebi, körepe** (I), **kürepe -1, küreyi**] Diken, çalı kesmeye yarayan yarım ay biçiminde küçük balta, keski. (*Kandıra–Kc.; Kurtdoğmuş *Kartal –Ist.; Hacıkadı, Balkur *Devrek, *Bartın –Zn.; –Ama.; *Çorlu –Tk.)
[**kopru**] : (Hemşin –Rz.)
[**körebi**] : (*Safranbolu –Zn.)
[**körepe** (I)] : (Müslümsölüz *Orhangazi –Brs.; Akköy, *Söğüt –Bil.)
[**kürepe -1**] : (Yaman *Mudanya –Brs.)
[**küreyi**] : (–Zn.)
kürek (I) Cezve. (–Ist.)
kürek (II) Boyuna takılan altın, kolye. (*Beypazarı –Ank.)
küreken Güvey. (*Iğdır ve köyleri –Kr.; –Dy.; Melendiz –Nğ.; Kerkük)
kürekke Kar küremeye yarayan bir çeşit ağaç kürek. (–Nğ.)
küreklemek Kilitlemek: *Kapıyı kürekle*. (Ortaköy *Çal –Dz.)
kürek tahtası Sıvacılıkta üzerine çamur konulan kulplu tahta. (–Çkl.)
kürel Dişi hindi. (Sarıyer *Bartın –Zn.)
kürelemek 1. [→ **kötelemek**] **2.** [→ **kürümek**] **3.** Birisini ya da hayvanı taşlayarak kovalamak, uzaklaştırmak. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; *Taşköprü –Ks.; *İskilip –Çr.; Bayadı –Or.; –Ml.; *Afşin –Mr.; –Sv.; –Yz.; –Mğ.) **4.** Sürüklemek, itelemek. (*Kurşunlu –Çkr.; *Merzifon –Ama.; –Ada.; *Mut –İç.) **5.** Çok yemek, silip süpürmek. (Söğüt, Honaz –Dz.)
kürem (I) [**kuren**] **1.** Küme, bölük, sürü. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; –Ada.)
[**kuren**] : (İncekum *Silifke –İç.) **2.** Çok, hep: *Bulursa kürem yer*. (Sarıyer *Gönen –Ba.)
kürem (II) [→ **küren** (I)]
küre maşası Büyük maşa. (Ovasaray –Çr.)
küremi Tamamı, tümü. (Sarıköy *Gönen –Ba.)
kürem kürem Yığın yığın, küme küme. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Beylerli –Dz.; –Yz.; Köşker –Krş.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.)
küremlemek 1. Toparlamak, yığın yapmak. (*Ermenek –Kn.) **2.** İki elle avuçlamak. (*Keçiborlu –Isp.)
kürempe 1. Bir çeşit ağaç sürgü. (Karaözü *Gemerek –Sv.) **2.** Bir çeşit tahta sürgü. (İğdeli *Gemerek–Sv.)
küren (I) [**kürem** (II)] Kızılcık. (Ulucak *Menemen –İz.; –Ba.; Bolayır *Gelibolu –Çkl.; Çatalağıl *Karacabey –Brs.; Eriklice *Çorlu, İbriktepe *Keşan -Ed.)
[**kürem** (II)] : (Korucu –Ba.)
küren (II) Hayvan sürüsü. (*Fatsa –Or.; –Mr.; Şıhlı *Develi –Ky.; Çukur *Karaisalı, *Kadirli, *Kozan, *Osmaniye, Akçalıuşağı –Ada.; *Mut ve köyleri, Civanyaylağı –İç.)
küren (III) **1.** Doru at. (Bayazıt –Kr.) **2.** Alnında beyaz lekesi olan sarı renkli at. (–Kr.)

küren (IV) **1.** Üst üste yığılmış arı kovanı. (Boyalı –Kn.) **2.** [→ **küre** (IV)]

kürenk [**köpük, kürenpe, kürepe -2**] Harmanda ekin saplarını çekip dağıtmaya yarayan ucu eğri tarım aracı. (Darıveren *Acıpayam –Dz.)
[**köpük**] : (–Bo.)
[**kürenpe**] : (Dağkadıköyü *Karacabey –Brs.)
[**kürepe -2**] : (Hurma *Bayramiç –Çkl.)

kürenlemek 1. [→ **kötelemek**] **2.** Pirinç, şeker, mısır vb. şeyleri kürekle ya da avuçla almak. (*Bayadı –Or.)

kürenpe [→ **kürenk**]

küre ocağı Pekmez kaynatılan büyük ocak. (Ovasaray –Çr.)

kürepe 1. [→ **kürebi**] **2.** [→ **kürenk**]

küres col Ormanlarda kesilen ağaçların kaydırılırken açtıkları yol. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

küreyi [→ **kürebi**]

kürez [**körez** (VII)] Köpekle tazının birleşmesinden doğan melez yavru. (Karahoca *Haymana –Ank.)
[**körez** (VII)] : (Ayaslar *Ilgın –Kn.)

kürezlemek [→ **kötelemek**]

kürige Müslümanla evlenerek din değiştiren Ermeni kadın. (*Nazimiye –Tn.)

kürik [→ **kürrük** (I) **-1**]

kürk (I) [→ **kurk -1**]

kürk (II) Kurutulmuş otları koymaya yarayan küçük yapı. (Mollaveyis –Ar.)

kürke (I) [→ **kurk -2**]

kürke (II) Ağaç sakızı. (*Fethiye –Mğ.)

kürk kedisi Yaban kedisi: *Kürk kedisi bizim tavukları sıkmış.* (*Fethiye –Mğ.)

kürklemek (I) Ekşimek: *Hamur kürklemiş.* (Çanıllı *Ayaş –Ank.)

kürklemek (II) [→ **kurk olmak**]

kürk toyuḫ [→ **kurk -2**]

kür kuşu Serçe kuşu. (İğneciler *Mudurnu –Bo.)

kürkük [→ **kurk -1**]

kürkün [**kürman**] Bir çeşit ot, hodan. (*Gemlik –Brs.; –Ist.)
[**kürman**] : (–El.)

kürküt (I) Kükürt. (Şeyhler *Ulubey –Or.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

kürküt (II) Yoz deve ile tüylü deveden olan yavru. (Köyceğiz *Fethiye, Mesken –Mğ.)

kürküt (III) Halı, kilim tezgâhlarında taraktan dökülen yün kırıntıları. (Ayvalı *Eğridir –Isp.; Yerkesik –Mğ.)

kürküt (IV) Teke kıllarının dibinden kırkılarak alınan ince tüyler. (Ceylan *Fethiye –Mğ.)

kürman [→ **kürkün**]

kürmeyḫ bağlamak At ve sığırın boynuna takılan ipi hayvanın boğulmasına engel olacak biçimde bağlamak: *Atı kürmeyḫ bağla, gece boğular.* (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kürmez [→ **kür** (II) **-2**]

kürnek (I) **1.** Sıcaktan bunalıp birbirinin gölgesinden yararlanmak için bir araya toplanan koyun sürüsü. (*Emirdağ –Af.; İkipınar –Es.: *Haymana, Hasanoğlan –Ank.) **2.** Hayvanların sıcak günlerde toplu olarak yatıp dinlendikleri yer: *Sığırlar hep kürnekteler.* (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Değirmenocağı *Osmaniye, Çandırlar, Kırmıt –Ada.; Homa *Manavgat –Ant.)

kürnek (II) Eşya yığını. (*Akseki –Ant.)

kürnek (III) Toprak altındaki karınca vb. hayvanların yuvası. (*Alanya –Ant.)

kürnemek 1. Hayvanlar sıcak ve soğuğun etkisiyle birbirine sokulup toplanmak. (*Eğridir –Isp.; Arslanköy *Mersin, *Mut ve köyleri –İç.) **2.** Yuvarlanmak, çırpınmak (hayvan için). (İnleyer, *Ceyhan –Ada.)

kürnüş Tavukların tüy değiştirmesi. (–Es. ve köyleri)

kürpecik [**kürt bulguru**] Yuvarlak, sert kar tanesi, bulgurcuk. (Karaçay –Es.)

[**kürt bulguru**] : (Uluşiran *Şiran –Gm.)

kürsük (I) [**kürik, kürrüş**] **1.** At ve eşek yavrusu. (*Siverek –Ur.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya, Küçükçaylı, Büyükçaylı *Dörtyol –Hat.; Şükriye *Ceyhan –Ada.)

[**kürik**] : (Nilüfer –Brs.; *Safranbolu –Zn.; –Çkr.; Çayağzı *Şavşat –Ar.)

[**kürrüş**] : (*Reyhanlı –Hat.)

2. Deve yavrusu. (–Ur.)

kürrük (II) Üveyik kuşu. (Civanyaylağı *Mersin –İç.)

kürrüş [→ **kürrük** (I) **-1**]

kürs [→ **kürtük** (I) **-1**]

kürseyh Çiftleşmek isteyen köpek. (İrişli *Sarıkamış –Kr.)

kürsü Üst üste yığılmış tütün bağlamları. (*Antakya –Hat.)

kürsüdiş Azıdişi. (–Bt.)

kürsülmek Düşmek: *Ramazan Efendi yere öyle kürsüldü kü görmeyin.* (*Side –Ant.)

kürsümek (I) Kar çukurları doldurmak. (Bucak *Eğridir –Isp.)

kürsümek (II) Bir şey kaymak. (Bucak *Eğridir –Isp.)

kürt (I) Dağlık ve kayalık yerlerde yetişen, siyah üzüm gibi meyveleri olan sağlam kerestelik bir çeşit ağaç. (Darıveren *Acıpayam, Karaçay, Honaz –Dz.)

kürt (II) [→ **kürtük** (I) **-1**]

kürt bulguru [→ **kürpecik**]

kürt büzülgen Çığ. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kürte [→ **külte** (I)**-1**]

kürtek Elbise. (*Merzifon –Ama.)

kürt koçu Sonbaharda yapılan koç katımı. (Berne *Sarıkamış –Kr.)

kürtküpesi Bir çeşit kilim. (Berit ve Gâvurdağı Yörükleri –Ada.)

kürtmeç Kütük: *İki çuval kürtmeç kazdım.* (Derbent *Alaşehir –Mn.)

kürtmükleşmek Güreşmek, boğuşmak. (Kesme *Eğridir –Isp.)

kürt toyuk [→ **kurk -2**]

kürtük (I) [**kurtuk** (II), **kurtüm, kürdük** (I), **kürtük** (I) **-1, kürtül** (III), **kürs, kürt** (II), **kürtün** (I) **-2**] **1.** Kuytu yerlere toplanmış kar ya da kum yığını. (*Sivrihisar –Es.; –Sn.; *Havza, –Sm.; –Ama.; *Zile –To.; *Akkuş, Kuz *Ünye, Danışman *Fatsa –Or.; *Şavşat ve köyleri, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Ezm.; *Ağın –El.; *Arapkir –Ml.; *Koyulhisar, Palha *Divriği –Sv.; –Yz.; –Krş.; Kurugöl –Nğ.; Zıvarık –Kn.)

[**kurtuk** (II)] : (*Sungurlu –Çr.; *Ağın –El.; *Mucur –Krş.)

[**kurtüm**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)

[**kürdük** (I)] : (–Tr.; Mağara *Saimbeyli –Ada.)

[**kürtük** (I) **-1**] : (İshaklı *Bolvadin –Af.; *Bandırma –Ba.; Tokat, Bozan –Es.; Akçakavak –Bo.; *Daday –Ks.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; Çubukabat, Pazar *Kızılcahamam, Çanıllı *Ayaş –Ank.; *Bor –Nğ.; *Mut ve köyleri –İç.; –Ed.; *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski –Krk.)

[**kürtül** (III)] : (Arslanköy *Mersin –İç.)

[**kürs**] : (Çığrı *Dinar –Af.; Bağıllı *Eğridir *Yalvaç, Yassıören *Senirkent –Isp.; Yukarıseyit *Çal, Bucak –Brd.; Çöplü, *Çivril, Söğüt, Honaz –Dz.; *Hadım, *Ermenek –Kn.; Çandırlar, Mansurlar –Ada.)

[**kürt** (II)] : (Dudaş *Söğüt –Bil.; Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

2. Çığ. (Ağlı *Küre –Ks.; –Ama.; –Tr.; –Rz.; Çamova *Divriği –Sv.; –Nğ.)

[**kürtün** (I) **-2**] : (–Çr.; *Karaman –Kn.)

kürtük (II) Hırka, yelek. (–Dy.; –Ur.; Ahırlı –Ank.; Doğanbeyli –Ada.)

kürtük (III) Aşınmış, pürüzlü: *Kürtük değnek.* (Çamköy *Gölhisar –Brd.)

kürtükmek [→ **kürdükmek**]

kürtüküne Balıkotu da denilen, yemeği yapılan bir çeşit ot. (*Gemlik, Çeltikçi –Brs.)

kürtül (I) [→ **kürtün** (II) **-1**]

kürtül (II) Kısa boylu, şişman (kimse). (*Sivrihisar –Es.)

kürtül (III) [→ **kürtük** (I) **-1**]

kürtün (I) **1.** [→ **kürtük** (I) **-1**] **2.** [→ **kürtük** (I) **-2**] **3.** Yeni yağan yumuşak kar. (–Krk.) **4.** Sertleşmiş, buz tutmuş kar. (–Bo.)

kürtün (II) [**kürdün, kürtül** (I)] **1.** Palan, semer. (*Kandıra –Kc.; *Göynük –Bo.; Belveren, Besni–Adı.; –Gaz.; *Elbistan, *Afşin –Mr.; *Antakya ve köyleri –Hat.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Yerköy –Yz.; *Haymana, –Ank.; Köşker –Krş.; *Develi, *Pınarbaşı, *İncesu –Ky.; Ayran *Bahçe, *Kadirli, *Kozan –Ada.; *Manavgat, *Alanya –Ant.)

[**kürdün**] : (Çandırlar –Ada.)

[**kürtül** (I)] : (Bağyaka *Finike –Ant.)

2. Hayvanın üstüne semer yerine konulan çul, çuval vb. şeyler. (*Kilis –Gaz.; İğdeli *Gemerek –Sv.)

kürtün (III) **1.** Çalılık, dikenlik yer. (–Ba.) **2.** Suyun sürükleyip getirdiği çubuk, dal vb. şeyler. (*Tarsus –İç.)

kürtüncü Semerci. (*Gemerek –Sv.; *Develi –Ky.)

kürtüncülük Semer ve palan yapma işi. (Turan –Ky.)

kürtünnü Alevi. (Kuz *Ünye –Or.)

kürtür [→ **küştüre**]

kürtüyh Sertleşmiş kar yığını. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

kürt yarması Küçük dolu. (Yavuz *Şavşat –Ar.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Ezm.)

kürü (I) **1.** [→ **kürük** (I) **-1**] **2.** [→ **kürük** (I) **-2**]

kürü (II) [**kürüş** (II)] **1.** Yumurta. (Keşanuz –Ank.) **2.** Balık yumurtası, havyar. (*Iğdır –Kr.)

[**kürüş** (II)] : (*Acıpayam –Dz.)

kürüç (I) Bir çeşit sert ağaç. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

kürüç (II) Etli, tavlı (hayvanlar için): *Bu kış davarlar kürüçtür.* (*Zile –To.; Oyaca *Haymana –Ank.)

kürüden [→ **kürük** (III)]

kürüdişi heybesi Bir çeşit heybe. (Berit, Gâvurdağı –Ada.)

kürük (I) [**kürü** (I) **-2, kürüs, kürüş** (I), **kürüz** (I) **-2**] **1.** [→ **kırı**] **2.** At yavrusu. (Kuz*Akkuş, *Ünye–Or.; –Mr.; –Sv.; –Ky.; *Ceyhan –Ada.) [**kürü** (I) **-2**] : (Terme –Sm.; *Pozantı, *Kadirli –Ada.; Civanyaylağı *Mersin –İç.)

3. Küçük kulaklı koyun, keçi. (Çığrı *Dinar –Af.; –Isp.; Karamanlı *Tefenni, –Brd.; Tokat –Es.; *Kargı, –Çr; *Tosya –Ks.; *Koyulhisar –Sv.; *Beypazarı, Çanıllı *Ayaş, *Kızılcahamam ve köyleri –Ank.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.) [**kürüs**] : (Çilehane *Reşadiye, Karkıncık *Artova –To.; *Maçka –Tr.; Harşıt, Torul –Gm.; *Nizip –Gaz.; *Koyulhisar –Sv.; Alaçam *Milas –Mğ.)

[**kürüş** (I)] : (*Acıpayam –Dz.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

[**kürüz** (I) **-2**] : (Akpınar –Or.; *Şebinkarahisar –Gr.; *Nizip –Gaz.; *Karaman –Kn.)

4. Kıvrık kulaklı koyun, keçi. (*Fethiye–Mğ.)

kürük (II) Sapı ve ağzı kırılmış toprak su kabı: *Kürükten bir su içelim.* (Kavak *Yeşilova –Brd.)

kürük (III) [**kürüden, kürükhü**] Kar küremeye yarayan tahta kürek. (Pazar *Kızılcahamam –Ank.) [**kürüden**] : (Kösten –Dz.) [**kürükhü**] : (Köşker –Krş.)

kürük (IV) Gece esen bir yel. (Çayhan *Ereğli –Kn.)

kürük (V) Körük. (Fili *Biga –Çkl.)

kürükhü [→ **kürük** (III)]

kürül Yaban bezelyesi. (Arpaköy –Or. ; Nefsiköseli *Görele, Şehli *Tirebolu –Gr.; –Tr.)

kürülenmek Hayvanın ayakları tutulmak. (Tekeler *Silifke –İç.)

kürüm Topluluk, sürü: *Demin buradan bir kürüm atlı geçti.* (Lefkoşe, –Kıbrıs)

kürümcak Börekte kullanılan bir çeşit ot. (–Ist.)

kürümek [**kürelemek -2, kürümeyh, kürüşmek, kütümek**] Kar, çamur, toprak vb. şeyleri kürekle sıyırarak atmak. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Oğuz, Darıveren *Acıpayam –Dz.; Yazırlı *Nazilli, Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Urla, *Bayındır, *Menemen –İz.; Pekmezli *Biga –Çkl.; Tokat, Bozan –Es; *Akyazı –Sk.; *Kandıra –Kc.; *Düzce–Bo.; –Ks.; –Ama.; Bayadı –Or.; –Gm.; Bayat *Ardanuç –Ar.; Bayburt *Sarıkamış –Kr.; –Ezc.; –Ml.; *Birecik –Ur.; *Kilis –Gaz.; *Afşin –Mr.; *Koyulhisar, Çöplü *Gürün –Sv.; –Yz.; *Bor –Nğ.; *Ermenek –Kn.; Yerkesik –Mğ.; *Saray –Tk.)

[**kürelemek -2**] : (*Çal –Dz.; Tokat, Bozan –Es.; *Düzce –Bo.; –Ur.; *Antakya –Hat.; –Nğ.; *Bodrum –Mğ.)

[**kürümeyh**] : (*Iğdır –Kr.)

[**kürüşmek**] : (*Bor –Nğ.)

[**kütümek**] : (*Susurluk –Ba.)

kürümeyh [→ **kürümek**]

kürümse Süprüntü, çerçöp. (–Ant.)

kürün (I) **1.** Çeşme yalağı. (Kızık *Artova –To.; –Gr.; –Tr.; Bağlıca *Ardanuç, Yusufeli, Çayağzı, Yavuz *Şavşat –Ar.; Cenciğe –Ezc.; Türkmen *Pınarbaşı –Ky.; *Malkara –Tk.)

2. Hamam kurnası. (–Ist.; –Sm.; *Merzifon –Ama.; –Ml.; –Sv. ve çevresi) **3.** Hamamdaki odacıklar. (–Sv.)

kürün (II) Hayvan yemliği. (Kayı *Suşehri –Sv.)

kürün (III) Tekne, su kabı. (*Şebinkarahisar –Gr.; Karapapaklar, *Sarıkamış –Kr.; Vazıldan *Divriği –Sv.)

kürün (IV) Loş, karanlık, kapalı yer. (–Sm.)

kürünç Kaydırak oyunu. (*Çivril –Dz.)

kürüngü [→ **kürütgü**]

kürüs [→ **kürük** (I) **-3**]

kürüş (I) [→ **kürük** (I) **-3**]

kürüş (II) [→ **kürü** (II) **-2**]

kürüşke İnce ağaç parçası, yonga. (Keşanuz –Ank.)

kürüşlemek (I) Zengin olmak, çok para biriktirmek: *Ahmet Efendi çok kürüşledi.* (Pazar *Kızılcahamam –Ank.)

kürüşlemek (II) Tavuk tüy dökmek. (*Çal –Dz.; –Ks.)

kürüşlü (I) Zengin, malı, parası çok olan. (*Kurşunlu –Çkr.)

kürüşlü (II) [→ **köşmen** (1)]

kürüşmek [→ **kürümek**]

kürüşne Tavuğun yumurtalığındaki küçük yumurtacıklar. (*Iğdır –Kr.)

kürütgü [**kürüngü**] Saman toplamaya yarayan tahta araç. (Genezin *Avanos –Nş.; Boynuyoğun –Ada.)
[**kürüngü**] : (Duman –Çkr.)

kürütül Bunak, akılsız insan. (Atlas köyü *Sivrihisar –Es.)

kürüz (I) **1.** Küçük kulaklı (insan ya da hayvan). (Buğabağı –Çr.) **2.** [→ **kürük** (I) **-3**] **3.** Bir yaşında doğuran keçi. (Efsus, *Elbistan –Mr.)

kürüz (II) Çalılık, fundalık yer, koru. (Kasımlar *Eğridir –Isp.; –Brs.; –Bo.; *Devrek –Zn.; *İnebolu, Aşağıköy *Tosya –Ks.; *Çarşamba, Kışla –Sm.)

kürüz (III) Kambur. (*Safranbolu –Zn.)

kürüzlük Yeni yetişen ormanlık. (*Kargı –Çr.)

kürzenk [→ **kürdenk**]

küs 5-10 cm. çapında ağaçtan küre biçiminde oyun aracı. (Peşman *Daday –Ks.)

küsbek Ağaç zamkı. (*Milas –Mğ.)

küscici Çabuk küsen çocuk. (*Gürün –Sv.)

küsdü [→ **kürde**]

küseğen [**kuseğen, küsek** (I), **küseyen, küşegen**] Sık sık ve çabuk küsen kimse. (*Gelendost –Isp.; Oğuz *Acıpayam –Dz.; *Alaşehir –Mn.; Tokat –Es.; Bağlıca, *Ardanuç –Ar.; *Gürün, –Sv.; *Bor –Ng.; *Kadirli –Ada.; Ayvagediği *Mersin, *Mut –İç.)
[**kuseğen**] : (*Yalvaç –Isp.)
[**küsek** (I)] : (Çöplü *Çivril –Dz.; –Sm.; Salman *Akkuş –Or.)
[**küseyen**] : (*Iğdır –Kr.)
[**küşegen**] : (–Mr.)

küseği Kürek. (–Ba.)

küsek (I) [→ **küseğen**]

küsek (II) [**küsgi, küsgü -2**] **1.** Destek, dayak. (Yassıören *Senirkent –Isp.; Yenipazar –Ay.; Çulhalı *Akdağmadeni –Yz.) **2.** [→ **küski** (I) **-1**]

küsemek [**küsenmek**] Beğenmek, imrenmek. (–Kn.)
[**küsenmek**] : (İrişli, Bayburt *Sarıkamış –Kr.)

küsenmek [→ **küsemek**]

küseşe Arabanın taban tahtası. (–Ada.)

küseyen [→ **küseğen**]

küsge [→ **küsgü** (I) **-3**]

küsgi [→ **küskli** (I) **-1**]

küsgü [→ **küskü** (I) **-1**]

küsgül Damlarda merteklerin üstüne konulan taş, çalı vb. şeyler: *Damın küsgüllerini değiştirmeli.* (Kurna –Brd.)

küski (I) **1.** [→ **küskü** (I) **-1**] **2.** [→ **küskü** (I) **-4**]

küski (II) Pilavın yanında içilen sulu şey (Ayran, hoşaf vb.). (İphan *Yusufeli –Ar.)

küskü (I) [**küsek** (II) **-2, küsgi, küsge, küsgü, küski** (I) **-1, 2, küssük, küsük** (IV), **kütürge -1**] **1.** Taş kaldırmakta kullanılan uzun demir çubuk ya da ağaç, basit kaldıraç. (Bayat *Emirdağ –Af.; *Senirkent –Isp.; Başpınar *Tefenni, Güney *Yeşilova –Brd.; Darıveren *Acıpayam, *Çal –Dz.; –Mn.; Yeniköy –Ba.; *Kandıra –Kc.; *Akyazı –Sk.; –Bo.; *Safranbolu –Zn.; *Kurşunlu –Çkr.; –Sn.; –Sm.; *Merzifon ve köyleri –Ama.; Karkıncık *Artova –To.; Kuz *Akkuş –Or.; –Tr.; *Şavşat –Ar.; *Ağın –El.; –Ur.; –Gaz.; –Mr.; Hacıilyas *Koyulhisar, *Şarkışla–Sv.;–Ank.; Akkışla *Bünyan –Ky.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.; Yerkesik –Mğ.; Çavuşköy *Babaeski –Krk.; *Malkara –Tk.)

[**küsek** (II) **-2**] : (–Ky.)

[**küsgi**] : (*Erciş –Vn.)

[**küsgü**] : (–Brd.; Peşman *Daday –Ks.; İrişli *Sarıkamış –Kr.)

[**küski** (I) **-1**] : (Yavuz *Şavşat –Ar.)

[**küssük**] : (Hamurcu *İncesu, Afşar köyleri *Pınarbaşı –Ky.; Genezin *Avanos –Nş.; *Mut ve köyleri –İç.)

[**küsük** (IV)] : (*Eğridir ve köyleri –Isp.; Emircik *Çivril –Dz.; *Bozkır –Kn.)

[**kütürge -1**] : (*Bozdoğan –Ay.)

2. [→ **küşküç -1**] **3.** Fırını temizlemekte ya da ateşi karıştırmakta kullanılan sırık. (*Kemal Paşa–İz.; Nefsiköseli *Görele –Gr.)

[**küsge**] : (Kayaş –Ank.)

4. Duvar delmekte kullanılan sivri uçlu uzun demir. (Kerkük)

[**küski** (I) **-2**] : (–Tr.)

küskü (II) **1.** Bir çeşit balta. (–Tr.) **2.** Kunduracıların kullandıkları bir araç, örs. (–Sm.) **3.** Teknede kalan hamurları sıyırmaya yarayan küçük kürek. (*Bor –Ng.)

küskü (III) Doğum durumunda oturulan yer, doğum iskemlesi. (*Sarayköy –Dz.)

küsküç [**küskü** (I) **-2, küsküllemeç, küskülünç, küşkü** (I)] **1.** Ağaç ya da demir sopa (havuç, çiğdem vb. çıkarmakta kullanılır): *Her zaman çiğdem çıkmaz bazan da küsküç kırılır.* (Çığrı *Dinar –Af.; Tokat –Es.; –Ur.; –Gaz.; –Mr.; *Keskin –Ank.; –Krş.)

[**küskü** (I) **-2**] : (Fili *Biga –Çkl.; Aşağıçayır –Zn.)

[**küsküllemeç**] : (*Sungurlu –Çr.; –Krş.)

[**küşkü** (I)] : (Küçükçaylı –Ada.)

2. Çelik, çomak. (–Gaz.)

[**küskülünç**] : (Cemele –Krş.)

küsküllemeç [→ **küsküç -1**]

küsküllemek Kıyıda balık avlarken sırıkla taş aralarını karıştırmak. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)

küsküllünç [→ **küsküç -1**]
küsküt Bir çeşit yapışkan ot. (*Atabey –Isp.; Karaözü *Gemerek –Sv.)
küsmek 1. Yoğurt tutmamak. (Genek *Yatağan –Mğ.) **2.** Mahallebi, un çorbası vb. yemekler iyi karıştırılmayarak top top olmak: *Muhallebinin ununu birden döküvirdi de küstürdü.* (*Bor –Nğ.)
küsmelemek İtelemek, itip kakmak. (*Bor –Nğ.)
küsmentü Üstü başı dağınık, düzensiz (kimse). (–Sm.)
küsmeyh [→ **küsülmek** (I) **-1**]
küsmük (I) Toparlak odun, kütük. (*Pınarbaşı –Ky.; Çandırlar –Ada.)
küsmük (II) Tos: *Gaç ordan öküz küsmük vurur.* (*Bor –Nğ.)
küsmüklemek Tos vurmak. (*Bor –Nğ.)
küsnek [→ **kösnük** (I) **-1**]
küsnük [→ **kösnük** (I) **-1**]
küsōv küsōv İnek, öküz vb. hayvanları korkutma ya da çağırma ünlemi. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
küspet Kispet, güreşçi giysisi. (–Tr.)
küsse Topaç. (*Beyşehir –Kn.)
küssü durmak Dargın durmak. (*Koyulhisar –Sv.)
küssük [→ **küskü** (I) **-1**]
küssüklemek [→ **köslemek** (I)]
küstü (I) **1.** Gelin giysisi. (Aşağıçayır –Zn.) **2.** [→ **kürde**]
küstü (II) Köstebek. (*Antakya –Hat.)
küstüm (I) [→ **kürde**]
küstüm (II) Eflatun renkli bir çeşit boru çiçeği. (–Brs.)
küstüne [→ **küştüre**]
küstürelemek [**kustürelemek**] Tahta rendelemek. (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bor –Nğ.)
[**kustürelemek**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
küstürülük Oda kapısının üstündeki raf: *Küstürülükte bıçak var.* (Çamlık *Bucak –Brd.)
küsü Kaplumbağa. (Babik *Pütürge –Ml.)
küsük (I) **1.** Ayrandan yapılan taze peynir, çökelek. (Şeref *Yatağan –Mğ.) **2.** Bozulmuş süt, yoğurt. (Eymir *Bozdoğan –Ay.; *Milas –Mğ.) **3.** Çürümeye yüz tutmuş şey. (Bayadı –Or.)
küsük (II) Kapı sürgüsü. (Kumarlar, Gölcük *Bayramiç –Çkl.; –Nğ.; Kızılviran –Kn.; Akçaeniş *Elmalı –Ant.)
küsük (III) Kar yığını. (Erkilet –Ky.)
küsük (IV) [→ **küskü** (I) **-1**]
küsül Çatıların ortasına uzatılan uzun ağaç. (Yemişler *Tire –İz.)
küsülmek (I) **[küsmeyh]** Küsmek, darılmak. (–Sm.; *Merzifon –Ama.; *Nizip –Gaz.; *Antakya –Hat.) [**küsmeyh**] : (*Iğdır –Kr.) **2.** [→ **kösülmek** (I) **-4**] **3.** [→ **kösülmek** (I) **-2**]
küsülmek (II) Bozulmak, pıhtılaşmak (süt, yoğurt vb. şeyler). (*Milas –Mğ.)
küsüm [→ **küşüm -1**]
küsünmek 1. İmrenmek. (–Sm.) **2.** Yaşama küsmek, yaşamaktan bıkıp usanmak. (*Bor –Nğ.)
küsüre [→ **kösüre**]
küsü tutmak Dargınlığı sürdürmek. (*Merzifon –Ama.; Salman *Akkuş –Or.; –Gm.; *Erciş –Vn.)
küş Mısır. (–Kü.)
küşatlamak [→ **küşetlemek**]
küşden Zorla, güçlükle, ancak. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)

küşderi [→ **küştüre**]
küşegen [→ **küseğen**]
küşetlemek [**küşatlamak**] Kollamak, gözetmek: *Onu küşetliyorum, elime geçse döveceğim.* (–Kr.; –Ezc.) [**küşatlamak**] : (–Ezc.)
küşkü (I) [→ **küsküç -1**]
küşkü (II) [→ **küşüm**]
küşküş Çağlayan. (*Erciş –Vn.)
küşlü Mutlu. (*Ahlat –Bt.)
küşne [**köşne -2, kuşne**] Burçak. (Alişar *Merzifon –Ama.; *Bayburt –Gm.; –Kr.; –Ezc.; *Doğubeyazıt –Ağ.; *Hozat –Tn.; –El.; *Arapkir –Ml.; *Nizip, –Gaz.; Varyanlı *Afşin –Mr.; *Reyhanlı, *Antakya –Hat.; Birestik *Divriği, *Kangal –Sv.; *Kaman –Krş.; Mustafabeyli *Bahçe, *Kadirli –Ada.)
[**köşne -2**] : (–Çkr.)
[**kuşne**] : (*Şebinkarahisar –Gr.; *Ağın –El.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)
küşşe Dolaşık, karışık (saç, iplik vb. şeyler). (*Antakya –Hat.)
küştüm [→ **kürde**]
küştüre [**köstere** (I), **köştere, kustüre, kürtür, küstüne, küşderi,**] Tahta rendesi. (*Emirdağı –Af.; Alpanas *Seyitgazi –Es.; *Düzce –Bo.; –Bil.)
[**köstere** (I)] : (*Maçka ve köyleri –Tr.; –Rz.)
[**köştere**] : (*Merzifon –Ama.)
[**kustüre**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kürtür**] : (Bekilli *Çal –Dz.)
[**küstüne**] : (Darıveren *Acıpayam –Dz.; *Bor –Nğ.)
[**küşderi**] : (Yassıören *Senirkent –Isp.)
küştürmek Köpeği havlamaya kışkırtmak. (–Bt.)
küşüm [**küsüm, küşkü**] **1.** Kuşku, işkil. (*Gelendost –Isp.; Çavuşlu *Sungurlu –Çr.; *Zile –To.; –Gaz.; Çakak *Andırın, Semir *Afşin, *Elbistan –Mr.; *Antakya –Hat.; Kızılhoca, Kuzayca –Yz.; Köşker –Krş.; *Bünyan –Ky.; *Bor –Nğ.; Doğanbeyli *Saimbeyli, Gâvurdağı –Ada.; –İç.)
[**küsüm**] : (*Gemerek –Sv.; Sadıkhacı *Beyşehir –Kn.)
[**küşkü**] : (Çal –Dz.)
2. Utanma, çekinme. (*Kilis, Lohan –Gaz.) **3.** Tasa, kaygı: *Ne olursa olsun küşüm bile etmem.* (Alacahan *Kangal –Sv.; Bektaşlı *Boğazlayan –Yz.; Keskin –Ank.; Afşar *Pınarbaşı –Ky.; Belenkeşli, *Civanyaylağı –Ada.; İncekum *Silifke –İç.)
küşüm çekmek [→ **küşümlenmek -1**]
küşümlenmek [**küşüm çekmek**] **1.** Kaygılanmak, üzülmek. (*Afşin –Mr.; –Krş.; *Bor –Nğ.)
[**küşüm çekmek**] : (*Zile –To.; Afşin –Mr.; –Gaz.; *Gürün –Sv.; –Ada.)
2. Utanmak, sıkılmak: *Senden para istemeğe doğrusu küşümlendim.* (–Gaz.; –Kn.) **3.** İşkillenmek, kuşkulanmak. (*Çal –Dz.)
küşümlü İşkilli, kuşkulu (kimse). (*Bor –Nğ.)
küt (I) [**kut** (III) **-1, kutrum, küd** (I), **küküm** (I), **kül kütürüm**] Kötürüm, sakat. (Yassıören *Senirkent –Isp.; –Kü.; Gümele, *Söğüt –Bil.; Aşağılıca *Sivrihisar, Tokat –Es.; –Bo.; Kuzuluk *İskilip, *Osmancık –Çr.; *Merzifon –Ama.; *Reşadiye

–To.; –Sm.; –Tr.; Çayağzı *Şavşat, Bağlıca *Ardanuç –Ar.; –Kr.; *Hasankale –Ezm.; –Ezc.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.; Çanıllı *Ayaş –Ank.; –Krş.; –Nş.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.; Yerkesik –Mğ.)
[**kut** (III) **-1**] : (Hasanoğlan –Ank.)
[**kutrum**] : (Güneyce –Rz.)
[**küd** (I)] : (Bağlıca *Ardanuç, Yavuz *Şavşat –Ar.; –Ezc.; Çamova *Divriği, *Gürün –Sv.)
[**küküm** (I)] : (–Es.; *Zile –To.; –Gaz.; –Kn.; *Mut ve köyleri –İç.)
[**kül kütürüm**] : (*Bor –Ng.)

küt (II) Kuluçka tavuğun altındaki bozulmuş yumurta. (Aliköy *Çaycuma –Zn.; *Antakya –Hat.; *Kızılcahamam –Ank.)

küt (III) [**kört** (II), **küd** (IV), **kütek**] Kesme özelliği, sivriliği kaybolmuş kesici araç. (Uluğbey *Senirkent, *Eğridir –Isp.; Sürez *Bozdoğan –Ay.; *Alaşehir –Mn.; *Bor –Ng.; –Ant.; –Kıbrıs)
[**kört** (II)] : (–Ada.)
[**küd** (IV)] : (–Brs.; Arslanköy –İç.)
[**kütek**] : (Mesken *Yatağan –Mğ.)

küt (IV) [**küd** (V) **-2, kütkeriç**] **1.** Tandıra pişirilmek için yapıştırılan hamurdan düşen parçalar. (*Iğdır –Kr.; *Erciş –Vn.; Çepni *Gemerek –Sv.; *Pınarbaşı –Ky.; Kerkük)
[**küd** (V) **-2**] : (*Gürün –Sv.)
[**kütkeriç**] : (*Doğubeyazıt –Ağ.)
2. [→ **kötürge** (IV)]

küt (V) Kısa, yuvarlak (burun için). (*Akyazı –Sk.)

küt (VI) [→ **kütlü** (I)]

küt (VII) Kepçe vb. eşyaların asıldığı yuvarlak ağaç çivi. (Başköy –Ank.)

küt (VIII) [→ **kütan**]

kütan [**küt** (VIII)] Pulluk, saban. (Yavuz, Çayağzı *Şavşat –Ar.)
[**küt** (VIII)] : (*Bayramiç –Çkl.)

kütay Atlarda şişmeyle beliren bir hayvan hastalığı: *Atım kütay oldu.* (Kambur –Ky.; Kürkçüler –Ada.)

kütdek [**kütedek, küteden**] Birdenbire ve "küt" diye ses çıkararak (vurmak, düşmek için). (*Düzce –Bo.)
[**kütedek**] : (–Sm.)
[**küteden**] : (*Bor –Ng.)

kütdemir Deriyi genişletmekte kullanılan rende. (–Ant.)

küte (I) Bir çeşit salatalık, yaban hıyarı. (Hozat –Tn.; –El.; –Ml.; *Kilis –Gaz.)

küte (II) Mısır, darı vb. tahılların ununundan yapılan iki saç arasında pişirilen ekmek. (Eşke *Divriği –Sv.)

kütedek [→ **kütdek**]

küteden [→ **kütdek**]

kütek [→ **küt** (III)]

küteleç [→ **kütmek -1**]

kütelek [→ **kütelez**]

kütelemek [→ **kötelemek**]

kütelez [**kötemen, kut** (I), **kutrup, kütelek, kütlez, kütüz** (I)] Kısa boylu, şişman, bodur. (Büyükkabaca *Senirkent –Isp.; Çomaklıdede *Korkuteli –Ant.)
[**kötemen**] : (–Ba.)
[**kut** (I)] : (Babik *Pütürge –Ml.)
[**kutrup**] : (Mağura *Maçka –Tr.)
[**kütelek**] : (Sofular *Eğridir –Isp.)
[**kütlez**] : (Çığrı *Dinar –Af.; *Düzce –Bo.; Kuz, Salman *Akkuş –Or.; *Afşin –Mr.; *Karaman, *Ermenek –Kn.; *Mut –İç.)
[**kütüz** (I)] : (–Gaz.; *Afşin –Mr.; Kalâ *İncesu –Ky.; Kınık *Fethiye –Mğ.)

kütelmeg (I) [→ **küt olmak** (I)]
kütelmeg (II) Yoksun kalmak: *İnekleri satıp parasını yeyince elimiz ayağımız küteldi.* (–Brd.)
kütelmeg (III) [→ **küt olmak** (II)]
kütelmek [→ **küt olmak** (II)]
kütemek [→ **küteşek**]
küteş Arabanın döşeme tahtaları. (Karamandere –Ist.)
küteşek [**kütemek**] Yuvarlak küçük odun, kütük. (*İskilip –Çr.)
[**kütemek**] : (–Brs.)
küt itmek [→ **kütlemek -1**]
kütkeriç [→ **küt** (IV) **-1**]
kütkütü kiraz Bir çeşit sert kiraz. (*Çarşamba –Sm.)
kütlek Bir çocuk oyuncağı, patlangaç. (Aliköy *Çaycuma, Himmetoğlu –Zn.)
kütleklik Vücut kırgınlığı, yorgunluk. (*Kızılcahamam –Ank.)
kütlek tav Tarlaların kurumaya yüz tutmuş durumu: *Tütün tarlasını kütlek tav sürdürdüm.* (Düğerek –Mğ.)
kütlemek [**küt itmek**] **1.** "Küt" diye ses çıkmak. (–Kü.; *Bor –Nğ.)
[**küt itmek**] : (*Bor –Nğ.)
2. Çarpışmak. (*Mudanya –Brs.)
kütletmek "Küt" diye ses çıkartmak: *Ben boynumu hiç kütledemem.* (Sarıkavak *Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.)
kütlez [→ **kütelez**]
kütlü (I) [**küt** (VI)] Çekirdekli pamuk. (–Ada.; *Mut köyleri –İç.)
[**küt** (VI)] : (*Silifke –İç.)
kütlü (II) Ağırbaşlı, onurlu. (Bozoğlan *Çerkeş –Çkr.)
kütmeç [→ **kütmek -1**]
kütmek [**kutmek, küteleç, kütmeç, kütmük**] **1.** Ağaç kökü, kütük: *İnce odunları kütmek üzerinde kırdım.* (Çığrı *Dinar –Af.; *Gelendost –Isp.; *Alaşehir –Mn.; Zeytinli *Edremit –Ba.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; Şeyhler *Ulubey, *Fatsa, Kuz *Akkuş –Or.; Sarılar *Avanos –Nş.; *Saray –Tk.)
[**kutmek**] : (Karaağaç *Gölhisar –Brd.)
[**küteleç**] : (Karabüzey *Araç –Ks.)
[**kütmeç**] : (Peşman *Daday –Ks.)
[**kütmük**] : (Ulukışla –Nğ.)
2. Üç, dört bacaklı tabure. (*Fatsa, Kuz *Akkuş –Or.)
kütmen Sandalye: *Marangoz bir kütmen yaptı.* (Reşadiye –Sm.; *Ünye –Or.)
kütmük [→ **kütmek -1**]
kütner Siyah çam, köknar. (Nefsiköseli *Görele –Gr.)
küt olmak (I) [**kut olmak, kütelmeg** (I)] Kötürüm olmak, bacakları tutmamak. (*Yalvaç –Isp.; Dadıç –Bo.; *Kurşunlu –Çkr.; *İskilip –Çr.; *Çarşamba –Sm.; *Merzifon –Ama.; –To.; –Tr.; –Ml.; *Birecik –Ur.; –Gaz.; *Koyulhisar –Sv.; *Bor –Nğ.; *Avanos –Nş.; Güzelsu *Akseki –Ant.)
[**kut olmak**] : (Bahçeli *Bor –Nğ.)
[**kütelmeg** (I)] : (–Brd.)
küt olmak (II) [**kütelmeg** (III), **kütelmek, kütülemek** (IV)] Kesici ve sivri araçların ağzı körleşmek: *Bıçağın ağzı küt olmuş kesmiyor.* (Kızılköy *Dinar –Af.; *Gelendost –Isp.; Tokat –Es.; –Sn.; *Antakya –Hat.; *Ermenek –Kn.; Yerkesik –Mğ.)
[**kütelmeg** (III)] : (–Brd.)
[**kütelmek**] : (–Ank.; *Ermenek, –Kn.)

[**kütülemek (IV)**] : (*Bozdoğan –Ay.)

kütük (I) [**kütük ipliği, kütük teli, kütük tiresi**] Makara: *Kütük tükendi.* (–Ama.; *Erbaa –To.; Kuz *Akkuş –Or.; –Gm.; *Kozan –Ada.)

[**kütük ipliği**] : (Kuz *Akkuş –Or.)

[**kütük teli**] : (–Ezm.)

[**kütük tiresi**] : (–Ezm.)

kütük (II) Yük kayığı. (*İnebolu –Ks.)

kütük (III) Lahana: *Kütük turşusu.* (–Ezm.)

kütük (IV) Semerin ağaç takılmadan önceki kabataslak kısmı. (*Güdül, *Ayaş –Ank.)

kütük (V) **1.** Küspe. (Hocaköy *Kandıra –Kc.) **2.** Kalıba dökülerek tuğla biçimi verilmiş tezek. (–Ank.)

kütük (VI) **1.** Deri kazımakta kullanılan ağaç. (–Isp.) **2.** Kasap ve çapulacı tezgâhı. (*Merzifon –Ama.)

kütük (VII) Kağnı, araba tekerleği parmaklıklarının çakıldığı, ortadaki kalın ağaç. (Umurlu –Ay.; *Kandıra –Kc.; Yaylalı *Şile –Ist.)

kütük (VIII) Ailenin büyüğü. (–Tr.)

kütük atmak Köy delikanlıları ilk kez oğlu olan babayı kutlamak ve armağan almak amacıyla kapısının önünde 15-20 el silâh atmak: *Bu gün Ali Emmime kütük attılar.* (*Eğridir –Isp.)

kütükçü Kereste tüccarı. (*Düzce –Bo.)

kütükçülük Kereste alım satımı. (*Düzce –Bo.)

kütük ipliği [→ **kütük** (I)]

kütükleme Söz arasında ya da vaiz ederken anlatılan asılsız öykü. (*Niksar –To.)

kütüklemek Ekilecek olan topraktaki yaban bitki ve ağaç köklerini çıkarmak, temizlemek: *Tombak tarlayı kütüklemeli.* (Eğriboz *Emet –Kü.)

kütük teli [→ **kütük** (I)]

kütük tiresi [→ **kütük** (I)]

kütülemek (I) Sular bol bol, çağıl çağıl akmak. (Tokat –Es.; *Merzifon –Ama.; –Ky.; *Avanos –Nş.; *Bor –Ng.; *Ermenek –Kn.)

kütülemek (II) Taş atmak. (Çiftlik *Bolvadin –Af.)

kütülemek (III) Sıvılar donmak, sertleşmek: *Kaptaki sular kütülemiş.* (Peşman *Daday –Ks.)

kütülemek (IV) [→ **küt olmak** (II)]

kütülemek (V) Patlamak (tabanca vb.). (*Merzifon –Ama.)

kütül kütül Çağlayarak akan suyun çıkardığı sesi anlatır. (*Ermenek –Kn.)

kütümek [→ **kürümek**]

kütüpür Ömrüne doymadan (anlamında ilenç): *Kütüpür ölesin.* (Kerkük)

kütür (I) Küçük saç ekmeği. (Şıhlar *Ulubey –Or.)

kütür (II) Olmuş karpuz: *Bostandan bir kütür kırp.* (Işıklar –Brs.)

kütürdek Gevrek: *Kütürdek üzüm.* (*Merzifon –Ama.)

kütürdenek [→ **kütüredek**]

kütüre (I) Küçük. (Beyçayırı *Ezine –Çkl.)

kütüre (II) Saçma, boş söz. (Şabanözü *Polatlı –Ank.; Yerkesik –Mğ.)

kütüre (III) Çabuk, tez. (*Tirebolu –Tr.)

kütüredek [**kütürtdek, kütürtdenek**] "Küt" diye ses çıkararak: *Pilav yerken kütüredek ağzıma taş geldi.* (–Sm.)

[**kütürtdek**] : (*Düzce –Bo.)

[**kütürtdenek**] : (*Düzce –Bo.)

kütürge 1. [→ **küskü** (I) **-1**] **2.** Küçük ağaç sandalye. (*Kuşadası –Ay.) **3.** Çocuk oturağı. (*Kuşadası –Ay.)

kütürtdek [→ **kütüredek**]

kütürtdenek [→ **kütüredek**]

kütüz (I) [→ **kütelez**]

kütüz (II) Sarp, geçilmesi güç olan yer. (Kozağaç *Gölhisar –Brd.)

küün Küfe. (Arnavutköy, *Çatalca –Ist.)

küvere Çamurdan yapılmış tahıl ambarı. (*Antakya –Hat.)

küvermek Bırakmak, koyvermek. (*Bergama –İz.; *Osmaneli –Bil.)

küvik [→ **külü**]

küvle [→ **küle** (I)]

küvlek 1. Ağaçtan yapılmış su kabı. (Elemen –Bo.; –Ky.) **2.** Tahta yağ kutusu. (Gürcü *Kızılcahamam –Ank.)

küvlelik Tandırların hava deliklerini kapatmaya yarayan paçavra. (Salihiye –Ezc.)

küvlemek [**küv vermek**] Birini başkasına karşı kışkırtmak, fitlemek. (–Sv.)
[**küv vermek**] : (–Kr.)

küvmek Beklemek. (–Ada.)

küvrüç Dayanıklı ve uzun boylu bir çeşit ağaç. (Çilehane *Reşadiye –To.)

küvşenmek Geviş getirmek. (Çilehane *Reşadiye –To.)

küvüstür Saçayağı. (Gündoğdu –Brs.)

küv vermek [→ **küvlemek**]

küydür [→ **köydür**]

küydürmek [**küytürmek**] **1.** Elinden bir şeyi atmak, fırlatmak. (Deveviran –Bo.; *Cide –Ks.; *Vezirköprü –Sm.; *Merzifon –Ama.)
[**küytürmek**] : (*İskilip –Çr.) **2.** Bir şeyi eliyle itmek, sürmek. (*Merzifon –Ama.)

küye Yanık, is. (–Brs.)

küykü Yel almayan kuytu yer. (–Ada.)

küyle [→ **küle** (I)]

küymek (I) **1.** Gözlemek, beklemek: *Nerde kaldın? Sabahtan beri seni küyüyorum.* (*İnebolu –Ks.; Terme *Kavak –Sm.; *Çubuk –Ank.; –Kn.; *Feke –Ada.; *Mut –İç.; *Alanya –Ant.)**2.** Kaçmak. (Ünür –Çkr.; *Merzifon ve köyleri –Ama.) **3.** Sessiz olmak. (*Havza –Sm.)

küymek (II) Yanmak. (Çilehane *Reşadiye –To.)

küyner 1. Çam sakızı. (Bereketli *Tavas –Dz.; *Ayaş –Ank.) **2.** Gürgen ağacı. (*Safranbolu, –Zn.)

küynük İçi çürümüş, kof (ağaç ya da meyve için). (*Vezirköprü –Sm.)

küytürmek [→ **küydürmek -1**]

küyük Çürük. (Aşağıkayı *Tosya –Ks.; *İskilip –Çr.; Hacılyas *Koyulhisar –Sv.)

küyükmek Çürümek. (*İskilip –Çr.)

küyürdemek Gevremek, kurumak. (*Merzifon –Ama.; *Bor –Nğ.)

küyürdetmek Sert yiyecekleri yerken ses çıkartmak. (*Bor –Nğ.)

küyür küyür Kütür kütür: *Al şu elmayı küyür küyür ye!* (–Çr.)

küyürtü Gevrek şeylerin kırılırken çıkardığı ses. (*Bor –Nğ.)

küyüş (I) Kilim. (–Ist.)

küyüş (II) Bir çeşit çelik çomak oyunu. (Dehliz, Narlı –Gaz.)

küzgü [**küzkü**] Ayna. (Başhöyük *Kadınhanı –Kn.)
[**küzkü**] : (–Ist.)

küzkü [→ **küzgü**]

küzüm eti Kışın yemek için tuzlanarak kurutulmuş et. (–Gm.)